

AUTHOR _____

NO. 196

TITLE ספר שורשים
[SEFER HA-SHORASHIM]

RR _____

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

IMPRINT NAPLES, 1491

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

CALL NO. GOFF, HEB-40 ; ACC. 32619

DATE MICROFILMED _____

C 2399

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

XEROX University Microfilms, Inc.
A SUBSIDIARY OF XEROX CORPORATION

הוא מאשר כ' דתי על הספרים המדויקים אשר הובאו
מספרד ספרים הראויים לסמוך עליהם "ראיתי להועיל
תועלת גדולה לתלמידים בספר הזה ולהאיר מחשד
יוניתם ולהחזיר עקשות פיהם ולזות שפתיהם בקריאה
ובכן אזכיר נקודת שקל פעל במו ארץ גפן אלך וכן מזה
המשקל שמענת וצמח והדומים להם לפי שזה הוא
המשקל ה. דול שבמשקלי ולא עמרנו על נהדו כי אם
לפי המסורת כפי מה שמצאנו יש כשש נקודות ויש
בחמש נקודות "אעפ"י שזכרתי קצתם בחלק הקודקוד
אזכירם הנה כפי שיזמן בכל שרש ושרש אשר ימצא
בו וכן מה לי כי אין מלה בכל המקרא שלא
ת פ"י נקודה מזה הספר" או מהחלק הראשון
נו מהחלק השני ה"ו וכן אזכיר קצת מחלוקת בין
אשר וכן נפתלי בקריאה ואנו סומכים על קריאתו בין
אשר והנני משביע בשם הנכבד והגדול לכל סורתי
כפי זה שלא יניח ברצונו פסו' אחד או תוכה אחת מכל
מק"י ימצא בכל שרש ושרש כי הרבה פסוקים יבא
שי שיחשבה מעיין או המנותיק שחשיתרים שם ולא
הפיתים לצדד ואין זה כלל האמת שם פסוק כי
אם צדד או ללמד על ענינו או בנינו או קריאתו או
ללכ על שמוש הלשון והמשכילים יבינו **ועתה**
אחל לבאר בעזרת המלמד לאדם העת
אבן לראות אבני הנחל "סיר" תרגם לחכרת
ובית המלך הו"פ" בעצי הנחל וכן עו"נו
ב ובו איקטף "תינוב" פ"י בעיר שהנמא בעצו
שעדין עינו נקטף יב"ל לומר לבנה זגמי בלשון
עץ אג" שהוא ממי"ק שא"י כי כל שיעלה בקנה
יקרא ב"שון עץ וכן הפ"תה בפשתי העץ וכן כדבדי
רזל קיעות שהתליעה באבנה אסורה כלומר בעצרה
שלא נטפה עדיין "אביב קלוי באש" ויקרא "בחדש
הא"ב" כ"כ השבלת ע"ה קנה שלה תקרא אביב על
כ"ה הג"ז שהוא העץ וקרוב אני לומר שענין זה מענין
אב"ק אש"ף אל הבן ואעפ"י שאב"מ סד"ש אבה ואל
שרש אב"ב ענינם אחר כי העץ כמוהאב המוליד
הענף והפרי ולפיכך נקרא "אב"ב" בן פורד
ס"פ"ן פירית עלי עין "אב"ב הנחל
וה"פ"ן והרגיש לחסרת "אב"ב" מלשון ארמ
ואנ"ב ה"ב"א" ד"ט"ל "אב"ב" בן תרגום
פד"ו אנ"ב **אב"ד** "אב"ד" קד"ו
ג"ו יג"ד עצות הס"ה
נאבדה בנפש האיש "אב"ד" חס"ד
ג"ד ב"ו נוספת נ"ו וע"י "אב"ד" מ"א
ד"ק"י פירוש פסוק "אב"ד" עקב אב"י היה
אב"ד" או אר"מ לפ"י "אב"ד" או אב"ד" כי

בצער גו' ול היה שם עשרים שנה כמו שהתרעם על
לבן ואמר הייתי ביום אב"י חרב וקרח בלילה וכאשר
הפעל הזה מן הכבדים הוא עובר כמו והאב"ד ש"י
בלק. אבידה ע"ד. "תענה" וכבר אחר אב"ד וש"ד
ברוחיה. ח"כה. ואח"לך מהר אלהים ואב"דך "אב"ד
וכבר כתבהו דקדוקו בחלק הקודקוד וחשם או מצא
אבדה ויקרא" ובסמוך לכל אבדת אח"ך. תנ"ח ומשקל
אחר בתוספת נון אב"דו ומות "אב"ד" והפילו הנון וא"י
שאו"ל ואב"דו לא תשבענה מש"ל. ומשקל אחר הר"ג
ואב"דך. חס"ד. "או יהיה מקור בתוכפת נון ונ"ל הדגש
כמו רבים שהוקלו והביא החכם ליעקב בן אלעזר שם
במשקל אחר ואחריתו ע"ד אב"דך "בלק" כפ"ל ונ"ל
היותר החרמנו" נטעתיך שורק **אבה** ול"ג
אבה י"י אלהיך "תנ"ח" אם יפתוך חס"א"ם
אל תובא "מש"ל. תאל"ף תמורת הא ופ"א הפעל
נעלמת וענינו ענין רצון ותאוה וכן ותפר האביזנה
קבלת" כי הו"ד למ' הפע' תמורת הא אבה ופ"י אביזנה
בעלת הרצון והתאוה והיא הנפש המתאוה כלומר
תפר הנפש בריתה עם הגוף ויש אומרים כי פירושו
המלה כנוי לאב"ר המש"ל. וכן הענין מאד יקרא אב"ד
לפי שיחסר כל ותאותו ורצונו לכל" וכן ביקרא רבה
אב"דן שהוא רואה דבר ואינו אוכל רואה דבר ואינו
שו תה תאב לכל והוא דחוק י"ת מן הענין
וכן אב"ד" כחן איו"ב עד נצח "אב"ד" כלומר
חפצי רצוני שיבחן איו"ב וכן חלפו עם אב"דן אב"ד
"איו"ב" כלומר האב"דן שחפצם ורצונם ללכת אל ה' קום
ש"מ מהרם ללכת כן מ"י חלפו במהרה ויש אומרים
ל"ו שם מקום או ש"ה נהר י"ש"מ"י שפ"י משרש א"ב
"אב"ד" כלומר אב"דן אב"דן השוללים וכל אשר תמצא
בע"ד זה תפרשנו בענין זה ענין רצון לבד משתי מ"ל
האחת למי או למי אב"ד" מש"ל" דענינו בענין א"י
"יש מי שפרשו מענין אב"דן כלומר למי עוני והשנית
אב"ד" ואם "חס"ד" וענינו ידוע ואב"דן קמוץ ובח"ס"מ"ל
פתיח אב"דן חס"ד" וז"ל. כן הסמוך עם למד הפעל
אב"ד" כל במ"ע"ד. כ"ח"ס"י"ת. וק"ב צו בלשון נקבות
ראשי אבות "מש"ע"י ובסמוך אבות המטות י"ט"ו
ראשי בית אבותם "נשא" והגדול והקדמוני קרא אב
וישימיני לאב"דן לפרעה. י"ג"ס "כלומר קצין וגדול כמו
האב שהוא קצין לבן וכן אב"דן דבר גדול" מלכ"ם אב"ד
ראה גס"ד"א"ה" סמ"ל. לאב ולכהן ספ"ט"ס אב"דן
יערים "דברי" אב"דן ענוק" י"ט"ע" והיתה יד י"י כפ"ס
ובאבותיכם" סמ"ל. כלומר במלכ"ם ובגדוליכם
ומי אביהם. סמ"ל. כלומר מי אדוניהם ש' הנביאים
ויש מפרשים מזה אב"דן יבחן איו"ב עד נצח והוא קריאה
לשם יתברך אב"דן רכב ישראל" מלכ"ם וכן יקראו א"י

אב"דן

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

קנין-02 II 85-58

ואני מאשר שקדתי על הקפרי המרוקים אשר הבא
מספר ספרים הראים לסמוך עליהם. ראיתי להועיל
ותועלת גדולה לתלמידים בספר הזה ולהאיר מחשך
ועיניהם ולחמיר עקשות פיהם ולזות שפתותיה בקריא
וכן אזכיר נקוד מסקל פעל כמו ארץ גפן מלך וכן מזה
המסקל שמענתח צמח והדומים להם לפי שזה הוא
המסקל הגדול שבמסקלים ולא עמדנו על נקודו כי אם
לפי המסורת כפי מה שמצאנו יש בשש נקודות ויש
בחסש נקודות. ואעפ"י שזכרתי קצתם בחלק הדקדוק
אזכירם דנה כמו שיזדמן בכל שרש ושרש אשר ימצא
בו "וכמו זמה לי כי אין מלה בכל המקרא שלא תלמד
נקודה מה הספר או מהחלק הראשון

או מהחלק השני הזה וכן אזכיר קצת מחלוקת בין
אשר ובין נפתלי בקריאח ואבו סומבים על קריאת בין
(אשר וחנני משביע בשם ונגבד והנורא לכל מעתיק
ספר זה שלא יניח ברצונו פסו אחד או תיבה אחת מכל
ומה שימצא בכל שרש ושרש כי הרבה פסוקי הבאתי
ושם שיחשב המעיין או המעתיק שהם יתרים שם ולא
הבאתים לצורך. ואין זה כי לא הבאתים שם פסוק. כי
אם לצורך או ללמד על ענינו או בנינו או קריאתו או
ללמד על שמו של הלשון והמשכילים יבינו ועתה
אחל לבאר בעזרת המלמד לאדם דעת.

אבב לראות באבי הנחר. סיר"י הדגש לחסרון
חבית הכפולה ופי' בעצי הנחל וכן עזר.
באבו לא יקטף. מינו"י פי' בעור שהגמא בעצו
ושערין אינו נקטף יבש ואין לתמוה שכנה הגמי בלשו'
עץ אעפ"י שהוא ממין הרשא כי כל דבר שיעלה בקנת
יקרא בלשון עץ וכן הפשתה בפשתי העץ. וכן בדברי
דול קישות שהתליעה באביה אסורה. כלובעצה
שלא נקטפה עדיין "אביב קלוי באש יקרת". בחדש
האביב כל השבלת עס הקנה שלה תקר אביב על שם
הקנה שהוא העץ וקרוב אני לומר שענין זה מענין
אב המצטרף אל הבן ואעפ"י שאב משרש אבה זאלת
שרשם אבב ענינם אחד. כי העץ כמו האב המוליד
הענפים והפרי ולפיכך יקרא גם הענף בן בן פורת יוסף
בנות צערה עלי שור. ויש מפרשים באבי הנחל
והפרי. והדגש לחסרון נון ושרשו אנב מלשון ארמי
ואנביה סגיא. לכ"ל: וכן בתרגום בחסרון נון תרגו פרי
אנבא **אבר** הצדיק אבר. יטעיה עמ' הן גוענו
אברנו. קרת "ארמי אובד אבי. תבא" כי
גוי אובד עצות חמה. הלו"נו" כמו אובד בצדי אל נא
נאברה בנפש האיש. ינכה"ל באברן מולרתי. אסתר"ה
מקור בתוספת נון וענינו ידוע והוא בודד כשהוא: מן
דקל" כי פירוש פסוק ארמי אובד אבי יעקב אבי היוח
אובד וקראו ארמי לפי שגד בארם ושם היה אובד כי

בצער גדול חי' שם עשרים שנה כמו שחזרנו על
לבן ואמר הייתי ביום אבלני הרב וקרא בלילה ובאשר
הפעל הזה מן הכבדים הוא עובר כמו והאבד שריר
כלק"י אובדה עיר. ירמיה "וכבר אחר אבד ושבה
בריחיה. מיכה "ואחללך מהר אלקים ואברך. יחזקאל
וכבר כתב דקדוקו בחלק הדקדוק והשם. או מצא אברה
אברה יקרת. ובסמוך לכל אבדה אחיך. תנח"מ ומסקל
אחר בתוסף נון אברון ומות. מינו"י והפילו הנו' ואם
שאלו ואברון לא תשבענה. מט"ל. ומסקל אחר הרב
ואברן. אסתר "אוי היה מקור בתוספת נון ונפל הדגש
כמו רבים שהוקלו והביא החכמר יעקב בן אלעזר שם
במסקל אחר ואחריתו עדי אובד. כלק"י. בפלס ואת
ואת היותר החרטנו. נשעתוך שורק. **אבה**

ולא אבה ייאלדיך. תנח"מ "אם יפתוך.
חטאים אל תיבא. מט"ל. האלה תמורת'הא) ופי'
הפעל נעלם וענינו ענין רצון ותאוה וכן תפרו: ואבינו'
קהלת" כי היוד למד הפעל תמור' ה' אבה ופי' אביונה
בעלת הרצון והתאוה והיא הנפש המתאחד. כלומר
תפר הנפש בריתה עם'הנוה. ויש אומרים כי פירוש
המלה כנוי לאבר המשגל וכן העני מאד. קרא אביון
לפי שיחסר כל ותאוה ורצונו לכל" וכן בוקרא רבה
אביון. שהוא רואה דבר ואינו אוכל. רואה דבר ואינו
שותה תאכלכל. והוא דחוק. יותב

מן העני וכן אבי יבחן איוב עד נצח. מינו"י כלומר
חפצי ורצוני שיבחן איוב. וכן חלפו עם אניות אבה
מינו"י בלום האניות שחפצם ורצונם ללכת אל המקום
שפמחרים ללכת בן ימי חלפו במהרה. ויש מפרשים
אותו שם מקום או שם נהר. ויש מי שפי' משרש איב
מענין איבה כלומר אניות השוללים וכל אשר תמצא
מעקר זה תפרשו בענין זה ענין רצון לבד משתי מלות
האחת למי או למי אבוי. מט"ל. וענינו בענין או
ויש מי שמפרשו מענין אביון כלומר למי עוני. והשגל
אב ואם. אסתר "וענינו ידוע ואב קמוץ. ו'
פתוח אב המון גוים" ובא גם בן הסמוך עכ
אב"י עבר. אסתר "וקבוצו ב'
ראשי אבות. מקני" ובסמוך. אבות
ראשי בית אבותם. נטח. והגדול
גישומני לאב לפרעה. ינג"י. כלונ'
האב שהוא קצין לבן וכן אבי אברו
ראח גם ראה. טמו"ל "לאב ולכהן.
יעדים. לכר"י אביוה. תק. יקטע
ובאבותיכם. טמו"ל "כלונ'
ומי אביהם. טמו"ל. כלונ'מי או
יש מפרשים מזה אבי יסן איוב
אלס יתכרך אבי רבב. יס"ל. מ

החלמידים בני בני הנביאים מלכיס אביכל תופש
כבוד ועונב ראשי אבי יושב אהל ומקנה כרמית
כלומר קדמון ומלמד היה לכל תושבי בני ועונב כמו
שהאב קדמון לבן אבכ אחת חרב יחוקל
האלף בחידק ענינו להט החרב וי'מ כמו
אבחת בחלוקה ה' בע' מן בעתה והאלף נוסף וי'מ כמו
טבעת בחלוקה האלף בט' באלפא ביתה ראשונה אבד
ויתאבכו בנאות עשן יסעיה ענינו ענין
גאון וזכרון ופירושו וותגאונאות עי'ן וחפרה כף
הדמיון כמו שחפרה במלת לבי שמת ייטיב גוה שפי'
כנהה אבכל כי אבכל עליו עמו הטע' ונפשו עליו
תאבל אינו פ' בעודו בחיים תאבל הנפש על
אבוד הגוף והפעל הכבד האבלתי כיסחתי עליו ארת
התחום יחוקל וההתפעל כי התאבל סמואל אל
שאל סמואל ותאבל על בנו ייטב ער מתי אהה
מתאבל סמואל והתאר אבכל ותפוי ראש סמואל
כאבל אם תליס פירושו כמו התימק שמניקתו אמו
ומתה והוא בוכה וקורד שאק לו מי שתניקתו ושדי
האם היו חייו כן קורד שחותי כן פירושו אבני זל
והקבוץ כאשר אבליס ינחם אינו ותשם אבכל כבד
זה למצרים יימי והוא בחמש נקודות וכלם שהם
בענין אבכל ענינם ידועים מענין שממה והשחתה על
זאת תאבל הארץ ידמיה ולעולם כשתראתה מה
הזאת קסודה עם מלת אמלל הוא לשון חורבן ושממור
והשחתה וכן תאבל חיל חומה יהרו אמללו איכה
אבל תיחזס אומלל יצדק יסעיה אבל תירוש אומלל
גפן ית' וכלם על זה הדרך והאחרים לשון אבכל
ויתכן לפרש גם כן ונפשו עליו תאבל לשון השחתה
ואבוד רוצה לומר שישחתו אבדו הנפש והבשר וה'
אבל הגדולה אשר הגיחו עליה סמואל פירושו בו
מישור הגדול כמו אבל מחולה מלכיס שתר' גופו
מישר וכן ועד אבל כרמים סופטים מישר כרמיה
ויש מי שפיר' שהלמד תחת נון ושעמו האבן הגדולה
שזכר שהניחו עליה הארון וכן תרגם יונתן ועד אבנא
רבתא ולפי רעתי כי שם האבן הגדולה אשר הניחו
עליה הארון אבל כי כן קראו לה על שם האב' שנעשה
בה וכן גרן האטר נקראת אבל מצרים על שם האבל
יש בעקר הזה מלה אחת וצאה מכלל הפעל וחשם רק
היא מלת טעם תשתנה לענינים רבים האחד אבל שדי
אשתך לך לך אבכל בן און לה מלכיס קמוצי הבי'
ענינם און זה הדבר לכד כי גם זה או און זה כי אם זה
עפ' אבל שרה אשתך כי הקרו' בה בשר אבדום אבנינו
ואמר וברכת' אהה וגם נתתי ממנה לך בן וגו' ויאמר
אברהם לו ישמעאל יחיה לפניך והשיבתו הק' בה' אמת
שישמעאל יחיה וגם זה היתה ששרה אשתך יולדת לך

בן זפי' אבל כן ואין לה כי אליסע שאל לשונמיה הוש
לדבר לך אל המלך וגומר השיבתה בתוך עמי אנכי
יושבת כלום בתוך משפחתי אנכי יושבת והם ידברו
עלי' המלך כש יצטרך ואיני צריכה לזה אמ' לישע
ומה לעשות לה ויאמר נחזי אבל כן ואין לה כלום לזה
ששאלת אותה אינה צריכה אבל לזה צריכה כי בן און
לה ואשה זקן וענין שני אבל אשמים מקץ אמל אשה
אלמנה ענינו אמת והמשכיל יוכל להבחין בין שני
ענינים הל' לפי הענין ל כל אשר ימצא כחובל מעלה
מהם אובל ואולי לפני האובל דניל אובל שם הנדה
דאולי שם המקד וי'מ אותו כמו ועל יוכל ישלח שריו
שענינו פלט מים בחלוקה אף ביד
והאבן הזאת יסעיה והוציא את האבן הראשה
זכריה בשש נקודות והקבוץ אבנים גדולות
עשר אמות ואבני שמנה אמות מלכיס כאבני גיר
מנופצות יסעיה אבן חן השחר ובעיני בעליו נסלי
אבני שהם ואבני מלואים תרומה ענינם ידוע ותגין
הרומה להם משם רועה אבן ישראל יימי לכל
ישראל ולפי שהאבן גוף אחד כשרצה לומר כל ישראל
קאחד אמ' אבן ישראל לפי שישל עקר בנין הולם
ראש אבן על דרך משל ול' יונה פרשו ראש ישראל
ולא כצאנו שנקרא הראש אבן אם לא פירש אחריו
אבן בוחן או פנה או כמו שאמר תשתפכנה אבן קדש
איכה דל הגשיאים והגדולים בתוך אבן אש
התהלכת יחוקל כלו כלו בתוך המלאכס ואאל
פי' בתוך אבני אקרח כלום מהליות מזוהרות צרות
והיה הולך בלילה בתוכם וית' כעמא קדישאטבו תא
לגשלת וכן ידמה הפירוש לפי שאמר אבן גם כן
ואזלך מדר אלהים ואבדך כרוב הסוכך גרן
אבני אש יחוקל והם ישראל וקראם כן לפי שהם
קדושים וכבשו אבני קלע זכריה הם שרי
שהמשיל מלכי בית חשמונאי כאבני נזר
המשיל שריון לאבני קלע לשפלות ולפי
המשקלות מאבן קראו למשק אבן לא יהיה לך כיס
אבן ואבן תכל באבן יחוקל סמואל וכן למי קולת
ששוקל בה הבנאי לפי שהיא מא' בן קדוה אבן קלע
עליה קו תהו ואבן בהו יסעיה גם כשהיא מבוה
ועופרת קראוה אבן אבן הכדיל אבן העופרת
זכריה הנה היתה אבן העופרת האבנים יימי
כלי הירצ' שעושה ידוע הוא אצל עשיר
המלאכה ובל' עשיר הוא במין שתי רחוק
לכך נקראו אבנים מ' וברצות האלו אינו כו'
אם אחד מעץ עגול כשהוא חס ונליו עושת היוצר
המלאכה ול' יונה כתב כי זה הכלי שהוא שנים והוא
בדמות רחם והתקן גדול והעליון קטן ממנו וזה כו'

יוצרי ארץ המזרח וכן וראיתם על האבנים שמות " מקום נפילת הולד מבטן אמר ויקרא משבר אבל המלה הזאת נגזרה מן בן ובנים והאלף נוספת " ולפי דעתי כי וראיתם על האבנים הוא הרחם עצמו ונקרא אבנים על שם בנים . וכן נקרא משבר על שבר האשה היולדת וחבלה . כ"אם היה אבנים מקום נפילת הולד אחר יציאתו מבטן אמר למה אמר וראיתם על האבנים והלא קודם יציאת כולו מדרחם יראו בו אם זכר אם נקבה כי הזכר פניו למטה והנקבה פניה למעלה ועוד למה יקרא משבר מקום נפילת הולד ועוד שאמר הכתוב האני אשביד ולא אוליד נמצא שהמשבר קודם ללידה וקראו אבנים בלשון שנים לענין הצירים שהם בפתח הרחם שהם שתיים כמו צירי הדלת וכן אמרו רבותינו תניא רבי אליעזר אומר כשם שצירים לבית כך צירים לאשה שנאמר ותכרע ותלד כי נהפכו עליה ציריה ומה שאמר דניאל נהפכו עלי צירים דמה ציריו לצירי יולדה והצירים לאשה בצירי הרחם כי צירים שם משותף ואמר לצירי הדלת ויאמר לחבלים ואדני אבי עליו השלום כתב כי הנה הוא עושה מלאכה על האבנים האלף נוסף והוא מלשון בנין **אבם** באין אלפים אבוס בר . משלי " פי אבוס בר בהעדר הבקר יהיה אוצר התבואה נקי כלומר ריקן אבוס בעליו . ישעיה " שם בפלס אטון מצרים בנים לא אמון במ וזוא אחד בסמוך ובמזכרת ופרושו מקום מאכל הבהמות וכן אם ילין על אבוסיד " חייב " האלף בחטף פתח ובתוספת מס פתחו מאבוסיה " ירמיה " והם המקומות שיאצרו בהם הפירות . והפעל מהקל משור אבוס " משלי " ולרבים וברבורים אבוסים מלכיס " פירושו מפותמים שעומדים תמיד על האבוס **אבק** : אבק ועפר " כי תבנת " ופרחם כאבק יעלה ישעיה " כולו קמרץ ואיננו סמוך כאשר כתב החכם ל אברהם אבן עזרא והוא שעה בין זהובין כאבק דק " ישעיה " הנמצא במקצת ספרים האלף בשבא ופתח והוא סמוך ופירושו כאבק הדברים הדקים כי אין רצונו לומר עפר לבדו וברוב הספרים גם הוא קמרץ האלף אבל הב' בשוא כאבק דק והמסורת עליו לית ומסורת אחרת מצאתי על והיה לאבק " שמעך כל אבקה קמץ והנה שכח וענן אבק רגליו . כמו " אולי בללו היה עם אות השמוש העפר הדק יקרא אבק וכן הסמים השחוקים הדק . מכל אבקת רובל " סיד " והנפעל ממנו ויאבק איש עמו " ישלח " כלומר העלה אבק ברגליו בהתחזקת זה עם זה **אבר** אביר ועקב " יחי " ומסקל אחר אביר הרועים " שממאל " ואודיד באביר יושבים " ישעיה " משפטו אביר ובעת האלף הושלה תנועתה על הבף ועד

נכתבנו בשרש כבר אבירי בשן לחם אבירים אבל איש אשתוללו אבירי לב : תלים " ענין אלו וענין הדומה להם לשון עוצם וחזק ופירושו לחם אבירים על המן שירד לחם מן השמים שהם אבירים כמו שנאמר עליהם חזקים כראי מצק . דהרות אביריו . שפטים " הסוסים החזקים וענין שני מויתן לי אבר כהנה תהלים " ארד האבר . יחזקל " בחמש נקודות ומשקל אחר אם אברה חסידה ונוצה . חייב " באברתו יסך לך תהלים " ישארו על אברתו " האויב " ענינם והדומה להם כנף והפעל הכבד ממנו המבינתך יאבר נץ יעוף חייב " ופירושו לפניו יפרש כנפיו לתימן ופירוש אדני אבי זל מזה הברו החצי . ירמיה " ומשפטו האבר ונחה האלף כמנהג וענינו שימו אברה בחצים כדי לישרם **אגד** אגודת אוזב . כל " התר אגודות מופה ישעיה " ענין אלו והדומה להם ענין אסיפת הדברים וקשירתם יחד ואמרו מצורן אוזב שלשה גבעולין וכן יהיו לאגודה אחת . שמאל " כלומר בקבוץ אחד והסכמה אחת וכן ואגודתו על ארץ יסרה עמוס " כלומר עצתו והסכמתו ולפי דעתי כי השלש יסודות אשר על הארץ קרא אגודה לפי שהם אגודה אחת זו על זו על הארץ לפיכך אמר ואגודתו על ארץ יסרה **אגז** אל גנת אגוז ירדתי " סיד " ענינו ידוע **אגל** אגלי טל חייב כמורסיס לילה שפרוש טפים הידוע בדברי רבותינו טפת מים שפת יין עד אגלים וללחה . ישעיה " שם מקום אגם מים " תהלים " והיה השרב לאגם ישעיה פירושו מקום השרב יהיה לאגם ובקברו נדגש תמורת הגח ועל האגמים " נחמך " ובסמיכות נפל אג הוא משקל אחר . ושפתיה למורש קפוד ואגמי מים אגמי נפש . ישעיה " ופירושו האגמים שיצודו בהם הדגים על יאודיהם ועל אגמיהם נחמך " ענין אלו והדומה להם מקום מקוה המים פילאגו בלעז או אשטיין התשים אגמון באפו " חייב " דהוא כלי כמין מחט גדול שצדים בו הדגים ויורה עליו ובחוח תקוב לחיו ונקרא כן לפי שראשו כפוף כמו הגומא הלכוף כאגמון ראשו ישעיה " ענינו כמו גומא והוא תפוך בודא בלעז והוא הנקרא בלשון רבותינו זל גמי וכן ואת האגמים שרפו באש . ירמיה " כלומר כל הגמא הגדל על הנחרות שרפו באש כדי שלא ימנעם רוב הגומא מלכא במדינות ול יונה פירשו כמ' מבצרים ודמה אותו ללשון ערב שקודין למבצרים אגאם כפח וא גמון ישעיה גמא ואמר כפה על החזקים ואגמון על החלשים כגמא או יהיה שם לשלשון כמו שמצאנו בדברי רבותינו מצא אותו הגמון וקומן פיר' שלשון כדוד נפוח ואגמון : חייב " יש שפירשו כמו גמא

התלמידו בנים בני הנביאים . מלכים " אבי כל תופש
כנור ועיגב . רחשית " אביושב אהל ומקנה . רחשית
כלומר קדמון ומלמד היה לכל תופש כנור ועיגב כמו
שהאב קדמון לבן . **אבן** אבחת הרב . יחוקל
האלף בחירק ענינו להט החרב וים כמו
אבעת בחלוקה בע' מן בעתה והאלף נוסף וים כמו
טבחת בחלוקה האלף בט' באלפא ביתא דאטבח **אבן**
ויתאבבו בגאות עשן . יטעיה . ענינו ענין
גאון ונבחות ופרדשו ויתגאו גאות עשן וחכמה כף
הדמיון כמו שחכמה במלת לב שמתוייטיב גאה שפי
כגאה **אבן** כי אבן עליו עמו " הנטע " ונפשו עליו
תאבן . כינוי פי בעורו בחיים תאבן הנפש על
אבוד הנוף והפעל הכבד האנלתי כיסיתי עליו את
התהום " יחוקל " והתפעל כי התאבן שמואל אל
שאל . שמואל " ויתאבן על בנו ניטע " עד מתי אתה
מתאבן שמואל " והתאר אבן וחפוי ראש " לחשורניט
כאבן אם . תליס " פירוש כמו התינוק שמניקתו אמו
ומתה והוא ביה וקודר שאילו מי שתניקתו ושדי
האם היו חיוו כן קודר שחותי כן פרשו אדני אבי זל
והקבוץ כאשר אבליס ינחם . כינוי " וחשם אבן כבד
זה למצרים . ימי " והוא בחמש נקודות " וכלם שהם
ב ענין אבן ענינם ידוע " ויש מענין שממה והשחתה
על זאת תאבן הארץ . ירמיה " ולעולם כשתראה המלה
הזאת קשורה עם מלת אמלל הוא לשון חורבן ושממה
השחתה וכן דיאבן חיל וחומה יחדו אמללו . כיכה " **אבן**
נבל תירוש אומלל יצור . יטעיה " אבן תירוש אומלל
נפן . יואל " וכלם על זה הדרך והאחרים לשון אבן
יתכן לפרש גם כן ונפשו עליו תאבן . לשון השחתה
אבוד רצה לומר שישחתו ויאבדו הנפש והבשר ועד
אבן הגדולה אשר הניחו עליה . שמואל " פרשו בו
ישור הגדול כמו אבן מחולה . מלכים " שתרגומי
ישור וכן ועד אבן ברמים . טופטיס " מישר ברמיא
ש מי שפירש שהלמד תחת נון ושעמו האבן הגדולה
וכן שהניחו עליה הארון . וכן תרגם יונתן ועד אבנא
" ולפי דעתי כי שם האבן גדולה אש . יחיו
רין אבן כי כן קראו לה על שם האבן שנעשה
ישור נקרא אבן אבן מצרים על שם האבן
ולה אחת יצאה מכלל הפעל וחשם " **אבן**
ש תשמנה לענינים רבים הא' אבן שרה
אבן בן אין לה . מלכים " קמוצי הבי
לכד כי גרמה או אין זה כי אם זר
אותה ונתתי ממנה לך בן ונו ויאמר
מעאל יחיה ויניח השיבהו הבה אמרת
יחיה וגסוה נחיה ששרה אשתך יולדת לך

בן ופי' אבן בן אין לה כי אלישע שאל לשונמית היש
לדבר לך אליהמלך וגומר השיבתהו בתוך עמי אנכי
יושבת בלוי בתוך משפחתי אנכי יושבת והם ידברו
עלי אל המלך בשאצטרך ואיני צריכה לזה אמר
אלישע ומה לעשות לה ויאמר נחזי אבן בן אין לה
בלוי לזה שש . לת איתח אינה צריכה אבן לזה צריכהני
בן אין לה ואשה זקן . ועני' שני אבן אשמי' מקן אבן
אשה אלמנה . ענינו אמת והמשכיל יוכל להבחין בן ב
ענינים האלו לפי הענין אל כל אשר ימצא כתו למע'
מדם " אובל אולי לפני האובל . לניט " אובל שם הנהר
ואולי שם המקום וישמפר' אותו כמו ועל יובל ישלח
שרשיו שענינו פלגי מים בחילוף א' ביור **אבן**
והאבן הזאת " ניט " והוציא את האבן הראשה
זכריה " בשש נקודות והקבוץ אבנים גדולות . אבני
עשר אמות ואבני שמנה אמות . מלכים " באבני גיד
מנופצות . יטעיה " אבן חז' השחר בעיני בעליו . מטלי
אבני שהם ואבני מלואים . תרמיה : ענינם ידוע וענין
הדומה להם משם רועה אבן ישראל . נחי " לל בליש'
ולפי שהאבן גוף אחד כשרצה לומר כל ישראל באחד
אמר אבן ישראל . או לפי שישראל עקר בנין העולם
קראם אבן על דרך משל ור' יונה פרשו ראש ישראל " **אבן**
ולא מצאנו שנקרא הראש אבן אם לא פירש אחדיו
אבן . בחן או פנה . או כמו שאמר תשתפכנה אבני קדש
כיכה " לל הנשיאים והגדולים " בתוך אבני אש
התהלכת . יחוקל " כלומר באלו בתוך המלאכים וא' **אבן**
זל פי' בתוך אבני אקרח כלו מרגליות מזהירות כמדות
זהויה הולך בלילה בתוכם וית בעמא קדישא סברתא
למשלט וכן ידמה הפירוש לפי שאמר אחר כן גם כן
זאחללך מהר אלהים ואבדך . כרוב הסוכך מרתוך
אבני אש . יחוקל " והם ישראל וקראם כן לפי שהם
קדושים " וכבשו אבני קלע . זכריה " הם שרי יון ולפי
שהמשיל מלכי בית חשמונאי באבני נזר לגדולה
המשיל שרי יון לאבני קלע לשפלות ולפישעושים
המשקלות מאבן קראו למשקל אבן " לא יהיה לך בכי
אבן ואבן . תנא " באבן המלך . שמואל " וכן למשקלות
ששוקל בה הבנאי לפי שהיא מאבן קראוה אבן ונטה
עליה קו תהו אבני בהו . יטעיה " גם כשהיא מבדיל
ועופרת קראוה אבן . את האבן הבדיל . אבן העופרת
זכריה " הגה הוא עושה מלאכה על האבנים . ירמיה " **אבן**
כלי היוצר שעושה עליו כלי החרס ידוע הוא אצל עושי
המלאכה ובלעז סילא ואמרו שהיא כמין שתי רחים
לכך נקראו אבנים בלשון שנים ובארצות האלו אינו
כי אם אחד מעץ עגול בדמות הרחים ועליו עושה היו
המלאכה . ור' יונה כתב כי זה הכלי שהוא שנים זהו
בדמות רחים והתחתון גדול והעליון קטון ממנו הם כלי

מיכה "בשש נקודות ויתכן כי שדרה אדרת' שם זולתי
תאר וחבד יגדיל תורה ויאדיר גשעיה" כל אשר
תמצא מעקר החולשון גדולה ועצם גבורה" אדרת
שער יצחק" טלת בעלת שער כמו אותה שקורין
אסקלמינה בלעז וקראוה אדרת לחשיבותה וגדולתה
וכן אדרת שנער יגשע" ויתכן להיות כמהו אדר
תפשיטון **אהב** וישראל אהב את יוסף
ניטב" באשר אהב אביו יצחק" כי
אהבך ואת ביתך ראה" ויאהב יצחק את עשו יצחק
לזרע אברהם אהבך לזרע" כמו בראך יעקב" חמור
שנאך אשר אנכי שלחך" אהבו הבו הגשע" אבל
הבו משרש יתב כמו שאני עתיד לבאר במקומו בע'
האל" אהבו את ייכל חסידיו תליס" אני אהבי
אהב משלי" ואהב את יעקב מלככי" וחנפעל
הנאהבים והנעימים שמוט" ויפעל הכבד ורדפה את
מאהביה הגשע" תאהבו פתי משלי" והצרי מקום
פתח והשם אם תעירו ואם תעוררו את האהבה שיר
אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שיר" נפלאות
אהבתך לי שמוט" אבל לאהבה את ה' אלהיך נכניס
באהבתי אותה ניטב" מקור בתיספת הא' והשם
בלשון זכר אהב וקבוצו אילת אהבים משלי ומשקל
אחר נתעלסה באהבים משלי האלף בקמץ חטף
וחנפרד אהב בפלס אהל וכל שהם מעיקר זה ענינם
ידוע **אהת** ירמיה" נכתבנו בשרש הו
אדי אהי מלכך איהת אהי דברך מות" אהי
קטבך שאול הגשע" פרשם רבי יונה אבן
גנאח כמו איה ולפי דעתי כי משפט כל אלו להיות
איה והאלף מאותיות איתן הנוספות ופירושו אני
איה קים לעולם אבל מלכך איהת ופירושו אהי
דברך מות אני איהת סבת דברך למות" ואהיה סבת
קטבך לשאול וענין דברך מן דבר כבד מאר
אהל ויאהל עד סדום" לך לך" פירוש נטה אהלו
כלומר היה נוטה אהלו ממקום למקום ולא
קבע לו מקום עד שבא אל סדום" וכן ויאהל אברם לך
והפעל הכבד הן עד ירח ולא יאהיל לוי" אבילו עד
ירח שהוא מן העליונים יהיה קצפו שלא יאהיל כלומר
כאלו אינו באהלו שהוא הרקיע" וכן שאר הכברים
לא זכו בעיניו ועוד נכתבנו בשרש הלל והשם אשר
נבנת הפעל ממנו אם אבא באהל ביתי תליס" והלכת
לאהליך ראה ובא בשתי ידיעות בתוך האהלי
והגשע כמו ונתן את הערכך והחציו אל מול הו
עיבל ענינם ידוע ומוה הענין לא יחל שם ערבי
ושעיה' שמשפטו יאהל והיוד פתוחה להבדיל בינו
ובין אם אראה אור כי יחל לוי" שהוא ענין אח
משרש אחד וענין אחד באהלים נטע ה' בלך" מר

ואהלות תליס' מר אהלים משלי פירשו בו שהוא
הבושם הנקרא בערבי צנדל" והגאון רבינו סעדיה ל'
פירש באהלים נטע יי כמו באהלים ודומה לו לשר
נטיעה על האהל ויטע אהל אפרנו לניט' ועל
הדרך הזה כאשר ראיתי לצור שתולת בנוה ויהיה
אהלים מן אהל כמו בקרים מן בקר וכמו בשמים מן
בשם **או** והקריב מן התורים או מן בני
היונה ויקרא" ענינו ידוע וכמו
שהוא בלשון הקדש כן ליעזין אותו והביא מהסריבי
יונה משתנים מחביריהם יש שהם במקום אם כמו או
עשיתי בנפשי שקר או איה אלהי המשפט או בנבלת
בהמה" נני והביא בענין איך או נשיש שבט
בני מואסת כל עץ יחוקל" ופירושו איך נשיש והחרב
הזאת הוחדה לכרות שבט בני מואסת שאר העצים
ועוד הביא בענין זו העטף או הודע אליו חטאתו אשר
חטא נני או אז יבנע בחקתי או לאיל תעשה וזרז
מתנים או תיש משלי" או חפשה לא נתן לה" כמו
והודע" ואז יבנע ול איל ותיש וחופשה ולפי דעתי
כי לא יצא אחד מהם מדרך חבריהם וכלם ענין אחד
ופירושו יא הודע אליו חטאתו לפי שאמר ואטם
שפירושו שיוכר כי חטא ושים עצמו אטם או הודע
אליו שלא נזכר מעצמו אלא שהודיעוהו אחרים כמו
כן יביא קרבן ומה שאמר זל או הודע ולא שידיעוהו
אחרים במכחיש העדים אבל אם אינו מכחיש אותם
מביא קרבן שנאמר או הודע אליו מכל מקום ועוד
כי לישון הודע נראה יותר בהודעת אחרים אותו מכת
שידוע לו מעצמו וכן לא חופשה לפי שאמר והפדה
לא נפרתה שפירושו בכסף" או חפשה לא נתן לה
בשטר בדברי המתרגם" וכן או לאיל פירושו אם
הקרבן יהיה איל תהיה מנחתה שני עשרוני ונפכו של'
ההין וכן זרז מתנים או תיש כל אחד מהם מטיב
לכת ופי' או אז יבנע כל' או בנלות יבנע לבבם הערל
או מתי **אוב** אוב וידעוני קדנשים אל
תדרשחאל האובותואל הידעונים ישעיה
ענינו ידוע ברבוי רבותינו שאמ' בעל אוב זה המעלה
מבין הפרקים ומבין אצילי דיו" וענין שני באבורת
חדשים יבקע חמכ פירוש נודות חדשים או קנקנים
אוך על אודות הבאר יצחק על אודותיך יגשע
פירוש על דבר כך וכך או בעבור כך וכך
ידוע והוא" הנפרד ממנו לא מצאנו" ואחר שהוא
מקובץ בו תיז יהיה הנפרד אדה או יהיה אוד כמו מן
בוד בודת כאוד מצל משרפח עמנז' הלא זה אוד
מצל מאש זכריה' מסני ונבות האודים ישעיה'
הוא עץ שמנודין בו האש ובלעז שיוזר' וכדברי
רבותינו זל לשול אוד מבין העצים א

ויש שפרשו לפי ענינו כמו דוד ויש מי שאמר שהוא
במשמעו מן אגם והוא רמו לאיר העולה מן המים
בזמן החורף **אגן** ויש באגנות " משטמים
הם המזרקס וכמהו אגן הכהר טיר " **אגן**
לפי שתבניתם עגול בתבנית הסהר שהוא הידח
אתה וכל אנפיד וכל אנפיו אורה
לכל רוח יחוקל " ואתכל מברחיו
בכל אנפיו יחוקל " וכתב ארוני אבי כי האלף נוסף
ופירש כנפיו כלומר חילותיו שהם דומים לכנפים " **אגף**
זכר נאמר זה הלשון על החילות באמרו והיה מטות
כנפיו דומה ללשון ארמית הקורין לכנפים גפין והדגש
לחכרון דלת גרפין וכן מצאנו בדברי רבותי ולבולת
פרח גדפה ויתיב ליה ברישיה והאלף נוספת וכן
בדברי רבותינו ול עד בין אגפים **אגר**
אגרה בקציד מאבלה מטלי ויין
לא תשתה ולא תאגור תבא " ענינו ענין אסיפה וכן
כל אשר תמצא במקרא מעקר זה ואגרת פתוחה
כחמיה ענינה ידוע והוא הספר השלח וגם היא
מלשון אסיפה לפי שאוספין בה דברים הרבה נקראת
המגלה אגרת והקבוץ וגם אגרות כתב על אפרים
זמנשה דברי הימים אך לאגורת כסף סמואל " **אג**
האלף נוסף והוא כמו גרה וענינו מטבע כסף וכן פירש
והמתרגם למעה דכסף **אגב** ולאדיב את
נפשך סמואל ענינו כמו ולדאיב
והוא הפוך מן דאבון נפש והוא מבנין הפעיל משפטו
ולחאדיב כמו לשמיד מעזניה כמו להשמיר " **אגם**
אגם אדמו עצם מפנינים איכה והפעול מהרגוש
מגן גבוהיהו מאדם נחום " עורות אלים
מאדמים תרמיה ופעל כבד אגד אם יארימו כתולע
יסעיה וההתפעל אל תרא יין כיתאר מטלי והתאר
דחיי צח ואדם טיר " פרה אדומה פרה " אדומים
בדם מלכים ותתאר עוד אדמוני עסיפה עינים
סמואל ובהבפל העין והלמד רוצה לומר בו רוב
האדמימות או אדמם טריע " וכן אמרו רבותינו
ול ירקק ירוק שכידוקי אדמם אדום שבאדומים נגע
לבן אדמם לבנה אדממת תוריע פתוך ומעורב
בשני מראים לובן ואדום אדם פטדה תגנה " נקראת
כן האבן לפי שהיא אדומה ענינם ידוע וענין אדם
ואדמה גם כן ידוע ואדם נקרא על האדמה אשר לקח
משם וחמין נקרא על שמו אדם ויבא אדמה בענין
ארץ על פני האדמה כהעלנותך " ועל השדה עיבוד
אדמתו מטלי אם על אדמתו תזעק מינה ועל העפר
ואדמה על ראשו סמואל ונסמך לעפר אדמת עפר
דכחל כמו טיש היון ואדם יקרא על הפרט אדם כי יקרי
מכם קרבן יקרא " ועל הכלל מאדם ועד בהמה את

האדם אשר בראתי יסעיה ועל קצת הכלל ורחוקה
את האדם יסעיה והוא יהיה פרא אדם לך לך " **אגם**
כלומר אדם מדברי כפרא " גם בני אדם גם בני איש
תלים " בני אדם הם המון העם בני איש הם הגדולים
כמו גדעון בן יואש איש ישראל רוצה לומר גדול
ישראל וראשם ובישראל ובארם ימיה " לל
זבשאר בני אדם כלומר באומות וינתן תרגומו לישראל
עכרת פרישן בנו בני אינשא וקראו לנשים בלבר אדם
כתפארת אדם לשבת בית יסעיה " ונפש אדם מן
תגשים פגמם וארוני אבי ולפירש בתפארת אדם
כמשמעו וכן פרשו ויעשו כתבנית איש בתפארת
אדם ולמה לשבת בית לא לצרך אחר כמו שאמר
ויניחהו תחתיו ממקומו לא ימיש הרחק מאד מאדם
העיר יסעיה שם עיר **אגן** לבן ישלח
האדון יסעיה " ואדני זקן יירא
לאדני האדנים תלים " ובאה המלה בלשון תפארת
ביד אדנים קשה יסעיה " אם אדניו תן לו אשה
משטמים " ובא חסר היוד יאמר נא אדננו אל תלשן
עבד אל אדני מטלי " והענין ידוע והשם הנכבד
אדני בלשון רבים לכבוד והוא קמוץ והוא בכימין רבוי
אחד לכד כמו וקדע לו חלונני " אדנים חורי אגוה
יוד היהש ביד מוכיח אדם אחר ולכילו לא יאמר
סוע ואדני שהוא לשון חול הוא בפתח הנה נא אדני
יירא " אבל ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך
יירא " הוא קמוץ והוא מחלוקת בין רבותינו ול יש
אומרים שהוא חול ולגדול שבהם אמר ויש אומרים
שהוא קדש וכן ויאמר לוש אליהם אל נא אדני
יירא אמר שהיא קדש ומצאנו בי אדני במה אושיע
את ישראל מטמים נקמץ ואינו בהפסק ואיפשר
כי מפני חוקף בקמץ כי לשון חול הוא בני עורן לא ידע
גדעון שחזא מלאך וענין שני בכר לארץ פקדי שני
אדנים תחת הקדש האחד והאדנים לעמודים תרמיה
האדנים הידחלולים היו נכנסים ידות הקדשים לתוכם
וכן העמודים היו סומכים אותם וכן על מה אדניה
הטבעו " מינ" כלומר יסודותיה **אגד** מה אדיר
שמך " תלים " נאדרי בכח " כשלח נפעל
היוד נוסף ורבי יונה אמר באחד מהפנים שהתיו
סימן הגקבה נופלת ועקרו נאדרית והראשון דוא
חנכו וענין נאדרי על המין בלשון זכר או טעמו על
השם יתכרך וצי אדיר באדיר יפול " יסעיה " **אגד**
פירוש ביד אדיר בספל אדירים " מטמים " פירוש
בספל הראוי לשתות בו גדולים ונכבדים או פירוש
הדועים הגדולים כמו אדירי הצאן ימיה " והתאר
לנקבה להיות לגפן אודת " יחוקל " כי שרדה אדרתם
זכריה " והשם אדר הוקר " זכריה " אדר תפשיסון

אנו חזק " אך עשרתי מצאתי און לי . הנשע .
כבו הון בחלוק אלה בהא ותכן כמוהו וידיו תשבנה
אנו און ולא אף לבא " יונטע " לא אצתי
מרועה אחריך " ימיה " ופרוש
חפסוק אכתב עוד בשרש מן ואף ברגלים חושא " מעלי
והנוגשים אצים " שמות " והפעל הכבוד " ויאצו
המלאכים " ירח " אל תאצו לנחמני . יסעיה " כלם
והדומה להם ענין מהירות " וענין שני כי אף לך הר
אפרים . יונטע " כלומר צר ודחוק . ונוטה לו ענין
והנוגשים אצים וקרובים הם לענין הראשון כי הממהר
דחוק את השעה און חבקר אורי . מקץ "
ולילה אור בעדני . תליס " פעל עבר
הולך ואור " מעלי " בינוני " כלומר חלך ומאיר " כי
אורו עינו . ותאנה עינו " שמוט . קומי אורי . יסעיה "
והפעל הכבוד האירו ברקיו . תליס " ויאיר את הלילה
כסלמ " יאר " פניו אליך . כשא " יאר פניו אתנו סיה
ומאיר עינים " תליס . ואשר הוא פעל עומד מהכבוד
והארץ האירה מכבודו " יחוקט " והגפעל נאור אתה
תליס " יאר להם בחברון " שמוט . והשם באור פני
מלך חיים " מעלי . ואור פני לא יפילון " חיוכ . ויקרא
אלהים לאור יום . חאטיק " אור זרוע לצדיק . תליס "
אור צדיקים ישמח . מעלי " על כפים כסה אור . חיוכ "
כאלו בעננים כסה האור שלא יראת . ויצו עליה
על השמש נמפניע . כלומר צה על השמש להכתי
מבני אדם כשנפגיע בה העבים שו ס כאלו פנעו
בשמש והכתירה . אי זה הדרך ישכן אור " חיוכ . פו
הגאון רב סעדיה על מקום שיש בארץ שהוא אור נגל
השנה חוץ מיום אחד והפכו מקום אחד כלו השך חוץ
כיום אחד וזה חושך אי זה מקומו מן האר ער
מחצית היום כי וס מן הבקר כלומר מההלת האור
והקבץ לעושה אורים גדולים תליס ובהא הנקבה
היתה אורה . חאטיקט ובתוספת מס . את הכאור
הגדול " חאטיק . כל מאורי אור בע מס אקדיתם עליך
יחוקט ובקבוץ הנקבות את שני המאורות " חאטיק
כלם שהם מענין זה ענינם ידוע שהוא מלשון אורה .
ויש בהם שהם משל על רוב הטובה כמו אור צדיקים
אור זרוע לצדיק ליהודים היתה אורה והרומים לדרם
וכן חושך משל על רוב הצרה ויש אומרים כי נגזר
מענין זה את האורים ואת התומים ויקבל ולא נתברר
אצלנו מה הם האורים והתומים כי ידמה לפי הפסוקים
שהם דבר אחר זולתי אבני החשן ורבינו שלמה פירש
שהוא כתב שם המפורש שהיה נחתו בתוך בפלי
חחשן שעל ידו היה מאיר את דבריו ומתמים את
דבריו ולא נדעה האמת וענין שני ולא תאירו כוזבתי
חנם מלאכי . פירוש ולא תלהיבו וכן לבו באור אשכ
אשר אור לו בציון . יסעיה . אור לשבת נגדו גשים

צאות מאירות אתה . יסעיה . פירוש חלשים כנשים
יבאו ובערו אורחך .
הוצאתיך מאור כסדים . לך לך " לדעת שפרשו
בו רבותינו ז"ל זה הענין קרוב לענין הראשון .
יהיה פירוש אור כסדים עמק כסדים . וכן על כן
באורים כבודו ה' . יסעיה " פירוש בעמקים . מאורת
צפעוני " יסעיה . פירוש חור צפעוני . וענין רביעי
ללקט אורות " מלכיס " פירוש ידקת " וכן אמר
המתרגם ללקט ירקונין ובדברי רבותינו ויצא אור
אל השדה ללקט אורות " מאי אורות תנא משמיה דר'
מאיר זה גרגיר אמר ל' יוחנן למה נקרא שמה אורות
שמאיר את העינים וזוא שקורין לה בלעז אורונה ויש
מי שפירש טל אורות שלך " מזה הענין כלומר טל
הראוי לירקות . או פירוש כמו אור היום . וענין חמישי
בחיים צח עלי אור " יסעיה " יפץ ענן אורו . הן פרש
עליו אורו " חיוכ . ענין אלו מטר ובדברי רבותינו ז"ל
אמר ל' יוחנן כל אורה שנאמרה באלוהא אינה אלא
בירידת גשמים ויש אומרים כי נקרא המטר אור
בעבור המאור הקטון כי בתנועותיו יהיה המטר בצווי
הבורא ויש מי שפרש הן פרש עליו אורו שמשו וכן
צר ואור חשך בערפיה " יסעיה " הירח והשמש
הוא מענין הראשון וענין שני ועודדים לאורות דכתי
הם האביסים הוא וזנך מאורו סוסי .
ונתן אליך אור או מופת . זכאי האות
והמופת . לרא . זאת אור הברית . כח . והיה כי תבאנה
כל האורות האלה . חאטיקט . והיה הודם לכם לאות . כל
איש על דגלו באותות כשא " פירוש פיסוק ועוד
נכתבנו בשרש יפת . חן . או ישיר משה כסלמ
או יבנה יחושע יחנע . כתב החכם ל' אברהם
בן צרא משפט לשון הקדש לאמר לשון עתיד תחת
עבר עם מלת או וכן או ידבר ידוע או יכה חזאל או
יבריל משה וככה בלשון יסמעאל או אמרתי הנח
באתי כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל ומאז
באתי אל פרעה . שמות . זמן או חלני לקטר למלאכת
השמים יחוקט נכון כסאך מאז תליס כלם ענין העת
הזוא ויבא בתספת יוד אוי המים שטפוני תליס
הידעת כי אז תולד ומספר ימך רבים . וכן לאף
אויבי מוקדם מאחר רוצה לחסר אף על אויבי ואדוני
אבי פירש על אף אויבי כמשפטו מלשון פן ידור אף
יי והגני עתיד לבארו בשרשו אוב . אגדתאוב
כל נקרא בערבי צעתי בלעז . אודינאנו
זהו ע"ב שיש בו שבעה מינין זה הכתוב בתורת
שאין לו שם לווי כמו שאמר רז"ל אף אלו
מיס טני ים " חיוכ . הלחם אול מכלינו " יונטע " ואחל
לו או יתהלל " מעלי " ענינו הלך כתרנו כי אולת יד

אוח נפשי איתוך בלילה יסעיה אמר לי יונת
שחא כמו אתך ואין צרך אך פירוש
בנפשי איתוך וכן אמר אף רוחי בקרבי אשחך
וכן אפוד ירד בידו שענינו באפוד ירד בידו אתה
ירך גוים הורשת שענינו בידך אבל אפוד
ירד בידו יש לי בו טעם נכון אזכרנו בשרש ירד בעה
והחכם יעקב בן אלעזר כתב בספר השלם כי הענין
מחובר אל הכנוי שהוא ירד נפשי וירד רוחי ואף על פי
שזכר הנפש והרוח סמך הענין אל הכנוי כאלו אמר
אני איתוך וכמוהם רבים ואבכה בצום נפשי ואלתי
פי קראתי קולי אלה אקרא וכליותי אשתונן איעצת
עליך עיני כלם הענין נופל על הכנוי וכן אתה ירד
גוים הורשת והטעם וצפחת השמן לא חסר חסר
נופל על השמן לא על צפחת וכן קול הקריה חומה
קול נגידים נחבאו קול שמועה הנה באה קולי לעיר
יקרא לשטף מים רבים אליו לא יגיעו כי היתה אליו
פני המלחמה קשת גבורים חתים נגע צרעת כי תחיה
באדם וכן מנוג הלשון בהרבה מקומות וא"ל
פירש נפשי איתוך בלילה כל זמן שנפשי קיימת בי
איתוך בלילה זכור שרוחי בקרבי אשחך ואמר
בלילה כי אז הלב פנוי מעסקי העולם אהלמושב
לז' תל"ס והשם בכל אות נפשך - ראה - ומסקל
אחר תאווה נהיה - מטלי - ענין כלם תאווה וחשק
ומענין זה לפי דעתי לביתך נאווה קדש - תל"ס - והאלף
מתעת בחשף פתח והוא נפעל עבר פירוש נחשק
לביתך שהוא קדש וההתפעל לא תתאווה בית רעד
נפתחך והתאווה היא בלב והשם במסקל אחר מאווי
רשע - תל"ס - בדגש ול' יונה כתב שהוא רפת וענין
אחד הנפעל נאוו לחיך בתורים - ט"ק - מה נאוו על
החרים רגל מבשר - יסעיה - לא נאווה לנבל שפת
יתר לא נאווה לכסל כבוד - מטלי שחורה אני ונאוו
פיר - בכלם נחה בהם האלף והם ענין יופי ונוי ול'
יהודה הביא עמדם הנה והמעונגה - ירמיה - אולי
מצאו כתוב באלף ולא מצאנוהו כן אנוהו וגם לי יונה
כתבו כן בלא אלף ותפש על ליהודה בזה ואין לתפוש
עליו בזה כי אף על פי שלא תחיה כתובה האלף תהיה
נחה אחר הקמץ והשם תאווה אדם חסד - מטלי -
כלומר האדם ומה שנאה לו לעשות הוא חסדו ויתכן
שהיה אלו משרש נאה בהראות למד הפעל בפלם
נאה ורבותינו ז"ל הרגילו בדבריהם זה הלשון בשרש
נאה ידמה כי כן השרש אצלם באמרם לולב נאה
אתרוג נאה כמה נאים מעשיו וזולתם הרבה ואמר
בנין פיעל הדגוש ממנו באמרם לא שנו אלא מפני
הגשר אבל לנאותה בשרה ואמר בנין התפעל ממנו
באמרם התנאה לפניו במצות ואמר השם נוי באמרם
בנוי בכח בעושר ולרבים נויי כוכה המופלגים ממנה

ארבעה ומשפט מ' נאוי וענין שלישי עד תאות גבעו
עולם ימי - והתאווהם תתאלכם - מטעי - ענינם
גבול ופירוש עד תאות גבעות עולם כל זמן שיהיה
קיים גבעו עולם תהיינה הברכות לראש יוקף ומשפט
תתאו ראו להיות תתאו ושוב הוא לשומו מעקר זרה
כדי שיהיו לו חברים בענין הזה והתאווהם לכם עד
תאות גבעות עולם או יהיה משרש תאה או תוה ויהיה
יחיד בשרשו על הענין הזה וקרוב הוא שיהיה שרשו
תוה מן והתוית תו שענינו קרוב לענין גבול ויהיה
האלף תמורת וז' אוח ומלאו בתיהם אוהים
יסעיה - היא חיה הנקראת בלשון
רבותינו ז"ל נמיה ושמה בלשון לעז מרטי ויש
אומרים שהיא חיה שלעזין לה פורון אור או
לך מואב - כלק - ובתוספת הא אויה לי - תל"ס -
והיא מלת קריאת הצער והאבל כמו שהיא בלשון
הקדש כך דרך לשון הצער לאמר כן על הצער
אול - אול הנביא - הנסע - ועם יוד היחש בלי
אוי וזכ"ה - ואוילים בחסר לבי
מטלי - ענינם שושה שופים ואולת בידיה הורכה
מטלי - פירוש אשת אולת כי אולת שם דבר וראש
תאר וכן אולת אדם תסלק דרכו - מטלי - ויתכן להיות
חשם והתאר משקל אחד ויהיה אולת בידיה הורכה
בפלס עורת ואף על פי שזה חרקה פתח הכר אחד
במשקל ומלת אוילי נכתבה בשרש אלה און
אם און בידך הרחיקו חינוכ - כי רא יצא מעפר
און חינוכ - וההתפעל מכנוי - ויהי חעם כמתאוננים
בהעלוקת - מה יתאונן אדם חי חינוכ - ענין שקר ומזה
הענין והשרש תאונים הלאה - יחזק - כלומר הוגיעה
עצמה לעשות השקרים ובה הענין הזה על דרך העוה
נלאו והנה הענין במלת מחשבות אונך - ירמיה - כמו
עולתה ועולתה פעם נחה ופעם נעה וכתב החכם ר' בן
אלעזר ז"ל מזה הענין ותחלת אונים אבדה - מטלי -
תאר און אונים בפלם טוב טובים וענין אחר ורהבם
עמל ואון - תל"ס - ומשמיע און מדר אפרים - ירמיה -
וביתאל יהיה לאון - עמנו - ענין עמל ויגיעה וצער
וקרוב הוא לענין ראשון ויש מפרשים ביתאל יהיה
לאון כמו לאין ויש לפרש כמו זה ורהבם עמל ואון
כמו שאמר כי גז חיש ונעופה וכן יתפרש תחת און
ראיתי אהלי בושן - חכקוק - וענין שני ואינו בשרירי
בשנו - חינוכ - ראשית אוננו - תנח - ולאין אונים עצמה
ירבה - יסעיה - ענק כח ואמץ וענין שלישי לא אבלתי
באוני - תנח - בן אוני - ינח - אלוה יצפון לבני אוני
חינוכ - זכחיהם כלחם אונים - הנסע - ענין איד ויבל
ויש מפרשים מזה ויהי חעם כמתאוננים מה יתאונן
ושוב הוא שיהיה אלוה יצפון לבני אונו מענין כח
כלומר דגול והעשק שעשה בכחו - וכן וידיו השבנה

יחזקאל "אחי מאן אתם" נכח " אחינו המסו את
לבבינו "דכריס" בכלם הא בפתח ובהפסק אספרח
שמך לאחי " תלס " האלף בסגול וכן אחיו בסגול
לעולם מפני קמץ החית " וראו אחד " נטכ " ובכנו
ורבים אחיהם אחיכם האלף בשוא ופתח וכן עם
אותיות השמוש ואחיהם כל בית ישראל " טמיני " **אח**
ובא אחד האלף בפתח לבדו ובאחיהם בני ישראל
כבר " וכן כשנבנסה עליו הא השאלה האחיהם יבאו
למלחמה " מסני " וכבר כתבנו הטעם בחלק הדקדוק
בשער השמות ולרבותי אחיות את אחי ואת אחיותי
יהטע " היחד תמורת הא למר הפועל והוזהותיו סימן
ורבות והטעם להפר את האחה " זכריה " וענין שני
מזה השרש ישנא אחו בלי מים . מינכ " כי הוזה למר
הפועל תמורת הה והו' שם צמח שרועי אותו הבהמו'
הנקרא בדברי רבותינו ז"ל אספקמא ולדכיס כי הוא
בין אחים יפריא" הנטע " ומשפטו אחוים ויש מפרשים
אותו מעניין אח והוא הגכון בדרך הדקדוק ותרענח
באחו " מקץ " הבית בו נוספת כבית לחמו בלחמי
ושתו ביין מסכתי או יהיה מקום הצמח נקרא על שמו
זהבית משמשת **אחו** חיל אחו " נטלת " **אח**
אחות שמורות עיני " תלס " ויאחו את הבית
מלכיס " לבלתי אחו בקירות הבית " מלכיס " וראו
יהיו אחוים בקיר הבית " מלכיס " לאחו בכנפות
הארץ " אינכ " צידים וחבלים יאחוון " ישעיה " החית
בצירי מפני ההפסק הלא חבלים יאחוון " ירמיה " **אח**
כמו אשת לידה החת בחטף סגול ותוחו יד ימין מואב
שמנאל . אחו חרב " טר . הפעול בו על דרך חגור
כל מלחמה לכוש הברים ואחו בפילגשי . ט פטוס
ואחו לך אחד מהנערים . שמנאל " ואחו בה " ירמיה .
החת בקמץ חטף אחו לנו שועלים " טר בית אב
אח אחו לאלעזר ואחו אחו לאיתמר דכרי אחו
בחבלי בוז אחטונתז ותגפעל נאחו בסכך . נירא
כדגים שנאחזים קהלת ויאחו בה . נגט " ובהרפות
האלף ונאחו בתוככם מסני והפעל הכבר וכבש
בזהב לכסא מאחזים . דכרי " וכבר אחר מאחו פני
בסא אינכ עינים ידוע ופירוש ויאחו את הבית קרה
אותו בעצי ארזים וכן תרגם יונתן וטלית ביתא ואמר
בו לשון אחיה לפי שה צרות אוחות בכחל זה
זככותל זה שכנגדו כמו שאמר גם כן לבלתי אחו
בקירות הבית ומענין זה אחוה תנו לי אחות קבר
טהר והיו לכם לאחוה . כהר נקראת הנחלה כן
לפי שהאדם נאחו במקום ומוחזק בעבודה כמו שאמר
יאחו בה ונאחו בתוככם . ואחות פרעזו לך לך
שם איש והמסורת עליו לית שום בר נש ודעת התרגו'
הסיעת מרחמותו נקראת חבורת האיש אחוה לפי

שנאחזים בו ולא פירדו ממנו בצאתו ובבאו
אח אחלי אדני מלכיס אחלי יבונו דרבי
תלס " פירשם רבי יונה לשון תכלית כלומר
תכלית מה שאפשר שיועיל לו ומה שיוכל לעשותו
שיעמוד לפני הנביא והגכון בעיני שיהיו מענין ויחל
משה חלו נא פני אל ומשרשם שדם ענין תחנה ובקשח
והאלף נוספת ויאמ' לאחד אחל ולדכיס אחלים ובסמוך
אחלי אדני יפרוש תחנות אדני ובקשותיו יהיו לפני
הנביא אשר בשמרון או יאסף אתו מצרעתו וכן פירש
אחלי יבונו דרבי כלומר תחנותי ובקשותי ש יבונו
דרבי לשמור הקין כדרך תכין לבס ודכינו האוי' זל
פירשם כמו אשרי ואשרי כן תרגם יונתן אחלי אדני
שובי רבנו **אחר** וילכו אחורנית מ
ואתה הסבית את לבם אחורנית
מלכיס . פירש רבינו סעדיה ז"ל הסבות את לבם שהיה
עד עתה אחורנית ואדני אבי ז"ל פירש הסבות את לבם
אחורנית מאמונת הבעל כי הבירו כי שקד נסכו ומשקל
אחר וילכו לאחור ולא לפנים ירמיה וקביצו אחורנים
אחורי המשכן קרנמה ומשקל אחר ואחר כן תבא
אליה תנא . ומשקל אחר טוב אחרית דבר
מראשיתו מעלי " ונקרא חשבר אחרית לפי שהוא
סוף המעשה כי אם יש אחרית ותקוה לא תכרת " **אח**
מעלי . לתת להם אחרית ותקוה . ירמיה . אם מצאת
יש אחרית . מעלי . ומשקל אחר באחרונה יסעו " **אח**
במלכר . והקברץ מן אחר אחרי מות משה . יהטע
ויבאו אבנר באחרי החנית . שמנאל . פירוש כמה
שאחרי החנית והוא עץ החנית ועם הכנים יקבץ
בלשון רבים לעולם . ואוניך תשמענה דבר מאחריך
ישעיה . ותבט אשתו מאחרי . ידא . פירוש אשתו
שהיתה מאחרי הבישת אחריה פוכיה אדם אחרי
מעלי . כלם עינים ידוע ופירש הגאון רב סעדיה כן
אמר כי הם דברי האל יתברך מוכיח אדם ללכת
בהקוית ולמלא אחרי חן ימצא ממחליק לשון כי הוא
מיקרו ואדני אבי ז"ל פירש אחרי שם תואר ופרוש
פוכיח אדם שהוא נסוג אחור חן ימצא והתואר ליום
אחרון . מעלי . אחרונים אחרונה ולאיש וולתו ואיש
אחר יקחנה . תנא . בגדים אחרים . חמרי . בשנת
האחרת . לך לך . שבע שנים אחרות . נכא . ונקראת
פאת המערב ארור אחור ולא אבין לו . אינכ . והים
המערבי הים הארתי לפי שהפנים הם המזרח והאחור
המערב כי פני האדם אל זריחת השמש ועל כדור זה
נקראו דרום ימין וצפון שמאל ולמי שמעשיו באחור
המתמה בא הפעל הכבר למאחרים על היין מעלי ולא
אחר חנער . נכא . ופי' שמתעכבים כל היום עד הערב
על שתית היין וכן אמר מאחרי בנשא . ישעיש . וכן פי'

האוינו "התיו תורה על הנקבה כמו ההא" והכבר ודן
ויון מאול יחוקל" נכתבה בו הוועם ודגש כלומר
הלך ממקום למקום וכן אמר התרגום ודן ויון בשירן
ומהענין הזה מה תול מאד לשנות את דרכך
ימיה" מה תלכי והנח שבין התיו והיון במקום פא
הפעל והוא סבנין הקל אצל האבן האול סמוט"
האול הוא לאבן או יחסר הנספך ומשפטו האבן אבן
האול ופירושו אבן ההלך ודומה כי כשהיו עושים
שום חבור ואסיפה היו דולכים שם בהתמדת החליכת
שם קראוה אבן האול ויונתן תרגם אבן אתא אולי
היתה אות וסימן לעוברי דרכים. און און אהרן
הימנית. נ. הלא און מלין תכחן שמעת
אוני ותבן לה כי און שמעה ותאשרני. אינכ" סמך
הבחינה והתבונה לאון ואינה אלא ללב לפי שהיא
תחלת הפעולה וכן אמר ותאשרני ועל דרך זרה
ובתבונות כפיו ינחם. הנוטע און הלא ישמע אזנים
ברית לי. תליס. והפעל הכבר ממנו האוינו השמים
פירוש השו און וכן כלם אשר הם מענין הזה ומהשרש
הזה ומענין הזה און עד תבונותיכם. אינכ" סמך מיון
על לשון הוות. מטלי" משפטם און מאון וענין
אחר במאונים לעלות. תליס" מאוני צדק אבני צדק
קדושים. ענינו ידוע והוא הכלי ששוקלין בו ולפי
שהוא שתי כפות נקרא בלשון שנים מאונים און וחקר
קהלת" פירושו ל' יונה אבן גנאח מענין זה כלומר שקל
ענין בענין וחקר אותם ול' יהודה הבניסו בכלל ענין
הראשון וכתב ל' יונה באחד מהפנים ויהו תתיה לך
על איניך. תנא" מהשרש הזה והנכון שהאלף נוסף
ופירושו כלי זינד. און והוא אסור באזיקים
מן האזיקים אשר על ידיך" ימיה"

האלף בהם נחה וכתב ל' יונה שהאלף שרש והנכון
שהאלף נוספת כי מצאנוהו בלא אלף לאסוד מלכיהם
בזיקים. תליס. רתקו בזיקים. כחוס. וענינו שלשלאות
של ברזל פירוש בלעז און אורו חיל. סמוט
ואתה תאזור מתניך ימיה" אזור
מתניו. יטעיה. והפעל הכבר אאורך ולא ידעתני
יטעיה" ותורני חיל. תליס. משפטו ותאזורני ואדני
אבי. ולכתבו בשרש הזה ושם נכתבנו עוד והנפעל
נאזר בגבורה. תליס. וההתפעל עוזו התאזור. תליס
התזרו וחתו התאזור וחתו. יטעיה" ענינם ענין
חגירה חרוח שם כלי שחוגרין בו אזור ויאמר אזור
במתניהם. אינכ. והנה נשחת האזור" ימיה. ולא
נפתח אזור חלציו. יטעיה" וענין אחר מאורי זיקות
יטעיה" שפירושו קודחי אש כך פירשו ל' יונה ויש
מפרשים מוציא אש והם אותם הפוסלים בעצים
ובאבנים שיוציאו אש מהם בחזק פסלם בהם ואורם
יקרא מאורי זיקות ואדני אבי ל' פירושו מהענין

הראשון. כלומר מאמפי זיקות און
האח לפניו מבעדת" ימיה"
ל' יונה מחתה ויתכן לפרש כי האש עצמו כשהוא
גדול יקרא אח והיא המדודה וכן תרגם יונתן וית
נורא קדמוהי מדלקין ותרגום על האש אשר על האח
לנורא דלגומרין ודבריו רבותינו ל' מאי אח רב אמר
אחונא פירוש עצי ערבה ושמאל אמר עצים
הגדלקים באחזה וענין שני ואמר אח יחוקל ענינו
צער ואבל ומוזה אח עשויה לברק יחוקל ורבי אחי
ל' משה פרשם מן אחזה ויהיה חסר הנון כמו נון אבנה
מן אמת וענין שלישי האח ראתה ענינו" תליס. יען
אמר עליכם האויב האח" יחוקל" יען אשר אמר
הצר על ירושלים האח ענינו שמחה וגילה ויש לפרשם
מהענין השני והוא חנכוך בעיניו וענין רביעי ועשה
אח מאחת מאלה" יחוקל" שהוא כמו אחד ויש
מפרשים אח ממש כי כל דבר יקרא אח כנגד חברו
וכן ביריעות אשה אל אחותה" תרומה" ויונתן תרגם
במשמעו ויעבד לאחותי מחדא מאלין והכניס ר' יונה
בוה הענין אח לאפרה יפדה" תליס" ולפי דעתי
שהוא אח ממש ופירושו כי לא יפדה איש את אחיו מן
המות אחר אחר היה אברהם יחוקל"
ונגדעה האלף ודבר חד את אחד והיו
לאחדים בידך מחוברים בדבר אחד כימים אחדים
ותנ" כלומר היו בעיניו כימים מעטים ולפי שהאחד
מיעוט המכפר יכנו הדבר המועט כאחד התאחדו
הימיני" יחוקל" החבודדי באחד המקומות ומוזה
העקר והענין אל תחד כבודי. ימי" וכן אל יחד בימי
שנה. אינכ. ורגש הדלת לתקון הקדיאה לפי
שהמלה מלעיל כמו שכתבנו בחלק הדקדוק ושוב
הוא שיהיה אל יחד בימי שנה משרש חדה מענין
שמחה. אבל אל תחד כבודי מזה השרש בפלס אני
אחבי אהב אחת אל אחת. יחוקל" משפטו אחרת
ותחסר הדלת והתיו סימן נקבה ולפי דעתי שמלת
אחת גורה בפני עצמה ולא נגורה ממלת אחד. כי אם
ממלת אח ועשה אח מאחת מאלה ונאמר אח לומר
ואחת לנקבה אבל מגורת אחד לא מצאנו מלה לנקבה
ויונתן תרגם כמשמעו ויעבד לאחתי מחדא מאלין
אחת ולדבקה אח. טרה" קמוץ ובהסמכו
אחי אשכול ואחי ענר. לך לך" והיוד
תמורת הא למד הפעל והוא הנפקדת ממלת אח
בהפכה וו בנקבה אחות לנו קטנה. טיר. היו המורת
הא למד הפעל והתיו לנקבה ולארתו הבתולה
כהנים" אחותי רעיתי. טיר. אחותך הקטנה. יחוקל
מה נעשה לאחותינו. טיר. בכל הבנוים האלף בשבא
זפתח וכא אח הא' בפתח לבדו לאחיו ולאחותו" נשא
ולרבים אחים אנחנו. לך לך. אחיך אנשי גאלתך

הוא שיהיה אל יחד בימי שנה משרש חדה מענין
שמחה. אבל אל תחד כבודי מזה השרש בפלס אני
אחבי אהב אחת אל אחת. יחוקל" משפטו אחרת
ותחסר הדלת והתיו סימן נקבה ולפי דעתי שמלת
אחת גורה בפני עצמה ולא נגורה ממלת אחד. כי אם
ממלת אח ועשה אח מאחת מאלה ונאמר אח לומר
ואחת לנקבה אבל מגורת אחד לא מצאנו מלה לנקבה
ויונתן תרגם כמשמעו ויעבד לאחתי מחדא מאלין
אחת ולדבקה אח. טרה" קמוץ ובהסמכו
אחי אשכול ואחי ענר. לך לך" והיוד
תמורת הא למד הפעל והוא הנפקדת ממלת אח
בהפכה וו בנקבה אחות לנו קטנה. טיר. היו המורת
הא למד הפעל והתיו לנקבה ולארתו הבתולה
כהנים" אחותי רעיתי. טיר. אחותך הקטנה. יחוקל
מה נעשה לאחותינו. טיר. בכל הבנוים האלף בשבא
זפתח וכא אח הא' בפתח לבדו לאחיו ולאחותו" נשא
ולרבים אחים אנחנו. לך לך. אחיך אנשי גאלתך

שחוא נקרא אנסא בלעז ופגשו ציים את איים יסעיה
סס חיות ותרגם יונתן וענה איים באלמנותיו יסעיה
זינצפון חתולים ויש מפרשים איים כמו ואת האירך
אנסא בלעז **איב** ואיבתי את אויביך מטפני
והשם ואיבה **אשית** לאשית " ענינו ענין
שנאה **אך** הלא איד לעול מינכ " גם אני
באידכם **אשחק** מטלי " ענין צער ומקרה
הרע וענין אחר ואיד יעלה מן הארץ לאשית " פירוש
ענין כלומר על ידי גשם שהשקה את כל פני האדמה
הצמיח הקבה העשבים והעצים וכן יזוקו מטר לאידו
מינכ " ופי' א א זל יזוקו העננים מטר בעבור אידו והוא
העשן העולה מן הארץ בעבור ההום יקרא בערבי
בובר בכור בלעז והוא איד יעלה מן הארץ כי כאשר
יעלה אתו האיד מן הארץ ויפגע בעבים ירדו הגשמים
משל לעשן הקדירה כשיעלה למבסה וזלו מיד מים
ופירוש רבינוס צדיה זל ואיד יעלה ולא איד ואין עומד
במקום שנים וכן פי' כי לא היה בתחלת העולם לא אדם
שיזרע ולא איד שיעלה אלא ברא הקבה בגזרותיו הכל
מתוקן ונכון הוא זה הפירוש מכל אשר מפרשים בו " **איד**
הא איכה נעשה איכה נדע את הדבר מטפני
איכה ישבה ברד ובכפל הכף כי איכה אוכל וראיתי
אחשונות " והם מלרע ומלעיל איכה אלכשנה איכה
אטנפס סיר כלם ענין אחר אבל יש מהם שאלה על
תכונת הדבר היאך נעשה והוא איכה נעשה איכה
נדע הדבר איכה יעברו הגוי האלה רמז " ויש מהם
שאלה על דרך התימה והוא איכה ישבה " ויך תאמרי
איכה אוכל איכה אלכשנה ויש בלשון אנה איכה
היעה איכה תרביץ סיר " ובחלם ונאמר לכונראו
איכה הוא ענינם אנה תרעה אנה תרביץ אנה הוא " **איל**
בגבר אין איל תהליס פירושו כח וכן אילותיו
לעזרתיו חושה תהליס " אבל הוא בסימן
נקבה כמו עזרתו ופעמים עין הפעל נחה יש לאל ידי
ניצח " ואין לאל ידיך תנח " כי יש לאל ידם מיכה " **א**
ושם בשקלאחר איל בפלס אור ובריא אולם תהליס " **א**
ופירושו ובריא כחם והתאר האל יי תהליס " כלומר
התקוף מי כמוך באלים יי כסלמ " הכו ליי בני אלים
תהליס " והם המלאכים ובני אינו סמוך כמו בני
שלישים או הם הככבים ובני סמוך ואומר בני על
דככבים ואלים על המלאכים כמו שאומר ברוך יחד
ככבי בקר וידיעו כל בני אלהים וכן ואתנהו ביד אל
גויים יחוקל " והוא כתוב ביוד למדי נחאי והמסורת
והמסורת עליו לית מלא בחול ופירושו תקוף הגוים
והוא נבוכדנצר " וכן ואת איל הארץ לקח יחוקל " **א**
תקיפי הארץ והוא כתוב ביוד אבל ידברו לו אלי

גבורים יחוקל " בלא יוד והמסורת עליו לית חכר " **א**
ורבי יהודה כתב ונכתב התאר ביוד ידברו לו אלי
גבורים ואולי הסופר טעה וחסר כי אולי הוא כתב כן
נכתב התאר ביוד והתאר ואתנהו ביד איל גוים ואחר
כן כתב אילי הארץ ואילי גבורים ולא כתב עליהם מי
ביוד ומי בלא יוד ועל איל גוים אמר שנכתב ביוד וכן
הוא כתוב ביוד למדינהאי אבל למען באי הוא חכר " **א**
ובדאי הוא אתו חכם שנדינהו לזכות בכל אשר נובל
כי הוא האיר עיני כל הבאים אחריו בדקרוק ולשון
זאמת כי מצאנו במקצת ספרים אילי גבורים ביוד אלא
שאנחנו סומכים על המסורה אשר בספרים שמצאנוהו
חסר והמסורה עליו לית חכר " וקרא להם אילי הצדק
יסעיה " תקיפי הצדק או יהיה אילי מן אלה ואלים לפי
שאמר מטעם יי להתפאר ומצרים אדם אלא יחוקל
ולא מלאך ויתכן להיות מן השרש הזה כאלה נובל
עליה כי יבושו מאלים יסעיה " והדומים להם
ועוד נכתבם בשרש אלה איל וצבי סמיכי " איליה
שלוחה ימי " גם אילת בשדה ימייה " על משקל
עורת באיל תערג על אפיקי מים תהליס " בא בלשון
נקבה כי איל הוא שם כלל כולל זכרים ונקבות כמו
ויהי לי שור וחמור ואמר לשון נקבה לל עדת האלים כי
האלים ילכו ביחד הרבה עדרים עדרים והוא חיה
ידועה וכן על ררך משל אילת אהבים ויעלת חן מטלי
או באילות השדה סיר " אילת השחר תהליס " והוא
כוכב הבקר ויש מפרשים אילת השחר מהעני הראשון
כלומר בכח עלות השחר והנכון שהוא אילת השחר
משל לכנסת ישראל כמו שהמשיל אותם לאילות בשר
השירים וכן שחר כמו מי זאת הנשקפה כמו שחר וכל
המזמור הוא על בנסת ישראל בגלות איל תמים מן
הצאן ייקדל הכבש הנדול יותר מבן שנה יקרא איל
ומאה אלף אלים צמר מלכיס " חסר הנסמך ופירוש
אלים אלו צמר כלומר בעלי צמר שלא היו גזוזים איל
פארן עם אילון מצב אשר בשכם שפטים " באילוני
מורה ירא " כמו שאמר התרגום מישר ופירוש אילון
מצב שהיה באותו המישור דבר מצב כגון אבן או
זולתה ויחס המישור אל אותו הדבר המוצב להכררת
המקום בו האיל מזוזת חמישית מלכיס " ואל איל
תימורים יחוקל " ומדה אחת לאלים מפה ומפה
ענינם מזוזות ואיליו ואילמיו יחוקל ענינם כפה " **א**
איוס ונורא חקקק איומה כנדגלות סיר " **א**
והשם והנה אימה לך לך " ובסמוך אימת מלך
מטלי ובקבוץ הנקבות אימות מות " תליס " אימתה
ופחד כסלמ " נכפל בו סימן הנקבה כמו שנכפל
בישועתה ובקבוץ הזכרים יחלך עליו אימים מינכ " **א**
נשאתי אימך תליס " האימים לפנים דברים " הם

מאחרי שבת תלמי " שמתעסקים כל היום במלאכתם
עד הערב וכתב אבי ז"ל כי אינו כמו אלה כי בא
יבא ולא יאחר. מנקה " אבל פי לא יסוף כמו אחרית
שהוא סוף וכן תר יונתן יקשיב וישמע לאחור " ישעיה
לסופא וכן הגידו האותיות לאחור. ישעיה " לסופא
בלומר הבאות באחרית הימים וכתב ר' יעקב בן לעזר
וכבר נאמר כי אחר ובנית ביהך. משלי " צווי מזה
כמו פלג לשונם וכבר אחר ויחד מן המועד שמנל " **א**
הפעל קל ואחד ער עתה " ישלח " ונקראו בני האדם
אחרית על שם שנשארו אחריו ואחריתם בחרב אהרן
עמנו " ואחריתכן בסירות דוגה. עמוס " פירוש
בניהם וכן ואחריתם בפיהם ירצו סלה. תהלים וכן
ולא לאחרייתו " דניאל " כלומר שלא תשא המלכות
לבנו ואחריהך בחרב הפול. יחזקאל " פירוש עמך כי
זכר אפך ואוניך שהוא משל על הראשים ואמר
ואחרייתך על העם כי הראש הוא ראשית ותהלה לעם
כי הוא יוצא ובא לפנייהם והעם לו אחרית
וכן תרגם יונתן עמך ותרגם ואחרייתך תאכל באש
יחזקאל " ושפר ארעך וכן ואחרייתך בחרב אהרן אמר
על העם וחכמים רבי יונה ענין אחר בזה השרש ירבו
עצבותם אחר מהרו " תלמי " ופי כן יהי רצון שירבו
עצבות הממהרים אל המחלוקת ואיננו נכון כי לא
מצאנו משרש מהר מבנין. הקל מענין מהירות כי אם
מענין מהר ומתן מהר ימהרנה לו לאשה והנכון בעיני
כי הוא מענין השני שיאמר לדבר זולתו אחר ופרוש
הפסוק ירבו עצבות הממהרים לאל אחר כלו שנותנין
לאל אחר מהר ומתן ומקריבים קרבנות ומסיכים נסכים
ואחריית הפסוק יוכיח שאמר בל אסיך נסכיהם מרם " **א**
ויהלך אש מלכים " ענינו בנחת ויש

מפרשים מזה דאש אליו אוכל " הטע
וענינו בנחת אבילו ועוד נכתבו בשרש נטה
ומה ענין הזה והשרש הזה לאש לי לנער לאבשלום " **א**
שמנל " החולכים לאש " ישעיה " ודבר לאש עמך " **א**
תינו " אתנהלה לאש " ישלח " והלמד בהם נוספת והי
בלאטי נוספת או הוא בנוי המדבר ול' יהודה אמר
שאלו הלמדן שרשיות ודרשו אל האלילים ואל
האטים " ישעיה " מין ממיני הכשפים שנעשה בנחת
ויתכן ששרשם אטש בראית הדגש באטים וכן כתב
אדני אבי ז"ל ואמר כי בן יקראו בלשון ערבי אלאטוש **א**
גרן האטד " נימי " תקוץ ודרדר **א**
תרגם אנקלוס וכובין ראשון וחוא **א**
מין ממיני הקוצים קרדון בלעז. **א**
אטם אזנו משמוע דמים " משלי " **א**
ענינו סותם וכן אטם שפתיו נכון " משלי " חלוני שקו
אטומים " מלכים " כמו שתרגם יונתן פתיחן מלגאו

וסתומן מלכר כלומר רחבים מבפנים וצרים מבחוץ
כמו שעושים אותם היום וכדברי רבותינו ז"ל מצאנו
בהפך זה והגני עתיד לזכרו עוד בשרש שקף וכן
פירש והחלונים האטומים שהיו צרים " לא שהיו
סתומים מהבל כי לא יקרא חלון אם אינו פתוח והכבוד
כמו פתח חרש יאטם אזנו " תהלים " **א**
אטון מצרים " משלי " תרגום מיתרדה

אטוניהון רוצה לומר כי הערש בדיו חטובות ומתקנן
היטב והוא בסודגל במיתרי הפשתן העשויים במצרים
שהם נאים **א** ואל תאמר עלי באר **א**
פיה " תלמי " ענינו אל הסתום ומענינו
נאמר אשר יד ימינו " משלים " כלומר סתום יד ימינו
שאינו עושה בה דבר והוא שמאלי **א** **א**
הבל אחיך " לחסית " אי זה יכשר קהלת **א**
אי זה ספר כריתות אטם " ישעיה " אי מזה תבא " **א**
שמנל " כלם ענין שאלה על הדבר אך אי לזאת אסלח
לך " ירמיה " הוא לשון קריאה אומר אי לזאת אסלח
לך כי בניך עזבוני וגומר ואין לך צדקה שאסלח לך
בעבודה או תהיה מלת אי חסרת כף איך ורוצה לומר
איך לזאת הרעה אסלח לך כי בניך עזבוני ואמר ל'
יונה כי אי מזה תבא משפטו להיות מאי זה מקום תבא
ואין צורך רק פירושו מזה המקום שתבא אי הוא
ובתוספת הא ובדגש הידוע צרי איה האנשים יורא " **א**
איה העדר נתן לך " ירמיה פירש ל' יונה כי אינו
שאלה לדעת אבל הוא על דרך הפלאה והפליגה כלומר
ראה מה נחמד העדר הניתן לך ואין צורך רק הוא
כמשמעו ופירוש כי איכה ואיפה מלות מודכבות
ממלות אי והנכון שהן מלות בפני עצמן וענין אחר
בזה השרש יושב האי הזה ישעיה אי כתיים ירמיה **א**
אי הגוים רשפת נהרות לאים ישעיה ופאני הים

ישעיה ענין כלם המחזות שנהר או הים מקיפים אותם
וכן המחזות שאין נהר או ים מקיפים אותם נקראו גם
כן אים כמו יושב האי הזה שהוא אומר על ירושלים
כי פירוש מלת אי מחוז ולרזונים אי שכר משלי. חסר
נון ומשפטו איך שכר וכן אי כבוד. סופטים " משפטו
אין כבוד ואם הוא בחיורק כמו ואין ישפה תחת ירך
שמנל " ויתכן לפרש שניהן כמו איה זמלת אל למלכים
עומדת במקום שנים ופירושו אל לרזונים שיאמרו איה
שכר לשחות וכן אי כבוד כלומר איה כבוד
שאינו בישראל היום וענין אחר איך ארץ שמלכך
נער " קהלת " ואילו האחד שיפול " קהלת " ענינם אי
ואילו היא מלה אחת מודכבת משתי מלות " ימלש אי
נקי. אינו. פירש ל' יונה איש נקי והנכון שהוא כמו
יושב האי הזה שדקדמנו ופירש כי הנקי ימלש. כל האי
בזכותו. ואת האיה וחדיה למינת לאה " שם חעוף

דבר יקרא איש ואשה ואף על פי שאינו אדם כמו שג' ופניהם איש אל אחיו תרומה ובידועו אשה אל אחות' תרומה "ובכבדי איש לא נערר יטעיה" ובבתמה איש ואשתו כח " והגדול ובעל הדבר וראשו יקרא איש כמו אך אמרו גדעון בן יואש איש ישראל סופטים " רוצה לומר גדול ישראל וראשם " הלא איש אתה ומי כמוך בישראל שמעל " כל' הלא גדול אתה " יי איש מלחמה בשלח " כלומר גדול ובעל מלחמה " אם תמצאו איש ידמיה כלומר איש גדול בעל מעשים טובים ופי' לפנו אמוש עשה משפט וכן גם בני אדם גם בני איש תלס בני אדם אמר על ההמון ובני איש על הגדולים ואשה זקן מלכיס בעלה ואם איש שפתים יצדק משלי בעל שפתים בלם בעל הלשון ומי שמתקן טענותיו במיטב דבריו " וכבר בא איש חסר יוד ואום כי האלף תמורת יוד יש ובעל המסרה חשב עמהם איש רעים להתרועע משלי והוא מן ג' סבירין יש אבל זה הוא מלא וכן תר' יונתן אם אש להמין שמאל אם את למסטי למינא וכן עוד האש בית רשע מיכה עוד האירן בבית רשיעא והא האש פתוחה כי היא לתמה כמו היש " ואדני אבי זל פי כמו אש אל' ופי עוד כמו עוד יהלודך סלה רוצה לומר כל הימים תהיה האש בבירת רשע בעבור אוצרות רשע והיה אש בחרק כמו אש בצרי כמו חין חן בין וכן ויפה פירש לולי שהאפתוחה שידמה שהיא לתימה וכן נמצא במסרה שנים פתוחים חד חסר וחד מלא ויש לפרש אם אש להמין ולהשמאל שמאל כמשמעו וכן עוד האש בית רשע מיכה וכן פרשו החכמים אברהם זל כלומר האיש הנכבד בעיר עוררו מחזיק ברשעתו אחר ששמע קול הקריאה יש בביתו בבית רשע אוצרות רשע " וטוב הוא הפי' אלא שגם הוא לא פנה אל פתחות ההא ויכו איש איש מלכיס כל אחד מהם הרג האחר הבא לנגדו זה הוא כנוי אישו " באשון עינו המזיכו פי בת עינו וקראה כן מפני שנראה בו צורת איש לפי סמך אשון על בת ואם שמרני כאישון בת עין תלס וכתב אדני אבי זל אמר אישון להקטין לפי שהצורה נראת בעין קטנה וכן דרך העברים להוסיף אותיות להקטין כמו שבת שבתון שבת אמר על יום השבת מערב ועד ערב ושבתון על התוספת שמוסיפין מחול על הקדש וכן האמינון אחיך הוסיף בו אות להקטין וכן דרך לשון הלעז שמוסיפין אותיות להקטין הדבר או קראה כן מפני שהיא שחורה כמו באשון לילה ואפלה משלי שפירו בשחרות הלילה וכן במשקל אחר בנפול עין הפעל באשון חשך משלי איתן מושבך כלק אל נחל איתן סנטרים גוי איתן ידמיה ומשקלו ביתן ואם זה בצריחה בחרק ענין כלם ענין

חזק והם שמות התאר ותשב באיתן ימי פי במקום איתן " ואיתנים יס'ף משלי פי החזקים בטענותיהם ובמיטב הדבר " ואיתנים מסדרי ארץ מיכה החזקי בירח האיתנים מלכיס הוא תשרי ונקרא כן לטעם שאמרו רזל שנולדו בו איתני עולם " או רמז למועדים הנכבדים והחזקים אשר בו ואדני אבי זל פירש כי לפי שאוספין לחם ויין ופירות נקרא כן ויונתן תרגם בירחא דעתיקי קרו ליה ירחא קדמאה ובען הוא ירחא שביעאה כלו קודם שיצאו ישראל מצרים היה החדש הראשון בשנה אבל אחר כן הוא שביעי כי ניסן הוא החדש הראשון כמו שאמר הכתוב החדש הזה לכם ראש חדשים וכן פי' אדני אבי זל אל נחל איתן מקום דשן ושמן ודרך בוגדים איתן משלי בענין קשה כל אלו הם תאר והשם נהרות איתן תלס וישב היס לפנו בקר לאיתנו בשלח והנונין בכלם נוספות ויתבן שהנונין שרש והיודים נוספות כיוד היכל היד " ופי' אל נחל איתן מקום קשה שאינו נעבד ובמשנה אל נחל איתן קשה ואם על פי שאין איתן בשר ולפירו' אדני אבי זל שפי' מקום דשן ושמן פירו' אשר לא יעבד בו ולא יזרע מכאן ול' זבא וכן פירש הטעם כי לזיכר יהיו נוהרים ונשמרים במחזות גבולם שלא ימצא שם חלל כדי שלא יאבד מהם מקום מבחר אחתם ויבערו אנשי דמים וכן דעת רבותי זל כי לא יעבד בו ולא יזרע להבא ואמרו במשנה ומקומה אסור מלרוע ומלעבוד ומותר לסרוק שם פשתן ולנקר שם אבנים " פי' דברים שאינם עבודה בגופה של קרקע שער האיתון יחוקל " השער האמצעי בתרגומו תרעא מציעאה ויש לפרש מענין ביאה לפי שבאותו השער היו נכנסין הבאים בעזרה להתפלל לפי שהיה מכוון כנגד פתח ההיכל " כמו אתא בקר אך שא נא חטאתי אך הפעם כח ואדברה אך הפעם נחם ענין רובם ידוע והוא למעט " ויש במקום אבל אך בעשור לחדש השביעי חזה למנה " אך את הזהב ואת הכסף אך במי גרה יתחטא פינחס אך את שבתתי תשא " אך אם יום או יומי יעמד משפטי אך העכרתני בחטאתי יטעיה אך הגה אשתך היא תולדות כל אלה והדומי' להם יתפרשו בלשון אבל וכבר פרשתיו ויש לאמת הדבר אך עצמי ובשרי אתה נחם אך לשקר שמרתי שמעל אך מלך ישראל הוא מלכיס " אך המה יחדיו " ידמיה ויאמר אך עמי המה יטעיה אך טוב לישראל תהלים " לפיכך יבאו אלו דומיהם בתחלת הרבקים " ויש בלשון אולי שפירוש שמא ואומר אך טרוף טרוף נשכ ואמר אך חשך ישופני תלס ונתחבר עם רק למעט יותר " הרק אך במשה כהעלוק אבל ולא אבל יתום ממנה מינח ואבלת

ועניקים ונקראו בן שתפול אימה ופחד על רואיהם
ובאימים יתהוללו יימיה " הם הפסילים וקראם אימים
על דרך גנאי כמו עצביש או נקראו בן לפי שהעובדים
אותם יפחדו מהם וענין כלם פחד ויראה **אין**
באין אתם ניכח מאין יבא עזרי תהלים
ענינו על שאלת מקום כמו אנה וענין אחר כמו לא ואם
אין מתה אנכי יימיה " הוי כי גדול היום שהוא מאין
כמותו יימיה וברפיו עין הפעל אין זולתך רנת לאין
בנין לו כחמיה מאין כמוך יימיה " הן אתם מאין יימיה
כלו מאזם כאין שפכה אשורי תליש " ענינו במעש
כלו מאפס זמן " ואין יש פה תחת ידיך שממל " כמו
אין בצירי כמו בין ובן ניר ונר ריש ורש והוא על דרך
שאלה כלומר והלא יש תחת ירך אך מלת לא תשמש
בפנים שלא תשמש מלת אין ואין במקובצת שלא
תשמש מלת לא ואעפ"י ששניהם
ענין אחד כי לא תאמר אין על העובדים והעתידים לא
תאמר אין פעל ואין יפעול אך תאמר לא פעל ולא
יפעול אך מלת אין נופלת על השמות ועל המלך בכל
ענין ועל ביעני בדרך הודעה או בדרך ההסתה בדרך
ההודעה כמו איני נותן לכם תבן שמות " ואם אינך
משיב לך " ובדרך הסתר ואין דובר אליו דבר " מיני
ואין אומר השב יימיה " רוצ' לו אין מי שדובר אליו
דבר אין מי שאומר השב ובאה מלת אין על העתיד כי
אין המלך יוכל אהבם דבר יימיה ופי שמלת יוכל אעפ"י
שהוא עתיד הוא במקום בינוני שהוא התאר כמו
שבאו רבים מן העתיד במקום הבינוני ולפיכך נקשרה
בו מלת אין כי הוא כמו שיאמר אין המלך יוכל אתכם
דבר ואעפ"י כן לא נהגו בזה השמוש כדי שלא ישעח
אדם להשתמש בו עם מי שהוא עתיד לגמרי גם יתכן
לומר כי יאמר בן לפי שנקשרה מלת אין עם המלך וא
עם יוכל רצה לומר איננו המלך שיוכל אתכם דבר
ובלת לא נופלת על העובדי ועל העתיד בכל ענין וכן
על הבינוני כמו לא יודע עול בשת שהוא נופל על אדם
מיוחד אבל באמרו אין רואה ואין יודע ואין מקיץ
שממל " אם היה אום לא רואה ולא מקיץ לא היה מובן
החפץ ממנו אלא היה מתבונן שהוא אומר על אדם
מיוחד באמרו פלוני זה לא רואה ולא מקיץ ועל השמות
אם תבא הודעה עמו שיבא על דבר מיוחד כמו לא
דבר רק הוא ככם כי אם לא היה אומר מלת הוא
שהוא הודעה מן ההורעות לא היה מלת לא נופלת על
דבר אך היינו אומרים אין דבר רק מכם כמו אין דבר ח'
יי שממל וכן הוא בן לא חכם מלת הוא יחד הנדבר
לפי אמר לא חכם ואלו אמר אין חכם לא יתבונן ממנו
על אדם מיוחד אלא על כלל כמו שיאמרו אין חכם
בעיר אלא אם יאמר בן עם הודעת חכמו והוא בו

אינו חכם אבל כשאמר לא ארונים לאלת יתבונן
בן החפץ ממנו כמו אם היה אומר אין ארונים לארה
ולכן מלת לא אינה נדבקת עם הבנוים כמו מלת אין
ועל זה הדרך והדומת לו תמצאם בין ותדע " **אין**
איפה ואיפה יימיה " ובסמוך איפת הקליא הזה שממל
ובא בהא בסמוך כאיפה שעורים יימיה " כבר זכרנוהו
עם הדומים בחלק הדקדוק והוא מדה ידועה אצלם
שהיא שלש סאין והיא מדת היבש ומלת אחת בוח
מענין אור ובשקל אחר איפה היית ביסרי ארץ מיניכ
כמו אנה מי אפה הוא הצד ציד ותחסר זו התוספת
ומשפטו מי ואיפו וכן שמש ירח עמר זבולה תכקוק
שמשפטו שמש וירח ופי הפסוק מי ואנה הוא הצד
ציד ויבא לי ובענין שאלה אחרת איפה האנשים
אשר הרגתם בתבור טעמים " כלו מה תארים וענין
אחר מה לך איפוא יימיה " ולכה איפוא תלנות "
ענינם עתה " ויש אומרים כי המלה הזאת מורכבת
פשתי מלת אי פה כי פה הוא מקום ואי שאלה עליו
ואנחנו לא גזרנו עליו שיהיה שרש המלה איף אלא
שקרוב אצלנו להיותה מלה אחת נאמרת על ענינים
משתנים כמו שכתבנו ואם היתה מורכבת ממלת פה
אשליך לא היתה נמצאת המלה ההיא כי אם בענין
אחד ונתחלפה המלה הזאת בבתיכה אבל בקריא היא
אחת פעמים עם החא כמו איפה הם רועים יימיה
איפה האנשים איפה שמואל ורוד שממל " לבו
וראו איפה הוא מנכיס " ואלה איפה הם יימיה "
איפה לא שגלת יימיה " ואיש אל ידע איפה אתם
יימיה " ואיפת ישרים נבחרו מיניכ " איפה היית
מיניכ " איפה לקטת יימיה " אלה עשרה הם כתובים הא
על פי המסורת והקבלה וארבעה כתובים בוו אם לא
ואיפו מי יתן איפו דעו איפו איפו תקותי מיניכ " ושאר
איפה כתוב בוו אלף איש מכה איש ומת אשרי
איש ירא את יי " תהלים " אשרי האיש
אשר לא יהלך " תהלים " כולל וזכר ונקבה איש ואשרה
לזכר לבדו לפי שזכר אשה בערו וכן בלא זכר אשרה
בשירה ענין הפסוק עליו " וקבוץ איש אליכם אישים
אקרא " משלי " ונדגש שין אשה להסרו יוד הנח באי
ובסמוך הוקל אשת אוריה שממל " אשת מדינים "
משלי " ופעמים בא אשת במוכרת " נפל אשת תהלים "
אשת יפת תאר " תנח " כמו אשת לידה " יימיה " אשת
בעלת אוב " שממל " ועם הבנוים הבה את אשתי " יימיה
את אבימלך ואת אשתו " לך לך " הנהיאשתך " לך לך
כלם בחירק האלף " ובא בסגול האלף אשתך כגפן
פוריה " והקבוץ מן אשה אשות הזמה יחוקל " אבל
נשים הוא משרש אנש ושם נכתבו ועל הכלל מאח
איש מלכיס " איש ישראל מנכיס " וכל

אמרת באוני סופטים פעל יוצא ופי השבעת אלח
בכחש הנשע אלות שוא הנשע זה המקור הוא
פעל עומד וחכבד ונשא בו אלה להאלותו מלכים
השם תהי נא אלה בינותיני תולדות בשמעו את
דברי האלה נכבס את כל האלות הכתובות
בספר הזה מלכים לשאל באלה נפשו אינכ
זמ א תאלתך להם אינכ והתי נוספת בפלס תאנתח
פוי שיבנה בלם ענין שבועה כי הקללה בשבועת
ובהוכרת השם וענין אחר אלי כבתולה הגודת שק
ינאל שפי קי ניוכן תרגום שא קינה טול אלי
יקינ המלך ואלא מלכא האליה תמימה היוד למד
הפעל והדא לנכבה וענינה ידוע תחת האלה אשר
עם שכס ינלמ באלה נובלת עליה יעניה ויצא
אליו אל תחת האלה סופטים וכדגש תחת האלה
אשר במקדש יי ינשע הדגש תמורת הנח אשר
באלה וא ע פ שהנח איננו יסודי אם הם מרשע
הזה ומה שאמר במקדש יי וא ע פ שהיו בשכס נראה
שהביאו שם ארון האלדים כמו שאמר ויתצבו לפני
האלדים והקבוץ כי יבשו מאלים אשר חמורתם
יעניה ולא יעמדו אליהם בגבהם יחוקל הנחם
ובאלים יעניה כלם ענינם שם אילן ואמרים כי
הוא הנקרא בלע אולמי ויש לפרש כי יבשו מאנים
הנחמים באלים והדומים להם שם כלל לכל אילן
וכן אילי הצדק יעניה וזנתן תרגם אלה ואלים
בוטמא אבל ויצא אליו אל תחת האלה תרגם אילנות
ודראשן וישב תחת האלה תרגם בוטמא וכתיב רבי
יונה כי כן נקרא בערבי בטם ויתכן שיהיו בלם משרש
איל על אוכל איל לכיל היוד למד הפעל תמורת
ההא והוא שם מקום אולי ימושני אבי תולדות
אולי נטמת מפני כלק אולי יעשתו זרים יבלעוהו
הנשע ענינם על הדבר הכסופק ענין שמאופי אולי
נטה מפני לפי שאגר ותט לפני שפירושו ותטמן
הדרך ותעמד לפני אמר אם נטתה מפני הולכה לך
כדרך גם אותך הרגתי והמפרשים שפירושו כמו
לולי לא אדע למה ועוד כי מפני הפך לפני כי רחם
מידה הרחוק והלמד מודה הקרוב שרשי פתוח אלו
מים אינכ היוד למד הפעל תמורת ההא בפלם עלי
עשור או יהיו יודי הרבוי ויחסרה ברוב ויאמר יי אל
אברם לך לך וכן כלם וענינ ידוע אל ידרוך הדרך
קשתו ימני וגו פי אל הדרך שידרוך קשתו ואל
אשר יתעל בשדיונו אומר אל תחמלו אל בחדיריך
והמפרשים פירשו אל ידרוך כמו אלירה כלו אל בכל
ידרוך הדרך קשתו וי ת כמו אל לא יסתח דמרוך
קשתיה ויש נסחאות כתוב לה בהיא לא ימתח דמתח
קשתיה ולא יסק בשדיוניה תרגם אל כמו אלירה ויש
שם בענין מן וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל

תקן כלו מן יוסף וכן ותרבי את תונותך אל ארץ
בנען כשדימה יחוקל כלו מארץ בנען וירחבן
היות לשביר אל יוסף כמו הפוך והוא בן וכל הארץ
באו מצרי אל יוסף לשבור וכן אל ארץ בנען בשדימה
במשמעו כמו שתרגם אותו ונתן ואכנית ית טעוהך
לאתחברא לעמא דכנע למחך בנימוסי כסדאי ותהי
במקום על ויך את הפלשתי אל מצחו כלו על מצחו
ס וי מליכהו אל גלעד ואל הגשורי שמנל ואל
הדרים לא אבל יחוקל המון מעיך ורחמיך אלי
תתאפקו יעניה ענינם עליו וכן מי אתה קראת
אל המלך שמנל כי הוא לא היה קורא אל המלך כי
אם אל אבנר אלא פי מי אתה קראת על המלך כלומר
מי אתה שקראת לי בקול גדול על המלך כלומר שלא
ידעת שתעידהו משנתו בקראך אלי ותהיה במקום עש
ואשת אל אחתה לא תקז מחרי מנת קברו אוני אל
אבותי ויחי לא השלימה אל בני ישראל ינשע
ותהיה במקום בית השרו ואל הארץ מתן את העדות
תמנה כלומר ובארץ ואל אשת עמיתך לא תרדן
שבבתך מחרי מנת כלו ובאשת עמיתך הנה הוא
נחבא אל הכלים שמנל בכלים כלומר בתוך הכלי
והר אף יי אל בלעם כלק כמו בגל גם להניח
ברכה אל ביתך יחוקל כמו בביתך לפני ארית אל
היטין ית קל כמו ביטין הולך אל דרום וסובב אל
צפון קהלת כמו בדרום ובצפון והמדינים מכרו
אותו אל מצרים ינשע כמו במצרים לנבעת
הערלות ינשע כלו בגבעת הערלות או על גבע
פערת שרה המכפלה טרה כמו במערת ותהיה
במקום את אספיה אל חוק תלם וידפו אל מדין
סופטיכ אל דרך הגוש אל תלמוד ויעניה ותהיה
ב קום בעבור ויאמ אברם אל שרה אשתו לך לך
ותהיה במקום בית שהוא בענין עם איש טוב זה ואל
בשורה טובה יבא שמנל כלומר ובבשורה טובה
יבא ושבתם אלו אל נכון שמנל רוצח לומר
פדור ברור ונכון והדומים להם כל אחד ואחד
במקומו נכוחים למבין לפרשם לאחד הענינים אשר
כתבנו ויש מלה אחרת בזה השרש מודה על הודעת
דברים כמו זה על הודעת היחיד אלו נולדו לדור
דכדי הימים הארצות האל לאנשים האל ירא
בתספת הא ואלה שמות בני ישראל שמנת אלה
הדברים אלה הקרנית זכריה ויתכן שהכלל
הואח נחת העין או בת שתי אותיות אלה
אלה מתים יבא מבקוק אלהים
קדושים הוא ינשע אלהי האלהים נפתחן
אלהיו אלהיך בלשון רבי לעול וולתי אחד נרגו בו על
דרך הביון ואמרו זו נהי לאלהיך מבקוק אלהים לא
תקלל ענינו שופטי וכן ללא אלדי אמת שופטי אמת

ושבעת " ועל דם אכלה ומחתה פיה . מטלי " והשם
ותן אכל בערים . מקן " ומשקל אחר בכח האכילת
מלכים " ומשקל אחר ואש אליו אוכיל . הנטע " ויש או'
שהוא מבנין הפעיל כמו אאכיל . ובתוספת מס למאכל
לעוף השמי ירמיה " ומאבל עבדיו . מלכי " ומש' אחר
מכולת לביתו . מלכים " חסר אלה . ועקרו מאבלת כמו
מאבלת אש . ישעיה " והנפעל אם האכל יאכל נני' לא
תאבלנה מדוע . ירמיה " והפעל הבכד ויאכילני יחוקק .
ובטנך תאכל . יחוקק " ענין האכילה בדבר מאכל ידוע
ובענין אכילת האש ובעורו אש אוכלה הוא . ואתמכן .
והנפעל ונאכל גדיש . מטפני' והפעל המרבע תאבלונו
אש . חייב " ושלא נזכר שם פועלו מהדגוש אכלו בקש
יבש מלא . כחוס " ובא מלא והסנה איננו אוכל . שמות " .
והשם והיתה לשרפה מאבלת אש ויהי העם כמאבלת
אש ישעיה " ובעני השחת וכליון ואבלת את כל העמי'
עקב " על בן אלה אכלה ארץ . ישעיה " ארץ אוכלת
יושביה . טלח " כי יוכלו אתיקים מהנה . יחוקק " דל
שיתבסו הזוית מהם " וכן תרגם יונתן ארי נסיבן זוין
מנהון " וכן בלשון הזה בדברי רבותינו ז"ל במה לחות
אוכלות בארון ששה ובענין כריתת החרב ואכלה חרב
ירמיה " גלנצח האכל חרב . שמות " ותיו תאבל כנגד
החרב כלום אם חרבך תאכל לנצח . וחרבי תאכל בשר
החוינו " או פידושם אכילה ממש דרך משל כמו שאמ'
אשכיר חצי מרם וכן אמר חרב לה' מלאה דם הדשנה
בחלב אלים . ישעיה : ושלא נזכר פועלו מהדגוש חרב
האוכלו . ישעיה " פירוש בחרב תאכלו " .
כיובר אם תשמעו טוב הארץ תאכלו . ואם תמאנו לא
תהיו אוכלים כי אם אכולים לחרב " ונקרא גם כן הסכין
מאבלת על שם שהוא אוכל ומכלה . ויקח את המאבלת
תלנית " ולרבות ומאכלו מתלעותיו . מטלי " וכלם שהם
משרש אבל . ענין אחר הם כי אכילת הלחם וכל פאכל
בליון ובעור והשחתה הוא " וכתב ארני אבי ז"ל משרש
זה וענין זה להכיל למען ברק . יחוקק " ומשפטו להאכיל
אכן אכן נודע הדבר . שמות " אכן בארם תמותון
תליס " ענינו לאמת הדבר ולקיים ויש מפרשים
המלה כשתי מלות אם כן ולא יתכן זה הפירו' בכל מקום
שהוא אכן " **אכף** כי אכף עליו פיהו . מטלי " .
ענינו לפי דעתי כמו כפף מן ה' זוקף
בפופים " ויהיה אכף וכפף בענין אחד . כמו אמל ומלל
בענין אחד " ופי' הפסוק נפש עמל עמלה לו פירו' נפש
העמל עמלה לצרכו כי אכף עליו פיהו רוצה לומר כי
פיהו אכף עליו ומבקש לו אכילה בכל יום הנה כי נפש
העמל עמלה לצרכו לאכילתו . כדרך כל עמל האדם
לפיהו . אבל ואכפי עליך לא יכבד . חייב . אינו מענין זה
כי האלה נוסף והוא כמו וכפי . ולפי שאמר איוב כנגד

המקום כפך מעלי הרוח ואימהך אל תבעתני ואמר אז
מפניך לא אסתר אדבריה ולא איראנו ענה לו שיהיה אני
נצור כמוך התוכח עמי ואם תוכל השיבני ערכה לפני'
התיצבת ומה שאמרת כפך מעלי הרוח הנה אימתילא
תבעתך ואכפי עליך לא יכבד כי מחמר קרצתי גם אני
אכר ונפצתי כך אכר רצמדו . ירמיה " אכרים
וכורמים . דברי " אכריכם וכורמיכם . ישעיה " .
בשו אכרים . אכרים ונסעו בעדר " ירמיה " וקרא
אכר אל אבל ומספר אל יודעי נוד . עמנו " המאוהר
מוקדם וכן הוא ויודעי נהי אל מספר הוכישו אכרים
הילילו כורמים . יט " הם החורשים עובדי השדות כי
עובדי השדות יקראו כורמים ולפי דעתי כי לפי נקראו
אכרים על שם השדות שנקראו כרים כר נרחב . והאלף
נוספת אל אל בני כי לא טובה השמועה . שמות
אל תאבלו מטנו נא . כא " ודרך נתיבה
אל מות . מטלי " אלי . ג' למוט רגלך . תליס " בסודם אל
תבא נפשי . ימי " וישם לאל מלתי . חייב " ענינם לא ופי'
וישם לאל מלתי ללא כלום אך אין מקום בכל המקומות .
לא כי אם במקומות מעטים כמו שזכרתי לך במלתאין
כי כל אלו המלים שהם בענין לא אין אל כל בלתי . כל
אחד יש לו מקום תוכל להביר ולהפריש בין ותדע ואל
ברוב יבא על האוהר או על התחנן והבקש אל פשטתם
היום . שמות " כמו אן פשטתם והלמד במקום גון שדום
ממוצא אחד וכן לשכת ונשכה " ויפה פי' ר' יונה שהוא
כמו בחלוף אלה בעין על ויהיה מי מסתהר עמו ופירו'
על מי פשטתם היום . והתשובה ראייה שהשיבוהו על
גנב יהודה ועל גנב הירחמאלו . וכן ותאמר לו אל אדות
הרעה הגדולה הזאת . שמות " כמו על . וכן תי' " . או
יהיה פי' אל כמשמעו אמרה לו אל כלום אל תעשה את
הדבר הזה לשלחני . כי אדות הרעה הגדולה הזאת
מאחרת ור' אברהם בן עזרא פי' אל פשטתם כמשמעו
והוא דרך שאלה כלומר לא פשטתם היום . והתשובה
כן פשטנו על גנב יהודה וכו' ומלך אלקים עמו . מטלי " .
היא מלה אחת מורכבת . ופי' ומלך אלקים כשלא יקום
מלך אחר עמו כמחו או יותר חזק ממנו . אז הוא משוב
צעד ולכת והחיל מתנהגי' לאטו ולרצו ועמו כמו כנגדו
כמו מי יקום לי עם מרעים . ואלו חיה אלה שנים פעמי'
וקהלת " ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו . מחסורנו " פי'
כמו אם " **אלל** רופאי אליל כלבם . חייב " רועי
האליל . זכריה " וקסם ואליל . ירמיה " אל תפנו
אל האלילים קייטי " ענינו הבל דבר שאינו מועי' נולא
בלע' אם רשעתי אלילי לי . חייב . מלדע ומלעיר אלילי לי
כי הייתי כאספי קיץ . מיכה " ענינו כמו אבוי " ואחיל
משה ז"ל כת' כי האלה תמזדת יוד כמו ישי אשי והוא מן
יללה והיוד למדבר בעדו . **אלה** . ואת אלית וגם

כלומר שהם שמנים ובעלי בשר או מסבלים בעבודה
שיש לעבוד בהם הרבה " כבש אלוף יובל לטבח
וחיסר מאלוף כף הדמיון או ודחוספת ושעמו
כבש כאלוף או כבש ואלוף פי כבש ושור יובל
לשכוח **אליץ** ותאלצהו טפטים " עקד
הלמד להדגש ופרושו ורלחצרו
בהפוך חלוקו **אם** המלה הזאת תהיה ברוב
המקומות לתנאי כמו ואם לאתשמעו
אלינו להמול ולקזנו את בתנו והלכנו . נטלמ " **אם**
ואם עז קרבנו והקריבו לפני יי . ויקרא " **אם** יעבדו
בני גד ונתתם להם ארץ הגלעד לאחזה . מסעי " **אם**
ובמוהם רבים " וכמוהם עד אשר אם עשיתי את אשר
דברתי לך . וינא " כאלו אמר בן לא אעזובך אלא
אם עשיתי ובאמרו עד אשר הוא תוספת באור כי די
לו באחד מהם " ויש לשאלה הוי " בקרבנו אם אין " **אם**
בהעלותך " המשל בכס שבשים איש אם משל בכס
איש אחד . טפטים " ההצליח יי דרכו אם לא . טרה
הינהק פרא עלי דשא אם יגעה שור . חונכ " **אם**
אשר הם בענין זה ענין שאלה ויבא עליו גם רחמ
השאלה האם תמנו לגוע . קרח " האם אין עזרתו
חונכ " ובאו שתי שאלות כאחת כמו שבאו שני דרכי
דאף גם זאת ושני מעושים דרך אך במשה המבלי אין
קברים " ויש בעניין לו אם תגביה כנסר . עונדיה " **אם**
אם יתן לי בלק " אם אסק שמים " תהלים " **אם** יעלה
לשמים שיאו . חונכ " **אם** יעמד משה ושמואל
ירמיה " **אם** כלם בזה הענין על זה הדרך " ויש במקל
כאשר . והיה אם בא אל אשת אחי . ויטכ " **אם** היות
כאשר בא אל אשת אחיו " **אם** היות היוכל לבני
ישראל . כתר " כאשר היות היוכל לבני ישראל פי
אפי כשהיה היוכל לבני ישראל אע פ כ' תעמוד
הנחלה אצלם ונרעה נחלתנו כי אין זה כמו המוכר
אם יצאו בנות שילה כאשר יצאו " **אם** תקדיב מנחת
בכורים . זנ " **אם** וכאשר תקדיב שעל מנחת העומר
הבתוב מדבר שהיא באה חובה והיה אם כלה לאכול
את עשב הארץ . עמוס " כאשר כלה " **אם** בסף תלות
את עמי . מטפטים " כאשר תלות כי חובה היא . שג'
העבט תעביטנו " **אם** מזבח אבנים תעשה לי . יקח
כאשר תבנה לי מזבח אבנים בי חובת היה שנאמר
אבנים שלמות תבנה וגו ובמקום אשר עד אם דברתי
דברי . טרה " **אם** שאדבר " **אם** ואוד אם אינכם שומעים
אלי " **אם** שאינכם שומעים אלי " **אם** נותרתם " **אם**
ישעיה " **אם** אשר " ויש שהוא כמו אמת אם לא נכחד
קימנו . חונכ " **אם** בריאה יברא יי . קרח " **אם** אמת
בריאה יברא . יי " **אם** ללצים הוא יליץ . מטלי " **אם** אמת
הפככם אם כחמר היוצר יחשב . ירמיה " **אם** אמת כחמר

היוצר יחשב הפככם לפני שהוא נקל בעיני לרהפך
אתכם כמו שנקל ליוצר להפך החמר מכלי לכלי כי
יאמר מעשה לעושהו בתמיה כלו יאמר החמר ליוצר
אם יהפך אותו לא עשני ומה לו להפוך אותו כן אתם
מעשה ידי ונקל בעיני הפככם " **אם** תם הכסף . יימי
אם רחץ יי צואת בנות ציון " ישעיה . " **אם** אמת כי אם
יש אחרית " מטלי " **אם** כי באמת יש אחרית ותקוה
למעשיך הטובים " **אם** זכרתך על יצועי . תהלים " **אם**
וכן כלם אשר תמצא בזה הענין תפרש אותם בלשון
אמת כי רצוני לומר כי אלו מלות אם שאני מפרש בהן
אמת חסרים נון אמן וכן אמת חסר נון ודראוי אמת
וחבורו לכנוים יוכיח שהוא דגו ש לחסרון הנון . אמר
אמתו אמתך ויש לפרש ואם בריאה לתנאי והיה
טעמו דבק עם ודעתם כי נאצו ויהיה וו וידעתם כפה
דפה בלשון ישמעאל כלל ואם יהיה זה שתפתח הארץ
את פיה ותבלעם תדעו כי נאצו האנשים האלה את יי
ויש בענין שנועה כאדם שאומר יהיה כך וכך אם
אם אעשה זה אם לדור אבוב " **אם** יבואו אל מנוחתתי
תהלים " **אם** ואם . חסר " ידוע ובתחברו לכנויים
ידגש ואפשר שיהיה תכורת הנח במלת אם או יהיה
שרשו אמם אמו אמן אמי ולרבות אמות . לאמותם
יאמרו . חונכ " **אם** ונקראת המשפחה אם או אמה
והקבוץ ראש אמות . פינחס " **אם** עשר נשיאים
לאמותם . טרה " **אם** ופי יונתן מזה הבאתי להם על אם
בחור שודד בצדדים " ירמיה " **אם** שתרגם איתתי עליהן
על סיעת עולמיהן בזוהן כרבטיהורא וכן רחמי כלני
נקד אים וקבו שבחיהו כל האבי . תלים " **אם** ועד משל
יתפר כן בעטרה שעטרה לו אמו . סיר " **אם** עפ שהאלוף
בחירק לפי שעל דרך המליצה הוא אומ' על אם שלמת
ועל דרך המשל שלמת הוא הקבה ואמו הוא ישראל
עמו כלומר אמתו וכתב ארוני אביזל כי שרש אום
אמים אמם בראיה מן הערב אל אום " **אם** ובן אמצע
הדרך שהדרכים פונות לה מזה ומזה נקראת אם
הדרך כי עמד מלך בבל אל אם הדרך . יחזקאל " **אם** לפי
שהיא באם לדרכי הפנונ אליה " **אם** העיר הגדול עיר
ואם בישראל . שמאל " **אם** לפי שהיא באם לקטנות ממנה
כמו שנקראו גם הם בנות והאכה מזה והאמה מזה .
ירמיה " **אם** ידוע עניינם וכן באמת איש . דברים אמת
בצעך . ירמיה " **אם** פרוש זרוע בצעך או פי מרת בצעך
כלומר במדה שסודת " **אם** וינועו אמות הסיפוס . ישעיה
המזוהר יקראו אמו ו'ת אל ספי דומ' שדעת התרגו'
באמו שהם הפנו אשר על המזוהר מזה ומזה חמסקו'
נשען עליה ו'מ' כי הספ' נעו ממקומם ב' אמות אוג'
אמת וגם'את בן האמה ירח . ההא לנקבה והוא
למד הפעל נראית במלת ואמהותיו וילדו " ירח

ופי הפסוק ימים רבים יהיו ישראל בגלות שלא ידעו להם שופטי אמת ולא בהן מורה צדק וכן אמר לשיב' הגלוי ואשיבה שופטיך כבראשונה כי בעודם בגלות אין להם שופטי אמת וידאו בני האלדים ויבאו בני האלדים אינו "אצילים והגנדיים" אשר הלכו ארדים לפרות לו לעם שמנאל "נביאים ומלאכים כמו שאמר וישלח מלאך ויציאנו ממצר" פרה "וכן תרגם יונתן ראולו שלחין מן קדסיי "אשר פדחת לך ממצרים גוים ואלדיו שמנאל" יש מפרשים ואלדיו על משה שהיה גדולם ואצילים ויש לפרש כי מס ממצרים עומד במקום שנים ופי' מפצ' מגוים ואלדיו כמו שאמר ובכל אלדי מצרים אעשה שפטים ויונתן תרגם גוים דאלדיו אלח' אף כי נתעב ונאלח אינו "יחדו נאלחו" תלמי "ענינם נבאשו יחזקאל" וזהו הפוך מן סיר אשר ולא תהיה בה יחזקאל אלם מאלמי אלמי ויטב ענינם אוגדי אגודי והשם עוד בלשון נקבות נושא אלומותיו תלמי "ומן הענין הזה אלם צדק תדברוך תלמי" שם בחמש נקודות כלו רבוי ויתכן לפרשו מן אלם "מי ישום אלם שמנת" הוא אשר לא יוכל לדבר "כלים אלמים" ישעיה' והנפעל נאלמתי דומיה תלמי לפני גוויזה נאלמה מלעיל וחוא פעל עבר "נאלמתי לא אפתח פי האלמנה שפתי שקר תלמי ויפה פיר' יונה שכת' כי מן הענין הזה נא לאשה שמת בעלה אלמנה מפני שאינה יכולה לדבר ולריב עם בני ריבה זהו באלמנה נוסף כאשר נוספה בנשי רחמניות וחיה ע' מ' רעננה כי לא אלמן ישראל ויה דה מאלדיו ירמיה מ' סקלו פעלן בצי וית' רג' "נשעני נעמנים" והש' שכול האלמין ישעיה' פאלס זכרון ושע' ע' מ' א' אלמנות חיות "שמנאל" וחרפת אלמנותיך ישעיה' פלוני אלמוני רות" בפלס אדמני ולפי שלא ידובר שמו יקרא אלמוני וכן פל ניו שרשו פלא מן כי יפלא ממך דבר כלום טכיסה שמו או נקרא אלמוני שמא היתה לו אשה ומתה והראשון נכון כי המקום שלא נזכר שמו אמרו עליו ג' כ' זה הש' אל מקום פלו אלמוני שמנאל "יתכן לו' פלו אלמוני לא נאמר על המקו' כי אם על בעל המקום לפי מקום בשוא בעבו הסמכו אל פלו אלמוני והורבבו ש' זה: במלה אחת לפלמוני המרבר דמנאל "ואולם חי אני" שלח" ואולם ארם שופלי שקר אינו "ענינו באמת והאול על פני היכל הבית מלכיס" הוא בית כמו יציע או הוא כפה שקור' בלע בולשא וכן ואת אלם העמודי "מלכיס" ומ' א' ואריו ואילמי יחוקל "ובלשון נקבות ואלמו סביב סביב יחוקל" בפלס בכשיל ובלפות וכן ואולם הבסא אשר ישפש שם ובריא אול פי' ר' יונה ול בריא באולם בלומר שהם בריאי וחוקים כמו אולם

ודימה אתם במין הזה מן הבמין כאשר נאמ' בנותיו בזויות מחושבות תכנית היכל ופי' ובית יעשה לברת פרעה אשר לקח שלמה באולם הזה מלכיס" הנכון שנפרש ארמון מן וענה אים באלמנותיו ישעיה' "שהו כמו ארמנותיו וכן וידע אלמנות יחוקל" ואפש' כדבריו אבל לא בולוף למד בריש כי לא יתחילו כי אם אותיות אהוי והיש' בעיני במלת באלמנותיו שהו כמשמעו מענין אלמנה וקרא הערי' החרבו אלמנו עד היתה באלמנה כי בהיו העיד רבת עם היא כבעולה ובהרבה היא באלמנה ועוד נפרש וידע אלמנותיו כשרש ידע וכת' ר' יונה ויתכן להיות מענין זה על יונת אלם רחוקים תלמי "והוא שם בחמש נקודות כלום יונת ארמון רחוקי והישר בעיני להיותו מענין תאלמנה שפתי שקר ואמ' דור זה על עצמו שהיה נולה בין פלשתים והיה כאלם ביניהם אך ובריא אול לפי דעתו שהם בנוי הרבי ופירושו בה כמו שפרשתי לך כשרש איל אלן תחת אלון ולבנה" נוסע יש אימיו כי פי בלע פין וכן אלונים מבשן יחוקל" כאלה וכאלון ישעיה' "ות' בלשא בלוטין והוא הנק' בערבי בלש' יבלע' גלנץ והערמון בערבי שיד בלוט כלו מלך האלונים והוא הערמון אם כן האלני נק' ג' בערמון הנקרא בלע קששניד ומאות עושין קרשי' ולוחות וכל בנין אלף למטה פתס" בשש נקודות הגה אלפי הדל במנשה טופטיס" שרי אלפים יקר' "ענינם ידוע והפעל הכבד מורד הענין צאננו מאלינו" תלמי כלו יולדות לארפי ועא' אלופי ומיודעי תלמי" אלוף נעוריא אתה ירמיה" אל תבטחו באלוף מיכה" אלוף תימן אלוף אומר" ועני' כל אלו שר וגדולי ואמ' רבותי כל אלוף מלכותא דלא תנא כלו אינו חכר מהיותו מלך אלא דהכתר כי מלך יקרא כשהוא מוכתר ואלוף שאינו מוכתר וי' מ' מזה הגה אלפי הדל במנשה ר' ל' אבי ויורה עליו שאמר אחריו ואנכי הצעיר בבית אבי וכן מפרשים צלע האלף יתנע רל הגדול ויונתן פי מזה בכבש אלוף ירמיה" שתרג' כאימר בחדר" ועא' פן תאלף ארחותיו "משלי" והכבד כי יאלף עונך פיך מלפנו מבהמו ארץ אינו" הראוי מאלפנו" ואאלפך חכמ' אינו" ענינם ענין לימוד כי ילמד עונך פיך ויש מי שפי' כזה בנוי לתלפיות סיר" בהעדר האלף והידר ראוי לתלפיות ותפילה להקל ור' יונה כת' כי דחתיו תמודת האלף והוא כמו אלפיו ופי' לשון לימוד כלו כי המגדל גבוה יהיה לומר לעוברי דרכים והנני עתיד לפרש וברש תלל מלה מורכבת" וענין אחר: שגר אלפיך עקב" האלפים והעירים ישעיה' הם השורים ובאה המלה במשקל אחר דגושת דהעין אלפינו מסבלים תלמי" פי' שוורינו כסובל' בבשדס

ולאם מלאם יאמץ "יחזק. והתאר אמיץ כח" חינוכ.
וחש' יוסף אמיץ. משלי" ומא' אמצה לי יושבי ירושלים
זכריה פא הפעל בפתח וחכבר ואמץ את לבבו. זכרי
זכריהם כזרעות תאמץ. אאמצכם במו פי" ואיש
דעת מאמץ כח" חינוכ" אמץ כח מאד" נחום" וכבר
אח- ויאמץ לבבכם. ויאמץ לבך" תלים. והשם מאמץ
מאמצים" וכל מאצצי כח. חינוכ" והתפעל והתאמץ
לעלות במרכבה" מלכים" ותרא כי מתאמצת היא רוק
כלם והרומה להם ענין חזק" וענין אחר ברדים אמצים
זכריה" כמו חמוצים מן חמוץ בגדים כלומר אדומים
ואעפי' שזכר אדומים שני גוונים היו באדמימות אחד
אדום בודק ואחד שאינו חזק באדמימות ויש מי שפר
בו מראה הרשע וכן תי' קטמין אבך כה אמר
וי" סמנות" ולחם אמר לו" מלכים" פי אמר
לו לתת" אתה אמר אלי" תשא" האומרה בלבבה"
צפניה" זאת אומרת" מלכים" וידבר יי אל משה
לאמר" סמנות" פי לאמר לישראל" אבל אמש אמר
אלי לאמר" חינוכ" הוא כפל המקור על הפעל. לחזק
הדבר ובכאן אחרון יותר" וכן אומרים אמור למנאצי
ירמיה" הכל כמו שכתבנו בחלק הדקדוק האמור בית
יעקב שיאמרו לו בית יעקב ויקראו אתו כן יאמר
בא ישראל" תהלים" ולעמשא חמרו שמואל" חסר אלף
וכן אשר ימרוך לסומה" תלים" כלומר יאמרו איש
לאחיו וידברו עליך" אמור אל הבהגים אמרו לאחיהם
הנשע" אמור להם" נשאל" ויאמרו לך הגנו" חינוכ
והנפעל אשר נאמר אמת הוא" לניט" יאמר ליעקב
זכנך" והשם אין אמר ואין דברים" תלים" אמר מלא
חכמך" אם אמרי אשכחה שיחי" חינוכ" ומשקל אחר
זנחית אמרו מאל חינוכ" והקבוץ להשיב אמרים אמת
משלי. אמרי נואש. חינוכ. אמרי האויבה. תהלים
זבתוספת מס ואת מאמר מרדכי" חסתי" משקל
אחר" אמירה אמרת" השולח אמרתו ארץ" תלים
זבסגול בצע אמרתו" חוכה. והקבוץ אמרות יי אמרות
טוהרות. תלים. ענינם ידוע ויש מהם אמירת הלב"
הלזרני אתה אמר" סמנות. כלומר אתה חושב
האומרה בלבבה" ויאמר להכות את דוד שמואל
כלומר יזם להרגו וכן אמרתי אני בלבי" קהלת
וענין אחר בראש אמיר ישעיה. והוא חסעף העליון
דומה הענין את יי האמרת ויי האמירך" תבא" כלומר
דוממת והגדלת אתו וכן יתאמרו כל פועלי ארץ" תלים
יתרוממו ויתגאו" ויתכן היות מזה" ובכבודם תתימרו
ישעיה. בחלף האלף ביד ויש מפרשים מזה הענין
אמרו צדיק כי טוב" ישעיה. ונכון הוא היותו מענין
אמירה ויתכן לפרש גם כן את יי האמרת היום ויי
האמירך מענין אמירה כלל סכבת שיאמר לחיות לך

לאלהים וזוא סכב שתאמר להיות לו לעם. וללכר
בדרכיו אמש אמש אמר אלי" ויכא
הן שכבתי אמש" אמש" ויכא. בשש
נקדות. ויוכח אמש. ויכא. הלילה שעבר יקרא אמש
אן אן הלכתם. שמואל. שאלה על מקום ובתוספת
הא" אנה אנה עולים. לנכרם. אנה אלך
מרוחך. תהלים. אלו שניהם מלדע וכל האחרים
מלעיל כמשפט כל מלה שהיא בה נוספת ואני אנה
אני בא" וישכ. אנה הלך דודך. טיר" וכבר
בא הגון בסגול ולא תצא משם אנה ואנה" מלכים.
לא הלך עבדך אנה ואנה" מלכים. הראשנים בסגול
ענינם לכאן ולכאן" עד אנה אשית עצות בנפשי".
תהלים. עד אנה ינאצוני" שלח. עד מתי ובן עד אן
תמלל אלה" חינוכ. אף אני בחלומי. וישכ. מלה
מודה על המדבר בערו. ובא כן למדברים בעדם
בירמיה בכתוב אשר אנו שולחים אותך אליו אבל
הקרי הוא אנה" אל נא רפא נא לה. זכה עלותך
כמו עתה או הוא לשון תחנון ובקשה ואלף השרש
נפקדה ועם האלף אנה נא פשע אחיך" יחזק"
והוא לעולם מלעיל כן האלף קמוצה והגון דגושח
והוא כתוב באלף בסוף ופעמים בהא כמו אנה יי כי
אני עבדך. תהלים" והם ששה על פי המסורת
והוא ענין תחינה ובקשה ופעמים בלשון הוראה כמו
אנה חטא העם הזה" תשא" שהתודה על חטאתם
אנה יי כי אני עבדך הודה לו על חסדו שעשה עמו
בעבור שהוא עבדו אנה ואנו הריגים"
ישעיה. ואנו ואבלו" פתחיה"
ישעיה. והשם תאניה ואניה. חוכה. ענין אבל"
וענין אחר והאלהים אנה לידו. משפטים" והתפעל
בי מתאנה הוא לי" מלכים. והשם בני תאנה הוא
מבקש מפלשתים" טפטים. ומשקל אחר תאנתה
מי ישיבנה" ירמיה. ענין גרם הדבר וסכבו וענין
אחר כל תלך בו אני שיש" ישעיה. אחד לשלש שנים
תבא אני תרשיש נושאת זהב וכסף. מלכים.
ובלשון זכר אני חירם נושאת זהב מאופיר" מלכים
ועם הא הנקבת והאניה חשבה להשבר" יונה.
ולדבות אניות אבה" חינוכ. ענינם ספינה"
אנה מה נאנחה בהמה. יגל. נאנחו כל שמחי
לב" ישעיה" יאנח עם" משלי"
ויאנחו בני ישראל. סמנות" חשם ונסו יגון ואנחה
ישעיה. ענינם הוצאת הנשימה מפני הדאגה
שושפיד בלעז" אנחנו מעלנו ביי" מלה מודה על
המדברים בעדם ופעמים נרעה האלף. בני איש אחד
נחנו נחנו פשענו ומרינו. חוכה. אן והגת
יי נצב על חומת אנך. עמוס. פי כדיל

וענינם ידוע כי הן השפחות וכן ותשלח את אמתה " שמות" שפחתה. ואומרים כי המלה הזאת מחלוקת בקריאתה כי יש שקוראין אותה בדגש אמתה מן אמה ארכו וכן פי רבי סעדיה בפ"י בערבי ומדה דרעה כי פי ותשלח זרועה אמל מה אמולה לבתך יחוקל" וכפלו הלמר ברוב ואמ' היהודים האמללי: עורא ענין חולשה וכן כי אמלל אני. תהלים " והוא תאר מבנין פועל אם הוא קמוץ אבל מצאנוהו פתוח ברב הספרי וכן מצאתי במסרה על כי שדמות חשבון אמלל. יסעיה " לית קמץ וכל סוף פסוק בותיה ואב' יהיה פעל עבר ויהיה אמלל אני כמו ונאשאר אני שפי עצמי וכן נראה אתה יי והחכסר יעקב בן אלעזר כתב כי אמלל אני תאר ואם הוא פתוח והביא כמהו תאר ופתוח הנני יסד בציון. לב הותל " ואמלל כל יושב בה פעל עבר מבנין פועל כי הוא פתוח וכן אבל תירוש אמלל יצדך יחוקל " אמללה יולדת השבעה. ירמיה " אמללו מרום עם הארץ. יסעיה " בלם ענין חולשה יכריחה אמן והאמין ביי לך לך " למען ואמינו " בלם אשר הם מבנין הפעיל הם ענין הבטחון והקבלה קרידינצא בלעז והם יוצאים מענין אמונה כי המאמין באחד נותן האמונה בו וסובר שהוא אמתו " בניס לא אמון בס. האוינו" שם בשקל אטון מצרים והוא מענין זה כלום בניס שאינם מאמיני או פירושו בניס שאין בהם אמת " בכל ביתי נאמן הוא" כהעלונתך " כדוד נאמן. סמואל " קריח נאמנה. יסעיה " איש אמונים מי ימצא. מסלי" שם פעל וכן עד אמונים. מסלי " שומר אמונים. יסעיה " אבל אמוני נוצר יי. כי פסו אמוני מבני אדם " תהלים אנכישלומי אמוני בני ישראל. סמואל " שלשתם שם תאר בלם ענין אמת ועל דעתי כי אמת משרש זה ומשפטו אמת בפלס דבלת ונפלה הנון להקל כמו שנפלה מן בת הראוי בנת והדגש בהסמכו אל הכניס יוכיח אמת ומשפ' שלו " זכריה " ותהי האמת נעדרת יסעיה " ההא קמוצה שהיא לידיעה " האמת אתכם " מן " ההא פתוחה כי היא לשאלה " אורך ואמתך. תהלים. יודיע אל אמתך " יסעיה " והקבוץ ואמר אמנו כמו מן בת בנות שלא יקבץ על מתכנת היחידה שלא " אמן בן יעשה יי. ירמיה. אמת יהיה זה שיהיה וכן יעשה יי" ואמר כל העם אמן " תבא " אמת יהיה זה שיהיה ארוך מי שיעבור על אמת מאלה והוא נאמר על דרך תפלה או הוא על דרך קבלה שקבלו על עצמם הקללה אם יעברו. וכן וגם אפסחו אחותי בת אבי וירק אמת הוא שהיא אחותי בת אבי וכן אמנם יי מלכיס והם נוספת ובשורק האלף האמנם ישב אלדים. מלכיס. אל אמונה. האוינו. ואמונה עניתני. תהלים. פי ובאמונה עניתני ענינם

אמת והכניס ר יונה בזה השרש מסיר שפה לנאמנים תינכ. ועל דעתי שהוא משרש נאם ומענינו וינאמו נאם שהוא לשון רבור והנון האחרונה נוספת לסימן שם תאר כמו רחמן נעמן ונקראים הצחים בלשונם והיודעים בחכמת הדבר נאמנים. ונאמן ביתך וממלכתך. סמואל האלף בשבא לבדו ענינו ויתקיים ביתך וכן אם לא תאמינו כי לא תאמנו יסעיה כלו אם אין אתם מאמינים בעבוד שאין אתם חזקים וקוים באמונת האל האמינו ביי אלהיכ ותאמנו דברי. פי ותתחזקו ותצליחו " וכן ואמנה על המשוררים. כחמיה כלומר קיום בכל יום שלא היתה נפסקת ארוחה מהם. לחמו נתן מימיו נאמנים יסעיה מקוימים ונתונים. תמיד ואינם נפסקי. עצות מרחוק אמונה אמן יסעיה תחסר וו החבור כמו שמש ירח עמד זבולה פי קיום וקיים וכפל המלות לרוב הקיום כלומר כשראה הנביא העתידה והטוב שיבא לישראל לעתיד והרע לאומות העולם כמו שאמר בפרשה של מעלה והפרה הלכנה ובושה החמה כי מלך יי צבאות על ירושלים ונגד וקניו כבוד אמר הנביא ארוממך ואודה שמך כי רעשדך אלה הפלאים והעצות שהגדת מרחוק נתקיימו כלומר הדברים הטובים שהבטחת לישראל על ידי נביאיך זה ימים רבים וזמן רחוק יש לחם קיום גדול ואפשר להיו מזה עיניך הלא לאמונה ירמיה כלו השגחתך בהם לדבר קיים לא לדבר בטל אנחנו כורתים אמונה כחמיה קיום יתד במקום נאמן יסעיה חזק וקיים מכות גדולות ונאמנות והלויים רעים ונאמנים תבא " חזקים וקיימים והי ידיו אמונה יתנו דהיו בקיום מודמות ולא הניחום עד בא השמש ואת האומנות אשר צפה חזקיה מלכיס עמודים שהיו קיום הבנין וית סקופתה כלומר אסקפות השערים וענין אחד כאשר ישא האומן את היונק " כהעלונתך " מגדל ותשאהו אומנתו סמואל מגדלתו " האמונים עלי תולע איכה " מגדלים באומנה אתו. אסתר " הוא מקור או שם והוא איננה כנוי " על צד תאמנה " יסעיה היתה הנון ראויה להדגש לחסרון נון השרש או יהיה לשון יחידה בתוספת הא ענין גדול וכן ואהיה אצלך אמון מסלי והוא תאר או מקור במקום שם כלו בגדול הייתי אצלך " ואל האומנים אהאב " מלכיס המגדלי אותו מנעדוהו והם אנשי עצתו אשר עליהם עניני המלכות. ואא זל כתב מזה בניס לא אמון בס כלו אין בהם תרבות כי דור תהפכו המה כאשר איטי להם יעשו רעות. כ' ש' וישמן ישודון ויבעט " ואת יתר האמון הגלה נבזוראדן רבטבחים ירמיה " כמו ההמון וענין אחר מעשה ידי אמן " סיר " המופלג במלאכה יקרא אמן חרש וחושב תרגום נגר ואומן אמן בי אמצו ממני. תהלים. חזק ואמץ. יסעיה

וכן בענין זה ואסף רגליו אל המפה ימי " תפא רחם
וגיעון תהלים " אסף ידיו " שמאל " וכן ולא יהיו
עד אספירעב. יחוקל. שרועה לומר מתירעב
והפעל חכבר ואין איש מאסף אותי הביתה. טופטים
כלם והדומים להם ענין התכנס ונאמר הענין הזה
במיתה כי המת הולך בדרך שהלכו אבות כאלו נאסף
אלוהים עשיר ישכב ולא יאסף. חינוכ" פירוש אם ישכב
לחלו עשיר לא ימות עשיר כלום כי קודם מיתתו יבז
בל אשר לו כי אחר שנפל למטה אינם יראים אותו
זה שאמר עיניו פקח ואיננו פירוש ואיננו בעשרנו
ומזה הענין ואסף המצורע יאסף אותו מצרעתו
מלכיס. והגפעל עד האסף מרים. כהעלנתך " כי
המצרע מנהגו לשבת חוץ למחנה או לעל נפרד מבני
אדם ובחרפאו יאסף אליהם ויכנס בתוכם וענין אחר
אסף אסף כל מעל פני האדמה " צפניה " צפניה "
אסף אסופם ימיה " רועה לומר
אסף כי אסף ואסיפם שדשו סוף וכן אסף אלהים את
חרפתו " יצא " על דעת קצת מפרשים ואספת נפשך
ונפש ביתך טופטים " ואפשר להיות מזה נפעל ונאסף
שמחה וגיל וגם דגי הים יאספו " קטע " והפעל
הכבד פן אוסיפך עמו " שמאל " על דרך אובידה עיר
כלם ענין הכרה וכליה **אסר** ואסרה אסר
מטות " ואסרנהו לענותו " טופטים "
ויאסור את רכבו " כסלם " האלף בשבא לבדו ויאסור
אותו לעיניהם " מקץ " בשבא וסגול והמסורת עליו
לית רפה וכל כפתיא דשמשוך דכותיה כי מבית
חסורים " קהלת " נחה האלף וחסרה מהמכתב והיו
בית הסדר שנותנין שם האכורים אסורי ידיה " קהלת
כלומר הלכד בידיה כמו הנסר בבית האסורים
ומשקל אחר ונתנו אותו בבית האסור " ימיה. והוא
בפלא אפון מצרים אבוס בעליו ואפשר שיהיה מזה
המשקל וימסו אסיריו מעל ידיו " טופטים " והם
היתרים שנאכר בהם והתאר תבא לפניך אנקת אסיר
קלים והקבוץ אהכל האסורים אשר בבית הכוחד
ישט " אסיריו לא פתח ביתה " ישעיה " ובדגש ואספו
אכפה אסיר על בור להוציא ממסגר אסיר בלתי ברע
תחת אסיר " ישעיה. מי יאסר המלחמה " מלכיס "
כלם ענין קשירה ופירוש מי יאסר המלחמה לענין
אסירת הרכב והנפעל ואתם האסרו אחיכם האסר
יאסר " מקץ " ושלא נזכר פועלו מהדגוש כל נמצאין
אסרו יחדו מרוקן ברוח " ישעיה " פירוש הנמצאים
בך אסרו וגם בן אשר ברוח מרחוק הושגו נאכרו כמו
צדקיהו וסיעתו שברחו וחשבו כי היו נמלטים אסרו
כמו בן ואמר ל יהודה כי מזה השרש חבאתי אתכם
במסורת הברית " יחוקל " משפט במאסורת
אף אף אני אעשה זאת לכם ואף גם זאת בהיותם

בארץ אויביהם " כחזקתי " האף תספה " יצא
כלם והדומה להם עור אוגם על אף אויבי תשלח
ידך תלים " פרשוהו כמו הפוך אף על אויבי וא' א'
פרשו מענין אף יי ופעמים יתפרשו כמו כל שכך
וחבלל כל מקום שתראה מלת כי אחריו תפרשנו כל
שכן כמו אף כי אנכי אעננו אף כי נתעב ונאלח " חינוכ
אף כי הבית הזה " אף כי אמר להם לא תאכלו מכל
עץ הגן ראשית " ופי' הפסוק אמר לאשה דברים אחרים
ודומה שאמר לה. כי המקום ישנא אתכם אעפ' שאתם
גדולים משאר היצורים. שלא יעשה לכם מעלת כך
וכך וב' ש' שאמר אליכם אל תאכלו מכל עץ הגן לוח
תכירו ששנא אתכם ואל יקשה עליך התוספת הזו
כי לא יתכן לפרשו לשום פרוש בעולם מבלי תוספת
אחר לפי שאמר אף ואף לעולם מוסף על אשר אמר
ועוד כי דרך הכתו לאחז תכלי הדברים ומתכלי. ס
תבין ראשיתם וכן בדברי מרגלים ששלחו יהושע
שאמרו כי נתן ה' בידינו את כל הארץ הלא יתכן שזו
היה תחלת דבריהם כי מלת כי נותנת טעם לאשר
אמר אלא אחז הכתוב תכלית הדבר. ומזה תוכל
להבין הראשית ויש שחסרה מלת כי וישעמו כל שכך
אף שכני בתי חמר " חינוכ אף להם ולא ירחוק " תלים
חביאו ל' יונה בזה השרש והנכון שהיא משרש אף
כמו שכתבתי והוא החושט ועקרו אף וחבורו
לכבוש יוכיח שידגש לחכרון הנק' הפח באפיו ראשית
משפטו באנפיו והוא מגזרת אנפה כי ולפי שהכעס
יתראה בחושט יקרא אף. פן יחדה אף ה' " דברים "
ארך אפים " משלי " ארך בעס " קצר אפים משלי "
שהוא ממזר לכעס ולא באפים ולא במלחמה
דניאל " זמיץ אפים " משלי " ומזה פירש אדני אבי על
אף אויבי כלומר על אפם ל' אפ רע בעיניהם רשולח
ידך ותושיעני מינך ועל הדרך הזה כי על אפי ועל
חמתי היתה לי העיר " ימיה " וכנה הכתוב הפנים
באפים לפי שהאפים גבוהים על הפנים ויפל לאפיו
ארצה " שמאל " כלומר על פניו וישתחו לו אפים
ארצה " מקץ " ותפל לאפי דוד על פניה " שמאל "
כלומר לפני דוד " בזעת אפיו תאכל לחם ראשית
מנה אחת אפים שמאל פי מנה אחת נכבדת להשיב
אפים כלו להשיב כעסה או פי' ראויה לפנים כלומר
מנה נכבדת ואדני אבי ל' לפי שהיה נותן לפננה
אשתו ולכל בניה מנה לכל אחד ואחד ולחנה לא
היה נותן כי אם מנה אחת כי היתה לבדה בלא בן ובת
היה לה כעס גדול וזה לאשר אהבה ויסגר רחמה
אפף כי אפפו עליו רעות " אפפוני חבלי מות קלים
הענין הקיפוני **אבך** ואפדת לו בחשב
האפוד. קנה וחגרתה ויאפוד
ל' בו נ'. וחגור ועל שם החגירה **ב** **ד**

וכן יקרא בלשון ערבי אנך בדגשו רב ופי' חזמה בנח
 בקו מרה ובמסקלת המשפ' ובדוד אנך מסקלת הבריל
 כי בן עושים מסקלת מהעפרת או הבריל ששוקל בח
 הכנאי הנבי שם אנך "עמוס" פי' מסקלת אנך ויפה פי'
 רבי יונת הענין בהנני שם אנך בענין ושמתו משפט
 לקו תצוקה למסקלת ופירוש לא אוסיף עוד עבוד על
 עונותיו כי אפקדם עליו במשפט כי באנך המשפט
 ובקו הדין אשפט אותם אנכ האל כמו אני
אנס אין אונס חסיד. אין מכירוח
 והלשון הזה ידוע ונהוג בדברי רבותינו
זל הרבח **אנף** כי אנפת בי יסעיה פן יאנף
 תהלים וההתפעל גם כי התאנף י'
 נלחמנו ענין בעס. ואף הוא מזה השרש והענין
 ובהתחברו לבניו אפו אנף בדגש לחסרון הנון ועוד
 נכתבו שרש בפני עצמו והאנפה למינה. טמיכת
 שם עוף ואמר לזל אנפה זו ריה רגזית **אנף**
 ובכל ארצה האנף חלל. ירמיה. באנף חלל
 יחוקק. והנפעל הנאנחים והנאנקים. האנק דם. יחוקק
 ולרב הפעולה שכ הפועל נפעל וכן הנדברים כך והשם
 בבי ואנקו" מלאכי. כלם ענין צוחה וצעקה והוא הפוך
 מן ונאק נאקות חלל ופירוש האנק דם מהאנק דם כאלו
 אמר מצעק דם כי האבלים אחרים צועקים ואתה תדום
 וכתב רבי יונה ונודמו בלשון העברי באנקה שני
 ענינים האחד הוצאת הנשימה והשבתה השני
 הוצאתה בלא השבתה והוא מה שאמר יאנק חלל כי
 החלל לא ישיב הנשימה אבל מוציא אותה והאנקת
 והכח "טמיני" שרץ ואפשר שנקרא בן לפי שצעק
 תמיד ופירשו ר' שלמה בכרא כלעו **אנש** אנוש
 כחציר ימיו תהלים "שם בולל לכל בני אדם
 ופעמים פרט ואתה אנוש בערבי תלים" ולשון
 דבים בולל פרטים אנשים ופעמים תבא מלת אנשים
 בסתם ולא יתפרש באי זה ענין הם אבל לפי ענין הפסוק
 יתפרש כמו כלם אנשים "טלח" לא ידענו מי הם
 גדולים או פחותים כשפרש לנו בסוף הפסוק ראשי בני
 ישראל המה ידענו כי רצה לוטר אנשים גדולים וכל
 מרבית ביתך ימותו אנשים טמול" אחר שאמר מהו'
 זקן כביתך ידענו כי רצה לומר אנשים בחורים "זקן
 בא אנשים טמול אנשי זקני" ורע אנשים טמול
 אחר שאמר ונתתו לי כל ימי חיור רצתה לומר ורע
 אנשים כשרים שורעם נכון לברכה וראים לתת לי
 ואפשר שתחיה אשה מזה השרש והדגש לחסרון הנון
 והראוי אנשה וכן הקבוץ אישות חזמה יחוקק וכבר
 כתבנו אותם בשרש איש ותקבות יחסרו האלף ואמר
 נשים בקרבך כמו נשי ארניך טמול ונשיך
 ובניך ונשיחם ובניהם קרא תנח את נשי. ונח

אנוש חצי בלי פסע חתב וכאב אנוש יסעיה
 ואנוש הוא ירמיה כי אנושה מכוחה מיכה חרפה
 שברה לבי ואנושה תהלים האלף הבתובה אלף
 המדבר ואלף השרש נגדעה וקמצות האלף מורח
 עליה ימשפטו ואנושה והנפעל אשר ילדה אשת
 אוריה לדוד ויאנש טמול כלם ענין כאב ושביר וחלי
 כבר או ענין רע במחשבת הלב על דרך השאלה כמו
 מכאב לב ומשבר רוח לפיכך אמר ואנוש הוא ואמר
 חרפה שברה לבי ואנושה ואמר ויוס אנוש ויתכן כי
 לענין זה נקרא האדם אנוש כי כל ימיו מכאובים ולדוד
 הענין אמר ידעו גוים אנוש המה סלה תהלים
אנס את הברכה באסמך קנא ומלאו
אנס אסמך שבע משלי הם אוצרות התבואה
 ולא יהיה אסון ממספגים וקראוהו
אנס אסון מקן מות **אנסף** ואנסף
 איש טהור פיה אנסף אלהים את חרפתי מנח
 אספי מארץ כנעתך ירמיה ועוד נפרש הפסוק חוח
 בשרש כנע אנספה הצולעח מיכה ויוסף עוד
 דוד טמול אנסף אנסף יעקב כלך ומיכה ויאנספו
 את השלו כהעלנתך והנפעל ונאנסף שמחה וגיל
 יסעיה ויאנסף משה אל המחנה הוא וזקני ישראל
 כהעלנתך והנפעל הכבוד מאנסף לכל המחנות כמדבר
 והמאנסף הולך אחרי ארון יי יהושע ובא מוקל כי
 מאנספיו יאבלוהו יסעיה וסלא נזכר פועלו ממנו ואנסף
 שלכם ואנספו אנספה יסעיה ענינים בענין קבוץ
 אך יש הפרש ביניהם כמו שאנו עתה יין לבאר בשרש
 קבץ ובז חג האנסף נקרא בן לפי שאנסף בו הקציר וכל
 הפירות לבתים מפני הגשמים והשם אנסף בלי יבא
 אנסף וחסיל יסעיה והקבוץ כאנספיקץ מיכה
 בעל אסופות קהלת פי' דברי בעלי אסופות ומסקל
 אחר ואנספו אנספה והדופין לתם לשון קבוץ וקראוהו
 לחכמים בעל החבורים בעלי אסופות לפי שאנספים
 דברי החכמות בספרותם "ולבניו בית האסופים" דברי
 באספי השערים כחמיה בית שהיה בבית המקדש
 אל השער לעומת דרום ונקרא בן על ענין ידוע אצלם
 ואפשר שהיו האסופים שני מקומות לפי שאמר אחר
 בן ולאספים שנים שני "דברי" כלו שנים לכל אחר
 מבתי האספים היו שנים לויים. ובהבפל העין והלמד
 והאנספוסף אשר בקדו כהעלנתך. והאלף נחח
 והכפל לחוק הענין כמו שכתבנו בחלק הדקדוק לל
 העם ורב שנאספו אליהם וכן כתב גם ערבוב עלח
 אתם וענין קדו לזה הנני אסיף אל אבותיך מלכים
 והנפעל כאשר נאנסף אחרן אחיך "פנתם נאנסף
 הצריק" יסעיה נפעל עבר וחס פתחן "אני נאנסף אל
 עמי נפעל עומד והוא קמץ" ואנסף אל עמי ימיו

ואף על פי שהאפיקים עסק לשון ועלה הוא כנגד ארץ
 ישראל שהיא גבוה מכל הארצות ועוד כי מח שאמר
 על כל אפיקיו הוא ודרך משל כמו שאמר חנני
 מעלה עליהם את מי הנור והוא משל לחיל מלך
 אשר ואמר שימלאו כל האפיקים מאותם רזמים
 בלומר שתמלא כל הארץ מהם ואף על פי שהמים
 יורדים אמר מעלה כנגד ארץ ישראל שהיא גבוה
 עצמיו אפיקי נחשה. אינו. חוקי נחשה והם מסות
 תברול ופלישתים חנו באפק שם מקום **אפר**
 ואנכי עפר ואפר. ידא" בחמש נקודות.
 ענינו דשן! ויתחפש באפר" מלכיס. בצעף והוא
 הפוך מן פארי המגבעות ואת אופיר ואת חוילה. כח
 שמות בני אדם ונקראו שמות מקומם על שמם והם
 מקומות החוב כאשר אמר את כל ארץ החוילה אשר
 שם חוב וכן כתוב זהב מאופיר. לכי" וכבוד נחלים
 אופיר" אינו. פירוש זהב אופיר **אצל** הלא
 אצלת לי ברכה ותולדות. מענין
 אצל המזבח. והוא שם בחמש נקודות לשבב אצלה
 ניטב. ויסב מאצלו. טמול" ופירוש הלא אצלת לי
 ברכה בלומר הלא הנחת אצלך לי ברכה לא אצלתי
 מהם. קהלת" לא הנחתי חרב אצל מי שראוי אורנו
 בלומר לא מנעתי מהם והפעל הכבוד והאצל מן הרוח
 בהעלנתך" בנוח האלף והנפעל על כן נאצל
 מהתחזקות ומתחזקות מהארץ יחוקל" ואל אצילי
 בני ישראל משפטים. ומאציליך קראתך יטעיה"
 ענינו גדולי ישראל ומגדוליה ומנבכדיה ומזה מלו
 הקנה שש אמות אצילה. יחוקל. בלומר אמות גדולות
 ויש מי שפירש לא אצלתי לא פרשתי מהם ומענינו
 ואל אצילי בני ישראל הפרושים שבישראל והגבירים
 תחת אצילות ידוך" ירמיה. ובלשון זכרים על כל
 אצילי ידך. יחוקל. בתי השחי ואפטר שיהיה מודת
 מלו הקנה שש אמות אצילה בלומר מדות גדולות
 עד בית השחי כי יגיע גיזרים אל אצל שם מקום
אצר ואשר אצרו אבותיך: מלכיס" האוצרים
 חמס ושוד בארמנותיהם. יטל. ואצרות
 על אוצרות. עורא" ויתכן להיות ואצרה מבנין הפעיל
 ואף על פי שהיה לו לומר ואצירה כמו אובירה עיר
 וגם מצאנו כמוהו וידבקו שמשטו וידבקו. מחצוי'
 שמשפטו מחצויים ואמרנו זה בעבור שהוא יוצא
 בענינו כי פירוש ואצרה שמתו אוצרים ופקידים על
 האצרות והנפעל לא יחסן ולא יאצר" יטעיה. והשם
 אצר ייבא את אוצרו הטוב והקבוץ בלשון נקבות
 נגיד על האצרות ענינו ידוע **אקו** ואקו
 וירשון הוא תיש הבר. למה" **ארר** ארוד
 בנעץ. לחטית" ארו ארוד פושטים

וארצתי את ברכותיהם. מלכיס" והפעל הכבוד אשר
 ארדה יי. בלחטית" תמיס חמאריס" טמל. וכתב
 ר' יהודה ז"ל כי ארז לי מהרגוש ויתכן היותו מן הקל
 והשם את המארה" מלכיס. משפטו היה להרגוש ולולי
 הריש בפלס מתחת מונה ענין הבל קללח וחסרון
 הטובה והיא הפך הברכה כי הברכה תוספת הטובה
 והמארה חסרון תברכה ארוד אפס כי עז" מי"
 תפלה שיחסר אפס ושל אנוכר פועלו מהנוסף. ואשר
 תאורי יואר" כלק" ויתכן להיות מעקד זה במארה
 אתם נארים מלכיס ואף על פי שהיה ראוי נארים
 בשבא תחת הנון. לפי שלא יכלה הריש לקבל רגש
 נשתנה ור' יהודה שמו מעקד נאר מקרשו איכה
 ושם נכתבו בעודת האל **ארב** וארב לו וקם
 עליו לנרים דברירשעים. ארב רים
 משלי נארבה לדם. משלי והשם ישבו לטובה למו
 ארב אינו" ומסקל אחר ישב במארב חצרים"
 תכלים וחשם עוד ואחם תקימו מהאודב הנטע
 בלומר ממקום המארב ענינו ידוע והפעל הכבוד
 וישימו לו בעלי שבם מארכים טנטיס וכבוד ארז
 זרב בנחל טמול משפטו ויארב או יהיה כן הדרגוש
 משפטו ויארב ומה הענין עם ארבות ידיו יטעיה
 פירוש הפסוק והשפיל גאותו על ידי אותם המארכים
 לו במקומותיו או הם אצילות הידים רוצה לומר
 באשר יפרש השוחה לשחות שישפיל גאותו עם
 ארבות ידיו ביכח השוחה באצילות הידים ורוצה
 לומר כי כן יפרש ישראל ידיו בקרב מואב וישפיל
 גאותו. וארני אבי ז"ל פירש והשפיל גאותו במארב
 חילתתו והשם ממנו או ב בשקל גורן והקבוץ
 ארבות בשקל גרנות ובסמוך ארבות ידיו בשקל גרנות
 דגן ור' יונה פי כי האלף נכפת ופרשו מן רב ברוב
 נקובותיו רוצה לומר במיטב ארצו ובעשן מארובה
 הוטע. וארבות השמים נח וכיונים אל ארובותיהם
 יטעיה חלונות **ארב** אסתארגי ארת
 שבע מחלפות. ראשי טנטיס מעשה
 אורג טמנת ענינו ידוע ושם כלי האורג שמקפל בו
 הבגד לפניו בארג את היתר הארג טנטיס והוא
 בשש נקודות וחסר הנסמך רוצה לומר היתר יתר
 הארג או בא בכמיכות עם הא הידיעה כמו הלשכות
 הקדש והדומים לו וכן תרגמו יונתן ית אכסן דגדדאי
 וכן תרגם כמנור אורגים טמנאל וימי קלו מניארג
 אינו הוא אותו הכלי שבו חוט הערב ואמר קלו מני
 ארג לפי שמעבדו האורג במרצח באורגו מקצה אל
 קצה **ארה** וארה כל עובדי דרך תליס
 ארית מודי טר לקטוה לקטתי ויש מפרשים
 מוח הענין נשים באות מאירות ארתה יטעיה אף על

נקרא האפוד אפוד חוד תגור אפוד בד " שמנל " תרגם
יונתן ודוד אסיר כדדוט דבוץ וכן תרגם כי כן תלכשן
בנות המלך הבתולות מעילים שמנל כדרושין " ²
שמנים וחמשה איש נושא אפוד בד שמנל הרגם
יונתן דכשרין לשלכש אפוד דבוץ " ומשקל אחר עם
הא דגקבה אפודה וחשב אפודתו אשר עליו תגגז
ומענין זה ואת אפודת מסכת זהבך ישעיה וכתב
ארני אבי זל משרש זה ומענין זה ארל: אפרנו דניל
אפה מה לך אפה כי עלית כלך לגנות ישעיה
ענינו עתה וכבר פרשתיו בשדש איה
אפה וכצוח אפה וילן וגם אפיתו על גלגל
לחם ישעיה על שם סופו כי לא יקרא
לחם עד שיאפה וכן ושחני קמח ותקח את הבצק ותלש
ובנדי ערומים תפשיט נשברה קרית תהו יהב חכמתא
לחכימין יומת המת וכן ויצאו ילדיה ודם לא נולדו
אלא היו ראים להיות ילדים ותופחו מצות ישעיה
את אשר תאפו אפו כגלגל כמו תנור בערה מאופה .
הושג כלומר מצד האפה שמבעירו " מחרץ האפים
ירמיה והנפעל על מחבת בשמן העשה חמץ תאפנה
למנר השם מאפה תגור ויקרא ומשקל אחר
בהתחיל האלף ביו נחה ובתוכפת נון בסוף תוני
מחת פתים נו ואמר בלשון רבים לפי שהיתה
אפודה אפיות הרבה חולשה ברוהחן ואחר בן אופה
בהניד והווד ומשגנה במהבת לשון האפיה לעומם על
הפת כי על שאר המאכלים הוא לשון בשול **אבל**
חשד ואפלה מל באפלת נהלך ישעיה .
ומשקל אחר ותופע כמו אפל מינכ ומשקל אחר
מאפל וישם מאפל ביניכם ובין המצרים יושע . ארץ
מאפליה ירמיה . במקצת מפרים מדויקים באפליה
השם ביהוא האלף בפתח והפא בדגש חזק ובל
המפרים הוא מלה אחת וענינה שתי מלות וכן שלהב
יה הכסך מאפל אל השם יתכרך מרוב האפל כמו
ססמך שלהבת יה מרוב שלהבת וכן כל דבר
שדוצה להגדילו סימך אותו אל השם כמו בהררי אל
עיר גורו לאלהים ותהי להודת אלהים נפתול
אלהים גכוד ציד לפני ה' או יהיה באפלה שם תואר
לארץ והיוד ליחש כבוד תחתיה שלישיה והתאר
ואבל ולא נגה לו עמם ואור שאמר חשך אפלה
דוכה כי האפלה יותר מן החשך כי אפילות הגה
כל חשבות ונסתרות תחת הארץ או פרושו מתאחרו
וכן בדברי רבותינו הוא בהרפי הא באפלי וכן אמרו
שהיתה שנה אפלה ולא היו צמדין נכרין **אנך**
את אופן מרכבותי כגלגל כאשר יהיה האופן
ואופנים לחם יוקל ענין כלם גלגל דבר דבור על
אופניו משלי על גלגליו והוא משקל אחר והוא על

דרך משל כלומר דבר מושב על מקומו ומשקלו
חפניו שהוא מן השניים שאחד ממנו חפן בן האחד
מזה אפן והשניות בו הוא הנסתר והנגלה ול יונת
פירש על פניו והאלף נוספת וכתב כמו כן מזה השדש
נשאתי אימך אפונה תליס רוצה לומר נשאתי
אימך זמן רב ואמר כי הזמן יקרא בערבי אפאן
בחרק חאלף ודגשית הפא ועוד נכתבנו אנטנו בשדש
פון בשקל אקומה כמו שזכרו ל יהודה **אפס**
אפס המץ ישעיה כי אפס כסף ימי .
פעל עבר בשקל חפץ בבת יעקב וכן האפס לנצח
חסדו תליס ענינם ידוע כלה המץ כלה הבסף וכן
כלם והשם באפס עצם תכבה אש מכלי בשש
נקדות בלא עצים האפס עוד איש הלא עוד איש
שמנל עד אפס מקים ישעיה עד לא מקום באפס
עשקן ישעיה בחנם בלא משפט דיבא במקום בלתי
אפס כי נאץ נאצת שלל אפס מאתי ישעיה ואפס
את הדבר בלך אפס כי עז העם שלח ואן עוד אפס
אלהים ישעיה אני ואפסי עוד נכניה אני ואין
בלתי עוד אפסי ארץ שמנל קצות הארץ וכלם
קדובים לענין אחד שהוא ענין כליון דבר שאינו
אלא שכל אחד יתפרש לפי ענינו הקרוב לו מי אפסים
יחוקל מי כליון שאין בהם אלא מעט וז' יומה פרשו
מי פסים והאלף נוסף פירושי מכיכפים כי הקף בלשון
ארמית נקרא פס ידא ורצונו לומר כי המים לא היו
מכסים כי אם כפות רגליו ודבותו פרשוהו שארם
עובר בהם עד קדסוליו וכן תרגם יונתן מי קדסולין
אפע ופעלכם מאפע ישעיה מאין וארני
אבי זל פרשו מאפס בחלוף סמך בעק ול
אחי ל' משה זל פרשו מענין אפעו כלומר אתם מאין
והעירכם מעשה נחשים שמויקין לדבקם בהם תבקע
אפעו ירמיה אפעו ושדף מעופף ישעיה תהרדג
לשון אפעו מינכ הוא מין נחש ואומרים שהיא
נקבה של שדף והיא קצרה ועבה והארם שלהקשה
משל זכר **אבק** ויתאפק ואמר שימו לחם מקן
ויתאפק הזמן חסיד הענין ויתחזק
הע' אלה תתאפק ישעיה פירוש תתחזק שלא תירחם
ואתאפק ואעלה העולה שמנל התחזקתי ועברתי על
רצוני ועל מצותך כי בן כל לשון התאפקות לחזק לבו
לעבוד על רצונו ומזיח אפיקס רפה מינכ פי אזור
חוקים אפיקים תליס כאפיק נחלים יעבודו מינכ
באפיקים בנגב תליס המים הנגרים בחחק נקראים
אפיקים קיינשן בלעז ונקראו כמו בן המקומות הנגרים
בהם אפיקים על שםם לאפיקים ולגאיות יחוקל וכל
אפיקד חללי חרב יפלו בהם יחוקל וכל אפיקי
יהודה ילכו פים מל בידוש הריצים עושים הפים

ארץ כלא-מוק נמש: יסעיה "וארמץ על משפטו ישב" ירמיה "בפלס פעמון והקבוץ בלשון נקבות ארמנות כן הדר עמנו" ואלה ארמנותיו עמנו" ונפל חולם מפני הסמיכות כי מבלי הסמיכות יאמר ארמונות בפלס זכרונו: או הוא משקל אחר והוא ונבוכן כי לא ישתנה אותו משקל בסמיכות וגם בא מבלי סמיכות בשבא על ארמנות באשדוד ועל ארמנות בארץ מצרים. עמנו" או נסמכו על את השמש כמו שהוא מנהג הלשון במקומות ובא בהא תמורת אלף והשלכתנה ההרמונה ענינו הבית הגדול והגבוה ואיפשר שהאלף בו נוספת והגני עתיד להביאו עוד בשרש רום. וי' ת' והשלכתנה ההרמונה ויגלן יתבון מן הלא לשתי תודמיני. וי' ת' מני ואשכנו דרמיני ותרגום ולמי מצור ועד נוד ורמן דרמיני רבתא וקרין ציידא עד פרת ו **ארץ** נטע ארץ. יסעיה "שם אילן וכבדבר רבותינו ז"ל ועצים היו מסודרין שם עצי ארזים ארזים וברזשים וישמי שפרשו אל צנובר בערבי ועשו ארזן עצי שטים. טמנת. ארץ אחד "מלכים" פירוש ארץ איש ארז וישם בארץ" בראשית. ענינו ידוע והוא כמו תיבה ונהגו בו לשון זכר ונקבה לשון זכר ברוב. ולשון נקבה וארזן אלהים נלקחה טמנת אשר באה אליהם ארזן יי "דברי הימים". **ארץ** ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים "ראשית". בשש נקרות ידוע והוא שם על תבל כלה אי על קצתה והוא יותר כולל במלת תבל כי תבל כולל כל ארצות הישוב וארץ כולל המדבר והישוב. ופעמים הוא פרש ארץ מצרים הגה ארצי לפניך. בראשית. ויש אומרים כי שרש ארץ רץ והאלף נוספת ולפי שהגלגל רץ עליה וסובב אותה תמיד נקראת כן ונהגו בו לשון זכר ונקבה לשון נקבה ברוב ולשון זכר ולא נשא אותם והארץ. ראשית" נעתם ארץ. יסעיה "חלק את הארץ במדבר" שרץ ארצם צפרדעים "תלים" אבל אמללח ארץ. יסעיה. זכר ונקבה והקבוץ ומאצות קבצם תלים. ארצות גוים. תלים. ולפי שהארץ שפלה יקרא חנקים השפל ארץ יקמתי בתחתיות ארץ. תלים. והוא הרום וכמוהו ואופן אחד בארץ. יחוקל "רוצה לומר שפל כנגד האופנים שלמעלה ממנו **ארץ** וארשת שפתיך. תלים. פירוש מבטא שפתיך **ארץ** אשר ארש אשה ולא לקחה דברים. הצערה המאדשה. דברים ושל אנוכר פועל ממנו אשר לא אודשה "דברים ענינם ידוע **אש** ואש יצאה מאת ה'. במדבר אש דת לבו. דברי ואשם לא תבנה. יסעיה את אשו נגדולם "דברים: חוקל לבו באור אשכש

יסעיה " והאלף בסגול ובלשון זכר תאכלו אש לא נופח" למינ' הגה נגעוזה על שפתיך יסעיה כי טעם זה על האש כי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון במדבר "אש לוחט" תלים "יתכן ששרש המלה הזאת אשש וחבורו הגדגש יוכיח או נאמר כי הדגש לתשלום הנח אשר במלת אש אשה הוא לה. טמנת" בפלס צחה צמא מן צחה והוא תאר לקרבן על שם שדוא בלה באש זכן הבשר מהקרבן אשר היה לכהנים נקרא אשה אחר שקצתו נאכל באש אשי ה ונהלתו זאבלון: דברים " **אשש** לאשישי קיר חרשת יסעיה. יסודות' דומה לו בארמית ואושיא יחיטו ירב אושיא די בית אלהא. עורל. וית' על אגש כרך תקפידון ור' יונה פירשו על הדרך הזה כי לאשישי משל לאגשי החיל והעוז והמלכות שהם יסוד המלכות. ופירש תרגו אך נבאים להם לחוקים תקראו עתה נבאים חלשים זכרו זאת והתאושו יסעיה " והתחזקו כמו שהאשישים חזקו הקיד או יהיה מענין איש אף על פי שאינו משרשו כלומר הני לאנשים ואדני אביו זל פירשו מענין אש הבו והשרפו כלומר הכלמו מפעשיכם הרעים אשישי ענבים. הנטע. פירוש אשישות מלאות יין ענבים. הם הלגינות שישימו בהם היין. זכן סמכוני באשישות אשישות מלאות יין ואשישה אחת כלאה יין. ויש לפרש מזה לאשישי קיר חרשת לענין שאמר כה: שדמות חשבון אמלל גפן שכמה **אשך**: ואשר הנחלים. במדבר. בשש נקדות: משפך הנחלים. זכן אשדות הפסגה "דברים" הדר והגב והשפלה והאשדות. יסעיה " והוא מדרון הדר אג הפסגה נקרא בן לפי שדמים היו יורדים על הדר אג הפסגה נשפכים למטה דרך המדרון ודומה לו בלשון ארמי שמתרגם שופך דם האדם וישוד. דמו ישפך דמיה יתשד **אשך** נפלו אשיותיה. ירמיה האלף בקמץ חטף בפלס ארחותיה והגברד ממנו אשיות בפלס ארחות ופירשו יסודותיה כמו בלשון ארמית ואושיא יחיטו ירב אושיא די בית אלהא **אשך** מרח אשך. יקרא. מעון בצים. **אשל** ויטע אשל בראשית" תחת האשל טמול. בשש נקדות שם כולל לכל עץ. דומה לו בדברי רבותינו ז"ל דתליא באשל ורברבי פי' אילנות גדולים. וי' יונה אמר איפשר שיהיה שם האילן שקודין בערבי אתל והוא דומה לאילן שקורי בלעז שמרין **אשם** אשם הוא אשם אשם לח. יקרא. ואשמה הגפש החיא. במדבר כל אבליה ואשמו. ירמיה. האלף בשבא לברו זכן וצידים אמרו לא נאשם ירמיה. ואשמו אשם. יחוקל

פי שהוא שרש אחר ופי' כאשר תשבנה הפאות
יבאו הנשים וילקטו אותה כי אין דרך הנשים לעלות
על העץ ללקוט וכבר פרשתיו בשרש אור" ואורות
לכל בהמה ובהמה ובסמוך אורות סוסים "מלכים"
וביוד תמורת למד הפעל אריות סוסים ענינו
אכוסים תרגום אבוס בעליו אריא דמרוהי" אריה
סאג" עמוס" ובלא הא זכארייתנשא " במדבר"
והקבוץ ושנים אריות עומדים אצל הידות "מלכים"
ובלשון זכרים ושנים עשר אריות "מלכים" ידוע את
הארגב ואת האריה "מלכים" שם לשני גבורים שבאו
עם פקח ועזרהו להכות המלך - עוד חמשים איש
מבני גלעדים באו עמו ונתחבר ארי למלת אל ונקרא
המזבח אריאל הוי אריאל והיתה לי באריאל" יסעיה
ומתריאל ולמעלה הקרנות ארבע" יחוקל "וקרא שם
העיר ירושלים אריאל על שם המזבח שהיה בה
והציקותי לאריאל והיתה תאניה ואניה" יסעיה "ואמר
הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד אמר אני אעשה את
העיר כמו המזבח שזורקין עליו הדם כן תהיה כל
העיר מלאה דם שיהרגו אותם בשוקים וברחובות וזהו
שאמר והיתה לי באריאל ודומה כי לכך נקרא המזבח
אריאל לענין שאמרו רבותינו ז"ל כי האש הקדושה
שירדה מן השמים היתה רוכצת בו כארי" ואמר
כמסכת מדות והיכל צר מאחוריו ורחב מלפניו ודומה
לארי שנאמר הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד מה
הארי הזה צר מאחוריו ורחב מלפניו אף ההכל צר
מאחוריו ורחב מלפניו וכן הוא הכה את שני אריאל
מואב "סמני" רוצה למר שני גבורי גדול מואב וכן
אמר התרגום תרין רברבי מואב וכנה הגדולים
והגבורים באריאל כי הארי גדול וגבור והק בחיות
וכן מלת אל היא לשון תוקף וחוק כמו יש לאל ידו
לפיכך הורכבה המלה מארי ומאל ונהפכה האלף בהא
ונגרע היוד ואמרו על המזבח וההריאל ארבע אמורת
יחוקל ארן עץ ארז "יקרא" ארז שניה
יסעיה בשש נקודות והקבוץ בארזים עלי
מים במדבר" כי ארזה ערה נפכה" ההאנחה
בארז בלבנון תליס" ידוע ופי' כי ארזה ערה קרוי
הבתים הספונים בארז וכן תל' ושללה סתרו וארזים
במרכלתך יחוקל" פרשו כמו וחרחים מן צוארך
בחרוזים וחס הענקים זיל ת' אעי הדסין" ארח
וארח לחברח לינב" והשם אשר לקח
הפעל ממנו ארח כנשים חלשית" וכארח איש
ימציאתו לינב" ארחי ורבעי זרית תליס" ענינו דרך
לארח הבא אליו הוא הולך עובר ארח ממקום למקום
ופירו' ארח כנשים מנהג כנשים והוא הגדות וכן אמר
כי דרך נשים לי והקבוץ ארזות אורחות עקלקלות

עוברי ארחות סופעים" ובסמוך ארחות תימא לינב
כל ארחות יי תליס כן ארחות כל בצע בצע אשר
ארחותיהם עקשים "מסלי" ומ' א ארחת ישמעאלים
הוא שאמר המתרגם שירת ערבא וכן אורחות
דדנים "יסעיה" ולפי שהשירות הולכות תמיד הארה'
הדרכים נקראו הם עצמם על לשון הארחות ומורה
המשקל עוד בחלם ודרך אורחותיך בלעו" יסעיה"
הוא ישר אורחותיך "מסלי" אורחותיך למרני
תליס" אבל ותשמר כל ארחותי" לינב" קבץ בקריאת
בן אשר ובקריאת בן נפתלי בחלם ארחותו ארחות
תמיד "מלכים" סעידתו והוצאתו שוב ארחות ירק
מסלי סעודת ירק ולא ימלטו אלו מהענין הראשון
אבל הם מכללם ארך כי ארכו לו שם הימים
בראשית" יארכו הימים ותארכנה
פארותי יחוקל והפעל הכבד הארכו למענינתם
תליס הארכי מיתריך" יסעיה" ויארכו חבדים
דברי הימים" ויארכו שעשו בדים אחרים לארון
מלבד אותם שעשה בצלאל ועשו אותם ארוכים יותר
מהם כדי שיראו על פני הדביר או היו אותם חברים
בעצמם ופירוש ויארכו שמשכו אותם כלפי חוץ כדי
שיראו על פני הדביר חבדים למען יארכו ימך"
סמני" גם הוא פעל עובר. ואינו בודד כאשר חשבו
רבים כי הפירוש יארכו אותך ימך כי אם היה בודד
היה קשור עם למד כמו כי ארכו לו שם הימים "לחשית
ופי' כי ארכו לו שם הימים כי היה זמן גדול שם והוא
האריך הימים שם והימים ארכו לו וכן והארכתם
ימים על האדמה דברים" תארכו הזמן שתשבו על
הארמה ימים רבים כי ארכיות הישיבה במקום היא
ביד האדם לפיכך נקרא הוא מאריך אבל ארכיות
החיים היא ביד הימים. בגזרת הבורא לא ביד האדם
לפיכך נקראו הימים מארכים פירוש והארכת ימים
דברי. כאלו אמר על הארמה או והארכת ימים כי
בסבתך יארכו ימך שתשמר המצות וכן יראה זרע
יאריך ימים יסעיה" והשם ארך התבה "בראשית"
אמתים ארכו" סמני" ומשקל אחר אל לארך אפך
תקחני ירמיה והוא בשש נקודות ופירוש הפסוק
כתב א' ז' בספר הגלוי כי כל זמן שתהיה ארך אפים
עליהם אל תמיתני כמו שאמ' אראה נקמתך מהם אמר
כל זמן שתאריך אפך עליהם תאריך חיי והתאר ארך
אפים מסלי ארך האבר יחוקל" בשש נקודות
ומשקל אחר ארוך ארכה מארץ מדה לינב" ענינם
ידוע וענין אחר כי אעלה ארובה לך ירמיה ארובה
בת עמי ירמיה וארובהך מהרה תצמח יסעיה
ענינם רפואה וברוך ההשאלה ותעל ארובה למלאכה
דברי הימים כי עלתה ארובה לחובת ירושלים

בן אשור ואביש לשרוף איתם כמו שאמר אפגשם בדב
וחכבך ואל תאשר בדרך רעים . מטלי . אל תדרך .
ואשר בדרך לבך . מטלי פי בדרך הידועה
שחוריתך והיא דרך החכמה . מאשרי העם הזה
אשרו חמוץ . יסעיה . מודיכי הע הזה הוריו החמוץ
או יהיו אלו מאשרי ואשרו האלף בהם תמורת יוד
מישרי העם הזה ישרו חמוץ תדהר ותאשור " יסעיה
עץ ממין ארז ויש שפי שהוא אל בקם בערבי ובלעז
בריויל ובדברי ר"ל תאשור שזרבינה וכתב ר' יונה כי
נקרא בן בערבי שורבין והתרגום אמר אשכרועין
וכתב ר' יונה . והעץ הזה קורין לו בקש בסין בערבי
ואמר שהוא שקורין לו בלעז בייש ותרגם יונתן
קדשך עשו שן בת אשורים " יחזקאל " דפיין דאשכרועין
מככשין בשן דפיל פירש בת אשורים מלה אחת והיא
שתי מלות את המלה הזאת תורה על עצם
הדבר הפעול ברא אלהים את השמים " וישב
את משה ואת אהרן נא . על כן מלת וישב בלשון יחי
שחוא נופל על מלת את שפרושו עצם משה ואהרן
והמלה כוללת שניהם ואעפ"י שאמר ואת אהרן " וכן
הוקם את דברי יונתן " ירמיה " וכמו הם ותקח האשה
את שני האנשים ותצפנו " יהושע " כי מלת ותצפני
נופלת על מלת את וכן כי זכור אני ואתה את רוכבים
צמדים " מלכים " כלומר שנינו כאחד רוכבים או
פ"ע עם רוכבים צמדים גם מאת זה תצאי . ירמיה .
כמו מזה " מאת רביעית כמו מרביע" . ויראו שוטרי
בני ישראל אותם ברע . שנות " עצמם מראיהם
ואותם עצמם " ביום המשח אותו " במדבר " -- עצמו
ויקבר אותו עצמו " דברים " כי משה רבי עליו השלום
הוא קבר עצמו ודעת רבותינו ז"ל שהשם קבר אורזו
בלמד שאמר ונפתח הארץ לפניו וכנס בה וגוע
ואחר כך נסתמה הארץ ולא נודע קברו ויש מרבותינו
ז"ל שפרשו גם כן ויקבר אותו עצמו שאמרו על זה
והשיאו אותם עון אשמה " יקרא " זה אחד משלשה
אתים שהיה ל' ישמעאל דודש בלשון עצמם וכן יביא
אותו " במדבר " ויקבר אותו וכן וירעו הרועים אותם
יחזקאל " עצמם " יביא אותו אל פתח אהל מועד במדבר
יביא עצמו או פירושו הכהן יביא אותו " ואין אתכם
אלי נאם יי זכריה או הוא חסר ופי ואין משיב אתכם
אלי או אין אני ודאח אתכם שבים אלי בכל אשד הביתי
אתכם וכן כלם הדרך הזה להיות מלת את נופלת על
עצם הפעול או הוא עצמו או אחר ובאו בחלם שלא
כמנהג וברא אתהן בחרבתם " יחזקאל . עד השמידו
אותם יהושע " ואנשים צדיקים המה ישפטו אותהם
ופעמים תבא במקום מן ואת שדי ויברכך " לאסית
פי' משדי כמו שאמר מאל אביך ויעורך הם יצאו ארת
העיר " לאסית מן העי' והתנחלת אות' יקרא " מהם

וכן חנונו אותם " סופטים . מהם . חלה את רגליו
מרגליו . מלכים " ובאה עם הפעל . ואת מלכנו שרינו
כהנינו ואבותינו לא עשו תורתך . ירמיה . ובא הארי
ואת הדוב . טמול ואת הברזל נפל אל המים . מלכים
מקרים את העוברים יחזקאל ואת הנותרים ויתכן
לפרש את העוברים עם העוברים כלומר אנשי תמיד
יקברו עם העוברים את הנותרים וכן ואת הדוב ועם
הדוב בא הארי . וכן ואת הברזל ועם הברזל נפל אל
ז' מים הקורא וכן ואת מלכנו עם מלכנו שרינו הרשענו
אנחנו כי גם לא עשו תורתך ולא החזירו אותנו אל
הדרך הטובה ויבא במקום אל והראה את הכהן יקרא
את מי הגדת מליך לוי " ויגש דוד את העם וישאל להם
לשלום . טמול " ואת בית יי אני הולך " והמישני ארת
העמודים . סופטים . ובמקום למד השמוש וירעו אותנו
דברים כמו לנו ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר
ויקרא ותבא במקום בית השמוש ואותנו אל רמרדו
יהושע כמו בנו והתחלקו אותה יהושע כמו בה ותבא
במקום עם . היה רועה את אחיו " לאסית . ולא נאמנה
את אל רוחו תלס את יעקב איש וביתו באו . לאסית
ורבים כמוהם וכשיתחבר עם הבנוים זה שפרושו עם
דגש . אתי מלבנון כלה סיר ויכל לדבר אחד
לאסית " מדבר אתם ואתכם יהיו " במדבר וארזנו
גשבו . לאסית וזה יבא במקום על והקטר אתו מלכים
כמו עליו ויבא עם החלם בענין עם אולי יי אותי וי
אותי כגבור עריץ לעיני האנשים החלכים אותך
ירמיה ובדברי אותך " יחזקאל . וגם היטב אין אורזם
ירמיה ונדרשה את יי מאותו יש אותו דבר יי וענין
אחר את מחרשהו ואת אתו " למחרשות ולאתים
טמול . ובא בדגש מקום הנח . וכתתו חרבותם לאתים
יסעיה כמו כותו אתיכם לחרבות . ינל " הוא הכל'
שחזפאין בו הנקרא מר בדברי רבותינו ז"ל וענין אחר
לסמן הנמצא ואת תדבר אלינו . דברים . ואם ככה את
עושה במדבר את כרוב ממשח הסוכך יחזקאל
והוסיפו הא ברוב לזכר ואמרו אתה הראית לדעת
דברים ולקבה לעולם בלא הא ולרבים אתם עשיתם
ויאמרו להם אחיהם מה אתם פי מה אתם אומרים
כלום מה בפיהם מן הבשורה מתקירת הארץ ולרבות
ואתן צאני " יחזקאל " וכתוספת הא . ואתנה ידערתן
לאסית . אתה אתה בקר וגסלילה יסעיה
ואתה מרבבות קדש דברים
עדיך תאתה . מיכה . בנוח האלף ובנועה מצפון זהב
יאתה לויכ כסונה יאתה . מטלי ובחסרון למד הפעל
ובנוח הא' העירוותי מצפן ואת " יסעיה . ונקרא כבעלי
הא' הננו אתנו האותיות שאלונו הגידו האותיות
לאחור ואותיותו אשר תבאנה קרבו ויאתיו . יסעיה
כי פחד פחדתי ויאתיני " בכלם נראה בהם למד הפעל

אשם כמו חטאת וחסם עוד כיהוא אמוק הרבה
אשמה " והקבוץ עמכם אשמות לוי אלהיכם לזכר
היה כי יחטא ואשם יקרא " פי ישים עצמו אשם על
דרך אם תשים אשם נפשו יטעיה וכן ואשם ישים
עצמו אשם ויחודה וכן אשר לא תעשנה ואשמו
אשר לא תעשנה בשגגה ואשם יקרא ישים עצמו
אשם בהתודותו לאשר הוא לו יתגנו ביום אשמתו
ביום שיהודה על אשמתו והתאר אשם ואשמים אל
צאן על אשמתם עורא " פי ואשמים כאיל כלום באו
באיל צאן להתודות שהם אשמים והקריבותו על
אשמתם לאשמת העם יקרא פירושו לפי פשוטו
שחטא הבהן בהודאתו כי הכתנים היו מורים התורה
כמו שכתוב ואת עמי יורו וגו' ואמר אם הבהן המשיח
יחטא כלו שהורה ואשמו הע' בהוראתו שהורה אותם
שלא בתורה כן הוא מתפרש דרך פשוטו לא ש' ה' נ' י'
יכול אם הורה כהן משיח ועשו אחרי על פיו הוא חייב
ת' לו אשר חטא עלמה שדטא הוא מביא ואינו מביא
על מה שחטאו אחרים ומה שאמר לאשמת דהעם
דרשו בו להיות אשמת המשיח כאשמת העם מר
הצבור אינו מביא אלא על העלם דבר עם שגג מעשה
שנ' ונאלם דבה מעיני הקהל ועשו אף משיח לא יביא
אלא ל העלם דבר עם שגגת מעשה והקרבן עצמו
ע' מביא על האשם יקרא אשם יטעמו את האשם
והביא את אשמו לוי יקרא אבל אם אין לאיש גואל
להשיב האשם אליו האשם המושב לוי לכהן כמדבר
שניהם פי כלם על גול הגר כי על גול הגר הכתוב
מר בר כמו שאמר ואם אין לאיש גואל והוא הגר שאין
לו גואלים אם אין לו בנים וכולל אשם הקרן והחומש
ולא הקרבן כמו שאמר מלבד איל הכפורים כי הקרן
והחומש בעון ובאשם הם הקרן שגול החומש שנשבע
לשקר תאשם שומרון קטע ויאשמו וישבי ברה
יטעיה והנפעל גם עדרי צאן נאשמו יטל האלף
בשלשתם בשבא לבדו אלו והדומים להם מענין
שממה אשם ושמש בענין אחד וכן האשימם אלהים
תלים ענין שממה ויתכן היותו ענין אשם ופירושו
האשימם בעצתם כלומר שלא יתכן ולא יודמן מר
שיחשבו עלי זהו שאמר יפלו ממועצותיהם ובא
כל שין אשם כדרך אל השערה ולא יחטא וכתב א א
ז' בכפר ה לוי מזה השרש באשכנים כמתים יטעיה
והגון נוספת והוא ענין שממה ל' מקום שממה שאין
שם ישוב והם הקברים וכן ת' י כמה דאחרין קבריה
באפי מתיא אשף לכל חרטום ואשף לניל
קל השיך לחרטום ולאשפים לניל
דגש השיך והם החחים בככבים ור' אביהם בן עזרא
כתב כי אשפ' הם הרופאים וקרא להם נבוכדנאצר

שהיו יודעים בדפק הזרוע או במים לפי השתנות הגוף
ודוב החלומות הולכים על מתכונת הגוף מאשפורת
ידים אביזן סמוגל והקבוץ חבוקו אשפתות איכה
ודקדוקו כתבתי בחלק הראשון מן הספר הזה בשער
השמות בנוי הלמד בכנין אחת ופי' מדמן מדמנורת
וענינו ידוע ואפשר שיהיה מזה הענין ואת שער
האשפות ובהעלם האלף עד שער השפות וע' א' עליו
תרנח אשפה אינו ועילם נשא אשפה בני אשפתו
אשפתו כקבר פתוח באשפתו הסתרי יטעיה
הוא הכלי שמשימין בו החצים אשף והאנשים
אשר שלח משה כמדבר וקם הבית אשר
בעיר יקרא כלם ענינם ידוע ויש במקום אם אשר
נשיא יחטא יקרא " את הברכה אשר תשמעו
לזכרם פי אם נשיא יחטא פי אם תשמעו " ויש
במקום כן ויאמר שאול אל שמואל אשר שמעתי בקול
י' סמוגל ויש במקום למען אשר יושב לך ולבניך
אחריך לזכרם פי למען יושב לך ויבא במקום ואו
טוב אשר יפח קהלת טוב ויפח עון אשר חטא
עון וחטא וכירה מנבירה אשר עשתה מפלצת
לאשרה בעבור שעשתה מפלצת ויוסיפו עליו כף
הדמיון כאשר ראייתם את מצרים סמנת " כמו אשר
ראיתם ויבא עליו בית השרות ופי' באשר את אשתו
לחטית " בעבור שאת אשתו באשר יי אתו בעבור
ש' ארו ויבא הבית עליו להראות המקום באשר
כרע שם נפל סדוד " סופטים " ובאשר חללים שם
הוא " אינו " וע' אחד בזה השרש לא הש' לך אשדח
כל עץ " לזכרם כל עץ שעובדין ארו או נוטעין ארנו
לכבוד מי שעובדין אתו יקרא אשרה וקבוצו בלשון
זכרים בכות ומצבות ואשרים ואת אשריו תכרתון
סמנת ואשיריהם תשרפון באש " לזכרם " וענין
אחד אשרי האיש קנים " אשריך ישראל " לזכרם
שם בלשון רבים בבלם אחלי ארני אחלי אשרי ואעפ' י'
שזה האלף שרשית ואלף אחלי נוספת " באשרי כי
אשרוני בנות לחטית אמרו אשרי " כי אין שמעח
ותאשרני " חתם " ראה בנות ויאשרנה " סיר " ו
ותומכית מאשר " מטלי " יאמר לו אשריו וע' אחד
תמוך אשרי " תלים " דרכי אורגלי " וכן באשריו
אחזה " אינו " לא תמיד אשריו תלים אפי'
אחת מאשריו לא תמעד והוא בלשון נקבה כמורגל
ומסקל אתו והוא דגוש אם תשה אשרי מני הדרך
חית אשרנו עתה סבכוו תלים וכן כל הדומי'
להם ענינם ענין נתיב ודרך " והפעל הקל ממנו
על דרך אשרי קטע ואשרו בדרך בינה מטלי
ויש לפרש על דרך אשרי מן " אשרנו ולא קרוב כלק
והאלף לכדבר ופירושו כגמר שהוא מוכן לדרך

לחתעבני ולגאוס בי כמו שימאס אום ברבר
חמבאיש וכן ורשע יבאיש וחפיר . מטלי .
הנפעל כי נבאשו ברוד נבאשת את אביך . טמול .
החתעל כי התבאשו עם רודי דברי הימים . בלם
מתפרשים בזה העניין וזאת שעררה באשה . אינכ
בשוא האלף ורע הכאש והפחות ויעש באושים
יטעיה . ענבים נבאשים ופחותים לפרושקש בלעז
או תרומה לחם מתעירות הפחותים אהווא מין ממני
הקוצים ורבינו סעייה זל פירשו ענבים רעים תרגום
ורעובאש ורבינ האיי זל פירש מין ממני הענבים
זרע שבתם ומפורסם הוא מלשון משנה הענבים
האובשים במקורם האלף על הבית **בן** בפת
בגחמך . דניל פת מאכל המלך ואכל
פת בגו . דניל . פת מאכל פת הנם מאכלם ונתתיך
לבג לגוים . יחוקל . כתב כן ופירושו ונתתיך למאכל
וקר לכו כי הענין קרוב זה לזוהזיון ג' באלפא ביתה
דאש כח **בן** כל רעה בגרוב . איכה " .
שלו כל בגרוב בגר . ירמיה . ובגוד ולא בגוד בו
יטעיה . בגודה אחותה יהודה . ירמיה . תאר לנקבת
והמשפט בגודה בשוא בפלם רחוקה גדולה בבגוד
בה . טמול . ובאשת געורו לא יבגוד . מלככי .
בחלם ובפתח מדוע נבגוד איש באחי . מלככי .
והחכם ל' יקב בן אלעזר כתב שהוא מבנין נפעל
ואינינו נכין כי פעלי השקר לא יבא מרם פעול ונפעל
ונקשר עם מם אבן בגדה אשה מרועה . ירמיה .
וחשם ובגוד בוטרים בגוד . יטעיה . בשש נקודות
כל בגוד בגוד ומשקל אחר נביאיה פוחזי אגשי בגודי
נפיה . בפלם הנה הסוללות בא העיר . ענין מי
שעובר על ברית חברו ומשקך בו בבטחו בו . וענין
אחד ובגוד ללבוש . נראשית . בשש נקודות בגדים
אחרים יקרא . בכל עת יהיו בגדי לבנים . קבלת
ובלשון נקבות את בגדי עשיו בנה הגדול החמודות
נראשית " וזקרוץ בלשון נקבות קציעות כל בגדותיך
תלם " וענינם ידוע **בן** מכנסי בד " טמול
מכנסי פשתן מדו בד " יקרא " .
מלבוש פשתן וזו מדו נוספת כוז בנו בעור לבוש
הבדים " יחוקל " לבוש בגדי פשתן וענין אחר
אותות בדים " יטעיה . אותות חבובים חרב אל
הבדים אל הבזובים כלומר הקוסמים וכן תרגום יונתן
קסמיה ואני אבי זל פירש בעלי אבות מתרגום אוב
ידעתי בידן חכודי והכל פירוש אחד כי בדין הוא
לשון כוז כמו אשר ברא מלבו . מלכיס . בדין מת
יחרישו . אינכ . כוזבין ורב דברין בהצדיקן עצמן
מחרישים בני אדם לא אחריש בריו . אינכ . כוזב
או פירושו גבורותיו לא יכין בריו . יטעיה . לאאמ

כוזב כלומר לא תקיימו דבריו שדזה מדבר בגאוח
ויש מי שפרשו בני כלומר לא יעשו כן בניו כי תמסק
מלכותו וענין אחר בדי עצי שטים יו טמול . ותעש
בדים פמטה בריו . יחוקל . פארות האילן הגסים
יקראו בדים וחקשים היוצאים מהם ענפים ואברי
האדם נקראו בדים לפי שהם לאדם כבדים לאילן יאב
בדי עורו יאכל בריו . אינכ . ויש מפרשים בדי עורו
ובדיו בניו שהבנים לאדם כבדים לאילן וכן וכלתח
בריו . הטעם . ויתכן שיהיה שרש כלם ברוד בר
שאל תרדנה . אינכ . די מלה נוספת ושעמו בשאל
תרדנה וכן בדי שופר בשופר . אינכ . וכן ויגע
עמים בדי ריק בריק ואף על פי שאמרו כי די מלה
נוספת קצת מלה ענין ישבו כי יודעה להגדלת הדבר
ולהתמדתו וכן פרשם אדני אבי זל ופירש . בשאל
תרדנה וטעם תרדנה' התקוות שזכר פעמים תקותי
כלומר איפה תקותי כי בשאל תרדנה כל התקות שיש
לי כמו שאמר אם אקוה שאל ביתי " ויש מי שפרש
בדי שאל ירכתי שאל ועוד פירשו בו על אברי האדם
שהם כמו תבדים לאילן והוא חסר . ופירוש בדי גופי
בשאל תרדנה " והחכם ל' משה בן עזרא כתב בו
השרשים הנכנסים תחת הארץ מתפשטים כלפי מטח
הם הנקראות בדי שאל וכן פיר' הפסוק לפי פירושו כי
תקותינו תרדנה תחת הארץ כברי שאל נם פירש
כי על הגדים אמר בדי שאל דרך העברה **ברך**
ברך ישב . יקרא . יחירי וברך אינו שם
תאר לחבר לבר כי גם לנקבה ולרבים ימצא . איכר
ישב בוד . איכה . ברך ישכנו . ירמיה . ובא עם
למד השמים בדרך השם לא התאר שוכני לברך
מכה . לפיכך אנו אומרים כי אינו תאר אבל הוא שם
היחודות ויבא בעניין בטח כי השוכן בטח הוא יושב
יחודי אק צריך להרבות אנשים לעזר שיהיו עמו לפי
אמר ברך ישכנו שוכני לברך . וישכון ישראל בטח
ברך . דנרים . וכן יי ברך יתנו . דנרים . ובנפול
אות הבפל בר בבר . טמול . אחד באחד כלומר
שהיו שחוקים בלי אחד לברך ויש מפרשים משקל
במשקל וכן תרגום אגקלוס " רצה לומר ששקול כל אחד
ואחד לברו בפני ההברע או שיהיה משקל זה כמשקל
זה כי היה בהם שהיה משקלם שזה וזה הספור שים
בתורה נטף ושחלת וחלבנה ולבונה וכן אמרו רבותי
זל הצרי והצפור . וזה וחלבנה משקל שבעי שבעים
מנת ורוב השתמשם בזה השם עם למד משפחת בית
דוד לבר ונשיהם לבר . זכריה . והוא קמץ ובסמוך
פתח לבר מסרי הנצבים . מלכיס . לבר ממבריו
דנרים . והכניסו עליה עוד המם מלכד שבתות יי
יקרא " לבר נשי בני יעקב . נראשית . פירוש זולת

שדומרה ביד ויתאראשי עם • לכהיש • מספשו
 ויאחה והאלף במקום האלמר הפעל אתיו לאבל •
 כל חיתו ביער אתיו אקחה יין שובו אתיו • ישעיה •
 והומרה האלף פא. העל בהא התיו לאבלה • ירמיה •
 לקראת צמא התיו מים • ישעיה • פי • אומר למים
 שיבאו לקראת הצמא והוא הגורד ממקו מופני
 חורב וענין כלם ענין ביאה כתרנום ויבא ואתא •
אתן ותרני האתון • במדבר • אתונות צחורות
 סופטים • ואשר הם בני ארבע אותיות
אבנט ואבנטך אחוקנו • ישעיה • ועשית להם
 אבנטים • שמות • והוא אזור המכנסים
 ואפשר שהאלף נוספת • **אראל** הן אראלם
 צעקו חוצה • ישעיה • המלאך
 שלהם ואראל שם גדולה הוא כמו שפרשתי למעלה
 במלת אראל וקרוב אני לומר כי הכל אחד • בשדש
 ואעפי שנפלה היוד באראלם וגם רבות יגו' זכר
 המלאכים הקדושים בזה הלשון לרוב גדלתם באמנם
 א-אלים ומצוקים אחזו בארון קדש נצחו אראלים את
 המצוקים ונשבה ארון קדש אמרו אראלים על המלאכי
 לרב גדולתם ומצוקים על בני אדם החשובים והגדולים
 כמו שכתוב כי לוי מצוקי ארץ וישת עליהם תבל
 שדרשו בו רבותינו שדומים והגדולים נקרא מצוקי
 ארץ ועליהם מתקיימת תבל ול' ארנים פי' אראלם מלה
 מורכבת אראה להם כמו בשלם הכשר בשל להם וכן
 כתבו אדני אבי עה' ופרשו ככה אמר הנביא אראה
 להם לישראל צרות שיצעקו חוצה ומלאכי שיהם שהיו
 באים בדברי שלום מר יבכיון נשמו מסלות וגו' וה'
 אברהם בן עזרא פי' כי היא ירושלם כי בן נקראת הוד
 אריאל אריאל • ישעיה • חמשים כאשר יראו אראלים
 היום אז יצעקו חוצה **אתן** תשימו בארנו
 ביצו • שמות • פי' תיבה וכן
 אמר התרגום תשון בתיבותא מסיפריה ואשר
 היא בני חמש אותיות **אגרטי** זהב ארטל
 כסף • עירא • ופי' המלה כלים שנותנין
 בהם מים לידים ארוש בלע' **ארתן**
 ואדרכניס רבו • דברי הימים •
 לאדרכניס ארץ • שרת • מטבע ידוע אצלם
אזשררגים אדני אבי עה' פי' כי היא מלה
 מורכבת כי אחש הוא שם
 הגדול בלשון ארמית וכן **אחשורש**
 אחש וראש והכן מלה
 אחשורפנים אחשי דרי פנים פי' השמים הגדולים
 העומדים תמיד בפנים כלומר הרואים פני
 תמיד וכן **האחשתרגים** למען
 מלה מורכבת ותכן המלה

אחשי תרין חזיר חמס סימן חריבים ופי' המלה
 בהמות גדולות ונכבדות משני מינים מסוס ומחמור
 והוא מה שאמר בני הרמכים בני הסוסיות כי הסוסיא
 בלשון ערבי רמכא **אלגיש** ואבני אלגביס
 יחוקל • דם אבני חבד
 הגדולות ועוד נכתבו בשרש גבש **ארתמן**
 הוא צבע אדום הנקרא כרמו וכא ביאו
 במקום המס ובארנון וכרמיל ותכלת ותרגום ארנמן
 ארגוונא והגאון ל' סעדיה זל • פי' כי תולעת שני הוא
 הנקרא כרמו אם כן הוא ארנמן צבע אדום אחר
 ואומרים שהוא הצבע שקורין לכא ובערבי נקרא
 ארגוואן כן כתב ר' יונה
נשלמה אות האלף בעוז חונן
 הדעת בעזרא המלמד
ונתהיל אות הבית אדם דעת
בכת נגע בכבת עינו • זכריה • אשון עינו •
 דברים • והוא שחרות העין שחצורה נראית
 בו והפילו הבית האחת ואמרו בתעניך • מיכה •
 והנכון והישר שהמלה נחת העין ויהיה כבה ע' מסק'
 קמח במח לפיכך לא נשתנה הבית בסמיכות לשוא
באר באר את התורה הזאת פעל עבר באר
 הישב • דברים • מקור ובאר על'
 הלוחות • מנקה • ציו פרש את התורה פרש הישב
 וענין אחר • באר מים • עיר • חפרתי את הבאר
 הזאת • בראשית • ובאר צרה נבריה • משלי • והקברץ
 וכל הבארות אשר חפרו • בראשית • ובסמוך לא
 נשתנה ויחפור את בארות המים • בראשית •
 ונשתנה בארות בארות חמר • בראשית • וענינם ידוע
 והוא שמימינו נובעין **באש** ובאש היאור
 וירם תולעים ויבאש • שמות • פתח באהמח
 חשם ואעלה באש מחניכם • עמוס • ומשקל אחר
 ועלה באשו • יגל • ופגריהם יעלה באשם • ישעיה
 בשוא האלף והפעל הבכר והוא עומר ולא הבאיש
 ודמה לא היתה בו • שמות • הבאישו נמקו חבורותי
 קלים • והיצא יבאיש יביע שמן רוקח • קהלת
 ענין כרחוק להבאישני ביושב הארץ • בראשית • כמו
 שירחיק האדם דבר המבאיש אשר הבאשתם
 את רחינו בעיני פרעה • שמות • ואמר בעיני סמוך
 אל ריח ואף על פי שעל דרך המשל היה אומר באפי
 שב אל הענין כלומר שלא ירצו לראותינו ולהביש
 אלינו כמו שירחיק אדם הדבר הנבאש ולא ירצו
 לדאתו וכן הבאש הבאיש בעמו • שמות • כל אשר
 חמצא בלשון הזה הם ענין סרוח אבל תפרש כל אחד
 לפי ענין הקרוב אליו • להבאישני ביושב הארץ

והוא לשימן תקבחה ובסמוך ואת בהמת הוליס
במדבר " אבל תזת בהמתך בהמתך לא תרביע כלאים
ויקרא " אי יוצא מגור' בהמה כי אם מגור' בהמת ואם
לא נמצא כי לא יאמר מבהמה בהמתם כי אם בהמתך
כאשר כתבתי בחלק הדקדוק בשער השמות והוא
שם כלל ופעם פרט כי אם הבהמה אשר אני רוכב בה
כחמיה " הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך .
אינך " בהמה אחת ששמה בהמות ויש אומ' כי כן
שאל נא בהמות ותורך . אינך " לפי שאמר ותורך
לשון יחידה ואין צורך כי טעם ותורך כל אחת ואחת
מבהמות או מלת ותורך נופלת על מין הבהמות וכן
ועוף השמים ויגד לך ובסמוך בהמות שדי " תליס " .
גם בהמות שדה תערג אלך " יגל " בהמות נגב " .
ישעיה " ופלי הפזוק התנבא הנביא שיצאו בהמורץ
הנגב לאכול ישראל ההולכי לבקש עור מצרי ונושא
על כתף עירים חילוחם ועל רבשת גמלים אוצרותם
לתת שחד למצרים לעזר והם עם שלא יועילו למו
והבהמות שאמר הנביא הם אשר אמר לביא וליש
מהם אפעת ושרף מעופף ויקרא מצרים נגב לפי שהיא
דרומית לארץ ישראל או יהיה פל נגב כפי ארץ הנגב
נתתני . יגשע " כי מדור חיות רעות במדבר ובאר
הנגב **בהן** ועל בהן ידו הימנית . ויקרא " .
גודל ולרבים בהונות ידו ורגליו
סנפטים " ויתכן שהוא משקל אחר **בהן**
בהק הוא פרח בעור " יקרא " מין נגע
לבן ונגה לו הרבה אבל פחות מבהרת ומשאר
ומספחת וכן אמרו בספרא בהק הוא טלור הוא הוא
טהור וממנו ולמעלה טמא ודומה לו בענין הגנה טרף
שתרגם יונתן מנוגה נגרו מזוי ויקריה מבהקין שמי
שמיא **בהר** בהר הוא בשחקים . אינך " .
והשם ואם בהרת לבנה היא " ויקרא " .
בה יית לבנו . ויקרא " ענין לבן ונגה ולובן הבהרת
הוא כשלב וכן אמרו בהרת עזה כשלב ואמרו יכול
בשם שהיא שלשית בכתב כך היא שלשית למראו
ת' ל' לננה היא אין למעלה ממנה וכמה היא לבנינות
כשלב שנ' והנה כרים מצודעת כשלב **בוא**
בא אחך במרמה " רשעית " בא בשכרו . טמות
פי' בא בשכרו אל המלאכה לא בחנם כמו רשואל
לפיכך לא ישלם השוכר אותו אם נשכר או מת כמו
השואל " כי על יום טוב בנו " שמשל " בנפול
האלף מהמכתב " כי באיבא " זכריה " ולנו פעול
לבלתי באו הכלי הנותרי . ידמיה " והוא עבר במקד'
עתיד ואמר באו על הכלים ואעפ' שאינם מבלתי
הבאה כמו אפוד ירד בידו " שבו כליתם ריקם " בא
מבא באר לחי רואי . כחשית " מבא מקד' . " ובא

בתוספת הא בכאה רגלך העיזה . מלכיס . והוא
מלרע תרודי מואב יבאו בארץ בא שנה . מלכיס " .
יונתן תרגמו במקום מקור במיעל שתא " ואפשר כי
האלף במקום הא בהכל' באותה שנה ותחיה האלף
במקום הא הכנוי כמו שבאה הא הכנוי במקום אלף
במלת בה ברוב גלוליו " וכן מצאנו הא הנקב מומרת
בא במלת על כן גבהא קומתו . אינך תבואתך טובה
תבא לך וכבר זכרנו וקדוק המלה בחלק הדקדוק אל
תבואני רגל גאזה . תליס . אל תבא לי " כל די עמל
תבואנו . אינך " תבא לו וכן כל בנין דהקל בודת
השרש עם הכנויים יתפרש הכנוי עם למד השמוש " .
ויבא כגנים כמו חמר . ישעיה " ויבא על סגני " בואך
גרה . כחשית " בואך אשורה והדומים להם אין
הבן נוספת כאשר חשבו רבים אך היא לנכח הידוע
המקום וכן כלם שהם על הדרך הזה ואלו היתה נוספת
לא היתה אומ' כן בכל המקרא בואך בבן נוסף והפעל
הנוסף והבאתי עליכם . ויקרא . והביאו בניך בחצן
ישעיה " אף לא הביאה אמתר " לחשית " מלעיל
והביאה אותם אל הכהן . ויקרא . מלרע ונביא לבב
חכמה " תליס " וכשרש ידע נפרש הפסוק לביא אותו
בבלה . ידמיה . כמו להביא " תביאו לחם תנופת
ויקרא . האלף ברגש ויביאו לו את הכנחה אשר ביד
כחשית . ויביאו לנו כיד אלדינו הטובה עלינו .
עזרא . ושלא נזכר פועלו ממנו כי למען הראותה
הובאתה הנה יחוקל כי הובאו בית יוסף כחשית
אשר הובאת כחשית והשם שמר המבוא . דברי
אל מבוא השלישי אשר בבי' י' ויביאו בכבוא החצר
יחוקל . והקבו' מכואים כמבואי עיר מבקעה . יחוקל
ובקבוץ הנקבות על מבואתים . יחוקל . ומשקל
אור המביא מהקד' ומשקל אור סמל הקנאה הודת
בביאה יחוקל ואבלתם מן התבואה ישן ויקרא
ויעשו פרי תבואה תליס כתבואת גרן וכתבואת .
יקב נמדנר להוסיף לכם תבואתו ויקרא
ותבואת הכרם שם כולל לכל פרי מאכל
ונקראת תבואה לפי שהוא משנה הבאה כי משנת
שעברה יקרא עבוד . וכתב' יעקב בן אלעזר מזה
ועבדת לואת הארמה אתה ובניך ועבדך ותבואת
שמשל ומלת והבאת מלעיל ואעפ' שהמלה לעתיד
וכן איש יביא בפירו' טחיס ענין תבואה ואין צורך
להוציא מענינם ובא כלשון הזה על דרך כבוד כנוי
לחשמיש ויבא אל הער באגאל שפתתי כחשית
והדומים להם ובא השמש קהלת לאיבא עוד
שמשך ישעיה ענין הכנסת השמש וביאתו וכן
קמי אורי כי בא אורך ישעיה כלומר שקע אורך
שזיית נהוגת בו עד עתה ומבאן ואילך כבוד ג א

נשי בני יעקב ועם הבנים ירגש ויותר יעקב לבדו
בראשית יחיד לך לבדך . משלי . אין עוד מלבדו
דברים . הדגש לחסרון אות הכפל ופירושו וולחו
וחושבתם לבדכם . יסעיה " אתם יחידים אין אחד
עמכם והפעל ממנו ואין בודד במועדיו . יסעיה
כלומר אין מתיחד במועדיו רוצה לומר בזמנים שיתן
נבוכדנצר לחילוחיו ביום הזה ובזמן הזה תהיו מוכני
ומזמני ללכת למלחמה אין אחד מה שיתיחד לעצמו
ויפרד ומנע ללכת כי כלם יבאו יחד וכן תרגם יונתן
ולית דמתאחד בזמנוהי ואפשר כי על נבוכד נצר אמר
כמו שפרשתי וזה הוא שאמר כי מצפון עשן בא והיא
בבל שהיא גם לצפון ארץ פלשתים כמו לצפון ארץ
ישראל ובאותו חבן שהחריב מלך בבל ארץ פלשתים
נושעו ישראל שהיו הפלשתים לוחצים אותם ויתכן
גם כן לפרש כי על פרעה אמר שהכה בפלשתים כמו
שנאמר בספר ירמיהו בטרם יכה פרעה את עזה ואמר
הנה מים עולים מצפון והיו לנחל שוטף וכולי אבל
לענין הפרשה נראה יותר לפרש כי על חזקיהו אמר
שאמר בתהלת הפרשה אל תשמחי פלשת כלך כי
נשבר שבט מכך ואמר זה בשנת מות המלך אחז ומלך
חזקיהו ואמר אל תשמחי פלשת כלך כי נשבר שבט
מכך והוא עזיה שהכה בפלשתים כמו שאמר בדברי
הימים וכשמת שמחו והיו לוחצים ישראל גם בימי
אחז ואמר עתה אל תשמחי כמו ששמחת עד עתה כי
נשבר שבט מכך והוא עזיה כי מורעו יצא עתה שוב
והוא חזקיהו שהכה בפלשתים את עזה ואת גבוליה
כמו שכתוב בספר מלכים וזה הוא שאמר כי משרש
נחש יצא צפע מבני בניו של עזיהו יצא חזקיהו ועזה
היא לדרום ארץ ישראל לפי אמר כי מצפון עשן בא
מארץ ישראל שהיא צפנית לעזה ואין מי שמתאחד
במועדים שיתן חזקיהו רבא למלחמה על פלשתים כי
כלם יבאו בשמחה פרא בודד לו " הנטע " בצפור
בודד על גג " תלים " כלומר יחיד
החדש אשר בדה מלכו " מלכים " כי
מלבך אתה בידאם . עולא . משפטו בודאם בהראות
האלף ענינם אשר בזב מלכו כי מלבך אתה כחובם
וסמך הרשון הזה אל הלב כי ענינו מציאת הביב
כמחשבת הלב ואחר כן יוציאני בפה
לא נבדלו העם ישראל " עזיה " וכל הנבדל מעמי
הארצות אל תורת האלהים " עזיה " הבדלו מתוך
העדה הזאת . במדבר . ויבדל אהרן " דברי הימים
והבדל הבדל יבדלני " יסעיה " הבדיל את שבט
חלוי " דברים " והבדילה הפרכת לכם " שמות " **בדל**
מלדע שלא כמשפט לא יבדיל " ניקדא " כלם ענין
הפרשה והערים המבדלות לבני אפרים " יהנטע

וחזק במקום שרק ומשפטו מברלח פירושו מפרשו
או יחית תאר מברלבבלס ויהי המלצר . או בדל און
עמנום "א כו התרעם חסתם דאודן הקשה שבאון או
פירש מענין הבדלה כלומר הפרשה מהאון מעט או
אחד מן האון ויתכן לפרש כי בית בדל און היא בית
אשרות ויהיה פירושו הדרך שבאון . הוא הדל שבאון
וענין אחר את הבדיל " במדבר " והקבוץ בדילים
ואמירה כל בדילך " יסעיה " את האבן הבדיל
יחוקט " חסר הסמוך כמו הארון הברית כין סמיני
המתכות אשתיון בלעו **ברק** לבדוק ולחוק
הבית " דברי הימים " והשם לחוק
את ברק הבית " מלכים " בשש נקדות מחזיקי בדיק
יחוקט " הוא מקום השבר והחריסה . ונקרא כן לפי
שהוא צריך חיפוש כי הבדיקה הוא לשון חפוש
בדברי רבותינו ז"ל בדיקו אתריו ומצאו בו שמן פסול
בדקת את החמץ לאור הגר **כה** תהו ובהו
בראשית " ענין שממון . ורקות והוה
תמורת האלפר הפעל ואמרו חכמי המחקר כי תהו
הוא הדבר שאין לו דמות וצורה והוא מוזמן ומעותר
לקבל כל דמות וכל צורה וקורין לובלשון יוני היוול
ובהו הוא הצדק והוא הדבר שיש לו נח ונכונה
לדלביש את ההיול דמות ותמונה וברתחברם ברצון
האל היתה בריאת העולם **כהט** בהט ושש
לסני " אמרו שהוא נקרא בעד בלנט
הוא דימה לשיש **כהל** וזרא כי נבול מאר
ממול " פעל עבר כי הוא פתח והמסירת
עליו לית בוד היה פתח נבול לחון איש רע עין " מטני
בינוני כי הוא קמוץ וחבית . מפואר בקמץ חשף כי
כלה אך נבהלה " נפניה " מלדע ודרך הנפעל במלת
כלה שאמר שתהיה נבהלה כמו מכה נחלה ובשרש
הלחנבאר הישב בינבהלו מפניו אל תבהלם פניו
הלך . קהלת יתגע עדיך ותבהל " אינך ידוי עם הארץ
תבהלה " יחוקט " בפתח ההא באתנח . והבבר
ויבהלך פחד פתאם " אינך " ובסופתך תבהלם . תלים
ליראם ולבהל " דברי הימים " וכב אח ושרי הבהלני
אינך . והשם והפקדתי עליכם בהלה " ניקדא " ושנותם
בבהלה . תלים . והקבוץ עיר וכחלות ענין אימה
ובעתה זענין אחר הכבר ויבהילו את המן " אסתר " **כה**
ועבר אחר ויבהל את . תמרוקיה " אסתר " אל
תבהל ברוחך קהלת " ענין מהירות וחפזון ויש
לפרש מזה נבהל לחון " מטני " וכן נחלה . מבחולת
ביאשנה " משלי " ואלהים אמר לבהלני " דברי
הימים " למרדני ולורוני וליונה פרש בו ענין
רוסמות וגדולה והפלגה **כהם** זאת הבהמת
אשר תאבלו " דברים בהמה ודמש לאשיפ

ובזו בזה יחוקל בזו לחם בני ישראל יתנשע" בזוני
 לנו דכיס" ש'זית עמי יבזום כפניה ושילם
 לבז חסר והוקלה מלת ובזה בהם עד אור
 חבקר שמשל כי עקר הזין להדגש והנפעל והבז
 תבז ושלא נזכר פועלו הרב אל ארצותיה ובזו
 ימיה" והשם ובכזה לא שלחו את ידם חסר" ו"
 ובלא הא יתר חבו כמדכר" ובזו בזה יטעיה" כי
 ההא במפיק ענינם ענין שלל **בזה** כי דבר יי
 בזה כמדכר" מ'זע בזית את דבר
 יי שמשל" והנפעל נבזה בעיניו נמאט תלם"
 והפעל הכבד להבזות בעליהן בעיניהן חסר" ו"
 והשם בזיון וקצף חסר" ענין בזיון ידוע דוא
 ומזה הענין לבזה נפש יטעיה" והוא תאר או מקור
 בשקל קנה חכמה מה טיב ופירושו למי שהוא נכז
 לבזה אתו כל נפש ולתעב אתו כל גוי או הוא במקום
 פעול כאלו אמר לבזוי נפש ומענין זה עוד נמכזה
 ונמס שמשל" בתוספת הנון והמס וענין אחר אשר
 בזאו נהרים אצו" יטעיה" כי היא לפי דעת מור
 השרש והאלף תמורת הא למד הפעל כמו שבאר
 היוד במלת חסיד תמור" ההא למד הפעל וענינו ענין
 בזה ושלל והם שני שרשי בענין אחר ורוב המדקדק
 אמרו כי האלף תמורת אות הכפל והוא כמו בזו"
בזק כמראה הבזק יחוקל" כמו בקורבותי
 פרשודו לשון פזור כמראה הבזק ר' יהודה
 אומר בשם ר' סימון בשם ר' לוי בין פרטה בזה שבזק
 אור בכירה כלומר כמי שמפזר גפת שהוא פסולת
 הזתים בכירה שהוא מתלהט במרה ומעלה לרוב
 חלהב עולה היוד וזה הוא פי' רצוא ושוב ועוד
 בדבריהם בזק לשון פזור בזק בהו עפרא והווי חרבי
 בזק בהו גילי והווי גירי כלומר פזר וכן במשנ' בודקין
 מלח על גבי הבכש בשבילי שלא יחליק ועוד ופרש
 מאירצוא ושוב אמר ר' יהודה כאור היוצא מן הבכש
 מאי כמראה הבזק אמר ר' יוסי בר' חנינא כאור היוצא
 מן חרשים ויפקדם בבזק שמשל" שם מקום הנזכר
 בספ' שופט' ומצאו את ארני בזק בבזק ובהגדה מהו
 ויפקדם בבזק שמנאם באבנים שמשל אבן מכל אחד
 מהם ומנאם ותרנם כצורד אבן במדגמה היך באר
 רדיפא בקלעא ומה נכון זה הפירוש ובא כעני' ויפקד'
 בטלאים כלומר שלקח טלה מכל אחד מהם ומנא' בהם
 כמו שהיו מניין אותם במחצית השקל ובילמדנו
 ויפקדם בבזק ויפקדם בטלאים כדאינון מסכינין כאל'
 בזקא כדאינון עתידו כאלין אמר ר' **בזר**
 זרכוש לחם יבזר דניט" כמו יפזור
 והבזר בזר עמים" תלם" כמו פזר עמים **בזל**
 גם נמשם בזה בי" וכריה" פי' קצה או

מאסה **בחן** ובחנתים כבחון את הזהב
 וכריה" בחון כליו ולב" ירמיה" ובחוננו
 נא מלאכי" צדיק ובחן תלם" לרגעים ונכוננו
 חוננו" ולגזרת אפעול אבחנר על מי מריבה" תלם
 חזת בקספ' חספ' בפלס אוכרך מארץ ירדן והנפעל
 בזאת תבחנו כראשית" והשם מהענין הזה כי בחן
 ומתאם גם שבט מואסת" יחוקל" ענין כלם נסיון"
 ופי' כי בחן ומה כלומר כל בחינה וכל צרה ומה שירצה
 להביא ה' ק' ב' ה' עלינו יביא ובלבד שלא יביא עלינו
 זאת החרב המואסת שאר העצים ואוהבת שבט בני
 לכתו והנביא קרא ישראל בני והנכון בעיני כי פי' כי
 החרב הזאת הוצאה מתעדה לבחון בה בני אדם
 ולנסותם כי לפי מרטה להפחידם בה ואם לא יוסרו
 ישראל ולא תהיה זאת החרב מואסת שבט בני כמו
 ושמואסת כל עץ מה יהיה וענין אחר בחון נתתיך
 בעמי ירמיה" בחלם פי' מבצר ומגדל וכן הקימו
 בחוניו יטעיה" והוא בשרק והוא מן הדגושים
 לפיכך לא נשתנה עם הבנוי ונפתחה הבית ובמשקל
 אחר עפל ובחן יטעיה" ומשקל אחר אבן בחון
 יטעיה" ענין הכל מבצר **בחר** כי יעקב בחר
 ולויה תלם" ובחר אלהים חדשים"
 שמשלם" כי בחר אתה לבנישי" שמשל" הבוחר
 בירושלם" וכריה" בחרתיך בכור עוני יטעיה" פי'
 ר' יונה כמו בחנתך ואין צורך כי הזהב יבחרנו אדם
 בכור מהסיגי והפעל ובחר מות מחיי' לכל השאר'
 הנשאר ירמיה" בספ' נבחר" משל" ולא זכור ר' יונה
 והתאר בחור ובתולה שלשת אלפים בחורי ישראל"
 איש ויבחר מכל בחורי ישראל שמשל אלה
 שניהם בשוא שהם מן המשקל הקל וכן המשקל הדגו'
 ובחורי ישראל הכריע" בחורי מרחיבו דם א' בחור יי
 ברת ברית לבחירי ונקרא עול ימים בחור לפי שהוא
 נבחר לכל דבר לכל מלאכה או למלחמה יותר כהוקן
 השם משרת משה מבחוריו" נמדכר" כמו מנעוריו
 ועוד קבוץ השם בלשון נקבו בימי בחורותיך קבלת
 ומשקל אחר בתוספת מס וכל עיר מבחור" מלבנים
 בחולם וכן מבחור ברושיו דמלכים ומשקל אחר
 מבחר ברושיו דישעיהו במבחר קברינו" כראשית
 מבחר ושוב לבנון כל שותי מים" יחוקל" באסמוך
 על סמוך כמו את מספר מפקד העם" שמשל" נשא
 ראש מסך ותובל יחוקל" נהרי נחלי דבש וחמאה"
 חוננו" ומבצרו מסגב חומותיך חכמי יעצו פרעה"
 יטעיה" [וספוני טמוני חול תפשי דורכי קשת
 ובקבוץ ועם מבחוריו" **בניא** לבטא
 בשפתים" לכל אשר יבטא

ה' עליך ורחוקן פל אדני אבי אל מהו כי יבא כמד צי
ישעיה " כמו רגור שיכנס בים ולא יראה ויש לפרשו
במשמעו כשיבא הצד ליהלום על ישראל כמו רגור
שבא במרצה רוח יי נוססה בו ותשחיתנו" והפעל
הנוסף בזה הענין והבאתי השמש בצורים " עמוס
בוז כי מי בול ליום קטנות זכריה " פתח שלא
כפשפט " לא יבחו לגב בולדבר מעלי " **בול**
ובח משפחות יחתי . לתב " השם בגאון ובו " **בול**
תלם " ונעוה לב יהיה לבח מעלי כי היינו בחח
עומד " ענין ביוזן וידוע הוא **בך** נבוכים הם בארץ
השדק מקום חלם יצבו עירי צאן " ינ
שושן נבוכה . והשם כי יום מהימה ומבוסה ומביכה
ישעיה " עתה תהיה מבוכתם מיכה " ענין כלבול
בול לבול עץ אגוד " ישעיה " כתב ר' יונה שהו
עץ ונסמך אל עץ כמ' ארמת עפר ומטרי
גשם וכן כי בול הרים ישאו לו אינו ולפי דעתי כי
הוא כמו יבול ומוצא הארץ בין עשבים בין אילנות
קרא יבול כמו ונתנה הארץ יבולה " וקרא " וכן
מוצא העץ שהוא הענפים יקרא יבול ופי' לבול עץ
לענף עץ ועוד נכתבו נשדש יבול " בירח בול הוא
החדש השביעי " מלכים " הוא מרחשון ויש אומר
כי נקרא בול מענין מכול בעבוד רוב הגשמים שירדו
במרחשון **בוס** תבוס נפת " מעלי " כמו
תנה יבוס צרנו . תלם " ועל הרי אבוסנו
ישעיה " והשם ומאלדים היתה תבוסת אחוירו לבא
אל ידם . לכני " כלומר שם בלבו ללכת אל ידם
ובהליכה ההיא היתה תבוסתו ושלא מהג בו רואה
מהג מלך אלא בזה ואמר לעבדיו גם אתו הבורה אל
דמרכב " יום מהימה ומבוסה קוץ ומבוסה " ישעיה
ההפעול מן הפעל הכבד כפגור מוכס " ישעיה " כמו
מיבו וכבד אחד כפול הלמר בוכסו מקדשך . ישעיה
בוכסו את חלקתי " יחזקאל " כמו בזוואר הם ענין
הדמיסה והגאל והוא ה:בן וכן בוכסו בטיט חוצות " **בוכס**
זכריה " שהוא תאר מן הפעל הקל כפול טוכים בוכסו
הפידוסו מתגאלים ונרמסו בטיט חוצות כלומר
אותם שהיו כגבורים הם אימות העולם יהיו נרמסו
בטיט חוצו או יהיה בימים תאר יוצא ופי' והיו כעבור
על ישראל כלומר ישראל יהיו כגבורים אעפ"י שהם
חלשים וכן אמר אח"כ והיו כגבור אפרים והיו
בוסים ודוכסי איכות בטיט חוצו במלחמה ונלחמו
כי יי עטו והבישו רכבי סיסים האימות שהם רוכבי
כוכים וכן והתפעל מתבוכסת בדמין . יחזקאל " **בוכס**
כתגאלת כת' אאל מזה השדש והענין יען כושכס
על דל כחלקו סין כסן כמו בולס שקמי שהוא כנו
כולס והרגום והפגש ובלס והיה כושכסס מבנין

פוזבע בפלס כונכס **בוכ** והכרד כוכ
לסיד " פשתן מכנסו כד תרגו מכנסין רבוץ
בוק בוקה ומבוקה ומבולקה . כחוס " והנפעל
הבוק תכוק הארץ ישעיה " עינים הרקות
כרוב השלל והכות **בוך** וחבור רק אין בו
מים " כחשית " ואל מקבת כוד
נקחתם ישעיה בורות חצוצים כמו באר אבל
חבאר בחפידה לבר מכל בנין אבל חבור בכנין ולפי
דעתי כי בוד הכתוב במקרא אין מימיו נובעין והוא
שקודק בלעז סיסטרנא וכן אך מעין ובור רוצה לומר
שמימיו מכונסין ואינו כמו המעין וא' ע' פ' שרכותינו
אל אמרו בוד שמימיו נובעים הם היו זוכרים כוד
במקום באר כי לא היו זוכרים באר כרוב חנה הם
זכרו בוד ובאר במשנה והכדילו בנידם שאמר
אחד באר הרבים ובוד הרבים ובאר היחיד עושין להם
פסק אבל לבוד היחיד עושין לו מחיצה גבוהה עשרה
שצחים מה שזכרו הנה באר רוצה לומר שמימיו נובע
ומה שזכרו בוד רוצה לומר שמימיו מכונסין " ובית
הסדר נקרא בוד לפי שהוא דומה לבור אשר בבית
הבור בבית הסדר וירצו מן הבור כחשית וכן
הקבר נמשתי אל יחדי בוד תלם **בוש**
בשחור ולא כושו תלם כי בשתי לשאל לי מאת
המלך עומד בוישה אמנם מאר יחזקאל בוישה
וחפרה מלעיל " ובושה החמה ישעיה מלדע
וחתאר הגנה ערף מואה כוש יחזקאל מנבורתם
בושים יחזקאל והשם תכסך בוישה עינדיה
ומשקל ארר ובושת פני כסתני תלם בשקל ונפת
צופים " ובתיספת נון בשנה אפרים יקח הנשע וכתב
ר' יונה כי הוסיפו בו הגון לבווי הבעל שקרא בשטר
כמו וחבשת אכלה את יגיע אבותינו יחזקאל ויש
לפרשו במשמעו כמו שאמר ויבויש ישראל מעצתו
הנשע וההתפעל ולא יתבוששו כחשית והפעל
הכבד ומשנאינו הבישות עצת עני תכישו " הבישות
כי אלדים מאסם . תלם " מחפיר ומכיש . מעלי " **בוש**
וכרק בעצמותיו מבישה . מעלי " והשם עוד
והחזיקה במכושיו . לזרים " והז' ביציו שהם מקום
הבשת וכן עררה בוישה " מיכה " גלו עררה כמו
וחשופי שת וענין אחד " ויחלו עד בוש " סופרים
ויפצרו בו עד בוש " מלכים " והפעל הכבד כי בשש
משה " שמות " מדוע בשש רכבו לבא " סופרים
ענין אחד: **בו**

לגלגל מבינות וכהובים בינתיכם בינינו ובני
למטית " ונכנס עליו בית השמוש לתוספת באור
וצמח בכין חציר והוא כמו בית אשר נהגו להביאה
על מלתחך וא' ע' פ' שענינו בלא בית כמו בבית אלא
שנת: תוספת האור כולם ענינם ידוע " ומן הענין
הזה איש הבנים ואם הוא חסר יוד כלומר העומד בין
שתי המערכות **בין** אפרחים או בצים " **דכרי**
וכאסוף **בצים** עזובות וביצי
צפעוני בקעו " האוכל מביצירם ימות " יעשיה
והאחד לא מצאנו במקרא אבל במסנני ביער
שנולדו ביום טוב ויאמר ביצה ביצים כמו אימה
אימים **בך** כהקיר ביד מימיה " ימיה כמו
באר שושן הבירה כי לא לארס הבירה
דכרי " פ' ארמון ואמר וכן ביהודה בירניה " דכרי
ועדי מסבנות בנין נוספת ויוד לחס ביד נשים
רחמניות וכנשים קדמוניות ופרושו ארמונות
בית כי תבנה בית חדש " דכרי " חס אומ'
כיוצא בית לשון נקבה בעבור פי מצאו
כי שחה אל מות ביתה מטלי " חס לפרש כי טעם
שחה על הזונה כי היא שחה אל מות שהיא בירחה
וארני אביו לכתב כי שחה לשו' זכר בשקל עשה בנת
ואעפ"י שהיא מלעיל " אין לשפחה כל בבית " מלכה
ידוע וכן קן העוף יקרא בית גם צפור מצאה בי חסידת
ברושי ביתה תליס " וכן הקבר שכבו בכבוד איש
בביתו " יעשיה " וכן בית הסוד " נחמית " אסירי
לא פתח ביתה " יעשיה " ושמת אתה וביתך " **פ'**
דכרי " בני ביתך " ויעש להם בתים " טמנת " פ'
בני בית כלומר שפרו ורבו " וכן מושיב יחיד בית
תליס " והנראה בעיני כי פ' ויעש להם בתים
שהסתרים פפרעה שלא הרע להם בדרך שטאמר
בירמי ובכרוך וסתרים " מבית ומחוץ מפנים ומחוץ
כמראה אש בית לה כביב " יחוקל " ככפנים לת
ואחוריהם ביתה " מלכיס פנימה " שבמנת הבית
אמר מנת הארמון " ולפי שהארמו' בית גדול ונכבד
נקרא ביתן " בתים לבדים " טמנת " מקומות " אשר
הנשים אורגות שם בתים לאשה " מלכיס " פ'
יריעות " בבית סאתים " מלכיס " מקום שזרעים
בו סאתים " בית אבנים יחזה " אינכ " מקום אבנים
בתי הנפש " יעשיה " הוא חל שתולין אתו הנשים
על לבן פויטרל בלעז **בבא** עוברי בעמק הבכא
תליס " בראשי הבכא **דכרי** " פרשו בו
עץ חתות מוריירש בלעז ויונת: הרג בראשי אלמא
בכה בכה ויתחנן לו הנטע ויבך עליו אל שאול
בכינה " ויבך אלקבה אבנר טמנת ובכו

אליך במר נפש יחוקל בכו הבכה איכה לספור
לשרה ולבנותה ויבך אתו אביו כחמית האבכה
בצוכ נפשי תהליס והגעל הבכר רחל מבכה על
בניה ימיה סבכות את התמוז " יחוקל " והשם
בני גדול " אבד בכבי " יעשיה " מנעי קולך מבכי " **ירמיה**
בי שמע " קול בכי תליס " ובשקל אחר
אלון בכות כחמית " ומשק אח' ועברו ימי בבית
כחמית " ענינם ידוע ומענין זה מכבי נהרות חבש
אינכ " ופ' הפנוק כי ברצון הבודא חבש הנודו אפר
מבכי כלומר שלא יוצאו מים אפי טפה בכבי היוצא
טפה טפה " והנפעל מזה בהסמך הבאת עד נכבי ים
כי בלא הסמך נבכים בפלס נרפי וענינו עמקי ים כלו'
מקום שיש בו מים חרבה או יהיה פי מרצת חים מקו'
ששוטף בכח והוא מענין בכי כי הדמע יוצא במרוצת
וד' יחודה כתב בעמק הבכא תליס " בשדש הזה
עם מבכי נהרו' חבש הבאת עד נכבי ענין בפני עצמו
וכן דעת ר' יונה **בבר** בכור אתגהו תליס " **תאר**
והקבוץ על דרך נקבות מבכורות
צאנו " ועל דרך זכרים ואת בכודי בקרני ירמיה " **למכה**
מצרים בכבודיהם תליס " ותאר אחר ותאמר
דבכיות " כחמית נכיר בפלס שכיר " והפעל
הדגוש קמנו לחדשיו יבכר יחוקל " ישא בכידים " **לא**
יוכל לבכר דכרי " להת לו משפט הבכורות
ושלא נזכר פועלו ממנו אשר יבוכר לה " ויקרא
חתאר לפרי המבוכר תאנים עם בכורים נחם
בכודי כל אשר בארצ' כמדכר ראשית בכודי אדמהך
טמנת ועם הארזקבה כבכודה בתאנה " הנטע
ובמביקה הא כבכורה במרס קץ יעשיה ותאר: אור
בפתח הבית כתאני הבכורות ירמיה כלם ענין ידוע
והוא הפרי הראשון צדה כמבכירה ירמיה הולדת
ראשונה שחבליה יותר חזקים בכור טות - אינכ
המלאך הממונה על המות יקרא בכור מורת שיש לו
חלק גדול במות או המת קודם זמנו יקרא בכור מורת
ואאול פי בכור מות החלי הראשון שיבא לו שממנו
ימות או הוא כמו הפוך בכיר בדיו וליל כי המות יאכל
בכור בדיו שום בניו בכודי דלים יעשיה ל' ישראל'
שיש להם חלק בכודה וחלק גדול ברלות " בכרה קלה
ירמ' בכרי מדין ועיפה יעשיה הכבירים והבכורות
מן הגמלים שחם עולימים ותרנס בכרי מדין הוגני
מדין ובכרא קלה ינקא קלילא כי הוגני בלשון רבורת
ינקים וקטנים כמו שאמר רבותינו ז"ל נפישו גמלי
סבידשעני משכי דהוגני כל ולכו כל עמך
חביני כל חלתי טמנת ובתוספת יוד מודד
בלי חשך בלי משח בשמן אפי כל אמר בלי יבא

האדם יקרא והשם או מבטא שפתיח כמדבר ענין
 כלם פרוש או פתחון שפתים יקרא מבטא והפעל הקל
 יש בוטח כמדקרות ורב מעני ההא תמות האל
בטח בוטח כי בטח אינו שוקט ובוטח -
 שופטים "יבטח כי יגיד וירדן אל פיהו אינו
 אבטח ולא אפחד יסעיה " ובארץ שלום אתה בוטח
 ירמיה " כלו בארץ שלום שהיה לך לבטוח בהם והם
 אנשי ענתות ואתה בסכנה עמהם ומפחד מהם כמו
 שאמר על אנשי ענתות המבקשים את נפשך
 ואיך תעשה בגאון הירדן כלומר בשאשלהך
 אל ירושלם וכן אמר כי גם אחיך ובית אביך קראו
 אחיך מלא הבוטחים בהר שצרון עמוס "
 בטחו ביה עדי עד יסעיה אל הבטחו לכם אל דברי
 העקר לאמר ירמיה בטח אליו בכל לבך מעלי
 הבוטחים על חילם תליס " הנה אתם בוטחים לכם על
 דברי השקר ועל כל אח אל תבטחו ירמיה " והתאר
 משקל פעול בי כך בטוח יסעיה " והשם ישתנה
 על פנים רבים ויבאו על העיר בטח נדבשתית בסגול
 ומשקל אחר כה הבטחון הזה מלכיס " ומשקל אחר
 מבטח בוגד מעלי " כי מאס יי במבטחך ירמיה "
 ובסגול וירד עוז מבטחה מעלי " מבית אל מבטחם
 ירמיה " ומשקל אחר בהשקט ובבטחה יסעיה "
 ומשקל אחר ובטחנות למרגזי אל אינו והפעל הכב
 דאתה הבטחת את העם הזה ירמיה " ואל יבטח
 אתכם חזקיהו יסעיה " מבטיחי על שדי אמי תליס
 ואת האבטיחי כמדבר " אפשר לו בו שהא נוספת
 או יהיה בן ארבע אותיות אל בודקש בלע **בטל**
 זבטל השחנות קהלת " פי ושבתו ורבותי
 זל נשתמשו הרבה בזה הלשון הקל בעומד והרגוש
ביצא בטן בבטן עקב את אחיו הנשע
 שם בשש נקודות ובטן רשעים תחסר
 משלי " ואת בטןך צבה כמדבר " בטןך תאבל יחזקל
 ובטנם תכין מרמה אינו כי נעים כי תשמר בבטןך
 משלי " ותרנז בטני חזקוק " ידוע וברוך ההשאלה
 לעומת הבטן אשר לעבר השבכה מלכיס " רוצר
 לומר מקום האמצעי בטנים ושקדים ראזית " קודין
 להם בלעז פיניוליש ויש מפרשים בטנים הפרי הנקד
 בערב פכתאק ובבראשית רבה מפרש בטנים ושקדי
 משח דבטנים ומשח דלזוים וכן הוא בתרגו ירושלמי
ביב ואיש נביב ילכב אינו " הנון לבנין
 נפעל והשדק במקום חלם ופי חלול וכן בדברי
 רבותי זל זו עומדת על פי חביב פי על פי החלל ופי
 הפסוק אימר כי האדם בתחלתו ועת ילדותו הוא חלול
 כמו שאין לו לב בתוכו ואחר כן ילכב כלומר קנוד
 לב ודעת ושכל וכן אמר ועוד פרא אדם יולד כלומר

בבהמה הוא בעת ללחו אלא שעתיד לאלכב תחשבו
 מעט מעט כן אתה היה לך לחבין לבך ולהצדיק השם
 ובסמך נכוב לוותת פמנת " ור יהודה אם שרשו
 נכב והגכין מה שכתבתי והוא מה שכתב בור' יונת
 ופי נכוב לוותת שהיה לחות פארבע צויו ורנפו
 חלול ולא היה לו גג והיו ממלאין תוכו
 ארמה בשעת חגייתן להקריב עליו וחזו שאמר מופח
 ארמה תעשה לי אבל מוכח הוחב היה לו גג כמו שנ'
 ואת גגות קירותיו בין בנת לדעי מחזוק
 תליס " ויסל פרוש מוזר
 אבדה עצה מבנים ירמיה " כלומר מהמבנינים
 והגפעל ובחכמתי בי נבונותי יסעיה " עם חכס
 ונבון חכמים ונבונים דכרס " והפעל הכבד אלדים
 חזין דרכה אינו " בין תבין את אשר לפניך מעלי
 בינתי בספרים דניל " ואם בינך שמעו זאת "
 אינו " וברוך החשאלה בשרם יבינו סודותיכם
 אט " תליס " כלומר בשרם שירגישו חמימות ואשר
 הבורח תחתיך והיוצא אל פעול זולתו והלוי פבינה
 את העם התורה נחמיה ומה שגיתו הבינו אינו
 מבין פתאים תליס " הבן הללו את המראה " ויבן
 ודבר עמי דניל " וכן פי החסר אברהם בן עזרא
 אם יבין מפרשי עב אינו " כאלו ישים בינה לפרשי
 עב וכבד אחר יסובכנתו יבתנרוו דכר וההתפעל
 עמד וחתבונן אינו " ואתבונן אליו בבקר מלכיס
 עמדת וחתבונן בי אינו " וירא אן ולא יתבונן
 פי וירא איש אן ולא יתבונן האיש שהקדוש ברוך
 הוא רואהו והשם ואורך ימים תבונח "
 אינו " וכתבונתו מחץ רחב אינו " ולתבונתו אן
 מפרש תליס " פי ולדברים שיש לו תבונה בהם אן
 מספר כי אין נשוא תבונה מספר כי אסיהר כמו אין
 והקד לתבונתו יסעיה " לפיכך צריך לפרש כך
 וכתבו ות כפיו ינחם תליס אי ע פ שהתבונה בלב
 כנה התבונה לכפיים לפי שהרועה כאשר ירעה צאו
 ונחם במטה אשר בכפרו בדרך יסדה לא יכסלו ברוך
 ונחם לאטם כאלו התבונה בכפיו " וכן אמר על
 דרך זה שכל את ידיו וכן היות תחשב לשונך " ועוד
 נפרש בשדש הנה פי אחר וכבר באה מלת תבונת
 עם הבנוי זולתי ההא פכספס כתבונם הנשע " היה
 ראוי כתבונתם או יחזקל אחר ומ' א' בדרך בינז
 פבינתך חדל " מעלי והקבוץ כי לא עם בינות הוא
 יסעיה " כלם ענין תבונה והבטה והרגשה בדבר וידוע
 הוא בין האחד ובין השני ראשית בין קדש לחול "
 יחזקל " ביניכם לבין אלדיכם בין הגורים האלדך
 ראשית " על בין עבותים ביניכם וביניו יקנע
 בינו וביניך ראשית " בינות

חנניעל בענין הזה נבלע ישראל . הנשע . נבלעו מן
 חיי . יסעיה " כבלע את הקדש . במדבר . בחסתר
 הקדש וכן יתכן לפרש אם אמר איש כי יבלע ופי' אם
 אמ' איש כי יסתם ממנו מה שאני מדבר . והוא כפל
 דבר למה שאמר היספר לו כי אדבר ויש מפרשים אם
 אמר איש בלבו כי יסתם ממנו לא יועילנו ורבינו
 האייל"פי' כי יבלע שב אל השמש פי' אם אמר איש כי
 יסתם השמש כשהעבים מסתירים אותו וזהו שאמר
 ועזה לא ראו אור כלומר הנה אין כח בידם לראות
 אצלו האור כשהעבים בשחקים והוא השמש בהיר
 הוא חסם אינם רואים אותו עד שתעבר הרוחות וסתור
 השחקים מהעבים ויש מפרש מזה יחד כפיכ ותבלעני
 בענין חסוכבני ויש מפרשים מזה אהבת כל דברי
 בלע " תלים " כלומר דברי מרמה כי המדבר במרמה
 מסתיר לבבו **בלק** בוקה ומבוקה ומבולקח
 נחום " פי' בול' שנה הרבה מבלי יושב
 ודומה למה שאו' הערב למקום שאין בו צמח בלוקה
 בדגשות הלמד ופתחות הבית ואומר עוד אבלקת אל
 באב ללסגרת השער ויהיה ענינו על הדרך הזה חרבה
 סוגרת ומסוגרת לא יושב אדם בה ופי' עוד ענין פתוחות
 שאדם הערב גם כן אבלקאת אל באב פתחתו כי זה
 אצלם מן האלות הנפלות על דבר והפכו ויהיה ענינו
 על הדרך הזה מופקדת וכן כתבו אא"ל ע' הדרך השני
 כלומר פתח אותה ויצאו יושביה לכל עבר . ומפעל
 הקל הנה " בוקק הארץ ובולקה " יציע **בלת**
 בלתי כלב בן יפונה " במדבר . כמו זולתי
 והיוד נוספת כמו בזולתי או היוד שרש והוא הנכון
 ונפל היוד בכניס לכיבוד הקריאה ומושיע אין בלתי
 הנשע " היוד לבנו בלתי טהור הוא זולתי שטהור
 הוא כלומר שלא ארע בו טומאה אלא מקרה אחר
 היה או שארע בו טומאה לפיכך לא בא
 וחתו שאמר כי לא טהור זל או כי לא טהור וכן בל
 בלתי פרושו זולתי חוץ מעשים שפרושם לא " מכת
 בלתי סרה יסעיה " בלו מכה שלא תסוד " עד בלתי
 שבים . אינו " עד לא שמים עד בלתי השאיר לו
 שריד " דברים " וכל בלתי שהוא קשור עם מס הוא
 כמו מאין מבלתי יכולת יי . במדבר " מאין יכולת יי
 וכן כלם ואשר הוא קשור עם למד הוא כמו שלא
 לבלתי רוס לבבו . דברים . שלא לדום לבבו . לבלתי
 הקריב . במדבר . שלא להקריב . לבלתי שבו איש
 ברעתו . ירמיה . שלא שבו . לבלתי העביר את בני
 ואת בתו באש למולך . מלכים . שלא להעביר .
 ולבלתי ראו . יחוקק . כלומר תולכים אחר רוחם
 ואומרים מה שלא ראו וכן כלם . **במה** ויקרא
 שמה במה " וק הבמות לאסור מלכי ובמה

עולם למד שח . יחוקק . על בכתי ארץ . דברים .
 אעלה על במתי עב . יסעיה " על במותימו תדרוך
 דברים " ענינם ידוע ושמתי המלה הזאת מנחי הלמד
 כמו שכת' ר' יונה ד' יעקב בן אלעזר כתבו מנחי העין
 מפני קמצות פא הפעל בנכמך " ובכנוי כמו קמה .
 בקמות פלשתי והוא תוכן וגמר יונה כתב כן במקו
 אחר כי הטוב שיהיה במה עלול העין . **בנה**
 ובנה עליה מצודים גדולים . קהלת " ובנה
 עליה קו תוהו ואבני בהו . יסעיה " בנה בניתי בית
 זכול לך . מלכים . וחסרה היוד למד הפעל והבית
 אשר בניתי לשמך . דברי הימים " והמסורת עליו
 לית חסר " בנות בתים " יחוקק " ובא מקור ביד
 דרבויו בבנותיך גבך בראש כל דרך " יחוקק .
 ודקדוקו בחלק הדקדוק בנחי הלמד " או יבנה יהושע
 וחנפעל אבן שלמה מסע נבנה . מלכים . לבית הנבכ'
 לשם " . דברי הימים " עבר במקום עתיד ופי' לבי'
 אשר יבנה לשם " ובכנו בתוך עמי " ובננתה העיר על
 על תלה . ירמיה " והש' בנין וקיר הבנין חמש אמו'
 יחוקק " ופי' א' והגזרה והבניה . יחוקק . ומה ענין
 הזה בן בניס לפי שהם בנין האב והאם וכן בת וראוי
 להיות בנת יהאיה שיאמר לרבות בנות וכן חברו
 עם הכנוים ידגש לחסרון הנזן בתו בתך בתי ומשפט
 בנתו בנתך בנותי וכן כלם וכן אמרו פועל הבנין על
 ענין הכנים " ראבנה גם אנכי ממנה . לחסית " אשר
 לא יבנה את בית אחיו . דברים . " ומן הענין הזה
 והגזרה הזאת נקרא הרחם אבנים על שם הבנים ועל
 דרך המשל תקרא העדה בת . בת עמי . איכה . בת
 ציון . בת בבל " תלים " בת אשורים רוצה לומר
 עדת אשורים וכן מפרשים וכת מלך הנבכ וכת הנסי'
 יתן לו להשחיתה . לניל' כמו עדה ד' אברה' בן עזרא
 פרשם כמשמעם והוא אומר על מלכת שבא וכן נקרא
 האישון בת בת ענין . איכה " כי השחור כמו בת לעי'
 וא' ע' פ' שכתבנוהו בשדש בכת זה הוא הנבכ אצלי
 בן נקד' ע' ד' משל החץ בן . לא יברייחני בן קשת . אינו
 בני אשפתו . איכה " וכן כדשתי וכן נרני . יסעיה " .
 החבן או הכר יקרא בן גורן לפי שיו"ש ויוזרה בנהרן
 חסע"ף נקרא בן . ועל בן אמצת לך . תלים " בן פורת
 יוסף בראשית " ויהיה בן כלשון נקבה לפי שיקרא
 ג' כ' פארה בנות צעדה עלי שור . כראזי . ופרת' תאר
 לו מן פרז ורבו וענינו בן גדלה יוסף בן גדלה . עליו עין
 ותיו פורת תמורת הא . ומה שכת' בו ר' יונה שפי' פרת
 מן ותארכמה פארותיו וכן בחבר' יהודה אלא . שלא
 נשתח בשדשו טוב היה לולי כי לדעתם יהיה ענינו
 בן נשע שיש לו פארות וסעפים כלומר א' ע' פ' שהוא
 נשע ישרל פארות " ואם בן הוא הפי' יהיה בן סמוך

פבלי באי מועד "איכ" המבלי אין קברים ראשית
לכל חק "בבלי דעת" כמדבר "על בלי הגיד לו
ראשית" עד בלי ירח" תלמי "תשכן באהלו מבלי
לו איכ" פי תשכן משפחה או עדה שאינה שלו
וא מבניו וקרוביו תשכן באהלו או פי תשכן חיה
בלו שיהיה אהלו חרב וכמו שאמר יזרה על נדרו
נצחית ובחבור המלה הזאת עם יעל כנה חרשע ואמ'
איש תבליעל והוא בן בליעל מדבר אליו "טמוט"
בלו איש רשע אל איש תבליעל הזה לפני בת בליעל
טמוט "בת רשע" אלה הם תאר "ושם חרשע גם
בן בליעל בני בליעל דכריס "רוצה לומר בני רשע
פן יזיהו דבר עם לבבך בליעל לאמר "דכריס" דבר
רשע "דבר בליעל יצוק בו" תלי "פי חלירע וקשה
דבוק בו ואשר שכב לא יוסיף לקום ופי אל תתן ארת
אפה לפני בת בליעל" טמוט "שם ה' מסתתר עם
לפני ופי אל תתן את אמתך לפני בת בליעל פברת
רשע כלומר אל תחשב שאני עומדת שכורה לפני
השם כבת רשע ואיש עולה ותקון המלה שלפי כנה
רשע בו רצוני לומר שרשע בליעל ובליעל
זכולם ענין לא "בלל" כי שם בלל" ונבלה שם
שפתם "ראשית" משפטו ונבלה בדגש
והיה איתן מן הגל או נפעל לנקבה וטעמו על שפתם
וההתפעל בעמי הוא יתבולל "הטעם" ענין בלבל
ידוע והביאר יחודה ענין שני בלולה בשמן ויקרא
בלותי בשמן רענן "תלמי" ואין צורך כי ענינם אחד
ומן השדש הזה והענין הזה תבל עשו "ויקרא"
בפליס תמס יחלך מן מסס ולפי שמבלבל זרעו עם מי
שאינו ראוי לחודג עמו אמר תבל" תבלול בעינו
לובן באישון העין ונקרא תבלול לובן שהוא מבלבל
פראה שהיה האישון ובן אמר דבותינו ז"ל אי חונו
תבלול לבן הפוסק בסידה ונכנס בשחור "אם יעשו
שוד על בלול בשדה בלילו יקצרו" איכ" בלול
חמיץ האבל יסעיה "כמו מספוא ובא הפעל ממנו
ובל לחמרים טופטים" ונקרא בלול לפי שמספוא
הבהמות מערבין ומבלבלין אתו משעורה ושבולת
שועל ויש מפר' בלול יקצרו ענין שתי מלות כלומר
יקצרו מה שאינו של "בלל" ואבלגה מעט "
איכ" ואתחזק והוא פעל עומד וא' ע' פ'
שחור מבנין הפעיל או פי אחזק נפשי מעט" והעובר
המבליג שד על עז "עמוט" פי המחזק איש' שד על
עז או יזיה שד תאר כמו שאנו עתידים לבאר בשדשו
פבלגתי עלייטן ימיה "חתחזקתי עלי יגון כלו
כשאצא להחזק לא אוכל כי עלי לבי רוי ומבלגתי
שם פועל מבלגית בפלס מרבי הראוי מרביית חמס

והריו נוספות וכבר כתבתי וקדוקו בחלק דהדקדוק
בלה לא בלו של מותיכם דכריס "אחרי בלתי
ראשית" והכבד בלה בשד ועורי איכ"
יבלו בחירי יסעיה "ולא יוסיפו בני עולה לבלותו
דכרי" והשם על תבליתם" ומשקל אחר בלוי סחכות
ובלוי מלחים ימיה "שניהם ביוד אחד לבר שהוא
היורה למד הפעל ויודי הרבים המרים מהמכת' ובא
בלואי הסחכות והמלחים ענינם ידוע" וב הענין הזה
חשקת נפשי משחת בלוי יסעיה "והוא שם בפלס
שבי דלי" והתאר בלה כפלס רוח ולנקבה לבלה
נאופים יחוקל "ולדכריס שקים בליים ולרבות ונעלו'
בלות יסעיה "בלה" לעת ערב והנה בלחה "
יסעיה "בלהות" אתנך ואינך" יחוקל בלדו
היית ואינך עד עולם" ובסמוך בלהות צלמות "איכ
וחוקל הלמד כמו הפוך עולה ובהלות "בלם
עדין לבלום" תלמי "לחוס" וברבו
רבותי ז' תולה ארץ על בלימה "איכ" אין העולם
מתקיים אלא בזכות מי שכולם עצמו בשעת מריכה
כלומר יסעותם פיו וסותק וסומע ורפתו ואינו משיב
ועל דרך הפשט הוא בענין שתי מלות שהארץ תלויה
על לא דבר לפי שהיא תלויה באמצע הגלגל" במרחק
גדול מן הגלגלים מבלעד בלם וכולם שקמים
עמוט "לקט שקמים" לצורך בקריו
והיה בולם כמו בולש מתרג' ויחפש ובלש או בולם
מעורב פי מערב השקמים עם דברים אחרים למאכל
בקדיו ובן בדבר דבותינו ז"ל כל דבר מעורב יקרא
בלום כמו שא' שכן עני אוכל פתו מעוסה בלוסה פי
שנלוש הקמח והסובין המורסן ביחד לפיכ' מצטרפי'
הסובין והמורסן עם הקמח לשיעור חלה בלע חיל
בלע" איכ" ובלע משה אהרן" טמוט "בלעני
כתנן" ימיה "ובלעה אותם" כמדבר "ותבלענה
השבליש הדקות" כראשית" והשם אהבת כל דברי
בלע" תלמי "והוצאתי את בלעו כפיו" ימיה "
זכולם ענינם ידוע" והפעל הדגש בענין אחר בלע
המות לצח" יסעיה "ובלע בור הזה" יסעיה "
יחד סביב ותבלעני" איכ" "בבלע רשע צדיק ממני
חנקק" הבית השימוש" כבלע את הקדש שכף "
בלע" ולא חמל" איכ" "דרך אורחותיך בלעו "
יסעיה "ומאשריו מבלעים" ושלא נוכר פועלו ממנו
אמר איש כי יבלע "איכ" פי תחלת הפסו' היסופ'
לו כי אדבר כלומר צריך לספר לו הוא יודע הנסתרות
ואם אמר איש כי צריך כי לא ידע ישחת ויאמר כי
כפר האמת פן יבלע למלך" וההתפעל ובל הכמתם
התבלע וכל הדומים להם ענין השחתה והנפעל

כל לשון בועד יוצא ומה יעשה בכפישתי אשר בעדו
באש וחכבן שכולם מהקל פעלים עומדים ופי' באש
הבער יעד תבער ביער והפועל רבוסף והבערתי
בעשן רכבה נחם כלומר באש גדול המעלה עשן
גדול ויבער מגדש ועד קמה טנטיס המבעיר את
הבעיה שמות וחשם במסקל אחד ויקרא שם
הזקום ההוא תבערה במדבר "הפעל רכבד ובער
עליו חכהן ויקרא ובערו בהם אש יחוקל לא
תבערו אש שמות האבות מבערים האש ידמיה
ואת האח לפניו מבערת ידמיה חיה לאדם לבער
ישעיה וכל ענין הרלקה והשרפה אלא שענין
הבערה מופ' על האש בעצמו אפילו לא תצא פעלתו
אל אחר וענין השרפה באש תצא פעלתו אל אחר
לעולם וענין אחר ובערת דרע מקרבך דברים
בערתי הקדש מן הבית דברים ולא בערתי ממנו
בטמא דברים בי אם יהיה לבער קין במדבר
ונבערה דעה מישראל טנטיס ופעל כבד אחר
הגני מבעיר אחרי בעשא ואחרי ביתו מלכיס
והשם ברוח משפט וברוח בער ישעיה ושפה
והיתה לבער ישעיה וכל הדמים לחם ענין הכרתה
והסרה והוא קרוב לענין הראשון וענין אחר כי
יבער איש שדה או כרם שמות כי ירעה וכבד אחר
זבער בשדה אחר שמות וירעה בערתם הכרם
רעיתם והיה לבער ישעיה לרעות ויתכן גם מוח
והיה לאדם לבער וגם זה הענין קרוב לענין הראשון
כי המרעה והמאכל הוא הבעור והכליון טענו את
בעירכם כראשית בהמתכם ושלח את בעירוש שמות
בהמתו תרג' בהמה בעירה וענין אחר וכאחת יבערו
ויבסלו ידמיה ביד אש בוער יחוקל בוער בעם
תלים ויש לפר' ביד אש בוערים מהענין הראשון
זכן ירפה דעת בעל המסורת שאמר בוערים שנים
בתרי לישני והנפעל נבער כל אדם מדעת ידמיה
עצה נבערה ישעיה והתאר איש בער לא ידע תלים
ענינו ידוע והוא קרוב לענין טענו את בעירכם כי
הבסיל כבהמה בעת והמן נבעת אשת
וכבאי נבעתי דניל התיו למד הפעל
נבלעת בדגש והשכ והנה בעתה ידמיה ומסקל
אחר בעתה אלה יערכונו חוכה בעתה צבתתונו
תלים וחכבד פלצות בעתתני ישעיה ובעתתו רוח
רעה שמול הנה רוח אלהים דעה מבעתך שמול
בולם ענין בהלה בצץ הטבעו ככח רגליך
ידמיה כמו חק מן חק ועח מן עח
וענין בק שיש ודקן וכן בצאתי
וגבאיו יחוקל העמקם שהם מלאים מים וכן
הינאח נמא בלא בעת כסתר קנה וכצח חוכה

בצל את החציר ואת הבצלים כמדבר
בצע כי מה תקות הגף כי יבצע את
בלח בצע בצע ידמיה פנאי בצע
שמות" מה בצע כי נודג את אחינו כראשית ואם
בצע כי תתם דרכיך חוכה בצע כסף בסגול
טנטיס "איש לבצעו ישעיה" אמת בצעך ידמיה
והחרמתי לוי בצעם חוכה והכבד ותבצעו רעיו
בעוסקו יחוקל כלם ענין המדה ועש' ופי' ותבצעו
כתרגו ואהנית רחמך באונסא כלומר נתת להם בצע
כסף בעסק שעשקת החלושים בך ופי' שנאי בצע
שאינם רודפים אחר תאות העולם ואהבת דהעושר
והמעלה אלא שונאין ומרחיקין קבוץ הכספים כי אם
גדי חיותם ואם יהיו עשירים יסתפקו בכרה שהננס
הבורא ולא ירדפו לקבץ עוד ואותם דאנשים דהם
ידראיים למנותם שופטים וכן אמרו רבו ל' שונאי
בצע שהם שונאים ממון עצמם ואם ממון עצמם
שונאים כל שכן ממון חבריהם ועוד אמרו מלך
במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יתסמה אם
דומה רדיון למלך שאינו צריך לכולם יעמיד ארץ
ואם דומה לכהן המחזר בבית הגרנות יתסמה ועל
בצע אמרתו חוכה "וידיו תבצענה זכריה" בפרוח
הצדי באתנח כי יבצעו את כל מעשדו ישעיה
ענין השלמה וע' א' יתר ידו ויבצעני חתך ומרלת
יבצעני ישעיה והקל ובעד השלח יפלו ולא יבצעו
יגל והוא פעל עומד כלומר כי יפלו על החרכות
ולא יזיקום ר' שאינ' כשאר אויבים שתמנעם כחרכ
מלכא עליך ולא בכגור השערים כמו שאמר בער
החלונים יבאו כנגב והיוצא ובצעם בראש כלם
עמוס פ' האל יבצעם אותם שרפ בראש כלם והם
הכהנים או האבות ואחר כן אבר ואחריתם כדרכ
אהרן והם הבנים כמו שפרשנו ואם אבר ובצעם
בלשון נסתר ואחר כך אמר אהרן הרבה ימצא בזר
בכתו ונפתחה העין מפני המלה מלעיל בשני פשטי
ול' יונה פיר' ובצעם צווי והפתח מקום צרי לפי שאמר
הך הכפתור צווי כלם ענין פתיחה וחתיכה פתוח אותה
פתים תרגו בצע יתה בצועין ויש מפרשים מורח
בצע כסף לא לקחו טנטיס חכמת כסף כלל שלא
לקחו כסף וזהו לפדיון השבויים אלא היו דההרגים
אותם **בצק** את בצקו טרם יחמץ שמות
לשות בצק מלוש בצק קושע עיסח
ורגלך לא בצקה דברים ורגליתם לא בצקו טרם
יחפה מבלי מנעל והוא מענין בצק כי כבלת המנעל
יבצק הרגל בשיט **בצך** ואת ענבי נזידך לא
תבצור ויקרא כי תבצור כרמך דברים כבוצר
על מלילות והשם והשיג לכם דיש את בציד ויקרא

לצורת זה לא יתכן בעבור כי בן נקוד צדי האל היה
כמוך היה נקוד סגול כמשפט ולדעתם לא יתפרש בן
מבלי סמיכות שאם ירצה לומר בן ופודת אין לו טעם
ונקראו המגדשים והבפרי בנות לפי שהם כבנות לעל
והעיר להם נאם בית שאן ובנותיה את קנז . ואמר
בנותיה . דברי ימינו " וכן בנות בוטחו האונה אמרתו
ישעיה " כי אמר נשים שאננות על העדים ואמר בנ
בוטחו על הבפרי " בני הנביאי שהם להם כמו בני
וכן אמרו רבו כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו
הכתוב באלו ילדו וכן כת' אלה תולדות אהרן ומשה
ואמר נרב ואביהוא אלעזר ואיתמר והלא בני אהרן
היו ואיך קראם תולדות משה אלא לפי שלמדם משה
כאלו ילדו וכאש יבא בן ובת בלתי סמיכו' וכלי זכר
האב או האם יורה על הקטן והקטנה או בן יגח או בת
יגח ורצה לימר קטן או קטנה אם בניס ואם בנות יצילו
יחוקל " ה' אפי' הקטנים אל יצילו בעדקתם אלא הם
לבדם ינצלו ויבא בן במקום איש . כי בן מות
הוא איש מות וכן אם בן הבית הרשע . דברי " אם
איש הכות יבא בחרק תסוד' הכנול ככו יהושע בן נון
דברים " שבן לילה היה ובן לילה אבד יונה
דברי צנוד בן יקה . מטלי . ויש מי שפ' זה כמו בינה
כל' דברי אגור שיקרא הבן " בני האלדים . בראשית "
החסידים והם בניס לשם שהוא אהב אותם כמו הז' ב
הבן וכן בני בכורי ישראל . שמות " או בני האלדים
בני הגדולי לעיני בני עמי . בראשית " אנשי עמי לכל
בני העם אנשי העם וכן בני בלעל . דברים " בני
עולה שמנוט " בני חיל . ו כ"ס " וכל הדומים להם על
זה הדרך תכני המסכן . שמות " דמ' המזשכן ועורת
תכנית יד אדם יחוקל " דמ' יד אדם וצורתה ובאמרו
כל רלאכת דתבני . דברי " ה' כל מלאכות הכתש
והכל' בעזרת וכת' ר' יונ' ועליו במבנה עיר . ויחוקל
מעני תכנית " מסכן או יהיה מענין בנין מסס והכל
קרוב בענין " בכר ובסר נומל " ישעיה . האוכל
הבוטר תקדינה שניו ומסקל אחר יחמס כגפן בסרו
הגרי שלא נתכשל כל צרכו וקודין לו בלעו איגדין
בעת אם תבעוין בעת . ישעיה . והנעל נבעו
מצלכו " עונדיה " נבעה בח' מה נשגבת
ישעיה " תרגום ויבקש ובעא ופ' נבעה על הפרץ כי
כשיהיה הפרץ בחומה נשגבת יכנסו ויבקשו משם
ויש מי שפיר' מן הענין הזה בעים רוח " ישעיה "
והסר בית הסרות ומשפטו כבעים והמס נוספת כמו
ריקס ופ' בבקשת רוח' כלומר ברצונה וענין אחר מ'
תבעה אש " ישעיה " פ' כי האש תרתח המים והוא
מענין אבעבועות כי המים כשירתחו יעלו אבעבועות
ול' יונה פ' מוח הענין נבעה בחומה נשגבת כי החומה

כשהיא קרובה לפול היא נוסה לחץ ונפוחה כמו
אבעבועות " לשחין פורח אבעבועות " שמות " והא'
בו נוספת ונכפלה בו הפא והע' ונפל למד הפעל כמו
השגשגני מן יסגא אחו **בעט** וישמן ישרון
ויבעט " דברים " דרך הבעיטה בבהמה
שמבעטת בדגלה לאחור ואמר על דרך המשל וישמן
ישרון ויבעטו והוא דרך בזיון וכן למה תבעטו בזכתי
שמנוט " **בעל** כי יקח איש אשה ובעלה
דברים ובעל בת אל נבר " מלככי "
הבעילה היא האישות ואמר על דרך משל וארצך
תבעל . ישעיה " ולארצך בעולה " ישעיה " ומה
הענין נקרא כל שדוא ארון חדר בעל כמו בעל
האשה שדוא ארון לה ואמרו אם בע' יד עמו לא יושל'
שמנות " פ' ואם ארוניו " בעל גימ' " ישעיה " ארני
גים " בעל הבוד " סו' נ' " האיש בעל הבית " שמות
בן האשה בעלת הבג' " מלכיס " בעל החלומות
ראשית " בעל הפרשים " שמנוט . בעל חצים "
ראשית " בעל פיפיות " ישעיה " בעל בעמיו " ויקרא
ארון בעמיו ונחמדה בית השרות או למד ומשפטו
בבעל בעמיו וכן תרגם אנקלס רבא בעמיה " וכל
הדימים להם על הדרך הזה ומה השרש והענין
בעליל לארץ הל'ס . והוא בשקל סגור ופי ארון
הארץ ועוד נכתבני בשדש עלל ויש מי שפרש
ואנכי בעלתי בס נאום י' ימיה אשר בפסוק הנח
ימים באים נאום י' וכתתי את בית ישראל ואת בית
יהודה ברית חדשה לא כברית אשר הוצאתי אותם
מארץ מצרים וגומר כמו געלתי או כמו בחלתי ואין
צורך רק פרושו בעלתי ממש רצונו לומר אעפ' שאני
בעלתי בס והייתי להם לאלהים המה הפרו את בריתי
וכן ת' אתרעתי ואאל' פ' כי כל לשון בעילה
שהוא דבק עם בית הוא לשון גנאי ופ' גם כן כי אנכי
בעלתי בהם ולקחתי אתכם אחד מעיר וגומר לשון
גנאי כלומר קצתי ככם בזמן שעבר אך עתה אקבץ
אתכם וכן אמר בעל בעל אל רגול באלמרה כלומר
קץ בה וגרשה ונקראו הפסילים והעצבים בזה השם
בעל פעור . נמדבר . את שמות הבעלים " יגשע
כי הם כארון לעובדיהם בעל גר כתרומו מי שדג'
ואפשר שנקרא מזה קריח בעל לפי שהיתה במישור
ז' היא עיר בערי יהודה ונקראת גם כן בעלה ובעל כמו
שנאמר טבעל יהודה כחמיה **בער** כי
בערה במ אש נמדבר גחלים בערו
ממנו שמנוט והנה הסנה כיער באש שמות דולק
באש בוועדת ימיה דולקת באש תבעד יעד
תל'ס כפשתים אשר בערו באש פננטיס נשדפו
פרוע לא יבער הסנה שמות לא ישרף יש מי שפ'

וכן יחזיק פסת בר בארץ תלים וכן פי' א' א' זל מזה באין אלפים אבוס בר "ממלי" ופי' באין אלפים אין בוס בר ופי' אבוס מגורח כמו פחחו מאבוסיה ואין עימד במקום שנים כמו תקות עניים ואפשר שיהיה שרש זה ש' תבואת ביד וכן ירבו כבר אבל שרש מה ברי ברה על נבון כמו שרש בני בנה ברך ועמהם חזן וידותן ושאר הברורים אשר נקבו בשמו דברי הימים ברור מללו חייב וברותי מכל המורדים והפושעים כי "יחוקל" כמו ובהרתי ולבוד את כל זה "קהלת" בשורק כמו בחלם והפעל הכבוד לא לזרות ולא לחבר "ירמיה" פתח בסוף פסוק וקרוב מהענין הזה וישימי לחץ ברור יסעיה "שפי' מרוק וכן הברו החצי שפי' מרקו החצים וכבר פרשתי הברו החצים בשרש אבר פי' אור וכבר אחר ולבוד וללבן דניל וההתפעלית ברורו ויתלבע "דניל" עם נבר תתברר "שמנל" עקרו תתברר והגפעל עם נבר הברו נשאי כל' וי' יסעיה "והאר ובר הייתי בענין אינו נשקו בר "תלים" באין אלפים אבוס בר "ממלי" לבר לבב תלים ברתבחה סירים "והשם כבר ידוישופ לי" שמנל ואצרוף כבר סגיד "יסעיה" כמו הדבר שמבררין בו הכסף מן הסינים ויש מפרש מזה יחי פכת בר בארץ "תלים" כלומר ישאר מעש בר וצדק ואמת בארץ וכן חרבי לך בורית "ירמיה" כי הריש דאיה לחדגש לולי כי לא תקבל דגש ומשפטו בודית בפלס גפרית ולפי שהוא מברד הבגד נקרא בודית ופי' ל' יונה כי הוא עשב שמכבסין בו ויש מפרש אתו כי הוא חגקרא בלע שבין לברם האלהים "קהלת" חראוי לברם הב' חטופה ודרש דגשה בפלס לחמם ובעבוד כי חריש לא תדגש נמשך הקמץ ונתחדש אחיו נח תמורת הדגש כמו שהיה במלת בודית או יהיה לברם פעל עבר רצה לומר לאשר ברם ואלהים משאר הנבראים לדעת ולחכיר ואעפ' שאין המנהג להכנס איתיות בכלם שהם אותיות השמוש בפעלים העומדי' הנה מצאנו מהם מעשים יכנסו עם הא השמוש ויתפר' במקום אשר חזית גם כן כמו בהבין לו דוד וכל הדקדיש שמואל הנמצאו פה כמו שזכרנו בחלק הדקדוק וכן חזית הלמד בלברם במקום לאשר וחזיר ברם מזה חשרש ועקרו להדגש או חזית מנחי הלמד מן ברו לכם איש שמנל ברא בראשית ברא אלהים ביום ברא ראשית לב מחודב רא לי אלהים "תלים" והגפעל ועם נברא חלליה "תלים" ביום הבראם "ראשית" ביום הבראך כינוי "יחוקל" וכלם ענין יצירה אך יש הפרש ביניהם כי לשון יצירה אינו נופל אלא על דבר שיש לו ממש וצורה ומח שאמר ויצר הח אדם בקרבו

על יצירת כל הגוף המקבלים כח הרוח חם המוח והל לשון בריאה נופל על כל דבר ופי' רבינו סעדיה כי אמרו בקרבו לל כי הנורא בודא אותה עם שלמו צורת האדם והוא שאמר בקרבו וכל לשון בריאה הוא חתחדש הדבר וצאתו מאין ליש וכן אמר הפסוק ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו "יסעיה" תחלה בראתיו הוצאתי אתו מאין ליש "ואחר כן יצרתיו שהעמדתיו על תכונת הצורה ואחר כך עשיתיו שפי' תקנתיו כי לשון מעשה הוא תיקון הדבר והשלמתו לציבך אמר אף עשיתיו וענין אחר הפעל הדגוש ובראת לך שם "יחזקל" ובראתו והיו לך תצאתיו ויד ברא בראש דרך עיר ברא "יחוקל" ענינם ברירה ובחירה וענין אחר וברא אותהן בחרבותם "יחוקל" ענינו וכת ודמהו ארני אבי זל לשון הערב שאמר לבריתא אל ברי וכן תי' ויבועזן יתהון בסיתהו ויש כי שפי' מזה הענין ובראת לך כלו שתכרות עצי היער ותבנה שם ערים לשבת וכן אם בריאה יברא "כמדבר ענין גזרה וכן בראשית ברא והגבון שיהיה אם בריאה ענין יצירה כי כל דבר חדש יקרא בריאה וכן בראשית ברא וכן בורא ניב שפתים "יסעיה" כלומר מחדש דבר שפתים שיאמר שלום שלום לדחוק ולקרוב וענין אחר ועגלון איש בריא מאד "סופטים" ענינו שמן וכן עשרה בקר בריאים "מלכים" הבריאה תזכו יחוקל "ובריאות בשר: ראשית" ואמר בשבולים בריאות וטובות "מקץ" על דרך ההשאלה כלומר מליאות וטובות בין שה בריה ובין שה רוח "יחוקל" משפטו בריאה אבל בא בדרך בעלי ההא בין המנהג לתערב נחי הלמד בעלי ההא עם בעלי האלף בהרכה מקושרת ומאכלו בריאה חנקוק "כלומר שה בריאה והפעל הנוסף ממנו להבריאתם מראשית כל מנחת ישראל לעמי שמנל כל אלו ענין שומן ברך וברך בדת היער יסעיה וברך פעל עבר שהוא חציו קמץ וחציו פתח מענין ברך וברדת שם כמו ברך ואעפ' שהוא על משקל אחר והוא בפלס דבלת ופי' כשיברך לא יפול הברך בעיר ולא על חודעים כי אם פיערות שלא יזיק להם וכן ובשפלה תשפל העיר לל כל שפל שיהיה בעיר לא יהיה כי אם בשפלה כלומר שלא תשפל ולא תרד העיר מגדולתה לעולם ולא יזכר אדם בה שם שפל כי אם על השפלה שהיא העמק נקדים וברורים "נראשית" שיש להם בתמים לבנים כמו ברך וכן סוסים אמצים ברדים זכריה "ברך" ברו לכם איש "שמנל" בחרו ועא ולא ברא אתם לחם "שמנל" ולא אבל עמם ואברה מידה "שמנל" והשם ויתנו בברותי ראש תלים "ומא הביאו הבריה "שמנל" והפעל הכבוד

בבציר אבי עזר • סופטים • וחבית רפה ודאיה להדגש
בלם ענין קטיפה ויתכן לפרש זה כי ירד יער הבציר
זכריה • והוא מסל על גדולי ישראל וחמשילם
לער כי עצי היער הם גדולים ורבי וסמכם אל הבציר
בלומר שנתגין פרי מה שאין כן עצי היער • וע' א'
פרים בצורות "דברים" לחומת נחשת בצורה • ירמיה
ואגירה לך גדולות ובצורות לא ידעתם • ירמיה •
והו' גוש לבצר החומת • ישעיה • וכי תבצר מרום עוז
ירמיה • וחכם שובו לבצרון אסירי התקוה • זכריה •
ומ' א' ערי מבצר • יהושע • ד' במחנים אם במבצרים
במדבר • ובקבוץ הנקבות ולכד ערי מבצרות • לניל
בלם ענין חזק • ופי' שובו לבצרון • זכריה • לערי בצרון
יש לפרש מזה כי ירד יער הבציר • ומן הענין הזה
ובצור רוח גידים • תלמי • ירומבנה ויחזקה ויתכן
לפרשו מענין הראשון ופי' יקטן • וישפיל רוח גידו'
מהתנאות והוא מה שאמר אחריו נורא למלכי ארץ •
וע' א' ועתה לא יבצר מהם • לאסית • ולא יבצר ממך
מומה • אינך • ענינם לא ימנע • ובשנת בצורת לא
ידאג ומ' א' על דברי הבצרות • ירמיה • מניע הגשם •
והעצרים • ויש מפרשים מזה לעתות בצרה • תלמי •
חבית שגש • ויתכן לומר שענין ערים בצורות • וענין
זה קרוב כי הדבר הגדול והחזק נמנע מתארם להשיג
אליו ושית על עפר בצר • אינך • חב • והקבוץ בצרים
זהו שדי בצריך • אינך • זהביך • ויש ספרים מרדכי •
אין בו יוד אם כן יהיה לשון יחיד וטגול הריש בעבור
האתגחתי • ואפשר גם כן היותו לשון רבים וא' ע' פ'
שחסר יוד כי ימצאו כמה רבים **בקק** כי
בקקום בוקקים • כחום • ובקתי
ואת עצת יהודה וירושלם במקום הזה • ירמיה • פעל
יוצא "גבן בוקק ישראל • קטע • בחד והגפעל הבוק
חבוק הארץ" ובקק רוח מאדים • ישעיה • בשקל
זרחה ונסכה משפטו נסכה נבקה • והפעל הבכר
ויבוקקו את ארצה • ירמיה • ענין רקות **בקע**
בקעי ייעביר תלי • ובקעת להם כל כתף
יחוקל ובקעת ודגרה בצלה ישעיה ויבקע להים את
המכתש • סופטים • ויבקעו שלשת הגבורים במחנה
פלשתים שמואל • ואמר לבקעם אליו לכרי על בקעם
הרות הגלש • עמוס • כמו פולח ובקע בארץ • תלמי •
חפעל הנסוף ונבקעמה אלינו • ישעיה • להבקיע אל
מלך אדם • מלכים • ושלא נזכר פועלו ממנו הבקעה
העיר • ירמיה • והגפעל נבקעו כל מעיינות תהום רבת
לאסית • כי נבקעו במדבר מים • אזיבקע כשור אורך
ישעיה • ותבקע הארץ לקולם מלכים • תבקע אפעה
והושע • ונא תהיה להבקע • יחוקל • והתפעל והנח
והבקע • יהושע • והעמקים יתבקעו • והדגוש ביצי

צעוני בקעו • ישעיה • והחסעדות תבקע • כמבוא
עיר מבוקעה • יחוקל • ומבקעים ומצוררים • יהושע
ויבקע צורים במדבר • תלמי • והיוצא לשלשי ובקעתי
רוח סערות • יחוקל • והשם והבית הקטן בקיעים
עמוס • ואת בקיעי עיר דוד • ישעיה • כולם ענין בקוע
ומן הענין הזה • בקע לגלגלת • שמואל • בסגול והוא
מחצית השקל לפי שנבקע מהשקל ופי' ובקעה ודגרה
הבקוע הוא יציאת האפרוח מן הבצה וכן ביצי צפעוני
בקעו • יוצאים בנקעה ובהר • דברים • והרכבי לבקעה
ישעיה • וימצאו בקעה • לאסית • מקום מישור בין
ההרים וגם הם מענין הראשון **בקר** וירשתי
את צאני ובקרתים • יחוקל • לא יבקר
חכהן "ניקרא" ולבקר בהיכלו • תלמי • והיה לי לבקר
מלכים • פי' כשיעלה בלבי לבקרו • והשם בבקרת רועה
עדרו • יחוקל • כולם ענין דרישה ובקו • ומן הענין הזה
נקרא בוקר כי בבקר יתבקר כל דבר לאור היום והפכו
הערב שיתערבו כל הדברים ולא יכירם אדם ויקרא
האור בקר ברן יחד ככבי בקר • ליוכ • כאלו אמר ככבי
אור כמו הללויו כל ככבי אור חם השבעה המשרתים
וכן נקרא הבקר אור • מן האור עד מחצית היום כאלו
אמר מן הבקר • והקבוץ היה זרועם לבקרים • ישעיה
ויש לפ' מזה ולבקר בהיכלו כמו ולשהר • בקרת תהיה
ניקרא • מולקה תהיה • וכתב הגאון רבסעדיה כי אמר
לשון בקרת לפי שהמלקות הוא ברצועה של בקר או
היה הבית במקום פא • לפי שהם ממוצא אחד הם
קרובים בענין • כמו שמצאנו בלשון המשנה הבקר
לעניים שהוא כמו הפקר • ותרג' ירושלמי תשמטנה
ונטשתה תשמטן יתה ותבקרן יתה ופי' בקרת תהיה
להפקר היא לפי שלא חופשה ועל כן לא יומתו אבל
מלקות יש ואמ' לז' כי המלקות לה ולא לו • לפי
שאמר תהיה ולא אמריהו • משמע היא לוקח
והוא אינו לוקח • וע' א' צאן ובקר לאסית • ידוע •
והקבוץ אם יחויש בבקרים • עמוס • ודמית בקרים
מתחת לו כביב • דברי • והפעל הקלמנו כי בוקר
אנכי • עמוס • בלומר רועה הבקר **בקש**
בקש ילו שמואל • בקשתיהו ולא מצאתיהו
סיר • ובקש את נפשו • ובקש יימד אויביו דוד • שמואל
מירי תבקשנה • לאסית • קל הקוף וכן רוב הבנין
בשוא דקוף קל ושלא נזכר פועלו ממנו ויבקש הדבר
וימצא • אסתי • ותבקשי ולא תמצאי עור • יחוקל
וחשם ולעשות את בקשתי • אסתי • וכולם ענינם ידוע
בר מה ברי ומה בר בשני • משלי • כמו מה בני
כי בן תרג' בן ברא ירבו בכר • אינך • בחוץ
כי בן תרג' חוץ ברא או פי' בתבואה ככו נושאת בר
ולחם ומזון • בלאסית • שפי' תבואה • לשבור בר

ולא יאמר כי וזכרונות שנתמלאו מים מערב ים טוב
אסור להשקות מהן בחולו של מועד ופי' הפסיקות הם
חריצים שאינם בנויים באבנים והברכות הם חריצים
שהם בנויים באבנים ובסיד ומכנסין שם מימי תגסמי'
או מכנסין שם מים או מוסכין להמים מן המעין וכן
ברכת השלח לנח המלך כחמיה ברבות בחשבון
פויים ברכות מים קהלת ואפשר שיהיה כמותם
גם ברכות יעשה מורה "תלים" וכי הנה לי ברכה כי
ארץ חננך נתתני יתגסע" וואעפ" שוריש קמוצח
והקמץ תחת צרי וכמוהו רבים או הוא ברכה מסמ
בס ובנינו ברומים יחוקל" מן ממיני חבנדים
החמודות ברקמה או יהיה שם כולל לבגדים
הנכבדים וכן פרשו אדני אבי זל הביאראית בלשון
וערב שאומ' לבגדים הגאים מברומה **ברק**
ברוק ברק ותפי' גם תלים התשלח ברקים
וילכו אינך ידוע אדם פטרה וברקת סמנת וברקת
חחב יחוקל אבן יקרה צהובה כמו זחב ונקראת כן
לפי שחיא סבחה כמו חבק למען היה לה ברק
יחוקל כלומר שתהיה לה נוגה הרבה כמראה הברק
וברק ממדתו יהלך אינך הוא להב חזנית שרומה
לברק וכן ברק חניתך מכניק וברק חנית נחום
ול' יונה פ' וברק ממורתו על המרה האדומה והו כים
חמרה" ואת הברקנים סופטים" מן ממיני הקוצים
ברש תחת הגעצוף יענה ברש" ברוש תהדר
ותאסור" יסעיה מין ממיני ארז בוש
בלעז הברושים הרעול נחום" החצים או התציתות
שהם עץ ברוש ואדני אבי זל פ' הגבורים אחותם
רעדה כי הגבורים והגדולים יכנה אותם ארזים וברוש
כמו שאם ואכרת קומת ארזיו מברך ברושיו יסעיה
ברת ורשנו ברותים פתים כמו ברושים
זאת את הברית" בראשית" וברית שלומי
לא המוט יסעיה" ברית חדשה" ירמיה לכת
ונברתה ברית בראשית קיום ויש אומרים כי התי
מוטרת בהא כמו שבית והוא מן וברא אותה יחוקל
ואעפ" שכתוב באלף ענינו ברית: **בשל** כי
בשל קציר יול גם בשל עצמיה יחוקל והתאר
ובשל מבושל במים סמנת את הודוע בשלה
צמוד וזכבר ובשל בהם זכריה ובשלת ואבלת
דגים ובכלי חבקר בשלם הבשר מלכים פ' בשל
להם בשלו את הבשר לאתבשל גוי סמנת ושלא
זופר פעלו ממנו ואם בכלי נחושת בשלה יקרה
אשר תשבשל בת יקרה וסם לקדרות ומכשלות
עשה מתחת השירות יחוקל או יהיה מכשלות מקור
העשו לשל שסוכן תרגם חנתן ואתר לבשלא עבדי
פלועלרבהא אלה בית חמבשלים יחוקל פ' בתי

חמבכ ס שהיו מכשלים שם באותן הבתים ואמר בית
במקום בתי ודבים כמהו במקרא יחיד במקום רבים
וכן אמר לאתשב אשה לי בבית דוד מלך ישראל כ'
קדש המה אמר בבית דוד כמו בבתי דוד ואמר בבית
דוד על דרך כלל ואמר כי קדש חמת על דרך פרט וכן
אמר אשר באה אליהם ארון יי ואעפ" שלא היה הארון
כי אם באחד מהבתים נקדשו כל הבתים ואמר כי לא
תשב שם לאשה וכבר אחר הכשילו אשכולותיו
צדקתיו והבל ענין אחד כי בשול הפירות כמו בשול
הבשר כמו שאין ראוי לאבל הבשר קודם שיתבשל
בן אין ראוי לאבל הפירות קודם שיתבשלו אלא
שבשול הפירות הוא בשול השבע ובשול הבשר
זכיצא בו הוא בשול המעשה וכל לשון בשול בשר
הכתוב במקרא הוא על ידי מים על חאש אבל אחר
מצאנו שענינו צלי והוא הוא ויבשלו את הפסח באש
כמשפט דברי הימים שפי' ויצלו **בשם** וקנח
בשם סמנת לא בהבוסם הוא מלכים
ואת הבוסם ואת השמן סמנת ומה וקמון בשם
מחציתו סמנת בשם נקרות ומסקל שלישי אריתי
מדי עם בשמי סיר והגבוץ בשמים ראש פולחן
והוא מקבץ באחד מהשלשה המשקלים ובאור
דקדוקם תמצא בשער דקדוק השמות **בשם**
יען בו שסכס על דל עימם אין למלה
הזאת חבר וענינו לפי מקומו עמסכס והטריחם על
דל או ענין מרמס וכבר כתבנו בו ענין אחר בשדרש
בום **בשר** זיכר כל בשר תלים ולא
ישחת כל בשר למזית שם כלל ופירושו מזח
ובשר קדש יעברו מעליך ירמיה כלומר ואגשי
קדש יעברו מעליך וסם פרש אך עצמי ובשרי אתה
לאסיה עמם מעצמי ובשר מבשרי ובשר כי יהיה
בעורו בעוד הבשר נקרא הבשר העליון החיצון
יקרא עוד כנגד הבשר אשר תחתיו הפנימי ויקרא
גם כן העליון בעצמו בשר ורצה בו העוד לברו והוא
אמר דבקה עצמי לבשרי תלים רצה לומר לעודי
בענין צפר עורם על עצמם ומה שאמר בע לי
וכבשרי דבקה עצמי אינך רצה לומר כי שניהם
העור והבשר שבו לאחד ואין בו אלא העור העליון
שהעצם דבקה בו וכן יסר העוד בכלל הבשר העור
ואבל בדי עורו אינך כאלו אמר בדי גופו והקבוץ
חיו בשדים לב מרפא מסלי ומכסוך לא תתעלם
יסעיה רצה לומר מקרובך כי קרובו של אדם
כבשרו הוא כמו שאמר אך עצמי ובשרי אתה ויבא
לכני העורה לזכר גדלו בשר אשר בשר חמודים
בשרם יחוקל כי יהיה זב מבשרו רד בשרו את
אבו או חזתים בשרו מזוכו יקרה ופגו לערות

התברני לחם - סמנל - להכרות את דוד לחם - סמנל -
וכבר אחר וזו לברות למו - איכה " וזוא מקד
ותכזו היותו שם בפלס חמות ארזות ארזותה מקובץ
מן ברה כמו מן אלה אלה וכולם הם ענין האבילות
חמועפת ועל דעתו כן הוא כבדת ארץ " בראשית
וחכף כף חדמחן ואיונה שרשית ופ"י שיעור מחלך
ארץ מן הכקר עד עת האבילה כי כן מסעריך הולכי
החדים וזואן רב סעודה פ"י גם כן חכף כף חדמחן
אבל פ"י אתו כמיל לפי הענין בלא חכר כד לחם ומזון
בראשית " כחכנו בשרש בר ברח וידוד ברח
וימלש סמנל " כי בורח הוא - ראשית: ויברח יעקב
כנע " ויברחו בהחבא - דניל - והפעל הכבר וזוא
עובר המה הכריתו את יושבינת " דברי הימים "
מסדד אב יברחאם - מעלי - ואכרחהי מעלי - כחמיה
ויברחו כל העמקים " דברי הימים " לא יברחונו בן
קשת " איכה " ושם התאר בריחה עד צער " יטעיהו "
ומ' א' והודדתי בריחים בים " יטעיה " ומסקל
אחר יאת כל מברחיו בכל אנפיו " יחוקל " וכתב
אזל כיויקם ינהל ברוח תרשישה " יוכה " כי מלפני
י' הוא ברח - יוכה " אינו ענין בריחה ממש כי אין
ברחה ממש אלא על סכנת נפש אך פ"י לברוח במקו'
הזה למחר השליחות ופ"י למה היה ממחר השליחות
כדי שלא יתן לו הקבה אית ומופת ויהיה סבה
שישבו אנשי ננוה : ותשוכתם היתה גורמת כליה
לישראל וכן אמ' על כן קדמתי לברוח תרשישה והאל
יהכרך שהיה יודע כינתו נתן לו אות בים כי אין לך
אית גדול מזה שהשילוחו בים והיו חולכים אנשי
האניה לנינה וכיון שהיו שם וראוהו שם הבירותו
וגע הדבר אל מלך נינה ומיד האמינו בו כאשר
העידו אנשי האניה שהם השילוחו בים ופ"י כי לשון
מלפני הוא כמצית המשלח וכן יצאו מלאכים מלפני
ב"ים ויצא קין מלפני " ואמר דוד אנה מפניך אברח
תל"ס - ולא אמר מלפניך וכן פ"י ועתה ברח לך אל
מקומך " כמדבר - מהר ללכת וכן יתכן לפרש לפי
פרוש צאו מכבל ברחו מכשדים " יטעיה " וכן
ויברחו איש לשדדו הלזים המשוררים - כחמיה -
וענין אחר לברוח בתוך הקדשו - סמנל - והפעל הכב
מכרחה מן הקצה אל הקצה - סמנל - חשם ודבריה
החיבון וששה בריחים - כמות " על ליתן נחש בריח
יטע" - תאר לפי שהוא מכרחה מן הקצה אל הקצה
והוא משל על המלכים החקפים ועוד נפרשנו בשרש
נחש ויש מפרש מות והודדתי בריחים בים - יטעיה
כלומר קשורים בכרחה בחל ועוד נפרשנו בשרש
רח **ברך** בא ברך יי - בראשית " ברוך בני
לוי סגעים " ברוכה את לוי - נת

ברוכים אתם לוי - תל"ס - ארע ברובי יי - יטעיה - כלם
תאר פ"י לא נבנת בנין הקל ממנו והשם ברכה בקרב
הארץ " יטעיה " ברכת יי היא תעשיר " גמלי - ברכו
לעד ברכות טוב - תל"ס " ברכות שמים
בראשית והפעל הכבר ברך את אברדם בכל " בראשית
ובוצע ברך " תל"ס " פעל עבר גם כן כי יבא בפתח
ובצדי כמו שבארנו בחלק הדקדוק וכן וברך ולא
אשיבנה - כמדבר " פעל עבר גם כן כי פירושו וברך
השם יתברך אותם ולא אשיב הכרחה מהם וברך את
בית ישראל - תל"ס - ברך יי חילו - דברי " ויברך ברוך
אתכם יהושע מקור על משקל יסר יכרני יה ומקור
במשקל אחר כי ברך אברך בראשית והנה ברכת
ברך כמדבר וכן הנה ברך לקחתי כמדבר כלומר
לברך אותם לקחתי ויש אומרים שדואשם ויברכו
לכל האנשים המתנבאים לשבת בירושלים " עזרא
ויברכו כל ההלל ל"י אלהי אבותיהם לזכו ברכונם
מבית יי תל"ס והגפעל ונברכוך בראשית
וההפעל והתברכו בירעך " בראשית " וכל הדומים
לחם ענינם ידוע ברך ננוה אלהים " מלכים - ברך
אלהים ומות איכה והדומים לחם כני הקללה - קח
נא את ברכתי ראשית מנחתי וכן קחנא ברכה מאת
עבדך " מלכים מנחה - ויתכן להיות מזה מברך אין
יטעיה מביא המנחה וכן לשאל לו לשלום ולברכו
לזכו להביא לו מנחה ואינו כן וארותי את ברכותי
מלכיו כאשר כתב לו יונה רק הוא ברכה ממש
והראה שאמר וארותי כי המארה הפך הברכה תוספ'
השובה והמארה מנרעת דשיבה עשו אתי ברכת
יטעיה פשדה ושלום כמו ויברך יעקב את פרעח
בראשית כי תמצא איש לאתברכו מלכים והדומ'
לחם שחם ענין שאלת שלום וכלם ענין ברכת ופת
שנמצא ממנו בענין ברכת הנבראים האל יתברך הוא
בענין תחלה כמו ברכו יי מלאכיו - תל"ס ברכי
נפשי את יי תל"ס - והוא שם לחם ועא ויברך על
ברכו לזכו הימים נברכה לפני יי עושינו תל"ס
והכבר ויקד אולפניו אברך - בראשית - האלף במקום
הא הכרך או הא למרבר כלומר כל אחד היה קורא
לפניו אברך ויברך וגמלים - בראשית - והשם חכרע
כל ברך - יטעיה - בשש נקדות - על הברכים ועל
השוקים לזכו וכל ברכים תלכנה מים יחוקל וישם
פניו בין ברכו - מלכים - מברע על ברכו - מלכים
פרעו על ברכיהם - סגעים - והוא רפה והמסודת עלי'
כל לשון ברכי ברכה דגש בר מן שנים רפין כרעו על
ברכיהם והוא ברך על ברכיהי - דניל - וע' א הברכה
העליונה - יטעיה - יש מפרשים המעין והאמת כי פ"י
ברכה מים מבונסין ולא מעיין וכן בדברי רבותינו

נאים . מעלי הזיו לנאונים . תליס . כמו לנאים ואם
זוא שני מלה ענינו מלה אחת כמו עלה יפה פיר
הזיו הנראית ב לז הפעל תמורת הא על כל גאח
זום " כמד עליונים אלא שנשתב תנועותיו מפני אות
הגרון ובכתוב הוא מלה אחת והוא הענין המפורש
זכא הקרי בשתי מלות לזוסף ענין כי גאי הוא נאים
ויונים מענין העיר היונה חרב היונה שהוא ענין זוא
חוגר איש את עמיתו ובחטרון החא שמענו גאון מואב
גא מאר " והשם גאה וגאון . מעלי " ובתראות למד
הפעל בזו גאון אפיקי מגנים " אינכ . גאותו וגאונ
יש עיה . ומשקל אחר בנות למר הפעל . גאות לבש
בגאות הים " תליס . ומשקל אחר לפני שבר גאון
מעלי " את גאון יקב " תליס . בגאון גליך . אינכ "
זהקבוץ ביום גאוניך " יחוקל " מפני גוח . ימיה .
עוד נזכרנו בשרש גוח **גאל** גאלתי עבד
יש עיה " גאל לך אתה את גאלתי . דנת
זכא גאלו הקרב אליו " יקרא . מגאלנו הוא . דנת .
לפי שלקרויב משפט הגאלה נקרא גאל . והפעל או
השיגה ידו וגאל ואם לא יגאל באלה יקרא " והשם
ולך הגאלה ימיה . ויש מפ ואשר יגאל מן הלויים
יקרא . אשר יקנה כלומר אם יקנה אדם מהלויים
בית ערי חומה לא יחלט לשנה כמו מישדא אלא יצא
ביוכל אם לא גאלו בנתים ויש לפרש לשון גאלה לפי
שאמר גאלת עולם תהיה ללויים " יקרא . יכול לא דבר
הבתיב אלא בישראל שלקח מיד לוי שיש ללוי לגאל
לעולם אבל לוי שלקח מלוי לא יגאל לעולם לפיכך
אמר ואשר יגאל מן הלויים כלומר לוי גאל מיד לוי
גאלת עולם ואם לא גאלו וצא ממכר בית ועיר אחת
ביוכל וענין אחר הוי מראה וגאלה . נמיה . מלדע
והוא נפעל עומד " והכבד במה גאלניך להם מטאל
מלאכי . ושלא נזכר פועלו ויגאלו מן הבחנה . כחמית
והמרכב ממנו עם הנפעל גאלו בום והתאר גאל
הבחנה . נמיה . בפלס תאמי צבית והחתפעל אשר
לא יתגאל בפת בנ המלך . לניל " וכבד אחר וכל
מלבושי אגאלתי " יש עיה " משפטו הנאלתי האלף
תמורת הא הבנין והפעל דגל מזה הענין יגאלוהו
חשך וצלמות . אינכ " כלם ענין שנוה ולכלוך וים
יגאלוהו חשך וצלמות מענין מגאלוהו הוא כלומר
היו קרוביו החשך והצלמות ויש מפרשי מזה ויגאלו
מן הכהנה גאל הכהנה והוא הפד הענין כמו משריש
ומשרש כן גואל הוא הקרוב ומטאר הוא שנתרחק מן
הקרבה והמשפחה וחס נתרחקו שלא מצאו כתב היח
גב גב המזבח " יחוקל " על גבי חרשו חודשים
תליס " ונבחה ונבחה להם ונבותם מלאות
ענינים " יחוקל " או גבן אודק " יקרא " פי סגבו

כפופה ויש לו חמשת על גבי יקרא גבן הנוק נוספת
זכנ גבנונים . תליס . ההרים השפלים כי הגבן
מפני כפיפות גבו הוא שכל קצר קומה זכנ ההרים
השפלי נקראו גבנונים ועוד כי נכפפה קומתו ורעשו
וחדדו ביום מתן תורה כמו שאמר ארץ רעשה אף
שמים נטפו הרים גולו מפני יי . ואמר ויחדד כל ההר
מאר ואת גבות עיניו " יקרא " הגבות אשר על
העינים ויתכן להחתמה או גבן אודק ותרנוס
ידו שלמי מפרש דגבני חפיק עיניו ופי' שגבות עיניו
מכסות עיניו כל כך הם גדולות והגבן והישר עוד
בעיניו שעקר כלם לשון גבות כי כל דבר הפגש
העליונים . שלו יקראו גב וכן גב המזבח ותכנה לך גב
יחוקל " כמו שאמר ותעשי לך רמה וכן הגבן נקרא
כן לפי שדדתו כפופ תנה שבה שדדתו עליונה כמו
גב הכהמה לפיכך אמר על גבי חרשו חודשים " תליס
כלומר שמוני כפוף ומדרס לפניהם וכן הרים גבנונים
פי' גבוהים כי ההרים יש להם גב גבוה באמצעם
ומשופעי מכאן ומכאן ואם למה תרצוק דר' גבנוני'
כלומר אעפ' שאתם גבוהים אין הבחירה בכם כי זה
הוד חמד אלדיס לשבתו וכן נקראו גבות עינים לפי
שהם גב לעינים והנכון כי ערש כל אלה גבב והדגש
יוכח ונפל ממלת גבנונים להקל **גבא** ולחשף
מים מגבא . יש עיה " בשש נקדות . וחקבוץ
גבאים " בצאתו וגבאיו בקוח מים " יחוקל " ותרנוס
בזו גבא . **גבה** לאגבה לבי ולא רמו עיני
תליס " על כן גבהא קומתו יחוקל
באלף תמורת הא ויגבה " יצבאו " יש עיה . ותגבהנה
ותעשנה תיעבת לפני . יחוקל " כמו ותגבהנה ובא כן
לזוג המלות ותעשיני ואעפ' כן נכון הוא בלשון כמו
תבאנה ותבואינה " ויתאר השפלה עץ גבוה . יחוקל
ועיני גבוהים תשפלה " יש עיה " אל תרבו תרברו
גבוהה גבוהה " שמוט " פי' אמרה גבוהה ומשקל אחר
תועבת יי כל גבה לב " מעלי . גבה עינים " תליס
מנכה רוח " קהלת . ואפשר שהוא ממשקל גבוה אבל
מפני כבד קריאת ההא מפני המקף חסרו וקבוץ מן
הבית והשם עיני גבוהות אדם " יש עיה " ומשקל אחר
גבה שמים " חמש " ולפני כשלון גבוה רוח מעלי
וירא בגבוה . יחוקל . והקבוץ גבוה שמים . אינכ
ומשקל אחר אל תבט אל מראהו ואל גבוה
קומתו " שמוט . בשקל בגדול ורועך והפעל וצוסף
מגבה פתחו " מעלי " או דגבה למעלה . יש עיה . אם
תגביה בנשר . עונכיה . כלם ענינם ידוע ופי' אם
תגביה בנשר אם תגביה קנן בנשר אז יהיה פעל
עומד וכן המגביהו לשבת . תליס " וזיווד נוספת וכן
המשפילי **גבה** גבה הוא בקחתו או בגבוהו

הנקבה דם יהיה זובה בבשרה יקרא וענין אחר
 אשר בשר את אבי ירמיה רגלי מבשר יסעיה ויען
 המבשר ויאמר נס ישראל לפני פלשתים שמעל
 מבשר טוב מבשר ציון מלשרת ירושלים יסעיה
 פ" את ציון המבשרת ואת ירושלים הרימי בכח קולך
 ובשרי ערי יהודה ואמרי להם הנה אלהיכם כמבשר
 בעיניו פ" כמבשר טוב והתפעל יתבשר אדני המלך
 שמעל והש' איש בשורה אתה אשר לתת לו בשורה
 שמעל פ" אשר חשב שאתן לו שכר בשורה מספר
 החדשות על טוב או על רע יקרא מבשר לפיכך אמר
 ותהלות יי יבשרו יסעיה כי הם יהיו חרשים ספוד
 תהלות יי כי ישראל הם שהתיחדו בסיפול תהלות ייעד
 אותו הזמן נחל הבשר שמעל שם מקום ידוע אצלם
בת ואזיתתו בה יסעיה והנכון כי שרש
 בתה בית בשקלקמה ונבלע הנו ברגש בקבוץ
 בנחלי הבתות יסעיה ענין שממה אלפים בת יביל
 מנכים ואיפת צדק ובת צדק יהיה לכם יחוקל מרה
 ידועה והיא כמרת האיפה שכך כתוב האיפה והבת
 חכך אחר יהיה יחוקל אבל האיפה מרת היבש ובת
 מרת הלח והבת עשירית הוחמר וכן האיפה כמו
 שאמר מעשר החומר הבת ועשירית החומר האיפה
 יחוקל וכן אמר כי עשרת צמדי כרם יעשו בת אחרת
 זרע חומר יעשה איפה יסעיה והקבוץ כי עשרת
 הבתים חומר ויין בתים עשרים אלף יחוקל ברגש
בתל בתולה ואיש לא ידעה ראשית הבתולו
 היפות עמוס והשם ולא יפרד לא מצאתי
 לבתך בתולים ואלה בתולי בתי דכרים ואבכה על
 בתולי סופטים ידוע ומה הענין קרא רבותינו
 לאדמה שלא נתחרשה מעולם קרקע בתולה חיתח
 שלא עבדה מעולם ועוד אמרו עד שמגיע לטלע או
 לבתולה כך אשה שלא נבעלה נקראת בתולה
בתק ובתקוד בתרבותם יחוקל ענינו תקיעת
 החרב בגוף האדם **בתר** ואת
 הצפור לא בתר והבדר ויבתר אותם בתוך
 בראשית והשם על דרי בתר סתים
 ויתן איש בתרו בראשית והקבוץ בתרים ויעברו בין
 בתרו ירמיה ענין חלק ואשר הוא בן ארבע אמות
ברלח ועינו בעין הברלח כמדני שם הברלח
 ואבן הסהם בראשית והוא אבן
 יקרה ואומ' שהיא יהלם ויש אומ' שהיא אבן לבנה
 עגולה שנקבין אותה ומחברין ממנה אבנים ועושים
 מהן ענק **בלער** בלעדי אחזה אתה תורני חייב
 בלעדי אלהים יענה ובלעדיך לא ידע
 איש מקן כמו זולת זולתי וזולתיך ואין תכן המלה
 שתאמר בלשון יחיד כי אם בלשון רבים ותבנס עליה

מם חסמוש מבלעדי מזבח יי אלהינו יסעיה
 ו אעפ" שישפיק מבלי מס כמו עם המ' עשו זה לתוכפ'
 באור כמו שהכניסו את השמש על תוך חספיק
 בזולתה בלעדי רק אשר אכלו הנערים ראשית יחיד
 אינה לכנוי המדב' אעפ" שהיא נרא' הנה כמחו מצאנ'
 הרבה יחד דרכים נראת כמו וקדע לו חלוני וחשופי
 שת ואורנים חורו על כל אצילי ידיו יוצר גובי ושרי
 ביששכר והחכם ל' אברהם בן עזרא פ" היוד לכנוי
 כלומר אך בלעדי לקחו והוא מה שאכלו נערי
בליעול כבר כתבנו אתו בשרש בל כי היא
 מלה מורכבת **בעבע**
 לשחין פורח אפ' עבועות סמנת כבר
 זכרנוהו בשרש בעה **בעליל** בעליל לארץ
 תלס" שם מן בעל בפלס סגור מן סגור
 ופ" ארון לארץ ועוד אפרשנו בשרש עלל
בקבוק וקנית בהבוק יוצר חרש ירמיה הוא
 בל חדש או זולתו שפיו צר ולפיכך
 נקרא בקבוק כי כאשר שותה בו האדם או שופך ממנו
 עושה בקבוק ובלשון לעז היון וישמעאלים שמו
 בזקאלי **ברבר** וברבורים אבוסים מלכים
 עופות פטומים עומדי על האבוס
 חמיד וכן אמר המתרגם ועופא פטימא והעוף
 המסודר הוא שיחפטס ביותר ביקרא רבה מהו
 וברבורים אבוסים ל' ברביה בשם ל' יהודה אמר מיני
 ביבריא רבנן אמרי עוף שדור ומעולה הוא והיה בא
 מברכריא והיה עולה על שלחן שלמה בכל יום
ברזל ברזל באה נפשיו תלס" בככל ברזל
 ואמר נפשו כי הנפש מעונה בעני הגוף וכן אסדי
 עני וברזל תלס" פ" בכלי ברזל מלא ברזל ועץ חנית
 שמעל פ" ברזל לחרות הקוצים כמו קרדום או גרן
 וביצא בהם וכן ואת דברזל נפל אל הימם מלכים
 ל' הנרון שכודתין בו העצים
גשלמה את הבית ונתחיל
 את הגימל בשם השם **גג** והיא עלתה עליהם
 על הגג יסעיה ועשית מעקה לגגך דכרים
 את גגו ואת קירותיו סמנת" והוא מכונה בלשון זכר
 כמו שאמר כי יפול הגימל ממנו והקבוץ בלשון נקבה
 יהיו כחציר גנות תלס" כי על" בלך לגנות יסעיה
גאה ביגאה גאה סמנת" כי גאו המים יחוקל
 ויגאה כשחל הצידני חייב פ" וירבה
 החלל וכשחל תצודני היגאה גמא חייב פ" היגדל
 וכלם מענין גאה ונאון כי הוא הגדל והרוממות על
 כל גאה ודם יסעיה דאיה כל גאה חייב שמענו
 נאון מואב גאה מאד גבהו יסעיה והקבוץ בית

גדודי. מיכה " זר יונה חכמים בזה הענין העורכים
לגר ש.חן. יסציה " כלומר בכלוי כמו שאמר
חמטלאים למני ממסך וענין אחד על כל ידים גדודות
דמיה: " ומלת בן מסתרת עמו כי היתה לו לומר כל
ידים גדודות אלא שמלת בן מסתרת עמו ופלי על בן
כל ידים גדודות וכן חסיף בו ויונתו שתרגם על כל
סיען מתחממי אי היתה גדודות שם האחד ממנו גדוד
כפלט ולושה מליכה " והתפעל ממנו ויתגודדו
במשפטם עד מתי התגודדו. מלכים " ולא יתגודד
לא יקרא " דמיה " לא תתגודדו. דברים " וקרועי
בגדים ומתגודדו. דמיה " כלם ענין שריטה בבשר
ומן הענין טה גרודיה תלים כי החרישות שיחרוש
וחדש בארץ הזמן שריטות בבשר וחס העמקים
שבי תלם לתלם כי הגבוה יקרא תלם ודחרישה שהוא
העמוק גדוד **גרה** וישלח את גדי העזים " **גרה**
כראשית. הקטן יקרא גדי בין מן
העזים בין מן הבכשים שהרי סמך גדי עזים ודומה כי
יש גדי שאינו מן העזים וד' אברהם בן עזרא פלי כי לא
יקרא גדי כי אם מהעזים ומה שאמר גדי עזים כלומר
קטן שעדיין צריך לעזים וכן שעיר עזים ואפר כי בן
נקרא בערבי גדי והקבוץ אחד נושא שלשה גדיים
שמואל " שני גדיי עזים. כראשית. ובלשון נקבות
זרעי את גדיותיך. שירים " לא תבשל גדי בחלב אמו
שמואל ומה שאמר גדי הוא הדין לכל ובשר בהמה
אלא שדבר הכתוב בהזוה ומה שמנה העולם לאכל
כי מנהגם היתה לאכל הגדיים יותר מהטלאים כאשר
מצאנו בכל מקום במקרא שני גדיי עזים אנבי אשלח
גדי עזים " כראשית " ונעשה לפניך גדי עזים. את
אשתו בגדי העזים. שופטים " ואחד נושא שלשה
גדיים שמואל. ומה שדבר על הקטן שבבהמה לפי
שאין דרך לכשל בשר בהמה גדולה בחלב כי החלב
מתבשל במהרה ולא כן הבשר אלא אם כן בשר
חקטנים מן הבהמות שהן קרובים להתבשל ומה
שאמר בחלב אמו לפי שחלב עזים הוא מרובה כן דבר
הכתוב על החזה כמו שאמר ודי חלב עזים וכן בדברי
דבותינו דברו בו בהזו לפי שהוא הנמצא יותר כמו
שאמר עז לחלבה מה שעזי חולבות מכור לך. וכן דרך
הכתוב לדבר על החזה כמו שאמר ואת בתי העזות
והוא הדין לענה עצמה אלא שאין מנהג העולם לאכל
אתו אלא בעודו קטן שהוא רך אבל כשיגדל בשדו
קשה מאד ואין ראוי לאכלו והקבה הקטנה יותר רך
בשרה מחזר לפיכך אמר בת דבותי ול דדשו כי
לפיכך אמר בחלב אמו כי שיש לו חלב אם יצא עוף
שאין לו חלב אם. כי אחר בשר עוף בחלב אינו מן
חזודה אלא מדברי ספרים. וענין אחד מלא על
גדודיו יסעיה על כל גדודתיו על כל שפתיה מפתח

יסציה " וכתב לי יצקבן אלעזר אשר בתוך הנחל
הגדואל יעזר הוא אחד מן גדודתו ויונתן תרגם דבני
נחלא דבשבטגד **גדל** מהגדל מססיד " **גדל**
" אלדי גדלת תלים כאשר גדלה נפשו
שמואל והגדל המלך שלמה לכי רק חכסא
אגדל ממך כראשית פי בדבר חכסא כי גם דרוא
עומד ואינו יוצא כאשר כתב יונה וילך הלוך וגדול
שמואל הוא מקור או תאר בענין פעול והתפעל
והתגדלתי והתקדשתי. יחזקאל " כי עלי כל יתגדל.
והפעל הכבד גדל המלך אחשורוש אסתר אחל
גדלך יהנפע ענין אלה וכל הדומים להם יקר וחשיבו
יתגדל הילד כראשית ויתגדלו הגערים כראשית.
ענינם ודומים להם תוספת השנים " גם האיש משה
גדול מאד שמואל ביקר וחשיבות " אחי יפת הגדול
כראשית בשנים וכן פרשוהו רבותי ול כי יפת גדול
שבאחו היה בשנים את שני המאורות הגדולים
כראשית " אשה גדלה חשונה ונבבדת המסות
הגדולות דברים גדולות בפלא והתאר. במסק אחד
הולך וגדל ושוב שמואל והקבוץ גדול בשר. יחזקאל
בפלא זקני מואב וחשם על פרי גדל יסעיה בגדל
חסוך כמדכר את כבודו ואת גדלו לכי ובשרק
הללוהו כרב גדלו תלים ומסקל אחד לך " הגדלה
לכי והגדולתו אין תקר תלים ומסקל אחד בגדל
דודעך. שמואל ועל ענין התרבות כי מנעורי גדלני
כאב חייב והוא עומד ופלי גדל עמי והוא שב אל
חיותם שזכר למעלה וכן ומבטן אמי אנונה שב אל
האלמנה יומה שאמר ומבטן אמי הוא דרך הפלגה
כמו מערך עד חיום הזה חולתו וד' יונ' כתב כי גדלני
עובר והפעל הכבד בתוספת וריבוי ענין ותרבי
והגדל יחזקאל והכבד הגדילי לעשות עם אלה
תלים ועשה כרצונו והגדיל לניל ואלתגדל פוך
עונכיה המגדיל עליו תלים והגדיל על גבוהם
כסביה והגדיל על עמי צבאות כסביה פלי והגדילו
פיהם הגדיל על עקב תלים וצפיר העזים הגדיל
פלי הגדיל לעשות כחונכוהו. עדרוד הגדיל שמואל
פלי הגדיל לבבות" מגדיל ישועות מלכו בספר
תהלים והתאר מגדול ישועות מלכו בספר שמואל.
והפעל הדג' מים גדלוהו יחזקאל וגשם יגדל יסעיה
גדל פרע שער ראשו כמדכר חיל גדול מאד יחזקאל
ללרב המנין. וכן ויזבחו ביום ההוא זבחים גדולים
כחמיה כי הלשון הזה משמשו בו בכל ענין הרבוי
בין בענין האיכות בין בענין הבטל ויכן מגדל בתוכו
יסעיה כמגדל רוד צוארך שילי אתך את המגדל הזה
שמואל וזכחלם ממגדל סונה יחזקאל הוא חבלי הגבוה
והגדול והקבוץ בגדל מגדלים יסעיה ובלשון נקבות

בקרחת "יקדל" הנבחה הוא מקום שלא היה בו שער אבל קרחת הוא שהיה בו שער ונמרש וכן נבחה הבגד שעדין הבגד חרשוואין בו שער מפני הצרעת אבל קרחת הבגד שנמרש שער שבו מפני ישנו והצרעת בו וכן אמר התרגום בקרחתו או בנבחתו שאמר על הבגד בשחיקותיה או בחרתותיה וכן פרשו בספרא בקרחתו אל השואקים בנבחתו אלו החדשים ושם פרשו קרחת ונבחה הראש ואמרו אי זו קרחת ואי זו נבחה מן הקדקד שופע לאחוריו זו היא קרחת מן הקדקד שופע לפניו זו היא נבחה **נבל** לא תשיג גבול רעך "דברים" ונבולה אל שפתה סביב "יחזקאל" גבול האמה כלומר המסגרת סביב תהיה ורת והקבוץ שוד ושבר בנבולך "ישעי" והפעל ממנו אשר גבול ראשונים "דברים" הירדך לא יגבול אתו "יהושע" וגם חמת תנבל בה "זכריה" פ"י תהיה לה גבול והבגד והגבלת את העם "סמנת" ונבל את ההר "סמנת" פ"י תשים גבול והתאר מגבלות תעשה איתם "סמנת" בפלס הערים המבדלות והשם בלשון נקבה וכסמת גבלתו "ישעיה" והקבוץ גבולות ישיגו "איוב" ובמשקל אחר שרשות גבלות "סמנת" בפלס עבדות הפסלו בוני שלמות וכוני חירום והגבלים "מלכים" הם פוסלי האבן בקר ובמדה כמו שפוסלין פנות הבית בקו ובמדה ינותנין חוט של סקרא כסוף מרתם או משרטטין בשרטוט ומסס יפסלו האבן והוא מענין גבול כלומר ששמים גבול למדת האבן ומפרשים פרשו גבלים אנשי גבל שהיו אימנין אבן וכן זקני גבל היו מחזיקי בדקדק

נבל הלא כולב תתיכני וכגיבנה תקפאיגי "איוב" ידוע ור' יונה הביא בזה השרש אב

נבן אורן דרים גבנונים "תלים" וכבר כתבנום בשדש גב והוא הנכון **נבע** גבע בנימין סמנל "בכנז" ובהא הנקבה גבעת ובסמוך גבעת שאול "סמנל" גבעת הערלות "יהושע" חריכות דרים וגבעות "ישעיה" וגבעה כמו הר אבל אינה גבוהה כמו ההר וענין אחר ומגבעות תעשה להם "סמנת" הם הכובעים שמימינן על הראש לתפארת וענין אחר ומצא דגביע ואת גביעי גביע הכסף "כראשית" שלשה גביעים משוקדים "סמנת" וכמנודה ארבעה גביעים "סמנת" האיש אשר נמצא דגביע בידו "כראשית" והוא כמו גבוס אבל הוא עשוי בתכונה אחרת והוא שאמר גביעים מלאים יין וכוסו ירמיה **נבר** גבר חסרו על יראיו "תלים" ברכות אביך גברו והמים גברו כראשית ומארוזת גברו "סמנל" בצרי בעבור

והנפסק כגלא בסחגבר איש "סמנל" כי יחזרח גבר באחיו "דברי הימים" גם גברו חיל "איוב" פ"י גם גברו בחיל והתפעל ואל שדי חגבר ופשעיום כי יתגברו "איוב" והשם קול ענות גבורה "סמנת" והקבוץ ואם בגבורות שמונים שנה "תלים" אית קנאתך וגבורתיך "ישעיה" והפעל הכבד העובר וגברתי את בית יהודה "זכריה" וחילים יגבר "קהלת" וגברתים בניו "זכריה" וחילים יגבר אם הקדוים כהח צריך הבוקע בו להוסיף כח וחיל וכבר אחר והגבר ברית לרבים "דניאל" ללשונינו נגביר "תלים" כלם לשון חזק ואומץ ונצוח והתאר הוא החל להיות גבור בארץ "חזקיה" גבורים המה "סמנל" ותאר אחר הן גביר שמתיו לך "כראשית" פ"י ארון וראש ולנקבה אמר למלך ולגבירה "ירמיה" לעולם ארזת גברת גברת כמלכות "ישעיה" שרי גברתי "כראשית" ונקרא האיש גבר לפי שיש לו גבורה על האשה ורף גבר בעלמה "משלי" גבר לא יצלח בימיו "ישעיה" בשש נקודות וכן אמר בארבה גבר כמסלתו ילכון יול" לפי שחמשים לאגשים וגבורים שלטלו גבר ישעיה" פרשו בו רבו לפי ששלטול האיש קשה משלטול האשה ועוד אכתבו בשדש טיל והקבוץ חגברים לבר טטף "סמנת" ומשקל אחר עם גבר תמים תלים ומשקל אחר עם גבור תמים **נבץ** ראמות וגיבש לא יזכר איוב אבן מהאבנים היקרות ור' יונה פ"י בגר ממיני השרד הפסים ואבני אלגביש יתנשע פ"י אבני ברד דומות אלגביש כי הוא שתי מלות במקצת ספרים המדויקים ובנקצהם ימצא מלת אחת ואעפ"י כן יתכן להתפרש שתי מלות **נב** והמן כורע גר הוא כמלכר והוא כוסברתא

בלשון רבותינו וכן בערבי נקרא אלכסנדר ובלעז צוליינרדי ומת שאמר כורע גר לכן אין סמיכות המן אל הגר שיהיה עינו כך כי אין הגר לכן אלא שהיה גרמים דקים כדמות גרני הגר אבל המן היה לכן וכן אמר בפסוק האר ועינו כעין הבדלח להודיע כי אין סמיכותו אל הגר בעבור עינו כי אם לתכונתו וענין אחר העורכים לגר שלחן ישעיה למזל ואמר משה דכהן שהוא כתב צדק שיוחה על כל דבר טוב כי כן יקרא בלשון קדר ואמר כי כמהו באגר כראשית **נדר** יגדועל נפש צדיק תלים וכחכי איש גדודים הנשע באגר ראשית כלומר גודד הגדוד כי בחולדו היו להגדוד בניסג גרוד יגודנו כראשית לעלות לעם יגודנו תכקק הנח תמורת חכפל רעוד נכתבם בשדש גוד והתפעל ובית זונה יתגודדו ירמיה יתחברו גדודים גדודים עתה תתגודדו בת

מסרסו ויחזקנו גודד בענין אחד וכמוהו רבים
ואולי גם מסרסו גודד ויהיה הנח תמורת אורח
ואכל ויש לפרש ענין כריתותימן לשון ארמית גדי
אילנא **גוף** כי השפילו התאמר גורח" איתכ
מפני גוח ירמיה " וגוח מגבר יכסוף
איוכ " כמו נאת והאלף מומרת בו שלף ויצא מנח
איוכ " פי מגוף" ואפשר להיות מזהה שרש גוי נתתי
למכים יסעיה " ותשימי בארץ גוך " יסעיה " וכלם
שוכרו בשרש גו ובשנכתבה בו תיו הנקבה חומרת
והוא למד הפעל ביוד ואמרו כי מגות האריות רוח
הרבש" טפטים " וגיותו בתרשיש דניל " בלתי
אם גיותו ואדמתיו כראשית " את גיות שאל ואת
גיות בניד טמול את גיותהנה יחוקל" כמו גופתינו
גוף כי גוחיט ונעופה תליס " קמוץ כמו קס
שב ואלו רוח סן גוח היה פתוח והוא פעל עומד
והוצא וינו שלים כמדבר " ויגואת ראשו איוכ
אתה נח" תליס " והוא תאר בפלט טובי כלם ענין
חסרת הדבר ממקומו וגוח **גוף** כי אתה גוח
מכטן והכבר כי גוח יודן אל פיתו איוכ "
כי יוצא מגוח ממקומו טפטים " מוציא ויש אמר
שהוא בודד יוצא ממקומו בגיחומרתם יצא איוכ
בצאתו " ותגח בנחרותך " יחוקל " ותוציא ויהיח
מבנין הקל בפלס ותנח התבה או מהבנין הנוסף
בפלס ורח" וי ואפשר כי מהענין הזה נקרא גיחון לפי
שהוא יוצא ומתפשט ורבה כי הוא נהר גדול כמו
שאמר הסכב את כל ארץ ביש וארני אבי זל כתב כי
הוא יאור מצרים ונקרא גיחון לפי שיוצא ומסקת
הארמה " והסמוך לירושלם נקרא גם כן גיחון ואעפ"י
שהוא קטן והוא הנקרא שילוח כי כן תרגם יונתן
והורדתם אתו אל גיחון לשילוחא ואפשר שנקרא
גיחון לפי שהוא יוצא אל הגנות לחשקותם" חלל וגוח
בת ציון כיוולדה מיכה " ענינו והאנתי וגם הוא
מהענין הראשון כי האנחה הוצאת הנשימות **גוף**
גוי אחד בארץ דכרי " ויתר גוי ונחלום "
כפניה " יוד הכנוי חסרה מהמכתב ונשארה במבטא
גויס רבים יסעיה " שני גויס בבטנך כראשית "
לשמח בשמחת גויך תליס " ומשכלת גויך "
יחוקל " ונודך לא תבשילי עוד יחוקל " בכלם נפלה
יוי הרבים מהמכתב ונשארה במבטא וכן באלהי גוי
הארצות דכרי " חסר יוד הרבים ונשארה במבטא
ואמרו על קבוץ הארבה כי גוי עלה על ארצו יגל "
ארכותיו ורגיל בלשונם לקרא לאיש אחד שאינו
מישראל גוי ויהי ודגל הזה אצלם לפי שכל איש
שהיו רוצים לחבר שאינו מישראל רק מגוי אחד ולא
בזבד אצלם מאיזה גוי הוא אם הוא
אדומי או ישמעאלי או משאר האומות לפיכך

היו אמרי גוי כלומר שהוא מגוי אחד שאינו מישראל
ור' יונה אומר כי גוי נופל על איש אחד כאשר אמר
הגוי גם צדיק תהרג כראשית " חזיר בעיני כי
בעבור עמו אמר רי היה קצף יי עליו ועל עמו וכן מ'
כי הבאת עלי וי ממלכתי וטאה גדולה ועוד וירפא
אלהים את אביכך ואת אשתו ומהותו וילדו הגח
בי לא לקח אבימלך לבדו **גוף** וגלתי בירושל'
יסעיה " והפעל הכבר גיל יגיל אבי צדיקי
משלי " ובטרו עליו יגילו הנשע " גילי מאד ברז
ציון " זכרה " והוא מלדע וגילו ברעדה תליס "
תגל נפשי יסעיה " ויגל כבודי ואתה תגיל ביי
יסעיה " ונפשי תגיל ביי יסעיה " וחשם
השמחים אלי גיל איוכ " אל תשמח ישראל אל גיל
בעמים הנשע " פי אין לך לשמח בשום שמחה כמו
שאר העמים כי הם לא עובדו אלהים ואתה זנית מעל
אלהיך בהא הנקבה כי הנני בורא את ירושלים גילה
ועמה משוש יסעיה " ובתיו תמורת החא אף גילת
ורנן יסעיה " כלם ענין שמחה וששון ויש מפרש
ובטרו עליו יגילו ויגילו ויגילו ויגילו ויגילו ויגילו
ומענין שמחה וכן הוא הפי כי אבל עליו עמו ובטרו
שעליו יגילו קודם זה עתה יאכלו עליו עמו **גוע**
לא גוע בעונו יסעיה " פי לא גוע לבדו "
הן גוענו אבדנו " כמדבר " כל אשר בארץ יגוע "
כראשית " עני אני וגוע מגער " תליס " ויגוע ויאסף
אל עמי כראשית " והמקור בגוע אחינו " כמדבר
בפלס כשכב ארני המלך ומקור אחד האם תמנו לגוע
כמדבר " ענין גועה מיתח קלה שאינה באריכות
חולל **גוף** את גופת שאל ואת גופת בניו
דכרי חתיו לנקבת ונבלע הנח נדגש
וכנהו בלשון זכר במלת אם בגפו יצא " שמות " כמו
בגופו ונבלע הנח נדגש כמו ופטור יצאים רוצה למר
בגופו לבדו בא שלא בא גוף אחד עמו שהוא אשתו
גוף וגר זאב יסעיה " עם לבן גרתי כראשית "
יגורו בך " נדחי יסעיה גור בארץ הזאת
כראשית " מי יגור באהלך תליס " ומגרת ביתה "
גרים יאכלו יסעיה " פי אותם שיבאו לגור יאכלו
וישמעו גרים יאכלו כמו כרים שפרושו כבשים "
פרץ נחל מעג גר איוכ " פי ממקום שהיו גרים שם
תמים יצאו וחשם בגרות כמתם ירמיה " ומש' אחר
דעות ממגורם בקדכם תליס " שרד במעורו איתב
ימי שני מגורי כראשית כלם בשרק וזה הפעל סעד
מתגורר ירמיה " אשר אני מתגורר עמה מלכים
עוזן דירה ועתא רי גר יהיה זרעך " כראשית " כי
גרים חיותם " יחוקל " ובין גרו פי שכנו דגר אצלו
לגר אשר בטעריך דכרי " הוא הגבר דגר בארץ

כגדלותיך יתן. יחזקל " מגדלות מרקחים. סוים .
הפוחים שיגדלו בכסמים גדילים מעשה שרשרות
מלכים . תרגום מעשה עבות עובד גדילי גדילים
תעשה לך . דברים " הציציות התלויות בכגד שאים
ארגים יקראו גדילים וענין הפסוק על הציצית אשר
צונו במקום אחד ומה שאמר הנה כלסון גדיל ושם
בלסון ציצית כי מצות ציצית להיות שליש גדיל ושני
שלישי ענף **גדע** גדע בחרי אף . מיכה "
וגדעתי את זרועך . שמש " זרמי
הקומה גדועים . ישעיה " והנפעל נגדעת לארץ
ישעיה . נגדעה קרן מואב . ירמיה " והפעל הבכר
ואשריהם הנדעון . דברים " וכל קרני רשעים אנדע
תלם . ושלא נזכר פועלו ממנו שקמים גדעו . ישעיה
כלם ענין כריתת **גדף** את מי חרפת וגדפת
ישעיה " את יי הוא מגדף כמלך והשם גדוף
וישראל לגדופים . ישעיה " ובהא הנקבה גדופה
וגדופת בני עמון . נפניה " והקבוץ ומגדופותם אל
חתו . ישעיה " ומשקל אחד חרפה וגדופה . יחזקל
בפלים ענות חלושה החרפה והגדוף ענין אחד הם
גדר גדר דרכי בגזית גדר בעדי . מיכה . אחרי
גדר ולא אעבר אינך " ולגדרים ולחצבי
האבן . מלכים . וגדרתי את גדרה . הנטע " ותגדר
גדר על בית ישראל . יחזקל " והשם אשר לקח הפע'
ממנו גדר מזה וגדר מזה . כמדבר " פרוץ גדרו
ישעיה . גדר החיות . תלם . והקבוץ למחפרצת
גדריה תלם " וחס לבנות גדרו . מיכה " וחשם
בלסון נקבת המה היוצרים יישיבי נטעים וגדרה
דברי " כלל היו יושבים במקום הנטעים שהיו נוטעים
הנטעים ועושים גדרות . ומשקל אחד לשם בלסון
נקבת הגדרת הגנה והקבוץ והתשוטטנה בגדרות
ירמי " היונים בגדרות . כחם " פרצת כל גדרותיו
תלם " ומשקל אחד וגדר אבני נהרסה " מטלי . בשש
נקדות או היא המשקל הראשון בעצמו אלא שנשתב'
בו בסמיכות כמו גזל כתף ענין הבל סתימה וסגירה
וכל כותל העשוי לגנות ולכרמים וכל כותל שאינו
בנין חזק כבנין הבתים והחומות יקרא גדר חצר וכן
נאמר לסגירה ולסתימה שעושיק למרביץ הצאן גדר
צאן נכנה למקננו . וגדרות לצאיכם " כמדבר
והוא הנאמר בדברי רבותי אל דוד באמרם נכנסות
לדיר להתעשר ולשי פיל מזה והתשוטטנה בגדרות
ירמיה " כלומר התעללנה בובל גדרו צאן דרך בזיון
ויונתן תרגם ואתה ממן כסיען **גדיש** מגדיש
עד קמה טופטים ונאכל גדיש
התבואה אחד שנקצרה בשצבורה בטרון נקרא גדיש
ומזה אמרו רבותי אל למלח המדה על שפתה כל

המדות שהיו במקדש היו גדישות אין מחקין במקום
שגודשין ועל גדיש ישקר אינך פי ימדר להאסף
לקברות כמו הגדיש שאוספין אתו בזמנו אחר
שנתבשל בן הוא יאסף בזמנו ורבי האה אל פי גדיש
והקובה שהיא עשויה על הקבר כמנהג ארץ ישמעאל
ויפה פי כמו שאמר הכתוב למעלה והוא לקברות
יובל והקובה היא עשויה כמו הגדיש **גה** גה
גבול אשר תתנח את הארץ יחזקל
כמוזה וכן תרגם יונתן דין החומא והג'ז באלפא
ביתה דאטבח **גהה** ולא יגהה מכס מזור הנטע
ענינו ולא ירפא וכן לב שמח ייטיב גהה
וחסרה ממנו כף הדמיון ומשפטו כגהה פי לב
שמח ייטיב הרפואה כלו כי יותר תועיל הרפואה
כשחחולה יהיה לו לב שמח ומתעורר ומתחזק ירפא
כמורה יותר ממי שיהיה לו לב עצב הנה כי הלב
השמח ייטיב הרפואה **גהר** ויג ר ארצה ויגהר
עליו . מלכים " ענין פשוט הגוף כלו
ופי ויגהר ארצה שנפל על בטנו לארץ ותפשט כולו
וכן אמר בו התרגום גחיק לארעא מן הולך על גחון
שענינו הולך על בטנו בפשוט הגוף כולו **גו**
מן גו יגדשו . מיכה . מתוך ופי מתוך העיד
יגורשו בתרגום תוך גו . וענין אחד ושבת לנו חסר לב
מטלי . גוי נתתי ומבים " ותשימי בארץ גוך כי השלכת
אחרי גוך כל חטאי . ישעיה . ובהבלע הנח בדגש
ואותי השלכת אחרי גוך ותשליכי אותי אחרי גוך .
יחזקל " וישליכו את תורתך אחרי גום כמיה .
כמו גוף ונכנסה בו הא הנקבה שלף ויצא מגוה " אינך
ויתכן שהחא שרש ואינה לנקבה והנני עתיד להביא
בשרש גיה **גויב** יוצר גויבי . עמוס וטפסריך כגוב
גויבי כחם ובא בכילגן אחד כסימני הרבים
וכן הקרע לו חלוני " חשופי שית " ועל כל אצילי די
וארגי חורי " בכלם נפל מהם מס ורבים כמשק גבים
שוקק בו " ישעיה " ענין כלם ארבה כתרנוס ארבה
גובא וענין אחר עשה הנחל הזה גבים גבים " מלכים
באו על גבים ולא מצאו מים " ירמיה " חפירות
חפירות כמן בירות ותרגום בוד גובא וכן ויספן את
הבית גבים " מלכים " כלומר שעשה קרויו
כמו בירות שהיו גלוחו חקוקים על תכונת הבודות
ויונתן תרגם ושלל ית ביתה בהנתוכין ולא ידעתי מרז
הוא הנתוכין והגבון בעיני כי פי גבי צלעות כי צלעות
הברמה יקראו גב כמו שאמר על גבי בהמה וכן
צלעות האדם כשהוא כפוף כמו שאמר על גבי חרשו
חדשים " תלם . וענינו כי קצה הבית בצלעות כלו
בצלעות ברושי כש' יושבי הגבים " ישעיה . פרוש
בקעות **גוך** יגודנו והוא יגוד עקב . כראשית "
קבר זכרנו . אתם שחם מענין גודו ואעפ' שאינם

נחלי ועז הכניי בסגול וגם אפיתי על גחליו יסעיה
 והאחר מן גחלים גהל בפלם פזם ונכנכה עליו תיו
 הנקבה אין גחל לחםם יסעיה " וכבו את גחלתי .
 שמואל " **גחן** כלהודך על גחן ימקא " על
 גחוןך תלך כראשית " אמר בו התרגום
 על מעוהי על מעך תיזיל כלל שהולך מושכב ארצות
 על בטני דומה לזה מה שאמרו רז"ל אתתך גחצא
 גחן ולחוש לה **גיא** כל גיא ינשא יסעיה
 באטל והשאר בצדי ובלשון נקבה גיא
 גדולה מאד וכייה " ופ' אח' ונשב בגיא " דכרס
 ובלא אלף והגי כיניו ובין העי יתנע " והקבוץ על
 דרך נקבות וכמותיך וגיאותיך יתוקט " וכיוד
 נראית לאפיקים ו גאיות יתוקט " ענינים עסק עסקי
 וחיוור הנראית במלת ולגאיות תמורת האלף הרפרץ
 במלת ונשב בגיא והאלף תמורת חיוור הנראית בו
 ומשמש המלת גיאיות או נאמר כי חיוור הנראית
 בונשב בגיא ח' א הנסתרת במלת ולגאיות בין הגימל
 והאלף כמו שגמרתה בכל גיא ינשא וחיוור הנראית
 במלת ולגאיות היא תמורת הא הנקבה כי הנפרד מן
 גאיות נאמר גאה וכשנתחננה לדכותה ימרה ההא כי
 ונאמר גאיות כמו שהומרת הא מלוכה במלכות " **גיר**
 ואע"י שיש לומר כי מלכות הוא מקובץ מן מלכות
 לא מן מלוכה כמו שכתבנו בחלק הקדמו בשע השמו
 והוא הנכון " ומה הענין אשר על ראש גיא שמנים
 יסעיה " רוצה לומר אשר על ראש הלומיין שהיא
 גיא שמנים דמה דראש שלהם לכה זענים והזעדים
 וציקת השמן המבושם על ראשם תמיד עד שהוא נר
 כמים הנגרים כחל ובגיא וב' פ' ר יונה **גיר**
 א' גיר הנשה כראשית " גירי פחרי
 יסודנו כינכ " והנה עליהם גירי יתוקט " ובעצמו
 וגידים תסוכמני כינכ " ידוע וגיר בחל ערפך
 יסעיה " שכח בחל " לפי שיש גידים בעורף אמר כן
גיר מן הילדים אשר כגילכם יטיל " כדמ' חכם
 וכן אמרו רבותי אחיו של ראש ובן גילו של
 ראש כלו דומה לו **גיר** וגיפור דלות כחמיה
 יסגרו וכן תרגום וסגרת הדלת והגיפי דשא
 ונראה מדברי רז"ל כי הגפת הדלות הוא כגירה לכד
 בלתי נעילה במנעול שאצרו ושחטו פתח אהל מועד
 בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעיל פשיטא מוג' **גיר**
 כנעל דמי " וילן מאי " א' זרא הוא עצמו אין נעשה
 אלא לפתח הפתוח **גיר** כאבני גיד מנופצת
 יסעיה " ענינו סיד ובארמית על גיראדי
 על כהל היכלא **גלל** וגלל את האין ראשית
 גלל אל' דוכך תליס " גלו אבני ג' חלות
 אל פי המערה יתנע " והחאר גל אל' יפלטו

תליס " בפלם לחם חס כלו מי שמסבב דרביו אל יי
 יפלטו גללי חב סיר " על גלילי כסף אסתר " ענין
 סבוב ומטני נקראו השמים גללים בכפל הפא שהם
 סובבים העולם תמיד " להם קורא הגליל יתוקט " קול
 דעמך בגלגל תליס " הדלת האחת גללים מלכיש
 עשויה עמודים עגולים וכן גלילי זהב גלילי כסף חבל
 ענין סבוב וכן נקרא האגרת מגלה לפי שגוללין אותה
 מגלה עפה ונקרא הדומן והצוא גלל לפי שהו מתגלגל
 בגללו לצעח יאבד כינכ " כאשר יבער הגלל מלכיש
 בגללי צאת האדם יתוקט " ולחומם כגללים כפניה
 ומה נקראו הצלמים גללים לזלותם ולטנופם ודבותי
 זל פרשו גלל השן שאמ' ובער זה השן וכן הוא אומר
 כאשר יבער הגלל ונקרא השן גלל לפי שהוא דומה
 לאבן גלל שהוא האבן הנקראת בארמי ובלעז מרמרא
 ונקראת גלל כמו שאמר נדבכין די אבן גלל וכן
 חקש והגבבת נקרא גלל מפני שהוא מתגלגל מרוב
 קלותו שיתמו בגלל בקש לפי רוח תליס " ובגלל
 לפני סופה יסעיה " וכן נקרא הראש גלל למבוב
 עמר לגלגל סמנית " ואת גלגלתו תקעו דכר " **גלל**
 ונכפל גם הפא בגלל ובגלגל כמו שנכפל בקדקד
 שהוא מן קדד וכן נקרא חמר האבנים לסבוב גל
 אבנים " עד הגל הזה ראשית " והעד והראיה ששרכס
 גלל חבורו לדיסגם מוכחותם בגלים יתנע " הדגש
 לחסרון אות הכפל כמו פת פתים מן פתתוקן מן קנן
 וכן המעין נקרא גל לסבוב גל נעול סיר " גלות
 מים יתנע " את גלות ע' ית ואת גלית תחתיות
 יתנע " והנפעל מזה ויגל כמים משפט עינים " כל
 הוא פתח ואופן העלה יקרא גלל והמס גלל עגלתו
 יסעיה " חג' הראשונה בחרק גלל ו כסופה יסעיה
 חג' השניה בחרק " ויתכן היות מזה קול רעמך בגלל
 תליס " והוא אומר על גלגל מרכבות פרעה כמו שא'
 יסר את אופן מרכבותי ועוד בענין הזה גלוהי את
 חרפת מצרים יתנע " והנפעל ונגלו כספר השמים
 יסעיה " והכבר ויגל את האבן כראשית וכבר אחר
 ושמלה מגוללה בדמים יסעיה " וחדתפעל מתגלל
 בדם שמואל " להגלל עלינו כראשית ובכפל הפא
 תחת שואה התגלגל כינכ " וגלגלתיך מן הסלעים " **גלל**
 דמיה " ענין חבל סבוב " גלל חים יסעיה " כל
 משכריך וגללך עלי עברו יכנה " בשוא גלל תליס
 לפי שגלי חים מתגלגלי בתנועת נקראו כן אחד מים
 וגולה " וכייה " גולות הכותרות " מלכיש " וגולה על
 ראשה במפיק הא והיה ראוי גלל כמו אצל כנה ראוי
 פנתה או י' ז' משקל אחד בלא הא והנקבה גל בפלם
 חק או יתזה המפיק לתפארת

וכן ונמכר לגר תושב " ויקרא " וכן כל גר שהוכיח
תורה שהוא גר בארץ ישראל הוא שקבל עליו שלא
לעבוד ע"ז ויש מוחם שנתגיד טבל ונתיהד והוא הגר
שהזהירה תורה על עניין המצות כמו האורח והגר
ויקרא " לגר ולאורח הארץ במדבר והגר הגר
בתיכם לא יאכל דם. ויקרא " וענין שני " לא
תגורו מפני איש. דברים יגורו שכן שומרון. הנטע
גדו לכם מפני חרב " אינכ " לולי כעס איוב אגור " **ג**
דברים " והמתרגם תרגם אתו מן אגרה בקציר " **ג**
משלי " והשם ומגורותם אביא להם יטעיה בשדק
בגורת רשע היא תבואנו בחלם משלי " כי אם מנד
מסביב ירמיה בחלם " בגורי אל חרב היו אתעמי
יחזקאל מגורי מסביב איכה בשדק ענין פחד ופי
בגודי אל חרב " פחדו חרב היו לעמי וענין שלישי
יגורו עליו עזים יגורו יצפנו " תלים הן גור יגור. מי
גראתך יטעיה ויש לפרש מזה יגורו שכן שומרון
אלה הם עומדים " והעוברים כל יום יגורו מלחמות " **ג**
תלים ובחלם יגורו בחרמו " חזקיהו " וההתפעל על
דגן ותידוש יתגורו. הנטע " ענין אסיפה וקבוץ ופי
מי גר אהך מי שיתקבץ עמך להלחם והיא אומר וזה
על גוג ומגוג עליך יפול כמו שנאמר עליו במקום אחר
על ודי ישראל תפול " והשם העוד הזרע במגורה " **ג**
תנ"י " ויתכן לפרש מזה רעות במגורם. כלומר במקום
שנאמרים שם ובתוספת שתי ממין נדרסו ממגורות
ונל " בשדק ראאול כתב כי המס הראשונה לבייש
לפיכך נדגשה המס השנית ופתח המס מקום חזק כמו
למבראשונה ענינם מקום אסיפת התבואה ויש לגרש
מזה וסעד מתגורר. ורמיה " וכן תי עלעול מהבניש
ואמר בו המסרה בתרי לישני ופי העוד הזרע
במגורה תנ"י " ודרך שאלה כלומר יש לכם עוד זרע
במגורה. שתשענו עליו אין לכם כי אם הזרע בארץ
לפיכך צריכים אתם אל ברכתי ואם תהלו בנין הבית
תכירו מיד ברכתי שאשלח לכם גורגז ובפרי העץ
ורבי שלמה פי עדין לא זרעתם בשנה זו כי הזרע עדי
במגורה והאילנות עדין לא חגשו פירותיהן ומעתה
תזרעו בזמן ברכי כי בנין הבית יכי ברכי במעש יריכי
גור אריה יגודה. בראשית " רבתה גוריה. יחזקאל " **ג**
הגיקו גוריהן. איכה כלם בשדק ובחלם נערו
בגודי אריות. ורמיה " ולנקבות בדי גורותיו. כחם
בני וחיות בעודם קטנים יקראו גורים **גוש**
לכש בשדי רמה וגוש עפר " אינכ " חתבת
עפר ודומה לו בדברי רבי שניקרו בגושיהן **גוז**
לגוז את צאנו " ראשית " גוזים יך גזי נודך
ורמיה " ויז את ראשו " אינכ " והגפעל וכן נחו ועב'

כלומר נברתו. והשם יורד כמטר על גז. ת"ס
שנקצר ונשארו שרשי ועוד יצמח עם הבשר וכן אחר.
גז המלך. עמוס " וכן הצמר שגוזין מן הצאן גז
צאנך. דברים " וימץ מל מן הגזה. סנכנים " את
גזת הצמר " סנכנים " ומן השרש הזה והענין הזר
גזית ויספשו להיות גזית בדגש ובא תנח תמורת
הדגש כמספוט אבני גזית. דברי " לא תבנה אתהן
גזית פי אבני ברית כלומר אבנים נפסלות **גזל**
והשיב את הגולה אשר גזל. ויקרא אשר גזלו
עבדי אבימלך. בראשית " פן תגזול את בנותיך " **ג**
בראשית " והנפעל ונגזלה שנתם. משלי " והשם אי
בגזל. ויקרא " ובסזוך גזל אח. יחזקאל " גזול משפט
וצדק. קהלת " בחמש נקודות ענינם ידוע וענין את
ותור גזול. בראשית " הוא בן הזנות ואמר גזל
שענינו העוף הקטן כמו על גזוליו ירחף. דברי " לפי
שלא יבשר לקרבן מן היונים כי אם הקטנים **גזם**
יתר הגזם יול " הוא מין ארכה **גזע** מגזע
ישי. יטעיה " בכגול בל שרש בארץ גזעם
יטעיה " ובעפר ימית גזעו. אינכ " העץ הנקטף
ושרשו נשאר בארץ יקרא גזע וכן אמרו רז"ל גזעו
בזלוק ועוד אמרו העולה מן הגזע שלו מן השרשים
של בעל הבית פי כל גוף האילן מן הארץ ולמעלה
והסעיפים העולים ממנו הן שלוקח והשרשין הם
השמונים תחת הארץ והעולה מהם של בעל הבית
גזר גזר ממכלה צאן " ת. קוק לגזרם סוף לגזר
תניס " גזר את הילד החי מלכיס " ויגזרו
העצים. מלכיס " והנפעל כי גזר מארץ חיים. " **ג**
יטעיה " וחמה מידך נגורו. תלים " והשם בין הגזרים
דאלה ראשית " והגזרה והבניה. יחזקאל " עני בריות
וחתוך ופי והגזרה והבניה הלשכה הגזרה מהבית
וכן אל פני הגזרה אשר על אחריה " יחזקאל " וזונת תר
דגורה בצורתא וכן ספיר גורתם. איכה " כלומר
כאלו נחתכו מן הספיר לרב זכותם וכן אל ארץ גורת
ויקרא שנפדתה מן הישוב ומן הצמחים " ובמגורות
הברזל. סמואל " הם המסורות שחותכין בהם העצים
שידא בלעז או הדומה להם מכלי הברזל הוחתכו ואם
על דבר החוק שלא ישוב אחד ותגור אם ויק לך אינכ
ויגור על ימין. יטעיה " והנפעל אשר נגזר עליה
אסתר " כלומר נחתך הדבר שלא ישוב עוד אחר ור'
יונה פי אל פני הגזרה אשר על אחריה דחתוך כלומר
שנחתכה ונחלה מושבות ישראל ולכהנים וללוים
גחל כי גחלים אתה חותה על ראשו " משלי
הגימל בכגול ובסמוך בפתח גחלי אש
תלים " גחלי רתמים. תלים " הוא משקל אורב בפלם

כל אחד לרבות על חברו וכן גם אתם גם בני ישראל
שמנת " וכן גם בעם שמנאל בעם אחי בעם ופי גם
ברוך יהיה בראשית לפי שאמר ואברכחו שברך
אתו שלא מדעתו כיון שהרגיש בו וזכיר כי יעקב
היה אמר גם ברוך יהיה כלומר מדעתי אברך אותו
עתה ויעש גם הוא פשעים בראשית " לפי שעשה
יעקב פשעים אמר כי גם עשו עשה פשעים ופי
גם אדם גם בני ישראל " שמנת " גם אנו גם ארזת
גם אנו גם אשר נמצא חנוכי בידו " גם רכב גם
פרשים " בראשית " כל אלה לפי שאין דבר מוקדם
בזמן הבנות לפיכך אמר גם עם הקודם כי יכשר היותו
אזרון לפיכך יאמר גם עם כל אחד וכמו זה הדרך
בלשון הקדש בכף השמוש כאמר בעם ככהן בעבד
כאדניו כמון כפרעה כלו זה כזה כזה וכן וילכו
גם אחיו בראשית " לפי שאמר בתחלה ויצו אל
יוסף ידמה ששלחו אל יוסף אנשים נבכדים שישא
פשעים וחטאתם ואחרי כן הלכו גם הם ויפלו לפניו
ויש בענין אפילו כמו אין גם אחד אפילו אחד " גם
לדעה ישנארש גם בשחוק יכאב לב " משלי
והדומים להם והכל ענין רבוי **גמא** הגמיאוי
נא מעט מים " בראשית " השקני
וכן ברעש ורגו יגמא ארץ . לוח " כאלו מרב קלותו
ומחירותו ישתה הארץ וכן פי אדני אבי ע' ה' מגמת
פניהם קדימה . חקיק " והוא מן הפעל הרגש וכא
כדרך בעלי ה' האמר הבנין ממנו גמה גמית מגמת
מגמה ובסמוך מגמת פניהם רוצה לומר כי רוח קדים
שותה פניהם כלומר יבא בעזות פנים כאלו רוח קדים
שהיא עזה שתתה פניהם או השקתה היגאה גמא בלא
בצח . חיונ " תיבת גמא . שמנת " ובבלי גמא הוא עץ
קל עד מאד ויש לפרשם מלשון גמי בדברי רבותי זל
כי עושי מן הגמי ספנות קטנות חופתן אתן בזפת
שלא יכנסו בחם המים וחס קלים על פני המים
גבר גמר ארכה . שופני . אמת הודע והתאר
וגמדים במגדל חיד היו . יחוקל " פי גמס
אנשי מרה קצרה **גמח** מגמת פניהם קדימה
חזיק " נכח פניהם " וכן תרגם מקביל אפיהן
וימן לרח קדימה וכבר כתבנו עם האלף **גמל**
כי גמל עלי . תלים " אשר גמלם כרחמיו " **גמל**
ישעיה " אשר גמלו אותו . בראשית . גמל על עבדך
אחיה אשרו שישלם לך את גמולך שגמלת לנו .
תלים " ענינם התחלת חשבה או הדיעה
ויש להשבת חשבה או הדיעה
תמלניי בצדקי . תלים . וחשם הגמול אתם משלמי
יש " ועם הא חנקת ולמה יגמלני המלך הגמול
זאת . שמנל " ומשגל אחר תגמול כל תגמולו

על . תלים . והוא כמו תגמוליו ובא בהא יוד על דרך
הארמית עלהי ידחיו " וענין אחר ויגדל הילד ויגמל
בראשית " נשלמה יניקתו " וכן עד גמל הגער . שמנל
הפעל הקל ממנו כאשר גמלתו . שמנל " גמול יוד
היה " גמול מחלב . ישעיה " שבי עד גמולך אתו .
שמנל " וכן להשלמת בשול הפירות ויגמול שקדים
כמדבר " ובסר גמול . ישעיה " את הגמל . וגמלתם
נושאים " בראשית " גמלים מניקות " בראשית יד וע
חופר גומץ בו יפול " קהלת " נכתבה בו
גמץ הוא עם הדגש תרגום אל הפחת הגדול לגי
קמצא וחקף והנימל ממרצא אחר הם **גמר** . גמר
אמר לדור דור " כי גמר חסיד תלים
ענין כליון השלמה ואשר הוא פעל יוצא לאל גומר
על תלים משלים חסדו וכן יגמר בעדי " תלים " **גמר**
ישלים טובו בעדי ויש מפרש יגמר נא רע רשעים " **גמר**
תלים . יוצא כלומר הרע שעושים הרשעים יגמר
אותם ויכלם ויתכן היותו פועל עומד כל שיהיה ויסוד
רע הרשעים **גן** גן בעדן מקדם . בראשית " **גן**
גן בעל שמים ולשון רבים מעין
גנים . לדעות בגנים ובא בלשון נקבה וכגנה זרועה
תצמיח . ישעיה . אל גנת אנו . ולשון רבות כגנות
עלי נדר " כמדבר " ונטעו גנות ואכל את פריהן " **גן**
דמיה " ועשו גנות ואכלו את פריהן " עמוס " והגבול
ששרשם גן והרגש מוכיח **גן** תגותי על
העיר הזאת " מלכים " גן והציל " **גן**
ישעיה " והפעל הכבד כן יגן " ישעיה וחשם מגן
גבחהו מאדם נחום אלף המגן תלוי עליו " פורים
של ש מאות זהב יעלה על המגן האחת " מלכים " **גן**
והקבוץ ושלש מאות מגנים זהב שחוט " מלכים " **גן**
ובלשון נקבות את החניתים ואת המגנות דברי על
כן נקרא מגן לפי שהוא מגן על נושא סגנון ראה
אלדים תלים אתה שאתה לנו מגן וסתירה ראה
בעניניו ולחצנו וכן נקראו גזול העם לפי שהם כגנים
על העם כמו שאמר כי לאלדים מגני ארץ תלים " **גן**
אהבו הבר קלון מגניה הוטע וענין אחר תתן
להם מגנת לב חיכה " כמו דאבון " ואפשר שיהיה
מהענין הראשון ופי כסוי לב על דרך השמן לב העם
הזה ואדני אבי זל פי כסוי הלב וחלי ידוע הוא
מתחלואי המות ואומר לו בערבי גאסיה אל קלב
גנב למה גנבת את אלדי . ויגב יעקב את לב לבן
הארמי בראשית פי גנב דעתו כי הוא
וזה חושב שהיה עם צאנו והוא ברח וכן ויגנב אותי
בראשית כאלו אמר דעתי או יהיה אותי במקום מן
כלומר גנבת דעתך ממני וכן אמר התרגום וכסית מני
גנבתי יס וגנבתי לילה בראשית והיוד בשניהם
נחם שראוי גנבות יוסף

הקריאה כמו ותעלום יוציא אור כבבחה בשם קיץ
ולא גשמה חזיא בלי עגול כמו מורק" וכל גלילות
פלשת יוש" גלילות פלשתים. יהושע גלילות
ישעיה בגלילות הירדן יהושע כמו גבול או כמו
מחוז או מדינה יוצאי אל הגלילה הקדמונה שם מקר'
נקרא כן לענין ידוע אצלם ויצא אל גלילות אשר נכח
מעלה אדומים " יהושע " וכן נקרא אל הגליל אשר
נכח למעלה אדומים והכל מקום אחד והשם אחד
ויונתן תרגם יוצאים אל הגלילה הקדמונה נפקח
בגלילה ממדינחא וכל הנכנסים תחת השרש הזה הם
ענין אחד כלם " אבל כל אחד יתפרש לפי מקומו ולפי
ענינו הקרוב אליו וכן בגלל הדבר הזה בסכת הרברי
הזה לכריס **גלב** תערו גלבים יחוקל הם
הספרים וכברא שית רבא היה המלך עומד
ומגלכ בידו תרגם כל זקן גרועה גלובה חרבות צורים
יהושע " גלכין דטער **גלד** שק תפרתי עלי
גלדי " אינכ " עורי ודומה לו בלשון
רבותי בשוקא דגלדאי פל בשוק מתקמי העורות ועוד
אמרו גרדו והעמידו על גלדו כלום שלא נשתייר אלא
עורו וכן קראו לבחמה פשוטת עורה מחמת חולי
גלודה וכן בערבי נקרא העור אל גלד **גלה**
גלה כבוד מישראל " שמעל על כבודו
כי גלה ממנו " יהושע " גלה משוש הארץ " ישעיה
עתה יגלו בראש גולים עמם " יגל יבול ביתו אינכ"
וגם גולה אתה למקומך " שמעל " למקומך קשוד עם שוב
שזכר למעל באלו אם שוב למקומך כי נכרי אתה וגם
גולה אתה כי בגת היה יושב לפיכך נקרא אתי הגתי
ופל שוב ושב עם המלך שוב למקומך לגת או שב עם
המלך אבשלום והנפעל דורי נסע וגלה. ישעיה
והפעל הכבד אשר הגלה נמכר נצר " אסתר " אשר
הגליתי מירושלם " ירמיה " ושלא נזכר פועלו ממנו
אשר הגלה מירושלם " אסתר הגלת יהודה כלה
וגלת שלומים " ירמיה " כמו הגלתה " והשם כלי
גולה. יחוקל " ומסקל אחר וגלות החל הזה " ענכדיה
וגלותי ישלח. ישעיה " אלו והרומים להם ענין גלות
ידוע הוא כי הוא לשון שלטול והנעה ורוב הלשון
הוא שלטול השבי ויש בו שלטול הנוע לכד שאין בו
שבי כמו וגם גלה אתה. שמעל " וכן הגלום אל
מנחת. לכרי " וענין שני גלה חציר. משל " והוא
פעל עומד באלו אמר נגלה חציר. ואשרהם פעל
יוצא גלה את און שמואל " גולה סוד " משל " גלוי
לכל העמים. " אסתר " ואקח את ספר המקנה ואת
והחיות המצוה והחוקי ואת הגלתי. ירמיה " תרגם יונ'
תסביח ית שטרא דזביני וית דכתיב בעיץ וחתים
כהלכתא וכדחזי וית שטרא פתיחה ואדני אבי זל פל
שטר שגלה און הגואלים האחרים כמו שכתוב ואני

אמרתי אגלה אונך תת " והנפעל וגלה יסודו
יחוקל " וגליתו אליהם. שמעל " תגל ערותך. ישעיה
כהגלות. שמעל " אפל וגל כמים משפט. עמם
שהוא פתוח הוא משרש גל מענין גלות מים. יהושע
וההפעל ויתגל בתוך אהלו. כראשית כי אם
בהתגלות לבו " משל " והפעל הכבד מי גלה פני
לבושו " אינכ " גלית את מסתריו. ירמיה " גלתה
את מקור דמיה. יחוקל " כי מאתי גלית ותעלי " **גל**
ישעיה " וגלית את עיני בלעם. כמדכר " וגל את
מסך יהודה. ישעיה " גל מעלי חרפה ובוז " תלים
ענין אלו והרומים להם ענין גלוי
ושלא נזכר פועלו ממנו והצב גלתה העלתה. כחם
ופל כי מאתי גלית עצמך שלא רצית לחכות
ולהתככות תחת כנפי השכינה. הגלוינים והכדינים
הם החלוקים הדקים וכן נקראו בער' אל גלילה ונקראו
כן לפי שנגלה הכשר מתחתיהן מרוב דקותם ויש
מפרש גלוינים מראות קחך גליון גדול ישעיה
אגרת **גלח** וגלחה את ראשה. לכריס " ואת
הנתקלא " גלח " יחוקל " יגלח יי בתער השכינה
ישעיה " מגלחי זקן וקרועי בגדים. ירמיה " על דרך
באלה נובלת עליה כמו שאנו עתידין לבאר בשרש
נבל " ושלא נזכר פועלו ממנו כאשר גלח " סנטיס
אם גלחתי וסר ממני כחי. סנטיס " וההפעל והתגלח
יחוקל " ענינם ידוע. **גלם** את אודתו ויגלם
מלכים " כפל אותה וכרך אותה ובה
הבה את המים וכן בגלוימי תכלת ורקמה. יחוקל
מל בוש שיחכסה ויתעשף האדם בת קורין לו בלעז
קפא וכן בדברי רבו ומיכסי גלמא ויש מפרשים אותו
כרכי הבגדים שרושלש בלעז וענין אחר גלמי ראו
ענין. תלים " גופי כי גוף הדבר שאין בו כל צורותיו
ולא נגמר לכלי נקרא גולם גלמי כלי עץ גלמי כלי
מתכות קודם שנגמר כל מלאכתו כלי יקראו כן וכן
ויקראו האדם הרק מאין חכמה גולם שבעה דברים
בגולם ושבעה בחכם **גלע** ולפני התגלע הייב
נמוש " משל " וכל אויל יתגלע " בכל תושיה
יתגלע. משל " ענינם יתערב **גלש** שגלשו מהר
גלעד " טיריס " ור' יונה פירשו השכימו לקוח
מלשון הערב שקורין לשחר גולש ויתכן לפרשו מעני'
נכח הוא שאמר בו התרגם גלוש הוא וכן פי אאול
שנמרטו ונכרוקו בינות עצי היער ונתיפו באלו נסרקו
במסרק **גם** מלה שחיא בכל מקום לתוספת ענין
ור' יונת חלק אותה לעניני ואין צורך כי כלם
לתוספ' ויאבל גם אבל את כספנו " כראשית " לפי שא'
הלא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו כי לא די שלא נתן
לנו משלו אלא אבל מה שראוי לתת לנו וגם אבל
בספנו שהו שכירותך וכן גם שניכם יום אחד כראשית

מדלות. ויקרא. ויפל הגורל על יונה יונה. אתח
תומך גורל "תלים. ידוע גרם גרמיו כמסיל
ברזל. אינכ. עצמיר דומה לתרגום
ועצם גרמא וכן ורוח נכאה תיבש גרם מעלי
ולשון רכה תשבר גרם "מעלי. יששכר חמור גרם
נימי. רוצה לומר חזק ובעל גרמים וסובל משא
גדול וזה הוא שאמר ויש שכמו לסבול וז' יונה פרשו
שביר שאינו יכול לווד ממקומו מן ועצמותיהם יגרם
כמדכר. אל גרם העלות "מלכיס. בשש נקדות אל
עצם העלות כלום אל המעלות עצמן או הוא בענין
מדרג ו"ת דרג שעי. לל המדרג שהי בהסימן לשעי
היו וכן תרגם על המעלה שול אבן שעיא ועצמותיהם
יגרם ישבר הרמים ועל הדרך הזה ושרש יסיר
השרשים ומבנין הקל לא גרמו לבקר "נפניה. כלומר
לא שרפו כי האריה או הזאב בטרפם ישמרו הגרמים
או פ" לא השאירו אפי' הגרמים לבקר ונדרך
החשאלה ואת חרשיה תגרמו. יחוקל גרן
ויקב לא ירעז. הנגע. ומלאו הגרנות בר
יגל. מרשתי ובן גרני ידוע ויטעיה גרם גרסה
נפשי לתאבה. תלים. נשברה ונכתתה
מרבית אותה אל משפטיך והפעל הכבר ויגרם בחצץ
שני. איכה. וישבר ונכתבו בשין גרש כרמל בשש
נקדות מגרשה ומשמנה. ויקרא. החטה הגשברת
ההנפרכת פרשש בלעז דומה לו בדברי רבו ול
חומץ שנפל לתוך תגריסין גרע ולא תגרע
ממנו. דכריס. וכל זקן גרועת ירמיה.
ותגרע אליך חכמת. אינכ. כלומר אם היית בסוד אל
איך היתה עתה החכמה שהיית צריך שתהיה אליך
נגרעת ותגרע שיחה לפני אל לא יגרע מצדיק עינו
אינכ "וגם אני אנרע ולא אחוס ואגרע חוקך. יחוקל
ההנפעל כי אין נרע מעבודתם דבר שמנת למר
נגרע כמדכר והשם כי מנרעות נתן לבית מלכיס
והפעל הכבר כי יגרע נשפ" מים אינכ עניין הכל
האניעה והחסרון ופי כי מנרעות נתן לבית סביב
חוצה הנני עתיד לפרש בשרש יצע כי היצעוהם
הצלעות והתאים היו בנויות סביב חוץ לכותל בית
המקדש ואלו הצלעות היו תחתיים שניים ושלישים
זו על גב זו והיציע התחתונה חמש באמה רחבה
וכנגד תקרה של זו היצע התחתונה היה כתם כותל
החיכל אמה אחת ועל אותה האמה היו שוככות
קורות היצע התחתונה והיה עולה כותל החיכל
מהיציע התחתונה ולמעלה בגרעון אמה אחת
שהיה עכו של כותל החיכל גרוע אמה אחת ממה
שהיה מלמטה הנה היצע התיכונה רחבה שש אמות
באותה אמה שכנס כותל החיכל. נוסף רחבה על

היציע התחתונה וכן כנגד תקרה היצע התיכונה
היה כונס כותל החיכל אמה אחת ועליה היו שוככו
קורות היצע התיכונה והיה עולה כותל החיכל
מהיציע התיכונה ולמעלה במגרעת אמה אחת עד
למעלה הנה היצע השלישי שבע אמות רחבה באותה
אמה שכנס בות הה' נוסף רחבה על התיכונה אמה וח
פי' כי מגרעות נתן לבית סביב חוצה ובאות המגרעו'
היו שוככות ראשי הקורות כדי שלא ינקוב הכותל
להטת הקורות וזהו שאמר לבלתי אחח בקירות
הבית גרף נחל קישון גרפס טופטים
תרגום ואת היעים וית מגרפיתה ודומה לו
בדברי רבותינו גורפין מתחת רגלי הבהמה באגרוף
רשע יטעיה באבן או באגרוף טמנת הא' טפס'
בא' אודוע והוא חתיכת עפר וכן תחת מגרפותיהם
ישל והמם בכגול אבל בדברי ר"ל דומה כי אגרוף
היא היד הכפופה בלא הבהן ועשוין בני אדם להכר
בהכמו שאמרו והן הן אגרופין של בית דוד ועוד
אמרו בעלי אגרופין ועוד אמרו אגרוף גדול זה אגרופו
של בן כטיח ואמרו מדה ל' יהודה במלא אגרוף
גרש הגני גודש מפניך "טמנת" ואשה גרוסרה
מאישה "ויקרא" הרימו גרושותיכם
מעל עמי "יחוקל. פי' המסים שאת גודשים ומשליכי'
עליהם הרימו אותם מעליהם ויונתן תרגם פלקו
תקלתכון מעל עמי ויגרשו מימיו רפש ופיט" יטעיה
ההנפעל בים נגרש "יטעיה" פי' כים שהיא מתנדנד
בגליו ויוצאים אל הספה "נגרשתי מגד עיניך. יונה
ונגרשה ונשקעה כי אור מצרים "עמוס" והפעל הכבר
גרש את האמה הזאת "כראטית" ושלא נזכר פועלו
כי גורשו ממצרים "טמנת" והשם גרש ירחים. דכריס
בשש נקדות והוא הפירות שמניצים ופודחים בכח
הירח כאלו הירח מגרש אותם לחוץ והשם עח
בתוספת מס מגרש למען מגרשה לבו. יחוקל. והוא
שם במקום מקור כאלו אמר למען גרש אותה לבו
וזה השם עוד לפרוות אשר הם חוץ לעיר ומגרש
הערים. כמדכר. ומגרשי הערים. כמדכר. ומסקל
אחר לקול צעקת חובליך ירעשו מגרשות "יחוקל
ונקראו כן לפי שהם חוץ לעיר כאלו נגרשו מן העיר
גרש כרמל "ויקרא. בשש נקדות מגרשת
ומשמנה "ויקרא" כבר זכרנו בשרש
גרם גרש נגששה בעודים קוד ובאין עינים
נגששה. יטעיה" הראשון מקל
והשני גרש גרש משוש גרשם הגשם והשלג
יטעיה" בשש נקדות גשם שוטף
יחוקל וגשם משהות עזו "אינכ. יחוד לכס גשם
אל הוא המטר החזק וכן נשע ארץ גשם יגדל. יטעיה

וגנובת לילה והגפעל אם גנב יגנב . סמנת " והפעל
הכבר מגנבי דברי . ירמיה " ויגנב אבשלום את לב
אבטי ישראל " סמוט " ושל לא נזכר פועלו ממנו כי
גנב גנבתי " כלאסיה " ואלו דברי יגנב . אינכ " **ג**
וגנב מבית האיש . סמנת " וההתפעל ויתגנב העם
ביום והוא . סמוט " והשם אם המצא תמצא בירו
הגנבה סמנת " ונמכר בגניבתו . סמנת " והתאר
אז ימצא הגנב . סמנת " אם גנבים באו לך ענכיה " **ג**
כבשת גנב כי ימצא " ירמיה " תרגם יונתן ככהתת
גבר דמתחשיב מהימן ואשתכח גניב **גנז**
אל גנזי המלך . סמנת " ובגנזי ברומים
יחוקל . כמו אוצרות מקום או פלים שמכניסין בס
הזהב ודרכם והבגדים החכודות **גע**
יגעה שור על בלילו . אינכ " הלוך **גע**
סמוט " המיית השור תקרא געיה **געל** וגעלה
נפשי אתכם . יקרא " אם בציון **געלה**
נפשך . ירמיה " והנפעל כי שם נגעל מגן גבורים " **ג**
סמוט " והשם בגעל נפשך . יחוקל " **געל** מענין
מאיסה והרחקה ומהענין הזה שורו עבר ולא יגעיל " **ג**
כי ולא יפלט הזרע וישליכנו כי על התכונה יפיל
ש זת הזרע ולא יפליטנה לחוץ ויעבר בה הפרה כפי
התולדת " וים שורו עבר על הנקבה והיה עבר פעל
עומד והנכון מה שכתבנו כי תכלית הפסוק על
הפרה ודאשיתו על השור כי ספור דבריו על שלות
דרשע וכי כל דבריו יבאו על נכון וכן אמר תפלט
פרתו ולא תשכל ודומה לו בדבריו רבו זר מעילול
ברוחחין כי כאשר הכלי במים רוחחין יפלוש כל אשר
גבלע בתוכו **גער** וגער בו וגם סמרתק . **ג**
יסעיה " יגער " **ג** " כיך השטן . זכריה " **ג**
ומגער בך . יסעיה " הגני גער לבס את הזרע " **ג**
מלאכי " גער חית קנה " גערת גוים " גערת זדים " **ג**
תליס " והשם ולץ לא שמע גערה " מטלי . ובמשקל
אחר ואת המגערת " דכריס " אעפי שהם בלם ענין
אחד יש הפרש ביניהם מעט כי הדבקים בבירת דום
כמשמעם לשון גערה והאחרים לשון השחתה **געש**
ותגעש ותרעש הארץ . תליס וההתפעל
יתגעש ותרעש הארץ " סמוט " כנודות יתגעשו
מימיו . ירמיה " ושל לא נזכר פועלו יגועשו עם ויעכר
אינכ " ועם ההתפעל וכנודות יתגעשו מים . ירמיה
רשתו והתגעשו והתהללו " ירמיה . ענין הכל התנדל
והתנועה **גף** אם בגפו יבא כבר זכרנו בשדרש גוף
וכן זכרנו וכל אנפיו . יחוקל . שהאלף בו
נוספת בשדרש אגף ואפשר שתהיה האלף שרשית " **ג**
על גפי מרומי קרת " מטלי " על כנפי או הוא כמו על
נבי כי הבית הפא סמוצא אחד הם ויש לפרש מודת

אם בגפו יבא פלי כנפיו כלו שכא יחיד בכנף בנה
לכד יתכן שדרש המלות האלף גפן **גפן**
והנה גפן לפני . כלאסיה " בשש
נקדות ויהי לגפן אדרת . יחוקל " גפן בוקק ישראל .
הנכע " וימצא גפן שדה וילקט ממנו . פקיעות שדרת
מלכיס . והגפנים סמדר . סוויס " ויש מפרש גפן
שדה . מלכיס " עץ אחר שגדלים בו הפקיעות והוא
ב זן גפן ונקרא גפן שדה **גפר** עצי גפר
לחסיק " הוא עץ קל על פני **גפר** המיס ואמר
בו התרגום קתרוס ואברו ואל ארבעה מיני ארזים הם
ארז קתרוס עץ שמן וברוש ויש נסחאות בתרגו אעין
דקתרון ונבראשית דבהר נחן אומר עצי גופר אעין
דקדרונא ובילמדנו וזוהו " עץ ר' יהושע בן קרח
אומר קדרונין " גפרית ואש . כלאסיה " שולפר בלעז
גר מגורדות במגרה " מלכיס " ענין כריתת
ומגרה שם הכלי שכורתים בו שירא בלעז ומן
העניין הזה שדרשעים יגרם כלומר יכריתם וכן סער
מתגורר וכבר כתבנו אותו בשדרש זר ענין אחר ומן
העקר הזה קרא בגרון . יסעיה " ולולי הרש העלולות
לקבל רגש מספשו להדגש והראוי גרון בפלס זכרון
ואעפי שפא הפעל שואית בהתחברו לכניס כמו שנ
נחר גרוני . תליס " והדגושים לא ישתנו נשתנה להקל
הקריאה ועניין גרון ידוע ונכפל בו גם הפא במלר
וענקים לגר גרוחך . מטלי " ומן העניין הזה והוא
גרה לא יגר " כי מעלה גרה הוא . יקרא " ולולי הרש
היה דגש בפלס כבה ועניינו משיכת רומאכל בגרון
כלו שמחזי האבל דרך גרונו ממעיו לתוך פיו לכתשו
ולשתנו הישב וכן הושט הוא בתוך הגרון והושט הוא
הוא מעבר המאכל והמשתה **גרב** וכגרב
ובחרס יקרא " חולי מחלא **גר** החכוך
גר להתגר בו אינכ להתחכך וזוהו לו בדברי
רבתי זל גרדו והעמידו על גלד " **גר**
גרה יגרה מרוך . מטלי " וההתפעל אל תחגרו
בם . דכריס " ביי החגרות . ירמיה " ולמה
תתגרה ברעה . ירמיה . אל תתגר בם . דכריס " והשם
בתגרת ירך . תליס " בלם עניין התערב הריב וכן
תרג' יונ' ובסככתי מצרי במצרי ואגרי מצראי במצרא
וענין אחר והוא גרה לא יגר כי מעלה גרה הוא . וכבר
זכרנו בשדרש גרר ואפשר שהם משרש זה אבל
לפי שהענין קרוב לגרון ועניין גרון לגר גרוחך שמנו
אותם כפולים . עשרים גרה השקל . כמות " פלי מעה
וכמהו לאגורת כקף . סמוט " וכבר כתבנוהו בשדרש
אגר נגרותי מנגד עיניך תליס " נכרתי וממנו נקרא
תגרון לפי שהוא כורת העצי **גרל** גורל אחד
לוי וגורל אחד לעזאזל " על שני . השעריש

כאשר ידבק האזן ירמיה וידבקבו דברים
 מקור והתאריש אהב דבקמאח מסלי דבקה לבנה
 חכרות דברי הימים וחשם אומר לדבק טוב וטעיה
 בשש נקודות והקבוץ בין הדבקים ובין השרין
 דברי הימים ומח שלא נזכר פרעלו מהרגוש ורגבים
 ידבקו איש באחיו ידבקו אינו ענינם ענין חבור
 והפעל הנוסף העובר והדבקתי דגת יאוריך
 בקשקשותיך ולש נך ארביק אל חכך ייחוקל
 סודבק מלקוחי תליס והוא קמץ אעפ"י שהוא סמוך
 כמו מתן אדם ירחיב לו או יהיה חסר למד השמוש
 והיה ראוי מודבק למלקחי ויש שיתפרשו ענין
 השגה וידבק אתו וידבקו פלשתים את שאול סמוג
 וידבקו גם חמה אחריתם סמוג היו ראויים וידבקו
 כמו וידבקו אחריו והקל פן תדבקני הרעה ומתי
 בראשית והרעב אשר אתם ראגים ממנו שם ידבק
 אחרים ירמיה וכן תרגם וישנים ואדבקינון כל
 אלו ענין רדיף והשגה ואינם יוצאים חוץ מהענין
 הראשון אבל הם מענינם כי חמשיג את חכרו
 דבקבו דבר ואין דובר אליו אינו כן
 בנות צלפחד דוברות כמדבר
 דבר דבור על אפניו מסלי הדוברות על צדיק
 עתק תליס והפעל רוצה לומר בו והתמדה בדבור
 לפיכך הוא בלשון נפעל אז מדברו יראי מלקחי
 הנדברים בך יחוקל מה נדברנו עליך מלקחי
 והכבר דבר האישאדני הארץ בראשית ויכל לדבר
 אתו בראשית רוח ידבר בי סמוג פה אל פה
 אדבר בו כמדבר אדברת בחוץ לחסידך תליס
 דברה לשוני לחכי אינו וידבר יהונתן כדוד טוב
 סמוג וידבר אל משה לאמר סמוג כאשר
 דבר לך ואשר דבר לי בראשית ולא יכלו דברו
 לשלום בראשית פי דבר אתו נכבדות מדובר
 בך תליס וידבר חשם באלהים ובמשה כמדבר
 ותדבר מרים ואהרן במשה כמדבר תשב באחיך
 תדבר תליס ודברתי על הנביאים הושע כמו אל
 הנביאים דברתי אני עם לבי קהלת כלומר חשבתי
 כמו שבא גם כן לשון האמירה בזה הענין ושלא
 נזכר פיעלו ממנו ביום שידובר בה סיד וההתפעל
 וישמע את הקול מדבר אליו סמוג מספשו מתדב
 והשם דבר גדול מליס ודבר מה יראני כמדבר
 סמוך למלת מה ודברים אחרים נמי ובתוספת הא
 דברה על דברת בני האדם קהלת על דברתי מלכי
 צדק תליס או בדגש דברה ישא מדברותיך דברים
 או בתוספת מס מדבר ומדברך נאה סוריס או
 בדגש מבלי תוספת דבר ודבר אין בהם תחלת דבר
 יי ברושע קטע ועין הכל כמו אמיתם אלא שיש

חפרש ביניהם בשמוש הלשון כי האמדה אינה
 מבלי סמיכה אל אחר והדבור הוא מבלי סמיכה אל
 אחר כי הוא מורה על עקר הדבור שהוא באדם כמו
 שתאמר אדם חי מדבר ולא תאמר אדם חי אומר אלא
 אם תסמכנו פלוגי אומר לפלוגי ואף על פי שאין
 הסמיכה כתובה לפעמים הענין מוכן כי המאמר
 עם הסמיכה כמו אמרי נא אחותי את כי בודאי ירצה
 לומר אמרי לשואלים אותך וכן הרומים לו על זה
 הדרך ולא יאמר לשון דבור על שאינו מדבר אפילו
 דרך משל כמו שיאמר לשון ספור והגדה כמו ויאמרו
 לך הננו ועוף השמים ויגד לך ויספרו לך דגי חים
 וכן בקשר יש הפרש ביניהם כי המאמר קשור עם אל
 ועם למד השמוש לבד והדבור קשור גם כן עם בית
 השמוש ועם את ולא בן המאמר ומה שאמר אמרתי
 אני בלבי ענינו חשבתי וכן האמרה בלבכה ויש כמו
 ענין על דבר הצפרדעים סמוג על דבר הכסף
 בראשית על ענין הצפרדעים ועל ענין הכסף זה
 הדבר אשר כל יהושע יהושע זה הענין שבעבורו
 מל יהושע אין מחסור כל דבר שום ענין בעולם מכל
 המינים אשר האדם צריך אליהם ולא ימות מכל לבני
 ישראל דבר סמוג ואין מבלי דבר סופטים
 ולא יראה בך ערות דבר דברי שום ערוח בעולם
 ויתכן לפרש כמותם על דברתי מלכי צדק על דברת
 בני האדם קהלת וכמותם רבי וענין אחר דבר כבד
 מאד סמוג בש שנקד וזהו ענין מיתה וממנו
 אהי דברך מות קטע והפעל הנוסף ממנו דבר
 עמים תחתנו תליס והפעל חכבר ותדבר את כל
 זרע המליכה דברי ו"ם מזה או ידבר אלימו באפני
 תליס ומפרשי אלימו כמו אלי הארץ ו"ם מענין
 זה המכים את מצרים בכל מכה במדבר סמוג או
 הוא במשמעו ופי שהכס על ים סוף בכל מכה כמו
 שאמר את היד הגדולה שהכס בעשר מכות ופי
 במדבר כמדבר ים סוף ויונתן תרגם ולעמיה עבד
 פרישן במדברא ואאל פירש כמו דבר מן ומדברך
 נאה סיד וכן פ"א אמרו אלה האלהים שהכו את
 מצרים בכל מכה בדברו ובמצותו לבר ועתה הוא
 בעצמו בא מיצילנו מידו מדבר סני את כל המדבר
 הגדול דברים מקום שמש שאינו נעבד ונושב וכן
 מקום מרעה הבהמות יקרא מדבר והוקמן העיר או
 סמוך לעיר כמו ועל פני דרך המדבר דברים
 וענין אחר בעדר בתוך הדבור מיכה מנהגו ובא
 בשתי ידיעות כמו בתוך האהלי ונתן את הערכך
 וחללת מעמדת בגעיא ומשפטה לחחטף כמו ורענ
 כבשים כדברים יטעיה ופי כמנהגם ודומה לתרגום
 וינתג ודבר ותנכון כי מזה נקרא מדבר מקום מרעה

וכן אמר התרגום ומשורא ירבי והתורף לומר וגשם
 גדול כי הרבר ידע כי גשם גדול הכל אלא בא לומר
 שאספ' שהוא נמשע העץ לשם עץ וגשם גדול אותו
 חדי גשם בשליחות חסם ית וברצונו בא אעפ' כן
 עולם כמנהגו נודג כמו שאמר רבותינו ז"ל בוח
 הענין חדי שגול סאה שלחמי חדעה דין הוא שלא
 תצמח אלא עולם כמנהגו נודג ושומים שקלקלו
 עתידין לתן את חדין אבל מפר' בו סם אילן ו' סכמו
 נוף מן האדמה גשמייה יצטבע' לכיל" והצבוק הוא
 כמו שפ' ענין מסד והקבוץ ונתתי גשמיכם בעתם
 מקרא . יחסם במ' א' לא גשמה ביום זעם במפיק
 הוא יחקל" ולפיכך נאמר שארא סם והנפרד גשם
 בפלס גדל ובא מחובר בשוק כמו תללוהו כרוב גדלו
 ופ' ולא ידד גשמה ביום זעם ותכן היות גשמה
 צבנין שלא נוכד פועל והמפיק
 לתפארת וקריאה לא לעודך המפיק וכן והעלמות
 יצא איד כבבונה בשם קץ וגלה עלאשה והפעל
 ונוסף חיס בחבלי היום מגשימים" ימיה"
 נת חובש חשים בנת . טוטטוס" כדוד בנת
 יטעיה" כי מלאהנת" תל" חזרא לעולם
 פתח ואפילו בחפסק והקבוץ דודים נתות בשבת
 פחמיה ענינם ידוע . למנצח על הנתות פרש
 בו כי עשה דוד המזמור בחיותו בנת פלשתים'
 ואשר הם בני ארבע : ארזית'
נבעל והפשתה נבעל . טמנת" הוא קנה הפשתה
 ול כי הפשתה היתה בקנה שלה לפיכך
נכח על יד מתודת . טמנת" הוא
נפקד והאמר ובארמית לכל גזבריא
 די בעבר נדרא **נלמר** יזגלמר" יחכ
 שום חחד בן שכולה תלמודה" יטע'
ננוד הנזכה תלחתו" דברי הימים" ככז
 אצרותיו **נרר** שנים שלשה
 נגדים בראש אמיר יטעיה" ורנש
 בלע חוסה לו בדברי רבותינו ז"ל נרר דבר ועא'
 ועמקם לתגרותיו" מטלי" וכבר זכרנו בשדס
 גדר תגה **נשלמה** אות **תניבל**
 בעז חסדים
 נמל ונתחיל את חולת בעדת" **רד**
 רדיה יחוד בכל עת . מטלי" עשו רדי
 בתוליהן" יחקל" כי אתה שכבו בנעוריה שמה עשו
 רדי בתוליה חם חסדים **ראב** : עני דאבת
 פני עני" תליס וכל נפש דאבה מלאתי
 ימיה . חפעל וקבד בנחת עין חפעל ופדיבות
 נפש" יקרא" משפטו מדאסת חסם ותלניו תרוץ
 דאבה" מיכ" : והמקור מן חקל ולא יטשו לדאבה

דמיה" כסקל לאתבה אתי אלהיך וחסם כמסקל
 אחד דאבון נפש . דכיס ענינם העצבון והראגה
ראג דאלנו טמל אראג טחטאתי תליס
 חרעב אשר אתם דאגים ממנו ובשנת
 בצורת לא ידאג ימיה : קמץ בוקף והוא על דרך
 החשאלה אני דואג את חיהודים ימיה אתמי
 דאנת חידאי יטעיה וחסם אלא מדאגה יחטע
 ענינם הפחד והעצבון על העתיד **ראח**
 באשר ידאג הנשר לנרוס וידא על כנפי
 דוח תליס ענינו יעוף ואת הראח יקרא עוף
 ששמה כן ואשר שנקראת כן לפי שתעוף ביותר
רב ורבע וקב דביותם מלכיס ענינו צואת
 יונים דומה לתרגום אשר יחב זוב ארי ידוב
 דוב כלומר מה שיוזב מן היונים ולשון כבוד קרי
 כן כי הבתוב חורי יונים שאינו לשון כבוד וכן כתב
 למדראות וקרי למוצאות כתב חודים . וקרי צואתם
 וכן אמר בו התרגום רבע קבא דזבל ומפקת יוניא
 וכתב' יונה שהיו משמשים בו להדליק האש מפני
 חסרון העצים אצלם מפני המצור ואאל' פ' דביונים
 כמו שבינים כלומר חרע שזופק היונים היו מוציא
 לאכול מפני הרעב כי היונים היו עפים רחוק ואוכלין
 חרע ובאים לעיר אל קנם והם היו מוציאן מה שזופ'
 ואוכלים **רבב** דובב שפתי יושנים : טיחיס"
 והסם וכוציא דכה דוא ככיל מלני
 ויבא יוסף את דבתם רעה כלאטית ענינם דכוד
 אך הפרסי יש בן מוציא דבת ומביא דבת כי מביא
 הוא אמת כמו יוסף שאמר ויבא יוסף את דבתם רעה
 כי שהיו שונאים אותו ומדברים עליו רעה אך מוציא
 דבה שקד ודבר מגונה כמו ויוציאו דבת הארץ
 מוציא דבת הארץ כמלכר ויש בלא מוציא וכלא
 מביא והענין מודה עליו כי שמעתי דבת רבים
 ימיה ודבתך לא תשוב מטלי' **רבא**
 ולימך דבאיך דכיס פירושו לפי ענינו
 תקפן וכן תרגם אנקלוס וכימי עולימותך תקפן
 כלומר שתהיה חזק בימי הזקנה כבימי הנעדות ואאן
 פירש דבאיך וקתך הזך מן דאבון נפש כי ימי
 הזקנה ימיר רעה ודאבון וענינו כמו שפירש המתרגום
דבל פלח דבלה טמנת דבלת האנס מנכיס
 והקבוץ בלשון זכרים ומאתים דבלים טמיל
 דבלים וצמקים דברי הימים היא חתיבת תאנים
 יבשות מקובצות ודרוסות יחד עד שנעשות גוף אחד
דבק : ודבק באשתו כלאטית דבקה גפשי
 אודיך תליס ובצירק בחטאות
 דבעס בן נבש אשר החטיא את ישראל דבק מנכיס
 לשונם לחכם דבק" מפלי בשדו דבקו : מטכ'

את ראשיהם ברודים כסלים הודאים נתנו רח
דימצא דוראים בשרה ברודאי בני כראשית
אפשר שתחיה האלף בהם נוספת או הם שדש אחד
הם שיש עשב שהוא בדמות זכר ונקבה מנדגוליש
בלע רוח והדוח בנרתה יקרא "ענינו
וחולל" וכן תזרם כמו דוח "יטעיה
היא הנדה וקראה חולה לפי שאין אשה רואה דם
שלא תחלה וראשה הוא כבדים עליה על זה היה
דוח לבנו כל היום דוח "איכה" ובמשקל אחר על
לבי דוח "ירמיה" בשקל גנב והיור תמורת ההא למד
הפעל והשם על ערש דרוי "תלים" על משקל סכך
ולרבים המה כרוי לחמי "איכה" ומשפטו דרוי
והחכם ליהודה כתב כי כרוי לחמי תאר סמוך מן דרוי
וחבבן שהוא שש ומשקל אחר כימי נרת דוחת
יקרא "א" יהיה מקור ומשקל אחר בתוספת מס כרוי
מרים הרעים "לכיים" וענין א' ויכרות את מרויהם
סמוך "מלבושיהם רוח דחו ולא יכלו קום
תלים" כמו נדחו שנים שרשים וענין אחר
לדעת החכם ל' יהודה שכתבו עם נחיה העין וענין
אחר ירוח מקרבה "יטעיה" שם ידחו את העולה
יחוקל" מלא כרסו מעדני הדיחני "ירמיה" ענין
רחיצה ורבינו נשתמשו הרבה בלשון הזה כמו
שאמר מריח ומולח ומדיח **רוך** או דכו
במדוכה "כמדכר" ענינו כתשו במכתש
והדיכה אינה כל כך דקה כמו השחיקה וכן מצאנו
בדברי רבותי זל שהפרישו ביניהם בארם במחוכרין
דיכה כולי עלמא לא פליגי דאמר כי פליגי במחוכרין
שחיקה הגה לדבריהם שהשחיקה יותר דקה מהדיכה
ומהענין הזה נקרא העני דן אלי שוב דן נבלם "תלים
רום שכנה דומה נפשי "תלים" כדומה בתוך
הים משתתקת אגרותה השם שבו
דומם "יטעיה" בשקל יומם אלא שזה שדק זה חלם
ואפשר שהיא משרש דמם וכן לאבן דומם מחנק
וכנין התפעל ממנו המורכב עם המרובע וגם מרמז
תרומי ירמיה משפטו תרוממי לדעת ל' יהודה פ'
תשתתקי" והמרובע לבדו אם לא שויתי ודוממתי
תלים ופ' בהם ל' יונה ענין אברה ואפלה ופ' מזה
משא דומה אלי קורא משעיר" יטעיה האומה
האובדת והיא מלכות הרשעה ופ' משעיר כמו
לשעיר ל' בעבור שעיר ואין צורך לכל זה הודק אלא
דומה היא האומה שנקראת דומה מבני ישמעאל
ומשמע ודומה ומשא "כראשית" ופ' משעיר כי
משעיר יבא להם המחריב וכפחד שעיר ישימו צופים
במגדליהם ומרוב פחד יקומו כללה וישאלו השומרי'
מה מלילה וכן דעת יונתן כי דומה שם אומת שלא

תרגם דומה **רוך** דן דין עני ירמיה דגני
אלהים" כראשית" למען תדעון
שדון "איכה" אשר דון" לא ידון רוחי " דן אנכי
כראשית" והשם דין לא דנו " ירמיה והתאר
והיה יי לדיין סמוך ודיין אלמנת "תלים" והנפעל
בל העם נדון סמוך והפעל הנוסף דן דין עכו
כראשית" ועומד לדין עמים "יטעיה" משפטו לדיין
בי הוא מקור ואלו היה שם היה למד השמוש בשוא
וכן דין לפניו ותחולל לו איכה משפטו הדין כי הוא
צווי או יהיה דין לפניו שם ושם הריב יגרה מדון
הונעה הווי ונהצכה ליוז במלת מדינים ישלח ואשת
מדינים מדיני אשה ובהעלם עין הפעל ומשלח מדינים
מסלי "ויש לפרש מזה ויהי איש מדון סמוך כל'
איש ריב ומלחמה ועוד נכתבו בשדש מדד ומלת לא
ידון רוחי אפשר לומר בו ענין אחר " ושיהיה מחכרי
הפא שפאירם נון ויהיה הנח תמורת הדגש כמו שהוא
ביור יעקב שמשפטו להיות ויור כן לא ידון משפטו
לא ידון שרשו נדן מן וישב חרבו אל נדנה נרתקה
פרויורי בלעו והחכם ל' יהודה הביא לא ידון רוחי
ויהי כל העם נדון בענין יגרה מדון מדינים ישלח ענין
בפני עצמו שהוא מענין כריכה וכן פ' אאול לא יהיה
רוחי העליוני שנפתתי בארם לא יהיה במריכה עוד
עם הגוף כי הוא אינו נהנה בתאות הגוף והגוף נמשך
לתאות חכהמות וזה באשר הוא בשר ובתולדות
חבשר שקועות וקבועות התאוות אאריך מאה ועשר'
שנה אם יחזרו בתשובה ואם לאו אכלה אותם מן
העולם **רוץ** ולפניו תרוץ דאבה איכה ענין
ששון ושמחה דומה לתרגם שישו
אתה משוש דוצו עמה דון **רוך** גרור באהלי
רשע" תלים כמו מגור כתרגום גור דור וכן
דורי נסע וגלה יטעיה כלומר מגור בעולם הזה
נסע וגלה וענין אחר וגם דור העצמים תחתיה
יחוקל הוא צווי בפלם שובקם והשם הגדיל
המדודה יחוקל כדורתה אשו ועצים הרבה יטעיה
ענין הכל הדבערה הגדולה דוד הולך ודור בא
קהלת" ודקבוץ ולפני ירח דור דורים תלים ובלשון
נקבות דורות בני ישראל דורות עולמים יטעיה
לדורותיכם ברית עולם סמית זמן חי דאדם ויתכן
גם מזה דורי נסע וגלה כלומר זמן חי והוא מענין
חראשון כלומר כל ימי אשר האדם דר בעולם הוא
דוד **רוץ** אדושי דושנו יטעיה האלף
נוספת ודשתי את בשרם סמית
כי תפושו בעגלה דשא ירמיה והאלף תמורת הא
ופ' בעגלה שהיא דשא שהיא אוכלת כל חיות לא
בעגלה שהיא חרשת שאינה אוכלת ועוד נכתבו

הבהמות לפי שהרועה נודח שם תבהמות וינחג את
הצאן אחר המדבר . סמנת . כתרג' בתר שפרז רעיא
דמדברא ופזה הענין . אשים וברוח בים " מלכיס
וחם הקודות הגדולות שקושרין אותן בראשיהן
ומנהיגין אותם בים וקודין אותן בלעז רשץ . ולדבורה
אשר בארץ אשור . יסעיה . עדת דבורים " סופטים
סבו . י כדבורים . תלס . כאשר תעשינה הרבירים
דכרים . אפילו יא בלעז להיכל ולדביר . מלכיס ידוע
הוא הבית הפנימי כמו שאמר ויבן לו מבית לדביר
לקדש הקדשים . מלכיס . ואמר ודביר בתוך חבית
הבין לתתן שם את ארון ברית יי . מלכיס . וחבית
החיצון נקרא היכל **דבש** דבש וחלב . סיר
ידוע ונקרא התמרים **דבש** כפרדץ
הדבר הרבו בני ישראל רגן תירוש ויצהר ודבש וכל
תבואת שדה " דכרי . ימיס " ולא יתכן לפרשו דבש
במש כי אין ביאים הפורים מהדבש וכן פירשו
דבותינו ז"ל ארץ זית שמן ודבש . דכרי " ועל דבשת
גמלים . יסעיה . היא חטושת הגמל חרבה גבנון
שעלה לו על גבו וכן אמר בו התרגום ועל חשורת
גמלין **דגל** וידגול רכ בקרב הארץ " כחמשת
ענינו וירבו כמו הדגים ויתכן להיות דג
דגים מזה השרש וכפיפות הרבים יוכיח שהוא בשוא
דגי הים " כמדבר . כמו מן בנינים בני שנים שני . וכן
סמיכות דגה דגת יאריך . יחוקל . תבאש דגתם
בשוא ואלו היה מנחי העין לא היה משתנה בסמיכות
כמו מן קמה בקמת רעך אבל לפי שמצאו . מביאים
דגה . ערה " כתוב באלף שהוא עין הפועל וכן
מצאו הפעולה ממנו דגים והתאר בהראות עין
הפעל דגים דגים נכתבם עוד בשדש דוג . והאמת כי
בשתמשו בו בשני השרשים ורבים פפחה **דגל**
ונסע דגל מתנה יהודה " כמדבר . בשש נקדות
והוא הנס שמרים ראשי החיילות **הפעל** פפח
דגל מרכבה . סירים . יובשם אלהינו נדגול . תלס .
איומה מנדגלות . סירים . **דגן** רגן תירוש
ויצהר . דכריס . ואכפת **דגן** דגן דכריס
והוא שם החטה או השעורה או אחד משאר חמשת
המינים אשר שנמרחו **דגן** קודא דגן ירמיה
ובקעה ודגה בצלה יסעיה ענין
אכיפה וקבוץ ודומה לתרגום חמרים חמרים דגדין
דגורין **דדה** ארדה כלשונתי יסעיה
אודם עד בית אלהים תלס נפקדה
מהם תי חתפעל ודראוי אתודדה אתודם וענינם
חלשול ודגוע זחלתך מעט מעט וכן בדברי רבותינו
האשה מדדה את בנה כדדין עגלים ופיחים ופי' אודם
ארדה עמם כלומר אתנועע עמם **דדב**

שבתה מדהבה יסעיה תאר לעיר ככל שהיתה
מלאה זחב או שהיתה לוקחת זחב חמש מן המפלכות
מתרגם זחב דחבא **דדס** למה תהיה כאיש נודם
ירמיה ענינו כאדם . מביהל שלא יוכל להעזר
בעת צרה אשפרדוש בלעז ואאלכתב כי מפרשים
אותו מן הערבי שקודין למי שהוא מכוסה הלב
מרלי מרחם **דדח** וכוס דוחר מדורות
ודורות אביריו סופטים דריסת הסוס בכח
הליכתו תקרא דדחה ופי' אביריו על הסוסים האבירי'
תדור ותאשור יסעיה הוא עץ כמיני הארזים ופי'
דבותינו תדור שאגא ופי' רבינו שלמה שף בלעז
דדכ דוב אורב הוא לי לוכד נהכה כדבים
שתיים דבים הרגש להבלעת הנח כרוכ והוא
חיה ידועה ואמר דבים על הנקבות כמו מן נמלת
נמלם גם נקראת החיה דדוב בלא הא הנקבה ונרת
ודוב תרענה יסעיה . **דדג** ועמדו עליו
דוגים . יחוקל דוגים תאר לצריה דגוביוד
תמורתהו לריגים רבים ודיגום ירמיה ומלת
ודיגום קצת מהמקרקים אמרו שהוא מהפעל הכבד
וראיה היוד להרגש ויתכן שהוא מהפעל הנוסף
ותחבר הא הבניין והראוי והדיגום ויפן יי דג נרול
יכה ונכתב באלף מביאים דאג וכל מבר נחמיה
אם את כל דגי הים כמדבר ובלשון נקבה ממעי
הדגה יכה והקבוץ על ידי האר והדגה אשר ביאר
ת . ות סמנת דגת יאריך יחוקל תבאש דגתם מאין
מים יסעיה וכבר כתבנו שרש דוג על עקום
ובמשקל אחר בסירות דגה עימם **דדך** דוד
שאל אחי אביו סמוט לבני דודיהן כמדבר
אחי אביהן דודתך ניקח אשת אחי אביך לעיני
חנמאל דודי ירמיה לל בן דודי כי בן דוד העברים
כמו שאמר וגם את לוש אחיו לל בן אחיו ואפסר
ש . וזה חנמאל אחר שדוד דודי ויהיה שם בעת
המקנה כי חנמאל המוכר היה בן שלום ושלו היה דוד
ירמיה וזה חנמאל אשר היה שם בעת המקנה
היה דודו אחי אביו וכן הרגם יונתן לעיני חנמאל
אח אבא וענין אחר דודי לי ואני לו סירים ירמיה
ואיחבי כי טובים דודיך סירים אהביך ודודותיך
וכן שם אתן את דודיך **דד** כיר נרוח
דודים עד הבקר מסלי וענין אחר בכיור או כדוד
סמוט כפי מרוד העברנה תלס וישימו את
ראשיהם כדודים מלכיס והונעה חו במלת בסירות
וכדודים ענין הבל קירות שני דודי תאגים ירמיה
נוספה בו הא' באלף ללאות המשכן . וכן אמר אחרי
בלא אלף ללות חמשים וכן אמר או ריו בלא א' הדוד
האחד ירמיה וענינם טלס וכן יתכן כמו בן וישימו

נוכחו בארשולת ורלת דאשך בארגמן טריש
 קוצות חשך **רלג** על כל חרול על המפתן
 נפיה תי על כל דמחלין בנימוסי
 פלשתאי פ" כמו שאמר על כן לא ידרכו כחני דגון על
 מפתן דגון והפעל תבכד אז ידלג כאיל פסח " יעעיה
 מרלג על החרים טריש " ענינו כמו מקפץ **רלה**
 וגם רלת רלה לנו טמנת ותבאנה ותדלנה
 טמנת ואיש תבונה ידלנה מעני והשם כמר מרלי
 יעעיה והוא הבלי שטראבין בו " ולרבים והוא
 במשקל אחר יול מים מדליו כלק והיה משפטו
 בקמץ חטף על משקל חפניו מתניו אוניו ובא בקמץ
 רחב כמו בתוך הדברו דליו שוקים מפסח מעני
 גברו כן כתבו ל יהודה חיוג עם העוברים בבנין הקל
 ואנחנו מצאנוהו פתוח הדלת " מלכיס וכן כתבו ל
 יעקב בן אלעזר ואם כן הוא ציוו מן הדגוש ברפיון
 הלמר ומשגשה להדגש ופי' חרימו שוקים מפסח כי
 מה יועילו לו וכן המשל בפי כסילים והפעל הבכר
 ארוסמך כי דליתני תלסו דוממתי לפנות
 דליתני אליו יחוקל בצל דליותיו תשכונה " יחוקל
 הענפים חרימו והגבוהים ואפשר שיהיה כמהו יול
 מים מדליו כלומר מתחת ענפיו יולו מים **רלה**
 ותדלח מים ברגלך ולא תדלחם רגל אדם עוד
 ופרסות כחמה לא תדלחם " יחוקל " ענינם חריסות
 עם עבירות דמים שרבוכל בלעו **רלה** ידלף
 הבית " קהלת " והשם דלף טורד מעני
 בשש נקרות הוא שפשוף המשר בבית וכן ברברי
 רבותינו זל נותנין כלי תחת הרלף בשבת וכן אל
 אלה דלפה עיני " אינכ " כי הרסע יודד טפה טפה וכן
 על דרך משל דלפה נפשי מתונה " תלסו כמו
 במסחרים תבכה נפשי **רלק** חלקו בהם ואבלום
 ענכיה שפתים דולקים ולברע מעני
 ענין הבערה ובקדחת וברלקת לרבים שם חיל
 הזוף מרוב חמימות והפעל הנוסף הרלק האש
 יחוקל יין ירלקם יעעיה " וענין אחר כי דלקת אחר
 ראשית חציו לדולקים יפעל תלסו " פי' חציו יפעל
 לו ולחבריו שהם דולקים אחר העני על החרים דלקונו
 איכה בגאות רשע ידלק עני " תלסו מרלק אחר
 פלשתים טמנת ענינם ענין רדיפה ואפשר שיהיה
 מזה הענין יין ידלקם לפי שאמר שבר ידדפו בלומר
 הם רודפים היין והיין ירדפם ויפילם למשוואת
רלת אל הדלת או אל המזוזה טמנת בשש
 נקודות ואחר הדלת ותמוזה יעעיה והדלת
 פגר אחריו כחמקית הדלת תשוב על צורה מעני
 ולשנים ולפתוח לפניו דלתים יעעיה ולרבים לדלת
 הבית לכה חמיס יעני דלתיה והשם ובלשון

נקבות יגיפו הדלתות נחמיה דלתות לא העמדתי
 בשערים " נחמיה " ושתי דלתות לדלתות שתי
 מוסכות דלתות שתי דלת אחת ושתי דלתות
 לאחדת יחוקל " פרשו רבותינו זל במסכת מדרות
 אדבע דלתות היו לו שתיים מבפנים ושתיים מבחוץ
 החיצונות נפתחות לתוך הפתח לכסות עביו של כותל
 והפנימיות נפתחות לתיך הבית לכסות אחרי הדלתות
 שכל הבית היה טוח בזהב חוץ מאחד הדלתות וכו'
 כמו ששני שם לדלתו הבית ויקב חד בדלתו
 מלכיס וסגר דלתך יעעיה והוא במשקל אחר
 ויקרא גם כן דלת בכלים כמו דלת השער כמו שאמר
 ויקב חד בדלתו והוא דלת הארון וכן במשנה כל
 הכלים נטלין בשבת ודלתותיהן עמהם שלש דלתות
 וארבעה פ" דפין שהן דומין לדלתות שיפתחו ויסגרו
 ונפקדה התיך במלת על דל שפתי תלסו כי משפטו
 על דלת שפתי ונקרא השפתים דלת לפי שנפתחים
 ונסגרים כדלת וכן ראוי לנכון לעשות שפתיו כמו
 הדלח שנפתחת ונסגרת לצורך כן לא יפתח הנבון
 שפתיו כי אם לצורך וכ דלתי פניו מי פתח אינכ
 רצה לומר שפתי **דס** דס יחשב ויקרא אל
 תכסידמי אינכ והקבוץ דמים בדמים
 נגעו הנוטע ותחנף הארץ בדמים תלסו קול דמי
 אחיך כראשית והפירות דמיו מפיו זכיה דמיני
 עליו ישש הנוטע וכן איך לדמים טמנת בלומר
 אם יזגהו אין עליו עונש דמיו וכן ויקר דמם
 בעיניו תלסו ויש מפרש" אלו ענין כפר וערך
 והרבה נשתמשו בו רבותינו בענין ערך וחליף לו
 דמי שוד בפרה אל תעמד על המקח בשעה שאין לך
 דמים ודס ענכ לרבים ולרב אדמימות היין דמה
 אותו לם **דמס** מעי רתחו ולא דמו אינכ
 דמו עד הגיענו אליכם טמנת
 והשם יקם סעדה לדממה תלסו ופי' יקם סעדה
 ואחר כן ישיבנה לדממה והתאר קול דממה דקה
 מלכ" דממה וקו' אשמע אינכ התמונה שהייתי רואה
 פעם היתה דממה ופעם היתה משמעת קול או פי'
 דקול שהייתי שומע היה קול דממה בלומר קול נמוך
 ומסקל אחר עורו לאבן דובם חנקוקן וכן שבי
 דומם יעעיה פי' בדומם או הוא שם וכן טוב ויחיל
 ודומם " איכה " תאר ואפשר שיהיו משרש דום כמו
 שכתבנו והנפעל ונדרמו נאות השלום " אל תדמו
 בעונה גם מרמז תדומי דמיה " והוא לשון נופל
 על לשון דרך צחות כי מרמז שם עיר למואב וכן דרך
 העברי לדבר לשון צחות כזה במקומות כמו בחשבון
 חשבו עליתרעה ועקרון תעקר בבית לעפרה עפר
 חתלשי" ודמו למו עצתי " אינכ " ידמו באבן

בשדש דשא" ובמקצת ספרים הוא כתוב כהא וחת
השרה תדושה "אינכ" קומי ודושי בת ציון "מכה
והנפעל ונדוש מואב תחתיו" יטעיה "המקור בשוק
בהדוש מתבן" יטעיה "המקור מחנוסף לאתחטוס
שור ברשו" לזכר "משפטו בהדישו או יהיה
ברשו שם לקוח מן והשיג לכם דיש" ניקרא" כמו
עיר עיר" והפעל שלא נזכר פעלו ממנו יודש קצח
יטעיה. והשם מרשתי ובן גרני" יטעיה. ובמסקל
אחר והשיג לכם דיש. ואקו ודישן. ניקרא" הוא שם
חיה ולדעת אנקלוס היא הדאה שתרגמו רמח
דחה דחה דחיתני" לדחות פעמי" תליס ומלאך
יו דוחה" גדר הרחוויה "תליס" והנפעל
ידחה רשע" משלי" ירחו ונפלו" ירמיה" והוא פתח
ומלעיל שלא במנהג "נרחי ישראל יבנס" תליס
ואפשר שיהיה נרחי ישראל מחסרי הנון והיה ראוי
להדגש אבל הנכון שיהיה לשון נפעל מזה השדש
ושלא נזכר פועלו דחו ולא יכלו קום. תליס "בן מצאנו
בספרים מדויקים מלרע. ול" יהודה כתבו מנחי העין
והשם את רגלי מדחי" תליס. ובמסקל אחר בתוספת
מס ופה חלק געשה מרחח" משלי" ודוחן וכוסמים
יחוקק" מיל בלעז
דחף יצאו דחופים. והנפעל והמן נדחף" אסתר
והשם יצודנו למרחפות" תליס" הכל
ענין דחיה **דחק** ואיש את אחיו לא ידחוק
ינל" מפני לוחציהם ודחקהם" טנפטים
תוגוס לחץ דחקאי **דח** עד בלודי. מלמכר
ופי הפסוק והריקותי לכם ברכה עד בלי די שלא
יספיקו לכם ולא יהיה די לכם מגורות ובלים לאסף
בהם התבואה והיין בן פירשו אאול והמלאכה היתת
דים "טמנת" הלא יגנבו דים" ענכדיה" די ספקם
וצרכם ויבא עם אותיות השמוש. וכדי בזיון וקצף
אסתר" ובסמוך כדי גאולתו" ניקרא" כדי בנו די
השיכלו" ודי חלב עזים" משלי" די שה" ניקרא" די
מחסורו. לזכר "מדי העבודה. טמנת" לא התקדשו
למדי" לזכר הימים" עקרו למן די והפתח תחת חיק
במולמבראשונה וענין הכל הספוק והצורך והידת
מדי צאתם. טמנל" מדי עברו יקח אתכם" יטעיה
מדי דברי בו" ירמיה. מדי בא המלך בית יי. לזכר
כי מדי אדבר" ירמיה" ענינם בכל עת. ויש די שהוא
נוסף כאשר נוסף מו כי תלך כמו אש והיה כדי חדש
בחדשו. יטעיה" פ"י מחדש לחדש ומשבת לשבת
ול מהם שיבאו משבת לשבת והם הקרובים ומתם
שיבאו מחדש לחדש ומתם משנה לשנה כפי הקדוב
והרחק. ויגעו עמים כדי ריק ולאומים כדי אש
ירמיה. כדי ארבת לרב" טנפטים" כדי שופר יאמר

אינכ. כל אלו נוספים כאל אמר בריק באש כארפה
בשופר וכבר כתבנו בחלק הדקדוק כי יש בחן קצת
ענין כי יורו על הגדלת הדבר והתמדתו **דיח**
ואת הדיה למינה. לזכר "והקבוץ אך שם
נקבצו דיות" יטעיה. ואפשר שיהיה מן השדש חוח
ואני כותב על הכפר בדיו דוע" ירמיהו **דיק**
ובניתח עליה דיק" יחוקק. מגדל שבונים
נגד העיר לכבשה **דכא** דכא לארץ חיתי
תליס" בקמץ כדרך בעליההא ודכא
עשק" תליס" ויואל אלוה ודכאני. אינכ ידכאם
לפני עש. אינכ. ובנוח האלף ותדכאונני במלים
אינכ לדכא תחת רגליו איכה ויי חפץ דכאו וחלו
מדכא מעינותינו יטעיה ושלא נזכר פועלו למנו
לאדכאו עד היום הזה ורועות יתומים ידכא אינכ
והשם תשב אנוש עד דכא תליס פצוע דכא לזכר
והתאר ואת דכא ושפל רוח יטעיה ויתבן גם
האחרים תאר כי עד דכא עד היותו דכא וכן פצוע
דכא לזכר. כמו שפירשונו רבותינו ולבשרש
פצוע נזכרנו עוד ואת דכאי רוח יושיע תליס. ובא
זו נראית תמורת האלף למד הפעל לשון שקר ישנא
דכיו משלי ש. ואכמו דכא ובנין התפעל וידכא
בשער והפך לילה ודכאו אינכ משפטם ויתדכאו
ענין כלם השבר והכתישה **דכח** ידכח
ישוח תליס פי ישים עצמו ורשע
דכא ושח כדי שלא ישמרו בני אדם ממנו ונפל
בעצומיו חלכאים והנפעל לב נשבר ונדכא" תליס
והפעל הכבד כי דכיתנו במקום תנים" תגלנה עצמנת
דכית" אתה דכאת כחלל רהב" תליס" נכתב באלף
במקום האלמד הפעל המומרת ביוד. והשם ישא
נהרות דכיס" תליס הנפרד דכי בפלם עני ענים כמו
בן ענין אלו השבר והכתישה **דכפ** וארת
הדוכיפת" ניקרת" תרגלא ברא. ובן פי
רב שרירא גאון ול **דלל** דללו וחרבו. יטעיה
ענינו יבשו וכן דלו מאנוש נעו" אינכ
ואב דל הוא ואין ידו משגת" ניקהל. עני ולרבים
דלים הולכים ודלים ולנקבה דלה דלות ורעות תאר
בראשית" והשם ומדלת הארץ" מלכיס" או יהיה
תאר לערה וקבוץ ומדלת העם ומדלות הארץ
דירמיהו והפעל ממנו דלותי ולי יהושיע" תליס
ובנין נפעל ידל כבוד יעקב" יטעיה" מדוע אתה ככח
דל בן המלך" טמנל" חולה ובן אשדו משכיל אל דל
תליס" כי על חלו עשתה חמזמור וכן מדלה יכצעני
יטעיה" פ"י חשבתי כי מחלי זה יסלימני שאמות
ממנו וענין אחר דלו עני למרום. יטעיה. ענינו רם
חבר ל' ונה לענין זה גצרה על דל שפתי. תליס. ועוד

נמצאתי ומדמנתי. דרושים לכל חפציהם. תלים " מוזמנים ונמצאים לכל החפצים בהם והשם במדרש הנביא ערו. דברי י"ג. שירשהו הדרוש שמה כי הדברים מוזמנים בו וכן על מדרש ספר המלכים ; " דברי " ספר שמזמינים בו דברי המלכי הדרוש ימצא **שם דשא** דשאו נאות מדבר י"ג" והפעל חנוסף תרשא הארץ דשא " כראשית בשעירים עלידשא. דכרים. בשש נקרות והוא נקרא בן בתחלת צאתו וכשיגדל יקרא עשב כי שם דשא הוא תחלת הפעולה בעשב לפי בא ממנו פעולה כמו מן צמח ולא בא בן מן עשב ! ויש מפרשים מזה כי תפושו בעגלה דשא. ירמיה " ומשפטו דשאה בפלס חבמה ונגרעה ההא כמו שנגרעה ממל' שיוצא מלפני השליט שמשפטו שיוצאה ור' יונה דרחיק זה הפי' בעבור כי היה לו לומר דשאה בצרי השין כמו מלאה צמאה וגם אין הבלה נכתב אצלו באלף כי אם בהא וכן נמצא במקצת ספרים וכבר כתבנו בשורש דוש **דשן** ואכל ושבעו דשן. דכרים " פעל עובר והיה דשן ושמן. יטעיה " תאר דשנים ודעננים יהיו. תלים " וישתחוו כל דשני ארץ " תלים והשם ותתענג בדשן נפשכם. יטעיה " בשש נקרות החדלתי את דשני. טופטים " כבר זכרנו דקרוק החדלתי בחלק הקרוק במקומו והכבר דשנת בשמן ראשי " תלים " שמועה טובה תרשן עצם. משלי ושלא מזכר פועלו ממנו נפש ברכה תרשן " משלי " ועפרם מחלב ירשן " יטעיה. ומלה מורכבת מהפעל והתפעל הדשנה. יטעיה " וענין אחר אל שפך הדשן ניקרת " בשש נקרות והוא האפר וכל העמק הפגרים והרשן. ירמיה " פי מקום שפך הדשן שהיה חוץ לירושלם אצמי שיהיה אותו המקום נוסף בעיר לעת זפי וכל העמק הפגרים תרג' יונתן וכל משרא אתר פ דנפלד תמן פגרי משרית אתודאה רוצה לומר כי כל אותו העמק יהיה תוספת העיר וכל השומות עד נחל קדרון וזנה לא תרגם והרשן אי תרגם אותו מסדירת אתודא לפי שהיו דשנים ושמינים כמו שנאמר עליו ומשמן בשרו ירוה. ותפעל הבבד ממנו ודשנו את המזבח. במדבר " יסידו דשנו ועשית סדיותי לדשנו שמות. ועולתך ירשמה סלה. תלים " הוא נוסף כהא ואקראה לך ופי' ישימה דשן כלומר שיוחיד אשו מן השמים לאבלה ולקבלה ברצון דת ודחין " ואת דתי המלך ודתיים שונות לעשו בדת חיים ודתי מתנה בשושן הבירה אשר לא בדת. אסתר ענין הכל התורה והחק ואשר הוא בן ארבע אציות **דמשק** בפאת מטה ובדמשק עדש. עמוס " פרושו לפי מקומו כמו בפאת מטה כי אין לו

חבר או תהיה המלה מורכבת משתי מלות בדי משק ויהיה משק מן שקק וענינו מן שוק כלומר באחד מכרעי המטהודי הוא מלה נוספת כמו בדי שופר בדי ריק בדי אש שהוא כמו בשופר בריק באש **דרבן** ולהציב הדרבן. טמוט " כלוקמוץ לבן נפתלי ולבן אשר הבית בפתח והדלת לשניים מעמרת בגעיה ובא הקבוץ במשקל אחר דברי חכמים בדרבנות. קהלת " הוא המחטה תקועה בראש עץ שטוענין בו השורי בעת החרישה והמחט יקרא דרבן והעץ יקרא מלמד וכן אמרו במשנה מלמ' שבלע את הדרבן כלומר שנבלע אותו המחט התקוע בעץ בתוכו ועוד **דררר** וקוץ ודררד. כראש' בולו פתח הוא מין ממיני הקוצים ובכראשית רבה קוץ זה עכבית דררר זה קנדס שהוא עשוי דרין דרין ופי' בעל הערוך קנדס בלעז קרדון ואשר הוא בן חמש אותיו **דרבמן** דרבמנים שש רבואות " עורא " וכן לאדרבונים אלף. כחמיה. והאלף נוספת והם מטבע ידוע אצלם באותו הזמן וכבר זכרנו אותו באות האלף בן ארבע אותיות ואפשר גם כן שהגונין נוספות

נשלמה אות הורלת. בעזרת פתח בשמים דלת. ונתחיל את הדיא. בעזרת המוחץ והגוחה

דח

הלילה הזה ליום. יחוקק " ודוסיפו **דח** בדי האלף ברוב דבריהם ואמרו אהה ליום י"ג ואמר אהה יי אלדים יחוקק " והיא קריאה כך על הצער ועל הדאגה **הא** הא לכם זרע. כראשית " וגם אני הא דרכך בראש נתתי. יחוקק " כמו הנף **הבל** יכו אחרי ההבל ויהבלו והפעל! הנוסף מהבילי המה אתכם ירמיה והשם אחרי ההבילה הגה. תלים בשש נקרות ומשקל אחר הבל הבלים " קהלת והוא דבר שאינו בלום וכן קראו רבותינו לאיד היצא מהפ' בהבל פיו הבל תינוקות כי הוא דבר המתבטל והבלה במדה

טמנת. יבושו רשעים דמו לשאול. תלם " ונדמה
שם " ימיה " וארזי אבי זל כתב בירמו ונדמה
שדשם נדם בשקל יפלו נפלה והפעל חנוסף ביי
אלהו חרמנו " ימיה " ענינם בענין שפרשתי בשרש
דום " שמש בגבעון דום ודום השמש " ינוטע " פ'
ויעמד השמש כמו שפירשו בו רבותינו ויש מפרשים
ענין וחר מלשון רבותינו עם דמיומי חמה " האנק
דום " יחוקל " פרשתי בשד' אנק. דם ליווהחולל לו
תלם " ענין שחיקה או ענין תוחלת וכן דמו עד
הגיענו אליכם " שמעל " ענין תוחלת. " וכן אך לאלים
דמי נפשי " תלם " דמה " לארמה אלו
ביפיו. יחוקל " דמיתו " לקאת מדבר. תלם
זאת קומתך דמתה לתמר " שיריש. ואשר הוא יוצא
הנוה והמענה דמיתו בת ציון " ימיה " והנפעל
נמשל כבחמה נדמו " תלם " ותמסילני ונדמה
יחוקל פ' האזהרה כמו כפיד גוים נדמה. יחוקל
נדמה שמרון מלכה בקצף על פני מים. הנוטע. והפעל
הכבר דמיתך רעיתי. טיריש. וביד. הנביאים ארמה
הנוטע ומה ארמה לך איכה והתפעל ארמה
לעליון " יטעיה " משפשו אחרמה " והסם דמות
הזחת. יחוקל " בצלמנו בדמותנו " כחשית " אמך
כנפך ברמך " יחוקל " כמו ברמתך וכן אצל פנה כמו
פנתה וצדום לבלות שאול כמו צורתם או הוא מסקל
אחר דם בשקל צו קו' ודב' האי כתב שהוא ענין
רשיבות הטבע לפי שכל דבר היצא מדבר אחד ופוחח
ממנו יש בו מרשיבות טבעו והסם במסק אחד דמיון
דמיונו באריה יכסף לשדו " תלם. וענין אחד דמיתו
אמך " הנוטע " והנפעל כי נדמה כל עם כנען. נפניה
בשחר נדמה נדמה מלך ישראל " הנוטע. נדמה
אשקלון " תלם " או לי בני דמיתו " יטעיה " אך
נדמיתו " עונדיה " נדמו עמי. הנוטע. ויש לפרש
מה נדמה שמרון מלכה וחשם בדמי ימי אלכה
יטעיה " בפלם פרי שביצבי ויש מפרשים מענין זה
אמך כנפך ברמך כלם והדומים להם ענין בריחה
ובליחן ויחכן לפרש מענין זה אעפי שאים משרשו
ביי אלהינו חרמנו ונדימה שם ידמו לשאול ונדמו
נאות השלום ומוח הענין עיני נגרה ולא תרמה " איכה
כלומר לא תפסק " וענין אחד והוא לא כן דמת
יטעיה. ענינו יחשב וכן ואשר דמה לנו " שמעל
דמינו אלהים חסדך " תלם " אל תרמי כנפסך. אסתר
כאשר דמיתו. יטעיה " וענין אחד אלדמי לך
תלם אל תתנו דמיו לי " יטעיה. ובמסקל אחד ולחה
ולא דומיה לי נאלמתי דומיה " תלם " והתאר אך אל
אלהים דומיה נפשי לך דומיה תהיה " תלם " ענין
כולם שתקתו יש מפרשים מוח או לי בני דמיתו כלל

נשתתקתי לא אוכל לדבר ופי לך דומיה תהיה רוצה
לומר נשתתקה ותהלה נד פעליך העצומים שלא
תשיגך תהלה ויתכן להיות דומיה משרש דום והיוד
ליחס כיוד תחתיה שלישיה ויתכן לפרש דמינו אלה'
חסדך ענין השבר והתחלת כלומר שברנו אלהים
לחסדך דמן חיו דמן לארמה. תלם. כדמן
על פני ארמה ימיה " הוא זבל
האשפה כחרוש מתכן כמו מדמנה יטעיה האשפ'
עצמה כי בן דר להטיל תכן באשפה ולהלך עליה עד
שחרוש ותעשה דמן וארני אבי זל פ' מדמנה שם
עיד שזיחה למואב כמו שאמר גם מדמן תרמי ופ'
ומדש מואב בעירו כמו. מדמנה כמו שרשים התכן
תחתיו במקומו דמע ותרמע ותוד
עני דמעה ימיה ודמעחה על לחיה
איכה. ולא תבא דמעתך. יחוקל. והקבוץ כלו
בדמעות עיני איכה. ידוע מלאך דמער. מעטעים
כני לשמן או ללין שיחד מן הגת כדמע טפה טפה
כדונג מפני האש מיכה הוא חשעוה
דעך דעכו כפשתה כבו יטעיה
דעך נדו מעלי ומה שלא נזכר פועל
מן הדגש ואם לא נמצא דועכו כאש קוצים תלם
והנפעל נדעכו ממקומם איכע ענינם חכבו והבליח
דפה כבן אמך תתן דופי. תלם. הוא חדבח
ודעה וארני אבי זל פרשו מורכב מסתי פלות
דו פי דו הוא שנים בארמית טב למחבטן דו דו
פירצופין וכן בלעז דו שנים ופ' המלה שתי פיות ידבר
אחת בפניו ואחת שלא בפניו דפק ודפקום
ים אחד ויטלם ענין דחיה מתדפקים
על חלת טופעים קול דודי דופק. טיריש ענינם
גם כן דחיה וחכות על חלת דקק עד אשר
דק לעפר. תפא פתח וישחן עד אשר דק
קמך בעבור האתנח תדוש. הרים ותדוק. ופרשיו לא
ידענו יטעיה. והתאר דק מחספם כטלם. קשרת
סמם דקה ויקרל קול דמם. דקה מלכים. חדקות
בשר השבלים חדקות. מקן והפעל הכבר הדק
לעפר. מלכים חדקות עמים רבים מיכה ושחקת
המנה הדק תפא כשיט חרצת אריקם טאנל וכתב
ל' יעקב בן אלעזר הנפעל מוחכת להדק לכרי צרי
ופתח על מסק לחלו ויתכן היותו מן הכבר ומשפטו
לדוק כמו שכתבנו בחלק הדקות. הגושה כדוק
שמים יטעיה כקרום וכן לפי דעתי או דק או תבל
בעינו. פ' או שזיחה קרום או תבלול בעינו
וכן אמרו רבותינו זל בדוקן שבעין הן איים סדק
ישול יטעיה כעפר דק ישול אותם
דק ובישו אליו את אשר דקו וכריה

הוא ארון והיה הודו ימיה כות הודו הנטע ענין
בלם חכ ווההדר ול יונה הבנים בענין הזה ולא הדי
חיים יחוקל **חוקל** ואתה הזה להם למלך ימיה
בי סת זה - לארם קהלת חיה גביר לאחיד
לחטיג מקום שיפול העץ שם יחוא קהל משפטו זה
ובא זהו נחה כיו וישתחו כי לשלג יאמר הזה ארץ
מיכה האלה תמורה הא אפשר שיהיה זהו בשרש
הזה תמות חיד בשדש היה או יהיו שנים שרשים
ועל כל פני הענין אחד וענין אחד הוא על הזה יחוקל
ומשקל אחד יעז בהותו תלים והות רשעים יהודף
מעלי חות נפשו מיכה והותי במאנים ישאו יחד
מינה והקבוץ הות בקרבה עדיעבור הות הורת
תחשב לשונך תלים פי תחשב בלבך ותוציא
בלשונך ופי יעז בהותי ברעתו שעושה
לאחרים ענין כלל הודומה להם שבר וענינים רעים
ורבי סעדיה פי בהותו בממונו והוא מענין הראשון
כלומר במטון ההיה לו ויתכן להיות כמותו הורת
רשעים יהודף הפך מה שאמר לא ירעיב יי נפש צדיק
ואפשר להיות מן השרש הזה והענין הזה תהותו על
איש תלים קוי הוי אחי והוי אחות ימיה
הוי אשור שבט אפי חוי משכי העץ הוי
נוי חוטא הוי גבדוים לשתות יין הוי האומרים לדע
שוב ולשוב רע יסעיה וחטרו הוד ואמרו ובכל
חוצות יאמרו הו עמם וכבר זכרנו הו שרש
בפני עצם ונין המלה הזאת קריאת אבל והספר
רצער כמו אי ויש שהם לקריאה לא על אבל הוי הוי
תוסי מארץ צפון זכריה הוי ציון המלשי זכריה
ואפשר שיהיה כמותם הוי אשור שבט אפי הון
בל הון יקר ונעים מעלי חמבר עמך בלא הון
תלים והקבוץ ברב הונך ומערביך יחוקל ענינם
דכיו מסון לא אמרו דון מעלי לא אמרו ורבה הדי
הזה הוים שוכבים יסעיה יסני וכן אמר המתרגם
ניכין שכבין וקצה המפרשי פרשו המדברים
ב שנה דברי תהו ובקצת החלאים והוא שקודין לו בלעז
אוליוני ובלשון ערבי הדיאן הדלת הרפה במקום
הזין בעברי הוי קינים ודגא והי יחוקל
ואפשר ששרש המלה היא והוא לשון מספר
ויש מפרשים כמותו היא בכל נשיאי ישראל הדיא
חיא האשה כנוי לנקבה הנסתרת הדין הוא
יתה גבור ציד לחטיג אם עברת אתי וחית
עלי למשא טמנל חסר יוד אשר היא במקום למד
הפעל מחמכתב והמסודת עליו לית חסר וכן היתה לי
לישועה טמנל חסר חוד אשר במקום למד הפעל
ולפי שהוא כתוב כהא באחרונה לא כללו בעל המסוד
בחסר והמסודת הנכונה על היתה עלי למשא לית חסר

דחכר אני אהיה לו לאב טמנל הגה יודי הדי
טמנות אתה לאלפי רבכה בראשית תהי נא אלה
בראשית מיוזה אמר ותהי מיכה ויהי אור בראש
הנפעל נהיה חדר הזה ונהיה בדבר הגדול הזה
ואתמקן ענינם ידוע וענין אחר נהיתי ונחליתי לניל
ושנתו נהיתה עליו לניל תאוה מהיה תערב לנפש
אמנלי ענין שברופי נהיתה עליו נשתבשה הפך
ושנתו ערבה לי ויש מפרשי מזה הענין וחליתי והיתי
כאחד האדם טמנלים ויהי דניאל עד שנת אחת
לכורש המלך לניל ושני אנשים שרי גדודים היו בן
שאל כלומר שברו והכתו אותו ואין צדד להוציאם
מענינם כי פי ויהי דניאל שהיה בבבל עולשנת אחת
לכורש המלך ופי היו בן שאל היו עם בן שאל וכן
תרגם יונתן הו עס בר שאל כלומר שהיו עמו כבר
ונפרדו ממנו ועתה באו בביתו במרמה כלוקחי חטים
הדרגוה ויש מפרשים תאוה נהיה מהענין הראשון
ופי נהיה בזמנה תערב לנפש ולפיכך תועבת כסילים
סוד מרע לפי שתבא להם תאות הדין והדין
יכל עבר ארני זה לניל הדין אביא אלי את
ארון האלהים לכי והא תמדת אלה איך הדין
והכס מהומה גדולה לכיים משפטו הממם
והמם האחרונה סימן הרבים והאית כי המם הראשונה
קמטצה כדרך כל פעלים ואלו היה שרש היתה פתוחה
בדרך כל פעל והשם מהומה גדולה כי היתה מהומת
מות טמנל ענינו בענין שבר וענין אחר הפעל
הנוסף אריד בשיחי וארומת תלים תהימנה מארם
מיכה והנפעל ותהום כל העיר רנת ענינם ענין
המיה ושאת הדין ותדעו לעלות ההיה לניל
ענינו ותאבו והוא לקוח ממלת הן כלומר
שאמרתם הן וענין אחר שלשית ההין יחוקל חיא
דמדה שהיתה אצלם שהיא שנים עשר לוג ודלת ששה
בגים והיא מרת הלח הכל להיכל ולדביר
מנכיס והיכל תוסד הוד למשך ואפשר שהוא
בן ארבע אותיות והקבוץ ויבן היכלות הנטע והקבוץ
בלשון זכרים והיא בהיכלי מלך מעלי ותנים בהיכל
ענג יסעיה ענינם ארמון היכל יי היכל יי המה
תרגם יונתן לא תגרו חצון לכוך על פתגמי נביאי שקרא
קדם היכלא דיי אתון פלחין קדם
היכלא דיי אתון דכוין קדם היכלא דיי אתון כגדין
תלת זמנין בשתא אתון מתחזין קדמיה וארני אב
ול פי הפסוק בן אל תבשחו על דברי שקר שאתם
אומרים היכל יי המה ימיה לא יחריבו וכליו
ואמר שלשה פעמים היכל לפי שהיו שלשה בתי אולם
היכל ודביר והנביא היה עונה להם ארץ ארץ ארץ הם
חשובים לפני בארץ ונקראו כל הבתים ה א

תבן וקדנות סן הבנים יחוקל" הסחיות
שעושיין מלאכה מהעצים שלהן או מהקרני

כמו שעושיין טעם הפיל שהוא השן ויש מפרשי
אותו העץ שקורין יבנים והתרגום אמר וסן דפיל
וטוטסין והוא העוף שנודע לנו בדברי רבותי באמר
קריבו ליה ריש טוטסא בחלבא ולא אבל ועוד אמר
תרגול ופסיוני וטוטס בלאים זה בזה והוא העוף
שקורין לו בלעז פון ואפשר שיעשו מלאכה מעצם
שלהם וכן בלשון ערבי נקרא טאווס **הכר**
הברי שמים יטעיה " הם החיים בכוכבי

כמו שפרשו אחריו ודומה לו בלשון ערבי שקורין
לחתוך הדבר אלהכרם והחוזים בכוכבי מחתכי הרבר
וגזורים אותו על פי הככבי **הנה** והגיתי בכל
פעלך לא יוגו בגרום תליס ולשוני אם

יהגה דמיה לויכ " כאשר יהגה הארי יטעיה " כי
אמת יהגה חכי מטלי " וכיונים הגה נהגה יטעיה
יהגוריק תלי " הורו והוגו מלב דברי שקר יטעיה
" מקור ובא בחלם ההאלוג המלות כי הרו בחלם
על המשפט כי הוא מן ירה והוא כמו ולהורות ארת
בני ישראל ובא הוגו כמו כן בחלם לזוג המלות כמו
את מוצאך ואת מוכאך כן כתבו אדני אבי זל והפעל
הטוסף המצפצפים והמהגים יטעיה " והשם והגרה
מפיו יצא " לויכ " כלינו שנינו כמו הגה תליס "

קיינים והגה והי יחוקל " והוא בשש נקודות ומסקל
אחר הגיון סלה תליס " והגיון לבי לפניך תליס "
ומסקל אחר בהכפל עין הפעל בינה וגיני " תליס "
ומסקל אחר והגות לבי תבונות תליס " ענין הבל
הדבור צפצוף הפה וכת אדני אבי עליה השלום
בי הכל הוא לשון גמגום וצפצוף ואין בו לשון קריאה

פיל ובתורתו יהגה תליס " כל כך יהיה קורא בתורה
עד שבכל שעה אפי שלא בשעת קריאה יצאו הדברי
על פיו ויופיעו משפתיו ויורה על זה וכיוני הגה נהגה
יטעיה " כי הוא ענין הצפצוף והוא בקול יללה וכן
קיינים והג וענין אחר הגה ברוחה הקשה יטעיה " הג
סיגים מכסף הגו רשע לפני מלך מטלי " ענין הסרה
וא' א' ולכתב מזה השרש והענין כאשר הוגה מן
המסילה טמיל " והוא שלא נזכר פועלו מן המרבע
הגן דרך בפני הגדרת הגינה יחוקל " פירבי
יונה דרך נכונה וישרה ורבותנו זל נשתמשו
הרבה בזה הלשון באמרם דבר הגן עשה שלא כהוגן
ויונתן תרגם אורח קדם דוכן ליואי **היד** היד
השבת יטעיה " היד בדורכים יענה
ירמיה " מלה שהיא קריאת הדורכים כך לזרז עצמם
ואפשר שיהיה מהענין הזה ולא הד הרים ופירושו

כמו שא' קרוב היום מהומה פלי היום יום מהומה ולא
תרמה לתומת הרים וסלעים כשאדם נותן קולו שם
שהוא קל גדול כי יותר גדולה תחיה הומה זאת ויש
מפרשים הקול היוצא בין הזרים כשאדם נותן קולו
שם שילך אותו הקול עד מקום בלתו וישוב לאחור
וישמע הקול והוא בעצמו ואותו הקול

נקרא הד תרי יחוקל = ויונתן תרגם ולא
לאשתזכא במצרי שוריא **הרה**
גמול ידו הרה יטעיה " ענינו פשט ור' יהודה
אמר כי המא תפורת יוד מן ידו אלקה ירמיה "

הרד ודרך רשעים תחתם קינכ " פירמס
ודשעים במקומם **הרם** והארץ
הדום רגלי יטעיה " עד אשית אויביך
הדום לרגלך תניס " הוא שרפרף הבסא **הרט**
והרם ועץ שמן " ותחת הסרפר יעלה הדם

יטעיה " ופתח באתנת והוא עומד בין ההרסים אשר
במצולה זכריה ידוע **הרף** ואם בפתע ברא
איבה הרפו כמדכר " יען בצד ובכתף
תהדפו יחוקל " והדפתיד ממצבך יטעיה " והות
רשעים יהרף מטלי " מצאתי במקצת הספרים
המדויקי היוד בסגול ובמקצתם בפתח להרף את כל

אויביך לכריס " כלם ענין דחיפה **הרר**
והדרת פני זקן ייקרל " ודל לא תהדר
בריבו טמנת " הדור בלבושו יטעיה " ודקראר
פריעץ הרר " ייקרל " והשם הוד והוד לפניו לכריס
ומסקל אחר מעביר נוגש הדר מלכות בשש נקודות
והקבוץ הדרים בהרדי קרש מרום משחר תליס "

זעם הא הנקבה הדרת והסמוך בהדרת קרש תניס
ברוב עם הדרת מלך מטלי " או יהיה הדרה בפלס
שלמה כי הסמוך בשני המסקלים שזה והנפעל פני
זקנים לא נהדרו כיכה וההתפעל אל תתהדר לפני
מלך מטלי ענין התנאות והתיפות והראות סבר
פנים יפות והדורים אישר יטעיה הדרכי המעוקלי
והמסובכות דומה למה שאמרו רבו הדרא דכנתא
בני מעים שהם מעוקלים ומסובכים סביב סביב

הו ובכל חוצות יאמר הוהו עמוס "
קריאת האבל והצע **הוא** הוא הדובר
כנוי לגסתר **הוד** הוד הוא לבשת
הודו על ארץ ושמים תליס " חוד נחרו
אימח לויכ " ולא נתנו עליו הוד מלכות "
לניש כסוס הודו במלחמה והוא ישא הוד זכריה
ונתתה מהודר עליו כמדכר

מקונן " נחלך ברגש " תלום " אמיהלך איש על
הנהלים. מטלי " בחקותי יהלך. יחוקל " ויחלך את
מלכים " והעובר ערום הלכו בלי לבוש. אינו "
בארץ צדקה אחלך " מטלי " ויתכן להיות גם כן צדק
לפניו יהלך " תלום " עובר " וההתפעל את האלדים
התהלך נח. התהלך לפני. בראשית " אשר
התהלכו אבותי לפניו. בראשית " רוצה לומר
חת עסקת בעבודת השם יתכרך וכן התהלכתי
באמתך. תלום. וענין כלם ידוע **הלם** אז
חלמו עקבי כו. ט. טפטים " כלומר נשברה
ונכתתו והוא בודד כאלו אמר נהלמו וכן והנה החמוץ
נמוג וילך והלום. טמול " רוצה לומר וילך הלך והשבר
והעובר. הלמוני בל ידעתי. מטלי " בכשיל וכלפות
יהלומן " תלום " הלומי ויין. יטעיה " והשם ארז
חולם פעם. יטעיה " ובחוכפת ממ למהלמות יקרא
מטלי " ושם הבלי להלמות עמלים. טפטים. והוא
המקבת. וע א אל תקרב הלום. טמית " מי הביאך
הלום " טפטים " כי הביאתני עד הלום " לכן ישוב
עמו הלום. תלום " ענינם כמו הגה ופי ישוב עמו
הלום " ישוב עמו פעם אחר פע' הנה בזה הענין לחשו.
ולתבונן בו למה תהיה שלות הרשעים ולמה מי כוס
מלא ימצא למו כלומר שהם שבעים מכל טוב בעולם
הזה ורבי יונה הכנים לכן ישוב עמו הלום. בענין
הראשון כלומר ישוב עמו נשבר בראורם שלות
הרשעים ומי מלא ימצא למו רוצה לומר דמעת הבכי
נפך ספיר והלם. תנה. אפשר שתהיה היוד נוספת
זיא אבן יקרה וכתב החכם רבי אברהם בן עזרא כי
חכם גדול ספרדי אמר שהוא הנקרא בערבי אל מאס
שהוא שובר כל האבנים ונוקב הבדלח והוא מגזרת
הולם פעם **הם** הם יצאו את העיר. בראשית
ובתוספת האמה הגבורים. בראשית

ש שם המה מלכות. טרים " ונכפל לרוב הגרועות
לא מהם ולא מהמהם. יחוקל " והכל כנוי לנסתרים
הגם והגם גלגל עגלתו. יטעיה " אבלני הממני
ירמיה " והמותי את כל העם. טמית " ברק
והם. טמול " ויהם יי אתמטרא. טפטים " ויהם
את מחנה מצרים. להומם ולאברם. חסתר " ויהם
יו. תלום " כבר פרשתי ענינם בשורש הים בענין
הראשון **המה** המוגים תלום " על בן המו
טעי ירמיה. נהמה כדובים כלנו
כיוני הגיאיות. יטעיה " כלם הומות כחלילים יחמח
כבנור יהמו. יטעיה " יהמו ככלב. כי הנה אויבך
יהמיק " אזכרה אלדים ואהמיה. תלום " עיר הומיה
בראש הומיות תקרא. מטלי. מדוע קול הקריה הומה
מלכים " והשם כהמות ימים. יטעיה " ומשק אחר

המית נבלך. יטעיה " ומשקל אחר המון שיריך "
ענינם " ענינם פרשתי בשורש הים בענין השני ויש
מפרשים מזה ואל המיתו אל תשא נפשך כלומר יסר
בנך ואם יבכה ויהמה אל תשית לבך לו ולא תשא לו
נפשך לדחם עליו בדרך המוסר ויהיה המיתו מן המת
כמו בכייתו מן בכה וכתב החכם רבי יעקב בן אלעזר
מזה השרש והענין ולא מהמתם והוא שם המת בפלס
קשה יפה ועם בני הרבים המתם כמו שיאמר
קשהם יפרם ויתתן תרגם ולא מבניהון **חמל**
קול המלה כקול מחנה. יחוקל " בלאו
לקול המולה גדולה. ירמיה " כו עס הדגש וענינו
כמו מלה ויש אומרים כי ההא נוספת **המן**
יען המנכם מן הגוים " יחוקל " הרבותכ'
כלומר היותכם המון רב והיא שם ומשפטו בחלם. אז
מקור והוא כמשפטו ופי' כי אני חרבתי אתכם
וחרבתי לכם טוב מן הגוים אשר סביבותיכם וארמם
לא הלכתם בחוקותי ושעם יען רוצה לומר כי יען
עשיתי לכם כל טוב בעשת' בי על דרך וישמך ישורון
ויבעט ולא הלכתם בחוקותי ואף כמשפטי הגוים לא
עשיתם כיהם לא ימירו חוקותם ומשפטיהם וארמם
המירותם כמו שאמר ותמרו את משפטי לרשעה מן
הגוים אבן לשקר מגבעות המון הר' . ירמיה. קמרץ
כי אינו סמוך אל הרים כי אם על מס מגבעות ומס
מגבעות עומד במקום שנים רוצה לומר מגבעות
ומהרים וכן הוא פ' הצסוק ההמון המצפים כהנבעות
ומההרים הוא לשקר שלא יעזרו ולא יושעו בהם אבן
כיו אלדינו תשועת ישראל " אב המון גוים נתתך
בראשית " כל ההמון הזה. דברי " המון שיריך
טוב מעט לצדיק מהמון רשעים. תלום " קול המון
הגשם. מלכים " ומי אוהב בהמון. קהלת " הגם ככל
המון ישראל אשר נשאר בה. מלכים " פ' הגם
חסוכים. בחושים ורעים ככל המון ישראל שנשארו
בשמרון שחם בחושים מהרעב ואם תאמר היאך לא
נשארו כי אם חמשה כוסים בשמרון הגם ככל המון
ישראל אשר תמו כמו שתמו האנשים כן תמו הסוס'
בן פי' אדני אבי זל ויונתן תרגם ואם יברוך הא אינון
ככל המונא דישראל דספו וגם שם עיר המונה. יחוקל
קל' הוא ועקרה להיות מפיך. והקבוץ המונים המונים
בעמק החרוץ ענין כלם קבוץ ודבר העם או ההמון אז
כל דבר ובא באלף תמודת הא ואת יתר האמון וכבר
ובתבונה כשרש אמן ואפשר שידח
המון משרש המה בפלס שאון גאן אבל להיות הגון
שרש יותר קרוב **המם** כקדוח אש הממס
וטעיה פ' ר' יונה הקש הכש והקרוב
שירצה לומר אש חזק והוא נוסף ויהיה ח ב

היכל לפי שהיכל היה הבית וגזול שבשלתם זמן
אמר ובנו את היכל וזכיה אשר יוסד היכל ו
מני ודעה לומר כל הכתים של בית המקדש
הכר ולא תכוש ותכרו לו אינו ענינו
תתמהו לו וכתב יונה כי הוא דומה
ללשון הערב שאומרין בו על התמיהה וגדולה הכר
ואדני אבי ע' ה' כתב הכרת פניהם מזה השרש ופרשו
מצחת פניהם יסעיה בלומר עזות הפנים ומצח
שיש להם וכן פי' תהכרו לו תעמו פניו לו ולא תכוש
ואמר כי בלשון ערבי חבר עזות פנים **תלל**
שבע ביום הללתיך כי הללרשע על
תאות נפשו תלס והשם קדש הלולים ויקרא
ועשו הלולים טופטים
ובחוספת תיו תהלה לודו תלס ובא בתיו במקום
הא איד לא עזבה עיר תהלת ימיה בקמץ הלמר
והקבוץ יושב תהלות ישראל תלס ובתוספת מס
מחלל ואיש לפי מחלל משלי וההתפעל מה
תהלה ברעה הגבור תלס בקדוש ישראל תהלה
יסעיה ויש מפרשים להתחלל עם נחלתך תלס
מענין שמחה מן קדש הלולים ואין צורך להציאם
מענין תהלה שהוא השבח וההודאה אבל קרוב
ענינם הוא השמחה וכן ובתולדותיו לא הוללו תלס
בלומר שלא באו לעת השמחה וההלל רצה לומר
שלא היו לאנשים ובית המזה נקרא בלשון רבו בו
הלולא וסלא נזכר פעלו העיר ההלה יחולל
ויקרא אמרתי להוללים אל תהלו לא יתעבו הולל
כי קנאתי בהוללים תלס ובנין פועל חנוסף כי
העסה יהולל חכם קבלת אמרתי מהולל קבלת
מהוילי בנישבעו תלס ופי' מהולל אשר הם
מהוללים בעיני ופי' בנישבעו כתב יונה מפתחתיו
בעיניהם היו אומרי ישיבני ארדים כפלני אם יהיה כך
וב... וב... עמדת עמו התפעל ויתהולל בידם
סגול יתהוללו הרכב והתגעשו והתהוללו
ירמיה והתהוללו הרכב והשם ודעת הוללות וסבלו
מלא רע והוללות לדות חכמה והוללות וסבלות
והנפד מהם הוללה בציו ומשקל אחד הוללות רעות
קבלת והמסודת לית כותיה שדק ומשקל אחד
ובמלאכיו ישים תהלה אינו והיתה הלמר ראויה
להדגש וחוקל כמו לא ישים תהלה שהיא מן ונתן
כפלילים מכסת נפשות מן תכסו על השה כלם ענין
סגיון והציאה מדעת השכל ומדרך הצדק והיושר
וענין יתהולל דרכי נחום כי מרוב טרורם
בשמחה כאלו הם משתגעים מרוב השמחה וכן על
כן יתהוללו גוים ימיה פרו' בראותם מפלת בכל
וענין שלישי בהלו נרו על ראשי אינו מקוד מן

הקל בתשלומו בהללו בפלס ובפתחו עמדו כל העם
והפעל חנוסף אם אראה אור כי יהל קינב לא יהלו
אדם יסעיה וההל נפל הפעולה על האד והללו
על חכמים והשם ותהלתו מלאה הארץ מכקין
ויש מפרשים מהענין הזה עד ירח ולא יאחיל אינו
ונכתב בו ה' אשר ביהל יהלו ואעפ' שאינו עקר
כמו שנכתב במלת או איתם ויש מפרשים מענין זה
ובמלאכיו ישים תהלה אינו ולא עומד במקום
שנים וכן הוא או' הן בעבדיו לא יאמין ולא במלאכיו
ישים תהלה ומהענין הזה נקרא בוכב הבקר הלל בן
שחר יסעיה וענין אלו כולם הנגה האור **תלא**
מהלאה לדמשק עמם וזיום השמיני והלאה
עיקר וזלפת משם והלאה סמוך גש הלאה אל
מקום רחוק מעלינו מלה מורה על רחוק המקו החזק
והנפעל אשר לוקח ממנו והנהלאה לגוי עצום מיכה
בלומר הרחוקה והנרחק כז' פרשו ר' יונה ואדני אבי
ז' פרשו חבריאה והשמה ההולכת לפני הצאן מרוב
בריאותה וכן פי' הפסוק ושמתו את הצולערה
לשאריה הצולעה שאינה יכולה ללכת אחזקנה
והנהלאה שהיא הולכת מהלאה לפני הצאן אוסף על
כחה ואשימנה לגוי עצום זה משל על ישראל ועל
דוד כמו שאמר והיה הנכשל בהם כדוד ובית דוד
כאירים כמלאך יי לפניהם **תלה** ובמלאכיו
ישים תהלה אינו בפלס בתרמית
לאמר ועתק חקמך אל ההא כמנתג אותיות הגרון
זיהיה ענין המלה כמו שפרשתיה בשדש הלל בשני
הפגים ויהיה הלל והלה בענין אחד **הלך** הלך
ברוך מרחוק משלי הולך לקראתך ראשית
למה לא הולכת אלי כמדכר פלטים מחדב הלכו
אל העמודי ימיה הן קדם אהלך אינו
ספיו לפידים יהלכו אינו ותהלך אש סמות
ולשונם תהלך בארץ תלס והשם בהא הנקבר
הליכה יכשול בהליכתם מני והקבוץ הליכות
עולם לו מבקוק הליכות שבא אינו הליכות
ביתה משלי הליכות אלי תלס ובלא הא
נקבה הלך ברוחן הליכי בחמה אינו ומשקל אחד
הלך דבש סמוך ובתוספת מס מהלך יום ונתתי
לך מהלכים זכיה בפלס מסמרים ושם דתאר
ויבא הלך לאיש העשיר סמוך בחמש נקדורת
ובתוספת ת עם הנקבה תהלובה ותהלכות לימין
לחומה נמיה בפלס ואת בני התעורבות והוא
תאר בלומר היו הולכות לימין החומה והנפעל כצל
בנשותו נהלכתי תלי והפעל הכבד שאינו ועובר
הוא הלכתי בגדולות תלס קודר הלכתי בלא חמה
אינו כל המס קודר הלכתי תלי לאור חצך יהלבו

הצנר רב וגלגל יחוקק
השרות ומשטור ובאי עליך כהצנר רב וגלגל ופירי
הצנר אור מכלי זיון או שם לכלל כל הזיון וכן אמר
התרגום ויתון עלך במאני זינא ויש מפרשים כמו
צנת או יהיה אחר ממיני המרכבות ואדני אבי זל בת
הצנר כהא כמו חגן כחית מן והביאו בניך כהצנר
שגירושו זרוע בן ובאו עליך הצנר זרוע ועגיניו חיל
בן זרועות הנגב שפי חילות הך העמדה
להרריו תליס " בודרם שער נראשית
ובמקצת סגרי היש בחטף פתח ומקצתם בשוא
לברו " והגפרד מהם הרר בפלט ארץ " והקבוץ
הררים ובסמוך כחזיו אל תליס " יסודתו בהררי
קדש " תליס " ומהרריה תצב נחשת דגריס "
והתאר הררי בשדה ירמיה " ובנפול אות חפול
הר ובתוספת הרה נמי " כראשית " ובא הוא
בפתח קטן תחת פתח גדול ולרבים הרים וראוי להדג'
לורי הריש " נודי הרבם צפור תליס " הר שלכם ויש
מפרשי שהם שתי מלות הר כמו צפור ויש מפרשים
בהרם שער דגריס " מקור מהרגוש ויש להשיב
עליה מפני פתחות הוא ויש מפרשים מזה על בקעם
והרות הגלעד עמוס " והרותיהם תבקע מלכיס "
זאם הם מן השרש הזה והענין הזה רוצה לומר על
הערים הבצורות והרמות כהרים וכן הגני אליך הר
חמשות עיר בצורה ירמיה " כי בכל אינה דר כי
אם בקעה וכן תרגם יונתן כרכא מתבלא ובא הר
מכונה בלשון נקבה שםמה תהיה רה שער הרג
בי הרג שאול את כרגי יי סמול " יהרג בכרד
גפנם " תליס " הרג איש אנשיו " כמדבר " לכן כל
הרג קין כראשית " הרג בקר ושחט צאן ירמיה "
הרגו לאבנר " סמול " ואנשיהם היו הרגו מת
ירמיה ופתי בורגו האלה יחוקק " ורגינא ברג
בירכ' עת להרג ועת לרפא קהלת " ואף על פי שאין
לרפא תמורת להרג אמר לרפא כי אין להחיות הבתים
עת נהוג במנהג העולם כשאר העתים אף על פי שהו
ברוך נס ועתיד להיות : ויש מפרשים להרג כמו
למחץ וחשם גיא הדרג ליום הרגה ובלא הא הנקבת
ביום הרג רב ירמיה " בשש נקודות סבת חרב והרג
ואבדן אסיד " ושלא נזכר פועלו אם כהרג הרגו
הרג ירמיה " כי עליך הרגו כל היום " תליס "
הגפעל ובטתיה כשדה בורב תדרגה " יחוקק
בהרג הרג בתוכך " יחוקק " בפלס בעטף עולל חונק
ומשפסם בהרג בהעטף " הרה הרה עמל
ילד און לינכ " הורו ותגו מלב דבר
שקד ירמיה מקור וחחלם מקום קמץ כמו הורו עמל
וחולד אתן וכן הגן מקור ואדני אבי זל פי כישור

" משרש ירה כמורל ורות את בני ישראל יירק
והרית וילדת בן כנפטים " ותהר לו כראשית
והורו חשש ירמיה ואנכי דריתי כהעלמתך
והתאר הנך ורה סופטים " לאיש אשר אלה לו
אנכי הרה " כראשית " הרה לונגנים כראשית
ובסמוך הרת עולם ירמיה ולרבות על בקעם הרו
הגלעד עמוס " והרותיהם תבקע מלכיס " את כל
ההרותיהם בקע ובדראות לכר הפעל והריותיו יבקע
פושע " יאמרו האחד ממנו הרית כמו שאמרו במשנה
מן דליותיו דלית ובדלת וכדקל בעל הבית מירידה
ומחלק ואבנר זה על כיעוט דחכמה בוככו שאמ'
יעולל להם ירששו לעיניהם ועולל להם תרכש ותאר
אחר הובישה הורהם הנשע " והשם הרוך עצבוך
והרוך " כראשית " וכהראות למד הפעל ויתן יי לה
הריון ינת " כל הענין הזה על זמן היות העובר
בבטן אמו ועל יציאתו מבטן אמו הורה גבר לינכ "
הוא שלא נזכר פועלו מהרגוש כאילו אמר יולד גבר
זפי אמר על המבשר וכן ותהר את מרים ואת שמי
זאת ישבח אבי אשהמוע דגרי " כאלו אמר ותלד
יש מפרשים הרה גבר כממשעו וכן דעת ר' יהודה
שהביאו בכלל השרש כלו בענין אחד ולזה הפרוש
יהיה פי אמר על איוב והאב גם כן יקרא הרה לפי
שנותן ההריון כמו שאמר על ברכות הורי הרם
הרם בעברתי ליכה " והרסת את מזבח "
הבעל ספטים " הן ידרסו לא יבנה לינכ " תהרם
קמץ סמות " אל ידרסו לעלות אליי " סמות "
ודג על גדר אבניו נדרסה מס' " כי השתות
יהרסון תליס " והפעל הבכר כי הרם תדרסם סמות
מתרסין ומחריכין ירמיה " והשם עיר הדרם "
ירמיה בשש נקודות וכשקל אחר דריות בשון
וארץ הריכותך ירמיה וכשקל אחר דריות ויריכותי אגיס
עמוס בחלם האחד ממנו הריסה כלם ענין הסבר
והדפלה וענין אור אל ידרסו לעלות אליי כי היוצא
מן הסדר והמערכה בהרס הבנין ועוד כי בהרסם
לראות יפיל האחד את חברו הרתת עד אנת
תהותתו על איש תליס פי דכי יונה תארכו לשוב
על בני אדם ברע ודמהו ללשון הערב התאל רחל
כשטרבה בדברים ויש מפרשים אותו מלשון הוות
התל ואביבן התל בי " כראשית " פעל בכר
ועיקרו להרגש וכן אל יוסף פרעה התל "
סמות ואיש ברעו יהתל ירמיה אם סדתל באגיס
תתל בי לינכ ובא על משפנו כדגס ויהתל בהם
אליהו מלכיס והתאר מפעל שלא נזכר פועלו לב
הותל ירמיה והוא פתוח והשם אם לא התולס עכדי
לינכ ומשקל אחד הוא מהתלות עגיב ענין ח ג

משרש מסס והיוד חמס לרבים רוצה לז' כקדוח אש
החזק חמסס גל דבר **המר** במהמורות כל
יקומו תלס "ענינו לפי מקומו בשוחות
עמוקות וכן בדברי רבותינו ז"ל בראשונה היו קוברין
אותן במהמורות נתאכל הבשר מלקטין את העצמות
וקוברין אותם בארונים **הן** חן אני בפניך לאל
אינך "הן לו יחי בדבריך **הן** נזכח "ראשית
הן היתה יטעיה" אף על פי ששין אלה השנים
לשאלה מלת הן היא כמשמעה כי יבא ענין השאלה
בלא אם ובלא הא השאלה כמו אתה זה בני עשו
והרומים לו הן הנה היו לבני ישראל" כמדבר
ובתוספת הא הנה אנכי עמך "בראשית ועם הבנוי
בדגש הנה הגם" הנך הרה ובכני המרב הנני ענו בי
שמואל בקלות שתי הנונין ובשוא הנון הראשונה
ובדגש הנון השניה ובצירי אמרתי הנני" ובסגול הנון
הראשונה ובדגש שתי הנונין ויאמר הננימי אתה בני
בראשית והם במסרה ב' דגשין ובכנוי המדברים
הנוני בידך יתנע "הנני עצמך ובשרך אנטע"
שמואל הננו אתאנו לך בקלות שתי הנונין ובשוא
הראשונה ובדגש שתי הנונין ובסגול הראשונה הגנו
ועלינו מלת "הננו עבדים לאדני הננו לך לעבדים
מקן" והם במסרה ג' דגשין ענינם על הדבר המזומן
ויבא במקום אם לדע' רבי יונה וראו הן היתה בזאת
ירמיה הן נזכח את תועבת מצרים לעיניהם ולא
יסקלנו" נאה וע' א' כי לא שלם עון האמורי עד הנה
לך לך" ראיתו עד הנה "יגש" ענינם עד עתה ויש
מפרשים אשר ערן לא היה "קהלת" מתכנתו עד
הן" אשר המה חיים עדנה "קהלת" עד הנה ובא
הנה בענין אחר קרוב לזה הענין אלא שזה הענין מורה
על הזמן עד הנה כלום עד הזמן הזה הנה הענין האחר
מורה על המקום כלומר המקו הזה והודדתם את אבי
הנה "יגש" לא תבא הנה" שמואל "לא אתם שלחתם
אותי הנה יגש" ויחצו הנה והנה "הוד רביעי ישובי
הנה" לך לך" דרך הנה פניהם" וענין אחר שיבא
לכנוי הגקבות הנסתרות והעברת את נחלת אביהן
להן מסעי ובתוספת הא כי טובות הנה ראשית
כי חיות הנה סמנית ולחנה כנפים כל היצא מהנה
לל מן הערים ובא בנזן לזכרים "הלהן תשברנה
רית והנה באה תוך השער לוקחי חטים **חסה**
הם כל בשד מפני יי" וזכריה" פתח" ויאמר הן
סנטיס ואמר חס קמץ מפני ההעמדה בוקף והוא
פעל כבד והוא צווי בפלס גל עיני ומשפט חסה גלה
ולרבים לאמר הסו כחמיה ואף על פי שהוא מלע'
אין לחוש עליו כי מפני ההפסק העמד כמו ערו ערו
עד היסוד בה השני העמד מפני ההפסק והראשון

מפני השני וענינם שתוק שתקי והפעל הנוסך העובר
ויהם כלב" כמדבר" כלל השתיקה עם שישמעו אל
משה ומשפטו ויהסה" ויכול היותו מן הק' אבל היותו
מבנין הפעיל יותר קרוב בעבור כי הוא עובד אל אחר
הפך ואיש ישראל הפך שמואל" כאשר הפך
איש מעל מרכבתו" מלכיס נהפכו ביום
קרב" תלס ושער בנגע הפך לבן" ויקרא" ושערה
לא הפך לבן ויקרא והנה לא הפך הנגע את עיניו
ויקרא" והפכו נערי דוד לדרכס" שמואל" כל אלו
בודדים" והעוברים הפך לבם לשנא עמו תלס
היהפך כושי עורו ירמיה ותחפך ותלך לארצה"
לכרי" עוגה בלי חפוכה הנטע" הפוך רשעים
ואינם מטלי" בהפוך את הער" בראשית" לבלתי
הפכי את העיר בראשית לחקר ולהפך ולרגל
הארץ" לכרי ולרגלה ולהפכה שמואל והסם
פתוך ההפכה בראשית ובלא הא נקבה ויהי כך
הפך מן הנשים יחוקל בחמש נקודות ותהי להפך
יחוקל בשש נקודות ויש ספרים שניהם בשש נקודות
הפככם אם בחומר היוצר יחשב יטעיה רוצה לומר
בן נקל הפככם בידי בחומר ביר היוצר שיהפך את
מבלי אל כלי כאשר ישר בעיניו ובתוספת תיו עם הא
הנקבה תהפוכה" כי דור תהפוכו המה ובתוספת מס
אל המהפכת ואל הצינוק" בית המהפכת ירמיה
והוא בית הסהר ויש מפרשים אתו הבל הנקרא בלעז
סיפס וארני אבי בת כי הם שני עציים שיש בהם מקו
צואר בין שניהם והוא עשוי לאסורים שיביאו שם
צואריהם" ומ' א' במהפכת סדום ועמרה לכריס
והוא שם סמוך אל הפעול במהפכת אלהים את סדום
ירמיה שם סמוך אל הפועל וחתאר בהכפל העין
וחלפר הפכפך דרך איש דור" משני והוא תאר לדרך
האיש שמעשיו בשנוי ותהפוכו ומלת חר תאר לדרך
או לאיש ועל כל פנים הוא חסר איש רשע אא איש
מרפח או חדומה לו וסו' הפסוק יורה עליו חך ישר
פעלו והנפעל נהפך אל הרורף יתנעע ולגזרת פעול
וגהפך הוא נחלתנו נהפכה לזרים סיכה כי נהפכו
עליה ציריה שמואל ונהפכו כל פנים לירקון ירמיה
ונהפכו נחליה לזפת יטעיה בסגול ההא וקל הפא
בקש נהפכו לו אבני קלע מינכ זה אהבתי נהפכו
לי" אינך בשוא ההא ודגש הפא ויהפך לבב
פרעת סמנית נהפך עלי לבי הנטע השמש יהפך
לחשך" יגל וההתפעל מתהפך במחנה מדין"
סנטיס מתהפך בתחבולותיו תהפך בחומר
חותם אינך להש החרב המתהפכת בראשית
ושלא נזכר פועלו מהפעל הגוסף ההפך עלי בלחורת
אינך **הצן** ובאו עליך הצן

המאכל לחצביד הזהמה ביד המזחמות ועל עין
תגוף ישראל שצמדו על חד סיני פסקה זהמתן
זור והחזיר את העם יחוקל "וזההיה ונשמר
בהא במקום וזהחזרת אתכם שמעל ולא
וזההיה וזהנפעל וזויהיה כינזרח ולאנזרח העם לא
נזרח נפשו מלפ יחוקל "ארבעתם קסצי וחם נפעל
שב מצנין אשר לא ידע לחזר ויהי מתנת בני הזר
קלל " כלם ענין הזהרה וידוע הוא וענין אחי
והמשכילים וזהירו כוזר ורקיע דברים " במראה
אחר בעין החשלה יחוקל " ענין נוח זן עם
זו יצרת לי זו חטאנו לו מפני רשעים זו שדתי
פי רבי יונה בענין אשר וכן דרך זו אחך תלים
ויתכן לפרשם כולם בענין זה וזהו בתם תמורת חזא
במשפט וכבר כתבנום בשרש זה זוכ זב עסקך
אמי פי מרס חללים הן הכהצור אוזבו מים
תלים " שחם יוזבו מרוקרים איכה בלוטר
יזוב דמם וזא על דרך משל שחם מתים ברעב פתאון
באל חם מרוקרים ופי מתנובות שדי מחוסר תנובת
שדי ואשת כי תזוב זכ דמה יקרא " זבת חלב
יקרא " והזב את זוכו יקרא " ענין זיבה ידוע
זך אשר דודו עלידם שמות " כילוי זרה וזאת
זו יהיה לך שמו מכלי " גערת דים
ארוזים תלים ומסקל אחר המים והידונים תלים
זהשם בא דון משלי " ופי בא איש דון או יהיה
תאר וכן הנני אלך דון וכשל דון נפל ואין לו
מקום הימיה " ומסקל אחר השם גם מודים חסך
עכרך תלים " כלומר מהודנות חשבני שלא ימסלג
בי דאחשא במזיד אז איתם אם לא תחשב לי השגיאות
ותחסך אתי מהודנות ונקתי מפשע
דב והפעל הנוסף כי יזיר איש שמות " בי הזדון
עליהם " כחמי " ורבו ול נשתמשו הרבה בזה הלשון
וקרא מויד למי שעשה הרבר מצון זות כחיל
מזבח זכריה כנותנו כזוות תלים ומסקל
א אר מזוינו מלאים תלים " והמזגאות והפנות
זון מזוחת הם נוספת וזהא לנקבה ומזוחתם אצל
מזוחתי יחוקל " ולרבות וכתבתם על מזוחת ביתך
דברים " וחם לחיי השערים ופי ועמד על מזוחת
חשער יחוקל " פי סמוך למזוחת חשער אבל חנתן
תרגמי כמו מצון הקים על סף צפת תרעא וכן על
מזוחת היכלי שמעל סמוך למזוחת חשער ישעיה
וכן תרגם יונתן בספר סיפא דהיכלא דהן קל
הזלים וזב מכים ישעיה " ענין זול ודבר זול
נשתמשו הרבה בזה הלשון כמו שאמר מעת כזול
זפירות ביוקר וכן הפעל הכבר בענין קרוב לוח והוא
ענין חבוזין של מכבריה תגלוח איכה " וזרא

וחלוח וזא ברנש כמו וילינו עליו את כל העדה
זון מפיקים מן אלון תלים " וזוא תאר
למינים הזונים כמו והשמה והשעודה ומיני
קסנית וחדומים לחם שזני הארם וכן במשנה הנושא
את האשה ופסק עמה לזון את בתה שלש שנים וזולת
זה הרבה נשתמשו בפעל חזת והשם בר ולחם ומזון
נדלטי רחב הזונת ישעיה " תאר במלם טובה ופי
מוכרת מזון וכן תרגם יונתן פוסקתא ורבי יונה
פירש כן ויתנו הילד בזונה ישל " ויתכן שהוא מן
זנה מענין זנות ור יונה פי מזון אלון תלים ממן אל
מין מתרגום למינו לזנותי וכן בשמים חנים מרקחים
דכרי " וחנכון ברקדות חנים מרקחים שזוא מנחי
הלמר בפלם מתים פנים " וענין אחר ויתד תהיה לך
פל אוניך דברים " והאלף נוסף וזוא מן כל זין
בלשון רבו ולכן וזונות רחצו מלכים בשקל
קומת מנח העין זוע בים שיוועו שומרי
חבית " קהלת " ולאקם ולא זע ממנו
לסיד " ובחבל הפא והלמר ויקצ מועדעין מתקוק
זהשם והיה רק וועה ישעיה ידוע קיך ותספח
כירגל תזורה אייכ וזר את הגזת מפגים
והזורה חבקע אפעה ישעיה " והסגול מקום קמץ
דשל אנוכר פועלו ממנו לא וזרו ולא חיבשו ישעיה
על דעת רבי יהודה המוקדק ועל דעתי שהוא פעל
עבר לגזרת פעול בפלם מה שזכו אהליך יעקב ויהיה
פעל עומד האף על פי שהוא עובר בבגן הקל הנח
מצאנו או חלמו עקבי סוס כודד הלטוני כל ידעתי
עבר ענין מעיכה ידוע ונקראת המכה לפי שזורה
אותה מזור ולא יגדה מכס מזור הנסע לחטר
ויסימו מזור ענכריה וזוא אפרו את הלי ידח
את מזור הנסע " וגם נאמר על דרפואת מזור לפי
שדרפואת תבא על ידי הזרת המכה כמו שאמר לא
חד ולא חובשו אין דן דינך למזור רפאות תעלה אין
לך הימיה " וענין אחר וזודד הנער מלכים
אשר נידר בלעז ותרגו עשישותיו תול אור זירחתי
וגם זה הענין קרוב לענין ראשון כי בתתעטש האדם
זור עצמו וענין אחר לא זרו מתאחם תלים " ויהי
זרה לאשתי אייכ " וזרו רשעים מרחם תלים
אפשר שהוא מהפעל הקל לגזרת פעול או ידח מאשר
לא נזכר פועלו לדעת רבי יונה והשם והיה לכם לזרא
כמדבר " בשקל צרה רעה והאלף מכוס הא ועוד
נכתבנו בשיש וזה חתפיעול מבגין הפעיל סחר הייתי
לאחי " הלם " וחנפעל אשר נזורו מעלי בגילוליהם
כלם נזורו אחר והתאר לאיש זד יקרא " וזרים
לא יעברו בה ישל " מי זר קר נחלי ימיה ושלחתי
לכבל זרים חרחה הימיה " לשון נופל על רגליו
פי וזחה מענין דה הלאה ומשרשו ת ר

הסקר והתעורר ואפשר שיהיה אם לא התולים שם
תאר ואמר זה על חבריו שהיו מתעוררים בו ומעבד
חמרותם וברית היה ער בלילה להשיבם תשובה חזו
פירוש תלך עיני ואשר הוא בן ארבע אתיות הבחב
בחי הב הבי והוא ענין ודרך הדומה לו בלשון רבו זל
והיו מהבהבים אותו באור כדי לקיים מצות עלי ועוד
פתילת הבגר שקפלה ולא הבהבה וכן דומה ללשון
הערב לצולה עלי הבהבי נשלמה את ההא בעזרת
המוחץ והגוהה ובשמו נתחיל **אות** **הו**
ון ולדבס וזים ובסמוך וזי

העמודים "טמנת" וזהם יתרות שהיו יוצאים בעמודי
עשויים בצורת וו והיו עשויים להפשיט הקרבנות שם
והב את הוב בסופה כמלכר שם מקום כתבתי
המלה הזאת בשרש וו כי בן דעת המפרשים
כי הוב לבדו מלה אחת אבל אני מצאתי בספרים
מדייקי את הוב מלה אחת התיו נקודה בשוא נשלם
אות הו בעזרת הטוב לקויו ובשמו נתחיל

אות הוין זאב גרזאב עם כבש

יטעיה "כזאבים
טרפי טרף יחוקל "זאבי ערב ידוע נטניה **זבב**
זבדני אלדים אותי זבד טוב "כראשית" בשש
נקודות ויש ספרים נחמש נקודות ענינו לפי מקומו
נתן לי אלדים מתן טוב וכתב רבי יונה כי הוא דומה
ללשון הערב שאומרים הלשון הזה על המתחמה
זבח אשר זבח לוי "מלכים" וזבחנו לוי אלדים
טמנת "אשר תזבח בערב לזרים זבח
לאלדים תודה תלם "לזבח לוי אלדיך" טמנת "
והבדר זבח אמן להם אזבח על ראשי חודים יזבחו
הנשע "והשם ויזבח יעקב זבח בהר "כראשית "

בסגול ולרבים זבחים שלמים ובתוספת הא זבח
והקבוץ זבחות ויבושו מזבחותם ייטע וטע
המקום שמקריבים עליו הזבחים מזבח ועשית מזבח
מקדש קטרת טמנת "אף על פי שלא היו מקריבים
עליו זבחים נקרא מזבח לפי שהיה מזה עליו דם הזבח
אחת בשנת **זבל** הפעם זבלני אישי כראשית
ענינו ידוד עמי כי בן נקראת הדירדור
זבול בנה בניתי בית זבול לך "מלכים" ובתוספת
הא שמש ידח עמד זבולה חכקוק זן מחרצנים
יעד זג קמץ והוא קליפת הענבים שמחורץ
זה זה ינחמנו ראשית "על הודעת הדבר הנמצא
בקרב כמו זה סיני תלים "התר השיב הוח
זה לבנון מתחנן כי יאמר זה על הידיעה
שבו נא בזה "כלק" בזה המקום וכן ושחשתם בוח
זאבלתם "טמנת" "בזה המקום

וכן ומה לא ידע ומה אחד חרומי להם ופעם יחמר בית
השירות עלו זה כנגב "טלם" פי עלו בזה הדרך כנגב
וכן זה ידעתי כי אלדים לי "תלים" חסר וזירושו
בזה חרבר ארע ואביר כי אלחים עמי כי ישמעני
ביום אקרא וישובו אויבי אחור וכן יבא על הודעת
חזמן הנמצא זה לי עשרים שנה ינח אשר זעמרת
זה כמה שנים זה ימים רבים ויש מפרשים מקצתם
במקום אשר כמו זה אחבתי נחפכו לי אל מקום זה
יסדת להם ור ציון זה שכנת בו תלים שמע ראבך
זה ילדך ואין צריך להוציאם ממשמעם ויבא על הזמנת
העת כמו הגה ויתחב עם הגה למהירות הזמנת הענין
בעתו כמו קול וודי הגה זה בא סיר והגה זה מלאך
נוגע בו וזה בסגול הוא ללשון זכר ופי משבועתך
הזה ינשע מרבר שבועתך הזה ובחלם היא ללשון
נקבה ולשמחה מה זה עושה כל זה ראיתי בתכמה זה
מתת אלדים קהלת ולא זה העי כי בזה ובה תאכל
דב ונכתב בו זו לעם בארץ מצרים ועדותי זו
אלמדם תלים ויבא עם הו בשוק והוא ללשון זכר
ולקבה גם כן עם זו יוצרת לי יטעיה עם זו גאלר
כטנת מן הדור זו לעולם תלים זו כחו לאלוהו
מכקוק זו חטאנו לויטעיה זו פעלת לנו תלים באר
זו אהלך תלים בדרך זו אהלך בדרך זו תלך בדרך
זו אלך שתים זו שמעתי תלים ויש מפרשים מקצתם
במקום אשר כמו מרשת זו טמנו לי תלים זו חטאנו
במוטות זו חשבו תלים זו שדוני ויבא עוד לנקבה
באלף במקום זו ובתי הנקבה זאת האשה מלכים
זאת מנודתי תלים הזאת לכם בזאת אני בושח תלים
בזאת תבחנו מקץ "הזאת ידעת מני עדי אינכ
בזאת ובזאת דברת הנערת "מלכים" **זהב**

זהב וכסף טמנת ידוע ולפי שהזהב
זך ונקי יקרא גם כן הדבר הוד וחנקי זהב מצפון זהב
יאתה אינכ רוצה לומר הריוח הזכה והנקייה ותחכס
רבי אברתם בן עזרא זל פי זהר השמים הדומה לעין
זהב כי מפאת צפון יחל להזדכך ועוד כוס זהב בבל
ביד יי ינמיה רוצה לומר היין הוד והנקי ועוד
המריק מעליהם הזהב זכריה רוצה לומר השמן הוד
ודנקי **זהם** החמתו חיתו להם אינכ
פירוש תחשוב נפשו המאכל לוחמא
ודא הזיעה המאוסה בין סגוף הארם בין מסאבל
ודומה לו בלשון רבותינו זל על ענין

וזכרתי כי חזו עולים לרגל ובאים לבית המקדש
לפיכך זכר איתם בפרש ושם הכלל יראה כל זכור
שמנת ובנין נגל לממנו וכל מקנה תזכר " שמנת
ובא באן מקנה בלשון נקבה כלומר תהיה נזכרת
שית' נפרשים הזכרים ממנה ואין תזכר עובר כאשר
כתב ר' יונה כי לא מצאנו לעולם בנין נפעל עובר כי
אם בודד וענין שלישי זכרו כיון לבנון" הושע והיתה
ללחם לאזכרה" ויקרא" אזכרתה לי כמדבר" האלה
תמדת הא ויש מפרשים מזה ואחר הדלת והמוחה
שמת זכרונך " ישעיה. והפעל הקל ממנו זכר כל
מנחות" וכן כזכר בניהם מזבחותם ידל לדעת רבים
בלומר שהיו מקריבים בניהם על מזבחותם ויתכן
לפרשו מהענין הראשון וכן דעת יונתן שתרגם
באדכרא בניהון אגוריתון ואפשר שיהיה דעתו גם כן
מענין הקטרה כי כן תרגם גם כן
אנגלוס אזכרה אזכרתא ואפשר שהכל ענין אחד
כי תריח מזכיר הדבר ולפרש כזכר בניהם ענין זכרון
כך היא פי' כן ערב עליהם זכירת מזבחותם וספורם
תמיד בעניני קרבניהם כמו זכרם בניהם שהם אהובי'
לדם מאד והפעל הנוסף ממנו נזכרה דודיק מיין
סירים " מזכיר לבונה ישעיה" ענינם ענין ריח וקבו'
חדכר ברצון ומה שהרחיק ר' יונה וקמץ הכתן את
אזכרתה ויקרא" להחתו מענין ריח אלא מענין
זכרון אינו נכון כי אף על פי שלא היתה באותה
המנחה לבונה הרי היא מקטרת קמץ מן הקמץ
וכן חזתה ללחם לאזכרה" ויקרא" הכשיר מאד
להיות מענין זכרון ואמר כי לא היתה הלבונה ההיא
נשפת" וגם בזה לא דבר נכונה כי הלבונה ההיא
שהיה עורך על הלחם באמת היתה נשפת בשבת
הבאה בסלוק הלחם ובהקטרת הלבונה ההיא היו
החלות נותרות לכוננים ומתחלקות להם וזהו שאמרו
בביתם השבת ביום השבת עורך חרשה ומקטרת יסנה
כי בסלוק הלחם היתה נקטרת הלבונה ההיא שהיתה
על הלחם עד השבת שהיו מסלקין אותו וזה היתה
הלבונה הקטרה בעבור הלחם כיון הלחם לא הירד
עולה לגבוה כלום זולל וכובא" זולל וכובא" זולל וכובא"
בזוללי בשר למו" מעלי" המרבה באכילת בשר
יקרא זולל כמו שיקרא טובא המרבה בשתיית היין
וענין אחד אמר תוציא יקר מזולל " ימיה" כי הייתי
זוללה" איכה" חשם ממנו כרים זולת לבני אדם
תליש" גם פא הפעל בשרק ענין קלות ובזיון ופי' כרים
זולת כרים חרשעים וכחגשאים זולת לבני אדם וחבני'
יון זכרה העיקר חרים גזולו" סופטים והגבון שהיא
משרש נול זולל והמזל שלש השנים" סמול
והקבוץ בלשון נקבות אזכרתי היא

דבל בעל השנים שמתצאים בו הבשר מן הקורה
ואמר השנים בלשון שנים ואם היה בעל שלש לפי
ש השנים הם זוגות ושני המולג שהמשילם בהם אמר
גם כן בלשון שנים ואם הם שלש וגם יש מולג בעל
שלש שנים זוגות וכן שבעה עינים זולת זולת
דלת עם הארץ "מלכים" ובתוספת יד זולתי
כלב בן יפונה" זכרים" אבל ואלהים זולתי לא הדע
הושע" היוד בנוי המדבר וידוע היא זמם
עשה י' אשר זמם "איכה" כאשר זמם
לעשות לאחיו" זכרו" על כי דברתי זמותי " ירמיה
מלעיל זמתי בלי עבר פי' תליש" מלרע והסס זממו
אל תפק" תליש" ומשקל אחר זמת אולת חטאת מעלי
ופי' הפסוק אמר כל חרוב שב בדברי אולת יביאהו לדי
חטאת ותועבת לאדם יץ וחרושב בדברי הלץ והוא
אינו אויל אבל מתלוצץ בבני אדם ועסקיו רעים ומי
שהוא חרושב בדבריו ורודף אחריו יביאהו לדי תועב
אדם שיתעבדו בני אדם ולא עשית את חומה על כל
תועבותיך לא נתתה את לבך ולא חשבת מה עשית
על כל תועבותיך והקבוץ זמתי נתקו ובתוספת מס
מומה תשמור עליך כלם והדומים להם ענין מחשבת
דענין אחר כי זמה עשו" הושע" זמה היא הקבוץ
הוא זמות יעץ" ישעיה" ובתוספת מס אשר יסרוך
למומה תליש" עשיתם המזמתה הרבים " ישעיה
ענינם ענין שנוף ותרעבה ומעשה רע ויש אומ' כי כלם
ענין אחד כי כל זמה מחשבה בין טוב ובין רע ולפי
מקומו יתפרש כל אחד זמן ואתנה לו זמן
כח ייז" ק זל" לכל זמן בזמניהם
בכל שנה ושנה" אסתר" והפעל הדגש סמנו לעת'
בזמנים עורא" בעתים מזומנות" נחמיה" ענינם
ידוע זמר זמרו למלכנו זמרו" תליש" ואמר
לוי אלהי ישראל סופטים כי טוב
זמרה אלהינו" תליש" והשם בתוספת מס מזמור
לדוד" תליש" ומא' עת הזמיר הגיע" סירים" ומשק'
אחר זמירות היו ל' הקיך" תליש נתן זמירות בלילה
איכ" ומשקל אחר זמירות נבליך לא אשמע" עמוס
עזי זכרת יח' שמנת" זמר יוד המדבר ומשפטו
זמרתו והראיה שדריש קמטצה ואלו היתה מלח
סמוכה היתה פתוחה כמו חמרת נבליך וכן אשר
נתנד י' היום ביד הוא קמוץ ומשפטו ביד וראיה
נר לח מתקמץ הענין כי לכינוי הוא כמו עזי וידועו
עומד במקום שנים כי נמצאו בקמץ סמוכים כמו
מנת המלך וז' לתו רבים כמו שכתבנו בזה דקדוק
מזמורת מורקת הצטרות" ירמיה" הם הכלים
שמזמרים בהם וענין אחד והגם שולחים את הזמורה
אל אפס" ויקרא" רוצה לומר דריה וז' וענין אחד קצו

יתכן היות הדין מענין זרים ומשרשי מן הקל לגרות
פעל ופירושו ושלחתי לכל נכרים ויעשו כנכרית
ככל אשר לה כי יקחו הכל ויבזו אותה ועוד נפרשנו
בשרש זרה כל אלו ענין התנכרות וזוהי ופלי מים זרים
באים ממקום זר ורחוק כאלו הם זרים אל המקום אשר
נוולים שם כמהנכת זרים " יסעיה " פירוש כמהנכר
אנשים זרים מארץ רחוקה כשיבאו על עיני וילג דוח
יחפזו וישחתו הכל כי אין דעתם לעמד והקדושי אינם
עושים כן ועוד נכתבנו בשרש זרם **זרח** ולא
יזח החסן . סמית . ענינו ולא יגבח כלומר
שלא יסור ולא יזח מעל האפוד וזוהי לו בלשון
רבותי ול מסדכו וזוהי הלב פי גבוהי לב וגסי הרוח
זרל על כן זחלתי ואירא . מינכ " ענינו לפי
מקומו פחדתי ורבי יונה פיר התאחרתי
ודמחו ללשון הערב וענין אחר זוחלי עפר בזחלי ארץ
הם השרצים הנגזרים ונתנועעו על הארץ ועל גחנם
ודומה לו בדבר רבו ול שאכרו על המשקים הנגזרים
וזחלים ומה לפי דעתי אבן הזוחלת . מלכים . נקראת
כן לפי שהמים היו זוחלין ונגזרו לצדה כמו שאמר
אשר אצל עין רוגל ורבי שלמה פי אבן גדולה
שהזכורים היו מנסים את כחם להזיחה ולגרה
ויונתן תרגם אבן סכותא שעומדים עליה ומצפים
למרחוק **זין** בחרש זיו . מלכים . הוא אודש
אמר רבו' זל כי נקרא כן משום
דאית ביה זוא לאילני כי חזיו בלשונם הזור וחגת
וכן תרג' מנחם גדרו מזיו יקדיח **זין** והתענגתם
מזיו כבודה . יסעיה " ענינו לפי מקומו
כמו זיו וכן תרגם יונתן מחמר יקדיח ויש אומ' שהוא
שם היה מחיות השדה כמו זיו שדי עמדי " תלים "
וכן חזי שדי ידענה . תלים " ויש אומרים כי זיו שם
כלל לכל חית השדה בויקרא רבא חזי שדי עמדי
אמר רבי יהוד' ברכי סימון הזיחה עוף גדול הוא
ובשעה שהוא פורש כנפיו מכדח גלגל חמה וזוהי הוא
דבתיב המבינתך יאבר נץ יפרש כנפיו לתיםן ולמח
נקרא שמו זיו שיש בו מכל מיני טעמים מזה ומזה "
זיק מאזי זיקות " ובזיקות בערתם . יסעיה . פי
נצוצות האש ואפשר להיחזק מזה השדש והענין היור'
זיקים . מטלי . והדגש תמורת הנח וכן ופטורי ציציל -
ועוד נכתבנו בשרש זקן **זית** זית רענן "
דמיה " ושמן זית . רמב " ארץ זית שמן
פי עצי זית עושים שמן . בייש זתים שאין עושים
שמן . וכן תרגם אנקלוס ארעא דיתהא עבדין מסח
זתים יהיו לך ידוע " תגא " **זכר** ושמים לא
זכו בעיניו " איתכ " זכו נזיריה מסלג' מיכה
והפעל הנטק והזכותי בכר כפי . איתכ " והתאר

שמן זית זך . תבנה . הוא קמח . אם זך וישר אתה .
זך אני בלי פסע . מינכ " כלם פתחין ולנקבה ולכונה
זכה . תמח " ולדבים זכים . ומה הענין נקראת
הזכוכית כן לפי שהיא זכה . לא יערכנה זכה
וזכוכית . מינכ " היא הזכוכית ולכנה היקרה מזהב
שאמרו בה רבו בזוגיתא חידותי **זכח** ומה
זכה לילד אשה . מינכ " והפעל הכבד זכיתי לבי "
מעלי " במח זוכה נער את ארחו . תלים . וההתפעל
רחצו הזכו . יסעיה " משפטו הזכו . וכבר בארתי
דקדוקו בבנין התפעל בחלק חראשון מזה הספר "
וענין אחד הוא זכה וזכר " **זכר** ולא זכר שר
המשקים זכרנו את הדגה כהעלתך "
זכרנו יברך . תלים פי " אשר זכרנו תמיד בחמלתו
עלינו הוא יברך עמו ופירש אחר כן בפרשמי יברך
זכר תזכר . מיכה . כי זכור אני ואתה . מלכים . יתכן
היותו ציוי . ופי' כי זכור כשהיינו אני ואתה את רוכבי
צמדים . והרבר יצחק אבן גיאת זל כתב שהוא מקור
ונקשר עם מלת אני כמו ושכח אני אני פי מלך שמו'
שלשתן כתב שם מקור ואנחנו כתבנו ושכח תאר .
ופי מלך שמו' יתכן היותו ציוי פי' אני מזהירך פי מלך
שמו' והשם זכרון לבני ישראל . תבנה . ברגש ופי' א'
קל אין זכרון לראשונים . קהלת " זכרונכם משלי
אפר . מינכ " ובקברך הנקבות את ספר הזכרונות "
אמר . ומכלי תוספת נון תמחה את זכר עמלק . תנא
בשש נקודות אבל לזכר קדשו . תלים " בחמש נקודות
ולית כותיה . כן הוא במקצת ספרים . ובמקצת ספרים
בל זכר בחמש נקודות . ובתוספת מס מזכרת עון "
פסאל " בגלם מרצפת אבנים ויתכן שיהיה מהפעל
הנוסף וזלתי שם כלומר המנחה היתה מזכרת עונות
אם היה לה והנפעל ומזרתם לפני יי כהעלג' ק " ולא
הזכירה צדקותיו יחזקאל נזכרים ונעשים קסרי -
יען הזכרם בכף תתפשו יחזקאל ואינו עובר
כאשר כתבו יונה וק הוא בחד במשפטו ופי' יען
הזכרם לפני כלומר שאני זכר אתכם מי אתם שאתם
מלאי עון ככף תתפשו והפעל הנוסף והזכרתני אל
פרעה עשכ והוא מזכיר עון לתפיש יחזקאל
כתזכירו את ארון האלהים שמנאל . ושם אלהים
אחרים לא תזכירו המזכירים את יי יסעיה . מזמור
לדוד להזכיר תלים ועא' זכר ונקבה בראם לאשית
הזכרים לבר מטף בא . ויש מפרשים מזה יי זכרנו
יברך והחזיר ראו על המשפט הריש בקמץ חגף וכמו'
ילבשם הזכרן כמו ילבשם בצרי ופי' יברך הזכרים
שלנו ואחריכין יברך את בית ישראל על הנקבות וזה
אינו נכון כי בית ישראל כלל הוא על הזכרים ועל
הנקבות וכן בית ארץ ופי' דעתי כי לפיכך אמר

בזעקה אים כזו כן מצסק שיעשקודו יאסף העם לקול
זעקתו. הנה הוא מצעיק אותם וענין אלו והדומים
להם בלעז אנרודמינט **זעק** כתר לי זעיר
ואחר כך "אינכ" זעיר שם
ישעיה "ומשקל אחר בתוספת מס ונשאר אנוש מזער
בי עוד מעט מזער" ישעיה "ותרגום מעט זעיר
זפת ותחמרה בחמר ובזפת. שמנת. לופת
בוערה "ישעיה בשש נקרות פיצו בלעז
זקן יקו מטר לאירו יאינכ" ומקום לוחב יוקו
והפעל הבכר זקק אותם "משלי. מוזקק
שבעתים" תלים. ענינם ענין ההתבה לאסור מלכותם
בזיקים" תלים "רתקו בזיקים. נחוס. ענינם כבלים
ותרגום לא לנחשתי הגשו" שמול "לא חקיס דנחש
את דבת היורה זקיס" משלי. פי להבות אש מדברי
רבננו זל והו' נפקין זקוקין דנוד מפומיה דל'
זקן ויהי כי זקן יצחק. כראשית. פעל עובר
ואברהם זקן "כראשית. תאר ובסמוך זקן ביתו
כראשית" זקנתי ושבתי" שמול. וחשם כי בן זקנים
הוא לו "כראשית. בן זקוניו. והוא שם בלשון רבים
לא יבוא ממנו יחיד וכן נעורים בתולים ומשקל אחר
כברו מוזקן כראשית ומשקל אחר ועד זקנה אני הוא
ישעיה אחרי זקנתה כראשית והפעל נוסף אם יזקק
בארץ שרשו אינכ גם כי יזקין לא יסור ממנו
משלי וגם את הזקן תספה ישעיה. ובסמוך בזקן
עמסא והחוקתי בזקני שמול וכא בלשון זכר
עד יצמח זקנכם שמול ובלשון נקבה וכל זקן גרועת
וגם את הזקן תספה ירמיה **זקף** יי. זקף
כפופים. תלים "ענינו מרים
וישא עיניו וירא זקף עינוהו וחזא **זרב** בעת
יורבו בצמתו אינכ" יתכן לפרש
מירוב בדברי רבותינו זל הוא הפוך כלומר בעת
שתראה אותם נגרים כמרוב והעת ההיא נצמתו ודב'
סעדיה פרשו לשון קוד דומה ללשון רזל שאמרו בסת
דכספא נמי אסיר משום דמזדיב. כלומר שמצטנן
וכן הוא חפ" בזמן החדש וכימי חקוד נצמתו כלומר
נתאספו יחד אפיקי הנחלים ונצמתו מלשון צומת
תגידים ברברי רזל מקום אסיפת תגידים ור' משה בן
נקטילא פ' יזורבו כמו יצורבו כלום בשעה שיתחממו
נברתו כמו שאמר בחמו נדעכו ממקומם **זרח**
זרח הלאה. כמדבר. תורה לרוח ואזים במורה
בשערי הארץ "ירמיה" ויזר על פני המים "שמנת
לא לזרות ולא לחבר" ירמיה "ותשם ברחת ובמורה
ישעיה "ואדני אבי זל פ' מזה והיה לכם לזרה" כמדב'
בפלא כלה והאלף מקום הא וענינו כמו שאמר עד
אשר יצא מאפכם שיזרו אותי מפיהם ומאפיהם

הגפער ויזרו בארצות "יחזקל. בהזרותיכם בארצות
והפעל הבכר חריתים בגוים ושלחתי לבבל זרים
וזרה. ירמיה. הוא לשון נופל על הלשון כי אים
מענין לאיש זר ויש לפרש זרים מזה הענין ויהיה תאר
בפלא בלים דו' והשלישית לכל רוח אורה. זריתי
אותם בארצות. זריתי את עצמותיכם "יחזקל
מלדע זריתי פרש על פניכם" מלאכי מלעיל
המסורת לית כזותיה מלעיל" אשר זרו את יהודה
אכריה "חרם מעבר לנהר" מלכים" מזרה ישראל
וקבצנו. ירמיה "כי חנם מזורה וירשת" משלי
היה ראוי להיות מזורה בדגש לולי הריש בפלא
מגולה. וממזרים קרה" אינכ "פעל בפלא מגלים כלו'
מן הרוחות הנושבים והמזרים תהיה הקרה. ובנין
שלא נזכר פועלו אשר זורה ברוח ובמזרח. ישעיה
היה ראוי להיות זורה בדגש לולי הריש העלולה
לקב' דגש וזאת תאר כי העבר זרה בפלא גלה ותאר
בא בפתח קטן להפריד בינו ובין העב כמו בנין נפעל
מנחי תלמד שהעבר בקמץ נראה והתאר בפתח קטן
נראה בגלה "יזרח על נהרו גפרית" אינכ "לולי הרי'
היה בשקל שמו יכוסה" וענין אחר זר זהב
מתחת לזרו. שמנת" הוא סבוב זהב על המסגרת כי
המסגר היתה למטה תקועה מרגל לרגל בארבע רוחו
השולחן דף השולחן נתון עליה זר הזהב נתון למעלה
על שפת השולחן סביב נתון על המסגרת והפעל
מזענין הזה ארתי ודבעי זרית. תלים כלומר סיכבת
זר יזודה כתב בשרש חזה בענין זה ארתי ודבעי זרית
ואמר וכבר אחר ותזרני חיל למלחמה תלים ובן
בתב אאזל בזה השרש אבל הוא פ' ומזענין הראשון
פ' ותזרה לי חיל בכל איברי כורועות ובשוקים
לזויתי חזק למלחמה ובן פ' מזה הענין ארתי ודבעי
זרית פ' זרית ששה צדדי ארתי שנים פנים ואחד
ורבעי ארבעה ימין ושמאל ומטה ומעלה כי אלו היו
מחזרים לא היה מתוקן בניני **זרח** וכבוד
יי עליך זרח ישעיה שם זרחח נחוס האומר
לזרם ולא זרח אינכ פ' בלילה ובעד כובבים
יחתום ביום אלה פעלים עומדים ואפשר שיהיה
איה בחשך אוד לישרים תלים פעל יוצא או יהיה
עומד כחבריו ופאת זריות השמש נקרא מזרח ממזרח
שמש ועד מבוא תלים. והשם לנגה זרחך. ישעיה
והצרעת זרחה במצחו נתגלחה לכרי כי זריות
השמש הוא גלוי השמש כי עד עת זריותו הוא מכוסה
ובזרחה יתגלה ויתראה או אמר זרחה שהיתה הצרעת
בהיזה כשמש כמו שנקרא בהרת. כאורח מכס יהיה
נקרא הוא התושב והקרמון בעיר כי הוא מגולה
לכל וידוע מי הוא ומשפחתו אבל הגר הוא מכוסה

מומרת הארץ "נחמית" ורחת לומר ממישב פירות
הארץ והוא קרוב לענין הראשון כי מישב השיר
והמשובח שבו יקרא זמיר ו' וענין אחר הזמורה אשר
היה בעצי היער. יחוקל. חמורת זו תודענו יסעיה
ומסקל אחר חמוריהם שחתו "כחם" או בא הקבוץ
בלשון זכרים ענינם גפן או נטע אחר אבל ברב יפול
הלשון הזה על הגפן ופ' ל' יונח מזה הענין זמיר
עריצים יענח כי הלשון הזה יפול על כריתת הזמורה
כמו שבא הפעל ממנו ופ' יענה כמו יקרא כלומר
יקרא הקב' היא לכריתת העריצים והכנון לפרש יענח
יכניע ופ' הכריתת שתבא מאת השם יכניע העריצים
ויהיה זמיר בלתי סמוך ויתכן שה' א מהענין הראשון
ו' הזמיר והתענת שמתענים בו העריצים יכניע
אותם והפעל מזה הענין רוצח לומר בו כריתת
הזמורה וכרסך לא תזמר "ויקרא" והגפעל לא חמר
אלא יערד. יסעיה " ושם הכלי שכודתין בו הזמורות
והגיתותיהם למזמרות. מיכה ומזמרותיהם למחיש
ינל " וכרת הזוללים במזמרות " יסעיה " פורדו ירא
בלעז הש מפרשים מזה הענין נותן זמירות בליל רצ
רוצה לומר כריתת בענין שנאמר רגע ימותו וזנות
לילה ותאגוזמר "ויקרא" שם היה כתב ל' יונה נקראת
בלשון ערבי יראפה זנב ישמך "י" לראש ולא
לזנב " לרס " והקבוץ בלשון נקבות בין שני הזנבות
פנטיים " משני זנבות הארדים " יסעיה " והפעל
הכבר ממנו הנכתם אותם "יהמע" ויזנב כן" לרס
כלומר שהרג האחרונים שהם זנב המחנה
זנת אחרי אלהי נבר הארץ כי זנתה אמם
הנמע - ואת זנית רעים רבים " ירמיה " הצמתה כל
זונה סמך. תלס. ותזנים וגם לא שבעת " יחוקל " פ'
ותזני עמם את לבם הזונה ואת עיניהם הזונות. יחוקל
וזנתה את כל ממלכות הארץ יסעיה" לפי שהמסילות
בהתבטל הסודרים ממנה כזונה נשכחה אמר שתשו
עוד לאתננה וזנתה את כל ממלכות הארץ כלומר
שיסחרו אותה מכל הממלכות בזנותן אחרי גוים
ותזנה עליו פילגשו " סנטיס. והתאר לנקבה הזוא בן
אשת זונה. סנטיס " והשם זנות יין ותירוש " הנמע
והקבוץ כסימן אחר ונשאור את זנותיכם " כמרכי
בזנותיך וברעתך " ירמיה. ובתוספת תיו בתחלה
וישפכו תזנותם עליה " יחוקל. והקבוץ ואת תזנותיה
ממצרים לא עזבה. יחוקל. ובתוספת נון תחת התיו
מרוכ זונתי זונה המוסרת גוים בזונות. כחם " ונלה
עדות: נוניך " יחוקל. או נבפל בו עק הפעל כמו מן
דנה תגי כן מן זנה זוננים. והפעל הגוסף כי עתה
הנית אפרים. הנמע " חזו ולא יפרצו חזנה הזנו
הם עומדים. והוצאים אל תחלל ארץ כרע

לחזונותח. יקרא " והן את יהודה. לכה " והפעל
שלא נזכר פועל מן הכבר הדגש וארריך לא זונה
יחוקל " נכתבה בו וזה עם הדגש זנח זנח
"י מזכחו כי לא יזנח לעולם יי. מיכה. והעומד ותזנח
משלת נפשי " מיכה " והפעל הגוסף ואת כל הבליש
אשר הזניח המלך אחז " לכה. והאזניהו כהרות
יסעיה " ענינם ענין חוק האלף בהאזניהו נוספת
ומשפטו והזניחו וכתב ל' יונח כי נזנחו בו העברים
כנהג לשון ארמית שמוסיפין אלף כמו אשתיו וחסרא
אחכרית רוחי וכתבו בו גם כן הא חכנין וכבר כתבנו
ודקדוקו בולק הדקדוק זנק זנק מן הכשן
זכרים. ענינו ידלח דז מהלו בלשון
ל' ל' ריה אם זנקו זעה הזיתה לזעה " לכה
דזיו הגראית למר הפעל המורת והא וההא
לנקבה וענינו כענין זעה זעה ימי נזעבי
פיו " ענינו נברתו זעם מה אזעם לאזעם
"י הזעם על עוזני ברית קדש לזול " אשר
זעמת זה שבעים שנה " זכריה. זעים "י יפול שם
מסני. ואיפת רוח זעומה. מיכה. העמרה לאומים
מסני. ובקמץ העין ולכה זעומה ישראל " כמדבר
הזק בחלם והארריך על העין והשסזעם מלאתני
ירמיה " מזעם לשתם. הנמע " שפך עליהם זעמך
תניס. והנפעל ופנים נזעמים. משלי. ענינם ענין
מאיסה זעף ובעם זעף ועל "י זעף לבני
פנטי " פניכם זועפים והגם זועפים
כחמית. ובזעפו עם הבחנים. לכה " מקור. והתאר
סר זעף. מנכיס " והשם זעף "י אשא. מיכה " ויעמד
הים מזעפו. יונה. ענינם ענין הקצף והבעם זעק
אליך זעקו ונמלטו " תלס. ותלך הלך זעק
העקה " סמנל " עבר במקום בינוני כלומר היתח
בולכת הועקת לי זעקו. הנמע. זעק והלך " יחוקל
וישוב והעקוד " נחמיה " פ' והעקו לך והפעל הכבר
זעק אותי ודבר אל " זכריה. והשם העקה בגוים
נשמע ירמיה ואת זעקתם שמעת על ים סוף
נחמיה ואל יהי מקום לעקתי אינכ ענין זעקה
וקריאה בקול וכתב ארני אבי זל מזה מרוב עשוקים
זעיקו והוא יצא לשני פעולים דרשעים ודגולנים
זעיקו את העניים והעניים זועקים לאל "ת' הזעק
לי את איש יהודה " סמנל " והעק ברק את זבולון
ואת נפתלי " סנטיס " מרב עשוקים זעיקו והנפעל
נזעקו וידביקו את בני דן מה לך כי נזעקת " סנטיס
והעקו כל העם אשר בעיר "י. הנמע " והמקור מן זעק
בזעק יצילוך קיבוץ " יסעיה " ענינם ענין קבוץ
ואסיפת העם וגם אלה מענין הראשון כי לא יאמק
העם מבלתי הברח שיעבוד וזעק להם שאכפו

אות החית והח חזונם "ניקהל" פירשו
 יונה עכס שקורין לו בלעז
 קסקביל ולפי דעתי שהוא החלי שהוא כמין מוט
 שנקבין ומחברין בו שתי שפתות החלוקתת הגרון
 וקורין לו בלעז אשפינלא וכן נקרא הבלי שמעלין בו
 הדגים לפי שנוקב לחיי הדג ודתי חחי באפך " ישעיה
 ונתתי חחים בלחיך " יחזקאל " ומ' א' ובחוח תקוב לחי
 אינך " וקורין לו בלעז פושקליד וכן נקרא הקרץ הנוקב
 חוח חוח עלה ביד שבור " מעלי " כשושנה בין החוחי
 סיר " אבל ויביאהו בחחים בארץ מצרים " יחזקאל " הם
 מוסדות וכבלים וכן אמר בחחים בשלשון וכן וילכדו
 את מנשה בחחים " דכרי " בכבלים וכן אמר אחרי זה
 ויאסרוהו בנחשתים **חכב** אף חכב עמים " כרכה
 לטמון עוני בחכי " אינך " ענינם ענין אחבה
 וחבה וכבר נשתמשו רז"ל הרבה בזה הלשון חביבין
 ישראל שנקראו בנים למקום חבת יתרה נודעת להם
 ופי' לטמון בחבי עוני לטמון עוני באהבתי אתי
 רק גלית אתי ושנאתיו והרחקתיו ממני **חבא** כי
 נחבא " סנפטוס " פעל עובר הנה הוא נח
 סמוט " פעל עומד למה נחבאת לברוח " ינח " נחבאים
 במערה " יהושע " בשוא חבית ונחבא לא יובל " ירמיה
 מקור נבנה על תשלומו והוא כתוב בהא וההתפעל
 מן החורים אשר התחבאו שם " סמוט " ויתחבא האדם
 ואשתו " ראשית " באבן מים התחבאו " אינך " פירוש
 כשקופאין המים מפני הקור הם על פניהם כאבן
 והמים מתחת אינן נראין ומה שלא נזכר פעלו מן
 הזכר יחד חבאו ענין ארץ " אינך " והפעל הנוסף כי
 החביאה " יהושע " בצל הדו החביאני " ישעיה " כי
 החבאת את המלאכים " יהושע " וכבר זכרתי וקדוק
 המלה הזאת בחלק הראשון מהספר הזה בשרש חבה
 ומה שלא נזכר פעלו מן הבנין הזה זכרתי בלאים
 החבאו " ישעיה " והשם מכל המחבוא אשר התחבאו
 סמוט " ומ' א' והיה איש כמחבא רוח " ישעיה **חבת**
 חבי כמעט רגע " ישעיה " והנפעל גלית את מסתרי
 ונחבא לא יובל " ירמיה " נפעל עבר או מקור כמו
 שכתבתי ונחבאתם שמה " יהושע " להחכה בשדה
 חדר בחדר להחכה " מלכים " והשם ושם חביון עזו
 חנקין " והנבון כי חבי כמעט רגע שם בפלס כי אין
 בפסוק זכר לנקבה וכן כתב ר' יהודה המדקדק ואם
 מנחה על המחבת " ניקהל " מחבת ברזל " יחזקאל " פי'
 רז"ל מחבת צפה ומעשיה קשים כלומר לא היה הכלי
 עמוק כמו מרחש לפי' היו מעשיה קשי' שהיה הנאפת
 בתקלוי סאר מפני שלא היתה עמוקה והאש שולטת
 בה **חכס** כי תחכס ותוך " דכרי " יחבטי
 משבלת הגור " ישעיה " ותחכס את אשר

לקטוה רית " חכס חשים בנת " סנפטוס " והנפעל יחבט
 קצח " ישעיה " ענין החביטה בלעז אשקויירו **חבר**
 לא חבל " יחזקאל " לא יחבול רחים ורכב
 מטפטים " בשוא ופתח החית ורפה הבית אם חבול
 תחבול " סמנת " ולא תחבול דכריס " בשוא לבדו הח'
 ורגש הב' יחבולו שור אלמנה ועל עני יחבולו " אינך
 ועל בגדים חבולים ישו " עמוס " והשם ובעד נכריה
 חבלהו " מעלי " והנפרד חבל בפלס ארץ ומ' א' חבול
 לא ישיב יחזקאל ובתוספת ה' הגקכה חבולה חבולתו
 חוב ישיב " יחזקאל " וענין חבל משכון וענין רובס
 לקיחת המשכון " וישנתינת המשכון כמו ועל עני
 יחבולו כלומר ילוו הם המעצב על משכונם לתוחלת
 שיגזלו העני ויפרעו חובם בגזלתו וזהו ועל עני ופירו'
 יחבולו שור אלמנה כמו יקחו משכון האלמנה בחוב
 שיש להם אצלה וזה הדבר נמנע בעבור עליבות
 האלמנה כמו שנאמר לא תחבול בגד אלמנך " דכריס
 והם לא יחזשו לעל בונה ולא ירחמו עליה או פי' שאין
 להם אצלה חוב ויקחו שורה כאלו להם אצלה " חוב
 ויחבלהו כמו שנ' כי תחבול " אהרן חנס " אינך
 וחכמים ר' יונה בזה הענין בז' לדבר יחבל לו " מעלי
 וע' א' חבלנו לך " האמר אל אל נשאתי לא אחבל
 אינך " והנפעל בז' לדבר יחבל לו " מעלי " וירשם
 חבל חבלנו לך " ירמיה " והפע' חבל וחבל את מעשה
 ידיך " קהלת " מחבלים כרמים " סידים " בראתי
 משוחת לחבל לחבל כל הארץ " ישעיה " ומה שלא נזכר
 פעלו וחבל עול מפני שמן " ישעיה " רוחי חבלה " אינך
 ופי' וחבל עול וחבל עול סנחריב מפני חזקיהו שהוא
 משוח בשמן כלם ענין השחתה " ויש לפרש מענין
 זה בעבור שמה תחבל וחבל נטרף " מיכה " וענין
 שלישי שמה חבלתך אמך " סידים " בעבור שפאת
 תחבל וחבל נטרף " מיכה " דגה יחבל און " תלמי
 וחשם בשרם יבא חבל לה " ישעיה " בחמש נקודות
 צירים וחבלים יאחוזן " ישעיה " חבלים יחלק באפו
 אינך " חבל יולדה " יהושע " החית בסגול וכן
 וחבלהם תשלחנה " אינך " כלם ענין צירים ומכאוב
 וענין רביעי ותורידם בחבל " יהושע " בשש נקודות
 בחבלי אדם אמשכס " יהושע " בפתח " וחבלים
 בראשינו " מלכים " הם העבותות " טמון בארץ
 חבלו " אינך " החית בפתח " ופי' החבל שילכד בו
 ולפי שהנחלה תחלק בחבל כמו שאמר וארמתך
 בחבל תחלק " עמוס " משליך חבל בגורל " מיכה
 נקרא החבל והמחוז חבל " כל חבל ארנב " דכריס
 גורל אחר וחבל אחר " יהושע " חבלים נפלו לי
 בניעמי " תלמי " ופלו חבלי מנשה עשרה " יהושע
 רוחית בפתח " חיי יושבי חבל חים " נסגיה "

ולא ידע אים מי הוא ומה משפחתו כאזרח רענן
תלים הוא העץ הלח והרעוב שהוא מנולה ונראה
ביופיו ובלחותו **זרם** כזרם מים כבידים יטעיה
מזרם זרים ירשבו " אינו " כזרם קיר יטעיה
בשש נקודות ענינם כענין שטף ופי' כזרם קיר כזרם
מים המפיל הקיר וכתב הגאון רב כעדיה ז"ל מזה
כמהפכת זרים יטעיה " והוא כמו זרם כלומר
כמהפכת זרם מים והם שני משקלים כמו קדם וקדים
או יהיה תאר בפלס שכיר ופי' כמהפכת גישם זורם
ו שוטף והשם עוד בלשון נקבה וזרמת סוס וזרמתם
יחוקל ודמה אתם לסוסים כי אמרו כי הם שטופי
זמה יותר משאר הבהמות והפעל הקל ממנו וזרמתם
שינה יהיו וית זרמת סוסים וזרמתם וצחנת סוסותא
צחנתהון והפעל שלא נזכר פעל זורמו מים עבות
תלים וחצר הגסמך ומשפטו זורמו מים מי עבורת
והוא אומר על מהנה מצרים כמו שאמר וישקף י"אל
מהנה מצרים בעמוד אש וענן יר' ונה כתב שהוא
כבנין פעל הכבד ופי' כי העבים זורמו והתיכו המים
זרע והנה אב זרע ישראל טופטים זרעו חטים
והנה חמורת זר תזרענו יטעיה אמר
תזרענו לפי שזרעין חחרצן את כל עשב זרע זרע
ראשית פ"ל שהוא עושה זרע לא תזרע כרמך לכל
הזרעית בדעת אור זרוע לצדיק תלים והנפעל
ונזרעתם ונעבדתם יחוקל לא תזרע ולא תצמיח
לכריס ונקתה ונזרעה זרע נטף והשם דער רב
תבא בסגול אשר זרעו בו ראשית והם גרנדי
הפירות שהוא כמו זרע שנוטעין אותן ומהן צומחין
האילנות זרעו במים רבים בלק זרעך הפריח פ"ל מן
שזרעת בערב יוציא פרח בבקר בין זרעך ובין זרעה
ראשית והקבוץ זרעיתם וכרמיכם יעשו " סמול
ומ' א' כזרע גד הוא כהעליתך ומ' א' בל זרע זרוע
יקרא זרועית תצמיח יטעיה ויתכן למר כי זרוע
הוא שם תאר בשקל אטון מצרים או יחיה מן הדגוש
בפלס למוד מרבר ובחלם ויתנו לו מן הזרועים לניל
ובתוספת נון ונותן לחם זרעונים לניל ומ' א' וכל
מזרע יאור יטעיה ומה שלא נזכר פועלו מן הדגוש
אף בל זרוע יטעיה והפעל הכבד כל עשב מזרע
זרע ראשית אשה בית זרוע זרע העשבים והעצים
והארס הכל נקרא זרע וכן נקרא הפרי פרי בטן
ופרי אדמתך ועא' הזרוע והלחיים לכריס את הזרוע
בשלה נטף בזרוע נטויה לכריס חשף יאתזרוע
קדשו היה זרועם לבקרים יטעיה והקבוץ בלשון
זכרים וזרועים ממנו יעמדו לניל ופזו זרועי ידיו
ניתו וזרועי עמים ישפוטו יטעיה ולשון נקבות
תשברנה תלים וזרועות תגב לא

יעמדו וזרועות השטף ישטפו לניל לל החילות
וזתחת זרועות עולם ברכה פי' ממעל יהיה לך אלהי
קדם מעון וסתרה ומתחת יהיה לך זרועות לטוב אתם
ובאלף נוספת ובזרוע נטויה ואזרועי מקנה תשבר
זרק וזרקו משח השמימה נלא וחצי חרס זרק
על המזבח מטעמים וזרקתי עליכם מים
שחודים ושרתם יחוקל גם שיבה זרקה בו הנטע
פעל בודד כלו גזרקה בו השיבה או פי' כי התולדות
זרקה בו השיבה תבא מתולדת האדם ומה שלא נזכר
פועלו ממנו כי מי נדה לא זרק עליו פרה ושם
הכלי שזרקין ממנו מזרק והקבוץ בלשון נקבות ועינו
ומזרקותיו תנמה ובקבוץ זכרים את הסיפיים ואת
המזרקים מלכיים ובכסוד מזרק כסף נטח השחתי
במזרק יין עמוס חסד הנסגך ופי' במזרק כסף אב
זהב שותים יין או הוא כמו מזרקים וכן חלוני שקופי
נטעי נעמנים והרומים לזרם **זרת** ושמים בורת
תכן יטעיה זרת ארכו זרת רחבו יתגנה
בשש נקודות ידוע ופרשו לזל זרת האמור בתורה
חצי אמה של ששה טפחים ואשר הם בני ארבע
אותיות **זלזל** וכרת הזוללים יטעיה הם סעיפי
חנטיעים ברושץ בלעז **זלעפה** זלעפה אחוזני
תלים ההאל לנקבה ירוח זלעפות מנת כוסם
ובכסוד מפני זלעפות רעב איכה ענינם ענין בעתה
זרעה או ענין שריפה **זרקה** זרקה ארץ תלים
הוא עשב הגזוז והנחה וסלת על עמדת
במקום שנים וכן משפט הפסוק כמטר על גו וכרביבים
על זרקה ארץ ודומה לו בדברי ח"ל שאמרו דפרחלא
לא משום דזרקה ואעפ"י שבמלת זרקה נכפלה בו הפא
שרש אחד ותכן אחד להם וארני אבי זל פ"ל שהמלה
מידכת משתי מלות זר וקה ויהיה זרקה מתרגום מלוח
מזרקה ואמר הוא על חמטר שהוא זר ואינו מטבע
הארץ והוא מלוח הארץ וחונן אתה וכן אמר על זרור
שהיא מלה מורכבת ויש לפרש עוד לשון נטיפת
הזולת ודומה לו בלשון לזל מטא זרופא דמיא על
רישיה וזה הנכון אצלי בפ"י המלה הזאת **זרור**
זרור מתנים או תיש מטני שם חיה שכחה
במתניה ויש א' שהוא כלב הצד ציד ליבריד בלעז
ונקרא כן לפי שהוא דק במתניו כאלו הוא חבוש אבן
חגור בכתיו ותרגום ויעשו להם חגורות ועבדו להן
זרין וכן תרגום ויחבוש וזרין ויש אומ' שהוא נמר
שגם הוא דק מתנים וחוק במתניו ויש לפרש שהוא
מין עוף שמא שזכר לזל באמנם לא לחנם הלך זרור
אצל עורב אלא מפני שהוא מינו ויש א' שהוא בלעז
אשטורניל אבל לא ידעתי לוח הפ"י מה טעם מתנים
נשלמת את הזין תהלה לאל ונתחיל בשם יי

והפעל חכד מכבי נדרות חכש. אינכ " כלם חדרומ'
לוס ע:ין קשור והשיק וכן בענין קשור המכח
והכריז עליה ולנשכרת לא חבשתם " יחוקל " ביום
חבוש יאז שבר עמו. יסעיה " כי הוא יכאיב
ויחבש. אינכ. והפעל הכבר ומחבש לעצבותם.
תליז " ושל אנוכר פועל ממנו לא זורו ולא חבשו
יסעיה " וכן בענין הממשלה לפי שהמושל אוכר
וחרבש העוברים על מצותיו אמרו לא אהיה חובש
יסעיה " האף שונא משפט יחבש " אינכ. וכן בענין
ק זר חכמתם באזור שלה שקורין בלעז סינגלא
אמרו ויחבש את חמורו " כחשית " חבשו לי את
החמיד " מלכיס. וצמר חמורים חבושים " טופטים
בלם אשר הם מתשרש הזה ענין אחד הם **חבת**
אעפ"י שזכרנו על מחבת בשמן בשרש חבה
אפשר שתורה התיו שרשית למה שכתב בדברי
הימים באמונה על מעשה החבתים ומה שזכרוהו
זול חבתי כהן גדול לישתן ועריכתן בפנים פ"י שהיה
כהן גדול מקריב בכל יום. עשירית האיפה במחבת
מחציתה בבקר ומחציתה בערב כמו שכתוב זה קרבן
אדרן ובניו **חג** וחגותם אותו חג ליי שמנת
הסון חוגג רגי יהודת חגיך " כהנס " חג ליי
כמדבר " ובחגים ובמועדים יחוקל " וכן נקרא הקרבן
עצמו חג על שם שקרב בהג אסרו חג בעבותים " תליס
חלב חגי עד בקר. שמנת " דגים ינקופו " יסעיה " פרש
חגיבם " מלכבי. ומן הענין הזה יחגו וינועו כשכור
תגיפ " ארמת יהודה למצרים לחגא. יסעיה. ענין
תנועה כי גם החג נקרא כן לפי שמקדין ומטפחין
בשמחת יום טוב " אזלים ושותים וחוגגים שמנת
כלומר מקדין ומצווין ומכריזין בשמחה וכן פ"י
רבינו האי גאון ז"ל **חגב** את החגב למינהו
ניקח. ונהו בעינינו כחגבים " כמדבר. מין
ממיני הארבה. ויסתכל החגב. קהלת. אמרו שהוא
כמו עגב מן ותענבה עליהם והוא רמז לאבר המסוגל
והגבון שהוא במשמעו חגבי עתיד לפרשו בשרש
סבל **חגה** בתגי הסלע. טיריס " שכני בחגוי
סלע. ירמיה. נהפכה והא לזו נראית
כמו מן שלה שלו היתי. אינכ. ושלו עולם " תליס
ופ"י בתגי בכעני הסלע " או היא מן חוג הארץ
ז"ת בשני כיפא **חגר** וחגרת אתם אכנט
שמנת. שארית חמות תחגוד " תליס
כיו תחגוד ותאסור אותם שלא יעשו כחמתם שהיתת
להם על ירושלם כי התגייה היא הקשירה והאסירה.
ופ"י חפסוק כי חמת אדם תודך כי המזמר נאמר
כבואה על מחנה אשור כשחנה על ירושלם וחד
שאמר בתחלת המזמר נודע ביהודה אלהים ואמר

ויהי בשלום סכו ויהי ירושלם כי עד ירושלם לא נודע
אלדים במלחמות כי כל ארץ ישראל כבש וכשבא
לירושלם ודבר גבוהות בונג השם. אז נודע אלדים
חיה שמו גדול כמו שאמר ויך במחנה אשור ואמר
בשתעשה נקמה במחנה אשור אז חמת אדם תודך
משחיתת חמתו אליך ומתרגו כנגדך על כרחו יודך
ותשוב חמתו הודאה לך ואז שארית חמות תחגוד.
כלומר הנשארים ממלכי אומות העולם. שהיה להם
חמת על ירושלם אז תחגוד ותאסור. חמתם שייראו
ממך מאשר ישמעו שעשית ממחנה אשור. וחגו
שאמר בסוף המזמר. יבצור רוח נגידים נודא למלכי
ארץ. כשיבצור ויקטוף רוח נגידים כמו שאמר
כל גבור חיל ונגיד ושר למחנה אשור אז יהיה נודא
למלכי ארץ. או יהיה. פי חמת אדם תודך על המצדי
ואנשי כוש שהיו עם אשור במחנה כשראו המכרז
הגדולה ההיא שבו לרת היהודים ועליהם נאמר יגיע
מצרים וסחר כוש וגו' ועליהם נאמר יהיה מזבח ליי
בתוך ארץ מצרים וכל הפרשה " מתניכם חגירים " נא
חגור כלי מלחמה. טופטים " חגור חרבך על. תליס
חגורת שק. יחל " וחגורו שקים. יחוקל " ושעם
הפעול בענין החגייה כמו לובש לבוש כמו שאנו
עתידים לבאר. והתאר חגורי אזור במתניהם " יחוקל
בחלם " והשם וחגור נתנה לכנעני. משלי. ובהא
הנקבה תחת חגורה נקבא. יסעיה. ובחגורתו אשר
במתניו. מלכיס " וחקבוץ ויעשו להם חגורות ראשית
ומסקי אזור מחגורת שק. יסעיה " ענין כלם אזור
ויתגורו מסגרותיהם. יתנועעו מכבליהם שהם בחג
כלומר מכובד כבליהם יפסחו. ובדברי רבותינו ז"ל
על הזבין ישבו על הגשר ועל הספסל בזמן שהן
מחגירין. פי בזמן שהם מתנועעים שבזמן שרגלי
הספסל אינם שוים שהאחד קצו מחברו כשארם יוש'
ע"יו יתנועע ויתנודד אילך ואילך כמו החגר. ויש
מפרשים אותו שהוא הפוך ויחרגו מתרגו ומחדרים
אימה ומטיניא חגרת מותא פי ויפחדו ממסנרותיהם
וכן תל ויועזן מבירניתהון חדרך וחדו מזאיבי
ערב. חקק " והתאר וישש פי כחב חרת
יסעיה " והשם חרודי חרש. אינכ " ושל אנוכר
פועל מחנוכף חרב חדה הוחרה וגם מרושת " **יחוקל**
למען טבח טבח הוחרה. יחוקל " ענין
וחרוד ירדו בדברי רבותינו ז"ל נפל תורא חדרו סכינא
ועוד אמרו שני תלמידי חכמים המחדין זה את זה
בחלכה. ענין החריפות והדקות " ועוד אמרו וחרש
שאינו יכול לעמוד מפני אנו או מפני שחיה בו חרוד
וחרוד מכריעו טהור " פי שהבלי חר מתחתיו ואינו
יכול לישב " ויתבן לחיות מן הענין הזה ברזל בכראל

ת"ו וייתבין בספר ימא והמסורת עליו לית פרוח
וכל בחבלי כותיה יוסף חבל" יחזקל" ת"י יוסף יקבל
תנין חולקין רב החובל" יתה" הוא הגדול שבספינה
שהוא כמנהג על חבלי הספינה להנהיגה כמשפטה
וכן לקור צעקת חובליך" יחזקל" והוא תאר וכן נטשו
חבליך" יסעיה" תאר כמו חובליך וכשוכב בראש
חבל" מעלי" פ"י ל' יונה כי הוא דבר עשוי מחבלים צף
על פני המים כשמענין את הספינות ובו ידעו מקום
העיגון והארס השוכב שם הוא בסכנה או הוא רב
לחובל עצמו ויקרא בן כי הוא שוכב בראש החבלים
וצריך לשום עינו ולבו עליוס כשצריך למשכם ולהקי
הנס או להורי' במהרה מפני הרוח הוא בדאגה גדולה
וחבל הוא שם בשקל והדבר אין בהם' ויש מפרשים
חבל התורן שכל החבלים תלויין בו והוא תאר בשקל
אשר הגאון רבי' סעדיה פ"י כי הספינה נקראת חבל
וחבל לפי שהנהגת הספינה כמשיכת החבלים
ובהרתן ופ"י ברש חבל בראש הספינה ופ"י רב החובל
ראש הספינה ופ"י וכשוכב בראש חבל התורן שהוא
בראש הספינה והרוח תניפהו ותניעהו כן השכור
מתנועע בגופו: וענין חמישי כי בתחבולות תעשה לך
מלחמה, ונכון תחבולות יקנה "מעלי" מתהפך
בתחבולותיו "אינן" כמו עצות ומחשבות שאדם
מתהפך בלבו בתחבולותיו בהם לבחור הישרה וענין
ששי חבל נביאים" סמוט" בשש נקודות חבל רשע
עודוני" תליס" החית בסגול ענין קהל: או חבורה
ומענין זה ולאחד קראתי חובלים" וכריה" "כי לאחד
קרא נועס והוא חבהן ולאחד קרא חובלים" והוא המלך
שהוא ראש הקהלה ויש מפרשים נועס נשיאת
זרובל ונחמיה התרשתא שהיו מבית דוד חובלים
זה מלכות הכתנים שמלכו סמוך לחרבן בית שני
וחבלים מהענין השני ענין השחתה והם השחיתו
דרכם ומעלליהם אחר מות חשמונאי ובניו וחלק
מלכות ושראל וגרמו חרבן בית שני ואפשר שענין
התחבולות וענין זה אחד כי המחשבות הם אסיפת
הדברים והענינים בלב ודומה לענין זה בדברי רבי'
ז' חבילי תלתן וחבלי זרוין: ועוד אמרו אין עושין
מצות חבילות חבילות **חבק**: הכסיל חבק
את ידיו" קהלת: את
מלכים" עת לחבק" קהלת" והבד חבק צור חבק
אשפתות" איכה" תכבדך כי תחבקנה" מעלי"
ויחבק לו" בראשית: לרחוק מחבק" קהלת: והשם
מעט חבוק ידים לשכב" מעלי: **חבר**: כל
אלה חברו: בראשית: שתי כתפות: חבורות
סמנית: חבר עצבים והשם חבר כתנים: הנוטע: בשש
נקרות לל קבוץ הבהגים ובתוספת הא הגקבה: וארח

לחברה: אינן: ובתוספת מס' במחברת השנית:
סמנית: לעמת מחברתו: סמנית: והתאר חבר הוא
לאיש משחית" מעלי" | חבר אני לכל אשר יראוך
תליס" והקבוץ כאיש אחד חברים: טופעיס" וחברי
גנבים" יסעיה" ולבני ישראל חבריו" יחזקל: ולנקבה
חברת על משקל גברת וממנו והיא חברתך" מנכיס
והפעל הכבד וחברת את חמש הידיעות: סמנית:
ושלא נזכר פועלו ממנו אל שני קצותיו וחובר" סמנית
והתאר פזה יכרו עליו חברים" אינן" לל בני החבורה
וההתפעל את חבר יהושפט: דכרי: האלף תמורת הא
ולקץ שנים יתחברו: דכיל: בהתחברן עם אחוזיו
דכרי" והשם ממנו ומן התחברות אליו יעשה מרמה
דכיל: ופעל כבד אחד אחיבה עליכם במלים: אינן
ושם הפעל מן הדגוש ועצים למחברות: וברול לרב
למסמרים לדלתות השערים ולמחברות: דכרי: פ"י ל'
יונה מקום שהיו נקבצים ונאספים שם לעבודת י'
ואפשר שהיה ענין מענין מלאכת הבית' לפיכך אמר
כי המסמרים היו צריכים למחברות: כלומר לחבר
קרש אל קרש וכן העצים שהיו צריכין למחברות
כמו שעושין בקירות הבתים שמימיץ עצים משופים
תחת מחברות הקרשים לנאות שלא יראת הסדק שבין
קרש לקרש וכן אמר אחרי ולקרות את הבתים
היחברך כסא הזות" תליס" הוא לפי דעתי מהפעל
שלא נזכר פעלו מן הדגוש ונפל הדגוש להקל ופירוד
המלה היחבר עמך ובא על דרך לא יגורך רע ומן
הענין הזה וחובר חבר: דכרי: ובית חבר: מעלי
חובר חברים מחכם" תליס: בעצמת חברך מאד
יסעיה" עמדי נא בחבריך: יסעיה" כמו שפ"י רבותי
ז' וחובר חבר אחד חבר גדול ואחר חבר קטן פ"י חבר
גדול שלוחש ומקבץ כתות כתות של חיות גדולות
חבר קטן מקבץ כתות של חיות קטנות כגון נחשים
ועקרבים חבורה תחת חבורה: סמנית" הבאישו
נמקו חבורותי: תליס" ונפל הדגש ממלת ובחבורתי
נרפא לנו: יסעיה החבורה היא השריטה והגרידה
ותרגום ירושלמי לא תתגודדו חבורן חבורן ונכפל
העין והלמד במלת ונמר חברבורותיו" ילמיה" והם
כתמי הגמר שדומין לכתמי חבורה
ומדכרי ר' ז' נראה כי החבורה היא הככה שנצטר בה
הדם ולא יצא כאמרו או זו היא חבורה שאינה חוזרת
נצטר הדם אעפ"י שלא יצא" ונקראת חבורה לפי שנחב'
הדם במקום המכה ולפי שהחבורה היא בבשר כמו
דבתם בבגד נקראו כתמי הגמר חברבורות ונמר
חברבורותיו" **חבש** וחבשת לחם מנבעות
סמנית" פארך: חבוש עליך: יחזקל: סוף
חבוש לדאשי" יונה: פגיהם חבוש בטמון" אינן

בי חלה לשוב מיכה פ"י כי חלה בעבוד השוב שחיה
לה שרש זה ו' יונה הבנים זה בענין תוחלת חבית
אותם ולא חלו ירמיה בלגני ארון חולי ארץ תלים
זהו צווי במקום תיו איתן ופ"י מלפני ארון חולי ארץ
בלומר משיב המשורר כנגד השאלה ואומר זה
שת חולי לפני ארון הוא שהוא ארון על הכל ודין הוא
שיחולו הנבראים ממנו כי הוא ארון על הכל והשיב
השאלה על הארץ שהיא כוללת הים והירדן והגבעות
וההרים וישלף חולי מקור והיורד לכנוי והיה
דינו מלרע ובא מלעיל מפני מלת ארץ שהיא מלעיל
והטעם כאילו הארץ משיבה לשאלה ואמרה חולי
ונכסי ורקדי הוא מלפני ארון ויש לו פח ליבש מי הים
והירדן כמו שיש לו כח ג' להפוך הצור שהוא יבש
לח והפכנו לאגם מים כי הוא ארון הכל לעשות כל
דבר והפכו בחומר ביד היוצר והפעל הכבד מפניו
יחילו עמים יג' ויחל מאד מהמורים דכרי אם
מפני לא תחילו ירמיה ולאשה מה תחילין יסעיה
ויחלו מעט ממסא מלך שרים קטע והדגש תמור
יוד יחילו או הוא מענין תחלה ומשרשו כלו עתרו
יחל להתרעם ולהתאונן מעט ממסא מלך ושרים ועל
יתרעמו ויתאוננו יותר כשיהיו בגלות ואשר הוא
עובר לאחר קול ייחיל מדבר יחיל יי מדבר קדש
יחילו דרכיו בכל עת תלים פ"י דרכי הרשע יחילו
העניים בכל עת ו' יונה הבנים זה בענין תוחלת
ופעל כבר אחר והוא המרובע קולי יחולל אילות
תלים והמקור חולל אילות תשמור לויג' ואל שרה
תחוללכם יסעיה בסנול הלמד כלו שחוללה אתכו
הוא עתיד במקום עבר והפעל מחוללת תנין יסעיה
והפעול והוא מחולל מפשעינו יסעיה והחתפעל
כל ימי רשע הוא מתחולל לויג' ואפשר שחיה
כמהו וסער מתחולל ושל לא נזכר פועלו מחנוסף
היחול ארץ ביום אחד והתאר כי קול בחולה שמעתי
בפלס טובה והשם חיל ביולדה ובחא הנקבה ואסלדה
בחילה והשם בהכפל וחלחלה בכל מתנים והחתפעל
ותתחלחל המלכה וכל אשר זכרנו הם ענין חילוי ידוע
הוא וע' א' וחלה חרב בעריו ולא חלו בה ידים יחולל
על ראש יואב על ראש רשעים יחול פ"י יפול ויחנה
והחתפעל וסער מתחולל ירמיה פירוש ולא חלו בה
ידים מיכה ולא חנו בה המחנות והחיילות כי כמו
רגע נהפכה ופ"י יונה מזה הענין יש רעה חולה
קהלת והוא תאר בפלס טובה בלומר רעה נופלת על
בני אדם ויפח פ"י וענין אחר ויחל עוד שבעת ימים
אחרים כראשית על כן לא יחיל טובו מיכה טוב
ויחיל דומם מיכה בלומר טוב שיחיל ויחיה דומם
לתשועתו ואפשר להיות ויחיל תאר משרש יחל

בפלס שריר ויחיה פ"י חפסוק שיהיה האדם טוב ויחיל
ודומם לתשועתו ויחילו עד בוש סנפנים וענינם
ענין תוחלת וכתב אאל פעל קל מזה כי חלה לשוב
מיכה ויורה על זה כי ירד רע מאת השם כמו כי טוב
קויתי ויבאר רע ויש לשום מזה העקר דום ליי והתחולל
לו תלים ויהיה מענין תוחלת או מענין חיל ביולדה
מיכה ובן דין לפניו ותחולל לו מיכ' וחכס ל'
יהודה שם אותו מן הכפלים וע' א' חוללה ידו נחש
ברוח מיכ' רוח צפון תחולל גשם מטלי ותחולל
ארץ ותבל תלים רב מחולל כל מטלי ופ"י הפסוק
הקבה והוא רב וארון על הכל מחולל כל העול לפיכך
זן אותם כולם כאחד וזהו שאמר ושובר בסיל ושובר
עוברים בלומר הכסילים והעוברים על מצותיו זן אותן
כמו החכמים והצדיקים ואמ' בו לשון שבר כי הוא ית'
זן ומפרנס אותם כאילו הוא חייב לזונם כאדם שחייב
לתת שכרו לשכיר ועוד אפרשנו בשרש שבר בעזרת
הבדוא ותשכח אל מחולליך דכרי ושל לא נזכר
פועלו באין תהומות חוללתי הן בעין חוללתי תלים
ולפני גבעות חוללת הרפאים יחוללו מיכ' ענינם
ענין יצרה והכניס ל' יונה בזה הענין חולי ארץ והיורד
בו נוספת ועוד הבנים בזה השרש לחול במחוללות
סנפנים מן המחוללות אשר גזל סנפנים וטוב
הוא לסומם מפעלי הכפל ועוד אפרשם בשרש חלל
ומן השרש הזה כחול אשר על שפת הים כראשית
וכחול ארבה ימים מיכ' וראיתי בספר מדויק
ירושלמי וכחול ארבה ימים בשרק לנודדיו וכחולם
למערבאי חום וכל חום בכבשים כראשית
שחור ותנכזן אצלי כי חום משרש חמם ושם
אפרשנו חום אתה חסת על דקיקון יונה
לאחסה עליך עין יחוקל יחוס על דל
ואביון תלים לא תחוס עיניך דכרי לא תחוס
עיני יחוקל כלם בחלם ואחד באל לבדו בשרק לא
תחוס עינם יסעיה ובל אחוס בשרק ותחוס עיני
עליהם משחתם יחוקל ותחוס עליך סמול פ"י
ותחוס עיני או נפשי חוסה יי על עמד ענינם ענין
חמלה חוץ מחוץ לעיר כראשית בחוץ
תעמד דכרי החוצה אל העין כראשית
ענינם ידוע ובן חוץ ממני קהלת שפירושו זולתי
וחכל ענין אחד ובן חכמות בחוץ תרנה מטלי
שפ"י שוק יונתן לו כבד לחם ליום מחוץ האופים ירמיה
וכחוץ לעוברים יסעיה שוטטו בחוצות ירושלים
ירמיה וחוצות תשים לך ברמסק מלכיס שפ"י
שוקים הבל עם ענין הראשון ענין אחר והתאר ממנו
בפנימי ובחיצון יחוקל ובן ופשוטי ציצים מלפנים
ולחיצון מלכיס לפנימה ולחיצון מלכיס ואעפ"י

חדר ואיש יחד פני רעהו "משלי" ואעפ" שאינו מן
 השרש הזה **חדר** ויחד יתרו "שמות" על
 משקל ויחן שם ישראל משפטו ויחדר
 ודגש דלת ויחד לתקון הקריאה בעבור שהמלה מלע"י
 והשם עז וחדרה במקומו "דברי" כי חרות היא
 מעחפם "נמיה" והפעל הכבד ממנו תחדהו
 בשמחה "תלים" ענינם ענין שמחה ויתכן להיות
 מזה השרש והענין אל יחד בימי שנה "חייב" ומן
 השרש הזה ברזל בברזל יחד " ואיש יחד פני
 רעהו "משלי" אבל הם מהענין שהקדמנו בשרש
 חדר **חדל** עד כי חדל לספור " כחמטית
 חדלו גבורי בכל לחלום " ימיה " חדלו
 רגז " חייב " פ" חדלו מעשות רגז הקולות יחדלן
 שנות " ודל שאון עליונים " ישעיה " כי לא יחדל אביון
 דברים " חדל ממנו " שמות " חדלו לכם מן האדם
 ישעיה " מחדול להתפלל בעדכם " שמות " והתאר
 חדל וחדל אישים " ישעיה " והפעל הכבד החדלתי
 אחרשני " טפטים " וקבוץ החיות לתפארת הענין
 ידוע עם יושבי חדל " ישעיה " פ" יושבי הארץ וזאת
 כמו הפוך מפתים מחדל " תלים " והתאר ממנו מה
 חדל אני " תלים " ויש מפרשים מזה שעה מעליו ויחדל
 אי " **חדק** כמשיכת חדק " משלי " טובם
 כחדק " מיכה " בחמש נקודות אמר כי
 הטוב שבתם הוא כחדק והוא קוץ ממיני הקוצים
חדר וחדר לחבא " מלכים " בחמש נקודות
 ואל חדר הורתי " טרים " בשש נקודות ויבא
 וחדרה " כחמטית " ומשקל אחד ובהדרש שכבך
 מלכים " ויכשר להיות משניהם ומחדרם אימת
 דברים " חדרי בשן " משלי " איש בחדרי משכיתו
 יחוקל " חדרי תימן " חייב " ולפאתי תימן וכתב
 אברהם בן עזרא " כי הם הכבדים שהם בפאת עב
 הגלגל הגדול ובעבור כי הודשכים בפאת צפון לא
 יראו אותם הכבדים על כן קרא חרדי כאלו הם במקום
 נחבא וכן מזה ד"ת כא טופה " חייב " והפעל מודת
 החדרת להם " יחוקל " ול הארבת בחדר
חדש וחדשו ערי חרב " ישעיה " תחדש ערדך
 נגדי " חתב " והתפעל תחדש כנשר
 נעורייכי " תלים " והתאר אין כל חדש תחת השמים
 ק " לת " וישן מפני חוש תוצאו " יקרא " כי יקח איש
 אשה חדשה " לרבים " והוא חגור חדשה " שמות " פ"
 חרב חדשה וכן ומאבלו בריאה שפ" שה בריאה ואני
 תפלה איש תפלה וחדומה להם חדשים לבקרי " מיכה
 וכל באשה חדשה " לרבים " שתהיה חדשה אצלו פרט
 למחיר גרושתו אבל אל מנה וגרושתו אחר במשמע
 וכל ענין החדש ידוע ונקרא החדש כן על החדש

הירח שמתחדש בו ונקראו כל השלשים בכלל החדש
 ונקרא יום הראשון לבדו חדש מחדש " שמות " שמות
 לא חדש ולא שבת " מלכים " והיה מדי חדש בחדשו
 ישעיה " בשבתות ובחדשים " יחוקל " כל אלד וחדום"
 לחם על יום הראשון בלבד אבל ביום החדש השני
 ה " א שם על כלו ופ" יום שני מהחדש ואזל פ" לא
 חד ולא שב' כל השלשי יום בלו לא עב' עד' חד' ולא
 אפילו שבוע שראתו אותו חדש ימים חדש ימי שלמי'
 והוא שלשים יום עתה יאכלם חדש את חלקיהם " הנשע
 החדש שנגזר עליהם וזאת חדש אב וכן בהדשה
 ימצאונה " ימיה " בחדש שנגזר עליה שלא תוכל
 להציל מכה מבקשיה ואזל פ" בחדש מקור כלו
 לא יעפו כל מבקשיה כי בכל עת ימצאו אותה
 בחדושה כאילו עתה מתחלת לרוץ לפניהם **חוב**
 חבולתו חוב ישיב " יחוקל " הוא המלוה וז"ל
 חגיגה ורבה כזה הלשון ומה השרש והענין פעל
 כבד וחייבתם את ראשי למלך דניאל כי כל אדם
 שיש לו דין לשלם הן ממטין הן מגוף יקרא חייב וכן
 רבו זל ערבו הלשון בין לחובת דגוף בין לחובת
 דמטין קראו לה ולזה חייב חובן והוא על פני מים
 מים פ" סבב וחשם היושב על חוג הארץ ישעיה
 פ" גלגל הסובב הארץ וכן וחוג שמים יתהלך חייב
 בחוק חוג משלי ושם הכל שמתארין ומכוננין בו
 העטלה ובמחנה יתאדו ישעיה קונפש בלעז
חוד חוד חדתך ונשמענה אגורה לכם חידה
 טפטים חוד חידה ומשול משל יחוקל ענין רבל
 דבר סתום שיכינו המבינים דבר אחד מתוך אותו
 חדר **חוז** אחוז דעי אף אני אחוז שמע
 לי חייב ונגל ממנו ודגש כתר לי ועיד
 ואחוז חייב והשם באלף נוספת ואותי באונכם
 חייב חב' ענין הגדה חד חו' יאיד דא חותכם כמלכר
 נפרש בשדש חיה חין ויחם אל מחה חפצם
 תלים ענינו כמו מדינה או פלך או יהיה
 ענינו גבול וכתב אא"ל מזה ויודעיו לא חזו ימיו חייב
 כמו לא גבול וכן הוא מחח חפצם גבול וכן בערבי חוז
חח במערות ובחוחים שמות פ" במערות או
 וחדומה להם וכן אמר התרגום ואישמר עמא
 במערות ובמערותא וכבר פירשתי חוח עלה ביד
 שבו משלי בשושנה בין החוחים טרים בשרש
 חח **חוש** כחוש השני שפתותיך טרים
 ידוע והרגש פתיל תבלת חושא
 ותבלתא **חול** לא חלתי ולא ילדתי כי חלה
 גמילוח ציון ישעיה חול ויחז
 מיכה בשרק ותיע האר' ותחול ימיה בחלם מפני
 והעמדת חול תחול יחוקל בשרק חייב חלנו

ובחזקתו גבה לבו עד להשחית דברי "או יהיה מקו
ומא' ארמך ייחזקי" תליס הח' בחירקכמו מן פתר
סתרי וחתאר החזק הוא הרפה "שלם בחזק יבא
יסעיה" פי בחיל חזק וחילו הוא זרועו הוא שאמר
חרועו מושלה לו ותאר במקום פעל ורוד הולך וחזק
סמוט "והיקול השופר הולך וחזק מאד" סמוט : " :
והפ' על הכבוד חזקו פניה מטלע " ומניה כי חזק ברוחי
שע ייך " תלי " ויתר דייך חזקי " יסעיה : " ואני אחזק
את לבו " ממנת " וחזק חרש את צורף " יסעיה " לא
חזקי הכתבים אג' בדק הבית " תלכי ופעל כבוד אחר
החזק מלחמתך את הקי " סמוט " ועל ידו החזיקו
כמני " כלו החזיקו הכלאכה החזיקו המשמר " ימני
החזיק מלבן " כחוס " כלו החזיקו מלאכת מלבן כי
החזיקו עד למעלה ופני החזיקו מלכותו ויש בזה הפעל
שהוא קשור עם בית וענינו שיהזיק עצמו בדבר לתקף
אותו בחזקה " וחזיקו את ידך בו " כרתטיני " והוא
כעלן אחיזה וכן וחזיקו האנשים בידו " כרתטיני עורך
מחזיק בתומתך " תיכ " ועורך מחזיק במ " סמנת " :
אשר החזיקתך מקצות הארץ " יסעיה " כלו החזיקתי
בך וכן שמה החזיקתני " ומניה " כי החזיקתני ומניה
בי החזיקך חיל " מוכה " או יבא בלאקשר בית פעמי'
כמו לשון אחיזה שיבא בבית ובלא בית " וכן
החזק מן וגנה תלי וזה נפעל והתחזקתם ולקחתם "
כמלכך ויתחזק ישראל " כרתטיני " ולא יתחזק איש
בפניה דברי בצרו ובפת' חזקונה חזק דברי וכן בא
בהפסק בפתח על מסלכות אביו יתחזק " לצרי ובענין
מה שיביל הכלו מחזיק בתי שרשת אלפים יכול דברי
הרגילו זה הלשו' באמר כלי ריקן מחוי מל אינו מחוי
וזולת זה חרבה חזק ואת החזיק ידוע יקרא
זכמסנה נשתמשו הרבה בזה השרש בלשון חורה
חטא חטא ישראל יקטע חטא חטאת ירושלים
פיכה שאיל חטאי " תיכ פי ער שאול חטאו
כלו ער שימותו וחטאת עמך " סמוט בחלוקה הא הנקב'
בתיו וחרפות האלף בבל חטא אשר יחטא " ואחשך
גם אנכי אותך מחטו לי " כרתטיני בוי תמור' האל למד
הפעל " חוטאי ליי לאבל על החם " סמוט האלף נחה
וחוטאי חומס נפשו מעלי פי חוטאי לי : והתארתנה
עניי " בממלכה החטאה " עמוס דעי וחטאי לי
זהייתי אני ובני שלמה חטאי מלכי כלו ידמה שנה'
חטאים לפניך שלא יהיה לנו בענין חלוקה דבר וי' מ'
כיהוא כנוי לרוד דרך מוסר לל כי החטא יהיה על
ידו וכמותו וחטאת סמנת עמך ואויבינו ילעו לם
וימירו את כבודם והסם ככל חטא אשר יחטא " דברי
רק חטאי ירבעם בן נבט " מלכי ובתוספת הוא חטא'
גדולה " סמנת ובהרג' ובעבות העגלה חטאה " יסעיה
פסע וחטאה תלי ובהרפו האלף וחלוקה הוא בתיו

ונודעה החטאת ניקרת והפעל הכבוד פן יחטאו אותי
לי סמנת אשר החטא את בני ישראל ובא הכר הא
אשר החטא את ישראל בתהלך " תלכי דאך לא סרו
וכן למען החטא את יחזיה " ימני כחטאי אדם בדב'
יסעי אל השערה ולא יחטא " עוכמי " כלו לא יחטאי
האבן ופעל כבוד אחר אנכי אחמנה כרתטיני כלו סיה'
החטא עלי ואשליך כמות ונקר הקרבן שמביאין על
החטא על שמו במקום אשר ישחט את החטא ניקרת
זבא חכר האלף ויסעיר עזים אחר לחשת " כמלכך
דפרשת שלח לך ויחטא את המזבח יחזקל פי יסיר
חטא האר' בעבוד המזבח הבהו המחטא אותה ניקרת
העיבוד עבודותיה ונעשית החטא על ידו ומסיר חטא
הארם בה וכן וישחטתו ויחטאתו ניקרת ועל הדרך
זוה החתפעל הוא יחטא בו כמלכך כלו יסיר חטאו
בהואתו תחטאו ביום דג' כמלכך משברו יחטאו
תאב פי מכל שברו אחרו יהיו נקיי כשיחזירו גבור'
לויתן ועוד נפרשנו בשר' שבר וכל כגד וכל בלי עור
וכל מעש' עזי וכל בלי עץ תחטאו איננו יוצא כאשר
חשבו אנשי אלא עומד במשפט כל התפעל ולפי שא
למעלה תחטאו כמלכך אתם ושביכם אבר ועם כל
בגד וכל מעשה עזי וכל בלי עץ תחטאו כי לא תהיה
טחרתכם שלימה עד שיטהרו עמכם ג' כ' הבגדי והכלי'
זאת תהיה חטאת מצרים וחטאת כל הגוים זכמה
עונש החטאת שחטאו וזוה הדרך כי לא שלפ' עון
האמרי עונש העון **חטב** ולא יחטבו מן
היערי יחזקל מחשב עציך דברי ענין כריתה
והפעול מהכבוד מחטבו תבני היכל תלי ור יונה
פי בענין אחר חטיבות אשון מצרי מעלי " בזויות
מחוטבות תליס כלו גבוהו ונשאו ותרגו האמירך
היום חטובך ולפי דעתי אין להוציא מהענין הראשון
ופי חטובך אשון מצרים שג' אל הוצרש ואל כי ערש
בריו חטיבו ומתוקנו במעצר ובמחוגה וכיוצא בהם
מהכלי שמתקנין בה חטבו וכן בזויות מחוטבות כי
מנהג העולם לבנות חיות הבר' אבני חטובל אבני גיית
אקפ' שכל הבית בנויה באבני שלמו הזויר עושים
אבני גיית ומחטבו הטיב עד שידמו כל אבני הזוירות
מרוב חטיבותן ביושר כאלו כלם אבן אחת ודמה
הבנות ששיות וישדות מקומתן לזויות **חטם**
ותהלתי אחטם לך יסעיה לל בעבו תהלתי
אאריך חטמי לך כמו שא' אאריך אפי' כי האף
והחמה יקרא ג' כ' חטם **חטף** וחטפתם לכם
יארב לחטף עני יחטף עני במסכו
ברשתו תליס ענין חטיפה היא לקיחת הדבר בכז
ובמהירות **חטר** ויצא חטר מגזע ישי יסעיה
כפי אויל חטר גאוח מעלי תרגום
א

שמלפנים ולפנימה אינם תאר ולחיצון הוא תאר חזו
תאר לחיבל שחיה חצו מדבר " ולנקב אל החצר
החיצונה " יחוקל " אבל ואת מבוא המלך החיצונה
מלכיס " הוא כמו החיצון כי הוא מלעיל הוקף בצר
והוא נוספת **חור** חור כרפס ותכלת " חסתי
לכן " וכן אמרו רבותינו ז"ל מטת מילת לבנה הציע
להם תכלת וחור " חסתי " והפעל ממנו בדראות עין
הפעל ולא עתה פניו יחורו " ישעיה " ותרגום לבן
חור ובנה הפושט על דרך הלובן כי האדם שיש לו
בושת יתלבנו פניו וכן אמרו רז"ל המלכין פני חברו
ברבים ול יונה פ' מזה הענין ואורגים חורי " ישעיה
כלו בגדים לבנים וכן סלי חורי " כראשית " ושוב הוא
שיחיה סלי חורי לבן כלומר סלים עשויים מן המקלות
המקולפות והם לבנים אחר הקלף " אבל הוא פ' על
דרך הרחוק " ופ' מזה הענין עוד בן חורין " קהלת " ואת כל חורי ההורה ירושלים " כממיה " ואריבה את
החורי " כממיה " חוריה ואין שם מלובה " ישעיה " ואמר כי השרים והגדולים יבנו בלשון ישמעאל
בלשון לובן " ועא' ויקב חור בדלתו " מלכיס " זימלא
שרף חוריו " כמס' חורי עפר וכפס " חייב " מן
החורים אשר התחבאו שם " סמנל " ובשורק על חור
פתן " ישעיה " הפח בחורים בלם " ישעיה " וידוע הוא
ויתכן לפרש מזה הענין ואורגים חורי חורים כלומר
בגדים נקובים בעת אריגתן לני " או אמר זה על
הרשתות שהם נקובים נקבים וכן ענין חפריה כמו
שאמר ופורשי מכמורת על פני מים " וכן סלי חורי
סלים נקובים כי כן יעשו אותם " ועוד נפרסנו בשרש
חור " והחכם ל' יהודה ז' יונה הבניסו בזה השרש
והיה חזושתת " יחוקל " ועצמי חזו מני חרב
חייב " חורי ישי ארץ " ישעיה " והנכון והישר אצלי
לשומם מפעלי הכפל **חוש** וחש עתידות
למו " דברים " חשתי ולא " התמהמהתי " תלם
בנשר חש לאבל " חקיק חושה לעזרתי " תלם " ותיחש על מרמה רגלי " חייב " כי מי יאבל ומי יחוש
חוש ממני " קהלת " והתאר נחלץ חושים " כמדבר " והפעל הכבר אחישה מפלט לי " תלם " אני יי בעתח
אחישה " ישעיה " חשם כי גז חיש ונעופה " תלם
ענינם ענין מחירות ו" ממי " יחש מענין חוששים
בדברי רז"ל כלומר " מי יהיה חושש להתענג ולאכול
ולשמוח יותר ממני **חזו** " יעושה חזוים
וכפיה " ודרך לחזו קולות " חייב " חיש לומר שהם
משרש חזו בשקל הגיגי מן הגה יתכן לפרשם שהם
אילו שרואה אותם אדם מבהיקין לפני שיבא הרעם
מעט חם שקודין איילוצרש בלעו אבל רבותינו ז"ל
פירשו פמו ענין " כמו שאמר חמשה שמות נקראו לו

אד עב ענין נשיא חזו " ועוד אמרו מאי חזוין אמר
רב יהודה פורחות מאי פורחות אמר רב פפא עיבא
קלשיתא דתותי עיבה סמיכתא **חזה** ישמח
צדיק כי חזה נקם " תלם " זה חזית
ואמרה " כלכם חזיתם אשר אני אחזה לי " חייב
ועם שאול עשינו חזה " ישעיה " פ' ל' יונה כן כבר
שמנו צופה עם שאול שיודיענו עת בוא " ובקרבת
עתו נדחה אותו " שמאל בעשותו ולא אחז " חייב
ותחו בציון עינינו " מיטה " ובהראות למד הפעל רמה
ידך בלי חזיון " ישעיה " והשם בדראות למד הפעל
משא ניא חזיון " ישעיה " בחזיון לילה " חייב " והקבו
מחזיונות לילה " חייב " ומחזיונות תבעתני " חייב
ומבלי הראות חזו חזו נראה אלי " דניט " ומ' א'
במחזה לאמור " כראשית " ובלשון נקבה ומחזה אל
מחזה " מלפס " וית' וזוי לקבל זוי ומא' ביד נביאו
כל חזה " מלכיס " ויתכן כי כמהו ועם שאול עשינו חזה
ישעיה " כלומר מחזה עשינו עם שאול וברית כרתנו
עמו שלא יקחו " ומשקל אחר ובחזות עד החזה " ודברי
דכרי " ומשקל אחר חזות קשה " וחזותכם את שאול
ישעיה " כלם ענין ראה ותרגום ראה חזה " יש מהם
ראה ממש חיש מהם מראת הנבואה " על דברי חזו
דכרי " כמו חחם כמו ואורגים חורי וחרומים להם
כמו שכתבנו בחלק הדקרוק " וכן וקרע לו חלוני
וחשופי שת " ועא' בית אבנים יחזה " חייב " פ' יסתבך
מן קרן חזות " והחכם ל' יתחדה הכנים ועם שאול עשינו
חזה בענין בית אבנים יחזה ולא ידענו מה היה דעתו
בענינם " וענין אחר ויקח משה את החזה " ויקרא " חזה
התנפה " ויקרא " וחקבץ וישם את החלבים על החזות
ויקרא " וידוע הוא **חזק** ויהי כי חזק ישראל
סופטים " דבר המלך " חזק על יואב " דכרי
אם תחזק ארם ממני " סמנל " חזק ואמץ " יחנעני
וחזקתני ותובל " ירמיה " פ' תזקח ממני יחזקו ממני
דכרי " בסגול החית פן יחזקו מוכריכם " ישעיה " בשוא
החית לחבשה לחזקה " יחוקל " במפיק הוא פ'
לחתחזק בה ואשר הוא יוצא מן הקל ויצר לו ולא חזקו
דכרי " וכן לחזקה לחזק אותה
ויש לפרש ולא לחזקו ולא חזק ממני או לא חזק לפני
ויהיה פ' חזק על אחז ואם הוא יוצא יהיה פ' כי יי
יתברך לא חזק אחז לפניו " או פ' ולא חזקו מלך אשור
אמר כן לפי ששלח אחז על מלכי אשור לעזור לו
אמר לארז שלא חזקו אלא שבא עליו חצר לו " ודרך
הפ' הוא הנכון " חשם והשטרתי חזק ממלכות הגוים
חני " הלא בחזקתני עמנו " ובתוספת הא " ואם
לא לקחתני בחזקה " סמנל " ולכל אשר יצא על הבית
לחזקה " מלכיס " ומשקל אחר בחזקת היר " ישעיה

עוד ונפל בעצומיו חלכאים" תי' כיתה שתי מלות
 בקריאה וישראל עושה חיל" כמדבר" המאורני
 חיל" תלי' עשה לי את חיל הזה" כי הוא הנותן לך
 בח לעשו תחיל" דברים" תאנה וגפן נחנה חילם יוש
 וברב חיל לא ימלש" תלים" ענין חוק ואמץ וכבר
 כתבו בסדר גבר וחילים יגבר" קהלת" מזה הענין
 ישא את חיל דמסק" יעשה" ואת כל חילם ואת
 ואת כל טפסו כראשית" חילך וכל אוצרותיך" ירמיה
 ישאו על פתח עירם חיליהם יעשה פ' מסוך ורכוש
 ויתכן גם מזה הנותן לך כח לעשות חיל עשה לי את
 וחיל הזה" וישראל עושה חיל" אבל ויאל חיל
 וחומה" איכה" ותעמד בחיל" שמעל" אשר
 חלים שיתול לבכם לחילה יהי שלום בחילך תלים כל
 אלו פי בתם החומה ור' ל פי חילה חומה קטן החיצוני
 שלפני החומה הגדול" באמר מאי הילך חומתא" חנינ'
 שורא ובר שורא ואפש' שקראו הפנימי חיל והחיצוני
 הקטנה חומה ויחיה פי ותעמד בחיל שהפילו החומה
 והחיצונה ועשה העי" בחיל שהיא החומה הפנימית
 ויתכן לפרש כי החפירה שהיא סביב החומה תקרא
 חיל מתרגו' בגיא בחלחה" ופי' ותעמד בחיל ששפכו
 השוללה ומלאו החפירה עפר ואבני חוץ היא שפירת
 הסוללה על רעת המתרגם שתרגם סוללה מליתא
 והוא צבור עפר מדברי ר' זול מוליא בנצא ואמר
 ששפכו הסוללה לא היה לחם אלא להפיל החומה
 ופי' ותעמד בחיל כלומר ועמדה העיר להכבש לפי
 שמלאו החיל וכן בחיל חרעאל דגלות החיל הזה
חן וחן ערכו" אינו" כתבור יונה שרש בפני
 עצמו ופרשו חקת ערכו ואין לו חבר ולפי שהיא
 כמו חן ועוד אפרשו בסדר חן
חן והוא בונה חין" יחוקל פי כתל וכן
 בדברי רבותינו ז"ל אבל עושהו חין" פי מחיצה והוא
 הכותל בדבריהם **חן** ושחר בוק חמה עזת
 בחק ויפל את הגדול" משלי" ונכת' בלא
 יוד ותחבק חק נבריה" משלי אל חק בניכם" ירמיה
 ויש ספרים אל חיק בניהם מלא או אשת חיקך" דברים
 ר' השוכנת בחיקך ובחיקו תשבב" שמעל שאח
 בחיקך כמדבר ובחיקו ישא יעשה יש מפרסי חיק
 בית הזרוע וכן פי אותו רבי סעדיה ז"ל הזה בארץ
 ישמעאל שבתו ורועותיהם רחבים ונרשאים בהם כל
 דבר ובארץ ארום בתי הזרוע צרים וחוגרי בפתניהם
 על לבושיהם ומה שמעל התגורה תוך הבגדים יקרא
 חיק ופי' שאחז בחיקך כי כן מנהג האומן לשאת
 חיונק על חיקו סומך אותו בצרעותיו כלו כליות
 בחיק אינו ר' ל בתוך מעיוס חיק הארץ יחוקל פי
 מאמצעיתו ומטבורו כמו שהחיק אמצע הגוף וכן
 חוק לה סביב" יחוקל תמקום השוה והממוצע

וכן תרגם יונתן ומת שוה ארעא ותשויה אלה
 אמתה סחור סחור וז"ל פירשו חיק האמה" יחוקל
 זה יסוד **חך** וחך אבל ישעם לו" אינו חכו
 במתקים וחכך נחך השוב" סיריש ואל יחכך שופר
 הגשע ידע כלה בחכה העלה מכקוק כל משלכי
 ביאור חכה יעשה תמסוך לחתן בחכה אינו
 הוא כל הברזל שמושכים בו הדגים מושקלר בלעז
 ויתכן שרש אלו המלות חכך והדגש מורה עליהם
 ואז"ל בתבכי שרש חך חכך והדג' בחכך בעבור
 חנון וכן בערבי חכך **חכה** אשרי כל חוכי לו
 יעשה והפעל חכבר" חכה את איוב בדברי
 אינו וחכתי לוי ולכן יחכה יי לחנכם יעשה
 אשרי המחכה" לניל המחכים למות אינו וכחכי
 איש גדודי" מטעם היוד תמורת הא והוא מקור
 ענינם בענין התקוה ופי' יחכה יי לחנכם יאריך זמן
 החנינה כמו המחכה אך לא יעבר או פי' פועל יוצא על
 דרך אשר יחלתני בלמר יבטיחכם שתחכו לו לחנכם
 כי בן יעשה זה הוא הגבון **חכס** בני אס חכס
 לבך" אס חכמת חכמת לך" משלי כי חכמת
 מאד זכרה לוחכמו ישבילו זאת דברים חכס
 בני ושמח לבי שמעו מוסר וחכמו משלי וחכס
 מכל האר' מלכי' לא רבי יחכמו" אינו והשם אצי
 חכמה שכנתי ערמה חכמות בחוץ תרנה חכמו בנתה
 ביתה משלי פי כל חכמה וחכמה חכמות שדותיה
 טושטוים והאר' החכס ענינו בראשו קהלת וחכס
 חרשים" חכמים בעיניהם חכמי וועצי פרעה יעשה
 חכמות נשים בנחה ביתה משלי בפתח פי כל אחת
 מהחכמות שכנסי ותאר אחד תחכמוני ראש השלישי
 שמעל והכבר והקניו יחכס" חבר חברי מחוכם תלים
 חכמים מחוכמים משלי ומעוף השמים יחכמו"
 אינו מאויבי תחכמוני מצדך תלים וההתפעל
 הבה נתחכמה לך" שמעל ואל תתחכמי יותר **חל**
 חלה תרימו תרומה כמדבר חלות לחם יתקל
 ידוע ויתכן ששדסס חלל **חלל** ולבי חלל
 בקרבי תלים פעל עבר כי חציו פתח כאלו אמר
 נחלל ונפל חלל תאר במקום פעול כי כלו קמוץ פמזתי
 חלל בלב ימים יחוקל או בחלל והקבוץ ויפל חלל
 שמעל חללי חרב" ומחלל רעב" איכה והנה חלל
 חרב יחוקל הלמד בשוא לבדו" את חללי בת עמי
 ירמיה הלמד בשוא ופתח והחית מעמדת בנעוא
 יחמקוד ממנו ואומר ולותי היא חלות ע"ם חנות פי'
 ואמר הנביא בהיותי בגלות אמרתי חלותי היא תמותת י
 זהריותי בארץ הגלות אבל אכזר שנות ימין עליון
 בלומר אכזר השנים שעוד עליון זמינו והוציאנו
 מגלות מצרים בן יעודר עוד ימינו להוציאנו עוד
 מתגלות שאנחנו בו ותפעל חכב' ממנו ואתה ארם ולא
 אל

מטה חוטרא ופי חוטרא גאזא או כי בפי האויל מטה
תגאזא שמדבר גאזא וגדולות על האנשים ור' יונה פי
בעבור דברים שידבר האויל יבא עליו חטא גאזא
כלומר שיכונה מכות גדולות על דבריו **חיי**
ואתפשר חי "כראשית" ויהי כל ימי
אדם אשר חי לראשית וחי בהם ויקרא אם בת'חיא
וחיה סמנת "ופלת והיה ראוי להדגש והתאר
חי חי הוא יודך יטעיה חיים כלכם היום לנרים
אזי חיים בלעזנו תליס נגד החיים קהלת מים
חיים כמדבר והשם בלשון רבים מות וחיים מעלי
ולא יפרד וחי לנערותיך מעלי והיו חיי שרה "
ובנפול יוד השרש חי פרעה כראשית חי גפסך
סמנט ויתכן וחי אחיך עמך ויקרא פעל עבר מזה
השרש ובא בדרך פעל והש' עוד אלמנו חיות סמנט
ודאוי בתשלומי חיות בשקל מלכו פחות ועני כלם
ידוע ואפשר ששרש כלם חיה כ' ש' יהודה **חיה**
וחיה אתה וביתך ימיה וחיה נפשי חיומן
האנשי' הם לא אמות כי אחיה עלהם יחיו יטע'
תי ייעל כל סתיה אמרת לאחאה וקדם כלחו' אחייתא
רוח אחייתני וקיימתני וחי יעקב " אשר לא
תחינה יחוקל והשם אלמנות חיות סמנט ומא ולא
ישאדו מחיה טופע' כי למחיה שלחני אלדי לפניכם
ומא חיות ירך מצאת יטעיה כלו ערב היה לך כמו
המזנו לאר על כן לא חלית ותתא' כי חיות הנה סמנ'
וכן חוה כי היא היתה אם כל חי ראש' בהתחלק היוד
בוו כדי שלא יתער' עם זאת חוה אשר תאכלו ויקרא
זחפע הכב הנה החיה ייאותי " ואותה החייתני עלק
להחיו רוח שפלי יטעיה וכבר אחר ונפשו לא חיה
תלי החייתם כל נקבה ונפשות לבנה תחינה יחוקל
בקרב שנים חייהו חכקק. פי' ישראל שהוא פעלך חיה
אותו בקרב שני הצרות ובא פלת חייהו שלם בלמד
הפע' שלא כמנהג כי הוא כתו' בשני יודין ואפש' שיהי'
שם כמו חייו וכן מנן גבורהו כמו גבוריו ויוא' יחיה את
שאר העיר ופי' יחיה את שאר העי' סגנר יואב שאר
העיר כי רוד בנח מן המלוא ועד הסביב ויואב בנה
חומת שאר העיר ואמר בלשון חיות כי העי' הדרוסה
כמו מתה וכן החיו את האבנים מערמות העפר והמח
שרופו כחמי' וכן במקו' אחר בלשון רפואה כי עלתח
ארוכה לחום ירושל' ועוד זירפא את מזבח יי' החרום
אשר חיו מנשי יבס גלעד טופע' מכשפת לא תחיה
לחיו זרע. ראש' - ולחיות ברעב תלי ונקרא הנשמ'
חיה לפי שהוא חיה לעול ואיננה כמו הגון וכן הנפש
הבחמית נקראת גכ' חיה זהמתו חיות לחס' וחיותם
בקדשי וחיותו באו' תרא' ועוד בחי' חיות ואיש בעוני
חיותו יחוקל ויש לפר' מזה וחיותם לדבר הסגיד תליס
וי'ם בומת ואמ' זה על דבר המקנה " ובענין חבריאו'

עד חיותם יתוסע וימדו על השחין ויחי יטע' או
כי ישוב הבשר החי ויקרא פי' הבריא ומחית בשר
חי ויקרא פי' בריאות הבשר החי לא יקח סמך בשר
מבושל כי אם חי סמנט פי' נא וכן אזי חיים בלעזנו
תלי' נבלעם כשאלו חיי " כמו חי כמו חרון תלי ועוד
נפרש חפסוק בשר שסיד כעת חיה כראש' פי'
כעת הזא' לשנה הבאה שתחיה חיה וכן כה לחי לזמן
חיי כלו לשנה הבא שתהיו חיים ותולה החיות בער
ובימן להתמדת החי' בו וי'ם כה לחי סמנט לעשיר
כי עני חשוב כמת וכן מה לעני יודע להלוך נגד החיים
קהלת. נגד העשירי ואין צורך להוציא ממשפטו וי'ת
כה לחי ברין לחיך כלו כה יהיה כל ימך ולדת לזל
שקראו לטילדת חיה כ' שא' שלשה נאמנין על הכבוד
אביו ואמו וחיה יתכן לפר' חיות הנה סמנ' מילדו כלו
אינן צריכות למילדות אחרו' כיהן עצמן מילדו וכן
קראו לילד' חיה כמו שאמרו וחיה תנעול את הסנדל
וזולת זה ושוב לפר' מזה כעת חיה כעת הזא' תהי' יולד'
ופי' אחר כן והנה כן לשרה אשתך אשר נתנו חתיתם
בארץ החיים ונתתי צבי בארץ חיים יחוקל אתהלך
לפניו בארצו החי' תליס פי' בהם ארץ ישראל
נקראת ארץ החיים כמו שנקראת ארץ צבי וכן ארז'
שמתיה חיים ויש לפרש כלם כמשמעם " זאת החיה
אשר תאכלו לנרים בהמה בכלל חיה אבל כי יצוד
ציד חיה או עוף. ויקרא על החיה לכו' לא על הבהמ'
כי אין לבהמה ביסוי הדם חיתו יער. תליס הו' נוסף
בי' הראוי כמו גער חית קנה תלי' ונקראת העדה חיה
חיתך יסבו בה חית קנה חית פלשתי' סמנט ופי' חית
קנה העד' ביצלת הקני' והן הרמחי' אל תתן לחיות נפש
תורך תליס חסר הנסמך ופי' אל תתן לעדת האויבי'
נפש תורך והיא כנסת ישראל המסילה לתור כמו
שהמסילה ליונה ר'ם לחיה שם פן ושר בחמו' יחיתן
מכקק שהוא ענין השבר ויהיה לחית שם כשקל פג
אבר אחר שהם ג' כ' פתחין וכן קבוץ הבתים ביחד כמו
פוז וכיוצא בו שאינו מוקף ולא יוכלו לבנותו בעיר
יכנו אותו לקבוץ הבתים לכו' חיה ויאספו פלשתים
לחיה סמנט ובתמורת היוד בו חוזת
יאיר. כמדבר " וכן פי' ר' ינח ואמר כי בן יקראו
בלשון ערב לקבוץ הבתים ביחד אל חי **חיל**
חיל גדול מאד מאד. יחוקל " חילי הגדול
ינל. חיל כסדים ידמיה הניעמו בחילך. תליס "
חויילים יגבר. קהלת בהראות עין הפעל פי' צבאו יש
מפרשים מזה ונלות הרל הזה " ענכדיה " אעפ'
שלא נכתב ביוד וכן תי' עמאודין ואם בא בדרך
הסמיכות " וכן אל המלך חזקיהו בחיל כבוד. מלכיס
כמו שומר מה מליל וחכך כיון הטוב ויתכן לפרש
מזה יהי שלום בחילך " תליס. כלומר בעמך ומזח

מפני האתנה וחשם וידע חלי ישעיה וכל מכה
דכריס וירא אפרים את חליו הנטע וחליו וקצף
קהלת וכו' ר' יצחק ביוו וחליו וקצף נוספת כמו זו בני
בעוד ודיתו ארץ ואין צורך רק פירו' כמשמעו כי
הסבל וחל' מי שדיבה דאגתו על ממנו ולא יהנה ממנו
ולא ישמח בו אלא יבעזם חרבה וחליו הוא הבעם
וחקוק וחלואים רעים ונאמנים דכריס וכן אכן
חליו הוא נשא ישעיה והוא חסר יוד וזרבים ומא'
במזלה מעין רוח איש יכלכל מחליו מעלי ובלשון
ונקבה כל המחלה אשר שמתו במצרים שמנת ומא'
בי עזבו אותו במחלו' דכרי ומא' בא בו האלף תמוד'
הא למר הפע' ובא על דרך בעלי האל וימת בתחלוא'
רעים דכרי ואת תחלואיה דכריס והתאר במשקל
הזה תחלואי רעב ידמיה והנפעל נחיתו ונחליתו
דכרי החית בשוא וסגול נר קציר ביום נחלה
ישעיה בשוא ופתח תחת דחית ופלי ביום מכה נחלה
כמו נחלה מכתך ידמיה ואמ' על המכה נפעל ואעפ'
שהיא פועלה כי האד' הוא הנחלה והמכה הוא המחל'
על הסבה השנית כי הראשונה המביא אותה אעפ' כי
מחליים אשר במכה ההיא היא נפעלת אל החליו והם
בלו מלאח מהם וכן כי כלח ונחיצה כי נחיצה נעשתת
בליון חרוץ כי כלח אך נבחלה על זה הדרך ויא' כ
חמלת האלח אינם נפעלים כי אם שמות בתוספ' נוץ
נחלו ולא יעילו ידמיה ולא נחלו על שבר יוסף
עמוס נחלה מכתו ידמיה נחל מכתך כחוס מכה
נחלה ידמיה ואת חנחלות לא חוקתם יחוקל' בשוא
לברו וההתפעל ויצר לאמנון לחתולות שמנל
שכב על משכבך והתחל שמנל הראה עצמך שאתת
חולה והפעל הכבד גם אני תחלתי הכותך מיכה
וי' חפץ דכאוהחלי ישעיה נקרא כבעלי האלף והנפל
אלף מ'מכתכו ושלל נזכר פעלו ממנו כי החליתו
דכרי וכבר אור' אשר חלה יי' בה" דכריס ושלא
נזכר פעלו ממנו גם אתה חלית כמונו ישעיה ועא'
ופני יי' לא חליתו שמנל ויחל משה את פני יי' אלהיו
תשא " אחלי אדוני כתבנו בשדש אחל ועא' חלי
בתם מעלי ותעד נזמה וחליתך הנטע ובתמורת
חיוד באלף כמו חלואים **חלט** ויחלש הממנו
מלכיס " תרגום לצמיתות חלושין ותוכן
המלה ויחלשו הממנו
כלומר חטפו האמירה ממנו שא אחי הוא חס' מחרי
וכאלו חטפו מדבר ממנו ואמר אחיך בן חודד ויגבון
כי מלת הממנו שבה למלת ינחשו האנשי ינחשו אם
ממנו ישמעו דבר טוב וכששמעו אחי הוא מחרי
ואמר אחיך בן חודד **חלך** עניו לחלכה יצפנו
עליך יעזוב חלכה תלי' והוא כחחא נוספת
העני יקרא הלך ובאאל' כמודם הניעכו בחילך תלי'

פירוש הניעכו בעניות והודירו מעשם אבל ונפל
בעצמו חלכא' תליס אינו מחכי הוא שתי בלות
בקריאה אעפ' שהיא כזו, מלה אחת זפירוש עדרת
דנבאים והעניו **חלם** אשר חלם להם חלו'
חלמתי כראשית בא חולם החלום
ההוא דכריס בעל החלומות הלזה כראשית והפעל
הכבר אשר אתם מחלמיסו ידמיה וראוי מחלמיס
כמו הם מעזרי' אותם ופלי שהיו אומר' לחם שישראל
בחלו' כמ' שא' בשאול ולא ענינו עוד גם ביד הנביא'
גם בחלמו' שמנל ואפשר שנאמ' מענין זה שמעיה
הנחלמי ידמיה לפי שהיה חול' חלומו והיה מתפאר
שהיה חולם חלומות נבואה והיה מכשית ישראל על
שקד" ועא' יחלמו בנידם ידכו בבר חיונ' והפעל
הכבר ותחלמיני וחייני ישעיה ענין בריאות וכן
ברברי דל' עתו חלום עתים שוטה בריד חלמות'
חיונ' הוא אודם הביתה וכן ברברי דל' חלבון מבחו'
וחלמן מבפני ונקרא כן לפי שהו' מאכל בריא חגשי'
הרופא ר' יצח' בן בנשת פלי בריד חלמו ברזק הבריאי'
כי רוקיה בריא אין בו טעם אבל תחולה יש טעם ברזק
כאח' מארב' הסוד' אשר תגבר עליה לש' שבו ואחלמה
כראש' נקרא בערבי אל חלמה והיא אכן כל מי שהוא
באצבעו לעולם יראה חלמות **חלף** חלף הלך
לו טריס חלפו עם אנית אבה חיונ' חלפת מסם
דהלאה שמנל יחלף ולא אבין לו חיונ' כסופורת
בנב לחלף חלפו חק ישעיה כלם ענין עבר בבקר
יצו וחלף בבקר כחציר יחלף תליס והפעל הכבר
וחלופי שמתים כראשית לא יחליפט ולא
יסיר ויקרא וחלף את משכודתי כראש' בלבוש
תחלפם ויחלופו תליס יכרת ועוד יחלף חיונ' " **חלף**
כלו' יחלף וינקותה " וקשתי בידי תחלף " חיונ' פלי
וחוק ותתקף שלי' ותחלף ותחדש לי כבודי וקוי " **חלף**
חלופו כח ישע' וארזים נחלף ישעיה וכבר אור'
וחלף שמלתו כראשית והשם חליפות שמלות
ראשית ושלשים חליפת למגודי החידה . טופטוס
כלם ענין ותחדשות התמורה ובא דבר במקום זולתו
עשרת אלפים בחדש חלופו מלכ' פלי שהיו מתחדש'
שהיו הולכי אילו ובאי' אלו חלף עבודתכם כמדבר
בשש נקודי' תרגו' תחת חלף ועא' קרוב לזה אם יחלף
ויסגיר חיונ' כלילי חלף ישעיה ומחצה וחלפה רקתו
תחלפהו קשת נחשה חוס' עד בא חליפתי אשר אין
חלופו לשו' תליס ומא' כל בני חיונ' מעלי כל אילו
ענין בריחה ונקראו בני העולם בני חלף לפי
שתבואם המיתה והכריתה מן העולם וא' זל פירש
מזה כחציר יחלף תליס " אמר זרמתם שינה יהיו
בבקר כחציר יחלף כלו' אם הם בלילה זה אינם בבקר

ביר מחליך כמו חורגין מחללי חרב " יחוקל " חרתי
הרב והיראים לחרגש ועא פעל כבד היום החילותי
חחל ובלה " טמולו החל הנגף " כמדכר " אחל חרז
פחדך אחל וגדלך " יהנע " ויחל'נח " כרמסית "
והמסאת החלה " טמטוס " ויש מפרשים מזה ויחלו
מעט ממשא מלך שדים " נטע " וכבר כתבנוהו
בשרש חול " והשם כאשר בתחלה " תחלת חכמה
יראת יי " מעלי " ועא כי הלל יהודה " מלככי " וחללו
יפעתך " יחוקל " ואחליך מהר אלדי ואבדך " יחוקל
אל תחל את בתך להונתה ניקל " ובחללו יצועי
אביו דכרו אשר נטע כרם ולא חללו " דכר " פירו'
שלא עשה חולין כי קדש הוא עד שיפרדהו והנפעל
אל מקדשי כי נחל כי איך יחל ונחלו.
מקדשי " יחוקל " ונחלתה בך לעיני חגים " יחוקל "
אבל וכת איש כהן כי תחל לזנות " ניקל " לבלתי
חל לעיני חגים " יחוקל " יתכן שאלו שניהם מבנית
נפעל ובא החית בקמץ והיתה ראייה להפתח או הם
מבנין הפעיל והתיו והוא ראיות להפתח כמו ולא
אחל את שם קדשי " יחוקל " ולא יחל דברי " ניקל "
שם מענין זה ומבנין הפעיל ופי לא יחל דברי לא
ישים דברי חולין אלא יהיה דברי קיים כמו אם אמר
קדש ושלא נזכר פועלו ממנו אז הוחל לקרא בשם
יי כרמסית " ופי כי בימי אנוש טעו אחר עז וקריאת
בשם יי ופי כי אונחוחלה ויש מפרשים אותו מענין
תחלה ופי אז החלו בני אדם לקרא שמות הגלולים
והעצבים בשם יי וחתאר מזה אשה זונה וחללה " טמול'
ויתכן מזה הענין אתה חלל רשע " יחוקל " או מהעני'
הראש וכתו ואת חייב קטולת רשיעא והשם
בין הקדש ובין החול " ניקל " והוא דרך חול פירו'
אעפי שיצאו בדרך חול שלא היינו סוכרים שנצטרך
לחם קדש אעפי' כי היו כלי הגערי כי בצאתנו שדנו
עצמנו ואם היתה אשה עצורה עמנו בצאתנו לדרך
טורנו עצמינו בדרך בני אדם שדעתם לדרך וקדש
הם כלי הנערים ואף כי היום שיהיה עמנו לחם קדש
יקדש בכלי נסמר ונזמר שיהיה בקדושה בכלי וירין
לו הכחן לחם קדש פי לחמי תודה שיוכל ישראל
לאבלו בשחרה כי לא היה שם לחם אחר כי אם לחם
הפנים שלא היה יכול לתת ממנו כי הוא אמור לזרים
ונתן לו לחמי תודה וכן כת' אאול פי הפסוק ועוד
נכתבנו בשרש עזר ומא חלילה לך מעשו בדבר הח
כרמסית " חלילה ויי " טמול " חלילה לי אם אצויק
אתכם " לוי " כלם ענין חלול והוא תמורת הקדושה
ואאול פי מזה רוח צפון תחולל גשם מעלי " פי תמנע
הגשם והוא מענין חלילה שהוא ענין מניעה
וכבר כתבנו אותו בשרש חול ועא ושרים בחוללים

תלם • והבדל מחלל בחלילי מלכים ושם הבלי
ושמחת לבב כחולך בחליל ולפנידם תוף וחליל "
ישעיה " בחלילים ייחמה " ירמיה " והוא מבלי זמר
ופי ר' שלמה זל שהוא שקורין קרמלש בלעז ונקרא כן
לפי שהוא חלול וית' צלצלן ועוד פעל כבד אחר ממנו
מן המחולות אשר גזלו " טמטוס " וגם מזה נקרא
מחול יהללו שמו במחול " תלם " במחול משחקים "
ירמיה " ובלשון נקבה מחולח ובכסוף במחול המחני'
טרים והקבוץ לחול במחולות ובא נח מהלת מחול'
תמורת חרגש כי היה ראוי מחלת מחולות ברגש
ולחבריל בינם ובין מחלו עפר • ישעיה באובן ונקרא
כן לפי ששחקין תוכו בחלילים ובא לחול בשרקתחת
חולם כמו ולבוד את כל זה ועא ובמחלו עפר • ישעיה
חפירות חלולות תחת העפר כמין מערות את חלון
חתיבת • כרמסית " חלוני שקופים אטומים " מלכים
וקרע לו חלוני ירמיה " כמו חלונים הספי וחלוני'
האטומות וחקבוץ בלשון נקבות בהחלונות האלה
משניח מן החלונות " טרים • וחלונות מבכו וידוע
הוא **חלב** וסיר אשר חלאה בה " יחוקל "
וחלאת לא יצאה ממנה " יחוקל " הראשון
דפה ההא והשני בטפיק פי זוהמתה **חלב** יין
וחלב ישעיה ולכן שנים מחלב " ימי **בחלב**
אמו טמנת והמה ישתו חלבך " ישעיה • ידוע כל
חלב וכל דם " ניקל " וחלב נבלה וחלב טריפה ניקל
בחמס נקדות " והקבוץ על אשי החלבי ניקל ונכון
הוא שיהיה מבכורות צאנו ומחוביהן • כרמסית שם
האר בתדג' ומשמיהוץ ויאמר לשמן חלב בפלס מלך
עבר שהם שמות תאר ידוע ועל דרך ההשאלה כמו
שהחלב מבחר הכסד קראו למבחר כל דבר חלב כל
חלב תירוש ויצר • כמרזר ואכלו את חלב הארץ
כרמסית עם חלב בליות חשה דברים חלבנה כם
שריחו רע והוא שרף אילן הנמצא בערי יון והוא כמו
דבש שחור ובערבי מיעה ביין חלבון הרגם יונתן
בחמר חות מבסל **חלב** ממתים מחלד "
תלם בשש נקדות מאנשי הזמן וחלדי באין
בגד " תלם " זמני זכור אני מה חלד כלומר מה זמני
אאזינו כל יושבי חלד " תלם אנשי הזמן ומצהרים
יקום חלד " לוי " פי זמנך יקום ויאור יותר מצהרים
חלד והעכבר ניקל הוא הנקרא חולדה ברברי
זל שקורין לו בלעז פושטילא **חלה** כי חלה
ויחוקל ישעיה על כן לא הילת ישעיה "
ופירשנו הפסוק בשרש חיה ואת החולה לא רפאתם
יחוקל כי חולת אחבה טרים ואין חולה מכס עלי
ויחלא אמא דכרו כתוב באלף ובסגול בעליתו אשר
בשומרון ויחל בשקל ויעש וקמצות ויוד

בקמץ חשף כי חוקי בידוד תפי וחס להם בשרם חומק
בתשלמו ושרש רחמים לחמם. אינו " אין גחלת
לחמם. יעני " בפלס לשכב את בת יעקב והתאר
חס לבי בקרבי. תליס " זה לחמנו חס. יגטע "
ויתכן להיות חס לבי בקרבי פעל עבר לפי שהוא פתח
אבל לחמנו חס תאר כי הוא קמוץ והמסורת עליו לית
קמץ וכל שום בר נש לית כותיז. והקבו אשר בגדיך
חסים " אינו " ומ' א' לשום להם חס. שמוט " בפלס
פ' נזלתום " המבליג שד על עו " והשם קר וחם "
כראשית " לבוש ואין לחום לו. חגי " בחמו נדעכו
ממקום. אינו " ויתכן כי מן השרש הזה וכל שה
חום. כראשית " שפי שחור כי השחרות מפני
החמימות הוא והשרק תחת חלם והנפעל איך יחס
קהלת " כלם יחמו. יגטע " הנחמים באלו. יעני "
בפלס במארה אתם נארי או הוא משרש יחס והפעל
הכבר ועל עפר תחמם. אינו. פ' תחמם ביצירה "
והתפעל ומנו כבשי תחמם. אינו " ומה הענין
נקראת השמש חמה ברת בחמה. יגטע " באור החמה
יעני " אבל ואין נסתר מחמתו. תליס " הוא שם
החמימות ויתכן לפ' כי מן השרש הזה והענין הורה
והברתי את חמניכם. יקרא. והנון נוסף ונקראו כן
לפי שעשו אותם עובדי השמש. חמא חמאת
ודכשי אבל. יעני " והפילו. האלה
ואמרו ברחץ הליכי בחמה. אינו " והקבוץ חלקו
מחמאות פיו. תליס. הפתח שתחת המס מקום צרי
והנכון מחמאת ופי חלקו יותר מחמאת אמרי פיו "
או תהיה חמם נוספת לאל לשימוש וקרא דברי פיו
מחמאות לפי שהם חלקים ורצה לומר מאד חלקו
מחמאות ראויה להיות בשוא מפני הסמיכות אל פיו
נשארה בקמץ שלא לחשף על הא' חמר חמר
רשע מצור. מעלי. וחמרו שדות וגולו. מיכה "
ולא יחמד איש את ארצך. שמונת " לא תחמד בית
רעך. דכריס. את בגדי עשו בנה הגדול החמודות
כראשית. כלומר בגדים חשובים וחמדים חמודות
כזהב. עורא חמודות אתה בלו איש חמודו לל בעל
המעלו הגדולו והמדו הטובו והשם במשק זה וכלי
חמודו לחם חמודו " לכיל " לחם חשוב וחמד ורבי
האיי זל פי לחם חם ורומה לו בדברי רבותי זלנפלה
לאור וחמרו בני מעיה כלומר נתחממו וכן פיר' הם
לחם חמודות שאמרו מאי לחם חמודו אמר רב יהוד'
בריה דרב שמואל בד שילת משמיה דרב אפי' נהמא
חמימא דחיטי בזיתי לא אבלי והשם מחמד עיניך "
יחוקל " נתנו מחמדיהם ומסקל אתה כל מחמדיה "
איכה " ומבלי מס התוספת ותמס' כעש חמודו. תליס
וחמדיהם בל יועילו. יעני " ומסקל אתה ו ד

ארץ חמדה. יעני " ולמי כל חמדת יסדאל. שמוט
ומסקל א' בחורי חמר. יחוקל " ברמי חמר. עמוס "
על שדי חמר. יעני " בשש נקרות והפעל הכבר
בצלו חמדתו וישבתי. טריס הנפעל נחמד למראה
כראשית " הנחמדים מזהב. תליס. **חמה**
הנה הפיך. כראשית. בפלס אחיך מן
אחה והיא שלחה אל חמיה. כראשית " בלה בחמותה
מיכה " והנפרד מהם לא מצאנו אך הוא חס חמות
כמו אח אחות ואינו נופל זה הלשון אלא על האשה
וכן אינו נופל לשון חותן וחותנ' כי אם אל האי אבל
במשנה מצאנו לשון חס גם אל האיש באמרם האוכל
אצל חמיו האוכל אצל חמותו חומה היו עלינו. שמוט
אני חומה עד רדת חומותיך דכריס וקראת ישועה
חומותיך. יעני ידוע חמה אין לי יעני אבתב
בשרש יחס כי הוא שרשו לפי דעתי **חמם**
החמט והתנשמת ויקרא שרץ ממיני
השרצי ופרשו בו שהוא שקורק לו בלעז לימסא ויש
מי שפי כי הוא הנקרא בלעז כרכו **חמל** ועל
אשר לא חמל. שמוט " כי מי יחמל עלך
ירושלים. יעני " לא תחמול ולא תכסה עליו
דכריס " ולא תחמלו אל בחודיה אל תחמלו אל חץ
יעני " לחמלה עלך מקור "
יחוקל " ופא הפעל בשדק ובא במשקל הזה מקור
אחר מלש בצק עד חמצתו והשם בחמלת " עליו "
כראשית " ומשקל אחר מחמל נפשם. יחוקל. ויש
מפרשים ויחמל המלך על מפיו בשת. שמוט " וישמח
וכן וחמלתי עליכם כאשר יחמול איש על בנו. מלכי
ואן צרך להוציאם מענין חמלה כי פי ויחמול שלא
לקחו עס האחרים או כמו שפי רזל שבקש עליו רחמי
שלא ילקטנו הארון וכן וחמלתי וכן כאשר יחמל
מבוארים הם בענין חמלה **חמן** וחברתי את
חמניכם. יקרא " וחמנים אשר למעלה
מהם גרע. דכרי " ידמה כי הם עצים כמו אשרים "
והנכון ששרשם חמם מענין חמה כאשר כתבתי
חמם חמסו תורתי. יחוקל " כי אתה שאינם
מקיימים אותה כאילו גולה והסידות
ממקומה וכן כת' ר' יונה כי ענין החמם בלשון ערבי
הסרת הדבר ממקומו ומזמות עלי תחמוסו. אינו "
כלו שתחשבו עלי כי החמם אתי או פי מזמתים
שתחשבו עלי חמם ועון וחושא חומס נפשו. מעלי "
ויחמם כגן סכו. איכה. הנכון בו כסכת גן ופי כמו
שחוא נקל לסתור ולהסיר סכת גן כן עשה הוא בסכו
שחוא ציון יחמם כגפן בסכו. אינו " יסיר והגלה
וכן מבנין נפעל נחמסו עקביך. יעני " כלומר
נתגלו והושר הכסות שעליהם " ואת התחמם ו ד

כי כחציר יחלף וזוהו בודד פלי יכרת ואם בנקדי יצין
וחלף כמו ועוד יחלף לערב ימולל ויבס ומזח נקראו
הסבינים מחלפים תשעה ועשרים עורח " לפי שהם
בודתים " את שבע מחלפות ראשי ספטני " תלתלי
השער פלוטש בלעז תקראו כן לפי שזם דומ" לסביני
או נקראו כן לפי שיבואם חלף ומורה בהתלבנם
לעת השיבה **חלץ** חלץ מהם הוסיף " חלק
ונפרד וטר מהם " והפעל העובר ונגם
תנין חלצו איכה " הוציאו שריהן וגלו אותן להניק
גוריהן " וחלצה נעלו דברים " תשלך נעלו ומסיריהו
והכבד וחלצו את האבנים ויקרא " יסירום וינתקום
ממקומם וכן נקראו חליפות הבגדים לפי שלובש אלו
בהסרת אלו " והלבש אותך מחלצות זכריה "
המחלצות והמעטפות ישעיה " תקח לך את חליצתו
שמנוט " ויקח את חליצתם ספטני " ובענין הזה כמו
כן בעניין החלצה צדיק מצדה נחלץ מעליו " כלומר
נפרד וטר מהצרה " למען יחלצון יד ידוך תלם "
והפעל הבבד ואחלצה צודרי ריקם " חלצת נפשו "
יחלצני כי חפץ ביי תלם " ופי ואחלצה צודרי אבל
אחלצת כלומר אם הייתי גופל שולמי רע אבל היירתי
מציל אותי אעפ"י שהוא צוררי בחנם אזור נא כגבר
חלצני " אינו " מחלצין יצאו כראשית " הם המתגל
והפעול מכנו ועבר לכם כל חלוץ " כמדבר " תגור
כלי מלחמה בחלצים והגפעל נחלץ חוסי וחלצו "
מאתכם כמדבר " ואין החלצו יוצא כאשר כתב רבי
יונה אבל הוא באילו א' החלצו מקצתכם האנשים
והגבורים בכס ויהיו על מדין ויתכן לפרש מזה וקח
לך את חליצתו אמר קח לך אחד מהנערים החולכים
עמו שישוב עמו ואש תירא ממנו קח לך את כלי
מלחמתו וגם אתה לא תהרגו אבל ועצמותיך יחלץ
ישעיה " ענינו ידשן על דרך דשמועה שובתה תדשן
עצם ובענין הזה אמרו ל"ל " העובר לפני הרבים
ביום טוב של ראש השנה אמר והחליצנו יי אלהינו
כלומר השביענו ודשנו במצותיך או הניחנו כי כן
פרשוהו לשון מנוחה ואמר כי בארבע לשונות
נשתמשו בלשון הזה ישלף ישוב יניח חין " ישלף
וחלצה עולו " דברים " ישוב " חלצני יי יניח חלוצים
תעברו " דברים " יניח ועצמותיך יחלץ " ישעיה "
היך מהרא' אמר רצה וחלצנו **חלק** אשר
חלקי אלדיך " דברים " יחלק נחלה
מעלי " וחלקו את הארץ " והנשע " וחלקו את השדה
שמנוט " חלקו שלל אויביכם " והנשע " והפעל העומד
חלק לבם " והנשע " והנשע " אי זה הודך יחלק אור " אינו
ויחלק עליהם לילה " כראשית " כלומר כי בחצי
הלילה השיגם והכבד ויחלק לכל העם " שמנוט אחלקם
ביעקב " כראשית " וחלק להבאת הארץ לעבד בח

ושלא מזכר פועל או חולק עד שלל מרבח ישעיה .
וארמתך בחבלת חלק " עמוס " והתפעל החלקו
אתה לשבעה חלקים " יהושע " פי החלקו בה השם
המחלקת האזות " ועל מחלקתו " כילא פטר יודיע
את המחלקת לכל דבר המחלקות הבאה והיוצאת
במחלקותם לשבטיהם " דברי " ומ' א' חלק האנשים
כראשית " בחפשי נקודת חלקי יי אמר נפשי איכה
ומענין אחר חלקת ומ' א' חלקת מחזקת דברים ומ' א'
וחלקת בית אב . דברי . כלם ענינם יודיע ומזה
נקדת זה השדות חלקה לפי שזו חלק אחר
זו חלק אחר החלקה אשר לו שמנוט . חלקת השדה
נית ואבלה את החלק עמוס בחלק ידעאל " מלכ"
וע' א' חלקו פחמאות פיו תלם והכבד אמרוה
וחלקה מעלי לשונם וחלקו תלם גבר מחליק
מעלי כי וחלקו אליו בעיניו תלם לחליק
פשם בתוך העם ימייה משפטו לחליק חם ענין
השמש שזאק רוב לענין חלקות לל שהיה רוצח
לחזת נשמש משם מחליק פטיש ישעיה יש לפרש
לחלק משם בתוך העם מהענין הראשון " והתא' אש
חלק כראשית ומקסם חלק יחלק מן החר החלק "
יהושע שלא חיו בו אילנות וית מהענין הראשון
פורה פליגא " וחלק משמן חבה מעלי והשם בחלק
שפתיה תדוה מעלי וכן לחלק יגיד רעים אינו
וחני עתיד לפרשו בשרש רמס ומסקל אחר על חלקת
צאריה כראשית מחלקת לשון נבריה מעלי דברי
לנו חלקות ישעיה שפתי חלקות בחלקו תשית לבי
ובדגש יחנף בחלקות דניל ובחכפל העין והלשון
וזהו דרכם להם בחלקות כאפלה ימייה
דרכם חשך וחלקו תלם " והחיק מלכו בחלקו
דניל כלם ענין רבות וחלקו וכן בענין הדברי בתוך
ופתוי חלשון והתרמית ומזה נקראו אבני החל בחלק
נחל חלקי ישעיה ומ' א' חמשה חלקי אבני מן הנחל
שמנוט לפי שהם חלקים ובלעז קורא **חלש**
וגברימות ויחלש אינו פועל עומד ופי'
ובב' הלש כי קוד' שימות יחלש והעוב ויחלש והושע
שמנת כלו שכרם ורצצם וכן חולש על גוים ישעיה
ומלת על כנוכף הכי יבשר הענין בלתי מלת על וזה
החלש יאמר גבור אני יונל והש' אין קול ענות חלושה
שמנת וחלפי חולש על גוים מענין גורל כלו מפיל
נורלו עליהם כמו שאמרו משילין חלשים על הקדשים
ביום טוב אבל לא על המנות ואמרו מאי משמע דהאי
חלשים לישנא דפוריא הוא רכתיב חולש על גוים
חם חם השמש ונמס שמנת " וחם להם "
חמותי ראיתי אור מלרע אף יחם ויאם האח
ויקח כדם ויהם " ישעיה " החית

לשכב את בת יעקב אין מחלת לחם המקור במא' השבח חנות אל" תל"ס חנות בפלס חלות מן ואמר חלותי היא וחשם ויתן י את חן העם "שמנת" ויתן חנו ראשית" ומה שהשרש והענין וחין ערכו מינו זבא בחוק והוא כמו בצרי וכן מן ומין בן ובין נר זניר רש וריש אן ואין ופי' הפסוק לא אחריש גבורותיו אם יוכל להלחם אנו ולא אחריש חן ערך מלחמתו כלומר אם יחיה גבור ויערך מלחמה עמו אודה לו גבורותיו ומצא חן לפני בערך מלחמתו "ומ' א' בתשלום אשר לא אתן לכ' חנינה" ירמיה' ומא' לבתי היות לחם תחנה יהושע היתה תחנה מאת יי אלהינו עולל ומשקל אחר תחנונים ידבר רש משלי ופתח תחנונים אוכלים ירמיה רוח חן ותחנונים זכריה קול תחנוני תל"ס ובלשון נקבות תחנונות זודק שיבה בקולת תחנונותי תל"ס והגפעל מה טחנת בבאלך חבלים ירמיה עקרו טחנת והתחפיל דאתחנן אלי' רכריס בהתחננו אלינו כראשית והפעל הכבוד כי יחנן קולו אל תאמן בו משלי פי' ישא קולו בדרך תחנה חנני' תל"ס והיה ראוי להדגש וכן כיעת לחנה תל"ס ראוי לחננה החירת בפחה והגון בדגש ופעל כבד אחר ומחונן עונים אשריו משלי ואשר לא מזכר פועלו יחן רשע כל למד צדק יטעיה בלם ענין חן אבל חמבין יוכל להפריש מעש בין כל אחד ואחד לפי מקומו כי פי' וחנתי את אשר אחן שמנת אתן חני וכן חנני אלהים חלו נא פני אל ויחננו חנן חנן ובתחנונים אבילים וחרומים לחם ואעפ"י שפי' קרוב לענין המלה וכן חנן אלהים את עבדך חנונו אתם פי' קרוב לענין מתנה וכן ואתחנן בהתחננו אלינו כי יחנן קולו פי' קרוב לענין תפלה ובקשה כי פי' חנונו אותם חנם אותנו מהם ופי' אשר חנן אלהים את עבדך כלומר כי בהם בילדים חנן אלהים את עבדך ופי' ואתחנן בקשתי מלפני שיהנני וכן בהתחננו אלינו כראשית והיה ראוי להדגש וכן את כל התפלה והתחנה הזאת מלכ"ס ומפיל אני תחנתי לפני המלך ירמיה וחרומים לחם וכלם נכנסים בענין אחד למבין ופי' מה טחנת בבאלך חבלים כלומר מה חן נשאר לך מכל אשר בגינת וקניית בארזים בבאלך חבלים ותכן המלה מה טחנת ובא חסר על דרך השלם ויצארת חנם שמנת המס נוספת במסריקם ופי' ותצא נתן מאין כסף כלומר כיון שירצאה מאין כסף כאלו יצאת בחן שסצאה בעיני אדניה וכן כל חנם שבמקרא יתפרש כמו חן חנה קרית חנה רדח חנתי בדור עליך יטעיה וחנתי לביתי מצבת זכריה וכן שפישראל שמנת פא'

עצמות חונן תל"ס פי' חנה עליך כמו בני יצאנו יצא ממני לא יגורך רע לא יגוד עמך וחרומים לחם וחנה על העיר ולכרה שמנת כולם פעלים עומדים ופירוש חנתי בדור עליך יטעיה וחנתי כבוד או כבוד ופי' וחנתי לביתי מצבה זכריה אני אחנה בכיתי ולא יפחדו מצבת שיחנה עליהם ויתכן להיות וחנתי בדור עליך וחנתי לביתי מצבה פעלי יוצא' והשם מחנה ימצא בלשון זכר ובלשון נקבה בלשון זכר והיה המחנה הנשאר כראשית ובלשון נקבה אם תחנה עלי מחנה תל"ס אל המחנה האחת והכהו כראשית והקבוץ בלשון זכרים הבטחנים אם במבצרים כמדבר וישסו את מחניהם שמנל ויקבצו פלשתים את כל מחניהם אפקה שמנל ויקרא שם המקום והוא מחנים כראשית שני מחנים וקרא שם המקום כן על מחנהו שהיה עם לבן ועל מחנה אלהים שראח אחר כן והקבוץ בלשון נקבה לשני מחנות כראשית מחנות פלשתים" שמנל ומשקל אחר חנות בפלס תרבות אל מקום פלוני אלמוני תחנותי מלכ"ס והשרק והחלם אחריים ומה שרש הזה והענין הזה אלבית הבור ואל החנויות ירמיה" והלשון הזה ידוע בדברי רבותינו ז"ל חנות שלי ישראל ומלאי של ישראל ונקרא כן לפי שחונים שם האבסנאים ואפשר שיהיה מן השרש הזה הגה חנית המלך ועבר אחד מהנערים ויקחה" שמנל ותצא החנית מאחרי ולהב חנית נסען על חניתו שמנל והקבוץ בלשון זכר את החניות ואת המגנות רכרי ובלשון נקבות וחניותותיהם למזמרות" יטעיה חנמ התאנה חנטה פגיה סיריס יציאת הפירות והראותם טרם גמר בישראל תקרא חנטה וכן בדברי רז"ל אילן שחנשו פירותיו קדם חמשה עשר בשבט מתעשר לשנה שעברה וענין אז ויחנשו ורופאים לחנש אכינו ימי החנושים כראשית הוא ענין מעשה סמים שעושים למת כדי שיעמוד בשרי ומים רבים שלא ידקב ושלא יסרח ומן השרש הזה החטת והכוססת וחטים ושעורים כי הדגש להבלעת חנוך וכן מצאנו בלשון ארמית חנשין חנוך לנער על פי דרכו משלי התחיל ללמדו מקטנותו על פי דרכו כלומר מעט מעט שיוכל לסבול וכן בדברי רבותינו ז"ל משהגיע לחינוך מצוה כלומר התחלת חיובו על המצות וכן אבל מחנכין אותו שעות כלומר מחחילין להם ומרגלילין אותן לתענות מעט מעט" ה"י יונה הביא בענין אחר אשר בנה בית חדש ולא חנבו" לרכיס ויחנבו את בית יי"ר כרי" והשם מזמור שיד חטבת הבית תל"ס זאינו לפי דעתי כי אם מהענין חות כלומר התחלת

נקרא ועוף מהעופות השמאים נקרא כן שחמס שאר
העופות וגזל אתם וכן הוא תרגו יושלמי חשופית
חמץ כי לא חמץ שמנת פועל עבר שרם
יחמץ שמנת מלש בצק עד חמצו
המשע מקוד בפלס לחמלה עליך חמץ תאפינה
ניקרא האר השם כל מחמצת לא תאכלו שמנת
ואפשר שיהיה מחמצת שם תאר לערסה ענינם ידוע
וזל פי מזה אשרו חמוץ ישעיה כלו המחמץ
הדין שלא ידון מיד אלא אחר עיון הרבה וכן אמרו
אשרו דין שפחמץ את דינו כלו אם אשרו חמץ יין
וחמץ שכר במרכי ידוע והתפעל ממנו בדרך
והשאלה כי יתחמץ לבכי תלם בענין כעס
וחמץ יין וחמץ ענין אחד הוא כי הבצק כשדוהא
חמץ יותר מראי טעמו טעם חומץ בליל חמץ יאכלו
ישעיה פי ר' יונה נקי וטוב ודמחו בלשון הערב שאר
למספוא הבחמה הנקי והטוב חמצה בנקודה על הצדי
ותי בליל פטים אשרו חמוץ תאר לעשוק מקף מעול
וחומץ תלם עושק והוא כמו חומס בסמך וכן
השביטים בסמך מענין ישבצת בצרי ויש לפרש מזה
וקשר מחמץ תורה עמנם ותי ומגבן מן אמת
חורתא ורועה זוללים יכלים אביו תרגם ודמחבר
לזליל מחמץ אבדו חמוץ בגדים ישעיה אדם לפי
ענין הפסוק **חמק** חמק עבר שריס עבר
סבב עד מתי תתחמקין ימיה הסבי
והשם חמוקי יריכך שריס סבבי יריכך ואמר
זה על עיבי הידכים **חמר** חמר תלם
פעל עבר ותרגם יין חמרא ובנה
הפעל ממנו עליו עצמו לומר שאדם היין ביותר כי כן
עלת היין ובצמח מקומות דמה אותו לדם חם ענב
תשתה חמר לכרים וכן אמר כרם חמר ישעיה
ואמר כרם חמר לדוב חשיבות ואדמימות

היין ממנו ואדם בלשון ערבי אחאמר חמר בשש
נקודות וע' אותה חמרה בחמר שמות שיש שעושיין
מסיד ומחול לבנות ממנו ולשוח בו ויש אומרים שהוא
כמין זפת וחומר היה לדם לחמר כראשית זה הפך
זה זה שיש סיד זה שיש עפר החמר הוא שיש סיד מן
הגראה כי לעמת אבן בסיפו זהו בשידיו שניה בסיפו
אחד תתחפך בחמר חות' אינו אנחנו החמר ישעיה
שיש עפר וכן באדות חמר כראשית והפעל ממנו
יהמו יחמרו מיפיו תלם יעברו כי המים העכורים
חם בשיש וכן בהכפל העין והלמד פני חמר מרו מני
בבי אינו מעי חמר מרו איכה נעברו חמר שעורי
הנשע מעסד החומר כוד הוא עשר אפת שהם
שלישים סאה חומר מים רבים חקנק נדוצבור וכן
חמר חמרי שמנת וכן במשקל אחר חמר חמורתים
שצאים ואשר שיהיה כן חמר לחם שמנא או יהיה

חמר לחם כמו חמר גרם כראשית וזו חמר ופי'
חמר נושא לחם ופי' חמר גרם חמר חקוב על גרמי'
אחבשה לי חמר ארכב עליה - שמנא אמר עליה
אולי היתה נקבה או אפר עליה על ענין בהמה עד
היות ראש חמר בשמונים כסף מלכים כמשמעו
וכתיב ריש חמרא ויש מפרשים אותו כמו מעשר
החמר יחוקל - איל וצבי והחמר יקרא כתב ל'
יונה כי כן קרוין אותו בלשון ערבי והיא חיה דומה
לעג גדול **חמש** ומקצה אחיו לקח חמשה
אנשים כראשית " ולשון נקבה חמש
צאן עשויות " שמנא " והחשבון הגדול שר חמשים
וחמשינו את חמשינו מלכים חמשים שלך והפעל
מזה הסדרש בענין החשבון הקטן וחמושים על בני
ישראל " שמנת " פי' חגורי חומס בכלי זין והוא הצלע
חמשיית וכן פי' רזל ויכהו בארזי החנית אל החמש
שמנא " אמר ר' יוחנן ברופא חמשיית מקום שמרה
וכבר תלויין בו ויש מפרשים וחמושים שהיה כל אחד
מהם נושא חמשה כלי זין והראשון נכון והפעל הכבוד
וחמש את ארץ מצרים " כראשית " כלו יקח את
החמשיית וחמש חמיל מזוחות חמשיית מלכים " פי'
שהיו המזוחות והאיל שהוא המשקוף חמש צלעות
זה חוץ לזה זה כונס מזה כמו שעושיין חיים בפתחים
המצודים וית' אילוחי וספוחי מטקסין מענין וחמושי'
עלו בני ישראל שהוא ענין הזירח והטיקוס וחמשייתו
יוסף עליו " במדבר פי' רזל חומשיה מלבר והוא
חמשיית הקרן ומה שאמר וחמשייתו דדשו רבותינו
זל לרבות הרבה חמשיית על קרן אחד אעפ"י שעל
דרך הדקדוק היה ראוי להיות חמשייתו הנח מצאנו
כמותו בקבוץ הזכרים לבר ואחותיך כוזם ובטתיה
נלאית ברב עצתיך או יהיה חמשייתו בלשון זכרים
חבת ויבלו המים מן החמת " כראשית בשש
נקודות ויש ספרים בחמש וחמת טים

בפתח המם הוא נאד ומה חמת מיינ' הנשע " מספח
חמתך " חקנק והוא משקל אחד ול' יונה הבניסו
בענין חמת תנינים יינם " לכרים אשר חמתם שותה
רוח " אינו " חנן וחנותי את אשר אחז
שמנת אולי יחנן " צבאות שארית יוסף
עמנם " וחנותי לבני בטני אינו " ופי' הפסוק רוחי
זרה לאשתי ולאותם שחנותי ואהבתי כלו לבני בטני
כי חנני אלהים אשר חנן אלהים את עבדך " כראשית
ותורתך חנני תלם " חנונו אותם " סופטים " חלו נא
פני אל ויחנונו מלכים אלהים יחנך בני " כראשית
חנן יחנך לקול זעקך ישעיה היו ראויים להיות יחנך
חזית בקמץ והנון דגושה אף והקל בהם כמנו ג'
והמק בתשלומי ולכן יחב' יי לחנב ישעיה לחנן בפלס

זבלח מ'זופתה" יגל" מקום הסתרת הבלח עם החתן
 ויתכן לחיות מענין זה לחוף ימים" לחוף אניות
 בראשית" כלומר מקום שנכתרים בו הספינות מפני
 הרוחות והוא הנמל. או יהיה ענינו שפת ימים מדבר
 הל' מזה שאמרו במשנה בזור. לא יחוף ראשו
 בארזה מפני שמשרת את השער ועוד אמרו אשר
 חופצת ביום וטובלת בלילה. הוא חכוד הראש
 דגירתו פניו בלעז ולפיכך נקרא שפת הים חוף
 ל' שגורדין שם הספינות ומן הענין הזה חוף אנכי
 הלא עון לי" חיוכ" בלו' נגרר ומנוקה מעונות
חפה וחפו ראשם" ירמיה" וראש לו חפוי
 סמנל" ואשר הוא פועל עומד לפני המן חפוי
 חסד" כלומר נכבשו פניו לקרקע כי היה לו בשת
 מאשר אמר לו חלוד ויש מפרשים אותו פעל עובר
 כחבריו. בלו' משרתי המלך כסו פניו כמנהג הנתלים
 שמבסים פניהם כי הרגישו חמשתים. כי יצוה המלך
 לתלותו. כי ראו כי כעס עליו מאד" לפיכך אמר
 חרבונו גם הנה חפץ. והנפעל כנפי חנה נחפה בכסף
 תליס" והפעל הכבוד חפה עצי ברושים" וחפחו זהב
 שהוד" דכ"ו" וצף את הבית זהב בלם ענין כסוי
 וחרגים ויכס וחפה. ומה הענין השרש וחפאו בני
 ישראל מלכים" והאלף תמורת למד הפעל ופ'י
 וחפאו הסתירו הידיעה מהבורא ואמרו כי מעשה
 בני אדם נעלמים מן הבורא ואינו יודע ואינו משע
 מהם דבר לפיכך ויבנו להם במת וכל ענין הפרשח
 וכן אמר ישעיהו הנביא עליהם הוי המעמיקים מה'
 לסתיר עצה והיה במחשך מעשיהם ויאמרו מי
 רואנו ומי יודענו וכן אבר הגביא עליהם כי אמרים
 אין" רואה אותנו עזובי את הארץ וכן פרשו ל' אל
 וחפאו בני ישראל מאי אמוד העמוד הזה אינו רואה
 ואינו שומע **חבו** בחפזה לנוס" סמנל" אשר
 חשל בו אדם" בחפז" מלכים. אנו
 אמרתי בחפזי" תליס" אל תידאו ואל תחפזו. דברים
 הן יעשק נהר ולא יחפו" חיוכ" והשם כי בחפזן
 יצאת" דברים" כילא בחפזן תצא. יסעיה" ו
 והנפעל בחפזו ללכת. סמנל" נבחרו בחפזו תליס
 מוקול רעמדו וחפזן תליס ענין הבל נחץ ומהירות
 ותנועה עם הפחד **חפן** ממלא חופנים
 קהלת מלא חפנים סמנת ומלא
 חפניו. ניקרא ידוע **חפץ** כי חפץ בבת
 יעקב בראשית לו חפץ יי לחמיתנו
 סנעטס וחיה אם לא חפצת בה ואם לא יחפץ האיש
 דברים החפץ אחפץ במות רשע יחקל. עד
 שתחפץ. שרים לא בגבורת חסוס יחפץ תליס
 וחתאר אכפ חץ בניו. כמדכר. כי חפץ יי לחמיתם

סמנל" והשם תמצאו חפץ יסעיה החפץ לה'
 סמנל' בחמש נקודות כי אם בתורת יי חפץ תליס
 וכל חפצים לא ישוו בה. מסלי. דרושים לכל חפציהם
 תליס והנכון כי דרושים לכל חפציהם תאר בפלס
 דגניהם כלומר לכל החפצים בהם הם דרושים אך
 יחפזו זכו כמו ארז חיוכ פ'י בו ענין תנועה
 בחלוף צדי בזין כי הם סמוצא אחר הוא כמו הן
 יעשק נהר ולא יחפו. חיוכ לשון תנועה במהירות
 ופ' כמו ארז זכו שהוא גדול כמו ארז יגיעהו במהירות
חפר כי חפרתי את הבאר הזאת בראשית
 חפרוה שרים כמדכר חופר גומץ קהלת וחפרת
 לבטח תשכב" חיוכ" כלומר תחפר בלבד סביב
 בניניך ולא תצטרך לעשות חומה סביבותם" או
 להגביה אותם כי לבטח תשכב ויש מפרשים כאלו
 חפרת סביבותיך פן תשכב לבטח וענין קרוב לחן
 כי לחפור את כל הארץ באו יתע"ע" מ"שם חפר אבל
 וחפרוהו ממטמונים" חיוכ" ענין חפוש ובקשה כי
 חמחפש חדבר כמו חופר לחפור פירות. יסעיה"
 שם עוף. ופ' יי יונה כי נקרא בן לדוב נקרו הפירות
 ונכון הוא כמו שאמר ולעשלים שהיו עושין צורת
 עופות ועשלים להשתחו' לה וכן ת' למסנ' לטעויות
 ולצלמני" וחכך לפל בו ענין שתי גלו ויהיה פ'י
 מענין חפירה כלומר לחפור הפירות וכן מצאנו בדברי
 הל' הלשון הזה בענין חפירה כאמרס פירא רסלמי
 פ' חפירה שעושין שמשליכין בה גרעיני התמרים
 וכן לשון המקרא הוא מן פור החפוררה ארץ. ופ'י
 חפסוק יסליך הארס את אליו וחבו ויבזה הבל לרב
 הצדה או מפני שלא הושיעו לו ויבא לחפור חפירות
 להטמן שם כמו שעושין העטלפים שמסתתרים ביום
 בחודין. וכן אמר אחרי לבא בנקרות הצודים. וענין
 אחר וחפרה הלבנה. יסעיה. בושח וחפרה" ירמיה
 וחפרו הקוסמים. מלכים. וחפרו מהגנות. יסעיה
 ופניהם אל יחפרו" תליס. והפעל להכבד והוא עומד
 אל תידאי כי לא תחפירי החפיר לבנון. יסעיה. על
 דרך משל כמו הגפן הובישה ואש' הוא יצא בן סבי'
 זמחפירי מסלי ורסע יבאיש ויחפיר. מסלי" כלם
 ענין בושח **חפשי** ועכד חפשי מארונגלויכ
 יבמתם חפשי תליס פ' חפשי מעמל העולם
 כמו שאמר ושם ינחו יגיעי כח וכן
 ועכד חפשי מארונגלוי העברי והעבריה חופשים ופ'י
 יצא לחפשי סמנת יצא למקום שיהיה חפשי
 כלומר שיצא מבית ארנו אל ביתו ויש מפרשים כי
 חיור נוסף והוא כמו לחפשי ואחרים אמרו כי הלם
 ניסך ושל לא נזכר פועלו מתדגש ממנו כי לא חפשה
 והשם או חפשה לא נתן לה ניקרא בפלס שומאח

האכילה בבית חרש יקרא חנוך כמו שיקרא התחלת
 הלמוד בנער ומנהג הוא שעושין סעודה ושמתח
 באכילה הראשונה שיאכלו בבית חרש" ולפי אמ
 ולא הנכו ילך וישוב לביתו" ורק את חניכיה כראשית
 הנערים שחנך אותם ולמד אותם **חנף** כי גם
 נביא גם כהן חנפו בצרי "דמיה" לגזרת
 פעל והארץ חנפה תחת יושביה" ישעיה הלא חנף
 תחנף הארץ ההיא ירמיה והיוצא ותחנף את הארץ
 ירמיה או פי עם הארץ והסם לעשות חנף" ישעיה
 ומשקל אחר יצאה חנפה ירמיה והתאר כלו חנף
 ומרע" ישעיה "והפעל הכבד ולא תחניפו את הארץ
 כמדברי יחניף בחלקות" לוי" כלם ענין רשע ונשוא
 פנים **חנק** ויצו את ביתו ויחנק סמוט והפע
 הכבד ומחנק ללבאותיו חנוס" וחשם
 ותבחר מחנק נפשי" לוי" ענינם ידוע בדברי רז"ל
 שאמרו כל מיתה האמורה בתורה פתם אינה אלא חנק
חסר עם חסיד תתחסד" סמוט" זה חסדך את
 רע" סמוט" חסד ואמת בראשית עולם
 חסד יבנה" תלמי" בשש נקודות חסד יעזבו ענין
 החסד הוא הטוב והגמילות לפגים משורת הדין" ועא
 חסד הוא חרפה פן יחסדך שומע מנלי" יסיס דברך
 חרפה ונבלה" ומפרשים פי" מזה הענין חסד יעזבו
 ינכ" אבל אא"ל פי מהענין הראשון והוא הנכח?
 וכך פי" משברים הבלי" שוא חסד יעזבו אמר יונה
 כל אלה האנשים שהם משברים הבלי שוא ידעתי כי
 חסד יעזבו" בלומר החסד החשוב שגודו לעשות
 כמו שאמר וידרו נדרים" יעזבו אותו אחר שנמלטו
 מן הרעה" אבל אני בקול תודה אוכה לך אשר
 נדרתי אשלמה" ושני הענינים האלו שהזכרנו בחסד
 הם ענין אחד כי כמו שהחסד הוא תוספת הטו ויתרון
 הגמול כן חסד הוא לל תוספת הזנות ויתרון הנבלה
 וכן כתב" אברהם בן עזרא ז"ל ואת החסידה ויקרא
 פי" רז"ל זו ריה לבנה" ולמה נקרא שמה חסידה
 שעושה חסידות עם חברותיה בלומר במזונותיה
 שמתלקת להם **חסה** חסו בשם
 יי צמיה" חוסה במותו צדיק" מנלי
 אחסה בסור כנפיד תלמי בשוא לברו ובצל כנפיד
 אחסה" תלמי בשוא וסגול ומסרת אחד מצאתי וכל
 אחסה מחסה מחסי לחסות רפין וסימן בשתו לנו מציון
 המופת למחסה טוב טוב כנפיו וכל אחסה כותחון
 רפה בר מן חר ובצל כנפיד אחסה" אם כן הוא הפך
 מה שכתבנו" ובה יחסו עניו" ישעיה בצל כנפיד
 יחסיון תלמי" בשוא וסגול צוד הסיו בו לזכיר" בך
 חסיה נפשי" תלמי" באו חסו בצלי סנפטיס ויסמחו
 כל חסו בך תלמי" מושיע חוסים תלמי" והשם

ויי מחסה לעמו ינל מחסה מזום" ישעיה מחסה
 לשפנים" תלמי" בשוא לברו מחסה ועז אלהים
 מחסה לנו תלמי שוא ופתח במשקל אחר והחסות
 בצל מצרים לכלימה תלמי כלם ענין הסתופף
 אברגו בלעז **הכל** כי יחסלנו הארבה
 דכריס יברתנו ויכלנו ולפיכך נקרא מין
 ממיני הארבה המבלה ביותר חסיל החסיל והגוס
 זכן ארז"ל למה נקרא שמו השיל שהוא חוסל הכל גובי
 דהוא גבי דינא דמריה ומוזה אמרו לכלות הדבר
 והשלמתו חסלת סדר פלני או מסכת פלונית
חסם לא תחסום שור בדישו לזכרים המחסום
 הוא הדבר שישימו בפי הבהמה שלא תאכל
 ולא תשך אשמרה לפי מחסום תלמי וחוסמת
 היא את העוברים יחוקל בלומר סותמת העוברים
 שלא יוכלו לעבור מרוב באשה וסרחונה או העוברים
 יחסמו אפידם בעבוס ותהיה מלת חוסמת עוברת
 לשלישי **חסן** והיה וחסן לנעורת ישעיה
 וחסן הוא כאלונים" עמוס" חזק וחזקף
 ומא מי כמוך חסן יה" תלמי בפלם גביר שמתו לך
 והשם את כל חסן העיר עמוס חסן ויקר יקחו"
 יחוקל" הוא האוצר המעולה ונקרא כן לפי שהוא
 חזק האדם ותקפו ומוזה לא יאצר ולא יחסן" ישעיה
 ותרגום נדרסו במגורות אתפגרו חוסניא **חסר**
 וצפחת השמן לא חסר" מלכים" פעל עבר
 בפלם כי לא חמץ וצפחת השמן לא תחסר מלכים
 ירועי לא אחר" תלמי" חסרנו כל ירמיה" לא
 חסרת דבר" לזכיר" אל יחסר המזג" לא תחסר כל
 בה" לזכיר" אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמסדה
 ויחסרו המים" הלך וחסר בראשית כלם שהם
 מהבנין הקל הם בודדין ואין אחד מהם עובר כאשר
 בחבר יונת במקצתם" והשם אין מחסור סנפטיס
 די מחסורו לזכיר" כל מחסורך עלי סנפטיס ומא
 ובחוסר כל לזכיר" ומשקל אחר וחסרון לא יוכל
 להמנות" קהלת" ויתכן היותו חסר בשקל אביון ומא
 בחסר ובכפץ לוי" ולא ידע כי חסר יבוא" מנלי
 בשש נקודות" ומשקל אחר ואוילים בחסר לב ימותו
 מנלי והתאר כי מה אתה חסר מלכים חסר לב
 מנלי והפעל הכבד והוא עובר והממעיט לא החסיד
 סמוט" ופי לא החסיד מדתו ובלקשו מעט כי בשיעור
 לקט כל אחד מהם וכן לא העדיף על מדתו ומשקח
 צמא יחסיד ישעיה" וכבד אחר ותחסרהו מעט
 מאלהים" תלמי" ומחסר את נפשי משובה" קהלת
 זבולם ענינסידוע **חפה** חופף עליו בלדיום
 לזכיר מסתיר ומכסה עליו והשם
 י על כל כבוד חופף ישעיה יוצא מחופתו תלמי

יחוקל" רובם בלשון נקבה וימצאו בלשון זכר לפני
החצר הזנימי" בלשכת גמריהו בן שפן הסופר בחצר
העליון" ירמיה" את קלעי החצר את עמדיו" שמנת
ויבאו אל המלך חגרת" ירמיה" מלעיל כי הוא
נסע והקבוץ רמוס חצרי ובלשון נקבות מן הבתים
ומן החצרות" שמנת" ביתי וחצרותי" לברי" לחצרות
בית ה" תלם" ומשקל אחר וחיתה נוח תניס חציר
לבנות יענה חציר לקנה וגומא" ישעיה" שניהם ענינם
כמו חצר והוא ידוע ובתי החצרים" ניקרא"
בחצרותם ובשירותם" כראשית" חצרים תשב קדר
ישעיה" כל אלו הדומים להם הם הכפרים והפרוות
שאינם מקצות חומה שהם כמו חצר" ועא' אולי
נמצא חציר" מלכיס" וצמחו בבין חציר חציר בבקר
יאבל" מצמיח חציר לכהמה חציר גנות ענינם עשב
ול יונה פ" וצמחו בבין חציר" ישעיה" מענין הראשון
כמו חצר את החציר ואת הבצלים" כמדבר" רוא
הנקרא בלשון רזל כרתי וכת" והוא שקורין לו בלעז
פריש חקן הוא החוקקים חקקי און" חוקקי
בסלע" משכן לו ישעיה" היוד נוספת
ובן יוד חוצבי" וכבר כתבנו הדומים להם בחלק
הדקדוק חקקים בששור" וחלקת עליה עיר" יחוקל
בחוקן חג בחוקו מוסדי ארץ" מעלי" ונרפו שניהם
להקל יועל ספר חקה" ישעיה" הוא במפיק ענינו
חקק אותה ושלא נזכר פעלו בספר ויחוקו" מינוכ"
ומפה להקל והפעול מהרגוש וישכח מחוקק" מעלי
ובנין פועל ומחוקק במשענותם" כמדבר" ומחוקק
מבין רגליו" כראשית" חלקת מחוקק" לריס" ירדו
מחוקקים" סופטים" כלם ענין כתיבה ופי' ומחוקק
מבין רגליו כי דרך המשל להיות סופר יושב לרגליו
ופי' חלקת מחוקק כדעת התרגום והשם חקקי און
חקקי לב פ" שהלב חוקק וחושב עליהם איד לא באו
למלחמה" ולפי שנתן לכתב משפט האדם שיש לו
עם חברו ומה שראוי לו ליקח ממנו נקרא חק כי חקך
וחוק בניך" ניקרא" חק לכהנים מאת פרעה כראשית
השריפני לחם חקי" מעלי" כי ישלים חקי" מינוכ"
המכות והנגעים המכאיבים אותי תמיד בכל יום
כאלו הם לי לחק" מחקי צפנתי אמרי פי" מינוכ"
ממנהני היה לצפון בלבי אמרי פי" לבלו חק" ישעיה
הפך המשפט והמנהג" ובהא הגקבה חקה אחת יהיה
לכם" זאת חוקת התורה" כמדבר" והקבוץ חקות
עולם תמיד" יחוקל" את חקותי תשמורו" ניקרא
ויתכן לפרש מזה ומחוקק מבין רגליו חלקת מחוקק
והוא המושל נקרא בן כי הוא משים החקים בארצו
ופי' שלא יסוד מושל מורעו ומבין רגליו כמו
הירצאת מבין רגליו" ופי' חלקת מחוקק תחלת הפסוק

וירא ראשית לו פ" ראה ובחר בתחל הלעצמו לקחור
חקת חלקו מעבר לירדן כי ראה כי שם חלק מלכיס
ומושלם בתים ספונים וטובים" וכך יי מחקקני ישעיה
שנתן לנו החוקים חקן מחקה על קיר יחוקל
מישר על המחקה מלכיס" וההתפעל
על שרשי רגלי תתחקה" מינוכ" והוא מענין חקן
חקר ודרשת וחקדת" לריס" חקרתני ותדע
הלא אלהים יחקר זאת" תלם" כי אחקר את
אבי שמואל" הקרני אלודע לבבי" תלם" למד חקרי
את הארץ" סופטים" והנפעל לא נחקר משק
הנחשת" מלכיס" כי לא יחקר" ירמיה" והכבד און
וחקר" קהלת" והשם אין חקר לתכונתו" ישעיה
וחקר אלוה תמצא" מינוכ" בחמש נקודות" גדולים
חקרי לב" סופטים" פ" שהלב חופש וחוקר עליהם
הרבה איך נפלגו ולא באו למלחמה" ול יונה פ" תאר
על משקל יראי אלהים" והענין שלכותם מגיעים
לתכלית מחקר הגדולה והשררה" ובתוספת מס אשר
בידו מחקרי ארץ" תלם" בסגול המסוענינו רב החיפוי
חרה ועצמי חרה מני חרב" מינוכ" וחרה נחשתח
יחוקל" עלכן חרו ישבי ארץ" ישעיה"
והנפעל נחר מפוח" ירמיה" אף כי אש אכלתחו ויחר
והעצמות נחרו את שני קצותיו אכלה אש ותוכו נחר
יחוקל" קמץ לפי שהוא בינוני ואם הוא עבר הוא קמץ
מפני הקף" ובחוקק חנון נחר גרוני" תלם" ועצמתי
במוקד נחרו" תלם" ופי' נחר מפוח מאש" אמר
שחמפוח שהוא הכלי שטענחין בו האש גדלק ונשרף
מרב התמדתו באש והעופרת תם והוא שמישין
הצורפין עם הכסף בצרפו כדי שלא יכלה האש הכסף
ואו כי המפוח נשרף מרב גפחו באש והעופרת תם
ועדין ירעים לא נתקו והוא משל על ישראל שידבר
הנביא אליהם השכם והערב כאלו נשרף מרב דבר
אליהם כלומר נחר גרותו אליהם תמיד" וכך אומר
במקום אחר עלכן חצבתי בגביאים הרגתים באמרי
פי ועם כל זה לא יסרו ולא יאמינו לקול הנביא והשם
ושכן חררים במדבר" ירמיה" ענין השריפה והחולקת
מרב חמימות והאחד מן חררים חרר אחררה ומזה
אמר לעתה הנאפת על הגחלים חררה כאמרם ולא
חררה על גבי גחלים וזולתו לפי שנשרפו פניה נקראת
בן" ובתלמוד ירושלמי מפ' מזה סלי חררי רוצה לומר
שהיו הסלים מלאים חררות ומן הענין הזה" והשרש
הזה בהכפל הפא לחדחר ריב" מעלי" כלומר לחדלי
חריב ולהבעירו והוא מקורו מן הדגוש ופתח דחית
האחרונה מקום צרי" ימות עוד ובחרור ובחרב"
לריס" והוא חולי השורף מרוב חמימות חרב
חרבו פני הארמה" כראשית" וגדר יחרב ויבש

ואיפשר שתהיה הזא בינוי הנקבא אעפ"י שהיא
רפה הנה כתבנו כמה רבים. בחלק הדקדוק והיה
חפשה מחובר סך חפש כמו מלאקס צומן קמץ ומן גדל
(כרב גדלו בבגדי חפש לרכבה יחוקל" כלומר
בגדים יקדים הראוים לחופשי יובן חורין בבית החפש
מלכיס נקרא בן בעבוד החבורדו שם מבני אדם
וכאלו חפשי מחברתם ופי' בו ליונה פי' אחר בית
קטן מלשון ערבי שקורין לבית קטן חפשי ובתלמוד
ירושלמי עשה לו בית בבית הקברות כמה דאמר
במתים חפשי חופש כל חדרי בשן
ובמסמונים תחפשנה מפני והנפעל איך
נחפשו עשו עובדיה והכבד ויחפש בגדול החל
בחסות והפשתו אותי בכל אלפי יהודה עם לבבי
אשיחה שמעל ויחפש רוחי תליס פי' אם אשיחה
עם לבבי הוא יחפש רוחי וידע מחשבתי תמנו חפש
מחפש תליס" ושלא נזכר פועלו ממנו ובקום רשעים
יחפש אדם מעלי והשם חפש מחפש הוא בחמש
נקודות ענין החפוש ידוע בענין הקירה וההתפעל
בענין חליפות והשתנות הצעף או הכסות באר
והחפש באמר התחפש ובא במלחמה מלכיס
והוא מקור ופי' אמר מלך ישראל להתחפש ולבא
במלחמה ואלו אמר אתחפש ואבא במלחמה ואתח
לבוש בגדיך כלאיך צריך להתחפש ואאלפי צווי
אמר מלך ישראל ליהושפט המר מעליך בגדי מלכות
זה גם במלחמה ודעתו ששניהם יתחפשו עתה
יחפש ואתה לבש בגדיך אם אני אתחפש כי אחד
ממנו יכנס בחד מלכות ולאקבל ממנו מלך ישראל
ויתחפש וכאשר ראה יהושפט בן לא הסיר מעליו
בגדי מלכות ועל זה חשבו שרי הרב כי מלך ישראל
הוא ער שזעק והכיר קולו. כרב כח יתחפש לבושי
ליוכ. ויתחפש שאל וילבש בגדים אחרים. שמעל
ויתחפש מלך ישראל. לכרי.

חצץ
שחוש לשונם. ירמיה. כחצים ביד
וגבור. תליס. הדגש לחסרון אות הכפל וענינם ירוע
החצץ ממך והלאה. שמנת. הוד נוסף חזיה הצדי
ראו זה להדגש זכא הגח תמורתו וזכמוהו ואין קצח
למרכבותיו שהוא כמו קץ והוא נוספת והנחת המדות
הדגש כי שרש קץ קצץ והפעל ממנו מקול מחצצים
שופטים. רליוורה החצים" ובשרש הזה מענין חצי
שהוא משרש יוצא ומספר חדשיו חצו. ליוכ. ואפ"י
שנקרא חצץ פענין הזה לפי שהוא חרצה הדבר
וחותך אותו ויגרם בחצץ שני" ליוכ" יפלא פיתהו
חצץ. מעלי" נקרא בן האבנים הקטנים עד מאד
כמדחול נאילו הם חרצות הגדולות" אין חצץ
יתחלכו. תליס. הם חרקים או אבני חבד וקראם בן

לפי שהם מסברים ומחתכים העשבים והאילנות
ויצא חצץ כלו. מעלי. יש מפרשים אותו מאוכף
והנבון שהוא מחענין הזה שפירשנו מענין חתיכה
ויהיה חרצץ פעל קל או שם תאר רוצה לומר אעפ"י
שאין לו מלך יצא כולו ביחד מחתך. וכורת העשבים
וחאלנות להשחית **חצב** וגם יקב חצב"ב
ישעיה" פעל עבר על הן חצבתה כנביאים. קטע
על דרך משל לרוב דבורו בהם. כאילו מכתת אותם
בדבר ירקול ייחוצב להבות אש. תליס. ובורות
חצובים" נחמיה. כי חצבתה לך פה קבר" על
החוצב בו" חצבי מוחם קברו" ישעיה" הוד נוספת
וכבר כתבנו הדומים להם בחלק הדקדוק. תחצב
נחושת" דברים. והנפעל לעד בצור וחצבון" ליוכ
ז שלא נזכר פועלו מהכבד הרגוש. הבישו אל צור
חצבתם" ישעיה. והפעל הכבד החצבת רחב
ישעיה" והשם ואבני מחצב" ישעיה. ענין הכל
הכריתה בענין פטילה **חצה** אשר חצה משה
כמדכר. וחצית את המלקוח" כמדכר
עד צואר יחצה" ישעיה" כלומר יחלק הגו בו עד צואר
היה מכוסה באותם המים ומן הצואר ולמעלה היה
פגולה כמו שאמר עד צואר יגיע והוא משל על
השחתת מלך אשור כל הארץ עד שתהיה קרוב
להיות נשחתת כולה כמו הבא עד צוארו במים שהוא
קרוב להיות טובע והוא שאמר עד צואר יחצה מדבר
על המכה שחכה מלאך" במחצת אשור. לא יחצו
ימיהם" תליס" פי' לא יגיעו עד חצי ימיהם" יחצוהו
בין כנענים" ליוכ" וחצו את כספו" שמנת" ויחצו
את הילדים" בראשית" וחשם ותהי המחצת" מחצת
העדה. כמדכר" ומסקל את מחציתו בבקר"
ויקרא ומסקל את אמתים וחצו" שמנת. ובסמוך
חצי היריעה" שמנת" וכבר בא בן מבל סמיכות
חצו את החצי לאחת ואת החצי לאחת. מלכיס" וכבר
כתבנו דקדוקו עוד בחלק הדקדוק. ומסקל את מחצת
לילה" תליס" והנפעל ותהי לארבע רוחות השמים
לניל" ויחצו הנה והנה. מלכיס. כלם ענין חלקה
בין שהיו החלקים בשוה או בלא שוה **חצן**
והביאו בניך בחצן" ישעיה" חצני נערתו
נחמיה" ומסקל אתר וחצנו מיצור" תליס. ענינם
זרע ויש מפרשים ענף הבגד פלדא בלעז **חצר**
והי כאחד למחצרים ו" משודדים" לכרי"
וכבר אחר מחצרים בחצרות" לכרי. משפשו
מחצרים ענינם תוקעין בחצרות כי הצדי במלה
בחצרות" זכר הצדי למחצרים ובמחצרים ואיננה
נקראת חשניה" ואעפ"י שהיא כתובה כשין ישסבר
חשנית" יארך החצר הפנימית" : החצר החיצונה

ויחר עלי אפר" מונב " ענין חבל הבעס ועיקר הענין
 חמימות כי מרב החמימות יבעס האדם ופי' חרחה
 החזיק חס עצמו להתחזק במלאכה והשם כי חרון על
 נל הגונה " יחוקל " תשלח חרוןך . סמוט " ומסקל
 אחרים חרי האף הגדול הזה " דכרים " **חרז**
 צוארך בחרחים " עז " ענקים והם אבנים
 טובות ומרגליות נקובות מחוברות בחוש והם נקראים
 חרוזים וענקים " ובן פירשו ל' יונה ול' ארזים
 כזכרון האלף תאמרת חיה " וכבר זכרנוהו בשדש
 א"ז ובן אמרו ל' מחרוזות שלידים והם חרוזים
 המחוברים יחד בחוש או בגמי ומה קראו לקצרת
 בתי השירים שהם רומים זה לזה בתכליתם בשלש
 אותיות או בשתיים חרוזים **חרט** ויצר אותו
 בחרט " סמוט " וכתוב עליו **בחרט אנוש**
 יטעיה " בשש נקדות הוא עט סופרים **פי' בחרט**
 אנוש תי' כתב ספר שכל אנוש יוכל לקרותו והגבון
 כי לפיכך אמר בחרט אנוש להורות שיעשה המעשה
 ממש ולא יחשוב שתהיה כתיבה זו ! שמצוהו לכתוב
 במראה הנבואה לבד כמו שהם רוב המעשים הנראים
 לנביאים במראה הנבואה לבד כמו ערום ויחף שצוה
 לישעיהו ואשת זנונים להושע ותגלחת ראש חקן
 לחזקאל והדומים להם כי כל המעשים האלה לא
 היו אלא במראה הנבואה לבד ויש מפרשים ויצר
 אותו בחרט ברפוס בשני חריטים בשני כיסים ובן
 המטפחות והחריטים יטעיה . ובן נקרא הכיס
 בערבי ברטה . והחית בעברי כף בעדכי במקומות
 רבים **תך** לא יחרוך רמיה צידו מטלי פי'
 לא יחרוך **תך** איש רמיה צידו וענין הפסוק כתב
 אאל סקבל כך פי' כי דרך הצידים שיצודו העופות
 שיעשו כויה בראש הכנף כדי שלא יברחו מידם ואינו
 מקצץ כנפיהם בעבור שישארו בכנפיהם והמטראים
 יפיים למכרם ואותו הציד שהוא בעל רמיה לא ישאר
 צידו בידו עד אשר יעשה לו כויה כי קודם יעוף מדוד
 ויאבד ממנו וזה על דרך משל על עשר ומטון
 שיקבץ בחסם וברמיה כי במרה יאבד וענין החרוך
 ידוע בדברי רזל באמרם רב ספרא חרוך רישא
 ובלשון ארמית ושער ראשיהן לא התחרוך מצוץ מן
 חרבים טיה מן החלונות " תרגום בעד החלץ מן
 חרבא **חרל** תחת חרול יסופחו ממש כמו
 פניו חרולים מטלי " ממשק חרול יש מפרשים כי
 הוא עשב דומה לקוצים אורשיגש בלעז ויש מפרשי'
 שחוא הקוץ שמעמידין בפרוץ שלו הגבינה קרדון
 בלעז **חרם** ואת כל הגשמה החרים " יתנע
 וחרים " יי את לשון ים מצרים " יטעיה
 דרוב וחרים " ירמיה " והחרמתי את עריהם " כמדבר

פן תחרימו . יתנעב . פי' ולקחתם מן החרם . יתנעב
 ושלא נזכר פועלו זכור לאלהים יחרם . סמוט " כל
 חרם אשר יחרם מן האדם לא יפרה . ויקרא . פי' רזל
 בארם היוצא להרג ואמר ערבי עלי או דמי עלי . או
 אדם אחר אמר עליו ערך זה עלי או דמי זה עלי אינו
 חייב כלום שהרי זה כמת הוא והמת אין לו ערך ואין
 לו דמים . לפיכך אמר לא יפרה מות יומת כלומר
 אחר שמות יומת אין לו פדיון . יחרם כל רכושו
 עורא . והשש כל חרם בישראל . כמדבר . בשש נמדד
 ועל עם חרמי למשפט ענין כלם ענין חריגה ובריחרו
 והשחתה ואיבוד ויש לפרש מזה איש חרמי " מלכים
 ובן תי' גבר דחייב קטול " וענין והחרים " את לשון
 ים מצרים ענין בריתה וגזירה בענין לגזור ים סוף
 לגזרים וענין כל חרם בישראל כל חרם אשר יחרים
 איש לוי . מכל אשר לו " ויקרא " אעפי' שאין הדבר
 משחת ובלה אצל המחרים אותו הוא כאלו משחת
 שלא יהנה כבנו וקרוב לענין זה יצודו חרם " מיכה
 והוא בחמש נקודות יגורו בחרמו " מכקק " שלחת
 את איש חרמי " מלכים " משש חרמי " יחוקל " מצודים
 וחרמים " קהלת " ענינם מכמורות ורשתות יצודו בהם
 או חרם או שרוע . ויקרא " פירשו ל' חרם . וזו
 שחוטמו שקוע בין שתי העינים . שכולל שתי עיניו
 כאחת **חרם** האמר להרס ולא חרם " מיכה
 בשש נקדות בשרם יבא דחרסה . טופטים
 ענינם השמש ומה נקרא שער המזרחי בבית המקדש
 שער החרסית " ירמיה " לפי שהיה מכון כנגד זריחת
 השמש ו"ת ממנו למעלה החרם " עד דלא מיעל
 שמשא " ועא ובגרב ובזרם " דכרים " והוא הגרב
 היבש נקרא חרם לפי שמחבכין אותו בחרם כמו
 שאמר ויקח לו חרם להר בר בו " מונב " **חרף**
 עם חרף גפשו למות . טופטים " גלה ופרסם
 עצמו במלחמה למות ובן בחרפם בפלשתים " סמוט
 ודחית מעמדת בעיני ויש קוראים אותו חרף קמץ
 ולאותה הקריאה יהיה מקור מן הגל ויש מפרשים
 בחרפם לשון חרוד ובא בענין וכליותי אשתונן בלי'
 בחתחמם לבם והתחרדם אליהם ותרגום אשר חציו
 שנונים דגיריהי מחרפין ותרגום בחרב חרה בחרבא
 חריפא . ובן בדברי רזל סכינא חריפא . והיא שפחת
 נחרפת לאיש . ויקרא " מיועדת ומפורסמת " ובן
 בדברי רזל האמר חרופתי ביהודה חריזו מקודשת
 ופי' רזל בשפחה כנענית חציה שפחה וחציה בת חורין
 המאורסת לעבר עברי הכתוב מדבר חתו פי' והפרה
 לא נפרדת . פרויה ואינה פרויה " ובן בלשון גידוף לפי
 שהוא גלוי חמוטין ופרסומם חרפתי את מערכות
 ישראל " סמוט " את מי חרפת וגדפת . יטעיה " כי לא

ישעיה האומר לצולה חרבי יסעיה " ושערו חרבו
מאר ימיה החית תקרא בקמץ חפץ והוא צווי כמו
שמו ושערו " וכתב ל' יונה כי אפשים היו קודאים אותו
כמו חרבו פני האדמה והיו בפרשים אותו גם כן צווי
מן הרגוש על משקל פרקו נזמי הזהב והוא השיב
אותם מפני המסרת שהוא על הרבו מאד לית דפויתיה
ועל חרבו הבים כלאשית " אומר חכמי ז' שהם שנים
ובפטיק " ושל אנובר פועלו אשר לא חורבו " טפטים
והפעל חכבר וכל הנחרות החריב " כחוש ואחריהם
בכף פעמי יסעיה והחרבתי את ימה " ירמיה
והשם מכל אשר בחרבה " כלאשית " ונתתי יאורים
חרבה יחוקל וישם את הים לחרבה טמנת ומא
יהינא חרב אל הגזת " ועל כל הארץ חרב " טפטים
כחרב בציון יסעיה חרב אל מימיה ויבשו " ירמיה
והקבוץ כל שון נקבות ולא צמאו בחרבות יסעיה
ומא בחרבני קץ תליס ומא ובחרור וכתב
דכריס כשש נקדות והתאר טוב פת חרבה מטלי
וכל מנחה כלולה בשמן וחרבה יקלא ענין חיבש
והגיב והחסימות ופי חרב בציון כחם במקום ציה
שחיא צרה שאין לה הנחה בן הכניע שאון זרים
הכניעה בלי תקומה חרב בצל עם כמו מי ששכב
במקום חס ואחר כך בא במקום קר זהו בצל עב שלא
יוכל לספול בן יענה ויכניע זמיר עריצים עד שלא
יובלו לקום " ועא חרב לוי ולגדעון ויעש לו אחוד
חרב ולה שתי פיות טפטים קחול חרב חדה תער
הגלבים יחוקל תשיגו חרב בלי תקום " ליוכ
בשש נקדות כל דבר הבורת יקרא חרב או ברזל או
אבן החרדה כמו חרכות צוים " והנשע לל חרודי
הצורים והוא שכל פעמים ופעם פרש על הסיף
כמו ויעש לו אהוד חרב טפטים וכתתו חרבותם
לאתים יסעיה והרופים להם ועל התער קחול חרב
חדה " יחוקל " וכן נקרא המקבת שמסתתין בו
האבנים חרב כי חרבך הנפת עליה ותחלילה טמנת
וכן הכסיל שמפליין בו הבנינים ומגדולותך יתך
בחרבותיו " יחוקל חנתוצים אל חסוללת ואל חרבר
ירמיה בחרבותיהם סביב דכרי " והפעל מזה חרבו
כל פריה ירמיה חרוב והחרם עריהם ירמיה
והנפעל נחרבו המלכים מלכים והמקור שלא חכר
פועלו חרבו נחרבו המלכים ומא חעיר הזאת
חרב ירמיה והגים חרב יחרבו יסעיה וזעיר
הגושפות תחרבנה " יחוקל " למען יחרבו ויאשמו
ויתכן מזה הענין ושערו חרבו מאד ירמיה
והנפעל עיר נחרבת ועירי בתוך ערים נחרבות
יחוקל חכבר וחרבו מלכי אשר יסעיה

והחרבתי חצותם יסעיה ואת מחריב ארצנו
טפטים מהרסין ופחריבין יסעיה בתוך ערים
מחרבות יחוקל ושל אנובר פועלו אמלאה החרבה
יחוקל והתאר חרב הוא מאין אדם ירמיה אשר
ירושלים חרבה נחמיה ונבנו חרבות מלכים
בקמץ חריש וזוא מא ובצרי חריש והערים חרבות
חנשמות והנחרסות בן תהינה הערים חרבות
יחוקל וקמץ החית כחם לתפארת והשם וחדשו
עיר חרב " יסעיה " לחרבות חרב שממה " יחוקל
ובהא הנקבה ועריכם יהיו חרבה יקלא ואתך
לחרבה ירמיה לחרבות חרב אבל כשעלים בחרבות
הוא משקל אחר האחד ממנו חרבה בשקל בסערה
השמים ואפשר שהוא תאר וירשו מחרבותיהם
תליס בלם ענין חרבן וידוע חרבן וחרגו
ממסגרותיהם תליס ויפחדו חרגו
ומחדרים אימה ומטוניה חרבת מותא ויש לפרשו
כמו הפוך ויחרגו וכבר זכרנוהו בשערו חרב
וחד ופחד יסעיה וכל העם חרדו אחיו
טמנת וחדו לרגעם יחוקל ויחדו יצחק חרדה
כראשית וחתאר מי ירא וחד טפטים כי היה לבו
חד טמנת וחדים אל דברו יסעיה והשם חרדה
גדולה ותחיל לחרדת אלהים טמנת לל חרדה גדולה
וכבר כתבנו חרדים לו בשרש אפל חרדה אדם יתן
מוקש מטלי והקבוץ חרדות ילבושו יחוקל
והפעל חכבר וכל המחנות חרדי טפטים להחריד
את כוש בשח יחוקל לל שהיה בשח ענינם ענין
הפחד בתנועת הגוף כשיבא לאדם פחד פתאום יתנוע'
כל גופו ובענין התנועה מבלי פחד מדוע חרדת
אלינו את כל החרד הזאת מלכים כלומר
התנועת בעבורנו והסעת בליך ממקום למקום ופנית
לנו מקום וכן ויחרדו בניס מים הנשע ויחדו זקני
העיר לקראתו " טמנת " ויחדו בצפור מצרים " הנשע
צ' ינועו וכלם בסגול חרית אבל יחדו האיין " יחוקל
בשוא וכן כל העם חרדו אחרי " טמנת " ענין תנועה
חרה על הדועים חרה אפי " זכריה " וחרה אפי
בו דכריס " פן יחרה אף יי " דכריס " **חרה**
והמקור בחרות אפס בני " תליס " ומקור אחר השיבות
שחרדן אפך תליס " שאז היה שם היה לו לומר מחרון
בקמץ חרית כי איננו סמוך ואפך הוא הפעול
והנפעל בני אמי נחרו בי " טמנת " כל הנחרים כך
יסעיה " וזה הפעל אל התחר במרעים " תליס " אל
תחר במצליח ודכו " תליס " בשקל תחר ויתכן
שהיה שדשו תחר או תחרה ומסקל תחר הפעל
חה נכון מפני פתחתו ואלו היה על משקל תתגר היה
בקמץ כמחרו והפעל חכבר חרדה חזיק " כחמית

הענין רוח קרים חרישית כלומר הרוח שהיא בזמן
החריש שהיא קרה ויבשה חרושה על לוח לבם חרותה
וע' א ואביו איש צרי חרש נזשת "מלכים והתאר
וחרש לא ימצא בכל גבול ישראל. סמנל " הפסלנסך
חרש " וחרשים המז מאדם " יסעיה " חרשי משחית
יחוקל וחרש בסמוך חריש פתוחה כי הוא מן הדגושי
ולילי הריש היה דגש לבן לא נשתנ תנועתו בסמיכו
במשפט כל הדגושים חרש עצים " יסעיה " מעשה
חרש אבן " סמנת " אלה הם סמוכים לפיכך הר פתוח
ומא אבי גיא חרשים כי חרשים היו " דברי . החית
בשוא ופתח והוא מן הקלים וחש ובחרשת
אבן למלאת ובחרשת עץ " סמנת " ויתכן לחיות
שש לוטש כל חרש נזשת וברזל " כראשית " בפלס
ואת היותר חרמנו כלומר מחרד כל אומנות נחשת
וברזל ואת קרדמוואת כחרשתו סמנל
כלי מוכן לכל מלאכת חרש . וע' א' אל תחרוש על
רעך חורשיוע " מעלי . יועץ וחכם חרשים " יסעיה
בפלס חכמים ענינם ענין מחשנה " ומה הענין פעל
כבר כי עליושאל מחריש חרעה . סמנל " ויתכן
מה הענין החרש והמסגר " מלכים . כלו החכמים
החשובי בעלי חכמה ועצת או יהיה מהענין הראשון
כלו הגדולי שהיו שותקן העם ועושין עצמן כחרשי
ברבים ו'ת אומניא ותריעיאועא וחרש מצל " ענינו
סעיק " תקרא מצל לפי שצילו רחבוכן בעזוב החרש
והאמים . יסעיה " בחשת הגוים . סופטוס וישב
דוד בחרשה " דוד בסדר זך בחרשה אמנל "
ובחרשים יבנה ברנות ומגדל . דכר " תרג' ביער
בחרש אחרש יבש בחרש בחי תלי וכלי חרש
אשר תבישלבו " ניקרא " בשש נקידות
את חרשיה תגרמי יחוקל עד השאיר אבניה כקיר
חרשת מלכי פי שברוא בני החומה ככלי חרש ויקח
לו חרש להתגרד בו " חונכ " לפי שהכה אותו השטן
בש זין יבש היה צריך חרש להתגרד בו ויש מפרשים
ויקח לו חרש חולי הגרבה היבש כמו ובגרב ובחרס פי'
בחר לעצמו איוב זה החולי ששמו חרש משאר החלים
לפי שיחנה בו מעט בגרידה כי השטן קודם זה הודיעו
שיכרד בעצמו בייסורין אי זה חילי שירצה וזה הפי'
דחוק ואפשר כי החולי נקרא כן בעבור שהיא יבש
בחרס או בעכו שצרי חרש להתגרד בו תחתיו חרדוי
חרש " חונכ " מרג ליות מוחרות כשמש מן האומר
לחרס ולא יזרח " חונכ חרת חרות על הלוחות
סמנת " כטעם חקוק כמו שפירשנו חרושה
על לוח לבם חרש חרשו חרש חלדוקס
חרש להכה ירפה יסעיה " ופי ולשון להבה
דפה חרש ירפה פעל יוצא או יהיה פעל עומד

בכבריו ופי חרש ב' חכה ירפה וזשש היא הקש
הרקוהגכה **חשב** ושאל חשב לרפול ארת
דוד סמנל אתם חשבתם עליו רעה אלדים
חשבה לטובה כראשית כי עליו חשבו מחשבו ימניה
ויחשבה עליו לשכורה סמנל יחשב תהום לשיבה
חונכ פי הראה ותהום לבן יחשבה לשיבה והכבר
חשבתיו מי מקים " ואחשבה לדעת זאת תליס מה
תחשבון אל יי . כחוס לב אדם יחשב דרכו " מעלי "
והאניה חשבה להשבר . יונכ " פי חשבו אנשי האני'
שתשבר האני' על דרך וכל הארץ באו מצרימה שפי'
וכל אנשי הארץ ותרעב כל ארץ מצרים והדומי להם
ענין מחשבה ידוע ולפי שהאומנו הוא דרך המחשבה
אמרו כן בענין האומנו ולחשו מחשבו מעשה חשב
סמנת ותשש וחשב אפורת " סענת . בחמש נקודות
ויעש בידושלוי חשבונות . דברי ודג השי לתפארת
וכבר כתבנו הדומים לו בחלק הרקדוק ואמ' ר'ל מאי
דכתי' מעשה הרקס כמעשה חשב אמר רבי אלעזר
שרוקסין במקור שחושבי במתניתא הנאוקס מעשה
מחש ולפיכך פרצוף אחד חושב מעשה אורג לפיכך
שני פרצופין ואמרו כמו כן במלאכת החשבון וחכמת
הפילוסופיא ובקש חכמה וחשבון כי אין מעשה
וחשבון והמה בקשו חשבונות רבים . קהלת . ודגש
הסין לתפארת לל תחבולו וענינים על מעשה הכורא
למה עשה כך ולמ' הית כך והוא עשה אותו ישר וכל
מעשהו באמונה . ובענין המספ' כמו כן לפי שהמכפר
תלוי במחשבה לא יחשב י'לו עון . תליס והנפעל אך
לא יחשב אתם הבסף הנותן על ידם . מלכים והפעל
הכבר וחשב את שני ממברו . ניקרא . ו' א' יחשבו את
האנשי . מלכי וההתפעל ובגוים לא יתחשב . במדבר
זקרוכ לענין זה לא חשב אנוש " יסעיה כלומר לא
הדגיש להם ולא חשבו למאומה וכמה נכזה ולא
חשבנוהו אשר כסף לא יחשב " יסעיה ולחושבי
שמו . מלכי . יי יחשב לי . תליס כלו ש חשבו לפניו
תפלות ותחנותי וירגיש אל הענין ואל הדלות שאני
בו ומה אמרו ר'ל לאיש נכבר אדם חשיב והנפעל אין
כסף לא נחשב בימי שלמה למאומה פי' אין כסף לכל
הבלי' כי כלם היו זהב בעבור כי לא נחשב הבסף בימי
שלמה למאומה . מלכי ונחשב לבס תרומתכ במדכ'
מדוע נחשבנו כבהמה . חונכ " כי בכה נחשב הוא
הלא נכריות נחשבנו לו " לא יחשב לו נגול יהיה "
רפאי יחשבו אף הם כענקי חשה למען ציון לא
אחשה פן תחשה כמני ויחשו גליהם עת
לחשות והפעל הכבר החשתי מעולם . ואתם מחשבים
אל תעצלו . סופטוס הלא אני מחשה ומעולם גם אני
ודעתי החשו " מלכים " יש אומרים הוא צוד ז א

אויב יחרפני קלס ופעל הקל וחרפות חורפין
נפרו עלי "קלס" ואשיבה חורפי דבר "מסלי" לא
יחרף לבבי "אינכ" ומה לדעת המתרגם בחרפם
בפלשתיים שתרגם כד חכיו פלשה אי וחרגום חרפה
חפורא ד מ לא יחרף לבבי כענין בימי חורפי
שענינו בימי נערותי ואאל פ"י ראי יחרף לא יסוג
אחור כלומר לא יסוג אחור לבבי מאש אמרתי בי לא
הטאתי ובערבי יקרא מנחר אן והדבר הנסוג אחור
והשם חרפה שברה לבי קלס חרפה גרופה
יחוקש והקבוץ ואלה לחרפות לניל וחרפות
חורפין קלס וענין אחר וכל בהמת חארץ עליו
חורף ישעיה פ"י תעמוד שם בימי החורף וקיץ
וחרף כרמסית והכלתי בית הקיץ על בית החורף
עמוס מחרף עצל לא יחרש "מסלי" פ"י מקור החורף
ידוע **חרף** לא יחרף איש את לשונו
פ"י לא הניע איש מהם את לשונו
לישראל ולמד לאיש נוספת כלם והשלישי לאבשל
והדומים לו או פ"י לאיש מבני ישראל כלומר אפילו
לאיש אחר מבני ישראל לא יחרף אחד מהם לשונו
ואין צריך לומר לכלם ביחוד לא יחרף כלב לשונו
סמנ"א אז תחרף עיניו סמנ"א ענין התנועה והתאר
מחשבות הרוף אך למותר "מסלי" והן אדם יקר
הרוף "מסלי" פ"י כמו הפוך והן אדם חרוץ יקר
ויש מפרשים חרוץ שם ופ"י הוקר שבהן האדם הוא
החריצות ולרבים ויד חרוצים תעשיר "מסלי"
ונפש חרוצים תרשן "מסלי" בקסף החית לפי שהוא
מן הרגושים לולי הויש ענין הבל התנועה ופ"י חרוץ
חרוץ אנשים המתנועע על פרפס ועושין מלאכתן
בושר ובמשפט שדש חרוצים חרוצים לקנות העולם
הזה וקערה הבאה הפך העצרים הרמאים כי ענין
חרוץ גם כן ענין גזירה ומטפס כמו כן משפטיך אתה
חרצת "מסלי" פ"י גזרת "וכן בעמק חרוץ ינל
ואמר בו התרגום במישר פלוג רינא ומה עוד כי
כלה וחרצה ישעיה ופ"י והבלח נרצה ודרך
זכפל בארנו בשרש חלה "אם חרוצים ימינו אינכ
בטוא החיות לפי שהיא פעולים "כלומר גוזרים כליון
חרוץ כי לא בחרוץ יודש קצח" ישעיה פירוש
בסוד חרוץ שהוא מתתך ודש התבואה כמו שנאמר
הנה שמתוך לטירג חרוץ חרש" ישעיה והוא כלי
שרשין בו התבואה ודא לח עץ ואבנים רקות
תחובות החתיו לחתוך ותבן לחציא התבואה
מקליפתה וס הכלי פורג ונקרא חרוץ על שם
מלאכתו שחוחך הקליפה מעל התבואה ופ"י למרג
חרוץ למרג וחרוץ אעפי שתם בלי אהר אפש שיהיה
שבין בין מור וחרו או יהיה פ"י חרוץ תאר למור כל'
המורג שהוא מתתך היסב הוא כל גדול וכבר אין

ראוי לרוש בו הקצח וזרע חוק לפיכך אמר כי לא
בחרוץ יודש קצח וכמהו ובהריצי הברול לכני
בחרוצות הברל" סמנ"א ענין הבל החתוך וחרהח
וכן או חרוץ או יבלת "ויקרא" פ"י חתוך ופירשו
רבתינו זל ריש של עין שנמדק או נפגם או שפתו
שנמדקה או נפגמה "ונבנתה רחוב וחרוץ לניל"
חפירה ורוצה בארץ וכן במשנה חרוץ שבין שתי
חצירו ואפרו חרוץ ונעיצו והרב מזה דברו בו חרוצי
החלב "סמנ"א אמר בו התרגום גוכנין דחלבא ואפש'
שנקראו כן לפי שמעשין אותן בשעושין אותם
ודומה מלאכתן למלאכת החרוץ בדישה: מחרוץ
ופפו "מסלי" ביוקרק חרוץ קלס וחרוץ כטיט
חרוצות זכריה ירפר חרוץ עלי טיט אינכ ענין כלם
זהב וים אבנים טובו יקרו חתוכו וכתב ל' ונה ויתכן
להיות ויד חרוצים תעשיר "נפש חרוצים תרשן
מסלי" מזה לל הסוחרים הגדולים חוזהיים כלומר
בעלי הזהב **חרק** חרק עלי בשיניו אינכ
ויחרקו שן איכה "שיניו יחרקו חרק עלימו
שיניו קלס הוא חרוץ השנים בהתקצף האדם
על חבירו **חרש** כי חרוש לה כמלכר
וחריש יעקב עד באם כרמסית לא
אחריש בדיו אינכ ואל תחרש ממנו מזעוק אל י'
אלהינו "סמנ"א חרושו אלי אים ישעיה מחריש
לדעת רמסית ויהי כמחרישו סמנ"א יחריש
באבתו "נביה" כלומר ישתוק על פשעך
באבתו אחר כך מתיס יחרשו אינכ גם הוא
פעל עומד ופ"י לבדיך מתים יחרשו אינכ
שעושין עצמם כחרשים בשמעם כזבין וכן אמר
ותלעג ואין מכ לים ואיפשר שהוא פעל יוצא וכן
כלם מענין חרש כי השותק הוא כאילו אינו שומע מה
ידברו האחרים ועושה עצמו כחרש והפעל הקלצו
אל תחרש ממני ראותה י אל תחרש קלס כלומר
אל תעשה עצמך כחרש אוניתם תחרשנה מוכה
והתאר לא תקלל חרש "ויקרא" ואוני חרשים ישעיה
והשם חרוש לאמר יחנע "בשש נקדות כלומר
ואלכו כך בשתיקה שהיו עושים עצמם כחרשים שלא
ירגישו בהם והתפעל ויחרשו כל הלילה סמנ"א
ויתבן לפרש מזה חענין רוח קדים חרושית "ינכה
כלומר חזקה שנעשו בני אדם כחרשים בהיותה" וכן
חי שתי קתאי וענין אחר על גבי חרוש חרושים
מלס" לא תחרוש בשור ובחמור "דברים" לולי
זרשתם בעגלתו "סמנ"א על דרך משל אם
יחרוש בבקרים עמוס והשם בחרוש ובקציר
סמנ"א לחרש חרושו סמנ"א ושם הכלי שחרשין
בו "את מחרשתו ואת אתו למחרשות ולאתם סמנ"א
וחפעל ציון סדה תחרש "ירמיה" ולי ונתחפ" מזה

פעם אחת יאספון עליהם הרבה אנשים ויחטו ויהרגו אותם כן אתה כל החמס שעשית כמה שנים ישוב עליך כפעם אחת דבל ויכסך ויפה פיל אבל מה שכתב אותו שרש בפני עצמו בשרש חית אינו נכון אחר שמצאנו שרש וחת טוב הוא לסומו משרשו ומענינו וחת שבא תמורת הרגש אין תמה כי כן דרך הלשון במקומות הרבה ואם שרש יחיתן חית טוב שיהיה שם ממנו אל תתן לחית נפש תורף אבל לפי שחיד פתוחה ידמה שהיא מלה סמוכה לא שתהיה חתו שרש וכבר פרשנוהו בשרש חיה ויל הפסוק פי אחר עוד כי לפי מה שדמה ארץ ישראל ללבנון שהוא יער מלא עצים דמה השוכנים בה לחיות שדרכן לשכן בלבנון כמו שאמר ולבנון אין די בער וחיתו אין די עולה ויורד יחיתן הוא למלך ככל ופי הפסוק החמס שעשית לארץ ישראל והשוד שעשית לשוכנים בה שהחתה אותם יכסך ובפלאם התשלוס והחתתי ארץ עולם ירמיה וכבר אחר וחתני בחלומות אינו זשלא נזכר פעלו ונלכדו גבוריה חתתה קשתותם ירמיה והחרק במקום שרק כמו ופתחו שעריך תמיד לא פתחה אזניך מאתנן זונה קבצה ויש לפרש עוד חתתה כמשמעו מפעל הרגוש ומלת חתתה שבה אל ככל בלומר כאלו הוא חתתה בחטאתיה קשתות גבוריה חת הפיל הוא הנכון והשם לבלי חת אינו זאפשר שהוא פעל עבר וכמשקל השלם תיראו חתת זחיראו אינו וכמשקל איהי חתת אלדים כראשית זראוי חתתת בפלס צדקת יי ובמ' א' כי חתית גבורים בארץ חיים בחתתם מגבורתם בוסים יחוקל יבתוספת מ' מחתת דלים רישם מעלי ובמשקל א' בהבפל הפא וחחחחח בדרך קהלת בלומר שברים זמורא יבא להם לוקנים בדרך שלא יכלו להלך מרב חלשת זקנתם וכלם ענין שפירה **חתת** כי נחלים אתה חותת על ראשו היחתה איש אש בחיקו מעלי לחתות אש מיקוד יטעיה חחת גערה במבין מעלי בפלס ותתע משפטם תחתה תתעה יחתך ויסחך מאהל תליס עינום ענין לקיחה ויתכן תחת משלש נחת כלומר תרד ותחול הגערה במבין והשם קח את המחתה כמדבר בלי לחתות בו האש ומלקחיה ומחתותיה שמות היו מחתות המטורה לחתות בהן אפר הפתילות שדלקו בלילה וכבו **חתך** נחתך על עמך ועל עיר קדשך לניל פי נגזר וזל הרגילו הלשון חזה באמרם חתיכה של בשר במקום חתך וזולת אלו ודכח'ועדפ'ל חתילתו אינו והחתל לא חתלת לשום חיתול ענינם ענין חבישה ועשיפה **חתם** ואכתב בספר ואחתם ירמיה חתום בצרור פשעי אינו מעין חתום שריס כמו שאמר גן נעול והוא

משלועל בנות ישראל שנשמרות מהזנות אז משל על כל ישראל כלו שלא יזנו אחרי אלדים אחרים ארנה חותם הבגית יחוקל כלומר אתה חותם הרתכנירת ומסלימו כי כך הוא חתום כלו ובעד כבבים יחתם אינו כאלו חותם עליהם ויסתירם כמו שהחות מסתיר הספר ביר כל אדם יחתם יש מפרשים על הגשם שזכר שהגשם יסגיר וימנעם לצאת לדעת כל אנשי מעשהו בלומר מעשהו בשרה ד' מ על הקר שיסגר ביד כל אדם שלא יוכל לעשות מעשהו מפני הקרירות ויש פירושים אחרים אבל אלו קרובים לענין הפסוקים והנפעל ונחתם בטבעת המלך אסתר ולגורת פעול ונחתום בטבעת המלך והוא בימינו והשם שימיני כחותם על לבך שריס פיל כחותם על היד כן שימיני על לבך ועל זרועך שלא תסירני משם כמו הטבעת שחותמין בו הכתבים שלא יסיר מן היד שיהא מזומן לחתום בו וכן חותמך ופתילך כראשית חותם על יד ימיני וכן תר' אנקלו עזקתך והפעל הבכר או החתים בשרו מזובו ויקרא כלומר שכתם הזוב פי האמה וסגר אותה מרוב עביו כי פי זוב ושכבת זרע על שני פנים האחד ריר שהוא יורד צלול והאחר שיהא עב ומרוב עביו יסגר פי האמה וכבר אחר יומם חתמו למו אינו כלומר ביום יעשו חותם וס' מן הגנבים בכותלים ובלילה יחתרו באותו מקום שחתמו וי' מ יומם חתמו למו יסגרו למו שהם נסגרים ביום שלא יראם אדם וזהו לא ידעו אור והכלל כי ענין השרש הזה הוא ענין סגירה ולפי שהחותם הוא סוגר הספר נקרא כן וכן הקשירות שיעשה אדם על הרברים להסתתרים נקרא חותם כמו שאמר רבותי זל חותמות שבקרקע מתיר אבל לא מפקיע ולא חיתך ושכבלים מתיר ומפקיע וחיתך אחד שבת ואחד יום טוב ולפי נקרא המשלים חותם כאלו הוא סוגר הדבר שאין בו עוד לפי נא אתה חותם תכני וכן אם הפותח במשנה והחותם בתורה מברך לפניו ולאחריה לפי נקראת כתיבת העדים בספר חתימה כמו שא' עד שיאמר לסופר ויכתב ולעדים ויחתמו וזולת זה הרבה לפי שהעדים הם השלמת השטר וחגירתו שאין אחריהם דבר **חתן** ועתה התחתן במלך שמעל לא תחתן במלך ויתחתן לאחאב דכר והתחתנו אותנו כראשית ונקרא אבי אשת האדם חותן חותן משה שמנת ויחזק בו חותנו סנעטס ואמה חותנת ארור שוכב עם חותנתו לכריס והוא נק' חתן לחם עוד מי לך פה חתן וכני ובטתי כראשית שמשון חתן חתימיני שנעטס כי אהיה חתן למלך שמעל ובת ר' יונה כי אחי האשה יקרא לבעלה חתן מבני חובב חותן משה סנעטס לפי שמצא ויאמר

והיה ראוי להפתח והנכון שהוא עבר כמשפטו ופלי
כשאמר להם גם אני ידעתי דם החשו שלא דברו אליו
עוד ואשר הוא פעל יוצא והלויים מחשים ככל העם "
כתמיה " כלם ענין שתיקה **חשך** חשך השמש
בצאתו. חשך בעריפה יסעיה " וחשכה
לכם מקסום " מיכה " ותחשך הארץ " סמנת. "
תחשכנה עיניהם מראות תלם. והשם וחשך על
פני תהום. כראשית " יגיה חשכי " תלם " ובתוספת
מם והיה במחשך מעשיהם " יסעיה " מידעי מחשך
תלם " פי כאלו מידעי במקום חשך שלא אראם ולא
יבאו לבקרני ואני חולה. במחשכים הושיבני. כיכה
כי מלאו מחשכי ארץ תלם " הם הפחותי מבני אדם
שהם בחשך. וכן כל יתיצב לפני חשוכים " מעלי
תאר בפלם ערומים ותרגם ומן העם הרעים ומן עמא
חשביא דלות ורעות חשיכן ובישן ומא השם כחשיב
כאורה " תלם " ונכתבה יוד המסך אחר הצרי
והסמוך חשכת מים " תלם והקברן בלשון זכרים
אשר הלך חשכים " יסעיה " והפעל הכבד והחשכתי
לארץ ביום אור עמום בטרם יחשיך ירמיה " גם
חשך לא יחשיך ממך. תלם פי לא יחשיך דבר ממך
שלח חשך ויחשיך. תלם **חשך** ולא חשך ממני
מאומה " כראשית. ואת עברו חשך סמל
כודף בלי חשך יסעיה " פי שלא חשך רדפו מלרדפו
ומפני לא חשכו רוק " אשר חשכתי לעת צר " אינו
חשבת למטה מעונינו " עורק פי מנעת מעונינו
מלתחנו למטה ומלגמלנו בעונינו " גם מזדים חשון
עברך " תלם. חושך שפתיו משכי מעלי ואחשון
גם אבני אותך " כראשית " קרא בגרון אל תחשון "
יסעיה פי אל תחשון הקריאה וכן וצדיקיתן ולא
יחשך " מעלי ולא יחשך המתן כי בלם פעלים יוצא
אבל זכיר שפי יחשך יחונן ידמה שהוא פל על עומד
והנפעל לא יחשך כאבי אינו כלם ענין מניעה
ובתחפנחם חשך היום " יחוקל פי ר יונה כמו חשך
השמש ולא נמצא זה הזפך בלשון הקדש אך פי
כמשמעו בענין מניעה ויש בו מלה נסתרת והוא
אורו כלומר מנע היום אורו ואמ' זה לרב הצרה שתבא
להם **חשל** כל הנחשלים אחריו לכי הפוך
מן והלש יהושע ודומה לו בלשון ארמי
מהדקוחשל **חשן** לאפר ולחשן חשן משפט
סמנת קראו חשן משפט לפי שהיו עליו
האורים והתומים שהיו מודיעים משנט האדם כשהיו
שואלים בהם **חשף** חשף יי אז ורוע קדשו
יסעיה חשפתי שולך ירמי: וחשופי
שת יסעיה כמו חשופים. וכן וקרע לו חלוניו חרועך
חשופה יחוקל חשופי שובל פא הפעל בסגול

חשף חשפה והשלים יגל ויחשוף יעדות תלם
בסגול והשם מחשף הלבן " כראשית ענינם ענין
גלוי ומעניינם על דרך ההשאלה ולחשוף מים מגבא
יסעיה כלומר לקחת מים מגבא ואבר גבא שאין בו
רק מעט מים ואין אדם יכול לקחת מים ממנו בכלי
גדול כי אם בשבר בלי שיכול לסמוך שפתי השבירה
בקרקע הגבא ויקח מעט המים שבו וכשלקח המים מן
הגבא הנה נשאר הגבא חשוף ומגולח לפיכך אמר
לחשוף או לפי שהמים הן בסתר בגבא וכשלקח אותם
הוא מגלה אותם וכן לחשף חמשים פודה תני כלו
לקחת כל התירושי עד שלא ישאר ביקב כלום ונמצא
כי החמשים שהיה חושב לא תהיה כי אם עשרה כשני
חשיפיעזים מלכיס אמר בו התרגום כתרין גזורי
עזים כלומר שני עדרים קאנים מן העזים **חשק**
חשק יי בכס. דכרס " חשקה נפשו בבתכם "
כראשית והשם ואת כל חשק שלמה " דכרי בחמס
נקדות ענינם בענין חפץ וידוע הוא ומענין זה והשק
אותם מחושקים כסף וחשוקיהם כסף. סמנת ענין
הרוק ודבוק כי היו לעמודים חושי כסף מדובקים
ומקושרים בהם סביב כמו שעושיין בחביות העץ
להדק אותם והשם וחשוקיהם הבל מוצק מלכיס "
חצר וחשוקיהם וחשוקיהם הכל מוצק מלכיס
ענין קשור וכן חשרת מים. סמנת ובמקומו
בתלים חשבת ולל חשרת מים קשור העבים זו בו
מרב עבים שהם מלאים מים תחשך הארץ **חתת**
חת מדורך ירמיה. חתו ולא ענו עוד " אינו
חתו גילוליה המה חתים ירמיה התאורו וחתו יסעי
והנפעל מפני שמי נחת הוא מלכמי ונחתה קשרת
כחושה זרועותי פי ונשבר בזרועותי והיה ראוי להיו
ונחתה ברגש והוקל כזו ורחבה ונסבה אבל כי שם
אדם נחתו מלכיס אעפי שהוא דומה מזה חשרת
שוב הוא לשימו כשרש נחת לפי שאין ענינו דומה
לזה הענין אל תירא ואל תחת " יכנסע יחת אפרים
מעם " יסעיה וברגע שאול יחתו אינו לא יראו עוד
ולא יתנו. ירמיה וצדקתי לא תחת " יסעיה " כלו
לא תשבר ולא תתבטל. והפעל הכבד החתות כיום
פדין " יסעיה ובוז משפחות יחיתני אינו פן אחתך
לפניהם. ירמיה ושר בהמו יחיתן " תכנק חנח תמור
הרגש כי הראוי בו כדרך חבריו יחיתן ברגש הת והפי
שפי בו ר יונה נכון שפי מה שאמ' לפעלה כי חמס
לבנון יכסך אמר למלך בכל החמס שעשית ללכנון
שהו ארץ ישראל יכסה אותך כלו. שוב חמסך בראשו
אחר שעשית כמה רעות לסוף ישובו ויחולו על ראשך
כי כן שר בהמות יחיתן כי השד שיעשו החיות
כטרפס טרן. רב ימים רבים ולבסוף.

וממתניו ולמעלה ככראת זיזד וחשמליה יחוקל .
חשמן יאזד חששנים מני מצרים קלים " אנשים
 גדול סו גידים כבו שנקרא מתהיה כהן גדול
 חשמל יאזד הוא שגלשפחה גדולה ששם כן
 אחז ופנים אזלזרנים פירשמים בשרש האלק
 בשלשה אות חזית ותויל **אות השית**
 טגז טגזת לאחמלת " מיכה .
 וטבחז ארסכו " סמנת . שורך טבחז
 לעיניך . דכרים . וטבחז טבחז והבן . כראסית . יובל
 לשבחז . ימיה . והתאר וירם הטבחז . סמול . שר
 הטבחזים כראסית . לקחות ולטבחזות . סמול וחשם
 כצאן לטבחז יובל . יסעיה . ככגול השית טבחז טבחז
 ינסני . ובהא הנקבה טבחז ואת טבחזי אשר טבחזי
 לגוזי . סמול " ומא הכינו לבני כטבחז . יסעיה
 בולם עינין וביחה ור' יונה חלק מרם לענין בישול וכן
 עשו רוב המפרשים ודמו אותה ללשון הערב שאמר
 דטבחז חבשר טבחז והחית בערבי כף בעברי " .
 ורפי רעתי אן צריך כי בולם יתפרשו עין זבח
טבל וטבל הכהן . ויקרא " וטבלתם בדם " סמנת
 ויטבלו את הבנות בדם כראסית " .
 וטבלת פתך בחוכך רנת וטבל בשם רגלו דכרי
 ויטבל אותה ביררת הדבש " סמול " וירד וטבל
 בירדן עד שבע פעמי מלכי כל ענינם בענין הויז
 אן יש הפירש ביניהם כי הרחיצה היא לנקות הרבר
 והטבילה אפעליט נגיעת הרבר בדבר הלחסקרת
 הדבר אי כולו ולדרך ההשאלה אז בשחת הטברני
 מינכ כלוגר אפי אם התרחצתי במי שלג ארור
 תרחצני בשחת כלוגר שלא אצלסן השחת כרוחי
 טבולים בראשדם יחוקל אומר על המצנפות שעל
 ראשם שהם כרוחים ויתוים תלוים לאחוריהם וטבולי
 כל שהמצנפות טבולים בצבע והנפעל נטברו בקצת
 השש . גטע **טבע** טבעוגים בשחת עשו
 טבעתי ביזן מצורה . קניס ויטבעו כיהו
 ושרא נזכר פועלו כהרגוש טבעובים כוף סמנת " .
 ושרא נזכר פועלו מהנוס . הטבעו ככוף רגליך ימני
 על מה ארניה הטבעו . מינכ . עין הכל צלילת
 וסקיעה טבעת עגילוכומו כמדכ' ויסר פרעה את
 טבעתי כראסית . ויצקת לו ארבע טבעות זהב . סמנת
 בלם ענינים ידוע יש מהם כחותם ויש מהם בלאחות
 ויש מהם בית יד לבלים להכניס בהם בדים וכיוצא
 בהם **טבר** טעם טבור הארץ יקוטע יושבי
 על טבור הארץ יחוקל הטבור באדם
 ידוע והוא השודר ובדברי רזל הרבה באמרים פיר
 סתם וטברו פתוח וזולת . זה הרבה ולפי שהטבור

אמצע הגוף קוראים למקום שהוא מצד הארץ ונבהח
 טבור טעם טבור הארץ יושבי על טבור הארץ
טבר ובא השמש וטבר וטהרה מסקור דמיה " .
 ויקרא הלא ארוץ ברב וטהרתי מלכיס נדרתי
 מחטאתי מטלי וישב בשרך לך וטהר מלכיס ציוני
 במקום עזיד והוא כמו וטהר לא תטהרי אחי מתי
 עוד ימיה פילא תטהרי אחי שטעאת ואם
 האברי שהטהרי כתי עוד לפני תטהרו ויקרא " .
 והתאר והאיש אשר הוא טהור . כמדכר . ובסמוך
 וטהר ידים " מינכ השית והתא נקראים בקמץ חטף
 מן הבהמה הטהורה כראסית על דמנורה הטהור
 על השלחן הטהור ויקרא פיל שהיו זהב טהור והשם
 בדמי טהרה ויקרא ההא אינה ספיק ואינה סימן
 הנקבה הנפתרת אך הוא שם לבדו ומפני ההא
 בהפך הקמץ בעין הפעל כי היה ראוי בפא כמו עצמה
 חכמה ובא בתיו בלתי סמיכות ועל טהרת לכל קרש
 דכרי והמחבר אל הכינוי ואחרי טהרתו שבעת ימים
 יספרו לו יחוקל ופיל לזל אחרי פרישזו מן האת
 אחרי הראותו אל הכהן לשחרתי ויקרא פיל אחרי
 טהרתו אבל ובמלאת ימי טהרה ויקרא ההא במפיק
 והיא סימן לנקבה הנפתרת כי השם הנפרד ממנו
 טהור ובעצם השמים לטהר . סמנת . והפעל הבכר
 וטהרו הארץ יחוקל לטהרו אורטסאו ויקרא וכן
 תעשה להם לטהרם " כמדכר את ארץ ילא מטהרת
 היא יחוקל וישב מצרף ומטהר כסף וטהר את בני
 לוי מלכיס ויקרא אתם ורוח עברה ותטהרם . מינכ
 פיל ב אשר העבים מתפורים השמים טהורים וזכים
 וכן זהב טהור . סמנת . אחרי הצרפו וישאר מווקן
 ונקי מלסיג הוא טהור ובדברי רזל זהב טהור שהיו
 מכניסין אותו לאש והא היה חסר בלום וההתפעל
 אשר לא הטהרו ממנו יקוטע ויטהרו הלויים כממיה
 וטהרו והזליפו שאלותיכם כראסית את האיש
 המטהר ויקרא המתקדשים והמטהרים אל הגנורת
 יעני . בלום תיו חתפעל נופלת להקל"ו השם
 בתוספת מס השבת מטהרו . קלים השית בקמץ
 חטף לתפארת וכן רגש החית לתפארת כרגש מקדש יל
 זרבים כמותם והראוי בלאדגש מטהר בפלם מדבר
 משטר ופיל השבת מטהרו כן השבת זכותו ונקיותו
 וזר מלכ תו וכסאו לארץ מגרת **טוב** מה טובו
 אוהדיך יעקב כמדכר מה טובו דודיך סיין
 זהפעל הכב הטיבות כי היה עם לבכך דכרי וותאר
 טוב לפני האליל קלל וירא אלדים את האור כי טוב
 כראסית . טובם כחודק מיכה הטובה היא אם רע
 כמדכר צדיקים וטבים ממנו מלכיס ונסבע
 לחשינה טובים . ימיה . כל עשירים ז ז

משה לחובב בן רעואל המדיני ואמר ותבאנה אל
 רעואל אביהן דומה לו כי רעואל הוא יתרו וחובב בן
 יתרו ולא יתכן לפרש כך כי הלא אמר לו כי על בן
 ידעת חנותינו במדבר והיית לנו לעינים ויתרו הוא
 שהיה עמם במדבר כמו שאמר וישמע יתרו כהן
 מדין וגו' אבל חנכון כי חובב הוא יתרו ורעואל אבי
 יתרו ומה שאמר אל רעואל אביהן הוא אבי אביהן
 בן דרך הלשון לקרוא לאבי אביו ולכן בנו בני
 והשם ביום חתונתו טריס כלו' ביום חופתו שהוא
 יום שנעשה חתן ואז יקרא חתן מבלי הסמיכה אל
 חתנו קול חתן "ימניה" והוא כחתן יוצא מחופתו
 תליס כי חתן דמים אתה לי שמנת נראה מסברא
 כי כמו שהיו קוראים לאדם ביום חופתו חתן כך היו
 קוראים לתינוק ביום המולד חתן כי עיקר מלת חתן
 הוא ענין התחדש בשמחה וכמו שתתחדש השמחה
 ביום החופה כן תתחדש השמחה ביום המילה ופירוש
 כי חתן דמים אתה לי אמר בתחלה והיה בדרך במלון
 ויבקש המיתו כלומר שביקש המלאך להמית את
 משה מפני שלא מל אליעזר בנו הרגיש משה כי
 בעונש המלה היה רצוה צפורה למול אותו כי הוא לא
 יכול מפני החולי שהיה כבר עליה ותקח צפורה צר
 והכרות את ערלת בנה ותגע לרגליו פ' לרגל
 משה כלומר אם מפני העונש הזה נזלית הנה דם
 המילה ותאמר כי חתן דמים פ' במולה את בנה אמר
 כי חתן דמים אתה לי כלומר נעש' לי היום חתן דמי'
 ולהריגת בעלי וכשהגיעה מדם המלה לרגל משה
 ורפה החולי ממנו אז הכירה ואמרה חתן דמים למולי'
 שמנת כלומר אתה שקראתיך חתן דמים אינך חתן
 לדמי ההריגה כי אם לדמי המולת **חתן**
 הן יחתקו ופי' ישיבנו איננו והשם אף
 היא כחתן תארב מטלי בשש נקדות ענינים כענין
 חטיפה בטית וכבר פירשנו בשרש חטף וכף כחתן
 כף האמתי כמו כף השבעה לי ביום ול' כי בעת
 שתוכל לחתן ולקחת הארב **חתן** חתן בחשך
 בתים איננו ואחת בקיר יחוקל " **יחוקל**
 אם חתרו בשאול עינים חתן נא בקיר יחוקל
 והשם אם במחירת ימצא הגנב שמנת ענינים כענין
 חפירה ומה ויחתרו האנשים להשיב אל היבשה " **יחוקל**
 יבנה פ' שהשליכו הברזלים שקודין אגקורש בים והיו
 חותרין בהם בקרקע היבשה להוציא הספינה אל היבשה
 או ויחתרו במחשבו כל' חקרו וחפשו עלות ותחבול'
 שיוכלו להוצי' הספינה אל היבשה ו' מ' רחתו
 כמשוטות דומים לחופרים בים **ואשר חס בני**
ארבע אותיות

חבצלת חבצלת השרון טריס התיותו
 הנקבה כתיו שושנת העמקים והיא
 חנקרא ורד בלשון לזל רוסא בלעז **חבלל** חבלילי
 עינים צראטית תאר והשם חבלילי עינים
 עינים ענין ארמימות העינים מרוב שתות היין
חלמיש מצור החלמיש לנרי מצור החזק והתקי'
 בחלמיש צור לנריס סמוך לל' מן חזק
 הצורל וחוא כמו תולעת שני שני התולעת ולפי שלא
 יפול לשוק חלמיש אלא על צור אמר בלי זכר צור
 בחלמיש שלח ידו" איננו שמת' פני בחלמיש
חנמל ושקמותם בחנמל תליס הוא מין ממיני
 חברד ורבי סעדיה תרגם אותו בערבי אל
 צקי עוהוא הקרח החזק שקודין לו בלעז קישו שמשבר
 פרח וזאילנו ומיבש הלחוח **חספס** דק מחוספס
 שמנת פגלגל ועגול ולדעת אנקלו שחרג'
 מקלף הוא מן מחסף הלכן ועין הפעל נכפל **חרגל**
 ואת החרגל ייקרא מין ממיני הארבה
חרטום וכל חרטום ואשף ולא יכלו החרטומי שמנת
 כמו מכשפים אלא שחלוקים בחכמתם כמו
 שאמר לחרטומים ולאשפים ולמכשפים לניל וכתב
 ר' אברהם בן עזרא ול' כי חרטומים הם חכמי התולד'
 היודעים העיקרים ותולדת כל דבר וכל מעש' שיעשו
 בלש' לפי קרא להם נבוכד נאצר בעבוד שהם יודעים
 עיקר החלומות ואיך תראה הנפש דמיונות בלילה
חרמש וחרמש לאתגף לנריס מגל **חרצב**
 פתח חרצבות רשע ישעיה
 קשרים ואמרים וכן אין חרצבות למותם תליס פירוש
 שלא יבאו להם יסורין ותחלואים בעת מותם כי
 במרגיע ובטחת ימותו **חרצן** סחור צנים ועד זג
 במדבר תגרענים הפנימים **חשמל** בעין החשמל
יחוקל מלאך ששמו כך ובעין גיון
 שלו ראה מתוך האש וכן אמרו ל' מעשה בתינוק
 שחיה דורש במעש' מרכבה והיה מבין החשמל
 ויצא אש מהחשמל ואכלתו ועוד אמרו כי
 חמלה מודככת באמרם מאי חשמל אמר רב יהודה
 חיות אש ממללות במתנית' תנא עתים חשות עתים
 ממללות בשעה שחדבור יוצא מפי ה' ק' ב' ה' חשורת
 בשעה שאין חדבור יוצא מפי הקבה ממללות כל'
 משבחות ומהללות ה' ויתכן שיחיה חשמל שם העין
 שהוא קרוב לעין האש כי אמר בעין החשמל מתוך
 האש ואמר בעין חשמל כמראה אש בית לה סביב
 סביב ממראה מתניו ולמעלה
 ואמר במראה השנה

וקראו גבר לפי שהל מתנאה וכתגבר כמו שאמ' וצבי
כרום קברו כיר תהי טירתם נשמה קלים .
בחגריהם ובטירותם כראשית " פירוש
ארם ונקרא הארמון כן לפי שכותלי הארמון עשו
טירות טירות שנה בשנה באבני גזית כי הכור הוא
הגן אבדברי לול נדבך . והאימנין קורין בראש
הגרבך " וכן טורי גזית " וטור כרותות ארזים " מלכים
הן נדבכין וית סדרין וכן תרגם יונתן ומבשלות עשו
מתחת הטירד סביב " יחוקל " כל"ע לנדבכיא לפיכך
נקרא הארמון טירה אבל טירת כסף " טיריס " אין פי'
ארמון לפי דעתי אבל פי כותל כמו שאמר לוח ארז
וד יונה פי בענין ארמון והבדיל טור וטיר בענין
ובשרש ולפי דעתי כי הוא ענין אחד ושדש אחד
טלל הוא יבגנו ויטללנו . נחמיה פי וסכהו כלו
ישים עליו תקרה וכן אמרו לול לפוכה
מטללתא וכן תרגום בסוכות במטליא ותרגום בצל
קידתי בטלל שירחתי ועא כי טל אורות טליד . יטעיה
נמלא טל " טיריס " אם השמים יתנו טלם הדגש
לחסרון הכפל ולשון רבים טלים או טללים על משקל
צללים טלא נקוד וטלוא העקודים והטלוא.
הנקדות והטלואות כראשית
הוא רשום הכתמים הגדולים כי נקוד הוא רשום
הכתמים הקטנים נקדות נקדות " וטלוא הוא שכתמי
דחבים וכן ונעלות כלות ומטלואות . יחוסע שהן
מתקנות בחתיכות עור עליהן במקום בלייתן וכן
אמרו לול לחתיכת עור בטלאי על גבי טלאי וכן
לחתיכת בגד מטלית וכן ידמו כתמי הגוונין חתיכות
חתיכות ותעשילך במות טלואות " יחוקל . כלומר
בגדים גוונים הרבה ויתכן להיות משרש זה זאב
וטלה . יטעיה " כלה חלב אחד " טמוט " ואעפי' שכת'
בזא לפי שמצאו קבוצו באלף ובזרעו יקבץ טלאים
יטעיה " ואעפי' שהיה מן הדין להיות למד טלאים
בצרי כמו שאר בעלי האלף כמו מן צמא צמאים טמא
טמאים בא בקמץ כמו תהגו אך נבאים מן נבה רגלים
ואם תאמר כי שרשו טלה בהא וא טלאי מוסרת מיד
באלף ועמי תלואי הוא רחוק לפי שהשרש הזה באלף
נמצא במלות הרבה ובחא לא נמצא ועוד כי טלאים
אינו מקובץ בדרך בעלי החא כי היה ראוי לו לומר
טליט כמו מן קנה קנים ופי טלה חלב שהיה ערין יונק
חלב ולא אבל עשב עדיין והוא המשובח . ויפקדם
בטלאים . טמוט " פי שהוא שם מקום והנכון שהוא
כמשמעו מן טלה שידע מנינם על ידי שהביאו כל
אחד ואחד טלה כי זמן פסח היה וכן תי' באמרי פסחיא
טמא כי טמא גזר " כמדכר " וטמאה שבועים
והטמא הארץ " ויקרא והנפעל והיתה אם

נטמאה . כמדכר . כי בכל אלה נטמאו רגלים " ויקרא
ויש אומרים כי מזה השרש ונטמאתם במ " ויקרא
והוא אמר אלך והנכון אצלי שהוא משרש טמאה עם
נטמינו בעיניכם . חייב והתאר וטמא טמא יקרא
ויקרא כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא
שפתים . יטעיה טמאים הם וטמאים יהיו לכם ואם
כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנו קרבן לוי " .
ויקרא פי בהמה שהורה בעלה מוס ולפי שהיא
טמאה אצל המזבח קראה טמאה כך פי לול שבהמה
טמאה ממש כבר אמר למטה מזה ואם בבהמה טמאה
ופרה בערכך ויקרא והוא מדבר במקדיש בהמה
טמאה לברק הבית ואעפי' שאמר בפסוק שלמעלה
ממנו אך כבר אשר יבכר לוי זה שאמר ואם בבהמה
הטמאה ופרה בערכך לא יתכן בענין בכור שהרי פטר
חמור לא היה נפודה בערך כי אם בשנה ואך אם טמאה
ארץ אחותכם יחוסע והשם ואל תאבלי כל טמאה
טופטים וטומאתו עליו ויקרא והפעל הכבד
כי טמא את דינה בתו כראשית ולא יטמאו ארץ
מחניהם כמדכר לטודו או לטמאו ויקרא למען
צמא את מקדשי יחוקל . הגה נפשי לא מטמאה
יחוקל וטמא התפת טמא המלך מלכים והוציא
ד' יונה אלו השנים לענין חרבן ואין צורך כי מקום
גילולים היה והמלך הסיר הגילולי וטמא המקום כלומר
שם אותו מקום טומאה לפי שהיה מקום גילולים צוח
שיהא מקום טומאה להשליך שם הנבחות והטמאות
ושלא נזכר פועלו מורכב עם התפעל אחרי אשר
הוטמאה לכריס משפשו עם תיו התפעל התטמאה
ועם זה מענין טמאה כי אחרי שהיתה אשתו ונבעלה
לאחר אעפי' שגרשה הרי היא טמאה אצלו ואזול פי'
אחרי אשר הוטמאה לשון מניעה כלומר אחרי
שנמנעה ממנו שלא יכול לקחתה בעודה אשת
האחרון וכן יבא זה הפי לדעת לול שקבלו שאפי'
נתארסה לאחר אעפי' שלא נבעלה לו אסורה לבעלה
הראשון דכתיב והיתה לאיש אחר כיון שהיתה בת
חיה ואם אנתה מותרת לחזור לראשון כיון שלא
היתה בה הויה אם כן הוטמאה לל נכנעה וכן פי' אל
תאבלי כל טמאה טופטים כלומר כל דבר
הנמנע מן הנזיר וכן אמרו רבותי זל מאי ואל תאבלי
כל טומאה אמר ר' יצחק דביר' אמי תנא דברים
האסורים לנזיר ולפי שהדבר הטמא נמנע אמר לשון
טומאה על דבר הנמנע וההתפעל ולא לה טמאו לא
ישמא בעל בעמיו . ויקרא משפס עם תיו ההתפעל
תתטמאו יתטמא טמא נטמינו בעיניכם
חייב ונטמאתם במ " ויקרא ענין
פתימת הלב ואין דעת כמו שאמר מדוע ו ד

ומלאים כי טובת חנה כלאשתי" יפות שבע פרורת
הטובות שמנת יופות " וכן בח' ר' טוב " ממנש
ואין איש גבני ישראל טוב ממנו " ממנש " פי יפת
מראה וכן ת' שפיר והשם על כל הזוכה אשר עשה יי
לש' אר" ממנת " טובתי בל עליך תליס " ובלי הא
והח' הטוב והוא כמדבר ובהמכו ישוב החלם
שרק ורב טוב לבית ישראל טוב הארץ תאכלו
ישעיה " אני אעביר בל טובי על פניך ממנת " זכר
רב טובך יגיעו " תליס ויש לוט' כי טוב בחלם שם
תאר וטוב בשרק שם דבר ובין בכמוך ובין בסוכות
אחר הם והוא הגבון כי מבור וטוב לבנון ימוקל " **מ**
כמד' והוא בחלם **טוח** טוח שוואת העזים " והש'
ויביאו מזה " ידעו פי שוואת העזים את שער העז'
כוח כי טח מראות עיניהם " ישעיה פתח וטח
את הבית יקרא קמץ והגם טחים אותו טפר ימוקל
אמור אל טחי תפל ויפול ימוקל " והשם איה
הטיח אשר טחים " ימוקל " והמקור מהנפעל ואחרי
הטוח " יקרא ויתכן שיהיה כי טח מראות פעל עומד
או יהיה יוצא כחביריו והטח הוא נביא השקר או הלב
כמו שאמר לב הותל הטח וענין הטיח הוא שטחין
כותלי הבית בסיד או גחבר בין אבן לאבן כנחוץ
או כל הכותל הן אמת חפצת בטוחות " תליס " מי
שת בטוחות חכמה " חינוכ " פי בליות ואמרו כי
נקראו כן לפי שהן טוחות ומבוסות בחלב **טור**
טור אודם פטודה טורים אבן " ממנת " שלשה
טורי גזית וטור כרותות ארזים " מלכיס וטור בחם
סביב לארבעתם ימוקל ומסקל אחר טירת כסף
טורים פי שורות ומערכות ועוד גובר בשרש טור
טוש כנשר יטוש עלי אכל " חינוכ " פי יחוש
תרגום כנשר חש לאכול כנשרא דטאי למיכל

טוח כמטחוי קשת פראסית פי כהורות החץ
במשיכת הקשת כלו שיעור מרוצת החץ
והוא שם בלשון רבים ור' יונה פיר' שהוא פעל ויאמר
ממנו כל בנין הדגוש טיחה טיחתי וגומר מטחוי
מטחויים ובסמוך מטחוי קשת ופי' היא הרחיקה ממנו
כמו שמרחיקין מושכי החץ בירותם **טוח**
וטחנו ברחים " כמדבר " ויהי טוחן בבית
האסודים " טופטים " וישחן עד אשר דק" ממנת כל'
שף אותו בפצירה פ'ס וזו היא טחיתו קחי רחים
וטחני קמח " ישעיה " על שם סופו כמו וגם אפיתי
על גחליו לחם וחדוכים להם כמו שכתבנו ובטי'
הטחנות " קהלת " והם השנים הגסות שהם טחנות
חמיכל ואבות אתו טחן " דברים מקור וכן כחורים
טחון נשא" חוכה " בפלם עמד פתח האה' כלומר
לשחון נשא או יהיה טחון שם וברגדה אומר כי טחון

שם הרחים וכן אמרו אין רחים בכבל והיו הכשרים
נותני על בחורי ישראל הרח' להוליכ' לבבל דע' אנק'
כי ואבת אותו טחן שם לפצירה פים שתרגם ושפית
יתה בשופינה ותהיה בית השמוש דסו הוהוא כמו
ואכות אותו בטחון זמ' א' בשל קול הטחנה " קהלת'
פי קול טחנת השנים ומזה הענין טחן לאחר אשתי
חינוכ' כל' תעבד אחרים או הוא על דרך כבוד כגוי
למשגל והראיה מה שאמר אחריו לפני עניים הטחנו
ישעיה תבו ותכתתו כי הטחנה היא כתורת ד' רחים
זו בזו **טחר** בשחין מצרים ובטחורי דברים
ושתרו לחם טחורים טופטים " הוא חולו
התחתונות **טאף** והיו לטופפות בין עיניכם
דברים פי לשון טופפת הוא כמו ציץ
שקושרין על המצח כמו שאמרו רבותינו ז' לא
בטופפת ולא בסנביטין ואמרו טפפת אמר ר' אבהו
המקפת מאן לאון ויש שהוא נקשר על חורוע כמו
שאמר התרגם ואצעדה אשר על זרועו וטופפת דעל
דרעוהי וזה טפפת הכ' בתורה ידוע והוא הנקר בדברי
ז' ז' תפילין ואמ' שה' ד' בתים תפילין של הראש וסמכו
בזה אחר הקבלה על לשון טפפת כמו שאמ' בכתפי
שתים פת באפריקי שתים ופי' בין עיניך בגבה הראש
מקום שמוחו של תינק רופף שהוא נכוון כנגד בין
העינים וכן פי' לאתשימו קרחה בין עיניכם פי'
הצילני מטיש" תליס " דפש וטיש " ישעיה
ידוע וזכר ומכביר עליו עב טיש " חנקק " והוא מלח
אחת מורכבת מן עב ומן טיש ולרבו הטש **טיל**
זו הטיל רוח סערה אל חים ויטילו את
הבלים אשר באניה אל הים שאוני והטילו אל הים
יונה והטלהי אהבם מן הארץ " ירמיה " ופי'
שאול את דחנית עליו להכותו " ממנש " ושלא נזכר
פעלו מדוע הוטלו " ירמיה " הגם אל מראיו יוטל
חינוכ' בחיק יוטל את הגורל " מטלי " ענין הסעה
והשלכה והביאר' יונה בזה השרש הן איים כדק יטול
ישעיה מבנין נפעל ויתכן שהוא משרש נטל " ומה
הענין בהבפל הפא והלמד דנהי' מטל' לך טל' טלח
גבר ענין הנסיעה והנעה וחל' הרגילו הרבה בלשון
טל' טלח ואמרו על זה הפסוק טל' טלח
דגברא קשה מראיתא לפי שהאשה תמצא יורר'
מרחמים מן האיש לחלשתה ואעפ' שעל דרך
הדקדוק היה לו לומר שלטתא היא ורא תיך ככדו
בחלק הדקדוק כמו עריה בשת וענוח צדק חולרם
ואאול פי' גבר תאר לטל' טלח כאלו אמר טל' טלח גדול
הא טל' טלח אינה לנגב אך היא נטפת ולפי דעתי כ'
מלת גבר היא קריאה כלומר אתה הגבר הנהי'
טל' טלח גבר ועטן עטר

חיסור ועד הבית למעלה שהיה בנוי במדת הטפח
 ו"ת וס זבלין כפופ כ"א" והפעל חכבד מכנו וימיני
 טפוח שמים "י וניה" ובקצת ספרים מרוביקים
 טפוחת בקמץ חטף אשר טפוחת ורביתי "איכה" אמר
 טפח ני בענין גדול הנערים כי כן עושיין לתינוק
 שם טפחין איתו ומי שרן אכריו בכל עת כשמתחילין
 איתו "וכן השם טפוחת עוללי טפוחים" איכה "כלומר
 עוללים שיטפחו אתם בעידם קטנים ויתעסקו בגדול
 ואולם אחר כן" הבי' המטפחת אשר עליך "נת
 פ"י צעיק וכן והמטפחות והחריטין "יטעיה" פ"י צעיקים
 וכן בדברי רז"ל שטפוחת ספרים שכלו עושיין מהן
 תכריכין למת מצוה וזו היא גניזתן "ויש מפרשים
 המטפחות מהענין הראשון והם בתי הידים גונטץ
 בלעז טפל טפלו עלי שקר ודים תלים
 ותטפל על עוני ואולם אתפ טפול
 שקר אינך "ענין המטיכה והדיבוק" וכן בדברי רז"ל
 אמרו שיחא ישראל עיקר ועקב טפל לו כלומר
 דבק לו ומחובר אליו ופ"י טפל עלי חכו עלי מח
 שלא עשיתי וכן ותטפל על עוני תחבר על המעט
 שעויתי עונות אחרים או עונות שעשיתי בעוד שאיני
 ראוי לגמול כמו שאמר ותורישני עונות נעורי
טפש טפש כחלב לבס תלים "פ"י שמן וכן
 תרגום השמן לב העם הזה טפש ליבא דעמא
 הדין "ומזה קראו לאשר הוא מבלי דעת טפש
טרד דק טורד "משלי" פ"י שאינו נפסק אלא
 דולף תמיד וכן קראו רז"ל לפי שעסקו תמיד
 על ענין ולא נח ולא שקט ממנו טרוד כמו שאמרו
 בעל הבית שרד בפועלו הוא **טרה** לחי חסור
 טרה "סנטיס" ומכה טרה יטעיה "פ"י
 לחה וכן הוא בלשון ערבי אבל בעל המסורת אמר
 ב' ואינון בתרלוטני **טרה** הנו עליו לטורח
 יטעיה "טרחס" ומשאבם "דכריס
 ע"ן הכובד והעמל ורז"ל הרגילו הרבה בזה הלשון
 והגמול הכבד מזה אף כרי יטריח עב' כלומר להביא
 היות לעולם יטריח העב ויכ' ידו מרוב המטד ויהייר
 דימן רוח כמי' כ' תחת ידיו מן כוה וני מן ונשא אלך
 בניהם קינה **טום** טום כלל לדבר כראשית
 בשש נקודות כטום שום אבן"טו בשום
 יבא הורסה "סנטיס" בשום תחיל ילדה" יטעיה
 ענין חמלה הזאת קדם ופ"י ושכואל טרם יטעיה
 וטרם יגלה אליו דבר יי"ט טמוט "קדם שידע שמואל
 אר"י וקדם שיגלה אליו דבר" היה זה שקרא אליו
 יי"ט טמוט" ולפיכך לא הבין כי קרא אליו וכן יוני
 אלהים טרם יכבה "טמוט" קודם שיכבה הגר שהיה
 דולק בהיכל יי"ט שמואל היה שוכב במקומו קרא

אל שמואל וזו ויקרא נוספת כוונת אברהם את עיני
 הטרם תדע כי אברהם מצרים טמוט פ"י הקודם
 שתשלחם תרצה לדעת כי אברהם מצרים בי טרם
 תיראון מפני יי אלהים טמוט פ"י אבר משה לפרעת
 ידעתי כי אתה ועבדיך טרם שאתפלל בעדכם תראון
 מפני יי אלהים אבל אחר שאתפלל ויחדלו הקולות
 והמטר תוסיפו לחטוא "ול' יונה הוציא כ' אלה לענין
 אחר ואין צורך רק כלם פירושים קודם **טרף**
 וטרף זרוע אף קרקר "דכריס" חציו קמץ
 וחציו פתח כי הוא טרף וירפאנו "הנטיע" כלו
 קטוף וכבר כתבנו הרומים לו בחלק הדקדוק במלת
 פעל פץ יטרף באריה נפשי" תלים "ויטרף לעד אפו
 עמוס" בניטין זאב יטרף ימי לטרף טרף
 יחוקל" והנפעל כל היוצא מהנה יטרף ידמיה אם
 טרף יטרף טמוט "ושלא נזכר פעלו מהרגוש טרף
 טרף יוסף כראשית והתאר לנקבה הטרפה לא ישלש
 טמוט כל נבלה וטרפה לא יאכל לשמאה בה ויקרא
 על הטומאה בא לחזהיר לכהן לפיכך אמר לשמאה בה
 כי על אבילת נבלה וטרפה גם ישראל מזהירים "ואמר
 לא יאכל לחזהיר על נבלת עוף טהור שאינה מטמאת
 אלא באבילה כל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה
 הוצרך לחזהיר הכהנים לפי שהותר להם בשר מליקט
 הייתי אומר יותרו להם שאר נבלה לפיכך אמר לא
 יאכלו הכהנים והשם עד יאכל טרף "כמדבר" בשש
 נקודות מטרף בני עליה "כראשית" מהררי טרף
 זקנים פ"י הורים ששם החיות הטורפות והנה עליה
 ויתטרף בפיה "כראשית" שם תאר מפני שהוא קמוץ
 והוא תאר לעלה כלומר עליה זית היה טרוף בני
 היונה וכן דעת אנקלוס שהוא תאר שתרם תביר
 ענין הטרף הוא ענין הלקיחה בחטיפה וההבאת
 בכריתה וקראו רבותינו ז"ל לנקבת הריאה וכיוצא
 בה טרפה אעפ"י שאינה נטרפת ביד חיה ואעפ"י שאין
 נכר בה כריתה לפי שסרכת הריאה מפני נקב הריאה
 וכריתה היא שאין טרבה בלא נקב "ולפי שפרנסת
 החיות על ידי טרף אמר גם לפרנסת האדם טרף שגם
 היא על ידי לקיחה זה מזה "ואעפ"י שאינה בטר החיות
 ויהי טרף בביתי מלככי" בשש נקודות ותתן טרף
 לביתה המדיפני לחם תקי" משלי" כלומר פרנסתי
 ועא כל טרפי צמחה תיבש יחוקל" פירושו עלש
 וכן תרגום עליה זית טרף זיתא ויתפרו עליה תאבת
 וחטשו טרפי תאנין

ואשר הם בני ארבע אותיות

טאמא וטאמא תיח במטאמי השמר "יטעיה
 אם יחז שדש המלה טוא נכפל בו הפא

נחשבנו כבחמה וכן ענין ונטמם גם כי אכילת
השרצים סתמת הלב ומונע ממנו חבינה וברבני רזל
נכפלו הפא והעין בזה הלשון באמר מטמם את הלב
וקראים גם כן שומטו ש הוא פתים שלא נראה לו
זכרות וכן זכרוהו כפול העין לברה באמרם היחה לו
גומא וטממה בכית חייב משום בונה בשדה חייב
משום חורש ומלא אחת זכרו
בלא חכמה על ארבעה דברים נכסי בעלי בתים יורדין
לטמון כרום למקום שיהיו סתומין מהם שלא ישובו
להם עוד ויש פפרשים מזה כי איש פמא שפרטים
יטעו כלומר סתום שפתים שלא אוכל לדבר **טמן**
טמן עצל ידו בצלחת "מטלי" טמנו פח לי
וטמנתם במלש אשר טמנתיו שם "ירמיה" וישמנו
בחור "טמנת" וישמן אותם יעקב תחת האלה "
יחזיק" טמן בארץ חבלו לטבון בחבי עוני אינן
חגפעל והטמן בעפר "יטעיה" והפעל הבכד וילכו
ישמינו מלכיס והשם נתן לכם מטמן כראשית
כי יש לנו מטמנים בשדה "ירמיה" ובשרק ומטמני
מסתרם יטעיה "פניהם חבוש בטמן" אינן תאר
למקום שיטמנם בו וכלם ענין הסתר והעלמה **טנא**
ולקח חכה הטנא מידך "לרזים" בשש
נקודות ברוך שאך "לרזים" ענין סל כתרנו
טן איככה אמנם "סירש אלבלגם ובדברי
הל בענין לבלוך בזה הלשון באמרם
במביאית המטונפות וזולת זה רבים **טעה**
הטעו את עמי "יחוקל" והפעל הקל
ממנו לא מצאנו במקרא אך נאמר אתו על לשון
המקרא בלי ספק כי הטעו פעל יוצא לעמי והעם טועו
ועוד שמצאנוהו במשנה העובר לפני התיבה ושעה
והוא ענין סגנה וענין העה הכתוב בתיו ושעה בשירת
ענין אחר הם כי הם ממוצא אחד וכ תר אנקלוס ותלך
ותתע ואזלת וטעת **טעם** ולא טעם כל העם
לחם "טעם טעמתי בקצה המטה
אטעם לחם או כל מאומה" טעם "אל ישעמו מאומה
ינכה" והשם אפ יש טעם בריד חלמות "אינן יוטעמו
בצפחית ברבש" טענות "והיה טעמו כטעם לשד
חשמן" כמדכר "ובתוספת עם ועשה לי מטעמים
כראשית" ובקברן הבקות ואל תתאו למטעמות
בלם ענין טעמה שיטעם אדם בפיו ואינו אוכל ממנו
ומעכיר על גרונו כי אם מעט וכן ארזל מטעמת אינה
צריכה ברכה והשרוי בתענית טועם ואין בכך כלום
תנה כי הטעמה בפה או בלשון בלבד שיקח אדם
בקצה לשתו וישעם כדרך השועמים וד' יונה ודלק מהם
בענין אכילה ומהם בענין טעימה והנכון כי בלש ענין
טעימה ופלי ולא טעם כל העם לחם אפי טעם אין עדיך

לומר שלא אוכל ולפי שהחך טועם מיני המאכלי כמו
שאמר וחך אוכל יטעם לו אינן ואמר ועשה לי
בטעמים כלומר תבטיל שיטעם החך בטעמי מיני
התבלין חשובים וענין אחר מטעם הפלך וגדוליו
ינכה משיבי טעם מטלי "וטעם זקנים יקח" אינן
ברוכה את וברוך טעמך "טעם" לדוד בשנותו את
טעמו טעמו וראו ג' טוב יי "תליס" טעמה כי טוב
סחרה" מטלי ענין הכל העצה והראיה בעין הרב
ותכן הרב **טען** טענו את בע רבם כראשית
פי עטפו וכן חרגום הוחת פשא תחות טעוניה ובדברי
רבתי ולכדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים
חולת זה הרבה או יהיה פי טענו ענין דקירה שדוקרי
הבהמות בדרך שלהם ללכת מהרה כן פי אאל
ודמחו ללשון הערב שאמר אטעון חמר כלומר דקור
החמור בדרך למרוו וכן מטעני חרב "יטעיה"
מדקרי חרב **טפף** לחם לפי הטף "כראשית
וכל הטף בנשי כמדכר ואת כל טפם
כראשית ענינם הקטנים והפעל ממנו הלוך וטפוף
יתלכנה יטעיה כלומר כמו שהיו הולכות
בדרכים ובשוקים מספקות ומקרות בחצפה כמו
הקטנים שאין להם בשת ודעת וילכו בכפוף ובדקור
בפני הבל ולא יחבישו או יהיה פי וטפוף טן תף
בתיו כלומר ילכו בשוקים מתופפות בדיהן ובעבסל
ברגליהם ויהיה טפף ותפף בענין אחד כמו טעה ותעה
ועוד פי בו מלשון רבותי זל לא מחזקות ולא גדושו
אלא טפופות כלומר מלאות בשוה בלא תוספת ובלא
גדען וכן אמרו אלף טפף גנאות פי אלף גנות טפופות
שבניות בנין שוה שאין בו תוספת ולא גרעון וכן פי
הלוך וטפוף היו מרקדות בהליכתן בגאווה לעשות
פסיעת שוות **טפח** כסגרת טופח "טמנת
שש אמת באמה וטפח" יחוקל ומא ועובד טפח "
לכני" כסגול והקבוץ מצאנו במקרא בלשון נקבות
הנה טפחות נתת ימי תליס "ורזל נשחמשו בלשון
זכרים טפחים טפחים ענין טפח בענין זרת אבל אין
מדת הטפח כמדת חזרת כי מדת הזדרת באצבעות
היד מפחרות ומדת הטפח בארבע אצבעות דבוקות
זו בזו והזרת הוא שלשה טפחים כמו שכתבנו ופלי
הנה טפחות נתת ימי כמו שמדת הטפח קטנה כן
מדת ימי לפי שאמר הדיעני יי קצי וכדת ימי מה היא
אמר הנה טפחות נתת ימי כלו אפי אחיה כל מה
שיוכל אדם לחיות טפחות הם ימי והלדי כאין נגדך
כמו שאמר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול
דמסר עד חפחות" מלכיס פי מן

במקדש אבל כי דינה אבל יבלת זה דכתב
בתורה ואתא למה שיש לה יבלת כמו חרוץ
שהוא נאר וחכוב במשנה הוא שם דבר ליבת
עצם יבם בא אל אשת אחר ויבם איתה
כראשית לא אבה יבשי לרבים פי מי
שלו קח יבם זו שתא אשת אחיו הוא נקרא מיבם
והוא נקרא יבם לה היא יבמה לו מאין יבמי ונגשת
יבם נר לרבים וכן אשת היבם נקרא לה יבמה על
שבעלה הנה שמה יבמתך וכן ואין יבמתו
יבמתך מחיבד מן יבמה בי אם מן יבמתו כמו
שכתבנו בחלק היקדוק יבש כי יבשו אפיקי
מים יגל יבשו עצמותינו יתקל יבשח
הארץ כראשית ויבש הנחל מלכים ויבש
מקורו הנשע על משקל יאות מן יאת הן יעצר במי
ויבשו לויכ ול יונה כתב כי ויבשו בחירק הוו ונוח
היוד ואנחנו לא מצאנוהו כן בספרים המדויקים כי
אם בשוא הוו וחירק היוד וחלקה אשר לא תמטיר
עליה תיבש עמם עד יבשת המים כראשית מקו
בפלס מבלתי יכולתי או יהיה שם והפעל חכבר
אשר הוביש יאת מי יסוף והנשע הובשתי עץ
לח יתקל הובישו כל מצולות יאור וכריה וגם
הוא פעל יוצא ול יונה שמהו בורד ואין צורך כי כן
על הפסוק ועבר בים רוח צרה והכה בים גלים פי
זהבתי הרוח את גרי הים והובישו הרוחות כל מצולות
יאור וכבר אחר תיבש גרם מנלי גועד בים
ויבשהו כחם משפטו ויבשהו והיוד הכתובה היא
יוד איתן היוד השרש נעדרת וכשנעדרה נשאת
תנועת העל היוד הנוספת ול יהודה אמר בהפך זה
ויש אחרים כי משפטו ויבשהו פבנין הפעיל וכן
דעת ארונים אביןל והשגנוזלים עליבשה יעשיה
ותראה היבשה כראשית או הוא תאר ובתים
המירתתהא ויבשת ידיו יצרו תלים והתאר במשק
אזרץ יבש יתקל נפשינו יבשה כמלכ
יבשות האד יתקל הענין הזה ידוע שהוא ענין
חרב וענין אחר לא עתה יבש יעקב יעשיה גם
בוש לא יבושו יבושו רודפי אל אבושה אני
ירמיה וכל ארצה תבוש על משק יאות ואות מן יאת
והפעל חכבר הובשת היום את פני כל עבדים סמנל
ואשר הם פעל עומד הובישו אברים הגפן הובישה
יגל על דרך משל כאלו יש לה בושת כשאנו
נותנת פריה כראוי וכן הוביש תירוש יגל הובישו
חכמים ירמיה כל הוביש על עם לא יועילו למו
יעשיה כתוב בשני נחם בארץ וביוד כי הוביש
ששון מבני אדם יגל כלם ענין בשת ויש לפרש
וגפן הובישה הוביש תירוש יגל ענין יובש

וחפסן יבש לרמיה היוגבם מלכים פי
עובדי השדות וחשם כרמים ויגבם
ירמיה וכן אמר התרגום למחיה מלחין יבחלין
וכברמין יבש אשר הגה כי יי הגנה
איכה עי אבה תוגיון נפשי איכ
ושמתך ביר מוגין יעשיה והנשעל נוגי מסועד
אספתי נפשי בתולדותיה נונות איכה ופעל
כבר אחר ויגה בני איש איכה עיקרו ויגה ואאל
כתבו מבנין חשעיל משפטו ויגה והשם ונסו יגון
ואנחה יעשיה ומשקל אחר תוגת אמו מנלי
וענין אחר כאשר הגהו מן המסלה סמנל פי
כאשר הוטר מן המסלה וכבר כתבנוהו בשרש
הגה יגע יגעי בקראי תלים עד כי
יגעה ידו סמנל כי יגעת כי יעשיה אל
תיגע להעשיר מנלי לא יגעו לריק יעשיה ויגעו
עמים כדאי אש ירמיה ופעל כבד הוגעתם יי
בדבריהם מלכים הוגעתי בעונותיך יעשיה
וכבר אחר אל תיגע שמה את כל העם והנשע והשם
יגע מצרים יעשיה וכל יגיעך לרבים ומא משי
יגע ולא יבלע איכ כי הוא כלו קמוץ ושם תאר
עוף ויגע לרבים כל הדברים יגעים קבלת
תארם כל שון יגיע לפי שיש עמל ויגיעה לכל
המתעסק בהם ומא ושם ינחו יגיעי כז איכ
יאמר האחד ממנו יגיע ענין היגיעה ידוע בענין
העיונות יגר יגרתו בלעצבותו איכ אשר
אתה יגוד מפניהם ירמיה ענינם יראתי
ידא יך ויתגיד וישלח ידו כראשית
ויתכן ששרש יד ידה וממנו ידו אליה ירמיה
כלומר השליכו ביד וכל בני דוד נתנו יד תחת שלמה
דכד כלומר נתנו ידם תחתיו להיות ברשותו וכן
שם נא ידך תחת ידכי כראשית כי כן מנתג לנכנס
ברשות אחר ובעבודתו אנשי המלכה אשד בידנו
כמדכר ברשותנו וכן ולקחת בידך עשרה לחם
ותקודים מלכים כלומר ולקחת אותם עמך וברשות
וכן ויקח את כל ארצו מידו כמדכר ברשותו וכל
טוב ארוננו בידו כראשית ברשותו
בידם יוציאו לרבי ברשותם כי מלישהיה
רוצה להוציא סוסים ממצרים על ידי סוחר המלך
שלמה היה מוציא ולהם היו נותנים סחיר ההוצאה
כי פרעה נתן אותו המוציא לשלמה וכלי הקדש
וחצוצרות חתרועה בידו כמדכר ברשותו מצרים
נתנו יד איכה כלומר הושטנו ידנו למצרים והחזיקו
בידינו ולעזרנו וכן ומטה ידו עמך ויחזקת בו
ויקח תנה את ידך ויתן ידו מלכים לקיום הברית
ביבן מנח לקיום כל דבר יתן אדם ידו על ידו של

וחלמד ומסקלו ופלפלתיה במפלפל או יחיה האלף
חאחרונה במקום הא למד הפעל " ויהיה שרש המרה
טאה ונכפלה בו פא הפעל לכר ומסקלו ופעפלתיה
במפעל. או תהיה המלה בת ארבע אותיות מפעל
חכפל ופי המלה אסירנה ממקומה ואנקנה " אשקובר
בלעז. וכדברי רבותינו ז"ל. לא הוה ידעי רבנן פאי
וטאטאזיה שסעו לאכתיה דרבי דקא אמרה להחיא
אתא שקילי טאטיתה וטאטי ביתח **טנסר**
פקרו עליה טפסר " ירמיה הטית בחדק
וטפסריך כגוב גובי " נהום. חטרת בפתח ענין המלה
הקצין והשר נשלמה אות הטית
ונתחיל אות חוד יאב בילצותיך

יאבתי. תלם " ענינו כמו תאבתי " יאל חואיל
משה באר את התורה " דברים " פי חואיל הלך
אדיו צו " קושע " חנה נא חואלתי " כראשית " ולא
חואלנו ונשב " יהושע " חואל נא ולין " טופקים. ויואל
ללכת כי לא נסה. סמוט " . ויואל משה לשבת את
האיש " סמוט " ענין כלם הרצון החפץ " ופירוש
ויואל ללכת רצה ללכת לנסות בעבור כי לאנסה
סימיו ללכת באלה " וכאשר ראה כי היו כבדים עליו
חסידים מעליו וענין אחר ויואל שאול את העם " סמוט
פי השביע אותם והיה יאל ואלה בענין אחר וענין
אחר אשר נואלנו ואשר חטאנו. כמדבר " חרב על
הבדים וטאלו ירמיה נואלו שרי צוען יטעיה
ענין סכנות ושפשות **יאב** על שפת היאור
כחמית " כל המים אשר ביאור. על יאוריהם
וער אגמיהם. סמוט " על דעת אנקלס כי היאור הוא
זכר שתרנס יאור נהרא אפלי יאוריהם הרגם בלשון
אחר לפי שהוא סמוך לנהרותם. והיאור הם המים
הגרים והגמשים פלגים מן הנהר אל השדות ולפי
שנילוס הוא שנמשכים מימיו. זגרים על השדות
להסקות נקרא יאור ובן חדקל נקרא יאור אחת הגה
לשפת היאור דניט ואחת הגה לשפת היאור
דניט ועלתה כאור כלח עמוס היות נעלמת
זמשפטו ביאור **יאט** לאש את לבי קללת
להרפותו ולהעבירו מאלה הדברים שלא
אזכור אותם ודבותינו ז"ל הרגילו בזה הלשון כאמרתם
כל זמן שדבעיני מתיאשים מהם. יאוש ושנוי דשות
קבי ענין יאוש ידוע והנפעל וניאש סמני שאול סמוט
ודרו אברי נואש חינוכ לא אמרת נואש יטעיה
כלומר לא אמרת נואש לבי ונפרד נלכת אחרי אלהים
אזרים אבל התחוקת בים חכרת אותם תמיד
ותאמר נואש לא כי אהבתי זרים. ירמיה פי נואש
לבי מארבת הסם יתברך ואכרת. אינני רוצה כי

רק אהבתי זרים ואחריהם אלך. וכן ואמר נואש כי
אחרי מחשבותינו ירמיה כלומר נואש נבנו
מהלך אחרי יי כי אחרי מחשבותינו נלך והמלך
חואלתיש עמם הסתר ענין לניכך יחפרש כל דבר
מהם לפי מקומו כי בלתי נואש היא נפעל לזכר היחוד
ונמצאת בזכר הנקבה והרבים לני נראה כי ההכרח
לב הכולל אותם. ואפשר שתהיה מלה נואש באלה
המקומות שם היאוש **יאת** בילך יאתה
ירמיה " יאתו לנו האנשים כראשית. ויאתו
זכהנים לבלתי קחת כסף מלכים אך בזאת נאות
לכם כראשית ענין המלות חאלה ענין הרצות
בדבר והכנוז. ופי בילך יאתה באלו נתרצתה הכלוכה
לך כי כך נבונה ולא לאחר כי בכל חכמי הגוים ובכל
מלכותם כלומר בכל חכמתם ובכל מלכותם מורים
שאין במוך ותרנום נאות נטפס ותרנום אם יפתוך
חטאים אל תאבה לרא חטפס **יבב** נשקפה וחיבב
סופטים. כתרנום תרועה יבבא והלשון הזה נכהפק
לרול אם גנחתי הוא אם ילולי הוא אם גנחתי לרולי
שניהם כאחד **יבל** מי יובילני עיר מצור
תלם " יובילוח רגליה " יטעיה " יובילו
שי למודא " תלם " ושלא נזכר פע זממנו. יובל
שי " יטעיה " ובא בזקף בקמץ לאשור יובל " קושע
ענין הבאה " ויבא אותם בבלת חוגם ואוביל יתרון
לבלל והולך מהרה ואוביל בפדיע ועל יובל ישלח
שרשו " ירמיה. פי פלג מים וכן פלגים יבלי מים
יטעיה " ואמר בתהלה פלגים " ואחר כן פי שהם פלגי
מים וכן על אובל אולי " דניט " והאלף הכותרת היות
זכר כתבנוהו בשרש אבל תהנה הארץ יבולת.
ניקרא " והארץ תתן יבולה. זכדיה " ואין יבול בגפנים
חנקק " זכחכרן היות לבול עץ אכזר " יטעיה " כי
בול הרים ישאולו " חינוכ " עניתם ענין תבואה ופי
לבול עץ לענף. יבול ביתו " חינוכ " פי תבואת ביתו
זיש מפרשים קורות ביתו לפי שאמר נגרות ביום אפי
כלומר שיהיו נגרות אבני ביתו ויחרב משכנו על דרך
והגתה לגיא אבניה. זכר כתבנו בול הרים לבול עץ
בשרש נול " והיה כמסוך בקרן היובל שופרות
היובלים יתעטע. מר בו דהרגום שופריא דקרן
דכריא וכדברי רז"ל מאי משמע דהאי יובל ליסנא
דדיכרא הוא דתניא אמר ל עקיבה כשהלכתי
לערביא היו קורין לדכרא יובלא והשומר עצמו נקרא
יובל לפי שהוא של איל במסוך היובל דמה יעל
בדר. סמוט. וכן שנת החמשים נקרא יובל לפי שהיו
תקעין בו בשופר של איל עד שנת היובל יעבוד
עמך יובל היא. לא יצא ביובל " או חרוץ או יבלת
ניקרא. הוא ורוחה בלעז. ובמסנה חותכין יבלת

יודו שאתה ראוי למלוך עליהם והתפעל והתודה
אשר חטא עליהם ויקרא. והתודו את חטאתם
אשר עשו. במדבר. לשון הודו ידוע. ומה הענין
זבח לאלהים תודה. תלוי. הזבח שמתודה עליו
עונותיו נקרא תודה. אבל לא היה לו תורת חטאת
ואשם אלא תורת שלמים אלא שהתודה לא היתה
נאכלת אלא ליום וללילה ואעפ"י שהיה בא הזבח הזה
על עונות לא היה לו תורת חטאת ואשם כי השאת
ואשם באים על עון מיוחד. וזה הזבח היה אדם מביא
על כל עונותיו בשהיה רוצה להתודות ולשוב לדרך
הטובה. ויש אומרים כי היה אדם מביא אותו הקרבן
בשנעשה לו נס. ולכן נקראת תודה שהיה מודה לאל
על הנס שנעשה לו אם על תודה יקריבנו. והקריב על
זבח התודה. ויקרא. שתי תורות גדולות. כסמיה.
פ"י שני לחמי הורה שהיו חמץ כמו שכתוב על חלות
לחם חמץ יקריב קרבנו. ואמר גדולות כי במצח היו
שלשה מינים חלות רקיקין ורביכה. ובחמץ לא היה
כי אם מין אחד הנה מין החמץ בנגד שלשה מיני מצח
לפ"י קורא אותם גדולות. ול"י יהודה ול"י יונה שמו בעא
שתי תורות גדולות והתודה השני. ופ"י יונה לשון
קהל וקהלות. ור"ל פרשו כמו שכתבתי שאמרו
במשנה פרק שני דשבועות אין מוסיפין על העיר
ועל העזרות אלא בבית דין של שבעים ואחד ובשתי
תורות ובשיר. ובית דין מהלכין ושתי תורות אחריהן
הפנימית נאכלת. והחיצונה נשרפת וכולי. וקאמא
בגמרא תנא שתי תורות שאמרו בלחמן ולא בבשרן
מנא הני מילי דאמר קרא ואעמידה שתי תורות
גדולות ידוע שם ידוע את י"י שמואל. ולא
ידוע יעקב. כראשית. לא ידעתי את י"י שמואל
המעתיק הרים ולא ידעו "איוב" והאדם ידע את חוה
כראשית. וכל אשה יודעת איש" במדבר. אשר לא
ידעו איש. כראשית. ידעתי כי כל תוכל. איוב.
ידעתיך בשם. וארעך למען אמצא חן בעיניך שמואל
לא ידעתי נפשי שמתני. טהים. פ"י לא הרגשתי
בעצמי עד ששמתני נפשי מרכבות עמי נדיב. וכן
המעתיק חרים ולא ידעו ולא הרגישו עד שהעתיקם
וכן תבואתו שואה לא ידע מה אדם ותדעתי. תלוי
כלומר שאתה מסגיח עליו ופונה על עונו והשם כי
מלאה הארץ דעה את י"י. ופעיה. או הוא מקור והוא
הנבון מפני מלת את וכן לדעה מה יעשה לו שמואל
מקור ודעו אתכם דעה והשכל. ידעיה שם והקבוץ
תמים דעות עמך איוב. ובלא הוא הנקבה דע אשא
דעי למרחוק. איוב. והקבוץ מפלאות תמים דעים
איוב. ומא' ודעת לנפשך ינעם ודעת מחרוץ נבחר
משלי ודעת שפתי ברור מללו איוב. ופ"י ודעת

ברור שפתי מללו וכבר כתבנו הודו לו בחלק הדקדק
ובא בלשון נקבה ישוטמו רבים ותרבה הדעת דניט
פליאה דעת ממני. תלוי. ומא' מדע והשכל. דניט
ויתכן שפרשו נדע בראיית הארמית מנדע תנדע או
יהיה שורשו ידע בפלס מצב מצע. ופ"י ומביני מדע
דניט. מחשבה שחיו מבינים מה שכל האדם במעט
רמו. וכן גם צמדע ופלך אל תקלל. קהלת.
במשכתך ואמרו במלת מדוע שחיו מורכב מה
נדע ונבלעה החא ונדע בשקל בול הרים שהוא כמו
יבול ועוד נזכרו בשורש מדע. והנפעל לא נודע מי
הכהו דכריש. ולא נודע כחו סנפני. ונדע יי למצרי.
ישעיה. ושמי יי לא נודעתי. שמואל. פ"י ובשמי יי לא
נודעתי. כי נודע דוד ואגשים אשר אתו. שמואל.
כלומר נודע ונתפרסם באי זה מקום היו. יודע לוי
זכריה. יודע כמביא למעלה. תלוי. ופ"י הפסוק אז
בנין ביתך שנבנה להוד ולתפארת כי כל מי שהיה
מביא קרדום בסכך עץ בעצי הלבנון לחשוב הארזים
ולחביאם לבנין הבית היה נודע כאלו מביאם למעלה
לפני כסא הכבוד ועתה פתוחי הזהב שעל הקירות
בבשיל וכלפות יהלומן הצרים ומחללים משכך שמך
בחרות אפך על עמך כן פרשו אאול ומעקש דו כיו
ידע. משלי. ואחרי הודעי ספקתי על ירך. ידעיה
פ"י אחרי שחברתי בעצמי וחברתי המעשים הרעים
שעשיתי נחמתי בי וספקתי על ירך. והתפעל
בהתודע יוסף. כראשית. במראה אליו אתודע.
במדבר. והפעל הכבוד ואתה לא הודעתני. שמואל
הודיעו בעמים. תלוי. הודע את ירושלם. יחזקאל
למנות ימינו כן הודע. וגבוה ממרחק ידע. תלוי
וכבר כתבנו דקדוקו בחלק הדקדוק בפרשו ובפרש
ישב ופרשו אאול כך כירם יושפל יראה כלומר רם
הוא בשמים וראה השפל בארץ. וגבוה הוא וממרחק
ידע מחשמים ידע הנסחרות וידעם למי שירצו
ואת הנערים ידעתי. שמואל. כמו הודעתי. או יהיה
מבנין פעל כבוד ושל לא נזכר. פועלו מבנין הפעיל. או
הודע אליו חטאתו. ויקרא. והחלם תמורת שורק
והפעל הדגוש ידעת שחרה מקומו. איוב. אלופו
ומיודעי. תלוי. כלו שידעתי אותו סודי ומצפוני
וכן ומיודעיו וכהניו. מלכים. כלם ענין ידיעה וידוע
הוא זכרם בענין ההברה וההרגשה וכן אשר הם
בענין המשגל והכל ענין אחד ענין ידיעה. ולפי
שקרב האדם ואשר הוא ממספחתו יודעו ומכירו
נקרא בן המשפחה כודע ולנעמי פודע לאישה. רות
זמדע לבינה תקרא. משלי. הלא בועז מדעתנו. רות
חסר מם הקשר ומשפטו ממודעתנו כלל ממספחתנו
וקמץ חתיו מקום צרי ויהיה שם המשפחה מודערת

חברו על דרך תקצת לור כפיך ואפשר להיות פ' תנח
את ירך להצלותו אל המרכבה אחר שאמר לו כי לבו
ישר עזאזר לו שיתן יד ויעלהו על המרכבה עמו
היד יואב את בכל זאת "סמנל" כלומר אם שם ידו
ועצתו בדבר זה לצוותך וכן אשר הכה ביד גדליתו
ירמיה " כלומר האנשים אשר היו על ידו ובעצתו
בארץ " ור"ל פרשוהו כאלו על ידו ועצתו נהרגו כיון
שחיה לו לחוש לדבר ירחק בן קרח ולא חש מעלה
עליו הכתוב כאלו נהרגו על ידו " ולא היה בהם ידים
לגוס הנה והנה " יתנעב " כלומר לא היה בהם כח
ועצה לגוס " ופעלך אין ידים לו " יסעיה " אין לו כח
והעמדה " מלאו ידיכם היום " ומלאת יד אהרן יד
בנוי סמנתי כששמעו שימלא ידיהם מן הקרבנות
וכן מלאו ידיכם היום כאילו תקריבו קרבן בהריגתם
איש בנו ואחיו " וכמו שהיד מוכנת לאדם לכל צרכיו
כן נקרא המקום המוכן יד " ויד תהיה לך מחוץ
למחנה דברים " איש על ידו לדגליהם " כמדבר
רחבת ידים בראשית " והאתונות רועות על יריחם
כינכ " ורעו איש את ידו " ירמיה וידות מזה ומזה אל
מקום השבת " מלכים " הידות האלו היו מקום סמיכת
הזרועות מזה ומזה כשהיה יושב בכסא " ראו נא
חלקת יואב אלידי " מלכים " כלומר סמוך
לגבוליו ולמקומי אשר על ידי ארנון סופטים בלכתו
להשיב ידו בנהר פרת סמנל " להשיב מקומו וגבולו
וכן ת' כד אול לאשנא תחוסים בנהר פרת עם ארבות
ידיו " יסעיה " מקדויותיו " וכבר פרשתו בשרש ארב
ידיו כמ"ס יד חזית כלומר במקום שראית ושבוררת
ארבת משכבם ויקרא לה יד אבשלום " סמנל " כלו
מקומו ומצבתו שהציב על שמו והנה מציב לו יד
סמנל כלומר שמה מציב לו מקום למערכותיו וכן
נקרא ציר הדלת יד " שתי ידות לקדש האחד לשתי
ידותיו סמנתי " לפי שהוא מקום לעמידת הדלת וכן
נקרא החלק יד שהוא מקום מוכן לאדם חלקו " וארבע
הידות יהיה לכם " בראשית " סמנתי כלם חמש
ידות בראשית עשר ידות לי בכלך " סמנל " וידיו
לא שטף במים " יד " כל גופו רל אלא לפי שנא
והחץ את כל בשרו וכולאף בית הסתרים כן " ת' ל'
וידיו מה ידיו בנראה אף כל גופו בנראה " פרש לבית
הסתרים ולפי שהכח והגבורה ביד אמר עלהמכח
חנה יד יי הויה " סמנתי " מפני ירך כדד ישבתי ירמיה
ידו נגרה " תלמי " חיד יי תקצ " כמדבר " כחו וכלתו
וירא ישראל את היד תגדולה " סמנתי כבדה מאד
יד האלהים שם " והיתה יד יי בכס ובאבותיכם " סמנל
זבל שאריו בית השימוש הוא מורה על המכה " וכן
דגבואה שבאת כחוק ובכח חיתת על יד יד " ותתי

על שם יד יי חוקל בחקת חיד יסעיה על ידו יד
עורל " כלו בכצותו ובשליחותו והיד מצאנוה בלשון
נקבה ברוב " ופעמים לשון זכר " והנה יד שלוחה אלו
הנחבו כגלת ספר " יחוקל " אל ירפו ידיך " צפנת
אח יכתב ידו לוי " יסעיה " ויש אמרים כי ידו הסר
בית חשירות " ונ"י יכתב בידו לוי " ירך ידו
גורל ענכיה בפלס רבו משערות ראשו
ורכי דבריו משמן " ופ"י השליכו כן כתבוהו
ל' יהודה ול' יונה זל כי שרשו ידד בשקל וקלו מנשרים
דכו דבריו משגן " ואזל כתב שרשו ידד מבנין
הפעל ככו וירו אבן כי " כיכה " וי"י אפשר שגורתו
כן בסמוך וכמזכרת כמו גביר מה לידיו בביתו
ירמיה " נ"י אחוב אחובי מה ידיות משכנותך
תלמי " אהבות " והשם נתתי את ידיות נפשי
ירמיה " אהבת נפשי ירה ידו אליה " ירמיה
פ"י השליכו ול' יהודה אמר כי מעקר
זה גמול ידו הרה יסעיה " בתמורת היוד בהא והפעל
וזכר לידות את קרנות הגוים " זכריה " להשליך
ידו אבן כי כיכה " משפטו וידו " פי וישליכו
ובהעדר פא הפעלו נשאר תנועתה על יד אותן
ולדעת אאזל הוא מבנין הפעיל משפטו וידו והפעל
חכד תגוסף הוא בענין אחר " הורינו לך אלהים
גם אני אודך בכלי נבל " יודו שמך יי " הודו לוי כי
שוב " ומשירי אהודינו על כן עמים יחודוך " תלמי
יהודה לתפלה " כחמיה " ענין השבת וההודאח
השם או מקור על הידות הוא ואחיו " כחמיה " ובא
דגש תמורת נח הידות כמו
דגש אלה נולדו להרפה יום הולדת את פרעה אעפי
שנכה בית היוד כי כן נכתבה הו נולדו להרפה שהוא
פא הפעל זאענ"י כן נדגשה הלמד לחסרון פא הפעל
וטוב מזה שנאמר כי נדגש את הידות להדגיש היוד
ולפאר קריאתה כי אינו דומה לו נולדו " כי הו אעפי
שהיא נכתבת אינה נקראת והיא כאלו אינה ולפי
נדגשה הלמד לחכו ונה אבל יוד הידות היא נקראת
אבל לא היתה קריאתה נכר על הביאור אם לא נדגשה
ומא' תודה וקול זמרה " יסעיה " ולקח השם ממנו
אודה את יי " על כן קראה שמו יהודה " בראשית
ולנו שיקר כלכות ישראל הקרנם החוק יהודה נקרא
כל ישראל יהודים " ואל היהודים בכתבם " חסתי
והחזיקו בכנף אישיהודי זכריה " וכן נתיחס לשון
הקדש בו אל הדבר אל'ינו יהודית " יסעיה
ונבנה פתעל סמנו בשוב מהאומות לדת היהודים
ורבים מעמי הארץ מתיהדים " חסתי " ועא ומודה
ועחב ירוחם " משני " וגם אני אודך " כינכ או
יהיה אודך מענין חשני " יודוך אחך " כחמיה " פ"י

אחר אני יי שונא גל ביה ולה אשד ישב דוד בשדה
פלשתים ימים וארבעה חדשים סמוט " שנה וארבעה
חדשים" אבל קשה הוא לפרש זה ימי שנה " כי היאך
היו כל הענינים ההם אשר היה לשאול עם דוד בח'
חדשים כי שתי שנים מלך שאול לבד " ויש לפרש כי
ארבעה חדשים וימים מן החדש החמשי היה בשדה
פלשתים " ולא זכר מנין הימים וכן אמר התרגום יומין
וארבעה ירחין ועדיין נשארה שאלה מה שאם אביש
אשר היה אתי זה ימים " סמוט " או זה שנים " סמוט
ויש לפרשו אשר היה אתי זה ימים " ואני מביר
לשובה כאלו היה את זה שנים ואמר יום על העת
ביום התי כל בכרי נמלך " פ" בעת " יום צעקתי
בלילה נדך " תלס " והיה ביום ההוא שרשי ישי
אשר עומד לגם עמים " יסעיה " וחרה אפי בו ביום
ההוא " דברי " היום הזה יום בשורה " מלכים . ופעם
יבא עליו כף האמתי " השבעה לי כיום " נראשית
כלומר העת הזאת . וכן כי אותו בהיום תמצאון אותו
סמוט " כלומר זאת השעה תמצאון אותו " וכן קצת
יקטירון כיום הח"ב " סמוט " אבל יהי כהיום חזק
ויבא הביתה " נראשית " היא כף הדמיון " ופי ויהי
יום אחר כהיום ויבא הביתה לעשות מלאכתו " כי
היו לו ימים קבועים לעשות מלאכה בבית או לחשב
חשבונות . ויתחבר יום כל שון נקבות . זכור ימות
עולם " דברים " כי מי נח זאת לי " יסעיה . נמצא
במקצת ספרים מדויקם מלה אחת וכן ה' ביומי נח
יון מטיט היון . תלס " בשקל עקב ובסמוך
טבעתי ביון מצולה " תלס " ענינו במו טיט
ואעפ" שנסמך אליו וכן ארמת עפר יון בור
נעלמת בקריאה כיונים על אפיקי מים . סירים
פ" בעני יונים . עיניך יונים " סירים " פ" עיניך עיני
יונים . וכיונים אל ארובותיהם " יסעיה " כוני הנאות
כורם הומות . יחוקל " וכיונים הגה נרגה " יסעיה
הנפרד לא מצאנו הזכר והנקבה בני יונה . נמדכר
יונתי בחגוי הסלע . סירים " ואמר בני יונה לפ'
שהקנים מן היונים הם הכשרים לקרבן " אבל הנפרד
הזכר נאמר מן יונים כמו מן תרים תר וכן מצאנו
בדברי רז"ל " אי תקדמיה יונת ליון יזח כל
אשר יזמו לעשות " נראשית " פ" כל אשר
חשבו וענין יום חכם אחר הם יון סוסים
מיונים " ירמיה . ענינו כמו מזוינים מן
כלי זיון וה' יעקב בן אלעזר כתבי בענין מזון יזע
לא יחגרו ביזע . יחוקל " במקום הויעה .
ולשון הויעה יד ע בדברי רז"ל ואפרו מאי לא יחגרו
ביזע אמר אביי לא יחגרו במקום שמויעין כדתניא
בשהן חוגרין אין חוגרין למשה ממתניהם ולא למעלה

מאציליהם . אלא כנגד אצילי ירחין וכן ת' ולא יסרו
על חוציהון על לבהון יסרו . בזעת אפך תאכל לרם
נראשית " כלומר בעמל גדול כי ביגיעה תצא זיעת
הפנים יחך ובקהלם אל תהר כבודי . נראשית
זכרתי אותו בשער אחד " רך ויחיד לבני
אמי " מסלי . רק היא יחידה לו " סופטים " ידוע והם
מענין אחד " ונקראת הנשכה יחידה . מיד כלב
יחידתי . תלס . לפי שהיא יחידה כנגד חלקי הגוף
וכחותיו שהם רבים ואינה ממינה " יחד יבאו גדודיו
אינו . ויחדיו יהיו תמים אל ראשו " סופטים . וגם זה
מענין אחד כי כשיתחברו רבים נראים כאחד ועל
דעתי כי וו יחדו הוא סימן הרבים על יחיד כמו עליו
אליו . ואעפ" שאין בו יוד ברוב דרי מצאנו עלו
בשמים ירעם בלא יוד וכן יחדו נמצאו ביוד של שרה
יחדיו נפלו שניהם כי גם הבה נפנו נסו יחדיו " כי
מלכם בגולה ילך כהניו ושריו יחדיו " ירמיה . ולפי
שנתקבץ בו היחידות והרבו ינאמר כן והפעל הכבד
יחד לבכי ליראה שמך . תלס . ברזל בברזל יחד
מסלי " כתבנוהו בשר שחזק יחל ויחלו לקים
דבר " יחוקל . ויחדו כסכר . ל" " אי ב
יחלנו לך . תלס . ולא ייחל לבני אדם . מיכה " יחל
ישראל אל יי . זכר דבר לעבדך על אשר יחלתני תלס
יוצא לשלישי לל נחת לי תוחלת שאמרת לי שאיחל
לך וכן ויחלו לקים דבר " לל שנותנין תוחלת לעם
לקים דבר נבואתם אשר הוא שוא וכזב " ויחל עוד
נראשית . משפטו ויחל ובא על דרך ויבשהו או יהיה
יחל משרש חיל כמו שכתבנו אותו בשערו " לי
שמעו ויחלו " אינו " בא כן בהפסק כמו הטיבו כל
אשר דברו ודגש הלמד לתפארת המלה כמו חדלו
פרזון כישראל חדלו ונחה בא הפעל והוסב החרקבו
כמנהג אותיות השמו עם היוד ברוב . והנפעל ותרם
כי נוחלה אבדה תקותה " יחוקל . פ" כי עמדה ימים
רבים בתוחלת והנה אבדה תקות וכן ויחל עוד שבע
ימים שעמד בתוחלת השבעה ימים הראשונים ועוד
שבעת ימים אחרים ואאל פי ותרם כי נוחלה בהפך
התוחלת כלו כי אבדה תוחלתה . וכן אמר כי ויחל
עוד שבעת ימים אינו מבנין נפעל כי אם מבנין
התפעל ומשפטו ויחל ולולי החית היה נדגש כי לא
יהיה בבנין אחד דבר והפכו כי אם בשתי בנינים
ישרש וישרש ואחר שחנפע מזה ענינו בהפך ותוחל
ויאוי להיות ויחל מבנין התפעל ושוב היה מה שאם
אם היוד היתה פתוחה אבל מצאנו קמוצה כמשפט
האיתן מבנין נפעל כמו שכתבנו בחלק הדקדוק "
הפעל הכבד הן הוחלתי לדברכם . ויחל זי כי לא
ידברו . אינו לא כן אוחילה לפניך . סמוט כלומר

בשקל מולדת ושם ל' יהודה בענק אחר ויודע בהם
את אנשי סובות "סנטיס" וכן ל' יונה כתבו בענין
אחר "וכתב בו עוד ובקרב כסילים תודע" מטלי
והוא ענין שמפרשים בהם מענין שכירה ואיבוד וכן
מפרשים מזה וידוע חולי יסעיהו שכור החולי וכן
ידוע אלמנותיו ועריהם החריב יחוקל" וכן תרגם
יונתן ואצדי ברניתיה ומעקש דרכיו יודע "מטלי
וכן פ' ל' יונה מזה למנות ימינו כן הודע תלמי "כלי"
לפי ימי חיינו ויפנו "אמר דרך בקשה אלהי אל
הרבה מוסרינו כי ימי חיינו מועטים אך ישרנו לפי
ימי חיינו ואין צורך להוציא אלו המלות מענינם כי
פ' וידוע בהם שהודיע להם פסעם ועונם בהם ועל
שם סוכות שהיתה שם העיר שבפחו בה שחיתת
בצורה יסרם בקוצים ששמשכות" כמו התמלא
בסוכות עורו וכן ובקרב כסילים תודע "מטלי הפך
בלב נכון תנוח חכמה כי החכמה שהיא בלב האדם
נכון ומשכיל תנוח בו ולא יודיע עצמו שהוא חכם
ואינו מדבר בה ומציאה בכל מקום שהוא כי אם
לעת הצורך" אבל דבר חכמה בקרב כסילים יודיע
אותה לכל אדם "כלומר שהם יודעים כך וכך וזה
דומה למה שאמ' ל' אסתירא בלגינא קיש קיש קריא
ופ' למנות ימינו כן הודע למנין ימינו שהם קצרים
ושבו ונעשו מאלף שנים ער שבעים כמו שכתב ימי
שנותינו בהם שבעים שנה עזרנו בלימוד החכמה
והודיענו דרכיה" ואז נביא ונקנה לבב חכמה
בעזרתך כמו שאמר דרכיך יו הודיעני "תלמי" ופ'
יודע כמביא למעלה כמו שפירשנו "ופ' וידע
אלמנותיו ועריהם החריב כתב אאולכן כמו וידע
אדם עוד את חוה אסתו "כראשית" כלומר היה
הורג האנשים ושובב עם אלמנותיהם חוה ועריהם
החריב כילא החריב הוא עריו בידים אך זה שחית
עושה היה חורבן עולם וכן נאמר עליו בדברי הימים
ותועבותיו אשר עשה וכן וידוע חולי שהוא יודע
ומוחזק לכל כי הוא בע חליים ופ' ומעקש דרכיו יודע
אמר הולך בתם ילך בטח ולא יפחד מבני אדם" אך
מעקש דרכיו יודע ויתפרסם לבני אדם ולא יוכל
להתכסות מהם במעשיו הרעים ולא יוכל להיות בטח
וכן המודיעים להלל דרכי פ' שהיו יודעים לסודר
ולהלל היטב ומודיעים לשאר אחיהם הלויים אב או
ידעוני ויקרא "פרשו ר' זל ידעוני זה המניח עצם
ידוע בפיו ומדבר מאליו ופ' ידוע עוף ששמו ידוע
יהב השלך עליו יהבך תלמי פ' אשר יהבך
כלומר אשר נתן לך ער היום השלך עליו
צרכך והוא יכלכלך כמו שכלכלך עד הנה או יהבך
שם כלומר מתנותיך השלך עליו כי הוא יתנם לך

והוא יכלכלך " ור' זל פירשוהו לשון משא ושענה
לקחוהו מלשון ארמי באמרם לא הווי ידעי רבנן מאי
השלך עליו יהבך שמעיה לה הוא טייעא דקאמ'
לה הוא גברא שקול יהבך ושדוי אגמלי הבה נרדח
הבה נלבנה לבנים "הבה נא אבא אליך" כראשית
כלומר תן עזר או עצה ונסמכה המלה הזאת לנקבה
ולרבים "ואעפ" שהיא לשון זכר לפי שאינה ציווה
שמש על נתינת הדבר לפי שמו המלה במקום מקור
או שם כאלו אמר צריך הדבר הזה לתת בו עצה או
נתינת עצה או עזר "או הרגילו המלה על ענין הזמנה
זוירו אחר לחברו על המעשה" וכן לשון הליכה
בוה הענין "כמו לכה נא אנסכת בשמחה" לכו
ונמכרנו לי שמעלים לכה נסקה את אבינו ויין לכו
ונחשב על ירמיהו מחשבות לכו ונכה בלשון
ולפי שההליכה זוירו והישיבה עצלה נאמר הזוירו
בלשון הליכה אהבו הכו" הנסע "פ' אהבו תמיד לומ'
תנו" הבי המטפחת אשר עליך" ונת" כלומר הבי
אותה לאחור שיאחו עמך בה כרי לשום בה השעורים
תקך זר יהוד לץ שמו" מטלי גבר יהוד ולא
ינח" תכקוק פ' גם רוח כי הוא יודע יודע ויודע
הרע בזדון בגסות הרוח וכן בדברי ר' זל אי בטלי
יהודי בטלי אמנושי יום מלת יום ידוע
פעמים היא זמן היות השמש על הארץ לכו
כמו ויקרא אלהים לאור יום" כראשית כל היום שהוא
זבל הלילה סמנת וכן רבים ופעמים כולל היום
והלילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" כראשית
שמור את יום השבת לקדשו "דכריס" וכמו הסדרים
זבהכל המס יורם על זמן השמש לכו או יומם
זלילה" כמדכר" יומם יצוה יו חסדו" תלמי לא ימוס
עמוד הענק יומם "סמנת" וכן כלם או יומים סמנת
פ' שני ימים וחקבדץ ימים רבים סמנת" ושב הנח
שהיה עם החולם קמץ גדול וכן ראש ראשים אבל
בהסמכו יאבר הנח מה שאין כן בראשים כלהוא
נכתב בו הנח "כל ימי אשר יהיה הענק" כמדכר
שנתים ימים" כראשית פ' שנים שלמים וכן יחדש
ימים" כמדכר כי לא תשלם לנו החדש והשנה כי אם
וביום שלם לא במקצת היום ולפי נקראת השנה ימים
תשב הנערה אתנו ימים או עשור כראשית פ' שנה
או עשרה חרשים וכן או חדש או ימים כמדכר
ימים תהיה גאולתו ויקרא ימים ימימה סמנת
מסנה לשנה עשרת כסף לימים" כמטיש לשנה
זים כן לשלשת ימים מעשרותיכם עמנס כמו
שנאמר מקצת שלש שנים תוציא את כל מעשר
תבואתך כלומר אעפ' שתביאו זבחיכם כראוי
מה ויעילו אחר שתדבדו לפשוע כמו שאמר במקום

בשוכיח האוחב את אוהבו יוכיחו כסתר בינו
לבינו ולא יוכיחו בגלוי כדו שלא יתבייש והקבוץ
תוכחות בלאומים "תלים" ובקמץ גדול בתוכחות
על עון "תלים" כלם ענין הזמנת הדברי אחד לחברו
בשענות והודעת משפטי והוסר מתוך התוכחת וקרן
לענין זה אשר הוכיח יי לבן אדני אותה הוכחת לעבד
ליצחק בראשית פי' זמן זמנת יכל הפעל העוב'
מעיקר זה הוא על משקל פעול ולא יכול יוסף
להוציא את הובנים ולא יכלו "שמנה" מה יכלתי עשות
סופטים " ובקמ' חטף תחת החלם ויכלת עמוד. שמנת
פן יאמר אויבי יכולתי. תלים " פירוש יכולתי לו או
ממנו ובמשקל פעל ולא יכלה עוד הצפינו " שמנת
ולא יכלו לעשות הפסח " כמדבר " לא אוכל אנכי
לברו " כמדבר " לא יוכל לבר. דברי " לא תוכלי
בפרה. ישעיה " כאשר יוכלון שאת " בראש' השרק
בהם תמורת חולם שלא יתחלף עם שדרשם אבל
זהמקור בחסרון הפא ידעתי כי כל תוכל " אינכ' כמו
יכול ומזה השרש עברו את מיכל המים. שמנל. ענינו
פלג מים יבת ויבום ויבתום " כמדבר. כתב
ר יונה בזה השו"ש וכן אמר ר' יהודה
שאנו משרש כתת ולפי דעתי שהנכין במלה הזאת
לשימה משרש כתת עם חבריה וכן זמתי מפניו
תלים " ואכות אותו שחון דברים " ומעיד וכו' וזת
ולא יהיה עיירי בזה השרש ואל יקשה בעיניך שהוסב
הרגש בפא הפעל כי כן קרת למלת הזלוה שהיא
משרש זלל וכן ויתמו ימי ככי אבל משה ידמו כאבן
שדרשם תמם דמם ויתכן לומר כי שרש ויכתום נכרת
ילל ער אגלי יללתה. ישעיה " ויללח מן המשנה
צפניה ויללת אדירי הצאן " ירמיה בשוא חיו
חזיק חיוך בקריאת בן נפתלי ובהרקו ונח חיוך
בקריאת בן אשר ובקצת הנסחאות מצאתי בהפך כמו
שקורא גם כן בן נפתלי ביקרותך בנוח חיוך וחרק
הבית וכן קורא בן נפתלי בכל יוד מונעת בחרק ומח
שלפניה בשוא שמניח חיוך ומשי חזיק במח שלפני'
כמו ליראה ליזרעאל ביזראל מניח חיוך ומניע הלמד
והבית בחירק ילל ושימון. דברים " ענין היללה היא
השמעת הקול בכאב הלב וקרא שם יללה למדבר לפי
שהמקום הרוב והשמש ישמעו בו קול הריחות
הנושבות בו בקול יללה והמקור מן הקל הזה הרה ללת
שמנל " משפטו ללת בפלס לרד ללשבת ונפלה למד
הפעל לכבד קריאת שלשה למדים כאחת והפעל
הכבד מזה ותילל כל יושבי הארץ הילל ברוש
חלילו כל אלוני חבשן " זכריה ולשון הציווי
יחעבר שוים בזה לכן יליל מואב " למאב כלה יליל

מזליו והלילו. ישעיה. הוא פעל יוצא ופי' חנוים
המושלים על ישראל והלילו אותו ילך הרה
עמל וילד שקר. תלים. לאהלתי ולא י דתי
ישעיה " וילדו לו בנים. דברים " וילדה לו בנים או
בנות " שמנת אני היום ילדתיך. תלים " כלומר כאילו
היום ילדתיך למלך תלדי בנים " כראשית " גם כי ילדון
הטעם הנך הרה וילדת בן " ראשית " אמרו שהיא
מלה מורכבת מן יולדת וילדת או יהיה מבנין נועל
על משקל שופטת מן למשיפטי אתחנן יולד חכש
משלי " הרה וילדת יחריי. ירמיה " ובצרי יולדה את
הילוד החי. מלכים. אדם ילוד אשה. אינכ' ואלה
שמות הילודים אשר היו לו בירושלם " שמנל. הרה
עמל וילד און. אינכ' " לרת חק " צפניה " וימלאו
ימיה ללדת " כראשית. יחשם מלידה ומבטן ומחריון
הנשע " וכח אין ללידה " ישעיה " תאר בפלס ערה
ובן כמו אשת לידה. ירמיה " ויהיה אשת מוכרת
כמו אשת יפת תאר " והפעל הכבד ותקח המילדת
כראשית " ונקראת מילדת לפי שמסייעת הילדת
ללדת ושלא נזכר פעלו מזה אשר ילד לו ילדו על ברכי
יוסף כראשית " בטרם הרים יולדו תלים כלומר
שיצאו בכח היצירה ונכתבו בו עש' הרגש אשר יולד
לישראל " ספטים " לעמל יולד. אינכ'
לנער הילד " ספטים. וכבד אחר והוליד בן פריץ
יחזקל. אם אני המוליד הרה עמל והוליד און " ישעיה
בצידו וכבוד וילד בנים ובנות " כראשית. והבנין
הזה על הזכר והקל על הנקבה ברוב ופעמי על הזכר
כמו וכוש ילד ראשית זה ילדך. משלי והדומים להם
זהמקור ממה שלא נזכר שם פועלו ממנו יום הולדת
את פרעה. כראשית והרגש תמירת הנחופי יוט
הולדת את פרעה שנולד לו בן או פי' יום שנולד הוא
עצמו שהיה עושה משתה נכ' שנה באותו יום ונכת'
בו עש' הרגש ביום הולדת אותו " יחזקל " הראשון
והשם מולדת בית או מולדת חוץ. יקרא. או הוא
תאר והוא הנכון ולפי פשט הפסוק הוא פי' מה שאמר
בת אביך או בת אמך כלו' בין שנולדה אל אביך
מאשה אחרת וזו היא מולדת בית ובין שנולדה לאמך
מאי אחר וזו היא מולדת חוץ וכן תרגם אנקלוס ויהיה
פולדת שם תאר על משקל מחמצת בשלמי ומודעת
בנחיס כמו שכתבנו בחלק הרקודק והל' חדשו בין
שאומרים לאביך קיים את אמה וזו היא מולדת בית
בין שאומרים לו לאביך הוצא את אמה כגון בת ממזר'
או בת נתינה וזו היא מולדת חוץ ומולדתך א שר
הולדת אחריהן. כראשית פירוש בנים שתוליד
אחריהן בארץ מולדתי כראשית ח א

לא שוב שאריך לפניך ואחיל שתלך ותכהו אני
בעצמי אלך ויקח שלשה שבטים " מעי מעי אחילה
ירמיה אפסר שיהיה זה מן ענין חיל כיוולדה תלם
ויהיה יחיל וחיל בענין אחד כלום אתן חיל למעי מרוב
דאגתי והמיתתי " או פי אבאב (ואחיל)
מכאב מעי ומכאב קירות לבי " או יהיה מענין זה
השרשועצמו " ובן הפל אמרתי שאתן תוחלת למעי
כיעדין יקוו השוב " אף על פי שהן עתה ברע והנח
קירות לבי הומח לי " ולא אוכל להחריש ולשתוק
משאגתי והמיתתי והשם תוחלת ממושכה " מעלי
הן תוחלתו נכזבה " אינך יחס יחסתני אמי
תלם " פי יחמה ממני בעת יחס הצא ליחמנה
במקלות " כראשית " ובבר זכרתי וקדוק ליחמנה
בחלק הרקדוק בנחי הפא בשרסו " והפעל רגל
ויחמו הצאן אל המקלות " ויחמנה בבואן לשתות "
כראשית " ענין חמימות ויחס וחמם בענין אחד
והנפעל הנחמים באלים " ישעיה " וקדוק זכרנו
בחלק הרקדוק ולפי שיתחמם האדם בעת כעסו " וכך
הכעס מרוב חמימות האדם ונקרא הכעס חמה חמה
אין לי " ישעיה " כפלם רעה עצה ונכתב בא " וצא
בחמא גדולה " דניאל " ברחוץ הליכי בחמה " אינך
כתבנו בשרש חמא כי הוא כמו חמאה " ובסמך
חמת מלך מלאכי מות " מעלי " ויחמת המלך שככה
אסתר " והקבוץ שארית חמות תחגור " תלם
בפלם עצות ה' עצות מדחוק " ובבר פרשת פסוק
שאר חמו תחגור בשרש חמר חמת למו כדמות חמת
נחש " תלם " לפי שבחוב כעס האדם ידמה כי ישיל
ארס מפיו " ומפניו כמו הנחש שיטילו ארס בחתרגום
חמת תנינים יונם " דברים " אשר חמתם שותה רוחי
אינך " ור' יונה כלל עם אלו המלות מספח חמתך
חנקוק ובבר זכרנו אותו בשרש חמת מן חמת מים
כראשית " והוא הנכון וזכר כל אלו בשרש חמה
והנכון להיותם מזה השרש לשעס שפירשנו " וחק
והוא הולך יחף " פמנאל " תאר ובן מנעי רגלך
מיחף " ירמיה " ופי מהלך יחף או הוא שם יחף נסרא
מי שאין לו מנעלים בגליו " יחש ולא להתיחש
לבכורה כלם התיחש " דברי חמת יחשים
ולא נמצאו " שרף " והשם ואמצא ספר היחש " עורף
ענין ידיעת המשפחה מאבות " יטב ויטבו
דבריהם " כראשית " ותישב הנערה אסתר
ותישב לה משור פר " תלם " והפעל חכבר השיבו
אשר דברו " דברים " הלא דברי ישיבו " מיכה " מח
תשיבו דרכך " ירמיה " ואלמנה לא ייטיב " אינך
בהניעת היוד חמה מסיבים את לבם " סופטים " וגם
השיב אין אתם " ירמיה " והשיבותי מראשותיכם

יחוקל " פי אטיב אחריהם מראשותיכם וקדוק
המלך כתבנו בחלק הרקדוק " להטיבך באחריהך
דברים להרע או להטיב " ויקרא " ודרשת היטב "
דברים " בלומר מאד מאד ובן ההיטב חרה לך " יונה
זאבות אותו היטב " דברים " כי יטיב אל אבי את
הרעה עלך " פמנאל " כלום אם יישר בעיני אבי
ואם יחיה טוב לפניו להביא הרעה עליך וגלית את
אונך וכן על הרע כפיט להטיב " מיכה " וכן מה
תשיבו דרכך " ירמיה " בהשיבו את הנירות " שונת
פי בתקנו כלומר כשיהיה מרשן הפתילות שגשרפו
ב ילה והיה חותה אפרן במחתה בבקר והיה מתקן
הנירות והיה מסיבן בכל בקר ובקר וכן ותישב את
ראשה " מלכים " ותתקן והשם מיטב שדרו ומיטב
ברשו " שונת " בלם ענין טוב והם שני שרשים וענין
אחד " ויין " ויין לנסך " במדבר " ובסמוך
ישתו " ויין נסיכם חמת תנינים יונם " דברים
מיין הרקח " סירים " את כוס היין החמה " ירמיה "
הסקיתנו ויין תרעלה תלם בכלם חסר הנסמך מיין
יין הרקח היין ויין החמה ויין התרעלה " כיין הטוב
סירים נסמך אל התאר עצמו כמו אל המלך חזקיהו
בחיל כבד אל מי המרים ויתכן לפרש מיין הרק תאר
ולא יהיה חסר הנסמך וקבוץ ויין מצאנו בלשון נקבות
בדברי רז"ל יינות שמנים וסלתות ידוע יבן
והוכיח אברהם את אבימלך ויובח אמש
כראשית ומשובותיך ויכחיד ירמיה דרכיאל
פני אביח המיראתך ויכחיד אינך פי יוכיח עכך
בלומר ישעון עמך הוכח תוביח ויקרא ה' הוכח מלים
חשובו אינך ושלא נזכר פועלו סמנו והוכח
במבאוב על משכבו אינך והנפעל שם ישר נוכח
עמו אינך ואת כל ונוכחת כראשית פי הכו בוי
משה אמר כי עם כל אלה דברים שירעו לה באמיה
אחי הוא עם פרעה ועם אבימלך נוכחה שרה ונוסרה
מאמר עוד אחי היא ונוכחת כו וישא אברהם את
עיניו והתתפעל ועם ישראל יתובח מיכה והשם ביום
תוכחה הנטע ביום שחוכחתים במדבר ב שטי
ישראל כשחיו כל באחד הודעתיה להם נאמנה טובח
תוכחת מגולה מעלי פי האחבה מגולה בתוכחה
כמו שאמר כי את אשר יאהב ה' יוכיח הוכח לחנם
ויאחבך מעלי וכשיוכיח אדם חברו הנה האהב תגלה
בתוכחה והאהבה ההיא טובה מאהבה מסותרת שיא
אדם את חברו בלבו ולא יגלה לו את האהבה ולא
יוכיחו בשעה שצריך לתוכחה ואזל פי טוב תוכחת
מגולה מעלי כלומר כשמוכיח אדם את חברו טוב הוא
לו כלומר התוכחת טובה היא מכל מקום ואפילו היא
בגלוי אבל כשהתוכחה היא מאחבה פכתרת כלומר

וימינם ימין שקר תליס כחם וגבורתם שקר ור' אדנים פ"י אותו לשון שבועה מן הערבי לפי שאמר אשר פיהם דבר שוא אמר ושבועתם שבועת שקר והתאר עור והמס קמוצה וקרא שם הימני ימין ארז אצבעו הימנית ועל בוחן ידו הימנית ויקרא וכתב ר יונה כי בא בן קמוץ להבדיל בינו ובין המתחש אל שבט בנימן איש ימיני חסד " ובן כתב ר יהודה ונהגו במנהגו מן שמאל שמאל בקמץ החס גם כן מפני שזה לעומת זה ואעפ"י שבשמאל אין צריך הברלה ויפה כתבו וכן מצאנו במשנה כענין זו ההברלה באמרם במשנת פרה אמר רבי יהושע לא שמעתי אלא שלשית אמר לו מה הלשון שלשית אמ' להם כך שמעתי סתם אמ' בן עזאי אני אפרש אם אתה אומר שלשית שלישי לאחרות במנין וכשאתה אומ' שלשית בת שלש שני כיוצא ביוצא רבעי אמרו לו מה הלשון רבעי אמר להם כך שמעתי סתם אמר בן עזאי אני אפרש אם אתה אומר רביעי לאחריבמנין וכשאתה אומר רביעי מן ארבע שנים ונתחבר שם העצם ממנו ואביו קרא לו בנימין פי בן ימין ולפי שהימין נכבד וחיביב על האדם מה שמאל והקטן שבבנים חיביב על האדם יותר קראו בנימין כלומר בן ימיני חיביב ונכבד עלי ונתייחסו בני שבטו אליו פעם על השם המלא כמו לבן ימיני ועם הימין לבדו כמו איש ימיני ונקראת פעם הדרום ימין כי היא לימין האדם בעת פניו למזרח כי פאת המזרח תקרא פנים כמו שגרא המערב אזור צפון וימין אתה בראתם תליס" ובן בתוספת תיו תימן אלות מתימן יבא תימנה ומזרח" ובן נק דרום נגב ונסמכה אל תימן נגב תימנה וא פ"י שהכל אחד כמו ארמת עפר מטיט חיון או לתוספת ביאור כי תימנה יותר לשון מבוא מנגב ובן קרמה מזרחה הצפיר השעיר יסר ובכבוד תימרו יסעיה " אמר בו התרגו התפנק ויתכן בו שהיוד תמורת אלף אמר מענין ויי האמיד היום " לכריס " ותאמרו כל פועלי און תליס " ופי' תתאמרו תתנדלו ותתרומוכו וכן יתאמרו ינת לא תינו איש את עמיתו ויקרא " הונו כך יחוקט " והאכלתי את מוניך " יסעיה " ומן הפעל הקרי העיר היונה ועל דעת ר יונה נינס יחד תליס על משקל נים ענין האונאה ידוע והוא ענין קחת ממון אצרי ברדך מקח וממכ' או בזולתו שלא מדע או כמו מדעת ולא יונו עוד נשיאי את עמי יחוקט בלו' שלא יקחו נחלזם בראש וכן להונותם מאחוזתם יחוקט וכן תי' לא ינסון לסכתון מאחסנתהון וכן והאכלתי את מוניך וכן נינס יחד חרב היונה ירמיה העיר היונה יסעיה " וארזל כי יש אונאה בדברים ודורו שאמר חתוב וגר לא תונה " שמות " לא תונה בדבר"

ולא תלחצנו בממון שלא יאמר לגר זכור מעשיך הראשונים וכן אם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותך וכן אם היה ישראל בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים והביאר יהודה בזה השרש ובוזה הענין ואחריתו יהיה מנון " משלי וחכונן יותר שיהיה משרש נין ינח לא הנניז לאיש לעסקם תליס ויניחו בן עזר בראשית " הניחו לבם למשמרת שמות יונה לפני י"י שמשל ותנח בגדו אצלה עד בא אדניו בראשית והנחת' על ארמת ירמיה " ועתה הניחה לי אפרים הנח לו " נשע " להניחו במדבר כמדבר ושלל זכור פועלו יגענו ולא הונח לנו תיבה " והניחה שם על מכונתה זכריה והשם ורחב מקום המינוח חמש אמות סביב סביב יחוקט פי המקום המונח מלבנותו כלומר שהניחו אותו אויר שיהיה חצר חמש אמות סביב ולפי שמש מקום בשוא כדרך הסמיכים אמרו כי המינוח שם כלומר מקום ההנחה ענין הכל עזיבה והוא קרוב לענין מנוחה כי העוזב הדבר ומניחו מלהתעקב בו הנה הוא נח מהדבר וכן הדב המינוח הנה הוא נח במקו' שיניחוהו ולא יניעוהו א"כ יהיה מזה השרש והעני' טוב מלא כף נחת דברי חכמים בנחת נשמעים " קבלת " ויהיה נחת מן ינח בשקל שחת מן ישח דעת מן ידע בן נחת שולחנך מלא דשן " מיונ " בזה השרש ופי' מה שמונח בשולחנך וכן אם יחד על עפר נחת " מיונ " לל שיהיו איבריו מונחים על עפר או יהיה כמו נרד מתרגו וירד ונח נופי כולנו יחד נרד על עפר ינן וינקת חלב גוים יסעיה " ראש פתנים ינן מיונ " כאשר ישא האומן את היונק כמלכ' והפעל הבכד ויניקו דבש מסלע " לכריס ותניק לך את הילד שמות להניק את בני מלכ' והניקוהו לי אשה מנקת שמות " ידוע ונקראו הנטיעות הילדות הרבות יונקות כמו שנקרא הילד יונק ויעל כיונק לפניו יסעיה " ילכו וינקותיו " הנשע " ומ' א את ראש יניקתיו קטף יחוקט יסר יכד ארץ על מכוניה תליס ויסדתיך בספרים יסעיה ויצור להוביח יכד זו " מכקיק " כי הוא על ימים יסדה תליס החלו הערמות ליסוד " לכרי " בדגש וביוד " והנפעל והיכל תוסד " יסעיה " למן היום הוסדה " שמות והוא רפה והפעל הבכד יסדת עז " תליס " כי בן יסד המלך חסתר " ידי ורובבל יסרו את הבית הזה זכרי בבכורו ייסדנה ינשע " מיוסד אבני יקרו " מלכ' והתאר הנני יסד בציון אבן יסעיה והוא פתח ושלל נזכר פעלו והיכל יקרא יסד " עורא " והפעל מהפעל הנוסף מוסד מוסד יסעיה הראשון רפה והוא שוה

מכורותיך ומולדותיך " יחוקק " וההתפעל ויתלדו
על משפחותם " כמדכ " והלמד איננה דגושה והיוד
פתוחה מעמדת בגעיאופי הראו ממי נולדו כלומר
הראו יהשם מאי זה שבש חם והנפעל הגולדים לך
בראשית " אם יולד גוי יטעיה " ובא דגש חמור הגח
במלת אלה נולדו להרפה " שמוט " וכן ואלה
נולדו לו בירושלם " דברים " ונכתבו שניהם בוד עם
הרגש ושם לזכר הנולד ילד " הילד איננו " בראשית
בשש נקודות לא היה להוולד " שמוט " נקמצה היוד
פפני ההפסק ויצאו ילדיה ילדה תפלחנה איננו ובא
בחרק היוד הלא אתם ילדי פשע " יטעיה " ולקבה
קח לי את הילדה הזאת " בראשית " בפתח היוד ובו
חמורת היוד אין לה וולד " ראשית " בפלס חכם ומ'
אחר ילד בית " בראשית " וילד ביתו " ויקרא ומ' א'
את הילוד החי " מלכים " וכבר זכרנוהו פעול ושם
למי הנערות כי הילדות והשחרות הכל שמת בחור
בילדותיך קהלת " ולפי שהזמן מוליד הקודו נקרא
קורות הזמן ילד כי לא תדע מה ילד יום " מטלי " ומ' א'
אלה תולדות יעקב " בראשית " הקורות אשר קורותו
בדבר יום וסבת ירדתו למצרים אלה תולדות נח
בראשית " כולל כל לידתו וקורותיו לפי שזכר וילד
נח שלשה בנים " בראשית " ואחר כן ספר קורותיו וכן
בכל מקום שתמצא לשון תולדות פקומו יורה עליו
אם לידה עצמה אפ' למקרים ולפי שהלב מוליד
המחשבות והעצות נקראו מחשבות הלב ועצותיו
ילדים ובילדי נכרים ישפיקו " יטעיה " ויש מפרשים
ובילדי נכרים כלומר שיספיקו בחכמות החיצונות
שיתעסו בהם ולא יתעסקו בחקי האלדים ובתורתיו
יש מפרשים עוד בצלמים שמחדשי בכל יום והוא
לנולד לער היולד " טופטים " ומ' א' כל הבן היולד
שמונת " ואלה שמות הילדים לו בירושלם " שמוט
הילודים במקום הזה " ירמיה " ילדך וילך משת
ילך נא " בקרבנו " שמונת " ונכתב פא
הפעל במלת אילכה שולל וערום " מיכה " והגבעות
תלכנה חלב " יטל " לדוב התמדת דגרת החלב כגד
ההליכה לגבעות ואעפ' שהחלב הוא ההולך והגד
וכן ילכו מים " יטל " וכנה ההליכה לאפיקים ואעפ'
שהמים הם החלכים והגרים ועל דרך הזה תרדנה
עינינו דמעה לכו ונחשבה על ירמיהו מחשבו " ירמיה
לכה נא אנסכה בשמחה " קהלת " לכו נא ונכחה
יטעיה " לכו ונמכרו " בראשית " לכו ונכחו בלשון
ירמיה " באלו המקומו אין ענינם הליכה ממס אלא
זירח המעשה כמו שכתבנו בשרש יהב ונכתב לך
לשון הליכה בלא הא בשלשה מקומות לך נא אתי אל
מקום אחד " כמדכ " לך ונקרבה כאחר המקומות

טופטים . לך נראה פנים ודברי הימים והפעל
הנוסף הליכי את הילד הזה . שמונת . והולך מהדרה
כמדכר . וחולכתי עורים " יטעיה . וילך " את
חיים " שמונת " אתי נהג ויולך " מיכה " פתח מפני
החמורה **ילך** או גרב או ילפת " ויקרא
פי' ר'ל זו חזוית המצרית שמלפתו עד
יום החמיתח **ילק** ילק פשט ויעוף . נמוס בשש
נקודות אבל הילק יטל " הוא מק ממי הארבה
ים כמים לים מכסים " יטעיה " בהעלות הים
לגליו יחוקק וים אמר אין עמדי אינני הים ראה
וינוס יתלס וים אני אם תנין " אינני " והחבתי את
ימה . ירמיה " ובא ים מכונה בלשון נקבה ואת הים
הזריר מעל הבקר הנחשת אשר תחתיה " מלכים
והקבוץ ולמקוה המים קרא ימים " בראשית . על ימים
יסדה " תלס . עת נשברת מימים . יחוקק " ידוע
ולפי שהים הגדול לפאת מערב ארץ ישראל קראו
לפאת מערב ים ודרום ירשה . דברים ימה וקדמה
בראשית . ואפ' ששרש ים יכס ודגש הכינוי והקבו'
יוכיח או יהיה שרשו יום ויהיה הדגש תמורת הנח
והראיה קמצותו כי כל ים קמוץ זולתי ים סוף וע' א'
מזה אשר מצא את הימים במדבר . בראשית . והם
הפרדים כי הם מהרכבת שני מינים הסוס והחמור
ובאמרו אשר מצא פי' בדעתו מצא כי היה רועה
החמורים וחשב ברעתו שירכיב הסוס על החמורה
והוא המוציא זה המין בעולם ואמרו ר'ל ענה פסול
היה וחביא פסול בעולם כי כן צבעוץ אחיו היה שבא
על אמו והוליד ממנה ענה **ימן** אם השמאל
ואימינה " בראשית " בנח היוד פי' אלך
אני לצד ימין מימינים ומשמאלים . דברים בניע
היוד התאחדו הימיני . יחוקק . נחה היוד ובא' א' א' א'
נעה חמורת היוד במלת כי תאמינו וכי תשמילו
יטעיה " והתא' פני אריה אל הימין " יחוקק " ואפנה
על ימין או על שמאל " בראשית כלומר צד הימין וכן
חותם על ידימיני " ירמיה . כי יסית אביו ירמינו
בראשית . יד ימין וואב . שמוט " יד הימין ועין
ימינו בהה תכחה . זכריה " בנקור לכם כל עין ימין
שמוט " עין הצד הימין על ירך ימינו " טופטים
ירך צדו הימין שוק הימין " ויקרא " שוק צדו הימין
או הימין תאר לשוק וכן שים ימין על ראשו
בראשית . היד הימין וכנה היד בלשון הזכר כמו והנה
יד שלוחה אלי וזנה בו מגילת ספר " יחוקק " יכרזב
ידו לוי . יטעיה " וכן נצב ימינו כצד " מיכה . או
ירצה לומר יד צדך הימין כמו יד ימינו . טופטים
ושמן ימינו יקרא " מטלי נפרסנו עוד בשרש צפן
ולפי שהבח הוא בצד ימין כנה הבח בימין

תקרא מקום הקבוץ לזמן ידוע מועד שאגו צוהדיך
בקרב מועדיך "תתלים" לל בקרב בית המדרש שהיו
נועדים שם כל ישראל וכן שרפו כל מועדי אל
תלים " שחז מועדו איכה וכן נקרא אהל מועד
כמדבר לפי שהיו ישראל נודים ונקבצים שם ועוד
לפי שנועד שם עם משה כמו שאמר ונועדתי לך שם
שמנת קריאו מועד כמדבר בשחז בו נועדים
וגדולים על אי זה דבר שיהיה חיו הם קרואים כי היו
אנשים גדולים ואשב בהר מועד בירכתי צפון ישעיה
מקום שיתקבצו ויועדו שם כל המלכים אליו בירכתי
צפון יהושע והוא בבל ובית מועד לכל חי אינה
הקבר שיועדו שם כל חי בבאקצם והשם במ' א ערי
המועדה יהושע פי שהיו אלה הערי להועד שם כל
מכה נפש בשגתה וכן נקרא הקהל עדה קריאי העדרה
עדת יי כמדבר לפי שהם נזמנים בהקהלם יחד וכן
אסיפת דבורים והנה עדת דבורים טפטי " בהאמפס
יחד כאלו הם נזמנים זה אצל זה לבא בהקבצם יחד
יעה ויעה ברד מחסה כזב " ישעיה יעבור
ויסיר ומזה נאמר ואת היעים כמדבר שהיו מפסירי
בהם חרשן כתרגומו ומגרופיתא שהיה גורף בהם
חרשן מחסוכו **יעז** את עם נועז ישעיה
כמו עז ויהיה יעז ועז בענין אחד וכן
תרגמו יונתן ית מרוח עם תקיף ויש מפר' כמו לועז
בחלוקה למד בנזן לשכה ונשכה ענינו כמו מעם לועז
יעז מעיל צדקה יעטני ישעיה עטה אור
כשלמה תלים ויעט ועפה בענין אחד
יעל מה חועיל פסל חכקק ואין כס מועיל
ירמיה אלה וחזומים להם ענינם לתת
התועלת ויש שענינם לקבל התועלת מה איעיל
מחטאתי ומה נועל כי נפגעו אינה וחלקר יונת
להותי יועילו אינה לען אכלומר ישתדלו ויבקשו
להותי ואין צריך להוציא מענינו ופי להותי יועילו
לנפשותם כלומר שמחים להותי כאלו ימצאו תועלת
גדולה להותי ולא עוזר למו כלומר זה התועלת לא
עוזר למו והם שמחים ללא דבר לתועלת שלא יהיה בו
להם עז על פני צורי היעלים : שמואל י ועלי סלע
אינה אילת אהבים ויעלת חן משלי ותרגום אקו
יעלא והוא תיש הבר **יען** יען אסד עשירת
בראשית יען אסד לא יראה לעין הוא
את הארץ יחזקל יען מסח יונאותי ישעיה יען
דביעז בחקתי מאסו ויקראו כלם פי בעבוד ונכפל
יען וביען להודיע כי הרבה טעמים יש לטל טולם
ולגלותם בעבור כך ובעבור כך ואת בת היענות
דברים לכנות יענה אינה בעינים כמדבר איכה
הם עופות שוכני מדבר ומשמיעים קול לילה **יעף**
לאומים כדאס ויעפו ירמיה לא יעף ולא

יע ויעפו נעדים ויעו ישעיה ולאומים כדיריק
יעפו ירמיה והתאר לשותת היעף שמואל ענין
הציפות ידוע וכן לעותאית יעף דבר " ישעיה " והוא
הצמא לשמוע דבר יי מועף ביעף " לניל " מעני
עוף ומועף פעול כפלס מוצק וביעף שם כפלס ביקר
זפירוש הפסוק גבראל שראיתי בחזיון בתחלה שהיה
עף למעלה עתה ראיתי שהיה נוגע אלי וענין אור
ותועפות הרים לו " תלים " בתועפות ראסלו " בלק
וכסף תועפות לך " אינה ענינם ענין חזק **יעץ**
כי יצבאות יעץ ומיפר " ישעיה " אשר
יעצו " תלים " איעצך נא עצה " מלכים יאיעצה
עליך עיני " תלים לל בעיני ופי שאשים השגחתי
ועיני עליך ואיעצך וכן נפשי אויטיך " ישעיה " וכבר
הרחבנו על הענין הזה ב זרש איה עוצו עצה " ישעיה
יועץ בליעל " נחום " והשם עצה ובסמוך עצה יי
משלי ובקבוץ עצות פרחוק " ישעיה " ועם הבינוני
ברביה זכרים לבר גלית ברב עצות " ישעיה
זמ' א מועצה והקבוץ וילכו במועצות " ירמיה
וממועצותיהם ישבועו " משלי " והנפעל את מי נועץ
ישעיה מה אתם נועצים " מלכים ואת נועצים
חכמה " משלי ונועצה יחרו כחמיה " ויעץ המלך
מלכים וההתפעל ויתיעצו על צפוניך " תלים " ידוע
יער יער וכל עץ בו " ישעיה " בעצי היער " סוד
סודים וישנו ביערים יחזקל . והקבוץ
בלשון נקבות ויחשף יערות " תלים " ידוע וענין
אבלתי יערי עם דבשי . סודים . ביערת הרבש
שמואל " היא חלת הרבש קודם שיוציאו ממנה הרבש
ברשקא בלעז **יפה** מה יפית ומה נעמח מה יפיו
צעמין " סודים ויף בגרלו יחזקל " בחרק
היוד הראשונה ונוח השנייה בקריאת בן נפתלי
ובקריאת בן אשר ויף בשוא הראשונה וחרק השנייה
ובמקצת הספרים מצאתי בחרק הראשונה ושוא השני
לכן אשר זהו היא הקריאה הנכונה על משקל וישב
ותיפי במאד מאד . יחזקל " בקריאת בן אשר מלעיל
בשני פשטין ובקריאת בן נפתלי מלרע בפשט אחד
לבר ובהכפל היוד והפא יפית מבני אדם " תלים
ופא הפעל חטף קמץ והשם מכלל יופי " תלים " על
יפי חכמתך " יחזקל . בשוא לבדו והראוי בקמץ
חטף מה טובו ומה יופיו " זכריה " והתא יפה עשיתי
יחזקל " יפה את רעיתי . סודים " ובחכפל העין
וחלמר עגלה יפי פיה מצרי " ירמיה " ואעפ" שנכתב
בסתי מלוח ענינו מלה אחת וכפוח פקח קוח חבוז
לגי יונים והוא ינהגו על מות וההתפעל לשוא
תתיפי " כלומר תתקשטי ותראי עצמך שאת יפה
בעיני העובדים והפעל הכבד בכסף ובחוב ייפחו "

במעט מלרע ענין הכל ידוע וז' זונה הפרל בינתם ואין
צריך רק הכל ענין אחר **יסך** יוסר לץ משל
באותי ואכרם הנשע והנפעל הוסרי
ירושלם "ימיה" הוסרו שפטי ארץ "תלים" בדברי
לא יוסר עבד משלי והפעל הכבד יסרני יה "תלים
וסרתי אתכם שבע ניקרא כאשר יוסר איש את
בנו "דברים" ויסרו למשפט ישעיה "וספתי
ליסרה אתכם" ניקרא הרוב עם שדי יוסר ליוכ
פקוד ואעפ" שהיוד בוזק ויסרני מלכת " ישעיה
ובאלמד הפעל בצרי שלא כדרך חבירו ואפשר
שהיה ויסרני מחקל יוד הכתובה יוד איתן יוד הפע'
נבלעת ברגש הסמך כמו ובמקבות יצרהו והשם
מוסר י' בני אל המאם משלי " מוסר שלופיטו עליו
ישעיה " מוסר חבלים עץ הוא " ימיה " ואאלפי
ורוב עם שדי יוסר ליוכ שם כמו מוסר וכן פרשו
חמדרך המוסר הוא שיריב האדם עם שדי והנפעל
מודכב עם התפעל ונוסרו כל הנשים יחזקל משפטו
ונתוסרו כולם ענין מוסר יש בדברי ויש במכות ומזח
ויסרו למשפט " ישעיה ענין הכות אגריפי וחרישה
כמשמש הזריעה ועא' איסירם כשמע לעדתם " הנשע
וכבר אחר ואני יסרתי חזקתי זרותם הנשע " השם
מוסר מלכים פתח ליוכ " ובחלם תמורת השוק
ובמסורם יחתם " ובצרי פתחת למוסרי " תל" ובשוא
עין הפעל פץ יחזקו מוסריכם מוסרי צוארך " ישעיה
ובקבוץ הנקבות נתקו מוסרות " ימיה " ננתקה את
מוסרותימו " תלים " ומוסרות ערוד מי פתח " ליוכ
ענין הכל ענין קסידה **יעד** מן המועד אשר
ועדו תלים אשר לא יעדח ואם לבנו יעדנה
סמניה " והנפעל ונועדתי לך שם כי חנה הפלכי נוערו
אשר איעד לך שמה " שמות " והפעל הכבד כי מי
במוני ומי יועדני " ימיה " וחנן הגושה כות ובאחר
אשר בספר אבל ואם למשפט מי יועדני " ליוכ
חנן רפוייה מועדים לפני היכליו " ימיה " אגרה
פגיד מועדות " יחזקל " ענין הכל זימן וד' יהודה
חלק לענין אחר יועדני ואין צריך כי הם מענין זימן
ופ' ומי יועדני מי זימן לי כמוני ואם למשפט מי
יועדני מי זימני למשפט עם הית' והשם במועד
שנת השמש " דברי " כי אקח מועד " תלים " מהבקר
ועד עת מועד " שמאל " האכלו את המועד שבעת
ימים דברי פי' זכו המועד מועד ושבת " ליוכ
ובתנים ובמועדים " יחזקל " ומ' אין כווד במועדי
ישעיה " בקמץ העין וכוו הנקבות לשבתות ולחדשי'
ולמועדות דברי " פ' הכל זמן זמנים ופי' ועד עת
מועד מועד הקרבן שהוא תמיד השחר והוא ארבע
שעות וכת' מדאנבס תמידא עד דאיתסק

והשני פעול והוא דגש או יחה וראשון פעול והשני
חדגוש ששכמו שכתב ר' יהודה ואין טעם למח
שהשיג עליו ר' יונת לומר ששניהם פעולים ומה טעם
לשני פעולים כאחד רק הנכון כי האחד פעול והשני
שם וכן פני הלש הלש האחד שם והשני פעול ושלא
נזכר פועלו ממנו הוסד בית יי' עזרא . והשם אל
יסוד המזבח " ניקרא " ערות יסוד . תנזק
ובסדק הוא יסוד המעלה מבבל . עזרא " וכהא
הנקבה יסודתו בהררי קרש " נכיס . ומ' א' מן המסד
עד המטפחות מלכים . ומ' א' מטה מוסדה " ישעיה
מוסדות הצלעות " יחזקל " ובחלם " ותלהט מוסדי
חרים " דברים " ובקבוץ הנקבות ואבן למוסדות
ימיה . ומוסדות השמים שמאל " והנפעל נוסרו
יחד בהוסרם יחד עלי . תלים " ואעפ" שאלו קרובי'
בענין העצה והסודג' כ' כמו הם יסדת עוז " תלים
כי כן יסד המלך וכן ואלה הוסד שלמה " דברי . פי'
ואלה התכונות והמדות אשר נתייעץ שלמה לבנות
בדם את בית האלדים והעצה והסוד לקח מאביו כמו
שכת' ויתן דוד לשלמה בנו את תכנית האולם ולא
ימלטי מזענין הראשון כי הם בכללו כי העצה והסוד
למעשה כיוסוד לבנין " יסך על כשר אדם לא
" יסך " שמות . חסר הפועל כלו חסך השמן על
בשרו לא ייסך מזה השמן וכן ויישם בארון חסר
המשים ויהיה יסך וכוך בע' א' ועוד אמרו המדקדקי'
שהוא כמו יוסך והוא שלא נזכר פועלו משרש סוך
וכן פי' וישם בארון כמו וישם **יסף** ולא
יסף עוד לדעתה ולא יספה שוב אליו
עוד . בראשית . ויספת על השמורה אשר שמעתי
דברי . קול גדול ולא יסף . דברים פי' ולא יסף עוד
קול גדול במוהו ויתנבאו ולא יספו
במדכ " פירוש ולא יספוי עוד להנכות כמו
שארזל שלא התנבאו אלא אותו היום כלכך והמתרג'
הוציאם לע' א' שחרגם ולא פסק ולא פסקן אם יוספים
אנחנו " דברים " חנני יוסף עלימך " ישעיה . חנני
יוסף להפליא את העם ישעיה " והנפעל תוסף
גם הוא על שונאים . שמות . וטספה נחלתם " כזר' כ'
יש מפזר ונוסף עוד " משלי " והפעל הכבד ושתים
ולא אוסף " ליוכ " לא אוסף לשמוע " דברים
חסף י' ל' בן אחר " בראשית " זכר מלחמה אל תוסף
ליוכ " בפתח בהפסק לא תאסיפן לתת תבן לעם
שמות נכתב באלף במקום וז' וכן ויאסף שאול לירוא
שמאל " אל תוסף על דבריו " משלי . בשני שואק כי
לא תוסיפי יקראו לך רכה וענגה . ישעיה " כולל
תוסיפי יקראו לך נברת ממלכות שניהם . ישעיה
מליע בפשט אחד לבדו וכן הוא המסות עליהם ב'

יצן הציגני כלירק ירמיה והצגתיח כיום הולדה
 קטע אציגה נא עמך " רחמית " והציגני
 למסל עמים אינכ . והציגו בסער משפט . עמוס
 ויצג את המקלות . רחמית . הצג על הארץ . דברים
 מציג את גזת הצמר " פנכטוס " ושלא נזכר פועלו
 ממנו צאנכם ובקרבם יצג . שמות . בלם ענין העמוד
 ואפשר שיהיה זה הפעל מפעל הגון **יצע**
 ואציעה שאול הנך . תלים . וסק ואפר יציע " יסע
 ושלא נזכר פועלו ממנו תחתך יצע רמה . יסעיה
 שק ואפר יצע לרבים . אסתר . ויש מי שאומר כי יצע
 לרבי פעל עבר והיוד בו שרש ממה שלא נזכר פעלו
 מהדגוש והראשון נכון " וענינם ענין פרישה אלא
 שענין פרישה מלמעלה ברוב וענין
 יציע מלמטה והשם יצועי עלה " רחמית " פי' מטרני
 אם זכרתיך על יצועי " תלים . ונקרא בן המטה על
 שם הבגדי המציעים תחת האדם ופ' א' כי קצר המצע
 יסעיה " ושם נופל על דבר אחר " ויבן על קיר הבית
 יציע . היציע התחתונה " מלכים היציע הוא שעושין
 באמצע הבית מקיר לקיר כמו עליה והוא כמו חדר
 להשתמש בו בהצנע וזה ענין מלת יציע אבל היציע
 הנזכר בכתוב היה חוץ לקיר בית המקד' כמין לסכות
 בנוי סביב סביב יב לכותל בית המקד' והוא הנקרא יציע
 ונקרא תא ונקרא צלע וזו שאמ' " צלעות סביב פתח
 הצלע התיכונה וכבר פרשתי ענינם הטוב בשרש גרע
 ופי' אהל מזה אהל בל יצען . יסעיה " והגון נוספת
 והוא שם דבר אחר ופי' אהל שלא יורד ושלא יהיה
 מוצע לעולם אלא לעולם יהיה פרוש **יצק** ויצק
 עליה שטן . כרחמית . צקון לחש " יסעיה
 בחסרון הפא וזגו נוספת ועוד נכתבו נח העין ויצקו
 על העולה " מלכים אמר ר' יהודה בני הוא עתה
 והיוד יוד איתן ויוד השרש מעמדת בגעיא ונפון הוא
 ואין להשיב עליו ור' יונה אמר שהוא ציווי והיוד יוד
 השרש ובא מעמד בגעיא כמו מסכו וקחו לכם צאן
 וגם זה נכון צק לעם ויאכלו " מלכים פי' צק התבשיל
 בקערות לעם . וגם יצקבו מים . יחוקל בלם פעלים
 יצאים אבל ויצק דם הפכה אל חיק מלכים פעל
 עומד ויתכן להיות מן השרש הזה וצור יצוק עמדי
 פלגי שטן אינכ אמרו זה להפלת הרבי כאילו
 הצור כלו היה מותך בשטן או יהיה פירושו מן הצור
 היו יצוקי פלגי שטן ובן ואבן יצוק נחושה אינכ כלו
 מן האבן מותך הנחשת או יהיו שניהם פעלים עומדי
 מנחי העין כמו שאנו עתידים לזכרם והפעל הבבד
 והיא מוצקת מלפניו ושלא נזכר פועלו ממנו הוצק
 חן בשפתותיך תלים נח יצקיסודם אינכ פירוש
 ביסודם בלם ענין יציקה ואין לחלם ענין

התכה מענין יצקה כמו שחלקם
 ד' יונה כי היציקה והחתכה אחר הוא והוא חלק לענין
 אחר החתכה יצוקים ביציקתו מלכים ובדברי היסוד
 במשקל אחר יצוקים במצוקתו דברי והנפרד ממנו
 מוצקת בחלם או בשרק והקבוץ שבעה מוצקות
 זכריה בצקת עפר למוצק אינכ ויעש את היס מוצק
 דברי כלו עשאו מותך מוצק נחשת סמוך לפיכך
 הוא פתח ולית כיוותיה יצקם הפלך דברי לצקת ארנ
 שמות ור' יהודה כתב הכל עני' אחר ויפה כתב ויתכן
 להיות בצקת עפר למוצק ענינו חזק כלומר בהתוך
 העפר להיותו חזק וקבוע . ובן אמר אחריו ורגבים
 ידבקו ובן לבו יצוק כמו אבן ויצוק כפלח תחתית
 אינכ כלומר חזק וקבוע ובן דבר בליעל יצוק בו
 תלים ובן והיית מוצק אינכ חזק וכמוהם חזקי בראי
 מוצק אינכ כלומר חזק ואעפ' שבוה יש לנו טעם
 טוב מזה שיהיה מהענין הראשון ובן פי' אומר על
 השמים כי הם חזקים וברורי ומוהירי כמראה המותך
 כי בן עושים מראות מהנאולות המותך יפה שהוא זך
 ובהיר ומוהיר כמו ויעש הכיור נחשת ואת כנו נחשת
 במראות הצובאות ויש לפרש ראי שם שלא יהיה
 מענין במראות הצובאות אבל יהיה ראי מראה שמש
 פי' בחדים ומוהירים כמראה הרבר המותך . שהוא
 והיר בשעת התבתו אבל לאחר ימים הוא מעלה
 חלודה אבל השמים הם בהירים בכל יום כבהירות
 הדבר המוצק בשעת יציקתו אבל ויציקום לפניי
 יחושע אעפ' שידמה מן השרש הזה כפלם ויציקום
 טוב הוא לשומרו משרש ציק ומענין מצוקי ארץ
 שמות " ובא דגש הצרי תמורת הנח כמו ולינו עלינו
יצר את האדם אשר יצר כרחמית מי יצר אל
 עס זו יצרת לי יסעיה ויצר רוח אדם בקרבני
 זכריה וכבר פירשנו זה הנפסוק בשרש ברא ויצר
 גובי עמוס כלו שהקבה היה יוצר גובי ויש מפרשי
 ויצר גובי שם וענינו יצירה מן הארבה ובן תי ברית
 נובא או פי' אסיפה כלומר אסיפת הארבה ובן יס'
 היצר יוצר מן הארבה כל חית השדה וכל עוף
 השמים ויבא אל האדם כרחמית . כמו ויאסוף .
 בשרם אצרך בבטן ירמיה ויצורי כצל בולם אינכ .
 כלו אברי היצידים או הוא ששזמא כי הוא ידע יצרנו
 תלים כלומר ידע שיצירתנו מעפר ואי אפשר להפר'
 מבלתאות הגוף והנפעל לפני לא נוצר אל יסעיה
 והוא סמוך כי הוא פתח " ופירושו לא נוצר מאל וכב'
 פרשתיו בשער הפעלים בטור השני ענין היצירה
 ידוע וכבר ביארנוהו בשרש ברא והוא גם במעשה
 באדם ופעולתו

ויפח לקץ " חקק " ובסמוך ויפח חמם " תלים " פי הוגה ומצפצף וההתפעל ממנו תתיפח תפר כפיה " ירמיה " פי תחנה ותהמה ותקונן על הרוגיה וית' דמשתניחא ופרסא ידהא ואמרה וי בען לי ואפשר שיהיה ויפח לקץ משרש פיוח מן ויפוח כמו ויפוח בזבים עד שקר " משלי " והענין אחר יפעץ וחללו יפעתך " יחזקאל " שחת חכמתך על יפעתך " יחזקאל " פי זהרדך הופיע מחר פארן דכרים נגלה בזהרו ובכבודו ועל עצת רשעי הופעת אינו הזהרת על עצתם כלו שתשלים עצתם ושיגיע אליהם בע תסזחרדך ונדך ובהפך זה הענין ותפע כמו אופל " אינוכ " ותחשך ואמר בלשון אורה לכינוי ויש לפרש שחכמתם ופי המקום המופע והנאר שבה הוא כמו אופל יפת תנולכם מופת " סמנת אני מופתיכם יחזקאל " את כל המופתים האלה " סמנת " יענינו כמו אות אלא שמלת אות נופלת במקומות שלא תפול מלת מופת כמו איש על דגלו באותות והיתה לאות ברית ולא תפול באותם המקומות ובדומיהם מופת כי המופת הוא דבר נראה להאמין בו דבר כיוצא בו שעתיד להראות ומלת אות תבוא גם כן בזה הענין אלא שפעמים תבא לסימן לבד ולא כן מלת מופת יצא יצאת ליסע עמד " חקק " ובא ערום יצתי " אינוכ " חסר אלף וכן היוצת מבין רגליה " דכרים " בשגת שיוצת " קסלת " משפטו שיוצאה אך יצא יצא יעק' כראשית " לא יצא בצבא " דכרים " יצא נא אבי ואמי אתכם " סמנאל " כלו יצא ממקומו ממערת עדולם שירדו שמה בעבורי ויעמד אתכם עד אשר אדע מה יעשה לי אלהים בי שמא שאול היה שונא אותם לשנאת דוד בנס טוב בתי כי תצאי עם נערותיו רות פי כי תצאי לשדה עם נערותיו " היוצאה השדה דכרים פי היוצא מן השדה או הוא פעל כבד ופי אשר יוציא השדה " העיר היוצאת אלף עמוס " אינונו פעל יוצא כאשר חשבו אנשים כי יוצאת על כנסת העם לא על העיר עצמה כי כן דרך הלשון לומר ענין אנשי העיר בלשון העיר כמו ותבא העיר במצור ועשתה עמך מלחמה ואם לא תשלים עמך ארץ כי תחטא לי וזולתם רבים והשם ומיציאי מעיו " דכרי ויתכן היותו תאר ומשקל אחר השם בגללי צאת האדם " יחזקאל " וכסית את צאתך דכרים ומשקל אחר צאת בנות ציון " ישעיה " ומצאתו לא רחץ משלי ומא צא תאמר לו ישעיה והמסורת עליו לית לשון שינוף ולפי שצואה היא לכלוך אמר לבגדים המלוכלכים הבגדים הצואים " זכריה " ובתשלומן יצואים " ובהכפל העין והלמד הצאצאים והצפיעור

ישעיה חכמים והכנות וצאצאי מעיך ישעיה וצאצאי ישרשו אינוכ " כלומר יציאות הזרעים והפעל הכבד כי הוציא י את עמו " והוצאתי אתכם סמנת " ויצא אותו החוצה כראשית ויוציאוהו לחרשי העץ מלכים הוציאו את הכסף לשכר חרש העץ ויצא מנחם את הכסף על ישראל מלכים כלו הוציאו עליהם שהם פרעו אותו והציווי בהראות היוד הוציא אתך היא מוצאת כראשית ושלא נזכר פעלו והיא מעמים הוצאה יחזקאל והשם ומוצא הסופים מלכים כי לא ממוצא ומערב תלים פי ממוצא השמש ובמוצא מים ישעיה וישרים למוצא ידעת משלי בשוא ובקמץ מוצאי בקר וערב תרנין " תלים " כמוצאי גולה יחזקאל וכתוב משה את מוצאיהם כמדבר ויתכן להיותנו למוצאי דעת משרש מצא לפי שהוא בשוא ושם נכתבנו עם כי חיים הם למוצאים משלי ומא למות תוצאות תלים יצב אתה הצבת כל גבולות ארץ תלים יצב גבולות עמים דכרים במו יצב " הציבו משחית ירמיה והנה מציב לויד סמנל דרך קשתו ויצבני איכה ולהציב הדרך סמנל פי לחדד הדרך ולהעמידו בתוך בין המלמד וזכר יונה שלא נזכר פעלו מזה והצב גלתח העלתה כחוס ואין לו טעם רק הנכון במלה הזאת כמו שפירו' רב שמואל הנגיד ולכי הצב שם הממלכה והנפעל נצב לייבוי " ישעיה נצב ימינו כצר איכה הנצבה לא יכלכל וכייה פי החולה שהיא עומדת במקומה שלא תוכל ללכת נצבו כמו נד " סמנת וההתפעל ויתיצב כל ארץ כמדבר יתיצבו מלכי ארץ תלים ותתצב אחותו סמנת משפטו ותתיצב וכבר זכרנו דקדוק המלה הזאת בחלק הדקדוק ואמר ר' יהודה כי יצב גבולות עמים דכרים מקור מן הדגוש כלם ענין העמדה וההתפעל והנפעל לשון עמידה והשם מצב פלשתיים אנשי המצבה סמנל והמצב הם אחוזי הצנות ההולכים לפני החיל והם מעמידים העם המצב והמשחית " המשחית הם היוצאים מהמארב תי אסטורשיגא ומחבלא וכן תרגם מצב פלשתיים מצב הערלים סמנל אסטורשיג ופסל ומצבה ויקרא " מצבת קבורת רחל כראשית ונשתנה בסמיכו מצבות הבעל מלכי וכן הקבוץ בסמיכו ויוציאו את מצבת בית הבעל מלכים " ומצבות עזן לאר תרד יחזקאל והמצבה היא אבן שמציבין אותה להשתחוות לה או לציון הקבר ופי מצב פלשתיים מערכתם ומעמדם " וכן אנשי המצבה עורכי המלחמה ומעמידים העם " וצרתו עליך מצב " ישעיה הוא מגדל עץ שמציבין נגד העיר ללכדה

וראשכם "ויקרא" אויבי בנפש יקיפו עלי' ותלם
ענינם ענין סבוב ותרגו ונסב את דר שער ואקפנא
ואמרו רזל לא תקיפו פאת ראשכם זה המשוה צדעיו
לאחוריו אזנו ולפרחתו ואפשר שיהיה זה דפוע מבעלי
הנון **יקץ** וייקץ יעקב משנתו ויקץ נחמינו
בראשית ויקצו מזועזעך "חכנק הווד
מעמדת בגעיא לטרון הווד פא הפעל ידוע
יקר זכר ר' יונה מה יקר חסדך אלהים תלם
פעל עבר ואולי מצאו בספרו הקוף פתוחה
ומאשר מצאנוהו אנחנו בספרנו קמוץ בלו נכון להיות
תאר השם "ולי מה יקר רעידך אל תלם כלום יקר
וגדלו מהשיגם מאשר יקרת בעיני יענייה אשר
יקרתי מעליהם זכריה כלומר יקרתי בעצמי וסרתי
מעליהם שלא הייתי יקר בעיניהם תיקר נא נפש
בעיניך מלכס ויקר שמו מאד סמואל הווד בחרק
ובצרי ויקר דמם בעיניו תלם והוא מלא עם פא
הפעל "ויקר פדיון נפשם תלם פא הפעל נעלמת
מן המכתב כמנהג והפעל הכבד הווד רגלך מטל
אוקיר אנוש מפז יענייה והתאר יקר מחכמה ומכבוד
קהלת וידח יקר חולך אינך ובסמוך יקר רוח מטל
והקבוץ בני ציון היקרים איכה ולקבכה יקרה היא
מפנינים מטל ובסמוך פנת יקרת יענייה לליקרת
פנת מוסר או יהיה סמוך על סמוך ושניהם סמוכים אל
מוסר כמו נהרי נחלי דבש או יהיה יקרת שם בלתי
סמוך ואעפ"י שהוא פתוח כמו עגלת שלישיה אל תתני
פוגת לך והדומים להם ומה חבן יקר לי אפרים ירמיה
והשם אדר היקר יתנו יקרה לבעליהן אסתר קמוץ
ובסמוך פתוח כיקר ברים תלם "ופי כמשובח
שנכבשים והוא החלב שהיה כלה על המזבח ואת
יקר תפארת גדלתו" אסתר "כתבר יהודה שהוא
פתוח ורבי יונה כתב שהוא קמוץ ואנחנו מצאנוהו
במקצת חספרים המדויקים קמוץ ובמקצתם פתוח
ואפשר שהוא סמוך ואעפ"י שהוא קמוץ כגו שכתב
שהוא קמוץ בין בסמוך בין במוכרת כמו ובכתב בית
ישראל או יהיה מוכרת וזאת עומדת במקום שנים
ומשפטו ואת יקר ותפאר גדולתו וקבוץ התאר בלשון
נקבות אבנים יקרות ליסר הבית ימלכיס "ופי כבוד
וכמו שמשמשין בכבוד בענין כבודות ובענין כבוד
כך משתמשין ביקר בענין כבודות ובענין כבוד כי
ענינם שוה וקבוץ השם בלשון נקבות "לא יהיה אדר
יקרות וקפאון זכריה "פי לא יהיה אדר יקרות שהוא
האדר הבהיר ולא אדר קפאון שהוא אדר עבות אלא כך
בינוני כמו שאמר לא יום ולא לילה והוא משל על
הישועה ועל הצרות שיהיו בתחלת הישועה ו"ת לא
זה נהורא אלא עידי וגלד יהא נהורא "בנות מלכיס

ביקרוחך תלם נבלעה חווד פא הפעל ברגש הקוף
ואעפ"י שהיא כתובת "או הדגש לתפארת הקריאה
כמו שכתבנו בחלק הדקדוק והונחה חווד והוטלה
תנועתה בבית השירות ומשפטו ביקרותך כך היא
קריאת בן נפתלי וקריאת בן אשר הבית בשוא והווד
בחירק כמשפטו והוא תאר ופי' כנבדות שלך כלומר
בנשים הנכבדות שלך היו בהן בנות מלכיס "יקש
יקושתי לך" ירמיה "שמרני מידי פה יקשו
לי נפשנו כצפיר נמלטה מפח יוקשים תלם והנפעל
'נוקשת באמרנו פיך מטלי ונוקשו ונלכדו" יענייה
פן תוקש בו "לצרים" והשם כי מוקש הוא לך "דכרי
בפלס מועד מוקר והקבוץ במקושים ינקב אף" אינך
מוקשים שתו לי סלח" תלם "ובקבוץ הנקבות
ומוקשות פועלי און" תלם "והתאר לפח הלכוד פח
יקוש על כל דרכיו" הושע בחלם ובשרק וכצפנו מיד
יקוש" מטלי "יסור כסך יקושים ירמיה בפלס עצום
עצומים והתאר לנלכד יוקשים בני האדם קהלת וכבר
פירשתי דקדוק בשער הרביעי בטור הפעלים
ירא ולא ירא אלהים לנרים כי יראו המלדות
שמאל כי יראה בראשית פילא יראנו את
ה' הושע למיץ יראתם את ה' אלהים יושע בקמץ
הריש ולית כותיה סמוך לכולא ירא תלם וירא
ויאמר ואירא כי ערום אנכי בראשית ויראו מגשת
אליו סמנת! יראו מי' תלם "ותיראן המילדות
סמנת לירוא מפני דוד" שמאל ליראה אותי כל
הימים דכריס "מיראתו אותו" ירא את ה' בני ומלך
מטלי "יראי את ה' תלם" משפטו יראו אלא
שנחה בו האלף כדי שלא ידמה למלת יראו מן ראה
תיראו חתת ותיראו "אינך שניהם כתובים ביוד ומזה
השרש והענין והתאר אשרנו אנש ורא את ה' תלם
ובסמוך אשריכל ירא יראי יי הללוהו" תלם אשה
יראת ה' מטלי והשם יוביל שי למורא תלם לבית
המקדש שהוא מקום המורא ואת מוראו לא תיראו
ולא תעריצו יענייה ומוראכם וחתכם יהיה בראשית
שיתה ה' מורה להם "תלם החא במקום האלף או
יהיה יובילו שי למורא תאר לשם יתברך וכן הוא
מוראכם "יענייה" והשם במ' א יראה ויראה להם
יחוקאל יראת יי מטלי ובעבור תהיה יראתו סמנת
והנפעל נורא פאר נוראות בצדקתענו למען תורא
תלם "ופי הפסוק אאל כי הקדוש כרוך הוא נתן
ממשלה לעליונים לעשות חפצו בארץ אבל המליחה
אינה עמה כי אם עמו למה שלא יאמרו בני אדם בלב
יאם אנחנו חוששים יתפיסו לנו המלאכים וישאו עונינו
בא להודיע כי אין בהם המליחה למען שיראו בני
האדם את ה' למען פי עמו המליחה לא עם אחר וזולתו

ובמקבות יצרו יסעיה יעשה ויחדשו הנח אנכי
יצר עליכם רעה ירמיה יוצר עמל עלי חק
תלם פי הרשע מחדש בכל יום און ועמל באלו
חק עליו לעשות בן וכן עושה כלי החומר נקרא יוצר
במפור וקנית בקבות יוצר חרש ירמיה ובסתם וירד
אל בית היוצר הכיוצר הזה ירמיה היאמר חומר
ליוצרו יסעיה בחומר ביד היוצר ירמיה ושם
למלאכת היוצר " ויצר אמר ליוצרו לא הבין יסעיה
בחמש נקודות " כי בשח יצר יצרו עליו חקוק אבל
השליכהו אל בית היוצר ואשליך אותו אל ביתי אל
חיוצר וזכירה הוא כמו אוצר וכן ת' לתחות ית
אמר כליא והחכם ר אברהם בן עזרא פירשו כמשמעו
כלו אל ביתי ומה שא' אל ביתי אל היוצר באלו
אמר אל ביתו ושלא נזכר פועלו מהרגו ימים יוצרו
תלם ופי יוצרו על איברי האדם וא ע' פ' שלא זכרם
הנה זכר גלמי ראו עיניך אמר כי בתחלת יצירתו
שהייתי גולם קודם יצירת האברים ראו עיניך בלומר
שאתה ראית שתהיה יצירתי כך ועל ספרך כלם
יכתבו והאיברים העתידיים להוצר בגלמי כלם ידועים
לפניך ובימים רבים יוצרו שהיו נוצרים באותו הגולם
יום יום ולא היה אחד בהם נכר באותו הגולם תולדת
יצירתו וא ע' פ' שהיו כלם באותה טפה בכח תולדת
לא היה נכר בה צורת העין והאזן והאחרים אלא
שיוצרו בה אחר כן יום אחר יום " ועל זה הדרך
פירשו ר' אברהם אבן עזרא " ופי ולא בלמר אלה
והוא כן בכתוב אבל הקרי הוא למד וו יהיה פירושו
על דרך הקרי ולו לספך בלו אעפי שימים יצרו
לספרך הוא כאחר כלו ידוע לפניך הכל דרך כלל .
ושלא נזכר פועלו מהנוסף כל בלי יוצר עליך לא יצלה
יסעיה ונקראת תאות לב האד' ורעיוני יצר וכל יצר
מחשבות לבו כי יצר לב האדם רע מנעוריו בראשית
יצר סמוך תצור יסעיה בחמש נקודות ונקרא כן
לפי שהוא יוצר ופיעל הענינים בלב שהלב מתאוה
אליהם ופי יצר סמוך הוא היצר הטוב כי יש יצר טוב
ויצר רע ופי הפסוק יצר הצדיק הסמוך ונשען עליך
תצורה מרעותן לו שלום כי כך בשוח ובזח השרש
ע א בלכתך לא יצר צורך מסלי במלאת ספקו יצר
לו אינו כי עתה הצרי מיושב יסעיה וירא
יעקב מאד ויצר לו ראשית יצרו צערי אוננו אינו
ויצר לאמנון " שמואל ויצר להם מאד סופטים ותצר
לדוד מאד שמואל והשם סן הסצר קראתיה תלם
או יהיה שרשו ציר כלם ענין הצר שהוא הפך המרחב
ויש לומר ויצר לו מאד ויצר לאמנון ויצר לו יחיו
משרש צרה ויהיו יצר וצרה בענין אחד יצת ותצת
בסבכי הער באש יצתו יסעיה והנפעל ונצתה

חמתי במקום הזה ולא תכבה אשר נצתה בנו ימלכי
ערו נצתו נצתה במדבר ירמיה והפעל הכבר למח
הציתו עבדיך שמואל הנני מצית כך אש יחוקל
ויצת אש בציון . חוכה ואפשר שיהיה הציתו
משכנותיה ירמיה פעל עומד או יהיה יוצא
והוא חסר המציתים " כלם ענין הבערה והדלקה
אבל אציתנה יחד יסעיה אעפ' שהוא מזה הענין
אינו מזה השרש כי הוא משרש צית ויש לפרש ערו
נצתו נצתה כמדבר ענין שסמה וכן ת' קרוהו יצירתי
יקב גרן ויקב לא ירעם הוטע בשש נקודות המן
הגרן אומן היקב מלכיס וגם יקב חצב
בו יסעיה ידוע **יקד** ותיקר עד שאול
תחתית לכרו יקד יקוד אש יוקדת יסעיה
והשם יקוד כי יקוד אש ומא' כמו קד נחרו תלם על
מוקדה על המזבח ויקרא והשם למקום שיוקדת בו
האש לחתות אש מיקוד יסעיה פוגר בלעז ושלא
נזכר פעלו מהפעל הנוסף והאש על המזבח תוקד בו
ויקרא ענינים ענין הבערה **יקה** ולו יקחת עמים
בראשית שם בפלס דברת בני האדם ודגש
הקוף לתפארת כדגש מקדש יי וכן ותבו לקחת אם
משלי והקוף דגושה והונחה יוד ליקחת אם והוטלה
תנועתה על הלמד ומשפטו ליקחת אם ופי שניהם
משמעת וקבול המצוה ופי ולו יקחת עמים אליו
ישמעון העמים לקבל עליהם מה שיצו ופירוש
לקחת אם עין שתבו למשמעתה ולמה שתצוה עליו
יקרוה עורכי נחל ודמחר יונה המלה הזאת לערבי
בוה הענין **יקע** והוקעו אתם לוי נגד השמש
בהר לפני יי והוקע אותם לוי נגד השמש
כמדבר את עצמות המוקעים שמואל ענין התליה
עליה עץ ולא זכר ר' יהודה בזה השרש פן תקע נפשי
במך ירמיה ותקע נפשי פהם ותקע נפשי מעליה
יחוקל ותקע בק ירד יעקב בראשית ובאמרו כי לא
מצא מזה השרש כי אם הפעל הכבר אשר נהפכה בו
היוד לוו נחה נראה כי אינם בדעתו מזה השרש ואולי
דעתו שהם משרש קעע עם כאשר נקעה נפשי מעל
אחותה אשר נקעה נפסה מהם יחוקל ויהיה נקעה
בפלס ודחכה וגסכה נבקה וגם יתכן להיות ותקע כף
ירד יעקב פן תקע נפשי ירמיה מזה השרש ונקעה
שרש אחר ושיהיה הנון בו שרש ואעפ' שהם ענין
אחר וגם יתכן עוד להיות שרש כלם נקע ובא הנח
במלת ותקע תמורת הדגש כמו שבא במלת ויוד יעקב
נזיד והם ענין חסדת הדבר ממקומו דשליגר בלעז
יקף כי הקיפו ימי המשתה " אינו " עדת מרעים
הקיפוני " תלם " כי הקיפה הזעקה " יסעיה
הקיף את העיד " והנשע " בצרי וביוד לא תקיפו פאת

הארץ בין איש לחבירו והחוק הוא הדבר הנגזר על הארץ לעשותו במצוה או במנהג והמשמר היא לשמו של אל לעכו על המצוה ולעשות גדר על המצוה ואעפ"י שכל אחד ענין בפני עצמו יבא האחד במקום חבירו במקומות כמו שיתמאר בענין כל אחד מהם בשרשי וע' א' יורא ומלקוש "דכריס" ובאלף תחת הא ומרוח גם הוא יורא "משלי" ופ"י המרוח העניים גם הוא יקרא יורא כמטר המרוח את הארץ. ומ' א' את המורה לצדקה" מורה ומלקוש בראשון "ויל" ולא יכנף עוד מוריד. והיו ענין רואות את מוריד "ישעיה" ענינים מטר. ואפשר שיהיה יוד מוריד לקבוץ כי שניהם מלאים ביוד. או יהיה יוד למד הפעל תמורת הא. ופ"י לא יכנף עוד מוריד לא יאסף עוד מטרך לפי שהיו בעת בצרת. כמו שאומרים ונתן "לכם לחם צר ומים לחץ בשר אותם על השבע" ואמר לא יאסף ולא יעצר עוד מטרך. והיו ענין רואות את מטרך כלל. בענין תראה שיהיה זה בקרוב ויש מפרשים מוריד מענין השני ענין הוראה כלל מוריד אותך בדרך ישרה לא ירחק שיהיו בכנף הארץ והם חקיהו ושריו ואאל בתב אלהיו יורנו "ישעיה". מענין השלישי ימטירנו **ירח**. עשה ירח למועדים. תלמיס. וירח לא יגיה אורו "ישעיה" וירח לא יאיר אורו "וירחך לא יאסף" ישעיה" היא הלכנה" ולפי שהלכנה מתחדשת בכל חדש נקרא חדרש ירח "בירח האיתני" מלכיס" בסגול" מיתנני כירחי קרם" חניכ" ולפי שהירח מתחדש פעמים רבות קראה בלשון רבים ואעפ"י שאינו אלא אחד ואמר גרש ירחים" דכריס" ופ"י כי הירח יבשל הפירות" **ירט** יוש הדרך לגדי" במדבר. פ"י שטה. ופ"י הפסוק בן אמר המלאך הנה אנכי יצאתי לשטן כי אמרתי האיש הזה ירט חדרך ובלבו לקלל ואינו הולך דרך ישרה ומלת לגדי לפני "בן פרשו ארני א' ול" וכן על ידי רשעים ירטני" חניכ. ולולי הירש היה דגש כמו יתנני. ויש אומרים כי שרש ירטני רטה **ירך** ירך וכתף "יחוקל" אשר על כף הירך "ראשית" ובסמוך ירך יעקב "ראשית" בשש נקדות" תחרת ירכי" ראשית. פמתנים ועד ירכים. סמנת. ידוע. זמזה ירכה וקנה "סמנת" שהוא רגל המנורה" ירך המזבח "ויקרא" פאת המזבח" ובתי הנקבה וירכתי עד צידון. ראשית" כלומר פאת ארצו יהיה צידון" ולירכתי המשכן" סמנת" ירכתי צפון. תלמיס" ירכתי לבנון" מלכיס. לירכתי ימה "סמנת" נתחב" בהם סימן הזכרים והנקבה וענינם פאות **ירע** נפשו ירעה לו "ישעיה. ולא ירע לבכך כתתן לו" דכריס" וירע בעיני יי אשר עשה "ראשית

וירע למשה בעבורם "תלמיס" מדוע לא ירעו פני עורא" תרע עינו באחיו "דכריס" עתה ירע לנו שבע בן בכרי" סמול. פ"י ירע לנו דבר שבע בן בכרי. והוא מלעיל. וכן ירע שריד באהלו" חניכ כלם ענין רע וירע זרוע בענין אח" וליהודה לא הביא בזה השרש כי אם ונפשו ירעה לו. ורעתו באלו להיותם בשרש ריע בדרך זרות" והנכון לשומם בזה השרש עם ונפשו ירעה לו" וכלם ענין אחד. ויש לפרש ונפשו ירעה לו ענין תרועה. פ"י ירעה בעבורו כמו שאמר על בן חלוצי מואב ירעו ישעיה. נוטה שמים כיריעה. תלמיס. וירעות עזים סמנת" ידוע **ירק** ירוק ירק בפניה" במדבר וירקה בפניו דכריס" ידוע" אבל ומפני לא חשכו רוק" חניכ" עד בלעי רוקי" חניכ. ובי ירוק הזב בטהור" ויקרא. משרש ריק ואם הם ענין אחד. ועא' כל ירק עשב. ראשית. בשש נקדות. כל ירק בעץ" סמנת. ומשקל אחר וירק עשב. והתאר ואחר כל ירוק ירוש. חניכ" לל כל עשב ירוק" לגן ירק" בן הירק" דכריס" ארוחת ירק" משלי הוא תאר לעשב שהוא מאכל אדם. וכן קראו רבותינו לעשב שהוא מאכל אדם ירק. והקבוץ ירוקת. ובהכפל העין והלמד לרב הירק ירקרק או ארמדם ירקרקות או ארמדות" ויקרא" ופ"י בירקרק חרוץ תלמיס. כי יש זהב שנוטה מעט גונו לגוון הירק. או ירקרק שם לגוון המכורכס. ושם במא ונתפכו כל פנים לירקון. ירמיה. והוא כי בהבהל האדם ובבא אליו הצרה פתאום ישובו פניו ירוקות **ירש** יורש ישראל את יורשיו" ירמיה וירשנו אותה. במדבר" וירשתם אתה וישבתם בה. דכריס וירשוה בחיה" ישעיה" לגזרת פעל בצרי וכן וירשנה קאת וקפור. ישעיה. כי הגוים אשר אתה יורש אותם דכריס. במה אדע כי אירשנה כי לא יירש בן האמה הזאת הוא יירשך ראשית אותו תירש טופטים וירשו אותה יחטע ובני עשיו יירשום דכריס כלומר לקחו ירושתם. ואין צורך להוציא מענין ירושה כאשר כתב ל' יונה שפירשו בענין השלוח וכן הארץ נש ארה הרבה מאד לרשתה יחטע והצווי השלם ים ודרום ירשה דכריס יבחסרון היוד החלרש דכריס ובצרי עלה רש דכריס קוסרש את כרם נבות מלכיס באו ורשו את הארץ דכריס הלירשנו קראתם לנו טופטים זהווד מעמדת בגעיא במקצת הספר" ופ"י קראתם לנו לירש ממוננו ואם לא בעבור מה קראתם לנו כי כן נראה כי לקחת ממוננו קראתם לנו והתאר והיה אדם ירשת זהוה ירשה שער אחיבו פ"י יהיה ירושה שעי לאב

והחכם ר' אברהם אבן עזרא ז"ל פי שאם לא תסלח לא
ייראוך החטאים ויעשו חפצם בכל אוח נפשם ומעם
נדא ומארץ נוראח יטעיה פי ר' יונה רחוק ורחוק
ואין להוציאם מעניני אעפ"י שמש פעות הכתר מדבר
על עם רחוק ועל ארץ רחוקה פילעולם ירא האדם
הרחוקים מפני שלא ידע מנהגם וגבורתם מהקרובים
שידע מנהגם וגבורתם ויזמה בעיניו על הרחוקים
שהם גבורי וחזקים יותר והפעל חכבר כי יראוני העם
שמנאל על מסקל גרשומי פי הפחידוני וכן אשר היו
מיראים אותי אגרות שלח שוביה ליראני כחמיה
ליראם ולבואם לכוני ירד ירדנו
בתחלה "בראשית" ו
מאד "טנפטיס" חסר הפא וירדתי על ההרים
טנפטיס "ויגידו לרוד וירד הסלע ולא יוד עמנו
במלחמה או במלחמה יוד וגספה "טנפטיס" כבהמה
בבקעה תרד "יטעיה" וירדו ארץ חספה עשרה רדי
שמה ושברו למי משם "בראשית" מירדי בור
תליס נמשך בוקמ' בטעם ער רדת חומותי עיר דתה
לכזים "עיני עיני יורדה מים" חספה "פי יורדה במים
וכן יתרדנה עינינו דמעה "יטעיה" תרדנה פרמעה
ויתכן לפרשו בלא חסרון בית כי לרב הזלת הרמעה
שתרד מן העינים כמה היורדה לעינים ועל דרך הזה
והגבעות תלכנה חלב ילכו מים כלו ילילו יורד בכבי
יטעיה "פ' עני יורד בכבי

ויש מפרשים אותו מענין ארד בשיח "תליס
וכן וירדתי על ההרים והפעל חכבר חורדט בירינו
וחורדתם את אבי הנח "בראשית" וירידו אותו הלוי
כמדבר "ויורד בנהרות מים" תליס וירד רידו על
זקנו "טנפטיס" גזה על המון מצרים והורידו "יחוקל
פירושו לפניו אל ארץ תחתיות ויש מפרשים אותו
מענין ארד בשיח ואין לו טעם והשם גם כמוד
בית חורון ויבוס במוד "יהושע" ויש לפרש מזה
המה היו במודי אור "ליופ" והגני עתיד לפרשו
בשרש מרד ושלח נזכר פעלו פמנו אך אל שאר תורד
יטעיה "והרד חסבן" כמדבר "ויש מפרשי אפוד
ירד בירד "טנפטיס" כמו הוריד וקסה הוא לפרש זה
שיחיה פעלוהקל מזה השרש יוצא פי לא מצאנוהכל
אם עומד ויתכן לפרש כשיירד אביתר באפוד בידו יורד
ויש לפרש כי אביתר בשבדח ולקח עמו כליו ובגדיו
היתה סבת מאת ה' שלקח האפוד בתוך כליו והוא לא
הרגיש בדבר ולא ידע עד בואו אל רוד לפיכך לא
אמר הוריד כי הוא לא חורידו בדעתו רק ירד האפוד
בידו בדרך מקרה והוא הנכון ופי ר' יונה וירדתי על
ההרים יעליתי וכן ולא ירד עמנו במלחמה ואין טעם
לפירושו כי העליה הנך היורדה היא וכן לא יורד עמנו
במלחמה אינו כי אם כמשמעו כי דרך המלחמה לחיות

בעמק ולא בודר וכן תמצא לעולם לשון יירדה
במלחמה ומה שאמר לא יעלה עמנו במלחמה כנגד
המקום שע' ל' להלחם כמו שאמ' ופלשתי עלו יורעאל
ופי וירדתי על ההרים וירדתי מהמצפה ללכת על
ההרים כי בית יפתח במצפה היה והמצפה היתה גבוה
על ההרים ואמר בתו ארד מהמצפה ואלכה לי על
ההרים ואפוד מכני אדם ואתכודר שם ואבכה על
בתולי וכן וירד הסלע נראה שהיה עמק בין העריכה
שהיה שם רוד ובין חסלע ואמר וירד העמק לעלות
הסלע "מעשה מורד" מלכיש ענינו רקוע והוא קרוב
לענין יירדה ו"ת עובר בבוש כמו שתרגם אנקלוס
ער רדת חומותיך ער רדתה והכל נכנס תחת ענין
אורד ואפשר שיחה מעשה מורד משרש ורד ע"מ
מוסף השבת ואעפ"י שזה פחלם חה בשוק ואז יהיה
דבק אל ענינו היטב מן וירד על הכרובים ומתרגום
דירקעו וירידו ירה ירה בים "טנפטיס" אשר
ירדתי "בראשית" וירדתי להם גורל פח
לפני י"י "יהושע" וירד המורים לכוני לירות כמו
אופל תליס" ובא באלף תמורת הזה למד הפעל
לירא מוצאים ובאבני גדולות "לכוני" ונרם אבד
חשבון כמדבר "ופי נירא אותם ונלחם עמם עד
שאבד חשבון" והנפעל או ירה ירה "טנפטיס" והפעל
חכבר וירדו המוראים על עכרין "טנפטיס" כתוב
באלף נחח במקום למד הפעל "וימצאוהו המורים
אנשים בקשת "טנפטיס" הורני לחומר "אורה אתכם
בירד אליופ" ויורם אלהים תליס" בלם ענין השלכה
ומענין זה פ' אאויל ומי פמהו מורה "ליופ" פ'
משליך ופיריד לארץ כענין שאמר פי הוא ישיג
בכחו וענין אחר אשר הירחו יחידע הכחן מלפני
וירדתי ואמר לי "משלי" הורני ואני אחרים "ליופ"
ולא שמעתי לקול מודי משלי "אלהיו יורני" יטעיה
זלחודות נתן בלבו "טנפטיס" בלם ענין למוד "ואפשר
להיות מזה מגבעת המורה בעמקי טנפטיס" או יהיה
שם מקום "ואם יהיה מזה הענין יהיה פ' כי בגבעה
היה צופה שחיה מורה ליושבים בעמק בבא חיל
עליהם וכן תי מגבעתא דמסתפא ואמר ל' יהודה ולא
ימנע לחיות מעיקר זה" חורו והונו מלב דברי שקר
יטעיה" וכבר כתבתי בשרש הרה והוא הנכון וסם
כתבת לחסבן כי אאויל כתבו מזה השרש והענין
השם מענין זה שהוא למוד התורה והמצוה
טנפטיס "תורת יי תפימה" תליס" החוקים והמשפטים
והתורות "ויקרא" וישמר משפירתי מצותי וקחתי
והורותי "בראשית" ויתכן להיות מזה זאת תורת האר
טנפטיס ועוד נכתבו בשרש תור "והתורה
דיא תכונת המצוה היאך תעשה וחמשפטי וזא רין

והתאר למי שארץ זמן ישיבתו במקום כשכיר כתוש
ניקרא "קמץ תושב כהן ויקרא" בפתח כי הוא
סמוך ופי תושב זה קנוי קנין עולם והוא הנרצע
שכיר והקנין קנין שנים והוא היוצא בשש תושב
ושכיר האמורים בפסח הם גוים ערלים או מולם
וכבר אחר ויטבו פירותיהם בך יחזקאל ענינים ידוע
מהם ענין הישיבה ממש ומהם ענין עבכה ואף על פי
שהוא עומד על רגליו כמו אשרי יושבי ביתך תלמי
וישב וחת האלה והדומים להם ומהם ענין אריכות
חיו האדם במקו שיהי שם ומהם ענין העמיד והקיו
ישה להנחיל אוהבי יש"י וסדרך ישר לפני איש
יש צפור ונוסף עוד "משלי" חס אשר יחיה
הענין במדבר. היש לבבך ישר עם לבבי" מלכים
ויאם יש"י אם ישכם עושים. אם ישך נא מצליח
דוכי "ראשית. את אשר ישנו פה" לרכים "כלם ענין
דבר הגמלא" ומה נקראת התורה והחכמה ומעשה
הט ב והישר תושיה. הגדיל תושיה "יעציה" יצפון
ישרים תושיה "משלי. היוד למד הפעל לפי שהוא
נמצאת לעולם. כי כל הישישים יפסדו ויוורו לאין
והתורה והחכמה תעמד בימותה כל ימי עד" ולא
תעשינה ידחם תושיה "איוב" פ' כל יש וכל דבר
שחשבו לעשות **ישח** וישחך מקרבך מיכה
שם בפלם וישעך תתן לנו "תלמי וענינו
והבנעתך" וית' והא לכרע במעך" בקרבך "והפעל
מסנו שחי ונעבודה" יעציה "ענינו הבנעי" ויש
אומרים כי שרש אלו שחח" וישחך פועל ולא שם
וכשפטו וישחך בפלם ויפדך" ותבן להיות מחשרש
היה הענין הזה שחת" עד יראה לרסע שחת" תלמי
בשחתם נתפש. יחזקאל. ועוד נכתבו בשרש שח
ובשרש שחת **ישט** מאסר יוטיט לו
וישט המלך לאסתר אסתר ותרגום יושלח חו
ויקחה וואטיש ידית ונסכה **ישם** והאדמה
לא תשם "ראשית" ותשם הארץ" למען
תשם ארצה" והבמות תשימנה. יחזקאל. והשם על
פני הישימון. במדבר "יילל ישימון" דגרים תנו
במדבר בישימון דרך" תלמי" ואפשר שיהיה מסדש
הזה" ונשים עוד נפח" במדבר" אם לא ישים
עליהם נזידים. ילמיה. בפלם יציב דלחיה" וכן כתב
ארני אבי זל כלם ענין שממה **ישן** ישנתי אז
ינח לי איוב. וישנו ביערים יחזקאל וישנו שנת עולם
ולא יקרצו" ילמיה. וישן וחלם שנת" ראשית. כי לא
ישנו אם לא ירעו" משלי" היוד מעמדת בנעיה
עודח למה תישן" תלמי" אינו מניח לו לישון
קהלת" והתאר ויקץ כישן" תלמי. אני ישנתי ולבי
ש"י טינים" וחשם אל תאנב שינה מן תורש. משלי

כן יתן ל רידו שנה. תלמי. האלף תמדת הא
מתוקה שנת העובר "קהלת" שנת עולם" ילמיה
ובל סמיכות עם חתיו אם אתן שנת לעיני. תלמי
ושנתו נהיתה עלי" דניאל. והפעל הכבד ותישנחו
על ברכיה ידוע. סופטים. ועא' ואבלתם ישן. ניקרא
חרשים גם ישנים" טי" והנפער ממנו ונושנת
כארץ לרכים" וישן נושן" ויקרא" לל ישן מאד" ישן
של אשתקר" נושן של שלש שנים" צרעת נושנת
היא. ויקרא" ידוע **ישע** יצאת לי שיע עמך
תקוק" בצר"י ויש בסגול וכתבנו אותם
בחלק הדקדוק" כי כל ישעי וכל חפץ כי לא יצמיח
שמנל. בדרך היוד" ובסגול וישעך תתן לנו" תלמי
ומג. והי לי לישועה" שמנל" אומר לנפשי ישועתך
אני" תלמי" ובתוספת תיו ונפל פא הפעל ויעשי
תשועה. שמנל" הניתן תשועה למלכים. תלמי
וי התשועה. ותשועת ברוב יועץ" משלי" שקר
חסים לתשועה" תלמי. ועוד נזכרם בשרש שוע
וארני אבי זל פירש מזה הענין אם בפירו להם שוע
אינו. פ' בפר שחוא יום המיתה להן תשועה
לאותן שהן יגיעו כח בחיים" כמו שאמר ושם ינחו
יגיעו כח" ויהיה שוע מן ישע בחסרון הפא כמו בול
זרים שהוא כמו יכול חסר הפא" והפעל הכבד ממנו
כי הושיעה יי משיחו. תלמי" ויהי להם למושיע
יעציה. הישע" את עמך. הושיענו אלהי ישענו
והשם למושיעה. תלמי" והקבוץ האל לנו למושיעה
תלמי" והנפעל ישראל גושע ביי יעציה. עס נוע ע
ביי לרכים" פתח ביהם פעל עבר" אין חמלך נושע
ברב חיל. תלמי" קמץ כי הוא עומד. ונשעתם
מאובכם. במדבר" נושעים ביי אלהיכם **ישף**
הר שיש שהם וישפה" שמנל" ועוד נכתבו
בשרש שפה **ישך** לאשר ישר בעיני. כאשר
ישר בעיני **ישך** וישך" וישך" כי יושר
הרבר בעיני כל העם. של שח פעל עבר. כי עיניהם
פתוחה. ולא יטרו בעיניו. מלכים". כי היא ישרה
בעיני. סופטים" אולי יושר בעיני האלהים" במדבר
ותישר. עיני שמשון" סופטים" ותישרנה הפרות
שמנל" דגש השין להבלע זה היוד פא הפעל והתאר
שם ישר טובח עמו. איוב" ובסגול ותועבת רסע
ישר דרך" משלי. כי ישרים דרכי ה" הנוטע" ויררו
בם ישרים לבקר. תלמי" פ' הישרים ישלחם ממסלה
וגדלה על העשירים הבסילים אוהבי העל הזה" והוא
שאמר עליהם נמשל כבהמות נדמו. ואענ' שבעולל
הזה הבסילים רודים בישרים כמו שאמר ע"י
ברשם ימשול" לעולם הבא הישרים הם המושלים
והרודים בלומר יש להם מעלה יתירה לעולם הבא

השם כי ירושה לעשו דכריס נחת ירושה וראי
שם תלם פי נחת לי שאגור באהלך שהוא ירושה
ראי שמך והפעל הכבוד והורשתם לבניך דכריס
את אשר יורשך כמוש אלהיך ספטים ותודישני
יונות נעורי חונן והרעו ירושה נה כמדבר פי
לזרעו ירושה והשם לכורש קפוד יסעיה את
מורשתם ענכיה מודשי לבבי חונן סעיפוי
לבבי כלומר מה שמוריש הלב ומנחיל כאלו הסעפי
ומחשבות הלב נחלה בהיותם מוכנים לאדם ומזומני
ועם האהנקבה מורשה קהלת יעקב דכריס ילנו
נתנה האר' למורשה כל ענין אח ענין ירושה יש מה
ירושת הבן מהאב ויש מהם לקיחת הרבר מיד אחר
והל' שלוקח ירושתו ומה שהיה בחזקתו כמו שחבן
לוקח נכסי אביו ובענין הגרוש והשלוח י' אלהיך
מוריש אותם מפניך " דכריס " ואת אשר יורישו
אלהינו מפנינו ספטי' הנה י' ירושה והכה ב' חילת
זכריה " אבנו דבר ואוריחנו " כמדבר " ואם לא
תורישו את יושבי הארץ " כמדבר " והורשתם את
העיר " והשם פי את יושבי העיר מבטני יורישנו
אל " חונן " ומן הקל בזה הענין לרשת אותם מפניך
דכריס והכלל כל שהוא קשור עם מם הוא לשון
גרוש ושלוח ויתכן לפרש לרשת אותם מפניך לשון
ירושח " והיה מפניך דבק עם כי יכרית לא עם לרשת
והיה אם כן כל בנין הקל בענין ירושה לא יהיה אחד
מהם בענין גרוש ושלוח והפעל הדגוש בזה יורש
הצלל " דכריס " ועא' קרוב לזה " י' מוריש ומעשר
סמאל " תג' יסמו ידי כפלת מענין הגרוש והנפעל פן
תורש " ראשית " פן אורש וגנבתי " משלי " ענין
הרשות והמסכנות ופענין זה תרגם יונה הלידשו
קראתם לנו " ספטים " הלמסכנותא קריתון לנא
ומזה העיקר שם איננו מהענינים האלה תירוש ויצור
ינל " באשר ימצא התירוש באשכל " יסעיה " בפלם
תינוק מן ינק " אלא שתינוק תאר והוא שם והוא היין
החדש . ישיש זקן וישיש " לכרי " בצרי
ובחרקם שבגם ישיש בנו " בישישים
חכמה " חונן " הם הזקנים רבי הימים כי הישיש רב
ימים מהזקן ומהשב והגבון הוא להיותם מענין יש
וישה וישיש בענין אחד ונקרא הזקן ישיש לפי
שעמד הישות בו ימים רבים ישב ; אברם
ישב בארץ כנען " וישבת בארץ
ראשית " ועלי הכהן יושב על הכסא " ישב אשב עש
המלך " וישב המלך אל הלחם לאכל " סמאל " ישבו
לכסא לך " תלם וישב תחת האלה " ספטים " אשרי
יושבי ביתך " תלם " אנכי אשב עד שובך כלומר
אתעבב " וזשבו בקדש ימים רבים " דכריס

נתעבבתם " ישובו על הארמה אשר נתתילכם
ולאבותיכם " ירמיה " בסכות תשבו " ויקרא " לא
תשב לנצח " יסעיה " למען לא תשבי " היושבי
בשמים " ואתה קדוש יושב תהלות ישראל תלם
פי' ואתה שאתה קדוש יושב לעולם " אתה תהלות
ישראל " כי אם שוב תשובו " ירמיה " אמר לי יהודה
כי נהפך פא הפעל במלת שוב " והנכון שהו בשוב
הוא זו המשך ופא הפעל נגעה כדרך חבירו נחי הפא
שבו נא בזה " כמדבר " ושב שם " ראשית " כבוד לאיש
שבת מריב " משלי " ועוד נזכרנו בשרש שבת
ותגישון שבת חמס עמוס פי' כי הם מנדים ומרחיקי
יום רע בדבריהם ומחשבותיהם שלא יבא עליהם
ומגישים ישיבת חמס לכן קראתי לזאת רחב הם
שבת " יסעיה " פי' לפי שישראל הולכים למצרים
דשואלים עזר ממצרים עם לא יועילו למו לכן קראתי
לזאת ירושלם רחב הם שבת " כלומר חזקים יהיו
היושבים בה ויבטחו בשם ולא ילכו לבקש עזר כי
הישיבה יושב חזק ותוקף להם מהליכה " זה שבתרו
חבית מעט " רות " שבתך בהוך מרמה " ירמיה " ויש
לפרש מזה שרוף יסרפו בשבת " סמאל " כלומר
במקום שבתם והיותם שם יסרפו " וכתב ארני אבי
ול מזה השרש בשיבתו מחנים סמאל " והוא חסר פא
הפעל ומשפט בשיבתו " והנפעל עדים לא נושבו
יחזקל " אל ארץ נישבת " סמאל " וזכר בארתי ענינו
בשער הפעלים במוד השני " נישבת מימים " יחזקל
יש מפרשים כמו בימים " וכן ת' דהות יתכא בנו
ימיא ויחזק לפרשו כמשמעו לפי שישובה היה
מסחורות הים ודרך הים היה בא אלה כל הטוב כמו
שכתוב בפרשה האחרת " והפעל הכבוד והושיבוהו
בראש חעם " מלכים " הושיבו נשים נכריות " עזרא
פי' אשר הושיבו " מושיב יחידים ביתה " תלם
ויושיבו לנצח " חונן " מושיבי עקרת הבית " תלם
הושב את אביו ואת אחיו " ראשית " ומלה מורכבת
מן ישב ושושי הושבתים כי רחמתי " זכריה " ושלל
נזכר פועלו ממנו " והושבתם לבדכם בקרב הארץ
יסעיה " אם ישוב ישיבני " סמאל " ישוב מקור מזה
השרש ל' אם ישיבני לירושלם לשיבה שאשב שם
ועברתי את י' " האומר לירושלם הושב " יסעיה
השם הנה נא מושב העיר טוב " מלכים " פתח לפי
שהוא סמוך " וכן בית מושב עיר חומה " ויקרא " כל
שימכו בית בתו עיר שיש לה חומה על מושבו סמאל
והקבוץ וכל מושבי הארץ " יחזקל " והקבוץ בלשון
נקבות מושבות " בכל מושבות כס " ויקרא " וכתב
רבי יונה כל מושב בית ציבא עבדים למפיכת
סמאל " תאר ללכל הישבים והסוכניס בבית ציבא

אות חקף כאב

ואני עני וכואב
תלס " בהיותם
בואבים " ראשית " אך בשרו עליו יבאבי " איוכ " והשם
כי גדל הכאב " איוכ " ואתם תצעקו מכאב לב
ישעיה " וס' א' אם יש מכאוב במכאובי " איוכ
וחפעל הכבד כי הוא יבאוב ויחבש " איוכ " וקוץ
בכאוב " יחוקש " עניז הכאב ידוע " ונאמר על
דרך ההשאלה וכל החלקה השוכה תכאובו באבנים
מלכים " ועל זה הטעם אך בשרו עליו יבאב " כלומר
שישחת גופו כי אין המת כואב ומרגיש " ופי' עליו
על עצמו כאת יען הכאות לב צדיק
יחוקש " והנפעל ונכאה לבב למותת " תלס
זבאו בו ציים כתי' ונכאה " לכיש " והתאר ונפל בעצמו
חלכאים " תלס " כי הם שתי מלות בקריאת " לל
מחנה העניים והבאים ובא' בפלס רזים בליס וענינם
עניז כאב ומרוח **כבב** כוכב אלהים
עמוס " ואת הכוכבים " ידוע ורמה
המלך לרוכ גדולתו ומעלתו הרמה לכוכב דרך כוכב
מיעקב " כמיזר **כבר** בכדה מאד יד אלהים
שמוט " וחשאתם כי בכדה מאד " ראשית
ותכבר המלחמה אל שאיל " שמוט " וכבר בניו ולא
ידע " איוכ " כלומר יהיו רבים או יהיה לחס ממון
רב וכבר כי הפכו ויצערו ולא יבין למו " וכן ותמלאי
ותכברו מאד בלב ימים " יחוקש " למען שמי
יכברו " פי' אחיכם שונאיכם או בעבור שמי יכבר
כלומר כבדו עלינו רבריו ולמשא הם עלינו והוא יהיה
נראה ונגלה בשמחתכם והם יכשו " וכן לא נכבר
עליד " שמוט " לא נהיה עליך למשא ולטורח
תכבר העבודה על האנשים " וכבר לב פרעה
ועיני ישראל כבדו מזקן " ראשית ולא בכדה
אזנו משמוע " ישעיה " והתאר כבד לב פרעה
שמנת " כמשא כבד יכברו ממני " תלס " כי כבד עליו
וגלחו " שמוט " ואברתם כבד מאד " כי כבד הרעב
מספד גדול וכבר " ראשית " כצל סלע כבד בארץ
עופה ישעיה " כלומר סלע גדול שיש לו צל גדול
וימצאו בו מנוחה " והולכים בארץ עיפה
כבר מאד לפניו
וידי משה כברים " כי כבד ממך הדבר " שמנת
ובסמוך כבד פה וכבר לשון אנכי שמנת " ומא' עם
כבד עון " ישעיה " בשש נקדות " והשם כובד אבן
ונשל חזול " משלי " ומא' והוא תאר בבלט ארומה
ואת הכבודה לפניהם " שופטים " והוא כתוב בואו
עם הדגש וכבר כתבו הדומים לו בחלק הרקרוק
למקניהם ושאר ממונס " ומא' וינהגו בכבודת
שמנת " והפעל הכבד הבכיר את עולגו " לכה

והכבודתים ולא יצערו ירמיה פ' שהיה להם כמון רב
וכבר " ונשאך לכך להכביר " הכבודתי את לכו
ויכבד פרעה את לבו שמנת " ואזני הכבד " ישעיה
והכבד את לבו " שמנת " וכבר אחר ולמה תכבדו את
לבכם " כאשר כבדו מצרים ופרעה " שמוט " והנפעל
באין מעינות נכבדו מים " משלי " כלומר עד לא
תחומות ועד לא מים רבים חוללתי " וההתפעל
ותכבד בילק התכבדו בארבה " נחום " כלם עניז
התכבדות וחובו " והכל עניז אחד כי ריכוז כל דבר
הוא בכרות " ויש מפרשים ותכבד בילק התכבדו
בארבה כענין ושאטאתיה במטאטי השמר מלשון
חסנה מכבדין בין חמנות " ויש מפרשים מכבדות
של תמרה והם היעים שמכבדין בהם את הכית ו'ס'
עוד מזה כבוד כל כלי חסדה " נחום " ובענין הכבוד
הוא קרוב לענין שהקדמנו " וכברתו מעשות דרכך
ישעיה " כי יבא דברך ופכדנוך " שופטים " פי' כי יבא
דברך שיתאמ' הדבר שבשרתנו וככדנוך לכן הגידה
נא שמך " ויש מפרשים כי יבא דברך פי' אם נדע שמך
בשיבא אצלנו דברך ועניניך וככדנוך " ככד אכבדך
מאד " כמדכר " כי מכבדו אכבד " שמוט " ולקדוש
וי מכבדו " ישעיה " ושלא נכר פעלו ממנו ושומר
תוכחת יכבד " ושמר ארניו יכבדו " משלי " והנפעל מה
נכבד היום מלך ישראל " שמוט " פעל עבר כי הוא
פ'ח " והאיש נכבד " שמוט " פעל עומד כי הוא קמץ
רבים ונכבדים " כמדכר " ונכבדיותם בכבלי כהן
נכבדות מדבר בך " תלס " פי' מעלות מרות נכבדות
מדבר " והוא חסר המתואר כמו ידבר אתם קשות
קטנה או גדולה " כי מי ליום קטנות והדומים להם ועל
פני כל העם אכבד " ויקרא " עם אכבדה " שמוט
ואכבדה בפרעה " שמנת " האלה בחרק " והתפעל
ממתכבד וחפר לחם " משלי " והשם את כל הכבוד הזה
ראשית " אחר כבוד תקחני " תלס " תנו לוי אלהים
כבוד " ירמיה " כלומר שתכבדוהו בתהלתכם
ובהתודותיכם עונותיכם לפניו " וכן שם נא כבוד לוי
אלהי ישראל ותן לתודת יתגזע ובהבלו כלו אום כבוד
השבח והתהלת " כי הוא הכבוד לכוראית " והתאר
לנקבה כבדה בת מלך פנימה " על מטה כבוד
והראת הנשמה העליונה כבוד לפי שהיא כבוד הגוף
ויקרו למען חסדך כבוד " והל כבודי " וכבודי לעפר
ישכן סלה " ובקלהלם אל תחד כבודי " כראשית
פי' וכבודי לעפר ישכן " תלס " על דרך משל כי
הנשמה לא תשכון בעפר אבל היא על דרך משל כמו
דבקה לעפר נפשי ופי' ואחר כבוד תקחני " תלס
אמר בתחלה בעצתך תנחני כלומר כל ימי חיותי
תנחני בעצתך ואחר כך בכבוד תנחני או אל הכבוד

והוא בקר להם וערב לעשירים "וצירת העניים לבלו
שאל בלומר סיפה לבלות שאול כמותו בסורו וזכר
והמדור שהיה לו ולא כן צורת הישרים כי אעפ"י
שתשחת הצורה הגופנית צורת נפש קימת לעד
והשכ ישר לבי אמרי "אינו" ומ' א' ודובר ישרים
יאהב "משלי" ואפשר שיהיה מחבר מן ישר לבי
ומפני כבוד הקריאה בא בשוא לברו ולא עם קמץ
חטף כמשפט "כמו שבא בקר בקרים להקל" ומ' א'
בתוספת מס והיה העקוב למישור "יטעיה" ובקמץ
מישר ובקמץ הולך לדודי למישרים "סיר" כי היה
הטוב ייטב ויערב לאדם מאד "וכן התהלך במישרים
משלי" ומשקל אחר ובישרה לבי מלכיס והפעל
הכבד כל פקודי כל ישרתי תלוי "המישרים אורחותם
משלי" מישר על המחוק "מלכיס" ישרו בערב
מסלה לאלהינו והדורים אישר "יטעיה" וישרם
למטה מערב רכז כתוב בשני יודין הראשונות
נקראת בפתח והשניה נחה משפטו וישרם בהנעת
שתי היודין וכנח היוד פא הפעל הוטלה הנדחת
על היוד הנוספת וכבר אחר והוא בהראות פא
הפעל בקריאה שלא כמנהגו ועפעפך יישירו נגדך
נכני הישר לפני דרך "תלוי" יתר ידה
ליתר תשלחה "סנפטיס" המוש היתר
ההקדמה "יטעי" יתר לתלות עליו "והקבוץ בלשון
נקבות וכל היתדות למשכן ולחצר" וכל היתדות
נכני יתדות וחצר "סמנת" כל יסעי יתדותיו "יטעיה
כי אפי' אחד מיתדותיו ידוע" ויתדות המשכן היו
קטנים במישרים אל יריעות האהל והיו תוקעים
היתדות בארץ בחנות המשכן כדי שלא תגיע הירדות
ליתדות היריעות "וכן לקלעי החצר" וכן נרא הבלי
שמקצל האורג הבגד לפני יתר" ובא בהא הידיעה
עם הסמיכות את היתר הארג "סנפטיס" וכבר
פירשנוהו בשרש ארג יתם כל אלמנה ויתום
סמנת יתומים היינו אן אב ילכה"פ'
שבינו חי יתומים הינו כאלו אין לנו אב והוא שאמר
אחרי אבותינו כאלמנות" ולא אמר אלמנות"
יתר יתר מרעהו צדיק משלי תאר וענינו
יתר ומשובח "ופי' הפסוק אמר החכם
באמת כי הצדיק יתר ומשובח מרעהו שאינו צדיק
ויט לו שכר בעשיו בעולם הבא" ודרך רשעים
תתנס"פ' ואם תאמר אחר שהצדיק יתר מרעהו למה
אין הולכין בני אדם בדרכיו" לפי שדרך רשעים
צחה בעולם הזה והיא תענה אותם לאחוז ודרך
רשעים ולהניח דרך הצדיקים" וכתב ליהודה כי
ויתר לריאה תשמיש ויתר מהמה בני חומר
קמץ תאר ויתכן לומר שהם שמות כמו יתר

ואעפ"י שרוב השמות במשקל היה מליעיל באר
מירע" וכן ואת היותר חזרמו "סמנט" וכן יתר
גיבי" והשם יתר שאת ויתר עז "לאשית" ומשם
על יתר עושה גאון" פ' ומשלם גמול על היתר
והנאות שמתגאה על הענו" מי שרגיל לעשות תגאון
והוא בשש נקודות ויש בחמש נקודות גדול יתר מאד
וכתב ל' יונה כי גדול יתר מאד תאר" ויתכן היותר
שם כחבריו" והחכם ל' יהודה פירש יתר שאת ויתר
עז תאר" ומ' א' מה יתרון לאדם "קבלת" ומא' ומותר
האדם מן הבהמה אין קבלת" ומא' על כן יתרה
עשה "יטעיה" ופי' המפון שקבץ" ופקדתם על נחל
העדרים יסאום" ובתיו תמורת הא על כן יתרה עשרה
אגרו קמץ על משקל חמרת יה" והפעל הכבד ממנו
הותר בני תמותה "תלוי" פחו במים אל תותר
לאשית" או יהיה אל תותר משלא נזכר פועלו ממנו
ובא וחלם תמורת השרק" כלם השבח והמעלה
וכתב ל' אברהם מזה הענין יתור הרים מרעהו" אינו
בלומר המשובח שבהרים ועוד נכתבנו בשרש חור
ובענין השאר ואת היתר חזרמו "סמנט" והשם
יתר הגזם "יגל" ומותר השמן "ניקרא" והניחו יתרם
לעולליהם "תלוי" והנפעל ולא נותר מהם איש
כמדבר "והנותר בשמן" ניקרא" אני נותרתי ל' נביא
לברי מלכיס" ואם יותר מבשר המלואים סמנת
לא יותר דבר יטעיה" והפעל הכבד אשר הותר
הכבד "סמנת" הותר לנו שרוד "יטעיה" ויתרו
אנשים ממנו "סמנת" כלם ענין השאר וענין אחר
בוננו חצם על יתר "תלוי" הלא נסע יתרם במ" אינו
שהם חושבים שהם נקשרים בעולם הזה" כי יתרו
פתח "אינו" כלומר יתר ראיתי שהייתי אוטר אותם
בו פתח אותו דשך עד שלא יראו ולא נענו מפני
דאחי ענה" ואת מיתריהם "כמדבר" ענינם חבלים
אבל יתרים לחים סנפטיס ענינו שבטים כי מה טעם
ליתרים העושים מפתח או מקנבוס להיותם לחים או
יבשים" אבל רצונו לומר על שבטים ובאומרו יתרים
כי כן עושים מן השבטים חבלים בעודם לחים שיוכלו
לקפל אותם" ויש מפרשים הלא נסע יתרם במ" על
מיתרי הגוף אשר קיום העצבים בהם אמר בנינתיקו
ויתפרדו ויאבדו" וכן יתרי פתח ויענני" פי' נתק עצבי
הרפה מיתרי כאשר ירפה מיתה הקשה ויש מ'
מזה הותר בני תמותה "תלוי" כלומר הסר יתרם
וקשורים לפי שאמר אנקת אסיר אמר שיתורם
מסאסרם" ואת היותר על הכבד "ניקרא" והוא
הנקרא בלשון ל' שרפש ובלעז אברש" ואמר על
הכבד פירושו עם הכבד כי מעט מן הכבד היה נוטל
עם היותר נשלמה אות חיד

פארונון תגלגל אל דבור וילום כמו שדך חבר
להולין אורו אל המכוער כי הוא מקומה בן מקו האדם
בקבר ושם תבקע כריסו **כרר** כלך עתיד
לכידור איוט "ובא במשקל" אחר כדור אל
ארץ רחבת ידים יעניה - ונחמר ממנו כף הרמיון
ופי כדור והכדור הוא ידוע במשנה הכדור והאימים
והוא שקורין לו בלע פילוטא ופי רבי סעדי זל כמלך
עתיד לכידור על הגלגל ופי בגלגל העתיד לכבוב
הכידור כלומר כי הצרות אליה יכובו ויקפודו
תמיד כמו שהגלגל עתיד תמיד לסבוב בלי הפסקה
מפריש אחו כמסעו כמלך שהוא עתיד לכידור
המלחמה כלומר לסבוב המלחמה כי אז יאסוף גדודיו
בן תקפחו בלחות לנצח ומערכת המלחמה הוא
בסבוב ובהקף מכל צד וכן קורין למערכת המלחמה
שורנינא בלע וכן אמר ויבא המעגלה שוכב במעגל
לפי שהמחנה הוא עגול וכן וחנתי כדור עליך ונחמר
ממנו כף הרמיון ככדור או בית השירות ככדור
כהן לא כחה עינו לרכים ותכחינה עינו
כראות "כראות" ותיכח מכעס עינו לא
יכה ולא ירוץ "יעניה" והתאר כחה הנגע והיא
כהן "ויקרא" תחת רוח כחה "יעניה" כהות לבנות
ויקרא ועינו החלו כהות "סמול" פי החלו להיות
להיות כהות או יהיה כהות מקור ויהיה קמץ קמץ
תחת קמץ גדול והיה משפטו כהות בבלס בלות שוא
ראות רבות והשם אין כחה לשברך "נמוס" והפעל
הכבד ולא כחה בס' סמול וכן וכחה כל רוח "
יחוקל" הוא פועל עומד ויתכן להיות כחה הנגע "
ויקרא פועל עובר מזה הכבד אלא שאין מנהג מאשר
עניניהם מהרגיש להיות פא הפועל בצרי כי אם בחרן
כמשפטו בלא אות גרונית נהג מור שור להט כהן
וכן מזה השרש ולא כחה בס אם כן טוב הוא שיהיה
כהן הנגע תאר אחר מן כהות לבנות "ויקרא" כאשר
כתבנו ואעפי שמלת נגע לשון זכר אפשר שתמצא
לשון נקבה כנגע צרעת כי תהיה באדם או רחש
תהיה אל הצרעת וכן ופשתה כחה לא יכבנה "יעניה
תאר ופירושו הפשתה הקרובה לבבות לא יכבנה
כמו שאמר קנה רצון לא ישבר כלומר כל כך יהיו
דבריו והנהגת מלכותו בנחת בי אפי החלושים לא
ירגישו בו "ענין כחה הוא הקמוט והעצור וכשהנגע
או חשב קרוב לרפואה יתקמט חב זר והפכו פשר
הנגע ופי הענין הזה בעינינו כי ידוע הוא כי חקנים
יתקמטו עניניהם ויכנסו בתוריהם לפי שיתקמטו יתרי
העין כי יגבר עליו חיובש ותחלש הראות ופי וכדתח

כל רוח כית צי ותקציר רוחו חלש פי לא יכהח
ולא ירוץ "יעניה" לא חלש ולא ישבר כדור לא
יתרפה בלעשת המשפט לבי שאמר קנה רצון לא
ישבר ופשתה כחה לא יכבנה ידמה כי יהיה רפרח
וחלש ולא יעשה מש"ש לפי אמר לאמת יצא משפ
ולא יתשל ולא יחלש בדבר המשפט עד ישים בארץ
משפט ופי ולא כחה בס לא יצד ברהם ולא מנעם
מלכת בדרכיהם הרעים **כהן** הוא אשר כהן
בבית אשר ננה שלמה דה"ו וכהנו לי ראשית
ויכהן אלעזר בנו "כמדבר" לכהן לי לכהנו לי שמנת
אין חזו נוספת אך נופלת על הפעול שהוא פועל ו
והתאר מבניו הקל והוא כהן לאל עליון כראשית
וגם הכהנים הנגשים אליו אהרן הכהן "כמדבר
אמור אל הכהנים ויקרא" והשם כהנה כהנת עולם
כמדבר "כלם בענין עבודה בגולה כי הכהנים היו
עובדי יי וראשי העם וגם הכהנים הנגשים אל יי אינו
אומר על בני אהרן כי אם על הבמורות כי אז היתה
עבודה בכבורי ישראל וכל עובד יקרא כהן זכר עובד
עז כמו כהן מדין "שמנת" רק אדמת הכהנים לא קנה
ראשית היה כהן לדוד "סמול" עבדו ובעל עצתו
ונשמע אליו בראש כלם כי האהוב הנאמן עובר
לאוהבו בעצותיו הנכונות וכן אתה כהן לעולם תליס
כלו עובר יי וראש ישראל על דבר שאתה מלך צדק
כמו שהכהן הוא ראש לעם וכן ומידעיו זכרניו
מלכים "ראשי" וכן מוליך כהנים שולל "איוט"
ראשים וכן חבר כהנים "נוטע" יכהן פאר "יעניה
וגדל פארו בלבושים נאים וכן ובני דוד כהנים היו "
סמול" וכן ואומר בדברי הומיס במקומו ובני דוד
הראשונים לד המלך אפי ובני דוד כהנים שהיו
עובדי יי וידאו ונתן תרגם דברין חו אבל למח
שכתב בדברי הימים במקומו והפי וראשון הוא
האמת **כהן** כה אמר יי שמנת" כה עשו
אבותיכם "כמדבר" אעפי שנכתבה זאת המלה
כהאקריאתה כזו ובכפל הכף כמא במכסא ההא
ועשת לאהרן ולבניו ככה "שמנת" אם ככה את עושה
לי "כמדבר" שככה השבעתנו "סמול" ככה לא
הדע את מעשה האלהים "קלתי ויתכן ששרש ככה
כך והיא נוספת כמו אן אנה וכן בתבר יעקב בן
אלעזר זל וכתב המסורת וככה תאכלו אתו "שמנת
לית כותיה מלדע ואב הוא ששרש ככה כך היה ראוי
לכתבו ראשון בזה האות ואחריו ככה וכבר
אלא שאני כתבתם בסוד ט א

אמר תקחני " ופי' אחד כבוד שלחני " וכריה " אחד כל
הנבואות האלו לכבוד ולגדולה שלחני כי הגיע בהם
נוגע בבבת עינו " יותרת הכבוד " ויקרא
עד יפלו חץ כבוד ידוע " **ככה** כפשתח
כבו " ישעיה " לא תכבה " ויקרא " והפעל
הכבוד ולא תכבה את גר ישראל " שמואל " ופשתח כחה
לא וכבנה " ישעיה " לא יוכלו לכבות את האהבה
פיהם " ידוע **ככל** ענו בככל רגלו " תלים
בשש נקרות " בככל ברזל " תלים
הם שלשלאות של ברזל " ארץ כבול " מלכים " פרשו
בו שנקראת הארץ כן " לפי שהרגל משתקעת ונכבלת
בו מרוב הטיש שבה או שהיתה חול " וכן אמרו רבו זל
ארץ כבול ארץ שאינה עושה פירות " רבנחמן בר
יצחק אמר ארץ חמטון היתה אמאי קרילה כבול
דמשתקעא כרעה כגווא בי כבלא " פי' חמטון חול
כבס אל מסלת שדה כובס " ישעיה " שם תאר
למכבס הבגדים " וכן דבותינו זל
נשתמשו בתאר הזה ביון בקל אשתיו " והוא כובס
ופי' שדה כובס שדה שהיו שוטחין שם הכובסין
בגדיהם לשמש " וכן תי' וקל משטח קצרא " והפעל
הכבוד כבס ביון לבושו " ראשית " וכבסתם בגדיכם
לכריה " כבסי מרעה לבך " ירמיה " כבסני מעוני
תלים " ושלא מזכר פעלו ממנו וכבס שנית ומהר
ויקרא " ומקור מורכב מהתפעל ומצא שלא נזכר
פעלו מהגוסס אחרי הכבס את הנגע " ויקרא " ידוע
כבע וכובע ישועה נראשו ישעיה " וכובע נחשת
על ראשו שמואל " מלעיל ומלרע מגן וכובע
חלו כן " ויחוקל " והקבו והתיצבו בכובע " ירמיה הוא
כלי מגן על הראש קופא בלעז **כבר** הז אל
כביר בחלו " כב " מאכיד ימים " חנוך " ושאר
מעט מזער לא כביר ואוריד כאכיר יושבים
ישעיה " האלה נוספת או המלה מורכבת מן כביר
ואכיר וההגדלה " ידוע כבירים לא חקר " אינו
כשאין מים כבירים " ישעיה " והסם בתוספת מם
יתן אבל למכביר " איתכ " כלומר לרובה ענין כלם
העצם וההגדלה חס בענין האיכות " והפעל הכבוד
ממנו בכלי דעת מילים יכביר " אינו כלומר ירכח
ויגדיל " כאשר ינוע בככרה " עמיס " פי' בנפה " וכן
במשקל אחד ועשית לו מ " בר " שמונת " ומא כביר
העזים " שמואל " פי' כר ש " צמה עזים " וכן במשקל
אחר ויקח את המכבר ויטבל במים " מלכים " פי' כר
ויונתן הרגם גונבה " וכן תרגם והכסוהו בשמיכה
והוא בגד עב ויילך באתו ככרת ארץ " מלכים " בעוד
ככרת ארץ לבא אפרתה " בראשית " פרשו כל מיל
כי אוכרים שכן מהלך מקבורת רחל לאפרת מיל

זכבר פרשתיו בשרש כרא כי דעתי בו שחכף בו
שמוש ולא שרש מה שהיה כבר הוא " ואשר להיות
כבר היה שכבר מתו " בשכבר הימים הבאים הכל
נשכח מה שהיה " קהלת " פי' לא כאשר היה כבר ולא
מימים הבאים כי אין זכרון לחכם עם הכסיל " ואעפ"י
שלדרך ימים הכל נשכח " כבר נקרא שמו כבר היה
לעולמים " כי כבר רצה האלהים את מעשיך " קהלת
ככל מקום שהיא המלה הוא לזמן שעבר " ייא בלעז
ופי' מה שהיה כבר הוא " מה שהיה כבר בימים
קדמונים עכשיו הוא " ויש מפרשים בשכבר
הימים הבאים במה שהיה כבר " ומה שהיה בימים
הבאים הכל נשכח זכרון הכסיל " **כבש** וכבשו
אבני קלע " וכריה " פירשו ל' יונת " וכבשו
איבהם כאבני קלע כלומר הקולעים ילכדו " שלא
יעלום " וכבש עונותינו " מיכה " וכבשום לעבדים
ולשפחות " ירמיה " ומלאו את הארץ וכבשוה
ביאשית " הגם לכבוש את המלכה עמי בבית " אשתי
זהנה אנחנו כובשים את בנינו ואת בנותינו " כממיה
והנפעל ונכבשה הארץ " דברי " ויש מבנותינו
נכבשות " כממיה " והכבוד מכל הנזים אשר כבש
שמואל " ענין כלם הרדידה והתפיסה בכח " ועא
ובכש בוחב לכסא מאחזים " דברי " בשש נקרות " פי'
מדרגת וכן במשנה עלה בכבשו ואינו עשוי במעלות
אבנים או עצים שהם זה על זה " אלא מעלה אחת
לבר הוא משופע והולך ועולה מהקרקע עד המקום
שעולים בו אליו לפי' היו עושים למזבח כבש והיה
אסור לעשות לו מע' ות כמו שכתוב " ולא תעלה
במעלות " והכבש הזה של הכסא היה לפני המעלות
סמוך לקרקע וחיו עולים ממנו למעלות " ומלת
מאחזים שבת אל המעלות שהיו מאחזים בכסא וזכר
ובו " ועא פיה הכבשן " שמונת " הוא ששורפין האבני'
לסיד או אשר מבשלין בו כלי הח"ש הוא יקרא כבשן
ושאפיין בו הלחם כהדבקה יקרא תנור ועוד נבשרנו
בשרש תנר **כבש** כבש אחד בן שנתו
כמדבר " בשש נקרות כבשים בני
שנה " שמונת " וכבשה אחת בת שנתה " במדבר
בפתח הכף כי אם כבשה אחת קשנה " שמואל " בחוק
והקבוץ שבע כבשות " בראשית " שבע כבשות הצאן
לכדהן " בראשית " ונקרא כבש בן שנה כי הגדול
משנה יקרא איל **כרך** בידודי אש " אינו
פי' ניצוצי אש " ומה שרש חוה כר
הקמח לא כלתה " מלכים " וכרה על שכמה " בראשית
והרגש לחצרון הכפל ידוע " ועל דרך החשאי
ותשבר כר על המבוע " קהלת " הוא רומז בו על
חכמים שתבקע ואמר על המבוע רמוז לקבר " כמו

קרוב לענין אלו כל בן שבמקרא זיעשו בן החרטום
בן כמו שהיו עושין הם" כמו בן ימותון . יטעיה
כמו שתארץ תכלה בן ימותון יושביה ויבלי" ביעל
בן לאנתתיה . בראשית" פ"י ביעל בן שלא נחתיה
על בן מלא לב האדם" קהלת" אשר מלאו לבו לעשו
בן" אסתר" כאשר יענו אותו בן ירבה וכן יפרוץ
סמנת" כלומר כל מה שהיו מענים אותו בן היה רב
ופורץ יותר וכמה ויקראו לכם וכן הלכו מפניהם .
יהושע . ובא על המלה הזאת למד השירות לכן חי
אני נאם יי . נכניה . לכן ישכב עמך הלילה . ראשית
ויש' שתפרש מהם באמת שהם התחלת הדברים ויש
שתפרש אותם בעבור זה ויש שתבא עליו בית
השירות ובכ' אבא אל המלך . אסתר . כלומר ובזר
שתתענו ותבקשו רחמים אבא למלך אשר לאכדרת
ואבטח ברחמי הצור . ובכן ראיתי רשעים קבורים
קהלת . ויתכן לפרש זה ובאמת והשם אבוא ער תכונתי
אינו . כלומר מקום מושבו שהוא נכון שם" ומשקל
אחר מכין לשבתך" סנייה" ובתיספת ההא המכונה
האחת ויעש את המכונות" מלכיס" פ"י מושב הכיורות
ובשרק והגיחה שם על מכונתה" וכמה . מקום מושב
ומשקל אחר ועל השלבים כן ממעל . מלכיס . וכחבלע
הסתר בדגש ויעש את הכיור נזשת ואזכנו נחשרת
סמנת" מקום מושבו . והשיבך על כנך" בראשית
מקום מושבך שהיה נכון בו מתחלה ובהא הגקבה
וכנה אשר נטעה ימינך" תלויס . לל ארץ ישראל על
דרך מכין לשבתך פעלת יי מקדשי" כוננו ודיך . סמנת
ואמר בו לשון נטיעה כמו שמצאנו וישע אהלי אפרנו
ועד שהמשיל אותה לגפן במזמור וכבר פרשו המלה
הזאת כמו נטיעה כמו שאמר אחריו ועל בן אמצת לך
שהוא כמו בן פורת יוסף לעשות כוונתם למלאכת
השמים עשינו לה בנינים להעצובה . ירמיה" ואת בון
צלמיכם . עמוס" פ"י מיני מאבלי" שהיו מכיני ומגוישי
למלאכת השמים ולצלמייהם ואולי קראם כוונים וכיוון
לכיון דעתם ולכם עליהם לעשותם ולתקנם הישב ופ'
בו עוד שהוא כוכב שבתאי וכן נקרא בלשון ישמעאל
ופרס כיון ועשו דמותו לעבדו ו"ת כוונים כרדושים
ותרגם חגור אפוד בר . קרדוש דבוץ בנות רומלך
ובתולות מעילים קרדוטיין . כים . וכוספרעה
בידי" ראשית" כוסי רוייה" תלויס" כי כוס
בידי ויין חמר מלא מסך . תלויס . גביעס מלאים יין
וכוסות . ירמיה . ידוע . מנת חלקי וכוסי" מנת כוסס
תלויס" הוא החלק ויש אומרים כי זה הלשון רחוק על
וזולק חגרו" את הכו ואת השלך" ניקרא" ככו חרבו'
תלויס . שם עוף שזא לא נודע אצלינו ור' שי' זל פירשו
פלקין בלעז ואותו שקורין פלקין הוא נמצא בישוב

וצדין בו בני האדם שאר העופות ואחר שאמר הבתו'
ככוס חרבות ידמה שתוא מדברי" כ"ך מכור
הברזל . מכרס . בהתוך כסף בתוך כור . יחזקל
מצרף לכסף וכור לזהב . מעלי . הוא הכלי שמתוך בו
הצורף הכסף והזהב ועשרים אלף כור חטים" מנכיס
הכור הוא החומר והוא שלשים סאים" מכורורניך
ומלדויתך בחלם" ובשרק הכף מכורורניך כמו
מגורותיך וכן על ארץ מבורת" יחזקל" כוש
עבד מלך הכושי" ירמיה" תי' עבדא דמלכא
צדקיהו ולפי דעתי כי הכושי שב אל עבד כלומר שזה
היה כושי שהיה עבד המלך . זרח הכושי" הכושים
זחלובים ד' ה" ובהראות היורד הלא ככני כושים אתם
לי בני ישראל" עמוס" הם בני כוש בן חס ופי' הלא
ככני כושים אתם לי על דרך היהפוך כושי עורו"
ירמיה" כלו' כמו שהכושי לא ישתנה עורו כן אתם
לא השתניתם ולא שבתם ממעשיכם הרעים וכן לזה
הענין נקרא שאל כוש כמו שבתוב על דברי כוש
בן ימיני" תלויס . כי לא נשתנה לבו משנאת דוד
אעפ"י שהיה אומר שוב בני דוד כי לא ארע לך עוד
על אודות האשה הז' שית" כמלכר" לפי שהירתח
מדינית קראה כן והכושים והמדינים והישמעאלים
כולם אחדים ושוכנים יחד כמו שאומר והנה אדחת
ישמעאלים ואחר כך אמר והמדינים מברו אורו וכן
במלחמת גרעון עם מדין אמ' כי ישמעאלים הם ודברו
רע על משה שלקח אשה ממדינים . והוא משתתף
עליהם ואז משתתף על הנביאה הלא גם כנו דבר
כז כל האדם כוזב" תלויס" ופי' הפסוק האמנתי
כי ארבר האמנה גדולה היתה לי כי הייתי
מדבר כאשר עניתני גלו' כשהייתי בעניי בורח
וכשהייתי בחפזי היתי אומר כל האדם כוזב כלו' אפי'
בזמן שהייתי נחפו ועני מאד הייתי אומר כל האדם
שואמר שלא תהיה לי המלוכה כוזב הוא וזו היא
האמונה הנדולה והנפעל פן יוכיח בך ונכזבת" מעלי
הן תוחלתו נכזבה" אינו . והשם שוא ודבר כוזב"
מעלי" ותדבר אלי כזבים" מנכיס" ויתעו כזביהם
עמוס" והשם בתוספת אלף תהיה לי כמו אכזב .
ירמיה" ופי' תהיה לי כנגד השם יתעלה כי היה מתרעם
הנביא על שהבטיחו ואמר לו ונתתיך לעיר מבצר
זהם היו מקללים ומכים אותו אמר תהיה לי כמקור
אכזב וכמותו בתי אכזב והיא דרך צהורת כי
אכזב שם עיר כמו שנאמר וקעילה ואכזב ומרשרת
ואכזב הוא כזב פלימנט בלעז . והפעל הכבד ער
אמתים לא יכזב . מעלי . אפילו בדברים שאינם
עדות כלומר אפילו בדברי תבאי לא יכזב"

שכתבם ר' יונה ואעפ"י כן נכון הוא יותר מדרך
הדקדוק כמו שכתבם ר' יעקב בן אלעזר ועוד כי חל
נשתמשו הרבה בלשון כך בלא והאבי כן השרש
ועקר רוב המלה הזאת עניינה כמו כן ויש שענינם
הנה שים בה נגר אחי ואחיד" בראשית. בדרך יוס כח
במלכך" גלכה עד כח ונשתחוה" בראשית" עד הנה
והנה לא שמעת עד כח שמנת" ער עתה ויהי עד כח
ועד כח" מלכוס" ומשמים התקדרו עבים ורוח בין
כך ובין כך ור' יונה פ"י איכה ואיכה מלות מורכבות
מן אי וכה וכבר כתבתי אתם בשרש איך. **כוח** כ
תלך כמו אש לא תכח" יסעיה" ורגליו לא תבינות
מעלי" והשם מחית המכוה מכות אש" ויקרא" כוח
תחת כויה" שמנת" ופירשו מזה העניין והשרש כי
תחת יופי" יסעיה" וכן בדברי רבותי" ול תחת
יופי אמ' רבא היינו דאמרי אינשי חלפי שופרא סאת
והיה כי פן כוח בפלס רימן וזה אף ברי ישראל עב אי
יהיה כמשמעו ופי רוסו כי בלזה שספר המק והנקה
ידיה להם תחת חיופי" **כוח** גם כח ידיהם
למה לי" אינכ" כחי הראשית **כוח** אונ" בראשית
יבש כחרש כחי" תל"ס" כתב החכם ר' בן עזרא ול
בעבור היות חיי האדם לחת התולדת הקושרת הכל
המעמדת הגוף כנה הלחה בשם כח לפי אמר יבש
כחדש כח אש כחה אבלתי בלי כסף. בכחו רגע הש
אינכ" ידוע. והאנקה והכח" ויקרא" כתב ר' יונה כי
הוא הנקרא בעדבי חרדון והוא מפין הצבור רבי שלם
ול כתב שהוא שקורין לו בלע' לוידש" **כול**
וכל בשליש פי זמרד והפעל הכבר אלפס
בת יכיל. מלכוס" פי כך היתה מרתו כלו כן היתה
פחזיקקטן מהביל העולה" מלכוס" מהחזיק כל כך
כלום שלא היתה מרתו גדולה לכל העולו והשלמים
אשר לא יכילו המים" ירמיה" לא יחזיקו המים אלא
יצאו מהם כי המגשברים. מרבה להביל" יחזקאל" פי
הכוס היא גדולה להחזיק הרבה כמו שאמר העמוקה
והרחבה להביל למען ברוך" יחזקאל" פי הרב והחזק
להחזיק ולסבול חזק ולמען הרבות ברוקה להפחיד
העמים" ואדני אבי זל פי להביל כמו להאביל וכבר
כתבנוהו בשרש אבל" ונורא מאד ומי יכילנו ית' זמ'
יסבלנו ומן העניין הזה השרש בהכפל הפא והלמד
הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך. ד"ה" כל' לא
יחזיקוך ולא יסבילוך. גלאיתי כלכל" ירמיה" להחזיק
ולסבול" ומי מכלכל את יוס בראו" מלכוס" מי
יכל להחזיק ולסבול" הנצבה לא יכלכל" זכריה
החולה שעומדת במקום אחד לא יסבול אותה ולא
יחזקנה ומי יכלכל יוס בראו מי יוכל להחזיק ולסבול

רוח איש יכלכל מחלחו ורוח נבאה מי ישאנה" מעלי
כלומר יותר נקל לסבול חלי הגוף מחלי הנפש. ועא'
קרוב לזה והוא כלכל את המלך" סמואל" וכלכלתי
אוהך שם" בראשית" וכלכלם לחם ומים" מלכוס
ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו **כוח**
ענין זה הוא ענין המזון לספק הצרך כמדת כל אחד
ואחד ואינו יוצא מהענין הראשון אבל הוא נכלל בו
וכן יכלכל דבריו במשפט. תל"ס. כלומר שיוציאם
במשפט וביושר ובמדה ולא ירבה בדברים או
פי' דבריו ענייניו כלומר שמסדר הוצאותיו ומתנותיו
בסדר ובמשפט ומזה השרש והענין ולכילי לא יאמר
שוע" יסעיה" ועוד נכתבנו בשרש כיל **כוח**
ויכוננו ברוח אחד" אינכ והנפעל נכון
וטוב. לא נכון לעשות כן כשחר נכון מוצאו" הוטע
לאין נכון לר' נחמיה פי' למי שהמזון אין נכון ומזומן
לו" והנחמיה נכון הדבר. לכריס. כלומר נכון
בפי העדים כאשר חקרת ושבתם אלי אל נכון. סמואל
פי' עס נכון כלומר עם דבר אמת נכון ואמת שתודיעו
לי מקומו באמת כי בא שאל אל נכון באמת" סמואל
נכינו ללצים שפטים" מעלי" ותכו מלכותו. מלכוס
והפעל הכבר הבין לבו תל"ס" אל דהמקום אשר
חבינותי. שמנת" חבנו וחקרשנו" דה מי יכין לעורב
צידו" אינכ. ויכינו את המנחה. וטבוט טבח והכן
בראשית" ולא יכין לדבר כן. סופטים" כלומר לא
יכין הדבר בפיו לדבר ביושר כמו שהיה אומר לו"
מוכנים בית יי ושלא נזכר פועלו ממנו והוכן בחסד
כסא. יסעיה פתח כי הוא פעל עבר מוכב לעתיד
מפני הווגם הוא למלך הוכן" יסעיה. קמץ כי הוא
פועל עומד וכבר אחר אשר כונן לתשחית" יסעיה
כוננו הצפ. עלי יתר" תל"ס. ומעשה ידינו כוננוהו
תל"ס" עד יכונן" יסעיה" וכונן לחקר אבותם. אינכ
כלו כונן דעתך לחקור ולדרוש הרברים" ושלא נזכר
פעלו ממנו ביות חבראך כוננו" יחזקאל" ועם ההתפעל
ובתכונה יתכונן" מעלי" כולם עניין הבנה וידוע
והתואר מזה לא כן אנחנו עושים" מלכוס" כלו לא
טוב" לא כן אוחילה לפניך" סמואל. אם כנים ארזם
בראשית. כלומר נכונ' ואמתים. כן כנורת צלפחד
דוברות" כן מטה בני יוסף דוברים" במלכוס" ולא
מצאו להם כן. סופטים" כלומר כחשבון שהיו הם.
יופיה עגול מעשה כן כלומר מעשה ישר וישרתבו
בעיר אשר בן עשו" קהלת פי' המעשה הישר אשר
עשו" וגבורתם לאבן ידברו. ירמיה" לא טוב
כל יחזקו כן תרנב" יסעיה" לא יחזקוהו חזק טוב וחזק

הוא כיגד השוע כי השוע יותר מהנדרב והכילי
 שוב מהנבל ולפי דעתי כי מלת כילו מנחה מענין
 וכל בשליש ומשרשו ולפיכך נקרא כילי שהוא עושה
 ענינו ומציא הוצאותיו כנדה קצובה שלא יותר בלוס
 וכיליו רע"ש והכילות האחר ממנו כל בפלגו בין
 ולרבים בלים ורוצה לומר כי המדות שלו רעים הם כי
 המדה הקצובה והשוה טובה ברוב הדברים אבל מדות
 הכילורעים ככל הדברים" כי יא יוכיף דבר על המדה
 הקצובה לא בהוצאה ביתו ולא במתן העניו ועינו צרה
 בכל אשר יוציא ועוד נדרשנו בשרש כלה מענין כלי
 כלים **בם** כסיל וכימה" לויכ" כתב ר' יונה
 כי הוא דבור הכוכבים הנקרא בערבו אל
 תוריא והחכם ר' אברהם אבן עזרא ז"ל כתב כי הקדמוני
 אמרו כי כימה שבעה כוכבים והם בסוף מזל טיה
 וח' ראים הם ששה וכחב כי הנכון בעיניו כי היא כוכב
 אחד והוא כוכב גדול ויקרא עין השיר השכאלי ובסיל
 הוא כוכב גדול הוא לב מזל עקרב" התקשר מצדגית
 כימה" לויכ" א"ל כימה יש בו צנה גדולה ומקטרא
 לפירי ובסיל יש בו חכות גדולה ומכבשא לפירי לפיכך
 אכר או מושכות בסיל תפתוז שהוא כפתח הפירות
 ומציאם והנני עתיד לפרשם עיד בשרש קשר
כים כים אחד יהיה לכולנו מעשהו כל אבני
 כים מעלי" לא יהיה לך בכיסך" דכ"י" ידוע
כף וככפים עליו" ידמיה" חורי עפר וכפים
 לויכ" תרגום סלע כיפא" **כיר** כיר נחשת
 שמואל" כלי שהיה בו מים תמיד וכמהו וחכה
 בכיור או בדוד שמואל אבל הוא שהיו רוחצים בו
 הבשר ולא שהיה בו מים תמיד ובמהו ויעש
 כיווי עשה" דכ"י הימני" יתן חמשה מימיו וחמשה
 משפאל לרחצה בהם את מעשה הע לה" ואעפ"י בן זה
 מטסה הכיור ואותו כ"י אחד הוא דומה בעין אותה
 הכלי שקוראין לו קנקנה בלעז אבל אותו של משכן היו
 לו פיות שיש צאין מהן המי בשחיו רוצין הכהני ממנו
 את ידיהם ואת רגליהם שנא ממנו ולא בתוכו וא"ל
 כי בכת אחת היה הכהן רוחץ ממנו ידיו ורגליו הא
 כיצד מניח ידיו הימנית על גבי רגלו הימנית ואת ידו
 השמאלית על גבי רגלו השמאלית ורוחץ בכת אחת"
 בכיור או בעצים וכמה" פ"י לפיד אש תנור וכירים
 נקרא" כירי הוא מקו שפיתת שתי קדרות לכך נקרא
 בלשון שנים והמלה ננור מלת בכיור אש בעצי לפי
 שמדליקין בו האש תמיד לבשל נקרא כן **כלל**
 כלילת יופי" תלויכ" תאר ז"ל שבולח יופי"
 מכלל יופי" קהלת" שם ז"ל שצוין חיא מכלל היופי
 שהיא יופי כל הארצות" ומ' א' לכושי מכלל" יחזקאל

כורס כהולם ובסור המד רכליך במנלולים" יחזקאל
 והפעל מנינו כללוי גיך" יחזקאל" ומזה העני עז אהבת
 כלולו" ידמיה" כלה קשורה" כי האשה בימי חופת
 כל יפיה וכל הבשישה אז הם ונקראת אפילו אחר הח
 החופת בלה לחמי" ולחמותה ערות בלתך" נקרא
 ובלתו אשת פינהס" שמואל" כלה בחמתה כמו" מיכה
 שנקרא חתן כל ימיו לחביו ולחמותו יל ימי חופתו
 שדיה חתן באמת כמו שגד" תיו כשרשה והפעל
 שלא נזכר פועלו בה כפל הפא ובני ישראל התפקדו
 וכלכלו" מלכיס" פ"י נמנו והיו בה כלם כמו שהיו
 במלחמה הראשונה שבעת אלפים יל לא נפקד מרם
 איש במלחמה" והאלילים כליל יחלו" יסעיה" כלם
 יכרות אותם" כליל תקטר פ"י כלה תקטר" ובליל על
 מזבחך" דכריס" העולה שהיא כלה נשרפת" כליל
 חעיר" סופטים" פ"י עשו שרפת כל העיר וכן ואת כל
 שללה כליל לה אלהיך" דכריס" וכן אמר התרגום
 גמיר וכן פ"י כליל חכלת" במדבר" שכלו תכלת כל
 פעל ה' מענהו" מעלי" וכל זה אינו שזה לוי" יסתר
 בכל מקום מלת כל מזה חשרש היא והיא הסרת הכפל
 וחבורו לכינים יוכיח באמרך כלו כלך כלו כלם ברגש
 לחסרוך את הכפל וכן כינוי הנסתרים כהא ומס
 ובליל על בקץ מנד כלהם" שמואל" וכן כינוי הנסתרות
 בהא וכן קצב אחד לכל הנה" מלכיס" והיא מלה
 כוללת הפרטים ופעמים יבא על דרך דגלגת דרוביו
 ככו וכל הארץ באו מצריכה" וכל טוב אדוניו בידו"
 נאשית" וכל טוב דמשק" מלכיס" והדומין להם" ולרש
 אין כל" שמואל" פ"י מאומה וכן אין לשפחהך כל
 בבית" מלכיס" לא תעשה כל מ' אבה" שמואל" כל חלב
 וכל דם לא תאכלו" נקרא" נפשנו יבשה אין כל
 במדבר" כי לא במהו יקח הכל" תלויכ" ורוצה לומר
 במקומות אלה אפילו אחד מהכל **כלא**
 כלאו שמים מכל" והארץ כלאה יבולה" ידמיה"
 כלאו ולא אצא" תלויכ" אדוני משה בלאם" במדבר"
 לא תכלא רחמיק הנה שפתי לא אכלא" תלויכ"
 והנפעל ויכלא הגשם" נראשית" ויכלא העם מהביא"
 שמואל" וחשם כי נתתם אותו אל בית הכלא" ידמיה"
 כי אתו עשו לבית הכלא ידמיה" מבית כלא" מלכיס
 בשש נקודות את נגדי כלאו" ידמיה" ובבתי
 כלאים תחבאו" יסעיה" ובמ' א' ולא נתנו אוהו בבית
 הכלא" וירצא אותו מבית הכלא" ידמיה" ומא גזר
 ממכלא צאן" מנקה" ההא תמורת האלף וחבורו
 ויכח ממכלאות צאן" תלויכ" כלם ענין מניעת
 ועצירת" ופ"י ממכלה צאן מקום

לא איש א' השוב " במדבר . אלה כוב בשפדחך " מלכים . אשר לא כזבו מימיו . יסעיה " ובלשונם יחזבו לו " תלים " וכבר אחר ואם לא איפה מי יכזבוני איוב . כלומר שישיב רבריכוב כלם ענין אור . ופ' לא יכזבו מימיו על דרך וחירושי כחש במ כחש מעשה זית . **כך** לא אמור כי יעורנו . איננו . מוסר אבירי . ירמיה . ופ' מוסר דם אמור כי מוסר סמוך כי הוא פתח וכן אמר מברת איוב אכזרי המה ולא ירחמו . ירמיה . ורחמי רשעים אכזרי משלי " והשם אכזריות חמה . משלי " אכזריות היא הפך הרחמנות . **בתך** לא נבחר עצמי " תלים וכל דבר לא יבחר מן הכלך שמשל . והפעל דבבר לא כחדתי אמרי קדוש " איננו " ולא כחדו מאבותם " איננו " פ' ולא כחדו מה ששמעו באבותם אל תבחר ממני " ירמיה " לא נבחר מאיני " בראשית וכבר אחר יכחידנה תחת לשוננו " איננו . כלם ענין ההסתור וההעלמה . ואיפה ישירים נבחרו . איננו " נשמרו ונברתו וישכון ערים נבחרות " איננו . וישכון ערים נבחרות נגזרות מאין ישב " ופ' וישכון ערים שכיפון להיות נבחרות " והפעל הכבוד והבזרתיו טמות " לכו ונבחרים בני " תלים . ואבחר את שלשת הרועים בירח אחד " זכרי . " וכבוד כל גבור חיל ונניד ושר . לכרי הימים . כלם ענין כיתתה והסרה " **כחל** כחלת עיניך . יזקק " פ' תקנת עיניך בכוחל והוא הפוך וכן קרין לו בערבי אל כחול " **כחש** וכחש בעמיתו " ניקח . כחש לו " מלכים " כחשו בני " ירמיה " בני נבר יכחשו לי תלים ותכחש שרה " בראשית " אלה נבכש . קטע " וההתפעל בני נבר יכחשו לי . תלים . והתאר בני כחשים " יסעיה . וחשם סבכני בכחש . קטע " סאלה ומכחש יספרו " תלים . והקבוץ ובכחשים שרים " קטע . כולם ענין כפירה וכזב ועל דרך ההשאלה כחש מעשה זית " חקק . פ' כזב תחלת המיחלים אליו ותירוש יכחש בה " קטע " כלומר יכזב תחלתם ובה מן ארבעה דסכירין כס וקירין בה על פי המסירה " ועל ובשרי כחש משכן . תלים . פ' רזה וכן בדבריו רזל בהכה כחושה וחשם ויקם בי כחשי " איננו " והנפעל ויכחשו אויבך לך " דברים " כלומר שיהיו כחושים ודלים ונכנעים לך . וההתפעל בני נבר יכחשו לי אי יחיו מהענין הראשון כמו שכתבנו ופ' שיכפרו על מה שעשו והרעו יכפרו עתה מרוב מורא ויאברו שלא עשו . **כי** המלה הזאת חלקה ר' יונה על פנים רבים . ופ' רובם בלשון אעפי וכן עשו רוב המפרשים והנכון כי היא לעולם מלת טעם והנה אפרש לך מקצתם ותבין שאר . כי עש קאר

עידן היא וסלחת " פמיה " פ' לפי שאמר הק' ב' הוא הנה אנכי שולח מלאך לפניך אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם . טמיה " אמר טשה רבינו ע' הילך נא " בקרבני עסקשה עידן היא והמידים הם לחשיא ואם תשלח מלאך לפנינו והוא לא ישא לפשעינו ברגע נהיה כליל אבל צריך שאלך אתה ואם יחשאו לך וסלחת לעינינו ולחשאת " בני וריש את הנבעי יאטע " ב' רכב ברזל לו ובי חזק הוא " יאטע " פ' לפיכך צריך שתוריש את הכניני לפי שהוא חזק ורכב ברזל לו ואם לא תרישני יזיק לך שבנתו אצלך והיה לצנינים בצורך שכל את ידי כי מנשה הבכור . ראשית פ' נתן ידיו בשבל כי מנשה הבכור והיה לו לתת ימינו על ראשו אם לא ששכל והבין ברוח הקדש כי הקצין לממנו וזה טעם כי מנש זה הבכור כי אם היה משים ימינו על ראש מנשה לא היה שכל בזרז אלא כמנהג העילכ . לוי אלהינו הרחמים והסליחות כי חטאנו לו " דכיל " פ' לפי שחטאנו לו צדיק שיהיו לו הרחמים והסליחות לרחם עלינו ולסלוח לנו על כל פשענו והנה הראינו לך הדרך במקצת אורחם שמפרשים אותם במקום אצפי ותכין ותדע לנשאר והכלל לך כי היא מלת הטעם ואתה בין כל אחד ואחד לפי מקום יש שה א בכך לפי עס שישירות והם הרוב כמו כי יחשאו אותך לוי לפי שיחשאו ועם שין השדות לכרה בי נתן לצבאך לחם " טפטוס ויש במקום כף שין השירות " כי תוליד בני . דברים בשתוליד בנים ובהיותה קשורה עם מלת אם כמו כן ויש מהם למעט והם הרוב כמו בי אם אל דמקום " דברים " בי אם עונותיכם . יסעיה " ויש מהם לרבות כי אם הביתם את כל חיל כשרים הנלחמים אתכם " ירמיה . כי אם ישנו ביהונתן בני " טעט " בי אם תכבסו בנתר " ירמיה " ופעמים עם הא התמידה דבי אחי אתה " בראשית . והיא פזמים לאמתת דבר ובן פרשו הכי קרא שמו יעקב . בראשית " מן השלשה הבי נכבר " טמול " **כך** יראו עיניו כידו " איננו כמי אידו נטח בכידון אשר כידן . יאטע הוא הרומח שבו חס וכן וישחק לרעש כידון " איננו ואפשר שיהיה זה הרומח לבדו בלא רגס וא רעש כידו רעש הרומח בליכתו כשמשלכין אותו וכמו הם עוד להב חנ' וכידון " איננו " פ' להב חנית ולרב כידון אבל וכידון נחשת בין כתיפיו " טמול " אינו רומח כי הוא כלי מגן לכתפיו מ בו התרגו ומצחפ' דנחשאקשת וכידון יחזיקו " ירמיה . אמר בו . הרגום קשתן ותריסקו כיל ולכליל לא יאמר שוע יסעיה בחיק ובצרי וכילי בלוי רעים . יסעיה והיורד וור היחש כידו מוכיח אדם אחרי הוא ההיכל לפני כילו

איפודא ועד בני לוי אחדי נבלין וכן מזה כליו רעים
ישעיה אומר כי חביל מודתיו רעים וחסרים כלומר
אין צריך לומר כי הוא רע הדעת לתת משלו אלא
אפילו כשימכור ימכור במדה רעת וחסרה
ומסתמשין בו עוד בכלי מלחמה איש וכליו כל בלו
ברזל והדומים להם ומסתמשי עוד במלה הזאת בכלי
זיין כמו כל בלי יוצר עליך ישעיה בכלי ברזל כמדב'
ועתה שא נא בליך והזומת להם ומסתמשים בו עוד
בבגדים ובשאר תשמישי הבית כל בלי אשר תשב
ויקח " וכן וככלה תעדה כליה ישעיה " כלומר
בגדיו ותכשיטיו ומסתמשי בו עוד בבגדים
בכלי מלכת איש וכליו כל בלי ברזל " מלכים
וזול נשתמשו בבגדים במקומות רבי באמרם מביאין
כלים מבי האומן כגון כר מבית הכרד חולת זה הרבה
ומשקל אור הוא מכלות זהב " דברי " פי כלי הזהב
זהם בו נוספת **בלח** תבא בכלח אלי קבר
הכף בסגול עלימו אבד בלח מינך הוא עת
הזקנה **בלם** אל ישוב דך נבלם " תלו נבל מ'
סאר הלא תכלם שבעת ימים כמדבר
מאנת הכלם " ורמיה " בוש והבלמו מדרככם
יחוקל " והשם כסתה כלימה פני " תלם " כלימת
עולם לא תשכח " ורמיה " והקבוץ מבלמות ורוק
ומ' א' וכלימות עולם אשר לא תשכח בשרק והפעל
הכבר כי הכלמו אביו " שמואל " ובסגול ההא לא
הבלמנום " שמואל " ותלענו ואין מכלים: אינך מכלים
דבר בארץ שופט" גם הכלים לא ידעו " ורמיה " פי'
לא הרגישו בהכלמה שיכלמם אדם על רוע מעשיהם
ושלא נזכר פתעלו מסנו בוש והבלמו וחפז ראשם
ירמיה " ולא הבלמו " שמואל " כלם ענין כלימת
ודוע והוא יותר מן הבושת כמו שא' בשו וגם נכלמו
ישעיה " כשתי וגם נבלמתי " ורמיה " ועוד כי כלים
לעולם מדרך גנאי והכשת פעמים מדרך השבח מצד
העוה **כלף** בכשיל וכלפות " תלם " והיוד
למשוך והוא בשקל ואלמות סביב סביב האחד
מהם אלם כלף הוא כלו שמשברים ומסתתין בו
האכנים **כמה** כמה לך בשרי: תלם " פי'
יחשק ויהמה לך **כמז**
עניל וכו' מז " פי' רזל זה דפוס של בית דרום
כמן על כמן יוסב ישעיה " הוא הגקרא כומין
בלעז כמכמוני זהב וכסף " לניט " פי' מטמוני
הדומה לו בלשון ארמית ואשר לא צדה ודלא כמן ליה
כמו הלא הוא כמוס עמרי " פי' גנוז " **כמר**
כי נכמרו רחמי אל אחיו " כראשית
יחד נכמרו נחומי " הנסע " פי' נתגלגלו וחמו כתרנו
או פי' נתחממו ויהיה קרוב לענינו עורנו כתנו נכמרו

איכה שפי נשחרו ומזה נקראו הכמרים והשבת את
הכמרים " מלכים " וכמרו עליו יגילו הנסע ותרנו
רק ארמת הכהנים לחוד ארעא דכומריא והם עובדי
עבודה זרה לבושי שחורים וע' א' כתא מכמר ישעיה
כתא במכמר " ומ' א' יפלו במכמוריו רשעים ותלים
ופ' א' ופורשי מבמרת ישעיה " ומ' אחר ויאספה
במכמרתו " חנקוק " הם ורשתו שעדי בהן : **כן**
ויעשו כן החרימומים " שמואל " המלה הזאת
זכרתי בה שרש כן וכן פתבתי שם וכנה אשר נטעת
דמינך " תלם " והיה לכנים היהכנים " שמואל " והגפר'
מצאנוהו בדברי רזל בהא הנקבה ההורג כנה בשבת
אבל ותהי חכנס " שמואל " הוא כלל על המין
כנה כי לא ידעתי אכנה " אינך " אכנה אכנך
ולא ידעתי " ישעיה " ואל אדם לא אכנה
אינך " עניינס כמות והעלם השם דרך כבוד ואמר
אליהוא לאיוב לא אכסה שמך ולא אעלימנו אם אתה
רשע לא אשא פניך וכשם ישראל יכנוי ישעיה פי' יכנה
שמו ואמר כי ישראל הוא ופי' אכנך ולא ידעתי אמר
ואקרא לך בשמך כלו קראתיך בשמך זהו כורש
הקראתיך בלא שמך אלא בכנוי והוא מלך או משיח
עד לא ידעתי כי אני הוא הנותן לך כח בעבו ישראל
כדי שתוצ אם מגלות בבל וכן אמרו רזל לשמות
הקבה שחם שמות התואר בכל הכינויים חייב **כנס**
בנסתי לי גם כסף וזהב קהלת " כונס כנר
מי הים " תלם " לך כנוס את כל היהודי " אסתר " ועת
כנוס אבני " קהלת " לבנוס את הגרים " דברי " והפעל
הכבר וכנסתים אל אדמתם יחוקל " נדודי ישראל
יבנס " תלם " והחתפעל והמסכה צרה כהתכנס
ישעיה " כלם ענין אסיפה ומזה קראו למקום בית
התפלה בית הכנסת לפי שנאספים שם לתפלה
מכנסים בד " ע"א " מכנסים פשתים " יחוקל " ודוע
ונקראו מכנסים בלשון שנים והוא כגון אחר לפי שיש
לו שתי כנפות **כנע** הראית כי נכנע אחאב " מלכ'
זיכנע מדין מפני בני ישראל " **כנע**
שנפטים " בהכנע מנשה אביו ובהכנעו שב פמנו אף
י" " דברי " והכבר והכנעתי את כל אויביך " דברי
הוא יסמיתם והוא יכניעם לפניך " דברים " ויכנע
אלדים ביום ההוא " שנפטים " ויכנע בעמל לבם תלם
והשם אספי מארץ כנעתך " ורמיה " כלם ענין השכלת
ופי' אספי מארץ נעתך אספי מהעולם ההכנעה
שהיית עושה להם כי את עתירה לשבת במצור
דעניין אספי כענין אסוף ידך כנען בידו מאזני מרמה
הנסע " הביאש אל ארץ כנען יחוקל " בעיר
דוכלים שמו הנזן נוספת וחגור נתנה לכנעני " משל
ולדעת התרגום כן מרא שם יהודה ט

מקום שהצאן נעצרות שם בתוך הגדרות אשר סביב
המקום ההוא שלא יוכלו לצאת הצאן משם כי אם
דרך הפתח " ובגד כלאים " ויקרא " פל מעורב מצמר
ופשתים " לא תזרע כרמך כלאים " ויקרא " שני מיני
זרעים עם החרצן שוך לא תזרע כלאים " ויקרא " שני
מיני זרעי וכן הרכבת האילן בכלל **בלב** חראש
בלב אנבי " שמנט " לא יחרץ בלב לשונ
שמנת " בשש נקודות " והכלבים עזינפש " ישעיה
ידוע . בלוב קיץ . עמוס . פי סל . ודומה לו בכלוב
מלא עוף . ירמיה " והוא בלי עשוי משבטם מעשה
שבכה שמגדלין שם העופות " והוא כלבי . שמט
מיוחס אל בלב כלום כי ממספחת בלב היה . וכן תי
והוא מרבית בלב **בלה** כי לא כל רחמי
מיכה " בלו עיני מיחל עיני בלו
לשועתך " תלוי . ואתם בני יעקב לא בליהם . מלכי
ובלות אליהם " דברים " והוא תאר . והאחד ממנו כי
בלה ונחצה . ישעיה . כי בלה אך נבחה " צפניה
יחדיו כלם יכליון כד הקמח לא תבלה . מלכים בקמץ
ומשפטו בכגול " בחרב וברעב עד בליהם " ירמיה
והשם בלה אתה עושה " יחזקאל " עשו בלה " בראשית
זמשקל אחר בליון חרוץ . ישעיה " והפעל הכבד ולא
בלית את בני ישראל . במדבר " בחרק לתוהו והבל
בחי בליתי . ישעיה " ובצירי ואבל אותם באפי . יחזקאל
ותכל תליתות מעלי " במדבר . פן אכלך בדרך
שמנת " משפטו אכלך בפתח הב' ורגשה'ל מבלות
עינים . ויקרא " ועיני אלמנה אבלה אינו עד בלוחם
שמנט " ובכתב בא' לכלא הפסע ולהתם חטאת דכיל
ענין כלם והדומי להם ענין בליון והשחתה ויש בענין
השלמה והוא קרו' לענין חראשו בלה הבית לבל דבריו
מלכים " כלו נשלים הבית . ויבל באפם תקחו " אינו
והכלינה שבע שני השבע . בראשית " ככלות כחי
אל תעזבני " תלוי . זמן השלמת כחי והוא עת הזקנה
ותכל כל עבודת משכן אהל מועד . שמנת . והשם
בשלו בלה גרש יגרש " שמנת " כשישלח בחשלמת
כלכם ישלחכם שלא ישאר אחד ובתוספתתיו לכל
תכלה ראיתי קץ בלו להשלמת כל הדברים ראיתי קץ
אבל מצותך רחבה מאד ואין לה קץ שאעפ' שהמצות
יש להן קץ וחשבון ידוע הענפים מהם רחבים לאין קץ
והאומר כי תכלה מגזרת וכל בשליש על משקל
מתגרת ירך טעה בזה ובוזה כי שניהם מנחי הלמד על
דרך הדקדוק ועוד פרשו רחבה מצותך פאר על מצות
הלב אבל מצות הגוף יש להן קץ וזה הפירוש הוא
האמת ומשקל אחר תכלית שנאה שנאתים " תלוי
ולכל תכלית הוא חוקר " אינו . והפעל הכבד ויכל

אלהים ביום השביעי " ותכל להשקותו " בראשית
ויבן שלמה את הבית ויכלהו . מלכים " ביום כלות
משה . שמנת " כי תבלה לעשר " דברים " בכלותך
מחטא . יחזקאל " יכלו בשוב ימיהם " אינו " ושלא
נזכר פועלו ממנו כלות תפלות דוד בן ישי " תלוי
ויכלו השמים והארץ וכל צבאם . בראשית " כלם
והדומים להם ענין השלמה ובפי כלות תפלות דוד בן
ישי רבו דעות המפרשים ולפי דעתי ביה המזמור
הוא תכלית כל תפלותיו ואעפ' שלא כתבו בסוף
אולי היתה דעתו לכלות ספרו בספר המעלו וההלול'
כי אין המזמורים מסודרים על סדר המעשים הלא
תראה מזמור בברחו מפני אבשלום ואחריו כמה
מזמורים שהיו טרם מעשה אבשלום ובוזה המזמור
התפלל על שלמה שתכין מלכותו וזה היה בעת
זקנתו כשהוקם שלמה למלך ואחר זה לא קרה אותו
דבר שירבר עליו ובוזה בלו דבריו ותפלותיו " וענין
אחר בלתי לתשועתך נפשי . תלוי " נכספה וגם
בלתי נפשי " תלוי " והפעל הכבד ותכל דוד המלך
שמנט " ופי ותכל נפש דוד והחכם ר' אברהם בן עזרא
פירשו פעל יוצא והוא אומר על אם אבשלום שהיתה
מתאוח אל דוד עד שרצה לצאת ממזמור אל בנו ולא
הזכירה הבתוב כמו אשר ילדה אותה ללוי ואותו ילדה
אחרי אבשלום ענינם וענין הדומה להם ענין תאוה
וחסק . וענין אחר והוא בענין בלא בא' מכל ארחרע
בלאתי רגלי " תלוי " כתוב באלף ונקרא כבעלי הזה
ואת בניה כלו מן הבית . " שמנט " לא יבלה ממך
בראשית " אשר בליתני היום הזה מבוא בדמי . שמנט
כלם לשון מניעה ועצירה ואפשר להיות מזה הענין
מקרב חיקך בלה . תלוי " בלומר מנע ירך וימנעך
מקרב חיקך והוציאה לנקים נקמה באויב ומן השרש
הזה ואת שתי הכליות . שמנת " והוא ידוע וישא'
כי נקראו כן בעבור שיש להם כח בתאות המשגל
מענין נכספה וגם בלתי " תלוי " ועל דרך ההשאלה
כליות חטה " דברים " כי גרגרי החטה דומות לכליות
ומן השרש הזה כל בלי יוצר עליך . ישעיה . מים חיים
אל כל " במדבר " ואל בליך לאתתן " דברים
וכלים מכלים שונים " אסתר " ועתה שא נא בליך
בראשית " ומשתמשים במלה הזאת בכל בלי תשמיש
כמו ואל בליך וכלים מכלים והדומים להם בלי הקטן
מכלי האגנות ועד כל בלי הנבלים . ישעיה " פי בלי
התשמיש הקטן בלומר שמשמימין בהם הדבר הקטני
ושעם מכלי האגנות בסמיכות לפי שיש בכלי הנקרא'
אגנות כלים שונים אלה מאלה וכן בלי הנבלים וית
מכלי האגנות . מכהניא לבשי

ויבטלו ורמיה "והשם זה דרכם כסל למי" תלי. בשש
 נקדות "ומא אשת כסילות הומיה. מטלי" ומא' ואל
 ושובו לכסלה "תליס" ידוע. ועא וישימו באלהים
 כסלם "תליס" אם שמתו חזק כסל חונכ. בניי
 חייה בכסלך "מטלי. אשר יקופכס'י. הלא יראתך
 כסלתך "חונכ" ענינם ענין הבטחון והתקוה "ופירש
 רבינו סעדיה ז"ל מזה הענין טוב רש הולך בתומו
 מעקש שפתים והוא כסיל" מטלי" פ"ה א בוטח
 בעשרו. והוא כגד רש. ועקש שפתיו כנגד
 הולך בתומו "וכן כששנה הפסוק בהלך השלישי
 מן הספר אמר והוא עשיר במקום שאמר הנה הוא
 כסיל. עש כסיל וכימה "חונכ" בתב' ל' יונה כי הוא
 כוכב גדול הנקרא בערבי סוחיל. וחכוכים
 המתחברים אליו נקראים על שמו כסילים. פיבוככי
 השמים וכסיליהם "והחכם ל' אברהם אבן עזרא ז"ל
 פירש שהם שני כוכבים בשני הסרנים "ונקרא אחד
 מתם כסיל והוא אדום ההודג הגמלים אם יראהו
 וטעם ובסיליהם קרוב מגזרת על הבסלים "ויקרא
 או מושכית כסיל תפתח. חונכ" פירשתיו בשרש
 כימה "ויעש פימה עלי כסל" את החלב אשר עליהן
 אשר על הבסלים ידוע. וקורין להם בלעז פלנקש
 ופ"י אשר על הבסלים חסרו וו. ואשר על הבסלים
 וכדברי רביהלנו ז"ל בנות עניים. טימן צד שמאל
 ממחר לבא מפני שנישאת אחיהן על גוססהן
 וחכסלים חס סמוך לכליות תחת המתנים והם עיקרי
 חרכים ותרגומו על גכסיה "והרגום על צד תאמנה
 על גססין **כסם** כסוס יכסו את ראשיתם
 יחוקל" אמרו רבותינו ז"ל בחספורת
 של בן אלעזר ראשו של זה בצד עיקרו של זה. וית
 ספרא יספרון. כלומר אל יגלחו ראשם בהעברת
 הער "ולא ישלחו גם כן פרע שלא יגלחו כלל אלא
 יספרו ראשיהם בדרך השוה "החטה והכסמת" שמונת
 ודחן וכסמי ברגש הסמך אשפלטא בלעז **כסף**
 בארית יכסף לשרף. תליס "למעשה יריך"
 תכסף. חונכ" והנפעל נכספה וגם כלתה נפשי "תליז
 כי נכסף נכספת לבית אביך" לאטית" הגוי לא נכסף
 נשניה "ענין תאוה וחשק. ואדני אבי ז"ל פ"י הגוי לא
 נכסף גוי שאין לו בשת מלשון התלמוד איכסוף
 באכסופי אפי. זהב וכסף. שמונת. בשש נקדות
 זהקבוץ כספים "ולחשיב כספיהם איש אל שקו
 דאטית. ידוע **כסז** הוילמתפרות כזותות
 הגני אל כסותיכנה. יחוקל
 כסת ידוע בדברי רבותינו ז"ל וכי לא היה למשה כד
 או כסת לישיב עליה "כסת הסבלים שמאה מדרם
 והוא שעושיין ומשימים על ראשיהם שיהא להם כח

לסכול המשא. כסת ענולה הכרור והאמוס. פ"י כסת
 קטנה שעושיין השרים וה דילים לשום תחת
 מראשותיהם וקורין בלעז אברילייד **בעס**
 רשע יראה ובעס "תליס" קמרץ כלו
 ובעס הרבה וחליו וקצף "קהלת" חצו קמץ וחצו
 פתח "ויבעס אסא אל הרואה. דכרי" וחבבר
 ובעסטה צרתה. שמוט "בעסוני בהבלחם" דכריס
 וכבר אחד אשר הבעים את "אלהי ישראל. ונלכיס
 בגויינבל אבעיסם "דכריס" בן תבעיסנה "שמוט
 להבעיסו במעשה ידיהם "דכריס. כי הבעיסו לנגד
 הבונים. עורל" ללכי הבעיסוני נגד הבונים
 והבעסתי לב עמי רבים. יחוקל. והשם יס בעס
 שמוט "בעס לאביו בן כסיל. מטלי. כי מרוב שיה
 ובעשי" שמוט "ויש מהם שנכתבו בשין כי לאויל
 יהרג כיעש. ותכה מבעס עיני. התרב בעשך עמרי
 לו שקול יסקל בעשי "חונכ" ול' יונה כתב אל השנים
 לו שקול יסקל בעשי. חונכ" כי מרוב שיהיו ובעשי
 שרש בפני עצמו בשין בענין כאב ואין צורך כי
 כשהאדם דואג וזואב יבעס בעצמו. ועוד כי מרוב
 שיחו ובעשי היא בכל הספרים המדריקים אשר
 דאינו בסמך "והקברץ על בל הבעשים אשר הבעים
 מנשה. מלכיס. הכל ענין קצף וחרון אף. ול' יונה
 כתב כי הבעיסו נגד הבונים בענין הלעג והבח" ואין
 צורך כי פירוש כי הבעיסו אותנו נגד הבונים כמו
 שפרשנו כלומר להביא לב הבונים שלא לבנות
כפף יכפף נפשי. תליס "פעל עומד. חבד
 נפש בלשון זכר כמו כל נפש שבעה" או
 יהיה פעל ירצא ופ"י כסף כל אחד מהם נפשי. ייזקף
 כפופים. תליס. הלכוף באגמך ראשו" יסעיה
 והנפעל אכף לאלהי מרום "מיכה" : משנטי אכפף
 והשם לענף הנגזר מזה כפה ואגמון וכפתה לא רענה
 חונכ. כפת תמרים "דכריס. לפי שהיא כפופה. וכן
 פ"י אדני אבי ז"ל מזה בעודה בכפו יבלענה" כלומר
 כאשר יראה הרואה אותה בענף יבלענה. בעודו
 בענף. ומזה נקרא עוד לתוך היר כף לפי שחיא כפופה
 מלא כף נחת. קהלת מלא כף קמח. וימלא כפו
 ממנה. בעודה בכפו יבלענה" יסעיה. וכפיו פרוסות
 השמים "אפרש כפי אל יי" שמונת" וכף ישימו לפיהם
 ואבפי עליך לא יכבר "חונכ" כמו וכפי "והאלף
 נוסף וכבר בתבונהו בשרש אבף "על כפים כסה אור
 חונכ" ענינם לפי שבתחלה הענין ככף כמו שאמר עב
 קטנה ככף איש. מלכיס "או לפי שהם כמו כפה על
 בני אדם "וכן ושכתי כפי" שמונת" כלומר אכוכך
 בענני עליך עד עברי" או הוא כף ממש" והוא דרך
 משל "וכן נשא לבבנו אל כפים" חונכ. ענינם

יהודה בת איש כנעני. כחמית. יחזוהו בן כנענים
מינו " ובא במסקל אחר כנעניה נכבדי ארץ " יסעיה
פי סוחריה ויש לפרש מזה אכפי מארץ כנען וכן
אמר התרגום בנשי מארעא סחורתך וכן יתכן מזה
כי נדמה כל עם כנען " כטניה . כלומר העשירים
בעלי הסחורה כמו שאמר נכרתו כל נטילי כסף וכן
ולא יהיה כנעני עוד כוחר " זכריה " כלו רבים יהיו
המקדישי בלים לבית המקדש עד שלא יצטרכו לסוחר
שימכור להם ואזול כחב כנעני כמש מגוי כנען ולפי
שהיו חוטבי עצים ושואבי מים כנענים והם החוים
שנתן יהושע חוטבי עצים ושואבי מים לבית המקדש
אמר כי לא יהיו עוד הם חוטבי עצים ושואבי מים כי
מגדולי האומות יבאו לעבודת בית המקדש כמו שא'
זגם מהם אקח לכהנים וללוויים **כנף** כל בעל
כנף . משלי " כל צפור כל כנף כחמית
פי כל כנף בעל כנף . כנף רננים נעלסה " מינו ולהנה
כנפים ככנפי החסידה " זכריה " יפרש כנפיו " זכרי
כנפי יונה נחפה בכסף . תלים " ידוע ועל דרך
ההשאלה אשר באת לחכות תחת כנפיו " רות . כלום
להסתופף בצלו על ציצית הכנף " נמלכר " על ארבע
כנפות כסותך . לנר . ונע נכפו אל הלהם " חגי
קצת הבגד מלמטה יקרא כנף וכן מכנף הארץ יסעיה
לאחוז בכנפות הארץ . מינו . בקצות הארץ " אשא
כנפי שחר " תלים " כלומר אם ילך לקצה המזרח " ומרפא
בכנפיה . מלמכי ידימה פרישת האור לפרישת
הכנף ועל כנף שקוצים משומם " דניאל . על פרישת
השקוצים יהיה אדם משומם ותמה " ולא יכנף עוד
מודרך " יסעיה " . ולא יאמץ ולא יעצר " ודומה לו
בלשון רז"ל שקירין לאסיפת העם ועצירהם כינופיא
ויש פפרשים לא ירחק כלומר לא יהיה בכנף הארץ
וכבר פירשתיו לך בשרש ירה **כנף** כנור ועוגב
כחמית " ויהי לאבל כנור
וחקבוץ וקול כנורין לא ישמע נוד " יחזקאל " ובלשון
נקבית ובכנורות ובנבלים " משלי " תלינו כנורותינו
תלים ידוע **כסם** תכסו על השה " סמוק
והשם במכסת נפשות " סמנת " את מכסת הערד
ניקרת " ומ' א' והי המכס ליי . בשש נקודו כלם ענין
מנין ונקד המכס על שש מנין פי שדרך לוקחי המכס
לקחת במנין מן העובר עליהם חמסית או ששית
או עשירית לפי החק והמנהג ורז"ל נשתמשו הרבה
בלשון מכס באמרם היה עובר על בית המכס חולת
זה הרבה עד שמרוב שימושם בו קבעו המס שרשירת
קראו ללוקחי המכס מוכסי באמר אין פורשין מתיבת
המוכבים כמו שקבעו תיו תחלה ואמרו מתחיל

מתחילין ותיו תרומה ואמרו תורם תרמין **כסא**
כסא כבוד " ירמיה " וישב שלמה על כסא
זו " זכרי " כלו למשפט כי המשפט לאלדים הוא
היושב על כסאו . סמנת " השמים כסאי " יסעיה
ונכתבו בהא שש מעלות לכסא וראש עגול לכסא " זכרי
" מאחו פני כסה מינו " ופי כי הקבה מאחו
פני השמים הנקראים כסא כלומר כי בכחו יעמדו
ויפרש עליהם עננו והקבוץ בלשון נקבות כסאות
למשפט כסאות לבית דוד " תלים " ונפל האלף
ממלת על כס יה . סמנת " מפני שנתחבר עם יה והוא
מלה אחת הסמך בשוא והענין ידוע ליום וכסא יבא
ביתו " משלי " זמן וכן בכסה ליום חגיגו " תלי " וההא
תמורת אלף והסיבשש נקודות **כסה** אדם
ערום כוסה דעת וכוסה קלת ערום משלי
והשם ביסוי עור תחש " נמלכר " ומ' א' ואין כסות
לאברון " מינו " על ארבע כנפות כסותך " זכריס
כי היא כסותה לכדה ומ' א' ועשית מכסה לאהל סמנת
וההתפעל ותקח הצעיף והתכס " כחמית " תכסה
שנאה במשאן " משלי " הראוי תכסה והנפעל
בהמוך גליו נכפתה " ירמיה " לבלתי הכסות יחזקאל
והפעל הכבד כסה הענן " נמלכר " ועוני לא כסיתי
אלך כסיתי . תלים . בחירק ופי הכסוק הציריני
מאובי " כי לא גלית ריבי לבני אדם כי שוא תשועת
אדם אלא כסיתי מהם ואלך לדרך גליתי וזה שנים
אלך כסיתי אלך צעקתי בסתר ובמכסה מכני אדם
ובצרי האבלתי כסיתי עליו את התהום " יחזקאל
וכסיתי בכסות שמי " יחזקאל " ויכס הענן " סמנת
בענן אבסנו " יחזקאל " והוקל תהומות יכסיומו . סמנת
אשר תכסה בה " זכריס . ותקחי את כנפי רקמתך
ותכסם יחזקאל ותכסי במ או יסמוך אל הכינוי כדרך
לבישה ילבשם הבהן ילבש בגדיך כלו הבגדי שנתתי
לך שתכסם לכבוד בכואך אל ביתי כסית אותם לפני
הצלמים או יהיה כינוי והכסם לצלמי זכר שזכר אמת
כסית הצלמים בכנפי רקמה וערום יכסה בגד כבוד
יחזקאל כי תראה ערום וכסיתו " יסעיה " והש ולמכסה
עתים " יסעיה " כמו כסית והוא בפרס כמלא על כל
גודריו שהוא שם תאר כמו מלא וכן ימך המקרה
קהלת הוא שם לקרוי הבית ושלא נזכר פעלו מכנו כנו
הרים צלה " תלים " ובהשך שמו יכסה . קהלת
כסה שרופה באש כסוחה . תלים " קוצים כסוחה
יסעיה " והתאר לנקבה ותהי נבלת כסוחה
יסעיה . כפלים ושכולה אין בהם ענין כריתת התרגום
לא תזמר לא תכסה **ככל** הנסיל חובק את
ידיו " קהלת " ורפזיל בחושך הולך קהלת
והפעל הקל ממנו ובאחת יבערו

הדם כמו בכפר ליה כבליתא דפרסא שענינו מקנח
כפש הכפישני באפר "מיכה" יעטני וגאלני
ואפשר לדמותו לדברי יז"ל שאמרו הוא
מרד במרה כפושא שפרשו מדה גסה כלומר יותר
מדאי"ן כן הכפישני שמני כלי באפר עד שכסני בו
ויש מפרשים כפושא הפוכה כלומר כפוי על פיו
כן הכפישני הפכני באפר **כר** עם חלב כרים
דכרים "אורידם ככרים" לטבח ידמיה
ביקר כרים "תלים" רוצה לומר כמשובח שבכרים
והוא החלב שהיה בלה על המזבח "והכרים הם
הכבשים ועל דרך ההשאלה נקראו הנגידים והאצילים
כרים כמו שנקראו גם כן אלים ועתודים" שלחו כר
מושל ארץ "יסעיה" ויקח את שרי המאות לברי
ולרצים "מלכים" ומלת לברי נגרעה מסנה לש הרבי'
ומשפטו לבריאו יהיה שם לקבוץ הנגידים ושם עליה
כרים "יחוקט" נגידים ושרי החילות ואאל כתב
ושם עליה כרים לשום כרים כבשים כמו שעושים
אילי הברזל לנגח החומה וכן נקרא מקום מרעה
הכבשים ושאר הבהמות כר נרחב "יסעיה" לבשו
כרים הצאן "תלים" וז' יונה פ' שלחו כר מושל ארץ
יסעיה" בן הגמל ונקרא מושל ארץ פרוכ מדוצתו
וקלותו והגעתו אל המקומות אשר יבין אליהם
ואאל פ' שלחו כר כבש ופ' אותו סמוך לפי שהוא
פתוח" וכן פירש אותו הכבשים של מושל הארץ
והוא חזקיהו שלחו אותם אתם מואב מטלע מדבריה
והיא מערי מואב אל הר בת ציון" שלחו אותם
למושל חזקיהו ואמר זה בעבור כי היו רגילים לשלוח
מס למלך ישראל כמו שכתוב ומישע מלך מואב היה
נוקר והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים "מלכים"
וגומר ובפנות אחאב פשעו ולא שלחו כמו שכתוב
ויפשע מלך מואב במלך ישראל וגומר" ועתה
בהתחוק מלך ישראל אמר ששיבו לו המס כבתחלה
ויתכן שרש זה בור **כבר** כבר לחם אחת
שמנת פ' לחם גדול כי השאר היו חלות
ורקיקים לאגורת כסף וכבר לחם "שמנו" בתרגומו
פיתא דלחמא "כלומר חתיכת לחם" כבר הירדן
נלאית תרגום מישר ידנא כבר זהב שמנת ויצר
כברים כסף הואל וקח בכרים מלכים ויקח בידו
שני כברי כסף "מלכים" כבר החול היה ששים לשרי'
ושל קדש היה כפול מאת ועשרים לשרי' **כרר**
כר הגטל "לאשית" הוא מרדעת הגמל
ובדברי רבותינו ז"ל כר וכסת "כרים וכסתות" וזהם
שמו המלה בדבריהם בכפלים על כן שמנו כבר
וגמל כפול כמו שאמרו מביאין כלים מבית האומן
כגון כר מבית הברד וכו' הוא בדבריהם הוא ששוב

עליו באמרם אמר לה בתי כרסי כרי **כרב**
כרוב אחד מקצה מזה שמנת והיו
הכרובים פורשי כנפים "שמנת" ול' אברהם אבן
עזרא ז"ל פ' כי כרוב כולל לכל צורה כי אלו הכרובים
שבתורה פירשו שהם צורת אדם ופני הכרוב אשר
במראות יחזקאל דומה שהוא אומר על פני השור
שאמר בפסוק אחד ופני שור מהשמאל לארבעתם
ובפסוק אחד אומר פני האחד פני הכרוב "יחוקט"
במקום שאמר הנה פני שור "והז' שמו הכף משמשת
שאמרו כי פ' כרוב כרביא בזכרמות הנערים היו
והקשו אלו הפסוקים אשר ביחזקאל ותרצו יחזקאל
ביקש עליו רחמים והפכו לכרוב אמר לפניו רבוננו
של עולם אין קטיגור נעשה סניגור והקשו עוד מה
שאמר בפסוק פני האחד פני הכרוב ופני השני פני
האדם והלא אדם וכרוב אחד הוא ותרצו אפי רב רבי
ואפי זוטרי "יעשה אותה כרובים" שמנת פ' יעשה
הפרוכת מרוקמת בצורת כרובים ונקרא המלך כרוב
על דרך הגדלה את כרוב ממשח חסוכך "יחוקט"
כרה בור כרה ויחפרהו "תלים" אזנים כרית
לי "תלים" פ' כרית לי אזנים לשמוע עולת
וחטאה לא שאלת על דרך הנה שמוע מזבח טוב
בקברי אשר כרית לי כראשית" כי יתכן שיעקב
אביו כרה וחפר קברו בחייו" כי יכרה איש בור
שמנת כורת שחת מטלי" והשם ומכרה מלח
נפגיה" ומא' נות כרות רועים גדרות צאן "נפגיה"
פ' מקום שיכרו הרועים להיות שם מקניהם נבלאים"
והנפעל עד יכרה לרשע שחת תלים" כלם ענין
חפירה ויתכן לפרש ומכרה מלח תל מלח" ודומה לו
בדברי רבותינו ז"ל שאמרו לתל התבואה כרי ואמרו
התחל לפוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה
ועא ויכרה להם כרה גדולה מלכים" ותכרו על
רעכם" יכרו עליו חברים סניוכ" והפעל הכבר
להברות את דוד "שמנו" כן כתוב" אבל קרי להברות
וכן אמרו ז"ל כתוב להברות וקמנן להברות בתחלה
להברותי ולבסוף להברותי" וכן כתב מנחם בן סרוק
כי הכתוב להברות יוכן כתב רבי יהודה ואנחנו
לא מצאנוהו כן בכל הספרים המדויקים אשר ראינו
וכן כתב ר' יונה כי לא מצא כתוב להברות בספר
מדויק ולא במסורת ענינם ענין אכילה וכתב ארני
אבי ז"ל בטפר הגלוי כי לשון כרה היא ארוחה גדולה
ובבית היא ארוחה קטנה" ופ' מה שאמרו רבותינו
ז"ל בתחלה להברותי" ולבסוף להברותי בתחלה
הפצירו בו שיאכל מעט וחוו להברותו כמו ואברהם
מידה שהוא אוכל מעט כדרך חולה ולבסוף להברות
שיאכילוהו הרבה אחר כן כאשר יחל לאכול מעט "

ויש לפרשו מלשון כף " ופי' נשא לכבינו עם כפינו
על דרך בנשא ידי אל דביר קדשך " או פי' נשא
לכבינו בכפינו ונשא אותו למשאת אל אל בשמים
ובן פי' וגאון רב סעריה הן על כפים חקותיך עננים
וכן כתבו אדני אבי זל " ויתכן לפרשו כמשמעו
האלו על כפים חקותיך שאראה אותך תמיד " ובן
פרשו החכם ר' אברהם אבן עזרא זל " ובן נקרא
תחתית הרגל כף " מבין רגלו " אינו " מבין רגלך
ועד קד דרך " דברים " ובן על כף הידך " כרמית
לפי שהעצם הנכנס בו עצם הידך כפוף ויש מפרשים
כי נקרא כן לפי שהבשר אשר סביב עצם הקולית
העליונה עשויה כמין כף " ובן כף אחת עשרה זהב
כפות זהב " במלכו " והוא חכוכ ויהא כפופה קולית
בלעז **כפת** מתן בסתר יכפה אף " משלי " יסכך
האף ויניחהו " ודומה בדברי רבותינו זל
בזמן את חסל לפני האפרוחין שיעלו ושירדו בשבת
ענין הכפוף הוא שגני הבלי למטה וגבו למעלה . זל
יהודה הביא בזה השרש אכף לאלהי מרום " מיכה
ואולי מצאו בספריו קמוץ . ודבותינו זל נשתמשו
הרבה בזה השרש בענין ההכרח כאמרם כופין אותו
עד שיאמר רצה אני . חולת זה הרבה " וענין יכפה
אף קרוב יותר לזה הענין ואעפ"י שענין כופף אורנו
וענין כופין את הסלקרובים . **כפל** ובפלת
את היריעה הששית " רבוע יחה כפול
שמות " והנפעל ותכפל חרב שלישייתח " יחוקק
זהשם ככפל רפנו מי יבא . אינו . בשש נקדוח כפלים
בכל חטאתיה " יטעיה . פערת המכפלה " רמית
מעדה לפניו מן מערה **כפן** כפנה שרשיה עליו
אספה " יחוקק " והוא הפוך מן הדומה לו בדברי
רבותינו זל שקורין לאסיפת העם כנופיא . לשוד
לכמן תשוק " אינו " תרגום רעב כפנא . דאדוני אבי
זל פירשו חישב והוא חסרון הכיס " כלומר אסיפת
המעוה " שהמעוה ביוקר כי מה צורך לזכור רעב
שני פעמים והלא זכרו בראש כלם כרעב פרך ממורת
כפס וכפס מעץ יעננה " חכקוק אם נדמה אותו
למה שאמרו רבותינו זל כפסים ארזי . היא
מענין האבן שזכר בפסוק " ולענין הפסוק דמה כי
הוא מענין העץ כי כבר זכר כי אבן מקדח תזעק . ובן
ת' ושפא מגי מרישא עני ליה " לל חתיכה מן הקורה
כפר וכפרת אותה מבית ומחוץ בכופר " רמית
הוא שקורין לו בערביקפר והוא כמו חומר
ויש מפרשים זפת מדברי רבותינו זל כופרא " ומה
נקראת כפודת עשית כפורת . שמות " לפי שחור
מכסה לארון " כי אמר אברהם פניו רמית " פי'
אמר בעשו " לא תופלי כפרה " יטעיה " לחסידה

ולכשלה " ואיש חכם יכפרנה " משלי " יסידנה
ושלא נזכר פעלו ממנו וכופר בריחכם את מות יטעיה
כלומר יוסר ותבטל " והשם איש כפר נפשו לוי
שמות " פי' הסרת העון נפשו כלומר פדיונו . אם כפר
יושת עליו . שמות " נתתי כפרך מצרים " יטעיה
וענין הכפרה כמו כן מזה הענין כי הכפרה היא הסרת
העונות " ובן אמרו מזבח מזיח ומכפר " והקשה
המקשה הינו מזיח הינו מכפר . ותרץ המתירן מזיח
גזרות מכפר עונות וסנייהם לשון הסרה הם כי מזיח מן
ולא יח החשן מעל האפר . ובן שמשו הרבה בזה
הלשון כלשון הסרה ברובה מקומות כאמרם מכפר
ליה בבלייתא דפרסא " כלומר פסיר שמנו ומעבירו
בבגד קשה שיקנחו בו " אולי אברהם פניו " רמית
אולי אברהם בעד חטאתכם " שמות " אמר עונותיכם
וחטאתכם בהתפללי בעד חטאתכם " או אמר בעם
הגדול שכעס עליכם בעד חטאתכם " : וכפר אהרן
בנתינת הדם על קרנות המזבח יסיר עונות ישראל
שירצה לפני המקוב " לכפר על נפשותיכם " שמות
כפר לעמך ישראל . דברים " ושל א נזכר פעלו אשר
כפר במ " שמות " ולארץ לא יכופר . במלכך
וזה הפעל אם יתכפר עון בית עלי " שמות " ועם
הנפעל ונכפר להם חדם " דברים " משפטו ותכפר
זהשם כי יום כפורים הוא " ועא' כפר הפרזי וכפר
העמונה . שמות " גלינה בכפרים " טיזים " ומא' לכה
וניעדה יחדיו בכפרים " עזרא " תרגום העיר ובנותיה
כפרנחא . והם בתים לחוץ לעיר לכפרים ולעובדי
ארמח " אשכל הכפר . טיזים " הוא הנקרא בערבי
אל חגא ובן כפרים עם נרדים " טיזים " ויש מפרשים
כפרים עם נרדים בושם אחר ואינו כמו אשכל הכפר
והחכם ר' אברהם אבן עזרא כתב כי אשכל הכופר
הוא אשכל הדקל " כיון לדקל שסות משתנות כפי
שינוי זמנו " ויש לחזק הנקרא כלשון ערבי כפר
ול ריח טוב " כפיד ותנין " תליס " לפני כפיד אל
התימורה " יחוקק " מפז כפיד אריות . טנטיזים
הכפידים שואגים לטרף . תליס " חם עולי ימים
מהאריות ומהחיות רעות וכפיד גדול מגור כמו
שאמר ותעל אחת כגודיה כפיד היה " יחוקק . ואומר
על דרך השאלה כפיד גוים נרמית " יחוקק " כלו
גדולם ותקיפם ; כוחרי תרשים וכל כפידיה " יחוקק
כלו גדולה ותקיפיה " דקכפוד על הארץ " שמות
כפיד כאפר יפור " תליס . הוא שנופל בשחר בימי
הקדק וקורין לו כלעז קונגלפי " ולכפורי זהב " דברי
כפות זהב " ורבותינו זל פרשו מזרקם שאמרו חם
שכין במאי מקנח ליה בשפת מזרק כדכתיב כפורי
זהב " ונקראו כן . על שם שמקנחים בהם חסידות

והבשבים הפריד יצקב " כראשית" ודוע כי הוא כמו
הפוך כבש וכשב אחד הוא וכאשר הוא בן שנה יקרא
כשב וכבש ויהיה מין שנה יקרא איל . **כשת**
עבית כשית" לזרים " ענינו כמו בסגד
כלו כסית לבכך מרוב חשומן עד אשר לא תבין " **כשל**
כשל בח הסבל עורא " וכשלת הום " **כשע**
השע " כי כש"ה ידושלם " כשלנו בצחרים
כנשא " ישעיה " כי כשלה ברחוב אמת " ישעיה
ובחורית כשול יכשלו " ישעיה " ואין בשבשו כושל
תנלים " כושל יקמין מלך " איוב . והנפעל והיה
הנכשל בהם ביום ההוא כדוד . זכריה " ונכשלים
אדון חיל " סענל . כשול יכשלו . ישעיה . וכשלו אל
יגל לבך " מעלי " משפטו ונכשלו " והפעל הכבד
הכשול כחי " איכה " הבשלתם רבים בתורה " מלככי
והשם ולמשול לב " סענל " והקבו והרבה המכשול
יחוקל " ומשק אח' והמכשלה הזאת תחת ידך ישעיה
והקבוץ והמכשולות את הרשעים " נפיה " ומשקל
אחר ולפני כשולן גבה רוח " מעלי . כלם ענינם ענין
נפילת התגבורת וריפוי הכח . וכן בענין נגיפת הרגל
במה שיפגע בו " וכשלו בגויתם " נחמס " והנפעל ואם
תרוץ לא תבשל מעלי " יכשלו בהליכתם . כהנז .
ורשעת הרשע לא יכשל בה " יחוקל . רודפי יכשלו " **כשקל**
והפעל הכבד הבשלתם רבים בתורה " ויכשילום
בורכיהם " ירמיה " והשם ונהרי ככשול לפני .
ואף על פי שהענין הזה הענין הראשון קרובים
והכל ענין אחד יש להפריש מעט ביניהם . ככשיל
וכלפות יהלמון " תלים " פי קרדום . וכן תרגום
ובקרובות באו לך וכמה דעלין בכשילין **כשף**
מעונן ומנחש וככשף " לזכרים "

ענינם היושר והנכונה " מוציא: סירים בכוסרות
תלים . הסטגעות והבבלים וזכף בענין קור כמו
קשירים כי חקף והקוף מוציא אחד . וכן מיתכן יאת
רוחיי בקף ותקן שאלים הרבה בקוף והענין אחד
זריה שלחה בכישור " מעלי . הוא שקורין ורטיל כלו
שמשומן אותי בראש הפלך כדי לוישר המטוה והוא
נגזר מהענין הראשון . **כתת** וכתתי מכניו
צדיו . תלים " ומעוך וכתות " ויקרא . כשבר
נבל ויצרים כתות . ישעיה " כתו את יבכ לו רבות " **כתל**
ואבית אותו טחון " לזכרים " משפטו אכורת
בפלס וחנות את אשר אצין או דהוא כמשפטו
במשקל מה אקב " והשם כתית למאור " ויקרא .
ופירשו רז"ל שהיה כותש הותים בכמתש ולא היה
טוחנם ברחים כדי שלא יהיו בו שמרים ואחר שהוציא
טפה ראשונה היה מכניסן לריחים וטוחנן ואותו
השמן שהוציא על ידי טחינה כשר למנחות ופסול
למנורה שנאמר כתית למאור ומה שאמרו במנחות
בשמן כתית רבע החין לא נאמר לחובה " והפעל
חכבר ויכוס וכתום . כמדבר . וכבר פירשתיו בשרש
יכת ויתכן להיות עוד משרש נכת . וכן ואבית אותו
טחון . ושלא נזכר פועלו מהכבר " ושאינה יכת שער
ישעיה . פי' ובשאינה יכת שער " וכל פסילים יכתו
מיכ . " וכבר אמר וכתת הנחש הנחשת " מלכים .
וכתתו חרבותם לאתים . ישעיה " וכתתו את הארץ
זכריה . והשם ולא ימצא במכתתו חרש . ישעיה " **כתב**
ענין כולם הרציה והשבר " וכתב ר' יונה כי מן
השרש הזה חטים מכות . לזכריה ימוס " והוא שם על
משקל משור לל חטים טחונים . ואזול שקלו בשקל
מיסור מן נשר וכן מכות שרשו נכת ותרגום וינשכו
ונכיתו והאבילה היא נכיתה . וכן בדברי רז"ל בנכות
ואביל אבי מצרי . **כתב** וכתב לה כפר כריתות
לזכרים " מספרך אשר כתבת " סמות .
קח לך מגלת כפר וכתבת אליה . ירמיה . והוא כתובה
פנים ואחור " יחוקל . זה יכתוב ידו לוי . ישעיה .
פי' יכתוב בידו . ויכתוב יהושע את הדברים האלה
בספר תורת אלהים " יגשע . תרגם יונתן וכתב
יחשע פתגמיא האלין ואצנעניון בכפר אוריתא דה
ונחלקו בו רבותינו ז"ל יש אומרים כי על סמנה פסוקי'
מן וימת משה עד סוף התורה אז' כי יהושע כתבם
בתורה ויש אומרים כי על פרשת ערו מקלט אמר
שכתב יהושע בספרו כמו שכתוב בתורה ולפי פשט
הפסוק יראה כי על דברי הברית שכתב עם ישראל
אמר שכתב והיה פירושו כמו שתרגם יונתן כי לא
יזכר שכתב דברי הברית בספה התורה " כל הכתוב
להיום " ישעיה " וכתוב בכפר וחתום " ירמיה

ולא וגם מים רכזו מאתם " לנכרים . ואברה לי . יתנע
ודגשוק ל תפארת . בדגשיר דך עין . דהשם ונתתי
מדרם . ענינו . ורדוק כלנינים בכרה
ו סלי " ענינו ענין קנין " ויתכן להיות כזה על מדרם
במקף צדיק " עינו . כמו שאמר במקום אחר לקניית
בכני דניס ו"ס מיה בקיברי אשר בריתו לו ואז ל פי
שאכרוב קנה אורו הרי ידו . כאלו קנהו או מפני שקנה
חלק עשו כנו דעדשיל " כרף . ותכריך בוך וארגמן
לסיר " טיה של . פשתן ונקרא תכריך
עו שכ שהאדכ בורך עצמו וכהענין כי וברברי " דול
הכרי המת ודס נשתמשו בזה השרש בפעלהקל ב
באדם אפי' נחש כרוך על עקב לא ימסיק ברוכה
וכי נדה בקרן זוית . כרם . ויטע כרם " כראשית
ויד כרם זית " סנכטס . בשש נקודות . כי מי
שלי לפני " מי הסירים . לא יפנה דרך כרמים " חונכ
ופי רבי סעדיה זל לא יפנה דרך ישיב כי הכרמים
קרובים לעיר לעולם והרשע לא יפנה דרך ישיב " אלא
כלימיו יהיה במדברות ויש כפרשיל הכי שימיש כמו
רבים . וכרמיני ככדר " סיר הסיריכ " ונקראו עיברי
דיר . וטבורמים לכורמים וליוגבים " ירמיה " אכריכם
וכרמיכם " ועד כרם זית " סנכטס . וו ועד עומר
במקום שנים ומשפטו ועד כרם זית או יהיה כרם סמך
אל זית ויקרא כרם זית מקום נטיעת זתים הרבה כאחד
וכן דעת רזל בזה שאמר כרם זית איקרי כרם סרמא
לא איקרי ונקרא כרם לקיבוץ נטיעות הרבה במקום
אחד כמו ונקרא נטיעת הגפנים הרבה כאחד כרם כי
לא תקרא גפן כרם ולא מקום נטיעת גפן אחת ושתיים
כי אם נטיעות הרבה ביחד וכן אכרו רזל כי נקרא כרם
גפנים נטיעות שתיים כנגד שהיה ואהת יוצאה זנב
וכפחות מכן לא יקרא כרם כי ויחל נח איש האדמה
ו ש כרם דבר ידוע כי הוא לא החל לטעת הגפנים א
אבל שהיו נושעים בת זילה גפני נפרדי כשאר העצים
לאכיל פריהן לא לעשות יין מהם והוא החל לנטוע
הגפנים הרבה ביהר כדי לעשות כהם ויין זה הוא ויטע
כרם " נרמטית . ויש כפרשים בן בכרמי עין גדי וסיר
הסירים " כי אינו אימר על כרם גפנים אלא על אילנות
רבים נטיעים יחד " כרע רבץ כאריה " כרע
כראשית " בלהי כרע . תחת אכיר " יטעיה
פי' הרבכ רבי אברהם אבן עזרא זל לא ימלס אלא
אותו שיכרע ויטע תחת אכיר . ותחת הרוגים יכולו .
להמילס ורכי אכירבי משה זל פי' זולתי זאת הכריעה
שיש להם בארצם עתה ט האומית מכניעים אותם
אכירים ילכי ודר גיס יפלו ותחת היא במקו כמו שבו
איש החתה " כרעו על ברכיהם " סנכטס . מכרוע על
ברביו . ונכיס . וברכיס כורעת האמץ " חונכ וכלב

ל בח תכריתו יזעני " והפעל הכבוד ונח דרי ישראל
הכריע . תהליכ " תכריע קמי תחתי " תהליכ " דכרע
וכרעהני . סנכטס " ענינו ענין הכנעה ובוה נקרא
רגלו הכהמה ברעים לפי שהם כורעו בכריעת הברכי
שהי כרעי או כרל אוון . עינים . והקרוב והכרעי ירוץ
ביום " ניקרל . אבל אשר לו כרעים כמעל לרגלי " ו
ניקרל " הם אצבעות רגלים היתרות כמעל לארבעת
רגלים שיש לחגב חמיד לראשו ובהם הוא מתחזק
כשרעז לקפוץ והיו שאמר לנתר בהם על הארץ
כרש מלא כרישו מעונ . ירמיה . ידוע בדבוי
רזל באכרם הכרם הפנינית שניקבה או
שנקרעה רוב החצמה וזולת זה הרבה **כרת**
כרת ה' את אברם ברית לאמר . כראשית " ו
כרתו יצרה נאם ה' " ירמיה . יש מחלוקת בקראית
הכלה הזאת יש שקורין אותה כקמץ וטף ואומים
שהוא צווי ויש שקורין אותה כהעמדה וכן מצאנוהו
בספרים מדויקים הכף מעמדה בגעייא והוא הנכון
ויהיה עבר בפקים עתיד יכרתו יערה . כי כן דרך
המקרא במקומות ודברי הנבואה הרבה מאד וכמך
נאים ה' אל פעל עבר " אעפי' שאינ מן המנהג בדבוי
הנבואה הנה בא ככוהו ירדו לטבח נאום המלך ה'
צבאות שמו וכן עם פעל עבר בדברי תיכחה " כלם
פשיעתם כי נאים ה' נכרות ברי . לאלהינו עורק
ויכרתו ברית בכאר שבע " כראשית " דנה אנכי כורת
ברית " נמית " כרות לנו ברית אלות שוא כרות ברית
הגזע . ויכרות יהונתן עם בית דוד " סמוט " בכרות
בני עם בית ישי " סמוט " כרתו עצה . ירמיה " בחוק
פא הפעל . כרות שפכה " לכרס " והשש . וכתבלח
ספר כריתו " לכרי " והקבוץ יאתן את ספר כריתותיו
איה " ירמיה " והגפעל ונכרת מעמנו " סנכטס " אחרית
דשעים נכרתה " תכיס " ונכרתה הנפש הזיא " ניקרל " ו
הכרת הכית " לכרי . ושלא נזכר פעלו ממנו מהדגוש
לא כרת שרף " יחוקל . והאשרה אשר עליו כורתה " ו
סנכטס " והפעל הכבוד והכרתי לאחאב " מלכיס " כי
יכרית ה' אלהיך " לכרס . להכרית הצפרדעים . סמית
ולא נכרית מהבזמה " מלכיס פי' ולא נכרית הער
מהבהמה . ושלא נזכר פעלו הכרת מנחה ונכך " הל " ו
ידוע ופי' כרת שגבז נכרות הגוי ושוב אגויה
כחץ קלוח הזרע ארא שופך ושותת ואינו מוליד
והכרתי והפלתו " סמוט " שתי משפחות היו בישראל
ששמש כד ויתקשת יאוקלעיא אבל אל נגב הכרתי
סמוט " הוא מפלשתים כמו שנא עליהם גוי כרתים " ו
כפניה " והכרתי את כרתים " יחוקל " כרותות ארם " ו
מלכיס . פי' קורות ארזים כרותות וו טיבות היפכ " ו
כשב אם כשב . ווא מקריב " ניקרל . בשש נקודו

ובפרדים ובכרכרות יעציה " לפי שכרוב קלורם
ומהירותם דומים שמרקים וית' מכרכר משבח
ובכרכרות ובתושבחן **כרכל** ודוד מכורבל
במעיל בוך " ל ה " פי מעושף ומכוסה
וכן בארמית פשטיהון וכרכלתהון **כרכב**
כרכב המזבח " תחת כרכבו " שמנת
בתרגום סובביה. ובדברי רז"ל אלו הם גולמי בלי עץ
בל שעתיד לשוף ולכרכב בלום' לסבב במחוגה והיה
למזבח סובב סביב והיה לסוף שלוש אמות של גובח
המזבח כי המזבח גבהו עשר אמות ומה שאמר ושלש
אמות קומתו משפת סובבו למעלה " ונחלקו בזה רז"ל
כי ר' יהודה אומר דברים ככתבן ושלש אמות
היה קומתו לכר ור' יוסי אומר קומתו היתה פי שנים
כארכו במזבח הפנימי ומה שאמר ושלש אמות קומתו
משפת סובב ולמעלה ומכב' הנחש' היה תחתיו והיה
מגיע עד חצי גובה המזבח והוא היה סימן לחצי גבוהו
ולחבריל בין דמים העליונים לדמים רותחרוונים
וארז"ל כי שני כרכובין היו זה שאמרנו וכרכב אחר
היה להלך רגלי הכהנים ולא לשחקו כלומר **שלש**
ימערדו רגליהם כשהיו משמשים במזבח " **כרכם**
נד וכרכם " סיר הוא שקורין לו בערבי
זעפראן וידוע הוא " **כרמל** וכרמל בצקלונז
מלכים " ולחם וקלי וכרמל " ויקרא " נקראת
בן השבולת כשהיא מלאה והיא לחה עדיין ובספרא
כרמל רך מלא כלומר רך ומלא דביר' ישמעאל הנא
כרמל וארז"ל כתבו מורכב כרמל כר מלשון רבותינו
כרם וכסתות ומיל גם כן מלשון רבותינו מילר
אלו בשדה יקרא שהוא בגד משי כר מלא כלומר
שמלאה השבולת בכר שהוא מלא נוצה ראשך עליך
כרמל " סיר " הוא עין צבע ואמרים שהוא עין שני
וכן ביוז וכרמיל עס ארגמן " ל ה " אל זה הכרמל " **כרכם**
מלכים " כי כתבוד בודים וככרמל " ימיה " וכאם
שמחה וגיל מן הכרמל " ושב לבנון לכרמלי. והכרמל
ליער יחשב " וכבוד יערו וכרמל " יעציה " דוד
כרמל " מלכים " דוד ידוע בארץ ישראל ששמו כן
ונקרא כן לפי שחיה מקום שירות ואילנות כי כן הוא
כרמל שם למקום אילנות פירות ושדות תבואה בכל
מקום ופי' ושב לבנון לכרמל רך משל כלומר אותם
שחם רמים עתה כמו ארז לבנון הרמים והנשאים
יהיו כמו עצי הכרמל שהם שפלים ורז"ל ליער
יחשב פי' ואותם שהם שפלים עתה כמו עצי הכרמל
יהיו רמים כמו עצי יער לבנון וזו תבואה על מלכות
חזקיהו וכן תבואה אחרת שאמר והיה מדבר לכרמל
והכרמל ליער יחשב " יעציה " פי הערים שהם כמו
המדבר שאין בו אילנות ולא עצים יהיו כמו הכרמל

שיש בו אילנות פירות ושדות זרע. והכרמל ליער
שיש בו ארזים ואילנות גבוהים לל שיעלו ישראל אל
ממדרגה למדרגה " **כרסם** יכרסמנה חזיר
מיער " תלם " כי יחסלנו הארבה
תרגום ירושלמי ארי יקרסם ית' הגובא " וכן במשנה
שדה שקרסמוה נמלים והקוף והכף ממוצא אחר דהם
ויש מפרשים המלה מורכבת יכרסמנה כלומר ימלא
כרסו ממנה " **כרפם** חזיר כרפס ותכלת " **כרפס**
לסתר " הוא צבע מן הצבעים ואמרים
שהוא ירוק " נשלמה אות הכף " **כרפס**
ונתחיל **אות** **הלכר** **לאב**
בארץ תלאובות **כרפס** **הוא** **כרפס**
בארץ צמאון ומקומות חרדים ויבשים " וכתב ליומא
כי כן קוראים בערבי מקום הצמא ותיבש לאבה **לאב**
הגסה דבר אליך תלאה. אינו וילאו למצוא
הפתח. כראשית " תבא אליך ותלא. אינו. והגפעל
ונלאו מצרים. שמנת " נלאית ברוב עצתך יעציה
נלאית הנחש " ירמיה " והפעל הכבר ומה הלאיתך
מיכה. והא בסגול הוא בצרי אך עתה הלאני " אינו
תאנים הלאה " יחזקאל " כי תלאו גם את אלהי " יעציה
והשם את כל התלאה " שמנת. ובתוספת שתי אותיו
השם והתיו הגה מתלאה " מלאכי " ותרגם יונתן היא
ראיתנא מלאותנא ולפירושו הוא כמו מתלאה מהם
בחירק ובא הפתח במקומו כמו למכראשונוה חלקו
מחמאות פיו כמו שכתבנו בחלק דודקדוק כלם עניין
חיגיעה הן יגיעת מחשבות בעינים שיקוף האדם בהם
הן יגיעת הפעולות ותרגום ואת עוף ויגעו ואת
משלהו ולאי " **לאט** והמלך לאט את פניו
שמול פי כסה ונחפכה זאת האלף בהא
במלת בלהשית ונחה במלת בלטיהם. שמנת וענינו
במעשה הכשפים שעושים בהסתור ובכסוי מבני אדם
בתחבולות ובדמיונו ואפשר שיהיה בלטיהם משרש
להט ומענינו ול' יהודה הביא לאט בשרש לוט ובא
שלם בתמורת הווי באלף הדוא גבוה " **לאך**
ומלאך בא אל איוב " וישובו המלאכים " **לאך**
כראשית. והשם במלאך מהאותיו הנוספות ולא ישמע
עוד קול מלאכיכה. נחש " הוא כמו מלאכיך ובא צרי
תחת כף הבינוי מקום קמץ וההא כהא אשר צוירת
אותכה " ורבי יונה כתב כי ההא מקום יוד והוא כמו
מלאככי כמו שובי נפשי למנוחיכי ור' יונה בן בלעם
כתב קול השנים אוכלות הטרף כמו שאמר והכרת
מארץ טרפך ובלשון פרס יקראו הרחים מלאככה
והם השחונות והשנים נקראו טוחנות והשם במלאככי
וי' מני ענינם ידוע שהוא ענין השליחות בין מבני
אדם בין מאת הבורא ית' וכן הגביא נקרא מלאך לפי

יכפר בכתב עמים. ילוי ועלוב אכתבנה. ימיה
 בשואפתח והיו לבן נפל ולבן אשר אכתבנה
 במסך השם והשם על הכתיבה עצמה הכל בכתב מיד
 יעל השכיל. ד' ה' מדינה ומדינה בכתבה. סמנת
 ובתוספה מס והמכתב מכתב אלהים הוא פמנת
 והשם על הספר השליח כי כתב אשר נכתב בשם
 המלך סמנת ובתוספת מס ויבא אליו מכתב מאליהו
 הנביא. ד' ה' והנפעל בשם המלך אחשודוש נכתב
 סמנת. בארץ יכתבו ימיה והפעל הכבד ומכתבים
 עמל כחבו. ימיה. ואפשר שהוא יוצא לשלישי
 ובתובת קעקע. אמור פי שיקעקע בבשרו ויכרוב
 באיתו החרות " **כתל** אחר כתלנו. סיר הוא
 הקיר **כתם** בכתם אופיר " בשם
 נקודות **כתם** פז סיר לל כתם ופז וחסרה הוז
 כמו שמש ירח וזולתו או הוא סמל כתם לפז ויחסו אליו
 לחשיבותו כמו זהב מופז ולכתם אמרתי מבטחי סיר
 ישנה הכתם הטוב " איכה " וחליכתם. מטלי " הוא
 הזהב הטוב " ו' יונה כתב הם הפנינים וביחסו אותו
 לאופיר ולפז ידמה שהוא זהב לא פנינים ומן הענין
 הזה מכתם לרוד " **תגלי** כלום יקר היה עליו המזמור
 ככזם נכתם עיניך " ימיה " כמו נרשם. ו' ל קראו
 לרישם הדבר כתם שקא בלעז. **כתן** ושכול
 את הכתנת ברם. כראשית " פשטתי אית
 כתנתי. סיר " ויפשיטו את יוסף את כתנתו " כראשית
 והקבוץ והלכשת אותם כתנות " סמנת " וישאום
 בכתנותם " ויקרא הת' בשוא לבדור ורינו בקמץ חטף
 ובספר אחר מרויקמצאתי התיו בקמץ חטף " ומשקל
 אחר ויעש את הכתנת שש. סמנת " כתנות עור
 כראשית ומשקל. אחר את כתנות הפסים " כראשית
 ועשה לו כתנות פסים " ראשית ופעם יקראו הכתנות
 והמעיל כאחת שדומה כי שניהם ענין אחד כאשר
 כתוב ועליה כתנות פסים כי כן תלבשנה בנות המלך
 הבתולות מעילים " סמול אבל הכתנת הכתוב בבגדי
 כהונה אינו המעיל כי כל אחד ואחד בגד בפני עצמו
כתף בכתף ישאו. כמלכך ויתנו כתף סודרת
 וכריה " כתפי משכמת תפול " אינך " בכתפם
 ובמוטות " ד' ה' ידוע ומה שאמר כתפות חוברות לפי
 שהיו על הכתפות נקראו כתפות " ו' לכתף השנייה
 סמנת " ובכתפות הפתח יזקק ועפו בכתף פלשתים
 ישע' ענינים צדופיה ובסמל אל כתף הבית מלכל
 בחש נקודות " ופירוש ועפו בכתף פלשתים שיהיו
 פלשהי עיפים וחלשים בכתפם כלו בארצם או יהיה
 מהענין הראשון. ופי' שיהיו ישראל עיפי כתף מרוב
 הכות בפלשתים ו' ו' ויתחברון כתף חד לממחי ירת
 פלישתאי **כתר** בתר מלכות סמנת בשם

נקודות בכתב יד וצדיקים " תלוי " פי' יחשבוני עליו
 לכתר וערומים יכתירו דעת. מטלי. ישימו הועת
 ככתר על ראש כהונה האחד. ושתי כהונות עשה
 מלכים " נקראו כן לפי שדיו על ראש העמודים ככתר
 ולפי שהכתר הוא עגול כביב נשהמשו בזה הלשון
 בענין סבוב ואמרו אבירי בשן בתרוננו " תלוי פיו'
 סבבוננו " בתרו את בנימין. נכפטיס כבבו אותו עד
 שלא יכול לנוס הנה והנה וכבר אחר כי רשע מכתיו
 את הצדיק " מכקק " ככבב אותו ומקיפו אבל
 כתר לי זעיר ואחוק היא ענין אחר וענינו לפי מקומו
 חמתן לי מעט ודום עד שאחוק ו' ו' ולתורתו איים
 ייחלו ינהרון וזרועי ייחלן יכתרון והרגום ולילח
 ולא דופיה לי ולא אכתר לי ואאל' פל כזה בתרואת
 בנימין כלום' המתינו להם עד שיצאו ורדפו אחריהם
 כמו שאמר ונ' נקודו מן העיר וזהו שאמר
 הדריכוהו ואינו כענין רדפוהו אלא הם עשו ברצונם
 ונסו כדי שיירדפו אחריהם ויאמרו נכפטיס ככ' אחר
 בראשונה וזהו כנחה הדריכוהו בנוסם ישול' הדריכו
 בנימין במנוחה אחריהם ולא נחפזו עד אשר שבו
 עליהם **כתש** אב תכתוש את האיל בכנתש
 מטלי " ענין הכתישה ידוע ושם הכי
 שכותשין בובתוכו מכתש את המכתש אשר בלחי
 סופטיס גימה אשר השן שוכב בה עשויה כמכתש
 וכן ת' י' ית ככא דבלוג' הלילו יושבי מכתש " נכפטי
 תי דיתבין כנחלא זק' רון וכפודרש אגדה שער הדג
 זה עבו שנתונה בחקים של רגים פי' ששם נצודים
 דגים הרבה ויללח מן המשנה זה הלוד שהוא ג' שני
 לירושלים ושבר גדול מתגבעות זה ציפורי שיושבת
 בראש ההרים הלילו יושבי המכתש זה טבריא שהוא
 עמוקה מכל ארץ ישראל " ואשר הם בני ארבע
 אותיות **כדכר** ושמתי בדכר שמשותף
 ישעיה. נפך. ספיר תרגו ירושלמי כדכדנה
 וספרינא והנה נמצא בפסוק אחד שניהם בנפך ארמון
 ודקמה ובוץ וראמות וכדכר. יחוקקל " **כלכל**
 ויכלכל יוסף את אחיו " ראשית יכלכל דבריו
 במשפט. תלוי " כבר זכרת' והדומה לה' בשרש בול
כפתר וכפתר תחת שני הקנים " כפתריהם
 סמנת " פירו' תפוח שהוא כמין הפוחים
 בולטים בגוף המנורה כך הכפתור וירעשו דכופים.
 עמוס. הכפתר הוא המשקף הסמוך על שתי הכיפוי'
 שהם המז'ת וקראו כפתר לפי שעושים בו ציורים
 פרחים וכפתרים וכך בכפתריה ילינו. נכפטיס. ואמר
 בו התרגום בפתוח הרעהא **כרכר** מכרכר
 בכל עוז " סמול " פ' מרקד ומה נקראו
 דגמלים או הבדמות הקלות בהליכתן כרכרות בצבים

חספיר רק הנכון כי הוא מגזרת לבנה כמו חשכת מים
 מגזרת חשכה והנה לבנת חספיר כמו אבן ספיר
 שראה ירוקאל ודעת הדרש בזה הדרך שראו לבנה
 דמות לבנה תחת רגלי כסא הכבוד לראות ולזכור
 שנשתעבדו ישראל תחת יד מצרים במעשה לבנים
 וחפרה חלכנה יסעיה " היא הירח ונקראת כן לפי
 שהיא לבנה תחת ארון ולבנה " הנטע . מקל לבנה
 כראשית " הוא עץ שגזרתו לבן וכתב ל' יונה כי הוא
 הנקרא בערבי לובני ולבונה זכה " שמונת " ידוע ופי'
 עם כל עצי לבונה " סיר העצים היוצאת בהם חלבונ'
 פי הלבונה הוא שרף עץ עלמות לבן . תליס " מלבן
 שם אחד מאויבי דוד וכמותו עשה דוד זה המזמור
 ו"מ כי הוא הפוך מן נבל ואאול כתב כי הלמד לשמו
 והוא שם משורר אחד שמו כן והוא מפורש בדברי
 הימים כמו שכתוב ועמדם אחיהם השנים בן ויעזל
 ושמי למו' וזה המזמור אמרו דוד על מות גלית וניצח
 פלשתים ונגן אותו המסורד ששמו בן ואם תאמר
 היה לו לומר לבן הלמד בשוא כמו לאסף כי לא תבא
 ידיעה על שם אדם ועל שם עיר התשובה אעפי' שאין
 מנהג הלשון כן יבא פעמים כן לרוב הדיעה כמו
 שכא בשם עיר שאמר אשר בשבו ויפקדם בטלאים
 בסוכות בקרקד וכן אמרו לבן כיריע' שלא יסתפקו בו
 כלסון לבן מן בנים לפיכך אמרו לבן המשורר הידוע
 בשמו לבני עמו **לבש** אשר לבש בו המלך
 אסתר ולגזרת פעל **לבש** י" עזו התאזר
 תליס ילבש על בשרו' **ורחץ** במ"א את בשרו
 ולבשם " ניקרא " ילבשם הכהן "שמנית" ואתה לבש
 בגדיך . ד' ה' " צדק לבשתי וילבשני " אינך " ועל כל
 חלבושים מלבוש נכרי " נפניה " היה לבוש בגדים
 צואים " וכריה " לבוש חברים . לניל " הלבוש חברים
יחוקל " לבוש שנים " משלי . ובסמוך לבוש חברים
 לבושים תכלת " יחוקל " וענין הפעול בלבישה לפי
 שאחר שלבש האדם את הבגד הנה הוא לבוש מן
 הבגד וכן הבגד לבוש עליו וכן חוגר וחגו בזה הדרך
 וכן אחזי חרב וכן . תה תאזר מיתוך " אזור במתניו
 לבוש ואין לחם לו " חגי ובגד ללבוש " ראשית " והשם
 ונתון הלבוש חסום " אשתר " ובתוספת מס מלבוש
 נכרי " ומ' א' בגדי גמם תלבוש " יסעי' והפעל הכבוד
 חלבש אותם את אלעזר בנו " כמרבד " חלבישה על
 ידיו . ראשית " חלבישני בני יסעי' " יסעיה " וחלבש
 אתך מחלצות " וכריה . וכבר אהר מלבושים כגדים
 סלכיס " **לגם** עצי אלגומים " ד' ה' " ובמקום
 אחר אלמוגים ושנידע ענין אחד הוא שקוד'
 לו בלעזקורל ויש מי שפירש אותו העץ האדום
 שצובעין בו שנקרא בערבי אלבקס שקורין לו בלעז

בר אביל ואעפי' שכתבתי בו המלה הזאת נוספת בו
 האלף כמו שכתב ר' יונתן יתכן שהוא בן ארבע אותיות
 ותהיה האלף שרשית כמו שכתבתי אבנט וזולתו
 מן המלות שאין להם הברע בשער האלף במרובעים
לחח ותלה ארץ מצרים " כראשית . ענינו
 ותשתגע כי מרוב הרעב יצא האדם מדעתו
 וכן בהבפל פא הפעל במתלהלה היורה זיקים משל
 וחנאון רב סעדיה זלפי' ותלה כמו ותלא כלו' באדם
 הנלאה לא ידע מה לעשות וכן במתלהלה המראה
 עצמו כאילו לא ידע מה לעשות " **להב** ויהי
 בעלות הלהב " טפטיס " והקבוץ פני להבים
 פניהם " יסעיה " ובלשון נקבה להבח מקרית סיוון " **לחב**
 כמדבר " ומ' א' להבת שלהבת " יחוקל " והקבוץ אש
 להבות בארצם " תליס . בגלגל בהרות " . ובסמוך
 להבות אש " תליס . ידוע ולפי שהחרב דומה ללהב
 בדת להטו נקרא להב ויבא גם הנצב אחר הלה' טפטי'
 וכן דמהו ללהב ולברק ולהב חרב וברק חנית " כחוס
 ובלשון נקבה להבת חניתו " סמ"ג . הוא הכרזל אשר
 בחנית " **לחג** ולחג הרבה " קהלת ענינו למור
 מאין הבנה **לחז** אש לוהט " **לחז**
 אשכבת לוהטים " תליס פ' בתוך לוהטים
 והפעל הכבד ולחט אותם חיוס חבא " מלככי ולהבת
 להטת " יגל . ותלחט מוסרי הרים " דברים " ותלחטו
 מ' זביב " יסעיה " ענינם ענין שרפה ואמר ואת לחט
 החרב " כראשית " בענין להב . יב וברק חנית ויתכן
 להיות מזה השרש והענין בלחטותם " שמונת " כייש
 ממעשה הכשפים בלהב החרב . **לחנ** דברי נרגן
 כמתלחמים משלי ענינו חלקים כלו' דברי נרגן
 הם חלקים ואין אדם מרגיש בהם והם ירדו חדרי בטן
לחק את לחקת ה' בימים . סמ"ג " ענינו חברות
 חנביאים והוא כמו הפוך קהלת " **לא**
 לא אבלתי באוני " דברים " לא חשא שמע
 שוא שמונת " והיו כלא היו " ענכריה " חמלה הזאת
 ענינה ידוע ועלתה ומקום נפילתה פירשנו בשער איך
 וכתבנו המלה הזאת בשרש לו לפי שקראתה באלף
 ופעמים רבות היא בוז בכתוב ויכנס עליה האותיות
 במקום אם הלא שמעת בתי " רל . לא שמעת בתי
 ואינו התחלת הדברים אך משתלת זהו ג' לה הלא
 שמעת בתי כלום לא שמעת חח כחוזרת חסמתי
 שלא תלך לתקוט בשדה אהר . וכן הלא בני מסחך יי
 לגיד " סמ"ג ובא בהא במקום האלף הלה היא ברבת
 בני עמון . דברים . ופי' לפי שדפליא חדבר ואמר
 הנה ערשו ערש ברזל דומה שלא תסבלו משת עץ

כדאי שליח השם וישלח מלאך ויציאנו מצרים
צת צר - והוא משה רבינו עת' וכן ויאמר חגי מלאך
ויהיו מלעיתים במלאכי אלהים " ל' ה' וכן פירוש
ועל מלאך " מן הגלגל " ויהי כדבר מלאך " ארת
הדברים האלה " סופטים " יאמרו שזה המלאך הוא
פנתם וענק אחר בזה השרש מלאכה מכל מלאכתו
אשר עשה " צראשית " ופול הענין הזה על מעשה
האדם וממינו וענינו והמלאכה היתה דיים " שמות
ל' הכסף וחוזב אשר הביאו ושאר הדברים לרגל
המלאכה " צראשית " ל' המקנה " וכן וכל המלאכה
נמבזה ונמס " שמות " ובסמוך למלכת השמים ירמי
והוא חכר אלה אם לא שלח ידו במלאכת רעהו וכן
במוכרת והלויים במלאכת " ל' ה' " והקבוץ מלאכות
ובסמוך בניח האלק כל מלאכות התכנית " ל' ה' " **לאם**
לספר כל כל אבותיו " תלים " כתבתי כל המלך האלה
בשרש הזה כי כן כתבם ר' יונה ודעתו ברזם שחמם
נוספת ויתכן לומר בהם שהמם שרשים ויהיו בני
ארבע אמות " ויש מפרשים למלאכת השמים המם
שרש לשון מלכה ל' לזכב גדול שבשמים ויונתן
חרגם לזכבת שמיא **לאם** ולאום מלאום
ושני לאומים " צראשית תוכחות בלאומי
תלים " ולאומים אלי האזינו יעציה " נכתב בו הגח
שהוא הזועם הוגש וכבר כתבנו הדומים לו בחלק
הדקדוק הם כמו אומים " **לבב** גם לי לבב
בזכום " חונק " לבב עקש " תלים והפעל
הכבד ממנו לבבתיני אחותי כלה " עיר " פי הסירות
את לבבי או מחצת את לבבי בחץ עיניך והנפעל
דאיש נבוב ילבב " חית " פי האדם נבו וחלול בתחלה
באין דעת ואחר כך ילבב שיש לו לבב ודעת והקבוץ
בלשון נקבות כל לבבות דורשי " דברי הימי' ובלשון
זכרים מתופפות על לביהן " נחום " ובהעדר בירת
הכפולה לב ובלשון נקבה לכה " מה אמולה לבתך " **תלים**
יחוקל " והקבוץ לבות ולישרים בלבותם " תלים " **לב**
לב חכם לימינו " קהלה " כלומר כי הוא מזומן לו כמו
שהימין מזומן לאדם לכל מעשה " ולפי שהלב הוא
מסכן השכל והדעת אמר קונה לב " מעלי " כאלו
אמר קונה דעת בלב ולב ידברו " תלים " מי שמראח
בפיו את לבו טוב והוא רע הנה כשידבר ידבר בשני
לבבות וכן לערור בלא לב ולב " ל' ה' שלא היו להם
שתי לבבות במלחמה אבל בלב שלם רהיו נלחמים
כמו שאמר עדרי מערכה בלב שלם " שמות " ולפי
שהלב מיעוץ גוף האדם ועצמו נאמר גם כ' למיעוץ כל
גוף ועצם שלו לב עד לב השמים דברים בלבת אש
שמות " בלב האלה " שמות " ואל לב שקוציהם
והעבותיהם לבם הולך " יחוקל ויש שפירשו בלבת

אש כמו בלהב האש ואם כן תהיה המלה מנחי הלמד
לבת בפלס אות נפשך ודומה לו בדברי חמשנ' אחד
המבעיר ואחד המלכה ותלכב לעיני שתי לביבות " **לב**
שמות " הוא הביק הרקיק שקור' אותה במסורת **לב**
כלביא שבן " ניקרא " הוא הארי מה אמך לבי " **לב**
יחוקל " משפטו לביאה " אבל בא היוד במקום האלק
והאלף במקום הא והקבוץ נפשי בתוך לבאים " תלים
וחנכו לביאים כמו מן נפיש נפשי בתוך לבאים " תלים
נקבות ומחנקל " באותיו נחום " **לב** ואולי
שפתים ילבט " משלי " ועם לא יב' ילבט **לב**
פי יתעות כלומר יתעית בדבריו או פי יכשל " ואולי
כתב בפי משלי כי הוא דומה לערבי בשתי לשונות
ילבט בה כמו יפהר בה לשון אחרת יתלבט כמו פוסח
ופירוש ללשון הראשון ימהר ולא יאריך למחשבה
להתכוון היאך יעשה המצוה והענין השני פוסח הוא
במה שיצוה על שתי סעיפים ולא ית ברר לו האמת " **לבן**
ותהי להם הלבנה לארץ " ואת מתכונת
הלבנים " צראשית " אל הגו עו בו דונם
ידוע והפעל ממנו נלבנה לבנים " צראשית " ולבן
הלבני " מן " והבשן ששורפי בו הלבני " רא מרבן
והעביר איתם במ לבן שמות " כלומר שרפס בכבשן
הלבנים " וי' ת' וגרד יתהון בשוקים " כלומר היה מגרד
אותם בחוצות להמיתם מיתח קשה ונבזה ומה שתרם
במלבן בשוקיא אפטר שרעזו שנקרא חשוק מלבן
לפי שהוא באצטוניות סודות מפה ומפה מדבריו ה' **לבן**
מלבנות חתבואה שהן ערוגות לפי שהן בסודרות
וכן אמר מלבנות הפתחים חם מזחות הפתחים מזה
במלט במלבן במקום שעושים הלבנים החזיקי מלבן
נחום " כלומר בני כבשן הלבנים ויתכן שענין הלבני
מענין הלבן לפי שכל דבר הנשרף באש יתלבן וכן
יתבררו ויתלבנו ויצרפו " לניט " וכן ארזל בזה הענין
מלבנן באור והם שהורים " כורע גד לבן " שמות " פי
המן היה לבן והיה גרגרים כזרע גד " מחשוף הלבן " **לב**
ובכמוך ולבן שנים מחלב " צראשית " בסגול לבנה
ארמדת " כהות לבנות " ניקרא " והפעל הכבד ממנו
בשילג ילבינו " יעציה " והוא פעל עומד וכן הלבני
שריגיה " יט " ל' שיבשו וחזרו לבנים ומשילג אלבין
תלים " והיוצא לברר וללבן עד עתק " לניט " היה
ראוי ולהלבן ובהעדר ההא הוטלה תנועתה על למר
השימוש ובנין התפעל יתבררו ויתלבנו " ופי' יונת
כי לבנת הספיר " שמות " שם פי לובן ספיר וכן אמר
הגאון כי הכפיר לבן ור' אברהם אבן עזרא ז"ל כרז
בפי כי הספיר אדום וזעד אדמו עצם מפנינים ספיר
גורתם והטעם כמו כפול כמו זכו נזיריה משלג צחו
מחלב ועוד למה אמר כמעשה היה לו לומר כמראה

לין והוא לין כלילה הוא " כראשית ולנו בנבעח
 טופטים בן השרש נבלעת בדגש בן הרבים
 ומשפטו ולנו והתאר מדוע אתם לנים נגד החומת
 נחמיה " בבלם אם בניס אתם ולנה בתוך ביתו זכר
 הסגול מקום קמץ וכן והזורה תבקע אפעה " והפעל
 הבכר וילין יהושע יהושע וילין שם כלילה הוא " **ל**
 כראשית בצוארו ילין עוז חיוכ וילינו שם יהושע
 כי ברחוב נלין " כראשית " רק ברחוב אל תלן טופטי
 ובחמרותם תלן עיני חיוכ " כמו תלן לל שלא היה
 ישן בעבור חמרות חבריו דבריו ומרשיעים אותו " **ל**
 ו"ם תלן עיני מענין השקירה על הענין תמיד ופ" עיני
 השטחתי כלו אני חושב ומעין בהמרותם ובא כלשון
 הקדש לשון לינה בענין השקדה כמו בצוארו ילין
 עוז " ושבע ילין כל יפקד רע מעלי " עד מתי תלין
 בקרבך " ירמיה " וכן ולנה בתוך ביתו והדומים להם
 שאין ענינם לינת הלילה לבד אלא השקדה תמיד
 ולפי שלינת הלילה היא בטול כל העסקים והשקדה
 על השינה והמטחה אמר איוב כי היה ער בלילה
 חזיתה שקדתו בהמרותם ואדם ביקר כל ילן " תלס
 פ" היקר שיש לאד הוא הממו לא ילן עמו במותו רק
 יעזבונו וכן אמר אדם ביקר פ" שלא יבין בעורנו בחייו
 עם הממו ולי יהודה הלוי פ" בן ישעם האדם יקר
 שלא ילן והטעם שלא ישכב וימו וחוא כבוד הנשמ'
 ואדם שלא למד ולא יבין על כן הם כבהמות נפשו
 בטוב תלן " תלס כשימות נפשו תנוח בטוב והפעל
 היוצא מזה ערום וילנו מבלי לבוש " חיוכ מקום לנו
 ללן " כראשית " כמו להלן וההתפעל בצל שדי
 יתלונן " תלס " והשם אל המלון " יהושע " מלן
 אורחי " ירמיה " ובהא הנקבה ובשרק במלונה במקשה
 והתנודדה במלונה " יעשיה " והיא סוכת השומר
לילין בה הלילה ולפיכך נקרא מלונה כי אינה לדירה
 אלא שילין בה הלילה וע"א מהכבר אשר הלינורתם
 עליו " כמדבר " וילן העם על משה שמנת " וכדגש
 תמורת הנח וילינו עליו כל הערה " כמדבר " והוא
 פעל יוצא לשלישי אשר אתם מלינים עליו " כי תלינו
 עליו " שמנת " ובא רוב הענין הזה בדגש להפרי' בינו
 ובין הענין האחר " והשם שם צתי את תלונות בני
 ישראל " שמנת " והדגש תמורת הנח כי היה ראוי
 תלונות בפלס תכונות תשובות " והנפעל מזה דזענין
 וילינו על משה ועל אהרן - שמנת " וענין התלונות
 הרעומת " **ל**וע ושתו ולעו " ענכדיה " ענינו
 ובלעו על כן דברי לעו " חיוכ " נבלעו
 ונשחתו " והשם ושמח סכין בלועך מעלי " פ" בת
 הבליעה " והפעל הכבר ילע קדש " מעלי " ומזר
 השרש ואפרוחיו יעלעו דם " חיוכ " פ" יבלעו דם

ונקדמה למד הפעל לפי שכבר על הלשון לבר שני
 ענינים באחד וכשפטו ילועעו וישלפרש ילע קדש
 לשון דבור מלשון ז"ל לעי באוריהא ופ" דהפסוק
 מוקש הוא לאדם שילכד בו כשיאמר קדש כלומר
 כשידור דבר ויאמר זה יהיה קדש ואחר כן יתחרט בו
 וזהו שאמרו אחר נדרים לבקר כלומר אחר שנדר
 יבקר ויחפש אחר ענינו אם יוכל להשלים הנדר אם
 לא חזו מוקש לו כי קודם הנדר היה לו לבקר ולחפש
 בענינו הישב אם יוכל להשלים נדרו אם ידור ובענין
 הזה אמר גם כן שלמה אל תתן את פיך לחשיא ארץ
 בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא **ל**ין
 ולצת לבדך תשא " מעלי " והפעל הכבר אם
 ללצים הוא ילן " מעלי " זדים הליצוני עד מאד תל'
 ובהכפל לפד הפעל משך ידו את לוצצי " הושע והוא
 תאר כי אלו היה פועלים היה מפעלי הכפל וההתפעל
 ועתה אל תלוצצי " יעשיה " והתאר לך חכה ופתי
 יעדים " לך תיין מעלי פ" שותה היין " זד יחזיר לך
 שמו " אם ללצים הוא ילן מעלי ענין הליצנות ידוע
 וע"א עד בליעל ילן משפט אולים ילן אשם מעלי
 כי המליץ בינוחם " כראשית " אם יש עליו מלאך מלויץ
 פליצי רעו חיוכ וכן במליצי שדי בכל יד ה' ומליצי
 פשעו בי " יעשיה " והשם לחבין משל ומליצה מעלי
 ענינם תוכן הדבר והמשנה ופ" עד בליעל יל' משפט
 אומר כי עד הכליעל יתן עדותו במישב דבריו ואעפ"י
 שהוא שקר יתן עדותו במשפט כאלו הוא אמת וכן
 אמר אהריו ופי רשעים יבלע און כלומר יכסה חשקר
 במשב טענותיו **ל**וש ותקח קמח ותלס
 טמול " לשות בצק " ירמיה " ותקח הבצק
 ותלס " טמול " אמר הבצק על שם סופו " וכבר
 כתבו הדומים לו בסרס אפה לוי ועסי עוגו ראש'
 ענין הלישה ידוע **ל**ין הנער הלז זכריה " אשר
 מעבר הלז " טמול כמו הזה ובתוספת הא האיש
 חלזה כראשית " וכן לנקבה הנח חסונות הלז מלכ'
 ובתוספת זו הארץ הלז הנשמה " יחוקל " כמו הזאת
 והוא מלעיל בשני פשטי לבן אשר ולכן נפתלי מלדע
 בפשט אחד לבר **ל**וח ולוחות שפתים הרחק
 טמך " מעלי " כבר פרשתיו בשרש לה
לוח כשכש יכו על הלחי " מיכה " בלחי החמוד
 לחי המור טריה " טופטים " כי הבית ארץ כל
 אויבי לחי " תלס " כלומר דרך בזיון כי סבת לחי היא
 מכת בזיון הרוע והלחים דברים " נאוו לחיך
 בתודים " טי " ולחי לסודשם " על לחי עמים יעטי
לחך בלחך חסוד " כמדבר " והכבר דומים
 אשר בתלעה לחכה " מלכיס " עתה ילחכו
 כמדבר " עפר ילחכו " תלס " ענין הלחיכה ידוע ב

והסומעים זה הרב יפלא בעיניהם לפיכך אמר חל
היא ברבת בני עמון כלומר אם לא יאמינוהו שומעים
הלא ומצאה ברכת בני עמון ששם היא ובאה עליו
הוא הקמוצת בשני מקומות ועניינה לתמיחה ולא ילך
נא אתנו - שמואל ולא יתן נא לעבדך "מלכי" ובאה
מלה אחרת בזה השרש כתובה לו ובשרק ופעמים עם
והאלף וענינה במקומות כמו אם כמו לו הקסברת
למצותי "ישעיה" לו הדיחם אותם "שופט" ותבא
בענין שטא כמו לו ישטמנו יוסף "בראשית" ותהיה
בענין ולהא לו ישמעאל יהיה לפניך לו יהי כדברך
בראשית "לך" ולת אחר שפן ויקרא "מרח
קטנה ידעה ביניהם וזוא אחר מעשרים
וארבעה בסאה וזוא שיעור ששה בצים" לוח
לויג כסף צחמיה "ואתה לא תלוח" דברי לוח
רשע "תלים" והפעל הבבד והליות גוים רבים "הוא
לוח" דברים "מלוח" "מסלי" כמלה בלוח "ישעיה
ענין חלואה ידוע וע' א' הוא ילונו בעמלו "קלת
והנפעל ונלוח וגר עליהם "ישעיה" לוח אישי ראש
הגלום אליו "הנלוח אליו" ישעיה "הוא בנינו
ובקמץ שלא כמנהג ואפשר שיהיה עבר ותבא במקו
אשר בוא "ההלכוא אתו באו ונלוח אליו" ידמיה
צווי כמו הלוח וחשם כי לית חזרם "מסלי ענין כלם
ענין חבור דביק ופן הענין הזה עוד כמעד איש
וליות סביב "מלכס פ" חבד" ופ' ליות מעשה מורד
מעבר איש ליות "מלכי" תמשך לוחן בחכה אינו
ליות זה יצרת לשחקו "אתה רצצת ראשי ליותן"
תלים "על ליותן נחש ברוח" ישעיה "כלם רחם שם
חתינן וגדול אשר בים העתידים עורר ליותן "אינו
פ" אבלם ובן בתלמוד ידושלכי לא תעורר אסור
ליותן במעוד כמה דאת אמר העתידים עורר ליותן
ובן פ" הרב סעריה זל לוח אל ילוח מענין
בצור תושה "מסלי" פ" אל יסורו ואל ישו
פנור ענין "הנפעל כי תועבת ילוח" מסלי "
ובן ותבטחו בעסק ונלוח ישעיה פ" וכדבר נלוח כלו
במשפט מושם על דרך והעיר מלאה מושם וה' יונח
פ" ונלוח שם תלחים במסקלותם "מסלי" וחכבר אל
ילוח מענין "מסלי והדגש תמורת הנח כמו שבא
גם כן לינו ופזזה הענין חשם פשר ש לוח ולוח שפת
הדק ספך "מסלי" ולוח וערמוק "בראשית הוא שקור'
לו בלעז אבילניד ורבי סערי זל פ" לוח שקדים בעכו
שנקראו כן בלשון ישמעאל וכן בתרגו ירושלמי תרגו
שקדים לחים לוח על לחלכם ידמיו וחלוח
מעשה אלהים המה שני לחות אבנים"
בבוב לוחות טמפ: ברושים משמר בנו לך את כל

אלוחותים יחוקק ידוע ובמלת לחותים לשון הרבו
ולשון שנים כי הרבו היה בתכונת השנים ול: אברהם
בן עזרא זל כתב כי הטעם שיש ספינות יעשו אורחם
משני לחות כל עץ לח" והבשתי עץ לח" יחוקק"
לחם ויבשים" במדבר. והשם לח ולא נס לחה דברי
בפליסית קול העם ברעה ידוע כי הוא הפך היובש"
לוח לוח בשמלה "שמואל" מעוטפת בשמלה
ופ' אחר האפוד כמו שחרגם יונתן ברוד
דשאל לית באיפודא פני הלוח הרוש ישעיה
הראשון שם והשני פעול ובתמורתו
באלף נעה לאט את פניו "שמואל" וכבר כתבנוהו
שרש בפני עצמו "ורפעל הבבד וילש פניו ובאודות
מלכים" ענינם ההסתר והכסוי. והשם מזה דברו אל
דוד בלש "שמואל" ותבא אליו בלאט "סוכטים" והוא
כתוב באלף כלו בסתר אבל לאט לי לנער לא בשלום
שמואל. והדומים לו כבר כתבתי בשער האלף בשוש
אם נבאת וצרי ולוח" נבאת ולוח" בראשית. פ' בו
הוא הנקרא בערבי שיח בלוח ונקרא בלוח לפי הנקרא
בלעז גלנטן ושיח בלוח נקרא בלעז קסטני וכבראשי
רבה נבאת שעה ולוח משטיכי וידוע חוא. לוח
ובלוחים יעלו אל התיכונה. מלכים" נכתב
בו ורגש פ' במעלות וית במסכתא לפי שהיו עולין
בהן במסכתא והלול בנין עמוד אבנים עשוי מעורר
מעלות והעולה בו מקף וחולך כביב העכור ועולין
בו כמה אמות ואין צריך לשפע בשאר כלם ובלעז
קודין לו וירץ וזל אמרו במסכת מדות ומכבה היתה
עולה מקרן מזרחית צפנית לקרן מערבית דרומית
שבה היו עולים לגנות התאים וכולי כמו שהיא שנוי
שם ויש לפרש ובלוחים ובארבות כלומר דרך ארוכה
היו עולין מזו לזו וכדברי זל לוח ארבה כאמרם לול
הפתוח בין בית לעליה ומה שהשרש לוחות הכלות
סמנת "האלף נוספת כאלף דודאי האנים ופ' גרזי
אצטה שנאחזים בהם הקרסים לא ציש בלעז ובזר
השרש עור לולי ויצבאות" ישעיה לחי בעס אויב
אגור "דברים" רובם בתוכפת יוד ויש כתובי באלף
לולי ודשהם בעגלתי "סופטים" לולא התמהמנו"
בראשית "כי לולא מורת ישמאל" לולא האמנתי
לדאות בשוב יי בארץ חיים" תלים "כי לולא דבות
שמואל" כי אז מהבקר נעלה העם ענין המלה אמלא
ואפשר שהמלה מורכתת מן לו שענינו אם זמן לא
ונכתבה פעמים ביוד לפי שהמלה נקראת בצרי ופ'
כי לולא דברת לולא דברת ואמרת יקומנא
הנערים לא יודתה מלחמה זאת"

הקדוק כי היה לו לומר לענות ה'מר בשוא ובשר
ענה אפרשנו עור **לצר** בלפיד יבד יסע
לפיד בוז "אינכ הוא העץ הדולק אשת
לפידות" סנפטים אשת ברק וברק ולפיד קריבים
בענין ויבער אש בלפידים "סנפטים" על שם סופם
כי קודם שהבעיר בהם האש לא היו נקראים לפידים
כי אם עצים וכן ש"י קמח אפיתני על גחליו לחם את
הקילות ואת הלפידים "סמנת" על דרך חרמיון כאלו
ראו לפידים בוערים **לפת** וילפת שמשון
סנפטים ענינו ויטה והנפעל ויחרר
האיש וילפת "רית" ילפתו ארחות דרכם "אינכ ינטו
ויתעותו" **לצר** ויהי המלצר "לניל" ענינו
לפי מקומו האוצר או הממונה על המאכל
וכתבו ליונה בזה השרש והמם נוספת ויהכן שדמם
שרש והוא בן ארבע אותיות **לקק** אשר
לקקו הכלבים "מלכ" כל אשר ילק בלשניו
מן המים סנפטים "ילקו הכלבים" מלכים "והפעל
הכבר המלקקים בידם אל פיהם" סנפטים - ענינם
בענין לחיכה וידוע הוא **לקח** ואתכם לקחי
דכריס "ובחסרון הפא קח על מים
רבים" וחקל "והוא קמוץ להפריד בינו ובין הצווי
אשר לקחי מבית אבי" לקחה את התרפים "כרמית
הצל לקוחים למות" מסלי "לקח פר אחד בן בקר"
סמנת "ולקח עץ אחד" וחקל "ובחסרון פא הפעל
ואתה קח לך סמנת" קחו לכם "כמוכר" לבלתי
קחת מוסר "רמיה" בפתח ובשוא הקוף קחת כסף
מלכים "המעט קחתך את אישי ולקחת גם את דודאי
בני ראשית הלמד לשרות כי יקח איש אשה" דכריס
ומרוב השתמשם בלשון הזה חכרו פא הפעל ברו וגם
דגש הקוף ואקחה פת לחם "נילא" ורובם בן קחם על
זרועותיו הנזע" מקור בלומר לקחת איתם על
זרועותיו או פעל עבר מן קח על מים רבים ויקח קרוח
לקח עצמו עם חביריו והתיעצו בזה הדבר וכן ויקחו
שלישם מרעי והיו אתו" סנפטים וכן אבשלום לקח
ויצלו בחייו" לקח בעצבו ואת העצה "סמול" וכן
מה יקחך לכך "אינכ" תקח לה "ניטכ" תעכבם
לעצמה אל תחזור עתה עוד עליהם אחריה ובענין
מיתת הצדיקים כי לקח אותו אלהים "כרמית" כי
יקחי סלה" ואחר כבוד תקחני תליס והנפעל הוא
בעונו נלקח יחוקל וארון אלהים נלקח סנפטי אל
הלקח ארון האלהי "סנפטי" והתפעל ואש מתלקחת
ומה שלא נזכר פעלו מהרגיש כי לקח עמי חנם יצעי
והתאר ממנו אם תראה אותי לוקח מאתך מלכים כי
הוא קמוץ כי מאיש לוקחה כמלטי בקלות הק' ובקמץ
חסף ושלא גזבר פעלו ממנו מהנוסף יקח נא מעט מ

הנלך מלכד "מסלי" ומ' א' ומלדתי עלי נתיב "אינכ
למנ עצי אלמונים מלכים כמו אלגמים וכבר
פירשתיו בשער" **למד** בלמד
צדק "יסעיה" מלרע שמעו ולמדו "למען
ולמד לירא את אלהיו" דכריס "וילמד לטרוף
טרף יחוקל ולמדתם אותם ושמתם לעשותם דכרי
אם למד ילמדו את דרכי עם "רמיה והתאר ולמדו
מלמח "ד' ה' ומ' א' אשור כלמד וחבלתך" יחוקל
למד בפלס ככר" ובסמוך למד כמו ככר פה פ' בני
אשור היו בלימודי לבא חמיד אליך בסחור בן כתבו
אאל יועד גבתנו בשרש רכל ומ' א' קטן כגדול
מבין עם תלמיד "ד' ה' והכבר למד דעת קהלה"
ראה למדתי אתכם" אשר אנכי למד אתכם "דברי
עגלה מלומדה" הנשע" מלמדי מלחמה סיר
ושלא נזכר פעלו ממנו כעגל לא למד "רמיה" והתאר
פרא למד מדבר "רמיה" לשון למודים יסעיה "
למודי חרץ" ירמיה "וב' ל' בניך למודי" תליס ענין
כיס ענין הלמוד והדגל וידוע הוא "ומזה נקרא
המקל שראשו תקוע מחז הנקרא דרכן מלמד
בגלמוד הבקר" סנפטים למי שמלמד ומורה הבקר
לז' יסח **לעב** ויהיו מלעבים במלאכי
אלדים "ד' ה' פ' משחקים ומלעבים"
ותרגום חזיתי בעיניך כמתעתע ואחי בעיניו כמתלעב
לעב לעגה לך בתולת בת ציון יסעיה "וילעג
למו" תליס "ותלעג ואין מכלים" אינכ"
חשם לעג וקלם לסביבותינו "תליס והכבר וילעגו
לנו וילעג על היהודים" כחמיה "ומלעגים במ' ד' ה'
ענין תלעג ידוע וכן בענין הפך תכונת הדבר בלעגו
שפה ולשון אחרת נלעג לשון אין בינך יסעיה והם
כמו חפוכים מן הלשון עלגים תמרה לדבר צחות יסעי
לעז מעם לוועז" תליס כלומר מדבר לשון אחי
שאיננו לשון הקדש וכן במשנה קודין
אותה ללעזות בלעז **לעט** הלעטני נא"
כרמית" האבלני" ובמשנה אין ממירין
את העגלים אבל מלעיטין אותן ופרשו אי זו המראה
ואיז היא הלעצה כמו שפורש במסכת שבת ואמר
עד אי שהלעיפה חלית או שאבלה הודופני והוא
פעל עומר **לען** הגני מאכילם ארץ העם
הזה לענה "רמיה" זכור עניני ומרודי לענה
וראש איכה "פורה ראש ולענה" דכריס החפכים
ללענה משש עמוס "ידוע" כי הוא כמו ראש
כפירות אבל הם שני מינים ויש מפרשים שהוא
העשב הנקרא בלע אישימה ול' יונה פ' כזה לב צדיק
ענה לענות "מסלי" כלומר יחשב מרודות ומצוקות
בעולם על דרך לב חכמים בבית אבל ולא יתכן סדרך

לחם כי לחמו לחם רשע . מעלי . כלומר אכלו מאכל רשע וכל אלחם במנעמיחם תלים אל תלום את לחם רע עין " כי תשב ללחם את מושל לכו לחמו בלחמי " מעלי . ולחומי רשף . דכריס " פי אבולי רשף " וים מזה השרש רתמים לחם " אינו " וכבר כתבנוהו בשרש חמם וכל לחם ענינו כלל לכל מאכל ועל הלחם לבדו כי לא על הלחם לבדו יחידת האדם " דכריס בשש נקורות להוציא לחם מן הארץ תלים יאמר מה שהוא תכלית העשב כי הלחם אינו יוצא מן הארץ אלא על ידי סבות קדמונה " וכן צמח בל יעשה קמח לפי שתכלית הצמח והקמח אעפ"י שיש בניהם פעלי יצא מפעל אל פעל עד שיגיע אל התכלי והוא הקמח ואינו תכלית האחרון כי תכלית האחרון הוא הלחם במה שיאות אל האדם והורגל הלשון הזה על הלחם יותר משאר המאכלים לפי שהוא עיקר מאכל האדם ונופל על הברש לבדו לחם אשה " ארץ קרבני לחמי לאשי . כמדבר " וכן כי את לחם אלהיך הוא מקריב . ויקרא וכן המה בדוי לחמי . אינו וס' א' ולחומם כגללים . נעניה " ומשך עלימו בלחמו אינו לחם אלהי מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל . ויקרא כולל חבשר והרומות וכן מלחם אביה תאכל . ויקרא נשחיתה עץ בלחמו " רמיה " בפריז ואול פירשו הפוך נשחיתה לחמו בעץ כלומר נשחיתה מאכלו בעץ והעץ הוא הנקרא בערבי דפלא והוא סמסמות ועליו נאמר וידהו יי עץ וישלך " כסלח . וגו' והיה גם בתוך נס בדברי רז"ל וכן ת' מטי סמסמותא במכליה מאשר שמנה לחמו " כראשית . כולל כל מאכל כלום כל מאכל שתוציא ארצו יחיה שמן ומלת שמנה נופלת על ארצו באלו אמר מארץ שמנה יהיה לחמו ותוא חסר כמו ומאכלו בריאה ועוד נפרשנו בשרש מן או אומר שמנה על לחמו וידעה בו עוגת או חלה שהוא לשון נקבה וכן לחם תנופה שתים ויקרא לל חלות ותכלל כי כל לחם ענינו מאכל וכן מורה הענין מלחמה ליי בעמלק כסלח . לפי שיש במלחמה מאכל לחרב מזה ומזה והפעל מזה לחם את לחמי " לחם ילחצני " כי רבים לוחמים לי מרום " תלים " אם נלחום ולחם בם " אשר נלחם אבי עליכם טופטוס בעבדכם " כי " נלחם להם " טמות " בעבורם " או נלחמו וילחמו עליה וילחם עם לבנה . וילחם לכם בעבדכם " לא תעלו ולא תלחמו . דכריס " וילחמוני חנם " תלים " וילחמו כי חנם . וכתב ר' יונה כי או לחם שערם " טופטוס " פעל עבר מן הקל על משקל יבש חציר ואעפ"י שהוא בסגול פעמים יבא הסגול תחרת צרי ואם היה מהפעל הכבד היה הלמד בפתח כמנהג אבל מאחר שהוא קמוץ הוא פעל עבר מחקל ויתכן

חיותו שם בפלס חמץ כלומר אז היה מלחמה בשער ואעפ"י שזה בסגול וזה בצרי **לחץ** והוא לחץ את בני ישראל בחזקה " טופטוס " וגר לא תלחץ " טמות " ולחצתם אותם בדלת . מלכ" מפני לוחציהם " טופטוס " ולוחצים אתכם . טמוט . ותלחץ את רגל בלעם " כמדבר . וחשם וגם ראיתי את הלחץ " טמות " לחם צר ומים לחץ . יסעיה " והנפעל ותלחץ אל הקור " כמדבר " ענין כלם ענין דוחק " **לחש** עלי יתלחשו תלים ידברו בסוד בחשאי " כי עבריו מתלחשים " טמוט . וכן נקרא הרבר הנדבר בחשאי לחש אם ישוך הנחש בלא לחש קהלת אשר לא יושבע לקול מלחשים . תלים . והם החבר המלחשים אל הנחשים ויתכן לומר בנין הקל מורה כי מצאנו שלום בן הלוחש " נחמיה " ויתכן כי הירח לחש אל הנחשים לפיכך נקרא כן או היה יועץ נכון לחש " יסעיה " ואילו היה שם העצם לא שם תאר לא חיתה נסמכת עליו הא הידיעה וכן נכון לחש נכון העצה והסוד וכן עקן לחש " יסעיה פי שפכו התפלה בעת שמוסרך למו והתפלה רחמי בחשאי ובתי הנפש והלחשים . יסעיה . פירשו בו כי הם הלי האזן ובלעזו כריילס ונקראו כן לפי שהאזן היא בעלת הלחש **לטא** . והלאטה " ויקרא . הוא מין ממיני חסרצים . ופי' רש"י ול לניגרמושא בלעז . **לש** לוטש כל חורש נחושת וברזל **לש** מחוד ללוטש את מחרשתו ואת אתו טמוט " וכן ילוטש עיניו לי . חמי יחרד והכבד בתער מלוטש " תלים ליל שיתי כליל צלך . יסעיה ובתוספת הא לילה בלילה ההוא והקבוץ בלשון נקבות על כשכבי בלילות " שיר ולילות עמלמנו לי " אינו ובסמוך ליל שמורים הוא ליה " טמות " וכן אמר שומר סח מליל " יסעיה " וחסר הנסמך ויא שהיא מזכרת הרגיעה ללילות " יסעיה " שם חיר מדברית ולפי שצועקת בלילה נקראת כן . ויא שהוא עוף גדל מן תרוח כמו סלמנודיא מן האש וקרויה גמלין " ליש אובר מבלי טרף " מעלי " לביא וליש הוא האריה הגדול . **לכך** ושאל לכך את המלכה לבדתי עיר המים " טמוט ושלא הערים אשר לכרנו . דכר"י השבט אשר ילכרנו " יקוטע " ונחה על העיר ולכדה " טמוט עונותיו ילכרנו מעלי . באה הנוק רפה ובחולם שלא כמנהג כי מנהגנו כינוי הנסתר להיות ברגש ובשרק וכן באכמהו וקבנו לי משם כמו שכתבנו בחלק הקדוק והנפעל נלכד בשחיתותם " איכה " נלכרת באמרי פיך " מעלי " כי נלכדה העיר " מלכ" ויהיה הנלכד בחום " יקוטע " וההתפעל יתלכדו ולא יתפרדו " ופני תהום יתלכדו " אינו " וחשם ושטר

עולם כלומר כל ימי חיי. במאר מאר. סמנת " עניין
הרבי וכן וכל מאורך " דברים " רבוי ממוך או פ'
רב רב אהוב אותו בכל מה שתוכל ותהיה האהבה
גמורה בלב " **כאח** מאח בכר בכף " ל' ה'
ובסמוך מאת ככר הכסף " והקבוץ למאות ולאלפים "
סמנט " והכפל ומאתים לנושאים את פריו. סיר הוא
במאה שרש וכן בשנה " ול' יונה כתב כי הוא לנקבה
זוהא השרש למד הפעל נכפלה זנחפכ' יוד במלת ויקח
את שרי המאות " מלכיס " בכתוב ואינו נקרא כן "
ויתכן כי המשפט כן כמו שכתב ר' יונה וכן ראיתי
למדקדקים אחרים כתבו כן וגם אני כתבתי כן בחלק
הדקדוק לפי שכל שם מנחי הלמד שהוא בקמץ גדול
הוא לנקבה ולמד הפעל נופלת והראיה בהתחלפה
בתיו בסמיכות ובכינוי וכל שם מנחי הלמד שהוא
פתוח בפתח קטן הוא שרש הפעל לפיכך לא תשוב
תיו בסמיכות ובכינוי והכל ביארתי בחלק הדקדוק
בשער השמות בנחי הלמד. אשר חוטא עושה רע
מאת " קהלת " פ' מאת ימים או מאת שנים ומאריך
לו " **מאז** כי תשה ברעך משאת מאומה " תנא
דבר מאומה " בלק " ולא ידבק בך מאומה "
ואל תעש לו מאומה רע. ולקחתי מאתו מאומ'
מלכיס. רואה את כל מאומה " נישכ. מיעוטה אחר
מיעוטה וכן חרקאך במשה הוא במלה הזאת נוספת
לפי שהמלה מלעיל וענינה כלום ובהא בלאף
נחה והוטלה תנועתה על המס ובכפי דבק מאום חיו
ועוד נכתבו בשרש מום " **מאן** מאן בלעם
הלך עמנו " בלק " מאנו קחת מוסר
ירמיה " אם מאן ומאן אביה. משפטים " ידחאר אם
מאן אתה לשלח " נא " בפלס ושבח אני את המתים.
ומא מאן המאנים לשמוע את דברי " **מאס**

כי מאס יי במבטחין. המאס מאסת.
ירמיה " ואתה זנחת ותמאס " תליס. על מאס ארז
תגרת יי. ירמיה חוסב הקמץ החטף אל הלף להרחי'
עליה וכן יען מאסכם בדבר הזה המס נקראו בקמץ
רחב והאלף בקמץ חטף ואמאסך מכהן לי הוטע נכתב
בו אלף יתירה בין הסמך וכף הנמצא והנפעל בסף
נמאס. ירמיה " ואשת נעורים כי תמאס " יסעיה "
אכל ימאסו כמו מים יתחלכו למו " תליס הלף תמורת
הכפל ומשפטו ימסכו כמו בזאו נהרים ארצו שהוא
כמו בזו וכן עודי רגע וימאס. אינו משפטו וימסס
ויש לפרש וימאס כחביריו מענין מאוס. **מאר**
סלן ממאיר " יחזקאל " ענינו כמו מכאיב וכן
צדעת ממארת " יקרא. **מגר** ממנד תבואות
שמש " ממנד שמים מטל " דברים בשש
נקורות פרי מגדים " סיר " והקבוץ בלשון נקבורת

עם תוספת נון ומגדנות נחן לאחיה ולאמה " כרמית
מביאים מנחז לוי בירושלים ומגדנות לחזקיהו ל' ה'
ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנו'
ל' ה' כלל המלה הזאת הרבר המשובח והמעולה בין
בפירות בין בכסף וזהב ואבנים יקרות וכגדים וכל
אחר ואחר לפי מקומו הכתו בו יקרא הדבר המשובח
והמעולה בהם מגד ומגדנו' וכן פ' ממנד שמים מטל
כי הטל הוא המשובח מן המטר שיועיל ולא יזיק "

מגל שלחו מגל " וט " ותופש מגל ענינו חרמש
ואפשר שהמלה הזאת מבעל הנון והמס
נוספת בפלס מפל מתן וכן כתב א"ל והביא לו ראיה
מן הערבי כי יקרא בערבי מנגאל כנון **מגן** אשר
מגן צריך בידוך " כרמית. ענינו נחן ומסר
וכן אמר התרגו' דמכר שנאך בידך וכן עשרת תפארת
תמגנד " ימשלי כלום תתן ותמסור לך עשרת תפארת
אמגנד ישראל " הנכע. אתנך ואמסרך ביד האויב "

מגר ובסאו לארץ מגרת " תליס " ענינו הפלרת
ותרגום ויפל רכבו אחר " סמנת " וימגר
רכיהון לאחורא. וכתב ר' יונה מזה השרש והענין
בקל מגדרי אל חרב היו את עמי " ירמיה " כלומר
נפולי חרב היו עמי ותהיה מלת את נוספת כמו זאת
הברזל נפל אל המים וכבר כתבתי מגדרי אל חרב
בשרש גוד בענין פחד " **מך** מדו בד. ויקרא
חגור מדו סמנט " לבושו בחיך והווי בהם נוספת
וילבש קללה כמדו " תליס " בפתח והווי לכנוי והקבוץ
בפתח ומדיו קרועים. והקבוץ בלשון נקבות בדרך
ועל פי מדותיו תליס. פ' פי מדותיו בית הצואר והוא
יקרא פי הבגד ובן שפה לפיו כפי רחורא ענינם ענין
לבוש. ואפשר שיהיה שרש המלה הזאת מרד והוא
הנכון בעבור הדגש " **מרד** מי מרד בשעלו

מים " יסעיה. ומרתם מחוץ לעיר. במדבר. ומדותי
פעלתם ראשונה אלחיקם " יסעיה " וימר אלף באמה
יחוקל " וימדו בעמר " סמנת " והנפעל אשר לא ימר
הנשע. אם ימדו שמי " והנפעל הכבר וימרדס בחבל
וימרד שני חבלים להמיתו " וכבר אחר עמד וימרד
ארץ " חזקיהו. וההתפע' עמד ויתמרד על הילד מלכי'
כלומר נשתטח עליו ופסוק עמד וימרד ארץ פירש
ארוני אבי זל כן עמד הארון בגלגל ויחלק להם
הארץ במדה ויתר גוים הוציאם מארצם. ופי' ויתר מן
לגתר בהם על הארץ שתרגומו לקפצא מן מקפץ על
הגבעות והוא פעל יוצא השם תכן במדה " ארוכר
מארץ מרה " אינו. במפיק הוא משפטו מרתה כמו
עובר בשוק אצל פנה שהמשפט פנתה וכן ובוז בזה
ראוי בזה ור' יעקב בן אלעזר כתב שהם שמו בלשון
זכר ואמר בהם מרכז " וקבוץ מד זה גורלך מנת מדין

היקח מגבור מלקוח " ישעיה " השם את השבי ואת
המלקוח " פתח " ומלקוח ערוץ " ישעיה חרז כרז
שנשתמשו בזה השם בענין השלל ומה שאמר את
השבי ואת המלוח ואת השלל אמר חשבי על ה' דם
ואח המלקוח על הבהמות ואת השלל על הבגדים
והכלים וכן יתפרשו בשם כאחד אבל האחד יבוא
במ"ם חבירו כמו וחצית את המלקוח פתח " נאמר
על הארם ועל זבדמה ונאמר זה שלל דוד על הבהמה
וכ' א' בחזרון פ' הפעל ומקח שחר בחירק המס " **ל**
ונקראת הצבת לפי שהוא לוקח הרבה מלקוחי במלקוחי
לקח מעל הכזב " ישעיה " בסגול המס ומלקוחי
ומחתותיה " יקרא " בפתח המס ונקרא כלשון שנים
לפי שהוא שנים ומלקוחי המנורה היו לקחת בהם
הפתילות בתוך השמן ולישבן ולמסכן בפי הנרות
ולשני מדבק מלקוחי " תלוי מה שעל הלשו ומתחתיו
נקראו מלקוחים לפי שהם נקבצים ולקוחים בערת
הלעיסה והשם בענין המקנה המביא את המקחות
וכל שבר " עורא " בחירק המס וכן בדברי ד"ל מקח
וממבר " ומזה לוקחי חטים ובן ת"י כזבנין חטין וכן
זבמה שדה ותקוחו " ובענין המדע ומתק המאמר
כי לקח טוב נתתי לכם תודתי אל תעזבו " ויוסף לקח
משל " בכגול " דערף במטר לקחי " דברים " השרנו
ברוב לקחה " משלי " ומזה הלוקחים לשונם וינאמו
נאם " בענין שנאמר לשונם יחליקו " וד"י ונה פ"י מורה
ויקחו האנשים מצידם כלום למרו וידעו מיבש צידם
כי האמת אתם ואין צריך להוציאו מענין לקוחה כי
ד"ל כי אנשי ישראל לקחו מצידם ואבלו לקיים בריתם
עמדם " וכן ייקח ויתן את העדות " פקודי הוא
כמשמעו כלומר לקח לוחות הברית ונחם בארון " **ל**
לקט לקטו לחם משנה " אשר ילקטו יום יום " **ל**
בטלח וחשם לקט קצירך איני בשש נקודי
והכבוד ותר אחותה אשר לקטה " רות " לקט אורז
מלכי " וילקט יוסף " ויתר " וילקט ממנו פקועות שדה
מלכים " ואלקטה בשבלים " אלקטה נא ואספתי
בעמרי " רות " הקוף בשניהם בקמץ חטף ושלא נזכר
פעלה ממנו תלקטו לאחד אחד " ישעיה " והתפעל
ויתלקטו אל יפתח " נכטני " ידוע בכלי הרועים אשר
לו ובילקוט " שמואל " הוא כלי שמסים בו הרועה צידו
או הוא כלי שמסים בו תולע אבנים שלוקט לקלע " **ל**
לקש יודה ומלקוש דברים " היורה הוא המטר
הבא ראשון והמלקוש הוא המאחר וכן העשב
המאחר בתחלת עלות הלש " והנה לקוש אור גזי
המלך עמוס " והוא בשש נקודות והפעל הכבד
מזה זכרם רשע ילקשו " אינו " פ"י בו אא"ל פירו נבון
אמר שיאחרו הכרם לצורך הרשע כלומר שיאדו.

הענבים בענבים אחד שבצור שאר הכרמים לחתבשל
היטב הענבים בנפנים ועושיני חייך המשובח ומפני
אימת הרשע יפחדו ולא יגע אדם בהם אעפ"י שבצור
שאר הכרמים **לשך** לשך השמן " כמדבר פ"י
החם " אברם " בן עזרא שהלמד שרשית וכן
נחפך לשדי " תלוי " וענינם הפך החרב והיובש ועוד
נכתבם בשדש שרד בעזרת השם עם ושר מלכים
תינקי " ישעיה " מענינו ומשרשו " **לשך**
ויקח שמואל את שאול ואת נערו ויביאם
לשכחה " שמואל " כלומר אל הלשכה אשר היו אוכלי
בה " ולשכה זפתחה " יחוקל " ודקבוץ אל הלשכות
לבית האוצר " ע"ל " הוא כמו חדר " **לשם**
לשם שבו " קנה " בשש נקודות " וכתב ר'
יונה נקרא בערבי אל גזע " **לשן** לשן מדברת
גדול " לשוני עש כופר מהיר " ולשוני מדבק
מלקוחי תלוי " ולשוני אם יהנה רמיה " אינו " והקבו
בלשון נקבות לקבץ את כל הגוים והלשונות " ישעיה
ללשונותם בארצותם " נח " ידוע " והפעל הכבד ממנו
אל ת"שן עבד אל אדוניו " משלי " וכבר אחר מלשוני
בסתר רעהו והוא מבנין פועל הדומה למרובע והיור
בי נוכח יאמר ממנו מלושן בשקל משופש ומפני
חוספת היור שבה הלמד לקבץ חטף לשון זהב אחד
יהנפע " ד"ל שבש אחד שדומה ללשון וכן בר"ך
ההשלה עור לשון אש ולשון ים " ישעיה " מן הלשון
הפנינה נגבה סלע " מלכים " כדמית לשון וכן תרגם
יונתן מן כיפא " **לתח** לאשר על המלתוח
יחוקל " על חכמים " ותי קובשרא ובדברי
ד"ל קומטרי דספריא וחם תיבות שמשימים בהם
הספרים או לוחות שמשמיק על הספרים
זמרכים אותם בהם לכסותם ולשומם
וכן המלתוח מקום או כלי שהיו נשמרים שם הכנדים
לתך ולתך שעורים " הישע " בשש נקודות
הוא חצי החמר **לתע** מלתעות
כפירים " תלוי " הם השנים הגדולים
והנפעל מזה ושני כפירים נתעו " אינו " משפטו נלתעו
ורוצה למר עקירת המלתעות ונפילתם כמו ישרש
עקירת השדש **כמתלהלה** כמתלהלה
חיורה זיקים " משלי " כתבנוהו בשד' לה
נשלמה אות הלמד " תהלה לל דעת לאדם כלמר
ובשמו נתחיל אות המס " מאד
זהנה טוב מאד " כראשית אל תקצוף יי עד מאד איכה
אל תעזבני עד מאד " תלוי " פ"י עד מאד דבק עם את
חיקך אשמור " ואל תצל מפי דברי אמת עד מאד " **מאד**
תלוי " פירוש כאילו אמר ע"י עולם

שמעל והילך מהרה " כמדבר" והנה מהרה קל יבא
ישעיה " מהרה רדה" מלכיש ענין כלם ענין הורחות
וע' א' בצעל הק' מהר ימהרה שנית ידכו עצבותם
אחר מהרו " תלם" וכבר פירשתי זה הפסוק בשרש
אחר והסם מהר ומתן " כראשית" כמוהר הבתולות
שמנת " ענין זה ענין המתן ותשלוחים והנפעל ואינו
מענין זה תגוי המר והנמדר " חקנק" ולבב נסחרים
יבין לדעת " אמרו לנמחרי לב" ישעיה ועצת נפתלי
במהרה " אינכ" ענין זה ענין הפתיות ואפשר שבא
הלשון הזה לפי שהפתים מעשיה במהירות וכבהלת
ולא ימתינו למעשיה ולרביחם ולא ישגיחו ולא
ישבילו בהם ואם כן יהיה זה מהענין הראשון " מוג
הנוגע בארץ ותמוג " עמוס פעל עומד והוצא
והמיננו ביד עונינו " ישעיה למען למוג לב יחוקל
נבזלו בו מלת הטעם ואת הטעם כי היה מספ' באמרו
למען מוג לב או למוג לב מבלי שיאמר למען ורבים
כזה הלשון לתוספת ביאור והנפעל והנה החמון נמוג
סוגל" וההתפעל והגביעית התמוגו כחוס" המרובע
ברביבים תמוגנת תלם" ותמוגני תושיה " אינכ
ענינם ענין המסיסה ופ' ותמוגני תושיה תמס ותעבור
ממני תושיה " מוח ומוח עצמותיו יסקה " אינכ
ירוע ומזה השרש והענין וחרכות מחס
גרים יאכלו " ישעיה עולות מחס אעלה לך" תלם
ופ' חטלאים והבכשים השמנים ותאר אתם בלשון
מוח כי המוח שמן ונבחר ופ' וחרכות מחס כמו הפוך
וחרכות גרים מחס יאכלו ואמר זה על חרבן הארץ
אמר כי חתים יהיו חרכה עד שירעו בו הכבשים
כמנהגם לרעות במקום המרעה ובחרכות שהיו גרים
מתחלה בהיותם בתים עתה יאכלו בתם מחס או פ'
על דר' משל ורעו כבשים כדברם אמ' שידעו הכבש'
וגם העינים שהם הלשים כמנהגם שיכלו הרשעים
ואין עושתק אותם וחרכו מחס הם הרשעים המתענג'
והמתענגים העינים שיבואו לגוד בהם יאכלום כלומר
כבלות הרשעים יאכלו חלקם העינים **מוט**
ומטה ידו עמך " יקרא " צדיק מט לפני
רשע" ומטים לחרג " מטלי" לעת תמוט רגלם דכרים
והגבעות תמישנה ישעיה והשם לא יתן לעולם מוט
לצדיק אל יתן למוט רגליך תלם והפעל הכבד כי
ימישו עלי אק תלם והנפעל כל נמוט פעמי תלם
והחקהו במסמרים לא ימוט " ישעיה ימוטו עלידים
נחלים " תלם" וההתפעל מוט התמוטטה ארץ ישעיה
ענינם ענין החטיה והמעירה והקדוב לענין רחוק
וישאוהו ב' ויתנוהו על המוט כמדבר " אשבוד
מוטחו " כחוס" אם תסיר מתוכך מוטה " ישעיה יחקה
הגניח הגביא את המוט מעל ציאי ירמיה הגביא

וישברו " ירמיה אע" שיהביטה ל' שן נקבה אמר
וישברו כנגד העל כי המוטה היא העול או נקראת
מוטה דרצויה שנקשר בה העול והקבוץ בכרופם
במוטות " ל' מוטות עץ שברת " ירמיה ובהבלע
הנח בדגש המירות והחלים בשרק והיה מוטות כנפיו
ישעיה " ענינם ענין מוסרות או בדי עץ ואא' זל
כתב מוטות כנפיו בשרש גטה והדגש להבלעת הנון
והוא בשקל מפנה צפונה שהוא שם" ודרבים מפנות
בשקל מוטות כי השרק והקמץ חטף שוים ופ' נשית
מחנהו יתיה מלא רחב ארצך ובמררשר הנחומה כמה
חם מוטה כנפיו התדנגול אחר מששים בכנפיו אחר
מששים באכלוסי סנחריב מלא רחב ארץ יהודה
מוך ומך אחיך " וכי ימוך אחיך " יקרא כתב'
יזנה המלות האלו מנחי העין לפי שמצא
ומך אחיך קמוץ ואלו היה מפעלי הכפל היה פרוח
ודעת החכם ר' יהודה שהם מפעלי הכפל שלא זכרם
בנחי העין ובשרש מכך ושם נכתבו בעה **מול**
וגל"י אחיך ומלתם את ערלת לבבכם "
דכרים " וימלא את בני ישראל " יהושע על כל מול
בערלה " ירמיה פ' על כל מול ועל כל ארד בערלה
על ישראל שהם מולים ועל תגוים שהם ערלים כי
מולים היו " יהושע " והנפעל המולימול ואם לא
תשמעו אלינו להמול " כראשית" וכיום השמיני ימול
בשר ערלתו " יקרא " והפעל הכבד בשם" כי אמלם
תלם" והמרובע ימולל ויבש" תלם" והוא פעל עומד
או חסר הפועל והוא הרוח על דרך רוח עברה בו
ואינו וההתפעל ידרך חציו כמו יתמוללו " תלם
ענין כלם ענין בריתה ויש לפרש מזה קול המולה "
יחוקל " וכבר כתבנוהו בשרש המל ועוד נכתבו
בשרש מל מול האלדים שם ת" נגד האלהים וכתב
מאצלו אל מול אחר " שמעל" כלו אל מקום אחר
שהיה מול זה או פ' למול אדם אחר ובחולם תמורת
השרק מול סוף ידברים " ובאלף נחה אחר הו והתורה
השנית חזקת למואל " כממיה" בולם ענינם נגד
ועומת **מוס** מוס בו " יקרא " בני מוסם "
דכרים " ידוע ויתכן להיות מזה וככפי
דבק מאוס אינכ" ונכתב בשני נחים האלף הו וכן
ילדים אשר אין בהם כל מאוס יכיל **מוץ** כי לא
ראיתם כל תמונה " דכרים " ותמונת יי יביש" כמדבר
המלה הזאת נופלת על צורת הדבר וועל רחביותו
הטובן בחושים ותפולגם בן על צורת השכל שלא
יבין באחד מן החושים כי אם בשכל והו ותמונתו
יביש **מוץ** כמוץ יסוער מגורן " יהושע" כי
אם כמוץ אשר תדפנו רוח " תלם" הוא הדק
שכתבן כמץ עכר יום תרגם יונתן דהוה דמן למצא

רמיה "איש מדה" ל"פ" פ"י מדה גדולה וכן אנשי
פרות דכריש מדות גדולות וכן אבנה לי בית מדר
יקנה "מדות גדולות" ופ' א"י שם ממדיה ח"כ
על משקל מצרי שאל שרשו צר ענין כלם ענין
מדה "וד' יונה חלק זה לשני ענינים כאשר חלק ר'
יהודה ואין צורך כי אעפ"י שזה מרת הששח וזה מדרת
המליי הכל ענין מדה ואחד הגא' ופרשו מזה הענין
ויהי איש מדרן שמשל" כי במקומו בדברי היבוס איש
מדה וכן ת"י וזה גבר רמסחן והנח בותמורת הדגש
הוא מזה השרש "וכבר כתבנו דין בשרש דין עם
ומשלח מדרנים" משלי" וכתב ל' יהודה בזה השרש
ומדרן ערב "ח"כ" פעל עבר "ואאול כתבו בשרש
נדר ועש נכתבו עיר אבל למדת המלך "כתיבה"
אינו מזה השרש כי משפטו מנרת והם נוספת והוא
פענין מנרה בלו והלך "רפ"ל" ופירשו ל"ל מנרה זו
מנת המלך בלו זה כבה גלגלתא והלך זה ארנונא פ'
מנת המלך תשורה שעושין למלך כשעובר עליהן
מדינה ומדינה ככתבה חסד" ידוע
היא כוללת ערים רבים" וכן בעילם חמדינה
או היא פעם כלל ופעם פרט יושבי על מדין "סמטוס
שם ררך היה ידוע אצלם או הוא שם עיר הגזבר בספ'
יהושע ואמר במסרה מדין ג' בג' לישני מדין וסכסרה
יהושע" יושבי על מדין להטות מדין יושעיה חר'
לשון קרתא חד לשון ארח חד לשון דין" מדע
ומדוע תתנשא על קהל יי' כמלכר המלה
הזאת ענינה כמו למה ויש אומר כי הוא שתי מלות
מה דעמן ידע כלומר מה דע זה הדבר מה ענינו
מה המלה הזאת שאלה לדעת ענין הדבר היאך
הוא או מה הוא מה תארז "ישעיה" מה
רמת תערכו לו וישעיה לראות מה יקרא לו" מה זה
מדת למצוא בני" כראשית" והדומים לאלה ואין
המלה הזאת שאלה על חי מדבר אלא מלת מי הוא
שאלה עליו ומה שאמר ויאמרו להם אחידם מה אתם
סמטוס ג' מה בשורות בציבם כלו מה אתם אומרים
ויש שהוא במקום מתי עד מה יתאנה לנצח" תלים
עד מתי ותנקוד בסגול עד מה כבודי לכלמה תלים
כמו עד מתי" ויש שהוא נקוד בסגול והוא שאלה על
הדבר מה הוא מה עשית לנו ומה חטאתי לך" שמנת
ויש שיבא עם למר שפי' בעבור" למה זה שלחתי
בעבור מה שלחתי בזה הדרך" למה אמרת אחותי
היא ראשית" למה זה אתה נופל על פניך" יהושע" וכן
דנקוד בסגול למה תבכי ולמה לא תאבלי ולמה ידע
לבכך שמשל ופ' יונה למה אישכל גם שניכם ראשו
למה אבכה" שמשל למה נמות לציניך" כראשית"
והדומים להם כמו לבלתי ואין טעם לפי הזה אך פ'י

כחביריהם בעבור מה ופ' למה אישכל למה רגזו
שאשכלוכי בלם ותכנס עליו שין עכ הדבר על למה
אחיה בעוטיה" סיר" ויש שתחבר ולמד" ופ' למה
בעבור ומה לא תשא פשעי" ח"כ" ויש לדבר
הרבר ולמעלתו הגדולה מה רב טובך אשר צמרת
ליריאותך תלים" מה טובו ומה יופיו" וכריה" מה
שיבו דודיך מיין סיר" מה יקרו רעיד אל מה עצבו
ראשיהם" מה רבו בעשיך" מה יקר חכדך אלהים
סלים" והדומים להם ויש להפך זה גרעון הדבר
ולחסרנו מה אנוש כי תזכרנו" תלים" ואהרן מר
הוא כי תלינו עליו" קרת" כלומר שהלונותיכם על
גדול ממונו שעליו הוא אבל אהרן מה דוא כי תלינו
עליו שמת" וכי זכור אני מה חלד" תלים" והדומים
להם ויתיה עם המלה הזאת הכתר דבר כמו ויהי מה
ארוץ" שמשל" כלומר ויהי מה שיהיה אינו הושש
ארוץ ואגידה" וכן ויעבור עליכה" ח"כ" כלומר
יעבור עלי מה שיעבור ואינו חושש ויש שיבא בענין
נהי כמו מה אמולה לבחך מה אמך לביא" יהוקל
זימ' ומה אתכונן על בתולה" ח"כ" בענין איך וכן
מה נעביר את י ואין צריך דק פ' כמשמעם כי פ' מה
נעבו אנחנו לא נרע באי זה מין ממיני רמנה נעבדנו
ופ' מה אתכונן ומה יהיה חלקי אם אתכונן על בתול'
כמו שאמר ומה חלק אלוה במעל" וובא על המלה
הזאת הכה והיא שאלה על ככות הדבר כמה ימי שני
חיך" כראשית" וובא להגדלת הדבר כמו זה הכרה
שנים כלומר שנים רבות ולחסרון הדבר כברה לו
עונות חטאות ח"כ" והדומים להם והפרשיש' בן
כמה ובין איך שהוא גם כן שאלה על דובר כי איך
היא שאלה על תכונת הדבר וכמה היא שלה על ענין
הדבר כמה גר רשעים ידעך ח"כ" פ' עד כמה"

מהל סבאך מהול במים" ישעיה ענינו מזוג"
הביא ראיה לו אאול נהערבי שאוכר
לדבר חסעורב כהלא מהל מדר
צועה להפחה" ישעיה ומהררם וירודם
את אבי שמות מהרה ולכה שמשל מהרי שלש כאים
פ' מהרי וקחי שלש כאים מהרו את המן להטות
אפשר שהוא יוצא או פירו מהרו וקראו את דמן"
וכי מהרה מיכיהו בן יכלא מלכיס למרר לשלחם
מן הארץ" שמנת" והתאר קרוב ומהר מאל" ככניה
בפלס ושכח אני אם מאן אתה" ומא סופר מהיר"
עורא איש מהיד במלאבתו" משלי" וכסמך ומהיר
צדק" ישעיה" והשם לא תוכל ללהם מדר" דכריש
וכמהו אפשר מהר קח את הלבוש" חסד" או יהיה
צווי מדר ופ' מהר וקו"מ א מהרה חושה אל תעמד

מן הכבוד משגשו להחמזת והנפעל ונמחו מעשיכם
 יחוקל " ימחו מפר חיים " תלוי " וימחו מן הארץ
 כראשית " ענין בלם הסרת והשחזה וענין ומחרי
 אלהים דמעה וענין אכלה ומחתה פיה כאשר ימחה
 את הצלחת מחה זהפך על פניו " מלכיס . ענין קנוח
 וחבל ענין אחד וכן ומחיתי את ירושלם ופ"י ומחירתי
 את ירושלם מיושביה וע' א' ומחה אל כהן ים כנרני
 נמלכר" ובא על דרך ויך שרשיו בלבנון ותרנו והכת
 ומחה וכן ימחאו כף " ישעיה " כמו יכו כף " ען מחאך
 ביד " יחוקל " ובא האלק תמורת ההא למד הפעל
 וכתבו ר' יהודה ור' יונה בזה השרש ומחי קבלו יחוקל
 ואם הוא מזה השרש רוצה לומר מכת הדיק שלו יתן
 בחוסותיך הוא שקוריך לו קלברי ויתכן לומר כי המס
 נוספת כי כן מצאנו ברברי ר"ל מרקטילין בהקבל
 הוא הקשת שקורי ארקו בלישטא ור"ל יתן בחוסותיך
 שיוור בהם החיצ' בחוסות שלא יוכל אדם לעמוד על
 החוסות וע' א' שמנים ממוחים " ישעיה " והוא מענין
 שפירשנו בשרש מוח מענין מוח ויהיה מוח ומחרי
 בענין אחד **מחץ** מחץ ביום אפוי מלכיס .
 תלוי . מלדע מחץ ראש . תלוי " מלעיל
 מפני מלה זעירח מחצתי ואני ארפא . דברים " ומחצה
 וחלפה רקתו . טפטוי " וחציו ימחץ . כמלכר . פירוש
 ובחציו ימחץ " מחץ מתנים קמיו " דברים . והשם
 ומחץ מכתו ירפא " ישעיה " ענינים ענין דקיה בלעז
 נפרא אבל למען תמחץ רגלך " תלוי " הוא כמו
 הפוך תחמץ מן חמוץ בגדים שפירו אדום ופ"י תאדם
 רגלך בדם האיובים ותמחץ לשון כלביד מנתו פ"י מן
 חם ומלת תמחץ עומדת בס' וס' שנים כאלו אמר
 תמחץ רגלך ותמחץ לשון כלביד מדם האיובי ונקמץ
 בדם לפי שאינו נסמך למלת לשון כלביד אלא למלת
 מאויבים המאחר ומפני מס מאויבים אין לו מספס
 חסמיכות להפתח **מחק** מחקה ראשו . טפטוי
 חסירה ראשו מעליו וכן ברברי ר"ל אין
 מוחקין במקום שנחשין ואין גורשין במקום שמוחקין
 ויא שמעביר המחק על המרה ומסיר כלמה שמשינו
 על המרה **מחר** מחר אנכי נצב " כטלמז " .
 למחר יהיה שמות " הוא היום שיבא אחר
 היום שתוא בו ויש שאינו בקרוב אחר היום כי אם
 לאור זמן כרחוק כי ישאלך בנד מחר " דברים " מחר
 יאמר בניכם לבנינו " יהושע . ובקרוב ורחוק אל
 תתהלל ביום מחר " מעלי " ובתוספת תיו וכל יום
 המחרת " כמלכר " וכן בסמוך ממחרת הפסח " כמלכר
 אלא שזה קמוץ זה הפתוח בפני הכמיכות ויכס דוד
 מנשף ועד הערב למחרתם " סמוט " פ"י מנשף יום
 זדעד ערב יום שני כל אותו הערב עד הבקר שהיא

מחרת ולפי אמר למחרתם שבקר יום שני מהרת שני
 חנשפים שעברו " ומחיר כלב " דברי " כי קנה אֶת־
 פאתך במחיר . סמוט לא במחיר ולא בשחד " ישעיה
 ולא רבית במחיריהם . תלוי " ענין הכל דמיס דמי
 הדבר וערכו פרציו בלע' **כמט** בל נמטו פעמי
 תלוי " יש ספרים שנמצא בהם דגוש וא' כן
 הוא מזה השרש ואם אינו דגוש הוא משרש מוש וכבר
 כתבנוהו שם ומן השרש הזה וישב על המטה " ראש'
 מטתו שלשלמה " ספרים " משות זהב וכסף " ספר
 ועוד נכתבו בשרש נטח ואפשר שיהיה גם כן
 משרש הזה מטה ויהיו תואמים מלמטח שמות . והוא
 נוספת כי המלה מלעיל ואעפ"כ לא נמצא מבלי ההא
 אבל מעלה נאמר מבלי ההא אל ידרשחו אלוה ממעל
 ויתכן להיות מטה משרש נטח ושם נכתבו בעה'
מטר גרמיו במטיל ברזל " אינכ . ענינו כשכש
 ברזל **מטר** יערף במטר לקחי דברי
 ונתתי מטר ארצכם בעתו " דברים " .
 ונסמך אל גשם " ומטר גשם יתן לכם " זכריה " כמו
 ארמת עפר מטיט היון והקבוץ בלשון נקבות מטרות
 ערוז " אינכ " והנפעל ממנו חלקה אחת תמטר . עמוס
 והפעל הכבוד והמטרתי על עיר אחת " עמוס " הנני
 ממטיר לכם לחם . שמות " ימטר על רשעים פחים
 תלוי . וחלקה אשר לא תמטיר עליה תיבש " עמוס
 פ"י שלא תמטיר עליה העב . ויהיה פעל יוצא לשנים
 והמטרתי וחבריו פעל יוצא לשלישי וכן בא דהפעל
 הוח על העבים . ועל העבים אזה מהמטיר . ישעיה
 מי המלה הזאת על ידיעת חי בן דעת מיהוא כמו
 שנופל על זולתו מלת מהופ' מהאתם " מר
 אתם אומרים " טפטוי . כי מלת מה על הכסורה
 אשר בפיותם לא עליהם כי כבר ידעו כי שלוחיהם
 היו . ומה שאמר מנוח למלאך מי שמך . טפטוי " .
 ולא אמר מה שמך כמו שמצאנו בכל מקום זולת זה
 והשם שאינו נזכר אינו העצם אבל השם הנזכר הוא
 במקום העצם ויאמר עליו מי . כמו מי אבימלך . ומי
 שכם פי דוד ומי בן ישי " סמוט " וכן כל הפעלים
 יסמכו על השם הנזכר כמו על העצם והוא מושם
 עליו לאות ולסימן ולא יתכן זאת השאלה כי אם על
 עצם החי המדבר לבדו או על שמו הנזכר יתכן לפרש
 לפי שאין ידיעת האיש הגדול הנכבד יצל רוב בני
 האדם כי אם בשמו ההולך למרחוק ולא ראו אירוס
 מעולם ויכדו אותו וידעו אותו לזכור שמו השם הוא
 אצלם בעצם אחר שנזכר ונודע ויתכן על השם
 שאלת מי כמו על העצם וכן מנוח חשב על המלאך
 כי היה נביא ואדם גדול ונכבד ולא ראה אותו מעולם
 ולא חכד אותו עד יום ששאל אותו מי שמך באלו

נלמד עמלכם דרך על אגל
 אל אגל ענין נעצב כנר על אגל
 יתן ענין מלכר נלמד מלכר

דג זבא רוחא וכתננא רעדי מן קרב יומא פירוש בעשן
שעובר מפני השמש **מור** מיר ררור "טמנת
בשמן המור. אסתר" כתב החכם ר אברהם
אבן עזרא יש שפיר' מוקף ואם היה מור מוסך לא היה
אומר אריתי מדוי "טריס" כי המוסך אינו צמח
שיארה והוא פי' אותו בשם ממיני הצמחים שילקט
ודבינו הא"י זל פירש שהוא שרף עץ שיש לו ריח טוב
חנקרא בערבי לובני אל דהבאן ולה הפירוש ירכן
לומר אריתי מדוי ובמדרש חזקת מה המור הזה ראש
לכל הכשמים אף אברהם אבינו ראש לכל הצדיקים
מה המור הזה כל מי שלקט אותו ידיו מתמררות כך
היה אברהם אבינו ממרד עצמו מה המור הזה אינו
מפיוח ריחו אלא באור כך היה אברהם אבינו לא
הודיע מעשיו הטובים אלא בכבשן האש **מוש**
לא משו. במדבר "פעל עומד וכן כי הודיע
ימושו" יסעיה "אבל ומשתי את עון הארץ החיא"
זכריה. פעל יוצא והפעל הכבר לא ימיש עמוד הענן
טמנת "לא תמישו משם צדוהיכם" מייכה" חמישני
את העמודים "טמנת" כולם ענין חסרה וארת
העמודים כמו אל העמודים וכן את בית יי אני רחוק
יש מפרשים והמישני את העמודים מענין מישוש
לפי שאמר את ואין צורך אבל לא ימיש מתוך האהל
טמנת. פעל עומד וכן לא ימיש מעשות פרי "ירמיה
ואיפשר גם כן לא ימיש עמוד הענן פעל עומד מצות
שפתיה לא אמיש. אינו" כלומר שפתי מצות שפתיה
ולא אמיש ממנו או הוא פעל יוצא כלומר לא אמיש
אותה מלבי ויש לפרש מזה השרש ורענין ויש
חשך "טמנת" כמו שאמר התרגום או יהיה מענין
משוש וכן ידעם ולא ימישן "תליס" **מות**
כי מת הילד "טמנת" פן הדבקני הרעה
ומתי "רשית" לשחת יורידו ופתה סמיה חלל בלב
ימים "יחוקל" וכי ימות מן הבחמה "יחוקל" וימת
תחתיו מפני הרעב "ירמיה" קרוב למות. וימת לבו
בקרבו ויהי לאבן "טמנת" שנשתתק ויהי כמת אנו
מת מיתה גמורה עד הצהרים וימת בשנת מות חסוך
עוהו "יסעיה" פרשוהו זל שנה שנצטרע כמו אל
נא' תהי כמת. במדבר "וכן תי' בשתא ראתנע מלכא
למה נמות לעיניך גם אנחנו גם אדמתנו" בראשית
כי האדמה השוממה כמתה שאינה מוציאה עשב ועץ
פרי כמשפטה עד יום מותה. בחלום ובעת מותהו "
טמנת. בשרק והתואר אשר אין שם מת "כלנו מתם
מה אנכי "בראשית" ומן הענין הזה תי' וכבודו מתי
רעב "יסעיה" ויקריהו מיתו בכפני ולפי דרך תדקוק
אינו נכון מפני שוא המס והשם מות וחיים ביד לשון
משלי" המות הזה "טמנת" מות יחולך. יסעיה

ובתוספת הא'מותה לחסידיו. תליס "וכקבוץ בנוח
הזו מותי ערלים תמות ביד זרים "יחוקל" ואת עשיר
בכותיו יסעיה" ובתוספת מס ממיתי רחל ואים
ימותו "ירמיה" ממותי חלל בלב ימים יחוקל בפלס
כמבואי עיד מבוקעה" וטעם הקבוץ במות שפעמים
ימות האדם בדקירות רבות או בייסורי קשים וכן
ממותי חרב בלב ימים כי חטובע לא ימות בבת אחת
זמשקל אחר בני תמותה "תליס" והפעל הכבר והמית
איש או אשה "טמנת" והביתו והמיתו "טמנת"
נבתב ביור עם חדגש ויש מפרשי' מזהוואל המיתו אל
תשא נפשך כלומר יסר בנד בנחת לא שתמירנו
במכות וכבר פרשנוהו בשרש המה מתוך בני המלך
המומתים "ל. ו" ושלא נזכר פועלו ממנו והומרת
ותלית אותו על עץ. דכריס. לא יומתו אבות על בנים
לכריס" וכבר אחר אנכי מותתי את משיח יי. ממותה
אחריו "טמנת" אשר לא מותתני מרחס' ירמיה
חמותת רשע רעה "תליס" **כזב** אליחזר המוג
טריס" זה הלשון ידוע בדברי חל' יין מזוג
פי' מסוך שמערבין בו מים **כזה** מזי ורעב
לכריס "ענינו שדופי רעב וכן בארמית
למזא לאתונא ואעפי' שאין מס למזא שרשית
כזה אין מזח עור. יסעיה. ולמזח תמיד יחגרה
תליס" המס בצרי ומשקל אחר ומזח אפיקים
רפה "אינו" ענינום ענין חזק ותוקף ולפי שהחגורה
חזוק המתנים קרא החגורה מזח ולמזח תמיד יחגרה
מור הביא ר' יונה בזה השרש לא יבא ממזר "
לכריס" ואפשר שיהיו שני הממין נוספות
כמו שנספפו בנהרסו ממגורות ויהיה מענין זר וזריס
והממזר הוא ידוע בדברי רבותינו זל מחייבי כריתות
ומחייבי מיתות ב' ד' והנה הוא זר וכן דומה שהיה
דעת יונתן בוישב ממזר באשרור מענין זר שתרנפ
ויתבון בני ישראל באשרוד דהו ביה כנוכראין
התוציא מזרות בעתו. אינו" פי' בו כמו מזלות ויתכן
שיתיה שם לאחר מן הככבים. ויש מפרשים מזרח
וממזרים קרה "אינו" וכבר כתבנוהו בשרש זרה
מחה ומחה אל מי המרים "במדבר" "ומחה יי
אלדים דמעה מעל כל פנים" מחיתי כעב
פשעיו "יסעיה" אכלה ומחתה פיה. משלי" ומחיתי
את ירושל' כאשר ימחה את הצלחת. סופט"י" כי מחה
אמחה "טמנת" וימח את כל היקום. בראשית. והפעל
הנוסף ואל תמח חסדו" נחמיה" וחטאתם מלפניך
אל תמחי. ירמיה הויד תמורת ההא למר הפעל ובא
בחרק כמנהג חויד ומזה הענין ודרכיך למחות מלכין
משלי" כלומר להשחית דרכי המלכי וענינם. והפתח
בלמד למחות תמורת חרק אם הוא מן הקל ואם הוא

האבות. דכ"ס " פ"י לבד ממה שמכרו האבות זר
לוח בימי דוד ושמאל שנקבעו המסמרות ומכרו זר
לוח שול אתה שבחך ואני שבתי כלי חמס מכרותיהם
בראשית " פ"י בוכמו מגורותיהם כמו מכורותיך
ופלדיתך " יחוקל. הוא בחלם ובשרק הבך בארץ
מכורותיך " יחוקל " על ארץ מכורתם " יחוקל " וכן
אמר התרג' בארע תותכותיהו עברו גבורא וכילמדנו
פלי חמס מכרותיהם רשון יוני הוא שקורין לחרבות
מכרות **מלל** מי מלל לאברדם. בראשית
ברור מללו " אינכ " מי ומלל גבורותיי
תלס. וחשפ אין מלה בלשוני " תלס. ויש מפרשים
קול המולה " יחוקל " כמו מלה וכן דעת התרג' שאמ'
קל מלוליהן וכבר כתבנו אותו שרש בפני עצמו
חמל והקבוץ בלשון זכרים הלהובח מלים תחשובו.
אחכירה עליכם במלים. אינכ. ופעמים גסכן בא
בנון כמו אני אשיבך מלין " אינכ " הלא און מלין
תבחן " אינכ. חולתם תרגום וידבר ומלילומן הענין
הזה הפעל הקל על דרך ההשאלה מולל כרגליו. מטלי
בענין קורץ בענינו' כאלוכלו מדבר כרגליו כשרומז
בהם וע' א וקטפת מלילות בידך. דכריס. ענין המלילה
ידוע בדברי רז"ל המולל מלילות מערב שבת למחר
מנפח על יד ואוכל ועוד אמרו מוללין מלילות ומפרכי'
בין קטנית ביום טוב **מלא** וכבוד יי מלא
את המשכן " שמות פעל עבר כי מלאו
מקום " יסעיה " פ"י כי מלאו ארצם כשפים יותר מכני
מודח ויש מפרשים קדם בני ישמעאל שנ' בו יטור
נפיש וקרמה בא מלו תוכך חמס. יחוקל " על דרך
פעלי הוא ומלאו את המקום הזה דם נקיים " ירמיה
והצדי מלאו ארבעה כדים מים " מלכיס. והתאר כי
את השמים ואת הארץ אני מלא " ירמיה מלאים את
והיכל " יסעיה " אלו וחרוש יסלחם פעלים יצאיים
ויש מהם פעלים עומדים כי מלתי מלים. אינכ. והוא
חסר אלף כי מלאו הארץ חמס. ראשית. תמלאמו
נפשי " שמות " שפ' תמלא מהם נפשי ומלאו כמזוק
מלא " פ"י כמזוק המזבח כמו שאמר בזויות מזבח
ומי מלא ימצו למו " תלס. פ"י ומי כוס מלא חמה.
ובלא חנוצה " יחוקל " מלא ברכת יי. דכריס
בלומר יהיה מלא ברכת יי או יהיה פעל עבר מוסב
לעתיד מפני הווי כלום וימלא ברכת יי והתאר הסמוך
זקן עם מלא ימים " ירמיה " ויש לפרש מלל חוכך
חמס פעל עומד וכן תי' אתמלאו אוצרך חטוף וחמס
מלא חספל מים " שופטים " מלא בנרו. מלכיס. ירעס
הים ומלאו " תלס " ארץ ומלאו " תלס " מלא
כל הארץ בכבודו " יסעיה " פ"י מה שהוא מלא הארץ
מתי וצומח ודומם הוא כבודו של הק' ב' ה' ועל הדרך

הזה חרעו יהיה מלא חנוים " בראשית " ויפל מלא
קומתו ארצה " שמות מלא כף נחת " קהלת " ובוו מקום
אלף מלו הקנה שש אמות אצילה " יחוקל " וכן לקבוץ
הדברים כי הוא דומה למלו אשר יקרא עליו מלא
יסעיה " וכן קראו אחריו מלא " ירמיה " כלו לאסוף
ולקבוץ אחריו ורבינו האי' ז"ל פירש שהיא מן המלות
שמפרשים אותם בהפכם כלו חסר בכל דבר כמו
שאמר לשומא סגיא נהורא וכן הכרו החיצים מלאו
השלטים. ירמיה " כלו אספו אותם והבינום למלחמ'
וצווי מהדגוש קראו מלאו ואמרו האספו " ירמיה " .
והוא קל וכן ומלאו את החצרות חללים " יחוקל ומזה
לפי רעתי בנה את המלא " מלכיס " והוא מקו בירושלם
סמוך לחומה מבפנים ולא היה בנוי אלא היה רחבה
שהיו נאספים שם כשהיו עושים שום אסיפה וקבוץ
לפי' קרא מלאו של מחבנה אותו המקום וההתפעל
מזה עליות מלאו. אינכ " כלומר יאספו ויתקבצו אלו
ענין קבוץ ודם קרובי בענין והפעל הכבד מלא כרשו
פעדני " ירמיה בקמץ ובצדי מלא ציון מספוט וצדקת
יסעיה " מלא ידו בקשת " מלכיס " כלומר שם כל ידו
וכל כחו בקשת וכמוהו מלאתי אפרים " זכריה " וארם
מלאו את הארץ " מלכיס. פעל עבר מהדגוש והוא
קל וכן פ' רוח מלא מאלה יבא לי. ירמיה רוח חזק יותר
מאלה ומרוח שהוא לזרות ולהבר. והמלאים למני
ממסך. יסעיה " פירוש ממלאים כליהם לממסך המני
והוא מספר הבכבים כמו שאנו עתידים לפרש בשרש
מנה עד ימלה שחוק פיך " אינכ " והוא תמורת האלף
ותמלא כרה " בראשית " ומלאות בו מלואת אבן. שמות
תקבוץ השם במלואותם " שמות " וז"ל שהיה ממלא
המסבצות באבנים ולפיכך נקראו דאבנים אבני
מלואים חרחב פיך ואמלאהו. תלס. נפל ממנו הדגש
להקל כי שבעת ימים ימלא את ידיכם כלומר ימלא
את ידכם מן הקרבנות וכן וימלא את יד אחי. מכני
שופטים " וכן החפץ ימלא את ידו " מלכיס " והתאר
מזה הבנין והוא עומד בדמות פעול והוא מלא על
כל גרותיו " ירמיה " והוא בפלס למתעבגיו שהוא
גם כן תאר במקום פעול וחשם איל המלואים " שמות
והוא כמו השלפ' כי זבח שלמ' היה ומלוא' ושלמים
אחים הם בלשון ועוד נפרשנו בשרש שלם ומא'
ישבות על מלאות " סיר " והנפעל שראשי נמלא של
מרים " ותמלא הארץ. שמות " אמלאה החרבה " .
יחוקל וימלא את החכמה מלכיס. וכן בענין ההשלם
כי הוא אחד בענין המלוא כי מלאו ימי " בראשית
ובמלאות הימים האלה " חסתי " נכתב בו ואלף ע'
מלאות ימי מלואיכם. יקרא " באלף והתאר כקש יבש
מלא " נחום " כלומר שבשל הגיע זמנו והוא נשרף

אמר מי אתה כי בששמע מהלך והלאה שמך נכבדך
וחוץ שאמר כי יבא דברך וכבדנוך כי אם יבא אדם
במצותך ויזכור שמך וכבדנוך ופי' מי את כתי' רות
אמר בו ר' יונה שהוא כמו מתיבין אמר כמי שמך
ואין צורך כי יתכן שלא הכיר אותה בראותו אורח
כמו שאמר הכתוב בטרם יכיר איש את רעהו או לא
ראה אותה עדיין בשפתח לה להכנס וקצר הכתוב
במענה אנבי רות שחיה משפע המענה כמנהג הבת'
לקצר במקומות רבות ולסמוך על המכין ופי' מי פשע
יעקב הלא שומרון "מיכה" ומי במות יהודה הלא
ירושלם נז' הוא שגם לפשע יעקב הלא אנשי
שומרון בעשרתם העגלים ומי הוא שגם לבמות יהוד'
הלא כהני ירושלים שאינם מתנהגים בעבודתם כהוגן
וכל אחד ואחד הולך ובונה במה לעצמו ופי' מילך
בלהמחנה הזה אשר פגשתי בראשית' מי רוא
ששגרת לו בלחמ' צח היה שלך אשר פגשתי וכל
מי אשר הפכס' וינה' ציר שתיים לך ורחבל' שלא
תמצא מי בי אם על ד' מדבר **מי** מים רבים
פירוש "מי הירדן" יתפשט "אפשר כי שרש
המלה הזאת מיה ומשפט מים רבי' מים מי מיל לעולם
הוא לשון רבים ונאמר מים כלשון שנים לפי שנחלקו
שהכדיל הרקיע בין מים העליונים למים התחתונים
ונכפלה המלה במלת מימי הירדן יתפשט" וכן הדרך
לבפלה בהתחברת עם הבינום ולקחת את לחמי ואת
מימי' סמנ' ונתן מימיו "נמלכר" כלמקרה
מימיהם "סמנ' ואם מימך נשתה" כמלכר' מימינו
בכסף שתינו מיכה "ויחבן לומר שהם והיה השני'
ללשון רבים ואעפ' שהוא עצמו לשון רבים אחר
שהוא בלשון יחיד כי לא ימצא יחיד ממנו עשו חכם
וראשונה כמו שרשית כמו שעשו גם כן מלת פנים
השוואית שאמרו פנימים מי גרה לא זורק עליו ויקרא
ואעפ' שמי הוא לשון רבים אמר לא זורק לשון יחיד
על הענין וכן כיתת מים על זרע ויקרא חלמים
פרליו' כמלכר' מי המרים המאדדים כמלכר' כמו
מים המרים מים ברכים "כמו מי ברכים כי בודבר
מקומית יבא הסמוך מקום המוכרת והמוכרת מקום
הסמוך וממי יהודה יצאו יטעיה" על דרך משל כל
ממקורו וממנו יצאו "בת מי זהב" כראשית' כך היה
שמו מי זהב ואצ' לוס תרגם בח מצרף דהבא **בין**
עושה פרו למינו" כראשית' את חירת
הארץ למינה יעראשית' מה שהזמנה לו הוא מתבוננתו
מיץ כי מיץ חלב "מטלי" ומיץ אפים יוצא ריב
מטלי" ומיץ אף יוצא "מטלי" כולם ענין
המצצה והתאר כי אשם המץ יטעיה" ואמר ענין
המצצה בחלב להוצ' החמאה כי ידוע הוא כי בזהקשת

החלב בחוד וגאר בחוק תצא החמאה והמצצה
בהקשה חיה וכן מיץ אפים כי בהתחזק החרון באפי'
יעשה מהם כאלו ימיץ אותם **מיק** ימיקו
וידברו ברע עסק ימסו בדבריהם **קלים**
ובמסנה חוץ מפובה שחין לפי שהיא מסוקרת
מיר החמיר גוי אלהים "ירמיה" נכתב ויוד בין
הא הפעול ובין פא הפעל והוא הנח אשר
בהקדים השיב וכתב בזאת המלה שלא כמנהג ואפשר
שהכונה להרכיב המלה בשני ענינים האחד לשון
המיר שהוא לשון החלפה כלומר החליף גוי אלהים
באלהים אחרים אעפ' שהמה לא אלהים והענין השני
מן ובכבודם תתיימרו" יטעיה" ויהיה המיר בשל
הטיב ופי' הגדיל גוי אלהי אחר שאינו אלהי ואעפ'
שהמה לא אלהים לא זה ולא זה המיר בכורו "ירמיה
לא ימיר אותו ויקרא" ולא ימיר ולא יעביר ראשית
הארץ" יחוקל" והשם תמורה והיה הוא ותמורתו "
ויקרא" ענינם ענין החלפת דבר בדבר **מכר**
וימכו בעונם תלים" ויתכן שיהיה
וכי ימוך אחיך ויקרא" מזה ובא השרק במקום חלם
וכן ירון ושמו וכן וסך אחיך עמך" ויקרא" ואעפ'
שהיא קמוץ שלא כדרך פעלי חבפל אולי בא חנח
בוה לתמורת אות חבפל והנפעל ימוך המקרה" קולת
ושלא נזכר פעלו מהנוסף "המכו ככל יקפצון" אינו
והיה ראוי והמכו זבלם ענין שפלות וא' אול כתב כי
המכו שרשו נמך והביא ראיה מדברי רז"ל מקום נמוך
בפלים גדול ועוד כי היה לו לומר והמכו בדגש דכף
אם היה שרשו מכך ואין ראיה מן ידמו כאבן ויהנו
ימי בכי אבל משה כי לפי דעתו שרשם נדסגתם אבל
לפי מה שכתבנו אבחנו אותם מן הכפלי' בא גם כן
והמכו כמזדס ומקום נמוך הנזכר בדברי רז"ל ירבן
גם כן מהכפלי' ויהיה נפעל בפלס נגח מן נגוח ועבר
מכר לאיש אשר מכר לו" ויקרא" כי מכרו
מצרים כראשית' כי צורם מכרים לנשים
וז' יפכוד איש סמנת' ומכרם ביר כושן ושעשיתם
סופטים וכי תמכרו ממכר" ויקרא" לכי ומכרי את
השמן" מלכיס מכרה כיום" כראשית' והנפעל הן
בעונותיכם גמכרתם" יטעיה" כי נמכרנו אנ ועמי
אסתר וההתפעל והתמכרתם שם לאויביך" לנשים
אשר התמכר לעשות דרע" מלכיס יען התמכרך
לתמכר לעשות דרע יען התמכרך לעשות הרע מרוב
השתדלותו בפעולת העברות כאלומכר עצמו לפעלה
ההיא והשם מביאים דאגובל מכה כחמיה" בשש
נקדות ומ' א' ומכרי כל ממכר" כחמיה" כי המוכר
אל הממכר לא ישוב" ויחוקל" לבר ממכר" וי' על

השמים ודמיה כלומר לכבב גדול שבשמים והפעל
חכבר חמליך את שאול ואמליך עליכם מלך. טמוט
וסלא נזכר פועלו ממנו אשר המלך על מלכות כסדי
דכיל ענין המלוכה ידוע וע' א' וימלך לבי עלי נחמיה
עניו ויתעץ וזא דומה לארמית מלכי יספר עלך
דכיל וכן ברבר וזל המלך בקונך וצא ויש פפרסי
מוח בן חכמים אני בן מלכי קדם יטעיה כמו יועץ
קדם וד' יונה פירש מזה למחות מלכך מלני וכן פ'
מזה התמליך וכי אחת פתחרה בארז התיו נמשכרת
במאריך והפס בשוא ופתח כלומר התחשוב בלכך
להרפות ולהשתחות למלך הגדול ואין צורך
להוציא מענין מלוכה ופ' למחות מלכך פירשתי
בשרש מוחה ופ' התמליך כי אתה פתחרה בארז
התרמה היות מלך ותגא להתחזק בארז כלל גדול
ממך כלומר אין המלכות לך להתנאות על גדול ממך
אשר יתן מזרעו למלך ויקרא ולמולך סקוץ בני
עזן מלכים שם עזן כח הוא עבודתה שמוכר
בנו לכומרים ועוסינן שתי מדורות גדולות ומעבדין
את חכך ברגליו בין שתי מדורות האש לא תרין ז'
מסירת חכומים להעביר זו העברת האש מלך
מה נמלצו לחכי אמרתך תליס פ' מה
נמתק ומה נמרצו לל שהיה בחוק המתיקות ואפשר
להיות מליצה וכן במליצי שרי בבל ד' ה' ומליצין
פשעו בני יטעיה ודוק מליצי מליצין כמו שר
שריך מן השרש חזו מלק ומלק את ראשו
ויקרא פ' יפרק אותו ממול ערפו
וא' רזל כצד מולקין הטאת העוף נותן שתי גפיו בין
שתי אצבעותיו ושתי רגליו בין שתי אצבעותיו
והיה פותח צוארו על שתי אצבעותיו והיה מולק
בצפורן פטול ערף עד שמגיע לסימנים וקצץ אותו
או רובץ ואינו מבריל שנאם ולא יבריל אבל בעולות
העוף שאמר ומלק את ראשו ולא אמ' ולא יבר' היה
מולק ומבריל הראש בעצמו ומגוף בעצמו מן
מן היות שהוא וחלאה ויקרא המן העץ
וכנס עליו הלמד למן עולם ועד עולם דמיה
למרחוק עניו ובישו אמר למינס סוד אפרים מעל
יהודה יטעיה ולא נשא דוד מספרם למכן עשרים
שנה ולמשה ד' ה' ונכנסו הלמד וחמס וחבית באחד
כי למבראשונה לאאתם ד' ה' יוחם פתיחה ומשפטח
בחירק ובתוסף יוד ובצרי הנון סודו מני דרך יטעיה
חשו מני אדח יטעיה ובחוק הנון מני אפרים מני
מכיר טופאים למני אשור ועדי מציר מיכה
ודגשות הנון באלה ספני חטיפות המלח כי לא יתכן
בלתי דגוש אם לא יולד נח בין המם והנן ומרוב
השתמש במלח מזאת יחסרות כרוב ויבלעורה

כדגש מקרב אחיך דכרס מפני ה' אלהים דכרס
מפני סיבה תקו ויקרא וב' א' ח' ה' ע' ר' הצרי תמור
חדש מראש מחולך מעבוד מערב ועד ערב מחולך
וכבר באו עם החית ועם הדיש בחירק והכל ביא אלני
הישוב בחלק הראשון מזה הספר בשער הפעלי בטור
הראשון ומסנאי מן יקומון דכרס פ' מן אשר
יקומון עליהם כי מר לי מאר מכס רת פ' מצר
אחבתכם מכל צורדי הייתי חרפת תליס כלומר
מכדיהם ומלעגיהם עלי כל היום הייתי חרפה מאשר
שפנה לחמו כראשית כלומר מאשר תצא ברברה
לעולם כי שפנה תהיה לחמו כלומר ארצי המוציאת
לחמו תהיה דסנה וספנה והוא יתן פעדני מלך מאל
אביך כראשית פ' מאל אביך בא לך זה והוא מר
ספיך לפעלה ותשב באמתן קשתו ואומר כל זה הפו
בא אליך מאל אביך שיעורך ומאת שדי שיברכך ולא
נכרית מהבחתה מלכיס פ' ולא נכרית העיר
מהבחתה ואני לא אצתי מרועה אחריך דמיה כלל
לא דחקת עצמי ולא דאגתי מזה הדבר שאהיה רועה
אחריך ויום אגוש לא התאיתי כי ידעתי כי יום אגוש
יהיה לי יום הנכואה אבל אתה הברחת אותי גברון
יקחו יחוקל פ' יש מכהנים שיקחו ודם כהנים
הדיושים שמותרים באלמנות וכן אמר התרגום שאר
כזנאי יסבון ויש פפרסים לפי שא בתחלת הפרשה
ומכהנים הלוי בני צדוק אשר שמו את פשמרת
מקרישי בתעות בני ישראל מעלי יחוקל דומה כי
כשהיו תועים ישראל הכהנים לא היו תועים לפיכך
אמר לכהנים שאם יקחו מבנות ישראל לא יקחו כ
אם חבתולות ואפילו בהן הדיוש כי הבעולות בכנות
ישראל בחזקת פסולות שנבעלו לפסול לחן וזרי הן
בכלל זונות ואסורות להם ואם יבאו לקחת אלמנה לא
יקחו כי אם אלמנה מהבנות כי יזותן לא מער ובחזקת
כשרות הן ויבא בענין יותר שמן שסון מחבירך
תליס יותר מחבירך תכורך מנשים פ' פמיס יותר
משאר נשים טיב שם משמן טוב קמלת וחדישים
להם עתה נרע לך מהם כראשית חסר למר השימוש
ענינו יותר מהם כלומר יותר נרע לך ממה שבלבנו
לדעלה ויש בענין פחות ויצא גבול בני דן מהם
ויעלו בני דן וילחמו עם לשם וילכדו אותה יהושע
כלל הגבול יצא לבני דן פחות מהם לפי יצאו ונלחמו
עם לשם ויש במקום בית ממחרת השבת יניפנו
הבהן ויקרא כמו במחרת וכן ביתם זבחכם יאכל
וממחרת ויקרא מסני בא דכרס כמו בסני
עתה מקרוב כמו בקרוב מהיכלך על ידושלים תליס
כמו בהיכלך מפני עוללים תליס כמו בפי ואפשר
שימיה כמותם מגל צורדי הייתי חרפה תליס כלל

במהרה וליפי שהדבר השלם וזגיע זמנו וכדירור
 נקרא מלא אמרו בענין הכריתה בלא יומי תמלא אינו
 וכן התמלא בשוכות עורו . אמנו . ויא כי ואלף
 תמורת הכפל ושרשם מלא או יהיה פדיוש בלא יומי
 תמלא כמוקש יבש מלא . כלו קודם זמנו תבא כפתו
 להשלמת ימיה ותיבש והו דרך משל שימות . בלא
 זמנו או תסוד הצלחתו ממנו בקרוב וכן בכסף מלא
 כראשית . כלומר בדמים שלמים והפעל הכבד ואני
 אבוא אחריך ומלאתי אה דבריו . מלכיס והשלמתי
 וימלאום למלך " שמנו " והוא קל הלמד פ" השלימוס
 כי מלאו אחרי " כמדבר והוא קל הלמד פ" השלימו
 רצון הבורא לשמור מצותיו וללכת בדרכיו ויש לפר
 מזה והממלאים למני ממסך בלומר משלימים לו
 הממסך ויש לפרש מזה מלאו השלימי כל השלימוס
 ביחד כלם וערכו אותם . מלאהך דמעך " שמות " פ"
 בשתמלא התבואה שלך ותתבשל תן ממנה הבכור
 דמעך היא התרומה שיפריש מן התבואה תרומה
 אחר הבכורים ואפי' שאמ' דמעך בעבוד היין היורד
 בדמע מן היקב . וכן המלאה הזרע " לכריס " וחס
 הנסמך כלו בלאה הזרע והיא תבוא הזרע כשתתבשל
 וכן היין נקרא מלאה וכמלאה מן היקב " כמדבר . כי
 ואין הענינים נדדכין ביקב עד גמר בשולם **מלח**
 במלח תמלח . ויקרא " מסימלח בסגול . וסלא
 נזכר פועלו מהנוסף והמלח לא המלחת " יחזקאל ידוע
 כי שמים בעשן נמלחו " ויעיה " ענין השחתה ובלויה
 וכן ובלויה מלחם " ירמיה . בלויים וישינים " ומזר
 עוד ארץ מלחה לא תשב " ירמיה " ומשכנותיו מלחה
 אינו " ארץ פרי למלחה " תלמי " פ" ארץ גזרה ושממה
 שלא תצמח כלומר שנגזרה מן הישוב . וכן ברית
 מלח עולם " כמדבר " פ" ברית גזר שלא תפסק גרן
 ממלכה עלי . וראל לעולם לו ולבניו ברית מלח " ד'
 ברית גזר שלא תפסק הממלכה מבניו לעולם וקרוב
 לענין זה הקושף למלח עלי שיה " אינו והמלוח הוא
 מן העשבים הקשים ודועים שלא יצמחו כי אם במקו'
 קשה דומ' למלח ויש אומרים שהוא הנקרא בלעז
 אורטיגא " ויא כי הם צמחים מלוחים בטעמם ויקראו
 בערבי גאפול . ממלח שחוד קדש " שמות " אמר בו
 התרגום מערב כלו שיהיו הטמיע שחוקים ומעורבים
 יחד הישב ופ" רבי שלמה כי מזה הענין נקראו תופשי
 חמטוש מלחים וידאו המלחים " יונה מלחך וחבלך
 יחזקאל " לפי שמחפכין את המים במשוטות בשמנה
 והפינה כשהן יושבין באדם המהפך כקב בצים
 לערבן במים וכל דבר שאדם רוצה לערב יפה יפר
 מהפכו באצבע או בבזך ואפשר שיהיה פירו ממלח
 מענין מלח כי מלח סדומית היה בה כמו שנוכר

מלח בפטום הקטרת מלח סדומית רובע
 ונמלחתי מ דו . ושמנו " והיה הנמלח
 מחרב חזאל " מלכיס " שאלו גם ונמלטה " ירמיה . פ"
 אם איש ואם אשה ונמלטה מלעיל והיה דינו מלרע
 ביהוא בינוני או יהיה עבר ופ" בן האיש אשר גם
 והאשה אשר נמלטה ויש אומרי כי הא ונמלטה נוספת
 לפי הוא מלעיל אמלטה נא שמה " כראשית . מלרע
 אמלטה נא וראאה את אחי . שמנו . מלעיל " כי המלח
 אמלט אל ארץ פלשתים . שמנו . המלח על נפשך
 כראשית " והפעל הכבד נפשו מלח בצרי ומלח רוא
 את העיר . קהלת " בפתח ימלח אי נקי . אינו הממלח
 את נפשך " שמנו . וקל ברנליו לא ימלח " ינל " פ"
 לא ימלח נפשו " והחפתעל ואתמלטה בעוד שני אינו
 ענינם ענין המלטה וידוע הוא וע' א קרוב לזה שמה
 קננה קפוזתמלח " ויעיה " וכבר אחר והמלטה זכר
 ויעיה " ענין השלכת העובר בלידה " ומזה הענין
 כידודי אש יתמלשו . אינו . כלומר יושלכו ויתפזרו
 וכן בשרש פלטה הם שני הענינים האלו קרובים זה לזה
 והכל ענין אחד . וטמנתם במלח ירמיה " בשש נקודות
 פ" חמר שעושיין מסיד ומחול ודומה לו . בדבר
 רזל וא' ע' ג' דעבר בהו המלטה פ" שתקן מקום הנחת
 הקורות בסיד ואעפ" שיש מפרשים אותו מקום הנחת
 הקורות זה יותר נכון כי הוא אמר ביקוריה לא תויה
 חזקה והוא החורים מקום הנחת הקורות מה רחוקה
 עוד וא' ע' ג' דעבר בהו המלטה . וכן בלשון ערבי
 נקרא אלמלח ועוד נכתבו בשדש עב **מלך**
 בחברון מלך שבע שנים . מלכיס " ומלך מלך
 והשכיל . ירמיה . ומלכת בכל אשר תאח נפשך .
 שמנו " המולך תחת יאשיהו אביו " ירמיה " ועתליה
 מולכת על הארץ " מלכיס " החתמלך כי אתה מתורה
 בארץ " ירמיה " הן לצדק ימלך מלך . ויעיה " יי ומלך
 לעולם ועד . שמות " מלך עלינו מלכי עלינו . שופטים
 לפני מלך מלך " כראשית ומלך בשש נקודות והקבוץ
 ארבעה מלכים . כראשית " ונכתב באלף חמשך . לעת
 צאת המלאכים " שמנו " והשם מלוכה . וארת רבר
 המלוכה לא הגיד לו . שמנו " ומ' א' ממלכה ושריה
 לך " הממלכה " ד' ה' ממלכת כהצם . שמות " ותהי
 ראשית ממלכתו כראשית " לא נעשה בן לבל ממלכה
 מלכיס . ומסקל אחר ממלכת עוג " לכריס " בשוק
 את ממלכות ישראל . שמנו " ומבלי גם נוספת מלכות
 כסדים " לניט עד מלך מלכות פרס " ד' ה' " ומלכותו
 בכל משלה " תלמי " וקבוצו ארבע מלכיות " לניט
 ולפי שחתיו והוא שיהיה בא היור שהיא מקום החא
 בקבוץ תמורת חתיו כמשפטה לבאתמורת החא וכן
 נהגו בקבוץ גלות גליות ויש מפרשים מזה למלכת

מאת ה' הקרוב לענין זה ממניס על הכלים אשר מנר
שר הסריסים "לניל" תרגום ויפקר שר השבחים ומני
רכ קטוליא "מנה" ויכינו את המנחה כראש
אל תפן אל מנחתם "כמד" ר" המלך
הזאת אומר" כי המס שרש ויתכן לומר כי המס נוסף
ושרשו ניהו וזהו הקרוב לענין כי ענין מנחה מענין
נחה כמו שנקרא גב ארוחה מענין ארחה אבל לא נוכל
לכרר האמת מפני הקבוץ שלא מצאנו במקרא ולמה
שנהגו לקרוא במשנה מנחות בשוא תחת המס דומה
כי המס שרש" וכן היא הקריאה בפי הכל מנחות אכ'
המס שרש כמו שתאמר מן גבעה גבעות כן תאמר
מן מנחה מנחות ואם תהיה המס נוספת היה ראוי
לומר מנחות בחרק תחת המס כמו מן מצוה מצורת
ובן מחתה מחתות בפתח מפני החיות ונקראת עולת
הערב מנחה הקטר את עולת הבקר זאת עולת מנחת
הערב. מלכיס "משאת כפי מנחת ערב" תלכיס. והי
בעלות המנחה ויגש אליהו הנבי" מלכ" פ" בעת עלו'
המנחה. וכן אמר לעולת הבקר מנחה" ד" ה" והי
בבקר בעלות המנחה. מלכיס" בשעה שמקריבין
מנחת הבקר וכן נקראת תפלת המנחה לפי שהיא
בעת עלות המנחה בערב והוא עת נטות השמש ואי,
יושב משומם עד למנחת הערב " ובמנחת הערב
קמתי מתעניתי "עורא" מנע אשר מנע
מטך פרוי בטן " כראשית " מנעך יי מכבוד
כמלכ" בל מנעת סלה" תלכיס כי לא ימנעני ממך "
טמול" ואמנע נהרותיה ויכלאו מים רבים. יחוקל
מינע בר יקבורו לאום. מעלי " מנע רגלך מיחף ירמי'
אגיד לכם לא אמנע מכס דבר " ירמיה " לא ימנע טוב
להולכים בתמים " תלכיס. וימנענה בתוך הכו " אינכ
והנפעל כי נמנע מבית אלהיכם " ינל" אל נא המנע
נמדבר " המנע מרשעים אורם. אינכ. וימנעו רביב'
ירמיה ענין המניעת ידוע מנר כמנור אורג'
טמול" הוא העץ שמקפל עליו האורג את הבגד ויתכן
בי שרש המלה ניר מן נידו לכם ניר. ירמי'. ובן תרגום
עול נירא והעץ ההוא דומה לעץ העול וית באבסן
דגודאי וכן תי' היתר הארג " מסס כמסס
נוסס " יסעיה " למס מרעהו חסד " אינ'
והוא תאר במקום נפעל או יהיה תאר יוצא והשם
וכחזריו למס ידיו והפעל הכבד המסוא את לבבינו "
דכריס. והנפעל וחס השמש ונמס " סמנת. ונמסו
החרים " מיכה " וימס לב העם " לכרי" וימסו אמוריו
סנפטס " והוא גם בן חיל אשר לבו כלב הארחה המס
ימס " טמול" פ" הפסו' אאולכז אשר הושי לא טובה
עצת אחיותפל בפעם הזאת כי מה שאמר והכיתי את
המלך לבדו אביך איש מלחמה ולא ילית את העץ ומת

שאמ' והיא יגז ויפז ידים והחזרתני אתו עם כל העם
אשר אתו ותלא יתכן כי אתה ידעת אותך ואת ינשו'
כי גבורים המה ומרי נפש כרוב שכול בשדה והנר
הם נחבאים באחת הפחתים באחת המקומות והיה
בנפל מנחה ישראל בתחלה כלומר הראשונים שיפלו
בהם יצא הוא מן המחבואים והגבורי אשר אתו ואמר
היה המגפה" ויקראו הם אנשי דוד
היתה מגפה בעם אשר אחרי אבשלום כלומר רדפו
אחריהם כי היתה המגפה בהם ונתנם יי בידנו והוא
גם בן חיל פ" ושמע השומע קולם והוא השומע אפי'
יהיה בן חיל ולבו כלב האר' המס ימס לקולם ולמה כי
ידוע כל ישראל כי גבור אביך ובני חיל אשר אתו "
תמס יהלוד " תלכיס. והתיו נוספת והוא בשקל הכל
עשו ובהא נוספת בקדוח אש המסים. יסעיה היתה
ראייה הסמך להדגש לחסרון הכפל ופי' האש המסס
פל דבר והאחר ממנו הפס כמו המס ופי' ל' יונה למס
מרעהו חסד. אינכ " פעל יוצא והגבון שהוא עומד
וכן פ" אומר על מה שאמר למעלה בהתרעמו על
חביריו אמר בעבור מי שהוא נמס ונמק ביסורין יותר
מרעהו אומרים עליו כי חסד ויראת שדי יעווב ועל כן
באו עליו היסודין היתה למס איכה למס עובר ראש'
שרי מסים ידוע מסת נדבת ידך " סמנת תרגום דיי
מחסירו כמסת חסרוניה " מסה המסיו את
לכ העם יתנע כמו שכלול המס יהלוד "
עריס אמסה" ותמס כעס חמודי תלכיס ענינס כענין
מסס וידוע וכתב ל' יהודה כי המסיו בא על דרך
לשון ארמי' אישתיאו חמרא וכן עשו בכל תגמולהי
עלי שנהגו בו על דרך ידוהי ורגלוהי כי על דרך לשון
עברית מה משפט ע' דרך השלם המסיו בשרק ביו כמו
נטיז רגלי וכבר כתבנו דקדוקי בולק היקרו' בשרשו
מס" מסך בקרבה רוח עושים. יסעיה " ענין
תערוכת ובלבול וכן בענין המוג שהוא
תרעוב המס עם היין מסכה יונה ושתו ביין מסכתי
מטלי' ונחם מלא מסך " תלכיס " בשש נקודות ומ א'
לחקור מסך. מטלי' " למני מסך. וכתב ל' יונה בזה
השרש באחד מהפנים כל אבן יקרה משוכתך יחוקל
כלומר מתערבת עמך והנכון כי הוא משרש שוך
חסד משוכתי. יסעיה " ואף על פי שזה בסמך יורה
בשין אחיהם כלומר גדרתך היא מהאבנים יקדורת
מסר למסור מעל בני כמדכ" והנפעל
וימסרו מאלפי ישראל " כמדכר "
ענינס ענין הנתינה בכל לב והשימה ברשות אור'
הן כדבר מהדברים הן בנוף האדם עצמו

ביניהם ויש לפרשם כמשמעם כי פ' מסיני ר"ל מסיני
נגלה כבודו ובא לישראל ופ' מהיכלך על ירושלים
כי משם תבוא להם היראה כמו שאמר נורא אלהים
ממקדשיך תליס" מפני הכבוד השוכן במקדש לפ'
לך יובילו מלכים שי ופ' מפי עולל' כי מעת שיתחיל
התינוק לדבר יודע עז הבורא כי הפליא האדם בנשם
השכלית ולא יודע זה הדבר עד שיתחיל לך בדפיו וש
מכל צוררי מכל מה שעושים לו צוררי היתו חרפה
להם לדואים אותי ופ' ומלפנים ונ' צדיק' יסעיה" כמו
מי דגיד מראש" יסעיה" שאמר כלומר מתחלה
צעה, שעלה במחשבה ונגזר דבר כרש ועד עתה מי
דגיד או מי השמיע זה יהיה לעתיד ופ' לא יהיה משם
עיר עול" יסעיה" שלא יצא משם לקבר עולימ' ולא
זקן שלא ימלא ימיו ופ' מטרים שום אבן שימו לבככם
חגי" מהעתים שעברו שום שום אבן עד היום הזר
ופ' מאין כמדוך יי" ימיה" ממה שאנו רואים שאין
כסוף ידענו כי גדול אתה וגדו שמך בגבורה וממחרת
בא בכס כי לא יבא על מחר ומחרת בירת השימוש
לעולם ותכנס עליהם השימוש וכאשר תבא המלה
הזאת עם הכנויים נכפלה ברוב זה עמי כיניו המדבר
בעד עצמו והמדברים בעדו ועם כיניו הנמצא
הנמצא והנסתר והנסתרת יאמר למדבר בעדו
ממני ודגש המס' השניה להבלעת נון ודגש הגון
להבלעת נון השני הנכפל וכן למדברים בעדו
כמנו ולנמצא ולנמצא נפל הדגש השני מסך מסך וא'
בהפסק הנמצא בדגש חקף שיהיה ג' כן זולתי ההסרוך
ולנסתר לנסתר כמנו מסך וכבר בא בלא כפל המדבר
בעדו שעו מני" יסעיה נסע ונגלה מני" יסעיה"
פה מני יהלך" אינו" לעשות תעצה ולא מני" יסעיה
ובסגול המם רברי עונות גברו מני" תליס" וכן בא
עם הנסתר בלא כפל וכיניו עם האור שמך מני" ו
אינו" המם בסגול והגון רפה בשוא ובא הגון דגושה
ובסגול והמם בחרק מאויבים נהו" תליס" ועם כיניו
הרבים בהא מש ומנוס אבד מנוס" אינו" ויבא בענין
חוץ אין לו ממנו בן או בת" טוכטיס" פ' אג' לו חוץ
ממנה בן או בת ואמר המסורת עליו ששה סבורים
ממנה וקורים ממנו ולא קם ולא זע ממנו" אסתר" ועל
העבים אציה מהמטיר עליו מטיר" יסעיה" שלא ימטירו
עליו והוא בן בלעל מדבר אליו" סמואל" שלא יחוש
לדבר אליו והשבתוך מזונה" יחוקל" מהיות זונה
וכן ימאכך ממלך" סמואל" מהיות מלך ויסירה
מגבורה" מלכיס" מהיות גבורה לכו ונסחידם מגו
תליס" מהיות גוי גם מיום אני הוא" יסעיה" קודם
היום כלימר קודם הזמן בצל חשבון עמרו מכח נשים
כתב ר' יונת כמו מבלי בח וכן כתב רבי שלמה ואאול

פירש חננים מפני כח אויביהם עומדים בצל חשבון
במנים ועוגב" תליס" כלי מבלי הנינון והגאון רבינו
סעריה פ' אותו כמו מינים כלומר במינים רבים
מבלי חנון מנה ואתח תמנה לך חיל" מלכיס
מנה מספר לכבבים תליס" ומניתי אתכם
לחרב" יסעיה" למנות ימינו בן הודע" תליס" והוא
מקור ור' יונה כתב שהוא שם ונכון הוא וכן כתבו א'
זל והנפעל גם זרעך ימנה" נראשית" לא יספרו ולא
ימנו" ל' ה" והשם והממלאים למני ממסך" יסעיה
כמו מנין כלומר למנין הכבבים והם שבערה ככבי
לכת ויש מפרשים שהוא שם כוכב כולם והדומים
להם ענין מנין ומספר ותבד' יהודית בזה הענין
המנה יהיה לכם" יחוקל" ור' יונה השיג עליו לדעתו
ואעפ' שהיה מנה משקל כמו שפירש וכן שלשת
מנים זהב" מלכיס" זכסף מנים אלפים" עזרא'
אעפ' י' יש בו מנין ידוע והמנה הוא ששים שקלים
ומשקל עשרים גרה כמו שאמר המשקל עשרים גרה
עשרה שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה
שקל המנה יהיה לכם" יחוקל" ומה שחלק המנה
לאילה המשקלים כי כל אחד היה משקל בפני עצמו
ובין בולם היה מנה וכן בכל משקל יש בו כנין ידוע
כמה אונקיות יש בו וכמה פשוטים יש בו והנה ר"ל
וכן המנה במקומות בענין משקל שהוא הליטרא
באמרים מנה דבלה ובמקומות בענין מנין באמרים
בתולה כתובתה מאתים ואלמנה מנה והוא מאה זה
והכל אחד כי לא נקרא המשקל מנה אלא מפני המכפר
הידוע שבו כי במקומות אלו קודים לטרא ולעשרים
זו ומזה עשרת מונים" נראשית" פ' פעמים ילפי
שהם מנין באמרי בזה הלשון וע' א אשר מנה ארת
מאבלכם" דניאל" ולילות עמל מנו לו" אינו" וימן"
דג גדול" יונה" וימן להם המלך" דניאל" חסד ואמת
מן ינצרותו" תליס" צווי חסד כמו צו את בני ישראל
ומשפטו מנה בלם ענין הזמנה ומתנה והשם למשה
היה למנה" יקרא" פ' מתנה וחלק מנה אחת" סמואל
אפ' מנת שועלים" תליס" מנת חלקי ובוסי" תליס
ומשלוח מנות" אסתר" אח תמרוקיה ואת מנותיה
אסתר" ענין מתנות וחלקים ובא בתשלומי מניורת
הלויים" כחמיה" מניות המשוררים והשו"עים" כחמיה
ובתמידת היוד באלף מנאות התורה" כחמיה" פירוש
חוקי הכהנים שצותה התורה ובאו סמוכים בקמץ על
דרך המוכרת להקל הקריאה כי היו ראויים מניורת
מנאות הפא בחרק כסו צדקות ברכות בכמך ובא
השם מבלי הא ויקראו בני ישראל את שמו מן שמות
ומנך לא מנעת מפייהם" כחמיה" והוא בשקל צוקו
לפי שלא ידעו לו שם קראו לו מן כלומר מתנה וחלק

מץ מצה תהיה "יקרא" ההא לבקבה מצורח
 תאכלו "סמנת ידוע ול יונ הביאו בזה השרש
 במשפטו באלו המלו הספקיות ואפש' ששרש המלה
 הזאת נצה כמו מסה ומריבה או יהיה גרשה מצץ "
מצץ למען תמצו והתענתם מוזי כבודה יסעי'
 ענין המצצה ידוע וכבר כתבתי כי אפש המץ
 יסעיה בשרש מוץ. **מצא** מצא חן במדבר
 ורמיה "ולא מצאה היונה מנוח" כרתסית "
 אם הגד הגידו אותה לי שבעת ימי המשתה ומצאתם
 סופטים "ויאמר לא מצאתיה " כמוצאכם אותו "
 כרתסית "במשך ששמו להרחיב על האלף כי מוצאי
 מצא חיים " כי חיים הם למוצאיהם " וישרים למוצאי
 דעת "משלי" ומוצא אני מר ממות " קהלת. אין
 בשורה מוצאת "סמנל" נחה האלף במוצאת שלום
 סיר " בהראות האלף בתנועתה ופירושו אין בשורה
 מוצאת לך מקום עתה שתבשר היום הזה וית' לית לך
 בשורתא מתיבא לך מצא החצים "סמנל" ומצא
 חן ושבלי טיב. משלי ימצאת חן בעיני "סמנת ומצאו
 מרגוע לנפשכם "ירמיה" והצרותי להם למען ימצאו
 וירמיה "פי' למען ימצאו צרות רבות ויאמר כל אחי
 אוי ולי על שברו וגו' ועוד אני עתיד לפרשו בשרש
 צור " את כל המוצאות אותם " יהנסע "פי' הקורות
 המוצאות אותם. אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא
 להם. במדבר "ונמצא להם או יהיה פי' ויספיק להם
 ופי' אאול כו כן כאשר יתאו תאוה צאן ובקר היה להם
 הרבה אך לא היו יכולי' לאבו ממנו עד שיביאו לפתח
 אהל מועד בעבור זריקת הדם והקטר חלבים ואמורים
 כמו שכתוב איש איש מכני ישראל ועוד אם לא היו
 בני ביתו טזורים לא יאכלו מכנו כמו שכתוב אשר
 יאכל מבשר זבח השלמים אשר ליי ושומאתו עליו ונכרתה אמר משה
 הצאן ובקר ישחט להם שיוכלו לשחו בכל מקום ומצא
 להם באמת יספיק להם כי הרבה צאן ובקר להם וכן
 אם את כל דגי הים יאסף להם יספיק להם אבל אם זה
 לא יהיה איך יאכלו בשר שיספיק להם ענהו הק' ב' ה'
 היר יי תקצר אני אתן להם בשר שיספיק להם זולתי
 צאן ובקר ודגים וכן הנפעל בענין הספיק ואל ארץ
 גלעד ולבנון אביאם ולא ימצא להם "זכריה אעפ"י כן
 לא ימלט מזה הענין את כל התלאה אשר מצאתם
 בדרך "סמנת" ומצאוהו רעות רבות "דכרי' ומצאו
 עון מלכוכ " האלהים מצא את עון עבדיך " כרתסית
 ולא מצאו להם כן "סופטים" ואם לא מצאה ידו "
 והשם על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא תליס
 והפי' על דרך דרשו יי בהמצאו יסעיה " והנפעל ולא
 נמצא חרב וחנית סמנל. כי נמצאו בעמי " ירמיה "

כל נמצאין אסרו יחדיו " יסעיה " פי' הנמצאים כן "
 הנמצאים בשושן אסתר " בשוא הצדי במשקל אהם
 נטמאים נחבאים במערה אשר למצא אתו " כרתסית
 אם המצא תמצא בידו "סמנל. כולא ימצאו לנו הדור
 יהנסע לל לא יספיק והפעל הכבד וכארח איש
 ימצאונו אימכ. והנה אנכי נמציא את האדם איש
 ביד רעהו וכיד מלכו "זכרי' " ולא המציתך ביד דוד
 סמנל. וכא על דרך בעלי החא בתמורת האלף כהא
 כמשפט. ואת העולה דמציאו אליו לנחחיה " יקרא
 כולם ענין המציאה והוא כענין הזמנה ולפי העני הזה
 נוכל לפרש אין בשורה מוצאת מזדמנת כלומר לא
 יזדמן לך שכר בזאת הבשורה " **מצר** ודוד
 אז במצודה " וילכד דוד את מצודת ציון ד' ה'
 וכל צביה ומצודתה " יסעיה " בחולם ופי' כל העובדים
 והבונים עליה המצרו ללכדה ייסלעו ומצודתי הלי
 וישב דוד במצודה. סמנל. על שן סלע ומצודה חייב
 והקבוץ לבית מצודות. תליס. ומכלי החא וישב דוד
 במצוד " ד' ה' " הוקל המם במס למני כמסך כי היו
 ראיות להדגש כמשפט " וה' כוץ בלשון נקבות ארת
 המערות ואת המצודות "סופטים" ישבו במצודות "
 סמנל. יבואוה במצודות " יחוקל. וכן בא בסמוך
 מצודות סלעים משגבו " יסעיה " במצודות עין גדי
 סמנל. ובמ' א' ובנה עליה סצדים גדולים. קהלת
 בר אלו והדומים להם הם ענין הבגדלים והגבוהים
 וחלעים הרמים ומה שאמר וישמע דוד וירד אל
 המצודה "סמנל" כראה כי היה בסלע ההוא ניצורה
 כי ימצאו מערות הרבה בסלעים או המקום שהיה דוד
 בו היה גבוה מהמצודה וכן ויעלו אותם עמק עכור
 וירדתי על ההר' כמו שפירשתי ואין וירד כבי ויעלה
 כאשר חשב' יונה כי לא ימצאו שתי כלות במקרה
 זה הפך זה וזה כנגד זה שיעשו שלום ביניהם פעם
 אחת ויעלה זה אצל זה או ירד זה אצל זה " **מצת**
 שתית מצית " יסעיה " אך שמריה ימצו ישתו
 תליס " וימץ כל מן הגזה "סופטים" והנפעל ונמצה
 דמו. ימצה אל יסוד המזבח. יקרא " ומי מלא ימצו
 למו. תלי. פי' כי כוס מלא ענינם ידוע בענין המצית
מצח על מצח אהרן "סמנת. המס בעזרי מצחך
 חזק לעמת מצוס. חזקי כצח על
 מצחות האנשים " יחוקל. ומצחת נחשת על רגליו
 סמנל. טס'של נחשת וקראו מצחת שהיה כי מרת
 המצחה שנושארת על מצחן הנערות " **מצר**
 כל רודפיה חסיגיה בין המצרים. לויכה.
 כלומר בין הגדירים גדר מצר ונדר מצה

והגל הרגילי הרבה בזה הענין נתינת האדם עצמו בכל לב כמירוסכנח באמרו כמור עצהו לסיתה ראשונה כהני מוס ים עצמן על קרושת השם וזולתם הרבה וכו' אמר במשנה משה קבל הורה בסני ומכרה ליהושע כלומר שנתן ברשותו ותרגו ויתנהו יי אלהים ומכרית ותרגום אשר מגן צריך בידך ומכר שנאך **מעד** ולא מעדו קרסולי "לא תמעד אשדיו" ביי בטחתי לא אמעד "תלוי" והפעל הכנר מתנידחם המיד המעד . תלוי . וים מזה והעמדת להם כל מתני יחוקל" על דרך ההפיך והתאר לנקבה משלא נכר פעלו מהרגוש רגל מועדת או יהיה השדק תחת החלם והיה פועלת מהקל והשם נכזו למועדי רגל "אינכ" כיו עני השמטת רגוף לנפול ותרגו ולא מעדו קרסולי ולא אודעו יא רכיבתי" **מעו** מעי מעי אחילת ורמיה "על בן מעי" למואב בכנר יחמו ישעיה "ממעו הרגה" יונה "וצאצאי מעיך כמעותיו ושעיה . האחד מהם מעי בפלס כלי פרו שבי . אבל כמעותיו הוא משקל אחד האחד ממנו מעו ופירוש וצאצאי מעיך כצאצאי מעי חים וחס הרגים ואמר בן על דרך רדגו לדוב בקרב הארץ ומעים ידוע בדברו וזל בא זאב ונטל את בני מעים והוא כלל האברים הפנימים וריאח וחלב וחכבר והרקים ונחנו קריאתם מעים בלשון שנים מפני הדקן שהן כפורי וכסובבין וכן הריאה היא שתי ערוגות ומה שאמר המו מעי לו ורמיה "המון מעיך ורחמיק" ישעיה "הוא אומר על הלב שהוא בעל המחשבה גולת כן החמיה וזולתה וכן רבים ותורתך בתוך מעי . תלוי כאלו אמר בתוך לבי כי הלב הוא מכלל המעים ואמר המו מעי בלשון רבים לפי שהלב עקר המעים תלה המעים בו כי הוא עקר חיי הגוף אף כי האיברים הפנימיים הסמוכי אליו אבל מעי חכברו "איכה" יתכן על הלב כמו שאמר נהפך לבי בקרבי ויתכן על הדקן ועל שאר המעים כאלו נעברו ונשחתו ומה שאמר מעי עשת שן שר אומר על הבטן ולפי שהמעים מבפני לבטן קרא לבטן מעים וכן תרגום בבטנה במעיה רים כמעיות על אבני החול לפי שבהם אבנים קטנות דומות המעורת הנזכרו בדברי חזל מעות קטנות וזולת זה מה שזכרו הרבה בזכר המטבע וכן תי בפרהויה והם אבני החול שהם פירודות קטנות **מעט** הן מחבל ימעט משלי" אל ימעטו לפניך כחמיה "והדבירם ולא ימעטו" ורמיה "והשם מעט מים בבלי" מלכים "הלא מעט ימי חדרל . אינכ" כמעט שכב" כחשיות" כמעט נטו רגלי" תלוי "המעט מכס" כמלכר " אבל

לפקרש מעט הוא תאר כי למקדש קמוץ ואינו סמוך ומעט הוא לו וכן הקבוץ יהיו ימי מעטים "תלוי על כן יהיו דברוך מעטים" קהלת "ומ' א' השם לפי מעט השנים" ויקרא או הוא מקור והפעל הכנר והמעטתי לבלתי רדות בגוים "יחוקל" וחשישה אצבס ויקרא תמעט מקותו "ויקרא" פן תמעטני "ירעי" המרבה וחמעיט "סמל" וכבר אח' ובטלו השוחנות כי מעט קהלת" והוא יוצא כמשפטו ופי' כי מעטו השוחנות כלומר שלא יוכלו השנים לשחוק ולכסוס המאכל כי אם מעט" **מיקר** ומעודי וכתות" ויקרא" ושלא נזכר פועלו שמה מעכו שדיהן" יחוקל ענינם ענין הע שוי כענין הסחיטה ופי' מעוד שביני מעוכים ביד וחניתו מעוכה בארץ "סמול" פי' תקיעה **מעל** מעל מעל בחרם יתנע מעל האחרון שהוא פתוח כלו ומלעיל הוא שם וגם הראשון הוא מלעיל מפני סמיכותו לשם שהיא מלעיל אבל הראשון הוא חציו קמוץ שהוא פ על עבר ור יהודה כתב כי הראשון מלדע ולא מצאנוהו יאנונו כן בספר המדויקים ומעלה מעל ביי . כי ימעו מעל ביי ויקרא במשפט לא ימעל פרו מעלי" כי הנריע ביהודה ומעול מעל ביי "ר' ה" ומעול הוא מקור ואפשר שהוא פעל עבר בשקל ולא יכול יוסף באשר כתב יונה ענינם הכחש והשקר חשן ואפור ומעיל סמול ומעיל קטן תעשה לו אמו סמול כי כן תלבשנה בנות המלך הבתולות מעילים הוא לבוש נכבד אבל מעל הנזכר הנח אינו כתבונת המעיל הכתוב בתורה כי זה היה כתבונת הכתונת כמו שאמר ועליה כתונת פסים וית מעילים כרדוטין וכן תרגם אפור בר קרדוט דבוץ **מען** למען ואשר יביאו בני ישראל" ויקרא למען אנסנו סמול" למעני המען דוד עכריו יוסף לא למענכם אני עושה" יחוקל . ענינם בעבור ופי' כי עכך הסליחה למען תורא "תלוי לפי שידעו בני אדם כי בידך כח העונש וידעו כי עמך הסליחה הנח אה חטאו ישובו אליך ויראו ממך שלא יוסיפו להטוא כתי שלא תענישם ואם ישובו תסלח וזכר כתבתי פירוש הפסוק בשדש ירא פי' אחר והלמד בלמען כמו בירת בעבור ולא יתכן לומר אותם מבלי הלמד ומגלי הבו ויתכן לומר כי שרש למען ענה פי' כמו ענין שהוא הסבה והעילה" **מער** במעיה אשר בשורה חכפלה כחש" אל מערת עדלם סמול את המערות ואת המצרות" סופטים . חפירות חרת הארץ והביאר יונה בשרש הזה כמעט איש וליות סביב מלכים ממערה גבע" מופטים" והגני עתה לפרסם בשרש ערה בעזרת האל

ותרגים ארי לא במורגי ברזלא אלא שיתכן שיחיה
הפרש מעט ביניהם שיהיה האחד גדול מחבירו או
משומה בעשיתו והקבוץ נרגש והמורגים וכלי הבקר
לעצים. סמנל "המרגים לעצים" ד"ה" **מרר**
וגם במלך נבוכד נצר מרר "ד"ה" ושלש
עשרה שנה מררו "בראשית" פ' ובשלש עשרה שנה
בני אל תמרודו. במלכר ואתנו אל תמרודו. והטעם
המה היו במורדי אור המס נוספת ושרשו יוד ופירד
המה היו ביר דת האור בלודר לערב ילכו וכחשך
לחתר בקירות הבתים "והשם" אם במרר
אם במעל. יהושע "בשש מקדות" ומ'א בן נעורת
המרדות. סמנל. וע' א' מרורים תביא בית "ישעיה"
וחסם ימי עניה ומרודיה. כמו בימי עניה זכור עני
ומרודי "איכה" ענינם ענין דלות ויפלות ועוד נכתב
בשרש רוד **מרה** אשר מרה את פי יי מלכ'
כי פרו בך "תלים" כי אותי מרתה "ירמיה"
ולא מרו את דברו "תלים" פ' האותות אשר שם בס
כאשר ציה כן היו וכן באו הצפרדעים והעריב או פ'
ולא מרו את דברו "תלים" משה ואהרן אשר שלח
עליהם כותבי מרי מרית. איכה. סורר ומורה לכ'
שמעו נא המורים. במלכר. ותהינה מורת רוח ראש'
כל אחת ואחת והיתה מורה רוחם כלומר מחלפת
ומשנה רצונם או יהיה שם בפלס ולרבר על יי תוער
והשם במ' א' כי בית מרי המה "יחזקאל" גם היום מרי
שיחי. איכ"ה "כי אנכי ירעתי את מריך" לכ' בסגול
המס לשוב לעבודתם במרים. נתימיה בחרק המס
והתא במסקל השם ואמרת אל מרי בית ישראל יחזקאל
וכן אל תהי מרי בבית המרי. יחזקאל. הראשון
תאר בשקל פתי והשני שם או ייה הגם הראשון שם
ויהיה חסר והנכון בו אל תהי איש מרי וכן ואני תפלה
ואני איש תפלה וכן אך מרי ובקשר רע "משלי" תאר
או שם חסר איש והפעל הכבר כי המרו את רוחו תל'
ופ' כי המרו משה ואהרן את דבר יי ורוחו כמו דברו
ויבטא השם בשפתיו שלא יכנסו לארץ ומרו בו
מרים הייתם "דברים" כמה ימרוהו במדבר תלים
ותמר את משפטי לרשעה "למרות עיני כבודו ישע'
משפטו להמרות וכן למרות עליון בציה. תלים
ובהמרותם תלן עיני "איכ"ה. דגש המס לתפארת ופ'
ובתמירת ההתוליס תלן עיני בלודר באמת ההתול'
אינם עמד אבל בהמרותם תלן עיני ואני שומר
תמיד האמת שהוא תמורת ההתוליס וכבר פרשתי בו
פ' אחר בשרש התלובשר לח כלם ענין שנות וחלוק
ודבר והמציה ומן הענין הזה ת' אל ארץ מרתים.
ירמיה "על ארעא דעמא סרבן ומעני זה את עני ישראל
מורה מארו. מלכיס. כלומר משתנה מאד ומרזחלף

ויש לפרש מרת רוח מענין מרידות ואעפ"י שאינו
משרשו כלומר כל אחת מהן כרגיזה ומכעיסה אותם
וכן המה מרו ועצבו את רוח קדשו. ישעיה "והענין
הזה קרוב לענין הראשון ומורה לא יעלה על ראשו
טופטים. הוא חתיר "מרח" וימרו על השחין
ויחי "ישעיה" ענין חבישה וחול מן מרוח
אשר "ניקל" שנמרוהו אשכיו ומעכו" **מרט**
ואמרטה משער ראשי "עורל" ואכה' מהם
אנשים ואמרטה "נחציה. ולחי למירטם ישעיה"
וכל כהן מרוטה "יחזקאל" והנפעל כי ימרש ראשו
והתאר מטה שלא נזכר פעלו מהדגש אל גוי ממסך
ומרט "ישעיה" ע' מ' והסנה איננו אוכל ענינם נפילת
השער או עור הבשר או עקירתו ובענין המריקה
והעברת הח' לדה חרב הוחרה וגם מרוטה "ולטבח
מרוטה" ויתן אותה למרטה. יחזקאל "והפעל מן
הכבר נחשת ממרט" מלכיס. ושלא נזכר פעלו
למען היה לה ברק מירטה "והיא מרוטה" יחזקאל
והטית בים דגושה לתפארת "מרץ" חבל
נברץ "איכה" מה נמצאו אמרי יוסר
תלים. קללה נמוצת "מלכיס" והפעל הכבר מרה
ימריצך כי תענה "איכ"ה ענינם ענין חזק ותקף
מרק מרקו דרמחיס. ירמיה "נחשת מרוק ל' ה'
ושלא נזכר פעלו מהדגש ומרק ושטף במים
ניקל וחשם תמרוק ברע "משלי" ענין המריקה
ידוע ופ' ומרק ושטף במים שימריקהו וישטפורו
היטב וכדברי רז"ל מריקה בחמי ושטיפ' בצונן והגעלה
בחמין ושטיפ' בצונן ומקצתם אמרו מריקה ושטיפת
בצונן והגעלה בחמין ומזה נקרא לקשות רגזשים
תמרוק לפי שהיא ממרק וזהמת הבשר ומנקהו ונתן
תמרוקהו "ובתמרוקי הגשים" אסתר "וכן נקרא
למים שנתכשל בהם הבשר מרק לפי שיש בו מריקה
הבשר ואת חמרק שפוד. טופטים" ומרק פיגולים
בלחם. **משש** אולי ימושני אבי והקל גשה
נא ואמושך בני. כראש ת" כי היה ראוי
לחדגש והפעל הכבר כי מששת את כל כלי "כראש'
ענין המשוש ידוע ויש לפרש מזה וימש חסך. טמנת
משח כי מן המים משותתו" טמנת ר"מ
מזה והכור ימי עו"ם משח עמו" ישעיה
או הוא כמשמעו וענינו משה ועמו. והפעל הכבר
ימשני ממים רבים תלים. ענינם ענין המשיכה
והוצאה ואבסך משי "יחזקאל" פ' כגרי משי והוא
ידוע **משח** יען משח "אותי" ישע' דברי
הנביא כנגד המשיח שחמשיח ואמר כן יען
משח יי אותי וגו' אסד משחת שם יראש' ומשחת את
חול מלכ' משח' בשמן טמנ' למשוח עליהם יא ג

שלא יכלה לנו אנה ואנה ובסמו' ומצרי שאל מצאוני
ה'ים כמו מזכנים זמני ואפשר שיהיה הנכרד מהם
מן המצר . קניס " ויאמר מן מצר מצרים כמו מן ענב
ענבים אלא שזה מן הרגושים או יהיה מן המצר שרש
אחר יצר או צרד כמו שכתבנו בשרש יצר וכן בדברי
רז"ל אילן הסמוך למצר מצרים ורחיב לו ודומה כי
דעתם שחמם שרש כי אמרו מצר לו מצר ראובן אחר
ויתכן לחיו שרש מצר צרד וכן ומצרי שאל מצאוני
בפלים סמדי מי שם ממרח " **מקק** ונמקד כל
צבא השמים . יסעיה " ובם אנחנו
נמקים ואיך נחיה " יחזקל " ומקו בעונם . ניקל ולשונו
תסק בפיהם . זכריה " והפעל הכבוד המק בשרו זכר
והשם תחת בשם מק יהיה יסעיה . ופ"י כי הבשם מחזק
הבשר ומעמידו והנה מק הפך שרשם כמק יהיה
יסעיה ובדברי רז"ל מקק ספרים וחוא מה שנקרב מהם
מקל מקל שקד " מקל תפארה " ירמיה . ובמקל
יד . יחזקל . אלה בצרי ובפתח מקל לכנה רחמי
ובכינוי ובקבוץ נפל חרגש כי במקלי עברתי " כראש
ומקלו יגיד לו " הנטע " ויצג את המקלות " כראשית
ואפשר שיהיה המלה הזאת מבעלי הגן והגם נוספת
מר כמר מדלי . יסעיה " כשפה הנוולת מן הדלי
ויתכן שרש המלה הזאת מרד מענין ויתמרמר
אליו " דניאל " שימי לך תמרורים " ירמיה " שהוא ענין
הגבוהות ולזה הענין נקראת הטפה הנופלת מן הדלי
אל הבור בשמעלים הדלי מן הבור מר לפי שנופלת
מגובה " **מרר** מר נפש . שמואל . כי מרים הם
סמויה " צעקה גדולה ומרה . ראש"י מרה
כלענה ימסלי . ובא האלף תמורת החאקראן לי מרא
כי מר לי מאד מכם " ית" . והיא מרת נפש . שמואל "
כי רע ומר עובד את יי אלהיך " יסעיה . אך כי מרר
נפש כל העם " שמואל " פעל עבר כי הוא מלעיל בשני
פשוטין ויתכן גם כ"י מר לי פעל עבר לפי שהוא פתח
או יהיה שם זולתי תאר ואעפ"י שכתארי פעלי דה כפל
מצאנו פרחים מעשים הם זכן על מר נפשי " יסעיה
שם כלו על שהצלת מר נפשי וכן ת"י דאוסף על חיו
ושזיב מכרד נפשי וכן הגה לשלום מר לי מר . יסעיה
והשם עם הא הנקבה מרה ובסמו' לב יודע מרת נפשו
מסלי " והדיש דגושה והביא יי יהודה עם זה מרת רוח
הזיה דאר להרג' ולחשיף המם והגכון שהוא משרש
מרה והשם בתשלום מרור והקבוץ על מצות ומרורי
כראשית " השביעני במרורים " איכה ובקבוץ הנקבו'
כי תכתוב עלי מרורות " אינה " אשכלות מרורי דברי
ומ' א' בשברון מתנים ובמדידות " יחזקל " ומ' א' בכי
תמרורים " ירמיה . והתאר וקטב מרורי . דברי כמרורי
יום " אינה " פ"י כמי אותם שהם מרורי יום וקסימול

יהיו כבעתים אותן היום בקללתם ו"ם כי הכף ניספת
ככו כחצות הלילה במשיגי גבול וענין וקטב מרורי
חזק החום הדומה לסס הסות ומ' א' מכפר תמרורים
ירמיה " ומ' א' וכמר ליולדתו . מסלי . בפלס כנס ומ'
א כי יסביעני ממרורים " אינה . ודנפעל ימר שגר
לשותיו " יסעיה " בפלס ותקל גבירתה בעיניה והפעל
הכבר אמר בבכי " יסעיה " פ"י אמר נפשי או
השומעים וימררו את חייהם " סמונת " וכבר אהר כי
המר שדי לי " רות " ודמר עליו כהמר על הבכור "
זכריה " וע' א' בזה הפעל אל תמר בו . סמונת " ולגי
שנקשר עם בית הוא בענין תמרד והנפעל בעא וריוח
לא נמר . ירמיה . בענין לא נתחלף וכתב אאל מזרה
אודה כל שנותי על מר נפשי כלומר אשתעשע כל
ימי על שהחלף לי שתסיף לי בשנותי ואמ' יי עליהם
יחיו כלומר עתה יר עתי כי על השנים הקצובות לבני
אדם ברצונך תוסיף עלימיהם כמו שהוספת לי וכבר
כתבנו בו ת"י בשרש חיה וע' א' שימי לך תמרורים
ירמיה " הם הציונים הגבוהים וכן הבעים אמרים
תמרורים " הנטע " כלומר בתמרורים שעשה הכעים
הש"י וההתפעל בהכפל המ' בענין הזה ויתמרמר אליו
דניאל " כלומר גבה והתעלה כנגדו ויתכן הכעים אפ"י
תמרורים מהענין הראשון . ופ"י הכעים אפרים כעם
תמרורים והנכון להיות כמר מדלי . יסעיה " מזרה
השרש ויחיה מזה הענין ענין הגבהה ונקרא נטף הדלי
כן לפי שנופל מגבוה כמו שכתבנו ישפוך לארץ
מידתי . מרות פתנים בקרבו " וברק ממורותו יהלוך
אינה " הוא כים המרה ו"ם כמו הם אשכלות מר ורות
דברים " והפעל הכבר וימררוהו ורובו " כראש"י כלו'
שהורו חציהם עד המרה . **כרא** שור זכרא
שמואל . וחלב מרואים . יסעיה **כרא**
יחזקל " ושלם מריאיכם . עמוס " מין ממיני הבקר
הגדולים ו"א כי המפוטמים שבבהמות יקראו מריאים
והזמח לו בדברי רז"ל אין ממרין ארת העגליכ אבל
מלעיטין אותם ואמרו אי זהו המראה ואי זהו הלעטה
המראה למקום שאינה יכולה להחזיר פ"י שמוריד
המאכל בבלעו של עגל במקום שאינו יכול להחזירו
מתוך בלעו לא חשוב הוא כבלע זהו המראה שאמו
לעשות בשבת בעת במרס תמריא אינה פ"י הגביה
מרג הגה שכתיד למורג חרוץ חדש " יסעיה "
קרשים נקובים ובהם יתודת של עץ או של
ברזל שרשין בהם התבואה ופ"י למורג החוץ לכורג
וחרוץ כי המורג כמו החרוץ והחרוץ כמו המורג
ששניהם עשויים לדוש בהם התבואה כי כן מצאנו
במקום אחר כי לא בחרוץ יודש קבח . יסעיה "

ופרשם ענין עיבה ופי' בן מסק ביתי בן שאעזב כל
אשר לי בידו והוא דמשק אליעזר וכן ממשק חרוול
שיחיה המקום נשמש ונעזב מלא חרולים ובא על דרך
והארץ תעזב מהם וכן ה' ממשק חרוול משמש מלוחי
ובדמשק ערש פירשתיו באו הדלת בן ארבע אותיו
מזג במתג ורסן עריו לבלום תליס ומרוג
לחמור" בשש נקודו ומתני בשפתוך מלכ"י
שלשתם ענין אחד ומתג לחמור הוא דרבן הברזל
החשוב בקצה העץ שדוקרין בו חמור למחרו במתג
ורסן ומתני בשפתוך הוא הברזל הארוך שמסימין
בפי הכהמה להנחית הוא שקורין לו בלעז פראן והוא
כמו ורסן אלא שאינו עשוי כתכניתו ויקח דוד את
מתג האמה מיד פלשת"י שמנל" ת"י תיקון אפתא
ובד"ה במקומו ויקח את גר ובנותיה מיד פלשתים"
אולי מתג האמה היא כלל לגת ובנותיה "**מתח**
מתים יחרישו" לויכ" ממתים ירך" תליס" מרני
מספר" יחי מתיו מספר" לנכיס" וכבודו מתי רעב
ושעיה" כלומר עם כבודו יהיו רעבים וכבר כתבנו
אותו בשרש מות על דעת המתרגם מתוך כחריב יפלו
ועשה" והשם מעיר מתים" לויכ" אין מתוס בבשרי
תליס" מבק רגל ועד ראש אין בו מתוס" יסע" והמס
נוספת כמס שלשום וענין המלה הזאת אנשים חריב
כלומר עיר נושבת ומלת מתים לא מצאנו היחיד
ממנה ומסקלה פנים זנים לא נמצא להם יחי אבל סאי'
שה"א במשקלם יש לו יחיד סאח **מתח** וימתחם
באחל לשבת" יסעיה ענין המשיכה והפרישה
וכן ברברי רזל מקו שמתח עמו ומזה וימצא חביע
באמתחת בנימין" נרמזית" והאלף נוספת והרניו
לנקבה והיא לסמיכו נהפכה כי מבלי הסמיכו אמתחת
בפלים אזכרה והנכון כי אמתחת אחד בסמו ובפוכרת
וזכורו לכניס יוכיח אמתחתו אמתתו ואלו הירי
מן אמתחת היה התיורפה והוא השק ונקרא בן לפי
שהוא נחת תמיד בכל עת שממלא אותו כי כאשר
הוא רק הוא מאסף ומקופל יחד ובעת שממלא אותו
מותחין אותו והקבוץ מלא את אמתחורת האנשים"
בפי אמתחותינו" נרמזית" **מזי** מ"י
תנזמני" עד מתי עשנת" תליס" למת
אנזיר שמות" ידוע" **כתן** סמתנים ועד
ירבים" סתניכס חגרים חגרה בעז מתניה
מסלי מצומדת על מתניו שמול" וקשת הסופר במתניו
יחוקל" פי' שהיה תלוי באזור מתניו הם החלצים מקום
שזנרין עליו" **מתק** מתקו לו רגבי נחל"
מתקו רמז" לויכ" פי' מתקלו חרמה איו
מתקמזו פי' הרמה" והפעל הכבד אסתמתיק בפז
רעה" לויכ" והוא על דרך חשאלת" והוא

פי' עזמד וכן אשר יחיו נמתיק כוד" תליס
והוא פעל יוצא" וחשם במתק שפתיה תרוחני" מסלי
בשש נקודות" ומ' א' וחדלה את מתקי" סופטים"
המס בקמץ חסף ובתוספת מס חכוכ מתקים" פי'
והתאר מה מתוק מרבש" סופטים" ותחי בפי מדבש
למתוק יחוקל" פי' כדבש שהוא לאדם למתוק בן
היתה מתוקה בפי והתאר בשרק מתוקה שנת העובד
קבלת" ומתוקים מרבש" תליס" ועל דרך חשאלת
ומתוק האור" קבלת" והאשר הוא בן ארבע אותיות
מהמה חשתי ולא התמהמהתי" תליס" לולא
התמהמהנו" נרמזית" ראו אני מתמהמה
שמנל" התמהמהו ותמהו" יסעיה" ולא יכלו
להתמהמה שמות" ואהוד נמלם עד התמהמהם"
סופטים" אם יתמהמה חכה לו" חקקוק" ענין כלם
ענין עכוב" ופי' התמהמהו ותמהו דהתמהמו
במחשבה ותמהו ויהיה בעיניכם פלא דבר זה"
נשלמה אות המס" שבה לל המתהלל אמן ואמן
ובשמו נחלל את הנז"ל נא
דבר נא באוני העם" שמות ענינו עתה" וכן כלם ר"ם
אל נא תהי כמת" כמדבר ענין חנה ובקש ובתוספ'
אלף אבא שא נא פסע אחיד" נרמז" אנא" והשיעור
נא" ויתכן האלף שרש וכבר כתבנו בשרש אן אל
תאכלו ממנו נא" שמות" פי' שאינו מבוטל כל צרכו
וכן ברברי רזל יוצאין במצח נא מאי מצח נא כל
שפורסח ואין חושן נפשין מצח **נאם** וינאמו
נאם" ידמיה" נאם פסע לדשע" תליס" חרבו
מאד נאם" ו" רינשכו אתכם נאם" ו" ידמיה" ענינם
ענין מאמר ומלת נאם הוא סם ואפשר שהוא סמך"
אבל וינאמו נאם הוא שם בשקל זבול וסוזחמסי שפת
לנאמנים" לויכ" והם הצחוס בל שונם יודע" בחמת
הדבר **נאף** ועין נואף שמרה נשף" לויכ
אשר ינאף" את אשת איש" ויקלל" וחכבר
אשר נאפה מסובח ישראל ידמ" האשה המנאפת
יחוקל" וינאפו את נשיו רעיהם" ידמ" וחשם לבלח
נאופים" יחוקל" ובהכפל למד הפעל ונאפומה מבין
שדיח" הושע" ידוע" **נאץ** וחוכחת נאץ
לבי" נאצו כל חוכחתי" מסלי" רעצת עליהן
נאצו" תלי" וינאץ בזעם אפו" לויכ" והפעל הכבד
נאץ" תליס" נאצו האנשים האלה במדבר"
ואת אמרת קדוש ישראל נאצו" ונאצוני והפר ארת
בריתי" עד אנה ינאצוני" וכל מנאצו לא יראוהו אפסו
כי נאץ נאצת" ונאץ הוא מקור" וחזתפעל עם הפעול
מזה חבנין ותמיד כל תיחס שמי מנאץ מספס
מנאץ" או הוא מורכב עם שלא נוכר פעלו כאשר
כתבתי בחלק הקדוק כבנינו בשרה הפעלים יא ד

למשך למלך " שמואל חשן בקמץ רחב וחחית בקמץ
חטף למשחה בחם שמואל לך נתתם למשחה כמדכ
בלומר בעבוד שאתה משוח וכחן נתתם לך ולבניך
ואת אחרן ואת בניו תמשח " שמואל " קום משחתי "
שמואל " והתאר הכהן המשיח " ויקרא " כלי משוח "
שמואל " כלומר כך נפל כאלו לא הורה משוח בשמן
למלכה למשיחו לכורש " ישעיה " אל תגעו במשיחי
תלים אמר זה העל האבות שהם גדולים ונסכים כמו
תמלכים שהם משוחים בשמן ותאר אחר ומשוח
בשפר " ירמיה " בחולם בפלס רחוק קרו וס' א כרוב
ממשח הסוכך יחוקל " קומוהשרים משחו מגן ישעיה
פ' שימשחו עליהם מלך כי כבר מת בלשאצר והמלך
הוא המגן ר' מגן ממש ופ' שימשחו ויצחצחו אותו
כדי להחלי אותו שלא יעבור בו כלי זין וכך מפרשי
בענין הזה בל משוח בשמן כמו שאמר כי שם נגאל
מגן גבורים ואמ' שהיה המגן כאלו לא נמשח בשמן
וחסם שמן המשחה שמן משחת קדש " שמואל הגפועל
כי נמשח דוד למלך ד' ה' " ביום המשח אותו " כמדכ
בלם ענין משחה בשמן או בזולתו רדוע הוא ולפי
שמוני המלכה והגדולה על ידי משיחה נאמר למני
אעפ' שאינו על ידי משיחה בלשון משיחה ומשחת
את חזאל " תמשח לגביא תחתך " מלכים וכן יען
משח " אותי הם דברי הגביא על עצמו . **בשך**
ואיש משך בקשת לתומו . מלכ' " אשר לא
משכה בעול " דברים " על כן משכתך חסד " פידוש
משכתי אליך חסד וכן משוך חסדך ליהודעך " תלים
על דרך ויש אליו חסד " תמשוך לויתן בתכה " איוב
משכו אותה ואת כל הבוגיה . יחוקל . הגם תקרא
בקמץ חטף כמשכש הצווי כי ציווי היה משוך בחולם
וכן קבלו וקריאתה בקמ חטף וכן מצאתי בספ מדוי
במסורת עליו ליה חטף ובא בחוק לגזרת פעל משכו
וקחו לכם צאן . שמואל . והגם מעמדת בנעיה במשכו
צדשתו . תלים במשך בקרן היובל . יהושע . והמשך
האורב " שופטים " פ' משך בשופר או משך דרעס
אשר אתו אל העיר לך ומשכת בחד תבור " שופטים
פ' ומשכת העם אליך בחד תבור ואמ' בלשון משוכת
כי פ' תוציאם בעל כרחם או תפתם בדברי עד שתביא
למלחמה כי היו מתיראים מפני חיל ססרא וכן פידוש
ומשכתו אלך אל נחל קישון את ססרא שר צבא יבין
את רכבו ואת המוני שופט " כי אמרו כי אצטגנינו
דאו מפלתו ומנצחו לצאת למלחמה ותקבה חזק לבו
ומשכו אל נחל קישון מושכים בשבט כופר . שופטים
פ' כי הסופר מושך העט על הספר בכתבו למ שוך
ביין את בשרי " קהלת " לנחשו ולמשכו ביין והגפעל
לאהמשך עוד " יחוקל " ומיהלא ומשכו " ישעיה "

וחסם נושא משך הזרע " תלים בשש נקודות ומשך
חכמה מפניגים " איוב " אבל כי גרתי משך " תלים "
הוא שסאומה הנזכרת בתורה ומשך ותירס ואמר
יוסף בן גודירן כי הם אנשי תושבנה וחכמה ר' לשון
אכן עזרא פ' פוח סוסים מזוינים משכים היו מיוחסי
אל משך כי משם יבאו הסוכי האביר תומים ומתאווים
אל הנקבה ופ' משך חכמה יקר החכמה כי הדבר
היקר ימשך שמו למרחו וכן משך הזרע כי הזרע יקר
לזרעו אף כי בארץ הגב ולטעם זה יאמר על נושא
הזרע לזרוע במשך הזרע . והפעל חכבר מן הדגוש
תחלת ממשכה " משלי " אל גדי ממשך ומורט "
משל ולא במשלו אשר משל . דניאל . וישב ומשל
על כסאו " זכריה ומשלח בגוים רבים . דברים
משל בנו גם אתה שפטים " ומשל מיס ער ים זכרי
מושל בנבורתו עולם " מושל עמים ויפתחחו " תלים
מושליו יהללו " ישעיה " וכבר פירשנוהו בשרש יל
וחכבר המשל ופחד עמו " איוב " חסם ומשל ממשל
רב . דניאל " הגם בחרק ובתוספ' הוא או חיו הבמשלה
וראשונה לממשלת היום לממשלת הלילה . כראשית
וממשלתך ב' לדור דוד . וממשלתך אתן בידו יעני
הדקבוץ לממשלות בלילה " תלים " הגם בכלם בכגול
ישראל ממשלותיו " תלים " הגם בפתח . וע' א הגה
כל המושל עליך ימשול " יחוקל " על כן יאמרו
המושלים " במדבר " מושלי העם הזה . ישעיה " וית
מהענין הראשון שלשוני עמא והציגני למשול עמים
איוב . והש' לחבין משל . משלי . משל הקדמוני ישעיה
והוא סמוך . ופ' משל מושל הקדמוני או הוא מ' א'
דאינו סמוך והקדמוני תאר לו . וישא משלו . כמדכ
למשל ולשנינה . דברים . וחכבר הלא ממשל משלים
יחוקל " וענין המשל הוא דמות דבר אל דבר ויש בו
גם כן דברים סתומים וכן בענין הזה זכרוניכם משלי
אפר " איוב " והגפעל נמשל כבהמות נדמו ונמשלתי
עם יודי בוד " תלים והגפעל ואתמשל בעפר ואפר
איוב " חכבר ותמשלוני ונדמה . ישעיה " והתאר
מזה לממשלים לבית אביהם " ד' ה' " לל דומה לר' ס'
בגבול כי גבולי חיל המהובא בחרק הגם כמו עתל'
המרסעת הערים המבדלות " **משק** ממסק
חרול פ' לפי מקומו מוצא חרולים כלו שיצמחו
שם מפני החרבן וי' מ' מלשון שוקק ישתקשקת ר' ל'
שיהיה המקום מלא חרולים והעובר שם ישמע קול
חרולים נושקין זה על זה בנשוב ברוח הרוח והודות
שרשו שקן ור' יונה הביא בזה השרש וכן משה ביהי
כראשית . והגני עתיד לכתבו בשרש שקק ואאל כתב
משק ביתי וממסק חרול כזה השרש בענין אתר

חמתה הנופלת נבלה חלב נבלה . ניקרא נבלתי יקומון
ישעיה "פ" עם נבלתי יקופון מתוך ומ' א' או בנבלת
זיה טמאה . נקרא " לא תליך נבלתו על העץ " דברי
אוהם משיקל אחד " ופעם ישתנה ופעם לא ישתנה
בכו שכתבנו בחלק חקדוק בשער השמות . וכן נאמר
בלשון נפילה על הגויה המתה ויסר לדאות את מפלת
הארה " נבל ימלא יין " ירמיה " ואחר נושא נבל יין
בשש נקודות ויש ספרים בחמש נקודות " פרוש נאמר
העור או כד היוצר כי כן כתוב ושברה כשבר נבל
ירצו " ישעיה " ונבליהם ינפצו " ירמיה " לנבל חרש
איכה . נבל ותוף " סמואל " . בנבל ובנוד בנבל עשור
תלס " בחמש נקודות אבל בכלי נבל " תלס " סגול
והמטות עליו לית סגול וחד . חזיה כבוד ונבל . ישעיה
עלי עשור ועלי נבל . תלס " בכבודות ובנבלים " ד ה'
הוא כלי מכלי הזמר . מכלי האגנות ועוד כל כלי הנבל
ישעיה . ת' מכהניא לבשי איפודא ועוד בני לוי אחרי
נבליא תבלי שמים מי ישיב " איכה " פ' גשמי שמים
ויתב שהוא מחעניק הראשון עני נפילה לפי שהגשמי
נופלים מן השמים . וכן יהי הסבל . כולסית . כי
משפטו מנבול **נבע** נחל נבע "משלי" . חסם
מבוע וצמאון למבועי מים " ועל מבועי
מים ינחלם " ישעיה " נביעת המים היא יציאתם
מהמקור " ותשבר כד על המבוע "קהלת" וכד דהוא
המדה והמבוע הוא הכבד שהמדה פמוכה עליו לפיכ
אמר ותשבר כד על המבוע . והכבד הוא מקור הדש
לפי קראו מבוע וכבר פ' בו פ' אחר בשרש כבר וכן
נקרא הדבור בלשון הזה לפי שהוא יוצא מהפה כמיס
מהמקור וסוליות יביע אומר . תלס " הגר יביעון
בפיהם " אביע חירות " תבענה שפתי תהלה " תלס
וכן יבאיש יביע שמן רוקח "קהלת" . אומר כי הזבוב
יבאיש שמן רוקח ולא יפסק הבאוש כי בכל עת יביע
הזבוב הבאוש ויצאו ור' יונה פ' בענין הדיבור כלי
מחב באושו כאלו ידבר ויכרז על באושו בחוץ וכא
על דרך וסמן ימינו יקרא והדר ר' יצחק אבן גיא פ'
מענין אבעבועות ומשדשו כי כתב כד ירא מבני
הכבד מפעלי הבפל כי כאשר יבאיש חסמן יעשר
אבעבועות **ננב** מלך הנגב "דניאל" בשש
נקודות צפונה ונגבה " כולסית " הוא
דרום בי ארץ הנגב מחתני " יהושע . פ' ארץ חבון
וחדרה וכן כאפיקים כנגב " תלס " . כסופורת כנגב
ישעיה " משיא בהמות כנגב " ישעיה " ותרנגו חרבו פני
הארמה גנינו אפי ארעא וכן בדברי רז"ל מנגב . וכן
שהורין וזולת זה נסתמש בלשון הזה הרבה ודוד
קס מאצל הנגב . על נגיב יהודה " ועל נגיב הירדסמאל
והאל נגיב הקיני " והאל נגיב צלג " . סמואל " (הכ)

בבלם שפי' חסידי ומקום החרב וחיבש או פי' דרום
וכן ערי הנגב סגרו " ירמיה או יהח פידוש אלה ארץ
מישורכי גם המדבר הוא מישור וחדדות עצמו נקרא
על כן נגב לפי שיש בפאת דרום חרב הרבה ואין בה
ישוב כמו בשאר הפאות מפני החמימות **נגר**
מי הגיד לך " כולסית " את מי הגדת מילין .
איכה " כמו אל מי " הגדתיו היום להיאלחך . דברים " .
בלוטר אספר ואקרא הדברים לפניו ואתן לפני
וחדאכי באתי אל המקום אשר הבטיח אבותינו לתת
לנו ובעל בנפים יגיד דבר קהלת " בצרו וכבוד המסך
וכן ותגר לבני ישראל . סמואל " תגר גיד למלך . ירמיה
בגדת מולדתה " אמת . ואתם הלא תגידו " ישעיה
תגידו וגידנו ירמיה " פ' תגידו עליו דבר שקר ונגידנו
למלך כמו שאמר לנו ונכתו בלשון וסלא נמר
פועלו ותגר לך . דברים " ותגר הגר לך " תת . ותגר
מקור ענין בלם ענין ספור אלא שענין התגרה יבא גם
על התחדשות הלא כן ענין סיפור אלא על התבר
שנעשה או נאמר נגר " משיחו " סמואל " בשש נקודות
באיך נגר . ישעיה " אעשה לו עזר כנגד " כולסית " .
כלומר שתחיה לפניו ולעיומתו תמיד לסדרו דוק
כבף כהיום כי הבעיסו לנגד חבוים " נחמיה " הילמד
בלמד לעומת ולמד לנוכח יאמר עם הלמד ובלרני
הלמד ובתוספת הוא נגדה נאלכל עמו " תלס " א'
תחיה הוא במקום למד השימוש כלם ענינם לעומת
תוכחו וכאשר המלה הזאת עם מס ענינה מדחוק כמו
והשב לה מנגד " כולסית " . מנגד גנעו יעמדו " תלס
כלומר רחוק לעומתי ונכחי ולא יקרבו אלי לפקדני
אתה תעמד מנגד . סמואל " ומה שאמר יעמדו מנגד
מרחק " מלכים " הגדת על הפרהק יחד או תוספת
ביאוד ומן הענין הזה נקרא ראש העם גיד ואתח
תווח לגיד . סמואל " מפני שהעם שמים פגיהם תמיד
זפוני אליו בכל עניניהם גיד חזר תבוט ורב מעסקו
ממלי " מסוף הפסוק למרנו פ' תולתו כי הוא חסר
מלת ימות ומסך הכתוב על המבין כי מצאנו
במקומות רבים במקרא חסר ענין מהפסוק לפי שהוא
מוכן ממנו וכן הוא משפט הפסוק גיד חסר תבונות
ודב מעסקות ימות בקוצר ימים ושנא בצע יאריך
ימים וא אל פ' מלשון תרגום בשני ענינים מסב
תרגום גידו אומר ימסך מן העולם פ' ישחוא רב
מעסקות אך שנא בצע יאריך ימים ויתר טוב מורה
מלשון ויתר ואיתגיד אומר ימות קודם זמנו וכן
נקראו מזה הדברים המופים והחכמות גידים מפני
שהבל פונים אליהם מפני חשיבותם . שפי' כי גידים
אדבר " משלי " **נגח** ועל דבך נגח אור " .
איכה " ולא יגח שביב אשו איכה " והש

החסם יום צרה ותוכחה ונאצת "ומ' א' ויעשו נאצות
גדולות בסגול חנ' שמעתי את כל נאצותיך בקמ' חנ'
והא ענין כלם ענין מאס ואשר הם מהפעל חבדר הם
קדובים לענין ההבעסה וכלם קדובים בענין **נאק**
ונאק נאקות חלל "מעיר מתים ינאקו" וישמע
אלדים את נאקתם "ענינם ענין צעקה" **נאר**
נאר מקדשו "בחוק" נארת ברית עברך"
בעיר ענינם ענין הרחקה והשלכה מן הלב "ואאולפי'
ענין השחתה וכתב עמהם נאור אתה כשקל יכול "
וחנפעל מזה אתם נארים "מלמכי" לולא האלף החד
רגש פאחפעל כמו נגשים " וכבר כתבנוהו בשרש
ארד " **נבב** ואיש נבוב לבב "אינכ" נבוב
לחות" **נבא** "סמנת" כבר כתבתי בשרש בייב
ולא קם נביא עוד בישראל לזכרים " יחזק
נביאיך. סמנת" כמו שאמר הוא יהיה לך
לפח כמו שהנביא מדבר לעם בשליחות ה' בן דבר
הוא בשליחותך מה שתאמר לו כמו שאמר ואתח
תחיה לו לאלהים ודא את לדעת הנביאים סופנים.
ואקרוב אל הנביא " ישעיה " לפי שהיתה אשת הנביא
קראת נביאות וגם לנועדיה הנביאה " נחמיה " כתב **ו**
יזנה כי הוא כמו הנביא כי אין נועדיה אשה וכרת
וכבר אמרו כי הוא שמעיה בן דליה וקראו נועדיה
בעבור אמרו לו נועד אל בית האלהים וזה לא יתכן
בלשון לעשות חנקבה זכר והזכר נקבה. וכבר כתבנו
מקצת מן החזמים בן בחלק היקרוק וכתבנו דערזנו
בדס שם ונועדיה היתה אשה נביאת שקר שכחתי
מבלש ושוביה להפחד נחמיה וכן שכר נביאי שקר
אחרים להפחידו כמו שאמר וליתר הנביאים אשר
מידאים אותי והנפעל ממני יקם י את דברך אשר
נבאת " יחמיה " ונכתב ביוז מדוע נבית בשם "י'
יחמיה. ונבאתי כאשר צותי" על יד אסף הנביא "
ולעתים רחוקות הוא ניבא " בן אדם הנבא אל נביאי
ישראל הנבאים " בקמץ. וסאר הנבאים נבאים "
יחוקל " בשוא " אשר שלחו י לחנבא. יחמיה. הנבא
בן אדם " יחוקל " והמקור בתוספת תיו איש פחזיונ
ברנכאותו " וכריה. ונא הענין הזה בלשון נפעל לפי
שענינו קיבל הנבראה מהאל ולדבר בה אל השלח
אליו יחיד או רבים. וההתפעל והמה מתנבאים יחמיה
והנבאו עד לעלות המנחה " מלכים " הנבאו בבעל
משפט הנבאו וכן והנבאתי כאשר צוני " משפט
והנבאתי חמתנבאות מלכהן. יחוקל. והנבא בתוך
חבית " שמוט " תרגום ואישחשי בנו ביתא " ובארץ
מלת והתנבית עמם על דרך בעלי הזא וכן וכל
מתנבאות " **נבח** לא יכלו לבוח " ישעיה
צעקת הכלבים **נבא** נבאות

נבט ונבט לארץ ישעיה "הז' שרש והוא פעל עבר
מהרגוש " ויא שהוא גפעל " וכבר אחר לא הביט
און כיעקב " במלכר " וחבישו אחרי משה " סמנת "
והבטת צר מעון. שמוט. חבטנא חסמימה. אל חבט
אחריך. כרלמית. המביט לארץ ותרגו. מל' והביט
אל עמל לא תוכל " חכמק " מתביט אל תלה " סמנ'
ומקור אחר בצירי חבט ימין וראת. מל'ס. והשם הנח
בה מנטנו. מביט מנטם " ישעיה. בפתח דמים
ועקרו כי חוביט מנטה. וכריה " המם בסגול ענינם
ענין חחשנחה " **נבל** נבל ציץ " פעל עבר
בפלס יבש חצור אכלה נבלה ארץ " ישעיה
נבל תכול. סמנת " מנבל עלה מגפן - וציץ נובל צבי
תפארתו וזיתה ציצת נבל וכנבלח מתאנה " ישעיה
וחתאר והעלה נבל. יחמיה. כאלה נובלת עליה ישעיה
פ"נקראת האלה נובלת לפי שעליה נובל" ופ" נובלת
מצד עליה " ועל זה הדרך מנלחי זקן. שזקנס מנלח
וקדועי בגדים שכגריהם קדועים וכן חגור כלי מלחמה
כלומר שמתניהם חגורים בכלי מלחמה וכן וחלך
אשר לא תמטיר עליה תיבש שיבש עשבה וכן העיר
היוצאת אלה כי אנשי העיר גם היוצאים וכן וחבא
העיר במצור ואם לא תשלי עמד ועשת עמך מלחמה
וחזמים להם וחבדר ונבל כעלה כלנו " ישעיה " בא
הקמץ תמזות חרגש כמו שבא גם בן וחד יעקב נזיר
משפטים וחד ונבל כדגש עין הפעל ועיקרם ויזר
וינבל או יהיה מבנין פעל ועקרו ונבל ובהעדר נון
השרש הושלח תנועתה על נון הנוספת כמשפט כלם
ענין נפילה ומזה נקרא לאדם הפחות והנפעל נבל כי
נבל נבלה דבר ישעיה. באחד הנבלים " שמוט כדבר
אות הנבלות. אינכ. ענין הכל נפילה וירידה ונאמר
מן הענין הזה אם נבלת בהתנשא " מעלי. ופ' הפסק
אם נבלת מגדולתך היה בהחכבר וחתנשא שלא תשל
מהנבלים ומאנשים שאינם ראויים לשאלתך כלומר
התק נפשך אעפ" שנפלת כמו שהיית יקר קודם
לכן וחדל משאל אנשים שאינם ראויים ומעשות
דברים המגונס לך " והו שאמר ואם זמות יד
לפה כלומר אפי אם חשבת לשאול שים יד לפה שלא
תשאל וסלא לעשות דבר שאינו ראוי לך לעשו ומזה
עוד לבלתי עשות עפכם נבלה. אינכ " כלומר יד בר
בעוד וכגינה " וכן בנבלת שקציחם בעור גילוליהם
יחמיה " ומ' א' אגלה את נבלתה. נגטע " ונבלותך
אגלה וחכבר אל הנבל כסא כבדך. יחמיה. כלומר
אל תפחיתחו ואל תורידו וינבל צור ישועתו. דכריס
וירידהו מגדולת לפי מחשבתו ולפי מעשיו והשלכת
עליך שקציים ונבלתיך " נחוס " כלום אישימך בעודה
ומנחה או פ' כנבלה המוסלכת ומזה נקראת וגיוח

ונגה כאחד תהיה "תוקק" ונגה לוסביב "תוקק" גם א לנהגות באפילות נהלך "יטעיה" בפלס בארץ נכוחות יעול וחכבר ווי יגיה חשפי "תלס" וירח לא יגיה ארז "יטעיה" ענינם עמין וזר **נגח** כי יגח שור איש "טמות" וחכבר ובקרניכם לחגגחו כל הנחלות "תוקק" בהם עמים יגח. דכרס כן ציטי נגח "תלס" מנגח ימה וצפונה ונגבה "תוקק" והתאר ואם שור נגח הוא "טמות" והתפעל ובעת קץ והנגח עמו מלך הגנב. לילט - ענינם ענין החדיפה והמכה בקרן **נגל** שלחו מגל "יט" משפטו מגל וחדגש לחסרון הנזן וכן נקרא בערבי בנין וכבר כתבנוהו באות המס קדמו שרים אחר נוגנים. תלס. השרים רחם בפח והתנגים הם ביד בבלי פירוש קדמו שרים ואחריו הם נוגנים "וחכבר ונגן בידו ושוב לך" טמות והיה כנגן חמנגן. מלכיס - מנגן בכנור. טמות והשם גניחו למנצח על גינת לרוד. תלס "התיו מקום הא וכבר כתבנו הדומים לו בחלק. תוקקוק ודוקקוק וגינותי ננגן "יטעיה" ומ' א' אני מנינחם "איכה" ענין חנגון ידוע והוא באחד מכלי חומר **נע** החיל אשר נע אלתיס בלבם "טמות" עד יעד נגעו. יטעיה. כאשר לא נגענוך. כראשית פי' לרע וכן לבלתי נעך "רנת" הנגע באיש הזה כראשית. לרע לו לא הגע בויד" טמות. מאנה לנטע נפשית. יטעיה. על כן לא נתתיך לנגע ארדית כראשית "ולא יוסוף לגעת בך" טמות. הלא כבערתי בה. יחוקל "יגע בודים ועשנו" תלס. והפעל חכבר שאינו יוצא עד לסמים הגיע. ל' ה'. מגיע השמימה כראשית. עת חומר הנגע "טמים" ואעפ"י כי לדקת העיון כל הפעיל הוא יוצא ואחד הוא יוצא והגעתיהו אל הארץ "יחוקל" נגלה יסודו והגעת אל המסקוף והגע לתליו "טמות" יגע על פי. יטעיה. המלאך הגיע הרצפה על פי ויסלח את ידו ויגע על פי. ירמיה פי' הגיע יד על פי ואם לא הגיע ידו "תוקק" כלומר שלא הגיע ידו לממון שיקמה בו שח ופי' רחל אין לו ללוות ולא לעסק באימונתו ואפי' היה לו השח או דמיו ולא היה לו הוצאת הדרך מביא קרבן עני. שנה רד. שהענינם והשגה וההדבחה ועמין אחר נגע מוכה יטעיה. וארזי יגע כל היום "תלס" וחשם נע צרעת וקרא. איש מנע לבבו "תלס" כפגול ונזן נעים גדולים. כראשית. והפעל חכבר ויגע יראת פרעה כראשית. ושל א נוכר פועל פמנו ועם אויס לא יגעו תלס "הנפעל מזה הענין ויגעו יחושע וכל ישראל זקנשע" כלומר הראו עצמם שהיו כנוגעים ומוכים כי היו נסים לפנים כדי להתקיים מן העיר. וזתבן

לפרשו שחיו כן נגועים כי אחד שהיו נכים לא יחבן שלא היו נגועים שהיו לא היו משיבים מלחכרה לדמים אחרים ואלו היה פי' שהראו עצמם נגועים מבלתי שהיו נגועים היה אומר בלשון הרצפה ויתגעו כי כן המשפט **נגף** ונגפו אשה הרה וכי יגוף שור איש. טמות. כי אם ייגפנו "טמות" נגוף ורפוא. יטעיה "ויגוף יי את הילד אשר ילדה אשת אוריה לדוד ויאנש" טמות. פירוש נגפו בחולי קשה" לנגף את מצדים. טמות "כלם פעלים יי. יים והעומד פן תגוף באבן רגלך תלס. ורגלך דא תגוף" מטלי. והנפעל כי נגף לפני ישראל "טמות" פתח והוא נפעל עבר אך נגוף טוף הוא "טופטיס. יהנך יי נגף" דכרס. קמוצים והם בינונים ברנגף עכך ישראל. מלכיס. וההפעל ובושרם יהנגפו רגלינם על דרי נשף. ירמיה "והשם ולא יהיה בכם נגף טמות בשש נקודות ומשל אחר המנפה את כל מגפורי טמות" כלם ענין הדחיפה והמכה יש מהם במיתה ויש מהם בלא מיתה **נגר** עיני נגרה ולא תדמה איכה. ידי לילה נגרה "תלס" מבנן נפעל וכן נגרות ביום אפן. אייכ" ונכים ונגים ארצה" טמות. ויש מפרשים מזה פרץ נחל מעס נר אייכ" והכבר והגרתו לגיא אבנים "איכה. ויגר מזה יגידוהו על ידי חרב" תלס "ותגר את בני ישראל על ידי חרב" יחוקל. כמים הנגרים כמורד. מיכה "ענין והתבה והתגרה ומה שנפל בזה הלשון בדמע כמ עיני נגרה וברם כמו ותגר את בני ישראל יגרוהו על ידי חרב ובמים כמו כמים הנגרים כמורד" וכמים הנגרים ארצה" טמות. וביין כמו ויגר מזה הוא ענין ההתכה כמטמעו וכן ידי לילה נגרה לל כבתי נגרה על ררך ויתכו כמים שאנתי ומה שאבר באבנים ובכמורה הוא בענין הגרת הרבר וגילגולו מנבזה לעמוק "נגש" ויגש אליו יחודה " והנשן השפחות" גש הלאה "כראשית" ובפתח גש פגע בו" טמות גשה לי ואשבה. יטעיה. גש שפה בעבודי שאשב בריוח כי צר לי המקום וכן גש הלאה "כראשית. אעפ"י שהוא רחוק ממקום המדבר הוא קרוב אל המקום האחר גשו נא אלי ויגשו. לחסי גשי הלום "רנת" לגשת אלי. ירמיה "עד גשתו עד אחיו" כראשית. אל תגש בי כי קדשתיך. יטעיה " והנפעל יען כי גש העם הזה. יטעיה " כן כתב ר' יונה וכן במקצת הספרים והמסורת לית בכפרא ועוד מסורת אחר נגש ונגש ד' ואיש ישראל וחברו ידחבו נענה אם כן לפי המסורת יען כי נגש בשין כי אלה הארבעה הם בסין ובמקצת הספרים ימצא יען כי נגש בכין ודעת דבהרגם כן שרונגסן הלף

איש עשב כשדה יתן על בן מעורת האל ומרוב
חריג ותתירוש ומשבו יחיד הכחורים והכחולות יפס
וחזקים כן פירש א' אל והשם מתנביות שוי "איכה
ענינם ענין יציאת הפירי והעשבים וגידולם וכן בענין
הרבות העושר והעדן והטוב שהוא בגדול הצמחים
הולך וגדל כמו שאם חיל כי ינוב עוד ינובון בשיבה
וכן בענין הדבור כי הוא פרי הלשון פי צדיק ינוב
חכמה "משלי" והשם גיב שפתים "ישעיה" וניבו
נבואת אבלי "מלכים" והפעל המרובע הוא יצא
לשלישי ותירוש ינובב בתולות פי הדגן והתירוש
ישמח הבחורים והבתולות וינובב אותם שירים
וזמירות לל שיאלו וישתו וישמחו ביום התשועה
ההיא **נוך** נעונו תהיה בארץ "בראשית" נודו
לו כל סביביו ואל תנודו לו ירמיה "מי
לבא לנוד לו ולנחמו וינודו לו וינחמו אותו" אינו "מי
ינוד לך" ישעיה "ובחלם ואל תנוד לו" ירמיה ענין
הנענוע והשלטול ובא בענין נחמת האבל וסיפור
הצרות עמו לפי שהמנחמים נדים ממקומם זה מפרת
זוה מזה לנחם האבל ושלטלו בעבורו וכן בענין הזה
התפעל אפרים מתנודד ירמיה "כלומר מספר קורותיו
בינו לבין עצמו ובענין הגד והתנודדה כמלטה
ישעיה "כי מרי דבריך בו תתנודד" ירמיה "פי' באדם
המתנודד ומכרזר לשמחה והפעל הכבוד וירשעים
אל תנודדו "תלים" להגיד גדלי ישראל "מלכים"
ובליעל בקוץ מונד כלחם "שמש" והשם וישב בארץ
נור "ראשית" נודי ספרת אתה "ועם מס ניספת מנוד
ראש" תלים "ומ' א' וניד שפתי יחשך" אינו "ובוא
וזקבה לנדה היתה" איכה "ומ' א' נד קציר" ישעיה
ויתכן מן השרש הזה נצבו כמו נד "שמות" וכבר
כתבנוהו בשרש נד וע' א' את נאד החלב "שופטים"
כנאר בקישור "שימח דמעתי כנאדך" תלים והקבוץ
ואלה נאודות הי' ונאודות יין בל" "יהושע" ונכתבה
בהם האלף במקום וועין הפעל אבל את נאוד החלב
נכתב באלף וו **נות** גבר יתיר ולא ינדה "תספק
פי' ולא ישכון בגוה ונדה יקרא משכן
הארם" נוח משלח ונעזב "נדה שאנן" ישעיה "ואקב
נודו פתאום" אינו "בגוה שלום" ישעיה "אל
נוח קרשך" והפעל הכבר ממנו זה אלי ואגודו "שמות
פי' אפסת לו נוח ומשכן ותאר האשה בלשון הזר
לפי שהיא יושבת בבית תמיר הגוה והמעונגה
זכסמו ויזנות בית תחילק שלל" תלים "ושלם נורת
צדקך" אינו "או יהיה נות צדקך על חבית עצמו וכן
נקרא לאחל וירועים נוח בני לקחתיך מן הגוה" ד' ה'
אל נוח איתן ירמיה "פי' אל נוח מקום איתן וכן
נתשב באיתן קש ע' חצת לובר במים איתן והקבוץ

נות כרות רועים נפניה" והומרה הו באלף על נאות
מדבר קינה ונדמו נאות השלום בי דשאו נאות מדבר
מקום נאות מדבר כי אהלי הרועים במדבר מקום
המרעה בנאות דשא ירביצני בנאות מקום דשא ולא
נוח בהם ונשאו עליך בניוים קינה בתבנו אותו בשרש
נהה **נוח** לא שקטתי ולא נחתי "אינו" ונחנו
עליו כאשר יפול הטל "שמש" אנוח
ליום צרה "מקוק" פי' כאשר חשבתי לנוח נהפך לי
ליום צרה "ינוחו על מסכבותם" ישעיה "ודברו אל
גבל ככל הדברים האלה בשם דוד וינוחו "שמש" פי'
כי יגיעים היו מן הדרך וסיפור זה בעבור זריזותם כי
לא נחו עד שדברו לו הדברים בשם דוד וית' ופסקו
כלומר פסקו מדבר עוד עד שישמעו תשובתו למען
ינוח "שמות" לנוח עליהם וזם "שמש" וינח ביום
השכיני "שמות" ותנח התיבה "בראשית" והשם
לדיח נוח "ויקרא" ומשקל פעלול וכן בזה המשקל
ופעל לניצוץ מן נוץ "והקבוץ ריח נוחהם" ויקרא
ומן הענין הזה דברי חכמים בנחת נשמעים טוב
מלא כף נחת "קהלת" וכבר כתבנו אותו בשרש ינח
ול' יונה כתבם בזה השרש ע' משקל אשר זרה ברכת
הגור מן רוח והפעל הכבר והגיהותי לך "שמות"
יסר בנך ויניחך "משלי" והגיחותי חמתי במ" יחזקל
וינח" לזם "ל' ה'" להגיד ברכה אל ביתך "יחזקל"
כאשר יניח ידו תפד עמלק "שמות" ויניחני בתוך
חבקעה "יחזקל" רוח י' תניחו "ישעיה" והשם הלא
אתן לך מנוח ממנוח הארץ "ד' ה'" והקבוץ והשרש
בו מקום חלם שובי נפשי למנוחתי "תלים" ומ' א'
ומנוחה לא מצאתי "ירמיה" והיתה מנוחתו כבוד
ישעיה "ושריה שד מנוחה" ירמיה "דעת התרגום
בו כמו מנוחה שתרגם רב תקדובתא" ויש מפרשים
שההרע הפלך והיה עם הפלך בעת מנוחתו לחברה
ולשוח ולהתרוח עמו והקבוץ ובמנוחה שאגרות
ישעיה "זמ' א' וחנחה למרינות עשה" אסתר "ענין
המנוחה ידוע והכל ע' א' בין המנוחה מהמלאכה
ומעסקי האדם ומהגיעה ומהצרות בין חנית הדבר
במקום שהוא נח בו הכל מנוחה **נוח** יושב
הכרוכים תגוש הארץ "תלים" ענינו
בענין תמוש **נום** נמו רעיון מלך אשר "כסם
נמו שנתם" פי' נמו בשנתם הנה לא ינום
ולא יישן "תלים" וקרעים תלביש נומה "משלי"
זבתוספת תיו ותנומה לעפעפיד "משלי" והקבוץ
מעש תנומות "משלי" בתנומות עלי משכב "אינו"
התנומה אינה חזקה כמו השינה רק היא מעש מעש
בקוד בלעז **נום** ולא נם לתהי' דברים "ונסנו
לפניהם" יהושע "ונסתגיא הירי"

פירשחיו בשרש נוח **נרף** אשר תרפנו רוח
תליס . אל דפנו לא איש . אינו " כהנרף
עשן הנרף . תליס " והנפעל העלה נרף תערוץ " אינו
בקש נרף קשתו . ישעיה " ומלת כהנרף עשן " א'
שהוא מקור מבנין הפעל והראוי כהנרף ויש אומרים
שהוא מקור מבנין הפעל ואני כתבתי בשער הפעל
שם הפעל מבנין הפעיל וכן כהתוך כסף והענין הזה
כענין דחיפה **נדר** כי נדר נדר עבדך . שמאל
איש כי ידור נדר " כמדכר " וידר יעקב
נדר לאמר " כראשית . ודרו נדרים " ינכה " וכי תחול
לנדר " דברים " ונדר חמשה מהם בחמש נקודות
והשאר בשש נקודות כמו שכתבנו בחלק הקודם
ענינם ידוע **נהה** ונהה נחי נהיה " מיכה
נהה על המון מצרים " יחזקאל " והשם
אל יודעי נחי " עמנו " ומשקל אחר נהי נהיה בפלס
שמלה ויש לפרש נהיה משרש היה מענין נהיתי
ונחלית " דכיל " ומ' א' ולא נה בחם " יחזקאל " ומ' א'
ונשאו אליך בניחם קינה " יחזקאל " והוא בפלס אף
כדי יטריח עב משרש רזה בניחם בפלס כפייהם ונר
בא בפלס שד מן ש"ך כי זה אעפ"י שהוא מנחי הלמד
נהה תיא כפול העין או הלמד כשאר הכפולים ועק
נהה בפלס נונה ונפל אחד מההאין להקל כמנהג
כל הכפלים ובמלת בניחם היוד הנחה תמורת הדיא
עין הפעל "ואצפ"י שאין מנהג ההא להיות נעלמת
בחיותה פא הפעל ועין הפעל כי אם בהיותה למד
הפעל באה בצלחה הזאת נעלמת בעבור התחברה עם
האם הנזו אבל באמת היה אפשר לומר במס הנזו
לברח בלא הא נהם בפלס קוס ור יהודה ור יונה שמו
נהה ונשאו אליך בניחם משרש נוח והנכון בעיני
מה שכתבתי בהם לפי ענינם אבל לפי דרך הדיקדוק
הנכון מה שכתבו הם וענינם ענין קינה ופ' לא נה
בהם לא ישאר מי שיבכה ויקונן עליהם וי' ולא מבני
בניחון ויתכן להיות מן הענין הזה וינחו כל בית
וישראל אחריי כלומר שהתאבלו על מעשיהם
ודעו וסבו אחריי ואי וינחו יהיה כמו ויאספו מתרג'
ונקוו אליה כל הגוים ויתנהו למפלח בה כל ! עממיא
ויהיה מזה הענין גם כ' ולא מה בהם כענין שאמר לא
מהם ולא מדמונה ו' ל' ולא מנה שבהם כלומר לא
מקבוץ שבהם **נהג** אותי נהג ויולך . מיכה " **נהג**
נהג כצאן יוסף תליס " וינהג את כל
מקנהו " כראשית . ולבי נהג בחכמה " קהלת " כלומר
נהג עצמו בחכמה ועזא ואחיו נהגים בעגלה . ד' ה' " **נהג**
ומלכיה נהוגי . ישעיה " נהג ולך " מלכי " כי בשבעון
ינהג פ' ינהג מחנהו נהגו לפני המקנה חהוא " שמאל
ופ' נהגו על הצאן והבקר שזכר בלו הכל כמו שלקח

דוד הכל נהגו ולא הניחו דבר שלא היה להם פחד
ומקצתם הלכו לפני המקנה ויאם זה שלל דוד והכבר
נהג רוח קדים . שמות " ונהג את בנותי " כראשית " **נהג**
מנהגות בקול יונים " כמס " פ' מנהגות אותה וקולן
בקול יונים וכלם פעלים וצאים והשם במנהג יהוא כן
נמשי " שמאל . ענינם ידוע **נהל** נהלת בעון
שמות . ועל מבועי מים וינהלם " ישעיה
אין מנהל לה " מיכה " וינהלם כלחם " כראשית " **נהל**
וינהלם מסביב . ד' ה' " כלומר נהלם בחסרו שלא
פחדו מכל סביבם וההתפעל אתנהלה לאמי " כראשית
ענינם ענין נהג ובכל הנהלולים " ישעיה " מין ממיני
העצים השפלים והפחותים וא' ז' כתבו משרשהלל
והנון נוספת וכו' וכל כתי תושבתא **נהם**
ונהמת באחריתך " משלי . ונהמתם איש אל אחיו " **נהם**
ויחזקאל " ישאג ככפירים וינחום " ישעיה " וינחום עליו
ביום החוא " כנחמת ים " ישעיה " והשם נהם ככפיר
אימת מלך " משלי " ומ' א' שאגתי מנהמת לבי " תליס
כנחמת ים ענינם כענין שאגה **נהק** הנהק פרא
עלי דשא " אינו " בין שיחיה ינהקו " **נהר**
אינו ענינם ענין המית ונהרו אליו כל הגוים . ישעיה
ולא ינהרו אליו עוד גוים " ירמיה " ענינם ענין מרוצז
אל הזפץ ומה הענין נקרא הנחר לפי שיהוא מקום
מרוצת המים סר פלגיו " תליס " בעבר הנחר והקבוץ
מקום נדרים יאורים " ישעיה " נודי נחלי " אינו " **נהר**
סמוך על סמוך וכבר כתבנו הדומים לו בשרש נוח
ובקבוץ הנקבות ועל נהרות יכוננה " תליס " ויורד
בנהרות מים " עלגהרות בבל . תליס . על נהרותם
כראשית " וע' א' הכישו אליו ונהרו " תליס " אז תראי
נהרות . ישעיה " ויש מפרשים מזה ונהרו אליו חשש
ואל תופע עליו נהרות . אינו " ענינם ענין אורה ותרנו
אור נהור ומה הענין המנהרות אשר בהרים טופקים
והם המערות וכנה אותם בלשון אורה מפני החלון
שיכנס ממנו שמה האורה כמו שכנהג' כ' בזה הענין
ועל מאודת צפעוני " ישעיה " **נוא** ואם הניא
אביה אותה . כמדכר " ולמה רזניאון
את לב בני ישראל " כמדכר . שמן ראש אלינו
ראשי . תליס " ונכתב בלא אלף וכתבנו הדומים לו
בחלק הדיקדוק והשם וידעתם את תנאתנ " כמדכר
תנאות עלימציא . אינו . ענינם ענין שבר הדברים
וחמשבות ובישולים **נוב** חיל כינוב . עוד
יטבון בשיבה " תליס " ויש לפרש מזר
ותירוש יטוב בתולות . ירמיה " ופ' הפסק כי מר
טובו וכה יפיו ל' מה טוב הדגן היין שיגדל אותם
בחדים ואתם בתולות בעת שישאלו מיי מטר ולכל

אליה משאר הנזפות יהיה בה בריא ושלם החו שאמר
משוש כל הארץ **נוץ** הנצו הרמונים. סירים
וינאץ השך. קהלת. והאלף בו מקום
חיוור ורמז בו על השיבה לפי שהיא לבנה כפרח הלבן
החשם בהבלע עין הפעל בדגש הצדי עלתה נצה "
כראש ת. במפיק ההא והנפרד ניץ ונאמר בו הנפרד
נצה בהא והראוי נצתה כמו אצל פנה שהראוי פנתה
והוא הנכון מפני מלת עלתה ובתוספת הא ובכר
גומל יהיה נצה " יסעיה " ההארפה וישלך כזית נצתו
אינכ. ועם הנח הנוספת הנצנים נראו בארץ " סירים
והדגש בכלם תמורת הנח ענין כלם ענין פרח וענין א'
ופעלו לניצוץ " יסעיה " בפלס ניחוח מן ניחופי כן
הרשף בלוגא בלעז והתאר מזה הענין ונרצצים כעין
נחשת קלל " יחוקל " בפלס לרצצים מן לוח וד יהודה
כתב נוצצים משרש נצץ והוא יחיד בענינו ובשרשו
והנכון אם כן לשומו משרש נוצץ עם ופעלו לניצוץ
שכתב ר יהודה בשרש נוח שהוא משרש נוצץ ויש
מפרשים וינאץ השך מעין נאץ ואעפי שהאלף בו
נחה **נור** למען היות ניר לדוד עברי " ניר
בידושלם מלכים " בחוק נירלגלידברוך
תלם " בצדי ומה שאמר ניר על המלכות לפי שהוא
בטו ניר לעם להאיר להם " ניר " נשמת אדם. מטלי
ונכתב ביוד כי אתה ניר " תלם " ובן הכלי שדולקת
בו הפתילה נקרא ניר והקבוץ בלשון נקבות ובהעלות
אורן את הגרות " בהטיבו את הגרות נרות המערכת
ואת נרותיה " סמונת " יש מהם הפתילה החולקת ויש
מהן הכלי שדולקת כן והכלי שמיטימין עליו את הנר
נקראת על שמו מנורה הה מעשה המנורה " כמדכר
ואת מנורת המאור " סמונת. כלומר שהיה המאור
עליו המדור ועל א' נירו לכם ניר. הנשע " רב אבל ניר
רשים " ניר רשעים חטאת " מטלי " כלומר רום עינים
ורחב לבב זהו ניר רשעים שהוא חטאת ואמר ניר על
דרך משל על מחשבות הלב כמו נירו לכם ניר " עינים
עין חרישה ותרגום ולחרישו חרישו ולמינר נירית
ובדברי חל' שדה נירה ניר שנה זורע שנה **נוש**
הוסיף ר' יונה זה השרש לפי שמצא חרפה שברה
לי ואנשה " תלם " והנכון הוא מה שכתבתי בשרש
אנש **נוד** ויוד יעקב נזיר " כראשית " ויפלא
את סוד הנזיר. מלכים " אלהלם ואל
הנזיר. " חגי " פ' נוד תבשיל ויוד ויכשל ובא במלת
ויוד הנח תמורת הדגש כי היה ראוי להיות ויוד בדגש
עין הפעל **נזח** ואשר יזח מרמה על הבט
אשר יזח עליה מקרא " וזמרה
אל הקיר " מלכים. והכבר והזה אל הבית " מקרא "
כן יזה נזח רבים " יסעיה " חה שבע פעמים " מקרא "

הזה עליהם מי חטאת. ומה בי הנדה " כמדכר " ויה
ממנו " מקרא " ופ' ומה מי הנדה א' לול כי חמור
טהור אלא על הנישא הוא אימר שהוא טמא טומאה
חמורה לטמא בגדים שעליו מה שאין כן בניגע
שהנגיע אינו טעון כיבוס בגדים ומה שהוציא בלשון
מזה לומר שאינו טמא עד שיהא בהם כדי הזייר
ולזה הפ' יהיה מזה שם כמו מטה ופ' הפסוק מי שנשא
הזאת מי המדי יכבס בגדיו ענין ההזאה ידוע כענין
השפסוף ופ' כן יזה נזח רבים בענין ידבר והוא פעל
יוצא פרא פרלל בלעז **נזל** הרים נזל מפני "
ספטים " מים זרים קרים נזלים " ירמיה " ונזול ירמיה
בלישתיון. ויוצא נזולים מסלע " תלם. יול מים
מדליו. כמדכר " ישב רוחו יזלו מים. תלם " אור
הם פעלים עומדים והיוצאים ועפעפינו יזלו מים "
ירמיה " ושחקים יזלו צדק " יסעיה. אשר יזלו שחקים
אינכ " וחכבד ומים מצור הזיל למו " יסעיה "
וכלם ענין ההגרה ומה הענין והשרש מפניך הרים
נזל " יסעיה. ובאו כן מפני ההפסק לגזרת פעול
והדגש לתפארת המלה כדגש חדלו פרוזן בישראל
חדלו ד' יהודה כתבו בשרש זלל ואיננו נכון לפי
שלא מצאנו מענינו בשרש זלל ומה שרש הזה והענין
הזה לשמש ולירח ולמזלות " מלכים " זולפי שדחם
נחלים במרוצתם נקראו כן התוציא מורות בערתו
פרשו כמו מזלות או יהיה שם ככב **נזם** נזם
זחב. מטלי. בשש נקודות וארז הנזמים
אשר באזניהם " כראשית " נזמי האף " יסעיה " ידוע
נזק. בנזק המלך. אסתר " בשש נקודות זה ידוע
בדברי זולל ושמוסם בו בפעלים בנפעל
ובפעל הכבד ושלא נזכר פעלו ממנו הנפעל כמו
שאמר לול במשנה הנזקן שפין להם בערית והכבד
וכשהזיק רוב המזיק ושלא נזכר פעלו ממנו הזיק
בזם אחד חייב חולתם הרבה **נזר** אשר
מזו מעלי בגלולתם כלם. יחוקל נזרו
אחור. יסעיה. כבר כתבנו בשרש זור ואפשר
שיחזו מזה השרש בפלס קטנתי ולא יכולו וזנפעל
וינזרו מקרשי בני ישראל. מקרא " הנזר לבשת הנשע
הנזר כאשר עשיתי זה כמה שנים " וכרית " פ' אם
אנוד ממאכל וממשתה ומתענגים והשם כל ימי נזרו
כמדכר " גזי נזרך. ירמיה " גדול השער יקרא נזר את
שער ראש נזר " והתאר נזר נזיר " כמדכר " כי נזיר
אלהים יהיה הנער " ספטים. והשם על משקל זה
ואת ענבי נזיריך. והפעל הכבד והזרתם את בני
ישראל " מין ושבר זור. פ' יזיר עצמו. כי גם הוא
פעל יוצא לחזיר ליי " כל ימי חזירו. כמדכר. כלם
ענין וצרישות ופידוש ואת ענבי נזיריך ד' ענבים

זכריה " כד' אניקודאים ע' מ' וסבתם וקמתם וירת
ואסתתב חילא דטוריא דומה כי היה קורא אורחו
ונסתם בשקל נפעל שרשו סתם ואוכרים כי כן נמצא
במקצת ספרים מדויקים אבל אני לא ראיתי והחכם
ל' אברהם אבן עזרא זל כתב כי אנשי מזרח קוראים
אותו כן כי אם נוס גנוס לא ישימו לב" סמוט. על
סוס גנוס " ישעיה " וינס החוצה " כראשית " בנוסם
מפני בני ישראל " יהושע " ולא תקחו כפר לנוס אל
עיר מקלטו " במדבר " פ' למי שיש לו לנוס לא תקחו
כפר ממנו לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן הגדול
כלומר לא תקחו ממנו כפר לנוס אבל ינוס אל עיר
מקלט כמשפט שוג ואם נס שם לא תקחו ממנו כופר
לשוב לשבת בארץ עד מות הכהן הגדול ובספרי
מפר הפסוק במזיד הרי שהרג הנפש במזיד שומע
אני יתן ממון ויגלה תלמוד לומר ולא תקחו כופר לנוס
ודש' זל פ' לנוס תאר כמו לנס כלומר למי שהוא נוס
אל עיר מקלטו לא תקחו ממנו כפר לשוב לשבת
ויפה פירש ויהיה לנוס תאר בשקל סוג לב והפעל
הכבר הניס את עבדיו ואת מקנהו " סמות לה" מפני
מדין " טפטים . והשם ומנוס גנוס ולא הפנו " ירמיה
ומנוס אבד מנחם " אינכ . ועם כינוי בשרק ומנוסי
ביום צרת . ירמיה " וע' הא הנכבה ובמנוסה לא תלכון
ישעיה " ונסו מניסת חרב " ניקל" " כלם ענין מג' שה
וידוע הוא ופ' ולא נס לחה על ווך ההשאלה כלומר
לא הלך לחותו וא' ל' בספר הגלוי ולא יבש לחותו
מלשון ערבי יבש הלחם נס אלככ ויפה פירש כי מה
שעם לניסה ובריחה על הלחות ופירוש על סוס גנוס
פירש ר' יונה מענין מתנוססות על אדמתו " זכריה
ענין הגובה והמעלה ואין צורך להוציא ממשמעו
כמו שכתבנו גם כן ר' יהודה ואעפ' שחשב ר' יצחק
לתפוש עליו כמו שעשה ברוב מקומותיו ולא נלכד
בשחיתותיו וכן הוא הפ' כי אמר למעלה בשובה
ונחת הושעון ולא אביחם ותאמרו לא כי על סוס גנוס
על כן תנוסון " כלומר אני אמרתי כי בתוך ארצכם
תושעון מהאויב בשובה ונחת אם תשמעו אלי ולא
אביחם לשמוע ותאמרו לא כי אם יבא האויב גנוס
לאשור ולמצרים לעזרה על כן תנוסון כדבריכם ולא
המנוסה שחשבתם אלא תנוסון חנה והנה לחבל
מהאויב" בבא בארצכם ולא תושעו באותה המנוסה
כאשר חשבתם אלא ישיגו אתכם אויביכם וילכו
אתכם והו שאמר על כן יקלו רדפיכם **נוע** נוע
(תנוע ארץ כשכור . וינע לבבו
עכו . כנוע עצי יעד מפני רוח " ישעיה " והיחזי נע
ונד " כראשית " כי נעים כי תשמרם בבטן " מסלי .
ועור נכתבו בשרש נעם והכבר הגע ועוה " ישעיה

פ' הלא הגע ועוה אותם כלם וכן ת' הלא כללנין
ואגלינון והניעותי בכל הגוים " עמוס " ויניעם
במדבר . במדבר " ותניעני על ברכי ובפות ידו" לניט
ואשר הוא עימד מהכבוד הגבוה יניעון לאכול . תלם
והנפעל ינועו ונפלו על פי אוכל . נחום . כאשר ינוע
בכברה " עמוס " כלם עני התנועה וידוע ומהעני הזה
והשרש הזה בהכפל הפא והלמד ובכנענעי ובצלצלי
סמוט " ונפתח העין להרחיב והוא מכלי הניגון
שיניע אדם גופו וירקד בהם **נוף** נפתו משכבי
מסלי " ענין ההתכה והולוף בבשמי והש'
נופת תשפנה שפתותיך בלה . סידים . ונופת צופים
תלם . ונפת מתוק אל חכך " מסלי " בפלס בשת מן
בוש ושיבא בלי סמיכות צופים או בשמים והוא על
דרך חסרו אלא שהוא מובן ממקו אחד שהאח מגיד
על חבירו וכן הפעל הכבד ממנו נשם נרבות תניף
אלהים " תלם " כלומר תזיל והש' יע' א' והגוף ארזן
תנופה " ויניפהו תנופה . ניקרא " פירשו רזל שהיה
מוליך ומביא חזו לשון הנפת התנועה אילך ואילך
אבל תרומה היתה הגבהה למעלה שהיה מעלדה
ומוריד וזהו שאמר אשר הונף ואשר הורם . סמוט " **נוף**
התנופה מוליך ומביא התרומה מעלה ומוריד וכן
והניף ידו אל המקום ואסף המצורע " מלכים . כדרך
המלחשים על המכה שמניפים ידם עליה הנה והנה
וכן אם יגדל המשור על מניפו " כי המשור הכורת
בו מניף אותו אילך ואילך ושלא נזכר פעלו ממנו
אשר הונף והמקור מן הפעל להנפה גוים בנפת שוא
או הוא שם והשם נפה ובכמוך בנפת שוא ובדברי
רזל אמרו נפה לכברה שמרקדו בו את הקמח ואמרו
נפה שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת ומקראת
כן לפי שמניפין אותה אילך ואילך כשמרקדו את
הקמח וכבר אחר ינופף ידו " כענין אחריו ראש
הניעה כי הבוזה לדבר מניף ומניע ידו וראשו עליו
וכן הקורא לאחר מניף לו בידו שיבא אליו ולזה הענין
נאמר מפני תנופת יד יי צבאות אשר הוא מניף . ישעיה
כל' שמניף ידו לנלחמים בו ומביאים עליו וכן הניף יד
ויבאו פתחי נריבים " וכן ובמלחמות תנופה נלחם כם
ישעיה " יפה נוף משושיכל הארץ . תלם . פ' טחה
או פלך וכן בס' א' בן אבינדב כל נפת דור . ובנפת
דור " וכן אמר התרגום בפלכי דור וכן שלשת הנפת
יהושע " תלתא פלכין ופ' א' אול יפה נוף כן אמר דע
כי הבורא יתעלה חלק עולמו שבעה חלקים ורחם
נקראים איקלים ובלשון הקדש נופות וכל נוף ונוף
האוויר משונה וה' מזה ומי שיצא מנוף תולדתו ויכנס
בנוף אחר יחלה על הרוב לתשתנות האוויר ממנו
תולדתו אבל ירושלם היה יפה הנופות כל מי שיבא

הקדוק והמחמתי חסדי בסוד הנחמתי "יחוקל חראוי
והתנחמתי זכרתי משפטיך מעולם יי ואתנחם תלויס
מתנחם לך להרגיך" כח"ש" כלם ענין תנחומים וידוע
הוא וע"א ויי נחמכי המליך את שאול "שמנל" פתח
כי הוא נפעל עבר והראי בו נחם ואין איש נחם על
דעתו "ירמיה קמץ והוא נפעל עומר וכן נחם על
הרעה "ינכה" קמץ כי נחמתי כי עשיתים כראשית
זינחם יי על הרעה שמנת" וההתפעל ועל עבדיו
יתנחם תלויס והשם יחד נכבדו נחומי" הנמע
כלם ענין חרטה ופי' נכבדו נחומי נתלגלו חרשותי
כשחשבתי להפך ולשחז אתם" **נחץ** כי
היה דבר המליך נחץ "שמנל ענינו ענין
מחירות" **נחר** מנחיריו יצא עשן "אינכ הם
שגי נקבו האף ונקרא העטישה על שם
הנחיריים נשמע נחרת סוסיו "ירמיה הוד נחרו אימה
נחש נחשתי ויברכני יי בגלליך" כראשית מעונן
ומנחש "דכרוס" והאנשים ינחשו" מלכיס
הלא ידעתם כי נחש ינחש איש אשר כמוני כראשית
והשם כי לא נחש ביעקב" ולא הלך כפעם בפעם לקר'
נחשי' כמדכר ענין הנחש האסור פורשו לזל מנחש
זה האומר פתו נפלה מפיו מקלו נפלה מידו בנו קורא
לו מאחריו עורב קורא לו צבי הפסיקו נחש מימינו
ושועל משמאלו אל תתחיל בו שחרירת הוא ראש
חדש הוא מוצאי שבת ועוד אמר תנו רבנן לא תנחשו
כגון אלו המנחשים בחולדה ובעופות ובכוכבים ופי'
כינחש ינחש בו ישאל מנחשים בעבורו וימ' שהוא
עצמו ינחש בו כלומר יחשב אבדת הגביע לנחש רע
לעצמו שאבד ממנו הכלי שהיה שותה בו והנחש היה
ערום" כראשית" ידוע נחש שרף "דכרוס" נקרא
כן לפי שהוא שורף בהבל פיו "נחש נחשת" כמדכר
כתב אאול אמרו חכמי הרפואות כי אדם אשר ישכנו
הנחש ויראה הנחשת מיד מת לפי' אמר הקבה למשה
עשה לך נחש נחשת והיה כל הנשוך וראה אותו וחי
בהפך שבע העולם להגדיל הגם וכן דבלת תאנים
לחוקהו וכן ויורהו יי עץ "שמנת" כי אמרו בני עץ
מר היה" נחשים צפעונים" ירמיה" הראוי נחשים
וצפעונים כמו שמש ירח חוללה ידו נחש בריח" נחש
עקלתון" ירמיה" אצה את הטזש ונשכם" עמנס הוא
לויית נקרא כן לפי שרומח לנחש ונקרא גם כן תנין
הוא והדגים הגדולים כמו שנקראו נחשי חיבשה גם
כן תנינים וענין נחש עקלתון נחש בריח
הוא משל על פלכי אימות העולם ויש
מפר שים נחש בריח התלי ונקרא נחש עקלתון בעכו'
שהוא כמו מעות ובריח שהוא מבריח מז הקצה אל
הקצה נחשת קלל" לניט נחשת ממדש" מלכיס

וכלי נחשת מצהב טובה עזרת" נחשת רבה מאד
ל'ה" עשה שלמה את ים הנחשת" מלכיס" ידוע"
וישאו את נחשתם בבלה" ירמיה" לא היה משקל
לנחשתם כל הכלים האלה" ירמיה" בשרק באה ויריע'
אחר תבינוי כמו ותפתח והראו את הילד והדומי' לו
כמו שכתבנו אם בשרי נחוש" אינכ" ופי' אאול הוא
שקורין לו בלעז אציר וכן ואת ארצכם כנחשה נקרא
ומצחך נחושח" ירמיה" וכן פי' כל נחשת וגחישורה
שכמקרא שמדבר עליה לענין חזק וכן כלם כרי כרדי'
הולכי רכיל נחשת וברזל" ירמיה" ופי' כמו שהנחשת
מעורב עם הברזל לחתוך יפה והוא שקורין לו בלעז
אציר כך הם מעורבים זה עם זה ברכילות להדע וכן
ת' מחלכי' בגבילך כמח רמערכ נחשת עם ברזל ואמ'
סרי סודרים כי סרי הוא כמו שרי בשין כלומר ארני
הסודרים כלומר העבדים סודרים ורעים הולכי רכיל
לארניהם וארניהם כמו הנחשת עם הברזל שלא יעשה
מלאכת החתוך זה מבליזה הכביר נחשתי אינכ
ויאמרוהו בנחשתו" ירמיה" ותגליך לא לנחשתים הנשו
שמנל" כלם בשרק הם הכבלים ונקראו כן לפי שעושי'
אותן מנחשת וכן אמר התרגום בנחשתים בשלשון
דנחש ואמר נחשתים בלשון שנים לפי שעושק אותם
לשתי הרגלים וקרא לו נחשתן תוספת האותו' למעט
כלום שלא היה לו תועלת כמו שכחנו אישון אמינון
כי התוספת למעט יען השפך נחשתך" יחוקל" פירי'
תחתיתך והוא שכנה בו לערוה וכן אמר התרגום חלף
דאיתגליאת בתחתותיך וכן וזרה נחשתה" יחוקל"
תחתיה וכן במשנה חבית שהיא מלאה משקין טהור'
ונתנה למטה מנחשתה של תנור פי' תחתיתו" **נחת**
מי יחת עלינו" ירמיה" משפטו ינחת ולולי החי'
היה דגש ופי' מי ירד או מי יחנה ותרגום וירד ונחת
ונחת עלי יורד תלויס" ומרד עלי מכחך והשם אם
יחד על עפר נחת" אינכ" ונחת זרועו ויראה" ירמיה
והתאר כי שם ארס נחתים" מלכיס" ובא דהדגש
תמורת הנחש כי הראוי נחתי' בכלם שרירים ופי' יורדי'
והונים שם והנפעל כי חציך נחתו בו" תלויס" משפטו
נחתו כלומר ירדו בי וחנו עלי והפעל רבכר שמה
נחת יי גבוריך פי' הוריד שמה גבוריך ומלאכיך
לעזרה על דרך מן שמים נלחמו וכבר אמר נחת גרוד'
תלויס" פי' הוריד המטר בגרוד יה כמו שאמר תלמיה
רוה ויתכן להיות מזה ונחת שלחנך מלא רשן" אינכ
כלומר מה שירד ויחנה על שולחנך וכבר כתבנו
בשרשינח ויתכן להיות מזה השרש וברגע שאול
יחתו" אינכ" ודגשות התיו מפני ההפסק לתפארת
כתבנו ונחת קשת גחשה" שמנל" בשרש חתת"
יב א

שגישת מהם ולא התעסקת בהם בעבודתך ולפי שהנזיר לא גלח שער ראשו אמרו לשער הארוך גזי נזרך והשלזכי וע' א' ויעשו את ציץ נזר הקדש שמנת והזן עליו את הנזר ואת העדות "מלכים פ' נזר עשרה וכן נזר שמן משחת אלהיו שמנת" כי נזר אלהיו על ראשו "כמדבר" והוא בחמש נקודות והתאר ולקרקר נזיר אחיו "בראשית" כלומר ראש אחיו ומעוט ומשקל אחר מנזריך כארבה "נחם" כלומר השרים בעלי העשרות והגש נזן מנזריך לתפארת כדגש הקוף מקדש יי ואפשר שיהיה נזיר אחיו מהענין הראשון לפי שהיה מיפרש מהם התוציא מזרות בעתו. איננו כבר כתבנוהו בשרשו בשרש נזל ובשרש מזר שדם כמו מזלות אשם בכב **נחה** נחית כצאן עמך "מי נחני עד ארום תלים" ונחך יתמיד "ישעיה" לך נחה את העם "שמנת" ונחני בארח מיסור "תלים" והכבר תנחה אותך "משלי" לנחותם הדרך "שמנת" ונחני במעגלי צדק "תלים" ולפני גדולים ינחני. משלי" ובתכונות כפיו ינחם תלים. וינחם בחלחול חברו. "מלכים" שושל לגוים וינחם. ועיש על בגיה תנחם "איננו" וינחם ארץ פני מלך מיאב. שמנול" כלם ענין הולכה והנהגה "ויכניג את חמנחה. פירשתי המלה הזאת בשרש מנח **נחל** אשר נחלו בני ישראל. יהושע" ונחלו לעולם "שמנת. כי לא ננחל אותם" ונחלו לכם את הארץ. כמדבר" וסלחת לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו "שמנת" כי אתה תנחל בכל הגוים" תלים לנחל את הארץ "כמדבר. ונחלי את יהודה ואלקן זכריה" כלם שהם מפעל הקל הם פעלים יוצאים אל פעול אחר לבד והוא הנחלה כי פירוש ינחל לכם בעבודכם ופי' וסלחת לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו תנחל אותנו שנהיה נחלתך כמו שאמר כי חלקי עמו יעקב חבל נחלתו והם עמך ונחלתך וכן ונחלי את יהודה חלקיכם ונחלת יהודה יהיה נחלת השם לעולם על ארמת הקדש ופי' כי אתה תנחל בכל הגוים אמר תחלת המזמר עד מתי תשפטו על. ואמר קומרה אלוים שפטה הארץ כלו קח משפט העניים והצועקים חמם מידי הרשעים שופטי עול כי אתה תנחל העניים בכל הגוים כלום באי זה גוי שיהיו העניים והעשוקים הם עמך ונחלתך ואתה תנחל אותם ותצילם מיד העושקים והשם ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו. וי הוא נחלתו. דברים. והנפעל יתכן לפרש מזה ונחלת בך לעיני הגוים. יחזקאל" אעפי שפרשתיו בשרש חלל ויתכן להיות מזה ומשפטו ונחלת ולולי החית היה דגש ונחלת בך שקודם לכן היתה נחלתי אבל כיון שהטאת אין את נחלתי אלא תהיה נחלתך

ולא כי והכבר יוצא לשני פעולים אלה אשר נחל משה בערבות מואב "אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון" וכבר אחר יוצא גם כן לשנים פעולים כי אתה הנחיל את העם הזה "יהושע" ביום הנחילו את בניו "בהנחל עליון גוים דברים" ושלא נזכר פעלו ממנו כן הנחלתי לי ירחי שוא "איננו" וההתפעל והתנחלתם אותם "כמדבר" למטות אבותם תנחלו. ופי' והתנחלתם אותם מהם כמו הם יצאו את העיר וע' א' פרץ נחל מעם גר "איננו" והיה מהנחל תשחה. מלכים" נחלה מצרים. נחלה עבר על נפשנו. תלים" ובלשון שנים אל כל אשר יבא שם נחלים יהיה. יחזקאל" והקבוץ כל הגוים הולכים אל הים. קבלת" נחלי בלעיל יבעתוני. תלים" נדרי נחלי רבש וחמאה "איננו" בא סמוך על סבוך וכן את מספר מפקד העם "ומכצר משגב חומותיך" מבורר ושוב לבנון "חכמי וועצי פרעה. ושפוני טמוני חול" דברים. ויחפרו עבדי יצחק בנחל "בראשית" בחלק נחל חלקך" ישעיה. העמק שנגרש בו המים יקרא נחל ואעפי שאין בו מים יקרא גם כן נחל כי רחמקום הוא הנקרא נחל וכן בדברי רז"ל ביושבת בנחל אל נחל איתן "דברים" היה בו מים כי כתב ידחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל וכן יצדקם בנחל איתן ששופטים בו המים בכח לפנצח אל הנחלות תלים" שם ננון היה ידוע אצלם או ורב האוי וז' המלה מלשון נחול של דבורים לל כי ננונו הורה דומה לשריקת דבורים **נחם** כי נחם על אמנונו בנו כי מת "שמנול" הוא נפעל עבר על עיקרו נחם והיתה החית ראויה להדגש וכן איתם יראה פרעה ונחם. ונחמו אתכם" יחזקאל" ונחמתם על הרעה" ירמיה. וינחם יצחק אחרי אמו "בראשית" מאנח הנחם על בניה" בלאתי הנחם. ירמיה" והשם נחם יסתר מעיני "הושע" ומשקל אח' ואשלם נחומים ישעיה" וחכר הנסמך והראוי דברים דברי נחומים ומשקל אחר זאת נחמתי בעניי. תלים. ומשקל אחר בום תנחומים" ירמיה. תנחומיך ישעישעו נפשי תלים ובקבוץ הנקבות תנחומות אל "איננו" והפעל הכבר כי נחם יציון נחם כל חרבותיה "נחמו נחמו עמי" כאיש אשר אמו תנחמו "ישעיה" כאשר אבלים ינחם. איננו" ולמנחמים ולא מצאתי. תלים. ושלא נזכר פעלו ממנו סוערה לא נרמה. ובירושלם תנחמו ישעיה. וההתפעל וימאן להנחם. בראשית" דיוי אנחם מצרי. ישעיה. והראוי אתנחם כן כתבור' יונה באפשר ואני אומר כי אינו כי הנון קמוצת ולפי' הוא מבנין נפעל ואם היה מבנין התפעל היתה פתוחה כי עם החית לא יבא תשלום הודגש כמו שכתבתי בחלק

נשף ושהל"ת סמנת. אומרים שזו צד ונקרא בן על
 שנוסף מעצי הקסף כמו שאמרו ר"ל צרי אינו אלא
 שרף מעצי הקסף בלשמו בלעז ו"ם מזה הנשיפות
 כלי שמניחין בו הצרי **נמר** היצאר לעולם
 ידמיה. ונוטר הוא לארבו **נמ** " שמוני נוטרה
 את הכרמים. פיר. בלם ענין שמידה ותרנום וישמור
 ונטר ומענין הזה אמרו לדבר שמציבין אותן ליוורת
 שם ודחצים מטרה ויקימני ל"ל מטרה " אינו " ובאלף
 במקום הא במטרא לחץ. איכה. ובן נגוד מזה הענין
 בחצר הכשרה " ידמיה. כמו שנ' בענין זה ויאסף אותם
 אל משמר ובן ועמדו בשער המטרה " נחמיה. שהיו
 השומרים עומדים שם **נטש** והנה נטש אביך
 את דבר האתנות ועל מי נטשת מעט
 הצאן " סמנל. כי נטשת עמך בית יעקב יטעיה
 ולא נטשתני לנשק " בראשית. ונטשתוך המרבררה
 יחוקל " תשמטנה ונטשתה " סמנל " בי לא ימוש יי את
 עמו " ויש דוד את הכלים " סמנל " ולפני ההגלע
 דריב נטוש " משלי. והנפעל נטשת על ארמיה עמנו
 נטשו חבליך " ישעיה. נטשו עברוים. ידמיה. וינטשו
 בלחי. סופטים. וינטשו בעמק רפאים. סמנל. ושלא
 נזכר פעלו כמנו מהדגוש ארמון נטש. יטעיה
 ענין הכל ענין עזיבה והנחה אבל ונטשתו אתכם וארת
 העיר אשר נתתי לכם ולאבותיכם מעל פני ידמיה הוא
 בענין ונטשתו בתיו ובן אם ינתשו מים זרים כמו אם
 ינטשו בטות בי התיו והשית ממוצא אחד ובן טעיה
 ותעה בענין אחר וענין קרוב לזה ותוא פעל עומד
 ויש על המחנה. במדבר " ענינו ויפשוט ובן ותטש
 חמלחמה " והנם נטושים על פני כל הארץ " סמנל " **נכח**
 מפני חרב נטושה. יטעיה " בלם ענין פשיטה והנחה
 ויתכן מזה נטשו עברוים וינטשו בלחי וינטשו בעמק
 רפאים ותוא עובר ודמיו עליו וטוש " הוטע " כלומר
 ימח עליו דמיו אשר שפך ונקראו מזה הענין הסעפים
 הארוכים שמתפשטים אנה ואנה ואת הנטישות הסיד
 התו " יטעיה. הסירו נטישותיה " ידמיה " ו"ם הסירו
 נטישותיה שני חזום מדלרץ בלעז ו"תוית בירניהתא
נין ניין ונכד. יטעיה " ולניני ולנכדו " בראשית " **נינ**
 נינם יחד " תל" " ענינם כמו בן ומ' א וארדיתו
 יחיה מנון " משלי " והנפעל ממנו לפני שמש ינון שמו
 תל"ס " וכבר כתבנו נינם יחד בשדש ינה " **נין**
 ותקח האשה חילד ותניקיהו " סמנל " מענין
 ינק שנים שרשים וענינם אחר הוא **נכר** ניין ונכד
 יטעיה. בשש נקודות ולניני ולנכדו **נכח** בראשית
 הוא בן חבן " **נכח** והכה בים חילה " זכריה
 וחבית את כל זכודה. דברים " וחבתיו
 וחמתו כדבר " סמנל " הבינינא " מלכים " נכתב

ב"מ מקום הפעל והבית בצור " סמנת " הנדלמה " **נכח**
 לבר " וחביתו קשתך מיד ושמאלך " יחוקל יד את
 החנית בקיר " סמנל " לבו ונכהו בלשון. ידמיה יד
 ויחכשנו. הוטע " ויק' הברד. וואך אומך " אכה בפי
 אל כפי. והך כף אל כף. ויכו כף " והך את עפר הארץ
 סמנת " ויד שרשיו " הוטע. כלומר יכה שרשיו וזכר
 והנה ל"ל שילכו לדחוק ובא הלשון וזהו כענין ומחרת
 אל כחף ים בנרת דגה אנכילמכח במטות אשר ב"י
 סמנת האשה המכה " במדבר. והנה עבדיך מוכים
 סמנת ועל דרך השאלה ויבואת צקלג. סמנל ל"ל
 ויחוסו כי על העיר הוא אומר ולא על העם שדרי אמי
 מקט ועד גדול לא המיתו איש ושלא נזכר פעלו ממנו
 אשר הוכה את המדיני " במדבר " ונכתב בו עס הרג
 הוכה בעשב ויבש לבי " תל"ס " על מה תכו יטעיה
 ושלא נזכר פעלו מהדגוש והפשחה והשעורה נכתרה
 והחטה והכסמת לאנכו סמנת והנפעל ושברתם
 מאחריו ונכה ומת סמנל וכתב ל"יעקב בן אלעזר ז"ל
 שם בלשון זכר מכה בסגול חכף בפלס מטה והקבוץ
 מן המכים אשר יזיהו ארמים " מלכים " ובן כרחב
 אא"ל ו" ינה כתב כי הוא מקיבץ מן מכה ללשון נרבה
 כמו מן הש" חטים שנה שנים פנה פנים והשם בלשון
 נקבה מכה מפת חרב. סמנל " מה המכות האלה זכ"ל
 והפלא " את מבוותך לזרים בא בסימן רבוי הנקבות
 לכד על נכון אבל לא על המנהג וענין קרוב לזה נטה
 רגלי. סמנל נאספו ע"י נכים. תל" " והקבו ביהחילה
 ההא באלף נראת תהגו אך נכאים. יטעיה והנפעל
 סמנו נבאו מן הארץ. אינו ואפשר להיות מזה הענין
 פרעה נכה מלכים וקראו כן לפי שהיה נכה רגלים ובן
 ת"י פרעה חגירא " **נכח** נכח השלחן סמנה ומ' א
 נכחו תחנו סמנת ענינם ענין נגד ועמת לנכח
 אשתו בראשית פ"י לעומת אשתו כלומר בעבורה
 ו"ם לנכח אשתו כי בהתפללו היה נכח אשתו כיו
 שיכוין לבו בתפלה עליה ומן הענין הזה ונכהה לא
 תוכל לבא. לא תחזו לנו נכוהות. בארץ נכוהות.
 יעול יטעיה. והמשקל הזה בלשון זכר הולך נכוהו
 יטעיה בלם נכוהים למבק. משלי ענינם הינטר
 והנכונה ובאו בלשון הזה לפי שהם נכח האדם כמו
 שנקראו גם כן נגידים בענין זה הדברים הטובים כמו
 שפ"י בשדש נגד **נבל** וארז נובל מלכים והשם
 בנבליות " והכבר אשר נבלו לכם במדבר
 והחתפעל ויתנבלו אותו להמיתו בראשית להתנבל
 בעבריו תל"ס המחשבה הרעה הצפונה בלב ויהיה
 ממנה המעשה בערמה ותל' להרגו בערמה למיקטלה
 כנבילו **נכס** בנכסים רבים שיבו אל יב ב

נמט כי יואב וט' אחרי ארניה ואחרי אכשלום
 לאגשה "מלכה" ואמר זה לפי שמרדו שניהם
 אכשלום וארניה אמר כי יואב לא היה נסמך במרד
 אכשלום אכל במרד ארניה היה נסמך ונטה אחריו
 להחזיק הממלכה בידו כי דוד היה זקן ולא פחד ממנו
 ואין אכשלום שלמה כאשר כתב ר' יונה כי לא נמצא
 זה בהפך שיזכור אדם אחד במקום חבירו וגם כן זרע
 יעקב ודוד אין יעקב אחר כי אם יעקב עצמו כלומר
 לא אמא זרע יעקב חרע דוד כי אעפ"י שדוד מורע
 יעקב אחר שנבחר למלך וזרעו אחריו הווא דאיש
 למשפחהו כלה ואם כי מורע דוד יהיו מוסלי' בישראל
 וכן משאר זרע יעקב יהיו גדולים ורבים מושלים אל
 זרע ישראל ובכללם הכהנים שזכר ושאר נסיכי ישראל
 דל שלא יהיו עור בממסלת האומות אלא כממסלת
 מלכם ונסיכייהם כמו שאמר ואשיבה שפטוך וגומ' וכן
 בני יעקב ויוסף סלה לל שאר בני יעקב וזכר יוסף לפי
 שהיה ראש וחסד' אברהם אבן עזרא פ"א איך מי
 שהוא מורע יעקב אמא בעבוד שאמרת תודה שלא
 יהיה מלך מוסל בישראל כי אם ביעקב ועוד שהווא
 ממשפחת דוד והנה הם שתי מעלו וכאודח נטה ללך
 דמיוה" כזה לך על ימיך "שמואל" כמעט נשיו רגלי
 הלום "עד גשות היום" שופטים "אם תטה אשורי מני
 הורדך" איוב "וישו אחרי הבצע" שמואל "אל תשימין
 ושמאל" מעלי" אלו וחוזמים להם פעלים עומדים "
 ואשר הם פעלים יוצאים הגני נוטה אליה כנוד שלום
 ישעיה "ויש שמים וירד" נשיתי אל לבי" בקוד נטוה "
 ימי כצל נטוה "תלום" ויש משה את ידו "שמות" ויש
 אחלה" כראשית" ובזרוע נטוה" דברי" נשדחת גרן
 והגפעל כי נטו צללי ערב" ירמי' "והפעל הכבד ועלי
 חשה חסד ערא" לא תטה משפט" שמות" חטה להי
 אונק" לניט והעיד מלאה מטה" יחזקל פ"י רין מטה
 אלת לבי לדבר רע "תלום" דרב שמרתי ולא אש "
 איוב "ויש לבב כל איש יהודה" שמואל "ויש עלינו
 חסד" ערא" ענינם ענין החטה וההגעה אל הדבר
 ומזה השדש והענין ואט אליו אוכל" הוטע פ"י ואטו
 גלו מאכל וכן סורו בני דרך הטו מני ארח" ישעיה
 אעפ' שדומה פעל עומד כמו סודו אינו אלא פעל יוצא
 ופ"י הטו אוח"ו מדרך" לדרך אחרת כמו שאם אחריו
 השביתו מפנינו את קדוש ישראל וענין קרוב לזרח
 טטה שמים "תלום" וענין קרוב כנחלים נטוה כמדבר
 וקו ינטה" וכ"יה "ענין פשיטה ומתיחה ופ"י יונת
 טה הענין ועל בגדים חבולים ישו אצל כל מזבח עמו'
 כלומר יפשוטו וישענו אצל כל מזבח או יהיה מהענין
 וראי' וז' והוא הנכון ומהענין הזה נקרא מטה ותחוק
 ישראל וישב על המטה" כראי' "השוכב" על מטות

שן "עמוס" וזראוי בחן מנטה מנטות ונקרא כן לפי
 שהארם שוכב עליה ופרשט עמיו ששען עליה וכבר
 כתבנוהו בפרשט מטט וכן באמת מטה מטה ויאמר
 מטה" את מטה האלה' בידו "שימין" והקבו בלשון
 נקבות את כל רמטות מלפניו "זכר" ובלשון
 זכרים נקבת במשיו ראש פרזו "חזק" ונקרא כן
 לפי שהארם נשען עליו ופ"י ד' יונה צץ המטה" וחקקל
 מהענין הראשון ופח פ"י לפי שאמר פרח הזרוע ונקרא
 השבש מטה לף למטה" במלכך" כי ענין שבש ומטה
 אחד הוא כלם ענין משיען וכן אמר בשבדילכם מטה
 לחם" ויקרא "כל מטה לחם שבר" תלום" כלל' משיען
 וחוק" ואפ"ס להיות מן הפרש הזה מטה ובכ' כתבנוהו
 בפרשט מטט **נמל** כי נטל עליו" איוב אנכי
 נוטל עליך "שמואל" פ"י נושא תרגו וישא
 ונטל הן אפ' כדקייטול" ישע' "וחסם נטל החול מעלי
 בחסם נקודות כלום משה החול ומ' א כל נטיילי כסף
 נטניה" כלומר כל משאי כסף או יהיה נטילי כסף
 נוסאי כסף כלומר העשירים ראשי חבסק וכן אמר
 התרגו' כל עתיד נכסיה וחפעל הכבד וינטלם וינטלם
 ישעיה **נמע** נמע ארון" ישעיה" נשעתתי לו
 ברמים" ועת לעקו נמעו" קהלת ונמעתם כל עץ
 מאכל" ויקרא" נמעו נמעו" על כן תטעו נמעו נעמני
 ישעיה ויטעו וי" כראשית עוד תטעו ברמים" ירמי'
 לא ישעו ואחר ואכל" ישעיה" כלם ברגש חטית לבנות
 ולנשוע" ירמי' "עת לטע" קהלת ועל דרך הרחבת
 ויש אחלי אפרגו" לניט" לנטע שמים" ישעיה וכן
 וכמסמרות נטועים" קהלת ועל דרך השלטה ונטעתי
 וטכון חתיו" שמואל" ונמעתים על אדמתם" עמוס"
 תביאימי ותטעומו "שמות" וחטם ועשה קציד כמו
 גטע איוב נטעי נעמנים" ומ' א נמע שעשועו יטעי'
 ומ' א אשר בנינו כנשיע' קל"י ומ' א כנשיע' להחפא'
 ישעיה" למטעי כרם. מיכה נצר מטעי" והגפעל אף
 בל נשעו ישעיה ענינם ידוע" **נמק** וירי
 נטפו מור" נפת תשפנה שיר" אף שמים
 נטפו "תלום" יטפו הרים עמים "ונל" החסם כי ירע
 נטפו מים" איוב. והכבד והטיוף חזרים עמים" עמוס
 ענין הכל החולה וההתכה וברדך חשלה בענין הדבר
 ועליו תשף מלתי" איוב" בענין חזל כטל אמרתי"
 והפעל הכבד אטיף לך ליין ולשכר והיה משיף העם
 חזק אל תשיפו ושיפוון מיכה" פ"י חפסו כי ישראל
 היו משיפו ואומר' לנביאי האמת אל תשיפו והטף
 אלדרום" יחזקל" הגטיפות והשרות ישעיה
 לבר מן השחרונים והגטיפות שופטים הם
 הענקים ואומר שקודין לבדולח
 חזק בערבי אל מטף

מסו ומרבה - שמות - למסת נקיים - אינו - המסורת
תגדלו - דברים - כלם ענין בחינה ופי' כי לא נסיתי לא
בחנתי עוד פעם אחת ללב' באלה לפי' לא אדע ללב'
בהם ופי' המסות הגדולות שהיה הקבה בוחן אורגם
ומנסה אותם במכותיו אם יעמדו ברשעתם אם לאו
נסח בית גאים יסח יי' מטלי יחחך ויסחך
מאהל - תלי' - והפעל העומד ובוגדים
יסחו מפנה - מטלי' - והנפעל וגסחתם מעל האדמה -
דברים - ענין כלם הרס ונתיצה - וחשם מזה ושמתם
את משמרת הבית מסח - מלכיס - פי' משמרת הבית
משמרת מסח כלום שלא יסח אחר מכם ויפרד מסוד
המשמרת ללכת אל מקום אחר ובא בענין פן יהרסו
לעלות אל יי' כי הנפרד מהסוד ומהאסיף כאלו הורס
קמעמד ונותצו או יודח פי' שלא תסיחו דעתכם לע' א'
רק יהיה עיניכם ולבכם תמיד למשמרת הבית ובענין
הזה אמרו לזל חסח חרעת כלומר שמסיר אדם לבנו
ומעבירו מהענין ופונה לבו ודעתו לענין אחר - **נסך**
כי נסך עליכם יי' רוח תרדמה - והמסכה הנסוכה
והמסכה צרה כחתכנם - יטעיה - את יתר הארג ואת
המסכה - טופטים ואז קשות הנסך - אשר יוסך בהם
שמות - ענין כלם החסתר והכסוי ויש לפרש כי שקר
נסכו - ירמי' - הפסל נסך חרש - ופסלו ונסכי צום יטעיה
והדומים להם מזה הענין כי היו עושים הפסל מעץ
ומחפין אותו זהב וכסף ויש לפרש עוד מזה ולנסך
מסכה ולא רוחי - יטעיה - והוא משל על העצה ופי'
המסכה והמסכת הוא שם לבגד - שמכסין בהן על
המטה ואמר את יתר הארג ואת המסכת כי עדין היתה
המסכה במקום שהיו אורגים אותה והכל הסייע ופי'
קשות הנסך אשר יוסך בהם שהיו הקשיות כמין חצאי
קנים חלולים ומששים אותם על ראש כל לחם ולחם כדי
שיכנס חרות בנייהם כדי שלא יתעפש הלחם והנרד
הקשות היו סתר וכסוי ללחם וע' א' מי יצר אל ופסל
נסך - ופסלו ונסכו - יטעיה - כי שקר נסכו - ירמיה -
פסל ומסכה - נחום - רוח ותוהו נסכיהם - ולנסך
מסכה - לא יסכו ליי' יין - הנסע - ונסך לא תסכו עליו
שמות - מהם בשם נקודות ומהם בחמש וכבר כתבנו
בחלק הדקדוק זמ' א' ישתו יין נסיכם - דברים - והכבר
הסוכו נסכים - ירמי' - הסך נסך - כמדבר - וסך אותם
לוי' - שמנוט - וכבר אחר ונסך אותם לוי' - ענין
כלם וחדומים להם ענין יציקה והתכה - וע' א' ואני
נסכתי מלכי - תלי' - והנפעל מזה נסכתי מראש מטלי'
ותתאר זגם אלהותם עם נסיכיהם - דניאל - עם כלי
חמדתם - נסיכו סיחון ענין כלם הגו וליה והקציגורת
הגסיכו ויש לפרש מזה ולנסך מסכה ולא רוחי כל'
שמיטימן עליהם קצינים שלא ברשותי שהיו מבקשי

עזר מצרעה כמו שאמר לעזר במעור פרעה והחסות
בצל מצרים - **נכע** כי נסע מלביש - יטעיה
ודוח נסע מאת יי' כמדבר - ויסע אברם -
בראשית - והנה מצרים נוסע אחריהם - שמות - ריב
הבנין בשוא הסמך הוא קל - ויסעו מסוכות - שמות
נסעה ונלבה - בראשית - וגרגש ונסעה מנהר אהוז
ו' א' כי נסעה ונלכה צווי בתוספת הא קומו סעו לכרי'
הליך ונסוע - בראשית - ויהי בנסוע הארון - כמדבר
אלו וחדומים להם הם פעלים עומדים והיוצאים ויסע
את היתר ויסעם עם חבריה - ויש לפרש גם אלה עומדי'
זפי' ויסעם ויסע עם כלום עם הדלתות וכן ויסע את
חיתר עם חיתר והנפעל דורי נסע ונלה - יטעיה - חלא
נסע יתרם במ - אינו - והפעל הכבר ויסע משה את
ישראל - שמות - וחמלא תסיעו - ויסעו אבנים גדולות
מלכיס - מסוע אבני' - קהלת - והסע אבן שלמה מסע
מלכיס - פי' שהיו משיעים האבנים שלמות מהתר
זלא שהיו בונין מאותן שהיו מוצאים פסלות רק
הסיעו אותם מהר וכן כתוב ויסיעו אבנים גדולות
זהקבוץ וילך למסעיו - בראשית - ובהקל את מוצאיהם
למסעיהם - לכל מסעיהם - אלה מסעי בני ישראל
וחשם בענין המקור ולמסע את המחנות - כמדבר -
כאלו אמר ולהסיע את המחננו וכן קום לך למסע לפני
העם - דברים - כלם ענינם ידוע - חנית מסע ושירות
אינו - שם כלי מכלי המלחמה וכן פרשו המפרשים
זכן אמר המסרה מסע ב' ואינון בתרי לישני וז' יונת
פי' מענין נסיעה כמו אבן שלמה מסע וז' החנית
המוסעה ביד לא החגורה כחרב - **נסק** אם
אסק שמים שם אתה - תליס' - פי' אם אעלה
זכארמית והסק דניאל מן גובא פי' העלה - **נעל**
ויסגור את דלתות העליה בעדו ונעל - טופטי'
גן נעול אחותי כלה גל נעול - שיר - והנה דלתו העליה
נעולות - טופטים - ענין הכל ענין סגירה במנעול -
ומהענין הזה נקרא לכלי שסוגרין בו הדלת מנעול על
כפות המנעול - שיר ומנעוליו וברחיו כחמיה - וכן
נקרא הכבל נעל בענין הזה על אדום אשליך נעלי תלי'
פי' כבלי כי הכבל כאלו סוגר האדם וכונעו מלכת
זמלברוח כי כן נקרא במקום אחר הכבל בשון סגירה
ויתנהו בסוגר ואעפ' שאפשר להיות סוגר שם לברית
המאסר וע' א' ואנעלך תחש ימוקל והעין בשוא
זפתח והכבר וילבישום וינעילום ד' ה' והסם חלוץ
הנעל דברים של נעלך שמות והקבוץ והרדוך בנעלי'
יטעיה של נעליך מעל רגלך - יטעיה - ולא נתק שרון
נעליו וקבוץ השנים בעצור נעלים עמוס נעלכם
ברגלכם שמות ו'ם מהענין הזה על אדום אשלי' נערי'
זלשון נקבות ונעלות בלות ובתוספת מס יב ג

אחליכם הלשון הזה ידוע בדברי ליל והוא כמין כל
 דבר קרקע ומשליל כלם וגם הברמות כי כה אמרו
 במשנה המקדי נכסיו וחיתה כהן בהמה ראיה ליקרב
 על גבי המזבח וכו' וכאמית לענש נכסין **נכר**
 ולא נכר שדע לפני דל" חינו הוא נפעל וכן נכרו
 בחצות מיכה והחתפיעל גם במעלליו יתנכר נער
 מעלי ואאל פ' בהפך ההכרה כלום הנער במעלליו
 יתכר שאם פעלו וישראל אומד אין זה מעשה נער
 והכבד ולא הכירו כי היו ידיו "כראש" והמה הכירו
 את קול הנער הלוי "ספנים" ואין לי מכיר "הלוס"
 ואינם מכירים לדבר יהודית "כמתי" לא תכירו פנים
 במשפט "דברים" ויכריחוה "כראשית" הכר פנים
 לא טוב "מעלי" וישראל לא יכדנו "ישעים" קמוץ
 ומשפטי צר נגד אהינו הכר לך "כראשית" והתאר
 איש מאת מכרו מאת מכריכם מלכ' וחשס הכרת
 פניהם ענתה הם "ישעיה" ענין ההכרה ידוע וע'
 ביום נכרו עונכיה" והוא מקור והנפעל בשפתי
 ינכר שינא מעלי וחכבד וינכרו את המקום החרו
 ירמיה "פן ינכרו צדימו" דברים ואותהם לא תנכרו
 וההתפעל והיא מתנכרה "מלכוס" ויתנכר אליהם
 כראשית ענין ההכח שהו החרות והענין הזה הפך הענין
 וראשון והתאר מזה הענין כל בן נכר "שמון" שיה נכר
 הארץ "ויוד איה נכרו" דברים באו שעדין
 עונכיה מנכרה אמריה חולקה "מעלי" נכריר
 עבודתו ישעיה "הלא נכרית נחשכנו לו" כראשית
 חשס ונכר לפועלי און חיל" בשש נקודו ואם יהיה
 ביום נכרו ענכיה" שם יהיה מ' א' וע' א' נכר אורנו
 אלהים בידי "שמוט" פ' מסר ודסגיר" והנכון להיות
 נכר שם ותאר כי אל נכר "תל" אלהי הנכר כראשית
 אלהי נכר דברים **נכת** נכאת וצרי ולש
 סמנת האל תמות וז המסך זפי דבר
 נחמד וכן ויראם את כל בית נכתה" ישעיה" בירת
 חמדו וכן אמר התרגום ית כל בית נזוהו ול' נכאת
 וצרי ולש פרי חרווב ובבל' מפרש נכאת שעודה
 וידוע הוא ויתכן להיות מהשרש הזה ויכתם ויכתום
 כמדכר" ומשפטו היה ויכתום כמו וידבקו עם המרה
 שמשפטו וידבקו וכן ואכת אתו פחון לכה אפשר
 להיות מעיקר זה וענינם פירשתי בשרש כתת" **נלת**
 כחיתוך לכניד ישעיה" משפטו כחנלותך
 כמשפ' בהגלותך ופי' כחשליטך וחשס ולא ישה לארץ
 מגלם" חינו" כפלס ונתתי מכרם פירוש רחליתם
 והשלמם" **נמל** ונמלתם את בשר ערילתם
 כראשית" ומחשרש הזה הענין החרו
 אלא שהם פעלים עומדים וממעל ימלקצירו חינו"
 בענין יצא וימל" וכראש שבולת ימלו" חינו" כחציר

מדרה ימלו תלים" הנפעל נמולו אתו" כאשר הם
 נמולים כראשית" ובא כמשקל נפעל כמו נשליח
 ספרים כלם ענין בריתה לך אל נמלה עצל" ובקיבוץ
 הגמלים עם לא עז ימסלי ידוע" **נמר** ונמר
 חברבורותיו" ירמיה" וק' ומנמר" ססיו"
 מחנקן ידוע והוא חיה שעורו בתמים בתמי" נמר שקר
 על עריהם" ירמיה" חמשיל האויב כנמר" **נסס**
 ונשא נס לגוים ישעיה" וי נסי שמונת" ידוע
 ועיקר הענין מענין גבהותו והתרוממותו כי נושא הנס
 הוא נושא נבזה שמתראה על כל בני הצבא ואחריו
 ילכו והפעל הקל ממנו כמסס נוסס ישעיה ענינו כי
 כשימס נושא הנס כל בני הצבא ימסו ויברחו והפעל
 הכבד הרומה למרוב ערוח" נוססה בו" ישעיה כל'
 התרוממה על הצר להשיבו אחר והתפעל נרתת
 ליריאיך גם להתנוסס תלים" פ' להתרוסס בו
 ולהתעלות בו כי אבני נור מתנוססות על אדמתו וכו'
 פ' מתרוססות וז' יונת כתב כמסוס נוסס ע' א' וז' יונה
 כתבו שרש אחר וענין אחר וכן החילון נקראנס לפי
 שמרימי אותו על התורן כל יחוקו בן תרגם כל פרשו
 נס וכנס על הגבעה ישעיה" **נסג** לא יסג כלימית
 מיכה והפעל הכבד משיג גבול" דברים אל
 כמסיגי גבול" הנשע" לא תסיג גבול עך" דברים אל
 תסיג גבול עולם מעלי וכמו הם אעפ' שנכתב בשי'
 גבולות ישיגו" חינו" ענין כלם הדבקה אל הקודם
 ורחותו מסקומו ואפשר להיות מן השרש הזה בענין
 אחר ונסג מאחד אלהיבי" ישעיה" והיא מקור מן הקל
 ושלא נזכר פעלו מהנוסף ממנו זה סג אחר משפט
 ישעיה" והנני עתיד לכתבם בשרש סוג" **נסח**
 חלק' יונה השרש הזה לשלשה ענינים ואינם
 כי אם ענין אחד כאשר כתבם ל' יהודה והאלהים נסח
 את אברהם כראשית" אשר נסונו אבותיכם" תלים
 ועל נסותם את יי" כי לבקבור נסות אתכם בא הלח'
 סמונת" פ' החכם הגדול הרב' משח זל אל תראו שזה
 המראה גדול אשר ראותם לא היה רק שיגיע לכם
 האמת ובראות העין בעבור שכשינסה יי אתכם בנב'
 השקר ואומר סתירת כה ששמעתם אותו שתעמדו
 על אמונתכם ולא תמעד אשוריכ' הלולי שמעת אותו
 כזה המראה הגדול היה אפשר שתשמעו לו אחר
 שיאמר שהוא שליח מאתו וכמדדס מפרש נסורת
 לשון רוכמות מענין גם כלום לרגדיל ולרומם אתכם
 בא הלח' ובנין הזה כי לא נסיתי כי לא נסח שמוט
 הנסח דבר אליך תלאה חינו" פ' אם נסח המנסח
 לדבר אליך הענו שתלאה ואעפ' כ ועצור במילין מי
 יוכל אודנכה א' היס לא תנסו" דברים" לכה נא
 אנכבה בשמחה קהל" אנסרה אותך" וחשס

כלם ענינם ענין אחד וכל אחד מתפרש לפי הענין אשר
הוא בו והפעל הכבוד ראו הפלתי אתכם " יהוה " ו
ואור פני יפילין . אינו . ולא הפיל מכל דבריו ארצה
שמו " לא הפילו ממעלליהם . סופטים " והתפעל
ואתנפל לפני יי . אשר ההנפלותי . דברים . ולחתנפל
עלינו . ראשית . וחשם ומפל בר . ענינם " והוא פסולת
הבר ומה שנופל ממנו בכבדה ובהא הנקבה והיתה
פעי מפלה ישעיה בקמץ הפא ובצרי שמה למפל
קריה בצורה למפלה . ישעיה " ויסר לראות את מפלת
האריה . סופטים " כלומר גיות האריה מקום שנופל
שם וכן על מפלתו יפלו כל עוף השמים . מקול מפלתו
הרשעתי גוים . יחוקל " נפל אשת " תל" . בשש נקודות
שוב ממנו הנפל " קללת כנפל שמון אינו הוא העובר
שמפלת האשה ונקראת לפי שנופל מת מפלי בשדו
דבקו אינו פ" חזיכות בשדו כלום שנתלן בבשרו
חתיכות בשדו או ידאחה מפני שמנו ודומה כאלו
נופלי ממנו וחם דבקו בו שלא ימוט הנפילי וזו באר'
הם האנשים הגדולים בעלי קומה גדולה ונקראו כן
שיפול האדם מפתחם מפני שהם גבוהים כל כך כי
לענין זה נקראו האמים כמו כן וכן הר נופל וכל איני
גבוה ותלול נפץ כיראני כי נפץ העם " שמוט
מרומסותיך נפצו גוים " ישע" ומאלה הנפצה
הארץ " רמס" והמ"ד הוא יוצא ונפץ הכרי סופטים
והשם נפץ ורם ואבן ברד " ישעיה " בשש נקודות
והכבר ונפצתים איש את אחיו " ירמיה " ונפץ את
עוללך " תלים ונפצתי בך גוים . ונבליהם ינפצו ירמיה
ככל יוצר הנפצם " תלים " באבני גיד מנופצות ישעיה
כלם ענין פזור ויש מהם פזור עם השבר והרצף
וישם הכלי שמנפצין בו מפץ אתה לי . ירמיה . ימפץ
בצרי ובקמץ ואיש כלי מפצו בידו " יחוקל " והתאר
הנפץ נבזה נפץ " ירמיה " בשרק ובחלם נפצים על
החרים בצאן " מלכים " ותהי שם המלחמה נפצרת
שמוט " והיא מלח זרה כי משפטה נפוצה בפלס גדולה
או נפצת בשקל קטרת נחשת אבל נשאר בו הקמץ על
דרך היחיד כמו כנורה אחותה ואאול כתב ונבליהם
ינפצו ירמיה מתרגום ותער בדה ונפצת קולתה כמו
שאמר וכליו יריץ והוא ככל דבר

בעינוי חנוף וכן בגועל נפשך " יחוקל " טפך האמר
על דרך משל נשבע יי בנפשו . ענינם " וכן אשר לא
נשא לשוא נפשי " תלים " ונפשו אותה ועש . למב
ושלחתה לנפשה " דברים " כלומר שתחיה לעצמות
ולא תהיה ברשות אחר . וכנה המת בנפש כי סבת
המיתה בהפרד הנפש מן חנוף ואמר על כל נפשורת
מת לא יבוא " יקרא " כל חנוף במת בנפש " וכן
מאשר חטא על הנפש . במדבר " ויש מלך שפרשו
מאשר חטא על הנפש על שצער עצמו מן היין הנח
חטא על הנפש המתאוה שמנע תאוה מן היין מכל
וכל . נפש בי חמל " נפש כי תגע " ונפשכי חטא
יקרא לפי שהיא בעלת הרצון והתאוה תלה התנא
וחמל בה וכן נגיעת חנוף כי פעל חנוף בשתיפורה
וכן אמר אל תתני בנפש צרי " תלים . כלומר ברצונם
ובתאוהם " לאסור שריו בנפשו . תלים " כלו ברצונו
שלא ברשות המלך ויאמר נפש על הנשים וזה הכל
היוצא מהפא . נפשו גחלים תלדט " אינו וכמהו פ'
ו' אברהם אבן עזרא לכן הרחיבה שאל נפשה ישעיה
והגפעל שבת וינפש " וינפש בן אמר " שנות כלו
שתנוח נפשו " נץ ואת הנץ למינתו ויקרא
יאבר נץ אינו הוא . העוף שצ"ן בו העופות
וישוב אל יד בעליו אשפרויר בלעז ופ' אותו בעל
הצדק אצטור בלעז נצב נציב מלוה " רמס'
פי תל מלח וכן נקראת האבן שמע מידן
אותה לעובדה ופסל ומצבה " יקרא " וכן נקרא נציב
העם והממונה בהם נציב פלשתים שמוט ויתן נציבים
בארץ יהודה " שנים עשר נציבים ל' " מסונים
ונציבים על העם לבד משרי הנציבים " מלכים " פירו'
משרים הנציבים ומס הרבים חסיה והרומים לו כתבנו
בחלק הרקרוק או פ' משרי הנציבים שהיו שם שרים
על הנציבים והנציבים על שאר העם ומלך אין בארם
נצב מלך " מלכים " פ' בימי יהושפט לא היה מלך
בארם אבל הנצב היה להם מלך פ' הנציבים שריו
מעמידים להם מלכי בית דוד כי תחת ידו וזו בימי
דוד כמו שכתב ויש בארם נציבים : ויהיו כל ארם
עבדים לדוד " ל' " והטעם שהזכיר ענין זה בורה
הפסוק אל לפי שחלך יהושפט בדרך יי ויתר הקדש
אשר נשאר בימי אסא אביו בער מן הארץ לפיכך לא
לא פשע ארם מתחת ידו ועוד בימי אין מלך בארם
אך הנצב שהקים הוא היה להם מלך אבל בימי יהורם
בנו שעשה הרע בענין יי מיר מרד בו ארם כמו שכ
בימי פשע ארם מתחת יד יהורם ומליכו עליהם מלך
והמצבה לא יכלכל " זכר " פ' השה החולת העומרת
במקומה שלא יוכל לוון . ויבא גם הנצב אוד הלהב
סופטים " הואיר הסכין יב ד

ברזל ונחשת מנעליך - דברים - כלומר מדרך הגלך
בהרים יהיה ברזל ונחשת לל שיהיו בחלקו הרי ברזל
ונחשת ו"ם אותו מהענין הראשון כלומר שתהיה
ארצו חזקה כאלו סגורה בחימות נחשת וברזל -
נעם נעמת לי מאד - שמעו - ושמעו אמרי כי
נעמו - תלים - ודעת לנפשך ינעם והשם
בינעים כי תשמרם בבטןך משלי - והקבוץ ושניהם
בנעימים - אינו - וקבוץ הנקבות נעימות בימינך
נצח - תלים - והתאר כל הון יקר ונעים - משלי ונעים
זמירות ישראל - הנאהבים והנעימים - שמעו ומ'א'
נעמן נטעי בעמנים - יטעיה והשם במ'א' רכיה רכי
נעם - משלי ומ'א' ובל אלחם במנעמיהם תל' ענין
הנעימות יודע בענין יופי ויש לפרש כי נעים בני
תשמרם בבטןך מן והיה נע ונר כלום אם לא תשמרם
בבטןך מהרה יהיו נעים וילכו להם - **נעץ**
נכפלה בו למד הפעל תחת הנעצוץ - ובכל
הנעצוץ - יטעיה - אחד מן האלמות הפחיתים
וכתב ל' יהודה אפשר שקודין לו בערבי נעצוץ
המפרשים פירשו בו סודי בערבי ורבי כעז' זל פ'
קצים לבנים חדים - **נער** געו בגירי אריות
ירמיה פ' שאגו החמו והנעירה בדברי זל
בחמו - באמרם חסיד נוער וכתב ל' יונה מזה השרש
כי געור סמק קדשו והוא תאר על מסקל יכול אלא
שמתלפה התנועה בעבור הנין וכן כתבו אא"ל ואמר
לשון נעור על ה' ית' על דרך י' מציון ישאגו וע' א' גם
וזני נעתי כחמיה - נוער בפיו מתמוך בשחר - ונער
בשן וברמל - יטעיה פ' נוער פירותיו ותבואתו - או
הוא פעל עומר - געור חק - כחמיה - והנפעל בנעורני
בארבה - אצא כפעם בפעם ואנער - טעמים - האלף
בחוק וינעורו רשעים ממנה - אינו והשם והיה החסון
לנעורת - יטע' וכן במשנה בנעורת של פשתן והוא
מה שמנער ומנפץ מתקן הפשתן ממנו והפעל חבד
וניער פרעה וחילו - תלים ככה ינער האלהים נחמיה
וינער י' את מצרים - שמות וההתפעל התנערי מעפר
יטעיה - ו"ם מזה והנער נער - שמעו כלומר חנעו
חריף יודע בין טוב לרע כמו המנער שמנער את
הפסולת וע' א' כי נער אנכי - ירמיה - מי שחראקטן
בשנים יקרא נער ולפי שדרך הקטן לסדר את הגדול
נקרא תמסרת נע' ואעפ' שהוא גדול בשני נער עברי
הוא נער את בני בלהה כראשית ומסרתו יחושע בן
נין נער שמות גחזי נערו - מלכים יקומו נא ונעורים
שמעו - בנערי שדי המרינות מלכים והחבעם הירח
נער - ד' ה' פ' בנער בדעתו והנער נער פ' הגער עדין
הוא נער קטן כי בן עשרים וארבעה חדשים היה כי בן
כתוב עד הגמל הגע' ודרך הגע' לצק עד כ' ד' חדשים

ואא"ל כתב והנער נער גדול משניו כלומר נער גדול
היה לפי שניו יותר נזן חראוי והקטן שבצאן כמו בן
נקרא נער הנער לא יבקש והנשכרת לא ירפא וכרמיה
והנערה יפה עד כאר מלכים נערות בתולות - נער
אסתר - רבקה ונערותיה - כראש' והשם רבת צרונני
מנעורי - מגדלים בנעוריהם - תל' - ובקבוץ הנקבות
כי היו בני ישראל ובני יהודה אך עושים הרע בעיני
מנעורותיהם ירמיה ומ'א' תמות בנער נפשם - אינו
ו"ם זה מהענין השני כלומר במיתה קשה - **נפח**
והבאתם הבית ונפחתו בו - חט' כלומר שירך
בדרך מארה נפוח באש פחם - יטעיה ויפח באפיו -
בראשית - כדוד נפוח אינו כירגפוח ירמיה פעול
במקום תאר וזל נופח כלומר רותח שמעלה תבל כ'
בעת הרתיחה תעלה הקדירה חבל והנפחה הבל הפא
או יהיה נפוח פעול כמשמעו וואמר על הסיר והרוד -
נפוח לפי שניפח' בו בעת תעלה רתיחתו ופחי בהרתי'
האלה ויחזי - לפחת עליו אש - יחוקל' ושם הנלי
שנפוחין בו נחר מפוח מאש - ירמיה - ושלא נזכר
פעל ממנו מהדגוש אש לא נפח לוי וקד' לענין הח
נפחה נפשם ירמיה והשם מפוח נפש - והכבוד נפש
בעלית הפחתי אינו והפחתם אותו מלאכי עניני ענין
דאבון ודאגה ומי שיש לו דאבון נפש כאלו נפש
נפחה ורצאה ממנו ופ' והפחתם אותו תביאו את הגזול
וחפחו ותדאו בו נפש בעליו שגזלתם ממנו וירח
דשניקתון יהיה כלומר תפילו הקרבן דוד ביון
כשתביאוהו - **נפך** נפך ספיר שמות - אבן
מהאבנים יקרות והיא שחורה **נפל**
לא נפל דבר אחד - כי נפלה אימחכס עלינו - ינעע
ולמה נפלו פניך בראשית ואת הנופלים מלכ' אשר
נפלו עליו - וממנשה נפלו על דוד ד' ה' - לכו ונפלה
אל מחנה ארם - מלכ' - אל הכשדים אתה נופל ירמיה
ונפל חלל בתוכה - יחוקל' - וכן בהכפל הלמד ונפל
חלל בתוכה וכן ת' כד יתרמזן קטילין בנה או יהיה
משרש פלילים ומענינו כאשר כתב ל' יהודה מיום
נפלו עד היום הזה שמעו בקמץ חטף וכחוק פא
הפעל כי לא יחיה אחרי נפלו שמעו מקול נפלים ירמיה
לא נופל אנוכי מבם אינו כלום פחות וכן ויפלו מאד
בעיניהם כלומר היו נפולים ופחותים מאד בעיניהם
לנגדנו כיראוש עש' זה החומה על כרחם - על פני כל
אחוזי נפל בראשית כלומר נפל גורלו או בענין שכן
וכן נפלים בעמק טעמים ויש לפרש אם יפול עץ כמו
הם ונפלו ולא תקומו כי יפול הנפל ממנו דבר' והים'
חראשנים יפלו כמדבר כי יפול לא יושל' תלים
בעד השלח יפלו ינל ותפל מעל הגמל בראשית -
חטכה גדולה נופלת עליו - בראשית -

נקב ובא בכפר ונקבה יסעיה נקבת כמטיו
חכיק במוקשים ונקב אף חונכ וקב
חוד מלכים וחשש אל מקבת בור יסעיה כלומר
אל ביר נקיבה שנקרתם ממנה וכן שם הבלי שפוסלין
בו האבנים ונקב אותם כי נקרא מקבת והוא הפטיש
שראשו האחר הד לנגב ולפסול בו וכראשו האחר
מכין בו והולמין בו במלאכת הברזל והנחשת וזולתם
ותשם את המקבת בידה טופטים ומקבות והגרו
מלכים ובמקבות יצדחו יסעיה במסמרות
ובמקבות יחוקים ירמיה ומן הענין הזה נזכר
ונקבה דע אקובי ראשית הגוים עמם נקברה
שברך עלי ראשית אשר פי יי וקבנו יסעיה וקב
בו האשה הישראלית יקרא פירש השם באותיותיו
וקלל ועם ענין הקלה ונקב שם יי יקרא כלומר
מפרש ומקלל שאינו חייב עד שיפרש יקבהו לאום
מטלי יבחי אירייוס ואקב ניהו פתאום חונכ
נקב נקודת הכסף סיר ענין הנקוד ידוע וכן נקראו
הבהמות הלבנות שיש בהם כתמים שחורים או
שחורות שיש בהם כתמים לבנים דומות לנקודות
נקוד וטלוא נקדים ובררים ואת כל העזים הנקודות
בראשית ולפי שרוב הבהמות על זה הדרך נקרא
הרועה אותם או בעל המקנה על שםם ופישע מלך
כואב היה נקוד מלכים אשר היה בנוקדים מתקוע
עמו וכן תרגם יונ מרי גיתין וכן נקרא הלחם היבש
המעופש לפי שהעפוש בלחם לבן וירוק ושחור
נקדים נקדים ועתה הנה יבש והיה נקדים יחשע
עשרה לחם ונקדים מלכים וית נקודים כסנין
וברברי רזל פת הבאה בכסנין ופירש רבינו האי זל
פת הבאה בכסנין פת בין מתוללת בין שאיננה
מתוללת שעושים אותה בעבין יבשין וכוססין אותה
בבית המשתה **נקת** ונקתים לא נקתי
ול מנסרות נקתי תלים ונקת לא
אנקד ירמיה כלו לא אנקד מ העולם שישא העולם
נקי ממך ונקת לא ינקת סמנת ופי לא ינקת את
האדם מן העין מכל וכל אעפ שזוא נושא עין אלא
יעניש את האדם מעט כרי ליכרו ולהשיבו לדרך
טובה ורבותי זל פרשו מנקת הוא לשבים ואינו מנקת
לשאינם שבים וחשש לא יכלו נקית הנשע נקית
שנים עמם ותתאר ובעל השור נקי סמנת דם נקי
דברים נקי כפים תלים נקיים אנחנו יחשע
ונכתבו באלף אשר שפכו דם נקיא יול ואל רתן
עלנו דם נקיא יוכה ובאו על דרך נחי האלף נשא
נביא והנפעל ונקת האיש מעין כסוף ונקרת
משבועתי ואת סרה ונקתה לארץ תשב יסעיה
פי תהיה נקת מאנשיה ומאין יושב בה כי כל הגוים

מזה כמות נקת זכריה פי המגלה היתה כתובה
פנים ואחור והיה מצד האחד כתו אלת הנג ומצד אחר
אלת הנשבע לשקר ועל שני דם אומר נקרה שיכרת
מן העולם ויהיה נקי מכל טוב ופי כמות כמפני
המגלה האחת בפניה האחרת כתובה באלה זו כזו
וכן כמורך כמו הם והסקוד מהקל ואתה נקת תנקת
ירמיה ואת המנקיות כמלכך ומנקיות סמנת
מחלוקת בין חבמינו וליש שאומרים כי המנקות
אלו הסניפין שהיו כמין יתדות של חב ועומדין
בארץ וגבוהין מעל השלחן ופצלין פצולין לסמוך
הקנים והם הקשות שלא ישגרו במשא הלחם ויש
מהם שאמרו קשותיו אלו הצניפין ומנקיותיו אלו
הקנים ולזה הרעת נקראו כן לפי שמנקין הלחם שלא
יתעפש **נקם** נקם נקמת בני ישראל פנים
ונקמני יי סמך סמול נהם לצרו
נחם עד יקום נח אויביו יחשע לא תקום ולא
תטור קדושים והשם ונקם ישיב לצרו חונכ
בם ברית יקרא ומא נקמה והקבוץ אל נקמת
אל נקמות הופיע תלים והנפעל ונקמתי מאויבי
סמול ונקמה מאויבי יסעיה והפעל הכבד
ונקמתי דמי עבדי הגביאים מלכים ונקמתי את
נקמתם ירמיה כי אם נקמתי בכם טופטים כלומר
אעשה נקמה בכם וכן בקשר הבית הנפעל כי נקמת
היא הנקמו בה ירמיה ונקמו בהם יחוקט
וחתפעל מפני אויב ומתנקם תלים כלו שכראה
עצמו בדרכותו להרע באלו לוקח נקמה ומשלים גמול
ושלא נזכר פעלו מהנוסף יקם קין בראשית כלומר
תלקח נקמתו מההורגים אותו וכן לא יקם כי כספו הוא
משפטים **נקף** חגים ינקופו יסעיה כלו
יכרתו ראש ותרגו וערפתו והנקפיה הערופ
דנקיפא והשם ונשאר בו עוללות כנקף זית ומא
ותחת חנורה נקפה והכבד ונקף סכני היער בברזל
ואחר עורי נקפו זאת חונכ פי שברו ונקרו התולעי
זאת ואמר זאת על העצם וכלם ענין שבירה ובריתה
וכן בדברי רבותינו חמנקף ב וזית וכן אמרו אין
אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו
מלמעלה וכן אמרו דם נקוף מרצה בדם מזבח ומאודו
עלי הקוף כי הקיפו ימי המשתה חונכ כבר כתבנו
בשר יקף נקף בנקר לכם כל עין ימין סמול
יקרה עורבי נחל מטלי והכבד לילה
עצמי נקר מעלי חונכ העיני האנשים ההם תנקר
קרח וינקרו את עיניו טופטים ושלא נזכר פעלו
ממנו ואל מקבת בור נקרתם יסעיה והשם
ושמתוך בנקרת הצור סמנת והקבוץ לבא בנקרות
הצורים יסעיה והמקום המנקר בצור הסערה

שהוא בעמיד המי להיות לו יד לחתוך בו יכן ולהצי
הדרבן "טמול" ולהעמיד הדרבן כלומר כי בפצורפי
היה מתקן כל הכלים האלה והיה מצמיד בו הדרבן
שהיה מהדרו ומלשו בו ויחזקו באלה שכתבנו
הנה משרש יצב כמו שכתבנו שמה דומיהם אלא
שאין הכרע "נצה" כי נצו גמנו "איכה
כי יצא תצא" ירמיה "ובא האלף תמור"
הא והיה ראוי להיות תצה בפלטה השז ובא הנח תמורת
הדגש כמנהג ארך האבר מלא הנצה "יחוקל" גדול
כנפים ורב נוצה "יחוקל" והסיר את מוצתו בניצתה
ויקרא "ופ" וזל שהיה קודר סביב הזפק בסבין בעין
ארוכה ונשללו עם הנוצה שעל העור ופי כי נצו גם נעו
כלומר שהלכו במהרה ועפו כאלו היה להם נוצה וכן
פי כי נצא תצא ויתכן שנקרא הנץ מזה הענין כלומר
שיש לו כח בנצתו ובנפיו לעוף הרבה כמו שאמר
המכתב יאבר נץ יפרוש כנפיו לזימן "א נכ וענין
אחר הפעל הכבד אשר הצו על משה ועל אהרן "
בהצתם עליי כמדבר "בהצתו את ארם נהרים תלי"
והשם אנשי מצותך "ישעיה ומ' א אותב פשע אותב
מצה "משלי" הק לריב ומצה תצומו "ישעיה" והנפע
שני אנשים עבדים נצים "טמות" וינצו שניהם טמול
כי ינצו אנשים "לכרס" כלם ענינם מריבה וע' א'
עריך תצנה מאן יושב" ירמיה "והנפעל גלים נצים
מלכים" ענינם ענין חרבה ושממה ופי גלים נצים כלו
אמר ותזי להשאות עדים בצורות שהיו חרבות והיו
לגלים ואול כתבם משה ש נץ עלתה נצה "בראשית
הנצו הרמונים "סיר" ומענינו לל הערים הבצורות
החינה גלי אבנים צומחין דשא "נצה מנצחים
להעביר את העם "ל' ק" לנצה על מלאכת
"עורף" למנצח לדוד למנצח על הגינות "ענין
חזק וקרא בעל השיר והנגן מנצח כלומר שהוא חזק
על המלאכה ושר קצין עליה וחשם וגם נצה ישראל
טמוט "הנון בצרי והמסורת ד' בלישנא בצרי וכבר
כתבנום בחלק הרקוזק ופי נצה ישראל חזק וכחם
וכן אבר נציו "איכה" ואמר ל' ארץ נצחם "ישעיה
ויז נצחם על בגדי "ישעיה" כלומר דמם שהוא הכח
והחיים "היה כאבי נצח" ירמיה "חזק והוא תאר
והנפעל מסיבה נצחת ירמיה עקרו נצח או יהיה שם
במ' א יאמר הזכר ממנה נצה בפלס גבח ופי נצחת
חזקה מותמדת שלא יפרדו כמה כיהדרבר החזק הוא
מ' הכר ויהי עוד לנצה "תליס" לנצה נצחים "ישעיה
לעולגי ער "נצל" ואמ' הם נצלו ירמיה "בפלס
נפעלנו אשר ינצל אליך "דברי להנצל אלך
דברי להנצל מפני מלך אשור "ישעיה" והכבד המח
בצדקתם ינצלו נפשם "יחוקל" וכבר אחר והצל לא

הצלת את עמך . טמול . והצלחתם את נפשותינו יהושע
למען הציל אותו "בראשית בארז כוצ' משרפה עמו"
הלא זה אור מוצל מאש "זכ' יז . והשם רוח והצלחה"
וענין קרובאלזה ונצלחתם את מצרים . טמות . וינצלו
להם לאין משא . ל' ק' "וכבר אחר אשר הציל אלהים
ויצל אלהים את מן קנה אביבן "בראשית . והצי עינינו
טמוט "פי ינצל ראותינו ומראה עינינו בהכנו באהת
המקומות "ואל הצל מפי דבר אמת עד מאד" תליס
וההתפעל ויתנצלו בני ישראל את ערבים מהר חדרב
טמות . פי התנצלו מערים שלא לבשוחו עוד ענין
ההסרה והשלילה וגם הענין הראשון בכלל ענין זרה
כי ההצלה היא הסרה מהלוקח אותו "

נצר
ענין י נצרו דעת נוצר תאנה יאבל פרויה "
משלי "נצרת עדותך" לנצרי בריתו . תליס "נצור
מצודה . נמוס . אני י נוצרה" ונצורות ולא ידעתם "
ישעיה "פי שמורות ונשנבות מחשיג אליהם לרעתם
והנשאר והנצור "יחוקל" כלומר שמור מחשיג אליו
שית זונה ונצורת לב "משלי" פי שמורת לב כלומר
שלא יתבל אדם לקחתה ולפתותה רק היא מפתה בני
אדם "נצור לשונך מרע" תליס . ובחזרון פא הפעל
צ' תעודה "ישעיה . וכן ת' נכיאטר שהורותא נצרה
על דל שפתי . ציווי בתוספת הא ורגש הצדי לתפארת
כרגש מקדש יי וכן נצרה כי היא חיך . משלי "הרגש
לתפארת ומענין זה ממנו ל נצרים . מלכיס " ורחם
הצופים שעומד במגדל וכן קראו נצרים בהד אפר'
ירמיה "או יהיו קראו נוצרים מיוחסם אל מקומם
והראשון נכון ולי יונה פי נוצרים באים מארץ המרוק
ירמיה "עם מיוחס' אל נכוכד נצר וכן פי אאל הצור
שלום "ישעיה" יצרנהו כאישון עינו . לכרס " לילה
יוס אנצרה "ישעיה" בקמץ חטף הצרי בכקצרת
הספדים ובריתך ינצורו כלם ענין שמירה ופי סמגדל
נצרים עד עיר מבצר . מלכיס מגדל שאינו לישוב
לא שעומד הצופה עליו קראו נוצר' הצופ' . והשומר'
יקראו קומו ונעלה ציון וע' א' ובנצורים ילנו " ונצורי
ישראל להשיב " ישעיה כעיר נצודה ישעיה . ענינם
ענין חרבה ופי אאל מזה ונצורת לב "משלי" לל
חרבת דעת וכתב כי כן בדברי הפילוסו ישבו עולכם
בחרבן שכלם "אמר בן על האשה הזונה חרבת שכל
וע' א' ונצר משרשו יפרח . נצר ג' ש' " כנצר נהעב "
ישעיה . בחמש נקודות ענינם יונק או ענף ופי כנצר
נתעב כמו שמשליך אדם הנצר שהוא נתעב שיאנו
מצליח ומוציא אדם אותו מפניו ש' ומשליכון
אתה השלכת מקברך " נקק " בנקיקהס' יע
ירמיה "ובנקיקי הסלעים" ישעיה "ענינם
חורי הסלעים או שני הסלעים " " " " " "

באת יי "קנין" וכן במשנה בתורה נשאת וכן
נשתמשו בנטילה שהיא הגשיאה בענין חלקיה שול
הפץ וחשול אתה ויין נסך ואני פירות "נשא עליו
המשא הזה" מלכיס "הנה נשאתי פניך" כראשית
לא ישא פני כל כפר "מעלי" אולי ישא פני "כראשית
לולי פני יהושפט אני נושא" ונושאים פנים בתורה
מלכיס "כלומר נושאים פני הגדולים בתורה ואינכם
מוביחים אותם בעכרם על דברי חורה ויש מפרשים
בי אינכם שוכר עומד במקום שנים כלומר אינכם
נושאים פנים בתורה אבל אתם מחללים אותה והשם
בי איך עם יי אלתינו עולה ומשוא פני ומקח שוחר ל'
ה" כי החוטא והמתבייש נופלי פניו כמו שאמ' ולמה
נפלו פניך וחמסכיר לו פנים כאילו נושא פניו שנפלו
וכן לא ישא אלהי נפש "שמוט" כלו לא ישא פני נפש
שימלטה מן המיתה וכן בענין המחילה והמליחה
שא נא חטאתי "שמתי" שא נא פשע אחיך "ונשאתי
לכל המקום בעבורם" הלא אם תשיב שאת "כראשית
כלומר אכתיב מעשיך יהיו לך כפרה וכן פי' אאול
מזה יתר שאת" נתי והוא תפלה לאל יתבר שיגביר
הכפרה על העון והוא הכרחה שברכו שא נא
לפשע עבדי אלהי אביך "כראשית" אשרי נשוי פשע
תליס "וכא על דרך בעלי ההאוסליחת הפשע הוא
נשיאתו ונטילתו מעל האדם והגפעל ונשא כל אשר
בביתך" יטעיה "נשא במ את השולחן" פמית
נשאת נשא לנו. נשאת תאר לתשורה הנשאת אבל
נשא לנו מהכבוד ואפשר שיזיה גם כן נשאת שם מן
הכבוד בפ"ס יושבות על מלאת ושם התשורה במ' א'
ותצא אחיו משאת המלך. שמוט" בפתח ובצרי
ארוחה ומשאת השלחן "ירמיה" והקבוץ וישא
משאת "כראשית" וכן התרומה לאל יתכרך ארץ
משאת משה ד' ה" ואת ראשית משאתיכם יחוקק
וכן ויהם מלך צר נשא את שלמה בעצי ארזים מלכ'י
מהכבוד ובאו נשא לנו נשא את שלמה בקמץ כדרך
בעלי החא וכן דכה לארץ חייתו ופי' נשא את שלמה
נשא אותו וסבל אותו וכלכלו באלה הדברים והגפעל
עוד הדמים והנשאים" ועל כל גבעה נשאה" יטעיה "
והדתפעל מתנשא לאמר מלכיס" ותנשא מלכורו
כמדבר. ינשאו להעמיד חזון" לנטל" וינשא לעיני
כל הגוים" ד' ה" ודפ על הכבוד עוד וכי נשא ממלכתו
שמוט" בצרי משנא את החזודים. אס' ר' וינטלם
וינשאים. יטעיה "ינשאוהו אנשי מקומו" שרף "
ובענין הגבואה נשא על המשא הזה "מלכיס" משא
מצרים" יטעיה. המשא אשר הזה "חנקק" משא
אשר יסרתו אמו" מעלי. משאת שוא ומרוחים "
איכה" נקרא הגבואה משא שהיא נשאת בפי האדם

וכן היו אומרים ישראל לדמיהו מה משא יי "ירמיה
ענין הפסוקים ההם כי הם בשחיו שואלים לנביא מן
משא יי לא היה דעתם לנבואה אלא לשון כבוד
ומשא כמו משא בני קהת" כמדבר. כלה דבר יי
לחם למשא כבוד וידוע גאטרות גלה מחשבתם לנביא
לפיכך אמר כי המשא יהיה לאיש את דברו. ירמיה
כלומר דברו של אדם יהיה משא כי הרבר נשא יבפיו
לפיכך נקראת הנבואה משא ואתם תהפכו דברי
אלהים ותהיה כונתכם בו לשון כבוד והפעל הכבוד
עוד והשיאו אותם עון אשמה. ניקרס" והוא יוצא
לשלישי והשיאו כל ישראל את העיר ההיא חבולים
שמוט" וחשם בענין המקור למשאות אותה משרשיה
יחוקק. כלומר לחשא אותה ולעקור איתה משרשיה
וע' א' וישאם דוד ואנשיה "שמוט" פי' וישרפם וכן
המשאת החלה "שמוט" ועל בית חכרם שאנו
משאת "ירמיה" וכן כמעט ישאנו עושני. אינ
ואשר הוא פעל עומד ומשא הארץ מפניו "זכום וכן
ישא בשחיו משכני. אינ" ויתכן שנקרא השדרה
כן לענין הלהב הנשא למעלה וכן במשנה משזאין
משואות ואפשר שיחיה שאת או ספחת" שאת
המכה הוא. מענין זה ענין שרפה כמו שאמר צרבת
המכה היא "ניקרס" שהיא ענין שרפה והנכוז
להיות מהענין הראשון לשון הגבהה" וכן פירשו חז"ל
בסיפרא שאת זו שאת בדרת זו בדרת ספחת שני
לכדרת מראה עמוק שני לשאת מר" לשון שאת
מזנחת כמראה צל שהם גבוהים ממראה החמר
מה לשון עמוק עמוקה כמראה החמה שהם עמוקים
ממראה הצל מה לשון ספחת שפלה שנ' ספחגי נא אל
אחת הכהונות לאכל פת לחם "מלכ'י" נשא
הגפעל מזה נשאו שדינף" יטעיה" ודב' הגחש
השיאנו" כראשית" השיאוד יכלו לך" ענכיה. אל
תשיאו נפשתיכם. אכן השא השאת לעם הזה ירמיה
אל ישיא לכם חוקיהו. כלם והדומים להם ענין החסותה
והפתוי דענין אחר להשות גלים נצים" יטעיה. בפתח
ההא והשין דנושה ויש ספרים מרומיקים נקוד בהם
להשות הלמד פתוח וההא נחה על משקל לעשות
ולזאת הקריאה יהיה משרש שאה ומשפטו להשאות
כאשר כתוב במקומו בספר ישעיה והשם השאת
וחסבר. איכה" ומשקל א' הרימה פעמך למשואות
הפלתם למשואות. תליס" ומשל אחר רזככה
שנאה במשאין. מעלי. ענין הרבה ושמה
נשב בירוח יי נשבה בו" יטעיה" ודכבר יושב
רוחו יולו מים" תליס. וישב אהם אברם
כראשית" ענין. ההפרחה והריחוף **נשג** או
השיגתו "ניקרס" ולא השיגו את ימי

וכי יצא בה וכן אמר דתרגום בנערת טיגרא וענין
הנקיר ידוע **נקש** בפועל כפיו נוקש רשע
הל' פ' ה' ב' ה' מאבר הרשע בפעל
כפיו ופעל כפיו הוא המוקש לו על דרך ויפול בשחת
יפעל כי נקש ויקש בענין אחד והנפעל פן רונקש
אחריותם "דכריס" כמו פן תוקש והכבר וינקשו
מבקשי נפשי כל' שמו מוקש ינקש נושה לכל אשר לו
תל'ס בלומר ישים מוקש ויקח לכל אשר לו והתפעל
מתנקש לגפשי להמיתני. **סמול** פ' כי הוא מסבב
ומתחכם להיותו קשור ונוקש בנפשו לשום מוקש
לגפשי להמיתני ואעפ' שהוא פועל שמהו פעול
מרוב רגילות והתמדת המוקש והלכידה במחשבתו
כמו שכתבנו במלת הנדברים בך כי מרוב התמדת
הדבור יקראו בלשון פעולים אעפ' שהם פועלים וכן
מתדפקים על הדלת **נרד** נרד וברכוס. ט'י
בצרי. חנון מרדי נתן ריחו " בחרק הגון
והקבוץ כפרים עם נרדים " ט'י " וכתב ר' יונה כי
נאמר בו כי הוא הורד ויש אומרים כי הוא המוסקור'
אברהם אבן עזרא פירש כי הוא בשם דומה לכרכים
נשש כי נשני אלהים "ענינו שכחני **נשא**
ולא נשא אורם הארץ " כראשית.

פ' ולא סבל " ונשאתם את אביכם כאשר יוכלון שאת
בשאת אתי " ראשית " דע שאתי עליך חרפה " המיה
שאני ואנכי אדבר " ח'כ " כלומר סבל כובד מלי
עליכם אעפ' שקשה עליכם והניחוני לדבר. וגמריהם
נושאים ראשית " " נושאת זהב וכסף " מלכים " "
בהראות האלף בתנועה נושאותיכם עמוסות הנשוא'
מני רחם " ישעיה " ונשאתם את סכות מלככם " עמוס
וחטאי גלוליכם תשאני. יחזקאל " בהראות האלף
בקריאתה והנפעל נשוא נשוא ומשפטו ינשאו " וכן
נשוא לשוא עריך משפטו נשאו וכבר כתבנו דקדוקו
בחלק הדקדוק והשם וינצלו להם לאין משא. ד'ה'
משא לעיפה " ישעיה " משא בני קהת כמדבר " ובהא
הנקבה וכבר משאת " ישעיה " ואשר הוא פעל יוצא
לשלישי לא חמור אחד מהם נשאתי. כמדבר " כלומר
לא נתתי עליו משא והפעל הדגוש נשוא ארזכם
בצנות " עמוס " כלם והדומים להם בענין. הטעיות
והמשא ידוע וכל הענינים הנכנסים בשרש הזה כלם
נכנסים בענין הנשיאה והנטילה וקל הוא להפריש
מעט בנייהם כל אחד לפי מקומו ולפיכך אינם צריכים
להזכיר כל הענינים בפני עצמם. שאי בנך. מלכים "
שא נא בליך " כראשית. " נושאת חן בעיני כל רואיה
אסתר " ובנוח האלף לא תשא שמע שוא. לא תשא
את שם " אלהיך לשוא " טמנת " ישא ביום החור
לאבר לא אחיה וזבש " ישעיה " פ' ישא רשם

בשבועה. כל אשר נשאולכו " סמות " ונשאך לך
מלכים " וישא משלו " כמדבר " נשא בפיו זה המשל
ישא מדברותיך. ל'רים " פ' מדברותיך שצות לו
ישא תמיד בפיו ואמר תורה צוה לנו משה ואשא
את היוזן לגניו " כומיה " וישא משאות. כראשית "
ישא כרכה מאת " הל'ס " משאת כפי מנחת ערב
תל'ס. ונשא ענף ועשה פרי " יחזקאל " כי עץ נשא
פריו " ויל " וישא עיניו וירא " וישא יעקב רגליו.
כראשית " ותשנה קולך ותבכינה עוד ירנן " ותשינה
עלינו כהו ירמיה " בהעלם האלף מן הכתיבה וישא
עשו קולו ויבך " כראשית " ישאו בתוף וביבור. ח'כ
פירוש ישאו קולם בקול תוף וכנור או כמו שנושאים
קולם ההוללים עם התוף והכנור ונשאת תפלה. פ'
תשא תפלה לשם יתברך או תשא קול בתפלה או
כפ'ס וכן ישאו מרבר ועריו " ישאו קול. ישעיה.
ואליו הוא נשא את נפשו. ל'כרל. את מחמד עיניו
ואת משא נפשו. יחזקאל " פ' לפני בנייהם ובנותיהם
שחם מחמד עיניהם ואלוהם הם נושאים את נפשם
בנשאי יד אל דביר קדשך " תל'ס. " ובא הא' בהע'ס
כ'עלי החא ונשאו את בלימוכ " יחזקאל " הנכה דבר
אליך תלאה " ח'כ " בחלוף שין בכסך ואלף בהא
זכר כתבנו איתו בשרש נכה ובשאת הכרובים
בנפיהם " יחזקאל " בשוא גילו אתה תשבחם. תל'ס "
כלומר בהתרומם גליו אתה תשקטם ותאר לגדול
ונשיא בעמך לא תאור " סמני. וכי יעשה הנשיא
נדבה. יחזקאל " שנים עשר נשיאים " ראשית " והענינים
להתרומם יקראו נשיאים " מעלה נשיאים " תל'ס "
נשיאים ורוח וגשם אין. מסלי. והשם כנפול ח'כ
יעלה לשמים שדא. ח'כ. פ' גדולתו ורוממותו
ישא פרעה את ראשך מעליך. כראשית " אשר נשא
ידו במלך " סמול " כי נשא אשא רחם. ח'כ "
פ' אשא להם האויב וית' אם יתובן משבק אשבוק
לחון וחרפה לא נשא על קרובו " תל'ס " לא הטיל עליו
שום דבר חרפה נסה עלינו אור פניך יי' תל'ס " בחילוף
שין בכסך ואלף בהא " הלא שאתי תבעת ארזכם
ומשאתו לא אוכל ח'כ אך משאתו יעצו להרוח
ובנוח האלף והעלמה מן המכתב משתו יגורו
אלים. ח'כ " גדולתו ורוממותו ומזה פירשו יחזקאל
שאן. כראשית. כלומר יתרון הגדולה וההגה
היה ראוי לך לולי שעלית משכבי אביך ואם תשא
בנותיכם לבניכם ולכם " נחמיה כלומר אם תרחו
ולא היו לו בניו כי אם בנות וישאום בני קיש
אחיהם ל'ה כלומר ויקחום לבנים וישאו להם
נשים מואבות רות ובתים ונשאו מיכה ולקח
וקרוב ענין הנשוא לענין הלקיחה וכן ישא ברה

ואת התנשמת ואה הקאת " ויקרא " עוף ממיני
העופות אמרו נקרא כן כי כל רואה אותו יושם וכתב
רבי שלמה ז"ל כי הוא הנקרא צואיטא וגם כן זה השם
בשרצים והחמט והתנשמת. לכריס " וכתב ר' שלמה
כי הוא הנקרא בלעז טל פא **נשף** וגם נשף
ביום ויבשו " יסעיה נשפת ברוחך **נשף** סמנת
ענין חריחוף והנפיוחה " ויקומו בנשף לבא אל מחנה
אדם " מלכים " ובשרם יתנפפו רגליכם על הרי נשף
ימיה " כלומר על הרי חשך ולפי שהלילה חשך
אבר נשף. ועין נואף שמרה נשף " חייב " קדמתי
בנשף ואשועה " תלים. מאחרי בנשף " נשף חשקי
שם לילח דה יסעיה " בנשף בערב יום. משלי " **נשף**
הכס דוד מהנשף ועד הערב למחרתם. סמוט " בשש
נקודות ושבעתי נדורים עדי נשף " יחשכו כוכבי
נשפו " חייב. כולם ענין לילה ויש מפרשים מזה
גשפת ברוחך וכבר פרשנו מהנשף ועד הערב בשש
מחר ודעת ז"ל כי גם כן קרא נשף תחלת הלילה
כשמחל החשך ותחלת היום כשסר החשך ואמרו על
זה הפסוק מהנשף ועד הערב כאלו אמר מהבקר
כי גם הוא קרא נשף ואמרו אמר רב אשי תרי נשפי
הו נשף יממא ואתא ליליא נשף ליליא ואתא יממא
ואת הינשוף. ויקרא " בשדק ובחלם רינסוף וערב
ישכנו בה " יסעיה. עוף שהוא עף בילה **נשק**
והחזיקה בו ונשקה לו " משלי. צדק ושלוש
נשקו " תלים. ועל דרך משל " שפתים ישקו. משלי
וישקו איש את רעהו " סמוט. ויפל על צואריו וישקחו
בראשית " וישקני מנשיקות פיהו " פירוש " אשקה נא
לאבי ולאמי. מלכים " ותשק ידי לפי. חייב " ועל
פיך ישקבל עמי " בראשית. כלומר להודותו לארון
בזמן עמסא לנשק לו " סמוט " ובקצת ספרים מדייק
אשקה נא לאבי ולאמי בקמץ חשף והוא לגזרת אפעל
ובמקצתם בחשף פתח והכבד משיקות אשקה אל
אחותה " יחזקאל " כלומר מגיעות כאילו נושקות זו
לזו וכבר אחר נשקו בר " תלים " וינשק לכל אחיו " **נשק**
לנשק לבני ולבנותי. בראשית. וע"א אל נשק בית
הער. יסעיה " בחמש נקודות ומסורת אחד מצאתי
כל נשק בשש נקודות כג' יברח מנשק ברזל " חייב
המת מביאים איש מנחתו וחברו סכות לראשי ביום
נשק " תלים " ועיד מבצר והנשק " מלכים " כי
בנשקי בערו אש " בנשק ומגן וצנה " יחזקאל " חוץ
במו זין והפעל ממנו נושקי רומי קשת " תלים " כל
נושאי כל זין וכך נושקי קשת מימינים ומשמאילים
באבנים ובחיצים ובקשת " ד' ה' ודעת המתרגם כן
ועל פיך ישקבל עמי " בראשית. **נשק** ואש
נשקה ביעקב. תלים " משקלו נפעלה

וחכבד ובערו וחשיקו " יחזקאל. אף ישק ואפה לחם
יסעיה " ענינם ענין הבערה **נשר** את הנשר
הגדל גדול חכנפים " יחזקאל בשש נקודות
על כנפי נשרים " סמנת. פ"י כמו אם הייתם על כנפי
נשרים שנשמרתם מכל נזק כי הנשר הזה יעוף גבור
מכל עוף ונושא אפרוחיו על כנפיו לשמרם כמו
שאמר יפרוש כנפיו יקחהו. יעלו אבר כנשרים יסעיה
כתב הגאון רבינו סעדיה ז"ל כי הנשר לעשר שנים
יעלה מאד על פני רקיע השמים ויקרב לחום השמש
ויפיל עצמו בים לרב חמה וימרש ויתחדש ועלה אבר
וישוב לימי עלומיו וכן כל עשר שנים ובשנת המאה
יעלה כמנהגו ויפול בים ויומות שם **נשר**
אם יחגדל המשור על מניפו. יסעיה
סמנו אותו מחפרי הגון על משקל מבוט ואעפ"י שזה
בחלם חוץ בשדק. למה שמצאנו ובמשנה אף הגסורת
של בעל הבית ועוד אמרו ללוחות הנסודים מסככים
בגטין וכן המשור יקרא בערבי מנשא. והוא הבלי
שקודים לו בלעז שידא והפעל מזה וישר במגדר
ל' ה' היה משפטו וישר השיך דגושה בפלס ויגש
אברהם ויבא. הנחת מות הדגש כמו שבא גם כן
בו יוד יעקב נזיר **נשת** נש. הגבורתם ימיה
לשונם בצמא נשתה " הגשות מפני
ההפסק לתפארת והנפעל ונשתו מים מהים " יסעיה
כלם ענין חפסק הדבר ואברו **נתב** יפלס
נתיב לאפו " תלים " נתיב לא ידעו עיט
חייב " הודיכני בנתיב מצוהיך " תלים " ודרך נתיבה
אל מות " משלי " חזארפה והיתה ראויה במפיק
ובחא הנקבה ובמים עזים נתיבה. יסעיה " גרסו
נתיבתי. חייב. מנע דגלך מנתיבתם " משלי " והקבוץ
בנתיבות לא ידעו אדריכם. יסעיה " ענינו כמו דרך
נתח ונתח אותו לנתחיו " יחזקאל " ונתחיה
לעצמיה. סופסים. לשנים עשר נתיבים
נתח לנתחיה. סמנת " אסף נתחיה אליה. כל נתח
שוב. יחזקאל " בסגול הנזק ויש ספרים בצרי ענין נתחם
אברים **נתך** ותתך עלינו " דניאל. ויתכו
במים שאגותי חייב " ולא תתך חמתי בירושלים
ד' ה' בן תתך חמתי עליוהם. ירמיה. והנפעל ומט
לא נתך ארצה. בראשית " עד נתך מים עליוהם. ס' עוש
באשר נתך אפי חמתי על יושבי ירושלים. ירמיה
ונתכתם בתוכה " יחזקאל " חמתי אשר נתכה בנו
ל' ה' וחמתי נתכת " ירמיה " חמתו נתכה כאש נחמס
ז' לומר כדבר נתך מפני האש והכבד והתכתי
אתכם. יחזקאל " התיכו עבדיך. מלכים " ותיכו את
הכסף " ד' ה' כחלב תתיכני חייב. והמקור רזשלם
לפחת עליו אש להגתך. והשם כהתוך ככף בתוך

שני חיי אבותי "בראשית" פן ימרר והשיגני "סמנל
והשיגו כי ירבה חרדך. לכריס" והשגתם ואמרתי
להם "בראשית" כי השגת שיג" ואין משיג ידואל
פיו "סמנל" כלם יגין ההדבקה והתענה והשם כי
שיחובי שיג לו "מלכיס" כלומר ענין יש לו עם אחד
או חשנת אויביו במלחמה שיג שם בחסרון הנזק כמו
שיא אם יעלה לשמים שיאו וכמוהם ואעפ"י שגכתב
בסמך ותסג ולא תפליט "מיכה" כלומר תגיע להריון
ולא תפליט אותו רק תפיל אותו **נשה** נשיתי
טובה "מיכה" ובא המקור
ונשיתי אתכם נשא "דמיה" צור ילדך תשי" לכריס
היוד במקום האלמר הפעל ומשפטו תסה ועקרו
תנשה והנפעל וישראל לא הגשני "יעציה" פ"י לא
תנשה ממני ומהענין הזה בארץ גשייה "תלים"
והיא מקום המתים כי הם נשכחים והפעל הכבד כי
השה אלה הכמה" כי ישה לך אלה מעונך "איוב"
וכבר כתבנו כי נשני אלהים "בראשית" בשרש נשש
ויש אומרים שהוא מזה השרש מחדגוש וחפתח תחת
חירק וע"א לא נשיתי ולא נשו בי "דמיה" פירו לא
נשיתי מהם ולא נשו בי והוא כפל דבר וענין הכפל
שלא בקשתי אני מהם וגם הם לא נתנוהו לי מעצמם
או לא נשיתי אני בהם וגם הם לא נשו בי כי המלוה
הוא קשור בבית והלוה בלא בית וכן כנשה כאשר
נשא בו "יעציה" ונשא בו אלה להאלותו "מלכיס
ונכתבו כאשר נשא בו ונשא בו באלף במקום הא
ובא בלא קשר הבית וכל איש אשר לו נשא" סמנל
הוא כתוב באלף ובסגול ואעפ"י שתבא המלה למלות
פעמים בלא קשר הבית הוא חסר הקשר והענין מורה
עליו כמו והגשה בא לקחת "מלכיס" אומי מגושי
יעציה פ"י מגושים בני ואינגו רחוק שיקרא נשורת
הלוה והמלוה כי הקשר מפריר ביניהם וכשחסר
הקשר הענין מורה וכן שובר יקרא הקונה ורזומבר
והקשר והענין מפריר ביניהם וענין כנשה כאשר
נשה בו אחר שזכר כמלוה כלוה לפי שהאחד רוצה
בו משאת כסף והאחר משאת אובל ולדעת התרגום
התאר מזה נשה גשים שתרגם וגישים מסלו בו יעצ"י
וכמדו חובה שליטין והפעל הכבד כי תשה ברעך
משאת מאומה "לכריס" ויש לפרש מזה כי ישה לך
אלה מעוניך. איוב" כלומר שיחייבך אלה מעוניך
וכן פ"י ונשא בו אלה יחייבני השופט שבועה לא
ישיא אויביו. תלים" נכתב ויקרא כבעלי האלף
כלומר לא יהיה לו בנושה "סמנל" שיקח ממוט
זכר ישימות "תלים" והוא בחסרון אלף כמו אל יני
ראשי ויי חפץ דכאו החלי כלומר שהיה המות לרשם
כנושה שיקחם והשם נשי ושלמי את נשייך "מלכיס

זמ' א' משא כל יד" כחמיה. משא איש באחז" עורח
נעובה נא את המשא הזה "כחמיה" ועל דרך נקבה
משאת מאומה "לכריס" והקבוץ בעורבים משאת
מעלי" ויתכן כל בעל משה ידו. לכריס. שם בפלס
מטה גיד הגשה. בראשית" א"ל בי נקרא בן הנשורת
ממקומו ועלה כלומר כאילו שכח ממקומו וזכר לו
ממנו והיה גכזן לפרש גיד הנשה גיד הנפקק מן
נשתה גבורתם "דמיה" ויהיה ג' כ' מזה השרש אלא
ששוב הוא לזכר נשתה גבורתם עם ונשתו מים "
יעציה" בשרש נשת וכלת נשים וכן נשיתם נשיך
כתבנו אותם בשרש אנש **נשך** אם ישך
הנחש "קהלת" כחלם ונפתח אחריותו
בנחש ישך "מעלי" ונקמץ מפני ההפסק אצוה ארת
הנחש ונשכס "עמוס" הנשכים בשניהם "מיכה"
והכבד ונשכו אותם "יעציה" וישכו את העם "
כמדבר. ולפי שהרבית הוא כאילו נושך האדם נקרא
נשך כל דבר אשר ישך. והכבד לא תשיך לאחיך "
והשם נשך בסף נשך אבל "לכריס" בשש נקידות
ולא תשיך עבד לשלישי כי המלוה הוא משיך
זהבסף או האכל גישך כמו שאמר כל דבר אשר ישך
והלה נשון ולול אמ' שהוא אזהרה ללווה וענין אחר
לעשות לו נשכה ופקרו ביוכ הוא אגשים על
הנשכות "כחמיה" הוא כמו לשכה לשכות **נשול**
ונשל הברזל מן העץ "כי ישל ויתך" ארה
הם עומדים היוצאים ונשל גי' רבים מפניך. לכריס
כי ישל אלה נפשו" איוב" משש ישל בדגש ובא
נח תמורתו כמו ויוד יעקב נזיד ועור נכתבנו בשרש
שלה של נעליך "יהנפע" בפלס שג פגע בו והכבד
הנשל את היהודים מאילת. מלכיס" ענינם הדרכיה
והסתירה **נשם** ואת כל הנשמה החיים "
יהנפע" כל אשר נשמת רוח חיים באפיו
בראשית. דומה כי כל רוח בעלי חיים יקרא נשמה
ולפיכך נסמך אל רוח כלומר כל שיש לו נשמת רוח
כלומר תנועה וכן ויהי חליו חזק מאוד עד אשר ללא
נותרה בו נשמה. מלכיס" כלומר שלא היתה לו
נשימה ונתכמלה תנועתו ונעצרה נשימתו וכן וא
מעצה לא יעמד בי כח ונשמה לא נשארה בו "דניש
אבל המאמר ההוא על דרך הפלגה שהרי היה מרבר
מנשמת אל יתן קרח" איוב" על דבר רוח פיו כל צבאם
ונשמת מי יצא ממך "איוב". כמו דבר מי כי הדבור
בנשימה ופ"י ממי קבלת אלה הדברים שרבת ורבי
אברהם אבן עזרא בתב כל אשר נשמת רוח חיים
שבה אל הארכ כי לא מצאנו נשמה הוץ מגשמת
האדם ורבים אמרו שנקרא כן בעבור שהוא מן
השמים ואם הם שנים שרשים נמצא כמוהו רבים

כמו ממאה מאתים "והקבץ שלש סאים" כראשית
ונעלמה ממנו והוא כמו שנעלמה הוא מן שגור
בשנים ויתכן לומר כי הוא בסאה שרש והוא למד
הפעל כמו הוא בשנה ואין בה כימן נקבה ואעפ"י
שהמלה בנקבה ויתכן עוד כי הוא בשנה לנקבה
ולמד הפעל נפלה כמו שכתבנו בחלק הקדוק וענינה
שהיא מרה הידועה אצלם ש"יש המרה הנקראת
כמו כן אצלם איפה ומלת בסאסאה בשלחה תריבנת
ישעיה. מענין זה ואפשר שהוא שם במקום סאה
ונכפל בו חפה והעין והוא בסוף למד הפעל כמו
יציפית מבני אדם שהוא פעל מגזרת יפה נכפל בו
הפא והעין והיה שבין הפה והתנוי למד הפעל ועוד
יש לומר שהוא מקור מבנין הרגוש רוצה לומר
במדה ונכפל בו הפא לבר כמו שנכפלה במלת
זרוף שהוא משרש זרף כאשר כתבתיו במקומו
והאלף הראשונה עין הפעל והאחרונה מתחלפת
בהא למד הפעל ומסקל המלה בפעל **סאן**
כי כל סאן סאן ברעש "ישעיה" ענינו לפי
מקומו צער וצרה וסאן שם בפלס טחון וסאן פעל
בפלס טחון וא"א פירשו מהרגוש של נעליך שריו
סינך ומלשו לול מסאני אובמי אומר כי כל נעל נועל
ברעש ושמלותיו מגללות כדמס תהיה לשריפת
ואמר זה על סנחריב וית מסכהן ומתנחון ברשע "
סבא וסבב בית אל "שמואל" סובב סובב חולך
הרוז "קהלת" ובהבלע את הכפל סבובי
גם כבבובי "סבו ציון והקיפוח תלוס. קחי כנור סובי
עוד "ישעיה" סובו עליו רביו "איוב" וחנה תסבנה
אלומו תיבס "כראשית" וסבותי אני ליאש את לבי
קהלת "והפעל הכבד הסיבות את לבם" מלכוס.
והסב לב מלך אשור עליהם "עזרא" אחי הסבו
אותו הסבו אלי "שמואל" מוסבות שם "כמדבר"
והסב אלהים את העם "שמות" וסב חזקיהו פניו אל
הקיר "ישעיה" ובא הסבו את ארון ישראל. שמואל
ברגש הסמך והבית ושלא ניזכר פעלו ממנו על כמון
וסב "ישעיה" והוא בתוב בו ורגשו ופליגי עליו
הסב רפה ופעל הרגוש לבעבור סבב את פני הדב
שמואל "ופעל כבד אחר וסובבוח על חומותיה" תלוס
וסובבתי ויבגרו "לכריס" נקבה תסובב גבר
דמיה "והמסיל כנסת ישראל לנקבה מבקשרת
בעלה כמו שנאמר במקום אחר ובקשו את "אלהיהם
ואת דוד מלכם והנפעל ונסב הגבול. כמדבר. נסבו
על הבית "כראשית" ונסבו בחים לאחרים" דמיה
ובא מתקל ורחבה ונסבה למעלה "יחזקאל" ומשפט
חמלה ונסבה כי נסב זאלי "שמואל" נת סבב "לא
סבו בלבתם. וית קל ויסב מעליותם" כראשית

ויסב מאצלו "שמואל" והסב המלכה "מלכוס" והשם
סביב סביב "יחזקאל" והקבוץ בלשון זכרים וסביביו
נשערה סאר "תל" אבלה חרב סביבך - ואכלה אש
כל סביביה "דמיה" ובלשון נקבות סביבות שני
אימה "איז" ועל סביבותיו שב הרוח קהל" על
כן סביבותיך. איז" ובהבלעת את הכפל כי היתה
סבה מאת "מלכוס" ויבתוספת נון כי היתה נסברה
מאת האלהים "ל' ה" או הוא נפעל עומד והוא הגבון
כמו שכתבנו בחלק הקדוק. והשם עוד ובתוספת
מם מסב קלע "מלכוס" וחבורו עד שהמלך במס' בו
סיריס "ראש מבוי" תלוס. והקבוץ בלשון נקבות
והוא מסבות ענין כלם וכל אשר הם מזה השרש ענין
סבוב והקפת הדבר והחכם ר' יונה חלק השרש היה
לשולש ענינים והשיב על החכם ר' יהודה שכתבם
כלם ענין אחד ועל דעתו כי דעת החכם ר' יהודה
ישרה ונכוחה כי כלם ענין אחד כי אשר גפלאו בעני
ר' יונה להציאם מענין סבוב והקפת כמו וסבותיו
אני ליאש את לבי" סובב סובב חולך הרוח ואתה
הסבות את לבם והסב לכוסלך. אשור עליהם וכל
אשר חבר עליהם עוד לא ימלט אחר מהם מענין
הסיבוב והקפת אבל הם בכלל כי אין הגבול
והחזרה וההפך מבלי הסיבוב והקפתו מה שאמר
עד שהמלך במס' בו ראש מס' ביי שהוא ענין אחד
מענין הסבה מה שאמר לול לא יאכל עד שיסב
אינו כי והסיבה בלשון רבותינו הוא לשון סיבוב
והקפת כי לפי שהיתה ישיבתם ואבילתם ושת"יתם
במסיבה שהיתה דרכם לישב על המאכל והמשתה
סביב סביב ובעת אבילתם ושת"יתם היו נסמכים אל
צד שמאלם דרך חשיבות קראו גם לסמיכה חשיבות
ותרעו כי לא קראו לשום סמיכה בעולם חשיבה כי אם
לעת האבילה והשתיה שדרכם לשבת סביב וכן
אמר התרגום ויסבו לאכל לחם ואסחרו למיכל לחם
סבא ונסבאה שכר" ישעיה" זולל וסובא "
דכריס "אל תחי בסבאי יין. מעלי" ונסבאם
סבואים "נחום" והתאר מובאים סבאים ממדבר
יחזקאל "כלומר שתוים ושכורים ונקרא על שם זרה
היין סבאד מהול במים" ולפיכך קראו למוכר היין
סובא כמו שאמר בעל השיר אמת כל האנוש נמצא
בעולם לבד מסבאים הם הנבלים אשר לקחו מעט
כסף וציוו במי זהב למלאו הנבלים וכ' א' לול למוכרת
חין ההוא מסביתה דמסרה מפתח לגויה כוש וסבא
וסבאים אנשי מרה. ישעיה שם אומה מבני כוש ויש
לפרש כן מובאים סבאים ממדבר **סבך** כי
עד פירם סבכים. נחום "והשם
בסבך" כראשית "ונקף כבכי היער" ישעיה" זמ' א'

כוד - ושל לא נזכר פעלו ממנו בן נותני בתוכה יחוקל עינים ענין הצקה והרקה נתן נתן אבריהם מהנות, כראשית ואובי תהה לי עורף תלם" בחסרון הקצוות שלא כמנהג "בעבר כי יתן איש אל רעהו" ויתן את ישראל" נתנה ראש" סמות ואנחנו נתן לך "טופטים" בפתח לגזרת פעל ונתנו את בנותינו" כראשית: הליועץ למלך נתנוך" ל' ה' אשר י' אלהיך נתן לך" סמות" ונתן את אלהיהם באש" יעעיה" לבלתי נתן זרע. ונתן איתו על כל ארץ מצרים" ראשית" נתונים נתונים חכה לוי" כמלכ' תן לי הנפש" תנה את נשי" כראשית" תנו את ארון הקרש בבית אשר בנה שלמה" ל' ה' האשה אשר נתת עמרי" ויתן יד" כראשית: תנה את ירך. מלכים וגם כל בני המלך נתנו יד תחת שלמה" ל' ה' מצרים נתנו יד" איכה שאזכרה ותנו תף" תלם" ביום תת יי יתע" לתת לך" דברים. לתת שם את ארון האלהים" מלכים. מקור בתוספת נון והתאר וכן הנתונים שנתן דוד" והשרים לעבודת האלהים עזרא" והנפעל כבוד הלבנון נתן לך" יעעיה. והיא לא נתנה לו לאשה" ונתנה לך גם את זאת. כראשית ונתנה לגערי המתחלבים בגלי ארזוני. סמול ונתתם ביד אויב. יקרא. חבן אין נתן לעבדיך" ורחבן לא ינתן לכם" שמות" הנתן נתן את העיר הזאת" ירמ' ושל לא נזכר פעלו מן הכבוד וכי נתן מים על דוע. יקרא וחשם מהר ומחן" כראשית" וממנו תרובת כהנה" ובהא הנקבה עבודת כהנה. כמדבר" איש כמתנת דוד" דברים" ומשקל אחר ואתנה לך מתת" מלכים מתת אלהים היא. קהלת. עינים ידוע נתם נתכו נתיבתי" אונ" ענין הריסה

נתן כי נתן את מזבח הבעל. טופטים" יתצני סביב" אינ" את מזבחותם התוצון סמות גם אל יתצן לנצח" תלם" ובא ותתצו חבתים יעעיה סוקל ומשפטו להדגש" סלתעות כפירים נתן יי" לנתוש ולנתון" הנתונים אל הסוללות. ירמיה" והנפעל והצורים נתנו ממנו" כחוס" וכל עריו נתצו לפני יי מפני חרון אפו. ירמיה" והכבוד אשר נרצץ יחוקדו אביו. ל' ה' ונתצתם את מזבחותם" דברים ונתצו רמותיך" יחוקל" ושל לא נזכר פעלו ממנו והנה נתן מזבח הבעל" טופטי" ושל לא נזכר פעלו מהניסוף תגוד וכירים יתץ. יקרא" כלם ענין שבירה וחריכה נתק כי מסם ארקנד משפטו אנתקך והנ' נוסף ונתו וכרות ונתקנותו מן העי דגש הקוף לתפאר כדגש קוף מקדש יי והנפעל ולא נתק שרוך נתקו כפר דגל הכהנים. יתע" וזמותי נתקו" אינ" ודעים לא נתקו" ירמיה. לא במחרה ינתק כאשר ינתק פתיל

הנעורת והכבוד נתקו מיכרות וכוכרהיך אנהק ונתק את היתרים הלא שרשיח אנתק ושריך תנתקו" וכבוד אחר עד התיקני איתם מן העיר. הויקם כצנן לטבחה ושל לא נזכר פעלו ממנו הנתקו מן העיר. ענין כלם החעתקה והעקירה וכוזה הציץ ונתיק וכרות" הוא מי שבציו הלוישין ביד עד שנפסקו החונים שתלום בהם אבל נתונים הם בתוך הכים והם לא נגלש. נתק הוא בשש נקודות שם נגע שהוא במרים שעד ופרשו שהוא כנס שחוד ואפשר להיות מורה השדש אתיק אל פני אתיק" ודגש התיו לחכו ון הנון הנופלת כי יכלו אתיהם" ואתיהא מפו ומפו. יחוקל וית ענין ויות נתק ויתר ממקומו. אינ" והכבוד ראת ויתר גוים. הדיקיק. יכתיד אסורים" תלם. התר אגודות בוטה" יעעיה" וכד אח" קריב לענין זה לנתר ברם על הארץ" יקרא" וכתב א' א' זלמה ויתר גוים ועל שבעה אונות הא אומר שקפצם והגלם מארצם וקצת כולל יש להם סברא זאת ואמרד מאי משמע דהאי ויתר לישנא דגלות הוא דכתיב לנתר ברם על הארץ וכרתו בנין לכפצא בהן וענין לנתר הוא כתרנומו ענין הדלוג והשעתות ממקום ובן כלם הנזכרים ענין ההסרה והשעתות מהמקום וכוזה הענין כי אם תכבשי בגיר ירמיה. והוא בשש נקודות ונקרא כן לפי שמעבוד הכתם ודגשו ימקומו ויש שפירשו בו שהוא שקוה לו בלע אלוש שמלבניו בו הצמר ויש שפירשו שהוא העפר שרוחצין בו הראש ומקן בו כל דבר

נתש ונתש את ישראל" מלכים" ועדים נתת תלם. ונתשתי אשרך" מיכה. ויתשם" דברים" ונטעתי אתכם ולא אתש. ו' נתוש לנתון" והנפעל לא ינתש ולא יהרס. אם ינתשו מים זרם קריב" ירמיה" ושל לא נזכר פעלו מהדגש ובהש בחומה" יחוקל. ענין כלם העקירה אבל אם ינתשו מים זרים קרוב ענינו כמו ינטשו בשית כי השיר והתיו ממוצא אחד ויבאו בענין אחד כמו טעה ותיוה וכן ונטשהי ארנכם ואת העיר הזאת אשר נתתי לכם ולאבותיכם מעל פני כענין ונתשתי בהיו" ובן ארבע אותיות הביא ר' יונה וכתב הנשחזן עינת ופי' כתב המפרש ואיננו לשון עברית כי אם ארמית **נשלמה** אות הנון ונתחיל אות הכמך

סס וכצמר יאכלכ כס" יעעיה" היא הויס האוכל בגריו צמר סאת ויהי סאת סלת מלכים" בשוא הסמך וסאת סלת כשאל בקמץ חטף הסמך ה' א' לסימן נקבה ולמד הפעל נפלה ונהפכה תיו במלת סאתים והוא משנה טאה

תרגים ירח שיהרא ועל זה בקראו מראו הנשי שחרוני
כמו שאמר ואת השחרים "טפטים" שחם דומים
לסחר והוא כתוב בשין בית הסחר "כחשית" שם
חמאסר שהוא ענין דמות הסחר סוף בלו סג
יחזיו נאלחו "תליס" מדרכיו ישיבע סוג לב
משלי "הנפעל ולא נסוג אחר לבנו" תליס "נסוגים
אחר" ירמיה "ראת חנסוגים מאחרי י"י נפיה" יסוגו
אחר תליס "ונסוג מאחרי אלהינו" ישעיה "וכן קשת
יונתן לא נסוג אחר" שמול "ואעפ"י שנכתב בשין"
ושלא נזכר פעלו והסג אחר משפט "ישעיה" והדגש
תמורת הנח בחוקם וחושב ענין הכל דהתאחרות
והתנכרות וע' א' סוגה בשושנים "סיר" פ' נדרות
ונגבלת וכן בלשון המשנה ועשו סיג לתורה לל גדר
וגבול "סוד" סוד יי ליריאו "תליס" בי אם
גלה סודו עמנו סוד אחר אל תגל משלי
ענין עצת דבר סתר ומה הענין לא ישבתי בסוד
משחקים "ירמיה" לל בעצתם כשמרו חברים יחד
ועצתם לשחוק ולהבלי העולם וכן ועל סוד בחורים
יחזיו "ירמיה" בסוד ישרים ועדה "תליס" ו' יונה
חלקם לשני ענינים והנבל ע' א' ומן השדש הזה
והענין הזה הוסד שלמה לבנות בית האלהים "ד' ה'
בלו נתיעץ ועמד בסוד הבנין עם דוד אביו כמו שנא'
ויהן דוד לשלמה את תבנית האולם ותשם בסוד רגלי
איל" י"מ אותו כי הוא העץ שמישי' בו רגלי האסוד
סיפס בלעז ועוד נכתבו באות השין "סוח
ויתן על פניו מסוח" שמות" הוא הצעיר "סוך
וסוך לא סכתי" דניל "ורחצת וסכת" רות ושמן
לא תסוך פ' בשרך ושערך ואסוך בשמן" יחזקל
והפעל הבכד וירחץ ויסך "שמול" והכניא ל' יונה שם
בוה השדש כרוב מסיח הסוכך "יחזקל" אמר כי
סוכך שם השמן טוב שהיה מנהג המלכים לחמשחו בו
וראיתו כי מלת ממשח פתוחה בעבור שהיא נסמכת
אל סוכך ויפה פ' וכפל בו הלמד כמו שנכפל במלת
לשוטט בצדכם שהוא מן שוט ועל שם זה נקרא הלגי'
שמימין בו השמן אסוך אסוך שגן "מלכים" על
שסבין ממנו והאלף נוספת וע' א' אך מסיך הוא ארת
רגליו "טפטים" להסך את רגליו "שמול" כינוי למי
רגלים וית עביד צרכוהי למעבר צרכיה לל להפנות
לגקבים גדולי' וכן במשנה זה הלל היה במקדש כל
המסך את רגליו היה טעון טבילה וכל המטי' מים טעו'
קדוש ידים ורגלים "סום" כי בא טוס פרעה "שמות
והגקבת סוסה לטוסתי ברכבי פרעה "סיר" כי
תרכב על כוסיד" דרכת בים כוסיד" חקקוק" רמו
לעננים ושם עוף בזה השם כסום עגור כן אצפצף פ'
כסום ועגור כמו שמש ירח ובמקום אחר אמרו ביוד

תחת הו' ותיר וסוס ועגור ירמיה" והיא שם עוף ות' בו
ושפ' ינא וכורניא וסנ ניתא ובכרבי לל קס ריש לקיש
צ"ח כזרכיא פ' ל' שלמה זל גרואה בלעז "סוף
ספי תמו" תליס" וזכרם לא יסוף "אסתר"
יחזיו יסופו "ישעיה" והפעל הכבר אסף בל" נפיה
אסף אסופם "ירמיה" אבל אסוף אינו מע קר זה כי אם
כש"ש אסף כאשר כתבתיו בש"ש האלה אבל הוצא
מענין אלו וענינם ענין כליה ומענין זה סוף דבר הכל
בשמע "סוף כל האדם" שמות" ומצאתם אותו בסוף
הנחל" ד' ה' אחרית הדבר והכליתו ולא ימוט מעני'
זה וכגלגל לפני סופה" ישעיה" כמוץ גנבתו סופרה'
אינכ" בסופה ובשערה דרכו "נחום" וגלגליו כסופה
כסכות כנגב לחלוף" ישעיה" כי גם הוא ענין כלית
שהוא הרוחות והזועות שהם מניעי הדבר קל מהרה
זמבלל' אותם וע' א' ותשם בסוף על שפת היאר טינו'
קנה וסוף קמלו" ישעיה" הוא הגמא ויש מכנו גר'
בקר ע' הים בעיקרי החזרים ועליו נאמר סוף חביש
לראשי" יוכה" וגם הוא לא ימלט מהענין הראשון כי
אפשר שנקרא בו לפי שהוא בלה במהרה" סוף
והענין סר מ' גל האהל" במדכר" ויש לפרש
כמו זה כלו סר מן הדרך ושובה וזרתם מן הדרך לכל'
וסודי בארץ יכתבו" ירמיה" לל סורים ממני והוא
תאר כי יבוא תארי נחי העין פעמ' בשוק כמו ותכט
עני ב' שורי שובי מלחמה וכן סודי הגפן נכריה ירמיה'
לל הנשישיות הסורים מן הגפן כלומר אך נהפכתם לו
כסודי הגפן וכגפן נכריה גולה וסורה" ישעיה" לל
סורר ממקומה כי גם אי' להם בשירי מהם נכתב בש'
והוא כמו בסמך והפעל הכבר והסיר יי מבך כל חולי
דכמים" ותסר בני אלמנותה" כחשית" רסר
המצנפת ודרם העטרה" יחזקל" כי אם הסירך העור'
והפסחים" שמול" ההא בשוא וסג' מוסר מציר ישע'
ושלא נזכר פעלו ופיעת הוסר התמיד" דניל אך וירא
י' כי סר לדאות" אסורה נא ואראה" שמות" סורה
שבה פה פלגי אלמוני" רות" והדומ' לה ידמה ביהם
ענין אחר הפך הענין הראשון אבל לדקות העיון תכיר
שהוא נבלל בענין הראשון כי המם מסתתר עמהם
ולל כי סר ממקומו לראות סורה ממקומו ושבת
פה ומה הענין וסר מרוח סרוחים" עמס" כלו קרוב
לבא אבל הסרוחים וע' א' סר סבאם" הנטע" פ' נבאש
והרגום ויבאש וסרי כלומר מרוב שתירת סבאש
סבאם בפיהם ויש לפרש מזה כלו סר וענין אחר כי דבר
סרה" דכמים" תאר בפלס ורחל בתו באה רוצה לומר
דבר דברה סרה העמיקו כרה" ישעיה" דבר עשק
וסרה" עוד תוסיפו סרה" ישעיה" פ' דברה סרה או
עלילה סרה מהזת רוחך סרה" מלכים" יג א

בסבך עץ קרדומה " תלם " הכית נקראת בקמץ
חטף ומשקל אחר עלה אריה מסבכו " ירמיה " הכית
בשיא יפתח ויש ספרים בשוא לכו ורנפרד ממנו
ואעפ" שנכה בשיח תחתי שוכך האלה : שמול : דגש
הבית לתפארת ופעל שלא נזכר פועלו גל שרשי
יסבכו " אינכ " רבל ענין הסתבכות והסתעפות ועקר
גל שון הנקר כן הענף והסעיף לפי שהענפים והסעיפים
נאחזים ונקשרים ומעורבבים זה בזה ונקרא כן כלשון
הל הדבר הנקשר והנאחז והמעורב מסבך כמו שאמ'
החת צכר בסוכך חולת זה מה שזכרו בוח זמן הענין
הזה שבכיס מעשה שבכה " מלכים " ואעפ" שזרה
בשין זה בסמך אחר הוא כי דומה קו השבכה ' וזר
על זה לענף או לסעיף הנקשר והנאחז אחר על חבירו
סבל עונותיהם כבלנו " איכה " ומכאובינו
סבלם : יסעיה " והפעול מבנין הרגיש
אלופינו מסובלים " תלם " וההתפעל ויסתבל החגב
קהלת " והשם לכל סבל בית יוסף " מלכים " בחמש
נקודות הסירותי מסבל שכמו " תלם " ומשקל אחר
נושא סבל " מלכים " שם בפלס שבת ומשקל אחר עם
הא הגקבה סבלה והקבוץ סבלות מצרים : שמות " :
למען ענותו בסבלותם " שמות " ומשקל אחר ארת
עול סבלו " יסעיה : הכית בקמץ חטף וענין דהכל
ביכר המשא וטעינתו על הכתף ופי' אלופינו מסובלי'
רוצה לומר שדינו חזקים ויכולים לסבול משאם
ועבודתם או ענין מסובלים לרוב הבשר ורזשמן
שחיו שכנים הרבה ובעלי בשר כאילו הבשר והשמן
למשא עליהם ופי' ויסתבל החגב קהלת " רוצה לומר
שאפילו החגב שהוא עוף קטן יסתבל עליו אפי' ינוח
עליו שלא יוכל לסבול אותו ויחיה עליו למשא אפי'
החגב **כגר** אף יסגר לו וישתחוו " לכול עץ
יסגור **יסעיה** תרגום וישתחו וסגור
סל והיתם לי סגולה " שמות " וסגולת מלכים
ענין יחוד הכסף והזהב והאבנים טובות
באצו **סגן** והסגנים לא ידעו אנה הלכתי
נחמיה פחות וסגנים " ירמיה " ויבא
סגנים כמו חומר " יסעיה " פי' ויבא על סגנים כמו
היצר על החמר והם השרים הגדולי' ובלשון המשנה
נקרא משנה לכהן גדול כגן **סגר** והדלת
סגר אחריו : כראשית : סגר את פרוץ
עיר דוד : מלכים : ומ סגר רחמה : שמול " סגר עליהם
במרבר " שמות : והוא עומד בחביריו ואינו בודד
ופי' כאילו המדבר סגר עליהם הדרך שלא יוכלו
לעבור ויהי השער לסגור : יהושע " וסגור דלתך
בעדך " יסעיה " סגרו הדלתות : נחמיה " והנפעל
נסגור לבא : שמול " הלא חסגר שבעת ימים " במדבר

והפעול מהרגיש סוגרת ומסגרת " יהושע : וסלא
נזכר פעלו ממנו סגר כל בית סבוא : וסגרו על מסגר
והשם להוציא ממסגר אסיל " יסעיה : והוא שם בית
הסגר והקבוץ כלשון נקבות ויחגרו ממסגרותיהם
שמול : ושם במשקל אחר ויתנתו בכוגר " יחזקאל " :
והוא שם הכבל והי' בקולרין ומשקל אחר בתוספת
מם בתחלה ותיו באחרונה ועשיתה לו מכירת שפר
שמות " שהיא סוגרת תוך השולחן וכבר ביארנו אותו
בשרש זרה היטב ומשקל אחר ואקרע סגור לבם
הנשע : רוצה לומר על השומן הסוגר לבם שלא
יבינו ושלא ישבילו כמו שאמר השמן לב העם הזה
והפעל הכבד והסגור הזקן את הנגע " : והסגור הזקן
שבעת ימים " יקרא " רוצה לומר יעמידנו סגור שלא
יראו אדם וגם סגור היה שלא היה יוצא בל הע' וענין
אחר לא תסגור עכד אל אדוניו " דברים " ולנו הכגור
ביד המלך " שמול : ולא הסגרתני ביד אויב " תלם
והסגורני בעלי קעילה : וכן פעל וכן אחר סגר
אלהים היום את אויביך בידך " : אשר סגרני בידך " :
יסגרך " בידו : שמול " ענין כלם והדומה להם נתינה
זמסירה ואעפ" לא ימלט מן הענין הראשון כי קדוב'
הם בענין " וענין אחר לא יותן כגור החתיה : אינכ " :
הוא הזהב הטהור הנקי וכן אמר זהב סגור : כלומר
מטהר ומזוקק ואפי' שיהיה מהענין הזה החרש
והמסגר : מלכים " רוצה לומר האנשים הגדולים
החשובים וכן יקרא לחשוב מבלי המלחמה סגור
כמו שאמר והרק חנית וסגור לקראת רודפי " תלם
ויש לפרש יסגור ציווי מהענין הראשון כלומר כגור
לקראתם שלא יעברו וירדפו אחרי ומהענין הראשון
עו' שם כפול הלמד דלף טורר ביום סגור " רוצה לו'
ביום המטר שיהיו בני אדם נסגרים בבתיהם שלא
יכלו לצאת מפני המטר **סרן** פדן עשתה
ותמכור " מטלי " שלשים סרנים : זנפני'
הוא כסות הלילה הסמוך בכשי' עשוי ממשותים ויש
מחם עשויים להתעטף בהם ביום **סרף** צלמות
ולא סררים " אינכ " פירש' יונה סררי
הכבבים או יהיה פי' כי במקום החשך הכל מסובל
ואין שם שום סרדי ותרגום שתיים מערכות תרתין
סררין ומן הענין הזה ויבא אהוד המסדרונה : פנכעיס
ואמר בו התרגום לאבסדרה וכן היא כי האבסדרה
מסדרת ונערכת ספסלים וכסאות לשיבת האנשים
ומן הענין הזה כתוב בשין ושרדות בארזים " ויבא
אל השרדות יומת " מלכים " הוציאו אותה אל מבית
לשרדות " ל' ה' : רוצה לומר באשר ושרדות בארזים
שעשה מערכות התקרה בארזים **סחר**
שרך אגן הסחר " סידים : תרגום

פן יסית אתכם הזקיהו" ישעיה" והרגש תמורת הנח
בלם אשר הזמזה השרש הם ענין הסתה והשלכה
מדעת לדעת אחר ופ" ויסיתם אלהים ממנו כענין
ויסירם כלום העיר רוחם והסית לבם לסור ממנו כמו
שאמר ויי עזרו ספך סוכבים בכנפיהם" סמנת
ממשח הזוכך" כרוב הזוכך" יחוקל וזכך
ושכיתי כפי סמנת" ואעפ" שנכתב בשין וסכות על
הארון את הבפרת" סמנת" סכותה בענין לך" איכה
ויסכו הכרובים" מלכים" יסבוהו צאלים צללו" אינו
והפעל הכבד ויסך בדלתים ים" אינו" באברתו יסך
לך" תלוי" ויסך אלוה בערו" אינו" ושלא נזכר
פעלו ממנו אשר יוסך בהם" סמנת" וכבר אחד נכתב
בשין ובעצמות וגידים תשוכנני" אינו" והש' סוך בי
יצפנני בסכו" תל" ונכתב בשין ויחזים כגן סכו
איכה" וכהא הנקבה וסכה תהיה לצל יומם מחרב"
ישעיה" בסכות תשבו שבעת ימים" ויקרא" ומ' א'
בתוספת מס פרש ענין למסך" תלוי" את מסך תפתח
סמנת" משפטו מסך בפלס מכלל והוכן הסוכך הוא
מכה קדשים ועורות עליהם באים הנלחמים אל העי'
ונכנכים תחתיו עד לחומה וחיתרין תחתיו החומרת
והוא מגן עליהם מן האבנים המשליכים מעל החומה
ובלעז קורין לה מלפאומזה השרש והענין הזה ואת
מסך השבת" מלכים" בשקל מעשה מודד ששרשו
רדר ואעפ" שזה בשדק זה בחלם אחר הם ופרשו ר'
זונה מחסה המשמרה כלומר המקום אשר יחסו בו
אנשי המשמרה וית טקום וכתב רבי שלמה גאהל
עשוי לצל לשבת תחתיו בעזרה ביום השבת הענין
הזה רבו ענין ככוכך למעלה ויש שהוא ענין מחיצה
ומן והברל בין דבר לרבר כמו וסכות על הארון את
הפרוכת ויסך על ארון העדות" סמנת" כי לא היה
הפרוכת על הארון אלא סמוך לו סכר" בינו ויבין אהל
מועד וכן פרכת המסך ואת מסך הפתח סכותה בענין
ויסך בדלתים ים" כי אעבור בסך" תל" פ" במנין
הקהל ובכללו ודומה לו בדברי רז"ל בענין מנין הכלל
סך זבינתא סך קירי פ" סתר סך רכל וזולת זה סמח
שנשתמשו בזה הלשון הרבה והוסיפו עליו מס ואמרו
ובלבד שלא יזכר לו סכום מקח סכל עם סכל
ואין לב" בניס ככלים" ידמיה" נסכלת כי לא
שמרת את מצות יי" שמוט" והש' נתן הסכל במרום"
רבים קהלת" בשש נקודות ויא שהוא ענין שכל בשין
והוא הנכון ועוד נפרשנו בשדש עשר ומ' א' והסכלו'
הוללות" קהלת" והפעל הדגוש והוא יוצא סכל נא
את עצת אחיתופל" שמוט" ודעתם יסכל" ישעיה
והפעל הכבד הסבלתי ואשגה" שמוט" הסכלת עשו
ברחמים" ודמה שאינם פועלים עוברים ומזה הענין

אעפ' שהוא כתוב בשין ודעת הוללות ושכלות קהלת
ואמר הסרה כל לשון טפשותא כתוב בסך כרסן
חד כתיב בשין ודעת הוללות ושכלות" סכך הזבח
בדבר לא יסכך" לא יסכך גבר" כי תאמר מה
יסכך" הלא יסכך גבר כי יסכך עלימו משכיל" אינו
פ" הלא ידעיל גבר בצדקו וביושר מעשיו כי לו לבדו
יועיל ולא לאל ענינם ענין תועלת ו' אברה בן עירא
פ" הלא יסכך גבר ענין תוכחת כלומר הלא יוכיח גבר
או יוכיח בין שניהם משכיל והפעל הכבד הסכך נא עמו
ושלם" אינו" והוא עובר כמשפטו בהסתר מלך
דרכך פ" תועיל דרכך עמלותהיה בשלום וכן וכל
דרכי הסכנת" תלוי" פ" הועלת כלומר שנתת ברהם
תועלת וע' א' ההסכך הסכנתו" במדבר" פ" ההרגל
הרגלתי ויש לפרש מזה הענין הסכך נא עמו ושלם פ"
הרגל עמו שתהיה עמו תמיד ויש מפרש מזה וכל
דרכי הסכנת הרגל דרכי כלומר שאתה יודע אורחם
תמיד וע' א' לך בא אל הסכך הזה" ישעיה" פ" פקוד
האיצור וכן ויבן ערי מסכנות" סמנת ואת כל מסכנות
ערי נפתלי" ויבן ביהודה בירניות וערי מסכנות
ומסכנות לתכואת דגן ותירוש ויצהר" ל' א'" ענינם
אוצרות והבנים ר' יונה בזה הענין והיה לו סיכנת מלכ'
כלומר אוצרת והבין והישר בעיניו כי פ" סוכנת
מועילה כמו מה יסכך לך הלא יסכך גבר וענינו שתהיה
מועילה לו מפני הצינה וזהו שאמר ושכבה בחיקך
וחם לאדוני המלך ויעוד פרשו סיכנת מחממת ומורה
עליו ושכבה בחיקך וחס לאדוני המלך ל' שלא ידעה
אך היתה לו מחממת וישובכת עמו כי אסורה היתה
לו משום לא ירבה לו נשים וכבר היו לו שמונה עשר
זכר לפי דעתי וביקע עצים יסכך כס" קהלת" כלומר
יתחמם כס בעמרו בשוכן קורין בערבי לדבר החם ל'
סכך וי' יכבן כס מענין סכנה ומזה שנשתמשו רז"ל
הרבה בזה הלשון באמרם במשנה המפרס והיוצא
בשירה והמסכך ועוד אמרו השוחט את המסוכנת
וזולת אלה רבים המסכך תדומה" ישעיה" הבכסיה'
יונה בענין ערי מסכנות ועל דעתי שהוא מענין טוב
ילד כסכך" קהלת" ואדם לא זכר את האיש המסכך
שפירו' עמי וכן תרגום עני מסכך וכן פ" הפסו כי אמר
למעלה הפסל נסך חרש וצורף בזהב ירקענו ורתוקות
כסף צורף וחזו מעשה העשירים שיעשו הפסילים
מכסף ומזהב והעם המסכך שאינו יכול לעשותו
מזהב וכסף לתרומה לפסלו עץ לא ירקב יבחר
כלומר אחר שלא יוכל לעשותו זהב וכסף
יבקש ויבחר העץ המובחר שלא" יג ב

סר וזעף "מלכים" יסודו ב"י הנשע. ובנין הפעיל
 מזה לדעת קצת המפרשים חי אל הכיר משפטי "אינו
 ובנין מרובע דרכי סודר" איכה. והוא כי כפרה
 סודרה "ויהנו בתך סודרת. וכריה. ענין המלו' האלה
 העוות והשתנות מהמנהג וכחב הרב ל' יצחק בן גיא
 דרכי סודר מן סירים סבוכים וכתב החכם ל' יונה כי
 סר העף מפעלי הכפל וראיתו שהוא פתח ואלו היות
 מפעלי העין היה קמץ כי התארים עלולי העין קמוצים
 ואנחנו מצאנו בספרים מדויקים רוב התארים מפעלי
 הכפל קמוצי כמו התארים עלולי העין אעפ"י שמקצתן
 פתוחין וכן נמצאו תארים מנחי העין מעטים בפרתח
 כמו מקל לבנה לח כל עץ לח מפיקים כזן אל זן ידוע
 הרבה ממנו פתוחין אם כן סר וזעף וחביריו באו כמו
 הם אם כן יהיו מנחי העין או מפעלי הכפל ואם עליה
 בעל המסורת ב' פתוחין והשלישית בשער סודר " **ס**
מלכים ת"י בתרע נטריא וברברי ל'ל' שהוא שער
 המזרחי ושבעה שמות נקראו לו שער סודר ששם היו
 שמאים פורשין הדא היא דכתיב סודר טמא קראו
 למו " איכה " שער היסוד ששם היו מיסדין החלכה
 שער חוסית שהוא מכון כנגד זריחת השמש הא כמו
 דתימר האמר לתרס ולא יורח שער האיתון שהוא
 משמש כניסה וציאת שער התוך שהוא פמטצע בין
 שני שערים שער חדש ששם חדשו סופרי' את החלכה
 שער העליון שהוא למעלה מעזרת ישראל " **סות**
 ובדס ענבי' סותה " כראש"י " פי' כסותו " **סחב**
 וסחבנו אותו ער החל. סמנל. פי' חומו' העיד
 נסחוב עד גנחל ואמר אותו על החומה ואעפ"י שהיא
 לשון נקבה לפי שנקרא גם כן סודר שהוא לשון זכר
 אם לא יסחבים צעירי הצאן סחוב והשלך " ואת
 הכלבים לסחוב " בלוי' סחבות. ירמיה " ענין כולם
 תגרייהו וחמשיכה בקרקע סודר בלעז וז'ל סחבות
 חכנדיף הכלים שנסחבו בקרקע ובאשפת " **סחה**
 וסחותי עפרה ממנה. יחוקל. והשם סחי
 ומאס. איכה. בפלס שבי צבי ענינם בענין סחב אלא
 שזה הוא גרידת השיש מן הקרקע והדברים המאסים
 כשמכדין הקרקע הוא " **סחף** מטד סחף
 ואין לחס " משלי " והגפעל מדוע נסחף
 אביריך " ירמיה " ענינם ענין הולכה וגריפה והריפה
 כי זרם המטר גורף ומוליך העצים והזרע' וכן ברברי
 ז'ל נסתתפה שדהו **סחר** סחרו אל ארץ
 ולא ידעו. ירמיה " פי' סבבו " לבי סחרו
 תליש. כלומר הלך סביב סביב ואינו מיושב מרוב
 הצרות ותרגום סביב סביב סחור סחור ויסב מעליהם
 ואסתר מלכותה ומה העין נקרא התגר סחר לפי
 שהוא סובב את הארצו תמיד הולך וסב עובר לסחר

אנשים מדינים סחרים " כראש"י " אשר סחריה סרי'
 ישעיה שבו וסחרה " כראש"י " ז'ל סחרו בה הרשע'
 סחרתיך. יחוקל " ז'ל מביאה הסחרות אליך וחשם
 איים רבים סחרת ירך " יחוקל " ומ' א' סחרה ואתננה
 ישעיה " שוב סחרה " ומ' א' בסחר כסף " משלי " והיו
 סחר גוים " וסחר בוש. ישעיה " ובתיספת כס ומסחר
 הרובלים " מלכים " וכן נקרא מזה הענין המגן שהוא
 עגולה סביב סחרה צנה וסחרה אמתי " תל' דורלא
 בלעז ודד וסחרת " סמני " אבן " ואפשר שתהיה ביד
 הסוחרים תמיד לפי נקראת סחרת על שאמר ז'ל דד
 וסחרת שהיא אבן אחת שקרא דד וז' לכל בעלי סחרו'
סחש ובשנה השני' סחיש. מלכ"י " הוא הצומח
 משרשי הזרע ויתקתקתין כלומר הנא אחד
 הכפיוח " **סין** ככפך היה לסיגים. ישעיה ידו
 לי בית ישראל לסיג " יחוקל " הוא הדבר הרע
 הנשאר אחר שדחתך הבכף או שאר הסחבות ונבחר
 הטוב שבו וזקק וישאר הרע הוא יקרא סיג ככף
 סיגים שלא זוקקו ולא הוסרו הסיגים ממנו " **סיר**
 בשבתנו על סיר הבשר " סמנת " שפות הסיר
 שפות " וגם יצק בו מים " יחוקל " סיר נפוח " ירמיה
 מות בסיר " מלכים " סיר אשר הלאה בה " יחוקל
 תחת הסיר " קהלת " ענינם קדרה והקבו בלשון נקבה
 בסירות ובדודי " ד' ה' " ועשית סירותיו " סמנת בטום
 יבינו סירותיכם אשר " תלים " ואמר יבינו על תקדרות
 על דרך השאלה וז'ל בטרם. שירגישו הסירות האמד
 כלומר שיתחממו מן האמד הכוער תחתיים כמו חי
 שחבשר בקדרה עדיין חי שלא נתבשל כלום כן יבוא
 חזרון והסער להם פתאום ופי' הפסוק על דרך הבשר
 עודנו בין שיניחם טרם יברת ואף יי חדה בעם וע' א'
 כקול הסירים " קהלת. " הגניסך את דרכך בסירים "
 הנשע " כי ער פורים סבוכים " כהנ"ס " ובלשון נקבות
 ואחריתכן בסירות דוגה " ענינם ענין כלם ודד ומים
 לחם קוצים ז'ל מזה הענין דרכי סודר " איכה " ויש
 לפרש בסירות דוגה מהענין הראשון דהם הדוגנו ולפי
 שהם קטנות קרא אותם בלשון סיר וכן ת' ובגמתיכון
 בדוגית ציירין **סית** כי יסיתך אחיך בן אמך
 דבריס " ויסת את דוד בהם. סמנל " אם יי
 הסיתך כי " סמנל " הוא בחטף סגול ואף הסיתך מפי
 צר " אינו " הוא בחטף פתח כי חמה פן יסיתך " אינו
 ומסיתחו לשאל מאת אביה ינשע ותסיהני בו
 לבלעז חנם. אינו ויסית ס' אלהים ממנו י' ה' " אשר
 חסתה אותו " מלכים " הרגשתם רת הנח אשר
 בחסתה או הסיתה וכן כרגש פא הפעל יסיתך
 כלו לך " ירמיה "

וכן כתבו וזכרום ל אברהם אבן עזרא וכן כתבו רבי
יהודה בן בלעם וכן כתבו אבול " **כלא**
המסולאים בפז " איכה " האלה
תמורת הא לאתסלה בבתם אופיר " אינו " או ההיה
האלף שרשית כאלף קרא והיה סלא וזלה ענין אחר
ופי המסולאים הנערכים בפז " **סלר** ואסלה
בחילה " אינו " פי אני מתחם
בחילה ובדבריו רזל כל שהיה סולדת בחם " **סלה**
סלית כל שונים מחוקק " תלים " והפעל חכבר
סלה כל אבירי " איכה . יתכן לפרש ענינם מעני מסלח
אעפ שהם שני שרשים לל דרכת ורמסר כל שונים
ובן סלה כל אבירי דרך ורמס כל אבירי ועא לא הסלה
בבתם אופיר " אינו " ענינו לא תערך וכבר זכרנוהו
בשרש סלא " **סלח** סלחתי כדברך " סלח
נא לעין העם הזה **כמדבר** " לא יאבה יי
סלח לו " דבר " והנפעל ונסלח לו " ויקרא . והתאר
שוב וסלח " והשם כי עמד הסליחה " **סלם** והגה
סולם מוצב ארצה " רמזית " ידוע **סלן**
סילון ממאר . ענינו כמו קיץ מכאיב וכן כי
סרבים וסלונים " ויזקל . קוצים בן הכיאר ל' חג' **סרש**
בפני עצמו וכבר כתבו אותו בשרש סלל " **סלע**
ושים בסלע קנד " כמדבר " בסגול חסמך
ודברתם אל הסלע " כמדבר . סלעים מחסה לשפנים
תלים " ענין סלע ידוע וכנו המבצרים הנבונים בסלע
לפי שרובם נבנים על סלע כמו שאמר ושים בסלע
קינד והתרגום ושוי בדרך תקיף מדורך וכן ותפש את
הסלע במלחמה וקרא את שמה יקתאל " מלכי וכבש
ית כרכא ועל דרך משל יי סלעי ומצודתי " תלים על
דרך מגדל עוז שש יי " וסלעו ממגור יעבור " ישעיה
פי' בו התרגום כמו מלכו ושלפנותי מן קדם דחלא
יערוך ואפשר לפרשו כמספיעו ויהיה למד מסתתר
לל וסלעו ממגור יעבר שינוס אל סלעו ואל מגדליו
והזקים מרוב מגור ואול פי' כי דרך העולם כשיכרח
אדם מפני איבו ויבא למבצר מעוזו . לא יפחד אך
מפני תנופת יד יי אפי' סלעו ומבצרו ממגור ומפחד
יעבר ויפחד עוד ולא יאמק בחיים " **סלף**
וסלף דברי צדוקים . שמונת " אולת אדם הסלף
דרכו . מעליו . ואיתנים יסלף . אינו " . והשם וסלף
בוגדים ושרם " מעליו " בשש נקודות . ענין עוות " **סלת**
סלת חשים " שמונת . מסלתח ומסמנר " **ויקרא**
וכן אמרו במשנה נפה שהיא מציא את הקמח וקולש'
את הסלת " **סס** קח לך כמים " שמונת " כלל
לכל אלו הסמנין שזכר ופורס אחר בן נשא
ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה " שמונת " פרשו בו

סם שקרוי בן כי איך יהיה ביל הסמי' והרי כבר זכר
בתחלה קח לך סמים נשא אבול רזל קבלו הליכה
למשה מסיני כי אחד עשר סמים נאמרו למשה בסני
ופרשו הפסוק כך קח לך סמים שנים נשא ושחלת
וחלבנה וריו חמשה סמים כלל ועוד הסמנין במנין
אשר זכר שהם חמשה ונה עשרה ולבונה זכה אחד
עשר ורזל נשתמשו ורבה בזה הלשון באמרו סם
פלוגי יפה לו סם פלוגירע לו ועוד אמרו לא תשרתי
סמא והסיפו בו הנון ואמרו אין שורין סמנין מבעוד
יום ואפשר ששרש פם סמס ואעפ שאין ראיה אחרת
אלא דגש סם סמים **סמך** כי סמך משה ידיו
עליו " כמדבר " וסמך ידו אל הקוד דברי ס'
הזרים יסמכו את דיהם " כמדבר " סמך יי לכל
הנפלים . תלים . יצר סמוך תצר שלום שלום ישעיה
סמוך לבו לא ירא " תלים . וחמתי היא סמכתני " **סמך**
יצדקתו היא סמכתהו " ישעיה . והנפעל עליך נסמכתני
מרום " תלים . אשר יסמך איש עליו . ישעיה " ויסמכו
העם על דברי חזקיהו " ד' ס' . ענין המלות האלה
והדומה להם המושען ופי' יצר סמוך תצר לל יצר שהוא
סמוך ונשען עליך תצרו ויהיה בשלום כי כך בשוח
ויש ענין קרוב לזה הענין סמך סלך כבל אל ירושלים
ויחוקל . עלי סבכה חמתך " תלים " והפעל חכבר
סמכוני באשישות . סיר " ענין המלות האלה הקרוב
וחסכו ורזל נשתמשו ורבה בזה הלשון באמרו ערב
שבת סמוך לחשכה חולת זה הרבה ובענין הראשון
כמו בן שאמרו חזי דעלך קא סמיכנא בלומר משענתי
ושברי עליך ודגן ותירוש סמכתו " כמדבר " לל שיהיו
סמוכים וקרובים לו לעולם ובן ורוח נדיבה תסמכוני
תלים " שתחיה סמכותה וקרובה לי תמיד וענין אחר
וחסכו בסמיכה " סופטים " והוא כתוב בשין
הוא תבסור העב שיצאו עליו ציציות מן הצמר .
והוא שקראו לו רזל גלופקד וקורין לו בלעז קוש ודומה
לו בדבריו רזל שקורין לדבר העב סמיכת כמו שאמר
סמיכתא וקלישתא וזולת זה הרבה והגני עתי לבארו
באות השין בעה **סמל** סמל הקנאה המצנה
יתוקל " בחם נקודו תמונת כל סמל דברי
ענין הפסילים והאלילים " ויתכן להיות עקב חמלה
צורה מן הצורות או כלל לצורות אחר שאמר תמונת
כל סמל " **סמן** ושעידה נסמן " ישעיה
פי' לשימן ולגבול לחטה " **סמר**
סמר מפורך בשריו " תלים " כילק סמר ישעיה
והכבר תסמר שערת בשריו " אינו " והוא פעל עובר
במשפטו כי פי' הרוח תסמר שער' בשריו ענין הנעידה

ידקב והשם מזה הענין ארץ אשר לא במסכנות לנר
סכר כי יסכר פי דוברי שקר "תלים" ויכברו
 מעינות תהום "בראשית" ענין סגירה ומזרח
 הענין אעפ"י שגכתב בשיח כל עושי שקר יסעי
 והוא בשש נקודות פי' שסוגר בפני המים לקבץ המי
 ולצוד הדגים ריש קל בשא בלעז ויתכן לפרש לפי
 שאמר והיו שתותיה מדובאים אומר כי עתה יהיו
 ענמי נפש אותם שהיו עושים השכר כלומר החומות
 ואלף אנמי במקום עין וע' א' וסכרתי את מצרים יסעי
 כמו וסוגרתי מענין יסגור "יבירי" כמו שפירשנו
סבת הסבת ושמע ישראל "דברים" כמו האהון
 ושמע אשקולטא בלעז ו' יונה פרשו לשון קבלה
 ואיננו נכון לפי שמלת שמע מתאחרת שהיה משפטו
 להתקדם כי קדם ישמע ארם ואחר כך יקבל ואין רא'
 מנעשה ונישמע כי פי' נעשה ונישמע נעשה מר
 ששמענו ונישמע עוד מה שידב' יי או פי' נעשה מצות
 עשה ונישמע מצות לא חעשה שהם בשמיעה וקבלה
 לכך והביא בזה הענין את סבות מלככם "עמוס"
 כלומר קיבול עבודת מלככם ואפשר שיהיה ככורת
 שם האלה שהיו עובדים "סל" ובכל העליון
 סל חודי "בראשית" ענינם ידוע ויתכן
 ששרש סל סלל כי הוא נדגש בר' וזכינו ובהכפל
 הפא והלמר השב יודך כבוצר ע' סלסלות "ירמיה"
 ועוד נכתבנו בן ארבע אותיות יהללך סלה בצעדך
 בישימוך סלה "תלים" פירשו בזו המלה כמו ערי עד
 ופי' בצעדך בישימוך סלה מני עד וכן בדברי יי' תנא
 דבי י' אלעזר בן יעקב כל מקום שנ' נצח סלה ועד אין
 לו הפסק לעולם ולעולם עולם נצח דכתי' ולא לנצח
 אקצוף סלה "ישעיה" דכתיב יכוננה עד עולם סלה
 תלים "ועד דכתיב יי' ימלוך לעולם ועד" ו' אברהם
 אבן עזר ז"ל פי' המלה כמו אמת והנכון והישר בעיני
 שזו המלה אין לה ענין דבק בענין אשר היא עליו אך
 היא מלת ניגון כך שהיו המנגנים משלימים במקומות
 הניגון בו והראיה כי לא תמצא זאת המלה במקרא כי
 אם במזמור וניגון כי רוב הזכרת המלה הזאת בתלים
 ובתפלה חבוק שהיתה בניגון ערות יסוד עד צואר
 סלה "וכן אמר בסוף התפלה לסנצח בנינותי" ולפי
 דעתי כי שרש המלה סלל וההא נוספת כי המלך
 מלעיל לעולם ויהיה סל על משקל צל קן וכשנוספת
 בו ההא היה ראוי להדגש חוקל ומשקלה עם תוספת
 ההא דהו נסו וענינה חרמה והגבהה מן סלו לרוכב
 תלים "ל' כי באותו המקום היה רגבהת הקול בניגון
סלל סלו המסילה "ישעיה" דרך לא סלולה
 סלוח כמו ערמ' "ירמיה" ויסלול על ארחות
 אידם "קניז" ויתכן כי ויסלו ענין אחר אבל

רבי יהודה ורבי יונה הביאום
 בזה השרש והשם והיתה מס'ה" ומ' א' מסלולת
 ודרך "ישעיה" זכר ליונה בזה השרש ענינם ענין
 זה אחר וענין סלו לרוכב בערבות "תלים" עורך
 מסתולל "סמות" וענין מסילות לבית יי' "ל' ה'" ועל
 דעתי כי בל' ענין אחר ענין ההרמה וההגבהה ופי'
 סלו המסילה ר' יצו האבנים וחמכשלות מן הדרך
 ולפי רוב הרגילות בהסרת האבנים והרמת המכשול
 מן הדרך נקראת הדרך עצמה מסילה וכן דרך לא
 סלולה שלא הורמו המכשולות ממנה "ואזל פרש
 מסילה סלולה שמרימין הדרך באבנים שמימימין בה
 וכן סקלו מאבן כלומר מאבנים חזקות בנו אותה וכן
 אמר ומסילתי ירוכזו. ובענין זה סלו סלו "ישעיה"
 שירימו המסלה וכן פנו דרך והרימו מכשו המעבר
 שהם בטיט גדול ופנו דרך שיסורו בני אדם מהדרך
 וכן ופנה דרך לפני וגם העץ שמרימין עליו האבנים
 וזשליכים אותם תוך העיר נקרא סוללה כמו שאמר
 ברתו עצה ושפכו על ירושלם סוללה" בשפוך סוללה
 הסוללות באו העיר ללכדה" הנתוצים אל הסוללות
 זאל חחרב "ירמיה" גוסא אוקלברי כל' ו' ו' וצברו
 מילתא ומילתא הוא תל עפר בדברי יי' שקל מליא
 ושרא בנצא ארעתא דארעא וכן תרגם הסוללות
 באו העיר הא מליתא צברו על קרתא לסיכבשא וכן
 הנתוצים אל הסוללות דמתרעין לחין וצברין
 מליתא לתקפא שורא מן קדם דקטלין בחדבא כלו
 שאנשי העיר היו גותצין הבתים ועושין מרה אבנים
 תלים תלים סמוכים לחומה מבפנים לחוקה וכל
 סוללה תרגם מליאתא ונכון הוא פירושו ובענין זה
 אמר ויצבר עפר וילכדה ופי' סלו לרוכב בערבות
 רוממו לו וגדלו לו וכן מסילות בלבכם "תלים" וכלה
 מריבעת כפול הפא סלסלה ותרוממך "מעלי רוממה
 ותרוממך וכן מסתולל בעמי" סמות" מרתרומם
 ומתגאה בהם "לבלתי שלחם מסילות לבית יי' ל' ה'
 אפשר לפרש תקרות לפי שהם גבוהי קראם כן או יהיה
 מסילות מעלת לפי שהם כמו הדרך שידרכו בהם בני
 האדם תמיד קראם כן אבל לפי שאמר בספר מלכים
 על זה הרבר מסעד לבית יי' במקד שאמר הגה מסילו
 לבית יי' נפרש מסילות בענין מסעד ויהיה התקרות
 כמו שאמרנו כי גם היא מסעד או יהיה בנין אחר כמו
 עמדים עשוי לסעד ולחזק וענין אחר סילון ממאיר
 בחרק כי סרבים וסלונים "יחזק" בפתח וענינו כמו
 קוץ "וחפעל ה' ל' מכנו ויכלי עלי דרכם" קניז "
 ויסל עלו ארחות אידם "קניז"

הספ"י סופטים" על אחת מן המוזו ומח שאמר בתרם
ספס את ספי ומוחתם אצל מוזותי" יחוקל" הוא כפל
דבר כמו שהוא מנהג הכתוב לכפול הדבר בשרתי
לשונות והענין אחד ויונתן לא תרגם מוזותם כענין
מוזות שתרג' במתנהו ספיהון כי קבל ספי בית מקדש
ובניהון בספר עזרתו היא באה בסף הבית והנער מת
במוחת שער הבית "מלכים" וסמך סף אל הבית
בלא זכר שער לקצר הלשון כמו שאמר גם כן במזחה
ונתן אל מזח הבית ויא כי כמו שנקראו לחיי השערי'
ספים כן נקרא האקופה ההחתונ' סף והוא מה שאמ'
וידיה על הסף וכן היא באה בסף הבית "מלכים" וכן
בתתם ספס על ספי ונקראת האקופה כן לפי שהספ'
סמוכים זה לזה עליה וע' א' הסתופף בבית אלהי' תל'
ענין החסות אבריגד בלעז ונכון שיהיה ע' א' עם סף
הבית כי דרך הסף יכנס אדם בבית והבית הוא מקום
החסות "ספא" גם תכן גם מספא רב עמנו"
ותכן ומספא לחמוריהם" כראשית" הוא שם
כלל למאכל הבהמות השעור' ושכול שועל ושאר
הדברים לבד מתכן" ספד' וספרו לו כל
ישראל" מלכים" לא" וספרו לו" ירמיה"
כי צמתם וספור" זכריה" ואל תלך לספור" ירמיה"
ולא תספור ולא תבכה יחוקל. והנפעל ולא יספרו
ולא יקברו ירמיה" והשם כמספר על היחיד" זכריה
ובסמוך בפתח מספר בית האצל" מיכה" ענינם ידוע
ספח ספתה בהמות ועוף" ירמיה" והוא פעל
עיסד וכן גם את הזקן הספה ירמיה ואשר הם פעל'
יוצאים האף תספה צדיק עם רשע" כראשית" מבקשו
נפשי לספותה תלויס" והנפעל או במלחמה ידר'
ונספה סמוט" ויש נספה בלא משפט מטלי" וכל
הנספה יפול בחרב ירמיה" שכל מי שהגיע זמנו למות
על מטתו אלא ימות בחרב עתה אספה יוס אחד ביד
שאל" סמוט" והפעל הכב' אספה עלימו רעות דברי'
ענינם והדומה לרם ענין כליון ופי' אספה עלימו ה'ל
כל הרעות שבעולם אכלה בס שלא אנוח רעה בעולם
שלא אביאנה עליהם וע' א' ספו שנה על שנה ירמיה'
עולותיכם ספו על זבחיכם ירמיה" לספות עוד על
חרון אף י" במדבר" ספות הרוח" דברים" ספות
הטאת על הטאת" ירמיה" ענין אלו והדומה לרם
תוספת ויתרון ופי' למען ספות הרוח הרשע חושב
בלבול הלך בשרירות לבו למען תת יתרון ותוספת
לנפש חרוח והיא המתאוה על הצמאה והיא הנפש
השכלית ידמה בעיניו כי הדרך הישרה
לחרות הנפש המתאוה לאכל ולהתענג ואפי' בדברי'
האזורים ו'ם חרוח נפש השכלית והיא רמו לצדיקים
הצמאה נפש המתאוה והיא רמו לרשע כי היא צמאה

לת. וזו העולם ומיד ולא תשבע נפש השכלית היא
רוח שהספיק כמה שיגענה מן העולם כענין שנ צדיק
אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחכר ופי' הפסוק כי
הרשע חושב בלבו כי הצדיקים רבים כנגדי ובזב תס
אנצל ולא יגיעני העונש הזה ואלך בשרירות לבי"
והחכם יונח פי' למען ספות דרוח מהענין הראשון
כלומר למען שיראה הרשע בלית הצדיק עם הרשע
ואין יתרון הצדיק על הרשע כמות אומר כי אין גמול
ואף עונש ואומר שלום יהיה לי וזו היא דעת בעלי
הקרמונים אשר אינם מאמינים בגמול ובעונש וקל
הנבי בעל הדעת הזאת כמו שאמר לא יאבה" סלוח
לו ו'ם מהענין הזה וכל הנספה יפול בחרב" ירמיה"
כלו כל הנספה על בני העי' להיות נקלט עמהם במצור
יפול בחרב כשתלכד העי' וכן תי' כל דעל לכרבי צירא
יתקטלון בחרבא ספח ספחני נא אל אחת
הכהנות סמוט" והנפעל וגספתו על ביון יעקב
ירמיה" והזתפעל מהכתפח בגחלת" סמוט" וחכבד
בספח חמתך ואף שוכר" מכקוק" ושלא נזכר פעל'
תחת חרול יסופחו" מינוכ" כלומר שמנתגם לעמוד
במבררות בין שיחים תחת החרולים ענינם הקבוץ
והדבוק ואסיפת דבר אל דבר ואפשר שגזור מן הענין
הזה שאת או ספחת" מספחת היא" ויקח כי היא
החזוית הנאספת והמקובצת יחד וז'ל פירשו כי לפי'
נקדאת ספחת לפי שהיא טפלה לברירות
שנית לה בלובן מלשון ספחני נא וכן הענין הזה עוד
ויקו למשפט והנה משפח ירמיה והוא כתוב בשין
בלום אני קויתי שיעשו משפט הענים והעשוק' והנה
הם להם מספח ונגע צרעת וקויתי שיעשו להם צרקה
והנה צרקה שציעקים מהעושים שיעושים אותם
והפעל הכבד מבנו ושפח יי קדקד בנות ציון ירמיה
אעפי' שכתוב בשין עושות המספחות על ראש"
וקרעתי את מספחותיכם" יחוקל" הם כמו מספחות
ונקראו כן לפי שהן נדבקות ונצמדו תמיד על הראש
ומה שאמר ועושות מספחות על ראש כל קומה הוא
מדבר הכשפים הידוע אצלם את ספח קצירך ויקח
תשטף ספוחיה עפר ארץ" מינוכ" היא הצמח היוצא
מבלי חרישה וזריעה ויש לפרש תשטף ספוחיה כמו
הפוך מן מטר סוחף ופי' ספוח המטר תשטף עפר
ארץ וזכר המים בלשון נקבה לל תעלת המים כמו
שאמר מי פלג לשטף תעלה" ספל בספל
אדירים" סופטים" שם בחמש נקודות
מלא הספל מים סופטים" אמר בו התרגו מלא לקנא
דמיא והוא חמת מים כלי עור שעושי' אותו למים כך
פי' רב שרדיא גאון ותרגו בספל אדירים בפיל גבדא
ותרגום בסורקי יין דשתיין כפיילי חמר" יג ד

והרעה באדם שעמדו שערותיו אריכמנט בלעז
וענין ארד ויחזקהו במסמריסולא יכוש יטעיה
בפתח המס " וברזל לרוב למסמרים לדלתות השערים
בחדק הכס וקברץ הנקבות במסמרות ובמקבורת
יחזקים " ימ"י ונכתב בשין וכמסמרות נטועי קהלת
בפתח חמ' ומ' א' למסמרות בחדק עניני ידוע ועל דעתי
כי גם הם מהענין הראשון כי בהסמר הבשר אז שער
הראש יקומו ויעמדו במסמרות " **סנה** מדוע לא
יבער הסנה " סמנת " ורצון שני " סנה " לכיס
ים אותו על השם ית' כלומר רצון האל ששכן בסנה
תבאתה לראש יוסף או פ' רצון האדם השוכן בסנה
ל'ל במדבר ובמקום היושב כי הסנה גדל בארץ ציה
ומה שהוא רצונו חמטד ששואל חמטד תבאתה לראש
יוסף ונקל' הר סיני על שמו בהראו למד הפעל במבט'
סער וסעד בחסד כסאו " מטלי " ולחם לבב אנוש
יסעד " תלס " עובר לשני וסעדו לכם כראש'
עובר לשלישי כי פ' וסעדו לכם בלחם כי ר' לחם
יסעד חלב וכן סעד לכך פת לחם סופטים " והוא
קמוץ שלא כמשפט אבל סעד נא לבך " סופטי' שהוא
קמוץ הוא חמוץ כי הוא סמוך במקף באי אתי הביתה
וסעדה " מלכיס " הו' במאריך והסמך כשוא ויש
מפרשים שהסמך בקמץ חטף ומה קראו ר'ל למאכל
סעודה ומאסד הוא עובר לשני עוד סעדני ואושעה
ויסיגך הסעדני . תלס " לחבין אותה ולסעדה יטעיה
מסעד לבית י' . מלכיס " פרשנוהו בשרש סלל ענין
כלס הסעד והסמך **סעה** מרוח סעה מסער
תלס " יתפרש לפי מקומו מרוח מתעוררת
מן הסער ויש מפרשי' כמדנופעה בהסרון פא הפעל "
סעף וכלה סעיפיה " בסעיפיה פוריה ובהבלעת
הגח ברגש על שתי הסעיפים " מלכיס והוא
על דרך השאלה ל'ל שתי מחשבות לפיכך אמר שתי
לפי שהוא כינוי למחשבות שהם בלשין נקבה וכן
בסעיפים מהזיונות לילה " וכן שעיפי ישיבוני . איכ
ונכתבו בשין ל'ל מחשבות כי המחשבו' ל'ל כסעיפי'
לאילן וקברץ בלשין נקבות לאדמו אל סעפותיו "
בסעפותיו קנו . יחזק' " בפתח העין והפעל הכבוד
סחם מסעף פארה " יטעיה " ל'ל כורת הסעפים ומה
הענין על דרך השלשה בסעיף סלע עישם " ובסעיפי
הסלעים " תחת סעיפי הסלעים . יטעיה " בדרך שן
הסלע שהוא דומה לסלע כסעיף לאילן והחכם ל' ומה
כתב ענין אחר לכן שעיפי ישיבוני " איכ . סעפים
סנאתי " תלס " ועל דעתי שהוא מהענין הראשון על
דרך השאלה כי המחשבות ל'ל נמו הסעפי' לאילן
ופי' ל' יונה סעפים תאר ל'ל בעלי המחשבות הרעות
והנכו' שהו' שם למחשבו' ל'ל כל שא המחשבו' שנאת

אבל תורתך אחבתי וכל מחשבותי אליה והנפר' מכנו
סעף ולולי העין העלולה לקבל דגש היה סעף בפלס
וחרבר אין כחם לי נגס ושלם **סער** יסערו להפועני
הכקוק . והנפעל ויסעד לב מלך ארם מלכ'
והשם ויהי סער גדול בים " כי בשל' הסער הגדול הזח
יגל " וסער מתחילל " סער מתנודד " ידמ' " כן יג' דג'
בסערדך " ומ' א' רוח סערה . תל' " סופה וסערה יטע'
ויעל אליהו בסערה השמים . מלכיס " הסמך בקמץ
חטף וחבית מעמרת בנעימא " הגה סערת י' " ילמיה
והקברץ רוח סערות תבקע " יחזק' " והלך בסערות
תימן . תלס " ובשין שערו חרבו מאד " ילמיה " כמו
חרץ ישערנו " והנפעל וסכיבו נשערה מאד " תלס
והשם אחוזו שער . איכ . ומ' א' בס'פה ובשערה דרכו
נחוס . ועוד נכתבם באות השין עם חביריהם הכתובי'
בשין פ' כמו חרון ישערנו . ישער ממנו וכבר פרשתי
דפסוק בשרש סיר ואסערם על כל הגוים " זכריה . פ'
דאסער עמם כאשר פידשתיו בשער היקרוק כבנין
הקל כי בנין הקל' והגפע' מזה הפעל בודד ואיננו עוב'
כאשר כתב חכם ל' יונה והפעל הכבר שהוא עובר
ממנו ויסערוהו ממקומו " איכ " כי הוא מהדגו בפלס
יבעדהו והוא בתו' בשין ומה שכת' החכם ל' יונ' שהוא
נפעל לא נראה לי ב' לא מצאנו לעולם נפעל עובר
כי אם בודד והדגש שאמר איננו ושל'ל בזכר פעל'
כמוץ יסוער מגרן . הנטע . וספשו היה יסוער בפתח
וההתפעל ויסתער עליו מלך הצפון " רכיל . והוא
כתוב בשין " **ספף** סף רעלי . זכריה " מן
הדם אשר בסף סמנת . שמרי הסף " מלכיס
משכבו ספות . סמנת " בפתח " ספות ככף
והספות והמזמרות . מלכ' בחדק והדגש לאות הכפל
ואפשר לומר שיהיה מן השניים וענינם שהוא שם כלל
לכלי היין או לשאר כלי הבית לגדול' ולקטני' ובשנוכר
עמהם בלי אחר הם פרט לכלים שהם עשויים בתכונת
הכרים וי' ספות קולין ותרג' אגלו' ובודה על שכמה
וקולתה וע' א' וימד את סף השער " יחזק' . דרך
הכפתור וירעשו הסיפים " עמנס . הסף הוא מזוזת
השער אבל הכסקוף הוא המפתן העליון וכתב החכם
ל' יחזק' שהוא המשקוף ולא נראה לי כי אמר הכתוב
על המשקוף ועל שתי המזוזות ותרגם המתרגם על
שקפא ועל תרתין סיפא ועוד אם היה המשקוף ס' איך
יבנהו בלשון רב' לשער אחר כמו שאמר הק' הכפיר
ודעשו חסיפים ואין לשער אחר כי אם משקוף אחר
אבל יש שתי מזוזות ולא מצאנו משקופ' כי אי משקוף
כשער כי אם אחד ואפשר שנקרא כן לפי שהוא כשקף
ונראה לפי שהוא עליון " נופלת פתח הבית ויריה על
הסף " סופטים " על אחר

סקוליס קל חסור והפעל הכבד וזקל באבנים ארת
רוד ושל אגוזר פעלו כי סל נכות וימת וכדחפך
העני סקלו מאבן לפיכך דבק עם מס וכן ויעזקרו
ויסקלחו והוא חסר הדבק ופי' ויסקלחו מאבנים . לל
חסרת האבנים ונקות הכרס מהם ואדני אבי זל כתבם
כלם ענין אחד כי פי' ויסקלחו בנה לו גדר אבנים אחד
שעשה לו החפידה סביב והוועקוהו כסו ומצאו
שהיה עחק בדברי ה"ל . ופי' סקלו מאבן עשו מסלח
נבונה מאבנים גדולות **סרר** כי כפרה סוררה
סרר ישראל סורר ומורה אף סררים שכנו צחיחה ואף
סוררו לשכו יה אלהי כל סרי סוררי יסורו כי משפט
הריש להדגיש או יהיה יסורו מנחי העין וענינם הענות
והשתנות מהמנהג וכבר כתבנו דרכי סודר כי כפרה
סוררה סר וזעף כי דבר סרה מנחי העין **סרב**
כי סרבים וסלונים ממאנים וממרים והרגום
וימאן וסרב ותרגום עם סרי סרבן וחלשו ודוע בדב'
ה"ל באמ"ם ולא יהיה סרבן באותה שעה חילת זה
הרבה מאד **סרה** ואליתעל בסריונו לבשו
הס יונות הם לבושי הברזל אוברגש
בלעו **סרה** לנפן סרחת" יחוקל" הסרה על
אחורי המשכן" והתאר ידה סרוח על
צדי המשכן" שמנת" וכרוחם על ערשותם . עמוס
סרוחם טובלים" יחוקל" סרוח סרוחם" עמוס "
והיחז וזרח העידה . שמנת . כסגול ענין הכל היתרון
והחפששות ופי' וסרוחם על ערשותם שהם שוקדים
על ערשיתם תמיד ומרפשטים עליה שהרענע
ומהתערן אפי' בנגים סרוחם על ערשותם ופידוש
סרוחי טובלים כתבנו בשרש טבל וע"א נסרוחה
הכסתם" ירמיה" עין הפעל בקמץ חטף נפסדה
ונכאסה וכו' שון חלשיפה סרוחה **סרן** ובעני
הסרנים לא טוב אתה . סמול" וסרני פלשתים
שטנים" ענינם שרים וענין אחר וסרני נחשת" מלכי'
הם הלוחות והוא הפוך דומה ללשון המשנה מסכבין
בנסרין וכן אמר התרגום ונסרין דנחש **סרם** ואל
יאמר הארים" ישעיה . וישמע עבד המלך
חכישו איש סרים" ירמיה" שבעת הסרנים וסרנים
המלך . אסתי . ומסקל אחר את סרני פרעה" הם
המסורסים וידוע הוא ופוטופר סרים פרעה" כראשית
היה סרים ביצים ולא סרים הגיד לפיכך היתה לו
אשה ויש סרים שענינו שר וממנה והיו סרנים פהבל
מלך בבל" ישעיה" וכן תרגם יונתן . וזון רברבין
וכן תרגם אגקלוס פוטופר סרים פרעה על שני
סרנים סרני פרעה רברבין **סרף** ונשא
דורו ומסרפו . עמוס" הוא אחי אמו
כי דודי הוא אחי אביו ומסרפו אחי אמו ויש מפרשי

מענין שרופה כלומר מי ששרפו להוציא עצמים הן
הבית וית תרגם ויטלינה קריבנה מן יקירא **סתו**
כי הנה הסתיו עכר" סריוס" הוא זמן החורף
והרגום קין וחורף קיטא וסי' הוא **סתם** סתם את
מוצא מי גיחוק" ד' ה' שרם תפלת" איכה" והוא
כתו בשון כל מעין מים תסתמו . ילכיש" לסתוח
את מימי העינות" ד' ה' כל סתום לא ענטוך" יחוקל
סתומים וחמוסים" דניל" והנפעל וכו' החלו הפרצום
להסתם . כחמיה" והכבד סתום פלישתים כראשי'
ענין הסתימת ידוע **סתר** נסתרה דרכי ניי
ישעיה . ומפניך אסתר" כראשית
הנשארים והנסתרים מפניך" דגסתרות לוי אלהינו
דברים" אם יסתר איש בכסתרים" ירמיה . ואין
נסתר מחמתו . הלוי . ומענין זה וישתרו להם נחור
סמול" ואעפי' שדוא בשון הכל ענין אחד ופי' כי היו
השחורים מכוסים להם ככפני' והכבד יסתירו בכסת
אהלו" תלויס . וסתר פנים וכו' וישורנו" איכה .
אסתירה פני כהם . דברים . וסתירם י"י" ירמיה
באשפתו וסתירנו" יסתיר עצה . כמו להסתיר
והסתאיתם הסתירו פנים ככס ססמיר" ישעיה . ויא
יצאל שנים פעולים והכבד הרגיש בתרי נדח" יסעי'
מאהבה כסותרת" יסעי' ופי' הפסוק כשרש יסח
והדתפע הלא דוד כסתר עכנו" הלוי" ובית נבנוני
הסתתר . ישעיה" והשם אלה סתר לוי כשר . הלוי הי'
סתר לבו כפני סודר" ישעיה . כחמ"ס נקדות בכסת
הסדרגה" סלי . אענך כסת רעם ילוי" ענין פ"י כענין
דיען יי את אזכ סן הסערה בכסת אהלו . הלוי וכרא
הנקבה יהי עליכם כסתרה . דברים . ובתכפרתכם
יארב כסתרה . ככסתרים יהי נקו" תלויס" זכ א
ובכסתר פנים ככנו זכ א לכתובה ולכסתרה" וסתר
כנס ישענו" א ויהיה סתר סמך למים ויהיה פידוש
כענין שנסתמסו בו ה"ל הרבה באמ"ם הסותר ארת
כותלו ואחרים רבים בדבריהם כזה הענין . ואמר
הם בני אדבע איתות **סבך** וככסתתי בערי
כמצרים . ואת אויביו **סבך** ישעיה
ענין כלבול **סלסל** כבוצר על כלסילוח .
ירמיה" פי' דחם" יונה כמו זללים
ועל דעתי כי הבלה כענין סלובסרסו ינבילה בו
דפא והלמד והם הכלים שארם ביער בהם **סלעם**
ואת הסלעם לטינהו" ניקרא" הוא אחר
מביני הארבה הוא רשון כרברי הלויס לו גבחת
ואין לו זנב וראשו ארוך **סמרר** והגפנים
סמרר" פתח הסמרר סיר הכבד
הוא הענבים הדקים לאתר ספרחו כוד דגידלו הענבי
אבל אינו גבורים עדין וכסדב גבורים שהם כפל

ועשיה קערוותיו תרגו ירושלמי פיולותיה ובלשון יון
הודין לבוס פיו לוי" **ספן** חלח מחוקק ספון
דברים" פ"י מקורה כלומר שהיה חלקם
של בני גד חלקן מחוקק ומושל שהי' הכל בנוי ומקורה
בהוצג רובו בו לעו"י שכבשום מעבר לירדן וכן
וספן את הבית גבים" מלכים" וספון בארץ ירמיה
אתם יושבים בכתיבם ספונים" מגי' וחשם עד קירות
חספון" מלכה" כלם ענין קרוי הבתים וכסוים וקדוב
לענין זה ושפוני שמוני חול" דברים" והוא כתוב
בשין שפוני כמו שמוני אל ירכתי הספינת" תנה ידוע
ספק ספקי עליך" איכה" וספק את כפיו כמרבר
ספקתי על ירך" ירמיה" לכן ספק על ירך יחוקק
ישפק עלימו כפיו" איכה" והוא כתוב בשין תחית
דשעים ספקס" איני" לל הקכה ספק דרשעי' במקומם
ענינם ענין הכותב אל כה או על ענין אחד וספק
מאכ בקאו" ירמיה" פעל כודד בלו ותגולל ויהתפך
ולפי דעתו ענין אחד פן יסתך בשפק" איני" הוא
כתוב בשין וכן כתב ר' יונה" אבל ראיתיו במקצת
הספרי" בסמך וכן בינינו ישפק מזה הענין והוא כתוב
בסמך ובמקצת ספרים ראיתו בשין אבל המסורת
ראיתי על אם ישפק עפר שומדן" מלכים" ישפק נ'
ב' חסרים וכתוב בשין ישפק עפר שומרון" ישפק
עלימו כפיו" וזו מלא וכתוב כמך בינינו ישפוק
וענינם מענין הספק שהוא לשון ד"י ודורגל הלשון
הזה בדברי ר' אל ועוד אנו עתיד לכתוב ענין זה באו'
השין ופ"י הפסוק פן ישליכך ויחדפך עס ספוק הממון
שלך כלו שלא ידעילך הממו' חתו שאמ' אחד כך ורב
כפ' אל יסך וכ' ביגנו ישפק לל יספי' דבריו וירכה אות'
ביגנו שלא יתבייש ממנו והוא שאמ' אח' כ' וידב אמרו
לאל ותחבס' יונה הכניסם בענין הראשון עם שינוי
מעט וכן בענין הספוק הפעל הכבוד ובידיו נכרים
ישפיקו" ישעי' " והוא כתוב בשין פ"י יאמרו שדי להם
בעצות ובמחשבות הנכרים ויניחו דברי" ותורותיו
והגני עתיד לבאר באות השין" **ספך** אחד בן
ספר את העם" שמואל" וספרה לח" שבעת ימים
וספרת לך" ויקרא" שבעה שבועות תספור לך דברי'
איה סופר איה סוף" איה סופר את המגדלים ישעי'
כלומר סתידא והפחד עדין אעפ"י שכבר בא מלך
דמ' שח עדין יתנה לבך אימה ממלכי האומות שהיו
כופרין וסוקרין דבקי שהיו להקחם מס מישראל או
היו סופרים ויסדאל לגלגל ולקחם מס מים הכסף
במסקל ספרו מגדל"ה" קליס" והנפעל אשר לא
יספרו ולא יכנו כרוב" ד' ו' וחשם בתוספת מס ארת
כספר יסך אבל" שמת" ובלא תוספת אחר הספר
אשר כפרם דוד" ד' ה"י ותקבוץ ממנו בינותי כספרי'

דכ"ל" וחשם בענין המקור ומכפר את רובעיו ראו
כלומר ולספור את רובע ישראל
כי הוא קמוץ ואינני סמוך ועוד מלת את מורה
עליו שאינני סמוך אם בן הצבון בו שיהיה שם במקום
מקוד כמו ולמסע את המחנות והתאר כי לא ידערו
כפודות" תליס' והוא תאר לצדקתך ותשועתך שהזכ'
אמר לא ידעתי שוכלו להיות ספרות או יהיה
שם ספרה בשקל בשירה כלומר לא ידעתי לר"ס
מספרים ענין הכל והדומה להם מני' ובא פעל הכבוד
מזה הענין אספר כל עצמותי" תליס' פ"י ארורה כל
עצמותי מריב כחשותי בשפתי ספרתי כל משנתי
פיך" תליס' ספר אתה למען חצדק" ישעי' ספרו
נא לי" בראשית ושל לא נזכר פעלו אשר לא כפר
ישעי' וחשם את מספר החלום ואת שברו מנכטים
כלם והדומה להם ענין ספור והגדה וזכר כתבנו
בשרש נדו ההפדש שיש בין ספור להגדה והענין
לעולם מהבנין הכבוד הדגוש ו"מ מזה הענין מי יספר
שחקים בזכמה" איני" וחכבס' יונה פירשו מענין
כתיבה ואאל פ"י מענין ספיר לל שעשאם בענין ספיר
כמו שאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכן
פ"י מזה אזראה ויספרה ואכתב בספר בחמש נקודות
ספר התירה הזה אל יודע ספר כנא הכפר הזה אלך
לא ידעתי ספר לא ידעתי לקרא" מספרך אשר כתבה
וכתב אדני אבי זל מזה בינותי בספרים זהם ספר
המקנה וספר רגליו שכתב ירמיהו ובהא הנקבה הלא
בספרתך ברוך בן נריה הסופר" ויקראו סופרי המון
נדו ספרת אתה" י"י יספר בכתב עמיס ענין דברי'
והדומה להם ענין כתיבה וללמדם כנר ולשון כשרה
פ"י כתיבת כשרים ולשון כשרים ויש מפרשים נדו
ספרת אתה" י"י יספר מהענין השני ושני הזני' הדוב'
כי כתיבת הספר הוא ספור הרברים ויש לפרש זה
ספר תולדות אדם לשון כפור או מנין וע' א' נסך ספ'
ויחלום כמעשה לבנת הספיר ספיר גזרתם יש מפרשי'
האבן היקרה שקורין לה בלעז שציר ואם בן הוא אבן
הערך אליו בכראה אלא ביקר' ונדולה כמו המסל' וכן
בפז כי לא יערכו האדם לשבח במראה אלא בידים
או בלבן והחבס' אברהם בן עזרא פ"י בני הוא אבן
ארומה יקרה כמו שכתבנו בשרש לבן והוא פ"י בני
הספיר לבן ואמר שהוא שקורין לו בלעז קויסטל
ובמדרש מעשה באדם אחד שהלך למבור ספיר
ברומי אמר לו הלוקח על סגת לכדקו אקחנו נתנו על'
גבי הסך התחיל מכה עליו נבקע הסך ונחלק הפטיס
והספיר עומד במקומו ולפי זה המדרש הוא האבן
שקורין לה דיאמן והוא לבן חך **סקל** עוד
מעט וסקלוגי וסקלתו באבנים והנפעל

לו לחברו חנה ואולי הוא שגגת הכותב ויש מפרשים
 מזה באו בעבים "ירמיה" כלומר כיערים העבים
 ומסובכים להסתר שם **עבט** לעבט עבוטו
 ויצא אליך את העבוט לזכרים הוא
 המשכון דבר שהוא תפוש ומעוכב ביד האדם והוא
 לעבט עבוטו לתפוש משכנתו ומזה נגזר ולא יעבטון
 ארחתם "יש" כלומר לא יעבבו בארחתם כי במהרה
 ירצון כאשר אמר כגבורים ירצון וכן אמר התרגום
 ולא מעבבין ארחתו ויש מפרשים ולא ישאלו
 אורחותם זה לזח מן העבט העביטנו לזכרים לפי
 שאמר ואיש בדרכיו ילכון ויש כמו לא יעוותו וכן
 בלשון ערבי העבט העביטנו הלוח תלוננו די מחפור
 לפי שהלוחות על המשכון נקראת העבטה וכן אמר
 התרגום אחפא תזופניה וכן והעבטת גוים רבים
 והלוחות ואתה לא תעבוט לא תלוח" ואפשר להזרת
 מזה ומכבוד עליו עבטת "מקוק" בפלס סנודו לל
 ריבוי טמון וכבר כתבנוהו בשרש טיש כי היא מלה
 מירכבת **עבר** והוא עבר לפניהם "כמלכר
 ועברתי בארץ מצרים ויעבור עלי מה
 ליוכ" פ" מה שיעבור ומאלהי משפטי יעבר" יסעיה
 לעברך בברית" לזכרים לפי שדרך הברית היה
 לעביר בין בתרי הבהמה או העוף השחוט כי לכך
 יכתרו אותו ויעברו בעלי הברית בין הבהמות וכן
 אמר בברית אברהם אבינו עם הק' בה' אשר עבר בין
 הגזרים האלה "לשית" וכן ויעברו בין בתרי "ירמ'
 לפיכך אמר לעברך בברית ואין כך לעבור על בריתו
 כי רצה לומר שיטוש ויעזוב הברית ויעבר עליו
 כאילו אמר מעל בריתו וכן וגם עברו את בריתו "
 יהושע" פ" מעל בריתו ואתן להם יעבורם "ירמיה
 ואתן להם החוקים והמצוות והם יעבורם מעליהם
 ויניחום ומים לא יעברו פיו" משלי" לא יעברו על
 סאמרו אלא במי שעתה בן ועשו זמתי בל יעבר פי
 תלים" מחשבי לא יעבר פי אלא כפי כן מחשבי כי
 אינני אחד בפה ואחד בלב ותאמרו לא אעבר "ירמיה
 פ" לא אעבר בכריתך והפעל הכבוד העביר אורנו
 לעדים "כראשית" ובא למה העברת העביר "יהושע
 שלא כמנהג כי הוא נקודה בצרי והעין בשוא ופתח
 וכבר זכרנוהו בחלק הדקדוק ויקחם ויעבירם כראשית
 והעברת שופר תרועה "כמלכר" מעבירים עם יו
 סמוט" פ" מעבירים אותם מלבא לביה המקדש לזבח
 ויש מפרשים כמו ויעבירו קול" סמנת" כלומר אני
 שומע כי עש" מעבירים קול עליכם שאתם חוטאים
 ומרעים עליכם והעברתיך את אויביך בארץ אשר לא
 ידעת ירמ' פ" אעביר אותך אל אויביך והוא ירח
 חזציה העבירו" סמוט" להעביר הגער אל מקום

המורה והעביר בנו באש "מלכים" והעביר במרכן
 סמוט" פ" העבירם ושרפם במלכך והוא מקום שריפת
 הלבנים והשם ועברה העברה" להעביר את בירת
 המלך "סמוט" ויש מפרשים העברה תאר לספינה
 הקטנה המעברת שעוברין בה את רוחב הנהר ויש א'
 מעבר יבק" כראשית" ובהא הנקבה עברה מעברת
 יסעיה" והקבוץ על המעברות" יהושע" בשוא
 והמעברות נתפשו "ירמיה" בקמץ ועל דרך ההשאלה
 עובר לסוחר "כראשית" לפי שדבק פעמים לוקח
 אותו הסוחר ופעמים נותן אותו כאילו הוא עובר
 ושכ תמיד ליד הסוחר וכגבר עברו יק" ירמיה" פ'
 עבר עליו היין והשכירהו או עבר אותו כלומר שהיה
 יותר חזק ממנו כמו ויעבר את הכושי "סמוט" כלו
 שרץ יותר ממנו ועברו וכן עברו דברירע" ירמיה "
 חתר עשו רעות ממה שעשו רעים אחרים עברי
 אנבי תנה" מסמחת עבר" מעבר הנגר" סמוט
 בחמש נקודות מצד הנהר איש אל עבר פניו יחוקל
 אל צד פניו כלומר הצד שבגוד פניו איש לעברו העו
 יסעיה" מכל עבריו" מלכים" מכל צדדיו ארס
 החיו לעבר אחד "סמוט" לצד אחד והאיר אל עבר
 פניה" סמנת" פ" שהיו פי ששת הנרות שבראשי
 הקנים מיוצאי מצודיה מסבבין כלפי האמצעי שיהיה
 אור הנרות על צד פניה הקנה האמצעי שהוא גוף
 המנודה וענין אחר ויעבר ברתוקות זהב" מלכים "
 ויבדח תרגום מברוח מן הקצה אל הקצה
 מעבר מן סיפיה לסיפיה וע' א' עובר ומתעבר על ריב
 לאלו ופסיל מתעבר ובזשח" מתעברו חושא נפשו
 משלי" לל מתעבר בו ובנתלתו התעבר" התעברת
 עם משיחך" תלים" ויתעבר ייבי" לזכרים והשם
 עברה זעם וצרה" תלים" את דור עברתו" יסעיה
 ליום עברות תבלו" ליוכ" הנשא בעברות צודדי"
 תלים" בפתח העין הפץ עברות אפך ליוכ" בסגול
 לבן נפתלי ולכן אשר בפתח עברות ענינם הקצף
 החרוץ ויאבדו מעבור הארץ" יהושע" מרגן הארץ
 תרגום דגן עיבורה ויתכן לומר כי אשר הוא משגור
 שעברה יקרא עבור ואשר הוא משנה הבאה יקרא
 תבואה וכתב אאול בחיבור הלקט מענין זה ושבת
 עברתו וכלה" משלי" אמר בראש הפסוק וזרע עולרה
 יקצר און ושבת היא השבת שחובטין בו את התבואה
 אמר כי ימלה השבת קודם שיוציא מקצתו רתבואה
 ואלם בעבור זאת" סמנת" בגלל כך וכך בעבור
 דוד" תלים" בגללו" בעבור שמה תחבל" מיכה
 בעבור שטמאה תחבל בעבור ישמרו הקו" תלים
 בעבור שישמרו ואביון בעבור נעלים עמוס" ומכרו
 ואביון בגלל נעלי שיקחו עליו ואיננו נכון להסתמש

הלכך קודם ביטולם יקראו בוצר ולאחר ביטולם יקראו
 ענבים **סנסן** אווחה בסנסניו " סניס " כמעיפיו
כנפיר סנפיר וקשקשת ויקראו " ארזל אלו
 הקבועים בו סנפירים שפורח בהם **סברד**
 אשר בספרד " ענכריה " ריזא
 אכפנייא **סנור** הבו בסנורים " כראשית " וזוא חשכות
 ותרבינה סרעפותיו ויקראו " **סרעף**
 כמו סעיפותיו **סרבר** ותחת הסרפר יעלה
 הרס יטעיה " הוא צמח מן הצמחים
 פחות וגרוע נשלמה אות הכמך בעזרת סומך
 הנפלים **ונתחיל אות העין**

בעזרת הנתן רוחנים לאין **עב** ועב על פניהם
 ועב עץ אל פני האולם " מהחוץ וצלעות
 הבית והעבים " יחוקל " מפני דגשות הבית ידמה
 ששרשו עבב או יהיה מנחי העין ושרשו עיב ויהיה
 כשקל עבים ללים כי ימידו הנח כדגש בחרבד
 מקומות וארזל תניא צלעות חבית אילו המלטסין
 והעבים אילו המרישות ופי' מלטסין החודים שמניח
 אדם בקיר להנחת הקורות כמו שאמרו במקום אחר
 ואע"ג דמנח בהו המליטה אמרו בעיניה לכו מפיסת
 לידלא תתרע אשיתאי פי' אע"פ שמניח בחודים
 סיד חומר וחול או עצים למקום הנתת ראשי הקורות
 אינה חזקה דיכול למיכר להכי חנחתי הדבר הווא
 במקום הקורות שאם יתפיים עמי ויפרע לי חלקו
 בביתל שלא ידעזע דבותל בעת שיעשו בו החודים
 וינחו בהם החומר או העץ להנחת ראשי הקורות
 וכן ראה הנביא שרהו דהצלעים

והם העצים בקירות הבית סביב ויוציאם חוצה לקבל
 עליהם ראשי הקורות שלא יהיו אחזים בקורות
 הבית והעבים אילו המרישות פירוש הקורות הגרולו
 יקראו מרישות וכן אמרו ועל מריש שבנאו בכירה
עבד ועבד הלוי " כמדבר " עבדו את כד
 לעומר " ועבדום וענו אותם ועבדתני
 חנם " כראשית " לא תעבד בו עבודת עבד ויקראו " **עבד**
 ועבדו בו גוים רבים " ירמיה " אם ישמעו ועבדו " **עבד**
 אינוכ למי אני אעבד . פן תעבדו לעבדים " שמנל
 בעברה אשר תעבד עמדי " הלא כרחל עבדתי עמך
 כראשית " והתאר עבד ארני זה " דניל " בשש נקרות
 עבד עבדים יהיה לאחיו ונחיה אנטו וארמתינו עבדי
 לפרעה " כראשית " פי' כי האדמה כעבד לבעליה
 והשם עבודת עבדה " כמ' כר " פי' השיי שחוא
 עבודת הקרבן ומשקל אחר זבעבודתינו לא עובנו

אלהינו עולל . ובענין עבודת האדמה ועבודת לו
 את האדמה . שמנל " עובד אדמה " כראשית " הלשן
 הזה פעל הקל בו על העובד ועל הנעבד אלא שיש
 חבדל ביניהם כי הנעבד קשור עם בית כמו לא העבד
 בו אם נן תאמר על העבד עובד אותו ותאמר על
 האדון עובד בו . ודעת אנקלוס בועבדום וענו אותם
 שהוא כמו ועבדו במ לפיכך תרגם ויפלוחן בהון ויש
 לפרשו כמשמעו ויהיה ועבדום על ישראל ויהיה
 וענו איתם על מצרים והנפעל אשר לא יעבד בו ולא
 ירע " דכריס " מלך לשדה נעבד " קבלת " מהתנבית
 עבודת האדמה בו יקרא נעבד ואם הוא עובד הן
 ונעבדתם וזרעתם " יחוקל " או פי' למד לשדה
 בטבור ופי' אפי' המלך איננו נעבד אלא בעבור
 השדה שממנו יצא לו מה שיתן ויאביל לחיילותיו וזה
 הפי' הוא הנכון והפעל הכבד והעבדתיך את אויבך
 ירמיה " ויעבדו מצרים את בני ישראל " שמנל " לא
 העבדתיך במנחה " לא הכרחתיך לגבור לפני במנחה
 ושלא מכר פעלו מן הרגוש ומן העבירה הקשה אשר
 עבד בך . יטעיה . אשר לא עבד כח " דכריס " עין
 זבל חטטוש לבני אדם ועבדת אלהות ועבדת
 האדמה ולרב צריך אדם אל האדמה ושצריך שיהיה
 מתעסק תמיד בה הוא אליה בעבד לפני ארני ונדא
 תוצאות האדמת על שם העבדה שעובדין אותה
 עבדה ועבדה רבה מאד " כראשית " לכ יביר מעבדות
 פי' מעשיהם כתרגום מעשו עובדי אופן בלא ממש
 הנוספת ועבדיהם ביד האלהים " קבלת " מעשיות
 זכן ועבדו זבח ומנחה " וכן יבושו עובדי פשתים
 שריקות " וכן ולעבוד עבודתו נכריה עבודתו " וכן
 ועבדת הצרקה " יטעיה **עבה** עבית כשיתן
 דכריס " קטני עבה " מלכיס " לשון עובי ידוע בדברי
 רזל כמעבה האדמה " ד' ה " פי' בעיבי האדמה יצקס
 כלומר מרב כלי הנחושת ומגודל הכלים לא יכפיקו
 לו כורים ולא יאתכן התכתם בכורים ויצקס בעיבי
 האדמה כלומר שחפרו האדמה כעין כורים והחככו
 ויזנה פי' שעשה דבורים מן המשיבוח שבחומר ומן
 העב שבו והו דעה המתרגם שתרגם גרגשתא והוא
 עפר ארום וירוק קורין לו בלעז ארוזילא יעשו פמגו
 הכורים לחתיך בהם המתכות ויתכן לפרש מזה הענין
 זמזה השרש בעב הענין " טעיה " שהוא פתוח בפלס
 צו מן צות קו מן קוה ואלו היה מנחי העין הירקמץ
 ולא נשתנה אפי' בסמיכות כמו בעב טל " יטעיה " **עב**
 בעב מלקוש . יטעיה " שהם קמוצים בכמיכות ופירו'
 בעובי הענין וכן בעבי גבי מנינו . אינוכ בעבי האדמה
 מנלי " שם בשקל צבי שבי ותחכם ליונה לא זכר
 אלו השנים ובעבי גבי מגניו אין ספק כי דהוה

עד אשר הביאותו "כמדבר" המלה כשתבא על פעל
עבר או עתיד יבא בדרך קצרה בחסרון אשר כי אין
קשר המלה כי אם עם השם או המלה ועד שבו ל' ל'
עד אשר שבו עד יצמח. עד אשר יצמח "ועד וזגורו
ועד קשתו" שמנל "וגשים עד נפח" כמדבר. תגע
עדיך ותבהל" "אינו" עדיך תאתח. מיכה "עד
שיפוח הים. סיריס. עד בואי אליך מצרימה" רמס'
עד הגבול שלהוך. ענכד' הן עד ירח "אינו" צעקה
גדולה ומרה עד מאד "כראשית" עד פזרה ידוך
דברו. תלס' "והוא שבו עד מאד" שמנל "יפה עד
מאד" מלכיס "ויחילו עד בוש" סופטים "עד. לא
שמת אלה" יסעיה "עד לשמים הגיע" ל' "בא
המלאך עד הם ולא שב" ינלכיס "בא עד אליהם ולא
שב והורכבה זו המלה עם הן והנה נפקדה ה' ונשארה
הנון אשר ערך לא היה "קהלת. אשר המה חיים עדנה
דברים" הדלת בסגול והראוי עד הן עד הגה ויבא
בתוסף יוד ואחריתו עדי אובר כלם בענין הזה ידוע
זכן לפי דעתו אם יכופ' העון הזה לכ' עד תמותו יפעל'
ל' כי המיתה תהיה לכם כפרה או הדין אחר המיתה
זכן אר' כל שיש בידו חלול השם אין כח בתשובה
לתלות ולא ביום הביפורים לכפר ולא ביסודין למרק
אלא כלם תוליס ומיתה ממרקת שנאמר אם יכפר'
זעון הזה לכם עד תמותון עד הגבול שלהוך פ' עד
גבול שהיו שם האויבים כאילו מסרו אותך בידם
אתה היית בוטח בהם ול' יונה פ' כמו מן כל' שלהוך
גבולך וממחוזך ויש בענין עוד הלא זה דברו עד
יותי על ארמתי. ינכה "כמו בעוד היותי על ארמתי
זן עד החמהמה" סופטים. עוד זה מדבר "אינו
עוד זה מדבר ויש בענין על אשר עד מידבא "כמדב'
תוספת בית בעד השלח יפלו ולא יפצעו. ינל'
סגור יבעד" כראשית. עליו בעדה ובעד בנידו
לכיס "יגמר בעדי. תלס'. יגמר חסדו עלי כי בעד
שה זוגת. מטלי "העתירו בעדי" כראשית "ופכר
עדי" ייקיף. תקריב ותגיש בעדינו הרעה" עמוס
זן חיוך לדיבוי כי אין רבוי בזאת המלה אבל היא
ספת כבוד עדי אובר "נלך" יי הטוב יכפר בעד ל' ה'
ארבק עם הפכוק הבא אודיו כל לבבו חבין לדרוש
ולחיים והחכם ל' אברהם אבן עזרא פ' כי אינו דבק
ל לבבו חבין הוא אומר על חזקתו ופ' יכפר בעד
ה שאכלו הפסח בטומאה ולא יתכן לומר המלות
ולח בענין הזה מבלי הבית ויש בענין מן כמו בעד
ולוגים יבאו כנגב "ינל'. ויפול אחוזהו בעד השבכה
לכיס "וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון
אשית" וכנגסה עליו הכס מבעד לצמתך" סיריס
ז מפרשים אותו מכפנים ויש כמו למד השימוש

בעד מערות עד עולמו יסעיה "אמר כי עפל וזמן
שהם בנינים גבוהים יחרבו וישבו למעדות ויש כמו
דבר האזינה עדי בנו צפור "כמדבר" דברי ועדיכם
אתבונן" אינו" פ' דבריכם ויתכן שהם לשון עדי
לבלום "תלס' "שפ' פיו ולפיכך יקראו הורברים כן
ואפשר שהם שרש אחר והחכם ל' יונה פ' בענין אל
כ'ומר האזינה עדי אלי וכן אמר כמיה עדיך תאתח
וע' א' שוכן עד" בשחו ביו עדי עד "עומדת לעד"
ואל לעד תזכור עון "תלס' "הזאת ידעת מני עד. אינו
ועד ארני. הלשון שקר" מטלי. עד עולמי עד" יסעיה
ובסגול לעולם ועד. תלס'. כלם ענינם עולם. ועד
זכום בשרש עוד וע' א' יאכל עד" כראשית "אז
חולק עד שלל מרבה וו החיבור מסתוות עמו והנכוח
עד ושלל כמו שמשירח וענינם שלל ותרגום שלל
עדאה ועוד נזכרו בשרש עוד כי הוא השרש על נכון
וענין אחר וכבד עדים "יסעיה" פ' בגדי סמרטוטים
ובלאנת וכן בדברי ל' המשמשת בשני עדים והן
הם תקוניה ועיוותיה ועוד אמרו עד שהוא נתון תחת
הכר ונמצא עליו דס פ' סמרטוט שבכבוד שהאשרה
מקנחת בו ובורקת עצמה בו אם תראה עליו דם ויש
מפרשי מתרגום ספחת עדי" והוא ננע והכבוד המישים
עליו הוא נמאס ויתכן גם כן ששרשו עוד ועדים
בפלים ופטורי ציצים או יהיה שרשו עדי **עדי**
יתום ואלמנה יעודד" מעודד עניים יו"
ואנחנו קמנו ונתעודד" תלס' "אעפ' שאנחנו מביאים
אותם בכפו. יס אפשר שיהיו מעלולי העין וענינם
ענין תקומה והתרוממות והביא להם ראיה אדוני אל
מהערכי אערוני עזרני וספכני **ערה** ועדיית
עדי. יחוקל" ותעד נזמה וחליתה **קמט**
עוד תעדי תפדי. ידמיה. והיציא ממנו" ואעדי עדי
יחוקל" או יהיה מחפעל הכבד ויהיה פתח קטון תחת
פתח גדול" וחשם ויתן עליו את הנזר ואת העדורת
ד' ה' "עדות לאסף מזמור. תלס' "כלומר פאר
וחמרה הוא לאסף זה המזמור" והשם כמ' א' רצבי
עדי לגאון שמו. ותבאי בעדי עדים" יחוקל. כלל'
שהגעת לזמן העדי והקשוש וענין אחר לא ערה עליו
שחל. אינו" עבר ותרגום אשר עבר בין הגורים
האלה דערא בין פלגיא האלין והפעל הכבד טמנו
מערה בגד כיום קרה. מטלי. מסיר ומעביר הכבד
כיום קרה ויש מפרשים מזה הן עד ירח. אינו" רוצה
לומר מסיר אור, הירח וע' א' במתג ורסן עדי לבלום
פיו. חמשיע בטיב עדיך פין" תלס' **עדי**
ויתעדנו בטובך הגדול. כחמיה. התעננו
והשם היתה לי עדנה. תעניג והוא ימי רבחרות ובלא
הא הנקבה גן בעדי" כראשית" כל עצי עדי" יחוקל

מצותיו עליהם צר תעודה " לחייה ולתעודה " יסעיה
עדות ייבאמנה " תלמי. וכך ארון העדות " שמות "
לפני העדות " לזכרים " על הלוחית שהיו בתוכו שהן
עדות לישראל ובחלם ועדותי זו אלפרם " תלמי "
ובלשון נקפות העדות והחוקים והמשפטים " לזכרים
אשרי נוצרי עדותיך. גם עדותיך שעשועי " תלמי
כי הוא מקובץ מן עדה המצבה " זאת תהיה לי לעדה
בראשית " כי אלו היה מקובץ מן עדות היה עדויות
ונחפכה עין הפעל למר הפעל במלת בדרך עדותיך
ששתי " דבקתי בעדותיך " תלמי והדומי להם שנראה
בדם זו בקריאה כמו שנהפכה ועולתה קפצה פיה על
פני עולה ולא יתכן לו שתהיה הו הנראית בעדותיך
ואו הרבות כו עדותיך הנחה כי לא מצאנו וזו הרבות
נראית והפריד ל יהודה מזה הענין מה אעידך ומת
אדמה לך " חוכה " ויתכן לפרשו בזה הענין רצו לו
מה אעיד לך כלום מה או מה אתן להעיד לך שאוכל
להראותך ולהעידך. שלקו כמותך ושכאה להם רעה
ברעתך ועל ענין ההתמדה והזמן ההוה עוד וזו
מדבר " חוכה " בעוד שלשת ימים " בראשית " בעוד
היולד חי צמת ותבך " שמול " בעוד שלשה חדשים
לקציר. עמוס " בעוד כבדת ארץ. בראשית " ופירו
בעוד שלשת ימים בעוד שלשה חדשים בסוף כלומר
בסוף לסוף שלש מהזמן הזה ולא אם עודני חי " שמול
פי' ולא שאלתי ממך אם עודני חי בעת שתמלוק לא
שאלתי ממך שתעשה עמי חסד יי ולא אמרת כי וזו
בטוח אני שתעשה אבל שאלתי ממך אם לא אהיה
חי בעת שתמלוק שלא תכרת חסדך מעם ביתי ולא
בהכרית יי את אויבי דוד ביתי לא יכרת מלפניך
עודך מחזיק בתומתך " חוכה " ועודך מחזיק במ שמות
עודם מדברים עמו. חסתי. הן בעודני חי עמכם
היום " לזכרים " כי כל עוד נשמתי בי " חוכה " כל
זמן שהנשמה בי עולם ועד כלימי התמדת העולם
סמכים לער לעולם. להשפדם ערי עד " עד עולם
תלמי. שוכן עד. יסעיה. ופזה הענין תאר ועד בשוק
נאמן סלה " תלמי " כלומר קיים תמיד ונצחי עוד כל
ימי הארץ לא איסיף לקלל עוד את הארמה " ולא
איסיף להכות את כל חי " בראשית " לא יאמר לך עוד
עזובה " יסעיה. ולא יהיה עוד המים למבול. ראשית
כל אלו לל לא יהיה זה לעולם וכן עוד יחלחך מלח
תלמי. לעולם ויש לזמן מעט כמו עמלו לא חזר עוד
משלי " אינו רוצה לומר לעולם אלא כל זמן שהיין בו
זמן ולא יספו עוד גרודי ארם לכא בארץ ישראל. מלכי
באותו זמן. וכן בכל עוד נפשי בי. שמול " כל זמן
המועט הזה שנפשי בי ויש בענין יותר כמו ויאמר
יי אלו עוד " שמות " וחר ומים לו רבים וכן ויבך על

צארי עוד " ויש בענין עדין עוד היום גדול " ראש
עוד אשיבך באהלים. הנזע " וישבה ירושלם עוד
תחתיה. זכריה. והדומה להם ויש לפרש כן כני
חללים שוכבי קבר אשר לא זכרתם עוד " תלמי " כלו
עדיין לא זכרתם וזה לאות שיבא מועד שיוכרו בו
המתים וכן לא ענני עוד " שמול " ויתכן לפרש
באלה עודך מחזיק בתומתך ופי' בתמיחה כלומר
עדין אתה מחזיק וכן ועודך מחזיק במ ויש בענין
מקורם זמן מעודך עד היום הזה " כמדבר " מזמן
היותך ריכב ואני ראוייה לרכיבך הזאת ידעת כני
ער. חוכה " והדומה להם **עוה** עוה ושרתי
המלכה. חסתי " על דעת רבים שהוא
משרש זה ועל דעתי שהוא משרש עות ואאל
כתבו בשרש עות עם נעות המרדות " שמול מעות
לא יוכל לתקין " קבלת. והנפעל מזה השרש נעויתי
שזותי עד מאד " תלמי " ונעות לב " משלי " וירכזן
היות נעות המרדות מזה והוא לנקבה נהפכה והיא
לתיו מפני הסמיכות והצריכנו לזה מלת בן שהוא
נקוד סגול בדרך הסמוכים כן מצאנוהו ואאל פירש
נעות משרש עות ואמר כי הוא נפעל לזכר אול
מצא כן נקוד צרי והפעל הכבד אשר העוה: עבדך
שמול. העונו ורשענו לניל " העוה גלאו. ידמיה
אשר בהעותו. שמול " וכבד אחר ועוה פניה " יסעיה
והשם ממנו עוה עוה עוה אשימנה. יחוקל. ושם אל
מ' א' עון כפלם נאון מנאה שאון מן שאה ואעפי'
שואו המשך נעדרת " והקבוץ עונים אם עונינו ענו
בנו. ידמיה ועונינו כרוח ישאנו " יסעיה. ובקבוץ
הנקבות כמה לי עונות וחטאות וענין כלם ענין עיות
ודוע הוא ויש עין שענינו ענש העון כמו גדול עוני
מנשא " כלומר גדול הוא ענשי מנשא אותו ומסכני
כי לא שלם עון האמורי עד הנה " בראשית " לל לא
הגיע זמן עונש האמורי להורישם מארצם עד כלות
ארבע מאות שנה על דרך שאמר כי ברשעת הנזים
האלה יי אלהיך מודיש אותם מפניך והזכיר האמורי
כי הוא הגדול שבשבע אוסות כמו שאמר הנביא
ואנכי השמרת יאת האמורי מפניהם אשר כגבה
אריים גבהו וחסון הוא כאלנים וכן תנה עון על עונם
תלמי " תנה עונש על עונם ומה השרש והענין
הראשון עוד רוח עושים " והוא כפול הפה **עול**
עלות ינהל " יסעיה " שתי פרור עגלות "
שמול " והצאן וחבקר עלות עלי. בראשית. נקדמו
הבהמות המגיקות בן על שם בניהם שהם עולים וכן
הצערים בבני ארם נקראו כן עול ימים חזק. התשכח
אשה עולה. יסעיה " ובהראות עין הפעל ישלחו
כצאן עוליהם. גם עוילים מאסו בי " חוכה " ונבון

בחמש נקדות וארבעה מהם בטש נקדות שהם שם
עיר וכתבנו כחלק הדיקרוק מלא ברכו מעיני ירמיה
המלבישכן שני יום עדנים סמול אמרו שהוא
חבר כלומר כלבישכן שני ומאכילכם עדנים וכן אמר
התרגום ומוכיל לכן תפנוקין ו"ל יונה פ"י המלבישכן
שני בימי עדנים ועל דעתי כי אין לשנות על הכתוב
ואמר ערן על הלבוש כי כמו שהמאכל דשיב ערן
לנוף כן הלבוש הנאה זכר דבר המהנה לנוף יקרא
ערן ושם התאר שמעי נא זאת עדיניה יסעיה
והשם בתוספת סס ויתן מעדנים לנפשך ממלי
והוא יתן מעדני מלך כראשית וילך אליו אגג
מעדנות סמול פ"י במעדנות כלו בשמחה ובתענוג
הלך אליו כי בחר מותו מחייו ויש מפרשים מעדנות
שהלך אליו בקשורים וכן התקשר מעדנות כיסרה
אינן קשרי בימה על הפירות ופ"י אגג מעדנות
שהלך אליו בקשורים ובשלשלאות שהיה בהם ונכון
זה הפרוש וכן בדברי רז"ל בזה הלשון בענין קשירה
כיון שהתיר ראשי מעדנים שלהן כשרין ורבי יונה
פרשו שיחסהו על הנעימות לדוב תענוגותיו וגדל
מלכותו ערף וסרח הערף סמנת העורפ"י
על הלויים כמדבר חצי הידיעה העורפת
והכבר לא העדיף המדבה סמנת ענינם ענין יתרון
ערר איש לא נערר לא חסרו ולא נפקד אחד
מהנה לא נעדרה ותהי האמת נעדרת .
יסעיה והכבר לא יעדרו דבר מלכיה כלם והדומה
להם ענין חסרון וענין אחר עוררי מערכה בלבב שלם
פ"י עורכי וכן אמר בפסוק למעלה עורכי מלחמה
ולעודור בלא לב ולב ל' ה' פ"י אלו היו לערוך מלחמה
כנגד אויבי דוד בלא לב ולב כלומר שלא היו לרסם
שתי לבבות כי אם לב אחד שלם אל דוד וכן אמר
לגוד זה עוררי מערכה בלבב שלם שהיה לבם שלם
אל דוד ועוררים לאחת ל' ה' פ"י מערכים לאכוסים
ומזה נקרא מערכת הצאן עדרים עדר עדר לבדו
בחמש נקדות וישת לו עדרים לבדו כראשית גם
עוררי הצאן נאשמו וענין אחר לא יזמר ולא יעדר
וכל ההרים אשר במערר יעדרו יסעיה ענין אלו
ענין חפירה בעבודת הכרמים ובדברי רז"ל עדר עמי
ואעדר עמך אין עורדין עם הגוי בכלאים ופ"י וכל
ההרים אשר במערר רוצה לומר ההרים אשר יחפרו
ויעבדו לא תבא שמה יראת שמיר ושית כי הכרם
הנעבד לא יעלה קוצים ואמר ההרים רוצה לומר שלא
יחפרו שם מן האויב ויוכלו לזכור הכרמים שבחרים
ואחר שיהיו נעבדים לא יעלו קוצים אך יהיו למשלח
שור ולמדמס שה שירעו שם שלא יוכלו לצאת
ולרעות בשדות מפני האויב ערש ופול

וערשים יחוקל לחם וזויד ערשים כראשית ידוע
עוג תעוגנה לעיניהם יחוקל הנכון בו
תעוגנה בדגש הנון כי הנפרד בו תעגג אותה
ובא הנח תמורת הדגש ויש מי שאמר כי על הדין
הזה בא כי תקראנה מלחמה כי היה ראוי תקר וכמו
הנקבה על העיר כלומר כי תקרא מלחמה על העיר
ויש לפרש תעגנה הנשים ופ"י תעגה מעשה לל על
אפית העוגה לא על לשתה כי מיבשים צפיעי הקר
ומדליקים אותם ואופים בהם היה עוגה בלוי הפימה
הנשע פ"י העוגה האפוח על הגחלי כשאוננה הפימה
איננה אפוחה אלא מצד אחד ואיננה ראויה לאכל כן
היה אפרים שהיה נמהר בעצתו ולא היה מהפך אותה
ומתכוון בה אם היא נכונה ועוגת שעורים האכלנה
יחוקל עוגת רצפים פ"י עוגה אפוחה בגחלים ומ' א'
אם יש לי מעוג מלכיה וענינם ידוע ופרשו בענין
זה בחנפיל עגי מעוג תלס"י ועל דעתי שהוא ענין
לעג ודברים בטלים ודומה לו בדברי רז"ל אבא שאול
אומר אף החונה את השם באותיותיו הנא בגבולם
זבלשון עגא רוצה לומר אם מזכיר את השם בגבולם
אפ"י לצורך ובלשון עגה רוצה לומר בלשון לעג ודברי
בטלים אפ"י בירושלם על זה אמר אבא שאול שאין
לו חלק לעולם הבא עורר הבלי רשעים עורוני
הלס"י ופ"י עורוני של וניוכוזני והשם
יאכל עד כראשית אז חלק עד שלל מרבה יסעיה
פ"י עד ושלל כמו שמשירח ליום קימי לעד נפיה
ואעפ"י שהביאונם בשרש עד הנכון שהם מזה
השרש אחר שמצאנו עורוני וע"א העירדותי בנס
היום ידברים על מי אדברה ואעירה ירמיה הער
העיר בנו האיש לאמר כראשית ויעידוהו מלכיה
פ"י יעידו בו ושלל נזכר פעלו והועד בעליו כמות
ומקצתם קרוב לענין הזדה כמו העיר העיר בנו
האיש אלא לפי המזהיר באחד מזהיר בפני ערש
בדי שלא יבחיש בו אחר כן נאמרו כלשון ערות וכן
עד לאומים נתתו יסעיה מזהיר עד יי בכס ועד
משיחו ואנכי הודע ועד ירמיה תהרש עורין
בנדי חונן פ"י ננעין שיעירו כי מאתך הם לי ויש
מפרשים אותו מתרגום מספחת עריא עד הגל הורה
וערה מצבה ראשית אלו הם תאר והדומים להם
ויש שהוא שם לא תענה ברעך עד שקר סמנת
כמו עדות שקר וכן עונה ברעהו עד שקר ממלי
וכן ויעקב קרא לו גלעד כראשית לל גל עדות
כנגד שקרא לו לבן יגר שהדותא ואלו היה תאר הית
אומר יגר שהדא וכן האל הגדול שכ תאר יש לאל יגר
שם דבר ענינם ידוע ומוזה נקרא לתורה ולמצות
תעודה ועדות לפי שהם עדות לישראל שקמו

הנה והנה וכן אמר רז"ל היתה מעופפת בזמן שכנפיה
נוגעות בקן חייב לשלוח כלר מתנועת שאינה עפה
אלא קרוב לעיפה וכן לפי דעתי ועפי בכתף פלשת'
ימה יסעיה והוא סמוך כלר יגועו ישראל לרוח
פלשתים לשלול ולכה כזואעפי שלא בא בכתף
בדרך הסמיכות כי היה לו לומר בכתף בשש נקדורת
וכתב בן אשר כי בא כן בעכיר פאלשתים לתקון
הקריאה והשם ענין זה כפול בעפעפי שחר" חיונ
גנה השחר ואורו וכן נקרא בענין זה אישון העין
עפעף לעפעפי תנומה עפעפיו יבחנו בני אדם "תלי'
ועל עפעפי צלמות" חיונ ועפעפיו יזלו מים" ות'
וגלגלי עינא ינחא מוא וענין שלישי עיפה נפשי
להורגים" יסעיה" והוא נרדם וועה וימת" סופטים"
ויעף רוד סמנש שניהם פא הפעל בפתח להכדיל
בניהם ובין ויעף אלי" יסעיה" שהוא ענין אחר
והתאר עיף ויגע" דברים ולפי שהעוף צמא למים
קראו בדרך ההשאלה לצמא עיף ואעפי שאין בו ענין
העיפות כי אם ענין הצמאה לבד כמו שאמר כאשר
יחלוס הצמא והנה שותה והקין והנה עיף ונפשו
שוקקת יסעיה" וכן הארץ הצמאה שלא ירד מטר
עליה בארץ ציה ועיף בלי מים" נפשי בארץ עיפה
לך סלה" תלס" כצלסלע כבד בארץ עיפה" וי"מ
מזה הענין ועפו בכתף פלשתים" יסעיה" וכבר
פירשתיו לוח הענין בשרש כפף עור לא
אבוד כי יעורנו" חיונ" והוא פעל יוצא
וחאחרים עומדים עורה כבודי" עורה הנבל וכנור
תלס" עורי דבורה סופטי" עורי לאבן דומס" חקוק
עורה למה תישן עורה אלי משפט צוית תלי" כלר
עורה לחיאי אלי משפט שצוית והוא המלוכה והתא'
אני ישנה ולבי ער" סירים" והנפעל כי נעור ממעון
קדישו וסמיה" יעורו ויעלו הגוים" יגל" ומלכו רבי'
יעורו מירכתי ארץ" ירמיה" וכבר כתבנו כי נעור
ממעון קדישו בשרש נער לדעת ר' יונה זולתו מן
המפרשים והפעל הכבד העיר יי את רוח כורש מלך
פרס" ירמיה העירותי מצפון ויאת" יסעיה" ולא
יעיר כל חמתו פעלים יוצאים העירה והקיצה" אעירה
שחר פעלים עומדים ול' משה הכהן פי' אעירה שחר
פעל יוצא והשעם עורה הנבל" תלס" כי אני אעירך
בשחר וכן כתב אאול מזה קול יי לעיר יקרא" נמיכה
כמו להעיר וכן יי בעיר צלמס תכזה תלס" וי"מ מזה
ישבות מעיר" הנסע" וכבר אחר ועורר עליו יי"
יסעיה והוא עורר את חניתו סמנל עוררו ארמנותיה
יסעיה" אם תעירו ואם תעוררו" סירים" עוררה את
גבורתך תלס" וההתפעל ממנו והתעוררתי כי
מצא רע חיונ מתעורר להחזיק בך" יסעיה ענין

הערה שושרר בלעז ומה אמר הרב ויקץ ואה עור
והביא ר' יונה בזה הענין ערער תערע ירמיה" כלר
כי האומות התנודדנה ותנוענה אנה ואנה וכן פנה
אל תפלת הערער" תלס" כלר למי שמעורר התפלה
תמיד וכן פי' מזה הענין עיר ובלהות" ירמיה" כלר
המיה ותנועה ויפה פירש ומה הענין יבדת יי לאיש
אשר יעשנה ער ועונה" מלמכי" כלר שלא ישאר
לא מעיר דברים ועונה עליהם וכן פרשה רז"ל גמס
תלמיד חכם הוא לא יהיה לו ער בחכמים ועונה
בתלמידים זעקת שבר יעיערו יסעיה" פרשו בו
שהוא הפוך מן ירועעו מענין תרועה אי הוא כמו
יעירו ונכפלה בו הפא ועל דעתי שהוא לשון שבר
מדברי רז"ל שאמרו נמחקה המלה ואמרה איני שומה
מערער" אותה פי' לא תרצה לשנות השוטה משברי'
ומכין אותה אעפי שביעורו לא נכפלה בו כי אם
הפא בלבד שניהם ענין אחד ושרש אחד להם וכן
יש לפרש מזה ערער תערער וכן יש לפרש מזה
עוררו ארמנותיה וכן פי' פגרו כרבי זהא וע' א' גשוא
לשוא עריך" תלס" ויי סר מעליך ויהי עריך" סמנל
פי' אויבך ושנאיך" ומלאו פני תכל ערים יסעיה
אויבים פי' ולא ימלאו וכל שזכר עומד במקום שגם
זכר תי' בעלירכב ויש לפרש כמשמעו כי הוא הרס
הערים כמו שאמר וערו הרס" יסעיה" וכשימותו
הוא ובגיו ימלאו פני תכל ערים וכן פי' אאול עיר
זבלהות ירמיה" אויב ויש לפרש מזה והשמדתי
עריך ימיכה" וכן תי' שאשיצית בעלי דבכך וכן אמי
בעל המסרה על ויחי עריך סמנל" כן לישנא חד
חפר והד מלא והשמדתי עריך ולדעתו אינו כורה
גשוא לשוא עריך תלס" כי לא חשבו עמהם ויתכן
לפרש והשמדתי עריך כמשמעו כמו שאמר והברתי
ערי ארצך" מיכה" כלר שלא יהיו להם ערים בוימה
ברוב אדם ומרוב השלום כמו שאמר פרוות חשב
ירושלים ופי' גשוא לשוא י"מ כמו נשאו פי' אויבך
נשאו שמך לשוא ול' משה הכהן פירש גשוא פעל
כמשפטו ופי' כי עריך הוא כנוי שמך כמו נאץ נאצת
את אויבי יי בדבר הזה ופי' שמך הוא גשוא לשוא
כפיהם וע' א' פשוטה ועורה" יסעיה" והוא מקור
למען הביש אל מעוריהם" ענין חשוף גלוי והנפעל
מזה עריה תעור קשתך תכונק" אבל עריה הוא
שם מנחי הלמד מזה הענין וע' א' כתנות עור" כרמפי'
בעור הבשר" יקרא והקבוץ ואת עורות גויי עוים
כראסית" ובקבוץ הזכרים עורנו בתנור נמכרו עינים
ידוע וע' א' ועיני צדקיהו עור יעור פקחים והתאר או
פקח או עור והולכתי עורים כי אם הסיוך העורים
והפסחים והתי ר בלשון נקבה עורה אי שבור יד א

להיות מעקר זה ומענין זה עוד בנזן מרובע והוא עמי
נוגשיו מעילל. יטעיה. והתאר עולל ויונק בצרי "
לחכרית עולל. ירמיה " בקמץ והקבוץ עוללים שאלו
לחם. איכה. בצרי מפי עוללים ויונקים " תלם. בשוא
וענין אחר לא תעשו עול במשפט " ויקרא " ובסמוך
בעול רכולתך " בשש נקרות והבנה בעולו אשר
עשה ימות " יחזקאל. והתאר ולא יודע עול בושרת
כפניה. ומסקל אחר יסגירני אלואל. עויל. איוב "
זהשם עוד עם האנקב' ולא יוסיפו בני עולה לענותו
ד' ה' איש שחתה במים עולה. הלאל תדברו עולדה.
אם תדברנה שפתי עולה " איוב. ונהפכה עין הפעל
למד הפעל נראית כמלה עלוה. הנשע. כמו שמלח
ושלמה כשב כבש ובשני סימני נקבה. לא נמצא
עולתה בך. יחזקאל " ונחה עין הפעל אף בלב עולות
הפעלון " תלם " ועולתה קפצה פיה " איוב " יחפשו
עולות " תלם " והפעל הכבד מזה הענין בארץ
בכוחות יעול " יטעיה " מכף מעול וחומץ " תלם "
ויש מפרשים מזה הענין עמי נוגשיו מעולל וענינם
ענין חתרמית והאון והעות **עון** מעון תנין
ירמיה " מעון ארחת. נחום "
חתנים ומגורם וחבא תפלתם למעון קדשו לשמים
ד' ה' היה לי לצור מעון " תלם " ולא יכרה מעונה
צמניה " החא במפיק אשר צייתי מעון " כאשר צייתי
במעון ל' זכחי ומנחתי אשר צייתי לעשות במשכני
ובמקדשי אתם תבעטו בהם ותבטת צר מעון " שמול
פ' אתה תביש חצר שיהיה במעון רוצה לומר צר על
הבחן שיהיה במעון כי שני כהנים במקדש צרים זה
לזה כשתיגשי האיש שנקראו צרות כמו שאמר
ובעסתה צרתה גם כעס וכן בדברי רז"ל נקראו צרות
פושרות צרותיהן ונקראו כן לפי שהן בבית אחר
זהן צרות זולו וכן דבהנים ואמר השם יתברך לעלי
תביט הכהן שיהיה עליך בבית המקדש ויהיה הוא
עקר ואתה שפל לו ועל זרעו אמר לו כן ולא על עצמו
כי הוא כל ימי חייו היה גדול שבבית " מעון אתה
היית לנו " רוצה לומר מקום היית לנו וסובל וסומך
וכן עליון שמת מעוניך " תלם " וכן רז"ל כנו שמו
של הק' ב' ה' מקום לפי שהוא מקומו של עולם ואין
עולמו מקומו ואאל"פ מעון אתה היית לנו מן עין
כלומדישכל עיני בני אדם תלוים אליו כמו שאמר
הנביא כי לוי עין אדם וקבוץ מעון בשוק וכו' ארת
אחליהם ואת המעונים אשר נמצאו שם " ד' ה' ובהא
הנקבה מעונה אלהי קדם. דברים " ומעונתו בציון
תלם. ומעונתיו טרפה " נחום " וע' א' שארה כמותה
וענתה. שמונת " עת הקבוע לתשמיש כמו. שאמר
רז"ל עונה של תלמיד חכם מערב שבת לערב שבת

ואמרו עוד העונה האמורה בתורה המיילים ככל יום
הפועלים שתיים בשבת החמרים אחת בשבת הגמלים
אחת לשלשים יום הספנים אחד לששה חודש ואמרו
עוד לעת עונה המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת
המעשרות פ' לזמן ועתה המעשרו ועונן נחש ומכסף
מלכים " מעונן ומנחש ומכסף " דברים " וענינם
כפל שתיים " תאר וכן בני עוננה. יטעיה " לא העוננו
ויקרא " ומעוננים לא יחזה לך " ירמיה " אמרו רבותי
מעונן זה האוחז את העינים ל' עקיבה אומ' זה המחשב
עתים ושעות ואומר היום יפה לצאת למחר יפה ללקח
עוף כחלום יעוף. איוב " מחץ יעוף יומם תלם
זיעף אלי אחד מן השרפים " יטעיה " פ' א'
הפעל נקראת בקמץ חטף כי גז חיש ונעופה " תלם
והפעל הכבד ועוף יעופף עלי הארץ. בראשית "
וזה הפע' ממנו בעוף יתעופף כבודם. הנשע. ואפשר
שהיה מזה השרש מועף ביעף " דניאל " ויהיה יוד
ביעף נוספת כבוד יקום שהוא מן קום וכבר כתבנו
אותו בשרש יעף ושם פירשנוהו והביא ל' יהודה
בוה הענין מגלה עפה. זכריה. וכן אמר הרמב"ם
מגלה פרחא ויש מפרשים כפולה מתרגום וכפולת
ותעוף וענין אחר תעופה כבקר תהיה " איוב. כלומר
אסוחחשך עתה כבקר תהיה עושה שחר עיפה " עמוס
ארץ עיפתה כמו אופל. איוב " בשני סימני הנקבת
כמו ישועתה וכתב אאל"פ כמו אופל הוא מקום
שלא יזרח בו השמש ששה חדשים שאינו החרץ קו
הארץ ולא ישיגנו. אור השמש זמן ארוך ולא סדרים
שאינן סדרי ירח וככבים ותופע כמי אופל " איוב
ותחשך כמו אתו אופל ומשקל אחר השם מעוף
צוקה. והפעל הכבד מזה הענין כי לא מועף לאשר
מוצק לוי. יטעיה " כלומר לא תחשך לה ארץ וישראל
לאשר מוצק לוי בעת הראשון כלומר לא היתה
הצרה הראשונה כשהגלם פול מלך אשור כצרה
הזאת כי בפעם הראשונה היקל ולא הגלה אלא זבולון
זנפתליוה האחרון הכביד סנחריב ויתכן שיהיה
מועף שם וכן מוצק והביא ל' יהודה ככלל אלו התעף
עיניך בו ואיננו " ממשלי " וענין כלם החשך והאפילה
זע' א' הפך זה לרעת רוב המפרשים תעופה כבקר
תהיה " והפעל הכבד התעף עיניך בו ענינם ההברקה
האורה וכן מפרשים מזה עושה שחר עיפה וכבר
אחר בעופפי חרבי על פניהם " יחזקאל " רוצה לומר
בהבריקי אותה ולחשי אותה בהוציאה מנדבה ויש
לפרשו מהענין חראשון ענין התנועה כלומר בחניעי
אותה ורופפי אותה עלהם להרג וענין התנועה קרוב
לענין העיפה ובדברי רז"ל בענין זה אין מדליקין
בצדי מפני שהוא עף כלומר פורח וגי' מן הנר ונרתן

נוראוהיך ואמרו "ועוזו ונפלאותיו" תלמיס "ובתוספ'
מס ונפול הכפל לעוז במעוה פרעה על ראש המעוז
הזה "טנפטיס" ואמר זה על המלע כי הוא מקום עז יי
עוזי ומעוזי. לשמיד מעוזניה "הנון נוספת אוהוא
תחה אות הכפל והזין רפה" כי שדר מעוזן. יסעיה
חרות יי היא מעוזכם "נמניה" הזין דגושה והתאר
ומלך עזי ימשל בס "יסעיה" כי עז העם "כמדכר
יתר שאת ויתר עז" כראשית. וכבר כתבנו פירושו
בשרש נשא בשני פנים יגורו עלי עזים. תלמיס "חמה
עזה" משלי. ובתשלומו עוז וגבור. תלמיס "המוציא
רכב וסוס חיל ועוזו" יסעיה "כפלס חתול נגול הוא
ומזה הענין ואת הפרס ואת העזניה "ניקרא" כי על
רב עזה נקראת כן וכן מצאנוה במשנה שנקראת עוז
חוץ מכנה העוז ופרשו בו שהוא עזניה ול יונה פירש
מזה עזאול כלו שהיה קשה ועז וכבר כתבנו בשרש
עז **עזב** עזב ככפיר סוכו" ירמיה. על כן
יעזב איש. כי לא אעזבך "כראשית" אל
נא תעזוב אותנו "כמדכר" ועזוב את עבדיו ואת
מקנהו אל השדה "טמנת" עזובות ערי ערועה
ורבה העזובה בקרב הארץ יסעיה "כלל אל הבתים
והשרות והכרמים העזובים והשוממים מאין אדם
ויש אומרים שהוא שם בשקל מלוכה עליך ועזוב
חלך. תלמיס "על דרך השלך על יי הובך היעזבו להם
היזבוו. כמניה" פ"י וכי סבורים הם שיעזבו להם
לבנות בית המקדש וזלבו "עזר ועזוב" לכריס
בתב אאול עזר העושר שהוא עזר בבתים ועזוב
המקנה שהוא עזוב בשדה" מיום עזבה את הארץ
מלכיס יהוא מקור והוא לגקבה ואעפ"י שהיא רפה
וכבר כתבנו עם חברותיה הרפות הראויות להראות
במפיק בחלק הדקדוק ומסרת עליו שנים עזבה יתומ'
מאלמדנו שהעין חטופה ילדה ועזוב. ירמיה "והנפעל
מדוע נעזב בית הלהים" עזרל. פתח כי הוא
פעל עבר ולא ראית צדיק נעזב "תלמיס" קמוץ מפני
שהוא בינוני או מפני החפסק עיר לא נעזבה "תעזב
הארמה" יסעיה "בצרי עין הפעל" תעזב ארץ. איוב
עין הפעל בפתחו מה שלא נזכר פעלו המון עיר עזב
יסעיה "וכן איך לא עזובה עיר תהלות" ירמיה "פ"י
איך לא עזבה מלהלחם עליה וכן תי אבדין לא
אשתכיקתו" מן ועזבו את ירושלם "עזרל. כלום'
איך לא נבנתה ולא נתחזקה וע' א קרוב לענין הזרח
בעזבוניך נתנו. יחזקל "ובל אשר בפרשה הזיא
ענינם ענין סחורה והזין דגושה וע' א ועזבו ארץ
ירושלם ער החומה הרחבה "עזרל" ויב כסודו
היעזבו להם היזבתו ענין בנין וחזק ובדברי חיל
האחזקן מתן את הקורה והעליון המעזובה צריך

שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טעמים והוא ב ל לבנין
שעל התקרה וחתקרה הוא הקורה. או הקנים שם קרה
בהן והטש שנותן עליה ומעגל במעגל נקרא מעזיבה
והוא חזק התקרה ובענין טעמת המשא עזוב תעזוב
עמו "טמנת" אעזבה עלי שיחי. **עזק** ויעזקו
ויסקלו "פ"י חפרו וכן בדברי חיל הלך
בשרה ומצאו יושב חזקתחת הזתים פירוש חופר
ומשליך את האבנים ממנו וכן במשנה אף העזק בית
הפרח שהור פ"י חופר ומשליך האבנים או פ"י עושה
גדר סביבותיו וכן יש לפרש ויעזקו "פ"י גדרה סביב
כשבעת שהוא עגול וחרגום טבעת עזקא **עזר**
ער הזה עזרנו יי "טמנת" אמרתך אף עזרתך
איש את רעהו ועזרו "וכשל עזר ונפל עזר" הן יי
אלהים יעזר לי "יסעיה" ויעזרו אחרי ארניה "מלכ'
יעזרה אלהים לפנות בקר" תלמיס "מאל אביך ויעזרך
כראשית" הו כענין שין השמוש ופ"י מאל אביך בא
לך זה התוקף שיעזרך והנפעל בו בשח לבי ונעזרתי
תלמיס. ויעזרו עליהם "כי הפליא להעזר. ופעל הכבר
דם מעזרים אות" ד' ה' "משפטו מעזרים כפלס אשר
אותם מלחמים שמשפטו מלחמים כמו שבאוגם כן
זירבו את לשונם וידבקו גם המה שמשפטם וידביקו
וידריכו ופ"י אשר הם עוזרים לל כי הם עוזרים אורחם
זמעזרים אותם לאחרים. והשם ועזר מצריו תהיה
בחמש נקודות רוכב שמים בעזרך "לכמים" ומ' א'
עזרה בערות נמצא מאד "תלמיס. רחם אין עזרתי כי
איוב" החכמה והצדקה העוזרת אותי ואמ' על האשה
אעשה לו עזר כנגדו "כראשית" כי היא עוזרת האדם
המיד ומשמשו עד העזרה הגדולה" עד העזרה
התחתונה. יחזקל "והעזרה הגדולה ודלתות לעזרה
ד' ה' הוא החצר שנאספים בו ישראל בכית המקדש
להתפלל שם והק' בה שופעם ועוזרים לפיכך נקראת
עזרה כי כל הבא להתפלל שם בלב שלם נעז' ביי שהיו
עט עט סופר מהיר. תלמיס "בעט ברזל ועופרת
איוב פ"י קילמוס ופ"י בעט ברזל ועופרת
לא ששבה מלח עט על עופרת כי בעט עופרת לא
יכתבו על הצור רק פ"י בעט ברזל ועופרת כי מי
שיכתוב על האבנים חוקק תחלה האבן בעט ואחר
כך ממלא החקק עופרת כדי שיהא קים לעד כי אם
ישאר החקק ריקם יתפוצצו צרי החקק לימים ותשוב
הכתיבה נמחקת ולא תראה וכתב לבי יונה שידמה
שמלת עט היא מן השלישי משרש עטה אחר שמצא
בדברי רבותינו ארבעה מתו בעטני של נחש ופירשו
בו בקולמוס

לפקח ענים עוררות " יסעיה " ופי' העורים והפסחים
הם צלמי נחשת ובכריתא דרבי אליעזר אמרו אנשי
יבוס לאברהם כרורת עמנו ברית שאין זרעך יורש
את עיר היבוס ואנו מוכרים לך את מערת המכפלה
ועשה בן ואנשי יבוס עשו צלמי נחשת והעמידום
ברחוב וועיר וכתבו עליהם ברית שבועת אברהם
ובשבאו ישראל לארץ לא יכלו להכניח שם מפני השבוע
שנ' ואת היבוסים יושבי ירושלים לא יכלו בני ישראל
להורישם ובשמלך דוד רצה להכניס שם ולא הניחוהו
שנ' ואמרו אנשי יבוס לדוד לא יבא דוד אמרו לו אין
אתה יכול להכניס עד שתסיר הצלמים הללו שכרזוב
עליהם ברית השבועה שנ' כי אם בהסירך העורים
והפסחים ואלו הם הצלמים שעני' להם ולא יראו רגלי'
להם ולא יהלכו שנואי נפש דוד מלשמוע ומלעבוד
עו' והחכם ל' אברהם אבן עזרא ז"ל פ' כי אם הסירך
וכמו אם הסיר לך כל' אם נסיר למלחמתך העורים
והפסחים שבנו הם ימנעוך שלא תבא הנה כי בנינו
חזק מאד וית' העורים והפסחים חטאיא וחייביא
עושה עושו ובואו כל הגוים יוש' פ' האספרו וכן
אמר התרגום ויתכנסו ויחזקו כל עממיא
ומזה נקרא עש כסיל וכימה " איוב " שהוא אסיפת
הכבבים והוא זנב שלה וכן ידבאום לפני עש " איוב
כלום כל זמן שהעש קיים ל' לעולם כמו שאמ' לנצח
יאברו ונראית עין הפעל כבוד ועיש על בניה תנחם
איוב " **עות** עותה ושתי המלכה " אסתר
והנפעל בן געות המרדות " סמוט " רמז
בפלא נפעל וכבר כתבנוהו בשרש עוה והפע' הדגוש
לעות אדם בריבו " איכה " כי שקד עותונו " תל' את
אשר עותו " וההתפעל והתעותו אנשי החיל " קהלת
והשם אשר עותה בשקל בלהה ראית " עותתי " איכה
כלם עול ועיוות וידוע הוא וענין אחר לדעת לעורר
את יעקב דבר " יסעיה " פ' לזמן ליעקב דבר זה הוא
הצמא לשמוע את דבר " שיחמינו לו הדבר בערתו
ומזה עת ללדת ועת למות קהלת " לא עת האסף
המקנה " ראשית " בעת ההיא " דברי " אם לעת כזאת
אסתר " בא העת " יחזקאל " הגיע היום ובהתחבר עם
הבינוים ודגש התיו למד הפעל תמורת הנח כמו
ופטורי ציצים שהוא מן ציץ ויתכן היות ציץ שרש
עת עתה ובא לעות כשרק כמו ולבוד את כל זה וכן
רבותי זכרוהו כפול באמרם לעיתותי ערב או יהיה
לעיתותי ערב בשני סימני ריבוי בריבוי הזכרים
ובריבוי הנקבות ואין שם כפל וכן מראשותי שאול
בשני סימני ריבוי ונתתי גשמיכם בעתם " ויקרא " כי
לא ירע האדם את עתו " קהלת " וקרוב לבא עתה
יסעיה " למח תמות בלא יתך " קהלת " פ' עת הקצוב

לאדם ברוב והוא לשבעים או לשמונים שנה כמו
שאמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורה
ושמוני שנה והקבוץ ולעיתו רחוקת הוא ניבא יחזקאל
והיה אמונת עתך " יסעיה " כלם ענין זמן ומזה עור
עת ומשפט ידע לב חכם " קהלת " כלום שידע החכם
זמן כל הדברים ומשפטם " יודעי העתים " אסתר
יודעי הזמנים לכל דבר ולכל ענין כמו שאמר
החכם לכל זמן ועת לכל חפץ " קהלת " וכן אמרו רז"ל
שיודעים לעבר השנים ולקבוע החדשים וכן ומבני
יששכר יודעי בינה לעתים ל' " בעתים מזומנות
| נחמיה " רוצה לומר שלא היה שם הפסק או פ' מזומנות
על המשמרות שהיו מזומנות לעתים הידועים לקרבן
ולביכורים יבא לעתים מזומנים " עירא " פ' לעתים
שנתן אותן זמן שיבא לפנינו והקבוץ בלשון נקבות
| בידך עתותי " תלמי " והתאר עם יוד היום ביראיש
| עתי " ויקרא " איש מזומן ללכת שם שהולך שם עתים
| חרבה והחכם ל' יונה הוציאם לעגיג אחר ואין צורך
ומזה עור עתה אקום יאמר " יסעיה " ועתה ארני
המלך לא ידעת " מלכ' לא עתה יבוש יעקב " יסעיה
ואני מעתה לא יעמד כי כח ונשמה לא נשארה בי
דניאל " וכן כלם מהענין הזה ל' העת היא " ויא כי עת
חסר נון הגראית בלשון ארמית ובענת **עז** ועו
משלשת " ואת כל העוים הנקודות " ראשית
ואם עז קרבנו " ויקרא " וידעות עוים " פ' צמר עוים
וכן שוו את העוים " סמנת " ידוע ויתכן ששרשו עוז
והדגש בחבורו יוכיח ' בשקל פתים או ענו בשקל
חשים וכן בערבי ענו עזאול " ויקרא מלה מורכבת
מן עז ואול ונקרא ההר כן לפי שהעז היה הולך לשם
ותרגום הלך אול **עזו** ותעז יד מדין " מפט'
יעת בהותו " תלמי " החכמה העז לחכם
קהלת " גם הוא כודר כאשר כתב החכם רבי יהודה
כלו תהיה לו עזה שלשת והחכם רבי יונה כתב
שהוא עובר עוזה אלהים " תלמי " נכהב בו ובדגש
והוא צווי פ' עוזה אלהים בעבורינו כנגד האיוב
כמו שפעלת לנו פעמים רבות וענין זה כמו זו הטאנו
לו יהיה בענין אשר או יהיה בענין זה והחכמה לעז
במעח פרעה " יסעיה " ובתשלומו בעוז עינות
תהום " מסלי " והפעל הכבר העוזה פניה ותאמר לו
נסלי בקלות חזיו והיתה ראויה להדגש והשם " עז
לעמו יתן " בחולם ובמקף בקמץ חטף " בעוז ישמח
מלך " תלמי " בקמץ חטף עזי וזמרת יה " סמנת
בקמץ חטף וכן עזי וזמרת דיסעיה ודלתים ושאר
בשרק עזי ומעוזי " ירמיה " ובתשלומם ועוז
מלחמה " יסעיה " ועוז

כי החרבה לגלים ותרגם יונ' וזיתה בכל לגלים לגרין
ותרגם לעי השרה לגרי חקלא ופי' לא בעי ישראל יד
אך לא בקבר ישראל יד הק' בה' ליסר בני אדם כי שם
ינחו מיסורין ובפידו שישלח להם להמיתם תשועה
עין שלח העו את מקנך "שמנת" יושבי הגנים
העיוז "ישעיה" בני בנימין העיוז אל
תעמדו "דמיה" כלם ענין המנוסה והאסיפת אל
העיר **עיש** ויעט בהם "סמגל" לפי שהיור
קמוצז הוא משרש זה ויהיה מן ענין עיש
שהוא העוף "קורא ממזרח עיש" ישעיה. הוא אומר
על כודש וכנהו בלשון עוף לרוב קלותו ומהירותו
לכא אל בכל. וידד העיש על הפגרים "כראשית. וקץ
עליו העיש" ישעיה. בשניהם הוא קמוצה שהיא
ליריעה "העיש צבוע נחלתי לי" העיש סביב עלירה
דמיה" הוא בשניהם פתוחה שהיא לתמיסה ואמר
כי העוף הדורס הוא הנקרא עיש ובסמוך יעזבו יחדו
לעיש הרים "ישעיה" לעש צפור "יחזקל" הסמיכות
הזה כסמיכות אדמת עפר שיש היות ופי' ויעט בהם
הדורס והפריחם מעל פגיו ומנתם חבר קורא ממזרח
עיש עם עטה וטעם לשון עצה ואיש עצתי הבא אחרי
יוביח ופי' העיש צבוע נחלתי לי ככבו אהל כן העיש
צבוע מרם חללים יהיה סביב על נחלתי שבחתי לי
ואחר שישבעו העיש יבאו חית השרה לאכול כמו
שאמר לכו אספו כל חית השרה התיו לאבלה אמר
לעופות אחר שתשבעו אתם לכו אספו כל חית השרה
בעבור כי כן המנהג שעופות יבאו על חללים תחלת
החיות וראות העוף צבוע ויתורו מקום החללים
עיס בעיס רוחו "ישעיה" יתפרש לפי ענינו
בתקף רוחו וכבר פירשתיו בשדש בעה
בע' א' ו' אחיר' משה ז' פ' מן לעי השרה "מיכה
שפירושו נגל ויהיה בעיס כמו בגלם כלומר בגלי חים
ורבה יניף ירו ורוחו **עין** כי עין בעין ידאו
ישעיה "ענינים להם ולא ידאו" עני יי' אל
צדיקים "תלים" למרות עיני כבודו וישעיה "כלו'
אפי' בפרחיהם ממים והוה שאמ' וחטאתם כסודם
הגירו לא כחדו שאין להם בשת שיכזרו חטאתם ועני
חסר יוד עין הפעל כי ליי' עין אדם "זכריה" כלומר
הבטתם ותוחלתם ליי' ואליו נושאים עיניהם והוא
בלשון נקבה עין תלעג לאב "משלי" עיניך תראנה
ירושלם "ישעיה" ואת עיניכם הזונות "יחזקל" כי יי'
עיו משוטטות בכל הארץ ובא בקבוץ בלשון זכר
ידאו עיניו כירו "עני ייהמה בשוטטים עיניך לנפח
יב' שו שבעה עינים. וכריה "ופי' שבעה עינים כאשר
פי' לפניו שבעה אלה עיני יי' המה משוטטי בכל הארץ
אל כי עיני יי' יסמרו אבן הבנין שלא יזיה יבולת

ביר שטני ישראל להשבית המלאכה וטעם שבעה
שמירות רבות כמו שבע כחשאתיכם שבעי פיל צדיק
וקם וזולתם רבים ידוע והפעל הקל ככנו ויהי שאול
עוין את חוד "סמגל" כלו' נהג עינו עליו ומביט
הבטת השנאה ולפי דעה כי כן בהבטת התוחלת כל
מעיוני כן "תלים" כלו' כל הבטתי ותוחלתי בד' ורזל
הרגילו הלשון בכנין הרגיש הרבה באמרם אין לרה
עיון עליה אין מעינים במקום שמבריעין והיית לנו
לעינים כלו' שתורה אותנו הדרך הטוב כמו העינים
שמזיין לאדם דרכו או פי' שתהיה לנו לעינים ונראה
אותך תמיד ונוכל לגמולך טובה ותשב בפתח עינים
היא בעינים "כראשית" בפתח שהיא בגלוי וכפרה היא
שהיו עוברין ושבין דרך שם כמו שאמר על הדרך
ועינו כעין הבדלח "כמדבר" מראיתו כמראה הבדלח
בעין תרשיש "יחזקל" כמראיתו "כי יתן בכוס עינו
תלים" מראהו וזוהרו ואם בעינו עמד הגנע"ל לא
הפך הגנע את עינו "ויקרא" מראהו שהיה בו בתחלה
וי' מזה יצא מחלב עיניו כלו' יזהירו מראיתם מרוב
השומן ומפרי יצא הזהיר כמו השמש יצא על הארץ
הנה הוא לך כסות עינים "כראשית" פי' האלף כסף
נתתי לאחריך שיקנה לך בו כסות נאה שהיא עשויה
עינים עינים וכן פרשו בבראשית רבה אולי יד' אה
יי' בעיני "סמגל" מפרשים בו כי היוד הנקדמת בין
העין ורגון ראויה להאחר ומשפטו בעיני ו'ת דמעת
עיו ויתכן לפרש בעיני בעיני שאני בו עתה ורזל
הרגילו הרבה כוח הלשון כאמרם מעין שמנה עשרה
מעין כל ברכה וברכה כלו' מעין כל ברכה ומה תרג'
אנקלים עין יעקב" דברים" כעין ברכתא דברכינן
יעקב אבהון כלו' כעין שברכם כן נפל חבלם וגורלם
בארץ ושכן כל אחד כשח בחלקו שנפל לו על עין
חמים "כראשית" והוא בלשון נקבה על כן קרא
שמה עין הקורא. סופטים "אל עין משפט היא קדש
כראשית" והקבוץ עינות ותחומות "דברים" ובסמוך
עינות מים "שמנת" בצדי בעוז עינות תהום "בחק
ובתוספת מם מעין גרפס" משלי. למעיו מים "
העין בשוא והוה נוסף כו' בנו בעור והקבוץ המשלח
מעינים בנחלים. תלים" ובסמוך ממעיו חישועה
ישעיה. העין בפתח אל כל מעיני המים. מלכים
העין בשוא ובקבוץ הנקבות באין מעינות נכבדי מים
משלי "ובסמוך כל מעינות תהום רבה" כראשית"
העין בשוא עין יעקב על דרך ממקור ישראל והכנים
ל' יונת עם אל וכל מעיני בד' "תלים" ויש לפרש בו
כל עיוני השנחתי בד' **עיר** עיר ויגע" לכי'
כי עירפת נפשי "ישעיה" כבר זכרנו
בשדש עיר

שנכתב בו הסמית רבני דם ודנכח מה שפידשו עוד
בעציו בעצתו כמו עטה וטעם וחראיה כי אמר התרג'
על ישי כי הוא מרארבעה ימותיו בעטיו של נחש אמר
התרגום ועונד הוליד את ישי חיה יומק סניאין עד
דאדבר קים ייעשה דיהב חוירא לחות ויהיה עט מן
השנים או מנחי העין שיהיה שרשו עיש ולא מן
השלישי מנחי הלמד **עיה** ועטה את ארץ
מצרים " כאשר יעמך הרועה את בגדו
ירמיה עטה אור בשלמה " כבנר יעטה " תלס " ועל
שם יעטה " ויקרא " גם ברכות יעטה מורה " תלס " **עמך**
ועמך עטה " יעטיה " והפעל סחרניש מעטה לטבח
יחזקל בשקל מגלה והפעל הכבד ממנו העטית עליו
בושה סלה " תלס " והשם מעטה תהלה " פיעיה
ענינם ענין העטיפה בככות וע'א בהראות למד
הפעל שלמה אהיה יעמיה " סיריס " פי בנוטה וסרה
על עוררי חבירך וכן יעט העם אל השלל " ותעט אל
השלל ותטה ותטר אל השלל " ולפי שהיוד והתיו
פתוחים וס משר זה ויעט בהם סמואל שהיוד קמוצה
הוא משרש עיש כמו שאו עתידים לכו **עמך**
עטינו מלאו חלב " קינכ " מבלים שחולבין לחוכן
זאין בזה יתרון עושר וגדולה אלא ידמה כי לר הכלים
הגדולים וכתב החכם ליונה כי בלשון ערבי יקראו
עטינים המקומו שמקבצו בהם חמים וזולתם ובלשון
רזל הנוטל זתים מן המעטן והוא הכלי שנתנים בו
הזתים **עמך** ועמקים יעטפו בר " תלס " כלו
יתכסו מרוב התבואה וענין העטוף ידוע
בדברי רזל כנתעטף ויצא לקראתו ואמרו כל ועטיפת
סאינה בעטיפת ישמעאל אינה עטיפה והוא שמכסה
שפמו וזקנו וחוטמו במצנפתו או בטליתו המחלצת
והמעטפות הוא הכסות שמתכסס בו " יעטף ימין ו' א'
אראה " קינכ " כאלו יתכסה ויתעלם לצד דדום ולא
אראנו יעטף שית חסס למו " תלס " יתכסה ויתחבא
לכזול עוברי דרכים לשית ולקחת החסס למו כי רוח
מלפני יעטף " יעטיה " כי הרוח יוצא מלפני שיעטף
האדם וילבשנו ורמז זה לתחית המתים כי הרוח אעפ'
שהיא פנימית היא מכסה ומחסהו כי מבלתה הוא
כאבן ובא הלשון הזה בענין הצרה והצוקה ובענין
מרבות התפלה והבקשה כי האדם בעת צרתו רחוק
מדוכא ומעונה כאלו הוא מתעטף קצתו בקצתו וכן
בעת התפלה בשירכה להתפלל ולהתחנן בכל לבו כך
הוא כפוף ומעונה כאילו הוא מתעטף קצתו בקצתו
ועל ענין זה נאמר תפלה לעני כי יעטוף " תלס " **עמך**
והעטופים כרעב " קינכ " נפשם בהם תתעטף " תלס " **עמך**
בעטף עולל ויונק " בהתעטפם כחלל " מיכה " בעטף
לבו " בהתעטף עליו גפשו " ינכה " ואאזל פי כי רוח

מלפני יעטף כמו תפלה לעני כייעטף אכר כי רב
לעולם אריב כלו לא אהיה כמריבה לעולם ובקצה כי
הרוח שבהם תעטף ותתפלל לפני שארציאנה מעונות
הגוף ושאתן לישראל לב חדש שלא יחטאו עוד ואני
אעשה בקשתה ושאלתה כי אני עשיתי הבשמות והם
עליונות מחצרי ומכנות משכני ועל א' ובהעטף הצאן
לא ישים והיה העטופים ללבן " ראשית " ענין התאחד
בתריביו ובלק שות ענא רל על לידת הצאן שתלדנה
באחרונה זמן שילדו רוב הצאן ובאותו זמן לא ישים
יעקב את המקלות כי בזמן שתלדנה רוב הצאן ידע
יעקב כי יבא לבן על הצאן לראות מה תלדנה ולפיכך
לא היה משים המקלות באותו הזמן **עמך**
לעטרה צבי " י " עיה " והשם העטרה יחזקל
תשית לראשו עטרת פז " תלס " והקבוץ ועשית
עטרות " זכריה " הענין ידוע והפעל הקל מזה דהשם
עוטרם אל דוד ואל אנשיו " סמואל " פי מסבכים אותם
ומארכים אותם סביב כעטרה לתפסם והפעל הכבד
על צר המעטייה " יעטיה " נוחנת עטרה וכוונת
לאנשיה " ואפשר להיות כמנו רצון העטרה כמו
העטירונו כמו יעטרונו חמלך ופי' תסובב רצון כביביו
בצנה שהיא עגולה כעטרה ואפש' לו גם כן שתואמן
הקל וכבד אחר עטרת שנת טובתך " תלס " בעטרה
שעטרה לו אמו " סיריס " המעטרכי חסד ורחמים
וכבוד והדר תעטרוהו " תלס " **עמך** עטי שותיו
תהל אור " קינכ " הלשון הזה ידוע בדברי
רזל המתעטש בתפלה סימן יפה לו עישוש סימן יפה
לחולה אשטורגורר בלעז קינכ איכה יעיב באפו
איכה " כטעם יחשיך מן עב " עבים סתר לו " קינכ
בעב טל " יעטיה " כעב מל ויש " מטל " הנח עב
קטנה ככף איש " מלכיס " הגח יי רוכב על עב קל
יעטיה " ואמר יעיב כפוף יחשיך כי יום המעונן
חשך ויש מפרשים הרימס בתחלה עד העבים ובא
השליכס לארץ והוה שאמר אחריו השליך משמים
ארץ והראשון נבון באו בעבים " ירמיה " פי במדום
הגבוהות בעבים וכבד פי' בשרש עבה פי' אחר וקבוץ
עב בלשון נקבות נקד לא עכות " סמואל " וזרמו מים
עכות " תלס " **עיה** לעי השדה " מיכה " בפלס
אף ברי ישרח מן רוח וניסן ונשא אלוך
בניהם קינה ופי' לעי השדה לחרבות השדה וכן אך
לא בעי ישרח יד " קינכ " והיתה מצי בפלה " יעטיה
הם נוספת והקבוץ שמו את ירושלם לעינים " תלס " **עמך**
וירושלם עינים תהיה " ירמיה " כלם ענין הרבה ושגמה
בעיי העברים " כמלכר " תרגם אנקלוס במגילת
עבראי " וינתן הרגם עד המעכרות עד מניזתא או
פירוש עי עינים גל גלים הכל ענין אדך

שכית שין בתוכו אלא יד המכתש שכות שין בו וזכר
פרשתו שחבי שרשית ופי' ארון הארץ ושבה המלה
בגד השם יתכרך שאמר בתהלה אמרות יי אמרות
שחוזות אמר כי אמרות יי ככף צרף מארון הארץ
שהוא השם יתכרך שהוא צרף וזקק אותם וז'ל פי'
בעליל במקום הנראה והגלה באמרם כין שנראה
בעליל ואמרו מאי משמע דהאי עליל לשנא דגלווי
היא דכתב בעליל לארץ ועוד אמרו ומרדו שאפי'
נמצא החלל בעליל לעיר מצוה לעסוק במדידה כלו'
אעפי' שג' ונראה לנו שהחלל קרוב לעיר הזאת
מצוה למרוד וע' א' עולל יעוללו בגפן "ירמיה' לא
תעולל אחריך דברים ונשאר בו עוללות" ישעיה'
ויעוללוהו במסלות שופטים "הל' ישוא השאירו בו
עוללות שכל שמצאו במסלות הרגו וי' מזה עמי
נוגשו מעולל וכן ה' עמי דסרכוהו בזוהר במעלי
כרמא וע' א' לא עלה עליה עול "כמדבר" עול כדול
ירמיה' ופרקת עול "כראשית" אני אוסיף על עולכם
מלכים "ידוע **עול** ולשון עליגם תמוד לדבר
צחות "כמו חפוך בלעני שפה "והנפעל
בלעני לשון יאיץ בינה" ישעיה' **עלה** יומשה
עלה אל האלהים "שמנת" עלית למרום
תלים "ומי זאת עלה מן המדבר" סידים "עולים אל
האלהים" שמוט "ועל אלהים מעל אברהם כיעלרה
השחר "כראשית" כלו' עלה חזר היום מלמעלה החס
שופטים פי' מעלות חזר השמש וזריתתו וית' ער לא
מי על שמטא כלו' שרם בא השמש ויחיה לרעתו פי'
מלמעלה שהיה השמש עדין למעלה נראה ברקיע
שלא נכנס עדין תחת הארץ ועלה הנבול "יהושע"
משרף בני עליה "כראשית" פי' משרף האויב נתעלית
במעלה גדולה או פי' כשעלית מן השרף רבצת ושכבת
כארי מאין מזרוד ותעל אחד מגוריה כפיר היה "
יחוקל פי' רבתה אחד מגוריה עד שעלה במעלות
הימים עד שחיה כפיר ובשר עלה "יחוקל" עלה על
הגידים והעצמות עולה הוא אשה ריח נוחח ל" ויקר'
נקרא הקיבן הזה כן לפי שהיה עולה כלו' כליל על
המזבח והתאר שונא גול בעולה" פי' אם יקריב אדם
לפני עולה גולה אני שונא אותה כמו שאמ' וחבאתם
גול חזתאר אדמה לעלון "הברכה העליונה ועלון
שמד ושית" ועלה ארמנותיה סידים "תעלה הארץ
מקום ארמנותיה סידים על אדמת עמי קוץ שסמיר
תעלה "ישעיה" חסרו השימוש כמו שמש ירח
ידמה הענין הזה שהוא פעל יוצא ואינו אבל מרוב
שיגדלו שם השמיר והקוץ ויעלו הרבה באלו האדמה
עולה בקוץ ושמיד ומה שאמר על אדמת עמי מלת
על שבה למעלה שאמר כופרים על שדה חמר על

גפן פוריה ועל אדמת עמי אשר תעלה קוץ ושמיד
הגפעל נעלה הענין "ובהעלותו יסעו" העלו מכביב
ועלו מעל משכן קרח כמדבר" ובא ותעלו על שפת
לשון ודבת עם "יחוקל" בשוא ופתח העין שלא
כמשפט והתפעל ואל תעל בסריוט "ירמיה' משפט'
יתעלה ותפעל הכבד העלה דוד "שמוט" אשר העלנו
סארץ מצרים" שמנת" כלח כחזה העלה "חכוק'
זהא בצדי והעין בשוא ופתח ודקרוקו כתבנו בחלק
הדקרוק והעלתה לו מימים "שמוט" נפתח בגלל
העין מעלים את ארון יי "שמוט" אלף עולות יעלון
שלמה "מלכים" ויעל עולות במזבח "כראשית"
בהעלות יי את אליהו מלכים אעלה אבכה ארץ
ירמיה' פי' אעלה חילותי ושלא נזכר פעלו מסנו העלה
על המזבח הבנוי שופטים "והצב גלתה העלתה
נחום פי' העלה על המרכבה להוליכה בשביה
והשם ומעלות רוחם יחוקל" המחשבות העולות
על רוחם ופי' ידעתיה על כל אחד מהמעלות ומה
הענין עליה ויסר על העליה עלית קיר" מלכים "
המקרת במים עליותו" תלים "לפי שהם על הכיר
זאדם עולה לחן וכן לא תעלה במעלות שמנת"
חמרונות לפי שאדם עולה בהם וכן ומעלתו פנות
קדים יחוקל ובא עם כינוי הוא אחיו כמשפט שלא
כמנהג צל המעלות ישעיה' תי' מול אבן שיעא והוא
שאמרו במשנה אבן השעות והוא שמסמנין כד
לדעת שעות היום והשם עוד במעלת בית חדון
יהושע "במעלה העיר" שמוט במעלי קברי בני דוד
ד' ה' "ל' עם הטובים שבמלכים והקברן ושכנה מעלי'
מע'יו" יחוקל" בפלס מעשיו ומ' א' ועולתו אשר
יעלה בית יי "ד' ה' "ועליתו הקבוץ וכעלות שבעה
עולותיו" ומ' א' ועל הבתף סחוצה לעולה" בסגל
בסקל יודה ומלקוש ופי' כמו מעלה בודנה ומ' א'
מעל ממעל לרק' "יחוקל" שרפים עוברי ממעלו
ישעיה' ובהא הנקבה ויהיו תואבים מלמעלה "שמנת"
היא נוספת כי היא מלעיל לעולם ויעלו אורם עסק
עבור "מה שאמר ויעלו לא אכר לענין העסק כי חז
לו לומר ויורדו אותם עסק עבור אבל דמה כי בין
ירחו זבין עסק עבור חיה הר או גבעה ואמר לשון
עליה כנגד אותו הר או הגבעה כי הנסיעה מירחו
היתה עליה אעפי' שהלכו לעמק עבור וכן וירדתי על
ההרי לפי שהיתה חספה גבוהה על ההרים אמר שם
ירידה אעפי' שהחליכה על ההרים עליה וכן ויגדו
לדוד וירד הסלע וענין אחר קרוב לזה בעלות גדיש
אינו יצועי עלה פי' מהיום שחללת נפסק יצועי שדר
מואב וערה עליה "ירמיה' וי'ם מעני זה על יד רעהו
זכריה "תכרת ותפס וכן תרגם יונה" יר

עיק הנח אנכי מעיק תחתכם " כאשר רזעיק העגלה " עמוס " מעיק פעל יוצא תעיק פעל בחדד ואמר על העגלה תעיק על דרך משל כי אינה בעלת חיים שתעיק ותצר ואמר עמיד ולא משא אחר כי מפני הגפח הוא יותר מצר נושא העמיד מן משא אחר שמת מועקה במתנינו " מפני עקת רשע תליס תרגום צרה עקה **עיר** כל אשר בעיר יראשית זקמוץ בהסתר היוד עין הפעל וירון אזבל בערים " כראשית " ערים לשבת " כמדבר " עבראות היוד ושלשים עירים להם " סופטים " ולא אבא בעיר " הגשע " בהסתתר ענינו מן הפסו וענינו לא אבא בעיר אחרת כי אם בירושלם " ול יונה כמב בשם מ" יצחק בן מ" שאול ענינו ואם לא אבא בעיר כלו שלא יכלכלני מ"ץ והוצרך לזה בעבור שאמר בקרבך קודש " ובא עיר בלשון זכר ועריה עלרח ירמיה " כי פ" ועדיה עלה גפסק כל אחר ואחד מעדיה ויתכן כי אמר לשון זכר על העם אשר בעיר ויש לפרש ער מואב כמדבר " כמו עיר או הוא שם העיר כך וכבר פ" ומלאו פני תבל ערים " יסעי " והשמרתי עריך " מיכה " בשדש עוד בשני פנים וענין אחר ועיר פרא אדם יולד " אינך " פ" והעיר פרא ועל עיר בן אתנות " זכריה " רוכבים על שלשים עורים " סופטי ובהסתר עין בפעל אמרי לגפן עיר " ראשית " וענינו החמור בערו קטן ונפל זה הלשון גם על הפרא שהפרא דומה לחמור אך הפרא ממין חיה החמור ממין הבהמה כמו שאמרו ר"ל כדו שיכיר בין חמור לערוד ותעורר הוא הפרא " עיש ועיש על בניה תנחם " אינך " זכרונותו בשרש עוש **עכס** את תפארת העכסים " והפעל הדגוש ממנו כבגליתם תעכסנה " יסעיה " תקשקשנה בעכסים שברגליהם והוא חלל שמקטקש שנושאים הגשים כרגליהם וגם כן נקרא הבכל עכס לפי שהוא מקטקש כמו כן וכעכס אל מוכר אויל " משנ" " והוא בשש נקרות **עבר** עבר אבי את הארץ " סמוט עפרתם אחי " כראשית " יעברך " היום הזה " יסעיה " ואת היית בעברי " סופטים " ואתה זה עובר ישראל " מלבים " והגפעל וכאבי נעבר " תליס וכתבואת רשע געכרת " משנ" " ול יונה כתב כי הוא שם ומסקלו במשנה בכרכת הכובסים ענינם ענין השחתה **עלל** שפוך על עולל " ירמיה עוללים שאלו להם ובצרי עולל ויונק " איכה " מפי עוללים ויונקים " תליס " הם הקטנים ואפשר שיהיו המלח מרבעים מן עול ימים " ומה עוד עמי נונשיו מעולל " והוא תאר בתוספת מם והתאר עוד בתוספת תיו ותעלולים ימשלו במ " יסעיה " ויש ע' א' שהוא

ענין עצם המעשה והפעלה אבל הוא על עניני שונים כל אחד לפי מקומו נורא עלילת " תליס " נורא מעשה כלו שמעשיו מדאים וכן גדול העצה ורב העלילות וירמיה " כל רב המעשה תבא עלילות ועלילות כמו פליליה פלילה אשר התעללתי במצרים " סמוט שוראיתי בהם מעשי הנוראים והגדולים לבני ישראל עלילותיו " מעשיו הגדולים " וכן אזכור מעלילותיו ובעלילותיו אשר עשה " תליס " וכל הדומים לאלו על הדרך וזה אבחר בתעלוליה " יסעי " במעשה השחתה והרס שאתעולל בהם " להתעולל עלילות ברשע " תליס " הרי פ" העלילות שהם ברשע וכן רע מעלליכם " ירמיה ואת כל עלילותיכם אשר נשמתם בהם " ובעלילותיכם הגשחתות " ויקרא אשר עולל לי " עיני עוללה לנפשי עשתה לנפשי הדאגה והראבון מרב בכות מבל בנות עירי " ועולל למו כאשר עוללת לי " איכה " עשה להם הגמול על פשעם כאשר עשית לי " התעללת בני " כמדבר " עשית בי מעשה תעתועים ובזיון וצחקת בי וכן פן יתנו אותי בידם והתעללו בי ויקרא בני " סמוט דמתעללו בי ועשו בי כחרגם אחי דקירות נקמה ובזיון ותעללו בהם " סופטים " עשו בה מעשה תועבה ותעלול במשגל ובא ההתפעל בענין הזה בענין פעל לפי שהוא מורה רוב הפעלה ומנהג הלשון בדוב הפעלה שישיבו הנפעל והתפעל פעל " ואם הם בעצמם פעולים כמו הנדברים כך מתרפקים על הדרך והדומי להם שכתבנו בחלק הראשון מן הספר כבנין התפעל ועוללתי בעפר קרני " אינך " שעשיתי קרני בעפר כלו עוללתי ראשי בעפר ואפר עלילות דברים " רכל" הוא גלגל הדברים בעקיפין אנקוישו בלעז ור"ל התגלו בזה הלשון באמרם כל שכן שעלה לפמא משקן שהן עלולין לקבל טומאה וע' א' כמו על ידיהם עולל בפלס והבאתי מורך בלבכם מן רכך ופ" ברוכמות ונשאות ידיהם ואפשר להיות מזה ועוללתי בעפר קרני ר"ל ועוללתי בעפר קרני העליתי עפר על ראשי את גלות עליות " יסעיה " גלות הסדה העליונה ופ" ל יונה מזה נורא עלילה " תליס " והוא תאר אחר תאר כלו נורא ועליון והוא נוספת ואיננו נכון בעבור היות המלה מלרע להיות הוא נוספת וכן פ" בזה בעליל לארץ " תליס " כלו בכסף הצרוף במשובח שבעפר ובעליון שבו כי כורי המצרף יעשה אדם מן העפר המשובח ואאל"פ" כמו עלי בתוך הריפות בעלי " סמוט " והוא שם כלת שבותשין בתוכי וכן בעליל הכור שמתוכן לתוכו הזהב והחם לפי שדומה לו ויהיה עליו ועליל שרשם עלה עלי " בטקל צבי שבי עליל בטקל חגיג מן רגה חזיז מן חזה כן כתב ואין אצלנו פ" עלי הסבתש

והגילה והשכרתים למען יעלו " ירמיה " הוציאו ל
יונה לענין אחר ענין הרעה ואין צורך כי השכור
ירבה לשמח ולש זק ולהשתגע ולימ כמו בן מענין
הרעה ועלו בה בי אומר בערבי עלו אלמות וכתב
הבי יונה כי היא רעה שאוחזת המשקף על רמת
ואוחזת החולה גם כן בעבור חלישות כחם
וכן אוחזת השכור בעבור חלישות גידיו כמו שאמר
נוע תנוע ארץ כשבור ואפשר כי אותה הרעה היא
כדור השחוק וכן כתב החכם ל אברהם בן עזרא בשם
ל יונה כי הוא בדרך השחוק שיארע לקצת המתיס
בעת המות וכזה כתב ל יונה כי רעתכי אז תעלוי ופי
מפני רעתכי שעשית מאז תעלוי עתה וכן פירש מזה
קריה ע יזה כמו שאמר חלליך לא חללי חרב " על
ועלשה היה כראשית בעלטה תצא יחוקל
הוא חשך אפלה " עלם ונעלם דבר ויקרא
ונעלמה מעיני כל חי פיוכ " תהי נעלמה "
כחכ כלום כאלו לא היית על דרך ושתו ולעו ודיו
בלא היו רעם נעלמו לא אבוא תל " אגשים חוטאי
בסתר וההתפעל עלימו יחלם שלג " פיוכ " ועוד
אפרשנו בשרש קדר והתעלמת כהז ל כרים והפעל
הכבר ואם העלם יעלימו עם הארץ " ויקרא " ווי
העלים ממני " מלכים " ואעלים עיני בו " שמואל " פי
ממנו פי אם לקחתי כופר והיתי מעלים עיני מן הדין
שלא היתי דן אותו כהונן או פי ואעלים עיני בו בנותן
הכופר כלומר שכסמתי והתעלמתי עיני עליו ולא
גליתי פשעו ואאל פי אם יבוש לאמר לפני אורתי
שלקחתי הכופר ממנו אעלים עיני שלא אביש
בו אל תעלם אזנך פיוכ " והשם עלומינו למאור
פניך " תלים " לל שגיאותינו כי השגיאות נעלמות
מן האדם ובתוספתו התיי ובהא הגקבה והעלומה
יוציא אור " פיוכ " ואעפי שההא שפיק איננה דא
הכיני ובמחורו וגלה על ראשה כבכורה בטרם קיץ
והקבוץ כל תעלומות לב תלים " כלם ענין חסתר
והמצפן ומזה על עלמות שיר " תלים " על נסתר
השיר ותעלומיו ויש מפרשים עוד מזה והוא ינהגנו
עלמות תלים על דרך כי יצפנני בסכרה יסתריני
בסתר אהלה " תצפנם בסכה מריב לשונות אבל
במסורת אומר כי הם שתי מלות וכן נמצא בספרים
מדויקים על מות שתי מלות זפי עד מות כלומר
ינהגנו עד מותינו בן מי זה העלם " שמואל
בשש נקודות והוא הנער ופי בן מי זה העלם לא היה
שואל בן מי היה כי כבר שלח אליו שישלחו אליו
לנגן לפניו אבל בשובו מהכות את הפלשתי וראה את
גבורתו שאל בן מי הוא כלומר אם היה בן גבור ולוח
עה אבגר חי נפשך המלך אם ירעתי כי האיש בימי

שאלו קן בא באנשים וכששאל שאל את דוד בן מי
אתה הנער הבין דוד כי היה שואל אותו לדעת אם
היה גבור אביו וענהו בן עברך ישי בירת הלחמי
כלומר מבית לחם הוא ואיש מלחמה היה ומפורסם
וידוע היה בגבורה לכך היו קורין אותו בית הלחמי
כי המלה יש בה טעם שתי הענינים והיה העלמה
היוצאת לשאוב " כראשית הנערה ויתכן לקרא העלמי
לבתולה ולבעולה כמו נערה הנה העלמה הרה וילד
בן בעולה היתה והיא אשת הגביא או אשת אהז אכל
עמנו אל אינו חזקהו בראיות ברורות וכן דרך נבי
בעלמה " מסלי לא יתכן לפרש בתולה כי אמר
אחריו בן דרך אשה מנאפת אלה ומחיתה פיה ואמר
לא בעלתי און ואמר בתחלה שלשה המה נפלאו ממני
וגו כלומר דברים שהם נעלמים שלא יכירם אדם
דרך נשר בשמים לא יכיר אדם הדרך שפרח באויר
וכן דרך נחש עליו צור וכן דרך גבר בעלמה שאינה
נכרת תבעילה אב כבתולה נכ המעשה בלי ספק ועו
הביא אאל ראיות כנגד הנוצרים במלה הזאת בספר
הברי שחברו להשיב עליהם על האמונה ואמר כי אם
היה עלמה בתולה לא יאמ לזכר עלם כמו שלא יאמ
מבתולה לזכר בתול והקבוץ בלשון נקבו בתו עלמו
תופפות " תלים " ויש לפרש מזה ינהגנו עלמות וחסר
כף הדמיו ופי ינהגנו בעלמו כימי הנעור שהוציאנו
ונהגנו ממצרי זאעפי שהוא שתי מלות כמו שכתבו
יתכן בו פי מלה אחת כמו עגלה יפה פיה והבוח לגאי
יובם פקח קוח שהם שתי מלות וענין מלה אח הקצרת
ימי עלומיו ימי נעוריו וכן ישוב לימי עלומיו עצמותיו
מלאו עלומיו פיוכ " פי חטאת עלומיו כי בושת
עלומך יסעי ויש מפרשים מזה ועם נעלמי לא אבא
כלו שעושים מעשה נעורי לעולם ועד תל " תשועת
עולמים יסעיה " העולם הזה והעולם הבא וכן צור
עולמים " יסעיה " אגורה באהליך עולמים " תלים "
או פי זמנים ארוכים כי בן בא עלימים רבים קצרת
העולם הארוך ועברו לעולם רוצה לומר כל הימים
עד היובל " אל תסגובול עולם " מסלי מימים רבים
כי מעולם שברתי עולך " ירמיה " מזמנך רב לעולם
לא אשכח פקודיך " תל " והדומים לו לל כל ימי חי
אמרתיו עולם חסד יבנה פי אמרתי בלבי שחסדך
עם דוד יבנה לעולם ותהיה עומדת אמונתך עמו כמו
שהשמים עומדים ובא במ' א אשים את שמי לעולם
ל' ה " ויש מפרשים כי נקרא עולם מענין עלם
שהוא שם הנער כי לא תשיגנו הרם והשחתה כמו
לבן אדם בימי הזקנה כי הוא כמו העלם כל ימי
התבדות ויש מפרשים אותו מלשון ונעלם דבר וזר
לרוב סתריו ועומק עניניו לדעת אותם

התלוי ידיו כלומר כשיחזיק איש ביד רעהו תפסיק
ידו כבו שאמר דמק בשרו והפעל הכבר אל תעלני
בחצי ימי "תלוי" ואגבי אעלך גם עלה " כראשית
כלם ענין יכריתה וההפסק וכתב אאול מזה ודחצב
גלה העליתה ויש שפירש מזה והבית הזה יודע
עליון "מלכיס" לשון כריתה והשחתה ואין צורך
לחציאו מהענין הראשון ופי' והבית הזה שהוא עתה
עליון בשיחטאו כל עובר עליו ישם וישרק וכן תי'
דהוה עילאה יהא חרב וכן אמר בר הימי' ותכי אשר
היה עליון לכל עובר עליו ישם ויתכן אעלך גם עלה
לשון עליה ממש רמו לקבורה שיקבר בארץ כנען
אורמו לבשו שיעלו ממצרים וכן יתכן לפרש יצועו
עלה ויהיה דבק עלה לפחו כמים אותו זרם כמים עלה
וגבר עליך וכמותו והמה מים עולים "ירמיה' מתגברי'
וכן ותעלה המלחם' היוזה הולכת ומתגברת וכדומה
לענין הזה אמרו רז"ל מקצר ועולה פי' הולך וגומר
בכל כיו תפלתו וענין אחר ואת המים אשר בתעלה
לחכה "וישר עשה את הכרבה ואת התעלה" מלכה
עור קצה תעלת הברכה "ירמיה" והקבוץ ואת
העלותיה שלחה "יחזקאל" היא אמת המים וענין אחר
לשוא הרבית "רפואת תעלה אין לך" הגני מעלה
לך ארובה " מויזע לא עלתה ארובת בת עמי "ירמיה
וקרוב הוא לענין הראשון ומהענין הראשון עוד
בתוך הריפות בעלי "מסלי" והוא יד המכתש הנקרא
בלשון רז"ל כוכנא ונקרא כן לפי שמעלין אותו
בשכותשין בו ואמרנו נוטלין את העלי לקצב עליו
בשר ורצח לומר בה על הכוכנא הגדולה שכותשין
בה הריפות וכיוצא בדבר שמלאבתו מרובה לפיכך
אין ראוי לטלטלו ביום טוב ויש מפרשי' מזה והעלותו
בפיה "ד'ק" ולפי דעתי שהוא כלי קטן ששואבין
בו היין ודומה לו בדברי רבותינו עלה נקפת בכר
וכן אמרו בתליסר עולתא דדנרי ופרשו בו פלי
קטן ששואבין בו היין ויש מלי' בזה השדרש והוא
מהענין הראשון נשתמשו בו הרבה עלי עשור ועלי
נבל "תלוי" ומבלי יוד הרבים על פני המים ועל
השנית החלום "כראשית" על מה תוכו " ישעיה "
חכנס עליו כף הרמיון כעל גמולות כעל ישרם " כעל
כל אשר גמלנו יי"שעיה ויבא בענין עם ויבא האגסי'
על הנשים " שמות " פי' עם הגשים נחה ארם על
אפרים ישעיה " עם אפרים " ועיש על בניה תנחם
חייב " עם בניה " ולא שתם על צאן לבן . כראשית
עם צאן לבן . דעשית חסד על עבדך " שמות " ועליו
מטה מנשה " כמדבר " כלומר עמו כדגל ונגד
וסמוך אליו וכן והוא עומד עליהם תחת העץ "ראשית
שרפים עומדים ממעל לו" ישעיה סמוך לו וכן חבחת

עליו את עולותיך ואת שלמך " שמות " סמוך לו כי
על המזבח לא היה זובח וסכות על הארון את הפרוכת
ויסך על ארון העדות " סמוך לו כי הפרוכת לא היתה
על הארון אלא מסך בינו ובין אהל מיעד חוננים על
הים . שמות " סמוך לים ונתת על המערכת לבנת זכה
ויקרא " סמוך למערכת ויבא כמו עד והוא ינהגו על
מות . תלוי " כלומר עד מותינו וכן על המעברות
עד המעברות " וכמו אל והיא עלתה עליהם " יחזקאל
כמו אליהם " הולך אלקה על ביתו . שמות " כמו אל
ביתו " ויאמר חלקיהו הכהן וגדול על שפן הסופר
ד'ה " כמו אל שפן " ותפלל על יי " שמות " כמו אל
יי . ונתן הכפר על אשר לא ידע ספר כמו אל אשר לא
ידע ספר . ישעיה " ודברתי על הנביאים " הנשע "
כמו אל הנביאים כי יסכן עלימו " חייב " כמו אלימו
ועתה אמור נא אל איש יהודה ועל יושבי ירושלים
כמו אל יושבי ירושלים איש אל רעהו ואיש על אחיו
ירמיה " כמו אל אחיו ויבא במקום בית השימוש ועל
חרכך " כמו ובחרכך . המלש על נפשך " כראשית
במו בנפשך ונתת אותם על סל אחד " שמות " כמו
בסל אחד כל ימי חייתו על בית יי " ישעיה " כמו בבית
יי תפתח את שתי האבנים על שמות בני ישראל שמות
בשמות ועל ידו החזיק " כממיה " בידו " כלו במצותו
זברשותו והדומים לו רבים סמוך על למלת יוד על זה
הדרך ישובו לא על . נשע . חסד פי' ישובו לא על
צורך ולא על דבר ויש מפרשים שהוא תאר לפי שהוא
קטן כמו נאם הגבר הוקם על " שמות . כלומר עליון
וכן ואל על יקראוהו " הנשע " תאר ואעפ"י שהוא
פתוח . את השוק והעלה " שמות " פי' ואשר עלתה
הוא הדרך שהוא על השוק וכן תרגם יונתן וירכיה
והנה'עלה זית שרף בפיה " ויתפרז עלה תיגה
כראשית ידוע והביאו עלה זית דעיה עץ שמן ועלי
עץ הדס ועלי תמרים ועלי עץ עבות . כממיה לל על
הענפים עם העלים כאלה נובלת עליה . ישעיה . חסד
יוד ופי' בזה ומעליו איש כוב . מסלי . ואאול פי' סל
הצית אש עליה . ירמיה " כלומר בעליה ודנוש פי'
מזה פן יפקד עליה . ישעיה " פן יחסה אפי' העלה
כל שכן הפרי **עלן** יעל השדה וכל אשר בו
יעלוו חסידים בכבוד . תלוי " שפחו ועליו ככל
לב " נכניה . בקמץ חטף ועליו לפניו " תלוי " בחורק
פן תעלזנה בנות הערלים . שמות . כי רעתני אז
תעלזי " ירמיה " פי' בשתעשי דעות אז תעלזי והתא
וירר הדרה והמנה ושאוה ועלו בה " ישעיה " פי' וכל
עלז ושמח שיש בה ירד לשאול ועל הדרך הזה רה'
ודתקוף בתוך וי"מ ועלז בה האויב וברגש במ' א עלז
גאותך " שאון עליהם קריה עליזה הבל ענין השגחה

ואתה פה עמד עמו. לזכרים. אם עמד משה ושמול
לפני ירמיה " עמדו עמדי ואין מפנה " כחם
עמד פתח האהל - מנצחים " מקור כמו ויכלת עמוד
סמנת " ביום עמדך מנגד " עונדריה " חם מעמדת
בנעיה ויבא אצל עמדי. דניל. אצל במקום שאני
עומד ועמדי על עמדי. דניל. כמו שהייתי בתחלה
עומד ויעמד השמן. נפסק שלא הורק עוד " ותעמד
מלח. כראשית " פסקה. וירח עמד. ויעמד השמש
בחצי השמי " והנשע " ותעמד המלחמה. ד'ה ותתקיי
ויעמד לבך. יחזקל " היתקיים ויתחזק " ויעמד כל
העם בברית " מלכים " נתחזקו בקבלת הברית ולקיימו
למען י. עמדי ימים רבים " ירמיה " יתקיימו בין העומדי
האלה " זכריה " בין הקיימים האלה והוא רמז למלאכה
הקיימים לעד וכן עמודי שמים ירופפו " חנוכה. לעמוד
ברזל " ירמיה " חזישיני את העמודים " סוכה. לפי
שהעמודים קיום הבית או אשר הם תחתיהם ולרמיון
העמוד נקרא עמוד הענין " ועמד האש " סמנת
והפעל חכר ויעמידם לעד לעולם שיחיו קיימים לעד
ויעמידם לפני פרעה כראשית שעמדו לפניו
ש צ'ם מה שירצה העמדתו עלינו מצות כחמי
קיימו וקבלנו על עצמנו ולהעמיד את חרבותינו עול
והעמדת להם כל מתנים " יחזקל. כי בהשען האדם
הוא כפוף ובהפסק המשענת יעמד מלהפך וכן רצה
לא תהי להון לבית סומכי כלום תעמידם על מתניהם
שלא יסמכו עוד עליך וכבר פרשנו בו פ' אחר בשדש
מעד ומלך ישראל היה מעמיד במרכבה נכח ארם
ד'ה פ' היה מחזיק עצמו ומתחזק שלא ידאחו ארם
נגוע אלא שחיה מראה עצמו כאלו לא הכה
כרי שלא יתחזקו ארם על ישראל במלחמה והפעול
מעמד במרכבה. מלכים " ואין מעמד " קליס " ושלא
נוכר פעלו ועמד חי " ופ' לא תעמד על דם רעיד " **עמ**
ויקרא רוצה לומר שלא תעמד לאחור שלא תלך
ושתצילי את תוכל כמו שפירשו רז"ל מנין שאם ראה
חברו טובע פנוה או לסטים באים עליו או חישרעה
באה עליו מנין שחייב להצילו תלמו לומר לא תעמד
על דם רעיד ופ' לשמור את בריתו לעמדה לעמד בה
והשם מעמד ומעמדך יהרסך " ישעיה. יקח מכם
עמדתו " מיכה " פ' ר' חנה כמו אמרתו מלשון אומר
ויתבן לפרשו מענין עמידה כמשפטו " ופ' ילמד מכם
עמידתו כלומר שלא תצא יושבת צאן " למספר בית
האצל שלמד מכם עמידתו כמו שאתם לא יצאתם
להספר בגלות אחיכם בן לא יצאו הם בגלותכם בעוד
שרי עמדי " חנוכה. ואתחפה עמדי עמדי " לזכרים
וצור יצוק עמדי. חנוכה " כמו עמי ואפשר שנגזרה
המלה הזאת מענין עמידה לל עמדי במקום עמדי
כלומר במקום שאני בו ולא מצאנו המלה הזאת כי אם

עם המדבר בעדו " **עמל** אשר לא עמלה בו
יונה " נפש עמל עמלה לו " מעלי " ושו
עמלו בוניו בו " תלוי " בכל אשר יצמל תחת השמש
קהלת " והשם עמל וכעס " ועמל לאומים ירשו תל
ורחבם עמל ואון " ראה עניו ועמלי " תלוי. עמל
הכסילים תיגענו " קהלת " את עמלנו ואת לחצנו " **עמל**
דכרים. והתאר נפש עמל עמלה לו " להלמות עמלה
סופטים. ענין הכל יגיעה וטרח וענין אחר קירוב לוח
החת לשונו עמל ואון. תלוי " ומאדמה לא יצמח עמל
כי אדם לעמל יולד " תודעי עמל יקצרוהו " חנוכה " **עמס**
ענין כל אלו והדומה להם של **עמס** ועמס
איש על חמורו " כראשית " **עמס**
על החמורים " נחמיה. יום יום ועמס לנו " תלוי. כל
עומסיה שרוט ישרשו " זכריה " העמסים מני בנן " **עמס**
נשואותיכם עמסות " ישעיה. ונכתב בשין וחנושא
בסבל עומשים. נחמיה. והפעל חכר אבי העמס
עליכם " מלכים " והשם אבן מעמסה " זכריה " ענין
הכל **עמק** והמשא " **עמק** מרה עמקו
מחשבותיך. תלוי " והתאר **עמק** מעור
בשרו. ויקרא " והקבוץ מים עמוקים עצת בלב איש
מעלי בדגש וכן לקבה העמוקה והרחבה
ולרבות מגלה עמוקות מני חשך. חנוכה
כלם בדגשו " ומה כתב מגלה עמוקות רפה ולא כן
מצאנו " ומ' א' עם עמקי שפה. ישעיה " שחפרד
ממנו עמק בפלס דשן ושמן. ומה נקרא הגאי עמק
לפי שהוא עמוק בעמק הבכא " תלוי " בחמש נקודו
וקבוצו ולא אלהי עמקים הוא והשם במא שמים לרום
וארץ. לעומק ובחוספת מם ממעמקים קראתיך והכבר
העמיקו סדה כלו' הרבו לעשות סרה כי כמו שחעמק
הוא רב מהאדם מהגיע אליו בן כל דבר הריבוי
יקרא בלשון עמק וכן העמק שאלה " העמיקו שחמו
הנשע " העממקים מני ישעיה. עמוק עמוק מי ימצאו
קהלת " עם עמקי שפה " יחזקל " שלא יגיעו אל דברתי
השפה " **עמר** והתעמר בו ומדוד " לא
תתעמד בה **עמר**. ענין שמוש עם הסחודה
כמו שאמרו רז"ל הגונב נפש מישראל אינו חייב עד
שיכנישו לביתו וישתמש בו וימכרו שנה והתעמר
בו ומכרו עד שישתמ' בו לא תתעמר בה לא תשתמש
ותשתעבר בה אחר שביעלתה עמר לגלגלת מרה כמו
שאמר והעומר עשירית האיפה " סמנת " וכן והניף
את העמר. ויקרא " ושכחת עומר בשדה. לזכרים " **עמר**
ואספתי בעמרים " רות " ומשקל אחר וכעמיד מאחרי
הקציר " ירמיה " וכלפיד אש בעמיר " זכריה " היא
אגדת השבלים והפעל הרגש ממנו וחצנו מעמר תל
עמת ועל גבר עמיתו " זכריה " וכחש בעמית
ואל אשת עמיתך " חכר לעמת העצה יסירנה

עולם בוול תמורתו ולא יעלם והנפעל כנף רננים
 בעלסה "אינו וההתפעל מתעלסח באחבים משלי
 ענין שמחה וגילה **עולף** נגיד עלפו שכבו " יסעיה
 עליו עלפה " יחזקאל " הוא תאר מזה הענין
 בתוספת הא כמו צחה צמא אשה לוי וההתפעל ותך
 השמש על ראש יונה ויתעלף " תתעלפנה הבתולות
 פמנ " ענין הכל העיפות ורוב הגיעה בנפש והכהלה
 עד שלא יוכל אדם לעמוד על רגליו וכמעט תצא
 החו וכן בדברי לזל גזירה שמא יתעלפהו וכל עצי
 השדה עליו עלפה לרוב התאבלותם עליו עד שלא
 יוכל לעמוד על עצמם כמו שאמ' ואקריר עליו לבנות
 מעולפת ספירים " סוד " ותכס בצעף וההעלף ראש
 ענין העטוף והבסור **עולץ** עלץ לבי בוי " **עלק**
 סמנל " ועלץ השדה " ל"ה " בעלץ צדיקים
 רבה " משלי " והשם תפארת עליצותם עליצותם כמו
 לאבול עני במסתר " חזקוני " ענין שמחה וגילה ואלו
 שלשה שרשים בזן ובסמך ובצדי נשתנים " **עלק**
 לעלוקה שתי בנות " משלי " פ' בו רבי סעדי
 ענין העוד כלומר העודר בכעל חיים הוא על שני
 פנים האחד העדר החיים כמות החו שאול שא והשני
 העדרים שלא יהיו החו עזר רחם וכן בצמחים ארץ
 לא שבעה מים ולא תוציא הצמחים והשני כלו הצמח
 אחר היותם והו שאמ' ואש לא אמרה הן ועקר השלה
 הזאת נראה בעיני שהוא המלה בעצמה הנזכרת
 בדברי לזל מפני סכנת עלוקה והוא התולעת הגדלה
 בנחודת ונתפשת בגדל האר' וברגלי הבהמה בעפרם
 בנחודות ושואבת דמם עד שתמלא ותנפח ונפולרת
 וחמסיל זה הענין הנזכר בפסוק לעלוקה שהיא אינה
 אומרת די בשתיית חדם וכן תי לערלים אודני בלעז
עם המלה הזאת ענין חבור ודבוק ויש מפרשים
 מענין המלה הזאת לא עממותו כלומר לא
 היו עמו ולא נתחברו אצלו בגדלו וביופיו ויתכן
 ששרש המלה עמס ויהיה ממנו עם העם הזה " דברים
 לפי שאביפת האנשים וחבורם זה עם זה יקרא עם לפי
 נדגש בחבורו עם הבנוים היו " אלהיך עמך " יהושע
 וכל העם אשר עמו " סמנל " חדגש להסרזן אות הבפל
 ומלת דסס ידבר עמו " יהושע " אמר ל' ארנים " וכן
 אמר ל' יונה שהוא כמו עמו והנכון כי הוא דברי
 הגביא עס' חביריו כלומר היום ידבר עמו שם במקום
 שידבר עמו כלומר כי עוד נשארה למקום תעלה ובא
 יי אלהים וכל קדושים עמך " דברים " ואמר ל' ארנים
 וכן אמר ל' יונה שהוא כמו עמו ולא נמצא זה ההפך
 והנכון כי הוא מדבר כנגד ירושלים כי המלאכה יהיו
 עמה לעזרת עמו הראובני והגדי לקחו נחלם יהושע
 פי עם הצי שבט מנשה האחד ולפי שזכר לתשערת

השבטים וצי שבט מנשה האחר סמ' ולא זכר הצי
 האחר ואמר עמו כאלו זכרו ותבא זאת הכלה במקום
 בית וידעת עם לבבך " כמו בלבבך מן יהיה דבר
 עם לבבך בליעל לאמר " דברים " בלבבך אם הלכתי
 עם שחם " אינו " בשוא " תחת האלה אשר עם שכם
 יהושע " בשכם ואמות בעירי עם קבראבי ואמי כמנל
 וישב יצחק עם באר לחי רואי " בבאר " מעם כרובי
 ראשיה " ויקם ויחנתן מעם השלחן " אשר עם בית און
 סמנל " פ' סמוך לבית און " הם עם יבוס " סופטים
 כמו סמוך ליבוס המה עם בית מיכה " סופטים סמוך
 לבית מיכה " ובמקום זו ארמני עם יפה עינים " סמנל
 ארמני יפה עינים " וכן כל מבצריך תאנים עם בכורי
 נחם " הא יס' ובכורים " ידאוך עם שמש " תלם
 כלומר כל ימי התמדת השמש ובא במקום את שהוא
 נופליעל הפעול וישאוהו מבית אבינוכ אשר בנבעה
 עם ארון האלהים ונכפל הפעול בזה הפסוק בו בתחלה
 אמר וישאוהו ופ' עוד מה נשא את ארון האלהי וכן
 יביאה את תרומת יי " והפתח ותראה את הילד סמוך
 וחדומי להם כמו שכתבנו בחלק הדקדוק ויש מפרשי
 וישאוהו על הארנו שהשיבו פל שתיים לאשם : ואאל
 פ' עם ארון האלהים כי עזא החו הולך עם ארון האלהים
 ואחיו לנגי הארון על כן שלח ידו עזאומת והחש
 בעבור שאחז בארון כי נושאי הארון לא היו אוחזים
 בז' אלא במוטות בכתפם " **עבם** ארזים לא
 עממו " כל סתם לא עממוך " יחזקאל " **עבם**
 איכה ידעם זהב " איכה " ענין יתכל החכתי וחכיסוי " **עבם**
 ועממותו הוא פעל עובר רצה לומר שלא כסחו ולא
 הסתירוהו הארזים הגבוהי והוא עלה על כלם ועממוך
 בודד פ' עממו עמך כלומר לא נסתרו ולא נעלמו
 סמך כל סתום שלא ידעתם ואאל פ' עממוך מן עם
 כלומר הדברים לא היו עמך סתומים עם גרול ועצום
 יל " ברוב הוא בלשון זכר ופעמים לישון נקבה מדוע
 שובבה העם הזה " ירמיה " וחשאת עמך " סמנל " **עבם**
 העם אשר בקרבה יושבת לבשח " סופטים " וכן הבי
 כמעט רגע לפי שמזרש איתו לישון ציווי עמים הר
 יקראו " דברים " ובתשלום ארדך בנימן " בעממוך
 ואת עממי הארץ ובמו שנאמר עם על קבוץ וקהלת
 האנשים כן האנשים בדברים האודים כמו שנאמר על
 הארבה עם רב ועצום כמוהו לא נחה מן העולם ועל
 הנמלים נאמר עם לא עז " ונאמר על שפנים עם לא
 עצום " משלי " וכן פ' אאל עם זו יצרת לי תהלתני
 יספר " יסעיה " ועל החיות אמר בפסוק שלפניו
 תכבדני חית השדה ואמ' עם זו יצרת לי תהלתני יספר
 ולא אותו קראת יעקב " **עמד** כי כי עמד
 כסוד יי " ירמיה " רגלי עמדו במישור תלם

וכבר פירשתי פסוק זה בשרש כזב ויש לפרש מזה
וענה גאון ישראל בפניו "הנטי" וכן תי' וימאך יקר
ישראל ואינון חון וכן מזה הענין יענו כי אין רועה
זכריה "עריצים יענה" מקולם לא יחת ומחכונם לא
יענה "יעניה" וכן שרם אענה אני שונג "תליס" פי'
שרם הכנעי והייתי חושא שונג הייתי כי לא חיתי פונח
אל מצותך ול אמרתך ולא הייתי ניהנס על לב חוכר'
ועתה כשראיתי שחשאתי בחפנותי לבי מאמרךך
נכנעתי ושכתי לשמור אמרתך ולזכור אותה תמיד
כדי שלא אהיה שונג באחד ממצותיך ואפשר להיות
בנין הפעיל מזה ישמע אל ויענס והתאר ויד עני
ואביון לא החזיקה "יחוקל" העני' והאביונים עניח
סועדה "יעניה" והשם ענות עני' תלום" ורשם
עוד לחם עוני. לכריס" נקרא כן על שם שנהענו
במצרים כי על זה בחרת מעיני' אינכ" ופי' הפסו' כן
השמר אל תפן אל און כלומר היה לך להשמר שלא
היית פונח אל און ולהצדיק עצמך ולהרשיע דין השם
בי על זה בחרת מעיני כלומר על זה הפגית לאון
ולהצדיק עצמך בחרת יותר מלענות מלפני יי ולומר
"הצדיק ואני ועמי הרשעים וכן על זה הדרך יחלץ
עני בעניו" אינכ" כלום הנכנע מפני השם בהכנעתי
יחלץ אותו ויצילהו מצרתו שהוא בו לענין שאמר
למצלה וחנפי לב ישימו אף לא ישועו כי אסרם יהשם
במש"ל אחר קמתי מתעניתו" עורל" וקרוב לענין
הזה ענו מאד "כמדבר" ואכלו ענוים וישבעו "תליס
והשם עקב ענה" מכלי" וענותך תרבני" תליס
ובנוח הו' ועניתך תרבני" שמנל" ומשקל אחר וענה
צדק" תליס" פי' וענה וצדק ענינס שפלות רוח
ומזה הענין עני ודוכב על חמור" זכריה" וכן תי'
ענותך ורכיב על חמור. וכן והשארתי בקרבך עם עני
הדל" צפניה. וכן תי' עם ענותך ומקבל עולבן וענו
אתה הוא ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו"
וכעס ענינו" קהלת עסק רע להתעסק בו וכעס עסקי
כי בא החלום ברוב ענין בעסקים ופנים רבים
וכתב אאול מזה לב צדיק יהגה לענות. משלי. ופי' על
אשר תקדים וטהורים אמרי נועם אמר לב צדיק לענין
יהגה ויחשוב להוציא לענין ולא ידבר בלא ענין והוא
שם בפלס פנות קדים למנות ימינו שהו' כמו למני' וכן
לענית כמו לענין גם זה הבל וענין רע" קהלת" לל עני'
איש רע כי הוא פתוח והוא סמוך והמסורת עליו ליו'
פתח והביא ל' יונה בענין זה כל פעל יי למענהו משלי
כלומר לענין שהוא רוצה בו ויתכן לפרש למענהו
בעבור ופי' ל' יונה ענין רע לענות בו כי הלהי' מענה
בשמחת לבו וענותך תרבני ענין ההשגחה ואפשר
שיהיה מענה בשמחת לבו מענין ערות ובתם הצאון

ל' יצחק אבן גיאת זל פי' ענין ויענות בו הכונה בחפץ
והתעס' ותיו בו ומכני וענותך תרבני" תליס. עזרתך
ורצונך וממנו כל פעל יי למענהו ולמען ולמעני אשר
הוא הסבה והעלה והחפץ והביא ל' יונה אענה ארת
השמים" וכו' והם יענו את יורעאל" הנטי" בענין
הכינה ועל דעתי שהם מחענין הראשון שהוא השבת
הדבור ופי' אענה את השם" כי מרוב העצר את השם'
כאלו הם ישאלו המטר והוא ימטיר אותם והם יעני
את הארץ כאלו הארץ תשאלם המטר והם יני את
המטר והארץ תענה את הרגן כאלו הם ישאלוהו
שחוציאם כי עמדה ימים רבים שלא חוציאו אורתם
ולא עשתה פירות והם יענו את יורעאל כאלו עמק
יורעאל ישאל על עמדו חרב כמה ימים ואחר שירבה
הרגן והתירוש והיצהר ירבה הישוב וכן הכסף יענה
את הכל כאלו כל צרכי האדם ישאלו לכסף ורחבסף
ימלא חבל ומוזה כי האלהים מענה בשמחת לבו כלו'
בי הוא רוצה בשמחתו ומזמן לו והוא פעל יוצא
לשלישי כי האלהים מענה והרגן והתירוש והכסף
והזהב יענהו למלאת חפציו וענין אחר כבחצי מענה
צמר סדה" שמנל" ומשקל אחר האריכו למעניותם
תליס" והוא הקו שיחרוש החורש בשורים בשיעור
שירצו בו ואחר כך יחזור ויעשהו אחר כמוהו וכן ער
שיחד כל השדה ובלעז שליו וכן בענין אחר באומר'
לשתי עינות" הנטי" האחר עונה בפלס שואה והוא
רמז לשתי הממלכות אפרים ויהודה"
ענף שדש וענף. מלככי" וענפיה ארוים" תליס
אבל ענפם תתנו לא נגור מענף אבל הוא מסף אחר
באשר פירשתי בשער השמות במקומו והתאר
פוריה וענפה" יחוקל. ווענין ידוע"
ענק באחד ענק מצוארונך. סיד" וענקים לגרורותיך
משלי" ובקבוץ הנקבות ולכר פן הענקות אשר
בצוארונם מליהם" טופטי" הוא חלי תלוי בצואר ויבא
תחת הגרון. לכן ענקתמו גאווה" תליס" כלומר שמו
הגאווה ענק לצוירום" הענק תעניק לו לל טענהו
ושים על צוארו בענין חרזות מז הרגן ומן התירוש
ומן היצור **ענש** וענשו אותו מאת כסף"
ויענש את הארץ ויין ענושים ישתי" גם ענוש
לצדיק לא טוב" והגפעל ורשיעים עברו ונענשו משלי
ענש יענש" שמנל" ענינס חיוב וגיבוי גתינת חממן
ואפשר שייהיה ורשיעים עברו ונענשו חיוב גתינת
הנפש כלומר המיתה כמו שנשתמשו ר"ל הרבה בזה
הלשון באמרם דמיעניש וקטיל וזולת זה הרבה ועל
הדרך הזה פרשו הם גם ענוש לצדיק לא טיב" **ענס**
ועסותם רשיעים. מלככי" ענין הדרים"
וחבתישה פרבדיץ בלעז ומזה נדרים יטע

מקרא "לנבח העצה אסירנה" וקול האופנים לעומתם
יחזקל "לנכחם" והלמד בהם לשימוש כלומר לנבחו
לגדרו" ובלא למד השירות כל עמת שכא כן ילך
קהלת" וקשרו מלת כל עם עמת על דרך הארמית כל
קבלו דנה והגבון מה שכתב בודגאון אבן גיאת כי
לעמת לא יבוא מבלי הלמד כמחלמען שלא תחסר
ממנו הלמד ובית בעבוד וכל עמת שבא הכף כף
הרמיון והלמד מן לעמת והיא ראוי להיות מלה אחת
כל עמת ונפרד כמו הרבה מן הגריקים שנפרדו כמו
ולאסירים פקח קוח'עגלה יפח פיה לגאי יונים ובחלם
לעמות אחד החלקי" יחזקל" כמו לעומת וכן שבעו
ימים מצות יאכל כמו שבעת ימים" **ענן**
בעב הענן וענן ככד'על הרר" סמות
ונראתה הקשת בענן "כראשית" ענן גדול ואש
מתלקחת יחזקל" והפעל הרגוש ממנו בענני ענן על
הארץ כראשית" והוא קל מעונן ומנחש דברים
ומעוננים לא יהיו לך ירמיה " כבר פירשתם בשרש
ען בענן עונה" **ענב** וחס ענב תשתה
חמר" דברים " בענבים במדבר הוטע
ידוע ואת ענבי נזיריך" מקרא" הדגש לתפארת
וכתבנו הרומים לו בחלק הקדוק" **ענו**
והתענגתם מזיו כבודה" והמענו על רוב
שלום" והתענג ברשן נפשכם" יסעיה
על י"י" תלם" מחתענג ומרץ דברי" והפעל הכבד
הנוה והמענוגה ירמיה" והסם בהכלי ענג יסעיה
ובתושפת תיו לא נאוח לבסיל תענוג" משלי" אהבה
בתעטגים" סיר" והקבוץ בלשון נקבות ותענוגות
בני האדם" קהלת" התאר והענוג מאד" תרכה בך
והענוג דברים" ענן השתעשעות והצעימו בהנאת
הגפש" **ענר** אענרו עשרות לי" חנוכ"
ענרם על נרגזותיך" משלי" ענן קשורה
ענה מה ענה יי" ירמיה ויען כל העם" סמות"
ענני ענני מלכים" חכמות שרותיה תענה
פופנים" פ"י אחת שרותיה תענינה אף היא רחשיב
אמריה לה ויש לפרש תענוגה לשון רבות ובאוגן
ברגש כמו עיני הראנה בח ופ"י תשיב אמריה לה לה
הפידוש לעצמה ולא ענו אותו העם דברי מלכים"
הענן הזה הוא השבת הריבוד ברוב ויש שהוא תחלת
הדבור כמו ויען איוב הראשון" ואמרת מה ענה יי
בה תאמר אל הגביא מה ענך יי" ירמיה ועניתי
ואמרת" דברים" ושמואל ראה את שאול ויי ענרו
סמואל" כלם יענו ויאמר אליך יסעיה והסם בי אין
מענה אלהים" מיכה" והרומים להם והגפעל ררוב
דברים לא יענה חנוכ" אני יי נענה לך יחזקל" כי
פ"י בעבור שמי אעפ"י שהוא אינו ראוי נעניתי לו בה

ברוב גלוליו כלומר אעפ"י שהוא בא ברוב גלוליו אני
יי נעניתי לו" יחזקל. ובא בתוב בהא ואין ההא מפיך
ובמקצת ספר" בא קרי ועל כל פנים פ"י באלף זכן אמר
התרגום אנא יי משתאל לית במימרי דאתי למתבע
אבל לדעת התרגום בא דבק עם נעניתי לו ולפידושינו
דבק עם ברוב גלוליו ונענה ונעניתי ענינם נענר
ונענתתי ועוד אבאר הענין הזה בשרש ענר והפעל
הגוסף ורוח מבינתי יענני חנוכ. והוא עובר לשני
פעולים רונה לומר יכריחני לענות והסם אשר לא
מצאו מענה חנוכ ומי מענה לשון משלי" וענין
אחר קרוב לזה הענין שקר ענה באחיו דברים" לא
תענה ברעך עד שקר" סמואל" וענתה בי צדקתי ראש"
ויי ענה בי ית" ישמעאל ויענם תלם" פ"י יענר
בם וחטאתינו ענתה בנו" יסעיה" פ"י כל חטאת וחטאת
ענתה בנו וענה גאון ישראל בפניו" הוטע" כחשי
בפני יענה" חנוכ וכפיים מעץ יענה" חכקוק" פירוש
יעיד עמה כלומר הכפיים יעיד עם האכז כי גם דוא
מגולה הם ענין עדה וענין אחר קרוב לזה ותען להם
מרים סמות" ענו ליי בתורה" תלם" עלי באר ענו
לה כמדבר וענה איים באלמנותיו יסעיה וענתה
שמה כמי נעוריה" הוטע" והפעל הכבד מורה
על מחלת לענות" תלם" כרם חמר ענו לה" קול ענו
אנכי שומע סמות ענין הכל הנכחה הקול בשיר
יש באבל וענה איים באלמנותיו וכן בדברי רבותינו
ז"ל מענות אבל לא משפחות ולא מקוננות ופ"י העינו
שכולן ענות כאחת ומוה הענין מקור מפעל הקל
אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה סמות
פ"י צעקת המנצחים במלחמה ולא צעקת המנוצחים
יש לפרש גם כן מזה הענין וכפיים מעץ יענה כמו
שאמר כי אבן מקור תזעק אמר והכפיים תצעק עמה
כי גם הוא מגולה ויש לפרש מזה כי שמע יי אל ענייך
כראשית כלומר אל צעקתך כי בודאי מתוך עוניה
צעקה לאל וכן דעת אנקלוס שתרגם ארי קבל יי
צלותך ואם היה ענין עני דהא אומר ראה לא שמע
וכן מזה הענין הידד כדורכים יענה ירמיה וענין
אחר ענה בדרך כחי ועניתי בצום נפשי תלם
ויענך וידעיבך דברים אם ענה תענה אותו סמות
ואענה את זרע דוד למען זאת מלכים האלף רפה
ושלא נזכר פעלו טוב לו כי עניתי תלם אשר לא
תענה ויקרא והמקור ממנו את כל ענותו תלם או
הוא שם בפלס זלות לבני אדם ואם זה בחלם עין הפע'
זה בשרק וההתפעל וכי התענית בכל אשר התענר
אבי מלכים והגפעל נגש והוא נענה" ונפש נענה
תשביע יסעיה לענות מפני סמות משפטו להתענות
והפעל הקל ממנו לפי דעתי אני עניתי מאד תלם

לויחרון ומעלה ממנו כי ברוב עמל יגיע האדם אל
המעלה ואל העושר והשררה אך עמל השפתים
ויגיע הרבור אין בה כי אם חסרו' וגרעון וזהו שאמ'
ודבר שפתים אך למחזור " **עיצר** חרש ברזל
מעצר " יסעיה " מעשה ידי חרש במעצר
ירמיה " הוא הקדרו' או הכלי שקורין לו בלעז דולדירה
או אותו שקורין אייטא ומה שהכריחנו לשתי חפנים
האלה הוא שמצאנו עליו בדברי רז"ל כי אמרו במשנה
מה שחרש מוציא במעצר הרי אלו של בעל הבית
ואמר הברייתא מה שחרש מוציא במעצר והנפסק
במגרה הרי אלו של בעל הבית ודעת המשנה במעצר
שהוא הקטן והוא שקורין לו בלעז דולדירא או
אותו שקורין אייטא כי שניהם קטנים לפי מה שמוציא
במעצר הרי אלו של חרש והכשיל הוא הקדרו' הגדול
לפיכך מה שמוציא בו הוא של בעל הבית ולא זכר
בברייתא כשיל כי קרא לו מעצר ולדעת הברייתא אם
כן המעצר הוא הקדרום הגדול לפיכך מה שמוציא בו
הוא של בעל הבית ומה שאמרו עוד אם היה חרש
נותנין לו שני מעצרים הוא הגדול והקטן כמו שפי'
עצה עוצה עיניו לחשוב תהפוכות " מטלי " פי'
סותם כי יותר יחשוב האדם כשעיניו סתומי
שלא יפנה אנה ואנה ואין לבו כי אם על הרבר החוא
שהוא חושב בו " לעמת העצה יסירנה " יקרא " הוא
קצה השררה ורז"ל שמו המלה הזאת משרש יעץ שא'
מקום שהכליות יועצות ולמעלה מן הכליות היתה
מסירה " **עצל** לך אל כמלה עצל " עצלה
הפיל תרדמה מטלי " בעצלתים ימך המקרה
אמר המלה הזאת בלשון שנים לפי שענינה עצלות
הידים ולחם עצלות לא האבל " מטלי " והנפעל ממנו
אל תעצלו " טעמים " ענין הכל הירשלות בדבר
הצורך והמנע מעשותן מפני לאות הנפש העצל
מהתעורר ל הרברי' שצ"י אלהם **עצם** ועצם כחו
ולא בכחו " לט"ל " כי עצמת ממנו ראטי " רב
ועצם ואויבי חיים עצמו ועצומים השאתיכם והשם
כחי ועצם ידיו לא נבחר עצמי ממך ומ' א' וזה ימות
בעצם תומו בשש נקודות רוצה לומר בתוקף שלמותו
ומ' א' ולאין אונ' עצמה ידבה עצמו לי למנותיו מחול
ימים " ירמיה " וכן כוש עצמה " כחוס " חטף והמסורת
עליו ב' ידבה ופי' כוש היה לך לעצמה כמו שאמר
פוט ולובים חיו בעזרתך ובסמוך בעצמת חבריך
יסעיה " ומ' א' ותעצמות לעם והפעל הכבר
ויעצמחו מצריו " תל"ס " ענין הכל החזק והתקף
והגדולה בענין האיכות והכמות וכן נאמר לענין
חזק הריב " ובין עצומים יפריד " מטלי " כלומר בין
המתחזקים במריבה הגישו עצומותיכם " יסעיה "

תקף ריבכם וראיותיכם וכן בדברי רז"ל בזה הלשון
ש-ים שנתעצמו בדין ונפל בעצומיו חיל כאים תל"ס
בתקף ריביו ומלהמותיו ועצומיו תאר לריביו התקיף'
ולמלחמות החזקות עצם בעצמי בראשית" בשש
נקודות דבקה עצמי לבשרי " תל"ס " פירשנו רז"ל
בשרש בשר עצם אל עצמו יתור"ל " יה קבוץ בלשון
זכרים בעצמים בבטן המלאה " קבלת " רוצה לומר
העובר אשר בבטן ההרה והקבוץ בלשון נקבות אספר
כל עצמותי " תל"ס " העצמות היבשות " יהוקל " **עצם**
ועצמותיכם כדשא תפרחנה " יסעיה " ועצמותיכם
ינרם " כמדבר " ידוע ונקרא כן לפי שהעצם חזק ותקי'
מהבשר ולפי שהעצם חזק הגוף ומעמידו נקרא הגוף
עצם " אדמו עצם מפנינים " תיקה " בשש נקודות
אך עצמי ובשרי אתה " בראשית " עצמך ובשרך
אנחנו " ל' ה' ואעפ' שזכר הבשר עם העצם אינו מיוחד
על העצם לבר כי אם על הגוף ובשר שזכר אחריו הוא
כפל דבר כי גם בשר לברו יאמ' על הגוף כמו שבאמר
ומבשרך לא תתעלם שהוא הקרו' שהו' כגופו של אדם
ובדברי רז"ל הרבה בזכור העצם במקום הגוף באמרם
הלך הוא בעצמו ויתכן להיות כמו אלו אעפ' שהוא
משקל אחר לא נבחר עצמי ממך " תל"ס " כלומר גופי
וכן גוף כל דבר יקרא עצם בעצם היום הזה " בראשית
בשש נקודות בגופו של יום " ובעצם השמים לטוהר
טמות " כגוף השמים " והפעל ר-ד ו-ש ממנו
וזה האחרון עצמו " ירמיה " פי' שבר עצמותיו וע' א'
עוצם עיניו מראות ברע " והבכר ויעצם את עיניכס
יסעיה " ענינם הסתימה וכן בדברי ר' ל המעצם
עיניו של מת קודם יציאת הנשמה הרי זה שופך דמים
עצר כי עצר עצר " עצרניו מלדת " בראשית
ועצר את השמים " לברי' " הן יעצר במים ריבשו
לוי " עצור בעצמותיני כי אם אשה עצורה לנו סעניל
מנועה ממנו כלומר עצורה בעבור שלא היתה
עמנו כתמול שלשום בצאתי ויהיו כלי הנערים קדש
אם כן מות' לנו לאכלו והוא דרך חול פי' והוא הלהם
אין בו מעילה אחר שהו' מוסר מלפני ייבי אין מעיל'
בלחם הפנים אחר הקטרות בזיכים ואף כי היום יקדש
בכלי אין צורך לומר זה שנוכל לאכלו אלא אפילו
זה שהוא על השולחן שהוא קדוש בכלי שהשולחן
מקדשו וכל זמן שהוא על השולחן יש בו מעולה
אינפכ' נוכל לאכלו מאחר שאין לך לחם אחר ואנחנו
רעבים שאין לך דבר שעומד בפני פקוח הנפש אלא
עץ וגילוי עריות ושפיכות דמים כך נראה הפירוש
מדברי רז"ל במנחות ובבר פירשתיו פירו' אחר בשרש
חלל והשם שאול ועוצר רחם " מטלי " והנפעל והמגפ
בעצרה " כמדבר " בהעצר את השמים " מלכיס עני

וריס'עקים "יול" זכעס דמס ישכרוזן יסעיה
מעסיס רמונים "מיר" הוא המסקה היוצא על ידי
הסחיטה והכתישה **עצב** מכין עפאים יתנו קול
האלה נחה והיוד נעה הם הסעפים וכן בארמי ואתרו
עפיה ועפיה שפיר "דניל" ויש לפרש עפיה עליו וחוא
הנכו לענין הפסוק וכן מכין עפאים כבין העלים "
עבל עפל וכוון "יסעיה" עפל בת ציון מיכה
וסבב לעפל ויגביהה מאד " ובחומת העפל
בנה לרב מקו גבוה ומבצר " ד'ה' ומוזה ויעפילו לעלות
אל ראש הזר . במיכ' פ' הגביהו לב וחוקוהו לעלות
אנגריו שירון בלעז ומוזה עוד הנה עפלה לא ישררה
נפשו בו " חזקוק " ופ' הפסוק פ' ה' אחיה משה ז' פ'
נכון אומר כי גפש הרשע שלא ישרה בעצמו ואין לו
בטחון ואמונה בשם יתברך עפלה כלום שמה עצמה
בעפל ובמבצר אבל הצדיק הכושח בהסם באמונתו
ובבטחונו יחיה ולא יצטרך לשום עצמו בעפל ומבצר
ויבא אל העפל ויקח מידם ויפקד בבית " מלכים " פ'
למקום גבוה הר או גבעה חוץ לעיר ויפקד בבית שה'
שם הכסף וחליפות השמלות וית ועל לאתר כסי ת'
אותו כמו אפל ומוזה עפלים שאנחנו קורים שחודים
שהוא כינוי לתחתוניות " **עפר** ועפר מן
הארמה " כראסית . כרזל מעפר יקח "
אינו " עד אשר דק לעפר . ואשלך את עפרו " דברי
ודאש עפרות חבל . מטלי " ועפרות זהב לו " אינו " פ'
העפרות שיקח מהם הזהב או יקרא החוב השחק
עפר כמו שכתוב ואשלך את עפרו כמו שאמרו רז"ל
וכן האפר נקרא עפר מעפר שדפת החטאת " כמדכר
עפר ארמה ארץ תכל ארבעתם ענין אחד ואעפכ' יש
הפרש ביניהם מעט כי העפר יקרא חזק ברוב וכן
אדמה כמו שאמר ואדמה על ראשו ופעט כחזק
האדמה על הדק וארץ ותבל יש ביניהם הפרש מעט
כי ארץ הוא כלל על הישוב ומדבר ותכל כלל על
הישוב וכן הדברים הדקים יכוננו בעפר כמו שאמר
ודק לעפר ונשא את עפרם " וישלך את עפרה מלכ'
והפעל הכבד הגלוק סמנו ועפר בעפר " סמנו . מאש
תם עופרת " ימיה " צללו בעופרת . סמנות " רחוא
האבר בתרגומו ואמר כי נקרא בן על שם העפר כי כל
המתכות יאכלם העפר ויפחתו בהיות בו אבל העופ'
תוסף בעפר לעפר האילים " כשני עפרים " סמי הוא
ילד האיל או הצבי " **עץ** עץ פרו " כראסית
עמי בעצו יסאל " הנשע " כל עצך ופרי
ארמתך . דכיס " חטבי עצים " יהנשע . ויבקע ארץ
עצי העולה . כראסית . ובאמרו בעצו יסאל דמו בו
אל הצלמים שהם מעץ אומר כן על המנחשים כמו
שאמרו רז"ל מנחש זה האומר פתו נפלה מפיו מקלו

נפל בידו בנו קוראו מאחריו וזהו שאמר ומקלו יגיד
לו בפל הענין ככנהג הלשון ובהא הנקבה כרתו עצה
ושפכו על ירושלים סוללה ירמיה " הרהר רפרה
ואיננה לכינוי ועץ חניתו " סמנו " הוא יד החזרת
וכתוב חץ כי הוא עשוי כמו חץ " **עצב** ולא
עצבו אביו מימיו " מלכים . פעל עומר
בלומר לא הרגוהו ולא הדאגו ועצבת רוח . יסעיה "
ועשית מרע ללכלתי עצבי . ד'ה' " פעל עומר ופ'
שתעשה עמי שלא אעצב ולא אדאג מרעה והנפעל
נעצב אל דוד . נעצב המלך על בנו " סמנו . שניהם
נפעל עבר כי הם פתחין אל ידע זאת יהונתן פן יעצב
סמנו " ועתה אל תעצבו . וההתפעל ויתעצב אל לבו
זיתעצבו האנשים . כראסית " והפעל הכבד והמרה
מרד ועצבו את רוח קדשו . יסעיה " בלומר הרגוהו
והדאגו את רוח קדשו כל היום דברי יעצבו ופעל כבד
אחר יעצבוהו בישיכון " והשם אס דרך עצב בו "
תליס בלומר אס דרך הרגוהו ודאגה בי על המקרים
שיבאוני אלא שהכל אני מקבל מאהבה או פ' אם אני
הולך דרך רע שירגיון ויבעיסך ומשקל אה' ולא יוסף
עצב עמה " בשש נקודות ודבר עצב יעלה אף מטלי
ומשקל אחר למעצבה תשכבון " יסעיה . ומשקל
אחר קורץ עין יתן עצבת " ובסמוך ובעצבת לב רוח
נבאה . מטלי והקבוץ יגורתי כל עצבותי חיו ומחבש
לעצבותם ירבו עצבותם תליס . ענין כלם דרגו
והדאגה ואמר מחבש על הדאגה על דרך השאלה
כי כן אמר הרופא לשבורי לב ומוזה הענין נקראו
צלמי עז עצבים העצב גבוה " ירמיה " פן תאם " עצמי
עצב יסעיה . כי הם דאגה ורגו למתעסק בהם ומרגו
בהם השם יתברך . ויתכן לפרש מזה אס דרך עצב בו
בלומר אס אני פונה אל העצבים וכן עשינו לה בנותם
להעציבה כלו לעשו לה עצבי או יהיה לה העציבה על
דרך הכינוי רוצה לומר לשמחה והא להעציבה רפה
ומשפחה מפיק וכבר כתבנוהו עם הדומים לו בחלק
הדקדוק וענין אחר קרוב לזה מסיע אננים יעצב בהם
קהלת . יתעמל ויתגע בהם והפעל הכבד ידך עצמו
תליס והשם בעצב תלרי בניס כראסית . בכל עצב
יהיה מותר מטלי בשש נקודות ומעצבון ירינו רמנו
בלומר עמלו ויגעו ביצירתם והוא על דרך משל והוא
ד' משה בן עזרא פ' מענין הנדדים שנקרא עצבים רל
בראו עצבי ובשרי וכל עצבכם תנגשו . יסעיה ורגש
הצדי בדגש מקדש " ועצבים בבית נברוי . מטלי
ומשקל אחר כי ולדתי בעצב " ד'ה' מעצבך ומרגו
יסעיה " ומשקל אחר בעצבון תאכלנה " עצבונך
זה רונך " כראסית " ענין הכל העמל והיגיעה ופירוש
בכל עצב יהיה מותר בכל עמל שיעמל האדם יהיה

ועד בארמי כרם עקר שרשוהי וכן וזל הרגילו לקרא
ליסודי הדברים עקר. והפעל הכבד בכריתת עקבי
הבהמה את סיסחם תעקר ואת סוסיהם עקר "יחזקאל
ויעקר דוד את כל הרכב שמואל" עקרו שור. כראשית
כי רגלי הבהמה הם יסוד ועקר לבהמה מה שאין כן
באדם לפיכך כנה ברייתת עקבי הבהמה בלשון עקירה
כמו תלישת המיניע מש"שו או לעקר משפחתגר
ניקרא בחמש נקודות אברו וזל זה שנמכר לעז עצמה
להיות לה שמש וקראו עקר לפי שנקר מכל עסקיו
לשמש לעז לחטוב עצים ולשאוב מים. עקר ועקרה
דברים "מוסיבי עקרת הבית" תלים "האשה שאינה
מולידה וכן האיש שאינו מוליד ואפשר שנקראו כן
שנקר בהם דבר שאינה יכולת לקבל הזרע וכן האיש
שאינו מוציא הזרע כמשפט "עקש רחם אני
ויעקשני אינו" והנפעל ונעקש דרכים יפול
באחת "משלי" והבדר ונתיבותיהם עקשו לחם יסעו
ואת כל הישרה ועקשו. מוכה. ומעקש דרכיו יודע
משלי "הזתאר דוד עקש ופתלתל" דברים "אשר
ארח והיהם עקשים" תועבת יי עקשי לב" משלי
וחסם הסר סמך עקשות פה "משלי" כלם דגושורת
הקוף ומ'א מעקשי למישור. יסעי" הכל ענין עוות
עקר ואגבי הולך ערירי" כראשית. יחיד בלא בני
וכן כתבו את האיש הזה עירי "ירמיה" ערירים יהיו
ניקרא "אמרו וזל אעפי שיש לו בנים קובצו והיו בלא
בנים" ערירים ימותו "ניקרא" שלא יהיו לו בנים
ערב ובשמחתו לא יתערב זר" ויתערבו בננים תלי
ולפוחה שפתיו לא תתערב. משלי "השם וגם
ערב רב עלה אתם" שמות "ויברלו כל ערב כחמיה.
בחמש נקודות ענין ערכוב והתחברות הדברים ומזח
נקרא העת אחר ביאת השמש ערב בערב וזאלו
בשר" שמות "בשש נקודות" בפני שהוא עת החשך
ויתערבו הדברים שלא יכיר אדם ולא יפריד בין דבר
לדבר ולפי שהערב יחלק הלילה מן היום נקרא הלילה
ערב והיו ערב ויהי בקר" כראשית. מתי אקום ומד
ערב" אינו. בין הערבים. ניקרא" הוא מעת נטורת
השמש למערב והוא משש שעות ולמעלה עד הלילה
ואם ערבים שהם שנים כי מעת שתתחיל השמש לנשו
הוא הערב האחר ואחר ביאת השמש הוא הערב
השני ובין הזמן הזה הוא מה שאמר עליו בן הערבי
ופאת ביאת השמש נקרא מערב ויראו ממערב ארת
שם יי" יסעיה" ובהא הנוספת מעבר לירדן מערבה
וייסרם למטה מערבה" ד' ה' כי הם מלעול וברזא
הנקבה למען ידעו ממזרח שמש וממערבה" יסעיה
מערבה לגיחון" ד' ה' כי הם מלדע והפעל ממנו הגה
נאר פא היום לערוב. טופגיש" ערבה כל שמחיה
יסעיה" בלו חשכה" את חשתיו ואת הערב" ניקרא

בחמש נקודות הוא חוט וזאריגרה שקורין לו בלעז
שרמא ונקראו כן שמתערב עם השתי כי חוט השני
הוא דקוחו הערב הוא עבה ממנו ומתערב עם השתי
כל עורב למינו. ניקרא" ואת העורב צויתי לכלכלך
שם" והעורבים מביאים לו לחם ובשר" ילככים"
יקרוה עורבי נחל" משלי" ידוע ומלאי בתי מצר" את
הערב" ויבא ערב כבד" שמות" הם אספסופי החיות
ממינים הרבה וע' א' וערבה ליי מנחת יהורה. מלאכי
כלום תיטב ותהנה לו ותכשר לפניו וכן וערבה שנהך
משלי" ושנת ערבה ליי" ירמיה" יערב עליו שיחי"
אשר ערבת עליהם" יחזקאל" ערב לאיש לחם שקר
משלי" כי קולך ערב. טיר" וזהביהם לא ערבו לי"
ירמיה" והעובר מזה ערוב עבדך לטוב" תלים. כלו.
הטיב והכשר עבדך לטוב וכן עשקה לי ערבי יסעי"
יתכן להיות מזה מי הוא זה ערב את לכו לגשת אלי
ירמיה" כלומר מי הוא זה אשר הטיב את לכו והכשיר
לגשת אלי ומה נקראו השמים ערבות לרוכב בערבו
תלים" לפי שהם טיכים ונכבדים וכן מפרשי" מזה ואת
בני התערבות" מלכים" ה' בני האצילים והחשובי
וכן אמר התרגום ית בני דרבניא וכת ליונ' כי אפשר
להיות מזה הענין ואת העורבים צויתי לכלכלך שם
ואמרו צויתי לל שהעיר את דוחם לכלכלהו והנכון
שהם עורבים ממש שהם העופות הטמאות השחורות
כמו שכתבנו וע' א' כי עבדך ערב את הנער" כראשית
אם ערבת לרעך" בעורבים משאות. משלי" אנכי
אעורבו" כראשית" שימה נא ערבי עמך" אינו
וזה הפעל התערב נא את ארני מלך אשור" יסעיה
וחסם ערב ערבה לפני רעהו משלי" פירמרה בלעז
והמשכן אם תתן ערבון עד שלחך. כראשית. ומזח
הענין לפירעתי ואת ערבתם הקח" זמנל" כלומר
משכונם כי ררך אנשי רוצבא לשים משכונר על
היצאתם לפי שאין המעות מצויין עמהם ואמר לו
שיקח ויוציא משכונם מאשר משבינו אצלו וכן בני
התערבות בני השרים שהיו נוהגי אוהם בבי המלך
ערבים שלא ימרו בו אישטייש בלעז והפעל ממנו
סדותינו וכרמנו ובתינו אנחנו עורבים כחמיה" כלו
ממשכנים ומה קראו למסחר מערב וערב ואת הערב
אשר בתוכה" בחמש נקודות נתנו מערביך וכל קהלי
בתוכך לל אנשי מערבך מחזקי בדרך ועורבי מערבך
וכתב אאל מורה ואת העורבים צויתי לכלכלך שם
והעורבים מביאים לו לחם ובשר ונקרא המסחר כן
לפי שדרך הסוחר לערב זה לזה בסחורת אשר שמת
ערבה ביתו" מדבר" וכן במדבר בערבה" דבניס
ציה וערבה. ירמיה" ערבה לו לחם לנערים" אינו"
היה חשרון בערבה" יסעיה" ערבות מיאב" כדרכ
זאב ערבות ישודם" ירמי" וחדו מזאבי ערב טו א

המניעה ובענין קרוב לזה והוא ענין העיבוד לא
עצרתו כח "לכיל" לא עכבתי הכח לעצמי ולא עצר
ירבעם כח "ולא עצרו ללכת אל תרשיש" ד"ה" פ"י
לא עצרו כח ללכת אל תרשיש שרים עצרו במלך ח"י
מעצרה נא אותך "סנתני" ולא יעצרכה הנשם מלכ"י
עצור בעצמתי "בהיותו עצור בחצר המטרה" ירמיה
אל העצר לי לרכוב "מלכיס" אל העכב לי הבהמור
לרכוב ועצור ועוזב ב"שראל" מלכיס "ואפס עצור
ועוזב" דברים "כתב אה"ל עצור העוסר שהוא עצור
בבתי ועוזב המקנה שהוא עוזב בשרה והנפעל ג"עצור
לפני ה" סמו"ל "כלומר מעכב שם להחלל" והשם
מעצור "יטעיה" ומשפטו לקח מקום שהיה עצור שם
ודמו בו על הגלות ומ'אחר כי אין ל"י מעצור סמו"ל
ומ'א' איש אשר אין מעצור לרוחו "מסלי" ענין
בלם העיבוד והמניעה ומזה נקרא המלכות והממשלה
עצור יורש עצר "סנסני" בשש נקודות זה יעצר בעמי
סמו"ל "אל יעצר עמך אנוש" לפי שהמלך או המוש'
עצור העם מלצאת ומלעשות דבר כלו רשות כענין
שנא ובלעדיך לא ירם איש את ידו ואת רגלו ומזה
נקרא קיבוץ האנשים ואסיפתם במקום אחד עצרה
קדשו צום קראו עצרה "ול" עצרת בוגדים" ירמיה
לפי שנעצרים ומתעכבים במקום אסיפתם ואה"ל פ"י
עצרת בוגדים מלכות בוגדים מן יורש עצר ונק"ל החג
עצרת לפי שנעצרים ומנע"י העם בו מלעשו מלאכה
ושמיני של סוכות הוא הנקרא עצרה מיוחד לפי שלא
היה בו דבר לכניית אותו כמו חג המצות וחג השבועות
וחג הסוכות לפי שהיו נעצרים בו עולי הרגל אחר
השלימים חג הסוכות היו ע"ד נעצרים לעשות אותו
היום קדש **עקב** עקוב הלב מבל שם האר
כי כל אח **עקב יעקב ירמיה השין בשוא**
לבדו ובל שום בדגש בשוא ופתח ויעקבניזה פע"ל
כרמ"ית "והתאר לנקבה עקובה מ"ס" הנשע" ואמר
מן עקוב עקובה כמו מן אדום אדומה והשם הוא
עשה בעקבם "מלכיס" ענין הכל התרמית והערמה
וכן פירשו ר"ל עקבה מ"ס שהיו עוקבין להרג נפשות
כלומר מערסין ובמקום אחר פירשו עקבה מלכות
שאמר בתלמוד ירושלמי אם יש בו עקבת יין אסור
ואברו מהו עקבת יין זה הוא דמלכלך כרבתיב עקבה
מ"ס והיה העקוב למישור "יטעיה" הדרך המעקל
וקטה לעלו בו יאחו בעקב פח"י אינ"י אתה תשופנו
עקב "וידו אוחזת בעקב עשו" כרמ"ית הוא אחר
הרגל "הנדיל עלי עקב" הל"ס "פ"י הגדיל עלי עקבו
כאלו אני תחת רגלו והקבוץ בלשון זכרים צאי נא
בעקבי הצאן" פ"י "כלומר הליכות ובלשון נקבות
עקבות משיחך ועקבותיך לא נודעו" הל"ס רוצה

לומר מקום ה' יכותיך ורגש קוף עקבותיך ועקבותיך
לתפארת והפעל מזה בכטן עקב" כנסע כלומר אה
בעקבו ומזה לבי לעשות חוקיך לעולם עקב" הל"ס
בחמש נקודות כלום ע"י פ"י העולם וכן ואצרנה עקב
תל"י "עד סוף העולם רוצה לומר כל ימי חיותי והוא
יצור עקב כרמ"ית" כלומר לסוף ואמרו לסוף עקב
לפי שהעקב כוף הגוף ומזה עוד הפ"י הכבוד ול"י
יעקבם כי ישמע קולו "למכ" לא יאחרם לכוף א"ך
יבא תכף הברק הרעם וכן אמר על השכר עקב ל"י
שהשכר כוף המעשה והיה ע"ב תשמעון דברים
בשכר שתשמעון ישובו על עקב בשתם" הל"ס
בשכר בשתם ישובו אחר "בשמרם עקב רב הל"ס
שכר רב וכן עקב אשר שמע אברהם" כרמ"ית עקב
היתה רוח אחרת עמו כמדבר" וכן קראו לשכר
אחר"י כי אם יש אחר"י ותקו"ך לא תכרת וכן פ"י אה"ל
למה אירא בימירע בלו בימי העונש עין עקבו יוכני
תל"י השכר הרע שיהיה לו לאחריתי עתה יוכני א"ב
למה אירא כי עתה אני מקבל שכר מעשי ועון שאמר
הוא שכ' העון כמו כי לא שלם עון האמורי ואת עקבו
פ"י לעיר יתנשע פ"י שבו סופו ואה"ל פ"י כענין
ויעקבני שאמר בו התרגום ואכמוני שהוא מענין
מארב רוצה לומר מארבו היה מ"ס לעיר וכן אמר
התרגום בזה וית כמניה מערב לקרנא" **עקב**
ויעקב את יצחק בנו" כרמ"ית ויקשור
ויתן פני הצאן אל עקוד" עקודים נקרים כרמ"ית
פ"י שהכתמים שלהן במקום שקושרין אותו היר ור"ל
שבפ"י היר על הרגל וקושרין ובאותו מקום היו
כתמיהם לכך קראו עקודים בית עקד הרועים מלכ"י
בחמש נקודות ה"י בית בנישת רעיא וארז"י אבי
זכרו לברכה פירש בית שהיו שם הרועים ג"ז שם
את צאנם ובשעת הגונה קושרין אותם בהגליהם מקום
העקוד" ועשית מעקה לגיך דכ"י" הוא
בנין שעושיין לגג סביבותיו בנין גבוה עשרה
טפחים או יותר כרי שלא יפול הנופל ממנו" **עקל**
על כן יצא משפט מעוקל חכק"ק פ"י מעיות
נחש עקל"ת"ן "יטעיה" הוא לויתן החולך בים ד"ך
עקלתון שמעקל עצמו שאינו יכול לפשוט עצמו
במקומות מהים מרוב גדלו וארכו וכן קראו נחש
בריוח שמבריוח מקומות מהים מן הקצה אל הקצה
והוא משל על מלכי האומות וכבר כתבנו בו פ"י אחר
בשרש נחש ובהכפל העין והלמד ארחת עקלקלות"
סופטים והמטים עקלקלותם" הל"ס "כלם ענין עוות
עקור לעקור נשוע" קהלת והגפעל ועקרון העקר
כפניה" כל"דבר שנחרס או הנתלש מעיקרו
יפול בו עקירה כלומר הסרת העקר כי השרש הוא

ע-ל ועלתם ערלתו את פריו "יקרא ותהם לאי
 אשר לו ערלה" כחשית "ומ'א את גבעת
 הערלות י: נסע" והתאר ועל זכר אשר לא ימול
 ברמסית ומ'א ערל לב ועל בשר יחוקל בשש
 נקורות כי הסמוך מן וערל זכר ערל שפתים סמנת "
 כל הרבר היותר והכב' שראוי להשליכו ולחסידי יקרא
 ערלה וכן ערל שפתים כי העלג וכברו עליו דבריו
 ויוציא כשפ'ו דברים יתרים עד שיגיע אל הדבור
 שדוצה לדבר והוא שקורין לו בלעז איפני וכן ערלה
 אזנס "דמיה" לשין נקבה כלומר כבדה ויותרת בשר
 כאלו אינה יכולה לשמוע וכן ערל לב ערלי לב ימ'
 כאלו לבם כבד ויותר בשר ושומן המכסהו שלא יוכל
 להכין על דרך השמן לב העם הזה ואזניו הכבד רוח
 והשכבה את ערלי אשר ירדו ערלי אל ארץ תחתיות
 יחוקל "וכן כלם אשר הם בפרשת נחה על המון מצרי'
 ביחזקאל לל בהם כבדי העונות ויתרי החטאים או פי'
 ערלי לבבות וכן אחר בהם התרגום חייביא שתח
 גם איה הנקוק" החגלה שתגלה ערותך על דרך
 וישבר ויחגל או הוה הפוך והנכון בו העל מענין
 כוס התרעלה **ערס** ערום יערים הוא "סמול
 ופתי יערים" וישמר תוכחת יערים
 מסלי "על עמד יערימו כוד תלים והתאר והנחש
 היה ערום "כראצית" מפר מחשבות ערומים אינכ
 והשם ויעשו גם המה בערמה" יתנע" לוכד חכמים
 בערמם "אינכ" הנכון בו בערמתם וכן בהבונם עצבי'
 שהנכון כתבונתם ענין החכולות והערמה וע'א
 וערום כסה בגד ואת ערום ועריה יחוקל וגם הוא
 תאר כי כשדבר על כנסת ישראל ידבר בלשון זכר
 ונקבה ונכת' ביוד המשך אחר הין ועירוים וכסה בגד
 כי יערום אנכי" כי ערובים הם ראשית בהיותך ערום
 וערלי יחוקל וע'א ערום ויחף יסעיה והקבו ויהיו
 שניהם ערומים כראש' וכגרי ערומים תפשיש אינכ
 בדגש ונכתבו בו עם הדגש והדומים להם כתבנו
 בחלק הדקדוק והמסורת חכימן רפין ערשילאין
 זגשין ומ'א התאר מערומיהם הלבשו ל'ה או הוא
 שם והשם עוד ובערוים וכחסר כל דכרים ויתכן גם כן
 ערום ועריה ופי' בעירוים ובעריה וענינם ידוע וע'א
 בקצה הערמה ונה ערמת חשים סוד" והקבוץ
 בלשון נקבות ויתנו ערמות ערמות ל'ה" ובלשון
 זגרים סלוח כמו ערמים ידמיה והנפעל מזה נערמו
 מים סנינת כלומר שיעמדו ערמות ערמות כמו
 שאמר נצבו כמו נד ובדרך החשאלה היחיו ארת
 האבנים מערמות העפר והמה שרופות נממיה לח
 ולו ועימן "כראשית" וערמונים לא היו בפארותיו
 יחוקל" הם הנקראים בלשון חל דופלי וכן תי'

ודלוב ואומרים כי הוא האילן הנקרא בלעז קטניא
ערס וראשית ערויותיכם" יחוקל "מראשית
 ערויותיכם כמדבר פי' כצק ידוע" **ערף**
 ירך בערף איביך "כראשית מי עש קשה ערף
 הוא "סמנת" ערף ולא פנים ימע' "ואת ערפו הקשה
 דכרים" פנו אלי ערף ולא פנים ירעיה "ממול ערפו
 יוקרא" הערף הוא אחורי הפנים וכן אמרו חל ערף
 דלהדי פנים ומול ערף הוא מה שאחורי הגרון ורפיצי'
 מכנו וערפתו" סמנת כלומר שתכרות ערפו ופי' רל
 שמכה אותו בקפיץ ממול ערפו וכן וערפו שם ארת
 העגלה "דכרים" שהיו מכין אותה בקופיץ ממול
 ערפה" זוכח השם עורף כלב "יסעיה" כלו מי שהוא
 זוכח השם לפני אחריו אותו כאלו הוא עורף כלב
 לפני כראשית בזוכחיהם" יערוף מזבחותם" כנצע
 יחרם" וכן צר ואור חשך בערפיה" יסעיה לדעת
 רבים כלומר בהרויותיה ובחרבותיה ולפי דעתנו כי
 בערפיה כמו בשמיה חל כי השמש והסודר חשבו לה
 בשמיה מרוב הצרה וכנה שמים ערפים על שם
 שיערפו חל כמו שאמר עליהם אף שמי ורעפו חל"
 דכרים "ופ' יערפו יזלו וכן יערף כמטר לקחי" דכרי'
 יזל" **ערץ** לא תערוץ מפניהם" לא תראון ילא
 דכרים "פעל בודד" והפעל העובר
 תערוץ בקימו לערוץ הארץ" העלה נדף הערץ "יסעיה" כי
 אערץ המון רבה" אינכ אולי תערוצי" יסע' ענינם
 והדומ' להם השבר והחתת ופי' אולי תערוצי תשברי
 איביך והשם בערוץ נחלים לשבון אינכ "בשקל גבול
 זבול חל בכקני הנחלים ומ'א מסע' פארה במערצה
 אינכ" בתקף גדול ובשבר והנפעל נערץ בסיד קדושי'
 רבה תלים "ונקרא השם נערץ לפי שיערצו וחתו בני
 אדם ממנו כמו שנקרא נורא לפי שיראו ממנו וכן
 הגבור החוק נקרא ערלי לפי שיערצו ויראו ממנו כנכו'
 ערוץ "עררצי גוים ידמיה" ואת אלהי ישראל יעריצו
 יסעיה" שיתנו לו העררצות והכח שיאמרו עליו
 שהוא נערץ וכן יתכן אולי תערוצי" יסעיה" התחוקי
 שיערצו איביך ממך" הוא מוראבם והוא מערינכמ
 יסע' שם בפלס יתן אוב למכביר כלו הוא מערינכב'
 שתערצו ממנו כמו הוא מוראב שתראו ממנו "ערק
 העורקים ציה אינכ הנסים תרגום וינס וערק
 וערקו לא ישכבון" אינכ גירי כחל עשות תרגום
 ערקן דברזל כלומר גידו ברזל כמו שג במקום אחר
 וגיד ברזל ערפך" ובערבי יקראו חגידין אל ערק
ערש הנה ערשו ערש ברזל" דכרי' על ערש דוי
 תלים" בשש נקורות אף ערשנו רענה סוד
 והקבוץ בלשון נקבות וסרוחים על ערשיתם "עמוס"
 תרגום משה ערשא" טו ב

יעט טל קק

שפטיה ואבי ערב. נפיה כלם וחידושים להם ענין
מדבר ואפשר לפרש זאבי ערב זאב ערבות מן ערב
שהוא הלילה לפי שהזאבים באים בלילה לטרוף וכן
ה' מדיבי רמסא ערב כל גשיאי קדר. יחוקל. ואת
כל מלכי ערב "ד"ה" משא בערב. יטעיה " וכן כל
מלכי הערב השוכנים במדבר " יומיה. והוא בשש
נקודות והם הערביים השוכנים במדבר אבל זאב כל
הערב " יומיה " הוא עם המקובץ מעמים רבים כמו
וגם ערב רב. שמות "ו"ת סומכודתא לשון ערבוב והוא
בחמש נקודות והבטורת אומיא ורמסא בשלש נקודות
ערוב ומסוח בשתי נקודות " בערבים על יבלי מים
יטעיה " וערכי נחל. דברים " ידוע " ערב כאיל
תערג על אפיקי מים כי נפשי תערוג הלום
תועק ותהמה ולשון עריגה לאיל כמו לשון געיה לשון
ולשון שאגה ונהימה ובעירה לאריה ובדברי ר"ל לשון
בעירה לחמיר כמו שאמרו משמרה ראשינך חמיר
נער ואמר תערוג לשון נקבה כי אפשר כי הנקבה
היא ערוגת יותר לצמא " מהזכר ואמר
איל ואם היא נקבה כמו שאמר גמל על הנקבות
גמלים מניקות או יהיה פ"י כאיל כנפש איל בערוגת
הבשם " סיר " והקיבוץ מערוגת מטעה " יחוקל "
לערוגת הבשם " סיר " כשזרעין תגן עושינן. אורנו
תלמים תלמים שידות והשורה נקראת ערוגה וחלשון
ידוע בדברי ר"ל באמרם ערוגת שהיא ששיר על
ששה חולת זה הרבה " עורד " ומסודות ערוד מי
פתח " חייב " חרגום פרא למור מדבר כערודא
דמדוריה במדברא והוא חמור הכר ואר"ל כדי שיכיר
בין חמור לערוד " עורה " תחת אשר הערה למות
גפשו " יטעיה " ופעל כבד אחר אל תער
נפשו. תלם " ותער כרה " כחש"י " ונערו את הארון
ל' ה' " ענין שפיכה ויציקה. ואפשר להיות מורה הענין
ותשכרי ותתערי " חובה. כי כן דרך השכור להקיא
? אחר שנשתכר הרבה וע' א' את בקירה הערה. יקרא "
זכבר ארז פתח יערה יטעיה. " ערות יכוד עד צואר
סלדי " חקנק " ערו ערו עד היסוד בה " תלם "
והתפעל תשכרי ותתערי על דרך השכר ויתגל בתוך
אולה " כחשית " והסס ואת ערום ועריה " יחוקל " או יהיה
תאר וכשידבר על כנסת ישראל ידבר פעם לשון זכר
ופעם בלשון נקבה כמו שכתבנו בחלק הרקרוק והוא
הנכון עריה בשת עריה תעורקשתך " חקנק. אבל
תעור מנה העין ערות אביך וערות אמך לאתגלה
יקרא " כי ערות הארץ באחס לדאות " כחשית " ומ' א'
במעד איש וליות סביב " מלכ"י " והראיתי גויים מעורר
כחל ענין כל אלו ענין גלוי ה' יונה פ"י כמעד איש מצד
כלי שהצרות היו מקיפות כל צד מצדי כל קרש וק'
הוא כמו שאמר מעבר איש ליות וכן ת"י במערכה

גבע מצד הנביעה ו'ת ממישר גבעתא ורגום מעבר
איש ליות מכבש עובר דבוק וכן ת"י כמעד איש ולוין
סביב כבש חר ומדבק סחור סחור ויתכן להיות מורה
הענין עד יערה עלינו רוח ממרום " יטעיה " כלום עד
יגלה או הוא מהענין ה"א שון וכא על דד' אשפוך את
רוחי " וע' א' וקיר ערה מנן " יטעיה. והוא ענין דבוק
כלומר שדבק חמגינים אל החומרה להלחם אל העיר
וכן ת"י ועל שורא דבקו תריסין ודומה לו בדברי ר"ל
מעורה בטרפשים כלומר דבוקה אם היו מעורות
בגידין אסורות ודומה שפ"י ר"ל מן הענין הזה כמעד
איש שאמרו מאי כמעד איש וליות סביב אמר רבה
בר שילה כאיש המעורה בלויח שלו כל' כאיש הדבק
באשתו פה כנגד פה וחכמים ל' יהודה בענין וקיר ערה
מנן עד יערה עלינו " וע' א' ערות על יאור " יטעיה
והוא תאר לירקות ולדשאים הלחים וכא בפלס בלות
ומטולאות וכן ממערה גבע " ספט"י " ל' מקום סמוך
לגבעה שהיה שם מקום דשאים ועשבים וכנריו כן
ללחות הדשאים שבו והתפעל מזה הענין ומתערה
כאזרח רענן " תלם כלומר מתלחלח " ערך ועוד
עליה העצים " ערך את הנרות. יקרא " ועוד
עליה ערך לחם " שמות " בעותי אלוה יערכוני " בפתח
העין ל' יערכו לפני ויגידוה ויערכו לי בשוא העין
ולא ערך אלי מלך " חתכ " בקד אערך לך " תלם פ"י
אערך לך תפלתי ערוך כאי ש מלחמה " יומיה " ערוך
מלחמה " יט " סמוך והעין בשוא וסגול. ערוכה ככל
ושמורה. שמול. ערוכה לפני התיצבה פ"י ערוך מלחמה
או ערוך טענותיך והשם נרות המערכה " שמות " ענין
כלם והדומה להם ענין סדר. ושם מקום למלחמה מן
המערכה נכתי היום " שמול " והקבוץ מערכות "
ובסמוך מערכות פלשתים " מערכות ישראל
מערכות אלהים חיים " שמול " כלם בפתח העין כלום
מקום שעורכים המלחמה אלו נכח אלו ערך לחם "
וערך בגדים " ספט"י " בחמש נקודות. כלומר סדר
בגדיו ממה שצריך אליו ואמר בו התרגום וזוג לבוש
לאדם מערכי לב " מעלי " בפתח העין מה שיחשוב
ויסדר בלבו להוציא בלשונו ופעמים לא יודמן לו לדבר
מה שחשב בו מיי הוא מענה לשון על דרך אם אצוק
פ"י ידשיעני וע' א' קרוב לזה לא יערכנה זהב וזכיכות
חייב. כי מי בשחק יערוך לוי " ואתה אנוש בערכי תלם
לא ידע אנוש ערכה. חייב. ומחודמות תערכו לו
יטעיה. מהפעל חבד ומשפטו תעריכו כמו וידבק
גם חמה שמשפטו וירביקו לפי שהוא יוצא לשלושיכו
חודמות עורר והארם מערוך וכן והערוך אותו הכהן
יעריכנו הכהן " כערכך הכהן ותיה ערכך חזבר יקרא
הכף לנכח הכהן ואיננה נוספת כאשר חשבו רבים ל'
כערך שתשים עליו כן יהיה ואנפ"י שנכנסה עליו הא
חדיעה במלת הערכך שלא כמנהג ובמהו בתוך האהל

הפירדה באמרו או בגזל או עשק את עמיתו ויקרא
וחנה נתבאר ענינו בזה הפסוק עשוקים בני ישראל
ובני יהודה יחדיו וכל שביהם ההזיקו במ מאנו שלחם
ורמיה "ומה שאמר והצילו גזול מיר עושק ורמיה"
והצילו גזול מיר עשוק לא שהכל אחד אלא שבודאו
הגזל עושק כי אחר שיגזל חברו בחזקה אין צריך
לומר שיעשקנו אם יבא ממנו לידו ומלת עשוק תאר
בפלוס גדול רחוק ולפי דעתי בן הוא אדם עשוק בדם
נפש . משל"י תאר והוא כמו עושק ואעפ"י שהוא
בשורק נמצאו כמוהו תארים בשורק וכן פ"י אג"ל חץ
שחוט תאר כמו שוחט ופ"י אדם שהוא עושק אחרים
בדם נפש כלו' שהוא הורג בני אדם ואג"ל פיר עשוק
שעשקו יצרו הרע והרג את הנפש עד רידתו לגיהנם
לא יתמכו בו בני אדם ולא יעוררוהו ואמר ינוס בעבור
שהוא בפרד כל ימיו ופ"י עשקה לי ערבני "יסעי" לפי
דעתי שהוא ציוני ואעפ"י שאינו חשוף הנדח כמוהו
שמרה נפשי כי חסיד אני ופ"י ותר והוסיף לי ימי ושני
ובדברי ר"ל עשוק לגביך ושוי לברסוך פ"י לכסות ארץ
עצמך קנה הכסות בויתור ובתוסף דמים אעפ"י שאינו
שוח כל כך אבל לבטן קנה בשוה וכבר פירשנוהו
ענין אחר פעל עובר לנקבה ופ"י עשקה לי מחלתי
ערבני עתה וזה שכתבתי הוא הישר והנכון בעיני ופ"י
עליהם יחיו על השנים שקצבת לאדם עליהם יוכלו
לחיות עם רצונך כמו שאני עושה כי כבר נשלמו ימי
הקצובים והוספת לי עליהם חמש עשרה שנה ולכל
בהן חיי רוחי לכל אספר ואומ' כי בהן בשני התוספת
חיי רוחי וברדך ההשאלה הן יעשוק נהר "אינך כלו'
שמוסכו כולו אל פיו כאלו עשוק והפעל הכבוד
הם עושקה בתולת בת ציון "יסעיה" והשם כי העושק
יהולל חכם "קהלת" ובהוספת מס עם סימן הנקבה
זרב מעשקות . משל"י מואם בבצע מעשקות "יסעי" "

עשק ויקרא שם הבאר עשק . כראשית . בחמש
נקודות וההתפעל ממנו כי התעשקו עמו
כראשית . ענין שרידה וערעור מדברי ר"ל ויצאו עליה
עשקים פ"י מערער לומר שלי היא **עשך** עשרתי
מצאתי און לי" הנשע לא יעשר ולא יקום חילו
אינך "והפעל הכבוד ואינו יוצא אל תירא כי יעשיר
איש . תל"ס " ובנוח האלף ויד חרוצים תעשיר
משל"י " על בן גדלו ויעשירו . ירמיה " ואשר הם פעל
יוצא אבי העשרתי את אברם . כראשית . יעשרנו המלך
עשר גדול " שמע"י " רבת תעשרנה " תל"ס " משפטם
יעשירו תעשירנה ברכת יי היא תעשיר " משל"י "
וזתא עשיר ורש נפגשו " משל"י . ואת עשיר במותיו
יסעיה " ועשירים בשפל ישבו " קהלת " ופ"י ליונה
ואת עשיר במותיו כמו רשע ועשירים בשפל כמו

חכמים ואינו נכון להוציאם מעמין לשד ופ"י
במותיו לפי שאמר ויתן את ושעיו קברו כלו' ופ"י
קודם זמנו שיהרגוהו על לא חמם במפיו כמי הרשע
שמתים שרם זמנם כמו שאמר וצביא אנשי דמיו
ומרמה לא יחצו ימיהם או שהורגים אותם על רשע
וכן ואת עשיר במותיו כמו העשיר שהורגים אותו
עשירו ופ"י ועשירים בשפל ישבו לפי שאמר נח
השכל במרומים רבים לל בעלי השכל והחכמה נח
במרומים על חכמתם אבל העשירים שאין עסקם
חכמה כי אם לקבץ ממון בשפל ישבו **עשיר**
צאנכם יעשר " שמע"י " לל יקח המעשר והפעל
הכבוד עשר אעשרנו לך . כראשית . לל אתן המעשר לך
וכבר אחר לעשר את כל מעשר תבואתך . דכ"ס . לל
לתת המעשר ומשפט המלה להעשר וכן בעשר
הלוים " כחמיה " משפטו בהעשר והשם הביאו ארץ
המעשר אל בית האוצר " מלכ"ס " ואם גאל גאל איש
ממעשרו " ויקרא " והקבוץ בלשון נקבות מכל
מעשרותיכם " ומ' א ועשרון סלח " במדבר " ומ' א
והעומר עשירית האיפה . טמ"ט " כל זה הוא אחר
מעשרה ושם המספר כלו עשור " עשר ידות לי במלך
שמע"י " בשש נקודות עשרה הכסף . במדבר " ולפי
שהעשרה הוא סוף החשבון וכולל כל חשבון יבא
פעמים לסך חשבון ואינו רוצה בו חשבונו לבד כמו
זה עשר פעמים תכלימוגי " אינך " ואפו עשר נשים "
ויקרא מעשרה שלישים " קהלת יבי עתה כמונו עשרת
לפים והתאר המיוחד ממנו העשירי יהיה קרש ויקרא
בעשירי לחדש " בשנה העשירי . יחזקאל . ושם מספר
כפלו עשרים בקר . מלכ"ס " ואמרו בן לפי שיש בו
שתי עשרות וכן כל המספר עד מאה " עלי עשור ועלי
נבל " תל"ס " תאר לכלי הניגון שיש בו עשרה יתרים
בנבל עשור אזכרה לך " תל"ס . חסר פפנו וי התוסף
ומשפטו בנבל ועשור וכן שמש ירח עמר זבולה "
בעשור לחרש " ירמיה " ימים או עשור " כראשית תאר
לזמן ופ"י בעשור לחדש היום העשירי מן החדש או
כמו שכתבנו ופ"י או עשור תאר כולל כל מספר ימים
או חדשים או שנים ובה לל עשרה חדשים ושם תאר
כמ' א לנקבה ועוד בה עשיריה . יסעיה " והוא תאר
כולל כל המספר לל כי עוד יהיו בה עשרה מלכים
טרם הגלות כי בימי עזיהו נאמרה זו הגבואה וממנו עד
הגלות עשרה מלכים " **עשת** שמנו עשתו " ירמיה
צחו וזכו . ברזל עשות . יחזקאל זך וקלל ועשות
תאר לברזל בפלוס רחוק קרו' והוא הנקרא בלעז אסיר
או הברזל הנקרא הינדי ויית ערקן דפרזל לל שבטי
ברזל כמו וגי' ברזל ערפך " וכן בדברי ר"ל עששת
של ברזל היו מחטין מערב יום

עש עש יאכלם כי כבד יאכלם עש יעשה
פירוש כמו שאוכל העש הכבד כן יאכל
העש בלומר דבר קל יכלם וכן אמר יבולו עש
יאכלם ועש הוא התולעת האוכל הכבד והפעל ממנו
עששה בכעס עיני נפשי ובטני ועצמי עששו תלים
עשב עשב מזריע זרע כראשית ונתתי עשב
בשדך לכרים בחמש נקודות וכל עשבם
אוביש יעשה ידוע והקבוץ כלשון נקבות עשבות
הרים מטלי ורגשות השין לתפארת ופי הפסוק כן
אמר ידע תדע פני צאנך שית לבך לעדרים בלומר
שתכין לעדרוך מאכל בבית כי לא לעולם חוסן כלו
ולא ימצא בכל עת מרעה בשדות כי יש עת שייבש
העשב והו גלה חציר ונראה דשא אעפי שנראת
הדשא פעמים נאספו ויכלו עשבות ורים **עשה**
עשה יי אשר זמם איכה שפשי ארץ כתהו
עשה יעשה על דרך ונמה עליה קו תהו על כל
הגוים אשר עשה לכרים אנכי עשיתי ארץ יעשה
הוא עשך ויכוננך דכל העשויה בהר סיני נמדכה
אשר ברא אל הים לעשות ראשית פי לעשו כהיום
החוא ואילך כלומ כי הוא ברא כל מין ומין מהנברא
בששת ימי בראשית להיותם עושים הם ומחדשים כל
אחד ואחד במינו עוד כל ימי העולם והנפעל כל אשר
נעשה תחת השמש קהלת ישועות כל נעשה ארץ
יעשה ואשר היה נעשה ליום אחד כחמי עד חצי
המלכות ותעש אסתי ולא נמלטו מענין זה וימחר
לעשות אותו כראשית שפי לתקן אותו וכן לעשות
את יום השבת שמת לתקנו ולשמרו וכן לא עשה
רגליו שמוט ועשתה את צפרניה וכלם שפי תקון
כי גם הם נכללו בענין הראשון וכן יש לפרש כי אינם
יודעים לעשות דע קהלת פי שאינם יודעים לתקן
הרע שעשו בזבח שהם נורו כי אינם חוזרי בתשובה
מה יועיל הקרבן וימ כי מלת רק נכתרת עמו ופי כי
אינם יודעים לעשות רקיע וכן בהסרון מלת רק לא
תעסוק ככל אשר אנחנו עושים פה היו איש כל הישר
בעיניו לכרים פי רק איש כל הישר בעיניו יעשדך
לחקרי קרבנותיו בבנותיו ולא יצטרך להביאם בבמה
גדולה כמו שעתה אנחנו עושי שאין לנו רשו לשחוש
ולהקריב אלא באהל מועד על המזבח והו שאמר כי
לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה המנוחה
זו שילה ואל הנחלה זו ירושלים בלומר קודם שתבואו
אל המנוחה ול הנחלה הוהו הכמות לכם משתעברו
את הדרך וכן מזה ותהת מעשה מקשה יעשה כי
מעשה אינו סמוך למקשה כי הוא בסגול לל מעשה
ומקשה כמו שמש ירח ופי תחת התיקון והחשידה
בלומר תחת תיקון הסער והשוותו תהיה קרחה וכן

אשר פירושם אכיפה וקנין כמו ותעש הארץ וארץ
הנפש אשר עשו בחרן ראשית עשה לי את החיל הזה
לכרים והרומה להם כי חקנין והאכיפה והתקון
הכל הוא מעשה וכן יי אש עשה את משה ואת אהרן
שמוט בלומר שהגדילים ברוחו והזמינם לשליחותו
ולת דעבר גבורת על ידי משה ואהרן ויפה כתב רבי
יהודה שלא כתב בכולם אלא ענין אחד כי כולם ע א
אבל כל אחד יתפרש לפי מקומו אלה לשון הקדוש
אליו והשם כי אין מעשה וחשבון ודעת והקבוץ את
כל המעשים אשר נעשו קהלת ואיש במעון
ומעשהו בכרמל שמוט לל הצאן והבקר שלו לפי
שהארם המתעסק בקנין הצאן כל מעשהו ומלאכתו
עליהם אומר עליהם מעשה וכן יען במחך במעשיך
ירמיה וכן אומר עליהם מלאכה להגל המלאכה אשר
לפני אשר נסתרת שם ביום המעשה שמוט לל ביום
שעושיך בו מלאכה כי אותו היום לל היה והיה מנהגם
שלא לעשות מלאכה בלח כמו שהוא מנהג הנשים
שלונו היום שאינן עושות מלאכה בלח וכן אמר התרגו
ביומא דחולא ועשתה את צפרניה לכרים הגדל
אותם כך פי ד עקיבא כדי שתתגנה בעיניו ולא יקחנה
וגלחה את ראשה כי שיער האשה יופיה ור אליעזר פי
שתסי אותם וראיה לדבריו ולא עשה רגליו ולא עשה
שפמו שמוט ועמן שני הגני עושה את כל מעניך
כפניה בעשות מצרים דרך והפעל הכבד וסם
עשו דדי בתוליהן המה עשו דדי בתוליהן ומקל
ושלא נזכר פעלו אשר עשיתי בסתר תלים יצניך רכל
הסחיטה והכתישה **עשן** ודר סיני עשן כלו
סמנת פעל עבר הציו קמץ וחציו פתח גע
בחרים ויעשנו תלים והתאר ואת הדר עשן שמוט
הואדים העשנים יעשה והשם תגור עשן כהפס
ואפשר שהוא האר בעשן נמלחו יעשה והבערת
בעשן רכבה כהנס בלומר באש גדול שנראת עשנו
מרחוק ובכמוך והנה עלה עשן העיר והנשע ומא
בעשן הכבשן שונות בשש נקודות ידוע ולפי
שהאף והחרון הוא החמימות וכן כנהו באש כי אש
קדחה באפי כנהו גם כן בעשן עד מתי עשנת בתפלת
עמך יעשן אפך בצאן מרעיתך עלה עשן באפו
תלים יעשן אף וקנאתו לכרים **עעק** את
מי עשקתי ואת מי רציתי שמוט לא
תעשק את רעך ולא תגזול יקרא אינו כפל דבר
כי פי לא תעשוק את רעך אם בא ממון רעך לידך
בפיקרון או בהלואה או נתחייבת לו שברו כשישאלנו
ממך לא הכבוש הממון ותאמר לא אחזירנו לך ופיו
ולא תגזול שחוטף ממנו או לוקח ממנו בחזקה וכן
פי לל והביאו ראיה ויגזל את החנית מיד המצרי וכן

דוד יי שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך ו' א' ותערתם
עלי דבריכם "יחוקל" כלום דברתם עלי רברים
עבים והנפעל מכנו ונערתות נשיקות שונא "מסלי"
ומן הענין הזו ועתר ענין הקטרת עולה "יחוקל" פי'
עובי ענין הקטרת ויתכן שהכל ע' א' ענין דבור והענין
הראשון הוא רבוי החפלה "עתי בת פוצי" נפניה
שם אימה ואשר הם בני ארבע אותיות "עבטיט
ואבכיר עליו עבטיט" חקנין "מלה

מורכבת מן עב ומן טיט וכבר כתבתי בשרש טיט
ובשרת עבט "עטיף" ואת העטיף "יקרא"
ולעשלים "ישעי" הוא העבכר בעל
בנפים אשר יעוף בלילה "עבכר החלד והעכבר
יקרא ידוע" עבכיש וזו עכביש
יארנו יסעיה ובית עכביש מבטחו אינה

היא העש הנמצא בבתיים והוא כאורג וכבונה בקירות
ובכותלים "עכשוכ" חמת עכשוכ תחת שפתימו
סלה "תליס" אחד מזוחלי עפר ממין פתן
עקרב נחש שרה ועקרב "לכרי" למעלה עקרב'
במקום נחשים ועקרבים היה אותו

הבעלה "וע' א' איסר אתכם בעקרבים" מלכ' מן
ממיני הקרצים איגילנציר "בלעז" ויש לפרש מזה ואל
עקרבים אתה יושב "יחוקל" או הוא מחענין הראשון
ע"ע כערער בערבח "ירמיה" הוא עץ הגדל
במרכר בארץ ציה ואומרים שהוא הנקל'
בערבי אל כהל הוא עץ הנקרא בלעז מרכי ו"א שהו'
הנקרא בלעז יונברי והמשיח כנסת ישראל בנלות
לערער ואמר פנה אל תפלת הערער "תליס" וכבר
כתבנוהו בשרש עור פי' אתר ואפשר להורות מזה
ותחינה כערער במדבר "ירמיה" כלומר כערער

בערבה וית והו כמגדל ערוער דשרן בשטון
במדברא וית כערער בערבה בערביהא ופי' רבי' האי
זל עכבית הוא קוץ מבחוץ ומכפנים פרי נאבל ונקרא
ערער ול' יונה כתב מזה עוזבות ערי ערוער "יסעיה
כי הנבואה על דמשק וערוער היתה מערי מואב
ונקרא דמשק ערוער לפי שעתידה להיזרז כערער
אפש' שהיה בדמשק גם כן עיר גדול' שמה ערוער לפי'
אמר ערי ערוער הסמוכות לה ואעפ' שהיתה בערי
פי' ערוער היתה בדמשק עיר שמה ערוער והנרה
בערי בני עמון היתה עיר שמה ערוער כמו שכתוב
עד ערוער אשר על פני רבה וכן הוא משמעות הכתו'
מערוער אשר על שפת נחל ארנון "לכריס" ידמה
כי ערוער עיר אחרת היתה ויש לפרש גם כן עוזבות
ערי ערוער על ישראל כי לישראל היתה אותה ערוע'
שלקחות מיד האמורי ולכני גר היתה ולפי שנוערו
יחזיו רצין מלך ארם ופקח בן רמליהו להלחם על

יהודה זכר כנבואת דמשק במפלת מלכות עיר ישראל
כי בזמן אחר היתה מפלת על ידי מלך אשור והרבו
ארץ בני גר ובני ראובן שהיתה שם ערוע' היתה קדם
זה על ידי פול מלך אשור וכן אמר בואת הנבואה
ושאר ארם בכבוד בני ישראל יהיו ערופל ומטה
ננש אל הערפל "סמנת" הוא החשך העבה

עשתר ועשתרות צאנך "לכרי" אמ' שהם נכבו
הצאן וא"ל למה נקראו שם עשתרות
שמעשרות בעליהן שמוכ' את הגבנה והצמר והט' אל'
לבעל ולעשותות "סנפטיס" צלמים עשויים בצורות
עשתרות "נשלמה אות העין" בעזרת המומצא
יש מאין

ובשמו נתחיל אות הפא "פאה

לפאה האחת "על ארבע הפאות" סמנת ומחץ פאתי
מואב "במלכ' קצח כל דבר וסופו יקרא פאה קצוצי
פאה ירמיה דל' מקוצצים ומפוזרים לפאה והפעל
הכבר מזה אמרתי אפאיהם לכריס פי' אפורם בכל
פאה לא תקיפו פאת ראשכם ויקרא" פירשו ל"ל כוף
הראש והוא המשוה צרעיו לאחורי אזניו ולפרחוקו "
פאת זקנך ויקרא הוא שכולת הזקן ויש לפרש מזה
כמו פתהן ועוד נכתבו בשרש פית

פאר היתפאר עליו סמנת "פן יתפאר עלי ישראל
סנפטיס" היתפאר הגרזן על החרב בו אשר
בך אתפאר "יסעיה" והשם כי תפארת עזמו ארתה
תלי' לכבוד ולתפארת סמנת והפעל הוגו' כי פארך
זכית תפארתי אפאר "לפאר מקים מקדשו" יסעיה "
והשם עוד לתת להם פאר תחת אפר יסעיה" ואת
פארי המגבעות "סמנת" פארי פשתים יהיו על ראשם

יחוקל הפאריס והצעדות "יסעיה" הם המגבעות
שהם פאר לאדם כשהם על ראשו ופארכם על ראשכם
יחוקל "חשר יוד הרבים" ענין כיום השבח והיופי
ויתחפש באפר מלכיס כתבנו בשרש אפר כי רחוא
הפוך מן פארי המגבעות ופי' התפאר עלי סמנת הק'
תפארת ושבח לעצמך עלי שתאמר למתי אעתיר לך
וכן אעשה כל פנים קבצו פארור "ישל שם כבול הלמד
ופי קבצו פארור שלא נשאר לוי על הרק וכבבים
אספו נגהם כן פי' מנתם ודונש פי' לשון ובשלו בפרור
והאלף נוספת ופי' קבצו כל שחרות הפרור ואאל עור
לדונש בפי' ואמר כי לא יתכן כדברי מנחם כי הפירוש
יש בין אסיפה לקיבוץ כי לשון קיבוץ לא יתכן אלא
על אסיפת דברים המפוזרים שיקבצם למקום אחד
לפיכך לא יתכן כל פנים קבצו כל פאריס שלא נראה אך
לשון אסיפה יתכן בזה הענין כמו ויאסף רגליו ויאסף
אל עמיו אכסף ידוך ולא יתכן לך קבוץ ידוך טו ד

הכפורים " והשם עשת שז סיר " בשש נקדות לל
כו זה חשן ומא לעשתו שאנן " אינכ בשק עכדו פי
הפסק אמר איוב על עצמו שהוא לפיד בוז וטרם זה
היה לעשות שאנן כלו לזכות ונעם השאנן והשקט
ועתה נכון למעדי רגל וע' א' אולי יתעשת האלה לך
תכה " יתרצה ויתחשב לנו כי תרצין כפחשבה אבדו
עשתנותי " תל " בסגור העין פי' מחשבותיו וחרימות
לו כלשון ארמי ומלכא עשית להקמתיה חשב ורצה
והרגום כי אחרי מחשבותינו נלך בתר עשתוננא ומוח
העין לעשתי עשר חדש " זכריה " עשתי עשר רר
יריעות סמית " והוא אחר עשר ונקרא בן לפי שהוא
מחשבת הסופר וכבר שכרנו דבריו כולן הרקודק " **ע**
ע לא עת האסא המקנה " כראשית " וכבר פרשחיו
בשרש עות " **ע** **ע** כמלך עתיד לכיבוד " **ע**
אינכ . מוזמן " להיות **ע** **ע** היהודים עתיד " אמת
מוזמנים " העתידים עורר ליותן . אינכ . דמזומנים
לעורר אבלם חש עתידות למו " לכר " מה שמזמן
להם לבאמן הפודענות ועתידותיהם שוסית " יסעי'
פה שמומן להם מן הסגולה והחמדה או יהיה פירוש
החוכמה לפי שאמר ואסיר גבילות עמים כי הגבול
וחזמן קיבץ כעגין והפעל הבכר מזה ועתה בשדה
לך " משלי " הוא במפיק כינוי למלאכה שזכר כלומר
חכין וחזמן מלאכה בשדה ואחר תבנה ביתך " **ע**
וההפעל אשר התעורר לגלים " אינכ " המזומנות
לחרכה ולהחכם לגלים " העתודים העולים על הצאן
כראשית ידוע כי הם הזכרים מן העזים ונקראו גם כן
תישים ותגזילים יקראו עתודים ותישי' והקטני יקראו
שעירים ונקראו האצילים והגזילים בזה הלשון בדרך
החשאלה כל עתודי ארץ . יסעיה " לפי שהם הולכים
לפני העם ומנהיגים אותם בעתודי' לפני צאן " **ע**
נעתם ארץ . יסעיה " חשיבת הארץ מלשון
ערכי אל עתאמה חשך ואמ' בו התרגום ח' וכת ארעא
ע **ע** עתקו גם גברו חל " אינכ " עכו וחזקו ואמרו
על הדברים העבים החזקים והדברי' עתיקים
ד' ה' " וס' א' יצא עתק מפוכם " שמואל " הדוברות על
צדיק עתק " תלמי " וס' א' חזן עתק תצדקה " משלי " **ע**
רב וגדול " וס' א' ולמכסה עתיק " יסעיה " פי' לכסות
עב מחסוב וע' א' וצור יעתק ממקומו אינו יסוד ויעתק
והפעל הבכר המעתיק הרים ולא ידעו " אינכ " כלומר
עוקרם ממקומם . ויעתק משם והרה " כראשית " פי'
ויעתק אהלו משם " העתיקו מהם כלים . אינכ " עיקרו
הדברים מהם שלא היו להם עוד דברים לענות " אשר
העתיקו אבשי חזקיה " משלי . כותב הספרים מספר
ל ספר יקרא מעתיק לפי שמעתיק ועוקר הדברי' מספר
לספר ואעפי' שרברי הספ' הראשון אינכ בעתק' ממנו

ורדי הסופר כאלו הוא מעתיק אותם ודתאר עתיקי
משדים " יסעיה . כלומר שנעקרו משדים שלא יזקו
עוד כמו גמולי מחלב . ואזול כתבו כהענין הראשון
כלומר עתיקים ושכנים משדים מרוב חלב שינקו ואין
להם תבונה וע' א' עתקה בכל צוררי תלים " כלומר
נחישנך בעבור כל צוררי המכעיסים אתי
ומרוב כתיחה על הבעס נתישנה וחמרה לובלשון
אדמית ועתיק יומין יתיב ותרגום יסן עתיק ויתכן
לפרש מזה וחזקו עתיקי " **ע** **ע** יעתר אל ש
וירצהו . אינכ " והגבעל ונעתר להם ורפאם
יסעיה " בפתח " ונעתר להם כי בשחו
בו " ד' ה' בחלם ויעתר לו יי' ראשית חזקו והערתתי
אל יי' למתי אעתיר לך " שמואל . תטחור אליו וישמעך
אינכ " וחשם וגלתי להם עתרת שלום ואמת " ירמיה
ענינם רצוי ותפלה וית' ואגלי להן תרע רחוב רצא
ואחזיקן דחזקן בארה חלם וקסו והעות' או המעת'
הוא הסתרצה והסתפלה והנעתר ומי שיתפללו אליו
הוא המרצה ומי' כל התפלה ואני תסח על מה שנהנו
בנתינת שלום במוצאי יום הכיפורים אחר לחבירו
תענה ותעתיק לך תקובל תפלתך וכן אמר הפיש תזכו
לשנים רבות תענו ותעתיקו ואין זרה על דרך לשון
הפסוק כי וכן כח' ונעתר כשם קבל התפלה . ואפשר
שנתנו כן לפי שמצאנו בלשון מענה העונה והנעתר
כאחד כי הנה כתוב ויי' ענהו כי השם ית' הוא העונה
הקודא והצועק והארם הוא בענה כמו שאמ' חן אועק
חמס ולא אענה ומצאנו כמו כן לשון הנפעל בשם ית'
אני יי' בענה לו ועתה אלה לך זה המעם כי עכפ' צריך
פעם כי הפועל והנפעל זה לעומת זה כי זה פועל וזה
פעול ואין יהיה לשון זה נופל על זה אלא דומעם כי
לשון מענה הוא על שני פנים כמו שכתבנו בשרשו
ואחר הוא תחלת הדבור כמו ויען איוב דראשון
וענית ואמרת ושמואל ראה את שאול ויי' ענהו וחשני
הוא השבת הדבור והוא תמצא ברוב וכשאמר כי
הקכה הוא העינה כן הוא לקודא ולצועק וכשאמר
עליו בענה ונענתי הוא בענה לעונה אלה
והוא הקודא והצועק ואפשר כי על ענין זה נהגו פן
בלשון עתרה ואעפי' שאינו נמצא כן למדו מזה כי
ענינם קרוב ודלשון קצר אצלנו ושוב הוא להרחיבו
כדמיון הנמצא בפסוק אך שלא נמצא מדרך לשון
הפסוק מבל' כמו שעשו קצת בני עמינו הנקרא' בשם
פישים בקרובות אשר חכרו והוא חשא גדול עליהם
והסתפלה להם מזכיר עונם ומחדש עון לעצמו המק'
יצילנו ממכשול הלשון לבלתי נכשל בו שוגגים וכן
שאל דוד המלך עליו השלום

לוהשאר וירצאה והמקור מבנין שלא נזכר פעלו
ממנו והפרדה לא נפרדה ופי' ושמותי פדות בין עמי
ובין עמך. שמות " שהפרדות הוא שיפרד וינצלו חם
מן הערוב והוא הפרש והכרה בין עמי ובין עמך
פרן וישע אהלי אפרנו ילדנו. האלף נוספת
ופי' ארמונו ובדברי רבותינו נקרא הארמון
אפרנא ואאל כתב כי האלף שרש והנון נוספת
מענין ואפרת לו מפרן ארם " פרנה ארם " כראשית
נקרא כן לפי שהיו שני מקומות שהיו נקראים ארם
נהרים ואים צובה ולשון פרן בדברי רבותינו אל
שנים ההוא גברא דגל פרנא דתורא מחבריה פירוש
צפר בקר ותרגום ויקח צמד בקר פרנא דתורי ואעפי'
שיש גם כן ארם דמשק וארם בית רחוב שנים מאלה
קרובים זה לזה לפיכך מזווג אותם שנים וארם אשר
מעבר הנהר והו ארם נהרים ויש מפרשים פרן ארם
שדה ארם וכן יקרא בלשון ישמעאל השדה פרן וכן
כתב אאל וכתב אפרנו בשרש אפר מן ואפרת לו
פרע פדעהו מרדת שחת אינכ " כמו פרהו " **פרר**
ואת הפרר " ואת ראשו ואת
פררו ויקרא " פי' חלב וכן אמר התרגום
וית תרביה ואמרו רזל מלמד שהיה חופה הפרר את
בית השחישה ומעלהו וזהו דרך כבוד שלמעלה
פה מי שם פה לאדם " שמות " ידוע ופי' להלחם
עם יהושע ועם ישראל פה אחד " יקטע
בעצה אחת ובהסכמה אחת ובסמוך הוכרה התא
ביוד כי פי יי דבר " וישם פי כחרב חדה " יטעיה
היוד למדבר בעדו ויוד השרש נפקדת שלא ירזן
בלשון לקבץ שני נחים רפים ושניהם אית אחת ולומר
פיי בהנעת החיוד הראשונה כבוד גם כן על הלשון
ואמר על הדבר ועל המאמר פה אשר ימרה את פיך
יקטע. על פי וי יחנו. כמדבר " הן אני כפיך לאל
כלו הגני נשפט עמך בעבור האל במאמרך שאמרת
כי לא איש כמנוני אעננו נבא יחדו למשפט והגני איש
כמוך מחמר קורצתי גם אני וקראו גם כן לשפת
הבגד העליונה מקום שמכניס וראשו בה הנקרא
בדברי רזל בית הציאר על פי מדותיו הלוי " שפרה
לפי כפי תחרא " שמות " וכן קראו לחודו של חרב
לפי חרב ולה שני פיות הפא בצרי לל שהיו לה שני
חודים מזה ומזה והבליעו הנח ברגש והפא בחרק
ואמרו חדה בחרב פיות. מסלי. ובהבפא הפא חרב
פפיות " תלוי " ובא הקבוץ בלשון זכרים והירחה
הפצירה פים. שמנל " פי' פצירה שיש לה פים רבים
ותרגומו שופינא לימא בלעז ואאל פי' פצירה לשון
רבו פצירה פי' רבת הפיות לשון ופציו בו שהוא
דבוי דברים ותחזונים ונשתמשו בו עור על שער

חדברים " לחם לפי השף " איש כפי אברו " כראשית
כשעור הטף כמו שיאכלו. איש כפי עבודתו ולפי
העלות העני כמדבר " על פי הדברים " שמות. לפי
דברי. מלכים. לפי שכלו. מסלי " והיו נאפי שנים
ברוחך אלו " מלכים " שיעור שני חלקי רוחך לרדת
לו פי שנים " לכרים " שיעור שני חלקים " פה אשליך
לכט גורל " יקטע " ואתה פה עבוד. זכרים. היה
ואימר עד פה תבא. עד הנה. ונכתב בא"ה ופא ישות
בנאן גליך " אינכ " ואאל פי' אחר שימר לים עד
זה הגבול תבא קרא לשפת הים ואמר ופא ישות
וילחם בנאון גליך ויפה פירש ונכתבו מהם דבים
בוו שנים שלחנות מפו. ואתיקהא מפו ומפו. יחוקל
וזולחם ומלת איפה פרשתיו בשדש איף **פת**
על כן תפוג חורה " חכקוק " ופג לבו " כראשית
והנפעל נפוגותי ונדכיתו תלי " והשם אל תתני פוגת
לך ונסמכה המלח על למד חשורו כמו השבוי באהלי
וחשם עוד בתוספת הא מאן הפוגרת ענין רפין
וחלשות ובדברי רזל וניחוש דילמא פינא דענייהו
דצבורא כלומר שמא תחלש דעת הצבור ועוד
אמרו גוף קשה יין מפוגו כלום כחלישו ומסיר כוחו
ותרגום וריחו לא נמר וריחה לא פנ כלום שלא נחלש
ריח היין **פוח** עד שיפוח היום " והפעל
הכבד הפיחי בני יולו בשבוי " פחים
ענין נפיחה וישלפרש מזה הענין וכל צורריו יפיח
בהם " תלוי " כלום שלא יחשוב אותם לכלום. באש
עברתי אפיה עליך " יחוקל " כמו שנופחים באש
כדי שתבער ומזה הענין פוח הכבשן " שמות. כלו
נפיחת הכבשן והוא הנקרא בלשון רזל רמץ דשקלוב
בלעז ומזה נקרא הדבור בלשון הזה לפי שהוא נפיחת
הפה ויפיח בזבים עד שקר " מסלי " כלום מי שידבר
כזבים בדברים בעולם כן יעיד עדות שקר בפני
שהודגל כזבים ויש מפרש מזה יפיח לו " תלוי " **פוח**
כלום מי שידבר לו אמרות יי אמרות טוררות
אשיתנו בישע ואפשר מזה השרש ויפח לקץ " הנקוק
זכבר כתבנוהו בשרש יפח והענין אחר וענין אחר
פח יקוש " יקטע. הפח נשבר. תלוי " צנים פחים
בדרך עקש " מסלי " ומטר על רשעים פחים " תלוי
על דרך ההשאלה כלום יביא עליהם דברים שיכשור
בהם כמו שיכשל הנלכד בפח ויתכן שהמט שרש
והיא כמו פחם לפי שאמר אהרני אש נפרית והפעל
הכבד מכנו ופיח בהם יפיח לו פי' כי שהרשע יפיח
לו ויסבב ללכדו והוא העני אף אני אצילנו מירו
ואשיתנו בישע. יפיתו קרויה " מסלי " הפח כחידים
כלם " יטעיה " כלום שילכדו אתם כלם ויטמינום
בהוד. כיוחביאום שם כמו שאמר אחריו זכברתי

ויקבץ רגלי והכין להיות מזה השרש מסע: פארה
יסעיה "בשרק ותארבנה פארותיו" יתקל " בחלם
כמו סעף סעפותיו והפעל ממנו לא תפאר אחריו "
דכרים " והוא פתח להבדיל הענין כלומר שלא הטול
כה שגשאר בפארות ורזל פי' לשון פאר שאמרו שלא
תפול תפארתו ממנו ואפשר שנקרא הסעף הגדול
והגבוה פארה לפי שהוא פאר האילן ויפיו ואפשר
כי שרש פארה פארותיו פרה כמו שכתב ל' יהודה
האלף הקודמת לריש כמו זו המשך ויהיה פארה שם
מגחי הלכד בשקל ולרבר על " תועה ואעפי' שבא
בסעף פארה בשרק והשדק והחלם אחרים במשקל
ואין ראיה שיהיו כזה השרש מפני האלף הקודמת
לריש כי במעטים מהם יבא זה כי הנה נכתב ותשלח
פראוה " יתקל " הריש קודמת לאלף וכן פארותיו
חרוב נכתבו הריש קודם האלף והמטרה תבא עליהם
כי שנים נכתבו אלף קודם לריש ותארבנה פארותיו
ותחת פארותיו ילדו " יתקל " ושאר ריש קודם לא'
התאמה חנטה פניה " סיר " הם התאנים שלא
בשלו כל צרכן ואמרו רזל הפגים משחריו
ועיר אמרו תנו רבנן פנה שטמנה בתבן פי' התאמה
שלא בשלה כל צרכה באילן וטמנה בתבן להתבשל
שם ואפשר כי שרש המלה פיג או פג לפיכך נדגשה
פגול הוא לא ירצה " ויקרא " ומרק פיגולים
כיהם " יסעיה " הוא הכשר שנשתנה ריחו
ומראהו וכן אמרו רזל פיגול טעון צורה כלומר שאינו
נשרף עד שתעדר צורתו " פגע ויפגעו בו מלאכי
אלהים " ויפגע במקום " רמזית י נפגעו בו
כמדכר " כי תפגע שור אויבך " שמנת " ופגעו הרוב
עמוס " פן יפגעו בכם יהאשע " ענין פגישת ומורו
הענין ופגע הגבול בתכיר " ואשר יפגעון מצפון "
ופגע אל הנחל " יהושע " ומה עוד לפי דעתי פגיעת
את שש ועשה צדק " יסעיה " רזל " כי מתחלה פגעת
ומצאת מי שהיה שש ושמת במצותיך ועושה צדק "
והוא רמז לאברהם אבינו ושאר הצדיקים
אחריו שהיו זוכרים אותך בעת חבכם . במדותיך
הידועות שהם חנון ורחום ארך אפים והפעל הכבד
אם לא הגעתי בך בעת רעה ובעת צרה ארת האויב
וכנגד ישראל ידבר כמו שאמר חילך וכל אוצרותיך
לבדאתן וחשם ואין פגיע רע " בסגול הפא ובתוספת
מסלמה שמתני למפגע לך גש נגעבו " סמוט " לפגע
בכהני " פן יפגענו בדבר או כחב " פן תפגעון בו
אתם " ענין פגיעה בחרב באדם להמיתו ויחכן להיות
כזה הענין נקם אקח ולא אפגע אדם " יסעיה " בחסרון כח
הדמיון ל' לא אפגעם בשאר אדם אלא שאקח נקמתי
שלמה בהם והביא ל' יונה בענין זה פגעת ארת שש "
וע א' אל תפגע בי . יפגעו נא בי צבאות . ומה נועיל
כי נגיע בו ופגיעו לי בעפרון בן צוחר . והפעל הכבד

הפגיעו במ'ך לבלתי שרוף את המגלה וישתומם כי
אין מפגיע . ויצו עליה במפגיע חינוכ כלום יצוה על
עב המטר שחמטור בחפלה שמתפללין בני אדם
וכבר פירשתי בו פ' אחר בשרש אור ולפושעי' יפגיע
ענין תחנה ובקשה והביא ל' יונה בענין זה אם לו
הפגעתו בך כלומר שאשימנו שיבקש ויחזקן לך וכן
דעת רוב החפרשים וכנגד הנביא ידבר יבן יבן עתיד
לפרש הפכוק בשרש שאר ואמרו מזה ולא אפגע אדם
כלום לא אקח בקשת אדם ותחנתו עליהם וכן מפרשי'
פגעת את שש ועושה צדק כלומר היית מקבל פיוס
הצדיקים ובקשתם ואומר כי העותר בלשון פגיעה
חוא קשור עם בית בנעתר כמו ואל תפגע בי וחבירו
או בלא קשור והוא חכו הגעור כמו כי אין מפגיע
ולפושעים יפגיע וחביריהם אבל כשהוא קשור
בלא בית הוא נופל על הנעתר כמו ולא אפגע אדם
פג רב הפג " עמוס " בשש נקדות " כפג כובס
יסעיה " וכבר פג עמוס פגרים מתים " יסעיה
ופגריכם אתם יפלו " כמדכר " על פגרי גלולוכ " ויקרא
ידוע ופי' פגריכם אתם אמר אתם לבאר כי אם אמר
ופגריכם לברו יוכן ממט פגרי בניהם לפיכך אמר
אתם הפגה הוא הגוף בלא רוח אשר פגרו מלכת אחר
דוד . סמוט " פי' נחלשו והיו יגיעים ולא יכלו ללכת
ויהיה פגרו כמו ופתחו שעריך שהחרק במקום שרק
אוייהו בנין פעל בעצמו ויהיה עומד או יהי יצא ופי'
פגרו עצמם כלומר הראו עצמם נחלשים ואעפי' שלא
חיו כדי שלא ילכו כי היו ידאים ובחרו לשבת על
הכלי יותר מלכת ודומה לו בדברי רזל יומא דמפגוי
רבנן אמרי האידינא יומא דשפמי כלומר היום שהיו
נחלשים התלמידים ויגיעים מן הגירסה ולא היו יכולים
לבא לבית המדרש היו קורין אותו היום למשל יומא
דשפמי כלומר יום בטול כמו המגלח חשפם שהיא
בבטל שאינו נוטל שכר על תקון השפם לבר כי אם
על תקון הראש או הזקן **פגש** כד המחנה
הזה אשר פגשתי . גלאסית . והפגש אותם
סמוט " כי יפגשך עשו אחי " נרתסית הגימל בקמץ
מעמדת ורפה " ויפגשוני " שמנת פגוש דוב שכול
באיש . והנפעל עשיר ורש נפגשו . מסלי " והבכר
יומם יפגשו חשך . חינוכ " ענין ענין נגיעה פרוץ
פודה בשלום נפשי " והוא יפרח את ישראל "
והשם פדות שלח לעמו " ומ' א' ויקר פרוץ נפשים "
קליס " ובכם את כסף הפדיוס " כמדכר בפרט שלשם
ומ' א' ואת פדויו השלשה " כמדכר " שהאחר ממנו
פדויו בשקל כסוי עור חחש והנפעל והפרה לא נפרחה
ויקרא " והפעל הכבד אשר לא יערה והפרה . ופירוש
והפרה שהוא יסיע בפדיונה כל' שמגרע בפדיונה
מכפר השגם שהיה אצל כאלו שכורה אצלו ותתן

הנפרד מסנו פותח ובהסמכו לכנוי פתחן והוא כנוי
לערוה ויא כי הוא כנוי לענבות **פזן** ויפזו זרועי
ידיו כראשית ויתחוקו מפזו ומכרכר סמוט
מתחוק ורוקד כי כן דרך הרוקדים לחזק אזור מתניהם
בעת ריקדתם תשית לראשו עשרת פז תלס הוא
חזק הטוב המזוקק כי יותר הוא חזק המזוקק והפעול
ממנו זחב מופז מלכיס בלו מזוקק ומוהזק ובאלף
נשפת ומתניו תגודים בכתם אפז לכיל ויש לפרש
מזה ויפזו זרועי ידיו **פזר** שהפזרה ישראל וימיה
הנפעל נפזרו עצמינו לפי שאול והכבר פזר
נתן לאביונים פזרת אויבין תלס ותפזרי את
דרכיך וימיה כפרד כאפר יפזר תלס יש מפזר
ונוסף עוד מטלי מפחר ומפורד אסתר ענין
כלם החפצה **פחד** ופחד ורחב לבבך פחדו
בציון חסאים יטעיה שם פחדו פחד תלס
ופחדו אל יואל טובו הנשע פי שיפחדו וידאו
ממנו וינהרו אליו ואל טובו ועל זה הודך ופחדו
ורגזו על כל הטובה ועל כל הש יום אשר אנכי עושח
לת וימיה והשם פחדו פחד לא היה פחד וכו' פי
לא ויה פחד כמותו ופחד יצחק היה לי מי שמפחד
יצחק ממנו היה עמי וחתו שאמר וישבע יעקב בפחד
אביו יצחק כראשית במי שמפחד יצחק ממנו ואמ'
ענין זה ביצחק לפי שפחד מהשם ומסר עצמו בדבר
העקידה וקבוץ השם קול פחדים באזנו אינך והשם
בהא הגקבת פחדו ולא פחדתי אליך וימיה והפעל
תכבר אשרי אדם מפחד תמיד מטלי ותפחד תמיד
כל היום מפני חמת המציק יטעיה וכבר אחר והוא
יצא מדוב עצמותי הפחד וענין אחר גידו פחדו
ישודגו והם אשכיו אינך ותרגום מרוח אשך מרים
פחדין **פחה** לחם הפחה כחמי הפא בסגו והוא
מן הדגושים לולי החית העלולה לקבל דגש
וחחא לנקבה והוא למד הפע נגרעה ובא בהא הגקבה
ואעפי שחשם לוכר והנה כפדונו במשקלו בשם
המספר ששה ובשמות בני אדם נמצא לוכד שש עם
הוא כמו לבנה תגכה חוסה חופה בלגה וזולתם וחחא
באלה השמות היא נוספת לא שהיא סימן לנקבה
ובסמוך נפתח כל פחת יהודה מני והוא מלדע
ובא כן בתיו גם בלי סמיכות ואך תשיב את פני פחת
אחת עברי ארבי הקסנים יטעיה ובא אחד מלעיל
אמר אל זרובבל פחת יהודה מני והכינוי הקריבו
נא לפחתך מלאשי והקבוץ פחות וסגנים יחוקל
כלם חסר ממנו למד הפעל ועקרו כמו שאמר במקום
אחר על פחות עבר הגהר להיות פחס בארץ יהודה
נחמיה משפטו פחדו כמו וצורם לבלות שאול
שמשפטו וצורתם וענין פחה כמו נגיד

פחז אנשים תקים ופוחזים סמטס פי קלים
כלומר קל ידעת וכן נביאיה פוחזים והשם
פחז כמים אל תוחר כראשית כלומר תנועה וקלות
היצד היה לך כמים הקלים הנגרים לפיכך אל תוחר
לא יהיה לך יתרון והשם במ' א' בשקרויהם ובפחותם
ימיה ר"ת רקים ופוחזים סריקין ובסירין פי נכזים
תרגו כידבר יבוה כסר **פחם** ופעל בפחם יפענ
פחם לגחלים מטלי הפא בסגיל ידוע **פחת**
אל הפחת הגדול סמטל הוא שם במשקל
א"ץ ונפתח מפני החית והקבוץ באחת הפחתים
סמטל הפחיה ושוחה ותרגום כי כרו שוחה ללכד
ארי כרו פחית פחתת היא מקרא חסרון ולולי
נשתמשו הרבה בזה הלשון באמרו אין פוחתין את
הנר מפני שהוא עושה כל האמרו עוד לא פחת ולא
יתר **פטר** אדם פטרה וברקת סמות פטרת
כוס אינך אבן מתאבנים היקרות ואמרים
כי היא אבן ידקה וכתב ליונה כי היא הנקראת
בערבי זמיד **פטור** ופטור מפני שאול סמטל
עומד והפעל העובר כי לא פטר יהודיע
הבחן את המחלוקות ד' ה' פי לא שלחם ולא התירם
ללכת אבל עבכם כמו שנאמר באי השבת עם יוצא
השבת וחלשן הזה מורגל במשנה פטור ותמורינו
חייב וכן יתפרש פטורים כי יומם ולילה על ידם
במלאכה ד' ה' פי פטורים משאר מלאכות כי
במלאכת השיר היו מתעסקים יומם ולילה והיו יושבי
בלשכות פוטר מים ראשית מדון מטלי והפעל
תכבר יפטירו בשפה תלס והשם פטר כל רחם
בשש נקרות ובהא הגקבה פטרה ובסמוך פטרת כל
רחם כמלכר ענין השלוח והפתיחה ותרגו והאנשי
שלחו ובריא אתפדו ותרגום ושלח רצוצים חפשים
ופטרו ראניסין בני חדק ופי פוטר מים כמו הפטלה
המים והפתח אותם תולה שהם נגרים שלא יוכל
אדם להשיבם כן ראשית המדון יפטירו בשפה ושלחו
בשפה הרבדים ויפתחו אותם ולפי שהבכור הוא
שלוח הדחם ופתחתו והבקעו תחלה נקרא כן וכן
ופטרו ציצים מלכיס שפתחו בהם הציצים והפרחי
פטש וכפשים יפתץ סלע וימיה הוא המקבת
הגדולה **פיך** ופיך שגידים מי ידוע מטלי
אם כפדו לחם שוע ענין איד פים
ועש פימה עלי כסל אינך הם הקמטים
שנעשים בבטן האיש השמן ותרגום ועבר דטבא
עליו כפלא ותרגום נהפך לשדי אתהפיך לרשבי
פכה ודגה מים מפכים יוצאים יחוקל ומורה
הענין נקרא הצלחית פך השמן לפי שמצויא
ומריקים השמן ממנו **פכר** בני פכרת הצבים

כדאם החבאונו פי באיתם החורים שנטמנו ובכתי
כלאים שהחבאו שם ילכדו וע' אקרוב לזה רקיעי
פחים " במלכך " וירקעו את פחי הזהב " סמות " פי
כסוד לנדש בלעז ונקראו כן לפי שהם פרושים כמו
הפח **פוך** כי תקרעי בפוך עיניך " דמיה " וחסם
בפוך עיניה מלכיס" הוא הכחול
השחור מרביץ בפוך אבניך " ישעיה " אבני פוך ר' ה'
אבן יקרה שענינה כעין הפוך ואומר שהוא שקורין
לה בלעז קרבנקלי או ליל על הפוך עצמו כי גם הוא
אבן **פול** ופול ערשים יחוקל " ידוע
פון נשאתי אימך אפונה " תלס " הנכון והישר במלה הזאת שהיא גזורה ממלת
פן ומענינה לל הכבדתי עלי אימך שאני מפחד
תמיד ממך ואומר פן יקראני כך וכך על העונות כי
כל אדם מפחד אומר בלבו פן יהיה זה וזה או שמא
יהיה כך וכך ואפונה רובטי בלעז פן בחרב אצא
במדבר " ארח חיים פן תפלו " מטלי " פן יפקד עליה
ישעיה " פן ישלח ידו " כראשית " כלם ענינם שמא
ופי פן תפלו בתמיהה כלו' תחשב שמא תפלו ארח
חיים לא תעשה אלא נעו מעגלותיה לא תדע כלום
לא תרגיש בדבר עד שינועו מעגלותיה אל מות שפי'
שלא " פן תשיב את בני שמה " ראשית " שלא תשיב
את בני פן תמות **פון** פן נפוצ " כראשית
יפוצו מעיינותיך חוצה
מכלי רועה " יחוקל " הך את הרועה ותפוצינה הצאן
עוד תפוצינה ערי מואב " וכריה " פרצו בעם סמול
ותנפע אשר נפוצתם בס " יחוקל " והוא בחלם והנפע'
הכבד מאבידים ומפיצים " ירמל " עלה מפיץ על פניך
כמוס מפיץ וחרב " מטלי " הפץ עברות אפך אינך
ויפץ יי אותם " כראשית " יפיץ ענן אורו " אינך
וכן ופץ העם בכל ארץ מצרים " סמות " פעל ונצא
והמפיץ הוא פרעה שהכריחם לפוץ לקושש קש
ואפשר שהוא פעל עומד וכן ופץ העם מעליו סמול
והפעל המרובע ובפטיש יפוצץ סלע " דמיה " ומה הפעל
ממנו ותפוצצו הרדי עד " חנקק " ואמרו
כי מפיץ חרב הוא שם הפטיש שיפוצץ הסלעים
וחסם הפיצה בפלס תקומה תשובה והקבוץ תפרצות
ובא בתלם ופיצותיכם ונפלתם בכלי חמדה " דמיה
והתי בחיר " שלא כבנהג ובא במהו בחוק דתיו
אם לא שיהיה לטוב שהיה ראוי שיהיה ופי' למרה
שאמר כי בלא ימיכם לטכוח ובלאו גם כן ימיכם
לכא הפיצותיכם כלום באו ימיכם לטכוח ולגלות
כלם ענן פוזר ואמר בשבירת הסלעים וכפטיש
יפיץ כי יש שבשירת הסלעים יפוצצו שברי
הסלעים הנני והנה ופעל כבד ממנו כפול הפא והלמד

ואחו בערפי ויפוצצוני " אינך " ה' ייב נכזה כפוך " וימיה
נפצים אל ההרים מלכיס " כתבנו בשרש
נפץ **פוק** בקי פליליה יסע " והשם לפוקה
ולמכשול לב סמול והפעל הכבד יחזקום
ולא יפיק " דמיה " והשם ופיק בדרים כמוס " ענינם
ענין מכשול ות' פקו פליליה בפליליה כלומר בשלו
במשפט וענין אחר הפעל הכבד והפעל לרעב נפשיך
ישעיה " פי' הוציא אליו נפשך ורצונך וממו אל הפך
תלס " אל תרצא מחשבתו ואל תשלימנה ויפק רצון
מסלי " ויוציא רצון מיי מפיקים מזן אל זן " מרציאון
ממין זה אל מין אחר כלומר לרוב מלא הזויות מיני
החבואה וזולתה מוציאים ומציאים מין זה אל המין
האחר ומטריבים זה על זה ויש לפרש מזה ולא יפק
ויהיה פעל עומד כלומר שלא יצא ממקומו **פוך**
הפעל הכבד יי הפיד עצת גוים " תלס " את
בריתי הפי " כראשית " מפר אותות בדים " ישעיה " לך
הפרה את בריתך " מלכיס " וחסדי לא אפיר מעמו
תלס " ואם הפך יפר " ואשח יפרנו " במלכך " ושל
אזכר פעלו ממנו גם בריתי תופר את דוד עבדו
דמיה " ענינם הביטול וענין אחר כפעל כבד " אחר
אתה פודרת בעוזך ים " תלס " וההתפעל פוד התפורר
ארץ " ישעיה " והפעל הכבד ממנו כפול הפא והלמד
שלו הייתי ויפרפרני " אינך " ענין הריצוץ והשבר
ויש מפרשים מזה לחפור פרות ולעטלפי " ישעי " פי'
לחפור בקעים וחפירות וכבר פירשנו הפסוק בשרש
חפר ומה הענין נקרא הגת פורה פורה דרכתי לברי
ישעיה " לחשוף חמשים פורה " מני " לפי שדורכים
ודוצים הענבים או הזתים בתוכה וית פורה דרכתי
כבעוט דמתבעוט כמעצרתא תרגום חמשים פורה
גרבין דחמרא הפיל פור הוא הגדול פי עמו והקבוץ
וימי הפורים אסנך **פוש** ופשו פרשו
חנקק " כי תפושו כעגלה דשא ימניה
ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק " מלכיס " ענין דיבוי
ואפשר שיהיה כהענין הזה פישון נקרא הנחל שהוא
כן לפי שמימיו רבים או מרבים ומגדלים יותר משאר
הנהרים ובענין זה אמרו רז"ל למה נקרא שמו פורה
שמימיו פרים ורבים חדקל שמימיו חדים וקל' והנפע'
נפשו עמך על ההרים " כמו " וית ענין פוזר את הברד
עמך והים לא ידע בפש מאד " אינך " ואעפ" שהיא
פתח ימצאו במוהו מנחי העין כמו שכתבנו בחלק
הדקדוק וענינו לא ידע אויב לרב מאד בדרמיה השם
ובמשפטי לפיכך הוא מתקצר ומכביר מלוי " פוזר
והפוזרות לדלתות הבית " מלכיס " הוא כמין כוס ג'טן
של ברזל שיסוב צור הדלת עליה כמו שאמר במשנ' **פוזר**
הפוזרה שהתח דהציר ומהו פהתן יערה " ישעיה " כי

הנקראת רכב "פליח דבליה" שמנא "חתיבת דבליח
כפליח הרמון" שירים בקע הרמון פליח ופליטו
פליטתיהם יחוקל "והתאר ויבא הפליט
בראשית ופליטו פליטתיהם" ופליטו הגוים יסעיה "כי
אמרו פליטו אפרים" סופטים פלי הפחותים שבאפרי
היו אומרים אתם גלעד מה אתם חסובים ברדף
אפרים ובתוך מנשה ונקראו הפחותים פליטים כי הם
כמו פליטי הגדולים והחשובים וכן לפי דעתי פליטי
הגוים הפחיתים להכרית את פליטו אלה כחוק ובצרי
ושלחתי מהם פליטים יסעיה "בגוי פליטים במדבר
פלי שהיו בורחים לחמלטאם ויכלו והפעל רחב
תפלטני מריבוי עם פליטת נפשי מרשע חרבך ומפליטי
לוי והוא קל רני פליטת תסובכני כלה תליס" והסם
המחנה הנשאר לפליטה בראשית ופעל כבר אחר
ויפליט ואין מציל יסעיה" הכל ענין הצלה והמלטה
ופליטי ויבאו ויבאו ואין מציל מידו וע' א' קרוב לזה ותסג
ולא תפליט ואשר תפליט להרב אתן מיכה ענין
השלכת העובר בלידה וכן על און פליט למו כלומר
השלכה והרחקה להסודומה לו בלשון רזל נדרה
שפליטה שכבת זרע ותרגום ויקא את יונה ופליט ית
יונה והצבון בעיני לפרש על און פליט למו מהענין
וראשון והוא כדרך התמיהה פליח ומחוק בפליח
פליט בשש נקודות והוא מטח! המשענת
וכפיה תמכו פליח" משלי" המטה שטוות בו הנשים
הציפליח ירושלים" סוד הציפליח קעילה לפליח
עוה" מחוז" ותרגום כל חבל ארצוב כל בית פליח
שרכונא וכן תרגום שלשת הנפת תלתא פליחין
פליח יסוד מעגל צדיק תפליס" יסעיה" פליח
מעגל הגלוי" משלי" פליח נתיב לאפו
תליס" ענינם יוסד המעגל והנתיב ומזה ושקל בפליס
הרים יסעיה" והוא בשש נקודות והוא יוסד המאזנים
והוא מה שתופש בידו השקל שלשון המאזנים
בחוכו ויש מפרשי כי נקרא פליס מטה ברזל ששוקלין
בו והוא מסומן בסימנין לרעת המשקלים ותולין על
מקדת הסימנים אכן המשקל וידוע הוא פליח
ועמודיה יתפלצון" מינכ" והסם פליצות
בעתתגי" יסעיה" ענין אימה ורעה וברדך בגוי
ללעג אשר עשתה מפליצת לאסרה" ויכרת אסא את
מפליצתה" מלכים" תפליצתך השיא אותך ירמיה"
כמו עצבים שהוא כנוי ללעג הפסילים וכן ובאימים
יתחוללו או פלי תפליצתך השיא אותך גאותך וכנרת
הגאון בלשון אימה ורעה ללעג כפי הפך הגאון
האימה והיראה פליח עפר התפליסי מיכה

פלי בעפר והתפליטו ארירי הצאן" ירמיה" ענין
התגלגל והתכסית בעפר ובאפר פליח מפליט
עב מינכ" כמו מפרשי עב ויש מפרשים
משקלי מן ושקל בפליס הרים פן כחרב אצא לקראתך
במדבר פן אמות עליה" בראשית" כבר זכרתים
בשרש פון ואציל כל פנה תארב" משלי" על ארבע
פנותיו שמנת" עובר בשוק אצל פנה" משלי" והוא
במפיק עקרו פנתה או יהיה משקל אחר בלא דוא
הגקבה פן והקבוץ ממנו עד שער הפנים" זכריה"
היתה לראש פנה" תליס" ענין זוית ולפי שחוק
הבית הפנות אמר על המגדלים החזקים פנות על
הערים הבצורות ועל הפנות הגבוהות כפניה" ולפי
שפנות הבית מן האבנים הגדולות כנה דואנשים
תגדולים והאצילים בפנות גשו הלום כל פנות העם
שמנא" ויתיצבו פנות כל העם" סופטים" וירצון
היות פנת פנות משרש פון לפיכך נרנשו פון
ודחוק מפנינים מברה" משלי" אדמו עצם
מפנינים" מיכה" כלומר שעצמם אדם יותר מפניני
הם אבנים יקרות פון וחשי מנית ופנג דביש
יחוקל" יש אומרים שהוא שם מקום וכן
ממת והתרגום אומר וקוליא וקוליא בדברי רזל הוא
עשב מירקות השדה הנאכלים שאמרו מערבין
בקוליא ויוסף בן גוריון אמר כי פנג הוא הצרי הנקרא
בלסמי והיה נמצא ביריחו והנה אמר בפסוק וצרי
והצרי מפרשים אותו שמן אפרסמון שהוא הנקרא
בלסמי פנה כי פנה אל אלהים אחרים" דברים
כי פנו אלי עורף ולא פנים" ירמיה" ובבל
אשר יפנה ירשיע" שמנא" הואיל ופנו ב" מינכ"
פנה אלי וחגני" תליס" אשר לבכו פונה היום לכה
ויפן וידר משה" שמנת" ופן בנימן אחריו" סופטים
פנו לכם צפונה לפנות ערב" דברים" כשהעירב
פונה ובא לפנות בקר" שמנת" כשהבקר פונה ובא
והסם ומעלותהו פנות קרים" יחוקל" בשקל לכנות
ימינו והפעל הבכר הפנה עורף מראב כוש" לא
הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים" לא החזירו להם
פניהם וכן ומניס נסו ולא הפנו" ירמיה" אשר מפנת
צפונה" יחוקל" בהפנותו שכמו ללכת" שמנא"
ויפן זנב אל זנב" סופטים" ושלא נזכר פעלו ממנו
נוסו הפנו העמיקו לשבת יושבי דדן ירמיה" ואינגו
ציווי כאשר חשבו אנשים כי לא יתכן ציווי מזה
הבנין רק הוא עבר ופלי כך אמר כנגד עשו נוסו יושבי
דדן כי כבר הפנו אויבתם לבא עליכם והעמיקו לשבת
בארצכם ולגרש אתכם ולהגלותיכם ואאזל פלי כאשר
אמרו להם נוסו הם הפנו והעמיקו לברות וחרחיקו
מקום שבתם שלא תשיגם יד האויב וכן ירפרס

מלכה " הביאו לינה ולא ידעתי למה כי הוא משמות
עברי שלמה נקרא כן על ענין ידוע אצלם כמו שנקראו
כלם איש על שמו בענין מקרה מן המקרים אצלם
פלל ראה פניך לא פללתי " כראשית " לא עשיתי
משפט ודין בעצמי שאוכל עוד ראה פניך
ועמד פנחס ויפלל " תלים " עשה המשפט שדקר
זמרי וכזבי בת צור ופללו אלהים " שמעט אשר פללת
לאחותיך " והנני לדעת ליהודה " ונפלל חלל
יחוקק " והתאר עם יוד היחש והוא עון פלילי . אינו
הקבוץ בנפול יוד היחש והוא עון פלילים ונרצח
בפלילים . שמות " והשם עשו פלילה " וביוד היחש
פקו פלילה " יסעיה " ענין הכל המשפט והדין ופירו'
ופללו אלהים . שמעט " אמר אם יחטא איש לאיש
ופללו אלהים כלומר ישפטנו הדין והצדק ונקי מיד
חברו בצוותו מה שיתכן לו לעשות אי עשה פשרה
ביניהם אבל אם לוי יחטא איש מי יתפלל לו כלומר
מי יהיה נזקק להשפם עמו ולומר נעשה ביניכם דין
כך וכך ואמר לשופט בלשון התפעל שהוא הפעול
זכן אמר ונשפטתי אותו בדבר וברם בהשפטי אתכם
לענייכם לפי שהשופט יזוהר הטענות ומראה טענת
כל אחד לחברו כאלו הוא נשפט באמרו רברי
הנשפטים ופ' אשר פללת לאחותך אמר גם את שאי
כלמתך כי את שפטת לאחותך בתחלה כשהחלרה
להרע היית שופטת אותה על חטאתיה ועתה הרעות
לעשות ממנה וחצדקי אותה בחטאתיך אשר הרביר
ממנה ואמר על החחנה והבקשה בכנין הרפעל
ויתפלל אברהם אל האלהים . כראשית " והתפלל אל
הבית " מלכים " ויתפלל בערך וחיה " כראשית והשם
תפלה למשה " תלים " שמעתי את תפלתך " מלכים "
לפי שהמתפלל יבקש ממנו שישפטנו כרחמיו ולא
יפנה לרוב הרעות שעשה כי המשפט הוא שיעזוב לו
מעונותיו ולא יזכרם וכלם כמו שאמר הנביא יסרני
" אך במשפט אל באפך פן תמעיטני **פלא** כי
יפלא ממך דבדך " לא נפלאה היא ממך " דברי
נפלאה אהבתך לי " שמעט " והוא בשני נימני הנקבה
כמו החכאת " נפלאים מעשיך " ולא הלכתי בגדולות
זכנפלאות ממני " שיחו בכל נפלאותי " וגברת
כבעלי ההא אורך על כי גוראות נפלאתי " תלים "
והשם עושה פלא " שמות " בשש נקדות ותירד פלאים
מיכה " והקבוץ בלשון נקבות פלאות ערותיך " תלים
קץ הפלאות " דניאל " ובחוספת מם מפלאות תמים
דעים " אינו . והתאר פליאה דעת ממני . תלים . כמו
שיאמר מן שריר שרירה ומן פליט פליטה ומשקל
אחר התאר פלא יועץ " והוא כחמש נקדות והפעל
הכבר הפליא עצה . יסעיה " כי חפלא חסרו לי . תלים

אשר עשה עמכם להפליא " יוש . הפלא ופלא " יסעיה
והתפעל ותשוב התפלא בני . אינו " ענין פלא ידוע
ומזה הענין והוא פלאי " סופטים . והוא שם רמז
לשם הנפלא כלומר שמי נפלא ונשגב מלהודיעו לך
וכן לעקב אבינו שלא רצה המלאך להודיע לו שמו
הנפלא ואמר לו למה זה תשאל לשמי והיה זה בעבור
כי היו המלאכים נראים להם ברמות אנשים ולא היו
מגלים שהם מלאכים לפיכך לא היו מזכירים שמם
וכן פלוני אלמני " מלכים " האיש המכוסה שמו אצל
הזוכר אותו ואמרו עליו פלוני ואעפ' שהוא ידוע אל
הזוכר אותו ואינו רוצה לקראו בשמו יאמר עליו
פלוני וכך ר"ל הרגילו בלשונם בזה וע' א' קרוכ לוח
כי הפליא לנדר נזיר " וכבר אחר לפלא נדר
כמדבר . ענינם ענין הפרשת ובענין זהה הוא שרש
פלה בהא **פלא** כי בימיו נפלה הארץ " כראשית
כלומר נחלקה למחלקות הלשון ומסבת
מחלקות הלשון נחלקה גם זה בישוב לפלגות ראובן
גדולים חקרי לב " סופטי " פ' למחלקות ראובן שנחלק
מאחו ולא יצא למלרמה הזאת גדולים חקרי לב כל'
דברים רבים לבי חיקר וחוקק עליהם . לפלגות בית
האבות . ד' . למחלקות בית האבות שהיו המחלקות
לכהנים וללוים על משמרותם וכן כמ' א' למפלגות
לבית האבות " ד' " ומ' א' פלג אלהים מלא מים
תלים " בשש נקדות והקבוץ פלגים יבלי מים . יסעיה
על פלגי מים " תלים " ומ' א' אירא בפלגות נהרי
נחלי דבש וחמאה הפלג דוא חלק חמים שצחלקים
חמים הניגרים לפלגים קטנים רייל בלעז והפעל
הכבר מי פלג לשטף תעלה " אינו " פלג לשונם " תלים
פלך באש פלדות הרכב " כמו " מן לפיד אש בדרך
הרפך **פלה** והפלה יי בין מקנה ישראל
שמות " כי הפלא " יי חסיד לו " תלים " נכתב בשף
והפלה יי את מכותך " דברים " כלומר יפריש בכוחך
ויברילם ממכות אחרות שיהיו גדולות ונאמנות
מזולתם והפליתי ביום ההוא " שמות כלו אפריש ארץ
גושן משאר ארץ מצרים שלא יהיה שם ערוב אשר
יפלה יי " שמות " הפלה חסדיך מושיע חוסים
ממתקוממים בימיניך " תלים " פ' אתה מושיע חוסים
הפרש חסדיך מאותם המתקוממים בימיניך והנפעל
ונפלינו אני ועמך " שמות " כלומר נהיה נפרשים מכל
העמים בבא שכינתך וכבודך בימינו **פלה** כמו פולח
ובוקע " תלים " והפעל הכבר ויפלה את סיי
הנזיר " מלכים " יפלה כליותי . ענין בקוע השם
כפלה תחתית " אינו . בכגול הפאה הוא התחתונה מן
הריחים שידמו הרחים באלו נבקעה אחת מחבריה
פלה רכב . סופטים . חתיכה מהעליונה מן הריחים

אלהים "דברים" ומאמר אחר פסל וממכה סופטים
בשש נקודות הלשון הזהביל על פסילת האבנים
ברוב וכן על העצים הנישאים את עץ פסלם "יטעיה
וסאריתו לא עשה לפסלו" יטעיה" והוא עבר
את הפסילים "סופטים" מקום שהיו פוסלים שם
אבנים **פעו** ביורה אפעה יטעיה ענינו
אצק וכן בדברי לול סתם גוי מפעה
פעו פניית היא רא אפעה ושרף מעופף מין נחש
פעל מי פעל ועשה אף יפעל אל יטעיה
ובקמץ חשף העין אם חטאת מה תפעל בו
איוב ופעל ירע על משכבותם "מיכה" ודחשם
בפעל כפיו נוקש רשע "תלים" ואפשר שיחיד
הקבוץ ממנו רב פעלים "סמנל" כמו מן רמח רמחם
מן בקר בקרים ורל שהיה גורל המעשים חשובים
פעלך בקרב שנים "חכוק" ובא שלא כמשפט
בחלם ופעלו לא יתן לו "ימיה" כי היה מספטו
ופעולו ופי' וזכר פעלו וכן בא כמוו שלא כמשפטו
ותארו מבני אדם כי היה תוארו תארו ואזיל
כתב כי ופעלו בא כמשפטו ואינו שם אלא פעל
ופי' ופעלו שעבר עמו לא יתן לו שכירותו זה הפירו'
הוא הנכון ומ' א פעלת שכיר "יקרא" ופי' שכר
פעלתו והקבוץ לפעולות אדם ומ' א לכו חזו מפעלות
אלהים "תלים" פעם בחוץ פעם
ברחובות "משלי" זאת הפעם "כראשית
שבע פעמים יקרא "זכרנו נא וזכרנו נא וזכרנו נא וזכרנו
הזה האלהים" סופטים "ופי' וינה מזה ותחל רוח
וילפעמו "סופטים" כל החלה הנבואה לבוא אליו
פעם ראשונה או יהיה לפעמו לשכרו ולכתתו
מענין ותפעם רוחו "כראשית" נפעמתי ולא אדבר
תלים" שהוא לשון שבר ובתות הוא הנכון וההתפעל
מזה ותפעם רוחו "דניל" והשם את הולם פעם
יטעיה "ל שבר המכה או מבת השבר או יהיה פעם
שם כלי שמכין בו והוא המקבל וכן אמר התרגום
דמטפח בקורנס ומזה הענין נקרא הזיג פעמן זרוב
ורמן "סמנת" לפי שהוא מתקשקש ומתכתרת
בענבל שבתוכו" ויתנו הפעמינים בחוץ דרמינים
סמנת" כלומר בין רמון ורמון היה פעמן ורבו פיר'
מזה לפעמו שהיתה רוח הנבואה מקשקשת לגניו
כזוגיש מפרשים מזה הרימה פעכין למשאורת
נצח "תלים" כמו מהלמותיך וע' א' מה יפו פעמין
סופטים "הרימה פעמין פעמי דלים" יטעיה "רגלים
ופירשו מזה צ'ע אל צ'ע שלש ושלישים פעמים
יחוקל" וית תליתין ותלת חדא עשר כסדרא ובקבוץ
הנקבית פעמותיו לל זיוותיו **פער** פי פערתו
ואשאפה "תלים" ופעה פיה" יטעיה

ופיהם יצרו למקוש "פערו עלי כפיהם" סיל הכית
נוסת וכלם ענין פריחה "פצה ואנכי פצתי פי
אשר פצו שפתי תלים הכל יפצה פיהו" ליתכ
פצה פוך ואכול יחוקל ופצה פה ומצפה יטעיה
כלם ענין פתיחה וע' א' וקרב לזה פצנו והצילני הפוצח
את דוד עבדו תלים ענין פרוץ ופתוח המאמר
פצח פצחי רנה וצהלי פצחו הרים רנה יטעיה
ענינו הרמת קול ועצמותיהם פצחו מיכה ענינו
שכרו **פצל** אשר פצל ויפצל בהם פצלות לבנו
ענינו הסית הקלף מעל העץ בעודו לח
פצח הרעשתה ארץ פצמתה "תלים" ענינו בקעת
אותה ותרגום וקרע לו חלונות פצים ליה חרכין
וברברי רל חרם כרי שיתן בין פסים לחבירו לל בין
בקע לחבירו "פצע הכינוי פצעוני סיר" הבה
ופצוע "מלכיס" פצוע דכא "דברים והשם
פצע תחת פצע" סמנת בסנול ענינם ענין בקוע כלו
מבה שמוציאה דם גפרא בלעז ותרגו ירושלמי ויקע
את עצי העולה ופצע קיסין לעלתא ופי' פצוע דכא
שנבקעו ביצו דאפי' אחת מהן "פצח ויפצח כם
מאר" כראשית ויפצח בולקחת ומאן מ' כי
ויפצח בו חתנו סופטים ויפצחו בו עד בוש מלכיס
ויפצחו באיש בלוש ראשית והמקור מהפע הכבר און
ותרפים הפצר סמנל הכל ענין העברה על רצון
האדם וההכרה הפצירה פים "סמנל" פירשתיו בשר'
פה **פקר** ויפקד את שרה כראשית פקד פקדתי
אתכם סמנת והדיחום ולא פקרתם אותם ימיה
ופקדת נוך איוב ואת אידיך תפקד לשלום סמנל ויפקד
שמשון את אשתו בגדי עזים סופטים פקדו נא וראו
מי הלך מעמנו סמנל "וכיום פקדי ופקדתי" סמנת
ובכל יוליד את צדקתו ושם יהיה עד פוקדו אורו
ימיה וחפקד עלי עון האשה סמנל פן יפקד עליה
לילה ויום אצנה" יטעיה פוקד עין אבות סמנת כי
אין פקד אפו איוב כלום בהנס הוא מתקצף ומעורר
אפו כי לא ידע בדרכיו ובמשפטיו והנפעל ונפקדת
כי יפקד מושבך סמנל ושללא נזכר פעלו מבנין
הפעיל היא העיר הפקד ימיה ופי' היא העיר שתפקד'
עליה עונה וההתפעל ויתפקד העם והנה אין שם איש
סופטים והוא קל והפא בקמץ והיחס באו ימי הפקדה
השע קרבו פקודות העיר יחוקל בעת פקודתם
יבשלו ימיה ופקודת כל האדם יפקד עליהם כמרנר
ואל יושבי פקד היא בכל ימיה וקראת כן לפי שבא
עת לפקד עונה וינתן לא תרגמו אולי לדעתו היא שם
עיר סעדי בכל וכן פקד ושוע וקוע יחוקל לדעתו
סמות מדינות ענין כלם והדומה להם ענין זכירה
והשגחה על הדבר ופי' פן יפקד עליה פן יפקד

העמיקו לשבת יושבי חצור וגם ענין הבטח שער
דפונה "יתקל" כמו שער הפנה נקראת הפנה פונה
לפי שהיא מבש הקיר ויופיו ומזה נקראו פנים לפי
שהם פונות הנה והנה "לפני יי" ויושם לפניו לאכול
מפני עשו אחיו. כראשית" מפני אשר ירד עליו יי
סינת" אם מפני לא תחילו ירמיה "ועם המס ותלמ'
כי מלפני יי הוא בורח "תכה" מלפני אלוה יעקב "
מלפניך משפטו יצא תלים "וצריך להתבונן היאך
באו המס והלמד בשמוש כאחד וזה הרך זה בני המס
מורה הרחוק ותלמד מורה הקרוב אבל לל מהמקום
שהוא לפני יי והוא מקום קיבול הנבואה וכן מלפני
אלוה יעקב מפני משה שהוא נביאו עומד לפני יי ורן
מלמעלה ומלמטה וכלם קרובים למבין וכן תכנס
הלמד על המס כמו שכתבנו בשרש מן על פני כל
אחיו נפל" לל שנפל גורלו בגורל אחיו הוא היה גבור
ציד לפני יי "ראשית" לל שהיה מקריב מצידו לפני יי
או יהיה לפני יי. להגדיל גבירתו כמו עיר גדולה
לאלה כחורו אל כמו שכתבנו בשרש אפל אם לא על
פניך יברכך לל כחיוך וכן על פניכ אם אבזב ושניהם
אלו ענין שבועה וכן וימת חרן על פני הויח אביו
כראשית. כלו בחיו אביו על פני אהרן אביהם כמדב'
בחיו אהרן אביהם "וכן מי יגיד על פניו דרכו "אינו
בחיו "ויוציאך בפניו" בחיו "כלו בשבועתו אל
פניו ישלם לו "דכריס" בחיו "לפני שמש יבן שמו
תלים" בעוד שהשמש קיים וכן ידכאום לפני ש
אמז "בעוד שהעש קיים כלו לעולם כמו שאמז לנצח
יאבדו לא יהיה לך אלהים אחרים על פניו. שמוז "
בעוד שאני קיים והוא לעולם או יהיה פ" על פני לפני
ואפ" ככתר לפניו הוא" אל תתן את אמתך לפני בת
בלעל" שמגל" חסר ופ" אל תתן את אמתך לפני
השם כבת בלעל נקרא מה שכנגד בני האדם פנים
והפכו ארוז והיא כתובה פנים ואחור יתקל ובענין
ההקדמה לפני הארץ יסרת. תלים "ואת יהודה
שלח לפניו" כראשית. לפני בא יוס" מלכיס.
ולפני מזה. כמיה "קודם זה הוא ההיכל לפני מלכ"י
פ" הפנימי וקראו פנימי ואעפ" שהוא חיצון לדביר
לפי שהוא פנימי לאולם או פ" לפני לפי שהיה לפני
הדביר בכניכה ובא היוד לחש כיוד כלי או לל לפני
ובא כן כמו וחשופי שת אורגים חורי ודומיהם שים
כמו חשופים חורים ועם היוד והמס מלפנים ולחיצון
מלכיס "והיוד והמס אעפ" שהוא לשון רבים אחר
שהמלה בלשון יחיד עשו היוד והמס כמו שרש
והכניסו עליה יוד היחש ומס הרבים ווא ותיו הרבות
הבית הפנימית בפנימי ובחיצון "יתקל" וחוריו
הפנימים "ד ה" אל החצר הפנימית "מסתי" דלתותיו

הפנימיות "ד ה" כל אלה תאר אבל כל כבודה בת
מלך פנימה "תלים" הוא שם וחה ניספת כי המלה
מלעיל ופ" העומדת בפנים בחצר ולפי שהכעס נראה
בפנים כנהו בס כאמרו ונביה לא היו לה עוד "שמגל
אכפרה פניו. כראשית" פניו בעושי רע "תלים
ונחתי פני באיש ההוא "נגייו חלקם. איכה. לא
אפיל פני בכס "ירמיה "אעזב פני ואבליגה" אינו
ויש לפרש מזה ויוציאך בפניו "דכריס" כלומר
בעקסו שכעס במצרים וכן לפי דעתי מזה לא יהיה
לך אלהים אחרים על פני לל להכעיסני כמו שנאמר
בעסוני בהכליהם וע"א בפעל הכבד פנה איביך
צפניה. ואנכי פגרוי הבית. כראשית. פנו דרך העם
ישע" ענינם ידוע פנג מפנק מנוער עבדו" מפלי
מיצגו ומעדני והרגום מעדני מלך הפנוקי
מלכא פס כתנת פסים "כראשית" לל שהיה
מצבעים רבים שכל פס ממנו היה מצבע
בפני עצמו ותרגום ככה איש כפסת ידא ומה ידקי
פסת בר בארץ. תלים "כלומר חלקת בר ואאל" ניר
כמשמעו פס ידא כלומר יורעו כף מלא תכואה אפי'
בהרים ידעש כלכונן 'פרו וכתב כי שרש פס ידא
כתנת פסים פסס והוא הנכון והרגש לאות פסס
כי פסת אמונים "תלים" כלומר אפסו
בסגן עלה ראש הפכנה" כמדבר" כמו גבעה
והפעל הכבד ממנו פסנו ארמנותיה. כלי
כלומר חזקו ובצרו ארמנותיה בסח או ידלג כאל
פסח. ישעיה "איסעור" או פסח
ויקרא" פסח שתי רגליו. שמגל" והקבוץ פסחים
בחיו בז. ישעיה" והוא קל והנפעל ממנו נפל ויפסח
שמגל" ידוע ומן הענין הקרוב אליו ופסח יי על
הפתח. שמנת" כלומר ידלג על הפתח כדאמרו חזם
ולא יבא המשחית ופסחתי עליכם "ולפי נקרא הובח
הוא פסח ואמרתם זבח פסח הוא לוי אסר פסח
שמנת. בסגול הפא לפי שפסח על בתי בני ישראל
דקפץ עליהם ודלג וכן גנג והציל פסחו והמליט" ישע"י
לפי שפסח ודלג על ירושלם כבא המלאך המסחור
על מחנה אשור והקבוץ נתנו לפסחים" ד ה" ער
מתי אתם פיסחים על שתי הסעיפים "שאן ארם
עומדים ומתקמים על אחת מהם אלא פוסחי ומדלג"
על שתיהם והפעל הכבד ויפסחו על המזבח אשר
עשה" מלכיס" שעברו עליו כפסחים שלא היה דעתם
מתישבת ומתקמת עליו וית ומשתכן על אגודא
דעבד כלומר היו מרקדים כמשפטם על מזבחותם
ופ" אשר עשה העושה אותו לשם הבעל אחאב או
זולתו פסל פסול לך שני לזות אבנים
ויפסול שני לוחות" שמנת" והשם פסלי

ודמות כקד' החת לו סביב לל החת לשפתיו אולי היו
לפק ים פני בקד והיו דומים לבקרים לא בגופן כי אם
בפניהם כי גופם היה כדמות בצים לדעת המתרגם
פר פר בן בקר פרים בני בקר ויקרא פר יקרא
אפי' הזקן ובאמרו בן בקר ידמה שאינו גדול
בשנים והקטן יקרא עגל וכן דרשו ר"ל פרי יכול זקן
ת' לו בן אי בן יכול קטן ת' לו פרי הא כיצד בן ג' שנים
ופר השני שבע שנים סופטים נפרשנו בשרש שנה
ופרה ודוב תרענה יסעיה פרות הבשן עמוס
דמה להם הנשים הנכבדות **פרך** ובסלו בפרוד
נמדכר או בפרוד סמנל הוא היורה שמכשלן
בו וי' מזה כל פנים קבצו פארור יגל ול שחרור
וכבר פרשנו אותו בשרש פאר **פרא** כי הוא בן
אחים יפריא קוסע ירבה ויפיה ורבי
יונה פ' לשון פרא פרא אדם ראשית בשש נקודו
ופי' אדם מדברי כפרא ונכתב בהא פרה למוד מדבר
ירמיה והקבוץ הן פראים במדבר אינו הוא חמוד
הכר **פרך** ויבא הפרד בשש נקודות איש על
פרדו סמנל על הפרדה אשר לי מלכים
בצבים ובפרדים יסעיה ידוע וכתב רבינו האיי
גאון כי נקרא פרד בעבור שלא יוליד והוא נפרד
ובנפיהם פרודות יחוקל נפרשות
עבשו פרודות תחת מגרפותיהם יגל
פי' גרגרי הזרע שהם נפרדות ונפרות תחת הארץ
והנפעל נפרד מקין סופטים קמוץ ואעפי' שענינו
ידמה נפעל עבר נפרדו איי הגוים דפרד נא מעלי
במעיד יפרדו בראשית לתאוה יבקש נפרד מטלי
פי' מי שנפרד ברעתו ובעצתו ולא יאמין לעצת חבריו
יבקש התאוות בכל תושיה יתגלע כלו מראת עצמו
מתערב בכל חכמה ואינו כי אם הולך אחר תאוות לבו
והגאון רב סעדיה ז"ל פי' כך הוא חבונג והנפרד
מהמון העסועווב אמנותם אמר כי הוא הולך אחר
תאוה ועל כן נפרד מדעת קהלו ומאמנות בכל תושיה
יתגלע בכל טענה שהביא לו יריב עמך ויכוך על כן
אחריו לא יחפץ כסיל בתבונה כלו לא יחפץ בתבונה
כי אם במריבתו לגלות רוע לבבו והזחפעל והתפרדו
כל עצמותי יתפרדו כל פועלי און תלים ובני לביא
יתפרדו אינו והפעל הכבד הפרד יעקב בראשית
יפרד ביני ובינך ר' פי' בחפידו בני אדם דברים
וכבר אחר בי הם עם הזונות יפרדו קוסע בלומר
שמפרישין הנשים מבעליהם לזנות עמחן ואא"ל
כתבו כענין פר ד ו"ל כי הם שטופי בזנות כמו הפרד
כי אין בבהמות שטוף בזנות כמו הפרד וי' מ יעשו יעם
הזונות מעשה פרד שאינו עושה פירות כן הם יסכבו
עם הזונות בדרך שלא יולידו **פרה** ופרינו בארץ

פרה ורבה פרו ורבו בן פורת יוכף בראשית
אשהך כגפן פוריה הל'יס בדראות למד הפעל וכן
פריה וענפיה יחוקל בשקל בוכיה ונצר בשרשו
יפריה יסעיה והשם עץ פרי ראשית כי עץ נשאו
פריו יגל ונטעו גנות ואכלו את פריהם ונטע
גנות ואכלו את פריה ירמיה ועשו גנות ואכלו את
פריהן עמוס ופריכם תשאו לעמי ישראל יחוקל
הפא בסגול וקבוץ פרי לא מצאנו במקרא אבל במשנה
מצאנוהו מקובץ בלשון נקבות פירות והפעל הכבד
והפריית אותך בראשית כי הפרני אלהים סמנל
ויפר את עמו תלים ומזה הענין והשרש אפריון
עשה לו המלך שלמה סינים והאלף נוספת ורוא
מטה שנושאין בת הב' לות וכן קראו ר"ל למטה פוריה
ופרשו על שם שפרין ורבינ עליה ויתכן להיות מזה
השרש מסעף פוארה יסעיה ותארכנה פארתי
ותשלח פראות יחוקל והרומי להם ופרשו מענינם
בן פורת יוסף וכבר ביארנו ענין זה בשרש פאר
פרן פרנות תשב ירושלם זכריה היושבים בערי
הפרזות אסתר ובקבוץ הזכרים נקבת במטוי
ראש פרדיו חנקוק הם ערי המישור שאין להם לא
מבצר ולא הזמה ושם כלל להם הדלל פרוון צדקות
פרזוני סופטים והיושבים בערי הפרזות נקראו
פרזים היהודים הפרזים אסתר **פרח** הפרחה הגפן
קריס פרח מטרח אהרן מטהו יפרח
כמלכר צדיק כתמר יפרח יפרח בימיו צדיק תלים
פרח תפרח ותגל ערכה והנרז כחכצלת יסעיה
והשם פרח שושן מלכים בסגול כפתוריה ופרחי
סמנל והכבד מריח מים יפריח אינו והאלרשעי
יפריח מסי בחצרות אלהינו יפריחו תלים אלו
הם פעלים עומדים והיוצא הפרחתי עץ יבש יחוקל
הענין ידוע וענין קרוב לזה להגלות הדבר ולהתפשט
אם פרח תפרח הצרעת בשחין פרחה ניקרא פורח
באדם ובבהמה סמנל על ימין פרח יקומו אינו
בהכלל הלמד ופי' הקטנים והנערים יקומו על ימינו
ללעג עליו וכן בקראו קטני העופות אפרוחים
או בצים דברים וכן ברברי ר"ל פרחי כהונה ור'ם
בני הכהנים הנערים ויא כי פרח שם מורכב
ומשפטו פרח חח והוא רומז בו לבני אדם הנקלים
והנבזים ודמה אותם לפרח החוח והקוץ שאין בו
ממש אשר אתנה מצודדות שם את הנפשות לפורחו
יחוקל פי' מעופפות תרגום יעופף על הארץ יפרח
על ארעא ופי' אשר אתנה מצודדות להרגם לחיות
נפשותם פורחות והולכות להם נך ופרש ברמך
לא תלקט יקרא בשש נקודות הגרדים
והאחרים הנשרים בעת הביצה ואמרו ר"ל יו א

עליה האויב בלוצר שמא יזכרנה האויב חתן פניו
 להלחם עליה לילה ויום אצורה ופי' עד יום פקדו אותו
 נאום יי שאזכרנו ואקח נשמתו ממנו וע' א' אשה
 רעותה לא פקדו ודונש בן לברט פ' מזה פן יפקד
 עליה פ' לזעים אסקנה פן יחזר אפי' העלה שלח כל
 שכן הפרי והגפעל ולא נפקד ממנו איש כמדבר כי
 יפקד מושבך שמואל ויפקדו מעבדי דוד ולא
 נפקד להם מאומה שמואל אם הפקר יפקד מלכי ולא
 יחתו ולא יפקדו נאום יי ירמיה ושלא נזכר פעלו
 מהדגוש פקדתי יתר שנותי יסעיה ענין הכל חדום'
 להם חכרון ופי' כי יפקד מושבך בעבוד חוטר מושבי
 שלא תהיה שם ונפקדת בלומר תזכר שחכך אבי
 כשיראה מושבך חסר מאן יושב וע' א' ויפקד שאל
 את העם ויפקדם בטלאים שמואל תפקדו אורם
 לציבאום כמדבר ולא יחיה בדם נגף ביד אותם
 אלה פקדתי המשכן שמונת והגעל הכבוד יצבאות
 מפקד צבא מלחמה יסעיה ושלא נזכר פעלו ממנו
 אשר פוקד על פי משה שמונת והחתפעל וא' ישראל
 התפקדו לכד מבנימי' סופטו והוא קל והפא בקמץ
 וכן ויתפקדו בני בנימי' לבד מיושבי הנבעה ההפקדו
 סופטו קלים והפא בקמץ ועם מה שלא נזכר פעלו
 לא התפקדו בתובם כמדבר ובני ישראל ההפקדו
 וכלכלו מלכים והם קלים ובקמץ הפא ענין רחל
 והדומה להם ענין מספר ומנין וע' א' והוא פקד עלי
 לבנות לו בית עורא ענינו צוה
 כתרנוטו והסם פקדו יי ישראלים מלכים פ' מצורת
 ובתוספת מם במפקד חקיהו המלך ד' ה' כלומר
 במצותו ושרפו במפקד הבית יחזקל במצות הבית
 כלומר מה שחיה מצות על הבית לעשות כן הכוזים
 שהיו מקומות חלוקי בבית לכל דברו הבי' וית באתר
 דחיו לביתא ובסימן הנקבה ויהי בעת יביא את הארון
 אל פקדת המלך ביד הלוים ד' ה' פ' במצות המלך
 ואל במקום בית השרות ופקודתך שמה רוחי אינני
 ומציתך וע' א' וקח מינים ויפקד בבית מלכות
 והגעל הכבוד במכש יפקדו כליו יסעיה וישב אל
 מקומו אשר ופקדתו שם שמואל ויפקדו את ירמיה
 בחצר המשרה ואת המגלה הפקדו ירמיה ושלא
 נזכר פעלו ממנו אשר הפקר אתו והסם או ארת
 הפקדון ייקרא והיה האוכל לפקדון כראש ענין
 גניזה והגחה ויש לפרש מזה ופקדתם על נחל הערבים
 ישאם יסעיה וע' א' ופקדו שרי צבאות דכרים
 ופקדתי עליכם ארבע משפחות ופקדו עליה
 ירמיה ובתב ליונה עם בנין הקל ויפקד אותו לכל
 ככל בית יזכר מלכים ואנהנו מצאנוהו בספרים
 המדויקים ויפקד אותו כבנין הפעל והמכרת עליו ב'

ויפקד עליהם את גדליהו ודין ויפקד שר הרבבות את
 יוסף כראשית יפקד יי שחי הרוחות ואת אהרן ואת
 בנין תפקד והפקודים אשר לא לפי הצבא כמדבר
 והנפעל ויפקדו ציום ההוא אנשי על הלשכות ויפקדו
 המשוררים והשוערים נחמיה והפעל הכב והפקדתי
 עליכם בהלה ייקרא אשר הפקד מלך ככל כערי
 יחודה ראח הפקדתיך היום הזה ירמיה הפקד את
 הלוים כמדבר הפקד עליך רשע תלים והפקדו
 עליה אנשים לשמרים יסעיה המופקדים בית יי
 מלכים ויפקד אותו לכל סבל בית יוסף ויפקדו דוד
 המלך על חראובני ד' ה' והתאר אשר היה פקדו על
 אנשי המלחמה להיות פקדים בית יי ירמיה ומ' א'
 פקד ושוע יחזקל והסם בעל פקדו יי יסעיה
 ומ' א' ויהיו לבית אב לפקדה אחת ד' ה' ויפקדו
 משמדת בני מרד כמדבר על פקודת ישראל ד' ה'
 ושמתי פקודתך שלום יסעיה לל המס שיקחו הפקדו
 עלך והקבוץ ויסם יהודיע פקודות בית יי ד' ה'
 ויסם הבחן פקודות על בית יי מלכים ויש לפרש
 מזה קדמו פקודות העיר ענין הכל והד ומה להם נבוי
 וזכרות ומוח הענין לפי דעתי פקדתי יקח אחד קלס
 כלו מה שהוא פקדו ממנוה עליה והיא אשתו או מנו
פקח ועל בית יהודה אפקח את עיני זכריה
 ויפקח אלהים את עיניה והפקחנה עיני שניהם
 כראשית פוקח עורים תלים אשר ענין פקודות
 פקוח אזנים יסעיה פקח נא את עיני מלכי והנפע
 או הפקחנה עיני עורים והתאר או פקח או עיר והקבו
 עיני פקחים שמונת בקלות הקוף ענין הכל חפתותה
 ובא חסם כמנו בהכפל העין והלמר ולא כוונת פקח
 קוח יסעיה בהכפל העין והלמר כמלת פתלתול ופי'
 פתוח המאסר זאעפי שהוא כתוב שתי מלות ענינו
 מלה אחת ייש לפרש ששנינו שתי מלות ויהיה פקח
 סקור מן לקח ומשפטו פקח לקוח כלומר לפתח אדם
 ולקחתם מהגלות ואאול כתב כי קוח שם בית הסדר
 בקרא כן לפי שהאסור לקוחים וכלואים שם וכי פקח
 קוח לפתח להם בית הסדר **פקע** וימצאנו שדה
 וילקט מפנו פקעות שדה מלכים פ' העל
 הערוך שהן בעין אכטויחם קטנים והם מרים ויגשים
 מורע שלהם שמן הוא שאמרו יהל בשמן פקעות
 והוא הנקרא בלשון ישמעל הנטל וכצאנו בפירוט
 נאך שהפקעות הם הנקראים בערבי אלבאגן ופקעים
 מתחת לשפתו כביב מלכי שחיתה צורתם כצורת
 פקעות שדה וית צורת בייעין אם כן היתה צורתו
 שחיתה צורתם עגול בצורת הכעים ודומה לו בדבוי
 חל הבור והפקעות של גמי ועוד אמרו בשני פקעות
 של שתי הוא שקורי קבדיל בלעז וכדבריהם

ויפרץ בו אבשלום" שמנו" ויפרץ בו ויצר ככרים
כסף" מלכיס" ויפרץ בו ולא אבה לכת ויברכרו
שמנו" כלם ענין ההפצר והוא הפוך מן ויפצר" כס
מאר" כראית" וכבר פירשתי פרק ופרק
עלו מעל צואר" כראית" פרק וצין כציל
תלים" והשם ואל תעמד על הפרק" ענדיה" כחש
פרק מלאה" נחום" בשש נקודות והפעל הכבד פרקו
נזמי הנהג" שמנת" ופרס יהן ופרק" זכריה" מפרק
הרים" מלכיס" וההחפעל התפרקו ויתנו לי ויתפרקו
ב" העם" שמנת" ופ" התפרקו מנזמי הנהג אשר
באזניהם ולפיכ" בא בלשון התפעל כי ברצון גדול עשו
ודעו להיותם נפרקים מנזמיהם שלא יהיו להם עוד
התפרקו ויבשו" יחזקל" הכל בענין השבר והפרשת
דבר מדבר ופ" ואל תעמד על הפרק לא היה לך לעמד
על השבר הכא לישראל אך היה לך להצילם אם היית
יכול ובא כדרך לא תעמד על דם רעך וי"ע" הפרק
בראשי הדרכים מקום שיתפרקו ממני הדרכים שם
היה עומד והיית אומ' לכבליים אי זה דרך הליך הפליט
ותיבד מפרקתו" שמנו" הוא עצם הצואר וכך אמרו
ר"ל דילמא בעצם המפרקת איננים ולפי שהוא פרק
פרקים נקרא בן וענין קרוב לענין הראשון ויפרקו
מצדינו" תלים" פרק אין מידם" איכה" תרגום וישע
ויפרק פרט לפרש להם על פי" ויקרא" והשם
ואת פירשת הבקף" ופרשת גדולת מרדכי
אשר" והפעל הכבד וי"ראו בספר תורת האלהים
מפורש" כחמ"ה ושלא נזכר פעלו כמנו כי לא פורש
מחיעשה לו" במלכר" וענין הכל הציאור והפרוש
והנפעל בענין קרוב לזה ביום היותו בתוך צאנו
נפרשות" יחזקל" פ" נפרדות וע"א הפעל הכבד
וכצעוני יפריש" מסלי" והוא ענין שדיקה בדברי
ר"ל היא מרקה פויינר בלעו ומה הענין נקרא רוכב
הסוס פרש פרש מעלה" נחום" פ" מעלה לרחב
החרב וברק חנית זו ולהב נוספת כו וישא אבררהם
אז ענינו או הוא חסר לל מעלה חנית או כידון והודום'
להם מכלי המלחמה כרכבו ונפרשו" את הרכב ואז
הפרשים" שמנת" מקול פרשו" ירמיה" ונקרא בן
לפי שהוא מפרש דסוז במגפים שברגלו להריוץ
אותו ויתכן להיות מזה ופרשיו לא ידקנו" ישעיה
וחם שני החרוץ שהם חדים וי"ם סוסים ופרשים
ופרדים נתנו עזבונך" יחזקל" מן מסוסים מיוחסים
יקראו כן ואין צורך רק הוא כמשמעו וענינו כמו
שומר חמה רבליך בנפש אדם וע"א ודחתי פרש על
פניכם פרש חגיכם" מלכמי" בשש נקודות את עורו ואת
פרשו" שמנת" על פרשה ישראל" במלכר" היא
הזבל שבכרם רבחה פישן פרש עליו אדו
חונ" פרש ענלמסק" תלים" ופרש כפי

אלה בית מלכיס" אפרש כפי אל"י" שמנת" וישע
איתה לפנו" יחזקל" ופרשו בנר הליל תלמי
במלכר" וכפי פרשות השמים" מלכיס" פירש
כנפים" שמנת" פרשו רשת ליד מגול" תלים" וישע
פרושה על תכור" הושע" ופרשו בכמירת" ישעיה
כשחר פרוש על ההרים" יול" והפעל הכבד פרשו
ופרש ידיו בקרבנו" כאשר" ופרש השיחה" ישעיה
פרשתו ידו אליך" תלים" פרשת ידיו כל היום אל
עם סודו" ישעיה" בפרש שדי" תלים" ובפרשת
כפיכם" ישעיה" ענין כלם והדומים להם ענין שיחה
והשם מזה העני' מפרשי עב" חייב" והוא התפשטות
העבים וע"א קרוב לזה בנין גפעל ודבסאמים לבל
דוח יפרשו" יחזקל" והכבד כי בארבע רוחו השמים
פרשתו אתכם זכריה" ענין פזור פ" כמו שארבו
רוחות השמים רחוקים זה מזה כן ארחיק אתכם זה מזה
בפזרי אתכם וע"א ופרשו כאשר בסור" מיכה" פירש
אין להם" מיכה" והכבד פרשה ציון בידיה" תפיש
כפיה" פירשתי כשער פירס וי"מ מזה בפרש שדי
תלים ברת" והנהר הרביעי הוא נדת" כראית
ופ" אאל מזה הפרהמיה" חסתי" בלומר
הפחות" היושבים על נהר פרת" מלכיס פשה
כי פשה הננע" ואם פשה תפשה" לא פשהח
ויקרא" ענינם הפשטה והפריצה פשה ויפשהו
שמני שומס" מיכה" ענינו שסעני ובקעני
ותרנים וישסה שמואל את אגג ופשה שמואל וכמשנה
אילן שנפשה קושרין אותו בשכיעות ועוד בדכרניהם
היה מפשה ויהיב לין אליה אליתא פשט ופשט
את בגדיו" ויקרא" ויפשטגם הוא את בגדיו
שמנו" ואת בגדיו רקמתם יפשטו" יחזקל ותא' לנקבה
פשטה ועורה" ישעיה" או הוא מקור בתוספת הא
וזיא הנכון כי הוא מלעיל והכבד לפשט את החללים
ד'ה והעם ישבו אחדיו אך לפשט" שמנו" פ" לפשט
החללים שהיה הוא הר"ה וההתפעל והתפשט ינרן
את המעיל אשר עליו" שמנו" פ" מן המעיל וכבד
אחד כבודי מע"ה הפשיט" חייב" פן אפשיטנה ערומה
הושע" פ" אפשיטנה בל' שזהה ערומה מכל כגדיה
אפשיטנה והפשיט אהרן" במלכר" וענינו ידוע וכן
להסרת העיר מעל הבשר והפשיט את העלה" ויקרא
ועורם מעליהם הפשיטו" מיכה" וענין אחר ופשטת
על העיר" סופטים" ועמלקי פשטו אל פשטתם היום
שמנו" ויפשטו על הגמלים" ענין הפריצה והחליכה
לשלל שלל פשע מלך מיאב פשע בני ויפשטו
ישראל בכית דוד" בימי פשע אדום" אז תפשע
לבנה" מלכ" והם פשעו בני" פשעו וכחש ולפושעי'
יפגיעו יפגיעו בהתם הפישיעם" כתב' ל' יונה שהוא סם
כמו כחהם הפשיעם לל העונשים שעברו יו ב

שני גרגרים פרט שלשה אינן פרט ודומה הלשון חזק
למה שאמרו כולל ופרט ומה הפורשים על פי רז"ל
עמם. פי' מהאחרים או פי' הפורשים כלו' פורשים
השירים והזמירות שלהם על פי הגב' ודומה לו בלשון
רבותינו חזו פרישין שפוחיה וי' הפורשים מלשון
פרושה הידועה בדברי רז"ל כלו' שנותן כל אחד פרטה
למשורר **פרך** ויעבדו מצרים את בני ישראל
בפרך. טמנת" לא ירדנו בפרך לעיניך
ויקרא. בשש נקרו פי' בקושי וברצון ובדברי רבותי'
שתהא נפרכת בצפורן. ועשית פרזבת" טמנת. פי'
יריעה שחית מסך לאזן להבדיל בינו ובין אהל מוע'
ובדברי רז"ל ותלה בחופת בנו פרכיות שחורות ופירו'
יריעות שחורות כאהלי קוד **פרס** ובגדיו לא
יפרס" ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו"
בגדיו יהיו פרומים. ויקרא. ענין קריעה וארז שאמר'
רבותינו ואחזו בגדיהם אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו
נפרמו נראה כי יש הפרש בין קריע' לפרס' כי הקריע'
בבגד גופו שלא במקום התפר והפרימה במקו' התפר
פרס הלא פרס לרעב לחמך" יטעיה" וכן פורש
אין להם. איכה" ופרשו כאשר בסוד" מיכה
אעפי' שנכתבו בשין ענין חתיכה בידיים פצויד בלעז
ודומה לו בדברי רז"ל הגותן פרוסה לעני' וכן בא
הלשון בפרשת חידים והגוף כאבל מרוב הצער
תתיפח תפרש בפיה" ידמיה" פירשה ציון בידיה"
איכה" והם כתיבין בשין ונכתב בסמך ולא יפרסו
להם על אבל והמסורת כל לשון פריסה כתיב בשין
בר מן ב' כתיבין סמך הלא פרס לרעב לחמך" הלא
יפרסו להם" ידמיה" ופי' ולא יפרסו ולא יבאו לחמו
על מת כלו' לא יספרו על המתים ולא ינחמו החיים
והמפרס' פרשו ולא יפרסו להם ופי' לא יפרסו על
אבל כמו שפורשים לאבל ובוצעין לו הלחם כשמת'
!איתו והוא שאמר לנחמו על מת וכן פי' אה"ל פירשה
ציון בידיה כי המנת שהמנחמין פורשין להם לאבל
והיא בעצמה פירשה בידיה כי אין מטנם לה וע' אחד
כל מפרכת פרסה. ויקרא" שיש לה שתי פרסות
ופרש עוד ושוסעת ססע שתי פרסות שפרסותיה
סדוקי מלמטה כמו פ' מעלה כי יש בהמה שפרסות'
סדוקת פלמעה וסלמטה רבוקת כמו שאמר לכל
הבהמה אשר היא מפרסת פרסה וססע איננה שוסעת
כמו רגמל ודוב והכלב והחתול וכא' השם הזר
בלשון זכרים ופרסיהן יפרק" וכריה. זאת הפרס
ויקרא" בשש נקרות ורוא עוף גדול שוכן במדבר
בדברי רז"ל פרס ועזניה כישוב לא שכחו וכתב רבי
חנה הוא שקודין לו בערבי עקאב **פרע** שמעו
בושר וחכמו ואל תפרעו. ותפרעו כל עצתי
פורע מוסר. פריעהו אל תעברו בו. והנפעל באין חזון

יפרע עם" מטלי" והפעל הכבד תפרעו את העם
ממעשיו" טמנת" ענין כלם וחומים לחם המרי
והרחיק והבטל וי' אותם מדברי רז"ל הקרא את
המגלה למפרע כלו' השבת הדבר לאחור וההפך וכן
לא אפרע ולא אחוס" יחוקל. כלו' שלא אשוב אחור
ממה שדברתי וע' א' כי פרוע הוא כי פרעה אהרן
טמנת" פי' מגולה ממעשיו הרעים וכן ופרע את ראש
האשה" במלכך" בלו' יגלה שער ראשה הנסתר
תחת הסעיף וכן גדל פרע' שער ראשו" במלכך" הפא
בסגול. וראשו יהיה פרוע" את ראשו לא יפרע"
ראשיכם אל תפרעו. ויקרא" כי דרך האבל לגלות
ראשו ולהסיד מצנפתו או מגבעתו ופארו מעל ראשו
זפי' גדל פרע' כי כשיגדל שערו הנה הוא מגלה תחת
המצנפת וי' מזה הענין בפרע פרעות בישראל טמנת'
כי הפריע ביהורה" ד' ה' וע' א' מראש פרעות אויב
דברים. נקמות האויב" וכן בפרוע פרעות בישראל
והפעל הכבד ביהורה ותרגום נקם נקמת
בני ישראל אתפרע פורענות **פרץ** על כי פרץ
י' פרץ בעזא" ד' ה' פרצו ועברו מיכה" אשר
פרוצים" כחמיה. פרץ גדרו. יטעיה" פרצו הדמים
בדמים נעו. הוסע" ותפרץ במ מגפה" תלים" פן
יפרץ במ" טמנת" פרץ נחל מעס גר" יפרצני פרץ
על פני פרץ. אינכ" ותידוש יקביד יפרצו" מטלי"
מה פרצת עליך פרץ" ופרצת ימה וקרמה" ויפרץ
י' האיש מאד" כחמית. ומקצו פרץ בארץ. אינכ וכן
יפרץ" טמנת. כי ימין ושמאל תפרצו" יטעיה והנפע'
אין חזון נפרץ" וזההתפעל המתפרצים. איש מפני
אדוניו" טמנת" והכבד וחזמת ירושלם מפורצה
כמתי. וחשם פרץ בשש נקדות כפרץ רחב יאתיו. אינכ
פרץ על פני פרץ" ובתוספת מס ועל מפרציו ישכן
טמנת" לא עלותם בפרצות. יחוקל. אפשר שהוא
מקובץ מן פרץ כמו מן ארץ ארצות או יהיה האחד
מבנו פרצה וכן בדברי רז"ל פרצה דחוקה קותר להכנס
בה בשבת והתאו ארצות פריץ. תלים" פריץ חיות
בל יעלנה" יטעיה. ומ' א' ובאו בה פריצים וחללורה
יחוקל. המערות פריצים" ידמיה" ובני פריצי עמך
דכיל" בלם ענין אחד והוא ענין ההריסה והנתיצה
אבל לדוב הרב" ושפועם ירמה לפריצה כמו ומקצו
פרץ בארץ" ותידוש יקביד יפרצו" ויפרץ האיש
מאד ופרצת ימה וקרמה וחזומים להם כאלו מדובם
יפרצו תגדרים שלא יכלם מקום נגד ובהפך זה נאמר
חזו ולא יפרצו. הוסע" וכן ועל מפרציו ישכון רז"ל
מקום החפשות הנודות וי' ועל מפרציו המקומות
שפרצות העירות שם ישכון לשמדם מפני האויבים
לפיכך לא בא למלחמה וכן נפרצה נשלחה על אזינו
ד' ה' בלו' נשלחה הגנה והגה" וע' א' ויפרצו בו עבדו

במקום למד הפעל וכתב אח"כ משה מזה והפרגת
בשפתך והח' במקום אם | כאלו אמר ואם פתית
ופי' הפסוק כן אל תהי עד חנם ברעך ואם פתית כלומ'
ואעפ"י שפתית בשפתך אשר כנגדו והעיר בעבודך
עדות שקר אל תעיד לו בעבור זה עדית שקר הח' שא'
אזריו אל תאמר כאש' עשה לכן אינשה לו וגו' ועא'
הפעל הכבוד יפת אלהים לפת" כראשית" משפשו
יפתה והרגו כי ירחיב יי' אלהיך ארץ יפתח וי"ם מזה
הענין ולפותה שפתיו" כלו' למרחיב פיהו לדבר
דברי ריק וחרפות וגדופי בני אדם אל תתחבר עמו או
פי' לענין שאמר גולה סוד הולך רכיל ואמר ולפוטת
שפתיו שמרחיב שפתיו ומגלה סוד לא תתערב עמו
פתח זרלתי שמים פתח" תל"ס" כילא פתח ויד
מלכ"ס" תי' אר"י לא פתחת תרעא לאשלמא
ופתחה לך" דכרי"ס" ויעזבו את העיר פתוחה יקנפע
להיית עיניך פתוחות" מלכ"ס" יפתח וי"לך ארת
אזריו הטוב" דכרי"ס" פתח לבנוך דלתיך" זכריה
פתחו שערים" יעשיה" והמקור בחזק הפא בפתחו
את קברותיב" יחוקל" ובפתחו עמדו כל העם. נמני'
פי' כשפתח פיו לקרוא בתורה פותח את יריך" תל"ס
פתוח תפתח את ירך" דכרי"ס" וכל כלי פתוח כמדכ'
אגרת פתוח זכריו" נמני" והנפעל שערי הגהרות
נפתחו" נמו"ס" יהיה מקור נפתח" זכריה. יהיה סגור
לא יפתח" יחוקל" והשם עס'נון נפעל מעין מי
נפתחו. יקנפע. והשם פתח דברוך יאיר" תל"ס
הפא כקמץ קטן לר' בריל בינו ובין פתח השער שהוא
כפתח קטן שמור פתחי פוך" מיכ"ה. וי"ם מזה מגביה
פתחי מכקש שבר. משלי" כלו' שמדבר גבוהות על
בני אדם וכן הוא מפורש בדברי רז"ל ומ' א' והם על
הפתח ולכקד לכקד" ד'ה" כלו' ממונים לפתוח
השערים לכקד לכקד ובסמוך ומפתח שפתו משרים
משלי" ומ' א' ולך אתן פתוחות פה בתוכם" יחוקל
פי' בתוך ישראל כי יראו נבואותיך מתקיימו ובשרש
קין אפרש הפסוק עוד וזה נקרא הפתח לפתוח
חטאת רובץ. כסגול" ויצא אליהם לוש הפתחות
כראשית" והשתחו עם הארץ פתח השער הווא"
יחוקל. מגביה פתחו" כלו' שמתעסק בבניני גדולי'
על דרך שאמ' רז"ל כל העוסק בבנין מתסכך ונקרא
פתח מה שיש מן השער חוץ לדלתות כי הכל יקרא
שער בין מבנים בין מבחוץ עם הדלתות והאסקופה
החיצונה כמו שהיא עם המזוזות והמסקוף נקרא
פתח לפי שהוא נפתח תמיד ואף בחסג הדלתות הוא
נשאר פתוח וכן שם הכלי שפותחין בו ויקחו ארת
המפתח ויפתחו. פושט"ס. ובסמוך לא נשתנה מפתח
בית דוד ותי' מפתח בית מקדש או שלטן בית דוד

ושלא נזכר פעלו מהדגוש ופתחו שיעריך המיד. גם
מאז לא פתחה אונך" יעשיה" פתח הסמדר" טל"ס
והחזק בהם תמורת חזק וחראוי בהם ופתחו פתחה
אונך פתח הסמדר כשרק כמו מאתן זונה קבצה
שהחזק תמורת שורקום שפשו קבצה כן דערת
המרקוקים ויותר נכון בעיני שיהיו מן הדגוש. בלא
תמורה ויהיו פעלים עומדים ובענין ההתר' שהוא
קרוב לענין הפתיחה כי יתרי פתח ויעני. מוסר
מלכ"ס פתח. אינו. ויפתח דגמלים" כראשית" אל
יתהלל חוגר במפתח" מלכ"ס" פתח חרצובות רשע
יעשיה. לפתח בני תמותה. תל"ס" יפתח וישדר
ארמתו" יעשיה. הנני מפתח פתוחה" זכריה. כאלו
האבן היתה במאסר כל הימים שבטלו המלאכה ועתה
יפתחנה וישימו אותה בכנין והפעל הקל אסיריו לא
פתח ביתה. והנפעל לא נפתח אזור חלציו" יעשיה
יסגר על איש ולא יפתח" אינו. ויתכן מזה הענין
תפתח הרעה. ירמיה" וההתפעל התפתחו מוסרי
צוארך" יעשיה" פי' התפתחו מוסרי צוארך. כי בנין
התפעל אינו יוצא כמו שכתבנו בחלק הדקדוק ובענין
החתירה והחקיקה שגם הוא ענין קרוב לאלו ופתחת
עליהם פתוחי חותם" תפתח את שני האבנים" שמנת
יעתה פתוחיה יחד. תל"ס" ויתכן לפרש מענין זה
הנני מפתח פתוחה" ולפי שהשלמת תכונת האבן
היפה והוא הצידים והפרחים והבפתורים שיפתחו
ויצידו בה אמר כן על דרך משל כלו' הנני משלימה
לבנין בכל תכונתה ומן הענין הזה נקראו החרכות
והמה פתיחות" תל"ס. ואת ארץ נמרוד בפתחיה
נמו"ס. ופי' ל' יונה כמו הם ויבאו פתחי נדיבים" יעשי'
ואין צריך רק פי' ויבאו לפתחי נדיבים ועוד פי' באחד
מחפניס חרב חדה פתוחה" יחוקל. חרב פרתחו
דשעים. תל"ס" ענין לשישה וחידוד ואין צורך רק
ענינם הוצאת חרב מתערה כמו שנ' פתוח על הוצאת
האסור ממאסרו והתרתו **פתל** נפתולי אלהים
נפתלתי" כראשית" אין בהם נפתל ועקש
משלי ועצת נפתלים נמרוד" אינו. וההתפעל ועם
עקש התפתל. תל"ס. ועם עקש התפל" שמני' עיקר
תחתפל ומשפטו תתפל ונדפכה עין הפעל בהא'
הפעל ענין כלם הרפוך והעוות ופי' נפתולי אלהים
נפתלתי נתחפכתי ונשתדלתי עם אחותי לנצחה גם
יכולתי וסמך נפתולי אל מלת אלהים לגודל הנפתלי'
ועצמם על דרך מאפליה שלהבת יה עיר גדולה ללהים
כחרידי אל אשר אין צמיד פתיל" כמדכ"ה פי' חתיבת
בגד קטנת דומה לו בדברי חמסנה פתילת חבד
שקפלה ולא הבחבה וכמוהו לפי דעתי חותםך ופתילך

אליהם והתכסל אכרדם אבן עזרא פירשו כמשמעו
פועלים והשם כי בעבור שהיו פושעי ישראל רבים
על בן נמכרו ביד היונים והשם על כל דבר פשע
שמנת" בסגול מה פשעי מה חטאתי לתעית ועל כל
פשעים תכסה אהבה" מעלי" לבל פשעיהם ולכל
חטאתם ויקרא" והנפע אח נפשע מקרית עז מעלי
פ"קשה הוא מקרית עז ענין הפשע הוא דהמרד
ויציאת מרשות הארון או המצוה אותו על הדבר
וכן אמרו רז"ל עונות אלו הזדונות וכן הוא אומר חכרת
חכרת הנפש החיא עונה בהפשעים אלו המרדים וכן
הוא אומר מלך מואב פשע בי" או הפשע לבנה בעת
ההיא" חטאים אלו חשגנות וכן הוא אומר נפש כי
החטא בשגגה וכן מה שנאמר בענין הפקדון על כל
דבר פשע ור"ל פשע בפקדון שלא שמרו בדרך
השומרים אעפ"י שאין באן מרד ואינו מאבדו בידים
נקרא פושע כי אחד שאינו נותן עיניו ולבו ושמירתו
בפקדון אשר הפקד אתו באלו הוא מורד בפפקיד
אצלו כי מאד שקבלו בשמירתו ואינו שומרו ויצא
מתחת יד מצותו שצוה לשמור הדבר וקבל עליו
לשמרו ולא שמרו **פשע** אפשעה בה יטע" פ"ה
אצעדה והוא בקמץ חטף במקצת הספרים והש'
כי כפשע ביני ובין המות" שמול בסגול ענינו בצער
כלומר דבר מועט וחלשוק הזה מודגל בדברי רז"ל
באמרם פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור
עיניו של אדם וכנה הערוה בלשון הזה ואמר ער
המפשעה" ד"ה" כמו שכתבנו גם כן ברגלים כמו שא'
לא עשה רגליו אך מסיד הוא את רגליו **פשק**
פשק שפתיו מחתח לו" מעלי כלו פותח
חכבר ותפשקו את רגליך" יחוקל" פ"ה ותפתח והוא
על דרך המסגל **פשר** ומי יודע פשר דבר קבלת
בחמש נקרות ויש ספרים שהוא בשש נקרות
ענינו פתרון דבר וכן תרגום איש כפתרון חלומו
גבר כפשרן חלמה **פשת** הפשתה והשעורה
נכתה" שמנת" ופשתה כזה לא יכבנה יטע"ה
והכמי והקבוץ בלשון זכרים ואעפ"י שהענין לשון
נקבות צמרי ופשתו" הנטע" כפשתים אשר בערו
באש" טוטטים" בצמר או בפשתים" ויקרא" בפשתו
העץ" והנטע" ופירשו בעצי הפשתים כי עדין היה
בקנה שלה והוא יקרא עץ ומצא בסמיכו הזה בלשון
הקדש כי פעמים ישוב הסומך נסמך והגסמך סומך
כמו תולעת שני ואת שני התולעת והוא כשיחבן
בל אחד מהם סומך נסמך וחבל לפי הענין והביאור
פתת פתת אותה פתים ויקרא" ענין החיכור
ושבר וכן פת לחם" כראשית חתיכת לחם
ואוכל פתי לבד" חמכ" מפתו תאכל" שמול" פתך

אכלת תקראנו" מעלי" משליך קרחו כפתים" תנח
פ"ה כמו הדבר הנבצע לבצעים ובתשלומו ובפתחו
לחם" יחוקל" חכר ר' יהודה בזה ענין אחר הפעל
הכבר והפתית בשפתוך" מעלי ומשפט המלך
הפתות בחלם ועוד נכתבנו בשרש פתח על מתכנר ו
דיתכן להיותו מהענין הנזכר ענין שבירה וחתיכה
לענין הפסוק שאמר אל תהי ער חנם ברעך שאם
תהיה ער חנם בו תשברו ותכהו בשפתוך **פתח**
פן יפתה לבככם" דברים ויפת בסתר לבי
אינו ולפותה שפתיו לא תתערב" מעלי ענינו חטית
הלב לזולתו שלא על דרך האמת והשכל ופ"ה
ולפותה שפתיו לא תתערב ולפותה בשפתיו כלו אל
התערב למי שנוטה אליך בשפתיו ובדברך חלקלקות
אליך ולבו לא גכון עמך ופותה תמית קנאה" חינו
מי שיטה לכל דבר שיראה ויתאזה לו תמיתנו הקנאה
שיקנא לכל דבר חסרה שירבה לזולתו" כינה פורחה
אין לב" הנטע" פ"ה כמו חננה שנוטה אל האוכל
ואין לה לב לתבין ולחשכול כי הרשת פרושה ללכה
בנשותה על האוכל כן אפרים שנוטה לאשר תמסכהו
תאותי למצרים ולאסור לבקש עזר ואין לו לב לדעת
ולתבין כי יוצר הכל ישילם בלבכתם לבקש עזר
מבלתו וכן אמר בפסוק שאחריו כאשר ילכו אפרוש
עליהם רשתי ולפיכך נקרא השוטה פתי לפי שהוטה
נוטה לכל דבר כמו שאמר פתי יאמק לכל דבר
מעלי שומר פתאים י" תלס" נכתב באלף יוד הא'
נחה ואיננה למד הפעל כי היוד הגעה היא למד הפעל
ויוד הרבים נפלה וכן נחלו פתאים וארא כפתאים
הבינו פתאים" עזבו פתאים" פתאים עברו ונענשו"
ונכתבו בלא אלף עם יוד למד הפעל לבד ער מרזי
פתים" כי משוכת פתים" מעלי ונכתב בשני יודין
ביוד למד הפעל וביוד הרבים ופתיים עברו ונענשו
זשם דבר פתיות ובל ידעה מה" מעלי" ובמשקל
התאר עד מתי פתים תאחבו פתי בשקל מרי ומזה
הענין והעקב נזרה מלת פתאום והאלף תמורת ההא
למד הפעל והוא בשקל שלשם ויאבר" פתאום"
כמדכר ופתאום יבא אל היכול מלכיש" על בן
פתאים יבא אידו" מעלי" שהוא ענין מחירות ופתע
ודבר שלא ידגיש אדם בו עד שיהיה כי הפת עושה
דבריו במחירות כמו שאמר ועצת נפתלים נמורה
ולנחץ חדברי יותר כפול עס' פתע בפתע פתאום
כמדכר" כי פתאום לפתע יטעיה והנפעל אם נפתח
לבי על אשה" חינו" פתיתני יי ואפת" ירמיה"
משפטו אפתה והפעל הכבר פתיתני יי ואפת פתירתו
את הנביא והוא" יחוקל" מיפתה את אחאב מלכ"
הגה אנכי מפתיה" הנטע" נכתב בו היוד

צאל יסבדו צאלים צללו " תחת צאלים ישכב
אינו " הם עצים או צמחים גדלים על המים
ועל חבצה ופי יסבדו צאלים צל וזוהו כפל ענין כי
כך פי יסבדו צאלים וזוהו צלול והבזקום
הם יתפרשו בדר תמיה כי מרוב גדלו לא ישכב תחת
צאלים בעולם שישבדו צב שש עגלות צב כמדבר
בצבים ובפרדים יטע" כלים מחוברים שנושאים
בני אדם בהם על גב הבהמה וכן דעת המתרגם בהם
שהם עגלות מכוסות שאמר שית עגלן כר מחפואן
וענין סמוך עגלות של מכסה ותרנום ירושלמי שית
עגלן מוזגן כלו שכל עגלה היו לה זוג בקר המושכין
אותה ויתכן לפרש שהם מיני בהמה החלד והעכבר
והצב ייקרא הוא הנקרא גריסנט כלעז **צבא**
אשר צבאו על ירושלים וכו"ו וצבאו
על מדין כמדבר הצבאים על אריאל לוצבא על
דר ציון יטעיה לוצבא צבא כמדבר תוספת ביאור
כי דילו כל צבאו כן מקרא קיר ותשרש שרשור
ובגח האל ונפילתה מן הסכתב וכל ציביה ומצודתה
יטעיה והשם כל יוצא צבא כמדבר וחנתי לביתי
מצב" וכו"ו נכתב בהא רבת צבאך בי נרין
לצבאך סופטים וצבאו ופקדיו כמדבר והקבוץ
ברכו כל צבאיו יקלים וכלשון נקבות על צבאותם
טמנת יי צבאות קלים אלהי הצבאות הטע
כלו ארון החיילות מעלה החיילות מטה והטעם
כי אעפ" שהכח והאמץ עם החיילות בהסכמחם בלב
אחד והתאספם יחד אעפ" כן הוא ארון ומושל על
כלם ולא יעליחו בבחם כי אם בכחו וברצונו והפעל
הכבר המצביא את עם הארץ ידמיה כלם ענין
אסיפת הזיל וכן במראות הצבאות אשר צבאו פתח
אהל מועד טמנת שהיו בגות ישראל מתאספות
פתח אהל מועד וצבאות בידיהן אפי' המראות שלהן
לנדבת המשכן וענין אחר הלא צבא לאנוש עלי ארץ
כלימי צבאי איחל אינו כ" מלאה צבאה יטעיה
ואמת הדבר וצבא גדול וצבא חנתן על התמיר
בפשע לכיל ענין הכל קץ וזמן ויסוצבא גרול
חפץ מן הארמית די היה צבא הוה קטיל והחכם רבי
אברהם אבן עזרא פי מן הענין הראשון כלו וצבא
גדול נראה לו לדיאל במראו הלילה **צבה** וצבתה
בטנה והתאר לנקבה ואת בטנך צבה והפעל
הכבר לצבות בטן כמדבר כי משפטו להצבות
כמו לנחותם ומן השרש הזה איל רצבי לכרים
תאמי צביה סירים והקבוץ לרבים כאחד הצבים
טמנט ונערעה ממנו יוד ורבים וכתבה באלף ובכוד
והאלף נחת והיוד נעה וכצבאים על החיים למוד ד
ק' ויד הרבים נערעה ולרבות חומרת בהם היוד והאלף

בצבאות או כאילות השדה והיא חיה ירועה נולדת
צבי וימי צבי היא לכל הארצות ונתתי צבי בארץ
חיים יחזקל צבי לצדיק לעטרת צבי צבית פארתו
יטעיה צבי בית הישימות וצבי עדי יחזקל
הצבי ישראל לחלל טמנט גאון כל צבי לצבי
ולכבוד יטעיה ענינת החפץ והרצון וכלשון
ארמית די הוה צבא הוה קטיל לכיל ובקבוץ ורבות
הומרה היוד כאלף צבי צבאות גוים ידמיה ואפשר
שהיה צבאות גוים מן צבא ומזה נקראת ארץ ישראל
צבי אל הנגב ואל המזרח ואל הצבי ויעמד בארץ
הצבי בין ימים להר צבי קדש לכיל לפי שהיה
ארץ חפץ וימ אותם כלם לשון חדר ופאר ודעת ר"ל
כי לפי נקראת ארץ ישראל צבי מה צבי קל כרגליו
מכל החיות אף ארץ ישראל קלה לבשל פירותיה
מכל הארצות **צבם** ויצבט להקלי רנת טנינו
לפי מקומו ענין נת ימה והושטה וכן במטנה
אחריים ותוך בית הצביטה ואמר כגמרא מאי פרת
בצביטה מקום שצביטין אותו וכן הוא אומר ויצבט
לח קלי אאל הביא לו ראיה מן הערב צבט בנקודת
על הצדי **צבע** העיש צבוע נחלתי לי ידמיה לפי
שהוא גיונין גיונין קראו לו כן כאלו הוא
צבוע ואימרים כי הוא עוף אחד זה שהוא צבוע וכל
העופות נאספים אליו לאוכל ששונאים אותו וימ
עוף צבוע מנולל בדם ששאר עופות נאספים אליו
וכהבתי פיודו שרש עיש צבע רקמתי סופטים
בסגול הצדי שלל צבעים סופטים ענין הצביעה
ידוע ברברי ר"ל הגות צמר לצבע לצבוע לו אדום
וצבעו שחור הנסקף על גי הצבועים המדבר טמנט
צבוע הוא חיה הנזכרת ברברי ר"ל מאיר אומר אף
דצבוע ואמרו צבוע זה אפא וצי אפא אפעה כי כן
מנהגם להסתיר אותיות הגרון וכן תי על גי הצבעים
לחלת אפעיא ובבראשית רבה הצבוע הזה מטפה
של לובן היה ויש בו מתי צבע כמנין ימות החמה ומן
השרש הזה אצבע אלהים היא טמנת אצבעו
הימנית ייקרא והאלף נוספת כי כן מצאנו במשנ
שגשתמשו בו בפעל חכ בד ואם היו שניהם שוים
הממונה אומר להם הצביעו ופרשו בגמרא רזנא
מוציאו אצבעיתים למנין **צבר** אס יצבר בעפר
בסף למכ ויצברו אותם חמרים חמרים
טמנת ויצברו בר כרמית ויצבר עפר וילכדו
חכקוק פי שפיכת הסול להכמו ספרטנו כשדש
סל או פי ויצבר עם בעפר חלכוד והש צבור שימו
אותם שני צבורין ענינם ענין הציבוץ **צבת** של
תשלו לה מן הצבת מן האגודל ותרג' מלקח צבתהא
וכן ברברי ר"ל אף הצבת לפי שהמלקח לוקח הדבר

כראשית" רוצה לומר אדמתו או הצניף שעל ראשו
וכן דעת המתרגם שתרגם שושיפוד ותרגום וילט פגיו
באדמתו בשושיפיה ותרגום המחלצות והמעשפות
כחינא ושושיפא ותרגום ופרשו השמלה ויפרשון
שושיפא פתיל הנעורת "סוטני" פתיל תכלת כמדכר
חוש כפול ושזור וכן אמרו רז"ל פתיל שיהיה
שווי ושזור והקבוץ וקצץ פתילים סמות" וכן חזתמך
ופתילך לדעת קצת המפרשים וחנכון מה שכתברתי
בו וכל הנכנס תחת השדש הזה הוא ענין אחד ענין
העוזת והתפוך כי החוש כשהוא כפול ושזורי הוא
מעוות וכן חנוד שנעשה מן החוטים השזורים וי"מ
מזה נפתולי אלהים נפתלתי בלו נתחקתי עם אחותי
כי החוש כשיכפל ומזה שזור הוא יותר חזק והתאר
כחכפל העין והלמד דוד עקש ופתלתל דברים
פתן על חור פתן יסעיה "כמו פתן חרש" תלים
בשש נקרות " מרחת פתנים בקרבנו" ראש
פתנים יונק" אינכ" הם הנחשים הרעים ואמר פתן
חרש לעוצם רעתו בלו שאין לו לחש - ברותות על
המפתן" סמול. ומתחת מפתן הבית קדימה" יחוקל
היא האסקופה התחתונה אשר ידרכו בה וכן אמר
ותרגום סקופתא **פתע** פתע ישבר" יסלי הפא
בסגול בפתע פתאום אם בפתע בלא איברה
כמדכר" פ" פתאום בלא כונח **פתר** כאשר פתר
לנו" ופותר אין אתו תשמע הלום לפתור
אתו" איש כפתרון חלומו" הלא לאלהים פתרונים
כראשית" ענין הכל פירוש וביאור החלום ואשר
הם בני ארבע איתות **פלגש** וישיכב את בלהח
פלגש אביו ולבני הפלגשים אשר לאבדום
האפית ופלגשו אשר בשכס ילדה לוגם היא "סוטניס"
היא האמת המיוחדת לאדם למשכבו בלא בתובה
ובלא קדושתו ופ" ותעבנה על פלגשים אגשים
לאגשים" יחוקל" פ" עבדיהם יהודה עליו ואשר
בשר חמורים בשרם והגבון בעיני שיהיה פלגשירום
כמסמעו ופ" על כמו עם אבד כל כך חסכה בחש עד
שנרמית להם כמו פלגשים לא שרתיהם ולזה נוסח
דעת התרגום שאמר ואתרמיאת למיהוי שמטא והון
פענח צפנת פענח" כראשית" שם תאר בפלם
פרשו ופ" צפנת פענח הצפונות מגלה ואמר
שחוא פעל עבר מן חדגוש וחנכון בו פענח בחזק
הפאזאמו הפיישין ממנו כל חנכון כמו שאמ' הפייש
המפענח צפונות וסתומות ויא כי צפנת פענח לשון
מצוי הוא **פרדם** פרדם רמונים. סודים" שומר
הפרים נחמיה" גנות ופרדסים" קהלת
הוא גן עצי המאכל **פרור** אל לשכת נתן מלך
המים אשר בפרוד" מלכים" פ" חסבית

את המוסים אשר נתנו מלכי יהודה לעברת השמש
ונתנו אותם בלשכת נתן מלך שחיה ממונה ופקיד
במגרשי הערים והצריהם וכן בדברי רז"ל יקראו
מגרשי הערים כן בכל וכל פרודה נהוג כדרכ נהודעא
וכל פרודה נהוג כשמואל ועוד אמרו הקונה שדרי
בסוריא כקונה בפרודי ירושלים ותרגום ירושלמי
ירעשו מגרשות יזעון פרוריא וכן תרגם ירעשו האים
יזעון פרוריא **פרבר** לפיכך מזרח ולמערב
ארבעה" ל' הכית נקרא כן וכן זכרוהו
רז"ל באמרם היאך דאפרבר חד הוא ואחרינה כציהא
הוא דאזיל וייתב גביה משום דקאי אבראי ואמר מאי
לפרבר אמר רבה בר שילה כמאן דאמר כלפי בר
פרעש אחרי פרעש אחד" סמול" ידוע ולגרעותו
ולחלשתו כנגד המלך כנח עצמו ככלב
ופרעש וית בתר אלש בתר הדיוט חד ותרגום לבקש
את פרעוש אחד. סמול. חלש חד ועוד הוא שם אדם
פרשד ויצא הפרשדונה" סוטניס" יש לפרש בו
שהוא שם מקום כך והנזן נוספת כבו נון
הא המסדרונה או שניהם יש בהם הנזן והוא לתאר
בלשון נקבה כמו באחרונה בראשונה ואעפ" שהיה
מספטים מלע אם הוא לשון נקבה ודעת התרגום בו
שהוא פרש והדלת נוספת בלו אחר שתקע הדרכ
בכטנו יצא הפרש מבטנו וכן תרגם אורו ונלק
אובלא שופך ודומה כי דעתו היה שהמלה מורכבת
מן פרש ומן שדונה שהיא לשון שפוכה כהרגומו
פרשו פרשו עליו ענו. אינכ" אמרו שהוא כמו
פרש בשין וזין נוספת ויא שהמלה מורכבת
משלש מלות פרש שדיזי **פתם** הפרתמים
חסקר" דים חסרים הגדולים המיוחסים
ואזיל כתב כי המס נוספת במס פתאום שלשם והם
הפחות של עבר נהוד פרת **פתגיל** ותחת פתגיל
פתגורת שק" יסעיה" לבוש שלובשין
אותו לכבוד ולתפארת ואמרו שהוא הנקר אלגילאלא
וים התגור שחוגרות הנשים שקורין יצילא **פתגם**
פתגם המלך" חסקר. והוא קסמץ בסמיכות תרגום
דבר פתגם ואשר הוא בן חמש איתיות **פתשגן**
פתשגן הכתב" חסקר" ונדיש זה פרשגן
וזגשתון שופס הכתב ותרגום את מסנה התורה ית
פתשגן אוריתא בתיו ותרגום וכתוב שם על האבנים
את מסנה תורת משה ית פרשגן אוריתא רבשה
בריש וכן בארמית פרשגן אגרתא בריש ושניהם ע" א'
ולפי דעתי כי אינו לשון עברית כי אם לשון ארמית
כי לא נמצאו כי אם בספרי הגולה וכן פתגם וכן
נשתיון גישלמה אות הפא ונחל אות
הצדיק

הנפשות תצודנה לעמי וע' א' כיום מבר' ציד וכל לחם
צידם ויקחו האנשים מצידם צדה כרך אכרך. והא
במפיק ועם הא הנקבה וצדה שלח להם ת' יז" ובינו
להם צדה" י נטע" ויקחו את צדה העם ב' דס' טפטוס
והדת על ממנו. ה' לחמינו חס הצמיידנו אותו מבתינו
יהנע" ענין חזיק במזון" צוה" ואתי צוה" י
וצו יתי את ברכתי" כאשר צונוי' אלהי ככל
אשר צויתני" תורה צוה לנו משה. דכר" אני צויתי
לך ידשי" יונות אל כבען" ועל העבים אצח
מהמשיך עליו מטר" יטעיה" וצו את יהושע" יצו י'
אתך את הברכה ויצו את אשר על ביתו. כראשית
על בני ועל פעל ידי תצונוי. יטע" פ' תצו לי הנביא'
לתגיד לכם על בני ושלא נזכר פעלו ממנו כי בן צוות'
ויקרא" וחשם כי צו לצו" יטעיה" ומ' א' שמד את
כל המצוה" דכר" כי מצות המלך עליהם" נחמיה
פ' מצות המ' דריוש היתה לתת ארוחה למשורדים
ואמנה על המשורדים כלומר ארוחה זו קיימת שלא
היתה נפסקת מצית הלויים והמשוררים והשוער' ופ'
מה שמצוה על ישראל לתת להם המעשרות המצות
והחוקים" ירמיה" שמר מצותי וחייה" משלי" צוה
מראש הרים יצוה" צוהה על חיין" יטעיה"
וצוהת ירושלים עלתה" וצוהתך מלאה הארץ. דמייק
ענינם ענין צעקה על הרעה הכאה על האדם" צוה
האומר לצולה חרבי" יטעיה" פ' על בבל
שהיא מקום מים ובתוספת מס ותשליכני מצולה יונה
במצולות ים" מיכה" ובחלם ידדו במצולות כמו אבן
שמונת" במחשכים במצולות. תל"ס" זאת רודפיהם
השליכת במצולות. נחמיה" ענינם ענין ריבוי המים
ועומקם צום מרוע צמנו ולא ראית" יטע" ויצונו
שבעת ימים" וצם דוד צום. שמו" וצונו
על שלשת ימים" אפק" הצום צמתנוני אני" זכריה
פ' אם צמתם בעבורי וכי אני צויתי לצום אלא בעונות
אבותיכם שחרב הבית ומה תתנו לי בצמכם א
באכלכם ושחתיכם ע' ד' אם צדקת מה תתן לי ואל אם
העשו משפט אמת וחסד ורחמים לא תצונו כי יבנה
חבית שאתם צמים בעבורו ותשמחו בבניינו ותאכלו
ותשתו וחשם ויקראו צום. יונה. וחקבו בלשון נקבות
דברי הצומות. אסתר" ידוע אבל קראו צום והושיב
את נבות בראש העם. מלכים. כתב אהל כי אינו
לשון הענית כי אם לשון קבוץ מלשון צומת הגידים
מן התלמוד וכן כל קריאת צום שאינו בענין תשובה
וכן ביום צום שבידמיו ביום קיבוץ" צוה
צאן אובדות היו עמי" ירמיה. נכתבה זאת
חמלה בצלף וקריאתה זו" צנה ואלפים כלם" תל"ס
בלא אלף והאנוספת ונחפכה לאלף נראית במלר

לצנאכם הבהמת הדקה הכבשים והצנים" ונקראו צאן
פעם כולל כלם כמו ואם מן הצאן קרבנו. ויקרא
ופעם פורש על אחד כהם ולו צאן שלשת אלפים אלף
עזים. שמו" לל הכבשים ויהמו הצאן" לל הנקבות
וכן העתודים העולים על הצאן" כראשית ופינס יהיה
כלל הבהמת הדקה והנקר צאנכם יעשר. שמו" שחר
לא זכר בקר בפרשה והוא שם כולל לא ימצא בלשון
רבים ושתי צאן. יטעיה. וארבע צאן. שמו" מאה
צאן. מלכים. צוה צפו מים על ראשי. מיכה"
והס' יתי ארץ צפתך מדמדך על ההרים כלום'
המקומות שצפ' המ' עליהם עתה אסקה אותם מדמדך
ויצף הרם עליהם עד שיעלה אל ההרים. והכבד אשר
הצוף את מים סוף" דכר" ויצף הכרזל" מלכים
ופ' הגביא הצוף הכרזל ומן השר הזה צוף דבש אמרי
נועם" משלי ונופת צופים. תל"ס" הם חלות הדבש
ברש"א בלעז" צוה וציקותי לאראל" יטעיה
הציקותי רח בטיני. חמ" אשר יצוק לך. דכר"
ואית חמת המציק" יטע" רחב לא מצוק תחתיה אינו
לאשר מצוק לה" יטעיה. או יהיה מצוק שם והשם
ובצוק העתים" דכר" ובתוספת מס כמצור ובמצוק
דכר" ומ' א' בארץ צרה וצוקה" יטעיה" והתאר
כל איש מצוק" שמו" ענין צוקה ידוע בענין צרה
ובענין התחבך הפעל הקל וצור יצוק עמדי" ואבן יצוק
נחושה" אינו" ונכון להיות מן השרש הזה יצוק לחש
יטעיה. כלומר שפכו תפלה בעת שמוסרך לבנו ה' א'
שהוא משרש יצוק וכבר כתבנוהו שם ובענין הצמדה
ויציקים לפני ה' יטע" פ' ועמדות והדבש חמדת
הנח כמו וילינו עליו וחשם מענין זה מצוק בצפון. פ'
מעמד" בצוקי ארץ שמו" כל עמודי ארץ צורך
וצרת עליה" כי תצור אל עיר. דכר" לצור
אל דוד ואל אבשי" שמו" אל תצוה" אל תצר את
מואב" וצר עליה דכר" וחגם צרים עליה מלכ'
וחגם צרים על העיר שופכים וצרתו עליך מצב" עלי
עלם צוה מדי יטעיה והוא מלרע נצוד עליה לוח
ארו סור ויש מפרשים מזה אחר וקדם צרתני תל"ס
הנפעל בעיר נצודה יטעיה והשוק מקום חלם וכן ת'
בקרוא דצידין עלה" וכן תרגום והגשאר והנצור
יחוקל ודאי שתאר ויעול לכרמי צידא ובכר כתבנוהו
בשרש נצר והכבר והצר לך דכר" ואפשר להיות
מזה ל תצר את מואב" והשם ובנית מצוד" דכר"ש
במצוד ובמצוק ירמיה ועם הבנו בשוק עד כלתך וכי
מצודך יחוקל וכן הקבוץ והקמתי עליך מצודות
יטעיה וכן נקרא עיר מבצר מצוד לפי שלא יכבוש
אדם אותה בחוקת אם לא במצוד שיכנו עליה ויעמדו
סביבותיה במצוד עד רדתה מרעב ומצמא ותבן צור

צדק על צד הנשאו " יסעיה " מצד שאול . שמעל
יוצאים מצדיה " צדי המשכן " שמות
הלצנינים בצדכם " כמדכר " והיו לכם לצדים " טופטים
מקרא קצר הוא ופי' לצנינים לצדים . ורבי יונה כתב כי
הרגש תמורת הנח כמו ופטורי ציצים והוא מן ציד ופי'
יהיה לכם למצודות תפלו' בהם " צדה אורה " שמעל
התא רפה ומשפטה להיות מפיק וכבר זכרנו הדומים
לו במלק חזקיה ענינם ידוע . והרגש בהם בהתחכום
לחסרון את הכל כי כן מצאנו כפול בדברי ר' ל'
השוחט מן הצודים שהיטתו כשירה המולק מן הצודים
מלקתו פסולה וחלתם רבים **צדקה** ואשר לא צדה
שמנת " דאחז צודה את נפשי לקחתה " שמעל
וחסם או חשליך עליו כל כל לא צדוה . כמדכר
כלם ענין כונה וע' א' בנין נפעל נצרו עויהם צפני'
פי' נסמו עויהם כתרגום והשימותי ואצדה וכן תרגום
תחו ובחו צדיא ויקיאו **צדק** צדקו יחדיו " תלום
צדקה ממני " כאלשית . יתנו עדיהם ויצדקו " יסעיה
למען תצדק בדכריך . תלום " תצדקנה ממך " יחזקל
כי לא יצדק לפניך כל חי " תלום " והתאר יי הצדק
וסוף דברי צדיקים " שמנת " אנשים בעלי טענות
ודוכחו ואנשים צדיקים המה יספטו אותם " יחזקל
חזקים . ומשפטים צדיקים . לכרים . ואם שבי צדק
ימלט " יסעיה " פי' הצדק כשכיו זה כלו כי בצדק
לקחו חז מאמר האומות שאמרו' שהם גבורים וצדיקים
בשבי ישראל ששבו אותם ואיך ימלטו מידם ענני'
הק' בת' גם שבי גבור יקח אעפ' שאתם גבורים אני
אקח השבי מידכם ומה שאמרתם ואם שבי צדק
ימלט אינו שבי צד' כי אם מלקוח עריון ומלט מידכם
כי אין לכם כו דין ומלפנים ונאמר צדק יסעיה פי'
אם הצד מלפנים העתידות נאמר בבאם כי הוא צדק
ונאמן בדבריו וזכרתי ממך צדק ורשע " יחזקל תי'
ואגלי מינך זכאך כדיל לשיצאה חייבך והסם צדק
צדק תרדוף " לכרים " כשש נקדות אמרת צדקי מאל'
לויכ " ובלשון נקבה וחשבה לו צדקה " וענתה פי'
צדקתי " כאלשית " והנפעל ונצדק קדש " לכיל "
וזה הפעל מה נדבר ומה נצטרק " כאלשית " כלו' מר'
גוכל לטעון שנהיה צדיקים והפעל הכבר והצדיקו
את הצדק " לכרים " ועלי יבא כל איש אשר יהיה
לדריב ומשפט הצדקתי " שמעל . אמר והצדקתי
על הצועק כי בודאי האחד יצדק והאחר ירשיע אבל
על הצועק אמר הוא אשר לו ריב ומשפט כי לא
אצדיק רשע . שמנת " עני ורש הצדק " תלום
ומצדקי חרבים : לכיל . וכבר אחר צדקה נפטר
משוכה ישראל " ימיה " ותצדקי את אחותך . יחזקל
דבר כי חפצתי צדקך " לויכ " בעדקתך אחותך

יחזקל . והיו נוספת כמשפט שנוספה הא על המורה
כמו לאהבה אתי אלהיך **צדק** וכו' שער צדק
ויקרא " והפעל מהגוסף וכלי נהשת מצד טובה
שנים חמודות כזהב " עזרא " גוון קרוב לגוון הזהב
וכן אמרו רז"ל תחלת הצהוב כזה וכו' פסול והוא כי
נצת בן היונה אחר שהשליך השער הראשון והוא
מוצהב דומה גוונו לגוון הזהב וכן אמר מפני שנחשתן
מצהב " ועוד צהבו פניו של רבי כלומר האירו פניו "
צדק כנאון " צהלו מים . יספי " איש ל אשת רעהו
יצהלו ותצהלו כאבירים . ימיה . צהלו ורני
יסעיה " והעיר שושן צהלה ושמחה . חסתי . והיוצא
צהלו קולך . יסעיה " והסם מצהלות אביריו . נאפיק
ומצהלותיך . ימיה " בלם ענין עליונות להצהל פנים
משמן " תלום . ענינו הזכות והאורה מן השמחה .
צדק כי אתי יאכלו האנשים בצדקים . כאלשית
ערב ובקר וצהרים " תלום " ומצחרים יקות
חלד " לויכ " ידוע " והוא העת שאור היום חזק ונקרא
בלשון שנים לפי שהיום נחלק מאורו לשנים מדברך
ועד חצי היום הולך ואור ומחצי היום ולמעלה הולך
וערב והצהרים היא העת שהאור חזק בו משני צדדן
צחר תעשה לתבח " כאלשית " חלון שממנו יבט
האורה דגן תירוש ויצחק " לכרים " ארץ זית
יצהר ודבש . מלכים . נקרא השמן כן בעת חדושו
אחר הדריכה ונקרא השמן בלשון מאור לדוב זכותו
כמו שנקרא גם כן במקום אחר זהב והפעל הכב ממנו
בין שורות יצהירו " לויכ " ללידרכו הזתים ויעשו
השמן . שני בני היצור " זכריה " הם זרובבל בן
שאלתיאל ויהושע בן יהוצבק שנמשחו בשמן
המשחה זה למלוכה וזה לכהונה **צוא** קיא צואה
כלי מקום צואת בנות ציון " יסעיה ומצואתו
לא רוחץ " מסלי " הבגדים הצואים . זכריה " ענין
טנוף ולכלוך וכבר כתבתם בשדש יצא עם זכרית
את צאתך " לכרים **צדק** צוד צדוני " לויכ " אשר
יצוד צד היה " ויקרא " צרו צעדינו " לויכ .
וחסם הוא היה גבור ציד . כאלשית . ומ' א' ומצודו
עלי הקוף . לויכ " ובהא ולא יהיו עוד בירכן למצודה
יחזקל " והוא הרשת שצדין בו " ונחפש כמצודתי
ובחלם כדגים שנאחזים במצודה רעה " ובלא דהא
הנקבה בחלם מצודות וחרמים " אבל ובנה עליה
מצודים גדולים קהלת . הוא משר' מצר ושם בארבוהו
ומ' א' יבואהו במצודות . יחזקל " ונכון הוא להיות
מזה הענין והשרש והיו לכם לצדים . טופטים " והרגש
תמורת האות הרפה שהיא עין חפע' כמו ופטורי ציצים
שהוא מן ויצץ ציץ והתאר לרבים אשלח צידים וצ' וס'
ילמיה . והמרובע לצידר נפשות " מצודות את נפ' ימים

חשך בערופה " יס ציה פרשו בו שמש וירח ויתכן
 לפרשו כמשמעו אויב כלומר ידאח והנה חשך צר
 והאור שחשך בהרסית המדינה או יהיה שם והנה
 חשך הצרה הבאה עליו ואעפ"י שעמד הטעם במלת
 חשך " וע"א בענין החדוד אף תשיב צור חרבו " תל"י
 חדוד חרבו וכן חרבות צורים יקטע " חרבות חרוד"
 כלומר חרבות שיש להן חרודין או יהיה צור וצורים
 תאר וציר חרבו כמו חרבו הצור כלומר חרבו החד וכן
 חרבות צורים חרבות חדים ואם נסמך דמתאר אל
 התאר כמו בני שלשים תולעת שני שני התולעת ו"ת
 מזה הענין חלקת הצירים " שמנת " שתרגם אחסרת
 קשוליא וע"א אחור וקדם צרחני" הל"ס. ויצר אורו
 בחרש " שמנת " צורת הבית וצורם לבלות שאול תל"י
 והנכון בו צורתם וכן כתבונם הראוי כתבונת ר"ל מזה
 ויצרו ויכנו שעשור כס' מטבע להוציאו לאומני' לקנו'
 עצים ואבנים וכן דעת ר"ל במלת וצרת הכסף שאמר
 דבר שיש לו צורה ומן השרש הזה עד צואר יחצרה "
 יסעיה " וישם רביד הזהב על צוארו " כראש"י ונכתבה
 בהם האלף למשך ונפל מן ואדיריהם לא הביאו צואר
 בעברת ארגיהם " כממיה " ופעמי' זכרו הצואר בלשון
 שנים לפי שהוא שני צרדין הימין והשמאל " בכח על
 צואריו ויפל על צואריו " ופעמים יבא הקבוץ בשוא
 הווי ויפול על צוארי בנימין אחיו " כראשית " הביאו
 את צוארכם בעול מלך בבל ימיה. וכתוספת נין
 באחר ענק מצוארונך " סיר. ונשארה האלף בצוארו
 ובצואריכם ובצוארונם ואעפ"י שאבד בהם המשך
 וקבוץ בלשון נקבה אשר לא תמישו משם צוארותיב'
צוח על צחיח סלע שמתהו " יחוקל. שכנו צחיחה
 תל"ס. מאחרי לחומה בצחיחים " כממיה מקום
 הנכחה בסלע והוא מקום היובש והצמא לפיכך נקרא
 כן וכוה בהכפל גם כן הפא והשביע בצחיחות נפשך
 יסעיה " ל"ל בזמן יבש וצמא והתאר והמונו צחה צמא
 יסעיה " בפלס אשה ל"י מן אשש " וע"א צחו כחלב
 סוכה " ויהיה ראוי להדגש לולי החית והתאר דודי צח
 ואדום. סיר. כחם צח " יסעיה. רוח צח שפיה ימיה
 והתאר בלשון נקבות תמודד לדבר צחות. יסעיה כלי
 אמרות צחות ענין כלם הזכות והבהירות ויש לפרש
 רוח שפיים מהענין הראשון רוח יבשה כלומר שאין
 בה תועלת לבני אדם אך היא חזק להם לא לזרות ולא
 להבר ואין לה תועלת כי היא נושבת במדבר שא"י שם
 זרע כן ררך בת עמי כמו אותה הרוח אפ"י משל על
 מחנה נבוכד נצר הבא דרך בת עמי כלומר שיבא על
 ירושלים ודמה אותו לרוח חזק שאינה טובה לזרות
 ולהבר אך הוא חזק יותר וזהו שאמר רוח מלא מאלה "
 כלומר רוח חזק יותר מאלה מרוח לזרות ומרוח להבר

צחן והעל צחנתו יול " כמו באשו " צחן
 למה זה צחקה " לא צחתי " כל השומע
 יצחק לי " ותצחק שרה בקרבה " כראשית " כלומר
 צחקה ואמרה בקרבה לא שהוציאה דבר ספיה על בן
 כחשה בעביר היראה או פ"י ותצחק שרה בקרבה
 שצחקה בינה לבינה שלא ראת אדם אותה צוחקת
 והשם צחוק עשה לי אלהים " כראשית " זה צחוק כפה
 והכבר ויצחק לפניו. סופטים " מצחק את רבקה
 אשתו " כראשית " ויקומו לצחק " שמנת. וזה שעשו
 ושמחה לצחק בי " להתעלל בי אשר ילדה לאברהם
 מצחק " כראשית " מלעג וכולם נכנסים תחת ננין
 הצחוק **צחך** אתנות צחורות שופט " ענינו לבנות
 וכן וצמר צחר " יחוקל " לבן ציה וצי אדיר
 לא יעברט " יסעיה " בפלס אף ברי ישריח
 עב " עי חסדה " והקבוץ יצאו מלאכים מלפני בצים
 יחוקל " וצים מיר כתיס. כמדכר. היוד יוד הרבים
 ויוד השרש נפל " ובהראות חיוד אשר יסרה לציס
 יסעיה " וענינם ספינה ספינות ול' משה הכהן פ"י מזה
 לעם לציים. תל"ס. וחלמד כלמר לעכרך לעקב ופ"י
 לאגשי חספינות צייה גם חום חינוכ' למרור עליון
 בציה " והקבוץ בלשון נקבות הלכו בציות נהר תל"י
 פ"י הלכו המים במקום הציה והמדבר כמו נהר זמ"א
 כחורב כציון " יסעיה. בשקל רצון ענינם ענין חורב
 ומדבר ורצו שם ציים " ופנשו ציים את אים " יסעיה
 חיות השוכנות בציה לפניו יברעו ציים. תל"ס אומות
 השוכנים במדבר או הוא מהענין הראשון כלל בעלי
 חספינות כמו שאמר אחרי מלכי תרשיש ול' אברהם
 אבן עזרא פ"י לעם לציים השוכנים במדבר והפעם
 אעפ"י שהוא בים ויש לו כח גדול תתנו מאכל לחשבי
 מדבר " ציץ מה הציץ חל" מלכים. ובנה אצל
 ציץ. יחוקל " בפלס חבוק ידים הציבי לך
 ציונים ימיה " ענינם כענין מצבה שמשומן אותו
 על הקבר או לאות הדרכים **ציץ** צץ המטה יחוקל
 וזפע הכב וציצובל פוע י"י און " וציצו
 מעיר בעשב הארץ. תל"ס. הציץ ופרח ישראל. יסעיה
 וציץ ציץ " כמדכר " ופטורי ציצים " מלכים " היור
 נבלעת כדגש והענין ציורים כמו פרחים וציצים והשם
 עם תיז הנקבה והיתה ציצת נובל " יסעיה " וזכר זמר
 ונקבה כי ניבל לשון זכר ונסמך המתואר אל התאר
 כמו בני שלשים או יהיה שם בלתי סמוך ובא דרך
 הסמוך כמו עגלת שלישיה אל תתני פוגת לך והרומי'
 להם ענין כלם גלוי הפרחים וראותם וקרוב לענין זה
 מציץ מן החרכים " סיר " כלומר מגלה עצמו ונראה
 ונשקף מן החלונות ויש מפרשים מזה ועליו יציץ נזר
 תל"ס " כלומר במקום שאצמיח קרן לדור על המקום

בצור לה "זכריה" יושבת במצור. ירמיה' מי יובילני
עיר מצור "תלמיס". ויבן ערים למצור ביהודה "ל' ה'
ערי מצור חומות דלתים. ל' ה'. נצור מצורה "לפ'
שהנהרות והיאורים חזק הער' ז'ם דללו וחברו יארי
מצור "וכן הקבוץ לכל ערי המצורות "ל' ה'" ויחזן להם
אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי
מצורות ביהודה "ויחזק את המצורות. ל' ה'" וע' א'
קרוב לזה והוא ענין הדחק בכל צרתם לו צר "והמסכ'
צרה בהתכנס" יסעיה פ' על עבר כי הוא מלעיל וכן
קצר שהגדים על עבר כי הוא חציו קקץ וחציו פרח
ואשר הוא יוצא וצרתו את צורדיך טמנת כי צורדיך
משר צרד ויתורה לא יצר את אפרים "יסעיה" ויתבן
להיות מזה הענין אל תצר את מואב לכר' אל תצודם
והתא' צר לי מאד "צר לי המקום" יסעיה בצר הרחבת
לי "צר ומצוק מצאוני" תלמיס "המקום אשר אנחנו
יושבים לפניך צר ממנו" מלכיש והכסת צר מעון
טמנל "וכן האויב נקרא צר כי יבא כנהר צר" יסעיה
כי אין הצר שווה כנוק המלך "איש צר ואויב" סמנל
בצב ימינו כצר "איכה" צר יולטוש עיניו לוי' איוב
אל תתנני בנפש צר "תלמיס". והשם צרה כמבבירה
ירמיה "תעלים לעתות בצרה" פ' לעתות שאנחנו
בצרה ובצוקה בכל צרתם לו צר "יסעיה" בשש צרות
איוב "ויתכן להיות לו צר שם וכן צר לי מאד" טמנל
כי צר לי "איכה" צר ומצוק "תלמיס" ויתכן היותם שם
זולתי תאר ומשקל אחר צר צירים וחבלים יאחוון
צירים אחווני בצירי יולדה יסעיה. כי נהפכו
עליה צרחה. טמנל נהפכו צירי עלי ולא עצרתי כח
דניל ובנו בענין זה לצלמים ואמר חרשי צירים יסעיה
כמו שכנו להם גם כן עצבים והפעל הכבד והצורתי
לאדם "נפניה" מורע והצרותי להם למען ימצאו
מלעיל פ' למען ימצאו אשר אמרתי עליהם והחכם ל'
אברהם אבן עזרא פ' הפסוק בן כי השם יביא עליהם
קולעים ורבי ויצר להם והטעם להיותם נחברים במקום
אחד למען ימצאו אותם הקולעים ואשר זה עומדים
ויצר לו ולא חזקו. ל' ה' "ובהצר לו חלה את פניו לה'
זבעת הצר לו" ל' ה' כלב אשה מצרה "ירמיה" כלו
כואבת ועומדת בדוחק ויש לפרש ויצר לו יצא כלום
כי מלך אשור הצר לאחו כלם והחזם' להם ענין הבאב
והדחק ומה שיש בו בענין האויב ג' כי האויב מכאב
ודוחק ולפי ששתי נשים או יותר לאיש אחד האחרת
שונאה לחברתה ומקנאה לה ומקומם צר להם נקראת
כל אחת צרה כנגד חברתה וכעסתה צרתה "טמנל
וכ' פירשתי והכסת צר מעון כשר' עין וג' זה הענין כלו
שהוא ענין הדחק הוא קרוב לענין הראשון כי היושב
במצור הוא בדוחק שם ובצרה ויתכן להיות זה הענין

כלו שרשו צרר וע' א' וצרת הכסף "לכרים" וצרת
אותם בכנפיק יחזקל "ויצר בכרים כסף" ויצורו וימנו
מלכיש "פ' וכבר מנו אותו תחלה ואחר כך צרו אותו
צור תעודה יסעיה" ענין גניזת הכסף או כל דבר בכים
וכיוצא בו עם הקשירה וזה הענין קרוב לענין שלפניו
כי יוסר הדבר דוחק אותו וע' א' ציר נאמן לשולחי
מטל' וציר כגוים שלח. ענכדיה השולח בים צידים
יסעיה "וההתפעל ממנו וילכו ויצטיירו" יסעיה ענינים
ענין שליחות וע' א' הדלת תסב על צירה. מטל' והוא
רגל הדלת שתסב עליה ותרנום שתי ידות תרת'
צירין ויש מפרשים כי ציר הוא החקק שבמפתח
שנכנסה בו רגל הדלת ואינו כן והראיה שתי ידורת
ואותו החקק שנכנסה בו רגל הדלת נקרא צנור כמו
שאמר במשנ' הציר והצינור והקורה והמנעו והמפתח
שנשברו מתנין במועד ומה שאמר תסב על צירך
שדומה כי דבר אחר הוא הציר זולתי הדלת כן הוא
כי יש שאי עושיין הציר מגוף הדלת אלא נוקבין הדלת
וקובעין בו עץ אחד או ברזל לחכניסו בחקק שבמפתח
כדי שיסוב וכן אמרו במשנה מחזירין ציר התחרוון
במקדש אבל לא במדינה והעליון כאן וכאן אסור וז'ל
פרשו מענין זה כי נהפכו עליה ציריה וכבר כתבנו
אותו במלת אבנים בשדש אבן וע' א' וצור יערה
ממקומו "ויעתק צור ממקומו" איוב "הנני עומ' לפניך
שם על הצור" טמנת "והקבוץ והצורים נתצו ממנו
כמוס" חלקת הצורים. טמנל "ופ' חלקת החזקים כי
חזק' היו לה הנער' כמו הצורים שהיו לה מול' לה ולא
בצחו לה ללה לא יחדיו נפלו ובקבוץ הנקבות בצור
יאודים בקעו "איוב" ובחלם כשמיר חוק מצר. יחזקל
ותקח צפורה צר "טמנת" ומ' א' בצר נחשבו" יסעיה
ענינם סלע" ולחזק הצורים כנה האל יתכרך בציר כי
אין לדמותו אלא למעשנו והוא דרך העברה הצור
חמים פעלו דברים צור עולמים. יסעיה "ואין צור
כאלהינו. טמנל. ויש לפר' כמו הם ויעת' צור ממקומו
כלומר אי בעבור כעסך ורגזך יעזוב דין ארץ ויעתק
צור ממקומו כלומר ממקום משפטו" וכתב ל' יורה
מהענין חזה ותבן צר מצור לה זכריה. יושבת במצור
ויבן ערי מצורות ביהודה "ל' ה'" וכל הדומים לזהם
ענין חזק וכן ותי' וכן כתב מזה בכל צרתם לו צר יסעיה
וכנוי לו שב אל ישראל ויהיה צר פעל יוצא פ' בכל
צרתם חזקם ואמצם ויש לפרש מזה יאורי מצור "יסעיה
ואתיצבה על מצור ועס דהא הנקברה הוא בשדש
ויבן ערי מצורה ביהודה "לכרי סיניס" "לכרי סיניס"
ואחריב בכף פעמי כל יאורי מצור "מלכיש כמי יאורי
מצרים וכן למני אשור וערי מצור ולמני מצור כמו
צרים וית' יאורי מצור נהרין עמיקין וע' א' צר ואור

סמול. כלומר תבא ותרוך ותעבר עליך וכן והצלח
עליו רוח יי. סופטים "וע' א' קחו לי צלוחית חד שדך
מלכים" פי' כמו צנצנת ותרגום צנצנת צלוחית וכן
בדברי רז"ל וכי לצור על פי צלוחיתו הוא צריך חולת
זה ומ' א' שמך עז' דו בצלחת "מסלי" כאשר ימחה
את הצלחת "מלכים" פי' קררה או קערה והקבוץ
ובדודים ובצלחות "ל' ה' הגח תמורת הדגש כי היה
ראוי צלחות כמו מן טבעת טבעור ויש לפרש שמן
עצל דו בצלחת כמו בחיק והוא תכונ לענין הפסוק
ומה שאמר החיק בזה הלשון כי כן נשמנת היד בחיק
כמי שנשמן הדגש בצנצנת או בקררה **צלם** בצלם
אלהים "כראשית" בשש נקודות "אך" בצלם
ותהלך איש" תלוי "בצלמנו כדמותינו" כראשית"
ואת כל צלמי מסכותם כמדכר "בעיר צלמם תבזה
הלוי ענינם צלם כענין דמות והוא פעמים נופל על
הצורה שאינה מודגשת כמו צלמי מסכותם" צ' מי
טחוריהם" סמול" וזולתם ופעמים על הצורה שאינה
מודגשת אלא צורה מחשבות לל ערך ודמיון במעלה
וזהו בצלם אלהים בצלמנו כדמותינו ואפשר להיותם
כמותם וזולת בדמותו בצלמו" ראשית" שהיה נערך
אליו ודומה לו בענינו בחכמתו ובמעלתו וכה' ל' יונה
אך בצלם כמו חשך וכן כתבו אהל ודמיון ללשון
הערב שאמר לחשך צלם כנקדה על הצדי ופירשו כי
האדם כמתהלך בחשך על אשר לא ידע יום מותו וכן
פירשו מזה תשלג בצלמו" תלוי "כלום כגפי היונה
יהלבו כשלג וככסף צרוף בחשך וי' צלמות מענין
חשך ויפירו אותו מזה השד וכן הוא מענין חשך כמו
שאמר אין חשך ואין צ' צלמות להסתר שם" אינו אבל
להיות מזה השד אינו נכון לתנועת הוור כי היה לו
לומר צלמות בפלס מדדות עברות והגבון שיהיה
צלמות ס' ה' מורכבת מן צל' ומות כמו שפירש אותו
הנאמר רביס עיריה ל' שהי מלות כלומר צל המורת
והוא חשך ואפלה כמו שאמר ארץ עיפתה כמו אפל
צלע ויבן "אלהים את הצלע מלרע והקבוץ
בלשון נקבות ויקח אחת מצלעותיו כראשית
ולפי שהצלעות שני צדדים הימין והשמאל כנה צר
כל דבר בלשון צלע" ולצלע המשכן השנית" סמול
ויכונה בלשון זכר לקדשי צלע המשכן האחד" סמול
בצלע הוד" סמול. מלעיל" ומלרע פתח הצלע
התיכונה. מלכים. ורחב הצלע ארבע אמות" צלע
אל צלע שלש" יחזקל. כלם מלרע באותו ענין וכן
בארץ בנימין בצלע בקבר קיש אביו" סמול" וכן
וצלע תא"ף מלרע באותו ענין ואשר הם מלעיל פ"א
הפעל בסגול והקבוץ בלשון זכרים שני צלעים הדלת
האחת גלילים" ולמלכים" כלומר שני צדי הדלת האחד

7
היו עגולים וית צירך וכן תרגום שני קולעים הדלתות
השנית גלילים ובקבוץ הנקבות ויעש צלעות טבוב
מלכים" והוא היציע שעשה סביב בית המקדש וכבר
פירשתיו בשרש יצע ובשרש גרע ולפי שהקירו לבית
כמו הצלעות לגוף אמר ויצף את הבית בצלעות ארזים
מלכים והצלעות צלע אל צלע לל הקורו ונק' הפסד
צלע לפי שהולך על צדו האחת והוא צולע על ירכו
ראשית" אופפה הצולעה" מיכה" והשם כי אני לצלע
נכון. תלוי" שומרי צלעי. ירמיה. ובצלעי שמחו
ונאספו" תלוי" צמם גלי צמתך" ישעיה מבועד
לצמתך" סיר" צמז. בפלס כלהגנח
והצמח הוא ציציות השער שמכינה האשה על פנייה
קרוין בלעז ול' יונה פי' בו המסורה" ושאר צמים חלים"
יחזק עליו צמים" אינו" הם מענין צמא והוא תאר
במסקל כביר אדיר ענינו ליםטים ואיש רק ופוחו"
ומנהג היםטים בארץ ישמעאל לגדל שער ראשם
ולעשותם צמח תלויה לים אחודי הצואר וגדל' השער
כמו עבות ויש אומר כי הם הלסטים שוכני המדברות
הולכים ערומים ומגדלים שער ומתכסו בשערים עד
שתותידם" צמא ולא צמאו בחרבות הולכים"
ישעיה" השקינו נא מעט מים כי צמאתי" סופטי
ויצמא שם העם למים" סמול" ובא על דרך בעל
הוא וצמית וחלכת אל הכלים. רות. והתאר ומשקה
צמא יחסיר" ישעיה" רעבים גם צמאים. תלוי" והשם
ועתה אמות בצמא. סופטי. לא רעב ללחם ולא
צמא למים" עמוס" ולצמאי ישקוני חומץ" ישברו
פראים צמאים. תלוי. פי' ל' יונה יקחו רוות צמאים"
והלקיחה בו בדרך ואת רעבון בתיכם קחו ולכו ועוד
אפרשנו בשרש שבר. וז' א' וצמאון למבועי מים"
ישעיה" וצמאון אשר אין מים" דברים. והשם עוד
בלשון נקבה וגרונך מצמאה צמך הגצמד' לבעל
פעור" ויצמד ישראל" כמדכר" ענין
חבוק ודבוק" והתאר אשר אין צמד פתיל" כמדכר
פי' שאין חתיכת בגד דבוקת עליו לסתמו כי כלי חרש
מטמא מתוכו ולא מגבר ונקרא צמיד החלי שעל היד
לפי שהוא מחובר בה תמיד. ושני צמידים על ידיה
כראשית" אצעדה וצמיד" כמדכר" וכן נקרא זוג
הבחמות מפני החבור ויקחו צמד בקר" בשש נקודות
וצמד חמורים. סמול. את רוכבים צמדים" מלכים"
פירשתיו בשרש את שנים עשר צמדים" מלכים"
ונפצתי כך אבר ונצמדו. מיכה" עשרת צמדי כרם"
ישעיה. פי' החכם ל' אברחה אבן עזרא בעבור השיגם
הגבול הגה הכרמים נצמדים יחד ויש מפרשים בני מה
שיחרוש צמד בקר ביום קרא צמד כרם והפעל הכבר
מצומדת על מתניו" סמול. וכבר אחר ול' כונן

הוא יראה נזר או יהיה פדוש נזר שעל ראשו יפרח
וצי' כל' הרכה גדולתו וחדרתו בכ' יום וע' א' ועשית
ציץ זהב " ציץ גזר הקדש " שמנת " והוא שם של זהב
והפעל ממנו ועליו יציץ נזרו וע' א' חנו ציץ למואב "
ירמיה • כנף שיפרח בו ותרגום סגפיד ציץ ואמר ר' אל
סגפידין שפורח בהן • ועשו להם ציצית " כמדכד ענף
הבגד מה שנשאר מן הארז שהוא נתלה בו וקראו
ציצית ולפיכך קראו חושין שצהו הכתוב לתלורת
בכנף הבגד ציצית וכן תלתלי השער הנתלים כמו ענף
הבגד ויקחני בציצית ראשי " יחוקל • ויש מפרשים
מזה מציץ מן החרכים כלומר מראה ציציות ראשו "
וציצית נקרא על הענף הנתלה כי רוב חושי הציצ' הם
ענף כמו שאמרו ר' אל שליש גדיל ושני שלישי ענף וכן
אמרו אין ציצית אלא ענף וכן הוא אומר ויקחני
בציצית ראשי ובענין זה אמרו ציצין המעבדין את
המילה " ציץ ציר נאמן לשולחיו " מסלי • כבר
כתבנו הענין הזה בסדר שזר " ציץ אציתנה
יחד " ישעיה " ענין הבערה והדלקה וציר
ויצר בענין אחד " צלל ימיו כצל עובר " תלם "
כמו הצל שעובר במהרה בהתפשט השמש ו' ל'
כצל העוף העובר בעופפו וכן פ' במדרש כצל עובר
כהדין עופא דעב' בשוליה ופוליה עבר עימה כי ינטו
צללי ערב " ירמיה " יסבוהו צאלים צללו • לוח " ולא
יאריך ימים כצל • כצל החכמה כצל הכסף " קהלת
פ' יניח האדם כצל החכמה כשיהיה גם כצל הכסף
כשיהיה לו די ספקו שיתקבל יתור בעיני אדם כשלא
יצטרך להם ויכל להתעסק בחכמה כשיהיה לו במרה
יחיה כמו שאמר בפסוק הארז שיבה חכמה עם נחלה
אעפ' כן יתרח הדעת הוא שהחכמה לכרחה תהיה
בעליה כצל קוחתי ר' אל " סר צלם מעליו " כמדבר
ונסו הצללים " ער " והפעל ממנו מבני הקל כאשר
צללו שערי ירושלים " כמיה • כלו שחעריב השמש
וצללו שערי ירושלים והפעל מבנין הפעיל והדש
מצל • יחוקל • כלומר עושה צל או יהיה שם רחוק
והתאר בהכפל גם פא הפעל הוא ארץ צלצל כנפים "
ישעיה • כלומר שמצל על העולם ברב כנפיה הוא דרך
פשל על רוב הסחורות ומיני הדברים היוצאים ממנה
לשאר ארצות וי' דאתון לה בספינן וקלעיהן פריסן
כניסרא רשאים בכנפיהו וע' א' לקור צללו שפת'
והפעל אשר כל שמעו תצלנה שתי אונז • ירמיה
אשר כל שומעה הצלמה אונז " מלכים " והכבר
אשר כל שמעו תצלינה שתי אונז שמול ענין חנועת
הרעשה שדמגש בלעז והשם צלל לחם שעורים
שופטים " כל' שמעו רעש לחם שעורים ודאה שהיה
מתרפך במחנה מדין ועוד נפרשנו בשרש צלח ומזה

על מצלות הסוס " וכריה " והם חזנים התלים בכ"ס
שהם מתקשקשי וכן בהכפל רפא ובכנעני ובצלצל
שמול " בסגול הפא בצלצלי שמע • תלים " בחוק הפא
והם שני כל נחשת שמקישים זה בזה ומשמיעין קול
זכן אמר במשנה הקיש בן ארזא בצלצל אבל בצלצלי
תרועה " תלים " רוא אומר על ההוצאות וכנפול אות
הכפל בני אסף במצלתים " עורח " במצלתים נחשת
לחשמיע " ר' ה' ונקרא כלשון שנים לפי שהם שני
כלים שמקישין זה בזה וסמיכות במצלתים נחשת
כתבנו הדומים לו בחלק הרקרוק שהוא חלק הראשון
מן הספר וענין אחר צללו כעופרת " שמנת • כאשר
צללו שערי ירושלים ענינם ענין שקיעה וכן הביאם
יהודה זפ' כאשר צללו שערי ירושלים כאשר נשחקו
מליכנס בשערי ירושלים כלומר שהיה ערב והנפך
כמו שכתבנו אותו מענין צל ובצלצל דגים ראשו "
לוח כלי שדוקרין בו הדג במים ומעלין אותו פנימה
בלעז " ויש אומרים שהוא כלי העשוי משבטים יבנס
בו ראש הדג ונלכד בו " צלח אצלה בשד " ועשה
לצללות לסחן • שמול " והתאר צל' כי יס' צללו
אש " שמנת " והשם בהכפל עין • צליל לחם שעורים
שופטים " בפלים וגיג מן חנה זפ' עוגת לחם שעורים
וכן ת' חדר דלחם שעורים והיא העוגה כמו שאכרו
ר' ל ולא חרדה על גבי גחלים ונקראת כן לפי שהיא
נאפת על גבי גחלים כמו הצלי ומפני זה נקראת גם כן
חרדה שהוא ענין שרפה וכבר זכרנו אותו ענין אחר
בשרש צלל " צלח מרוע דרך רשעים צלחה "
אשר לא יצלח " לכל • ירמיה " והיא לא הצליח
במדת " והצליח למלכיה " יחוקל " והדרך צלח רכב
תלים " והפעל הכבר והצלחת ובניה בית יי אלהיך "
עלו והצליחו " וישב שלמה על כסא יי למלך תהרת
אכנו הצלח " ר' ה' " עלה והצלח " מלכים " והוא
מצליח " ראשית " אל התחר במצליח דרכו " תלים זפ'
במי שדרכו מצליח התצליח דרכו • שופטים " והעובר
על הקל אם יסך נא מצליח דרכו " והצליח דרכך "
מצליח בירו " כראשית • הצליח נא לעבודך • כמלך
מלעול אנא יי הצליחה נא " תלים " מלרע ומה שאמר
כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל " יחוקל " והוא
ואעפ' שאין ההצלחה תלויה ביד האדם לפי שיש
בשמו מצות יי ועל ידם תבא לו ההצלחה כאלו הוא
מצליח דרכו וכמהו והצליח דרכו ענין ההצלחה
ידוע והיא הזמנת השוכ וכו' על האדם בדרך יש זה
כלא עכוב וענין קרוב לזה " וצלחו חורדן לפני המין
שמול " כלומר הדריכותו ועברו בו כאלו בקפו אותו
וחרגו ויבקע עצי עולה וצלח אע"י עלתא וכן פ' יצח
כאש בית יוסף " עמנס • יבקע • וצלחה עליון חנה "

פי גולה וחולך ממקום למקום כלו מחר הגולה והאסור להפתח ממאסרו וכן את צועה זונה " ירמיה " כי כן ודרך הזונה ללכת ממקום אל מקום ורבות אל בית כמו שאמר עליה במקום אחר בביתה לא ישכנו רגליה וכן צועה ברב בחו " ישעיה " אך הוא פעל ירצא פי מסיע במקום למקום כלום מכיע ישראל מכל מקומות גלותם אשר גפוצו שמה והוא שאמר ברב בחו וכן ושלחתי לו צועים וצעוהו ירמיה כלאמר אשלח לו מגלים ומסיעים אותו והסיעוהו ממקומו והגלוהו אך וצעוהו מהכנין הכבד הדרוש " צען אהל בל יצען " ישעיה " פי בלי עתהק ואהל פירשו מסרש יצע ומענינו ושם ביארנוהו " צעף ותכס בצעף ותכסר צעופה מעליה " כראשית עטוף סמעטפין בו הנשים ראשן ופניהם " צעק על בן לבם " איכה " צעקו ווי שמע " תלס אתם צועקים " שמות " עלי הלכנו רצעקי " ירמיה פא הפעל בקמץ חטף כי אם צעק יצעק " שמות " והשם ויצעק צעקה גדולה " הכצעקתה הבאה אלי " כראשית ואת צעקתם שמעתי " שמות " והנפעל ויצעקו מכל חוגר חגורה " מלכיס " ויצעק איש ישראל " סופטוס " ודכבר הוא מצעק אבי אבי " מלכיס " ענינם בענין זעקה בזין " צעך ויצערו ולא יבין לכו " את ענינו יבעטו ככו שאמר בהפכו יכברו בניו ולא ידעו וכן והכברתים ולא יצערו " ישעיה " והשם והידה ראשיתך כצער " אינו הלא מצער היא " כראשית כלומר הלא היא דבר מצער " למצער ירשו עם קרשך ישעיה " פי לזמן מועט ירשו נהלתם עם קרשך כי לא עמדו בה אלא זמן מועט ובאו איבים ובוססו מקרשך ומשק'אח והצעער כצעירתו " והצעירת גם היא לוח כראשית " שלחו צעיריהם " השמיעו זעקה צעיריה " ירמיה והשיבותי ידי על הצוערים " זכריה " תאר בפלס אובדים " ומסקל אחר יצא ידן אחת מצעיריה רטל " ורגש הצדי לתפארת הקריאה כלם ענין מיעוט וית השמיעו זעקה צעיריה שלטונהא ו אפשר שהיה רעתו שכנה גדולים בלשון צעירים על דרך גבאי " צנר צפר עומס על עצמם איכה ענינו בק כדברי רזל מפני שהחומץ צופרן כלומר חובשן " צפה צופה נהתיך " יחזקל " צופו עורים " ישעיה " יצף " כראשית " ענינו בגוים תצפינה " תלס וצפוי הוא אלי הרב " איכה " צפה הצפית " ישעיה ויהי הצפית תאר לצופה והתיו תמורת הא למד הפעל או תחיה והא גוספ'ת בפלס דליה מן דליותיו זוזרת מן זוזותיו ובבראשית רבה צפה הצפית כדרך מנרתא " אית אתרא דקרין מנרתא צפיתא והסקירתי ארץ צפתך מדמך " יחזקל " ענינו ארץ חשקפרתך

והכשתך כלום אפי' המקיטת הנבוהים אשקה מדמד וכבר כתבנו בו פי' אחר בשרש צוף והפעל הכבר בצפיתנו צפינו " איכה " בקר אערוך לך ואצפה תלס ואני ביי אצפה " איכה " צפה אל דרך עמדי וצפית ירמיה " ובה הכנין הוא קרוב לענין תוחלת כי המיחל לאחד מביט לו והשם ויקרא אריה על מצפה " ישעיה ומסקל אחר צופיה מן בצפיתנו צפינו ונקרא המקום הגבוה מצפה לפי שאדם צופה ממנו למרחוק לפני י בכצפה " שמות " כלם ענין הבטה וע'א וצפה ראשיהם וצפית אתם " שמות " ויצף את הבית " ל' ה' " מצפרה על ורש " מטלי " והשם צפוי למזבח " כמדבר " ויתכן להיות מזה השרש והענין הצפת אשר על ראשו אמת חמש " ל' ה' " ונקראת הכותרת כן לפי שהיתה צפוי לעמוד והתיו בצפת במקום הא למד הפעל כתיו שקת או יהיה חתיו בשניהם נוספת כתיו גברת רבלת ולמד הפעל נפלה והגני עתיד לכתוב צפת שרש בפני עצמו כי כן כתבו ל' יונה ואמר בשם הגאון רב סעדי שבאור המלה צבצבת " צפח " ואת צפחת המים " שמות ומעט שמן בצפחת " מטלי " כמו צלוחית בצפוחית בדבש " שמות " פי' ריקקן אפרים בשמן וטובל' אותם בדבש ותרנימו כאסקריטון בדבש " ופי' גאון צפוחית מן צפחת חבים כי עושים מהם כדמות כלים וצידים רבים וכ' תרגם צנתרות החוב אמקריטון ודב ולישון כלים הם " צפן צפניה צפן רוח " מטלי " צפנתי לך טיר אשר צפנת ליראיך " תלס " ואלה צפנת בלבבך " כי לבם צפנת משכל " אינו " יצפן לשרים תושיח " ומצותי תצפן אתך " מטלי " את שני האנשים ותצפנו " יחזקל " פי' אמר ותצפנו כי לא החביאה שניהם יחד במקום אחד רק זה לבדו וזה לבדו כדי שלא ירגיש עליהם אדם ויש לפרש כי מלת ותצפנו שב אל מלת את שהיא כוללת שניהם וכן ויושב את משה ואת אהרן ויתכן לפי שהיה משה עקר אמר לישון יחיד ואהרן ופי' צפניה צפן רוח מי שירצה לצפון האשר הרעה ולהסתירה שלא ישמעו בחוץ עניניה הרעים כמו אם ירצה לצפון הרוח שלא יוכל לצפון אותו ושמן ימינו יקרא כמו שמן ימינו שיקרא ויכריו על עצמו שהוא רוקח ומריח כן האשה ירגישו ברך מדחוק וקרא השמן הרוקח שמן ימינו לפי שהיד הימין מוכנת למשוח ומה שדבק בה מן השמן הוא מריח כי יצפני בסכו " תל' " נצפנה לנקי חגם " יצפנו לנפשותם " מטלי " ואהל פי' נצפנה לנקי חנם יצפנו לנפשותם פעלים עומדים וכן יגודו יצפנו " תלס " כלו יארכו שם שימין עצמם במקום צפון וכן ענינו לחלכה יצפנו " תלס " וחללו את צפוני " יחזקל " פעול ופי' הדבר הנסתר והמרוצנע או יהיה שם וכן וצפונך תמלא תלס הטוב הצפון אצלך לתתו לאשר ישר בעיני

צמח הצמיד מרמה "תלם" כלם ענין חבור "צמח בו" ויקרא "וצמחו בבין הציר" יטעיה
 נרם יצמח כראשית "הצומח לכם מזוהרה" שנות
 צומחות אחריהן כראשית והפעל העובר מן הקל
 יער צומח יצם קהלת והשם רצמח האדמה ראשית
 בסגור והבנד ושערך צמח יחוקל עד יצמח וקניכם
 שמואל יחול שער ראשו לצמח שטטטס והוא פעל
 עומד והעובר מן חבור הנוסף לא תזרע ולא תצמיח
 דכרים וקוף ודרדר תצמיח לך כראשית והעובר
 לשלישי מצמיח הציר לכהמה מצמיח הרים הציר
 תלם והולידה והצמיחה יטעיה ענין כלם ענין
 הגדול צמק ושדים צומקים הנטע פ"י יבשים
 ונגובים ודבריו ר"ל מצמק ויפה לו ומזח
 נקרא הענבים היבשים צמוקים ושני צמוקים שמואל
 אמר בו התרגום והרין אשכולין דענבין יבשין
צמר ויקח את צמרת הארז מצמרת הארז הרמה
 ובין עבותים היתה צמרתו ולא יחנן צמרתם
 אל בין עבותים יחוקל ענינם הסעיה חנכה צמר
 ופשתים דכרים בשש נקדות וצמר צמר יחוקל
 צמרי ופשתים הנטע כצמר יהיו יטעיה פ"י כצמר
 הלבן ידוע צמת צמתו בכור חי איכה והנפעל
 בעת חורכו נצמתו וכי לא נצמתי מפני
 חשך איכה ויש מפרשים אותו נתחברו מלשון צמת
 הנדון בדבריו ר"ל והשם לצמיתות לוקינה אותו
 ויקרא צמתני קנאתי בעותך צמתותוני תלם
 וכבר ביארנו דקדוק המלה הזאה בחלק הדקדוק מזה
 השער בשער הפעלים בטור השלישי וכבר אחר אותו
 אצמית הצמתה כל זונה ומשנאי אצמיתם יצמיתם
 יי אלהינו תלם כלם ענין כריתו צן כצנת
 ש"ג ביום הציר משלי ענינו עני קרירות ומצאנו
 הכפל בדבריו ר"ל בשביל שלא תצטנן חם לתוך
 צונן מפריש מן החמה על הצוננת ומן הצוננת על
 החמה ולצנינים בצרכם כמדבר ולצנינים בעיניכם
 יהנפע ענין קוף ופרשו בו מסוכת קוצים הסוככת
 לסגר ולכלא אתכם מאין יוצא ומאין בא או יהיה דרך
 משל כמו לשכים בעיניכם ובחסרון את חבל ואל
 מצנים יקחתי אינכ צנים פחים בדרך עקש משלי
 ובלשון נקבו ונשא אתכם בצנות עמוס ו"ל פ"י צנים
 פחים מענין קרירות כלו הקרירות בפחיש בדרך עקש
 ונושא הצנה הולך לפניו שמואל עורכי צנה ורומח
 ד"ה כלי מלחמה דומה למגן שרגא בלעז ובן בערבי
 אלדרקה וילפר מזה ונשא אתכם בצנות והם הדגיות
 הקטנות שהן עשויות כסגור צנה ובן פ"י ר"ל ואחריהן
 בסירות דוגה שאמר סמכום אמר המוכר את הספינה
 מכר את חרוגיה ואכר סמכום בארעא דישראל

הוא קרוי לה דוגיא כדכתיב ואחריהן בסירות דוגה
 ובן ת"י בצנות מן צנה ומן ויטלון יתכון עממיא על
 תריסיהון ובנתיכון בדוגיות ציידין צנח ותצנח
 בארץ שטטטס ענינו ענין נעיצה ובן אמר
 התרגום ונעיצת בארעא ובן ותצנח מעל דהחמד
 שטטטס הפילה עצמה כל כך בחוקה מן החבור
 בארץ כאלו היתה נעוצה בארץ אבל התרגום אכר
 בזה ואתריכנת מעל חמרא כתרגום ותפל מעל חמל
 ואתריכנת צנם צנומות דקות כראשית פירוש
 קטנות דקות ודבריו ר"ל פת צנומה בקערה
 פת הפתוחה פתיתים קטנים ו"מ צנומות מלשן צנומה
 בדבריו ר"ל שהוא הפלע והשכלים הגדלות בסלעים
 יש בהן יובש עד שהם דקות הרבה מפני הייבש ובן
 פת צנומה פ"י פת היבשה כי פת היבשה יעשו אותה
 פתיתין קטנים לשרותם במרק בקערה צנעו ואת
 צנועים חכמה משלי ענינו השפלים והכסתתרים
 מרוב ענותם בהם תמצא החכמה והמקור מן הכבוד
 והצנע לכת מיכה ובמשנה המצניע לזרע צנעו
 צנוף יצפנך צנפה יטעיה פ"י יהפך הפוך
 ויסכבך סביב כסבוב המצנפת ובמצנפת בר יצנח
 ויקרא והקבוץ בלשון נקבות והצניפות יטעיה ידוע
צנן אל המהפכת ואל הצינוק ידמיה הוא בירח
 חסור ויש מפרשי שתי המלות האלה כבלים
 המחפכת היא כלי מסגר והוא שני עצים ועושים
 בנתים כית צואר שיכנסו שם האסורים וצינוק כלי
 מסגר לידים צנך ויגע בצנור שמואל פ"י מרוב
 הידוע בדבריו ר"ל והוא שנספכין בו מי דגנ ובן לכול
 צנורין תלם המשיל הענים לצנורים בשפכס
 המים ו"ת ויגע בצנור וישרי למכבש ברנאי צנור
 כי צערו נושאי ארון יי שמואל בנות צערה
 כראשית פ"י כל אחת מהבנות גבהה עד שיערה על
 החומה והבנות הם הפארות ודרך ביתה יצערו משלי
 בזעם תצערו ארץ כחריק בצעריך בישיבוך כולה
 והים מטיבי צעד משלי תרחיב צעדי תחתי תלם
 ששה צעדים שמואל ובתוספת הא את קול הצעירה
 ובתוספת מס מיי מצערי גבר כוננו תלם ולובים
 ובושים במצעדיו לטיט והכבר ותצעידהו למיך
 בלהות אינכ ענין כלם פסיעה ופסיעות אצעורה
 הצמיד כמדבר הוא מחליי הזרוע כמו שא ואצורה
 על זרועו שמואל והקבוץ מבלי האלף נוספת הפארה
 והצעדות יטעיה ושירי רגליא ידמה כי הוא כלי אחר
 יש שהוא עשוי לזרוע ויש שהוא עשוי לרגל ואשר
 עשוי לרגל נקרא על התכונה לשון צעד ואשר עשוי
 לזרוע לפי שהוא עשוי על תכונת אותו של רגל נקרא
 גם כן אצערה צערה מהר צועה להפתח יטעיה

צדק ואנחנו נברות עצים מן הלבוני בכל צדק ד' ח' הלשון הזה ידוע בדברי ר' אל את שהמטה צדק כה פטורין והתאר צדק לבריות וזולתם חרבה וחפעל הקל מטנו אמרו במשנה לקח בכור למשנתה בנו או לדגל ולא צדק לו מותר למכרו וכן שמשו בו בבנין גפעל או בבנין הפעיל חרבה ובבנין התפעל **צדע** או צדוע או זב " יקרא. זב ומצורע " סמואל " חגה הוא מצורע במצחו " ד' ה' מצורעת כשלה שמנת וחטט נגע צרעת " ויקרא. ידוע " ושלחתי את הצרעה שמנת. אמרו שהוא מין שרץ העוף והיתה מכה אותם בעיניהם ומטילה בהם ארס והם מתים והחכ"ל אברה' אבן עזרא ז"ל פירשו מענין צרעת **צדף** לשוא צדף צדוף " ירמיה " צדוף הוא מקור או יהיה תאר לצדוף " צרפתין ולא בכסף יטעיה " צרפתני כל תמצא " אמרת " צרופה. אמרת " צרפתהו תלוי ואצדוף כבוד סגיד " יטעיה " ואצדפו לך שם ותתנחו לצדוף. טכטיס " הגני צורפם ירמיה כסף צדוף צרופה אמרתך מאד " צרפה כליותי ולבי " תלוי הכל ענין החיתוך והזיקוק ושם הכלי שמתכין בו מצדף לכסף " מטל" והגפעל ויתלבו ויצרפו רבים. לניל ואשר הם בני ארבע אותיות " **צלצל** צלצל כל צלצל. יטעיה. וכן בצלצל דגים ראשו " סמואל כתבנו בשדש צלל יורש הצלצל " לכ"ל תרגם אנקלוס סקאה והוא מין ארבה וכן בדברי ר' אל ומעלה סקאין " ואמר כי הוא עולה באילנות ובעלין ותוא מוצץ לחותם " **צנתר** צנתרות הוחב. זכריה. פי' ליונה שדבישי הזהב ויותר נכון להיות שני כלים כמין שני צנורות כמו שאמר המייקין מעליהם. הוזב וכן ת" אסקריטון דדהב והוא שם כלים כמו שכרזוב בשדש צפה " **צנצן** צנצנת אחת " שמנת " כמו צלחית כת-גומו **צעצוע** ברובים שנים מעשה צעצועים ד' ה' " כמו צאצאים כלום מעשה נערים כמו שפירשו ר' אל כרוב כרביא וכן אמר תניא אנקלוס הגר אומר ברובים מעשה צעצועי' היו ומצודי' את פניהם כתלמיד הנפטר מרבו ואמרו מצודין פניחן לפי שכתוב אחד אומר ופניהם איש אל אחיו. וכתוב אחד ופניהם לבית ויש מפרשים כמעשה כרכוב היו עושים הנקרא בלשון ערבי צנעה כרש " **צפצף** ופוצפה ומצפץ המצפפים והמתגים אמרתך תצפץ " כסוס ענור כן אצפץ יטעיה " פי' כסוס בענור וגי' הצפצוף בעופות בענין הדבור באדם וענין אמרתך תצפץ כמו תשח אמרתך **צפצף** צפצפה שמו יחוקל " מין ממיני הערבה ובערבי צפצף והיא הפחותה כמו שאמרו ר' אל ערבי נחל פרט לצפצפה הגדלה בין החרים

והם פרשו חפסו' כן קח על מים רבים צפצפה שמו אמר עשיתי אותם כערבה הגדלה על מים רבים והם אמרו עצמם כצפצפה הגדלה בין החרים ולדבריהם פי' שמו שם ישראל עצמו וי' ח צפצפה שמו גפן נצבה שודרת ל' אצף' שלקחו זרע וזרעו שמו גפן נטועה כלומר כי במהרה גדלה " **צרפת** עד צרפת " ענדליה אמר כי היא הארץ הנקראת פרנצה אבל קים לך צרפתה אשר לצידון " מלכים " היא שם עיר בארץ צידון " ובן חמש אותיות " **צפרדע** ותעל הצפרדע " ויעלו הצפרדעים ושרץ היא צפרדעים " שמנת " ידוע ויתכן להיות ותעל הצפרדע שם בלל המין ולא שיאמ' על אחת מהן וכן ותהי הכנס וכן אמר וצפרדע ותשחיתם " תל" " נשלמה אות הצדי **ונתחיל אות הקוף " קא**

ואת הקאת **מלכים** " וירשוה קאה וקיפוד " יטעיה " כן הביאר רבי יונה זה השרש והביא הקאה בהא ואמר וכבר המירו ההא בתיו ואמר הקאת והנה הקחה בהא לא נמצא ולמח היה דעתו כי עקד הקאת בהא ותיו תמודה מי הביאו בצדה הזאת וכן הפייט שאמר לכיס מדבר וקאת דעתו. כדעת רבי יונה והנכון כי קאת התיו שרשית והוא בשקל דבר " ובסמוך דמיתו לקאת מדבר " תל" " והתלמו אמ' רב יהודה הקאת זה הקוק ובתלמוד ירושלמי תני' י' שמעל קאת זה הקוק ובמשנה ולא בשמן קיק ובגמרא בעי מאי שמן קיק אמר שמואל עוף אחר יש בכרכי הים קיק שמו " **קאה** כאשר קאה את הגוי " ויקרא " במשקל עשה בנה קבה וכנה הארץ בלשון זכר וכן ולא נשא אותם הארץ ובתמורת האלף ביוד שת ושכרו וקיו. ימי'. ענין הקיא ידוע ועוד נזכרנו בש"ל קוא " קב רבע הקב דביונים " מלכים " מדה שהיא ששית הסאה ויתכן ששדש המלה קבכ כי בהקבץ ידגש קבים " **קבכ** וקבותו לי מ"ס " מה אקוב לא קבה אל " וקבנו לי מ"ס. כמדכר " ענינם ענין קלה ויבא אחד איש ישראל אל הקבה " כמו ש' האוול וברפיון ואת האשה אל קבתה " כמדכר. או יהיה אל קבתה מענין הזרוע והלחיים והקבה ויקרא כתרגומו במעשה ענינם הכיס שבמעי הבהמה שבו כנוס חלב היונק וקרוש בו ונזכר באשה על דרך השאלה אי הוא כן במעי האדם ור' אל פירשו קבתה מקו הערוה באשה וקבה אין לגזור על שרשו ול' יונה כתבו בשדש קבד בבלס חמה וכבר כתבנו הטוב והישר

וּלְפִיכֶם קָרָא טוֹב הָעוֹלָם הַזֶּה צָפוֹן כִּי לֹא תִשְׁגָּהוּ יוֹד
הָאֲדָמָה לְרֵצוֹנָהּ כִּי אִם בְּרֵצוֹן הַבּוֹרָא וְהִנֵּה הַטּוֹב לְעֵינֵינוּ
וְנִמְנַע מִמָּנוּ כְּאִלּוּ הוּא צָפוֹן וְיִתְעַצֵּוּ עַל צָפוֹנֶיךָ " תְּלִישׁ
פִּי עַל יִשְׂרָאֵל שׁוֹמֵם צָפוֹנִים וְנִסְתָּרִים תְּהֵרָת בְּנִפְיֶךָ
וְהַנֶּפֶל לֹא תַּצֵּפֶן עוֹגֵם מִגֵּד עֵינֶיךָ " יִרְמְיָהּ " וּמִסְפָּר
שֵׁנִים נִצְפְּנוּ לְעֵרִיץ " אֵינֹכ " וְהַפֶּעַ הַכְּבֵד מִיֵּתֵן בְּשָׂאוֹל
תַּצְפִּינֵנוּ " אֵינֹכ " וְלֹא יִכְלֶה עוֹד הַצְּפִינוּ " שְׁמוֹת " וְדָגֵשׁ
הַצְּפוֹן לְתַפְאֵרֶת כְּדָגֵשׁ מִקְרַשׁ " וְהֵשֶׁם נִבְעוּ מִצְּפוֹנֵינוּ
עֵנְבֵל " בְּלִם עָנִין הַסְתָּר וְהַצְּנַע אוֹמֵר לַצְּפוֹן תְּנִי יִשְׁעֵי
וְבֹא בְשׂוֹא שְׂלָא בְּסַמִּיכוֹת וְאֵל הַמַּלְכִים אֲשֶׁר מַצְּפוֹן "
יִהְיֶשֶׁע " צָפוֹנָה וְנִגְבָּה " כְּרִאשִׁית " יוֹדֵעַ וְהוּא הַפִּאֵרָה
הַשְּׁמֵאלִית נִקְרָאת כֵּן לְפִי שְׁהִישׁוּב כֹּה בַּקְּצֵה הָאֲחֵרוֹן
מַעֲשׂ כְּאִלּוּ הוּא מְקוֹם צָפוֹן וְאֵינוּ נִרְאֶה לְבְנֵי אָדָם אֵינוּ
נִקְרָא כֵּן לְפִי שְׁמַהֲלָךְ הַשְּׂמֵשׁ אֵינוּ עַל פִּאתוֹ כִּי אִם עַל
הַפִּאֵה הַדְּרוֹמִית וְכֵאלוֹ אוֹתוֹ הַרוּחַ צָפוֹן מִחֲשָׂמַשׁ "
צָפְעוּ כִּי מִשְׂרֵשׁ נַחֲשׁ יָצָא צָפְעוּ " יִשְׁעִיהָ " בְּסַגּוֹל "
וְכַצְּפוֹנוֹ יִפְרִישׁ " מִסְלֵי " נַחֲשׁוֹת צָפְעוֹנוֹ " יִרְמְיָהּ
פִּי נַחֲשׁוֹת וְצָפְעוֹנִים אִו יִהְיֶה צָפְעוֹנִים תֹּאֵר לְנַחֲשׁוֹת
וְהוּא שִׁיחַ וְהַצְּפוֹנוֹ הַנַּחֲשׁוֹת הַקְּשָׁה וְהֵעֵן " צָפְעֵי בִקְרָ
יִחֻקֶל " פִּי צוֹאֵת וְכֵן בְּעֵינֵינוּ הוּא הַצְּאֵצֵאִים וְהַצְּפִיעוֹ
יִשְׁעֵי " פִּי הַבְּנֵי וְהַבְּנֵי אִם הַצְּאֵצֵאִים וְהַצְּאֵצֵאִו
וְאֵמֵר בּוֹ הַתְּרָגוֹם בְּנֵי וּבְנֵי בְנֵי " **צָפָר** יִשׁוּב
וְהַצְּפוֹר " סוֹפְטִים " עֵינֵינוּ יִשְׁכְּתִים
וְתֵרָגוֹם בִּקְרָ צְפֵרָא וְכֵן בְּאֵה הַצְּפִירָה " יִחֻקֶל כְּלוֹמֵר
הַגּוֹרָה הַבָּאָה עֲלֶיךָ בִּבְקָר וְלִי מִפְרִשֵׁי וְיִצְפוֹר הַצְּפִירָה
עָנִין סְבוּב רִיבְתָן תֵּרָגֵם הַצְּפִירָה מִלְכוּתָא וְלַצְּפִירָה
תִּפְאֵרָה יִשְׁעֵי " הַמִּצְנַפֵּת שִׁסּוּבְכֵין עַל וְרָאשׁוֹ וְכַמִּשְׁנֵי
הַקּוֹפָה מִשְׁעֵשֶׂה כֹּה שְׁתֵי צְפִירָה לְרֵחַב שְׁלָה וְהֵעִיִן
מִשִּׁי עֵשָׂה בֹה צְפִירָה אֶחָד " פִּי הַסִּיבּוּב שְׁעוֹשִׂין
לְקוֹפָה סְבִיבּוֹתֶיהָ כֹּל צְפוֹר שְׁהוֹרָה " כֹּל צְפוֹר כֹּל בְּנֵה
דְּכֵיִים " שְׁתֵי צָפְרִים חַיּוֹת שְׁהוֹרָה " יִקְרָא " וְכֹל שׁוֹן
זְכַר כַּצְּפוֹר בּוֹדֵד עַל נַג " אֲשֶׁר שֵׁם צָפְרִים יִקְנֵנוּ תְּלִישׁ
" שֵׁם כּוֹלָל לְכָל עוֹף וְפָעַם פְּרֻט גַּם צְפוֹר מִצְּאָרָה בִּירַת
וְדַרְדָּרָה לֹךְ " תְּלִישׁ " כִּי אֲחֵר שְׁהָאֲחֵרוֹן פְּרֻט וְרָאשׁוֹן
גַּם כֵּן פְּרֻט הוּא עוֹף קֶטָן הוּא רִיבְהַמִּין לְפִיכֶם כֹּלָל
כָּל עוֹף בְּזֵה הַשֵּׁם וְהַצְּפִירָה הַשְּׁעִיר " וְצִפִּירָה הַעֵזִים לְכֵיל
צְפִירָה חֲטֹאת שֵׁנִים עֶשֶׂר " עוֹרָא " יוֹדֵעַ וְתֵרָגוֹם שְׁעִיר
צְפִירָא וְמָה שָׁאֵמֵר וְהַצְּפִירָה וְהַשְּׁעִיר כֹּפֵל לְבָאֵר כְּמוֹ
גַּבְּהָ תִימְנָה קְרָמָה מוֹרָחָה כִּי הַלִּשְׁוֹן הָאֲחֵרוֹן מְבוֹאֵר
מִן וְרָאשׁוֹן וְלִשְׁוֹן צְפִירָאִינוּ מוֹרָגֵל כֹּל שְׂנוֹנֵנוּ כְּמוֹ
שְׁעִיר לֹא כִּי לִשְׁוֹן אֲרֵמִי אוֹ פִּי הַשְּׁעִיר מִן וְיִשְׁתַּעַד עֲלֵיוֹ
מִלֵּךְ הַצְּפוֹן בַּצְּפוֹרָן שְׁמִיר " יִרְמֵי " וְעֵשָׂתָה אֵת צְפִירָה
דְּכָרִים " יוֹדֵעַ לְפִי שְׁחוֹתֵר אָדָם בְּצִפְרָנוּ קְרָא לְעַשׂ
בְּרַחַל חַוּתֵר צְפוֹרָן לְפִיכֶם אֵמֵר בְּצְפוֹרָן שְׁמִיר כִּי שִׁמְיָ
בְּרַחַל חָזַק כְּמוֹדֵל נִשְׁלַ צְפוֹרָן שֶׁל בְּרַחַל צָפֵת וְהַצְּפִירָה

אֲשֶׁר עַל רָאשׁוֹ אֲמוֹת הַמָּשׁ ל' ה' " בְּשֵׁשׁ נְקוּדוֹת עֵינֵינוּ
כְּמוֹ כּוֹתֵרֶת וְכֵן הוּא בְּמַקּוֹמוֹ בְּמַלְכִים וְכַבֵּר פּוֹרְשֵׁתוֹ
בְּשֵׁרֵשׁ צָפָה " צָקַל " וְכַרְמֵל בְּצִקְלוֹנוֹ " מַלְכִים " אֵמֵר
בּוֹ הַתְּרָגוֹם וּפְרוּכֵן בְּלְבוֹשֵׁיהָ " **צָרַר**
וְצַרְדּוֹ אֲתֻכֶם " צָרַר אֵת הַמְדִינִים " כִּי צוֹרֵר "
חֵם לָכֶם " וְצַרְתִּי אֵת צוֹרְרֶיךָ " שְׁמוֹת " לֵל צוֹרֵר וְאֶפְשֶׁר
לְהִיּוֹת מִזֵּה הַשְּׂרֵשׁ וְיִהוּדָה לֹא יִצֵּר אֵת אֶפְרַיִם " יִשְׁעִיהָ
וְכַבֵּר כְּתִבְנוֹהוּ בְּשֵׁרֵשׁ צוֹר " וְתִהְיֶינָה צְרוּרוֹת " מַלְכִים
לְצִרֹר לְגַלוֹת עֲרוּתָהּ " יִקְרָא " וְהֵשֶׁם מִן הַמְצַר לְכֵלִים
בֵּין הַמְצֵרִים " אֵינֹכ " וְהַצְּפִירָה שְׂאוֹל מִצְּאוֹנוֹ " תְּלִישׁ "
וְהַחֲכֵם לִי יִהְיֶה שֶׁם עָנִין אֲחֵר וְכַעֲסָתָה צַרְתָּה " שְׁמוֹת
לְצִרֹר לְגַלוֹת עֲרוּתָהּ וְכַבֵּר בְּיָאֵרְנוּ עָנִין צַרְתָּה בְּשֵׁרֵשׁ
צוֹר וְכַתֵּב לִי יִהוּדָה בְּעַקְרָהּ וְהַצְּרֵר לָךְ " דְּכַל " וְהַצְּרוּתִי
לְאָדָם " עֲנִיָּה " וְכַבֵּר בְּהַבְּנוּם בְּשֵׁרֵשׁ צוֹר וְכֵן כְּתִבְנוּ
שֶׁם צָר וְאֵיב " צַרָה כְּמַבְכִידָה " בְּשֵׁשׁ צַרְוֹת " צֵר לִי
מֵאֵד וְהַדְּרוֹמִים לְהֵם וְיִתְכֵן חַיּוֹת שְׂרֵשׁ כָּלִם צָרַר וְעָנִין
אֲחֵר מִן צָרַר מִים בְּשַׁמְלָה " מַסְלֵי " צוֹרֵר מִים בְּעֵינֵינוּ "
אֵינֹכ " כְּצוֹרֵר אַבְן בְּמָרְגָמָה " מַסְלֵי " וְהַכְּבֵד וְהַנְּזַקְעִים
וְהַמְצוֹרְרִים " יִהְיֶשֶׁע " וְהֵשֶׁם צָרַר הַכְּסָף לַקָּח " מַסְלֵי
מִשְׂתַּכְרֵר אֵל צָרַר נָקוּב " חָגִי " וְהִנֵּה אִישׁ צָרַר כְּסָפוֹ "
אֵת צְרוּרוֹת כְּסָפֵיהֶם " רִאשִׁית " צָרַר הַמּוֹר דּוֹרֵי " סוֹר
עֵינֵינוּ עָנִין קְשִׁידָה " וְאֶפְשֶׁר לְהִיּוֹת מַעְקָרָהּ וְהַמְעִיִן
הַזֶּה צוֹר תַּעוּדָה " יִשְׁעִיהָ " וְכַבֵּר כְּתִבְנוֹהוּ בְּשֵׁרֵשׁ צוֹר
וְכַשֶּׁרֵשׁ נָצַר וְחַנְכוֹן שִׁיחַ מִן הַעֲנִין הַזֶּה וְתִהְיֶינָה
צְרוּרוֹת עַד יוֹם מוֹתָן " שְׁמוֹת " כְּלוֹמֵר כֵּאלוֹ הֵיוּ קְשוּרוֹת
שֶׁלֹּא הוֹתָרַד לְחַנְשָׁא לְאֵר וְלֹא יִפּוֹל צָרוֹר אֶרְצָה עֵינֵינוּ
אֲשֶׁר לֹא יִמְצָא בֹה גַם צָרוֹר " שְׁמוֹת " פִּי אַבְן וְהוּא כְּמוֹ
צוֹר וְצוֹר וְצוֹר בְּעֵינֵינוּ אֶחָד " **צָרַב** וְנִצְרָבוּ כֹּה כֹּל
פְּנִים " יִחֻקֶל " וְעַל שְׁפַתּוֹ " כָּאֵשׁ צָרְבָת "
מַסְלֵי " תֹאֵר עַל מַסְקֵלָתֵהָ אַזְנַן קִשְׁבֵת אֲלֵא שְׁעִרֵת
קִמּוּץ מִפְּנֵי הַחֶפְסִק וְעֵינֵינוּ כְּמוֹ אִשׁ בּוֹעֶרֶת כִּי צָרְבָת
הַמְכוּוֹה הִיא " יִקְרָא " שֵׁם וְעֵינֵינוּ עָנִין שְׂרַפָּה " צָרָה
וּפְנֵג וְדָבֵשׁ וְשֶׁמֶן וְצִיר " יִחֻקֶל " מַעֲשֵׂי צִיר "
כְּרִאשִׁית " הַצְּרִי אֵין בְּגֵלְעָד " עַלֵי גֵלְעָד וְהַצְּרִי צִירֵי יִרְמְיָהּ
בְּקִמְצָת חֲטָף וְכַשׂוֹא לְבָדוֹ וְצִיר וְלֹשׁ כְּרִאשִׁית " וְהוֹאִינְטָף
שְׁחֹכֵר הַכְּתוּב בְּסַמְנֵי הַקְּטֵרֹת וְכֵן בְּדַבְרֵי רַחֵל רִבְקָה
שָׁמְעוֹן בֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצְּרִי אֵינוּ אֵלֵא שְׂרָף הַנוֹכַף
מִעַצֵי הַקְּטָף שְׂרֹשְׁמִין בְּעֶץ וְיוֹצֵא מִמָּנוּ הַצְּרִי " וְהוּא
הַנְּקֵרָא בְּלִשְׁוֹן בְּלִשְׁוֹן **צָרַח** מֵר צוֹרָח " עֲנִיָּה וְהַכֵּב
יִדְעֵה אָף יִצְרִיחַ " יִשְׁעֵי " עֵינֵינוּ הִגְבְּהֵרוֹ הַקּוֹל
בְּצַעֲקָה וְכֵן בְּעֵינֵינוּ זֶה נִקְרָא הַבְּנִין הַגְּבוּהָ וְיִבְאוּ אֵל
צְרִיחַ בֵּית אֵל וְיִשְׁכְּמוּ עַל הַצְּרִיחַ " וְיִצִּיתוּ עֲלֵיהֶם אֵת
הַצְּרִיחַ בֵּאֵשׁ " סוֹפְטִים " וְהַקְּבוּץ וְכַסְלַעִים וְכַצְּרִיחַ
וְכַצְּרוּת " שְׁמוֹת " וְאֵלֵא פִּי כִי לְפִיכֶם נִקְרָא הַמְּנִדֵל
צְרִיחַ לְפִי שְׁהַצְּרוּפָה הַעֵימָד שֶׁם צוֹרָח וְצוֹעֵן " "

סופרים " והפעל הכבוד מהם על כן קדמתי לכרוח
תרשישה יונת והפעל הכבוד קדמו שדים אחר
נגנים תלים וסרוו החבור ומשפטו ואחר נגנים
כמו שמש ירח ראובן שמעון קדמוני ימי עוני מדוע
קדמוני ברכים " איוב " ובמה אקדם יי מיכה " אשר
לא קדמו אתכם בלחם וכמים " דברים " כי תקדמו
ברכות טוב " תלים " פי' בברכות טוב כי פעל עומד
הוא קדמה פניו הכריעהו " תל' וכבד אח מי הקדמוני
ואשלים " איוב " לא תגיש ותקדים בעדנו " עמוס
כ' א' ענין הקדמה וירוע הוא ול' יונ' חלקם לשני עניני'
ואין צורך כי פי' קדמה פניו הכריעהו רחוקמן לפניו
בקצפך וחרונך והכריעהו וכן כי תקדמוני ברכות טוב
במה אקדם " והדומים להם כמה שזכרנו ושלא זכרנו
וההזמנה היא ההקדמה וכן נקרא פאת המזרח קדם
כמו שנקרא כנגדו פאת מערב אחר ואחרון גן בעדן
מדרם " מקדם לגן עדן " בראשית " הן קדם אהלך " איוב
" קדמה מזרחה " עמוס " כפל לבאר כי יחד
מבואר וידוע לשון מזרח מלשון קדם וכן נבכה תימנה
הצפיד השעיר " קדמת אשור " בראשית " יסע
קדים בשמים " תלים " ומה שאמר וינהג בעוזו תימן
יתכן שהיתה הרוח מזרחית דרומית וכן נקרא דהים
המזרחי אז פניו של הים הקדמוני וסופו של הים האחרון
קדר וקדר עליהם הים מיפה וקדרו השמי' ידעו
שמש וירח קדרו " תל' " קודר הלכתי בלא חמה
איוב " קדרתי שמה החזיקתני " ושעריה קדרו אומללו
קדרו לארץ " ירמיה " כאבל אם קודר שחותי " תלים
וקודרים שגבו ישע " הקודרים מני קרח " איוב " פי'
הנחלים הקודרים מהתחלת זמן הקרח שירבו המים
ויכנסו שטפי הארץ בהם ויחשכו חמים עד שהשלב
בשיפול כהח מתכסה בהם לרוב חשכותם ואעפ' כן
לעתים נצמתיים אותן המים אעפ' שהיו דרכים ופכזבה
תוחלת הולכי דרכים בהם כן נכזבה תוחלתי בחבירי
אלה והשם אלביש שמים קדרות " ישעיה " ומ' א' ובי
הלכנו קדרותי מלאכי " והפעל הכבוד ואקדיר עליו
לבנון יחוקל " וההפעל והשמים התקדרו עבים ורנח
ענין הכל ענין החש מהוה שאמר ממנו בענין שפלות
שהוא גם כן ענין חשכה וכלם ענין אחר ומה קראו
לכלי שמבשלין בו קדירה לפי שהיא שחורה מהתמדת
האש תחתיה " קריש וקדש הוא ובגדיו " עמוס " פי'
קדשו כמדבר אל תגע בי כי קדשתך יסעיה
פי' קדשתי ממך ואף כי היום יקדש בכלי " עמוס " פי'
פן תקדש המלאה הזרע " דברים " דברים פן
תאמר בהנאה כקדש וכן אגרו רזל מנן לכלאי הברם
שאסורים בהנאה נאמ' כאן איש כי יקדיש קדש יקרא
ונאמר כאן פן תקדש מה להלן אסור בהנאה אף כאן

אסור בהנאה וכן אל כל מאכל הקדש " חגי פי' הוטמא
כלומר שיאמר מפני שומאתו בקדש שהוא אסור ופי'
הפסוק ששאל רגי לכהנים תורת הטמאות אולי שכתו
בגלות ושאל להם אם ישא איש בשר קדש בכנף בגדו
חגי " פי' בכנף בגדו שהוא טמא שנגע בשרץ ונשא
בשר קדש בכנף בגדו אם הכנף ראשון לטומא ובשר
קדש שני ונגע בכנפו אל הלחם פי' כמה שבכנפו והוא
חבשר נגע בו של הלח או של הנזיד או של הדין או של השכך
ונגעו אלו אל המאכל הקדש פי' היטמא המאכל הזה
שהוא רביעי לטומא כי השרץ הוא אב הטומא והכנף
ראשון של טומאה ובשר קדש שני והלחם והנזיד
והמשקין הללו שנגעו בבשר הם שלישי ורומאכל
שנגע באר רביעי לטומאה ועל זה שאלם על המאכל
שהוא רביעי אם הוא טמא ואמרו לא ודראית כי על
המאכל לבדו שאלם שאמר הקדש ולא אמר הקדש
ויש מרזל שאמרו כי טעו הכהנים בזאת התשובה כי
הרביעי טמא הוא בקדש אבל על השאלה האחרת
ששאלם אם יגע טמא נפש בכל אלה השיבוהו כראוי
פי' אם תהיה הכנף טמאה טומא נפש שנמצא שהכנף
אב הטומאה והבשר ולד הראשון והלחם ותמיד
והמשקין שני והמאכל שלישי ויענו הכהנים ויאמרו
יטמא ושלישי בקדש היו יודיעין שהוא טמא אבל
רביעי בקדש לא היו יודיעין שהוא טמא ובה טעו
לפיכך השיבם הנביא ואשר יקריבו שם טמא הוא ויש
מרזל שאמרו כי לא טעו באחת מהן יש מהן מי שאו'
כי חמישי בקדש שאל מהן בראשונה וכראוי השיבו
שאינו טמא ויש מהן שאמרו כי קודם שגורו רביעי
בקדש שאלם וכראוי השיבוהו ומה שהשי' להם ואשר
יקריבו שם טמא הוא פי' יאעפ' שהם יודעים הלכות
טומאה ומדרת כל אשר יקריבו לפניו כאלו הוא טמא
הואיל והם מתעלצים בכניין הבית וענין הפרשה
מוכיח זה הטעם שלא טעו שלא היכיחם אלא
על בנין הבית בכל הפרשה כל אשר יגע בבשרה
יקדש יקרא פי' כל דבר אוכל שיגע בבשר החטאת
ויבלע ממנה יקדש כל' ויהיה קדש כמוה שאם פסולה
היא החטאת כגון פגול או פסול אחר יפסל הנגע בה
ואם כשרה היא יאכל הנגע בה בחמור שבה כלום אם
נגע בשר שלמים שנשחטו מאתמו בחטאת שנשחטה
היום נאכל אותו בשר שלמים בו ביום בלכר
כדין שלמים הנאכלים לשני ימים ולילה אחד אבל לא
בלילה כבשר חטאת שהחטאת נאכלת ליום ולילה
הנה לפי שהחמורא עכשיו בבשר שלמים יז ב

בתורה ששרשו יחס וקבה למה שנתנו לקרור במשנה
 בסמיכות המלה קיבת הנכרי הקוף בצרי וכן אמרו
 בסמיכות ובנוי כשרה שניקר מן חשרפה קבתה אסור
 ירמה ששרשו קוב ויהיה אם כן ואל האשה אל קבתה
 מ' א' יהיה מנחי העין והגפרד קיבה ובהתחבר בא
 בקמץ חטף תמורת החלם או הוא מנחי הלמד והנפרד
 קובת בשקל שוקת "קבל וקבל היהודים" אסור
 וקבלו הכהנים עורא ויקבלם דוד "ל' ה'
 וקבל מוסר" משלי "והפעיל מקבילות הלולאור
 שמת" כלסוענין קבלה שהוא כענין לקחה ופ' מוח
 ומחי קבלו "יחוקל" פ' כלי שהוא ככה כנגד החומה
 ותרגום נגד קבל וכן טעם מקבילות הלולאור שמהיה
 כל אחת נגד חברתה בשוח וענין נגד וענין הקבלה
 אחד וכן ויחוקל ע"מ "מלכים" נגד העם והוא שה
 מלות וכבר פירשתי ומחי קבלו בשרש מתח" פ' אחר
 יותר קרוב מזה אצלי "קבעו וקבע את קובעיהם
 גפם" משלי היקבע אדם אלהים" כי אתם
 קובעים אותי ואמרתם במה קבענוך" מלכזי ענינם
 ענין גזל ולקחה בהכרח ונתן קובע נחשת על ראשו
 טמול" מל"על ומל"ע צנה ומגן וקבע ישימו עליך
 יחוקל" ומסורת עליו לית כותיה ולפי שנמצא במקצת
 ספרים ונתן טבע נחשת על ראשו בכף וחוקל בקוף
 ברוב הספרים והמסרה מעירה עליו ולפי שלא יטעה
 אדם בו אכתב הנה המסרה עליו לית בקוף ואמר צנה
 ומגן וקבע תרוחו מלאים ושאר קריא כובע כלם
 בכף בר מן אלין תרוך בקוף חזק כלי מגן על הראש את
 קבעת בוס התרעלה" יטע" ענינו שפרים פונדוליאש
 בלעז ר"ת פ"לי בסא דלושא ותרגום בספל ארדיום
 בפילי גברים קבין ויקבץ את כל אוכל ויקבצו
 את כל אוכל" ראפ" וקובץ על יד ירבה משלי
 וכל נעדי קבוצים שם על המלאכה" כממיה" שלח
 קבוץ אלף את כל ישראל" מלכים" קבצו זקנים יטל
 בחוק לקבצי המלכות כפניה" בקמץ חטף והשם
 קבצת בסוף ונחשת יחוקל והנפעל אך שם נקבצו
 דיות" כל צאן קדד יקבצו לך יטע" והכבר כל פנים
 קבצו פאחד יטל וקבצתים מירבתי ארץ ירמיה
 ותקבצו את פי הברכה התחתנה" יטע" לחונן דלים
 יקבצו" משלי" לבן אשר דגוש ולבן נפתלי יקבצו קל
 והשם בועקד יצילוך קבוצין" יטעיה" כלומר קהליך
 ושלא נזכר פעלו כי מאתגן זונה קבצת מיכה" החוק
 תחת שרק כמו ופתחו שעריך תמיד כן כתב ל' יצ' ונכון
 הוא שיהיה קבצת מן הכבוד ופ' כי מאתגן זונה קבצת
 שומרון מה שהיה לה ועד אתגן זונה ישוכו וכן ופתחו
 הוא מהכבר והוא פעל עומד כאלו אמ' ונפתחו שעריך
 והתפעל כי התקבצו כל בעלי שכם טפסג' ויחוקבצו

יחדיו יתפעל ענין הקבוץ כענין אפיפה אך יש הפרש
 ביניהם כמו שכת' אהל בחיבו חלקט כי לשון הקבוץ
 לא יאמר כי אם על המפוזר ולשון אפיפה יאמר אפי'
 שאינו מפוזר כמו אסוף ידוך ולא יאמר קבוץ ידוך
 וכן ויאסוף את רגליו ואין איש מאסף אותי ולא יאמר
 מקבץ אותי "קבר ואחרי כן קבר אברהם" שמת
 קברו ושמה קברתי" אחרי קברו את אביו
 קבור מתך כראשית יקבור אותו" לנכים והשם
 בקבר איש האלהים מלכים בשם נקודו המבלי אין
 קברים" שמות" ובקבוץ הנקבות והוא לקבורת יוכל
 אינו" סביבותיו קברותיו" יחוקל" ומ' א' וגם קבורה
 לא היתה לו קהלת" בצבה על קבורתה" היא מצבת
 קבורת רחל" כראשית" דתי הקהלה סביבות קבורת'
 יחוקל" ופ' וגם קבורה לא היתה לו צחיכי הקבורה
 והם התכריכין והנפעל תקבר בשבה טובה" כראשית
 והכבר ואין מקבר" ירמיה ומצרים מקברים כמלכז
 ושלא נזכר פעלו שמה קבר אברהם כראשית" קדד
 ויקד דוד אפים" טמול" ויקדו וישתחוו כראשית
 ענינם הכנעת הקדקד ושחיתו כי קדקד משרש קדד
 אלא שנכפלה בו חפא ושדף זרוע אף קדקד לנכים
 ולקדקד נזד אחיו כראשית" ועל קדקדו חמכו ויד
 קדקד שער תלם" כי בקדקד יחלק שער הראש חציו
 לימין וחציו לשמאל ועד קדקדיך" לנכי ועו נכתבו
 עם בני ארבע אותיות וקרה חמש מאות שמות תרגם
 אנקלוס וקציעתא וכן נזכרה ברברי ח"ל בפטר הקט'
 מר וקציעה וכן נקראת בלשון ערבי ובלשון יון קציעה
 ועוד נכתבו בשדרשו ור' סעדיה כתב כי הוא הקושט
 קרר" בי אש קדחה באפי" לנכים פעל עומר
 והירצאבי אש קדחתם באפי ירמיה הן בלכס
 קדחו אש" כקדוח אש המסים" יטעיה" ענין בערה
 ושרפת ומזה נאמר את השחפת ואת הקדחת" לנכים
 והוא החולי השורף מרוב החמימות והוא שקראו לו
 אש של עצמות לאבני אקרח יטע" היא אבן מהאבני'
 הקרות ואולי נקרא כן כי מראיתה במראה אש קדד
 מימי קדם קדמתה" יטעיה ומראש חררי קדם
 לנכים" בשם נקדות והקבוץ ממנו קדומים וחסמין
 מראש מקדמי ארץ" משלי ומ' א' והוא תאר משל
 דקדמוני" טמול" כימים הקדמונים" יחוקל" וכסניס
 קדמוניות" מלכזי" וקדמוניות אל תתבוננו" יטעיה
 ומ' א' השם שקדמת שלף יבש תלם" מימי קדם
 קדמתה והוא כינוי לנקבה והוא
 במפיק" תשבין לקדמתן
 תשובנה לקדמתכן
 והקבוץ חושבתי
 אתכם בקדמתכם" יחוקל" ומשקל אחד נזל קדומים

והבכר קוהו " יתה נפשי את אקוה שאול ביתי ויקו
לעשית ענינים ישיעיה " יקו לאיר ואין " קינכ . כולם
ענין הסבר והתחלת וע' א' ונקוה אליה כל הגוים " ימיה
יקו המים " כראשית " והשם מקוה מים " יקולל
ובלשון נקבה ומקוה עשיתם בין החומותים . ישיעיה .
ענינם ענין קיבוץ וענין שלישי קו המדה . ימיה " וקו
שלשים באמה יסוב אותו . מלכים . קו קו ומבוסה
יקעיה . מעט אחר מעט וביססוהו כמו שהכונה נוטה
הקו מעט אחד מעט ומ' א' את תקות חוט השני " יתנועע
ונסמ' אל חוט כמו ארמת עפר וית' תורא דחוט זהרית'
ותרגום שפה לפיו תורא יתא מקף לפומיה אם כן דעת
התרגו' בתקות חוט השני שפת בגד אדם ויתכן להיות
מזה הכלי באגס תקוה לפי שהמסיל ימיו לכלי האורג
שבו חוט הערב ומזה הענין ומקוה סוחרי המלך .
יקוה מקוה במחיר " מלכ' " כלום שהיו סוחרי המלך
מוציא' המוסים ממצרים והיו לוקחים בירושלה' במח'
המוסים מקוה שהיו מוליכים למצרים ובדברי הימים
מקרא יקחו במחיר " כחוב באלף ויתכן כי המקרה
היו מוציאים ממצרים כמו המוסים כי כן מצאנו כי
מלאכת הפשתן ועבודתו היא במצרים יתור משאר
הארצות וכן אמר יבושו עובדי פשת' שריקו וכן שש
ביקמה ממצרים ופ' יקחו מקוה במחיר לפי שהמוסים
לא היו מוציאים אלא במחיר אבל המקוה היו מוציאי'
במחיר כי פרעה נתן לשלמה מוצא המוסים שיוכל
להוציא הוא מוסים בכל רצינו וכל מי שיוציא מוסים
מלכי הארץ גם כן ממצרים שיוציאו על ידי שלמה
ולו יתנו מה שהיו נותנים למלך מצרים בהוצאת
המוס' ואמר חכתו כי סוחרי המלך שלמה היו מוציאי'
מוסים ממצרים לירושלים בלא מחיר אבל המקרה
מלאכת הפשתן שהיו מוציאים ממצרים היו מוציאים
במחיר ואחר כן אמר כמה היו נותנים בהוצאת
המוס' ממצרים מלכי הארץ מרכבה בשש מאות כסף
וכן מלכי החתים ומלכי ארם וכל מי שהיה צרי' להוצי'
מוסים ממצרים בידם יוציאו כלו על ידי סוחרי המלך
שלמה היו מוציאים ולהם היו נותנים מחיר הוצאת
כי פרעה נתן אותו המוצא לשלמה ויתכן לחי מענין
זה אם אקוה שאול ביתי . אינכ . כמו אם אבנה שאול
ביתי לפי שהבנין יעשה בנשות הקו וכן קו לקו ישיעיה
בנין אחר בנין כלומר יצו להם הגביאים מצוה אחד
מצוה ויבנו להם בנין אחד כמין כי המצוה והתקנה כמו
הבנין ומה נקראת העצה יסוד וכן יצא קום תל' בנינס
קום ארבעים שנה אקוט בדוד " תל' " בסוף וכתלם
אשר יקוט ככלו . אינכ . וההפעל ראיתי בוגר'
ואתקוטשה " ובתקוממין אקוטש . תלם " והפעל
ונקוטותם בפניכם " יתקולל " והביא ל' יהודה ונקוטו

בפניהם " יתקולל . בנין נפעל מנחי העין דים' שמצו
בספריו רפה ול' יונה כתב שצאו דגש וכן מצאנו
בצפרים מדויקים ובמסורת עליו לית דגש ואם כן
יהיה מפעלי הכפל וכן נקטה נפשי בחי . אינכ " בפלג
ורחבה ונסבה עניי' ענין כריתת ומהענין הזה והשרש
הזה לפי דעתי במעט קט " יתקולל . ויש לפרש ראיתי
ביגדים ואותקוטשה ובתקוממין אתקוטש ענין קטטה
שהיא ענין מריבה בדברי רז"ל וכן יתכן להיות מורה
ארבעים שנה אקוט בדוד בלומי שהיה בקטטה בדוד
המדבר ואעפ"י כן איננו נכון מן הענין שפירשנו
קול הקול קול יעקב " כראשית " ושמעו' לקולך
שמע בקולו " שמות " קול נגידים נחבאו " אינכ
פ' לקולי נגידים נחבאו או פ' בלא חסרון כמו
שכתבנו אותו עם חכיריו בשרש אות האקול רגלי
ארנו אחריו " מלכ' " וקול שופר ויהי קולות וברקים
ידע יש מהם תקול עם הרבד ויש בלא דבור קולת
כנחש ילך . ימיה . פ' קול צעקת מצרים ילך כי בחיל
יבאו אליה ובקרוזמות להשחיתה ואמר כנחש כמו
קול הנחש שהולך למרחוק ומצאו הליכה בקול קול
יואלהים מתהלך בנין כראשית . וית' נקוט זיניהון
כחזין וחלין **קום** וקאם שאון בעמיד . קוטש
נכתבה בו האלף נחה שהיא עין הפעל ולא
קם נביא עוד . דכריס . עתה אקום " ישיעיה " ויקם
שדה עפרון . קום התהלך בארץ " ראשית . ולא תיסוף
קום . עמוס . וקום אביו ויאכל " קום נא שבה . כראש'
ויקם חעם כל היום החזיא וכל הלילה " כמדבר " כי
קמו כי עדי שקד " תלם " בת קמה באמה " מוכה
ויקם בי כחשי . אינכ ולא קמה עוד רוח יתנועע ועיניו
קמה שנוטל כי קמו עיניו משבג ואמר לשון
קמה בעין כי כאשר תכהינה עיני האדם לעת הזוקן
יתקמטו יתרי העין ותקום העין ותכנס למעלה . ויש
מפרשים לפי ענינו ענין כליון עינים ות' כלו עיניהון
קמה עיניהון וכן עיניו קמה כי קמו עיניו קמא כל
הקמים עליך " שמוט " שאון קמין " תלם . ואל
יושבי לב קמי " ימיה " פרשו בו שהוא כשדים באת
כש כאלו אמר יושבי כשדים וכן ומלך ששך בכל
באת כש ויתכן לפרש שיהיה ארץ כשדים חסר כאלו
אמר יושבי ארץ כשדים וסמך הכתוב על המבין לפי
שזכר בכל וכן מנהג הכתוב בהרבה מקומות ויהיה
לב קמי כמשמעו לב איבי כמו תהחם קמיד לשמחה
בקמיתם " שמות " וחדומים להם ונקראו האויבים
קמים לפי שקמים על שכנדם לדעה . ויהיה תכנת
הפסוק כן ואל לב קמי וושבי ארץ כשדים וית' הפסוק
כן כדנן אמר י' צבאות הא' אנא מייתי על בבל ועל
יתבי ארע כשדא'

שלימים נאכלת כדן כשר שלמים ואם חחומרא בכשר
חטאת כגין פגשחטו היום החטאת והשלמים ונגע
בשר השלמים בחטאת נאכל כדן חטאת היום והלילה
בלבד אבל לא למחר כשאר בשר שלמי' וחזו פי' נאכל
כחמיר שמה. כל הנוגע במזבח יקדש " ויקרא " אפי'
קרבו פסול שעלה עליו קדש והמזבח להכשירו וכיון
שעלה לא ירד והוא שיהא ראוי למזבח אלא שנפסל
באחד מהדברים הפוסלין הקרבו וכן כל הנוגע בזהם
יקדש שנא' בכלי שרת משנכנס לתוכו קדש קדושרת
הנוף ליפסל באחד מן הדברים הנפסלים הרברי' שיש
להם קדושת הנוף ואינו נפרדה לצאת לחולק והשם
קדש הוא " והקבוצ לכל הקדשים " מקדשי יי " ויקרא
ואיש את קדשו לו חזו " כמדבר " ובלא חטף כצאן
קדשים " קדשי בית " יחוקל " ומ' א' ארת מקדשו
ממנו " כמדבר " ובית הקדש בקרא מקדש ועשו לו
מקדש " שמות " ומקדשי תיראו " ויקרא " והקבו חטף
אל מקדשים " חללת מקדשיך " יחוקל " וכן ארמון
המלך לפי שהוא כמקדש שלא יכנסו שם אלא חידועי'
נקרא כן כי מקדש מלך הוא " עמוס " ונא אל מקדשו
להתפלל ולא יוכל. ישעיה. חללת מקדשיך וימסוה
זהו למקדש " ישעיה " כלו מקום שילך אדם להשגב
בו ולזה הפי' יהיה פי' לשני בתי ישראל לאחר לשוב
ולאחר לרע כי שבא וסיעתו השלימו עם מלך אשור
וחזקה וסיעתו לא השלימו והיו שאמר לא תאמרון
קשה לבל אשר יאמר העם הזה קשר נראה כי מקצרת
העם היו קושרים ומורדים לתת העיר ביד מלך אשור
ואם לחזקה וסיעתו יהיה שם וקבה למקדש ולארמון
להשגב בו ולבית הקושרים יהיה לאבן נגף ולצד
מכשול ויש לפרש עוד למקדש להזמנה כלו לחזמנת
פורענות כלומר למכשול יהיה לפניהם כמו שאמר
ונתתי מכשול לפניו ויהיה פי' שני בתי ישראל קהבן
רמליו ושבנא וסיעתו כי שניהם היו רוצים במפלת
מלכות בית דוד ויהיה פי' ליושב ירושלם בעבוד יושב
ירושלים והוא חזקה וסיעתו ואהי להם למקדש מעט
יחוקל. על דרך מגדל עוז שם " כלומר שהם נסגבים
בו מעט בעודם בגלות ונחלו מקדשיהם " יחוקל " כמו
מקדשיהם אלא שהוא מ' א' האחד ממנו מקדש בשקל
למתעב גוי והתאר קדוש הוא " קדושים יהיו לאלהי'
ויקרא " והנפעל ונקדשתי בכבודי " ונקדשתי בריוך
בני ישראל " בקרובי אקדש " ויקרא " ודוד והנפעל
החגדלתי והתקדשתי " יחוקל. לא התקדשו למדי "
והיא מתקדשת מטומאתה. המתקדשים והמטמאים.
ישעיה " והפעל הכבוד קדש לי כל בכור " שמות " ולא
יקדשו את העם בבגדיהם. יחוקל " פי' שלא יקדשו
אותם בנגעם בהם בבגדי כהונת. כי אם יגעו דהעם

בבגדיהם ידמה שהם קדושים כמו הם וכן ר"י ולא
יתערכו עם עמא בלבושיהוין וכבר אחר אשר הקדי'
שמאל " הקדשתי אותם לי " כמדבר " כל הכבוד אשר
יולד בכקדך ובצאן חוסר תקדיש " דברים " פי' אפי'
שקדושתו מרחם צריך לומר הרי הוא קדוש לבכורה
לא יקדש איש אותו. פי' לא יקדשו לקרבן אחר
והקדושו את קדוש יעקב " ישעיה " פי' ותנו לו הקדש
בחולתם וע' א' קדשו מלחמה " ירמיה " קדשו עגרה
יגל " ויקדשו את קדש בגליל בהר נפתלי " יחזקאל
ויקדש את ישי ואת בניו. שמאל " וכבר אחר הקדושו
קראויו. כפניה " והקדושים ליום הריגה " ירמיה "
והחזתפעל כליל התקדש הג' " ישעיה. התקדשו ובאתם
אתי בזבח. שמאל " והשם והיה למקדש " ענינם זבל
הדומי' להם ענין הזמנה וגכח הוא להיות כלי' התקדש
הג' התקדשו ובאתם מהענין הראשון כלומר הליכה
הזה שימות בו סתריב. יהיה לכם שמחה כליל לך
שמתקדשין בו וזהו ליל הפסח וגם קדש היה באר'
מלכים " ודחתם בקדשים " איוב. ויעבר את הקדשים
מן הארץ. מלכים לא תהיה קדשה " ולא יהיה קדש
דברים. כלם ענינם שהם מזמנים למשכב " קהה
תקנה שנינו " ירמיה. והפעל רבבר אם קהה
הברזל " קהלת. ענינם ולש הכריתה בשנים או כבה'
קהל נקחלו היוודים. אסתר " ובקהל' עליך יחוקל
וקהל העם על אהרן. ויהי בקהל העדה שמל'
ויקהל כל העם על ירמיהו בבית יי. והשם לעדה וקהל
ועם רב " יחוקל " הקהל הקה אחת לכם " כמדבר הוא
הא וקראי' בהא האמור בית יעקב הדור את ראו דבר יי
ומ' א' ואתן עליהם קהלה גדולה " נחמיה " קהלת יעקב
דברים. והכבוד ואת כל העדה הקהלו. כמדבר הקהל
את העם. דברים. ובקהל את הקהל. כמדבר והשם
במקלהם אברך יי " ובקבוץ הנקבות במקלות ברכו
אלהים. תלים " קוא כאשר קאהי. ויקרא. בשקל
חגגי אחריכם באה או יהיה מגחי הלם ומשקלו
עשה בנה והכבוד ולא תקיא אתכם הארץ " ויקרא וקא
את יונה " יונה. והקאהי. מטלי. והשם קיא ציאה "
ישעיה " פי' קיא וצואה כחתעות שכור בקיאו " ישעיה
ושפה מואב בקיאו. ירמיה. והורכבה זאת המלה עם
מלת קלון וקקלון על כבודך ובצרי כלב שב על קיאו
מטלי ענין והקאהי דוע קוב חזרוע והלחי' והקבה
ואת האשה אל קבתה " דברים " כבר זכרנים
בשרש קבבושם ביארנו ענינם " קוה וקו יי המה
ירשו ארץ. תלים אשר לא יבושו קוי. ישעיה ובתמו'
הוה ביהד וקוי יי יחליפו כח " ישעיה " ויוד הרבים הם'
מתמכתב ונשאה במבטא והשם מקוה ישראל ירמיה
ומ' א' וכלו באפם תקוהי. ותקותי מי יסורנה. איוב

ששתיתו כל מימי הנהרות והיאורים מרוב ח לי עו—
באתי אל מקוריהם ושתיתי מימיהם וית אנא הויתו
חצר גובין ושתי מיין והפעל הכבד כהקיר ביד מימיה
בן הקרה רעה " ירמיה " וזוה השרש וקורי עכביש
יארזי " קוריהם לא יהיו לבגד " ישעיה " פי ירועה
ואאל נירשם כמו קורות כתינו לל כמו העכביש
שתארג לבסית כמו הקורות **קיש** זכר רבי ונה
ב ה השרש ולמוכיה בשער **קישון** " עמוס
ולפי דעתי שהוא מפעלי הכפל עם התקו ששו וקשו
צפניה " ושם נפרשו בע"ה **קטט** ונקושותם
בפניכם " יחזקל " נקטה נפשי בחיי אינו
בפלס ורחבה ינסבה ענינם ענין כריתה וכבר זכרנו
בשרש קוט **קטב** וקטב מרירי " דברים
מקטב ישוד " צהרים " תלים " בשש נקדות
זמשקל אחר אהי קטבך שאלי הנסע זה הענין כמו
בן ענין כריתה והוא החלי הבא פתאום לאדם ומכרה
אתו ותרגם ירושלמי לחשוב עצים למקטב קיסן
קטל אם תקטל אלוה רשע " תהלים " הן יקטלני
לא איחל " אינוכ " והשם ממנו מהר
עשו מקטל " עובדיה " קמץ מפני ההפסק ענינם ההרג
ק קטנתי מכל הצדים " כרלסית " ותקטן עוד
זאת בעיניך " שמנל " והשם את המאור הקטן
כראש " קטן וגדול שם הוא " אינוכ " קטני עבה מלכ
אל אצבעי הקטן " ובקמץ ורוד היא הקטן " שמנל
והקבוץ הקטנים עם הגדולים " תלים " לעשות קטנה
אוגיולה במדבר כי מי בז ליום קטנות " זכריה
והמקור מן הפעל הכבד להקטן איפה " עמוס וקדו
קטני עבה כתבנו בחלק הרקדוק " שהקדמו בשער
השמות **קטף** את ראש ונקותיו קטף " יחזקל
וקטפת מלילות " דברים " מראש ונקותיו אקטוף
יחזקל " והנפעל עודנו באבו לא יקטף " אינוכ " ענינם
ענין כריתה **קטר** אשר קט ושמה הכהנים מלכ
והשם מחמץ תודה " עמוס " מקטרת מור
ולבנה " סיד " כלו שבגדיה מעושנים בסמים " והשם
הלא את הקטר אשר קטרתם " ירמיה " בפלס והדבר
אין בהם וכבד אחר והקטרים הכהן " להקטיר אשה "
ניקרא " בחשבנו את דנרות יקטירנה " שמות " ושלא
זוכר פעלו ממנו כלל תקטר ניקרא " והשם מוקטר
מוגש לשמי " מלכים " על משקל משחת מן כי
משחתם בהם כלומר בכל מקום קטרת מוגש לשמי
ומנחה שהורה אלו צויתי להם ול אברהם אבן עזרא פי
גדול שמי בנוים כלו ממזרח שמש ועד מבוא מגדלי
שמי ואחשוב להם גדול שמי כאלו מגישים מנחח
טהורה ומקטירים לפני לא כאשר אתם עושים שמקרי
להם מגואל ומחללים שמי וזהו שאמר אחירו וארמם

מחללים אותו ואאל פי אעפ"י שעובדים שם על לשם
השם הם עובדים וכונתם לשמים ואפשר שהוא פעול
ופי מקטר מ: שלל ההקטרת על קטר הסמ' וההגשה
על הקרבנות והמנחה על מנחת הסלת והשם ישימו
קטורה באפך דברים " ובתיו ושים קטרת " גמלכר
ושמני וקטרתו " יחזקל " בקמץ חטף ל יראת בן אש
כמשפט ולקריאת בן נפתלי וקטרתו בפתח וכו' וקטרתו
ושמני שמת עליה פליגין ומ' א קיטור הארץ בקיטור
הבבשן " כרלסית " כי היתו כנאד בקיטור " תל' דב
עור בשרו לנאד בקיטור כי הוא יכש שלג וקיטור תל'
הוא הכל העולה מ הארץ שדומה לענן ושם המחתה
שיושם בה הקטרת וכידו מקטרת להקטיר " ד' פ'
ואיש מקנ רתו בידו " יחזקל " ושם למזבח שמקטירין
עליו מקטר קטרת " שמות " פתח מפני הסמיכו והקבו'
בלשון נקבות והוא מ' א ואת כל המקטרות " ד' פ'
בארבע מקצועות החצר קטורות " יחזקל " פי קטורות
ותרגו ותקטר וקטרת וכן בארמית משרי קטרון מתיר
קשרין קטרי חרציה משתרון קשרי מתניו ולל חצרות
קטורות מחזברות וקטורו בוזיו החצר זו בוז הזוי וזו
בוז הזוית ובא ע' ד ותקטר על החומה עד חציה וכן תל'
דחה מקטרן ובמסכת ככות אומר אין קטורות אלא
שאין מקורות **קיוק** ועל הקיוק יונה " ובמשנה
ולא בשמן קוק ואמר בגמרא מאי קוק קיוק דיוק
ופי' ל' שמאל בן חפני שהוא הגרוא ב' רבי אלכרזע
ואמר רבה בר בר חנה לדידי חיי לי קיוק דיוק
ולצלילבא דמי ואבי פסקי רבי פי' בין בצעי המים גדל
ועל פוס הגי' מדלן יתיה פי' על פי החנוי' מדלן אותו
לצל ומפצעוהו עכרן משחא ומגרעינו עושין שמן
ומצאתי פי' צלוליבא בתשובות הנאונים אילן סרס
יש במקומינו ועושה גרעינין ועושין מהם שמן וכל
מי שיש לו צנה הרבה שותה שמנו ושמו בלשון ערבי
אלכרזע " קיר קיר המזבח " ניקרא " נצעות בקיר
השני " נעשה נא עלית קיר " מלכים " פי'
כותל הידוע במשנה " וכסף עלית אל קיר בלומר
שתהיה העליה בנויה בכותלים שהוא בנין אבנים לא
במחיצות קנים והוצים והקבוץ בלשון נקבות בקירות
חבית מלכים את גגו ואת קירותיו " שמות " וקירותיו
עץ וברדך השאלה קירות לבי הומה לי " ירמיה " אמר
לבי מפני שהלב יש בו דפנות וחללים " והפעל הכבד
ממנו וקרקר כל בני שת " כמלכר " ופא הפעל פתוחה
ומשפטה חידק אבל התנועו משתנות בהרבה מן זכות
מקרקר קיר ישעיה " והיה משפטו מקרקר בצר
אלא שהתנועות משתנות וענינם הריכת הקיר כמו
שהוא משרש מסיר השרש בן מקרקר הורס הקיר ואמר
קיר לתוכפת פירוש כי די היה לו במקרקר יז ד

עממק קשיל קדרם לבהו ושפידין בקומה רחהן מחבל
ומ' א מכף כלך ארם ומכף מלך ישראל הקמוס עלי
בפלס פוכים בושים חשם ורמי הקומה גרועים ישעיה
ובמו ו ואכרות קומת ארזיו ישעיה לל תגבוהים
שבארזיו כמו שאמר מבחר ברושיו והיא משל על
תגדולים והשרים זאת קומהך דמתה לתמר שיר דופל
בלא קימתו שמנל ונקרא התבואה קודם שיקצרוח
קמה לפי שהיא קמה כלה כאחד מגדושו ועד קמה
בקמות פלשתים שופט וקמה בידך ממלכת ישראל
שמנל תעמר ותתקיים וכן לא תקום ולא תחיה ישעיה
וכן וקם הבית אשר בעד ויקרא כי קום יקומו דבר
עליכם לרעה וקום בחלם דבר מי קום ירמיה וקום
שדה עפרון כראית כלומר שעמר ונתקיים בירי
ותגור אימר וקם לך וכן בענין הקיום הפעל תכבר
ומאמר אסור קיים קימו וקבלו היהודים חסד
קיימי בדברך תליס וכבר אחר הקימותי את דבר
ירמיה שמנל וקם סעדה לרממה תליס ופי' הסעדה
שוקים ישיבנה לרממה ושלא נזכר פעלו ממנו הקום
על שמנל וכבר אחר ותרבותיה אקומם ישעיה
והעומד לאויב יקומם מיכה וההתפעל ממנו
ממתקוממים בימיך תליס ומתקוממי כעול אינו
ובתקוממך אתקושש תליס והוא תאר בתוספת
חיו או נפל ממנו ממ הבנוי והש' ואולך אתך קוממיות
ויקרא כלומר בקומה וקופה שלא תפחדו מאדם על
דרך יצאים ביד רסח ופ' א' ולא תהיה לכם תקומה
ויקרא ומלך אלקים עמו משל פ' פרשתו בשדש
אלכי היא מלה מורכבת מן אל ומן קום ושם פ' א'
בתוספת יור וימח את כל היקום כראשית ואת כל
היקום אשר ברגליהם לנצח והוא שם כלל לכל
הי' על הארמה דשם כמ' א' א' לא נכחד קימנו אינו
והוא כמו קימנו בצירי ל' יקומנו פי' באמת לא נכחד
יקומנו מחבל במכול כי נשאנו נח ובנינו ויתרם אבל
אש פי' יתר הרשעים והם שהיו אחר כן בסדום ועמורת
ושם במ' א' ושמתו מקום שמנל ונתתי לך מקום
הוא בלשון זכר ברוב ובלשון נקבה ולא תשורנו עוד
מקומו אינו והקבוצ באחד המקומות ונזכר בלשון
זכר ברוב ובלשון נקבות ואי זה מקום מנחתי ישעיה
כי מקום אינו סמוך וזה מקום לא ירע אל אינו חסר
הגססך ופי' מקום איש שלא ידע אל מקום שם קבר
יחוקל הוא כמו הפוך מקום קבר שם וכבר כרזנו
חדומים לו בחלק הדקדוק ולעולם יבא על מלת אשר
ועל שין השמו' בסמיכו במקום אשר תשחט העולה
ויקרא במקום אשר גבר את יחוקל מקום אשר
יוסף אסור שם כראשית מקום אשר אמרו המלך
אסורים כראשית ומקום שיפול העץ שם יחזא קהלת

והזל כנו שמרשל הקבה מקום לפי שהוא מקומו של
עולם כמו שנקרא גם כן מעון מעונה אלהי קדם לכה
וים כי רוח והצלה יעמד ליהודים ממקום אחר חסד
רמוז בו להק' בה לפי שלא רצו לכתוב השם במגלה לפי
שנ' תבא עם ספרי מדי ופרס קוז שא קנה יחוקל
קינה היא וקיננה יחוקל ויקוץ ירמיהו
ל' ה' וקראו למקננות ירמיה בנות הגוים תקוננה
אותה ירמיה הרגש לחסרון הכפל ענין הספד ופי'
הל קינה אחת אומרת וכולן עונות ומשקל קני שלש
מאות משקל נחשת שמנל פי' ר' יונה להבת חנתי
וכתב אהל כי קנו הוא מעץ וחסר הוא להבת ל' להב
קנו וכן בלשון ערבי אומר לעץ החנית אל קנה ויתבן
להיות פי' קנו כובע שרין קוז שנהבים וקופים
מלכים הקוז הוא שקורין לו בלעז שימי חיה
שצורת פניה דומה לצורת בני ארם ותופשת בידה
כמו האדם ומן השרש הזה תקופת חשנה שמנל
לתקופת הימים שמנל ותקופתו עד קצותם תליס
והוא מענין כי הקיפוימי המשתה אינו יקף וקוף
בענין אחד והוא ענין סבוב ואם תיזף השנה לתקופ'
חיימים על תקופת השמש שישו בסו השנה לתקופתו
קף קף עליו תחיש ישעיה קף וח' תליס על
קצירך ועל קצירך ישעיה בלוב קף עמם פי'
מלא פירות הקף וכן הלחם והקף שמנל הפירות
המיבשין בקף וע' א קצתי בחיי כראשית ויקצו
מפני בני ישראל שמנל וקף מואב כמדבר וקף
בישראל ומלך על ארם מלכים ואל תקף בתוכחתו
מעלי בחלם ואקף גם וקרא בשדך אשר אתה
קף ישעיה ואפשר שיחיה וקף בישראל פעל יוצא
ודבר נעלה ביהודה ונקצנה ישעיה כלומר נעשה
לחם שיקצו ממנו בלם ענין צוקה וצרה ואם ואקף גם
ועל דרך משל כמו ותקצר נפשו בעמל ישראל וע' א לא
הקף חנער מלכי הקצתי ועודי עמד מל' הקיצתי
ואראה העירה ותקצצה אשכעה בהקץ תמונתך
תליס והם מענין וקף יעקב כראשית וקף וקף
בענין אחד וע' א' בא הקף הקף עליך יחוקל הקף
מענין קף ואעפ' שקף מפעלי הכפל כי הרגש מורה
עליו קצי קצך קצי ועוד שהוא ענין קצף כמו שאנו
עתידים לזכרו גם יתכן להיות קף מזה השרש והרגש
חמורת תנח כמו ופשוטי צים וחתיא מזה הקיצונה
היא אשר בקצה וע' א' קף חדרר כראשית נוצים
כסוחים ישעיה ידוע וע' א' קוצותי וסיסי לילדה
קוצותי תל תליס סי' בדגש חצוי הם כחלפיר
חראש ובשער חלה פרשתו קוף אני קרתי
ושתיתי מים מלכים מקור מים חיים
ירמיה ופי' קרתי באתי עד המקור כלומי ששתיתי

קלע כל זה קולע באבן סופטים פי משליך
האבן בקלע והכבר וקח משם אבן ויקלע
ואת נפש אויבך יקלענה והשם קלע ובאבן בסטל
בתוך כף הקלע וקלעו בידו סמול פרנדא בלעז
הגני קלע את יושבי הארץ בפעם הזאת ירמיה
דמה אותם לאבן בתוך הקלע כלומ ככה ישליכם
ויסבו הקלעים תאר למשליכי בקלע מסב קלע
וקלע עליהם מקלעות ברובים מקלעות בקעים מלכ
פתוחים ואולי הם פתוחים כפי זה הקלע שזכרנו
קלעים לחצר סמול פי יריעות ונקראו כן כי נעשו
מעשה פתוח ושני קלעים הדלת השני גלילים מלכ
ענינו כמו צלעים כמו שאמה שני צלעים הדלת
האחה ומה שאמר קלעים לפי שהצלעים היו מעשה
קלעים וית שניהם צדין קלש ולש לש קלסון
סמול הוא הכל שיש לו שינים שמסלקים
בו הזבל והתבן וקורין לו פורקא בלעז ושם הכלי
קלסון ובאמרו שלש כאלו אמר קלסון שלש השנים
קמח קמח שעורים כמלכ בסגול ותקח קמח
ותלש סמול קחי רחים וטחני קמח יעני
אמר קמח על שם סופו כי לא ישחון אדם הקמח וכן
אפיתי על נחליו לחם כי לא יהיה לחם עד שנאפה
ואחרים זולתם כמו שכתבנו בשרש אפה וכן בלי
יעשה קמח קוטע כתבנו בשרש לחם **קמט**
ותקמטני לעד היה תיוב ענין הקמט ידוע
בדברי רזל אחר שבלה הכשר ודכו הקמטין חולת זה
מכה שזכרנו בזה הענין רונצא בלעז וזה שאמר
ויקם כי כחשי כי מפני כחש הכשר יתקמט העור
ושלא נזכר פעלו ממנו אשר קמטו ולא עת תיוב
הוא על דרך ההשאלה מזה הענין כלומר שנבררו
בלא עתם כאלו בא עת וקנתם למות ועת הזוקן הוא
עת הקמט או יהיה קמטו בענינו נבררו כמו דפוד
בדברי רזל קמטין **קמל** החפיר לכנז קמל פתח
באתנח קנה וסוף קמלו יעניה כלומר נבררו
קמץ וקמץ משם מלא קמצו ויקרא ענין
קבוץ ואסיפה וכל מלא קמצו מלא אגרופו
כשאוסף אצב עותיו אל כף היד ובדברי רזל כיצד הוא
עושה פושט שלש אצבעותיו על פס ידו ומחק
בנדלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה וככה ותעש
הארץ בשבע שני השבע לקמצים כראשית לל
שאספו אגשי הארץ הבר לקמצים שקבצו ואספו
תבואת רבה או פי ותעש הארץ ממש לל שהוציאה
הארץ תבואה רבה מפרושה אחת קמצים **קמש**
קמוש וחוח יעניה ותנה עליה כלו קמטוני
משלי מן מניני הקוצים ופי אורטיגש בלעז **קנ**
אשר שם צפרים יקננו תליס מקוננת בארזים

ירמיה כבר זכרנו דקרוק המלה הזאת בחלק זה קרוק
בשור השלישי ביונה תקינ בעברי פי פהת ירמיה
שמה קננה קפוח יעניה ובאקל בסעפותיו קננו
כל עוף השמים יחוקל ודרור קן לה ובסמוך קן
צפור דכרים בפתח ואומר עם קני אגוע לוי כ
כלומר במקום מלוני ומכוני וכן אם בין כוכבים שים
קנך ענכיה והקבוץ קנים תעשה את התיברה
כראשית כנשר יעיר קנו דכרים לל אפרוחי קנו
קנא תחת אשר קנא לאלהיו וקנא את אשרו
חמקא אתה לי כמלכ פי בעבורי וכן אשר
קנא לאלהיו בעבור אלהיו בקנאות לבני ישראל
ויהודה סמול בעבור בני ישראל בעבור שרמו
הגעונים לישראל רצה שאל להכותם ולכלותם
מנחלת יי והכה הרבה מהם והרג אותם וקנאו בו
אחיו קל הנן וכן וקנאו אתו פלשתים כראשית
באו כן להקל כי משפטם להדגש וכבר זכרנו הדומים
לתם בחלק הרקרוק ותקנא רחל באחותה כראשית
והתאר כי יקנא שמו סמול ומשקל אחר קנא
ונקם יי נחם והשם רוח קנאה כמלכ בקנאתי
לוי מלכים והקבוץ כי מנחת קנאות היא כמלכ
והפעל הוסף יקנאוהו בזרים דכרים סמל הקנאה
הזאת המקנא יחוקל ובא בררן בעלי ההא ומשפט
מקנא בפלס משיגא לגוים ואני אקניאם בלא עם
דכרים כלם מן הפעל הנוסף או הם יקנאו לשלשי
וכן מן הדגוש חם קנאוני בלא אל דכרים והוא
קל הנן וכן וקנאו אתו מכל אשר עשו אבירם
מלכים ענין הקנאה ידוע והוא קרוב לענין החמוד
קנה אשר קנה אברהם קניתי איש אתי קונה
שמים וארץ כראשית הלא הוא אביך קנך
דכרים כי תקנה עבד עברי סמול זכור עדרך
קנית קדם כי אתה קנית כליותי תליס והשם
מקנה וקנין קנין בספו וקרא ובאברו מקנה וקנין
יחוקל כמו מקניהם וקנינם יחטע האחד על
הבהמות והאחד על שאר נכסים והנפעל ונקנה השדה
עוד יקנו בתים ירמיה והפעל הנוסף כי אדם הקני
מנעווי וזכריה כלומר למדני שאהיה קונה מקנה
ועובר ארמה והשם לאברהם למקנה מקנת בספל
ומשקל אחר מקנה השדה כראשית וכלם ענין קנין
והוא כנגד המכירה וידוע ויש קנין שאין שם מכירה
ולא דמים כמו קונה שמי וארץ וחדומים לו והבהמות
הנסות והרקות יקראו מקנה לפי שהם קנין האדם
ובספו ועסקו ומקנה ה היה כמלכ גם מקנה בן
וצאן הרבה היה לו קהלת אינו סמיד כי הוא בפתח
קטן ואחר כך מפרש מה הוא המקנה בקר וצאן וכל
מקנך תזכר סמול ידעה מקנך ביום הדגא יעניה

כמו לצבוא צבא . ותשרש שרשיה . ויקסמו קסמים
קלל הקלותי מה אשכך " אינו " בקלותי - נחום
והנפעל ונקלותי עוד מואת " ובחזיקלו סמוט
על נקלח . ירמיה . פי' על אמרה נקלה " ותקל גבירתח
כראשית . והכבד ומדוע הקלותני " סמוט . להקל כל
נכבדי ארץ . יסעיה " כלם וחדומים להם ענין בזיון
ויתכן לפרש מזה כי מקללים להם בניו " סמוט " כמו
שאמר וביזי יקלו ובענין הקלות והם קרובי בענין קל
הוא על פני מים . אינו . קלים היו רודפני " איכה " **קלה**
וברכפל הפא בלחם הקלוקל " במדבר . פי' רזל בעבו
שהיה המן נבלע באברים קראוהו כן וחשם מקל זנות
ירמיה . והמסורת עליו לית חסר בקלילותא ובדברי
רזל מפרש אותו כמסמנו ואמרו קול באשה ערווה
מהטעם והיה מקל זנותה ותתחלף את האבן ואת
העץ " והנפעל יקלו רודפים " יסעיה " בחוק היווד
ובדגש הקוף להברי' בינו ובין בחזי יקלו והפעל הכבד
הקל ארצה זבולון " יסעי' . ובענין הקלה אביו ואמו
קלל . יקרא " ומקלל אביו ואמו " שמות . לא תקלל
הרש " יקרא . כל ה מקללני . ירמיה . כבר זכרנו
דקדוקו בחלק הרקדוק בטור השלישי כי מקללים
להם בניו " וקלל במלכו " יסעיה " ושל א נזכר פעלו
ממנו תקלל חלקתם בארץ . אינו " חשם ברכה וקלה
כי קללת אלהים תלוי " דברים " כלומר על שקלל את
השם תלוי ויש לפרשו מהענין הראשון כלומר בזיון
אלהים הוא התלוי כשידאה אדם אותו תלוי אומר על
שחרף וגרף הוא תלוי הגה הרבר בזיון אלהים והוא
הדין לכל הגתלים בארץ ישראל כי שני טעמי יש לדבר
אחד כי קללת אלהים תלוי חזו טעם למגדף ולעובר
ען שחיו נתלים ועד טעם שלא תטמא ארץ אדמתך
והוא טעם גם לכל הגתלים בארץ ישראל כי המת
בארץ שאינו נקבר טימאת הארץ הוא וכן עשה
יהושע הנביא במלך העי ובחמשת המלכים שצוה
להורידם לערב ולעשות עליהם גל אבנים וכן עתידים
ישראל לעשות ברדוגי גוג ומגוג כמו שכתוב וקברום
בית ישראל למען טהר את הארץ הרי אתה רואה שכל
זמן שלא נקבר המת הוא טימאת הארץ . וחשם שלא
קברו את בני שאול המוקעים עד נתן עליהם מים ולא
נתנו לקבורה מניסן ועד תשרי וזהו מתחלת קציר
עד נתן עליהם מים פרשו רזל בלפיכך לא קברו אותם
ואעפי' שכתב לא תלין נבלתו על העץ אמרו מוסב
שתעקר את אית מן התודדי ויתקדש שם שמים
במרהטיא שהיו עוברים ושבים אומרים מה טבן של
אלו אומרים להם בני מלכים הם ומה עשו פשטו
ידיום בגרם גרה" אמרו אין לך אומה ראויה להדבק
בה כאומה זו ובחכפ גם פא הפע קלקל בחצים " יחזקל

וכי הנבעית התקלקלו . ירמיה . ווס' בענין קלקלו
בדברי רזל שהוא מענין החרם וההשחתה כמו שאמר
כל המקללין פשוורין וזולת זה נשתמשו הרבה בזרה
הלשון ור' יונה פרשם לשון תנועה בענין הקלות וכן
כתבם אצל רזל קלקל בחצים צוה לירות החצי למעלה
ואם יפול החץ לצד בני עמון ילך שם וכן דעת יונתן
שחרש קשית בגרריא נחשת קלל " יחזקל . פי' הנחש
הממירט וחוד ומזה והוא לא פנים קלקל " קהלת כרו
לוטשו פני הכרזל ומזה הענין חבר מנחם קלקל בחיצ'
קלה אשר קלם מלך בכל . ירמיה " אביב קלוי באש
ויקרא " מצות וקלוי . יחזקל " והתאר ולחם וקלי
וכרמל " יקרא " ונכתב פאלף איפת הקליאה הזה . סמוט
ואאזל פי' מזה כי כסלי מלאו נקלה וכן מלא פניהם
קלון . תלים " ענינם ענין שרפה וצלייה " וע' א מקלה
אביו ואמו " דברים . והנפעל ונקלה כבוד מואב יסעי'
איש רש ונקלה " סמוט " כי כסלי מלאו נקלה פי' נגע
ונקלה והשם שבעת קלון מכבוד . ויקלון על כבודך
והכקוק " מלה מורכבת מן קיא וקלון ענינם ענין בזיון
קלן וכבשר בתוך קלחת " מוכ' " או בקחת סמוט
אמר התרגום קרא " קלט שרוע וקלום " **קלה**
ויקרא " הוא שרגלו אסופח וצרה ורזל פי'
שפרסותיה קלוטות בדגלי השום או החמור ערי בקלט
פמדכר " שהיו קולטות וקובצות הנסים שם ובמשנה
כדי שילקוט את העין כלומר שיקח הצבע ויקבצנו .
קלם לעג וקלם " קלי' . להרפה ולקלם כל היום ירמי'
בשם נקרות זמ' א' וקלסה לכל הארצות יחזקל
ענין הלעג וחבוו וההתפעל בו נופל על הבלעגי והוא
קשור עם בית והוא במלכים יתקלם " חכקוק . יתקלו
בך . יחזקל . ויתקלו בו ואמרו עלה קרח עלה קרח
מלכים ולפי שתמיד הלעג עליהם הגה הוא מתפעל
בלעג בהם ופעם הלשון הזה נופל על השבח כמו ולא
היית כזונה לקלם אתנן . יחזקל . כלומר לשבח אתנן
שלוקחת אותו ויתכן להיות בענין זה והוא במלכים
יתקלם . כלומר ישתבח בהם אבל למה שאמר אזוריו
ודחנים משחק לו ירמיה הענין הראשון יותר וכן ר' י'
והוא על מלכיא מתלעב ובענין השבח אומר בקריש
ויתעלה ויתקלם אבל רב עמרם גאון בסדור בתפלות
שחבר אומר שאין ראוי לומר ויתקלם וגם יש לפרש
לקלם אתנן מענין הלעג והבח ויהיה כל הלשון בענין
לעג זכוו והענין כי הזונה לרענת לאתנן אחר שלקח
אותו לרענת על זונה אחרית ומבזה אותו בלבדה לפי
שנפתה לדבריה " ונרח במתק שפתית או ענינו כי
הזונה לרענת לאתנן עצמו בפני הזונה ומבזה אותו
כדי שידבה לה אתנן ואתלא די שלא היית בזונה
בזרה הענין אלא שנתת אח נדניך " " " " " " "

ויהי גם מרת אחת וקצב אחד מלכיס כשש נקדחת
 כלומר מרת אחת וחתיך אחד לקצבי הרים ירדתי
 אינו "לאחריתם וסופם בעדר הקצובות" שירים
 שוות בקומתם כמדתם כאלו הם חתוכות בשוה והוא
 חסר המתואר לל העזים הקצובות קצבה מקצה
 רג ים "משלי לקצות בישראל מלכיס חמקור
 מן הקל קצות עמים רבים" חכונק ענין כדירה
 וחתיך ואלה שלשה שרשים שזכרנו ע"א ובדברי
 ר"ל בזה לקצות בתאנים כלומר לחתוך דבלת תאנים
 וכן נקרא סוף המקום והפאה קצה כמו שזכרנו גם כן
 קצ וקצב מן הקצה אל הקצה סמנת קצה גבולך
 כמדבר "והקבוץ ולקחו עם הארץ איש אחד מקצותם
 יחוקק" והיתה הקוף ראיה להדגש או הוא חסר ימים
 השמוש ומשפטו ממקצותם והקבוץ מזה בלשון
 נקבות על שני קצות החושן ובלשון נקבה מקצה
 בחוברת והקבוץ ואת שתי קצות שתי העכתות על
 ארבע קצותיו "סמנת" מקצות כנפיו ועד קצות
 כנפיו "מלכיס" ובחראות למד הפעל בקבוץ הזכר
 מבטח כל קצו ארץ ובקבוץ הנקבות וייראו יושבי
 קצוות "תלס" ומשקל אחד ומקצת ימים עטרה
 ומקצתם יעמדו לפני המלך "לכיל" ומקצה אחו
 לקח חמשה אנשים כלאשית ופי מקצה רגלים
 כורת רגליו וחמס שותה מי ששולח הכסיל כאלו
 רגליו כרותות ולא יוכל ללכת עד שיצטרך לשלוח
 הכסיל שאין לו תועלת בו והפעל רגוסף את העפר
 אשר הקצו ויקרא "כלומר הסיעו אותו לקצה
 הבית לפנותו ולחציאו חוץ לעיר אחרי הקצות את
 הבית ויקרא "וית לשון קלוף כמו קציע ומן
 השדש הזה ואין קצה למרכבותיו ישעיה בשש
 נקדות בפלס חרבה נכה והוא כמו קץ ואפשר שיהיה
 משרש קצץ ותהיה ההא נוספת קצח והפיץ קצח
 כי לא בחרוץ יהדש קצח "ישעיה בסגול והוא
 זרע שחור והוא סמינו התבלין קצח והיית לנו
 לקצין "סופטים" אל קציני אנשי המלחמה
 הנושע "כל קציניך נרדו יחדו" ישעיה פ"ה הראש
 והמנהיג קצע ואת הבית יקציע מבית" ויקרא
 בתרגומו יקלף כלומר יסיר הגיח וכן נקרא
 הכלי שמקלף בו החרש העץ ומחליקו יעשרו
 במקצעות "ישעיה" ואמר מקצעות לשון רבים כי
 הם שני כלים לזאת המלאכה האחד קודין לו סימנט
 והאחר קורין לו פלנא וכן תי באומליא חה הכלי הוא
 כמו אומל במקצוע החצר ויעבדני אל ארבעה
 מקצועי החצר יחוקק" ובקבוץ הנקבות לשני
 המקצועות "סמנת" בארבעת מקצועות החצר
 ומקצועותיה ל"חוקק" ומשקל אחד למקצועות

חמשכן סמנת ענינם פנות והפעל ממנו מרה
 אחת לארבעה מהקצועות "חוקק" פי בעלות
 פנות | מור ואהלים קציעות תלס תרגום קצה
 קציעתא וכבר כתבנו שהוא הקשט וכן פדשו הגאון
 רב סעדיה זל אבל בפטום הקטורת זוכר אותו בשני
 מינים שאמר מר וכרכום שבולת נרד וקציעה ששה
 עשר מנה קשט שנים עשר קליפה שלשה ומר רב
 חפץ פירש שהקשט הוא שקורין לו בערבי קוסט
 ופי קציעה ענבר קצף קצף יי על אבותיכם קצף
 וכריה ועל כל העדה וקצוף "ויקרא"
 הסתר ואקצף ישעיה "והשם כי יגא הקצף" כמדבר
 בשש נקדות על אבותיכם קצה כי בקצפי הביתך
 ישעיה "מקצפו תרעש הארץ ירמיה ובסגול בקצפך
 תוכיחני" תלס והתפעל והיחבי ירעב והתקצף
 ישעיה והכבר ובחורב הקצפתם "מקציפם הייתה
 דברים ענין הרתיחה בכעס ומה נאמר לרתיחת
 המים בחוק הרוח בקצף על פנימים הנושע אשקומא
 בלעז וכן תי ברתיה על אפי מוא ויש מפרשים אותו
 קלפת העץ וכן ותאנתי לקצפה יגל בלו שני לפה
 מרוב היובש כמו שאמר חסוף חשפה ויש לפרש
 ותאנתי לקצפה מהענין הראשון כלומר למארה
קצר כי קצר המצע ישעיה "הצר רוחי מיכה
 הקצר קצרה ידי מפרדות ישעיה ותקצר
 נפש העם הידי תקצר כמדבר ולגזרת פעול
 ושנות רשעים תקצרנה משלי והשם מקוצר רוח
 סמנת והתאר קצר ימים ושבע רגונו" אינו קצר
 אפים יעשה אולת משלי ומבלי הסמיכות יאמר
 קצר או קצר והקבוץ וישביהם קצרי יר ישעיה
 ומשקל אחד והלשכות העליונות קצרות "יחוקק
 בפלס גדולות רחוקות אעפ" שהוא בשרש המשקל
 האחר והנה מצאנו התאר בשרש בזה המשקל שרוע
 וקלוט ברוך עצום והכבר ענה בדרך כתי קצרי ימי
 וכבר אחר הקצרת ימי עלומיו "תלס" ענין הכל
 הצוק והקצר והוא הפך הארך וע"א ועשה קציר
 כמו נטע וטל ילין בקצירי "אינו" תשלח קציריה
 עדים "תלס" ענין כלם והדומים להם ענין סעיף
 ומה גם יהודה שת קציר לך כלומר שם נטעו סעיף
 ועור לעבודת הבעלים כשהיה בלבי לשוב שבורת
 עמי הנה יהודה שת קציר לך "הנושע" וחזר לעבוד
 הבעלים וע"א וקצרתם את קציריה "ויקרא" כי תקצר
 קצירך דברים והיה כאסף קציר קמח ישעיה תאר
 בפלס שריר ופליט והשכ בחריש ובקציר סמנת
 ארע וקציר כלאשית" כי לפני קציר כתם פרח נר
 קציר כיום נחלה ישעיה ופי הפסוק שאמר ביום
 נטעך תשגשגי והטעם שהרבות בניס וגדלת והצלחת

יחזק שיהיה לשון יחיד והיוד למר הפעל ואעפ"י
שהוא שלא במנהג או יהיה לשון רבים ואעפ"י שאמר
יו עה הנה כמה רבים וכן הוא הקבוץ מקנים כמו
מן מעשה מעשים ויביאו את מקניהם את יוכף
בראשית ואם מימיך נשתה אני ומקני " כמדבר
אתי ואת בני ואת מקני בצמא " שמונת וע' א' כאשר
ינוד הקנה " מלכים " קנה וסוף קמלו " ישעיה " ידוע
ולפי שעושין מן הקנה מדה אמר חמש מאות בקנה
המדה " יחזקאל " וכן חברים הרקים שהם ברמית
הקנה ירכה וקנה ויששה קנים שלשה קני מנורה
ובקבוץ הנקבות כפתוריהם וקניהם " שמונת וכן
קבורת היוד נקרא קנה ואורו עי מקנה תיכר " אינכ
והתא נחה ומשפטו כמפיק יהוא מפרק הזרוע ועד
פרק הכתף וכן הרמזים לפי שהן ברמות הקנה נקראו
כן נער חית קנה " הללו " הערה הלוהמת ברמזים וכן
בר המאזנים שתולים בו הכפות בחושים מזה ומורה
נקרא קנה וכסה בקנה ישקולו " ישעיה " וכן אמרו
רזל גפוש מאזנים תלויה באויר שלשה טפחים ונבחה
מן הארץ שלשה טפחים וקנה ומותגי שלה שנים עשר
טפחים וכן הבשם שהוא ברמות הקנה הנקרא בלעז
קנילא וקנה בשם " שמונת " לא קניתי לי בכסף קנה
ישעיה " וקנה חטוב מארץ מרחק " ירמיה קנס
קנה וקנמו " סיר " וקנמן בעש " שמונת " הוא
הבשם הנקרא בלעז ליניאלואי קנס וקנס
ויבש " יחזקאל " עניינו יקטף והוא כמו
יקוצץ בצדו קנס קוסס קסמים " לנכיס
ובושו הזוחים וחברו הקוסמים " מיכה
והשם קנכ על שפתי מלך " מלכי " בשש נקודות
ויקסמו קסמים " מלכים " אמר קסמים לתוספת פרוש
כמו מקרקר קיר לצבא צבא ותשרש שרשיה וקסמי
כירם " במדבר " פ"י ומאני קסמים או פ"י מיני קסמים
או מה שצריכים אליו מעניני הקסמים וחשכה לחם
מקסם " מיכה " קסמי נא לי באוב " שמונת " הקוף
בקסץ רחב " והסמך בזמץ חטף ומשקל אחר השם
ומקסם חלק " יחזקאל " והוא פתח שלא כמשפט כי
איננו סמוך וכבר כתבנוהו בחלק הרקדוק בשער
השמות עם חבריו ואפשר שיהיה סמוך ויהיה חלק
תאר לאיש הדובר חלקות והוא נביא השקר הלשון
הזה כולל כל בלאבה שעושין אותה לדעת העתידות
קסת וקסת הכופר במתנא " יחזקאל " בשש
נקדות והוא כלי הדיו וחתרונם אומר
ופנקס ספרא והוא מה שכתב עליו הסופר נייר או
לוח ואעפ"י כן ענין הפסוק הוא על צורך הריו לא על
הלוח שאמר וחתות תיו ואולי לפי שתלמיץ במתני
הסופר הנייר והלוח עם כלי הריו כלל הכל בפנקס

קעע פן תקע נפשי ממך ירמיה " ותקע כף ידך
יעקב " ראשית " ותקע נפשה מהם " וירקע
נפשי מעליה " כאשר נקעה נפשי מעל אחותה יחזקאל
זכרנו המלות האלה בשרש יקע ואולי הם מזה השרש
וענינם הפרת הדבר ממקומו דשלוגר בלעז ויתכן
מזה השרש פקוד ושוע וקוע והוא שם תאר מתארו
השמות האנשים הנכבדים **קער** הקערה האחת
קערת כסף " במדבר " ועשית קערתו " שמונת
בשוא הקוף שלא כמשפט כי המשפט בפתח כמו
קערות כסף וכב' כתבנו הדומ' לו בחלק הרקדוק וירוש
קפא קפאו תהומות " בראשית " הקופאים טל
שמריהם ענינים עמירת הדבר הניתך גילוי
בלעז וממנו יקרות וקפאון לל השלג הקופא
וכבר פירשנו בו פירוש אחר בשרש יקר והפעל הכב
וכבנינה תקפיאני " אינכ " והוא בשם שימין בח"ב
דבר המעמידו יקרא או נבינה **קיד** קידתי
כאורג חיי " ישעיה " פ"י כמו יזהאורג מקצת
היריעה מהמנור מחד בהשלימו אותה " זה שם קפדה
בא " יחזקאל " עיני כריתת למורש קפור " ירמיה
קאת וקפור " ישעיה " הוא עוף משוכני המדבר
וכתב אאל כי קפור הוא הנקרא בערבי קנפא
ונקרא בלעז פרטיגא **קפו** שמה קננה קפון
ישעיה " כמו קפור **קפץ** אם קפץ
באף רחמיו " תלים " ועולתה קפצרה
פיה " אינכ " יקפצי מלכים פיהם " ישעיה " עני סתימה
ומניעה " מקפץ על הגבעות " סיר " כמו מרלג וממרר
ללכת והנפעל בכל יקפצון " אינכ " בלומר במהרה
יהיו כלים ולא נודע מקומם כמו המרלג ודבריו רזל
קפץ ונשבע **קצין** וקציתו את כפה " לנכיס
ועל כל קצוצי פאה " ירמיה " והפעל הכבד
קצץ עכות וישעים " וקצץ פתילים " בראשית " בהנות
ידיהם ורגליהם מקוצצים " ויקצצו את ידיהם ואת
רגליהם " שנעטים " ענין חתוך וכריתה ובהשרש הזה
והענין הזה בא הקץ " ישעיה " קץ כל בשר " בראשית
והוא סוף הזמן כאלו שם חתוך או תחלתו כמו מקץ
שבע שנים תעשה שמטה " ככל " ואעפ"י שענינו סוף
להשמטת כסף הוא תחלה להשמטת קרקע ולשליח
עבדים וכן מקץ שבע שנים תשלחו " ירמיה " תחלת
שנה שביעית כי הראש והכסף יקרא קצה ויתכן מזה
ועל כל קצוצי פאה כלל השוכנים בסוף הישוב בפאת
העולם " עד אנה תשיכון קנצו לבלין " אינכ " הנין
חמירת הכפל וכן לדעת קצת המדקדקים כי לא תכנו
כמו תממו או יהיה קנצו וקץ שרש קנצו ולחחרון
הנין ידגש קץ בהתחברו קצו קנצו **קצב** ויקצב עץ
מלכ' כלו ויכרת עץ במדה שיחיה ויילברל

ואלהים "טמנת" ונקרבתם בבקר לשכטיכם "יהנפג
 והפעל הכבוד והקריב את העולה" ויקרא. ואת בניו
 תקריב "טמנת" הקריב אותה בני אחיך. הם מקריבים
 ויקרא. תקריבון אלי. לזכרים" ופרעה הקריב. טמנת
 פי' הקריב מחנהו כי הוא פעל יוצא וכן כאשר הקריב
 לבא מצרימה "בראשית" ואפשר שהוא פעל עומד
 וכבר אחר כי קרבו כתנוד "הושע" קרבו רבכם
 ישעיה. וקרבו אותם בפלם פלגל שונם אליו יוצאים
 והעומר כי קרבו לבא. יחוקל. ושם לדבר הקריב
 על המזבח. קרבן לה" ויקרא. ובהעמדת הקמץ
 וברפיות הבית כשר הקרבן. יחוקל. בפלם ולהציב
 הדדבן ול' ינח בתבו בחטפות התוף וברפיות הכירית
 ובשרק התוף ובקרבן העצום" נחמיה. וענין קרוב
 לזה וקרבו איש חב עמוק בששנקדות ותצחק שרה
 בקרבנה "בראשית" כלומר בתוך לבה קרבתם בתימו
 לעולם "תלוי" כלומר במחשבתם שיהיו שוכנים
 בבתיהם לעולם ויש מפרשים הפוך כמו קרוב בקרב
 בית ישראל "עמוס" בשש נקדי כי יקום בקרבן נביא
 זכרים בתוכך. ובקראו המעים לפי שחם בתוך
 הקרב והזרעים והקרו וכרעו ויקרא רענן אחר
 כיום הלחמו ביום קרב זכריה שובה חכמה מבלי
 קרב. קהלת פרה בשלום נפשי מקרב לי תלוי
 ופניך הולכים בקרב טמנת וקרבלבו. תלוי" מלך
 פיו חלק ולבו מלחמה והקבוץ בלשון נקבות קרבות
 יתפצו תלוי ענין כלם מלחמה ותרגום מלחמה
 קרבא ובא מקרב לי וקרבלבו בקמץ חטף תחת
 הקמץ ורחב לתפארת או יהיה עקום בחלם ומפני
 סמיכות המקף הושכו לקמץ חטף אעפי שאין להם
 סמיכות אחר **קרח** המה קרחו. ערה.
 ולקרות את הכתים לה' לקרות את
 שערי תבירה נחמיה המקרה במים עליותו קלי
 עינם תיקן הקירות וכסות ברן הבית קודה אחת
 מפיל הקורה תלכס בצלקותי בראשית קורות
 בתני ארזים. קינים ושם לבלל הקרוי ימן המקרה
 קהלת בפלם ולמססה עתיק כלומר שישפלו הקורות
 וינטו לנפל מצגי הדלף השורד עליהם וענין אחר
 בשב צריקים העלף קריח. מטלי קיית חבה דור
 ישעיה אפשר שהוא סמוך וחסר ונכסמן או באח
 החי במקום הא וכבר מתבו החזמים לי בחלק הקרי
 ובלשון שנים נלכדה קריתם "יחמיה ויתכן שהוא
 סם עיר מערי מואב וכן זכר אחת בספור עיר
 מואב ועל קריתם ועל בית גמול והקבוץ מלכדה
 הקריות יחמיה. כהן הדין והגש היד ופי' כל אחת
 ואחת מהקריות הקרוק תמלה כתבנו בחלק הקרוק
 ויתכן שהוא שם עיר מערי מואב וכן אורח

בספור ערי מואב ועל קריות ועל בצרה יחמיה
 ואעפי שנכנכה עליו הוא חידיעה חנה כמהו העי
 בקרקד בששים ובאה תיו תמירת הא הנקבת או למד
 הפעל על גפי מרומי קרת מטלי בצאתי פשער עלי
 קרת אינוב ותרגום עיר קרתא והפעל הכבוד מזה
 והקריתם לכם ערים" במדבר "וע א' אשר קרך בדרך
 זכרים" וקרתו אסון" בראשית" היקרד דברי במדבר
 במקרה הכפיל גם אי יקרני" קהלת. ויקר מקרה
 דנת" את אשר תקרינה "ישעיה" והכבר כי חזרה
 "יאלהיך לפני" הקרה טא לפני" בראשית" והשם
 מקרה אחר "קהלת" כי אמר מקרה הוא. טמנת" כי
 מקרה בני אדם ומקרה הבהמה מקרה אחר להם קהלת
 שלשתם בסגול וזה סכרת ופי' כי בני האדם מקרה
 בעולם וכן הבהמה ומקרה אחר להם במיתתם ופי' א'
 אם תלכו עמי בקרי "ויקרא" כלומר שתאמרו כי
 היסודין שאני מביא עליכם דרך מקרה הם
 ואינם תגמול עונותיכם ומסקל אחר מקרה לילה
 זכרים" בי הקודגושה וחמם לשימוש והצפעל
 נקיתי בזה הנלבווע" טמנת. אקרה כה" במדבר
 ויקרא אל בלעם. ויקרא פן יקרד עין. טמנת" משפטו
 יקרד בקמץ כלומר יקרה לך ויתכן היות מן הקל
 והרגש לתפארת כרגש מקדש" **קרח** קרחי
 וגוי. מיכה" לא יקרחו קרחו
 ויקרא" ועל כל ראש קרחו" באה קרחו עד עזה "
 יחמיה" ונכתב באלף והקריתו אליך קרחו. יחוקל
 ורחיבו קרחתך כנשור" מיכה" ומסקל אחר וכי יהיה
 בקרחת" בקרחתו או בגבוהו וכבר פרשנוהו בשדרש
 גבוח וחתא קרח הוא" ויקרא" עלה קרח" מלכס
 ולא יקרח להם" יחמיה והכבוד והקריתו אליך קרחו
 כל ראש מקרה יחוקל ענינם מרישת השער ועני'
 אחר וקרח בלילה. בראשית" בעין הקרח הנורא
 ויחוקל" בסגול משליך קרחו כפתים. תלוי" קוננלפי
 בלעו **קום** וקדמי עליכם עור" פעל יוצא
 ויקום עליהם עור" יחוקל" פעל עומד
 ענין כמות העור על חבשר וכן בדברי חל' קרום
 שעלה מחפת מכה וכן אמרו אן נותנים פת לתנור
 עם חסכח ולא חודרה על גבי נחלים אלא כרי שיקרמו
 פניה **קרן** הקרן תגולה" דניל. בששנקרות
 ובא מבונה בלשון זכר ובלשון נקבה
 בפסוק אחר יצא קרן אחר מצעודה" ולו קרנים. בעל
 הקרנים" והקרנים גבוהות" וישב אתושתתי קרניו
 דניל כל אלה קבוץ השנים ואעפי שהקוף בשו"
 שלא כמנהגו והמסקל בשנים כי המשפט בקבוץ
 השנים בזה המסקל הקוף בפתח כמו הלא בחזקנו
 לקצו לנו קרנים" עמוס" נאחו בסכך בקרניו. בראשית

כבעשך והנה עתה שכחת אלהי ישעך וצור מעוזך
ולא ימוד קצירך ביום נחלה כלומר שיאבדו ויסופו
במדרה וישם על כן סוכה הוא קשור עם נד קציר
כלומר נטעי נעמנים שהית נוטעה ברחלה
והדצ'חה רבה שהיה לך הכליסוף כי שכחת אלהי
ישעך ועל כן ינד קצירך קרר וקור וחום רחמי
מעדה בגד ביום קרר מעלי ואין
כסות בקרה חינוך לולי וריש חיה דגש כמו חמרה
לפני קרתו מי יעמר תלים בפלס חמתו וכי מים
קרים מעלי בפלס תמים וכן בעלית המקרה מרמי
ולולי הריש היה בפלס מחתה מגנה ופי בעלית שהיה
נושב בחדרוח עשויה לימי הקיץ לקרר וכי אמר
חתרגום בעלית בית קיטא ורזל זכרו הלשון הזה
שלם בכפלו מיא קריריא חמרא אפי בתקופת תמו
קריר ליה קרא ולחשך קרא לילה כראשית
ולשלמה עבודך לא קרא מלכים מצרים קראו
אסוד קוטע חלכו לראות מה יקרא לו כראשית
וזה שמו אשד יקראו ימניה קורא הדורות מראש
ישעיה קוראים אל יי תלים נחה האלף קורא לטוח
זיענהו יקרא אלוה בכל עת חינוך קראני ואעניהו
תלים לקרא בשם יי כראשית קרא נא חנוך
קרא כנרוך ישעיה אחרי כן יאכלו הקוראים שמואל
שלשים וקראים יחוקל לל גדולים וקראים
לעניני המלכות אלה קראי העדה והתאר קראי
קראים קראי מועד הוא דתן ואבירם קראי העדה
וחשם מקרא קדש כמכר על מכון הר ציון ועל
מקראים ישעיה מקש שנתקבצו שם מקראי קדש
ומשקל אחר וקרא אלה את הקראיה ייכה והנפעל
ואני לא נקראתי והחן נקראים אסתרי וחפעל מן
הדגש וישראל מקראי ושלא נכר פעלו ממנו
ופושע מבטן קורא לך ישעיה לאופנים להם קרא
הגלגל באזני יחוקל וקרא לך גודר פרץ אל גוי
לא קורא בשמי ישעיה פי כי עתה אינם קראי עם
יי כמו מתחלה בלם ענין אחר וכל אחד יתפרש לפי
מקומו ושמן ימינו יקרא מעלי פרשנו בשדרש צפן
שפירושו יכרזו וכן פרשנו רב ארם יקרא איש חסדו
מעלי לל רוב בני ארם יכרזו ויאמר חסדו ומעשה
השוב שהוא עושה ואיש אמונים מי ימצא כלומר אדם
שיעשה חסד באמונה לשם שמים ללא להתגדל
ולהשתבח בעיני הבריות קשה הוא למצוא אורנו
האיש כי הרוב עושים חסדם לחשתבח ולהתכבד
אצל בני אדם וענין אחר מודע קראוני אלה ימניה
וקראו אסון פן יקראנו אסון כראשית ונכתב
בהא את אשר יקרה לעמך לניל שמים הנרה
קראוהך ישעיה בנוע האלף ובנוח האלף

וקראת אתכם הרעה לבנים התיו חמורת הא
משפטו וקראה ויש מפרשים כן וקראתי ישועה
חומותיך ישעיה ונכון הוא להיות מהענין הראשון
ותיו וקראת לניכח ציון כלומר תקראי ישועה חומותי
ולשעריך תהלה את אשר יקרא אתכם כראשית כי
הקראנה מלחמה שמנת לל מלחמה ומלחמה
הנפעל ושמם בקרא איש בלעל נשמו שבע בן בכור
נקרא נקדתי בדר הגל בוע שמנט והוא מקור שלם
אבל נקדתי מבעליהא בשקל נגליתו וקרא
אבשלום לפני עבדי דוד שמנט אשר יקרא עליו
כלא רועים ישעיה והפעל הכבד ותקרא אותם את
כל הרעה הזאת ימניה והשם לקראת האלהים
דגה הוא יוצא לקראתך שמנת קורא דגר ימניה
כאשר ירדוף הקורא בהרים שמנט הוא העוף
הנקרא פיריץ בלעז ופירושו קורא דגר כי הוא מאסף
ביצי עוף אחר ורובץ עליהם כאלו הם שלו ויש מפר
כי על הקורא הזכר הוא אומר שהוא רובץ על הביצים
שילדה הקורא הנקבה החול לא ילד כי הוא לא ילד
אותם ואמת הוא זה כי קורא זכר מנהגו להיות רובץ
על הביצים כמו דגקבה כמו שאמר במשנה קורא
זכר ל אלעזר מדיב וחכמים פיריץ אבל מכשמועות
החלכה שם נראה כי הקורא בין זכר בין נקבה רובצים
על ביצים אחרים וכאשר ירדוף הקורא הוא מקרא
חסד ופי כאשר ירדף הצייד הקורא בהרים וכן תרגם
זנותן במה דמתרדף קוריאא בשורא קרב ולא
קרב זה אל זה כל הלילה שמנת וקרבת מול
בני עמון לברי וקראו אל אשר לעם יחוקל גם
הוא פעל עומד וכן תי ויתערבון עם עמא קרבה שנת
השבע לבנים אל אלהיה לא קרבה כפניה הצרי
לגורת פעל ואבימלך לא קרב אליה כראשית ואקב
אל ובניאא ישעיה ואז יקרב לעשותו כראשית
אל תקרב הלם שמנת בקרוב איש להשתחוות לו
שמנט נקרא בקמץ חטף לקרבה אל המלאכה
ובקרבתם אל המזבח שמנת קרב אתה ושמע דברי
קרבה אל גפשי גאלה תלים כולם פעלים עומדים
וירא המלך את המזבח ויקרב המלך על המזבח
מלכים פעל יוצא בלום שדקרים קרבנו על המזבח
אז יהיה על המזבח כמו אל המזבח וגם הוא פעל עומד
והתאר קרוב יי תלים קרובים אליו לבנים ואיש
את קרובו שמנת בקרובי אקדש ויקרא ומ' את
ואת כל הקרב אל שלחן המלך שלמה מלכה הודך
וקרב שמנט המה בני צדוק הקרובים יחוקל והשם
קרבת אלהים יחפצון ישעיה חטף ויש ספרי קרבת
אלהים יחפצון חטף אבל בספר אבלה ואבלה כהונת
שניהם טעמם מלעיל והנפעל ונקרב בעל הבירה אל

יהודה" שמגל" והתאר אדונים קשה" יטעיה" ואת
ערפך הקשה" דברים" כי עם קשה ערף" סמנת" על
דך נובלת עליה קרועי בגדים כמו שכתבנו ופי' קשה
ערף ש"א יבנו אל הדורא אותם והשם אל קשי העם
הזה" דברים" בשוא לבדו והנפעל ועבר בה נקשה
ודעב" יטעיה" והפעל הכבד כי הקשה יי ארזיך
דברים" כי הקשה פרעה לשלחנו" סמנת" פי' הקשה
לבו מי הקשה אליו. אינכ" הקשה לבו ויקש ארת
עוהפו. ד"ה" ויהי בהקשותה בלדתה" בראשית"
פי' שהקשתה הלידה על נפשה ומקשה לבו. מפלי
וכבד אחד ומקש בלדתה" בראשית" וגם הוא פעל
יוצא על הענין שפירשנו ענין הקושי ידוע מקשה
תעשה המגירה. כמדכר" כתמר מקשה המחולל
יורבו. דמיה" ענינם ענין שזה וכן במשקל אחד
ותחת מעשה מקשה. יטעיה. רוצה לומר מעשה
ומקשה כי מעשה אינו סמוך כי הוא נקוד סגול ופי'
תחת התיקון וההשויה כלומר תחת תיקון השער
שהיה יפה ושוה עתה הוא קרה ויתכן מיתו מקשה
תאר למעשה כלומר תיקון השם השוה ורזל פירשו
מקשה תעשה איתם מקשה תעשה המגורה לסון דא
לדא נקשן ענין הבאה בשדח בלעז רוצה לומר שהיה
מכה בקידום ופושט אילך ואילך היריכ" והקנים וחבל
היה גוף אחר לא שיהיו הקנים והכפתורים עשויים
לכדם ומחזורים אחר כן במגורה קשה וקשותיו
ומנקיותיו" ואת קשות הגסך סמנת
ובראית למד הפעל ואת הקשות אשר יוסך ברום
סמנת" בפלם ויראו יושבי קצוות מאותותיך כבד
פרשתי אותם בשרש נסך ובשרש נקה קשה
הקשות בניה ללא לה" אינכ. תקשיח לבנו
מיראתיך. יטעיה ענין אבולות הקושי הלב וענין
פסוק תקשיח לבנו מיראתיך בראיתנו שלות רשעים
וארץ גליתנו היותנו מרמס להם יקשה לבנו על זה
וכאלו תתענו אתה מדרכיך ותקשיח לבנו מיראתיך
בראיתנו כי ארכה השלוח להם והגלות והצרות לנו
קשט מפני קושט סלה" תליס. ובשוא להודיעך
קושט אמרי אמת" מעלי. תרגום אמרת
קושטא ותרנו' בתם לכבי בקשיטות לכי קשט
איש קשיטה אחת" אייב" במאה קשיטה
בראשית. פי' מעה וכן בדברי רבותי זל אמר ל' עקבה
בשהלכתי לעדכי שמעתי שהיו קדאין למעה קשיטה
אבל אנקלוס תרגם במאה קשיטה במאה חרפן
ותרגם גם כן כביטת הצאן חרפן דעאן קשך
וקשרתם לאות. דברים" ותקשר על ידו שני
ונפשו קשורה בנפשו" בראשית" מרב אחבתו כאל
נקשה נפשו. בנפשו ונתחברה בה והנפעל ונפש

יהופתן נק שרה בנפש דוד" שמגל" ותק שרה כל חוביה
עד חצייה" נחמיה" כלומר שנתחבר כל בנין החימה
ושלם כולו מאין פרצה והפעל הכבד הרתקש
מעדות כימה" אינכ" וכבד כתבנו פרשו בשרש
כמה ואאל כתב כימה תכבד הצרות פי' תקשר
מלשון והקשורים ליעקב. בראשית" שתרנומי בכיריא
ומשכות כסיל תפתח" היא תבשל הפיות בא חרונה
ותקשרים ככלה" יטעיה" והשם כלה קשורה" ירמ"י
והקשורים ובתי הנפש" יטעיה" ורוצה לומר על
החליים והעניקים שקושרת האשה בראשה או
בגרויותיה וכן בהתחבר הדברים ואסיפתם בהסמנה
אחת בענין המרד כי קשרתם עלי כלכם. אחיתופל
בקשרים" שמגל. קשר עליוך עמוס. והשם לא
תאמרו קשר" יטעיה" בשש נקודות יהי הקשר
אמין" שמגל. וההתפעל ותקשר הוא" מלכים
והקשורים ליעקב" הצאן המקושרות" בראשית
כתרגום ובכיריא והם שגולדו בימי ניסן והם חוקים
ובריאים מהאחרים וקראם לשון קשר כי הקשר חוק
קשת קשת גבורים" שמגל" בשש נקודות את
קשתי נתתי בענן" ונראתה הקשת בענן
בראשית" עריה תעור קשתך. מנקה" מקשת אסרו
פי' מפחד הקשת מסרו עצמן ואסרו והקבוץ וקשתות
נערים תרטשנה" יטעיה. רובה קשת" בראשית
תאר ופי' ידוע לעשות הקשתות או שם בפלם שבת
והמקבוץ ממנו זבל קשתותיו. דרובות" יטעיה
וקשתותם תשברנה. תליס" או יהיה דגש רהשון
לתפארת ואשר הם בני ארבע אותיות קרקך
וכבר וכרגוהו בשרש קרד והקרקך הוא
מקום שמוחו של תינוק רופס קעקע ובתבת
קעקע. ויקרא" פי' חרות שיחרות
בבשרו ורבותינו נשתמשו בו בכנין הדגוש באמרם
בקעקע כל הבירה כלה ומחזור מויש לבעליו ויתכן
שהיה משרש קעע כיהוא ענין פן תקע גפשי
קרקך וקרקך כל בנישת" כמדכר. בקרקך
קיר ענין הריסה וכבר זכרתי אותם בשרש
קק קררם ואת קרדמו" ולה' קרומים
שמגל. ובקבוץ הגקבות ויקח אבימלך את
הקרדמות" סנפטוס" כתב ל' וינה והם המרות ולא
יתכן כי המר הוא כלי אחר שיחפרו בו והיא חקרא
בלשון הקדש את והקרדום הוא כלי שמקעין בו
עצם דשטראל בלעז וכן זכרוס רזל מר וקרדום כשני
כלים כמו שאמר ואף אבא שאול לא אמר אלא במר
פסל וקרדום הואיל ונפיש אגריהו חושר פכריתו
קרטל ולא מעדו קרטלי. שמגל" הם הארכובות
או היתרות שמעלות לגוררם יגלם אשר

שמגל לראש

ובפמון וכל קרני רשעים אגדע " תלים " והוא דרך
 משל וכן רמז קרני " שמואל " וקרן ישעי " תלים
 וחס קרן משיח " שמואל " אצמיח קרן לבית ישראל
 וחוקל רוצה לומר תוקף ופי' אצמיח קרן כתב אאול
 כי כן אמר ביום ההוא בזמן ההוא שתהיה מלכות
 נכוכר נצר ובנו ובן בנו שעמרה מלכותם שבעים
 שנה אמר בתוך הזמן הזה אצמיח קרן לבית ישראל
 והוא כורש שנולד לחמשים שנה מתגלות וזה הוא
 ממוצא דבר עד משיח נגיד שבעים שבעה שהם
 חמשים שנה ואמר על כורש קרן כמו שאמר למשיח
 לכורש כי קרן ישראל היה ומשיחם ועל ידו יצאו
 מהגלות ומה שאמר ולך אתן פתחון פה שיראו
 ישראל שנבואותיך פתקיימות ובקבוץ הקבות
 ארבע קרנות אלה הקרנות אשר זרו את יחד "ה"
 לירות את קרנות הגוים " זכריה " תרום מנה קרנות
 צדיק " תלים " והוא דרך משל וקרנות שן " יחוקל
 נפרש צוד בשרש שן " והפעל הבבד ממנו מקרן
 מפרים " תלים " על קרנות המזבח ועשיית קרנותיו
 שמנת " זריותיו " וכן בלעז הזוית קרא בלשון הקרן
 וע' א' כי קרן עור פני משה " שמנת " והשם קרן
 והשנים הקרנים מידולו חכמה ענין זה והקדוב
 הוא לענין הראשון כי בהסכל הארם בשמש הטב או
 בכל אורה ידמה לו שיעשה הזוהר קרנים ומן הענין
 הזה ועוללתו בעפר קרני " לויכ " כלומר זהו ובבד
קום כרע כל קום נבו " קרני קרעו יטעיה
 ענין קום וכרע אחד ענין הכפיפה והבאת
 את הקרס " שמנת " שדיו ראשיתם כפופים לתפוש
 בלולאות **קרע** קרע " את ממלכות ישראל
 שמואל " וקרע אותו מן הבגד " וקרע " וקרע
 וקרע את בגדיו מלכיש קרעו בגדיהם " ירמיה
 קרע כותנתו שמואל באקמוץ וסמוך כמו לבוש
 הבדים קרעו בגדים ירמיה על דרך נובלת עליו
 והזומים להם שכתבו בשרש נבל הקרעו ברעו
 הסופר ירמיה " וחשם קרע והקבוץ הקרעם יתלביש
 נומה " מעלי והנפעל והמזבח נדע " מלכיש " יהיה
 לו לא יקרע " שמנת " ענין הגל בקיעה וחתוך " וכן
 מן הענין הזה קרעו ולא דמו " תלים " כלומר כאלו
 קרעו בסדי מרוב התפרתם לרבר עלי וכן כי תקרעו
 בפך עינו " ירמיה " כאלו קרעת עיני מרוב
 התמדתה לכחול עיניה או יהיה קרעו ולא דמו נופל
 על חיתוך הלשון בדברים או על רוב פתיחת הפה
 לשחק והוא הגבון " וקרע לו חלומי ירמיה תי
 ופעם ליה חכין כלומר ופתח לו חלומים וכן לו
 קרעת שמים " יטעיה " ענין פתיחה **קרין** קרין
 מצפת " ירמיה " בשש נקדות ענין בריתה

ונגדה וכן הפעל שלא נזכר פעלו מכנו מחמר קרצו
 גם אני " לויכ " נגודתי וכן במשנה הביאו לו אחר
 התמיד קוצו כלומר שחשו וכן בענין נגוד העינים
 החפתים ללעז ולבוז כאלו כירת ומסבר אורחם
 יקרצו עין " תלים " קורץ בעינו " קורץ שפתי " מעלי
קרש לקרש האחר " בשש נקדות עשר אמות
 ארך הקרש " שמנת " קרש עשו שן יחוקל
 ועשית קרשים " שמנת " לוח ולוחות **קשש**
 לקושש קש " שמנת " מקושש עצים במלכר
 הקש הוא התכן הרקא העצים הרקים ונגוד מכנו
 לקושש ומקושש כלומר לקיחת הדברים הרקים הכן
 אעצם בוסקליוא בלעז וכן בחיפוש המומים
 ולקישתם הטב כמו הדברים הרקים שצריך חפוש
 הטב התקשוש וקשו " נפניה " כלומר התחפשו
 ממומיתם דרעים ואחדו כן חפשו האחר " כמו שאמר
 ר'ל מזה הפסוק קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים
 ואמר עוד נקשש גרמין עד לא נקשש אחרנין ובי
 למוכח בשער יקושין יטעיה והנה תמורת הכפל
 במקום הדגש רוצה לומר שמוכיחים למ וכיחים אחרם
 בענין שאמר חר ששופט את שופטיו אומר לוטול
 קיסם מבין שניך אמר לו טול קורה מבין עיניך
קשא את הקישואים " במלכר " כמלונה במקשה
 יטעיה " הוא שדה הקישואים והוא תמורת
 אלה בשקל גזר ממבלה צאן וכן יאמר לרכים
 מקשאות כאלה כמו מבלאות ופיר' כמלונה במקשה
 כמו פוכת שומר שדה הקישואים אתר שנלקטו
 שתשאר חרבה ואין כן סוכת נן כי בהלקט פרי האחר
 ישאר האחר והיה השומר במלונה כל הימים
קשב תחי אונך קשבת " נחמיה " שם תאר וכן
 תהינה אונך קשובות " תלים " ואין קול
 ואין קשב תאר כי הוא אלא קול ואין קשב
 קשב " מלכיש " שם הפעל כי היא מלעיל בן כתב " יונח
 ואת קול ואין קשב מלרע ואנחנו מצאנו מלע
 בכל הספרים המדויקים אלא בספר ירושלמי אשר
 סמך עליו כי באותו הספר ראינו מלרע והפעל הכב
 ממנו הקשיב קשב " יטעיה " הקשב בשש נקדות
 הקשבתו ואשמע מי הקשיב רבו ושמע " הקשיבה
 אלו " ואל נקשיבה אל כל דברו " ירמיה " הקשיבה
 לקול שועי " הקשיב בקול תפילתי " תלים " להקשיב
 מחלב אלים " שמואל " נשיתי די ואין מקשיב " מעלי
 יחסד הפעל השני והוא האון דל הקשיבה הן אונך
 להיות קשבת וכן כלם פעלים יוצאים ופעמים כ"ב
 הפועל שהוא האון " להקשיב לחכמה אונך " מעלי
 תבין לבם תקשיב אונך " תלים " **קשה** ליה
 יקשה בעינוך דכרים " וקש רבר אש

שמסתכלים בו הלנים וכבר פירשתי בראי מצק
בשרש יצן וכמראות הציבאות בשרש צבא וע' א'
וסייר את מוראתו בגזרתה עיקר הוא הזפק בתרגו
ובשרש נצה פרשנותו ומ'א ושמתוך בראי נחוס
ענין שינוף ולכלוך והפעל מהפעל חכבר מזה דהו
מראה וגאלה נפניה ובא החולם תחת קסץ חשף
ואפשר שהיה שם נפרד מן מוראתו והראה ואת
היה דברים ארז' לראיה דאה ולמה נקרא שגור
ראה שרואת ביהוד **ראם** וקרני ראם קרני לכה'
ראם כי אין לראם כי אס' קרן אחר כמו
בן ראמים ובנהיה הלף מקרני ראמים עניתי תלים
ובנהיה האלף ותחלפה ביד" היאבה רים עברך
התקשרים בחלם עבותו אינכ" בחמה שבהמות
המברר חוקה מאד **ראש** את הראש יקרא"
ראשי ראשי" מלכ" **ראשיך** עליך ככר מל
סיר ידוע ישוב עמלו בראשו תל" דרכם בראשם
נתתי דרכך בראש נתתי יחוקל ויקף ראש ותלאה
איכה פ" הקף ראשי ובתלאה הקיפויים אותו כמו
רוש ולענה ועוד נכתבו בשרשו והיה רוד בא עור
הראש "שמנל" פ" ראש ההר שהיה רגיל להשתחות
ולהתפלל שם וכן ת" ער ריש טורא ואומרים שרוא
הר הזתים שממנו היה רואה בית המקדש והו ש'אמ'
ודוד עולה במעלה הזתים ואעפ" שלא היה שם הבית
אזוגם לא היה נודע מקום הבית בעצמו דה המורה
היה נודע בקבלה אבל לא היה נודע באי זה מקום
ממנו עד שאמר גד לדוד שיבנה מזבח בגודן ארזוה
היבסי ובכיניו הרבים ישוב החלם לקמץ ראשיכם
שבטובם דברים ראשי בני ישראל" במדבר'
בראשינו יפול אל ארזנו שאול" ד"ה" ובא בחלם
בכל ראשיו קדחה יסעיה ויש ספר' חבל' בראשינו
מלכים מלא ביד הרבים והמסורת ב' חר מלא וחד
חסר ויש ספרים חסר המסורת ב' וחסר דמו בראשינו
וכן כתב ל' יונה כי שניחם חסרים ולפי שהראש מבחר
הגוף כנה בו מבחר האגסים וקציננס וכן כל ראשי
בשמים סיר המשוכח והמובחר שבהם בשמים
ראש" שמות" פ" קח לך בשמים הראש שבהם
המובחר תקח וכן ראשית שמנים ימשחו עמוס
והשיבותי מראשותיכם יחוקל הריש בחידק ופ'
אישב אחריכם מראשותיכם והוא ממסקל אמרת
כבשה וחראו חאלף בכי יוד מראשותיכם ירמיה
כל' גרלתכם וכן בהנעת האלף אסד שם מראשותיו
ראש" פ" תחת ראשו וכן את החנית אסד מראשותיו
ואת צפחת המים אשר מראשותיו וכבר בא מבלי
מם התוספת מראשותי שאול" שמנל" כי חמם בענ'
פן כי היא נקודה בצרי ושמא ראש גורו" במדבר
כל' שעד ראש מרו חיה לארבעה ראשים" כרמית

הדברים הנחלקים מן האחד וקראו ראשים כי כל אחד
רא' לעצמו יחד שגז' קרובן בשאר הלשונות זה
הענין יד' ע' יונה ג' נהרים גדולים ואין צורך כי תשא
את ראש בני ישראל" שמנל" פ" כלם כלומר שיהיו
לראש אחד ושלם אותו בראשו" נקרא קרן הדבר
יקרא ראש קפסל בלעז כי הוא ראש הדבר ותחלתו
ואחר בא עליו הריחוראש דברך אמת" תלים" תחלת
דברך בראש השנה בעשור לחדש" יחוקל" פירוש
בחדש השביעי שהוא ראש השנה בעשור לחד והוא
יום הכפורים ורז' פ" כי יום העשור קרא ראש השנה
ושנת חובל היתה ואמרו איזו היא שנת שראש השנה
שלה בעשור הח' אומר זה יוכל והוציא את האבן
הראש" זכריה תאר לאבן שהושמה תחלה ביסוד
ויעשו כה תשואית לשמחה ויאמרו לה חן חן יהיה לה
ראשונה יסעו במדבר בתחלה ונכתב באלף וביוד
בי להם היה הגורל ראשונה ד"ה' היושבים ראשנה
אסתר כלו' שהיו ראשונים קרוב למלך במעלה וכן
מיכאל אחד השרים הראשונים לכ"ל מן הגדולים
במעלת וכן קראו השר הגורל והתאר בראשון באוד
לחדש יחוקל והוא ניסן שהוא תחלת החדשים אבל
אך ביום הראשון תשביתו שאור שמות פרוש ביום
שלפניו והוא יום ארבעה עשר שהוא לפני שבעת ימי
המצות וכן הראשון אדם תולד אינכ" פ" הלפני
אדם והוא נכתב באלף וביוד כי שאל נא לדוד רישון
אינכ" נכתב ביוד לבד מקום האלף ויש לפרש ביום
הראשון כמשמעו ר"ל שיהיה מושבת ביום הראשון
וכן ביום השביעי והתאר לנקבה בשנה הראשונה ד"ה'
המרכבה הראשונה זכריה אל תזכרו ראשונות'
יסעיה ומ'א השנה הראשונה ירמ' והשם ראשית
ממלכתו בכל כרמית תחלת ממלכתו אך בראשי
ברא אלהים איננו סמוך וכן מגיד מראשית אחרית
יסעיה ופ" בתחלה ברא אלהים את השמים ואחר כך
תוצאותיהם ואב' ספר כי בתחלת בראית הארץ היתה
הוהו ובוהו טוב אחרית דבר מראשיתו קבלת פ'
אאל כז טיב אחרית דבר כשיהבונן אדם מראשית
מה יהיה אחריתו או הוא טוב האחרית כענין שאמר
חרואה את הנולד ובא מרשית השנה דכריס חכר
אלף ראשית גוים עמלק בלק בתרגומו ול' יונה פ'
הגדול שבהם והחשוב ויתכן להיות כזה ראשית
חדש שמנל כלו המשוכח שבו וכן ראשית שמנים
ימשחו **רוב** ורב שלום בניך יסעיה פעל
עבר מוסכ לעתיד מפניהו רבו מסעירות
ראשי תל' ילכה עליך שמנת לרב על פני האדמה
כרמית והתגבר עור העם רב טופטים זרב חסד
ינל רבים יחלו פני נדיב משלי על ארץ ירבה בסוד
קדושים רבה רוצח לומר עדה רבה לא יח א

לו ברעים דלית קרסוליג והם הרגלים היתרות כמעט
לארבעה רגלים שיש להגב סמוך לראשו ובהם היא
מתחזקת כשרוצה לקפוץ וזה שאמר לנתר בהם על
הארץ ואמרו במשנה ובחגבים כל שיש לו ארבע
רגלים וארבע כנפים וקרסוליו ובנפיו חופין את רגליו
ובתרגום בהוגות ידיו ורגליו ית קרסולי ידוהי ורגלוהי
קרקע בקרקע המשכן " כמדרכי " אם יסתרו
בקרקע הים " עמוס " ידוע **קשקש**

סגפיר וקשקשת " ויקרא " והקבוץ והרבקתי
דגת יאוריד בקשקשותיך " יחזקאל " אמרו רבותינו ז"ל
אלו הם הקשקשים הקבועים בו סגפירין הפורח בהם
ומזה נאמר ושדיון קשקשים הוא לבוש " סמואל "
כלומר עשו מעשה קשקשים כלומר על כל טבעת
וטבעת של השדיון תלויה בו כמו קשקשת של ברזל
לסתום נקב הטבעת כדי שלא יכאחץ בתוך הטבעת
נשלמה אות הקוף ונתחיל אות הריש

ראה כי ראה יי. ראשית. ראה ראיתי. שמנת " ואסיר
אתהן כאשר ראיתי " יחזקאל " פ"י כאשר ראיתי
ורעתם או פ"י כמו שנראה לי וכן ת"י כמה רגלי קדמי
ולכי ראה הרבה חכמה ודעת " קהלת. לד נא ראה
את שלום אחיך " וירא יעקב בייש שבר במצרים
בראשית " פ"י ראה כי אנשי הארץ הולכים לשבר בר
מצרים או ראה כל בו כלו הבין לפי ששמע " וראה
כמו ולכי ראה הרבה הדור אתם ראו דברי יי " ירמיה
כלומר תנו דעתכם לדבר יי וכן בראית הלב ראה
דבריה שובים ונכוחים " סמואל " כלומר תן דעתך
והבין " וראה את ערותה " ויקרא " עיני תראינה בה
מיכה " הנון דגושה שלא כמשפט. אז תראי ונהרת
ישעיה " המה יביטו יראו כי. תלים " ועיניו אל קדוש
ישדאל תראינה. ישעיה " שנות ראינו רעה. תלים
שנה בעיניו איננו רואה. קהלת " חמותי ראיתי אור
ישעיה " אמרת אין ראיני. תלים. קמץ גדול תחת
קמץ קטן אחרי רואי " ראשית. רואה אותי לל הגדאה
אני וראה אותי בעיני " וירא ישדאל את בני יוסף
בראשית " פ"י ראם ולא הכירם כי לא יכול לדאות הישב
וזהו לא יוכל לראות ולפי שהרגשת העין היא גדולה
משאר הדרגשות נשאלות שאר הדרגשות לה כמו
וכל העם רואים את הקולות " שמנת. ראה ריח בני "
בראשית " לא אראה יי " ישעיה " פ"י הגאון רבסעדי
כשעם הודאה ונכון הוא כי ראות תכורא הוא ההודאה
והשבח לפניו והתבונן בדרכיו ולא יראה כי יבא חום
ירמיה " על ררך משל כאלו לא יראה החום ולא יבש
בעבור החום הבא לעולם כאלו אינו רואה אותו וכן
ולא יראה כי יבא טוב " ירמיה " וחשוב לעץ

ו. מטר וחשבו הרוחות. קהלת " העינים ויש בעין
ראית המלחמה " וימיתוהו במגידו בראותו אותו
כלומר בהלחמו אותו וכן בתראה פנים " מלכים " ויש
כפרש כן למה תתראו " ראשית " או פ"י למה תתראו
תראו עצמיכם שאתם שבעים ויש עמכם אוכל כי כל
שאר העולם הולכים לשבר. שבר ואתם יושבים
ובענין מה שהוא חוב וחוקה ראיות לתת לה " חסד
כלומר מערות נכבדות שחיו ראיות לשמשה ו"מ
המה יביטו יראו כי ענין בזיון וכן לראות כך " יחזקאל
את כל גבוה יראה אינו " ואין צריך לחזקתם מן
ענינם וכן ת"י לראות כך לאסתכלא כך והשם יכל
בשרו מראי. לא תשועי עיני רואי " אינו. ושוכרואי
סמואל " ובקמץ חטף אתה אל ראי " כלומר אל ראית
אתה שיוכל אדם לראותך כי אמרה הגם הלם ראיתי
בראשית " כלומר בזה הכירה שהיה מלאך כי בעיני
שהיה מדבר עמה נעלם מעיניה ולא ראתהו וזהו פ"י
הגם הלם ראיתי כלומר שלא ראיתי. אחרי דבר
כשנפרד ממני כדרך העולם שיראה אחר שנפרד
מפניו עד שיהארחוק ויתעלם מעיני ומ' א שגו
ברואה. ישעיה " כלומר בנבואה ואלו פ"י בדבר
שהוא נראה לכל אדם הם שגו בו ופ"י הוא שם
הדאיה ובכינוי המדבר אחרי ראי " בראשית. כלומר
נבואתי כן כתבו ליעקב בן אלעזר ונכון הוא וכן
כתבועם שאול עשינו חוזה שם בפלס שואה כן
השיבה נפשי משואהם יורה ומלקוש ומסקל אחר
המבין בראות האלהים. ל' ה'. כלומר בנבואת
האלהים " ומסקל אחר כי אם ראות עיניו " קהלת
והנפעל לא נהיתה ולא נראתה כזאת. טיטוס " וירא
על כנפי רוח. סמואל. כי בעגן אראה על הכפודת
ויקרא. ונראה בשמחתכם והם יבושו. ישעיה. פ"י
הן בה יהיה נראה וגלה בשמחתכם וחס יבושו " וי
הנראה אליו " בראשית " וההתפעל בתראה פנים למה
תתראו ושלא נזכר פעלו מהדגוש וישפו עצמותיו לא
ראו. אינו. והאלף נדגשת. והפעל הכבד אשר הראה
ח " כמדרכי. חראיתך בעיניך " דברי " ובא והראותי
גוים מערך. כחוס " בפרח ההא שלא בכנהג אראנו
נפלאות " מיכה. ונחת זרעו יראה " ישעיה. וירא
אותם את בן המלך. מלכים " והשם ממנו נחמר
למראה. ראשית " חבן להלז את המראה. ואשתונם
על המראה. דמל. והקבוץ ובמראה עיניך. קהלת
הגם אל מראיו חטל " אינו. ובלשון נקבה במראה
אליו אתודע " כמדרכי. וראיתי אני הנאל לבד יאת
המראה " והקבוץ במראות הלילה. בראשית. ושלא
נזכר פעלו ממנו והראה את הבחן. ויקרא. כראי
סוצק " אינו " במראות הצובאות. שמנת. הוא הכלי

והכבוד לא תרביע כלאים והנכון שיהיו מענין ארחי
ורבעי זרית שזא מתרגו ותרבץ תחת בלעם ורבעת
רבץ סיע רבץ כאריה "בראשית" ורבצו שם ציים
ישעיה "ורבצת ואין מחריד" אינך "ורבצת
בוכל האלה" דברים "רובץ בין המשפטים" בראשית
והאם רובצת "דברים" וגמר עם גדי רבץ "ישעיה
ותרבץ תחת בלעם" כמלכך "והכבוד בנאות דשא
ורבצני" תלים "ורועים לא ירבצו שם" ישעיה
איבה תרביץ בצהרים "שירים" מרביץ בפוץ אבניך
ישעיה "כלום שירביץ באבני פוץ אבני הכנין" ה"ל
שיסודה יהיה באבני פוץ וזה השאם ויסדתיך בספדי
זה שם ועמק עכור לרבץ בקר "ישעיה" בחמס נקרו
אל חסד רבצו "מכילי" ומא' מרבץ לחיה "כפניה
ובססיד ואז בני עמו למרבץ צאן" ומוקל **רבק**
ולאשת עגל מרבק "שמואל" ועגלים מתוך מרבק
עמוס "מקום שמכניסין העגלים שם לפטמם" ודומה
לו בדברי ה"ל הכניסה לרבקה ודשה **רב** מתקו
לורגבי נחל "ורגבים ירבו אינך" פ"י בהם
זנה המקומית אשר בעמקים הסמוכים לנחל ועומדי
בהם חמים ואחרים פ"י מגרפות העפר מטש בלעז או
חלקי הנחל קור' יש בלעז **רגן** ורגז ושהק ואין נחת
מעלי ורגזו וחל דברים. ותרנו בטני ותחתי
ארגזו חכוק "ומיסדות השמים ירגזו" שמואל "אל
תרגזו בדרך" בראשית "ולא ירגז עור" ד' ה' ואשר
הוא פעלי יצא "ותרגזו לי בכל אלה" ומוקל "והסם
חדלו רגזו" אינך "מעוזך ומגדך" ישעיה. ומס
השימוש בחיזוק וכבר כתבנו הרום' לו בהלק חזקו'
ובהא הנרבה ומימך ברנזה ובדאנה תשתה. ומוקל
והתפעל יען התרגזו אלי "ישעיה" והפעל הכבר
והרגזו ליושבי בבל "ירמיה" המרגזו ארץ ממקומה
אינך "לפת הרגזתי להעלות אותי" שמואל. ענין
וריעה וחתונה מן הפחד אומן הכעס וכתב החכם
זינה זל על ואת התרגזך אלי. ואפשר שיהיה נופל
זה הלשון על קול הרעם והרעש ויהיה החפץ בחתונתך
העתידת עלי בדברים והגברתך לשונך עלי ומסרה
שמחוק זה אמרו ושאנך עלי באוני לל רבוי דברך
ודומה לענין הזה אמרו ותרגזו לי בכל אלה כלומר
הרבית בכל המעשים האלה" תשימו בארגז מצרו
שמואל. כתבנו אותו בשער האלף בן ארבע אותיות
רגל לארגל על לשונו "ג"י. והכבר וירגל בעפרך
שמואל "ענין המלשינות והרכילות ויפסד
שיהיה מלשון רגל לפי שהמלשין ודרכו הולך תמיד
ומספר דברים מזה לזה והקרוב לענין הזה וירגלו
אותה "דברים" עלו ורגלו את הארץ. והנטיע. כענין
ויתורו את הארץ רגל תחת רגל "שמואל" בשש נקדות
והוא בלשון נקבת רגלי עמדה במישור. תלים "רגל

יש"ח" ומוקל והשנים ורגלים לפסח אנו" אינך
אשר לו א-כע רגלים "ויקרא" ורועותיו ומרגליו זיו
דניאל. רגליו ותשכב מרגלותיו "רית. אצל רגליו
שם מאות אלף רגליו" שמואל "כלום שזיהו הולכים
ברגליהם וכן כי את רגלים רצתה" ירמיה "בעמק
שלח ברגליו. סופנים" שלא שאל בהמה לרכב עליה
מרוב מרוצתו וחפצו במלחמה וכן ויצא המלך ובל
ביתו ברגליו" שמואל "מרוב הפחד והדאגה ובל העם
אשר ברגליו" שמואל "כלו החילכים עמך לרגלך וכן
לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים. ראשית. כל'
לאטם שלא היו רגליהם במרוצה ובמתירות והוא
התנהל לרגלים ויברך יי אותך לרגלי "בראשית" פ"י
בענין שאמר רגל טובה לפלני" ולא עשה רגליו
שמואל "כנוי לשער הערה כמו שאמר ושער הרגלים
ישעיה. וכן להפך את רגליו כנוי להשתין מים זרית
ולא עשה רגליו כמשמעו שתרגם ולא שטף רגלוהי
שלוש רגלים תחוג לי בשנת "שמואל. כי הכיתני זה
שלוש רגלים. כמלכך" פ"י פעמים ושניהם לשון אחד
זאנכי תרגלתי לאפרים. הנטיע. פרשחו כמו הרגלתי
בחלוקתו בהא ענין הרגילות ידוע בדברי ה"ל שהוא
כענין המהג וכבר ביארנו דקדוק המלה הזאת בחלק
הדקדוק בשלמים בבני הפעיל. עין רוגל. סופנים ת'
עין קצרא ותרגום שרה כובס חקל משטח קצריא ועין
רוגל. מלכים "מענין רגל כי מכבסי הכגדים ישפשו
אותם ברגליהם **רגם** ורגמו אותם כל הערה"
ורגמו אותו אבן ויקרא. ורגמו עליהם אבן
קהל" ומוקל. רגם ורגמו בו" ויקרא. ורגמוהו באבן
ד' ה'. כצרו אבן במרגמה מסלי. קבוצת אבנים
ביחד ובלעז קלפיר ופירוסו אבן טובה ואאל כתב
במרגמה כמו ארגמן ופ"י כצרו אבן מאבני החיצות
בבגד ארגמן כן נותן לבסילכבוד ורגם מלך זאנסי
זכריה. בשש נקדות "שרי יהודה רגמתם. תלים" פ"י
קהלם ז"ם שרים" וזנתן לא תרגם ורגם מלך אול'
שני אנשי' היו שמש בן שדאצר ורגם מלך והוא הנכון
רגן ורגנים למרו לקח "ישעיה" והנפעל הוא מי
שהוונכדה מלאכת ההתול בו לפ"י שב פעול ואם
הוא פועל דברי נרגן כמתלהמים" מסלי. ותרגנו
באהליכם" דברים הם האנשים שדעתם ומחשבתם
להרע ועסקם בענין התלונה והסכסוך ומרא' כפיהם
מה שאין בלבם והיו שאמר באחליכם **רגע** רגע
הים וחמנו גליו" ישעיה. בכחו רגע הים עורו
רגע וימאס. אינך "ענין הבקיעה וחמחץ ומה ועל
רגעי ארץ" תלים. כל' בקע. ארץ מקומות שנסתרי'
שם ה"ל מזה ועד ארגיעה לשון שקד כלום' אבקיענה
ואברתנה ופ"י ועד כמו לער שזכר וכן ה"ל מזה ארגיעה
אריצם מעליה כלום' אברתם ואגלם מארצם יח ב

אמושרבה. משה רבה וישיבת הומות רבה. הל"ס
כלו השקה איתם דרכה מהצורים כמו מתהומות
ורכת בנין "שמ"ל. ובחוספת יוד רבתי עם "איכה
ובזולתי הסמיכות רבת צררוני מנעדי" רבת שבעת
לה נפשנו "הל"ס" כי רבת בקהל אשר לא ההקדשו
למדי"ד ה"ר רב לבס בני לוי" במלכ"ד רב ערזה
הדף ידך. שמנ"ל "ורב מהיות קולות אלהים וברד
שמות" כלו די והשם ימרב ימים כי כרחב חלומות
קבלת" לדוב אחיו "חסת" והתאר בזה חמסקל הדב
דברים לא יענה. אינו. ובמקף ישוב החו"ס בזה
חמסקל למקף חטף רב אבל ניד ראשים "בר אדם
יקרא איש חז"דו" יש זהב ורב פנינים" ורב חבואות
בכח שוד. מסלי כי כרחב חכמה רב בעס קבלת ורב
כופר אל יטך "אינו" והשם בנין החשבת רבכרה
בצמח השדה נחתך "יחוקל" שובה ירבת אלפי
ישדאל" במלכ"ד והוא החשבון הגדול שדוא עשר
אלפים ובנפול הבפל והכלע בדגש דרכמונים שתי
רבות "ומא בחוספת לף בסוף כל הקהל באחד ארבע
דיבוא. נחמיה" והד"ץ הפיל רבואות" דני"ל
דרכמונים שרבוואות ואלף. עורף" ובלא אלף
וארדכנים רבו" ד"ה" ונחשת רבו משתים עשרה
רבו אדם. יננה" ורבו רבבן קדמוהי יקומון "לכ"ל
ומבלי הא"ף בכ"כרץ השנים רבב אלהים רבותי" מ"ל
והם שתי רבואות וכא עם זו והתו גם כן שהוא קבוץ
הרבוותא לל כי הם רבואות הרבה אבל הם על תכונות
שנים וכן אמר ארזיו אלפי שנאן שפידושו אלפי שני
והפעל מכנו צא פי מאלפיות מרבבות "הל"ס. וכן
האדם הגכבר והחשוב יקרא רב לפי שרבו מעלתו
מושיע ורב והצילם יטענה. על כל רב ביתו "חסת
קרת מלך רב" תל"ס" והוא דוד בענין קרית חנניה
דוד וימשה ותשועה ברב יונץ כלו ביועץ רב
והקבוץ ורבי המלך "חמיה" יוצע לרבים" חס"ד
ולקבה רבתי בנינים" איכה" וכן וספו בתים רבים
עמוס. כלו חשובים רבים בכנינים וכן אכתוב לו
רובי תורה. הנשע" הדברים הגכברים שנתורה וכן
הגדול בשנים ורב יעבר צעור" כחמ"ת. לא רבים
יחבמו" אינו ומחשדש הזה והענין הזה וכרביב" עלו
עשב" דברים. כרביבים רזוף ארץ" והוא המטר
דחוק יע"א וברקים רב ויהמס. תל"ס" והוא פעל עבר
בשקל כי אסתם הבנין נמצא קמץ על פי מקצת
הבסירת אכ"ן הוא תאר וימררוהו ידיו" כחמ"ת
והוא לגזרת פעל בשקל רזמו מעט והתא רב ותקבוץ
השמיעו אל בכל רבים" חמיה יסכו עליו רבו
אינו" ענין חודית הוצים ר"ך ורביד על גרונך
יחוקל" רביד החוב לחמ"ת חל"ס עשוים
מזהב או מזולתו ויש מהם על הצואר ועל הגרון ויש

לדפוד על חמטות כמו שאמר מרכדים רבתי ערשי
מסלי. רבת וחיות ודבית. כי ירבה ממך דברים
ירבו עצבותם. אכפרה מחול ירבון" תל"ס
ובהראות למד הפעל ובקרך וצאנך ירבין" דברים
פדה ירבה" כחמ"ת. למען רבות מופתי" סג"ג
והפעל הכבר הרבה אשמה ל"ה" עד כל מרבך
דגלים. יקרא. לא רבה לו נשמת. דברים. וירב בנת
יחורה" איכה" הרבת ארבה" כחמ"ת. והרבה
המכשולים. יחורל. הרבות גנותיכם. עמוס. מדרבת
גואל הדם. שמנ"ל. הרב ככסני. הל"ס" ציווי הכר
או הוא שש זבן הרב לזעלותם זאת העשן מן
העיד. סופטים" מדורתה אשו וצוים הרבה" יטענה
ולבי ראיה רבה חכמה זרעת. כי תרבה יהיו. ק"ל
והרבה עמך פדות" תל"ס" ומ"א' להרבה המשיכה
בצדי טפני הסמיכות או חלק עד שלל מרבה. יטענה
בסגול וסא" כי מרבית העם. ד"ה" ומא מרבה להכיל
יחוקל והוא תאר לכוס וכבר אמר רבה צכאך וצאה
סופטי" ויתכן להיות מזה רבו אוכליה. קבלת" והוא
ציווי או הוא עבר משרש רבב ול יהודה כתב בע"א
ולא רבית במחיריהם. תל"ס" ובמרבית לא הן
אבל" גיקרא" ותרבית לא יקח" ואין צרך רקום
מ"גין זה במשמע וענין שני והוא קרוב לראשון
רבחה נוריה" יחוקל" אשר טפחתי ורביתי. איכה
והשם הרבות אנשים חטאים" במלכ"ד. ומ"א' וכל
מרבית ביתך. שמנ"ל" ענין הגדול וענין שלישי בה
קשת" כחמ"ת. והוא מורה החצים בקשת וי"מ איתו
מתרגם נער רבית ויתכן להיות מן השרש הזה את
הארבה למינהו" ויקרא" כן לפי שה אמין רב ר"ך
מרבכת תביאנה. יקרא. ולמחבת ולמי בכת
ד"ה" פי חלוטת ברורה חין רבע רבני יחורה
המזבח" שמנת. שיהיו רבעו שנים ארבו
ברתבו והתאר עוד כל התרומה חלשה ועשרים אלף
בחמשה ועשרים אלף רביעית. כלל מרובעת תהיה
ארכה כרחבה וכן מזוזות עצי שמן מאז רביעית כלו
מאת כל צדדיו היו מרובעות וכן תי מן ארבע
סטריחן מרבעין ושם החשבון כתוסף אלף לארבעה
ראשי" אל ארבעת מקציע החצר לארבעת מהקציעות
ולנקבות כלל ההא וארבע צאן ואת הבבשה ושלם
ארבעתים שני פעם" ארבעה פי שנים במשפטו שאל
בגיב צאן וארבע צאן תחת השה ושם לחלק חלקו
הארבעה רבע החת בסגול הריש אל ארבעת רבעו
ומא ומספר את רובע ישראל ומ"א' רביעית דהן
ו"חאר" עם יוד היחש יוס רביעי בני רבעים" מלכ"ס
ומסקל אחר ועל רבעים שמ"ה" חפ"ל תכבר מרבע
סביב ורחב מאה אמה מרבעות. יחוקל. וכתב" יונה
וככה סגור מן וענין הזה לרבעה אותה הכל הוא

קמריהוהא פתיחה והפריש בנין רחב ובכל
שזיא פתיח כלו ואנחנו קלינו קריאתו ורחב בחת
וכן כתבו ליגה בחית והפעל הכבד הרהיבנו בנפשי
עזו "הלים" פ"י החזקני שתתן עיו בנפשי להתחזק
על עכורך" שהם הרהיבנו" טיחים "חזקי חשקי
ואמציני עליה **רהט** נרהיטנו ברותים" טיחים"
מתרגים וירץ וירטוהם בנינים שהולכים
בהם כבת"י ונבוהים מבית לבית וקורין להם קרדוגש
בלעז וכן מלך אכור ברהטים" טיחים " כלו המלך
ירצה לחיות אסור באותם חרהטים כלו" שיהיה על
ביתה תמיד מוב חשקו ב"י וליונה נ"י רהיטנו
ברותים מרזבים" ואסור ב' הטיס משל על הלתי
שערה דמה התלתלים לרהטים ואמר כי המלך אסור
אהבת אותם התלתלים ומבריו ול נראה פ"י רהיטנו
הקירות הדקות שאמרו אנכי ביתו של אדם ורהיטי
ביתו של אדם הם מעידים בו שגא' כי אבן מקיר תזעק
ובפים מעץ יעננה ובמירש קורות בתינו ארזים
רהיטנו ברותים מכאן למדת תורה דרך א"ץ שיהא
אדם מקרה ביתו בארזים ומרהט בברותים בהטרים
בשקות המים "רמז" במקום מרועת המ"י בכריכות
העשויות בארץ להשקות סם הבקמות **רוב**
רבת"י ריבונפשי איכה" הוי"ב ארת

יצרו" יסעיה" הרוב רב. כנפטי. ורוב עצמין
איתן" אינך" הוא מקור או פעל עבר לגזרת פעול ופ"י
יריב הק' בה עצמיו במכאוב איתן ומכאוב שזכר
עומד במקום שנים או פ"י יריב עצמיו שהם חזקים
זאיתנים והפעל הכבד מדוע אליו ריבות. אינך"
משפטי הריבות נצב לריב י"י יסע"י" משפשו להריב
כי הוא מקור וכן לרין אם אלהים הוא ירב לו" טופטי"
זריבו דעיו גר" כראשית" ריבה י" את יריבי. הלם
ריבו באמכם" הוטע" ירב בו הבעל. טופטיס וארץ
יריבך אנכי אריב. יסעיה. והיוד כריבי וכיריבך
אומר כי נחפכה עין הפעל בפא הפעל ונכו" הוא לום'
שהיודין נוספות ביוד יקום והשפססה ומריבה" טופנת
ומא' כי ריב ליי עם עמו. מיכה" אל תצא לריב מהר
מטלי" בין ריב לריב עני' מריבה ידוע **רוך** עוד
רד עם אל" הוטע" מדוע אמרו עמי רדנו
ירמיה. ענינם ענין ממשלה ואמר רד עם אל כענין
כי שרית עם אלהים ופ"י אמרו עמי רדנו כלום יש לנו
ממשלה ושרים ומלכים לנו לא נבא עוד אליך והפע'
הכבד והיה כאשר תריד" כראשית" כלו כאשר
תמשל כלו כשיבא עת הממשלה לך שישראל יעברו
על התורה ויפרקו מציליהם עול המצות ופרקת עולו
פעל צוארך ו"מ כאשר תריד כענין ארץ בשיחי
ואהימה" תלם" והוא ענין הנודה על החוליא או על

הזרה פלניר כל. ז"ו"ם מזה הענין ימי ענייה ופ"י
זכור עיני ומרודי איכה" ויש לגרש וכו' והזכור די
ענין מטול וכן וענינם כרורים תביא בית" יסעיה
וכן ת"י וחשיבין מטלטיין וכן תרגום מדוע אמרו עמי
רדנו מה דין אמרו עמי אטל טלנא וכב' מתבנו מרורים
מרודיה וכו' ויריב ב"ש ש"ש שרד **רוך** ירוחן מדשן
ביתך" תלם. ורותה מדמם ירמיה ורותא

בן רוח" יסעיה" ספות הרוח" לכרם" פרשתיו
בשרש ספה ובת שלום כוס ירויה ותוציאנו לרוח
תלם" פ"י לארץ רויה והפעל הכבד כי אם הרוח ארת
הארץ" וח' יב זבחיך לא הרויתני" יסעיה. הרוני
לענה איכה" ומרוה גס הוא יורה" מטלי" ופירושו
ומרוה גפש הענינים גם הוא יקרא יורה והוא המטר כי
כמו שהמטר מרוה הארץ ומשביעה כן הוא מרוה
נפש הענינים ומדשנה וכבר אמר ורויתני נפש המוננים
דשן" ירמיה" הטעם בתיו תלמי הרוח תניס אריוך
דמעתי. יסעיה" מלעיל בשני פסטיין לפ"י הוה בפתח
קטן והיוד היא עין הפעל והוה למד הפעל והוא שלם
זיהיה ראוי על המנהג היוד בשוא ואשר הוא עומד
מזה הכבד כי רותה בשכנים חרבי" ורותה ארצם
מדם" יסעיה ומזה השרש והענין אף ברי יטריח עב
אינך ופירושו ברויה יטריח העב להמטיר על הארץ
עד שתרזה **רוח** ורוח לשאול" סמט" אודברה
זירוח לי" אינך" והטעם רוח וז' צ"ה' סמט" ורוח
תשימו" כראשית" בכגול ומא' כי היתה הרוח" טופנת
לרוחתי לשועתי" איכה. ופ"י אל תעלם אונך לשועתי
שאני משיע אליך בעבור רוחתי והפעל הכבד עליות
מרוחים" ירמיה" ענין הריח ידוע שהוא הפך הצוקה
ול' יונה כתב מזה לרוח היום" כראשית" כלו בערת
רוח היום הוא אקרות אוירו ואפשר לפרשי מענין רוח

הגושבת כמשמעו כלו לעת פגות היום שגושב הרוח
ומתהלך שב אל הרוח' או אל הקול וכמהו קולת
כנחש ילך ועא' רוח יי דבר בי. טופט. כל אשר היה
ברוח עמו" ד' ה' ורוחך הטובה נתת להשכילם כמני'
ויצא הרוח ויעמר לפני" מלכיש. הוא רוח הנבואה
או מלאך וכן וסוכיהם בשר ולא רוח" מלאך" לפי
שהוא רוחנין וכן ארני" שלחני ורוחו" יסעיה"
ומלאכו ורוח לכשה את עמשי. ד' ה' פ"י רוח הרצון
והחפץ וכן יען היתה רוח אחרת עמי" כנעדר" ער
יערה עלינו רוח ממרום" יסע"י רצון הבורא ושאר רוח
לו" מלכיש" יתרון רצון ורוח טובה היה לו לאברהם
אבינו ועוד נפרש הפסוק בשרש שאר אל אשר יהיה
שמה הרוח ללכת ילכו. יחוקט. כלו. אל אשר יהיה
חפצם ורצונם ללכת ילכו ויש לפרש מזה אביעה לכם
רוח" רוח לא יבא ביניהם" איור. אינך" רוח יח נ

וע' אשם הרגיעה לילית. יסעיה" הלך להרגיעו
 ישראל ירמיה. ובגוים ההם לא תרגיע" לנכרים
 והפעל היוצא ועד ארגיעה לשון שקר כל' אשקוטנה
 שלא תרבה לדבר ומשפטי לאור עמ' ארגיעה יסעי'
 בל' לעיני העמים ארגיעה לכם ומשפטי להם למען
 הרגיע את הארץ והרגיו ליושבי כבל ירמיה. והוא
 מקור בחוק החא ואפשר שיהיה הרגיע עבר במקום
 עתיד כאילו אמר למען ירגיע את הארץ והרגיו
 ליושבי כבל ומצאו מרגיע לנפשיכם" ירמיה" ומ' א'
 וזאת המרגיעה יסעיה" ומא לדעת קצת המפרשים
 וברגע שאול יחתו" חונכ. בכגול והנפעל הרגיעו
 זרמי" ירמיה. ענינם המנוחה וההשקט ול' יונה פ' מזה
 ועל רגעי ארץ" בל' עניו ארץ והרפים שבו וכן פ'
 עיר מזה עורי רגע. בל' נרפה ונח'ש" רגע אדבר
 בסגול והקבוץ וחרדו לרגעים" יחוקל" הוא הזמן
 המועט ול' יונה פ' מזה ומשפטי לאור עמים ארגיע
 כל' משפט אראה בכל רגע מהומן להאיר בו לעמים
 וכן פ' מזה כי ארגיע ארצם מעליה כל' שיהיה מועט
 מן הזמן אגרשם ממנה וכן ת' ארי בזמן אייתינון
 עלה וכתב ל' יונה כי אלה ארגיעה וארגיע נוספת כל' א'
 אכזיב ואכזיבה כמו וחיה כזיב רגש למה רגשו
 גוים. והשם מרגשת פועלי און ומא נחלך
 ברגש" תלס" ענין הקיבוץ וההמון ותרנום וחשכתי
 את המין מצרים ואבשל ית רגשת מצראי **רדך**
 ודוד עמים תחתי" תלס" והפעל הכבד וירד
 על הכרובים ועל התמורות את הזהב" מלכ' והשם
 מעשה מורד ענינם ענין פרישה ורקיעה ותרנום
 וירקעו את פחי הזהב וירדוית טסי דרהב ומן
 השרש הזה והענין הזה לרד לפניו גוים" יסעיה" והוא
 מקור ומן דהל' בפלס כשך יקושים מן וחמת הפלך
 שכבה" נשאו את רידי מעלי" סיר" והרדדים הם
 בדמות סעיפים או מעטפות הנקראים בערבי אל
 אררא וי' קלעי משי שעושק לקשור הנשים ודלף
 בלעז **רדה** ורדו בכם שונאים" לא תרדה כו
 בפרך יקרא" רדה בקרב אויביך" תלס'
 וירד מיעקב" כלכר" וירד מים עדים. תלס"
 ובחוקה רדיתם אותם ובפרך" יחוקל' לא ירדנו בפרך
 יקרא" וירדנה" חוכה" פ' וירדה בה בעצם וכן שם
 בנימן צעיר רודם" תלס" פ' וירדה בס וירדו צרכנו
 לתקון זה בעבור כי רדב הענין קשור עם בית וטוב
 הוא לתקן המעט אחר הרוב וכן תרגם המתרגם לא'
 ירדנו בפרך לא ישלש בית וכל לשון ממשלה שחוא
 בענין הזה קשור עם בית ברוב מלבד אחריה נקשרו
 בלא בית מושל בגבורתו מושל עמים וכן כוח השרש
 רדיתם אותם לא תרדנו בפרך וירדמה רודם וטוב הוא

ללכת אחרי הרוב בשימוש הלשון והפעל הכבד
 ומלכים ירד. וכבר אחר אן ירד שריר ירד לי בנכורים
 ענין הממשלה ועא רדה הרבש" וירדהו אל כפיו
 טופטים" והכהגים ירדו אל ידיהם. ירמיה" ענין
 ל' יחאה פ' ירדו השחר אל ידיהם כרדה הרבש שחוא
 טוב וערכ וכן בדכרי רל' בלקיחת פת מן התנור אף
 הירדה ונותן לסלוויש מפרשים ירדו מהענין הראשון
 כלום הכהגים רודים בעם עלי ירדה גביאים ובמצותם
רדס נרדמתו על פני ארצה דניל. והוא נרדס ויעף
 טופטי' פתוח ועבר נרדס ורכב וסוס. תל' קמוץ
 ובינוני וישכב וירדס יונא' והשם ויפל אלהים תירדמה
 הוא השינה החזקה **רדף** רדף אחרי הרכב רדפו
 אחרי טופטי" ולא רדפו אחרי בני יעקב רדפי'
 בקש שלום וירדפוהו" תחת רדפי טוב" תלס" נמשך
 הקמץ בטעם צדק צדק תרדוף" לנכרים" שבר ירדו ו'
 יסעיה" ויקם אדם לרדף" טמול" אם לא דם שנאת
 ודם ירדף" יחוקל" בקמץ חטף בקריאת בן אשר
 ובקריאת בן נפתלי ירדף בשוא ובפתח והנפעל על
 ציארנו נרדפנו" חוכה. וההתפעל לדעת המדקדקים
 ירדף אויב נפשי" תלס' וכבר זכרנו דעתנו בו בחלק
 הדקדוק בבניין תהפעל והכבד ורדפה את מאחיה
 הנשע" ומרדף צדקה יאהב" מנלי ואיביו ירדף
 חשך. כחש" והוא פועל יוצא לשלישי שאל מרדף
 וזחשך ירדף ואויבים רודפים ושלא נזכר פעלו ממנו
 ורדף במין זרים. יסעיה. וכבר אחר בחרו את בנימן
 הרדיפוהו. טופטים. מודף בלי חשך" יסעיה
רהח אלתפחדו ואל תרהו" יסעיה. ענינו לפי
 מ' קמו אל תפחדו **רהב** ירהבו הנער בזקן
 יסעיה" פ' יתחוקו ויתגאו והמקור וירדהבם
 עמל ואון תלס" בפלס בשמרים עקברב. או הוא
 שם והיוצא לך התרפס ורהב רעיק" מנלי" כלומר
 הבנע לפניו וחוקהו בדברי רצוי ואעפ' שמלת רעיק
 בתוב בירד וחמסות עליו לית מלא תהיה חזק נוספת
 או יהיה מנחי הלמד והיוד למד הפעל ויש לפרשו
 לשון רבים ויהיה חסר בית כריעיק כל' שתרכבה עליו
 רעים והשם רהב הם שבת" יסעיה. כלומר החזק
 שלהם ישבת ויבטל אומר זה בעבור מצרים כי הוא
 חזק שלהם וכבר פרשתי בו פ' אחר בשרש ישב
 אזכיר רהב וכבל. תלס'. הוא מצרים לפי שהיו מצרי'
 בעלי חזק וגאיה קראם כן. המחצנת רהב" יסעיה
 ובתבונתו מחץ רהב חתכ כלם ענין חזקואסץ ורהבם
 עמל ואון פ' החקף שלהם הכל הוא כי במהרדגו ולא
 פנה אל רהבים" תלס" אל בעלי החזק והגאיה ותסח
 אני ממה שמצאתי בספר הנקוד ל' יתורדה חיוג שכתב
 ופחד ורחב לבבך" יסעיה" בהא ואמר כי הויש

מרים ק' לך "מגביה ומרים עליו הקלון וכן מר' אולת
מעלי" מגביה ומביא עליו האולת יאפשר שיהיה
גנור מענין זה ארמון על משפטו יושב ירמיה "לפי
שהוא בנין גבוה נקרא כן וכבר הביאותיו שרש
בפני עצמו אדם ראמות וגביש אכן מהאנוני היקרות
ולם אותו גמו אלמינים שתיא הנקרא כלעז קורל
רוע ובעיני משה רע" כמדבר "ירע בעיניו" מעלי
ורעה לך זאת "מעלי" ורע ענין" והתאר
הדבר הרע הזה דברים "רע עין" מעלי "ורעים לא
נתקו" ירמיה "ורעה לא תמצא בך" מעלי "והקבוצ
לא תהיה אררי רבים לרעות" קמנת. כלו לעשות
רעות. גם את הרעות למדת את דרכיך ירמיה "פי'
הנשים הרעות והשם רוע מעלליהם" הנשע "אין זה
בי אם רוע לב" כחמיה "ואין להפריש בין ענין ורע
לענין רבות רעות צדיק" תניס "להציל לו מרעותו
ינה" כי רעה שתבא מאת האדם או רעה שתבא לו
מהשם הכל רעה ואין הפרש ביניהם והפעל הכבד
הרעו מעלליהם" מיכה "הגם אל האלמנה אשר אני
מתגורר עמה הרעות" מלכים "ובנביאי אל תרעו
תליס" לא יושבו ולא ירעו" זכריה "וירע לעשות
מלכים" למה הרעותם לי" זכריה "ואם הרע תרעו
מעלי" וירעו אוהבו. דברים "כמולנו חנק זמרע
ישעיה "מרע מקשיב על שפת און" מעלי "כי מרעים
וכרתו" תליס "זרע מרעים" ישעיה "אני אומר
מרעים על האבות אלא על הבנים כי זרע זרע שדם
מרעים ובנים משחיתים מעלליהם וכן בענין דלות
הגוף והשתנות הפני' ורעות תאר מאד רעות המראח
מדוע פניכם רעים. בכל ארץ מצרים לרוע. זכריה
ולא הייתי רע לפניו. כחמיה "פי' עד היום לא הייתי
רע לפניו א"א שמח ושוב לב. והיום כשואח אותי
כך שאלני מדוע פניך רעים כלם ענין רעה וידוע הוא
וע' א' תתקעו ולא תרעו" כמדבר. ירוע אף יצרח
ישעיה "הרעו והרעותם" וירע העם "יהנשע"
למה תרעו ריע" מיכה "ושלא נזכר פעלו מהדגוש
ובכרמים לא ידנן ולא ירוע" ישעיה "ורחשם
ותעו אתם תרועת" כמדבר "ותרועה בעת צדדים
ירמיה "והשם כמ' א' למה תרעו ריע יציר עליו רוע
אינכ" את קול העם ברעה. סמנ"ז פי' יגיד עליו רעו
כי הרעם יגיד ויורה על הגשם וההתפלג יתרועעו אף
ישירו" עלי פלשת התרועעו" תליס. כלם ענין
תרועה שהיא השמעת הקול בתרועה לשמחה או
לאבל כמו למה תרעו רע ותרועה כעת צהרי ואמר
יתרועעו אף ישירו על השבלים כאשר נושכ בדם
הרח ומכים זה הבה וכלו הם מתרועעים ומשייטים
וע' א' איש רעים להתרועע. רעך ורעואביך" מעלי
ותברו על ריעכם. אינכ. נכתבו הידועין הפעל

לך חזרפם והחבר עיר" מעלי" והוא כתיב כבוד
אולי הוא לרבים וכבר פירשנו אותו בשרש רהב וכן
ונתתי לרעך" סמנ"ל. כתוב בידוענינו ליחיד ועז'
אני עתיד לכתבם בשרש רעה. וע' א' תרועם בשבט
ברזל. תליס. הירוע ברזל מצפון ונחשת" ירמיה" פי'
הירוע ברזל ונחשת והוא גביכר נצר הירוע ברזל
שלהן הלא אדם חקים יבאלהם יותר חזק מהם
לשכרם ולכתתם" ירוע כבירים לא חקר. אינכ. שן
דועה" מעלי" והוא פרעל עומר וכך רעו עמים וחזו
ישעיה "והנפעל רע ידוע כי ערב זר" ורועה כסילים
ירוע" מעלי" וההתפעל רועה התרועעה ארץ. יענב'
ורועה מלעיל כי התא ניספת והוא מקור כלם ענין
שבר ולפי דעתי כי זה הענין כלו מצעלי הכפל וכן
בלשון רזל ככותל רעוע שנו סגלת שאמרו כחאות
ולארעועות **רוץ** ועליו לתרופה" יחזקל. פי'
לשבר כלו פרו יהיה למאכל ועליו לרפא
בו השכר וכן עמודי שמים ירופפו" אינכ. ישברו
זחשפז עליו הרופות. סמנ"ל. בתוך הרופות בעלי
מעלי. הוא הזעזע הנכתשת במכתש ויתכן לפרש
ירופפו ענין תנועה ותנודה מענין שאמרו כהרף
עין זכן אמרו בהכפל הפא והלמד ועוף אפי' לארפוף
אלא בעינו ולא כשכש אלא בזנבו זהו פרבים וכן
אמרו במשנה אהלות הסרינות והרפיות והרפיות
מצד רפות ומפרש בתיספת ארפפות אלו אלקטיות
פי' חנוניות שעישן לבתי הקיץ להכנס בהם הרוח
רוץ ויגע רץ. סמנ"ל. כי אם רצני אחרו" מלכ' **רוץ**
לא שלחתי את הנביאים והם רצו. רץ לקראת
רץ ירוץ. ירמיה. כי בכה ארוץ גדוד" תליס" פירו'
ארוץ לגדוד ארבי וארדף אחריהם וירץ עשו ירצית
רוץ מצאנא את החיצים" סמנ"ל "השם כי לא לקלים
המדוץ" קהלת" וס' א' כמדוע ארץ מצוץ" סמנ"ל ותתי
מדוע רעה. ירמיה "והתאר רץ לקראת רץ וחמ"ז'
איש רצים לפניו" מלכים" ובנון במקום מצ את
הרצין העם" מלכים. שהוא כמו הרצים וכן לקץ
חימין כמד הימים ופי' קול הרצין קול השמחה שהיו
שמחים והיו אומרים יהי המלך הפעל הכבד כוש
תרוץ ידיו לא להים תליס. כי ארגיעה ארצנו מעלה
ירוצוהו מן הכור" והרץ המחנה לאחוז" וירוצו לכל
בני העם" וכבר אחר כבדקיס ירוצו. וס' לא יכהח
ולא ירוץ" ופרשתו בשרש כחה ותרץ גלת הזדב אלו
עומדים והיוצא נתץ הסלך וירץ משם" כלו נתצם
ושברם משם וית' וארחק מתמן ולרעתו הוא מענין
ירץ עשו לא שזה יוצא ופי' הריצם משם והפעל הכבד
והרץ את גלגלתו ספג' הריש כחירק והשם על הצטק
ועל המרוצץ לעשות. ירמיה "וכבר אחר וירעצו
וירוצו סופטים. והתפעל ויתרוצצו הבנים יח ד

גדולה וחזק "מלכים" רוח קדים. תלים "רוח הנושבת ומזה נגזר אשר זורה ברחת" ישעיה" בשקל מלא כף נחת והוא הכלי שמורים בו התכונות לפי שמניפין אותו אל הרוח פלא בלעז" וכתב החכם רבי יעקב בן אלעזר מזה והורדתי בימים כלם. ישעיה והם הספיגות נקראו כן לפי שהולכים ברוח וכן תי ואחיתית במשוטין כולהון ויתכן לפרש מזה ועליות מרוחי כלו שיכנס ברוח עשויין לימי הקץ והו שאמר וקרע לו חלוני אל עולם ארבע רוחות מארבע קצות השמי" ידמיה" פי" ד' מלכיות דמה אתם לרוח כמו שהרוח החזקה משחתת ומכלה הארזים הגבוהים ודל באמרו ארבע כי מכל צד ומכל פנה תבא לרוח הרעה ומהענין הזה נקרא הפאה רוח לפי שד" ארבע רוחות לארבע הפאות " לכל רוח אורה" מרד אל רוח הצפון" את רוח הררס מרד. יחוקל ויהיו הרמונים תשעים וששה רוחא. ידמיה. מלעיל ופי' לרוח אחת היו הרמונים כך לארבע רוחותיו מרדו ולם מזה סוכב סוב' הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח וקבלת וזוא אמר על השמש שיסוב וילך הפאה רוח כל בשר. רוחו ונסמתו אליו יאסוף" חינוכ. פעמים היא קרואה כל אחת משלש הנפשות כן או הנשמרה העליונה בלבד ודרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה קבלת" או השכונה בלבד והיא בעלת הכעס לפי' אמר אל תבהל ברוחך לכעוס" קבלת. כי תשיב אל אל רוחך" חינוכ. הניחו את רוחי בארץ צפון" וכריה כל רוח יוציא בסיל" מעלי-פי' כל רצונו ויש שיאמ' על הנשימה רוח" רוחי וזה לאשתי" לא יתנני השב רוחי. חינוכ. וברוח שפתיו ימית רשע" ישעיה" פי' בדבר שפתיו כי הדבר יוצא מהפא ברוח והבל אביע לכד רוחי" מעלי-פי' ואלה פי' מזה והרוחו ביד-את" ישעיה" דבורו יהיה ביראתי וכן פי' מזה לרוחתי לשועתי" אל תעלים אזנך לדברי ולצעקתי **רוח** ידינו רמה" דברים" ובהראות עין הפעל באלף נראית וראמה וישיבה תחתיה. זכריה" ארום בגוים" תלים. וירם כבודי. יחוקל. רומה על שפי' תלים. והמקור לרום מעל הארץ" יחוקל. כום זלות לבני אדם. תלים. בשרק ופי' כחם הרשעים זלות לבני האדם ובחולם וברזם ירמו" אותם" יחוקל והתאר על כל גאה ורם" ישעיה. על ההרים הרמים דברים" דמי הקומה" ישעיה" עינים רמות" ונכתב באלף ראמות לאויל חכמות" ומא' רום עינים ורחב לב" מעלי" בפלם עול ימים וכל שה חוס סוגלב ואפשר שיהיה רום עינים שם כמו ורום לבי והשם בחלם רום ידיהו נשא" מכקוק. בפלם אור ובהא ולא תלכו רומה" מיכה" בפלם שואה קומה ומא' עלית למרום" תלים" ושהדי במרומים" חינוכ" על נפי

כרומי קרת" מעלי" ומא' ותעשילך רמות" ורוממותך עשית בכל רחוב. ובקכוף ונתצו רוממותך" ומ' א' ואלאתי רגלאיות רמותיך" יחוקל" בשרק ובהכפל למר הפעל מרוממותך נפצו גוים" ישעיה" בשרק ומא' תרומח לוי" שמנת" ושירי תרומות. שמנל וביוד היחש והיתה להם תרומיה מתרומת הארץ" יחוקל והפעל הכבר והרים את הדשן" ויקרא. ופירשו רז"ל שיהיה מרים מלא המחחה מן הדשן בכל יום ונותן במזוזהו של כבש אבל הוצאת הדשן שאמר והוציא את הדשן לא היה בכל יום אלא כשהיה דשן הרבה על המזבח ואין מקום למערכה מפנה הדשן ומציאו משם ואעפי' שהיו מ' ד' תל הדשן בכל יום ומציאו לא היתה המצוה אלא הרמת הדשן בכל יום אבל דשן המזבח לא שהיו ברגלים לא היו מ' ד' דשן מניחין התל כמו שהוא מפני שהוא נוי למזבח הרימותי ד' ד' בראשית" וירם הטבח. שמנל" תרימו תרומה. במדבר" וכסילים מרים קלון וקצר אפים מרים אולת" מעלי. ולא מדבר הרים" תלים" כלו' החרמה וההגדלה לא תבא לו לאדם לא ממצוא השמש ולא ממערבו ולא ממדבר הרים כלומר מרוב השתדלותו וחליכתו לכאן ולכאן לא תבא לו הגדלה כי אם על ידי השם כמו שאמר כי אלהיך שופט זה ישפיל זה וזה ירים. תלים" ומקצת הספרים ממדבר פתח ואם בן יחיה הרים מגורת הר ואעפי' כן הראשון הוא הנבון ואם בא ממדבר פתח זולתי הסמיכו הנח כמחו משפט אחד יהיה לכם ומקם חלק ולשזמו מרמס וכמדדש מהו ולא ממדבר הרים אמר ר' אבא כל הרים שבמקרא הם הרים חוץ מזה שהוא רוממות שאין אדם מתרומם מן הדרכים הללו ומה הק' בה' עושה צול נכסום מזה ונותן לזה שנא' כי אלהים שונט זה ישפיל יחיה ימים. וירם יד במלך" מלכים" כלו' מרד בו וזהו הרמת יד בו ושלא נזכר פעלו ממנו אשר הונף ואשר הורם" ויקרא. ופירשונו בשרש נוף מה בין תרומה לתגופה כאשר יורם משור. ויקרא. הוים התמיד" דניל" וכבר אור גדלתי ו. ומתי" ישעיה ארוממך אלהי המלך" תלים" לרום את בית לוינו עורף" וירוממוהו בקהל עם. תלים" ואשר הוא עובד הרוממנה קרנות צדיק" תלים. וכנין התפעל עהרה ארומם" ישעיה" וירמו הכרובים" ירמו אותם יחוקל הרמו מתוך הערה" במדבר. וכבר כתבתי דקרוק חמלות האלה בחלק הדיקרוק כשרש רום והתאר ימין רוממח" והשם במסקלו רוממות אל בגרונם. תלים האחד ממנו רוממח וכל הענין הזה הנכחה ורבי יונה חלק ביניהם ואין צורך כי הפרשת דבר מדבר הגבהה הוא וכן וכסילים

וענין אחר ארחמי' יחזיקי' תלים . בקמץ חטף
 ופי' כמו אזהבד בתרגום ויאהב ורחם ויש מפרשי' מזה
 רחם תזכור כלומר בעת הרגו תזכור אהבת אבותי'
 והחכם ל' אברהם בן עזרא פי' ארחמי' מהענין הראשון
 ופי' אב' ש' רחמים ממך . כל פטר רחם " לכריס " אשר
 ביצאתו מרחם אמו " ביש נקרות ויבא בפתח רחם
 רחמי' וכן כשיבא בהפסק בהעבלי על פטר רחם הרי'
 קמוצה מפני ההפסק ורחמה הרת עולם ההא נחור
 ועיקרה מפי' וכבר כתבני הרומים לו בחלק הרקדוק
 מרחם משח " פי' יום שנולדת ושיצאת מרח' אותו שח'
 של ילדותיך היה הטל שירד אותו השחר לך היה כלו'
 טוב היה לך באדם שאמר טל ברכה ירד' אותו היום
 שנולדת ועל דרך ההשאלה בגיחו מרחם יצא' מינו
 והוא אומר על היס כי בהוציא אותו כפי שיצא מרחם
 כלו' כשיצאו המים ונקיו הסך בערו שלא יעבר החק
 ששם לו והוא החול' וכן מרחם משחר לדעת החכם ל'
 אברהם אבן עזרא זל שפי' כן ופי' משחר מינת עלות
 השחר כלומר שיצא ממקומו כאלו יצא מרחם ופירוש
 הפסוק אם הצרכת לעשות מלחמה עמך יבוא אליך
 כנשם נדבות ותראם בהררי קרש מרחם משחר כלומר
 מעת עלו השחר יבואו בטל שהורגלת לראו' בילדותך
 כאשר היה רועה צאן והפילו הל' שזן הזה על האשח
 עצמה רחם רחמי' לראש גבר פי' עלמה ושתי עלמות
 וקראום כן לדרך בזיון " ואת הרחמה " לכריס " אמרו
 שהוא עוף מרחם על בניו מאד " **רחף** רחפו כל'
 עצמי' ירמיה' " והכבד על גחליו " ירחף לכר'
 מרחפת על פני המים . כראשית " כלם ענין מדנו'
 וחנועה " **רחץ** אסרחץ י' יסעיה' ורחצו אהרן
 ובניו " ורחצת אותם במים " שמנת ורחצת
 זככת . רית " פי' ורחצת בשדך " ירחצו מים " שמנת
 פי' ירחצו יריחם ורגליהם במים לרחוץ על היאור
 וכני' חשת לרחצה " שמנת " רחץ וטהר מלכי' " רחצו
 הזכו . יסעיה' " כלם פעלים יוצאים ואאל' פי' מקצתם
 עומדים ושלא נזכר פועלו מהרגיש ומצואתו לא רחץ
 לא ורחצת למשעי . יחזקאל " והתפעל אם התרוצצתי
 במי שלג . אינו . והשם שעלו מן הרחצה . סיר " ובלא
 הא מואב סיר רחצו " תלי' . יאמ' האחד ממנו רחץ בפלס
 נער נעל ענ' הרחצה ידוע **רחק** על כן רחק משפט
 ממנו . יסעיה' . כי רחקו . מעלי' יחזקאל ירחק
 חק . מיכה " כי ירחק ממך המקום . לכריס ירחקו מעל
 י' " יחזקאל " ציווי כי הוא פתח רחקי מעשק . יסעי' צווי
 במקום עתיד ופי' תרחקי מעשק שלא יעשקך אדם
 וממחתי שלא תקרב אליך . לרחקה מעל מקושי החית
 בק-ץ חס' והתאר אך רחוק יהיה " או בדרך רחוקה
 במדבר " והתאר עוד כי חנה רחיק יאברו " תלים "

והשם מרחק תביא לחמה " נבלי' באים מארץ כרחק
 יסעיה' וצרים באים מארץ המרחק יסעיה' חס' כסני'
 מארץ מרחקים " ירמיה' " תראינו ארץ מרחקים יסעיה'
 חס' בפתח ובמרחקים יזכרוני . זכריה' " והאוינו כל'
 מרחקי ארץ . יסעיה' " חס' בסגול' והכבד ורחק י' ארת
 הארס " ולבו רחן ממנו . יסעיה' " עתה ירחקו את זניתם
 יחזקאל . ובכד אחר הרחיק ממנו את פשיעונו " תלים
 הרחק מעליה דרכך " משלי " ואשר הם פעל עומד
 ממנו הם יצאו את העיר לא הרחיקו . כראשית " חס'
 הרחיקו מבית מיכה " סופטי' . אל תרחיקו מן העיר
 יקנשע " ענינם ידוע " **רחש** רחש לבי דבר טוב
 תלים פי' הוציא והניע כפי' זה הל' שון בדברי רזל
 בתנועת השפתי' רחשי מרחשן שפוטתיה ומוזה העני'
 נגור ואם מנחת מרחשת " ניקרא " והוא כלי עמוק וכן
 פירשוהו רזל מרחשת עמוקה ומעשיה רחשין
 מחבת צפה ומעשיה קשים פירוש המרחשת היתה
 עמוקה ומתוך שהיא עמוקה שמנה צבור ואין
 האיר שורפו ומעשה מנחה העשין בתוכה רוחשין
 ומתנועעין " **רטט** הפנתה לנוס ורטט החזיקת
 ירמיה' " כשש נקודו ענינו כמורחת טרטולו
 בלעז " **רטב** רטוב הוא לפני שמש " מזרם הרים
 ירטבו " אינו . ענינם ענין לחית " **רטש**
 ועוליהם תרטש " וקשתות נערים תרטשנה " יסעיה'
 ושלא נזכר פעלו ממנו אם על הבגים רטשה " הלשע
 ועוליהם ירטשו לעיניהם . ענינם ענין הנטישה עס'
 ההפלה ותרגום תשמטנה ונטשתה " ניקל' . תשמטנת
 ותרטשנה ולי' תרטש תטרף ירטשו יטרפו ויהא כמו
 שנאמר בדברי רזל או שטרפה בכותל . **רית** אף
 להם ולא ירחוק . תלים " וירח י' את רית
 הניחוח " ולא אריח בריח ניחוחכם . ניקרא . וברחוק
 ריח שלחמה . לכן ענין הרית ידוע ופי' ירח מלחמה
 על דרך הטובה והרחבה כלום ירגיש וכן יתקפתה
 הנעודת בהריותו אש . טעמים וכן והריותו ביראת
 י' יסעיה' כלום במעטר מזכיר מי הוא צדיק והוא
 שאמ' לא למראת עינו יספוט כי הרית היא ההרגשה
 הקלה שבהרגשות ואפשר להיות בן השרש הזה והוא
 לא יחבל רחים ורכב . לכריס . קחי רחים וטחני
 קמיו . יסעיה' . ולפי שהם שתי אבנים יקראו בלשון
 שמים והתחתונה לברת תקרא רחים לפי שהיא עקר
 מלאכת השמים והיא חגדולה והעליונה תקרא רכב
 לפיכך אמר לא תחבל רחים ורכב ויתכן עוד לפרש
 כי רחים היא על השמים לא על התחתונה לבר' כי
 התחתונה לבר' תקרא שכב כמו שנקרא העליונה רכב
 כמו שאמר במשנה מרחקים את הרחים שלשה כן
 השכב שהם ארבעה מן הרכב ופי' מן הפסוק לא יחבל

בכרבה "כראשית" והגפעל וברוך הגלגל אל הבור
קהלת "בנפשם כך בכף תרוץ" יחזקאל "ענינם ענין
שבירה ויתכן להיות וברוך הגלגל מן הענין הראשון
ול יונה פי מהענין הזה כי בכה ארוץ גדוד והקדוב
להיות מהענין הראשון רוע כפירים רשו ודעבו
תלים והתאר ורש לא שמעגורה ישנא
רש "משלי" ולדש אק כל "שמואל" עשיר ברשים
ימשל "משלי" ובאלף אחד עשיר ואחד ראש "ארז
כבשת האיש וראש "שמואל" ראש עושה כף רמיה
רב אוכל ניר ראשים "משלי" פי העניים המתעסקים
בעבודת האדמה יגיעו לרב אכל וישנספה בלא
צמשת פי ויש עשיר נספה בלא משפט הזרעה כלום
אם לא יתעסק בעבודת האדמה יהיה נספה וילך
עושרו בענין רע שבח עבודת האדמה תנה אהבת
חכמה כמו שאמר בספר קהלת והשם רש וקלון פורע
מוסר. ובאלף ראש ועשר אל תתן לו" וכבוד מחתת
דלים רישים" ובא מתהלך רישך" ובאלף ובא כמהלך
ראשך" ובא בחרק ישבע רש" ישתה וישכח רישו
משלי" ויתכן להיות מעיקר זה חושש ערו מבצריך
ירמיה" מתרושש והון רב "משלי" או דם מפעלי
הבפל וענין כלם ידוע רש ולענה. דברים "לעמ
חוש. איכה" ענבים ענבי רש "דברים" והוא בתוב
כו. ראש ותלאה "איכה" ופרח מראש משפט. הנטע
ויתנו בברחתי ראש "תלי" וישקנו מי ראש והשקיתים
מי ראש "ירמיה" כי הפכתם לראש משפט" עמוס
וראש פתנים אבה" דברים. ענין הכל ארס שווישיגי
בלעז ואומרי כי בראש הפתן הוא הארס לפיכך נקרא
ראש ויש ראש שהגא עשב ומי סחיטת העשב רוא
שמשקין למי שרועץ להמית לפיכך הוא אומר מי
ראש רחוק כי רוח את כל אלהי הארץ" נמניה
והתאר לנקבה חשמנה היא אם רזה" במלכר
השם ואיפת רחוק ועומה מיכה במשמנו רחוק" יסעי
וישלח רחוק בנפשם "תלים" ומ' א ואומר רוז לי רוז
לי יסעיה. והוא מלעיל מפני מלה זעירה אשר
בצדו ואאל פי רזי לי מענין וכל רז לא אגלך אמר
הגביא דבר סוד הוא אלי שיגלו כל יושבי הארץ
והגפעל ומעמן בשדו ידח "יסעיה" ענין כלם ענין
כחש וחסרון ואבוד רחוק בנפשם "תלים" הוא מות
חמתאויס במדבר רחוק אל תבא בית מרח" ירמיה
פי בית אבל וכן. זכר מרוח פרחים" עמוס
כלו יקרב ויבא אבל הסרוחי על ערשותם והמתענג
עתה יגלו בראש גולים ויבא אבלם רחם ומה
ירחוק עיניך" איכ" כמו חפוך ברברי חל
חיש רחמו וסמזו כרמחי רמחי לחדי קודץ עין תרג'
דרמח בעיניה שלח אצבע תרגם דרמח באצבע

רוח הנותן רוחנים לאין "יסעיה" ורוחנים נוסדו
יחד "תלים" ומ' א ובאפס לאם מחתת רוח
משלי "ענין שרים ומלכים רחב רחב פי על אויבי
שמואל" ורחבה ונסכה למעלה למעלה בצלעות
יחזקאל. ופחד ורחב לבבך "יסעיה" פי יפחד לירא
את השם הנכבד כשיראו רוב הטובה כמו שאמר ופחדו
אל יי ואל טובו ורחב מהצרות שיהיה בהם מתחלה
עתה ירחב וישמח והגפעל כר נרחב "יסעיה" והשם
ורחב לב כחול" מלכים" פי בכל הדברים שצריך
התבוננות היה לו לב רחב בהם כי אין כחול נשוא
לרחב לב אלא דבר מרחיב היה נשואו לא דבר מספר
כמו ורחבה מני ים "איכ" אלא כחול נשוא הוא לכל
הדברים שצריך בהם התבוננות שהם כחול אשר על
שפת הים ולכלם היה לשלמה רוחב לב וכן ולתבונתו
אין מספר כלו לדברים שיש לו תבונה בהם אין
מספר כי נשוא תבונה חקר כמו אין חקר לתבונתו
חמש אמות רוחב "שמואל" לארכה ולרחבה "כראשית
ומ' א ואתהלכה ברחבה" תלים. והוא שם למקום
הרחב ומ' א כי ברחוב גלן "כראשית" רחוב וחרוץ
לניל" וקבוץ בלשון נקבות בתוך רחובות ארצו"
משלי" ואין צוחה ברחובותי" והשם וירציאני
למרחב "תלים" ומ' א רחב לא מוצק תחתיה" איכ
בפלים שער תער ומ' א רש עינים ורחב לבב" משלי
ואפשר שדא תאר כאשד כתבתי רש עינים גם כן
והתאר ורחב ידים "תלים" רחב נפש ירה מרון "משלי
ורחב לבב ויהיה מבלי הכמיה רחב בשקל חכם
ולנקבה אל ארץ טובה ורחבה. שמואל" והארץ רחבת
ידים" והפעל הכב עתה ורחיב יי לנו ראשית הרחיב
שאל נפש" חנקק" בצד הרחבת לי" תלים ברוד
מרחב גר" דברים" תרחיב צעדי תחתיו. הרחב פיך
ואמלאהו" תלים" ואם ירחיב יי אלהיך את גבולך
דברים. צרות לבכי הרחיבו" תלים" גם הוא פעל
ירצא והפי צרות לבכי הרחיבו מקומם וגבולם בלבכי
מרבם דם מצרים לבכי ומרחיבים בו מקומם וגבולם
דבר עוד דרך צרות כחבר שתי הלשונות בענין זה
הפך זה רחל וברחל לפני גחזיה נאלמח. יסעיה
רחלים מאתים" כראשית" כבישת רחם
רחם יי על ידיאיו" תלים. ורחמך והרכך" דכני
רחם ארחמנו" ירמיה" ברגז רחם תזכור" חנקק
יתכן היותו מקור היותו שם יתו נכון והקבוץ ונתן
לך רחמים" דברים" כי רבים רחמיו. ל' ה' ושל לא
נזכר פועלו אשר כך ירוחם יתום" הנטע" ומידוך
ועהב ירוחם. משלי" והתאר אל רחום וחנן" תלים
והתאר עס יוד היחש רחמי ידי נשים רחמניות
איכה. ענין כלם רחמנות וידוע הוא

מכל אבקת רוב. "סיר" החזיק הצורפס הצורכיים
נחמיה ואפטר ש היו נמודם וילינו הרובלים לא תלך
רביל. (יקר) אנשי רביל היו בך " יחוקל. רביל הוא
שלים שינוי נשתתף הלשון הזה עם החליכה לפי
שהמלשין הולך בבית חבירו ושומע והולך ומספר
לחבירו וגם ענין זה רוב לענין הראשון כי המלשין
כמו הרובל הסוחר שיש בידו כמה מיני סחורות וכן
הבשך שנקרא ארכיל שיש בידו כמה מיני בשמים כמו
שאומר מכל אבקת רובל וכן המלשין מאסף הדברים
מזה ומזה ומספר לזה ולזה ארכמו שהסוחר מעתיק
הסחורות כי יקנה מזה ומכר לזה כן המלשין מעתיק
הדברים ישמע מזה ויספר לזה " רבם והרכסים
לבקעה. יסעיה. חחרים הנבוהי ומסק אחר
מרכסי איש. מגאות בני אדם ומגבהותם והפעל ממנו
וירכסו את החשן " סמנת " כלום יגביהו החשן לחברו
עם האפור שהוא למעלה מסנו רבש רכבי הרבש
סתר " רתם המרכבה לרבש " יסעיה " בשש
נקודות כתב ל יונה בי הם הסוסי הטובים שלא עברו
עליהם שנים רבות ויתכן היותם בהמות אחרות לא
ידענו כי יונה אמר כי הרצים בסוסים רכבי הרבש
ואמר השעורים והתכוז לסיסים ולרבש " מלכיש דומה
שרי: מין אחר זולתי האסי ואת כל רכוש אשר רכש
ואחריו כן יצאו ברכוש גדול " כמלכית " ומגרשירום
יהיו לבהמתם ולרכ שם ולכל חיותם " ואת כל האדם
אשר לקח ואת כל הרבש " כמלכית " כל אלה שרי
ורבש א: ר למלך דוד " ד' ה' השם הזורר כולל כל
מטון האדם מקנה הבחם וכסף וזהב וכל מטלמלי וכן
הז לידנפש ודרכוש קהלך " כראש " פי' הגפש נפש
האדם ויקח לו המקנה וכל המטון " רבם וראה ראש
כבבים כי רמו - ולגזרר פעול רמו מעט ואיננו
אינו - ודס כבוד יי מעל הכרוכ. יחוקל " והגפעל
וירמו הברובים " יחוקל " הרמו מתוך הערה הזאת
כמלכר " עתה ארומס " יסעיה " או הם סבנין התפעל
כאשר כתבנו בחלק והקדוק ובנין פעל הכבר דומס
תחת לשוני " תלים. פי' מה שתחת לשוני רומס
וגדל אותו וזוא רמו ללב " ובן יחד לא ירומס " הנשע
פי' לא ירומס הק' בה ולא יגדלו כי הנביאים מוכיחים
וקוראים אותם שישבו על עיון ויגדלו וירומסוהו
בתפלתם וכלם יחד אין אחר מהם שירומס אותו והנה
לא תועיל תיכחת ונביאים וכן על כן לא תרומס איני
דבק עם הפסוק הסמוך לו לחלק יגיד רעם והוא תפלה
למקום ברוך הוא ופרוש לא תרומס למי שיגיד לדיעו
חלקקות ולא יוכיחו על פשעיו באמת כי אעפי'
שיש ברעני אלה שיכיר כי אתי האמת ידבר חלקקות
עם ריעו לחדשעני שלא כדון הגה פירשתילך שלש

חמלות האלה יוצאות ואינן עומדות כאשר כתב רבי
יונה ויתכן היות לא ירומס לא תרומס מנחי העין ויתכן
ורומס תחת לשוני מבנין פועל מנחי העין ופי' רוממו
מעט נתגאו ונכהי מעט הרשעים ואינן כי רגע יאכדו
ורמה תכסה עליהם " אייב " תחתך יצע רמה " יסעיה
מת דרמה " אינו " ידוע והפעל הכבר ממנו וירם
תולעים ויבאש " סמנת " בשרק להכדיל כינו ובין וירם
כבוד " רמץ רמה בים. סמנת " פרש ורומה קשת
ירמיה נוקשי רומה קשת תלי. ענין השלכה
ידוע והשם מזה היו בקשת רמיה " הנשע " ול יונה פי'
מזה ומלאתי הגאיות רמותוך " יחוקל " כלומר אשר
יפלו חללים מהמינך וענין אחר כן איש רמה את רעיהו
מעלי " למה רמיתני " סמנת. המה רמוני " איכה
ואם לרמותני. לצרו " ד' ה' " כפתח מקום צרו והשם
ולו תרברו רמיה. אינו. בפלס בצדיה והתאר לשון
רמיה " תלי " ולשונם רמיה בפיהם בפלס עניה סוערה
שביה בת ציון ומ' א בתרמה לאמר " סופטוס ואאל
פירשו שם מקום " לפי שלא נמצא משקלו בתוספת
תיו ומשקל אחר מאזני מרמה. מעלי " מרמור ותוך
תלים " ויתכן להיות מזה הענין בקשת רמיה באומרו
יודה ברמיה עד שלא ירגיש אדם בו וכן כתער מלש
עושה רמיה " רמת ויקח רמה בידו " כמלכ' מרמו
הרמחים ירמי' כמו מן בקר בקרים או חוץ
משקל אחר עם חרבותיהם רמחיהם וקשתותיהם " נחמי
זבמקצת הספרים מדויקים רמחיהם בקצף הריש על
העזר במשקל חדשים ומועדיכם וכן כתב כל יוגר
ידוע " רמץ בני הרמכים " סמנת. כתב אאל בני
הסוסיו ובלשון ערבי קורין לסוסיה רמכר
ופי' א זשתרנים גדול מתרין מינין מין סוס ומין חמור
כי אחש גדול בלשון פרס ואולי היו פרדים גדולים
בני הסוסיות " רמץ רמו וגם תמרו ותפוח " יגל מן
הרמונים ומן התאנים " כמלכר " מעסים
רמוני " סיר " היוד כינוי המדבר או היא יודי היחש
מיחס העסים אל הרמוץ ולזה הפי' יהיה מעפי' משקל א'
בא המיכרת במשקל הסמוך והוא משקל גכיר ויתכן
עוד רמוני חסר מס הרבים ורבים כמוהו כאשר כתבנו
בחלק הקדוק מזה הספר. פעמון זהב ורפון " סמנת
ענול וחלול ועשוי כמין רמוץ " רמס ידמוס את כל
חו צותיך " יחוקל " תרמוס בפיר. ותנין " וירמס
לארץ חיי " תלים " רמס חצרו " יסעיה. ורמסי בחמר
והשם והיה לרמס. יסעיה. קמץ כמ' שפט ובסמוך
בפתח מרמס רגליכם תרעינה. יחוקל " ובא בפתח
שלא בסמיכות ולשומו מרמס " יסעיה " וכבר כתבנו
הדומים לו בחלק הקדוק והגפעל כרגלים תרככור
יסעיה. ענין הדריכה בחוקה בהשחתה והנכתב בשין

רחים והם השנים ולא : גילו הרכב לברודלא תחבר
אותו כי לא תהיה המלאכה זולתי שתיהן ביחד וזכר
העליונה לברודלא ולא זכר התחתונה כי העליונה נקלה
לקיחה מהתחתונה כי התחתונה קבועה ריק הם
מריקים שקיהם " על הארץ יריקו " נהלת " המריקים
מעליהם חזק " זכריה " ושלא נזכר פעלו ממנו ולא
הורק מכלי אל כלי " ירמיה " שמן תורק שמך " פי' "
ואפשר שהוא תאר בתוספת תיו ואעפ"י שהוא פתוח
מצאנו כמוהו יסוד בציון לב חותל ולשון זה נופל על
הכלי ועל היצא ממנו ולא זה לשון הצקה שאינו נופל
אלא על היוצא מכלי וזה תאר נעור ורק . נחמיה " כלים
דקים " מלכים " והקיץ ורקח נפשו . השבלים הרקות
כראשית . והשם הציגני כלי ריק " ירמיה " ותם לריק
כחכם " ויקרא . ולאומים יהגו ריק " תלים " ובתוספת
שם ריקם שלחתי " כראשית " והוא שם שזה לזכר
ולנקבה ועא' והריקותי אחריכ חרב ויקרא . וחרב אר'
אחריכם " . יחזקאל " והרק חנית " תל"י " וירק את חניכיו
כראשית " העל כן יריק חרמו ענין חליצה למלחמה ויש
לפרש זה הענין קרוב לענין הראשון כי היוצאת החרב
מתערה כמו הרקת כלי ואולי ישחגי' שיעשו לו גם כן
תער וענין וירק את חניכיו לפי שהם מריקים
החרבות כשיש חרצות אריקם " תל"י " לפי דעתי שהנח
המורת הדגש כי היה ראוי להרגש והוא מענין ריקק
בדבריו רז"ל עוף שנברא מן הרקק הכשירו בסומן אחד
והרקק הוא השיט הנרוק ואפשר להיות אריקם מענין
רקות בשר " וריקוי מצות " ויקרא " שהוא ענין הדלו'
ריך רר בשרו . ויקרא " והשם בריר חלמות . אינו
זוורד רירו על יקצו " שמאל . בבא בלעז . רכך
יען רך לבבך . מלכים . רכו דבריו משמן תלים
והתאר רך ושוב . ראשית רך ומשוח מלך שמאל כלו
בענין המלוכה היה רך עדין כמו שהנער רך רך ויחיד
לבני אמי . משלי כי הילדים רכים כראשית רכה
וענגה ישעיה ועיני לאה רכות כראשית והנפעל אל
ירך לבבך . דברים ושלא נזכר פעלו מהרגוש ולא
רכה בשמן ישעיה והפעל הכבד ואל הרך לבי אינו
והשם והבאתי מורך ויקרא בפלס במעל ידיהם "
רכב אשר רכבת עלי . כלק " ותרכבנה על הגמלים
כראשית רוכב שמים בעזרך דברים לרוכב
בשמי שמי קדם תלים כי אם הבהמדה אשר אני
רוכב בה נחמיה ויפול רוכבו אחור כראשית פי' רוכב
בו או עליו צלח רכב תלים החמרים לבית המלך
לרכב שמאל והשם לסוס או לכל בהמה שירכב אדם
עליה וסוס דוהר ומרכבה מרקדה נחום בפתח המס
כי כן נמצא במקצת הספרים המדויקים אבל מצאנו
במפרה כל לשון מרכבה בלשון יחיד בשלש נקודות

נמו ויאסוד יוסף מרכבתו כראשית ויהי לשלחה
ארבעים אלף ארות סוסים למרכבו " מלכים . חוץ
מאחד במרכבת המשנה " כראשית . בחרק וכל לשון
רבים בפתח מרכבות פרעה " שמל' מרכבות עמיגויב
פי' " בקול מרכבו . יוש " והנה ארבע מרכבו זכריה
פעמי מרכבותיו . פופטוס " ופי' במרכבת המשנה
במרכבת האיש המשנה אשר לפרעה ויש שהוא שם
כולל לסוס' רבים או לזולתם ביחוד המרכב הראשונה
זכריה " והנה ארבע מרכבות מרכבות פרעה וחילו
והמפרשים פירשו כי סתם מרכבה ארבעה סוס' לפי
שמצאנו ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות כסף
וסוס בחמשים ומאה " מלכים " ולתבנית המרכבה
הכרובים זהב . ל' ה " פי' מרכבו חיות הקדש כי בהם
פני הכרוב ואת מרכבות השמש שרף באש " מלכים
פי' שהיו מדרגות לעבודת השמש וכמשקל אחר שש
מאת רכב בחור . טמות " בשש נקודות ובחור תאר
לרכב וראה רכב איש צמד פרשים . ישעיה . כלו' שהיו
פרשים רוכבים עליהם כי יש שירכבו עליהם אגשים
שאונם פרשים לפיכך סמכו אל הפרשים ונפצתי כך
רכב ורכבו " ירמיה " שני רכב סוסים בסוסיו וברכבו
מלכים . פי' רכב בהמות אחרות לא סוסים רכב חמור
רכב גמל " ישעיה " ומ' א' השם עכים רכבו " תלים
שם מרכבו " ויאמר לרכבו קח רכב ושלח לקראתם
מלכ' " הוא תאר לאיש הרופך עם הפרש והוא נושא
כליו ושם לכלי שרוכב עליו על הסוס או על כל בהמה
הנקרא בדבריו רז"ל סרגל ונקרא בלעז שילא אל חזק
דרכב . מלכים " ומשקל אחר וכל המרכב אשר ירכב
עליו " ויקרא " מרכבו ארגמן " סיד " בסגו המס ומ' א'
בבגדי חפש לרכבה יחזקאל פי' בגדי' לתיקון המרכבה
ואפשר שהוא מקור והפע' הכבד וירכב אותו במרכבת
המשנה אשר לו " כראשית " וירכבו את ארון השלמים
אל עגלה חדשה " שמאל " ועל הרך משל והרכבתך
על כמותי ארץ " ישעיה . ורכיבהו על כמותי ארץ "
דברים . הרכבת אנוש לראשינו . תלים ארכיב אפרים
הנשע " ובחפיסת הקשת ביד הרכב ירך על הקשת "
וירכב ידו . מלכים " לא יחכול רחם ורכב " הירא
האכז העליונה שברחים וכבר פירשנו הפסוק בשרש
רוח " רכל בעיר רובלים שמו " יחזקאל " וילינו
הרובלים ומוכרי כל ממכר " נחמיה . רחלת
העמים " רדן רובלתך אשור " כלמד רובלתך " יחזקאל
ה' מדינך אתוד ומדי אנוך הגרך וכבר כתבנו כלומר
בשרש למד פירוש אחר . בני רדן רכליך " יחזקאל הם
הסוחרים " והשם לשחודה רכלה ברב רכלתך " ובזו
דבלתך . יחזקאל " ומשקל אחר וארזים במרכלתך "
יחזקאל . ויש שיאמר על הבשם לבד מכלל הסוחרים

עצמם זכי מרעיתם כי יצה זכך כי שורר יי את מרעיתם
זמית יי או ירה על מקום המרעה כמו שאמר אחרי
ונדמו נאות הש יום ויש מפרשים מורה ורעה רוח
ורעין רוח ק לת על דרך אפרים רועה רוח
בלויה שלא יזיל ה' אישביע והשם למקום
המרעה מרעה שמן ושוב ל' ומסקל אחר ועשרה
ברר רעין ל' כפי שמים וענין שני רועה כסיל ורועה
ז' ילום יבלים אביו ורועה זונת מסלי והב' אשר
רעה לו והשם לברעיון סנפטס ואחוזת מרעהו
נראשיו של יום מרעים סנפטס המס בצרי אף
בי מרעהו רחקו ממנו מסלי המס בשוא ומ' ארעה
דוד סמוט רעה המלך יאמר ממנו ינקבה רעה
ולבנות רעות רעותיה מיבאות לך תלס ומ' א'
לנ' בה רעיתי יפתי סיר ומסקל אח' ואשה רעותה
ישעיה וההתפעל אל תחרע את בעל אף מסלי ויש
מפרשים מזה הענין ורעות רוח ורעין רוח ואפשר
להיות מן השרש הזה רעך ורע אביך מסלי בנפול
למד הפעל והיה רע בשקל בן שרשו בנה זכך
שמעני גאון מאבגאמאר ששרשו גאה ואעפ' שבא
בחקך הקבוץ רעים רעיו איוב כדרך נחי העין כי
בדרך נחי הילך היה לו לומר רעה בשקל בניפני אולי
באבן בפני העין שהיא גרונת שלא לחטוף עליה
ולומר רעיו ראה כי הם מזה השרש הויד חתובת
במלת ורהב רעיד מסלי וכן ונתתי לרעך סמט
כתוב הויד הם שניהם ענין יחיד אב בן חווד בהם למד
הפעל וענין אחר וברעיון לבו ומסקל אחר ורעות
רוח קבלת וכחקרון למד הפעל בנת לרעיו ולו מח
ו' ורעיון אל ולס ענין כלס הרעון והמחשבה
מתרגם ר' ופ' ולי מה יקר רעך אל לפי שאב' בנת
לרעיו מרדו אמר אתה תבין רעוני וכחשבת מרהוק
קודם שאחשב ויהי לי רעון אבל רעון ומחשבותיך
הם יקרים לי כי לא אוכל לדעתם ויש מפרשים מזה כי
איום ירעים לעשות רע קהלת כלומר רעון הבורא
וענין אחר רועה עקרה לא תלד איוב ירעך קרקה
ורעו דליותו ימיה ורעו את ארץ אשר אשור בחרב
מיכה וירכן להיות מן הענין הזה כל רועין תרעה רוח
כלומר שהרוח שהם יודפים תשבר אותם ענינם ענין
שבר ואפשר שיהיה רעון דליותה פעל עומד רועה
לומר ונשברו ואפשר שיהיה גפעל מן השרש הזה ירע
שריד באהלו איוב ואעפ' שהיא פתח והיה משפטו
קמץ בא פתח לפי שהיא מלעיל וכב' כתבניהו בשרש
ירע זכך מפרשים מזה הענין ורע תרוח רעל סף
רעל זכריה השקיתנו יין תרעלה תליז כוס
התרעלה יסע' ובנין הפעל ממנו והברוש' הרעלו
כתב ליונת ענין הכל מבוכה ומהומה זכך כתב אאול

ענין תרעלה ירעלו לשון רעה ואנו רגלי לנפש
כס המות ית ורכי משרית הוין מסר בלין כצבע ענין
וענין אחר השרות והרעלות יסעיה יש מפרשים
מגידש ב' עז ויש מפרש' מהמטנה ערביות רעלות
זפרשו תצאונים ול נשים ערביות ויצאות רעלות
כדכתיב והנטיפות ויש ות והרעלות וישו בלשון
ערבי גרף ופ' שמיטמוה צעף על ראשן ומכסות כל
הפנים שאין נראה להם אלא העינים תקושרות למטה
וית חנים נסיה כמו שתרגם חנני "רע" רעמו
פנים יחוקל והבכד בעבור הרעימה סמט
ודגש הירש כדגש מקדש יי ענין זעם פנים וענין אחר
ירעם הם ומלאו והכבד אל הכבוד הרעים תלס
ירעם משמים סמט ובקול כמוהו תרעם והשם
ורעם גבורותיו מי יתבייז רעם שריכ והרועה
התלביש צוארו רעמה איוב ענינם בענין הרעשה
רען הפעל הזה נמצא כפול הלמד וכפתו לא רעננה
חמכ פעל הולף כי הוא מלעיל אף עד שבו
רעננה סיד תאר כי הוא מלרע כזית רענן והיה עליו
רענן תלס והקבוץ ידגש רשנים ורעננים יהיו תלי
ענינם ענין לחות ואמרו בשמן רענן בלום חרש
רעף ירעפו עלי אדם רב איוב ירעפון דשן
ירעפו נאות מדבר תלס ושחקים ירעפו טל
מסלי והכבד הרעיו שמים סמט יסעיה ענין
הולה רעץ הרעץ אויב סמט וירעצו וירוצנו
סנפטס ענין שבירה רעש ורעשו
מפניו דגי חים יחוקל ארץ רעשה
תלס ירעשו האיים תרעשנה חומותיך יחוקל
ותרעש חארץ והנפעל נרעשה חארץ ירמיה והבכד
הרעשתי גיים יחוקל הרעשת ארץ פצמת תלס
התרעישנו בארבה איוב מרעיש ממלכות יסעיה
והשם רעש גדול לחמך ברעש תאכל יחוקל ענינם
התנועה והרעה שדמולו בלעז אבל ירעש כלבנוך
פריו תלס אמרו שהיא כמו תפוד יע וה' ירה
פירשו יפרה וירכה ודמהו בלשון הערב האום לברכה
ולפריה נגש וענין פריו בניו כלום שידכו בניו בכל
כרכות עצי חלבנין וה' אברהם בן עזרא ל פירש
כפשוטו ירעש זה הפרי שהוא הבן והשעם שיהיה גדול
שירעש כעצי חלבנין רפא ושכ ודפאלו יסעיה
רפאני יי וארפא ירמי וירפא אלתי ויחנטו
ורופאים בראש' רופאי אליל חמכ דרכיו ראיתי
וארפאנו יסעיה והשם רפואה רפאות העלה אין לך
ירמיה ומסקל אחר רפאות תהי לשרך מסלי ומ' א'
חנני מעלה לה ארוכה ומרפא ירמיה לאין מרפא
ל' ה' והנפעל נרפא הנתקטהור הוא יקדל ונרפאו
חמים נחת האלף רפאנו יי ונרפא אז תרפאו סמט

ענין קרוב לזה בכל אשר תדמש האדמה " כראשית " כו תרמש כל חיתו יער . תליס " תבנית כל רומש באדמה " דברים " וכל נפש חחיה הרומשת במים " ויקרא " הרומשת עליה ארץ " כל רמש אשר הוא חי כראשית " בשש נקודות ענין דריכה והילוך " רגן והרן לשון אלים " ירוננו יושבי סלע " יסעי ירוח ושמה משלי " בשרק בפלס ישוד צחרים " רני ושמה זכריה " וירא כל העם וירנו " קומי רני בלילה . איכה חכמות בחוף תרונה " משלי " ברן יחד ככבי בקר איוב " מקור או שם והמקובץ ממנו רני פלש " תליס פי רננות של הצלח ופי ברן יחד ככבי בקר כתב החכם ל אברהם אבן עזרא ככבי בקר דהם השבעה משרתים ויקראו ג' כן ככבי אור ובני לה' הם המערכו העליונות והנועתם היא רנתם ותריעתם והשם עור פצחי רנה " יסעיה " ויעבר הרנה במחנה " מלכים " וכשרים באניות רנתם . יסעיה " הקשיבה רנתי תליס והשם השלם באו לפניו ברננה " תליס " אל תבא רננה בו " כי רננת רשעי מקרוב . איוב " וההתפעל כגבור מהרונן מיון " תליס " והפעל הכבר הרנינו לאלהים עוזינו " תליס " פי אשרו רנה הרנינו גוים עמו . דברים פי אתם רגוים שהם עמו הרנינו כי הם עבריו יקום " ואשר הוא יוצא לשני ולב אלמנה ארנין . איוב מוצאי בקר וערב תי גין . תליס . על דרך ברן יחד ככבי בקר ויש מפרשים הרנינו הכריחו כמו חכמות בחוף תרונה רני בלילה ויעבר הרנה שהשעם הכריחו ופי בכל מקום שיהיו עם יי הכריחו עליהם כי הם עבריו יקום וכבר אחר ובאו ורננו במרום ציון . ירמיה . רגן ירננו תליס אף גילת תודתן . יסעיה " ושלא נזכ' פעלו ממנו וכברמי לא ירוננו . יסעיה . עניתם ענין הצעקה בכחיש מהם לשמחה ולשמחה ויש מהם להכרזה ויש לתפלה ויש לכבי ואנקה כמו וכשרים באניות רנתם כל אחד ממנו לפי מקומו ופי כגבור מתרונן מיון באדם שנודם מרוב היין ששתה וכשהוא מקיץ מוינו צועק ומתרונו ואם כגבור כי לא תחסר הגבורה ממנו כי אם בעבור היין כך הקבה היה דומה לישן או למדם מהיין שהיה רוא בעינות ישראל ובחטאתם והיה כיסין וכנודם מחריש להם וכשגברו עליהם עונותם והכעיסוהו במעשיהם הרעים תתנגס בהם והיה כגבור מתרונן מיון ויך צריו אחור וימאם באהל יוסף ואם זה על חרבן משכ' שילה כנה רגנים " איוב . שם יעוף נקרא בן אולי הוא מרנן ויפה קול או מרנן ומתעלס בכנפיו שהם יפורת כמו הטווס ואולי הוא הוא " רנב כתב ל' יונה בזרה השדש ואת הארנבת . ויקרא . ויל שהאלף נוספ' ואין לו ראייה בזה ויתכן שהאלף שרשי' והארנב' היא חיה ידועה וקראה בלשון נקב' כי אומר' כי הזכר

שרים לא יראה זכרותו והזכרים כנקבו' ויש אומר' כי שם ארנבת לשו זכר הוא ועל הזכר ידבר והנקב' בגלל כמו גמל ושפן וחזיר ולא יתכן שהרי זכרם בלשון נקב' כי מעלת גרה היא ופרסה לא הפריסה ויתכן כי זכר הנקבה והוא הדין לזכר ובבר ביארנו ענין זרה בחלק הדקדוק בשער השמות " רנה עליו תרנה אשפה איוב . ענין רנה ורנן ורנה אחד הם **רנס** לרום את הסלת . יחזקאל . רסיסי לילה " סיר " ענינו הזילוף ותרגום וכרביבים עלי עשב . דברים וכרסיס' מלקושא . והכה את הבית הגדול רסיסי' . עמוס ענין שביירה ורציצה . ובקמך כמו בצרי וכן במשנה קנה כדי לעשות בו קולמוס ואם היה עבה או מרוסס כדו לבשל ביצה קלה שבבצים " **רסן** ורסן מתערה יסעיה . ורסן מפני שלחו . איוב . בשש נקודות ופי הפסוק כלומר שלא יראו ולא בושו מפני וכאלו טרם זה הייתי חוסס פיהם ברסן כמו שעושים לבהמות כמו שאומר בפסוק במתג ורסן עדיו לבלום . תליס " שמשים מין אותו בפי הבהמות להנהיגם כרצון הרובב ואומר כי עתה שלחו הרסן מפניו כלומר שלא יראו אותו " ועל דרך הדמיון כפלס רסנו מי יבא . איוב **רעב** רשו ורעבו תליס לא ירעבו ולא יצמאו . יסעיה . והשם ויהירעב בארץ . ראשית . הרבא לך שבע שנים רעב בארץ . שמות . ומסקל אח' ובינו רעבון ישבעו . תליס . וכסמוך ואת רעבון בתיכם . כראשית . והוא חסר ופי ואת שכר רעבון בתיכם או פי' וכסמנו מה שהוא רעבון בתיכם קחו ולכו והוא הלחם שהם רעבים אליו אז כן הוא רעבונם והכבוד לא ירעוב יי נפש צדיק . משלי . ויענך וירעיבך דברי **רעד** המביש לארץ ותרעד . תלי' והשם יאחזמו רעד טמות . ובהא הנקבה רערה אחותם שם . תליס והכבוד והוא פעל עומר . עמרתו מרעיד " תליס מרעידים על הדבר " עזרא " ידוע " רעה " ורעה הכרמל והבשן " ירמיה " ורעו כבשים " יסעיה אפרים רועה רוח " הנשע " כל רועיך תרעה רוחו וירעו רועה אפי " יסעיה . יהיו רועים במדבר " במדבר " לרעות בגנים " סיר . והיוצא לשנים פעולים האלהים ורועה אותי " כראשית " וירועי " תליס " אני ארעור צאני " יחזקאל " כל רועיך תרעה רוח רועה לומר רועיך שהוא יוצא לשנים פעולים ותרעה רוח שהרוח הרעם ותאבלם רועים את צאן אביהם בשכם " כראשית " וירעם בהם לבכו " תליס " רועה את צאן ההרחה " זכריה באהל רעי " יסעיה " כמו רועה היוד תמורת האל לומר הפעל וכן חוי רועה האליל . זכריה " ורעו אתכם רערה וחטבל " והקמותי עליהם רועים ורעום " ירמיה " והשם במרעיתם וישבעו " הנשע . וההשם הוא לצאן

חרי ענין אמר הא איני מרצה אלא על עשה ולא
מעשה הניתק לעשה שאין מפורש עונשן כשמביא
עולת נדבה אעפ"י שאינו מצוה בזה נראה לו לכפר
עליו על מה שחטא ביצוה ולא תעשה הניתק לעשה
פינול הוא לא רצה "מק"ל" והחתפעל ובמה יתרצה
זה אל ארוננו "סמנ"ל" והבד בני ירצו דלים "אינכ
והשם ויפק רצון מיי" מסל"י" וברצו עקרו שור ראש"י
וענין אחר רצתה הארץ את שבתותיה ל"ה" אז תרצה
הארץ. והם ירצו את עונם "ויקרא" וחנפעל כי נרצה
עונה "ישעיה" והכבוד והרצת את שבתותיה "ויקרא
משפטי והרצתה ענינם ענין השלמה והוא קרוב לענין
הראשון וענין אחר אם ראית גנב ותידץ עמו "תל"ס
משפטי ותרצה" והחיות רצוא ושוב. יחזק"ל" האלה
תמורת ההא ענינם ענין הליכה ול' יונה פ"י מענין זר
ברצותו עם אלהים "אינכ" כלום בהתחלכו עם שלהם
ואין צורך להוציא ממשמעו ויש לפר' ותידץ עמו ג' בן
מצינו רצו בלו רצות להיות עמו ועוד פ"י מזה ורצותם
כלו שתלך עמם על דעתם וחפצם ועוד פ"י מזה בפיהם
ירצו סל"ח כלומר שהם הולכים אחיהם אל המות
בהליכתם ופ"י בפיהם כמו כפיהם כמו איש כפי עבודתו
לפי אכלו שענינם כמו "רצח" ורצח גואל הדם את
הרצח "במלכ" ורצחו גפש" לנכ" הרצחת
וגם ירשת "מלכ" לא תרצח. סמנ"ל" הגנוב רצוח
וימ"י" והש' לפתח פת ברצח" יחזק"ל" ברצח בעצמותי
תל"ס. בכגול והנפעל האשה הנרצחה "סמנ"ל" בהוד
וחובות ארצ" מסל"י. והכבוד דרך ירצחו שבמ"י
הנשי בן המרצח הזה "מלכ" ועתה מרצחי יסעי
תרצחו כלכם "תל"ס" נחלקו במלה הזאת בן אשר
ובן נפתלי בן נפתלי קורא אותה בפתחות הריש
ופ"י הפסוק עד אנה תהותתו על איש כלומר שתחשבו
היות על בני איש תרצחו כלכם כלו שכולם מרצחים
ובן אשר קורא המלה בקמצות הריש בחטף תרצחו
ותהיה המלה מבנין שלא נזכר פעלו מהגנוש ויהיה
פ"י על דרך הפלה כלומר עד אנה תהותתו על איש
יהי רצון שתרצחו כלכם ותהיו בקיר נטוי גדר הדחוי
שהם קרובים לנפול בן תהיו תמיד בסכנה "רצע
ורצע ארנו א' אזנו במרצע. סמנ"ל" ענינו
ינקוב" ושם חבלי שנוקבין בו מרצע אל שנא בלעז
רצף ועונת רצפים מלכ"ס" וכידו רצפה" ישעיה
גחלים וגחלת ורצפה עשו להצר סביב. יחזק"ל
רצפה בהט ושש" סמנ"ל" ומ' א' מרצפת אבני" מלכ"י
ענינם הצעת אבנים בקרקע והפעל ממנו תוכו רציף
אהבה. סיר. רוצה לו תוכו רצוף באהבה ויש לפ"ש
מהענין הראשון וית' ועינת רצפים וחרדא מעפפא"
רק כי וק עוג מלך חבשן" יחזק"ל" וק אם שמוע

השמע" רק יהיה יי אלוך עמך" רק את רב"ל
תאכל" דכח"ס. וק"ל גזים הא"ל ראשית עין גלם
ליחד הדבר וידוע הוא" רקק הרקות והרעות"
רקות כשר" כראשית" ורקיק מצות כמזכר
ענין הדלות והרקות וכבר זכרתי אריקם בשרש ריק
וחבשתי בו להיות משרש רקק ומהענין הזה ותתקע
חיתר ברקתו" סמנ"ל" כפלח הרמון רקתך" סיר הרקה
בקראת שנפ"א בלעז ונקראת רקה למיעוט הבשר בה
כמו רקות כשר" וענין אחר וכי ירוק הזב" יקרא
והשם ומפני לא חשכו רוק עד בלעי רקי" אינכ" ירוע
רקב עץ לא ירקב יבחד. ישעיה" ושם רשע" ירקב
מסל"י" והשם יבא רקב בעצמי" חזק"ק" והוא
ברקב יבלה" מינ" פ"י בעץ שכא בו רקב יבלה או יהיה
ברקב שם תאר לעץ והשם במסקל אחר ולעץ רקבון
נחושה אינכ" ירוע" רקד' ההרים רקרו כאלים"
ההרים תרקרו כאלים תל"ס. עת ספור ועיר
רקד" קהלת" והבבר ושעירים ירקרו. שם. ישעיה"
על ראשי ההרים ירקדו. י"ל. ומרכבה מרקדה כחוס
וכבר אחר והוא פעל יוצא וירקידם כמו עגל" תל"ס"
איש אשר ירקח כמוהו. סמנ"ל" ומן בני
רקח המכנים רקחי המרקחת לבשמים" והפ' הכבר
מרקחים במרקחת מעשה" ל"ה" והתאר לרקחיות
ולשבוות. סמנ"ל" וכבר אחר והרקח המרקחה יחזק"ל
והוא מקור או ציווי מן הפעיל ול' יונה כתב כי מצאו
בספר ירושלמי בק"סץ הוא ואם כן יהיה מקור מבנין
שלא נזכר פעלו וכתב כי בספר בכלי מצאו פתוח
וכן מצאוהו אנוהו בספרים מרוייקים והמסורת עליו
לית ופתח והשם רוקח מעשה רוקח" סמנ"ל" ומשקל
אחר ישוים כמרקחה. אינכ" והרקח המרקחה מגדלו'
מרקחי" סיר" בסגול המם. רוקח מרקחת" רוקחי
המרקחה. במרקחת השעשה בחרק המם" ופ"א ביון
הרקח" סיר" בכגיל" והוא תאר לין לל הינו הרקות
ומסק"ל אחר ותרבי רקוחך" ישעיה" ענין הכל מעשה
הבשמים כמו שעושיין הזפאים המרקחות מסוג
הבשמי" מעורבים זה בזה ויש מהם על ידי בישול לפי
אמר ים ישים כמרקחה ופ"י מגדלות מרקחים בשמים
שיעשו מהם מרקחים" רקס מעשה רוקס" סמנ"ל
והשם שלל צבעים רקמה סמנ"ל" והקבו לרקמת
תובל" תל"ס" וקבוץ השנים צבע רקמתים" סמנ"ל
מעשה חכמים שיעשו מצבעים רבים באריגה. י"ל
במחש יקרא רקמה ומה שאמר צבע רקמתים בלשון
שנים רוצה לומר כי רוקס בשני פנים מזה ומזה כאחר
או בשני ענינים כמעשה הרקמה וכן אמ' בגונו הנוצ'
אשר לו הרקמה" יחזק"ל. ושלא נזכר פעיל מהגנוש
רקמתי בתחתיות ארץ" תל"ס. דמה מעשה הרקמה

והתפעל להתרפא בתרעאל מלכים והכבוד וארץ
החולה לא רפאתם יחוקל וירפאו ארץ שבר ברז
עמי ירמי ורפא ורפא סמות והוא יוצא לשלישי
רוצה לדבר שיסבור לו הרופא וכן אמר התרגום ואנר
אסיא ישלם וכן אמרו ר"ל שאם היה הוא רופא ורצה
לרפאותו אין שומעין לו דאמר ליה דמית עלי כארי
ארבא ואשר בא ממנו כדרך בעלי הדגא ארפא
משוכתיכם ירמיה רפה שכריה בי מטה תלים
נכתבו בהא ונקראו כבעלי האלה ימהן ידיה תרפינה
אינך והכבוד וירפו את שבר בת עמי רפאנו את ככל
ישעי נכתב כבעלי האלה ונקראו כבעלי האלה והנפעל
ולא נרפתה אשר לא יוכל להתרפא עוד ירמיה וירפו
חמים מלכים וחשם לעת מרפא והנה בעתה ירמי
זכרון החשאלה וירפא את מזבח יי החרות מלכים
וכן בדרך החשלה כאשר ישבר את כלי הוצר אשר
לא יוכל להתרפא עוד וכן בדרך ההשלה בענין השליחה
ורפאה נפשי כי השאתי לך תלים ושמעתי חזקתו
וירפא את העם מלכז ושב ורפא לו ישעי וחדומי
לדס ומהשרש הזה בענין אחר רפאים יחשבו גם הם
בראשית נשאר מותר הרפאים דכרז ענינם גבורי
הענקים והיחיד מהם נולד להתרפא אל נולדו להתרפא
ל'ה' ההא הא הידיעה נכתבו עם למד השימוש כמו
להעם הזה להגדרד אשר בא אליו והדומים להם כמו
שכתבו בחלק הדקדוק אלה השנים אשר בדברי חמי
נכתבו באלף ובספר שמו נכתבו הרפה להתרפא בהא
זחא במקום אלף רפא רפאים וענין אחר אם רפאים
יקומו תלים בקהל רפאים כי רפאים שם משלי
הרפאים יחוללו יחזקו ענינם חמתים ויש מפרש
הרפאים יחוללו רמו לגרדי חזרע שהם מתחת הארץ
כמתים וחיו אחריו כן יחוללו ואמר מתחרזים כמו
מתחת הארץ והם סבה ללחור הארץ אשר ממנו
יצמחו הזרעים רפך ירפך חרוץ עלי שיש אינך
והשם רפידתו זהב טיר והכבוד רפרתי יצועי
אינך ענין הצעה רפדתי בתפוחי סיר פ"י סמכוני
או חזקוני בתפוחים שתציעו לפני רפה הנה נא
רפה היום לערוב או רפתה רוחם טוסטוס
וחשש להבה הרפה ישעיה ופי' וחשש בלחכה ירפה
או הוא יוצא ופירשו ולשון לחכה ירפה החשש וחתא'
החזק הוא הרפה כמדכ' חזא יגע ורפה ידים סמול
זדים רפות תחזק אינך וחשם מרפיון ידים ירמיה
והנפעל נרפים אתם סמות והתפעל התרפית ביום
צרה גם מתרפה במלאכתו משלי והכבוד ומזיח
אפיקים רפה אינך תרפנה כנפיהם יחוקל כי על
כן הוא מרפא את ידי אנשי המלחמה הגשארים בעדי
ירמי כתוב באלף וכן בא השם באלף כי מרפא יניח

חשאים גדולים קהלת חיי בשרים לב מרפא משלי
כלומר מי שיש לו לב רפה הוא חיי בשרים ענין הרפיון
ידוע הוא וענין קרוב לחזק ממנו סמות והכבוד
דדג ממני ואשפידם דכרים הרף מאף תלים לא
ארפך והנפעל לא תרפני עד בלעי רקו אינך רפם
ותרפוס נחרותם יחוקל ברגליכם תרפשו
יחוקל כתוב בשין והתפעל מתרפס ברצי כסף
לך התרפס ודבר רעיד משלי והשם ומרפש רגליכם
תשתימה יחוקל כתוב בשין והמסורת ג' כתיבין שין בלישנא
משלי כתוב בשין והמסורת ג' כתיבין שין בלישנא
ובארמית דומה לחזקתו ושאר ברגליה רפסה ענין
החרבה והרפיסה מרפיסה מינש בלעז ופי' לך התרפס
ודבר רעיד שים עצמד בקרקע לפניו כלומר שתכנע
לפניו ותחוקרעך בדבריו הרבים רפך מתרפקין
על דורה סיר ענינו לפי מקומו מתנענעת ואאל פי'
מתחברת מלשון ערב שקורין לחבר רפאק ולחבורה
רפאקה רצש רפשוטיש יסעיה ידוע בשש
נקודות רפת ואין בקר נרפתים חכיק
ידוע בדברי חל רפת של בקר חזא בית
הבקר רצין את מי עסקתי ואת מי רציתי לא
עסקתנו ולא רצוהנו סמול הרוצצות אביוני
עמם עשוק ורצוף לכהים ירצוף משפט הנשע
קנה רצוף ושלח רצוצים חפשים ישעיה והפעל
הכבוד כי רצף עזב דלים אינך ענינם ענין שבירה
אבל יקרא רצוף מי שאינו שבור מכל וכל כמו
שאמר קנה רצוף לאי שבר ואפשר להיות מן השורש
הזה לא יכחה ולא ירוץ ישעיה ותרופן גולר הזהב
וגרופן הגלגל קהלת מתפסם כך בכף תרוץ יחוקל
וירעצו וירוצו סוסטוס ובכר זכרונם בשרש רופן
והשם מתרפס ברצי בסף תלים ג' חתיכות בסף
רצף למח תרצוזן ורצים גבנונים תלים ים כמו
תרקדון עין ותוחלת כאלו אמר מה אהרם
מעינים ומיחלים לכך והוא קרוב ללשון ערבי הקורא'
לעיון הדבר אלרצד רצח כי רצו עכדיך את
אבניה תלי וארצח בו ואכבדה קנה רוצה
וי את יריאיו ואור פניך כי רציתם רצה י' להצילני
ולא יוסיק לרצות עוד תלים כי יעלו עולה ומנחה
אינני רוצם ירמי והי רצו אחיו דכר' ההיה לטוב
לעם הזה ורצותם ד'ה' פי' שיהיו רצויים ו' יונה פי'
יוצא כלו שתרצה אותם בדברך הטובים ואחריהם
בפיהם ירצו סלה תלים פי' אחריהם בניהם ללכי
בני הרשע ירצו במה שיצוים אביהם על העושה ועל
המרוצה והו בפיה במה שיאמרו להם ויצוים והנפעל
וגרצה לו ויקרא פירשו ר"ל על מה הוא מרצה לו אם
על בריחות ומיתות בית דין ומיתות בידי שמים ומלקו

שאמר עד אשר לא יתק חבל הכסף קהלך ורמז בו
 לח ש'סדרה שהוא לבן"
ואשר הם בני ארבע **אוזיות רמפ**

רמפ
 בשדו מניער אינו ענינו לפי מ'זמו ג'זכך ויש אים'
 שהיא מלה מורכבת מסת'מלות ל' ושיב ופש כלומר
 רטוב ופורה ורכה מן פרו ודכו פושו וסנו. ופרשו עוד
 במלה הזאת רמפ' היא רטוב באז כ'ש'הפא זו והשין
 בית ותרנומו אחקליש בשד'ה **רען** זכינו אזתי
 בשר'שירען כפ'ל'ה'מר **רפסר**
 על יס'פ'ו "ל'ה" הם ד'כרות'סוכר בספר
 מלכים והם הקורות שקישרין אתן בידד ומל'כין
 אתן בנדרות ובים שקדין להם רש'ץ בל'צו. וכמסנה
 היה יושב בספינה או באסדא ובתלמוד ירושלמי
 הוא אסדא הוא אכסדיא היא רפסודות"
נשלמה אות הריש ונתחיל את השין

שש **שש** מסוד "סמנת" וילכש אתו בניו שש
 בראשיה" **ששה** וששיתם את האיפה
 יחוקל - נגזרה המלך הזאת מן ששה'גנים
 ששת ימים "סמנת" שש הגה שנא יי מעלי. ובחשבון
 הגדול ששים המה מלכות "סר" וע'א' וסובכתין
 וססאתין - יחוקל. פירושו לפי מ'זמו אחדיכד וית
 ואיסדלינד ואשעינד כלו אפתך ודרו שאמ' הביאוהך
 אל דרו יסדאל ולמ אתו מענין ששה כלומר שלא
 יסאר בהם כי אם השישית זאאל פ' שיספטנו בששה
 שפטים כמו שאמר בפסוק ונספטתי אתו ס'כ'ר
 ובדם ובגסם שוטף ובאבני אלגביש אש תפרי' אמטיר
 עליו **ששן** שושנת העמקים "סר" יא שהוא צמח
 לבניש לו ריח טוב ויאולי בלעז הוא לעולם
 ששה עלם והמלה נגזרת מן שש ואם כן הוא יהיה פ'
 שפתויו שדוים "סיר" בריח לא בעין פרח שושן
 ועל ראש העמודים מעשה שושן" מלכים " שנים
 קמצין ויחלם ובא בפחה ובשרק מעשה שושן כאלם
 מלכים " וכן על שושן עדות. תליס" והמסודת ב'
 פתחין וכל שושן הבירה כותיה ופ' פרח שושן עשו
 כדמות שושן **ששך** חקוקים בששד. יחוקל
 ומשוח בששד דמ' " שניהם פתחין בכוף פכות
 אמר התרגו בסמנין והוא מן מצבעי הצידים ואומר
 שהוא הנקרא ונגפור בערבי ונקרא מיני בלעז **שאב**
 ושאתם מים בששון " יסע' " לשאב ותשאב
 לכל גמליו " לעת צאת השואבות " בראשית י
 ישאבון הגעיים " רות " ושם המקומות ששואבין בהם
 בין משאבים " סופטים **שאג** אריה שאג " עמוס
 שאגתי מנהמת לבי. תל' **שאג** ישאג על נוד

עליו ישאגו כפידים דמיה" שאג לקראתו. סופטים
 שאגים לטרף " תליס " וחשם שאגה לו בלביא" יסעי'
 ובסמך שאגת אריה וקל' שחל " ויתכו כמים שאגות.
 אינו " נעידת האריות חקרא שאגה והש'א'ח' המיר
 האדם ונתינת קולו על צרותיו " **שאח** עד אשר
 אם שאו ערים" והנפעל תשאח שממה יסעי'
 והתפעל והאיש משתאה לה " רשית. וחשם ושי"יה
 יוכת שער" יסעיה. פ' וב'זאיה ומ'א' השיכה נפשי
 משואיחס" תליס. הא'וד שיאה וחרבים שואים ובהא
 הנקבה בבא בשואה פחדכם" ומשואת'רשעים. מעלי
 והפעל הכבר להשאות גלים נצים" יסעיה" ובמקומי
 במלכים להשיות וכבר כתבנוהו בשר'שנשא ענינם
 שממה" ויש מהם בענין תמה כמו והאיש משתאה
 כמו שהוא בלשון שממה משתומם ועא' ושאין לאומי
 מעלי" כשאקמים בבירים ישאון" יסעי' ומלת ישא'
 מבנין נפעל וידד הדרה והמונה ושאונת" יסעיה ענין
 המיה ויש לפרש מענין זה כבא כשואה פחדכם ועלית
 בשואה כלומר ששף חמים הבאים בכח ויש להם קול
 זכן ומשואת רסעים על דרך משל ברודא בלעז וכתב
 ל' יונח ומן הענין הזה ושאונוך עלה באוני. יסעיה.
 ודראו ושאונוך וכפלד' הנון על דרך הפלגה לשאון וכן
 מצאתי במסדה כל שאן לישון השקט בר מן ד' וחכר'
 דאינון לישון קול קול שאון מעיר " יסעיה" ול' אבדום
 אכן עזר פירשו כמשמעו לישון השקט והוא חסר דבק
 עם התרגוך אלי שזכר והוא חסר כמו והנבואה עורר
 הנביא וככה פירשו יען התרגוך עלי והתרגו שאנוך
 עלה באוני כלומר שאתה מתרגו אלי בעבור ההשגט
 והמנוחה שי'לך וכן פירשו אאל" **שאט** בשאט
 בנפש. יחוקל. והוא שש או מקור ומקור
 אחד בכל שאטך בנפש " יחוקל. והיה משפט השין
 בקמץ חטף ומפני נוח האלף היה קמץ רחב השאטות
 אותם" השאטות אותך מסביב" יחוקל בינוני בפלס
 קמים קמות ענינם ענין בזיון וענין השאטים השאטות
 וענין בזה כי גם כן בשרש בזה שני ענינים כמו שכתבנו
 והבזיון הוא בנפש שאדם בו הדבר בלכו לפיכך. סמך
 הענין הזה לנפש. ותרגום ויבו עשו" בראשית ושב'
 עשו ויתכן לפר' כמו הם השטים אותך ואעפ' שחכרת
 האלף מהמכתב " **שאל** שאל ישאל האיש" בראש'
 כי ישאלך בנד' סמנת וישאל להם לשלום רשע'
 ושאלתם לו בשמיל שלום" סמנל. בסגול האלף וכן
 הלא שאלתם עוכר דרך אימ" למה זה תשאל לשמי
 סופטים " ושאל לו במשפט
 האורים" כמדבר" וכן אשר
 בחרתם אשר שאלתם
 והכבר שאול

יט א

בגידים ובעצמו וכבשר ובעור למעשה הרקמה ומה
 שאמר בתחתיות ארץ ידמה רחם אמו לתחת יורן ארץ
 שהוא מקום נסתר ואפל **רָקַע** רוקע הארץ יסעי'
 פ' פורסח כלום שהקן שטחה ליהו הצאצא'
 עליה לרוקעו ארץ על חמים תלים אריקס ארקעס
 פמנל וחשם ויעש את הרוקיע ראשית וכן בענין זה
 רוקע כרגליך ורוקעך ברגל יחוקל כי מכת הרגל
 בארץ כאלו הוא רוקע מה שתחתיו ושטח והבכר
 וצורף בזהב ירקענו יסעי' ורוקעו את פחי הזהב
 ורוקעו צפוי לבזבח שמונת כסף מרקע ידמיה
 וחשם רוקיע פחים שמונת וכבר אחר תרוקיע עמו
 לשחקים פי' חתקעת עמו השחקים והלמר
 בלשחקים כלמד הרג לאבנר והשלישי לאבסלום
 וכבר ביארנו זה הענין בחלק הרוקע בשער הפעלים
רשע כי תאמר ארום רשענו מלאכי ואפשר
 שהיה מיקר זה ירושע ערי מבצריך ודמיה
 מתרושש והקרב משלי ענין הרשע ידוע ממולאי
 בתרשיש סיר תרשיש שהם וישפה שמונת אבן
 יקרה ועינה נטה לעין התבלת וגויתו כתרשיש דניל
 פי' כעין תרשיש וימצא אניה באה תרשיש לברוח
 תרשישה יונה כסף מרוקע מתרשיש יונא ידמיה
 ובא שם מקום אלישה ותרשיש שם אומה ואפשר
 שבקרא שם המקום הזה על שמה **רשע** ברשיון
 כודש מלך פרס עורא במצותו וברשותו
 ודל הרגיל הרבה כזה הלשון באמרם אלמלא נתנה
 רשות לעין לראות צריך לישול רשות הולתם הרבה
 וכתב רבי יונה כי מזה קראו המלכות רשות באמרים
 הוא והרין ברשו והגבון שהוא מלשון ראש כי המלך
 נקרא ראש כמו שאמ' נתנזראש הולתו וכן הוא נקרא
 בקמץ רשות אבל הוא חסר אלף **רשע** את הרשו'
 בכתב אמת דניל מלשון ארמי כתבא דני'
 רשע והלשון מענין רשע שהוא כענין אות וסימן
רשע אם רשעתי אללי לי פי' חונק ולא רשעתי
 מאלהי תלים ומם מלהו רוצה לומר
 שלא יצאתי מדרכי אלהי ללכת בדרכי רשע ורצון
 לומר שלא עברתי על מצות לא תעשה כי שמרתי
 דרכי שהקדים רוצה לומר שקיים מצות עשה אל
 חרשע הרבה והשם מקום המשפט שמהו חרשע
 קהלת במגול אל רשעו ואל חטאתו דברים ובהא
 ונקבה ואת חרשע וזכרה ותמר את משפטי
 לרשע יחוקל כי בעדה באשר רשעה יסעי' וברשעת
 הגוים חנם דברים והתאר אשר הוא רשע למות
 להחדי רשע מדרכי חרשעה יחוקל או לרשע
 רע יסעי' כמו שתאר הצדיק כשזב תאר גב' חרשע
 ברע והבכר הוא חרשיע לעשות דה' חרשענו

ומרדנו דניל כלו חרשענו מעשינו והפ' יוצא אור
 כלומר הנותן חרשע באחר ואם צדיק בכיר חרשיע
 ירשיעך פיד ולא אני פי' חונק מי הוא ירשיעני יסעי'
 וחרשיעו את חרשע דברים וכתב ל' יונה בכל אשר
 יפנה ירשיע פמנל חזא יסקיש ומי ירשיע פי' חונק
 יחריד ויבלבל כי בעתליהו חרשעת דה' חמס
 בחיך והוא תאר כמו הערים המבדלות הממשלים
 לבית אביהם ואעפ' שענינם הקרוב הוא זה לא ימלכו
 מן הענין הראשון אבל הם בכללו לפי שענין חרשע
 המלחמה והחרדה וכן ולא ימלך חרשע את בעליו
 וכן ענין אל חרשע חרבה קהלת כלומר אל תחרד
 הרבה לעסקי העולם וגם אל תהי סבל שלא תתקדעת
 לעניני העולם ולצרכי מחיך לא היה מתעסק בדרך
 האמצעי ולמה המות בלא עתך הוא טעם לשניחם כי
 אם יחרד הרבה ישים עצמי בסכנה כדי לאסוף ממון
 וימות בלא עת וכן אם יחיה כשל ולא יתעסק ימורה
 ברע כופי בלא עתך עת הקצוב לאדם לימי חייו ברוב
 חנם שבעים או שמונים וכן מדוד באהלי רשע תלים
 עסק העולם וחרדתו **רשע** ויצא רשע לרגלו
 חכקוק בשש נקדות רשפיה רשפי אש סי' סי'
 הפא דנוסה רשפי קשת תלים הפארפא ובני רשע
 יגביהו עוף פי' חונק ענין הבלגתלים ופי' ובני רשע הם
 הניצוצות ולחומי רשע דברי פי' אבולי חולי החכמות
 שיהא ברשע שמה שבר רשפי קשת הפארפא הם
 ברולי החצים ודמה אותם לרשע מפני שהם מתלכדים
 כמו שדמה אותם במקומות אחרים ללחב ולברק ולחב
 חרב וברק חנית להבת חניתו **רשע** רשת הכינו
 לפעמי תלים בשש נקדות ופרשתי
 עליך את רשתי יחוקל במשבו ברשתו תלים ידוע
 מעשה רשת נחשת שנות עשוי כמעשה רשת נקיב
רשת כדבר אפרים רשת הנסע תרגום יאחזימו
 רעד אחתנין רתותא ופי' בדבר ירבעם שהוא
 מאפרים דבר העגלים רעד גדול נשיא בישראל
רתח רתח רתחיה יחוקל ושלא נזכר פעלו ממנו
 מעירתחו ולא דמו וכבר אחר ירתח כסדר
 מצולה חונק ענין ורתחיה ידוע רתח תחת
 חנם מלכיס גחלי חמם תלים ושרש
 רתמים לחמם חונק במומן בקר בקרים יינשרא
 בלעז ונחלתו חמה מאר רתח המרכבה לרכש מוכה
 כמו אסור בענין ויאמר את רכבו **רתק** ורתקות
 כסף צורף יסעיה ומשקל אחר עשה ורתק
 יחוקל בחלם וקבוצו בשרק ויעבר ברתקו זהב מלמי
 פי' שרשרות ושלא נזכר פעלו ממנו מהדגוש רתק
 בזקים נחם כלום אסרו בשלש אות של ברזל וכן
 נפעל מזה בחתך כי הוא חרת חרבר ובריתו כמו

שאנחנו עושי שהניח אשתו ובעל הגר שפחתו אעפ"י
ששאר רוח לו והיה נביא וחנביא היה עונה להם ומח
האחר מבקש זרע אלהים כלומר בשבעל הגר לא עשה
אלא לבקש זרע יי לפי שלא היה לו זרע משרה ואעפ"י
כן לא בגד באשתו כי ברצונה ובמצותה עשה אבל
אתם תשמרו ברוחכם ולא יבגוד אחד מכם באשתו
להניחה ולבעול בת אל נכד ויש לפרש מזה שם ושאר
דנין וכד"י יסעיה" והוא הבן שנשאר אחיו וע"א אם
יבין שאר לעמו" וימטר עליהם כעפר שאר" תלים"
ואשר אבלו שאר עמי" מיכה" ככלות בשרך ושארך
משלי" כלה שארי ולבבי" תלים" חמסי ושארני על
בבל" ירמיה" לל חמסי שלקח ממנו ושאר שיעבר
וודיה בי בפרך עד שכלה בשרי ודמי ל יושבי כסדים
החרוגים שחרגו גזולי עורם מעליהם ושארם מעל
עצמותם" מיכה" ענין הכל בשר ומזה קראו לקרובי
האדם שאר ואמרו איש איש אל כל שאר בשרו ויקל
זבקהם שם ושאר ומ' א' שארה הנה ויקרא" והוא שם
כלל כאלו אמר בשר אחד הנה ולפי שקרובי האדם
כבשרו כמו שנא' אך עצמי ובשרי אתה ומבשרך לא
תתעלם לפיכך נקראו שאר וי"מ מזה נשאר מעל כלום
תשובותיכם מיוחסות הן אל המעל ונא' עוד הלשון הזה
על כל מזון סתם שארה בסותח ועונתה" סמית" כמו
שאמר התרגו' זינה ועא' ברוך שנאך ומשאתך לכה'
זבתנודך ובמשארותיך" היא הערכה שלשון ברת
העיסה אבל משארותם צדורות בסמליותם סמית היא
העיסה עצמה ואפשר שנקראת כן לענין מזון כי הלחם
הוא עקר מזון האדם. שאר כי כל שאר וכל דבש
מקרא" שאור לא ימצא בכתיבם. סמית" היא
המחממת שמחמיצין בו העיסה" שאת שאת או
ספחת" ויקרא" הביאו ליונה שרש בפני עצמו
על מסקל זאב שאר וכבר כתבנוהו בשרש נשא כי
הוא סקר המלה באמת" שבב כי שבבים יהיה עגל
שומרון" הושע" ואמר בו התרגום ארז לנרי
לוחין כלום' משובר ומחותך יהיה וכן בדברי הל' בענין
הזה כי היכי דלמטה שיבא מבשורה פירוש חתיכה
מהקודה וכן אמרו וישב משה את דברי העם" סמית
ויגר משה את דברי העם כחלה פירש עונשה של
תורה דכתי' וישב משה דברי' שם שבבין לבו של אדם
פ' שמשברין ויתכן להיות מהשרש הזה והענין הורח
ושובבתך ונתתי חיים בלחיך" ושובבתך וששאתי'
משובבת מחרב" יחזקל" ול יונה פ' כי שבבים יהיה
ענין גרוש כלומר גרוש יהיה ומועתק במקומו והבנים
בענין זה הרים שובבים. ירמי" כלל אל חרתי גרשם
וכן ושובבתך וששאתיך אך לשבב שדינו יחלק הוא
בעיני משרש שוב ומענינו אעפ"י שחביאודו ליונת וך

יהודה בזה השרש וכן יתכן להיות משובבת משרש
שוב ומענינו וכן ת' דתבו עמא מקטולי חרבא שביב
אשו" אינו" כמו שביבין דינור וי"מ מזה כי שבבים
יהח כמו שביבים וכתב אא"ל מזה להשיב בחמה אפו
יסע"י בסקל להסב מן סבב כי הצרי והחרק קרובים ופ'
להביעיר בחמה אפו ונערתו בלהכי אש ואחריו אמ' כי
באש י"גשפט בי בכל מקום תמצא השבת אף לשבח
ולרצון וכאן לכעס ולחמה על. כן יתכן לשון הבערה
כמו כי יבער כמעט אפו שבה אשר שבה ישמעל
ירמיה" וישב ממנו שבי" והצתי אש בבתי
אלהי מצרים ושרפם ושכס" ירמיה" ושבת שבי" ו
דברים. ושבה שביך. סופטים. שביל לשוביהם יסע"י
ביום שבות זרים חילו. עני"ה" כשבויות חרב ראש'
דהתאר לנקבה שביה בת ציון. יסעיה" ויאמר ממני
לזכר שבי בפלס עני והשם גם שבי צדיק" קומי שבי
ירושלים" יסעיה" וי"ת מענין ישב קומי תובי בבית
יקריך ירושלים את השבי ואת המלקוח. כמלך ושבת
שביו ובסגול ושבה שביך ומא' וראית בשביה" דברי'
והשיבו השביה ד' ה' ומ' א' ובנותיו בשבית" כמ' כר
שובה יי את שביתנו" תלים והקיבוץ ושביו שביתך
כתובתה" יחזקל" ובשורק ושב יי אלהיך את שבות
דברים. שבות אהיל ועקב" ירמיה" והקבוץ בשובי
את שבותיכם. צפניה" והנפעל כי גשבה ציון ראש'
ונשדדם ובניהם נשבו" סמו"ל. ענינם ידוע ומהשרש
הזה לשם שבו" סמית. והיא מהאבנים הקרות ונקראו
בעדכי אלסבג" שבח ישבח מעשיך" שפת'
ישבחונך" שבחי ירושלים" וההתפעל
לחשתבח בתהלתך" ידוע וע' א' בשואגליו אתרה
תשבהם" תלים. וחכם באזור ישבחנה. משלי וכבר
אוד בענין הזה משיבוח שאון ימים" תלים" ענין הכל
החשק והחצה" שבט לשבט ולמשפחה סופטי
בחסם בקורות" שש עלו שבטים שבט,
יה. תלים. בכל שבטי בנימין" סופטים" את מצרים
פנת שבטיה" יסעיה ענינם משפחה אך השבט גדול
מהמשפחה כמו שאמר משפחות שבטי בנימין סמו"ל
וכמו שאמר ויקרב את ישראל לשבטיו. יתנעע ואחר
כן ויקרב את שבטי יהודה למשפחות ויהיה" כט כלל
לכל השבטים וישראל נחלתו" ירמיה" כי יכה איש
את עברו או את אמתו בשבט. סמית תרועם בשבט
ברזל" ופקדתי בשבט פשעם" תלים" שבט מוכר
ידחיקנה ממנו. משלי. הוא מטה וכן נקראת המשפחה
מטה כמו שכתבנו בשרש נטה כי המשפחה שבט
ומשת כל אחד לחברו מבני המשפחה וכן אם לשבט
אם לאר צו. אינו" רוצר לומר פעמים יבא חמט
לשבט ולמוסר בעולם שישטוף יט ב

ישאל באבל "שמנל" אלה ודורם להם בענין שאלת
הדברים ובענין שאלה ובקשה והוא קשור עם סט
שאל ממני ואתנה גרים נחלתך. תלים. שאלו מיד מטר
זכרה. כי מיי שאלתיהו. שמנל. ומה שאמרה הגח
וגם אנכי השאלתיהו. שמנל. כלו' החזרת לי הבקשה
ופי' תחת השאלה אשר שאל לוי מפרשים בו לשון
מתנה כמו המתנה אשר נתן לוי וכן הוא שאל לוי
כמו נתון או פי' הוא שהיה שאלו הוא לוי ואפש כמו
הם ענין בקשה אשר לא ידעתי וישאלוני "לל" כלו'
ישאלו ממני ממך שלא ידעתי כמו שאמר יקזמן עדי
חמס. והנפעל ולקץ ימים נשאלתי מן המלך. נחמיה
כלומר שאלני שאלך אליו והכבוד הרגוש ונוענינו
בניו ושאלו "תלים" והשם שאלה אחת קטנה מלכו'
וחסד האלף גם מהמכתב והושלה תנועה על חשן
ולוי ישראל יתן את שלתך שמנל. היה ראוי שלתך
אי משפטו שאלתך בכגול חשן ושואל כגול האלף
מגזרת מי יתן חבא שלתי חינוך ובהעדר האלף הושב
הכגול לקמץ קמץ מפני רגח הגמטר שבין חשי' והלמד
ומא ימלאי כל משאלותיך. תלים. ובענין שאלת
חפץ או כל דבר שאלת וחזרת וכיושאל איש מעם
דעהו "ושאלה אשה משכנתה" וישאלו איש מאת
דעהו "שמנת" והוא שאל "מלכוס" והפעל הכבוד
והשאלים "שמנת" לשון השואל והמשאל במשנה
ודבה בעני' השאלת חפץ ועא' שאו ועוצר רחם מעלי
משאור החתית "תלים" שאל מתחת רגזה לר יסעי'
וגזכר באיתו הפכו בלשון זכר שאמר על השואל
עודד הקים. כי אוד אל בני אבל שאלה "נחמיה
שאל ואברון" מעלי בצאן לשאל שחו. תלי' ענינם
הקבר אלהים יפרה גפשו מיד שאל "תלים" פי' שלא
תבלה בכלות הניף בדתו לשאל לא תדבק בעליונים
והחו בי יקחני סלת **שאן** הפעל הזה נמצא בפיל
הלמד שאן מואב מנעודיו "וסקט ושאן
ימיה. ושאן מפחד רעה "מעלי" כל אלה הארבעה
פעלים עוברים כי הם פתחין וגם פא הפעל פתח "יחד
אסידים שאננו. חינוך" ואמר גם כן מבלי הפסק בקמ'
הגון מפני שוא האלף "והתאר לעשות שאן. חינוך
קנץ הגון וכזוה שאן "יסעיה" והקבוץ בדגש
השאננים בציון "עמוס" ובמנוחה שאננות "נשים
שאננות" ושאנך עליה באוני "יסעיה" כחבנו כשר
שאה כלו של אגן ושלו "חינוך" הלמד נוספת או היא
כלה מורכבת מן שלו ושאן והוא הגכף ענין הכל
השקט ושלה **שאף** שאפה רוח "שאפו רוח כתני'
ימיה היא הדירה ומשיכת האוד אל האף וכן
במשיכת האוד אל הפה פי' פערתי ואשאפה "תלים
וכן בענין הזה על דרך הפליגה ושאף צמים חילוף. חינוך

כי שאפני אנוש "שאפו צודדי" תלים "השואפים על
עפר ארץ" השואפים אביון "עמוס. חרף שואפי סלח
תלים" אשם ואשאף יחד "יסעי' שמות ושואף אתכי'
יחוקל" כלם ענין בליעת ובענין ההבטה והציפוי
כעבר ישאף על "אל תשאף הלילה. חינוך. שואף
זורח הוא שם. קהלת. ויתכן להיות כמו אלף שאפה
רוח ויתחיה פי' רוח עבר ופאה וכלו' הענינים אשר
בוה השדש קיובים ללשון הבטה וכונה אל הדבר.
שאף עוד שאר הקטן "שמנל" והנפעל ואם מעט
נשאר בשנים. ויקרא. נשאר בעיר שמה יסעי'
נשאר מעל חינוך "וכי' הנשאר מכל המקומות עז' ח'
קשר מס מכל דבק עם וישאוהו אנשי מקומי לא עם
הנשאר כי אין קשרו כי אם בבית וישאר שני אנשים
במדבר "העם הגשאר" מלכוס "ונשאר אני יחוקל
כמו ונשאר. וכבר כתבנו דקדוקו בחלק הראשון מזו
הספר "והכבוד ולא השאיר שרד" יסעי'. תשאיר
מאה "עמוס. והשם שארית ישראל "נחמיה" וחזרו
האלף גם מהמכתב עם כל שרית ישראל לב אחד
להמליך את דוד "ד'ה" ויתכן להיות מזה אם לא
שריתך לטיב. ימיה" וכן אמר חזרו' אם לא סופך
יהא לטב והיה ראוי שאריתך ובה התני בחרק שלא
במנהג וכמיהו בחרק התני וחפצותיכם ונפלתם כבלי
חמדה ודונש כתבו מן משרי קטרי' ושריתך היה דגל
לול חריש כמו צויתך עניתך וענינו כמו פתח חרין
ופי' הפסוק כן היא אומר לו השם ית' לנביא אם לא
אפתח אותך ממאסרך ואפגיע בך בעת צרתם של
ישראל את האייב כי הוא יפגע בך לשבת בארץ או
ללכת עמו ולהיות שם בכבוד וחואמה שאמר רב
הטבחים לירמיהו הגה פתחתך היום מן האויקים אם
שוב בעניןך לבא אתי בכל ואם דע בעניןך חדל ראה כל
הארץ לפניך וגו' והפסוק האחר אומר ועודנו לא ישוב
ועדין לא שב ירמיהו תשובה לרב הטבחים מתבלבו
אם ללכת אם לחשאר והוא הבין בו שהיה דעתו
לחשא ואם לו לך ושובה לגדליהו וגו' ולזה הפי' היה
ישוב פעל יוצא ויל ועודנו לא ישוב כמשפטו עומד
ונכתבנו עיר בשרש שוב ומ' א' שאר ישיב שאר יעקב
יסעיה "ויתכן לפרש ושארו רוח לו" מלכוס "בענין
היתרון והמעלה כי יתר ושארו ענין אחד וכמו שבשל
יתר יש מעלה ויתרון כן בשרש שאר ויתרה ושארו רוח
ממנו ופי' ולא אחד עשה אברהם שדיה אחד ואב לכני'
אחריו באמונתו לא עשה כמו שאתם עושים כי לא
רדף אחרי התאוה ולא בעל אפי' בבשר לו אלא שהיה
מבקש לחשאר דע אלהים. וארני אבי עלי השמים
פי' כי ולא אחד עשה הוא דברי העם לנביא ותוא דוד
חמיה אברהם אבינו שהיה אחד לא עשה כן כמו

בפלס השכני באהלים כילא נבנה בנין הקל ממני
 וחפעל הכבד ממנו וחשיבוע הכתן כשנא "ואשביעך
 ביו" ושביעני ארזני" כראשית" ובשם אלהיהם לא
 תזכירו ולא תשיבועו" יהנפע" פ" לא תשיבועו איש
 את חברו או אפי' הגוי כמו שפרשו רז"ל ולא ישמע על
 פיד" **שבע** ואבל ושבע ודסן ואבלת ושבעת
 דכרים ודוד זקן ושבע ימים" ל'ה" אתה
 תאבל ולא תשבע" מיכה" לשתות ולא ישבעו
 עמוס" וכבקר תשבעו לחם" סמנת" פן תשבענו
 והקאתו" ל' פן תשבע ממנו" וכן ושבעתם אותו
 ממנו לא תשבע עין לראות" קהלת" שאולו אברון
 לא תשביצה" מרדכי ושבע סוף לב" וממועצותיה'
 ישבעו. משלי שבעה ברעות נפשי בירב שבענו כוז
 קלים. ישבע בחרפה" מיכה. והשם אכול ולא לשביצה
 חני" לא ידעו שבעה. ישעיה" מבלתי שבעך יחוקל
 ואבלתם לשובע. ויקרא שובע שמחות את פניך" קל'
 ואבלת ענבים כנפסך. שבעך" דכרים" ומ' א' ונסכח
 כל השבע. כראשית" ומ' א' שבעת לחם ושלות השקט
 יחוקל" והתאר ושבע ילון כל יפקר רע" משלי
 ושבע ימים" שבע קלון" ושבע רונז" ליונז. שבעים
 גלחם נשברו. שמואל" והפעל הכבד ואשביע אותם
 וינאפו" ירמיה" ומשביע לכל חי. תלים" ונפש גענה
 תשביע. ישעיה" וכבד אחד נפסם לא ישבעו. יחוקל
 שבענו בבקר הסדך. קל'" כלם ענינם ידוע **שביץ**
 ושבעת הבתונת שש" מסובצים זהב"
 ועשה משבצות זהב" ובתונת תשבץ" סמנת תרום
 אותו רבי מעדיה זל עיון בערבי והוא מעשה הרקמה
 עשוי עיני עינים" אחזני השבץ. שמואל. כתב ל' יונח
 תפשוני העיון שהקפוחו אנשי המלחמה וסבבוהו ולא
 יכול להנצל מהם ויש לפרש עון השבץ לפי שהרג
 כחני יו" וית ארי אחזני רחיתא" **שבר שבר**
 מטה. ישעים. ישעיה" ולא שבר את החסוד
 מלכים. ושברה כשבר נבל יוצרים" ישעיה" כאשר
 ישבר את כלי הוצר ירמיה" פ" כאשר ישבר איש
 ועצם לא תשברו בו" סמנת. ישברו פראים צמאם.
 תלים" כלומר ישברו צמאם במים כשברו לכם מטה
 לחם" ויקרא" והשם כשבר נבל יוצרים ומשבר רוח
 תיחללו" ישעיה" ולא נחלו על שבר וספ. עמוס" לו
 השלשה חם בחמש נקרות והשאר בשש ומ' א' האנח
 בשברון מתגים" יחוקל. והגפעל כי נשברו אביות
 מלכים נשברו דלתות העמים" יחוקל" נשברה קרת
 החו. ישעיה" אחת מהנה לא נשברה" נפעל חולף
 כי הוא מלעיל זבחי אלהים רוח נשברה" תלים נפעל
 עומד כי הוא מלדע" עת נשברת מימים בפעמקי מים
 פ" עת הית נשברת שלא יצאו לך עזבוניך מימים כמו
 שהיה כבר. כי נשברו לפני וילפני מוחזו. ד' ה'

ותשבר כעץ עולה" ליונז" ובפתח תשבר ותשכב את
 חללי חרב" יחוקל" וחכבד ואת כל עץ השדה שגד
 סמנת" אבר ושכר בריחית" מיכה" ושבר תשבר
 מצבותיהם" דכרים" ושלא מזכר פעלו מהפעל
 הנוסף על שבר בת עמי השברתי" ומי" כל משבריך
 וגליך עלי עברו" וכל משבריך ענית סלה. תלים" ר'ל
 בהשבר גלי חים בעת הזעזע. ומה על דרך ההשאלה
 כי אפפוני משכרי מות" שמואל" בהביאי שברך
 בגוים על ארצות אשר לא ידעם" יחוקל. פ" האנשים
 הנשכרי והנגפ" כך או פ" בהביאי באוניהם קול השבר
 ושמעום. וירדפום לפני השער ער השברים. יהנפע
 נקרא כן לפי שנשברו שם. משכרים יתחטאו. ליונז
 פ" מפרך שבריו יסי. ויחטאו ויתורו ויחלו פני אל ימן
 הענין הזה ואשבר עליך ח"י. ליונז" בלומ' ברתו ברית
 וגזרתו עליו חקי שלא יעברנו ונאמ' שבירה בענין הזה
 כמו שנ' בריתך בברי' ומן הענין הזה גזר האני אשבי'
 ולא אוליד" ישעיה" כל' אביא האשה עד המשבר
 כי באו בנים עד משבר" ישעיה" כי עת לא יעמד
 במשבר בנים" הנפע. והרסם גקרא משבר על שבר
 האשה תיולדת וחבליה את מספר החלום ואת שברו
 פ" פתרונו" כי קודם הפתרון החלום הוא כמו הדבר
 הסתום והפתרון שובר אותו ומגלה אותו וענין אחר
 כי יש שבר במצרים" שבר רעבון בתיכם" כראשית
 בשש נקדות וישאו את שברם" פ" תבואה וכל מאכל
 זאולי נאמר בזה הלשון לפי שהוא שובר הרעב וכן
 אמר שבר רעבון בתיכם על דרך ישברו פראים צמאם
 וקונה השבר יקרא שובר. לשבור אל יוסף" כראשית
 פ" מן יוסף. או פ" וכל העם באו אל יוסף לשבור
 לכו שברו ואבולו. ישעיה. בשבר אשר הם שוברים
 וכן מוכר השמר וישבר למצרים" כראשית. והפעל
 הכבד אבל בכסף תשבידני" דכרים" פ" תשבור לי
 ונשביח שבר עמוס. המשבור לכל עם הארץ ראש'
שבר ואחי שובר בחומת ירושלים. כחמיה. ענינו
 חושב" מלשון רז"ל סברא והכבד בעני' אחר
 לא ישברו יודרו בור אל אמתך" ישעיה" עיני כל
 אליך ישברו" תלים" הלהן תשברנה" מתי" והשם
 שבר שברו על"י אלהיו. תלים" ענינם הקורה
שבת איך שבת נוגש. שבתה מדהבה יספי" שבת
 משוש לבנו לויכ" שבת וינפש" וביום השבע
 תשבת" שמואל. בחלם. ושבתה הארץ. או תשבת האר'
 בפתח. בלימי השמה תשבות" תשבתו שבתכם ויקר'
 יום ולילה לא ישיבתו" כראשית. וישבתו של שרת
 האנשים" ליונז והשם כבוד לאיש שבת מריב" משלי
 בשש נקדות רק שבתו יתן ומ' א' שבת שבתוך" סמנת
 ושבת פעם היא בלשון נקבת כמו שבת היא לוי"
 והיתה שבת הארץ לכם לאבלה" ויקרא. יט ג

הדעים וישהיה הכל ופעמים לארצו כלמר לצורף
העולם לפי שהם עושים רצונו ולפיכך אמר לארצו
אם לחסד ופעמים לחסד ימצאו אעפ"י שבני העולם
חיבים ונקרא תראש וחמושל שבט כי דרך המושל
להיות שבט בידו ועוד כי בידו שבט מוסר העם שבט
מושלם יטעיה לא יסור שבט מיהודה כראשית
שבט מיסוד שבט מלכותך תליס ונקרא עט סופר
שבט מושבים בשבט סופר סופרים "הדבר דברתי
את אחר שבטי ישראל טמנל כלומר עם הראשים
והמלכים וכן במזמור בד' ה' את אחר שופטי ישראל"
שבך שבכים מעשה שבכה מלכים החת שוכך
האלה טמנל כבר זכרנו בשרש סכך ומה
ז ופל אחוזו בער השבכה מלכים והוא שעושים
באזכה או בפתח מדרש שתי וערב כמעט השבכה
קלדא בלעז שבל סמלי עולם ימיה ושבלך
במים רבים תליס הוא הדרך וממנו נקרא
הרגל או השוק שובל חשפי שובל יטעיה כמו שא'
גלי שוק עברי נהרות וכמדוד חזית מפרש אותו מענין
שבולת הנחר יטעיה חשפי שובל קלפי שבלתא
דנודא ואלקטח בשבלים דית השבלים והדקורת
כראשית שבלים יקצוד יטעי וכראש שבלת יפלי
ליונ ידוע וכתב ד' ונה מזה מה שתי שבלים החתים
זכריה דמה אותם לשבלים לרקותם וחי משפטו
שבלי בקמץ אלא שעשה בן להפריש וכן כתב מדרש
חשפי שובל חשפי תלתי שעריך על דרך הדמיון אל
השפני שבלת מים ושבלת שטפני תל' משבלת
הנדר שטף המים ומקום שנגרן המים בכח נקרא
שבולת לפי אמר אמר נא שבלת ויאמר שבלת טופטי
לפי שהמקום ההוא היה שטף מים שהיו נגרים שם
המים בכח והיו כוחנים אותו במה שהיו בו שבלול
תמס יהלך תליס הוא שרץ הנקרא בלעז לימצא
וארזל כל מה שברא הקב"ה לא ברא דבר לבטלה ברא
שבולל לכחית והוא שכתשוק אותו ומניחין אותו על
הכחית והיא רפואה לו ופי' כתי המכה הנקרא בלשין
הל עוד סימטא וידוע הוא **שבס** והשבסים
והשדונים יטעיה שם לבגד עשויים
במלאכת חת שבך ואם זה בסמך זה בצדי ענינם אחר
ואסרו חמוץ בצדי כמו בסמך או הוא שם לעדי מן
העדים ממה שאמרו במשנה חשבים שעל השבכה
שבע שבעה כבשים שבע שבתות ויקראו ביום
השביעי כמדכ' בית השביעי ויאמר לאשת
שמשון טופטי אינו אומר שביעי לימי המשתח
אבל על יום השבת הוא או יהיה רביעי לימי המשתח
ופי' ותנך עליו שבעת ימים עד סוף שבעת הימי' ויום
שביעי לימי המשתח והם אחר שהשתדלו להוציא

הזרה של שתי ימים ולא יכלו נואשזכמנו ובשחרור
ביום הז' אמרו לאשה שמשון פתי את אשר זכאשה'
הציקתהו בעביר מה שאמרו לה נשרף אותך ואת בית
אביך כאשר גיד להופ' ותנך עליו שבעת הימים
וכבר בכתה מעצמה כל שבעת הימים להגיד לה ואין
שביעי רביעי כלל כאשר כתב ר' יונה כי לא ימצאוה
ההפך ולא יתכן וכן דוד השביעי אינו כמו השמיני
כאשר כתב ר' יונה ואעפ"י שבספר שמואל אומ' ויעבר
ישי שבע בניו כי ירמה שבעת בנים היו לו מלבד
דוד אפשר שהיה לו בן מאשה אחרת אבל אחי דוד
מאמו היו שבעה עמו ופי' שבעת יחד טמנל
ונמצא יושלם שבעתים מטלי כפלים במשפטו אם
גנב שור ושה יושלם שבעה מלבד הקרן והל אפי' אם
יענשו אותו לשלם כפלים או אם הוא עני את כל הין
ביתו יתן וינצל כזה אבל נואף אשה מסחי נפשו ולא
ינצל במסוגו לכן כל חורג קין שבעתים יקם כראשית
ל' נקמות רכות יקחו ממי שזרגו ולא ירצה לומר
שבעתים יקם דוקא כי שבע ושבע יבואו לכך חשבון
שאינו חשבונו אלא יותר כמו על אבן אחת שבעת
ענים זכריה ל' שמידות רבות וכן שבע כחטא חכם
כמדכר שבע יפול לצדיק וקם מטלי ל' פעמי רבו'
ויבואו כן בזה החשבון לפי שכ' ימי העולם שביעי וחצי
השביעי דניל מלא שבעה ימים כראשית וזאת יאמר
על לאה שלשה שבעים ימים שבעי' שבעים דניל
בלשון נקבה שבעה שבעות ויקרא בשבעות יבס
כמדכר ובשוא השין שבעות הקית הציר ירמ' ופי'
אצל הפסוק בן אותם של קציר ישמור לנו הקות הקצי'
שלא היה יורד המסר בארץ ישראל בימי הקציר והו'
שאמר שמואל הלא קציר חטים היום אקרא אל י ויתן
קולות לפיכך אמר הנותן גשם ויורה ומלקוש בערתו
לא בימי הקציר כי אינו עתו וכן בשוא הש' חג שביעי'
ימים מצות יאכל יחוקל ואיננו ריבוי והוא כמו
שבעת ימים וכן לעמות אר' החלקים כמו לעומת כי
אין חג המצות כי אם שבעת ימים לא היום ולא לעת'
וע' א ואשר נשבע לי וישבע לו כראשית ובשמו
תשבע דברים וחשבע לשקר ומייה והשם כי
השבעה הגדולה טופטיס אותך לאלה ולשבעת
כמדכר והנחתם שמכם לשבעה לבחירי יטעיה
שבעת יי תהיה בין שניהם טמנת שבעות מטות
אומר סלה חכקוק כלומר דהשבעה שנשבעת
לשבטים ר' מ על הברקים שחם כמו חצים ומטות בא' ו
נשבעו לקיים מאמך ומפרשים מזה שביעית הקות
קציר כלומר מה שאמר ז' ע וקציר וקוד וחוס וקיץ
וחורף ויום ולילה לא ישבותו והפעול מן הקל שבעי
שבעות להם יחוקל או יהיה תאר והבין הוא ז' ו

ענינם ענין שלוח בענין ישלחו כצאן עויליהם ובענין
הזה בדבריהן מ'א שגר היונה פי' שלוח היונה
החליב זהו שם זרעו שלוח זהו בענין שלוח כמו
שאמר שג' אחריו וזולת זה הרבה ערך גם תגין
חלצו שד"א סיכה "גרכו" שדים" כראשית
ושדים צומקים הגשע למען שדינעורין" ושדיך
הנתקי" יחוקל בין שדי ילין" סירי שמה מעכו
שדיהן" יחוקל" ידע ויתכן להיות שדשו שדה
בפלים אב אחת צופי ברכות שדים ודחם ברכות
שמים וארץ כי השמים בזו ציאם המטר כמו השדים
וחארץ בהוציא הפירות כמין הרחם ואאל"פ" שדים
המינקת ורחם האם חבר אחרי בן ברכות אביך כי
שלשה אלו מבריך לילד האב והאם והמינקת ולפי
דעתי כי הוא ברכת הבנים והנולדים הפך רחם משביל
ושדים צומקים וע'א' יזכחו לשדים" רגלים" ידוע
שדך ושדך את נאון מצרים" יחוקל" הוי
שודד ואתה לא שודד" יסעיה" ושדך את
בני קדם" ירמיה חטף בפלים חרבו מאד לשדך את
כל פלשתים" ירמיה" ישוד צהרים" תלים" וחשרק
תחת חלם זאב חרבות ישדרם" ירמיה" בא שלם
ונקדד כמו שיהיה בחסרון הכפל כי נקוד השלם הוא
ישדרם בפלים ישמדם ויתכן היותו מבנין פעל הכבוד
הדומה למרובע וסוף בוגרים ישדרם" משלי" וחשם
שד ושבר" יסעיה" והתאר המבליג שד על עז עמני'
בפלים לחם חם מעז לתם גל אל"י" והנפעל שדך
נשדונו" מיכה" והשרקתחת חלם וליונה כתב בו
טעם אחר להיות ענינו נשדו ממנו כמו בני יצאנו
שענינו יצאו ממני והפעל הכבוד מסדך אב אל תסדר
דבצו" משלי" וכבר אחר ישודד מצבותם" הגשע
ושלא נזכר פעלו מהדגוש שדך ער מואב" יסעיה
שדך עי" ירמיה" בסדק שדך ניונה" נחום" בקמץ
חטף פתאם שדך אהלי" ירמיה" בשרק ושלא נזכר
פעלו מהגיסף בהתימך שודד תושד" יסעיה" והוא
נחוב בוו עם הדגש ובל סבצריך יושד" הגשע" ענינם
ירוע ול' יהודה הביא בענין זה נהפך לשדי" תלים
וכבר כתבנו שהלמד שרשית" וכן לסד חשמן
כמלכר" וטוב הוא שיהיו מזה השדש והלמד בהם
בניספת ויהיו מענין ושד מלכיס תינקי" כי אפס המץ
בלה שד" מסד תנחומיה" יסעיה" שהם ענין לחות
הרשנות והגמון כי שדים גזור מזה השם והאמר שד
בחלם ושד בפתח והענין אחר ובעבור זה סמך לו
היוניקה ואמר כי שד מלכיס תינקי ונקראו בן לפי
שיש בהם לחות ורשנות וכן כתב ל' יונה וכן ישל פר'
בלה שד מהענין הראשון והוא תאר כמו המבליג
שד על עז כלומר אפס המוצץ והשודד והדומם תמו

מן הארץ המדיעים לישראל ויתכן לפרש יגזלו כשד
יתום" אינו" מענין ושד מלכיס תינקי כלום יגזלוהו
מתענינו או יהיה כמו שד שדים כלומר יגזלו אורנו
משיי אמו ושדו ושד מלכיס רובים בענין לא
בשד שדש לפרש יגזלו מסד מהענין הראשון כלום'
מרוכ שד שעושים יגזלו אפי' היתום ואאל"פ" כי אחר
שגזלו היתום ויניחוהו לא יוכל אדם לשדר אותו כי
כל אשר היה לו גזלו הם ומן השדש הזה אני אל שדי
כראשית" שענינו תקיף ומנצח בענין שודד והיחד
בשדי תמורת אות הכפל וכן והיה שדי בצריך" אלכ
ופי' כי אל שדי יהיה מכצריך ותקפך ופי' חנגיר כי
והיה שדי בצריך אינו השם הנכבד רק הוא תאר
לזחכ כי פי' בצריך זהבך כמו שכתבנו בשדשו ואמר
שיהיה תקיף זהבך כמו שאמר וכסף תועפות לך וכן
בקול מים רבים בקול שדי" יחוקל" כלומר בקול חזק
ותקיף וכן כשד משדי יבא" יסעיה" כלומר כשוד
שיבא מהק ותקיף" ו" יונה כתב בן כי שדי תאר
לממון כי אצלו שדי גדול ונכבד ופי' שדי בצריך
שיהיה הונך גדול ועצום ומן השדש הזה והענין הזה
שדה ושדות" קהלת" פי' כבוד וכבודות וש שדש
אותם כלי זמר ועוד מפרשים נשים יפות תאר לקוחות
במלחמה וענין שדורה ושדורות אבל להיותם כלי
זמר הוא הנכון וכן אמרו רז"ל מאי שדה ושדות הכא
תרגימו שדה ושדותין ופי' בו הגאונים שהוא כלי לניגון
המוסיקי היה נמצא בזמן שבית המקדש קיים
שדך יפתח וישדך ארמתו" יסעיה" ישוד לו
יעקב" הגשע" הם מענין שדה וענינם הליכת
החורש בשדה אחר הדישתו לכתוש הרגבים" גמ'
ישוד עמקים אחרך" אינו" רוצה לומר לחרוש בו
שדות העמקים" וכן מהשדש הזה והענין הזה ועמק
השדים" כראשית" ובן דעת המחרגם ומישר הקליא
שדה לא קנינו" עזרא" אל שדה טוב אל
מים רבים היא שתולה" יחוקל" בשדה
ובכרם" דברים" לשוח בשדה" ראשית" זממה שדה
ותקחתו" משלי" ושדה מגרש עריהם לא ימכר
ויקרא" את שדי אשר בענתות" ירמיה" אל ביתה ואל
שדה" והקיבוץ ענתית לך אל שדיך" מלכיס" על
שדה חומר" יסעיה" שדינו יחלק" מיכה" ובלשון
נקבות שדות בכסף יקנו" ירמיה" ואת שדותיכם
ואת כרמיכם" טמט" ונהפכה החא לחד נראית
בהרבה מקומות מחנובות שדי" סיכה" יעלו שדי
תליש" אלה שדות הזריעה" כריח שדה אשר ברכו"
כראשית" וישמעו כל שדי החיילים אשר" בשודך
ירמיה" אלה ענינם מדברות ונאמר גם כן על הארצות
ויבדח יעקב שדה ארם" הגשע" כמו ארץ ארם וכמתו

תפעם בלשון זכר שומר שבת מחללו יטעיה ועוללו
 שבת בשבתו כמלכך כמו חדש בחדשו דבר יום
 ביזמו והגבון בלשון נקבות שבע שבתות מלכך
 שבתות יי"ש שבע שבתות שנים אשר לא שבתה
 בשבתותיכם ויקרא ופי' שבע שבתות שבע שבועות
 ימים וכן עד ממחרת השבת השביעי ויקרא ממחרת
 השבוע השביעי ואמר השבוע הזה הלשון כי בכל
 שבוע שבת לפי אמר תמימות תדויינה הוא ארבעים
 ותשעה ימים כי יכול להיות שבע שבתות שלא יהיו
 בהם שבע שבועות ימים לפיכך אמר תמימות תהיינה
 ור"ל דרשו בו ע"א למה אמר תמימות וזה הוא הנכון
 לפי פשט הפסוק וכן פי' בשמיטה השנים שראובן
 שנת השמיטה מהם שבת וכן אמר שבע שבתות שנים
 ויכול להיות שלא יהיה בהן תשעה וארבעים שנה לפיכך
 אמר ופרש שבע שנים שבע עמים והשם כמ"א רחב
 הם שבת יטעיה ופי' הפסוק ומצרים חבל ודיק
 יעזרו על כן קראתי לזאת פי' קראתי לזאת ירושלים
 החושבת להחיתה נעזרת במצרים והיו רחב וחזק להם
 הם שבת בלומר ישבתו ויפסקו מלעזרם וכבר פירשתי
 פי' אחי שבמזה בשדשי שב ור"ל יונח פי' מזה הענין
 שרופ ישדפו בשבת שמונח כלום ככליזן חרוץ עד
 אסד לא יזאר להם זכר וכן פי' מזה שבת חמס עמוס
 וכבר פירשתי בשדשי שב והנפעל ונשכת גאון
 עזו ויחוקל והכבוד אשר לא השבית לך גואל רות
 והשבית את הכמרים מלכום והשבתי חיה רעה
 ויקרא אשביהם יניש זכרים דכרים השביתו
 שאר מבתים שנות השביתו מפנינו את קדוש
 ישראל יטעיה והשם שחקו על משבתיה חוכה
 כלם ענין הבטלה והפסק הדרך שגג על שגתו
 אשר שגג ויקרא כי שגגת היא כשגגת שיוצא
 קבלת והשם עור מזה אתי תלין משוגתי חתך
 והנח תמורת אות הבפל ענינם ידוע שגא' משניא
 לנים ויאבדם וכן אל שגיא ולא נדע שדי
 לא מצאנו שגיא כח אינן ענין רבוי כענין שגג
 בהא ופי' שדי לא מצאנו שגיא כח אעפ"י שלא
 מצאנו הוא שגיא כח ושגיא משפט ורב צדקה ולא
 יענה מלבד כי אס מחסרון המקבל כן פי' לאברהם
 אבן עזרא ור"מ שדי שהוא שגיא כח לא מצאנו
 כלו לא השגנו כח מעשי אבל זה נדע כי מי שיש בו
 משפט רב צדקה לא יענה אתו השם **שגב** אשר
 שגבה ממנו דכרים וקוראים שגבו וישע חוכ
 פי' שגבו בישע והנפעל כי נשגב שמו לבדו נשגבה
 לא איכל לה תליה חיסה נשגבה יטעיה והכבוד
 הן אל ישגיב בכח חתך והשם משגב לעתות בצדק
 תליס משגיב ומטכי שמונח וכבוד אחר וישגב

וי את צד רצון יטעיה וישגב אכיון יישגב שם
 להי יעקב ממתקוממי תשגבני אשגבהו כי ידע שמי
 חלם ושלא גזר פעלו ממנו ובטח ביי ישגב מסלי
 כלם ענין תרוממות **שגה** ומה שגיתי הבינו לי
 חונך ואם כל עדרת ישראל ישגו ויקרא
 מאיש שוגה ומפתי יחיקל לסנות מאמרי דעתי
 ויטלי והשם שגיאות מי יבין תליס בחילוף והא
 למד הפעל בארץ ומ"א משגח הוא גראשית והפעל
 הכבוד משגח עור בדרך דכרים מסגה ישדים
 בדרך רע ור"ל יהודה שם בענין אחר באהבה תשגה
 תמיד מטלי ור"ל אקו"ל משה זל פרשו בפי' משלי
 בענין זה בלו תחשב כשוגה אם תמיד רחוק עסק
 באהבה וכל סכן בזולתה וזהו שאמר ר"ל באשתו
 אמרו קל וחומר באשת חברו כי המרכה באהבת
 אשתו ומשיח עמה יותר מדאי הוא שוגה בעבודת
 שאהבת האשה תמיד האדם מעבודת השם וכן למה
 תשגה בני בורה ור"ל יונה הרחיק ענין באהבתה תשגה
 תמיד מענין זה מאד לפי שבעיניו ענין הפסוק על עני'
 החכמה ותנבין כי ענין הפסוק מדברי על אשתו כמו
 שאמר למעלה שמה מים מבורך יפוצי מעיינותיך
 חוצה יהיו לך לברך ואעפ"י שעל ררך המשל יהכך
 שירכר על החכמה המלצה היא על אשת דארס
 וכונת המדבר לשני הענינים ואם כן הטוב והישר
 שתהיה תשגה תמיד בענין שגגה כמו שפירשנו ור"ל
 יונה שם באהבתה תשגה תמיד בענין שמה וערבות
 כמו שגיון לדוד תליס על שגיונות חכקק או
 ב"זנין התעסקות באהבתה מאהוב זולתה ומה הענין
 כל שגגה בו לא יחכם מטלי וכתב ליונה בש"ז
 יהודה בן קריש כי הוא שמע אלרד הדני אזמר יש לי
 שגיה בענין יש לי עסק **שגגה** ואחריתך ישגה מאד
 ובאלף מקום הא ישגה אחו בלי מים חוכ
 והפעל הכבוד ושלי עולם השגו חיל תליס ובהכפל
 הפא והעין ביום נשעך תשגשגי יטעיה ענין גדול
 ורבוי **שגח** ממכון שבתו השגח תליס ראיך
 אליך ישגחו יטעיה משגח מן החלונות
 סיד ענין ההבטחה בתכונות **שגל** נצבה שגל
 לימינך תליס והשגל יושבת אצלו כחמ"י
 נקראת כן האשה על דרך המשבב כמו שהוא בכחוב
 ישכבנה ישגלנה דכרים והנשים תשכבנה תשגלנה
 זכריה איפה לא שכבת לא שגלת ידמיה שגנע
 והיות משגע דכרים איש משגע ומתנבא
 דמיה חסר משגעים אני שמונח והשם בשגוען
 זבעודין דכרים וההפעל איש משתגע להשתגע
 על שמונח ענינו ידוע שגג שגג אלפיך דכרים
 ומ"א וכל פטר שגג בהמה שמונח בשש נקדות

עצמם וכל מרעיתם כי יצה וכן כי שורד יי את מרעיתם.
זמית. או ירה על מקום המרעה כמו שאמר אחרי
ונדמו נאות הש' יום. ויש מפרשים מורה ורעה רוח
ורעין רוח. קל על דרך אפרים רועה רוח
כלומר שלא יוריל האיש ביע והשם למקום
המרעה מרעה שמן ושוב. ל' ומשקל אחר ועשרה
ברר רעי' ל' בפ' שמות וענין שני ורעה כסיל ורעה
זיליים יכלים אביו ורעה זנות מ' מ'ל' והב' אשר
רעה לו והשם לרעהו ש' טפטים. ואחות מרעהו
נראית של ימים מרעם טפטים. הם בצר אף
כי מרעהו רחוק ממנו מ' מ'ל' הם בשוא ומ' א' רעה
דוד מ' מ'ל'. רעה המלך יאמר ממנו ינקבה רעה
ולרבות רעות רעותיה מרבאות לך ת'ל' ומ' א'
לנ' צבה רעיתי יפתי סיר ומסקל אח' ואשה רעותה
יטעיה וההתפעל אל תתרע את בעל אף מ' מ'ל' ויש
מפרשים מזה הענין ורעות רוח ורעין רוח ואפשר
להיות מן השרש הזה רעך ורע אבין מ' מ'ל' בנפול
למר הפעל ויהיה רע בשקל בן ששרשו בנה וכן
שמעני גאון מאבנא מאר ששרש גאה ואעפ' שבא
בחוץ הקבוץ רעים רעי אויב כדרך נחי העין כי
בין נחי הל' ד' היה לו לומר רעה בשקל בניפני אולי
באבן כפני העין שהיא גריזית שלא לחשוף עליה
ולומר רעיו ראה כי הם מזה השרש היד חבתוכה
במלת ורע רעיו מ' מ'ל' וכן ונתתי לרעך מ' מ'ל'
כתוב ביור יום שניהם ענין יחיד אכ' בן יחיד בהם למד
הפעל וענין אחר וברעין לבו ומסקל אחר ורעות
רוח ק' ל' ובחכרון למד הפעל בנת לרעיו ולי מח
והו רעין אל ת'ל'. ענין בלם הרעין והמחשבה
מחונת המ' ופ' ולי מה יקרו רעך אל לפי שאב' בנת
לרעיו מרעין אמר אתה תבין רעיו וכחשבתו מרעין
קודם שאחשב והיה לרעין אבל רעון ומחשבוהו
ד' יקדים לי כי לא אכל לדעתם ויש מפרשים מזה כי
אינם יודעים לעשות רע קהלת' כלומר רעון הבורא
וענין אחר רעה עקרה לא תלד. אינו ירעך קוקר
ורעו דליותו ימיה ורעו את ארץ אשור בחרב
מיכה וירבן להיות מן הענין הזה כל רעין תרעה רוח
כלומר שרעו שם ורופים תשכר אותם ענינם ענין
שבר ואפשר שיהיה רעו דליותו פעל עומד רועה
לומר ונשברו ואפשר שיהיה גפעל מן השרש הזה ירע
שריח באהלו. אינו ואעפ' שהוא פתח והיה משפטו
קמץ בא פתח לפי שהוא מלעיל וככ' כתבתו בשרש
ירע וכן מפרשים מזה הענין ורע ת'ל' רעל סף
רעל וזכרה השקיתנו יין תרעלת ת'ל' כוס
התרעלת יסע' ובנין הפע' ממנו והברוש' הרעלו
כתב ל' יונת ענין הכל מבוכה ומחומה וכן כתב אאול

ענין תרעלת יתעל ל' שוק רעה ואנו הגלילי לפי
כס המות וית ורבי משה ריהק מסר בלין בצעוק
וענין אחר השרות והרעות יסעיה יש מפרשים
מכבוד בל' עזישי כפרש' מהמ' טנה ערבות רעילות
זפרסו תזאונים ל' נשים ערבות יוצאות רעילות
כדכתיב והגטפות ויהש וות והרעילות ושמו כלשון
ערבי גרף ופי' שמימותו צ' על ראשו ומכסות כל
הפנים שאין נראה להם אלא העינים תקושרות למטה
וית חנים נסוי כמו שחרגס חננים רעם רעמו
פנים יחוקל והבכר בעבור הרעמה מ' מ'ל'
ורגש הריש כרגש מקדש י' ענין ועם פנים וענין אחר
ירעם הם ומלאו והכבוד אל הכבוד הרעים ת'ל'ים
ירעם משמים מ' מ'ל' ובקול כמוהו הרעם והשם
ורעם גבודותיו מי יתבין רעם שריב והרועה
התלביש צארו רעמה אינו ענינם כענין הרעשה
רען הפעל הזה נמצא כפול הלמד וכפתו לא רענה
ח'ל' פעל הולף כי הוא מלעיל אף עדשנו
רענה טי' תאר כי הוא מלרע כוית רענו והיה עלהו
רענו ת'ל'ים והקבוץ ידגש דשנים ורענים יהיו ת'ל'
ענינם ענין לחות ואמרו בשמן רענו כלום חרש
רעף ירעפו עלי אדם רב אינו ירעפון דשן
ירעפו נאית מדבר ת'ל'ים ושחקים ירעפוטל
מ' מ'ל' והכבוד הרעיו שמים ממעל יסעיה ענין
הולה רעין הרעין אויב טנות וירעו וירעו
טפטים ענין שבירה רעש ורעשו
מפניו דג' הי' יחוקל ארץ רעשה
ת'ל'ים ירעשו האי' הרעשה חומותיך יחוקל
ותרעש הארץ והנפעל נרעשה הארץ ימיה והכבוד
הרעשה גיים יחוקל הרעשה ארץ פצמת ת'ל'ים
התרעישנו כארבה אינו מרעיש ממלכות יסעיה
והשם רעש גדול לחמד ברעש תאכל יחוקל ענינם
החנועה והרעה ש' מולו כלעו אבל ירעש כלבנון
פריו ת'ל'ים אמרו שהוא כמו חפוד יע וליותה
פירשו יפרה וירבה ודמהו כלשון הערב האום לברכה
ולפריה נש' וענין פריו בניו כלום שדכו בניו בכל
כרבות עצי חלבנין ו' אברהם בן עזראל פירש
כפשוטו ירעש זה הפרי שהוא הבן והטעם שיהיה גדול
שירעש כעציה לבנון רפא ושבורפא לו יסעיה
רפאני ו' וארפא ימ' וירפא אלהי ויחננו
הרופאים בראש' רופא אלהי אינו דרכיו ראיתי
וארפאנו יסע' והשם רפואה רפאות תעלה אין לך
ירמיה ומסקל אחר רפאות תהי לשרך מ' מ'ל' ומ' א'
חנני מעלה לה ארוכה ומרפא ירמיה לאין מרפא
ל' והנפעל נרפא הנתקטהור הוא יקדל ונרפאו
חמים נוח האלהי רפאנו י' ונרפא אז תרפאו טמול

ענין קרוב לזה בכל אשר תדמש האדמה " נראשית " כו תדמש כל חיתו יער . תלוי " תבנית כל רומש באדמה " דברים " וכל נפש החיה הרומשת במים " ויקרא " הדומשת על הארץ " כל רמש אשר הוא חי בראשית " בשש נקודות ענין דריכה והילוד " רגן והרן לשון אלם " ירונו יושבי סלע " ישעי' ירוג ושטח מטלי " בשרק בפלם ישוד צחרים " רני ושמחי זכריה " וירא כל העם ודנו " קומי רני בלילה . איכה חכמות בחוץ תרונה " מטלי " ברן יחד ככבי בקר אינו " מקור או שם והמקובץ ממנו רני פלש " הלוי פי' רננות של הצלח ופי' ברן יחד ככבי בקר כתב החכם ל' אברהם אבן עזרא ככבי בקר הם השבערה משרתים ויקראו ג' כן ככבי אור ובני לה' הם המערכו העליונות ותנועתם היא רנתם ותרועתם והשם עור פצחו רנה " ישעיה " ועבר הרנה במחנה " מלכים " וכשרים באניות רנתם . ישעיה " הקשיבה רנתי תלוי והשם השלם באו לפניו ברנה " תלוי " אל תבא רנה בו " כי רגנת רשע " מקרוב . אינו " וההתפעל כגבור מהרונן מיין " תלוי " והפעל הכבר הרנינו לאלהים עוזינו " תלוי " פי' אמרו רנה הרנינו נחם עמו . דברים פי' אתם הגוים שחם עמו הרנינו כי דם עבדיו יקום " ואשד הוא יוצא לשני' ולב אלמנה ארנין . אינו מוצאי בקר וערב תי רגן . תלוי . על דרך ברן יחד ככבי בקר ויש מפרשים הרנינו הכריחו כמו חכמות בחוץ תרונה רני בלילה ועבר הרנה שהשעם הכרוז ופי' בכל מקום שיהיו עם יי הכריחו עליהם כי דם עבדיו יקום וכבר אחר ובאו ורגנו במרום ציון . ירמיה . רגן ורגנו תלוי אף גילת תודנן . ישעי' " ושלא נזכ' פעלו ממנו ובכרמי' לא ידונן . ישעיה . ענינם ענין הצעקה ככחיש מהם לשירה ולשמחה ויש מהם להכרזה ויש להתפלה ויש לכבי ואנקה כמו וכשרים באניות רנתם כל אחד ממנו לפי מקומו ופי' כגבור מתרונן מיין כאדם שנודם מרוב היין ששתה וכשהוא מקיץ מוינו צועק ומתרונון ואם כגבור כי לא תחסר הגבורה ממנו כי אם בעבור היין כך הקבה היה רומה לישן או למדם מהיין שהיה רוא בעינות ישראל ובחטאתם והיה כיסין וכנרדם מתריש להם וכשגברו עליהם עונותם והבעיסותו במעשיהם הרעים תתנקם בהם והיה כגבור מתרונן מיין ויד צריו אחור וימאס באהל יוסף ואמ' זה על חרבן משכ' שילה כנף רננים " אינו . שם עוף נקרא כן אולי הוא מרנן ויפה קול או מרנן ומתעלס בכנפיו שהם יפות כמו המזוזים ואולי הוא הוא " רנב כתב' יונה בזרה חשדש ואת הארנבת . ויקרא . ל' שהאלף נוסף ואין לו ראה בזה ויתכן שהאלף שרש' וה' רנב' היא חיה ידועה וקראה בלשון נקב' כי אומר' כי הזכר

שכרם לא יראה זכרותו והזכרים כנקבו' ויש אומר' כי שם ארנבת לשו' זכר הוא ועל הזכר ידבר והנקב' כנול כמו גמל ושפן וחזיר ולא יתכן שהרי זכרם בלשון נקבו' כי מעלת גרמה היא ופרסה לא הפריסה ויתכן כי זכר הנקבה והוא הדין לזכר וכבר ביארנו ענין זרה בחלק הדקדוק בשער השמות " רנה עליו תרנה יאשפה אינו . ענין רנה ורנן ורנה אחד הם רנס לרנס את הסלת . יחזקל . רסיסי לילה " טי " ענינו הזילוף ותרגום וכרביבים עלי עשב . דברים וכרסיסו מלקושא . והכה את הבית הגדול רסיסי' . עמוס ענין שבייה ורציעה . ובשם כמו בצדי וכן במשנה קנה כדי לעשות בו קולמוס ואם היה עכה או מרוסס כדי לנשל ביצה קלה שבבצים " רסן ורסן מתערה ישעיה . ורסן מפני שלחו . אינו . בשש נקודות ופי' הפסוק כלומר שלא ידאו ולא בושו מפני וכאלו מרם זה הייתי חוסס פיהם ברסן כמו שעושים לבהמות כמו שאמר בפסוק כמתג ורסן עדיו לבלוס . תלוי " שם שימין אותו בפי הבהמות להנהיגם ברצון הרוב ואומר כי עתה שלחו הרסן מפניו כלומר שלא יראו אותו " ועל דרך הדמיון כפלא רסנו מי יבא . אינו רעב רשו ורעבו חלום לא ירעבו ולא יצמאו . ישעיה . והשם וההירעב בארץ . ראשית . ההבא לך שבע שנים רעב בארץ . שמואל . ומסקל אח' ובימי רעבון ישבעו . תלוי . ובסמין ואת רעבון בתיכם . בראשית . והוא חסר ופי' ואת שברר עבין בתיכם או פי' וכמסמעו מה שהוא רעבון בתיכם קחו ולכו והוא הלחם שהם רעבים אליו אז כן הוא רעבונם והכבוד לא ירעוב יי נפש צדיק . מטלי . ויענך וירעיבך לכה רעד המביש לארץ ותרעד . תלוי והשם ואחוזו רעד שמות . זכהא הנקבה רעדה אחותם שם . תלוי והכבוד והוא פעל עומר . עמרתו מרעוד " דניל מרעידים על הדבר " עורא " ידוע " רעה ורעה הכרמל והבשן " ירמיה " ורעו כבשים " ישעי' אפרים רועה רוח " הנטע " כל רועיד תרעה רוח ירמיה רועה אפי' " ישעיה . יהיו רועים במדבר " במדבר " לרעות כגנים " טי . והיוצא לשנים פעולים האלהים הרועה אותי " בראשית " וירועי " תלוי " אני ארעה צאני " יחזקל " כל רועיד תרעה רוח לומר רועיד שהוא יוצא לשנים פעולים ותרעה רוח שהרוח תרעם ותאכלם רועים את צאן אביהם בשכם " בראשית " וירעם בהם לבבו " תלוי " רועה את צאן ההרגה " זכריה באהל רעי " ישעיה " כמו רועה היוד תמורת האל למד הפעל וכן חו רועה האלילי " זכריה " ורעו אתכם רועה וחשבל " והקמותי עליהם רועים ורעום " ירמיה " והשם במרעיתם וישבעו " הנטע " וההשם הוא לצאן

חרי ענין אמר הא אינו מרצה אלא על עשה ולאי
תעשה וזו היתה עשה שאין מפורש ענין בשמביא
עולה נדבה אעפ"י שאינו מצווה בזה וזה לו לבפר
עליו על מה שהטא בינשה ולא תעשה הניתק לעשה
פגול הוא לא ירצה "יקרא" והתפעל ובמה ירצה
זה אל ארניו "שמע" והבד בני ירצו דלים "אינו
והשם ויפק רצון מיי" משלי "וברצו עקרו שור חלטי"
וענין אחר רצתה הארץ את שבתותיה ל'ה" ארצה
הארץ והם ירצו את עונם "יקרא" והתפעל כי רצה
עונה "יעשה" והבד והרצת את שבתותיה ויקרא
משפטו והרצתה ענינם ענין השלמה והוא קרוב לענין
הראשון וענין אחר אם ראית נבט ותידף עמו "תליס
משפטו והרצת" והחיית רצוא ושוב יחוקל האלה
המדות ההם ענינם ענין הליכה ול' יונה פי מענין זר
ברצותו עם אלהים "אינו" כלום ברתיאלו עם להם
ואין צורך להוציאו ממסממו ויש לפר ותידף עמו נ' כן
מיניקרצן כל רצית לחיות עמו ועוד פי מזה הרצתם
כלו שתלך עמם על דעתם והפעם ועוד פי מזה בפיהם
ירצו סלח כלומר שהם והלכיים אודיהם אל המות
בהליכתם ופי' בפיהם כמו בפיהם כמו איש כפי עבודתו
לפי אבולו שענינם כמו "רצח" ורצח גואל הרס את
הרצח "במלכ" ורצחו נפש "דבר" הרצחת
זנס ירשת "מלכים" לא תרצה שמות הגנוב רצוח
ומי" והש לפתח פת רצח יחוקל ברצח בעצמותו
תליס בכגול והתפעל האשה הגרצחה "פוכטי" בתוך
והרצות ארצו "משלי" והכבד ודך ירצו שכמיה
הוטרע בן המרצח הזה "מלכים" ועתה מרצח ירצו
תרצו כלם "תליס" וחלוק במלה הזאת בן אשר
ובן נפתלי בן נפתלי קורא אותה בפתחות הדין
ופי' הפסוק עד אנה תהותתו על איש כלומר שתחשבו
חיות על בני איש תרצו כלם בלם בלם שכולכם מרצחים
ובן אשר קורא המלה במקצור הדין בחסד תרצו
והיתה המלה מבנין שלא נזכר פעלו מהדגוש והיה
פי' על דרך המלה כלומר עד אנה תהותתו על איש
יהי רצון שתרצו כלם ותהיו בקד נשוי גוד החיות
שהם קרובים לנפול כן תהיו תמיד בסכנה "רצעו
ורצו ארניו אן אזנו במרצע שמות" ענינו
ויקוב "ושם חבלי שניקבין בו מרצע אלסנא בלעו
רצו ועונת רצפים מלכים" ובידו רצפה "יעשה
גזלים ונתלה ורצפה עשוי לחצ' סביב יחוקל
רצפה בחג וסש" חסיד" ומ' א מרצפת אבני מלכ'
ענינם הצעת אבנים בקרקע והפעל ממנו תיכורצו
אחבה פי' רצה לו תכורצו באהבה ויש לפשו
מהענין הראשון וית' וענת רצפים וחרא מעפא
רק כי רצו מלך חבשן והמטי" רק אם שמע

השמע "רק יהיה יי אלהיך עמך" רק את דבר ל...
תאכל דברים וק' לאגעים האל רחמיך ענין גלם
ליחד הדבר וידוע הוא "רקק" הרקות והרעות
רקות כשר "בראשית" ורקיק מצות במלכ
ענין הדלות והרקות וכבר זכרתי אריקם בשרש ריק
והבשרותי בו להיות משרש רקק ומתענין הזה ותתקע
חיתר ברקתו "פנטי" בפלח הרמק רקתד" סיד הרקת
בקראת שגפלא בלעז ונקראת רקת למיעושה בשר בה
כמו רקות כשר וענין אחר וכי ידוק חוב יקרא
זהשם ומפני לא חשכו רוק עד בלעיו רקי "אינו" ידוע
רקב עץ לא ירקב יבדו יעשה" ושם רשע ירקב
משלי" והשם יבא רקב בעצמי "חנקה" והוא
כרקב יבלה "מי" פי' בעץ שבא בו רקב יבלה או יהיה
כרקב שם תאר לעץ והשם במשקל אחר ולעץ רקבון
נחושה אינו "ידוע" רקר' ההרים רקרו כאלים
ההרים תרקרו כאלים תליס עת ספור וער
רקוד "קהלת" והבבד ושעירים ירקרו שם יעשה"
על ראשי ההרים ירקדו יגל וטרבבה מרקדה נחום
וכבר אחר והוא פעל יוצא וירקודם כמו עגל "תליס"
איש אשר ירקח כמוהו שמות" ומן בני
רחק ובלגים רקחי המרקחת לבשמים" והפעל הבכר
מרקחים במרקחת מעשה "ל'ה" והתאר לרקחות
ולשכחות שמעל" וכבר אחר והרקח המרקחה יחוקל
והוא מקוד או ציווי מן העציל ול' יונה כתב כי מצאו
בספר ירושלמי בקמץ הוא ואם כן יהיה מקור מבנין
שלא נזכר פעלו וכתב כי בספר כבלי מצאו פתוח
וכן מצאנו אנחנו בספרים מרדכי'ים המסורת עליו
לית ופתח והשם רוקח מעשה רוקח "שמות" ומשקל
אח' יש ישים כמרקחה חונ' והרקח המרקחה מגדלו'
מרקח' סיד" בסגול המס' רוקח מרקחת" רוקחי
המרקחה במרקחת המעשה בתוך המס' ומ' א מין
רוקח" סיד" בסגיל" והוא תאר לין לל היה חרקה
ומסק' אחר ותרבי רקוחיך "יעשה" ענין הכל מעשה
הבשמים כמו שעושי'ן היופאים המרקחות ממיג
חכספ' מעורכים זה בזה ויש מהם על ידי בישול לפי
אמר יש ישים כמרקחה ופי' מגדלות מרקחים בשמים
שיעשו מהם מרקחים" רקס מעשה רוקס" שמות
והשם שלל צבעים רקמה פנטי" והקבו לרקמות
תובל" תליס" וקבוץ השנים צבע רקמתים" פנטי'
מעשה תבגרים שיעשו מצבעים רבים באריגה יגו
במחש' יקרא רקמה ומה שאמר צבע רקמתים כלשון
שנים רצפה לומ' כי רוקם בשני פנים מזה ומזה כאחר
או בשני ענינים כמעשה הרקמה וכן אמ' בגזני הנוצ'
אשר לו הרקמה יחוקל" ושלא נזכר פעלו מהדגוש
רקמתו בתחתיות ארץ" תליס דמה מעשה היצירה

והחפץ להחפץ בחפץ אל מלכיים והכבוד וארץ
 החולה לארפתם יחוקל וירפאו ארץ שכר כר
 עמי ירמי ורפא ורפא סמנת והוא יוצא לשלישי
 רוצה לזר שישכור לו הרופא וכן אמר התרגום ואנר
 אסיא יסלם וכן אמר רזל שאם היה הוא רפא ורצה
 לרפאותו אין שומעין לו דאמר ליה דמית עלי כארז
 ארבא ואשר בא ממנו כדרך בעלי הרים ארפא
 משובותיכם ירמיה רפה שכריה בי משה תלס
 נכתבו בהא ונקראו כבעלי האלה ימחץ וידי תרפינה
 אינך וחכבר וירפו את שכר בת עמי רפאנו את ככל
 ישעני נכתב כבעלי האלה ונקרא כבעלי הוא והנפעל
 ולא נרפתה אשר לא יוכל לחפא עוד ירמיה וירפו
 חמים מלכיים וחשם לעת מרפא וחנה בעתה ירמי
 וברוך החשאלה וירפא את מזבח יי החודס מלכיים
 וכן בדרך החשלה כאשר ישכר את כלי היצר אשר
 לא יוכל להרפא עוד וכן בדרך החשלה בענין הסליחה
 ורפאה נפשי כי חשאתי לך תלס חשמתה חזקתו
 וירפא את העם מלכי ושכ ורפא לו ישעני חזרומי
 לחם ומחשרש הזה בענין אחר רפאים יחשבו גם חם
 נ בראשית נשאר מיתר הרפאים לכר ענינם גבורי
 הענקים והחיד סתם נולד להרפא אל מלדו להרפא
 ד ה' הוא הא הידיעה נכתבו עם למד חשימוס כמו
 נ להעם הזה להגדוד אשר בא אליו והדומים לחם כמו
 שכתבו בחלק הדקדו אלה השנים אשר בדברי חמי
 נכתבו באלף ובספר שמוט נכתבו דרפה להרפה בהא
 וזיא במקום אלה רפא רפאים וענין אחר אם רפאים
 יקמו תלס בקהל רפאים כי רפאים שם מסלי
 הרפאים יחוללו אינך ענינם חמתים ויש מפרש
 הרפאים יחוללו רמו לגררי חזרע שחם מתחת הארץ
 כמתים ויחיו ארזי כן יחוללו האמר מתחת פים כמו
 מתחת הארץ חם סבה ללחור הארץ אשר ממטרי
 יצטחו חזרעים רפך ירפו חרץ עלי שיש אינך
 וחשם רפידתו חזב טיר וחכבר רפרתי יצועי
 אינך ענין הצעה רפוזני בתפוחי טיר פ' סככוני
 או חוקני בתפוחים שתציעו לפני רפה חנה נא
 רפה היום לערוב או רפתה רחם טופטוש
 וחשם להבה ירפה ישעיה ופ' חשם בלחבה ירפה
 או הוא יוצא ופירשו ולשון לחבה ירפה חשם ורתא
 החוק הוא הרפה כמדכ הוא יגע ורפה ידים סמנט
 וידים רפות תחוק אינך חשם מרפיון ידים ירמיה
 והנפעל נרפים אתם סמנת והחפץ על התרפית ביום
 צרה גם מתרפה במלאכתו מסלי וחכבר ומזיח
 אפיקס רפה אינך הרפנה כגפיהם יחוקל כי על
 כן הוא מרפא את ידי אנשי המלחמה והשארים בעיר
 ירמי כתוב באלף וכן בא חשם באלף כי מרפא יניח

חשאים גדולים קהלת חיי בשמים לב מרפא מסלי
 כלומר מי שיש לו לב רפה הוא חיי בשמים ענין הרפיון
 ידוע הוא וענין קרוב לחז וירף ממנו סמנת וחכבר
 דרף ממני ואשפידם דכרס דרף מאף תלס לא
 ארפך והשע לא תרפני עד בלעי רקי אינך רפס
 ותרפוס נהרותם יחוקל ברגליכם תרפשו
 יחוקל כתוב בשין והחפץ על מתרפס ברצי כסף
 לך התרפס ויחבר רעיד מסלי והשם ומרפס רגליכם
 תשתינה יחוקל כתוב בשין והנפעל מעין נרפש
 מסלי כתוב בשין ומסורת נ כתובין שין בלישנא
 ובארמית דומה לחז חשיון וסארה ברנלה רפסה ענין
 החורכה והרפיסה שרפישימינש בלעו ופ' לך התרפס
 ויחבר רעיד שים עצמך בקרקע לפני כלומר שתכנע
 לפניו ותחוק רעיד בדבריו דכרס רפך מתרפקו
 על דודה טיר ענינו לפי מקומו מתנענעת ואאל פ'
 מתחברת מלשון ערב שקורין לחבר רפאק ולחבורה
 רפאקה רפש רפשוט ישעיה ידוע בשש
 בקודות רפת ואין בקר כרפתים חכונק
 ידוע בדברי הל רפת של בקר חזא בית
 הבקר רצין את מי עסקתי ואת מי רציתי לא
 עשקתנו ולא רצוחנו סמנט הרוצות אבינו
 עמוס עשוק ורצון לכרס רצון משפט הנשע
 קנה רצון ושלח רצוצים חפשים ישעיה והפעל
 הכבד כי רצץ עוב דלים אינך ענינם ענין שבירה
 אבל יקרא רצון מי שאינו שבור מכל וכל כמו
 שאמר קנה רצון לא ישכר ואפשר להיות מן השרש
 חזא לא יכחה ולא ירוץ ישעיה ותרוץ גולר הזהב
 ונרוץ תגלגל קהלת בתפסם כך בכה תרוץ יחוקל
 וירעצו וירוצו סופטיס וכבר זכרנום בשרשרוץ
 והשם מתרפס ברצי כסף תלס פ' חתיכות כסף
 רצין למח תרצדון ויריס גבנונים תלס ים כמו
 תרקדון עיון ותוחלת כאלו אמר מה ארזים
 מעינים ומיחלים לכך והוא קרוב ללשון ערבי הקורא
 לעיון הדבר אלדצר רצון כי רצו עבדיך ארת
 אבניה תל' וארצח בו ואכבדה חג רוצה
 יי את יריאיו ואור פניך כי רציתם רצה יי להצילני
 ולא יוסף לדעות עוד תלס כי יעלו עולה ומנחה
 אינני רוצם ירמי יחי רצו אחיו דכר' תהיה לטוב
 לעם חזה ורציתם ד' פ' שיהיו רצויים ול' יונה פ'
 יוצא כלו שתרצה אותם בדברך תשובים ואחריהם
 בפייהם ירצו סלה תלס פ' אחריהם בניהם ללכי
 בני הרשע ירצו במה שיצוים אביהם על העושק ועל
 המרצה חזו בפיה במה שיאמרו לחם ויצוים והנפעל
 ונרצה לו ויקרא פירשו רזל על מה הוא מרצה לו אם
 על בריחות ומיתות בית דין ומיתות בידי שמים ומלקו

שומר עד אשר לא ירחיק הכל חכמי קהלך ורמוז בו לחי' הסדרה שהוא לבן

ואשר הם בני ארבע

רשפ

בשד מניעו אינן עניני לפי מ'זמן נחזק ויש אמ' שהיא מלה מורכבת משתי מלות ל' וש"ב ופס כלומר רשד ופרה דבחה מן פרו דרכו פוסו וסנו ופרשו עוד במלה הזאת רשפס הוא רשוכ באז כש הפאו והסן בית והרגומו אתקליש בשדחה רענן זכינו אדני בשדסדען כפול חלמו רפסר רפסודות עלים יפו ל' ה' הם חברות שזכר בספר מלכים וים הקורות שקיסרין אהן ביהד ומלכין אהן בנידות ובים שקדין להם רשך בל'נו וכמשנה היה יושב בספינה או באסרא ובתלמוד ירושלמי היא אסרא הוא אכסדיא היא רפסודות

נשלמה אות הריש ונתחיל אות השני

שש שש מסוד " שמות " ולכס אותו בניו שש בראשית " ששה ושסיהם את האיפה

חזקת - נגדו המלך חזאת מן ששה קנים ששת ימים " שמות " שש ובה שנא " מטלי ובחשבון

תגדול ששים המה מלכות " שר וע' א' וסובכתיך וססאתיך " יחוקל פירוש לפי מ'זמן אחיכך וית ואיסדליך ואפעיך כלו אפתך ודו שאמ' והביאוהך

אל הדי יסדאל וים אותו מענין ששה כלומר שלא יסאר בהם כי אם השישית ואאל פי' שישפשו בששה שפטים כמו שאמר בפסוק ונספסתי אתו ס' בר

וכדם ובגסם שושף ובאבני אלגביש אש ופרי אמטיר עליו " ששן שושנת העמקים " שר יא שהוא צמח לבנים לו רוח טוב וואוליבלעו הוא לעולם

ששה עלים המלה נגזרת מן שש ואם בן הוא יהיה פי' שפתחו שדסנים " שיר " בריח לא בעין פרח שושן ועל ראש העמדים מעשה שושן " מלכים " שניהם

קמצין וכתלם ובא בפתח ובשרק מעשה שושן באולם מלכים " וכן על שושן עדות " תלום " חמסודת ב' פתחין וכל שושן הבייה כותיה ופי' פרח שושן עשוי כדמות שושן ששר תקקם בששד " יחוקל

ומשוח בששד ידמי " שניהם פתחין בכוף פסוק אמר ותרנו בסמון והוא מין מצבעי הצידים ואומר שהוא הנקרא ונגפור בערבי ונקרא מיני בלעו שאב

ושאבתם מים בששן " יסעי " לשאב ותשאב לכל גמלי " לעת צאת השואבות " בראשית יסאבן הגעיים " רות " ושם המקומות ששואב' במם

בין משאבים " סמנים שאן אריה שאג " עמם שאנתי מנהמת לבי תלי שאג יסאג על כוח

עלי יסאנו כפידים ידמיה " שאג לקראתו סנפטים שאגים לשרף " תלים " וחשם שאגה לו בלביא " יסעי ובסמך שאגת אריה וקל שחל " ויתבו כמים שאגותו אינן " נעידת האריות הקרא שאגה והשא' ח' חמירת האדם ומתינת קולו על צרותיו " שאח עד אשר

אם שאו עדים " חנפעל תשאח שממה יסעי וחתפעל והאיש משתאה לה " ראשית " וחשם ושיה יוכת שער " יסעיה " פי' ובשאיה ומ' א' השיבה נפיזי

משואיחס " תלים " האחד שיאה וחרבים שואים ובהא הנקבה בבא בשואה פחדכם " ומשואתר שעים " מטלי חנפעל הכבר להשאות גלים נצים " יסעיה " ובמקומי במלכים לחיות וכבר כתבנוהו בשדשגשג ענינם

שממה " ויש מהם בענין תמה כמו והאיש משתאה כמו שחוא בלשון שממה משתומם ועא' ושאין לאומי מטלי " כשאקמים בבירים ישאון " יסעי ומלת ישאון מבנין נפעל וידד הדרה והמוגה ושאונית " יסעיה ענין

המיה ויש לפרש מענין זה כבא בשואה פחדכם ועלית בשואה כלומר ששף חמים הבאים בכח ויש להם קול וכן ומשואת רשעים על דרך משל ברדא בלעו וכתב י' יתח ומן הענין הזה ושאונך עלה באוני " יסעיה

והראוי ושאונך וכפלו הנן על דרך הפלגה לשאון וכן מצאתי במסדה כל שאנן לשון השקט בר מן ד' וחברו דאינן לשון קול קול שאון מעיר " יסעיה " ו' אכרדם אכן עזר פירשו כמשמעו לשון השקט והוא חסר דבק עם התרגוץ אלי שזכר והוא חסר כמו והנבואה עווד

הנביא וככה פירשו יען התרגוץ עלי והתרגו שאונך עלה באוני כלומר שאתה מתרגז אלי בעבור ההשקט והמנוחה שיש לך וכן פירשו אאל " שאט בשאט כנפש " יחוקל " הוא שש או מקור ומקור

אחד בכל שאט כנפש " יחוקל " והיה משפט השני בקמץ חסף ומפני נוח האלף היה קמץ רחב השאטים אותם " השאטות אותך מסכיב " יחוקל בינוני כפלת קמים קמות ענינם ענין בזיון וענין השאטים השאטות

וענין בזה כי גם כן בשרש בזה שני ענינים כמו שכתבנו והבזיון הוא כנפש שאדם בו הדבר בלבו לפיכך מסך הענין הזה לכפש " ותרגום ויבו עשו " בראשית וס' עשו ויתכן לפר כמו הם השטים אותך ואעפי' שחכרת האלף מהמכתב " שאל שאלישאל האיש " בראשית

כי יסאלך בנך שמנת ויסאל להם לשלום ראשית וסאלתם לו כשמי לשלום " שמול " בכגול האלף וכן הלא שאלתם עובדי דרך למח " למח זה תשאל לשמו סנפטים " וסאל לו במשפט הארמים " כמדכר " וכן אשר

בחדתם אשר שאלתם והכבר שאול יט א

בנידים ובעצמו וכבשר ובעוד למעשה חרקה ומה
 שאמר בתחתיות ארץ ידמה רחם אמו לתחת יורן ארץ
 שהוא מקום נסתר ואמלך **רְקַע** ורקע הארץ " ישעיה
 פי' פורשה כלום שהקן שטחה להיות הצאצאי
 עליה . לרקע ראי' על חמים . תליס . אריקם ארקעם
 פמנל . וחם ויעש את הרקיע " ראשית . וכן בענין זה
 ורקע כרגליך " ורקעך כרגל . יחוקל . כי מכת הרגל
 בארץ כאלו היא רוקע מה שתחתיו ושוטח והכבד
 וצורף בזחב ירקעו " ישעיה . ורקעו את פחי הזהב " וימיה
 ורקעו צפוי למזבח " שמות . כסף מרקע " ימיה
 וחם ורקועי פחים " שמות . וכבד אחד תרקיע עמו
 לשהקים " חנוך " פי' חתרקעת עמו השחקים והלמר
 בלשהקים כלמר חרגו לאבנר השלישי לאבסלום
 וכבר ביארנו זה הענין בחלק הרקוע בשער הפעלים
רשע כי תאמר אדם רשע " מלאכי " ואפשר
 שהיה מעקר זה ידוע עדי מבצירך " ימיה
 מתרושש וחורב . משלי ענין הרשע ידוע ממולאי
 בתרשים " סוד " תרשים שהם וישפה " שמות " אבן
 יקרה ועינה טטה לעין החבלת וגויתו כתרשים . דניל
 פי' כעין תרשים וימצא אניה באה תרשים " לברוח
 תרשישה . יונה . כסף מחקע מתרשים יבא " ימיה
 ובא שם מקום אלישה ותרשים שם אימה ואפשר
 שנקרא שם המקום הזה על שמה " **רשח** כרסיו
 כודש מלך פרס " עורא . במצותו וברשותו
 ורזל הרגילו חרבה בזה הלשון כאמרם אלמלא נתנה
 רשות לעין לראות צריך לשול רשות חולתם חרבה
 וכתב רבי יונה כי מזה קראו המלכות רשות באמרם
 חו וחדין ברשו' וחגבון שהוא מלשון ראש כי המלך
 נקרא ראש כמו שאמר נתנה ראש חולתו וכן הוא נקרא
 בקמץ רשות אבל הוא חסר אלף **רשם** את הרשו
 בכתב אמת " דניל " מלשון ארמי " כתב ארמי
 רשם והלשון מענין הרשם שהוא כענין אות וסימן " וישעיה
רשע אם רשעתי אללי לי " חנוך . ולא רשעתי
 מאלתי . תליס " ומם מלה היווצר לומר
 שלא יצאתי מדרכי אלהי ללכת בדרכי רשע ויציר
 לומר שלא עברתי על מצות לא תעשה כי שמרתי
 דרכי " שהקדים ויצה לומר שקים מצות עשה . אל
 חרשע חרבה " וישם מקום המשפט שמרתי חרשע .
 קהלת " בסגול אל רשעו ואל חטאתו . דברים " ובחא
 ונקבה ואת חרשעה . וכתיה " וחמר את משפטי
 חרשעה יחוקל " כי בעדה כאשר רשעה ישעיה וברשעה
 דגים חום . דברים " והתאר אשר הוא רשע למות
 להחזיר רשע " מרבו חרשעה . יחוקל " או לרשע
 רע " ישעיה . כמו שתאר הצדיק בשוב תאר גב חרשע
 ברע והכבד הוא חרשיע לעשות דה " חרשע

ומרדנו . דניל כלו חרשענו מעשינו והפע יוצא אחר
 כלומר הנותן חרשע באחר " ואם צדיק כביר חרשיע
 ירשעך פיך ולא אני " חנוך " מי הוא ירשיעני . ישעיה
 וחרשיעו את חרשע . דברים . וכתב ל' יונה בכל אר
 יפנה ירשיע . פמנל " חזו יסקוט ומי ירשיע " חנוך
 יחרד ויבלבל כי בעתליהו חרשעת . דה " חם
 בחזק והוא תאר כמו הערים המכדלות חממשלים
 לבית אביהם ואצפי' שענים הקרוב הוא זה לא ימלכו
 מן הענין הראשון אבל הם בכללו לפי שענין חרשע
 המלחמה והחרדה . וכן ולא ימלך חרשע את בעליו
 וכן ענין אל חרשע ודבר " קהלת " כלומר אל תחרד
 חרבה לעסקי העולם גם אל תחיל סבל שלא תתקדעת
 לעניני העולם ולצרכי מחיתך לא היה מתעסק בדרך
 האמצעי ולמה רמות בלא עתך הוא טעם לשניות כי
 אם יחרד חרבה ישים עצמי בסכנה כדי לאסוף ממון
 ומת בלא עת וכן אם יהיה כשל ולא יתעסק ימור
 ברעב ופי' בלא עתך עת הקצוב לאדם לימי חייו ברוב
 וחס שבעים או שמונים וכן מדוד באחלי רשע . תליס
 עסק העולם וחדתו " **רשף** ויצא רשף לרגליו " וישעיה
רשף רשפי אש . סיר
 חכקק . בשש נקדות
 הפא דנושה רשפי קשת " תליס " הפארפא ובני רשף
 ינביהו עוף " חנוך . ענין הכל גחלים ופי' ובני רשף הם
 הניצוצות ולחומי רשף דבר פי' אבול חולי החמימות
 שחוא כרשף שמה שבר רשפי קשת הפארפא הם
 כוזלי החצים ודמה אותם לרשף מפני שהם מתלחמים
 כמו שדמה אותם במקומות אחרים ללחב ולברק ולהב
 חרב וברק חנית להבת חניתו " **רשת** רשת הכינו
 לפעמי . תליס בשיש נקדות
 עליך את רשת . יחוקל . במשבו ברשתו תליס ידוע
 מעשה רשת נחשת שנות עשוי כמעשה רשת נקוב
רתת כדבר אפרים רחת הנסע תרגום יאחזימו
 רעד אחותנו רתותא ופי' בדבר ירבעם שהוא
 מאפרים דבר העגלים רעד גדול נשיא בישראל
רתח רתח רתחיה יחוקל ושלא נזכר פעלו ממנו
 מעי רתחו ולא דמו וכבר אחר ירתח כסיר
 מצולה חנוך ענין הרתיחה ידוע " **רתם** רתח
 רתם מלכיס גחלי רתמים תליס ושרש
 רתמים לחם חנוך בסומן בקר בקרים ינשרת
 בלעז ונחלתו חמה מאד רתם המרכבה לרכש מיכה
 כמו אסוד כענין ויאר את רכבו " **רתק** ורתקות
 כסף צורף ישעיה ומסקל אחר עשה ורתק
 יחוקל בחלם וקברו בשדק ויעבר ברתוקי זהב מלמי
 פי' שרשרות ושלא נזכר פעלו ממנו מהדגיש רתנו
 בזקים נחם כלום אסרוב שלשאות של ברזל וכן
 נפעל מזה בהפך כי הוא תרת חרבר וכריתתו כמו

שאנחנו עושי' שהניח אשתו ובעל הגר שפחתו אעפ"י
 ששאר רוח לו והיה נביא והנביא היה עונה להם ומח
 האחד מבקש זרע אלהים כלומר כשבעל הגר לא עשה
 אלא לבקש זרע יי לפי שלא היה לו זרע מסרה ואעפ"י
 כן לא בגד באשתו כי ברצונה ובמצותה עשה אבל
 אתם תשמרו ברוחכם ולא יבגוד אחד מכם באשתו
 להניחה ולבעול בת אל גבר ויש לפרש מזה שם ושאר
 תנין ונכד יסעיהו והוא חבן שנשאר אחריו וע"א אם
 יבין שאר לעמו יומטד עליהם כעפר שאר תלויס
 ואשר אכלו שאר עמי מיכה כבלות בשדך ושארך
 משלי בלה שאר ולבבו תלויס חמסי ושאר על
 בבל ירמיהו לל חמסי שלקח ממנו ושאר שערך
 וירדה בי בפרך עד שבלה בשדך דמי ל' ושבו כשדים
 חדרונים שחרגו גחל עורם מעליהם ושארם מעל
 עצמותם מיכה ענין הכל בשדך ומזה קראו לקרובי
 האדם שאר ואמר איש איש אל כל שאר בשדך יקל
 ובקמץ שם ושאר ומ' א' שארה הנה ויקרא והוא שם
 כלל כאלו אמר בשדך אחד הנה ולפי שקרובי האדם
 כבשדך כמו שנא' אך עצמי ובשרי אתה ומבשדך לא
 תתעלם לפיכך נקראו שאר וי' מזה נשאר מעל כלום
 תשובותיכם מיוחסות הן אל המעל ונא עוד הלשון הזה
 על כל מזון סתם שארה כסותה ועונתה סמלת כמו
 שאמר חתרנו זיונה ועא ברוך טנאך ומשארך דברי
 זבתנודך ובמשארותך היא הערברך שלשון ברו
 העיסה אבל משארותם צרורות כשמלתם סמנת היא
 העיסה עצמה האפשר שנקראת כן לענין מזון כי הלחם
 הוא עקר מזון האדם שאר כי כל שאר וכל דבש
 יקרא שאר לא ימצא בבתים סמנת היא
 המחמצת סממנין בו העיסה שאר שאת א
 ספחת ויקרא הביאו ליזנה שרש בפני עצמו
 על מסקל זאב שאר וכבר כתבנוהו בשרש נשא כי
 הוא סקל המלה באמת שבב כי שבבים היה עגל
 שומרון הנטע ואמר בו התרגום ארי לנסרי
 לחץ כלום משובר ומחוקך יהיה וכן בדברי הל בענין
 הזה כי היכי דלמשה שיבא מכשורה פירוש חתיכה
 מחקודה וכן אמרו וישב משה את דברי העם סמנת
 ויגר משה את דברי העם בתחלה פירש עונשה של
 תורה דכתי' וישב משה דברי' שם שבבין לבו של אדם
 פי' שם שבבין ויתכן להיות מהשרש הזה חזקין חזק
 ושובבתך ונתתי אהים בלחץך ושובבתך וששאתי
 משוכבת מחרב יחזקל ול יונה פי' כי שבבים יהיה
 ענין גרוש כלומר גרוש יהיה ומועתה ממקומו וחבנים
 בענין זה הרים שוכבים ירמי' כל אל חדר גרסום
 וכן ושובבתך וששאתך אך לשוכב שדינו חלק הוא
 בענין משרש שוכב ומענינו אעפ"י שחביאוד ל' יונת ו'

יהודה בזה השרש וכן יתכן להיות משוכבת משרש
 שוכב ומענינו וכן ת' רתבו עמא מקשולי חרבא שכיב
 אשו ליונ' כמו שביבין דינור וי' מזה כי שבבים
 יהיה כמו שביבים וכתב אאול מזה להשיב בחמה אפו
 יסעי' יבסק לחסב מן סבב כי הצרי והחרק קרובים ופי'
 להבעוד בחמה אפו ונערתו בלהבי אש ואחריו אמ' כי
 באש יגשפט כי בכל מקום תמצא השבת אף לשבח
 ולרצון וכאן לכעס ולחמה על כן יתכן לשון הבערה
 כמו כי יבער כמעט אפו שבה אשר שבה ישמעל
 ירמיהו וישב ממנו שבי והצתי אש בבתי
 אלהי מצרים ושרפם ושכס ירמיהו ושבת שביו
 דברים ושבה שביך מופט' שביג לשוביהם יסעי'
 ביום שבות זרים חילו ענכיה כשבויות חרב ראש'
 והתאר לנקבה שביה בת ציון יסעי' ויאמר ממני
 לחד שבי בפלס עני וחסם גם שבי צדוק קומי שבי
 ירושלים יסעי' וי' מענין ישב קומי תובי בבירת
 יקרוך ירושלים את השבי ואת המלקוח כמלך ושבת
 שבי ובטגל ושבה שביך ומא וראית בשביה דברי'
 החיבו השבית ד' ו' א' ובנותיו בשבית כמלכר
 שובה י' את שביתנו תלויס והקיבוץ ושבו שבתך
 כתוכמה יחזקל ובשדך ושבי יי אלהיך את שבות
 דברים שבות אהיל יעקב ירמיהו והקבוץ בשוכי
 את שבותיכם צפניה והנפעל כי גשבה אזיר ראש'
 ונשיקם ובניהם נשבו סמול ענינם ירזע ומהשרש
 הזה לשם שבו סמנת והיא מחאבנים הקירות ונקראו
 בערבי אל סבג שבח ישב מעשיך שפת
 ישבחונך שבחי ירושלים והחפתעל
 לחשתבח בתחלתך ירזע וע' א' בשוא גליו אתרה
 תשבתי תלויס וחכם באחר ישבחה מפלי וכבר
 אור בענין הזה משיבו שאן ימים תלויס ענין הכל
 החשק והצחה שבט לשבת ולמשפחה יסופטי
 בחמש נקודות שש עלו שבטים שבט
 יח תלויס בכל שבטי בנימין סופטיס את מצויס
 פנת שבטיה יסעי' ענינם משפחה אך השבט גדול
 מהמשפחה כמו שאמר משפחת שבטי בנימין סמול
 וכמו שאמר ויקרב את ישראל לשבטי יקמט ואר
 כן ויקרב את שבטי יהודה למשפחות ויהיה יכט כלל
 לכל השבטים וישראל נחלתו ירמיהו כי יכה איש
 את עברו או את אמתו בשבט סמנת תרועם בשבט
 ברזל ופקדתי בשבט פשעם תלויס שבט מוכר
 ידתי קנח ממנו מפלי הוא מטה וכן נקראת המשפחה
 מטה כמו שכתבנו בשרש נטה כי המשפחה שבט
 ומטה כל אחד לחברו מבני המשפחה וכן אס לשבט
 אס לארצו ליונ' רוצר לומר פעמים יבא המטר
 לשבט ולמטר בעולם שיטטוף יט ב

ישאל באבל "סמול" אלה חרומי להם בענין שאלת
חרברים ובענין שאלה ובקשה והוא קשור עם שם
שאל ממני ואתנה גרים נחלתך. תלים. שאלו מיד מסר
זכריה. כי מיי שאלתיהו. סמול. ומה שאמרה הגה
וגם אנכי השאלתיהו "סמול. כלו החזרתי לי הבקשה
ופי תחת השאלה אשר שאל ליי מפרשים בו לשון
מתנה כמו המתנה אשר נתן ליי וכן הוא שאל ליי
כמו נתון. אופי הוא שהיה שאלו הוא ליי ואפס כמו
הם ענין בקשה אשר לא ידעתי ישאלוני "תל" כלו
ישאלו ממני ממך שלא ידעתי כמו שאמר יקדמון עדי
חמס. והנפעל ולקץ ימים נשאלתי מן המלך "נחמה
כלומר שאלני שאלך אליו והכבוד הדרוש ונוע ינועו
בניו ושאלו "תלים" והשם שאלה אחת קשנה מלכ
וחכרו האלף גם מהמכתב והישלה תנועה על חשק
ולוי ישראל יתן את שלתיך. סמול. היה ראוי שלתיך
אי משפטו שאלתיך בכגול חשק ושוא וסגול האלף
מנוחת מי יתן תבא שלתיך חינוך ובהעדר הלאף הושב
הסגול לקמץ קטן מפני דגה הגסתר שבין חשי' והלמד
ומא ימלא י כל משאלותיך. תלים. ובענין שאלת
חפץ או כל דבר שאלת וחרוזת וכי ישאל איש מעם
רעהו "ושאלה אשה משכנתה" וישאלו איש מאת
רעהו "סמול" והוא שאל "מלכוס" והפעל הכבוד
ישאלים "סמול" לשון השואל והמשאל במשנה
ודבה בענין השאלת חפץ ועא שאו ועוצר רחם מעלי
משאול תחתית "תלים" שאל מתחת רגוזו לוי יסעי
וגזכר באותו הפכו בלשון זכר שאמר על השאל
עוד הקים. כי ארד אל בני אבל שאלה "בתקנות
שאלו אברון" מעלי בצאן לשאל שחו. תל עינים
הקבר אלהים יפדה גפשי מיד שאל "תלים" פי שלא
תבלה בכלות הגוף ברדתו לשאל לא תדבק בעליונים
וחו כי יקחני סלה" **שאן** הפעל חוץ נמצא כפול
הלמד שאן מואב **מנעודיו** ושקט ושאגן
ירמיה. ושאגן מפחד רעה "מעלי" כל אלה והארבעה
פעלים עוברים כי הם פתוחים וגם פא הפעל פתח "יחד
אסירים שאגנו. חינוך" ואמר גם כן מבלי חפסק בקמ'
הגון מפני שוא האלף "והתאר לעשות שאגן. חינוך
קבץ הגון וכן נוח שאגן "ימעי" והקבוצ ברגש
השאגים בציון. עמוס" ובמנוחה שאגנות "נשים
שאגנות" ושאגנך עלה באוני "ימעי" כתבנו בשל
שאה כל של אגן ושלו" חינוך" הלמד נוספת או היא
כלה מורכבת מן שלו ושאגן והוא תכין ענין וכל
חשקט ושלה **שאן** שאפה רוח "שאפו רוח כתני
ירמיה היא הדירה ומשיכת האוד אל האף וכן
במשיכת האוד אל הפה פי פיערתי ואשאפה" תלים
וכן בענין החזק על ררך הפלגה ושאף צמיש חלום. חינוך

כי שאפני אנוש "שאפו צורדי" תלים "השואפים על
עפר ארץ" השואפים אביון "עמוס. ורף שואפי סלח
תלים" אשם ואשאף יחד "יסעי" שמות ושואף אתכי
יחוקל "כלם ענין בליעה ובענין ההבטה והציפוי
כעבר ישאף על "אל תשאף הלילה. חנוכה. שואף
זרח הוא שם. קהלת. ותכן להיות כמו אלה שאפה
רוח ויחיה פי רוח עבר ופאה וכ ל אלו הענינים אשר
בוה חסדש קרובים ללשון הבטה וכונה אל הדבר.
שאן עוד שאר הקטן "סמול" והנפעל ואם מעש
נשאר בשנים. ויקרא. נשאר בעיד שמה יסעי
נשאר מעל. חינוך "וכל הנשאר מכל המקומות יעור
קשר מם מכל דבק עמשי שאותו אנשי מקומי לא עם
הנשאר כי אין קשרו כי אם בבית הישאר שני אנשים
במדבר" והעם הנשאר "מלכוס" ונאשאר אני יחוקל
כמו ונשאר. וכבר כתבנו הקדוקו בחלק הראשון מזה
הספר "והכבוד הוא השאר שרד" ימעי. תשאף
מאה "עמוס. והשם שארית ישראל "נפכים" וחרוז
האלף גם מהמכתב עם כל שרית ישראל לב אחד
לחמליך את דוד "ד' ה' " ותכן להיות מזה אם לא
שריתך לטיב "ירמיה" וכן אמר חתרגו אם לא סופך
יהא לטב והיה ראוי שאריתך יבא ותני בחוק של
במנוג ובמנוחו בחוק התיו וחפוצותיכם ונפלתם ככלי
חמדה ודונש כתבו מן משריקשרי ושריתך היה דגו
לול וריש כמו צויתך עניתך וענינו כמו פתח חזק
ופי הפסוק כן הוא אומר לו היסם ית לנביא אם לא
אפתח אותך ממאסרך ואפגיע כך בעת צרום של
ישראל את חייב כי הוא יפגע כך לשבת בארץ או
ללכת עמו ולהיות שם בכבוד. והוא מה שאמר רב
הטבחים לירמיהו הגה פתחתך חיוס מן האזיקים אם
שוב בעיניך לכא אתי בכל ואם רע בענין חזל ראה כל
הארץ לפניך וגו' והפסוק האחר אומר ועודנו לא ישוב
ועדיין לא שב ירמיהו תשובה לרב הטבחים מתבלבו
אם ללכת אם להשאר. והוא הבין בו שהיה דעתו
להשא' ואמ' לו לך ושובה ל גדליהו וגו' ולזה הפי' יהיה
ישוב פעל יוצא יל ועודנו לא ישוב במשפטו עומד
ונכתבו עיד בשדש שוב ומ' א שאר ישיב שאר יעקב
יסעי" ותכן לפרש ושאר רוח לו "מלכוס" בענין
היתרון והמעלה כי יתר ושאר ענין אחד וכמו שבשל
יתר יש מעלה ויתרון כן בשדש שאר ויהיה ושאר רוח
פמנו ופי' ולא אחד עשה אכרם שהיה אחד ואב לבני
אחריו באמונתו לא עשה כמו שאתם עושים כי לא
רדף אחרי התאה ולא בעל אפי' בבשר לו אלא שהיה
מבקש לחסוד דע אלהים. וארני אבי עליה השלום
פי' כי ולא אחד עשה הוא דברי העם לנביא ותא דוד
תמחה אכרם אבניו שהיה אחד לא עשה כן כמו

בפלאם השכני באהלים כילא נכנה בנין הקל ממני
וחפעל הכבד ממנו וחשביע רבהן כפוף ואשביעך
בי" וישיבני ארזני כראצית ובשם אלהיהם לא
תזכרו ולא תשביעו יתענה פ" לא תשביעו איש
את חברו או אפי' הגוי כמו שפרשו ר"ל ולא ישמע על
פיד" שבע ואבל ושבע ודשן ואבלת ושבעת
דברים דוד וקן ושבע ימים" ד"ה" אתה
תאכל ולא תשבע מיכה" לשתות ולא ישבעו
עמוס" ובבקר תשבעו לחם" טמנת" פן תשבענו
והקאתו" ל"ל פן תשבע ממנו" ובן ושבעהם אותו
ממנו לא תשבע עין לדאות" קהלת" שאולו אברון
לא תשבענה" מודכיו ישבע סוף לב" וממועצותיה
ישבעו" משלי שבעה ברעות נפשי בירב שבענו בוז
קלס" ויבע בדרפה" מיכה" והשם אכול ולא לשבעה
חגי" לא ידעו שבעה יעעיה" מבלתי שבע יחוקל
ואכלתם לשובע" נקרא שובע שמחת את פניך" תל"ה
ואבלת עגבים כנפשו שבע" דברים" ומ' אונשכח
כל השבע כראצית" ומ' א' שבעת לחם ושלות השקט
יחוקל" החתור ושבע ילון כל יפקר רע" משלי
ושבע ימים" שבע קלון" ושבע רוגז" אינו שבעים
גלחם נשברו" טמנת" והפעל הכבד ואשביע אותם
והנאפו" ימיה" ומשביע לכל חי" תלס" ונפש נענה
תשביע יעעיה" וכבד אחד נפשם לא ישבעו יחוקל
שבענו בבקר חסדך" תל"ה" כלם עינים ידוע שבין
ושבצת הבתונת שש" מסובצים זהב"
ועסית משבצות זהב" וכתונת תשבץ" טמנת תרומ
אתו רבי פעדיה ז"ל עיון בערבי הוא מעשה הרקמה
עשוי עינים עינים" אחוגי השבץ" טמנת" כתב" ל" ונח
תפשי העיון שהקיפוהו אגשי המלחמה וסבבוהו ולא
יכול להציל מהם ויש לפרש עון השבץ לפי שהרג
כתני" ו"ת א"י אחוגי וחתא" שבין שבר"י
מטה ישעים יעעיה" ולא שבר את החמור
מלכיס" ושמה בשבר נבל יוצרים יעעיה" כאשר
ישבר את כלי הוצר ימיה" פ" כאשר ישבר איש
ועצם לא תשברו בו" טמנת" ישברו פראים צמאם
קלס" כלומר ישברו צמאם במים בשברו לכם מטה
לחם" ויקל" והשם כשבר נבל יוצרים ומשבר רוח
תילולו" יעעיה" ולא נחלו על שבר יסוף עמוס" לו
השלשתם בחמש נקודות והשאר בשש ומ' א' האנו
בשברות מתגים יחוקל" והפעל כי נשברו אגרות
מלכיס נשברו דלתות העמים יחוקל" נשברו קרית
תחו" יעעיה" אחת מהם לא נשברה" נפעל חולף
כי הוא מלעיל זכו אלהים רוח נשברה" תלס" נפעל
עומד כי הוא מלע" עת נשברת מימים בפעמקי מים
פ" עת היית נשברת שלא יצאו לך עזבוניך מיפיו כמו
שחיה כבר" כי נשברו לפניי ולפני מותו" ד"ה

ותשבר כעץ עולה" אינו" ובפתח תשבר ותשכב את
חללי חרב יחוקל" וחכד ואת כל עץ השדה שגד
טמנת" אבד ושבר בריחות" מיכה" ושבר רחשבר
מצבותיהם" דברים" ושלא מכר פעלו מהפעל
הנוסף על שבר בת עמי השברתי" ומי" כל משברין
וגליד עלי עברו" וכל משברין ענית סלה" תלס" ול
בהשבר גלי חס בעת הזעזעו ומוזע על דרך החשאלה
כי אפפוני משברו מות" טמנת" בהביאי שברד
בגוים על ארצות אשר לא ידעתם" יחוקל" פ" האנשים
השברו" והגפ" כך או פ" בהביאי באזניהם קול השבר
ושמעו" וירדפוס לפני השער ער השברים" יתענה
נקרא כן לפי שנשברו שם" משברים יתחטאו" אינו
פ" מפחד שברו יסו" וחסאם ויתורו ויחלו פני אל זמן
הענין הזה ואשבר עליו חיי" אינו" כלום ברתו ברית
וגזרתו עליו חקי שלא יעברו ונאמ' שכירה בענין הזה
כמו שנ' ברית בבר" ומן הענין הזה גזר תאגי אשבי'
ולא אוליד" יעעיה" כל' אביא האשה עד המשבר
כי באו בניס עד משבר" יעעיה" כי עת לא יעמד
במשבר בניס" יתענה" והרמז נקרא משבר על שבר
האשה היולדת וחבליה את מספר החלום ואת שברו
פ" פתרונו" כי קודם הפתרון החלום הוא כמו הרבר
הסתום והפתרון שובר אותו ומגלה אותו וענין אחר
כי יש שבר במצרים" שבר רעבון בתיכם" כראצית
בשש נקודות וישאו את שברם" פ" תבואת וכל מאכל
ואלי נאמר בזה הלשון לפי שהוא שובר הרעב וכן
אמר שבר רעבון בתיכם על דרך ישברו פראים צמאם
וקונה השבר יקרא שובר" לשבר אל יוסף" כראצית
פ" מן יוסף" או פ" וכל העם באו אל יוסף לשבר
לבו שברו ואבולו" יעעיה" בשבר אשר הם שוברים
וכן מוכר השמר וישבר למצרים" כראצית" והפעל
הכבד אבל בכסף תשבידוני" דברים" פ" תשכיר לי"
ותשכירי שבר עמוס" המשכיר לכל עמ הארץ ראש'
שבין ואחי שובר בחומת ירושלים" נמיה" ענינו
חושב" מלשון ר"ל סברא והכבד בענין אחר
לא ישברו יורדי בור אל אמתך" יעעיה" עיני כל
אליך ישברו" תלס" הלהן תשברנת" מת" והשם
שבר שברו על"י אלהיו" תלס" ענינם ריקון
שבת אין שבת נוגש" שבת מדהבה יע"י" שבת
משוש לבנו איכ" שבת וינפש" וביום השבע
תשבת" טמנת" בחלם" ושבתה הארץ" או תשבת האר'
בפתח" בלימי השמה תשבות" תשבתו שבתכם ויקל'
יום וליולת לא ישכיתו" כראצית" וישבתו של שרת
האנשים" אינו והשם כבוד לאיש שבת מרוב" משלי
בשש נקודות רק שבתו יתן יסא' שבת שבתו" טמנת
ושבת פעם היא בלשון נקבה כמו שבת היא ליי"י"
וחיה שבת הארץ לכם לאבלה" ויקרא" יש ג

הודיעם וישדות הכל ופעמים לארצו כלומר לצורף
 העולם לפי שהם עושים רצונו ולפיכך אמר לארצו
 אם לחסד ופעמים לחסד ימצאו אעפ"י שבני העולם
 חייבים ונקרא וראש וחסד של שבט כי דרך חסד
 להיות שבט בידו ועוד כי ביד שבט מוסר העם שבט
 מוסלים יסעיה. לא יסוד שבט מיוחד "כראשית".
 שבט מוסר שבט מלכותך. תלמי "ונקרא עם סופר
 שבט מוסרים בשבט סופר. מוסר "הדבר דברתי
 את אחר שבט ישראל. מונל" כלומר עם הראשים
 וחמלים וכן במס' בד' ה' את אחר שופטי ישראל.
שבך שבטים מעשה שבכה "מלכים. חחת שתך
 האלה" מונל כד' זמנים בשדש סבך ומוח
 ופלא אחיזה בער השבכה. מלכים "והוא שעושך
 בארובה או בפח מדריש שתי וערב כמעט השבכה
 קלידא בלעז. **שבלי** שבלי עולם תמיה ושבלך
 במים רבים. תלמי "הוא חדרך וממו נקרא
 חרגל או השוק שובל חספי שובל" יסעיה. כמו שא'
 גלי שוק עברי נהרות חספוד חות מפרש אותו מענין
 שכולת וצור "יסעיה. חספי שובל קלופי שכלתא
 רבוא. ואלקטח בשבלים. דת. השבליה ודקור
 כראשית. שבלי יקעד "יסעיה. וראש שכלת ימלי
 אינך. ידוע. וכתב ל' ונה מזה מה שתי שבלי חתים
 זכריה. ודמה אותם לשבלים ליקותם והיה משפטו
 שבלי בקמץ אלא שעשה בן להפריש וכן כתב מדרש
 חספי שובל חספי תלתי שערך על דרך הדמיון אל
 השפני שכלת מים. ושכלת שטפתני "תל' משכלת
 הנוד שטף חמים ומקום שנגרן חמים בכח נקרא
 שכלת לפי אמר אמר נא שכלת ויאמר שכלת טופתי
 לפי שתמקום ההוא היה שטף מים שהיו גרים שם
 חמים בכח חזיונות אתו במה שהיו בו שכלול
 תמס יחל "תלמי. תוצ שרץ הנקרא בלעז לימצא
 דאזול כל מה שכרא הקבה לא כרא דבר לבטלה ברא
 שכלול לכתית והוא שכתתין אתו ומניחן אותו על
 הכתית והיא רפואה לו ופי' כתי המכה הנקרא בלשון
 ר"ל עוד סימטא וידוע הוא "שבט חסביסים
 וחשדוניהם. יסעיה "שם לבני עשוים
 במלאכת התשבץ ואם זה בסמך חז בעדי ענינם אחר
 ואשרו חמוץ בעדי כמו בסמך או הוא שם לעדי מן
 העדים ממה שאמרו במשנה חסביים שעל השבכה.
שבע שבעה כבשים" שבע שבתות. ויקרא וביים
 השביעי. במדכ' בית השביעי ואמר לאשת
 שמשון. מופנים. אינו אומר שביעי לימי המשתת
 אבל על יום השבת הוא או ויהי רביעי לימי המשתת
 ופי' ותבך עליו שבעת ימים עד סוף שבעת הימי' הם
 שביעי לימי המשתת והם אחר שהשתדלו להוציא

הייתה שלשת ימים ולא יכלו נואשו ממנו ובשחר
 ביום ה' אמרו לאשת שמשון פתי את אשר וכאשר
 הציקתו בעביר מה שאמרו לה נשרף אותך ואת בית
 אביך כאשר דגדל לחופ' ותבך עליו שבעת הימים.
 וכבר בכתה מעצמה כל שבעת הימים להגיד לה ואין
 שביעי רביעי כלל כאשר כתב ל' ונה כי לא ימצא זה
 ההפך ולא יתכן וכן ודוד השביעי אינו כמו השמיני
 כאשר כתב ל' ונה ואעפ"י שבספר שמואל אומ' ויעבר
 ישי שבע בניו כי ירמה ש' שבעת כנים היו לו מלבד
 דוד אפשר שהיה ל' בן מאשה אחת אבל אחי דוד
 מאמו היו שבעה עמו ופי' שבעתם יחד. מונל
 ונמצא ישלם שבעתים "משלי. כפלים כמשפטו. אם
 גנב שור ושה ישלם שבעה מלבד הקרן ור"ל אפי' אם
 יענישו אותו לשלם כפלים או אם הוא עני את כל הקן
 ביתו יתן וינצל בזה אבל נראה אשה מסוף נפשו ולא
 ינצל בממונו לבן כל חותקן שבעתים יקם. כראשית
 ל' נקמות רבות יקחו ממי שדגדגו ולא ירצה לומר
 שבעתים יקם דוקא בי שבע ושבע יבוא לכך חשבון
 שאינו חשבון אלא יחד כמו על אבן אחת שבעת
 עינים "זכריה. ל' שמירות רבות זכך שבע כחשאתכם
 במדבר. שבע יפול לצדק וקם "משלי ל' פעמי' רבו
 יבואו בן בזה החשבון לפי שכ' ימי העולם שבע וחצי
 השבע. דניל "מלא שבעות זאת. כראשית חאת יאמ'
 על לאח. שלשה שבעות ימים. שבעות שבעים דניל
 בלשון נקבה שבעה שבעות. ויקרא. בשבעות ימים
 במדבר. ובשוא חסן שבעות הקות הציר ירמ' ופי'
 אצל המסוקין אתם של קציר ישמור לנו הקות הקצ'
 שלא היה יחד המסר בארץ ישראל בימי הקציר והו'
 שאמר שמואל הלא קציר חמים היום אקרא אל י' ויתן
 קולות לפיכך אמר הצנתן בשם וורה ומלקוש בערתו
 לא בימי הקצ' כי אינו עתו וכן בשוא השי' חג שבעות
 ימים מצות יאכל. יחוקל. ואינו ריבוי והוא כמו
 שבעת ימים וכן לעמות אחר החלקים כמו לעומת כי
 אין חג מצות כי אם שבעת ימים לא היום ולא לעת'
 וע' א ואשר נשבע לי "ושבע לו. כראשית. ובשמו
 תשבע. לכריס. וחשבע לשקך. תמיה. והשם כי
 השבעה הצולה. מופנים. אותך לאלה ולשבעת
 במדבר. והנחתם שמכם לשבעה לבחורי" יסעיה
 שבעת י' תהיה בין שניהם. סמות "שבעות מסורת
 אומר סלה. חכק. כלומר דשבעה שנסבעת
 לשבטים ר"מ על הברקסו שהם כמו חצים ומטות כא"ו
 ונשבעו לקיים מאמך ומפרשים מזה שבעות הקות
 קציר כלומר מה שאמר ד' ע קציר וקור וחם וקין
 וחרף ויום ולילה לא יסבותו והפעול מן הקל שבעות
 שבעות להם "יחוקל" או יהיה תאר והבין הוא זר"ל

ענינם ענין שלוח בענין ישלחו כצאן עויליהם ובעני
הזה ברבי ר' מ' א שגר היונה פ' שלוח הזנרת
הליכ זהו חס דגילו הלשון הזה בענין שלוח כמו
שאגרו שגר אחריו וזולת זה הרבה עך גם תנין
חלצו שד"א א"כ "ברכו שדים" בראשית
ושדים צומקים הנטע למען שדי נעורין ושדין
חנתקין "יחוקל בין שדי ילון" סירי שמה מעכו
שדיהן "ישו"ג יודע ויתכן להיות שדשו שדה
בפלים אב אחתיו ופ' ברכות שדים וחס ברכות
שמים וארץ כי השמים כחוציאם חמט כמו השדים
וחארץ כחוציאם הפירות כמו חרס ואאל פ' שדים
המינקת וחס האם חבר אחרי בן ברכות אביך כי
שלשה אלו מבייני לילד האב והאם וחמטקת ולפי
דעתי כי הוא ברכת הבנים ותולדים הפך חס משביל
ושדים צומקים וע' א' בחנו לשדים "דברים" ידוע
שדך ושדדו את נאון מצרים "יחוקל" הוי
שדד ואתה לא שדד "יעניה" ושדדו את
בני קדם "ירמיה חטף בפלים חרבו מאד לשדד את
כל פלשתים" ירמיה "ישוד צהרים" תלום "והשדק
תחת חלם זאב חרבות ישדד" ירמיה "כא שלם
ונקדד כמו שיהיה בחסרון הכל כי נקוד השלם הוא
ישדד בפלים ישדד ויתכן היותו מבנין פעל הכבד
הדומה למחובע וסוף בגדים ישדד "משלי" וחשם
שד ושבר "יעניה" והתאר המבליג שד על עז עמו'
בפלים לחס חס מעולתם גל א"י "הצפעל שדד
נשדדו" מיכה "והשדק תחת חלם ול' יונה כתב בו
טעם אחר להיות ענינו נשדד ממנו כמו בני יצאנו
שענינו יצא ממנו והפעל הכבד משדד אב אל תשדד
רבצו "משלי" וכבר אחר ישדד מצבותם" הנטע
ושלא נזכר פעלו מהדגוש שדד ער מאב "יעניה
שדדד ע"י רמ"י "בשדק שדדד נחמה" כחם בקמץ
חטף פתאם שדדד אהלי ירמיה "בשדק ושלא נזכר
פעלו מהדגוש בדתים שדדד תוסד" יעניה" הוא
כתוב בו עס הדגש ובל מבצריך יוסד הנטע ענינם
יודע ול' יהודה הביא בענין זה נחפך לשדי" תלום
וכבר כתבנו שחלמר שרשית "וכן לשד חסמן
כמלכר" וטוב הוא שיהיו מזה השרש וחלמר בהם
ניספת והיו מענין ושד מלכים תינקי" כי אפס המץ
כלה שד" מסד תנחומיה "יעניה" שהם ענין לחות
ורשנות וחגסין כי שדים עזר מזה חסם ויאמר שד
בחלם ושד בפתח והענין אחר ובעבור זה סמך לו
היניקה ואמר כי שד מלכים תינקי ונקרא בן לפי
שיש בהם לחות ורשנות וכן כתב ל' יונה וכן יש לפר'
כלה שד מהענין הראשון והוא תאר כמו המבליג
שד על עז כלומר אפס חמטקת והשודד והדומם תמו

מן הארץ המדיעים לישראל ויתכן לפרש יגולו מסד
יתום "איננו" מענין ושד מלכים תינקי כ' זמ' יגולוהו
מתענגיו או היותו כמו שד שדים כלומר יגולו אורחו
מש"א אמו ושדיו ושד מלכים דוכים בענין לא
בשד ש' יש לפרש יגולו מסד מהענין הראשון כלומר
מחב שד שעושים יגולו אפ' היתום ואאל פ' כי אחר
שגולו היתום ויניחיהו לא יוכל אדם לשדד אותו כי
כל אשר היה לו גולו הם ומן השרש הזה אני אל שדי
בראשית "שענינו תקיף ומנצח כענין שודד ודדד
בשדי תמורת אות הכלל וכן היות שדי בצריך "איננו
ופ' כי אל שדי יהיה מבצריך ותקפך ופ' חגיד כי
היות שדי בצריך איננו השם הנכבד רק הוא תאר
לחב כי פ' בצריך זהבך כמו שכתבנו בשדשו ואמר
שדיה תקיף זהבך כמו שאמר וכסף תועפות לך וכן
בקול מים רבים בקול שדי "יחוקל" כלומר בקול חזק
ותקף זכן כשד משדי יבא "יעניה" כלומר כשוד
שיבא מהק ותקיף "ול' יונה כתב בן כי שדי תאר
למטק כי אצלו שדי גדול ונכבד ופ' שדי בצריך
שיהיה הנקד גדול ועצום ומן השרש הזה והענין הזה
שדה ושדות "קהלת" פ' כבדה וכבדות יש מפרש
אותם כלי זמר ועוד מפרשים נשים יפות תאר לקוחות
במלחמה וענין שדודה ושדות אכל להיותם כלי
זמר הוא חבין וכן אמר ח'ל מאי שדה ושדות הבא
תרגמו שדה ושדותין ופ' בו הגאונים שדוד כלי לניצון
המוסיקו היה נמצא בזמן שבית המקדש קיים
שדד יפתח ושדד ארמתו "יעניה" ישדד לו
יעקב "הנטע" הם מענין שדה וענינם הליכת
החודש בשדה אחר ורישתו לכתוש הרגבים "אפס
ישדד עמקים אחר" "איננו" רוצה לומר לחודש בו
שדות העמקים "וכן מה שדד הזה והענין הזה ועסק
השדים" בראשית "וכן דעת המחננים ומישר הקליא
שדה ושדה לא קנינו" עורא "אל שדה שוב אל
מים רבים הוא שתולח" יחוקל" בשדה
ובכרם "דברים" לשוח בשדה ראשית "וזמנת שדה
ותקחו "משלי" ושדה מרש ערידם לא ימכר
מיקל "את שדי אשר בענתות" ירמיה "אל ביתה ואל
שדה" והקבוץ ענתות לך אל שדך "מלכים" על
שדה חומר "יעניה" שדיגו יחלק "מיכה" ובלשון
נקבות שדות בכסף יקנו "ירמיה" ואת שדותיכם
ואת מרמיכם "עמואל" ומחפכה תחא לחד כראית
בחרבה מקומות מתגובות שדי "איכה" ועלו שדי
תליש "אלה שדות חזריעה" כריה שדה אשר ברכו"
בראשית "וישמעו כל שדי החיילים אשר" בשדה
ירמיה "אלה ענינם מברכות ונאמר גם כן על הארצות
ויבדח ועקב שדה ארם הנטע כמו ארץ ארם וכמחו

2

תפעם בלשון זכר שומר שבת מחללו יטעיה ועלך
שבת בשבתו נמלך כמו חדש בחדשו דבר יום
ביומו והקבץ בלשון נקבת שבע שבתות מלבד
שבתות יי"ש שבע שבתות שנים א"א לא שבתות
בשבתותיכם ויקרא ופי' שבע שבתות שבע שבועות
ימים וכן עד מספרת השבת השביעי ויקרא מספרת
השבוע השביעי ואמר השבוע בזה הלשון כי בכל
שבוע שבת לפי אמר תמימות תהינה הוא ארבעים
ותשעה ימים כי יכול להיות שבע שבתות שלא יהיו
ביום שבע שבועות ימים לפיכך אמר תמימות תהינה
וחל לדשו בו ע"א למה אמר תמימות זה הוא הנכון
לפי פשט הפסוק וכן פי' בשמיטת השנים שיהיה כל
שנת השמיטה מחם שבת וכן אמר שבע שבתות שנים
יכול להיות שלא יהיה בהן תשע וארבעים שנה לפיכך
אמר ופרש שבע שנים שבע עמית וחשם במ"א רחב
הם שבת יטעיה ופי' הפסוק ומצרים חבל הדיק
יעזוב על כן קראתי לזאת פי' קראתי לזאת ירושלים
והשבת להיתה נעזרת במצרים והיו רחב וחזק להם
הם שבת בלומר ישבתו הפסקו מלעזרם וכוונתו
פי' אז שבת מזה כשרש יושב וי' יונה פי' מזה הענין
שרש יוסדפו בשבת פמול כלום בכליין חרף עד
אשר לא יבאר להם זכר וכן פי' מזה שבת חסם עמוס
וכבר פירשתם כשרש יושב וחנפעל ונשבת נאון
עזו יחוקל וחכבד אשר לא השבית לך גואל יונת
וחשבית את חכמים מלכים וחשבתו חיה רעה
ויקרא אשכיתיהם יגוש זכרים זכרים תשכיתו
שאר מבתים שנות החביתו מפני את קרוש
ישראל יטעיה וחשם שחקו על משבתיה איכה
כלם ענין הבטלה וחפסק הדבר שגן על שגתו
אשר שגן ויקרא כי שגתה היא בשגת שיוצא
קהלת וחשה עוד מזה אתי תלין משונתי איכה
וזנה תמורת את הבפל ענינם ידוע שגא משגיא
למים ויבדו וקאל שגיאלא מדע שדי
לא מצאנו שגיאל כח איכה ענין רבו בענין שנה
בחא ופי' שדי לא מצאנו שגיאל כח אעפ"י שלא
מצאנו שגיאל כח ושגיאל משפט ורב צדקה ולא
יענה מלכו כי אם מחסרן המקבל כן פי' לאברהם
אכן עזרא וי' שדי שחוא שגיאל כח לא מצאנו
כלל לא חשגנו כח מעשי אבל זה נדע כי מי שיש בו
משפט ורב צדקה לא יענה אותו חשם שגב אשר
שגבה ממנו זכרים וקודים שגבו ישע איכה
פי' שגבו בישע וחנפעל כי נשגב שמו לבדו נשגבה
לא אוכל לה תלים היטה נשגבה יטעיה וחכבד
הן אל ישגיב בכחו איכה וחשם משגב לעתות בצדו
תלים משגבי ומטוי פמול וחכבד אחר השגב

וי את צדי רצין יטעיה ושגב אביון ישגבך שם
לחי יעקב ממתקוממי תשגבני אשגבוהו כי ידע שמי
הלם ושל אגזכר פעלו ממנו ובוטח ביי ושגב ממלי
פלים ענין חדומות שגה ומה שגתי הבינו לי
איכא ואם כל עדר ישראל ישגו ויקרא
מאיש שגה ומפתי יחוקל לשנות מאמרי דעת
ממלי וחשם שגיאת מי יבין תלים בחילוף והא
למר הפעל באף ומ"א משגח הוא גראשית והפעל
הכבר משגח עור בדרך זכרים משגח ישרים
בדרך רע וי' יחזק שם בענין אחר באהבתה תשגה
תמיד ממלי וי' אפ"י משח ול פרשו בפי' משלי
בענין זה כלל תחשב כשוגח אם תמיד רחוק עסק
באהבתה וכל סכן בזולתה וזהו שאמרו ר"ל באשתו
אמר קל וחומר באסת חברו כי המרבה באהבת
אשתו ומסיח עמה יותר מדאי הוא שוגח בעבוד
שאוהבת האשה תמיד האדם מעבודת השם וכן למה
תשגה בני בודה וי' יונה הרחיק ענין באהבתה תשגה
תמיד מענין זה מאד לפי שבעיניו ענין הפסוק על עני'
החכמה והנכון כי ענין הפסוק מדבר על אשתו כמו
שאמר למעלה שחה מים מבורך יפוצי מעינותיך
חוצה יהיו לך לבדך ואעפ"י שעל ררך המשל יחכן
שירבה על החכמה המליצה היא על אשת האדם
וזכות המדבר לשני הענינים ואם כן הטוב והישר
שתחיה תשגה תמיד בענין שגח כמו שפירשנו וי'
יונה שם באהבתה תשגה תמיד בענין שמה וערבות
כמו שנין לדוד תלים על שגינות חכקוק או
בענין התעסקות באהבתה מאהוב זולתה ומה הענין
כל שגח בולא יחכם ממלי וכתב ליונה בש"ז
יחידה בן קריש כי הוא שמע אלוד הדני אומר יש לי
שגיה בענין יש לי עסק שגחה ואזרחתיך ישגה מאד
ובאלף מקום הא ישגח איו בלי מים איכה
והפעל חכבד ושלו עולם השגו חיל תלים ובזבבל
הפא והעין ביום נשעך תשגשגי יטעיה ענין גדול
ודבי שגח ממכון שבתו השגח תלים ראיד
אליד ישגחו יטעיה משגיח מן החלונות
סיד ענין ההבטח בהתכונות שגל נצבחה שגל
למינך תלים והשגל יושבת אצל ינמ"י
נקראת כן האשה על דרך המשכב כמו שחוא בכחוב
ישכבנה ישגלנה זכרים והנשים תשכבנה תשגלנה
זכרים איפה לא שכבת לא שגלת ימיה שגעי
וחיה משגע זכרים איש משגע ומתנבא
ימיה חסר משגעים אני פמול וחשם בשגעון
ובעוזון זכרים וההפעל איש משתגע להשתגע
על פמול ענינו ידוע שגך שגך אלפיך זכרים
ומ"א וכל פשר שגר בהמת ממנה בששגדות

והוא יתקן מלכיס" בלמען השקטת הנחה כאשר כתבם
והודו ח' ימה תפס עליו ואם כי מה ענין שיסק שז
בגלות ואין זו סברא נכונה כי הנביא אמר שישיש
הגלות ויניחום מצרתם וזה לא יתכן זולת שישישם
אל מקומם כי הנולה סא צול לא יסקוט ואפי' יהיה
שם בתענינים גדולי ומה שכתב ליהודת הוא הנכון
שיחיד ב' פעלי הקל מהענין הראשון פעלים עומדים
ואין אחד מהם יוצא ואין טענה מבסובני" וחוקל
הנה על שפת הנחל עץ רב מאד כמו שכתב ל' יונה
שגם הוא פעל עומד ואעפי' שנאמר רכיני בנין חר
ואין כן המונח אלא בבינו הנחל המחובר אל מקור
הפעל כמו הלחצני אתה אומר אל תאצו לחטמי
וחרומים להם ואין כן דמנת בבינו הפעל המחובר
אל מקור הפעל בעצמו כי אם ביד לבדה כמו ודברי
אותך בשלחי את חצי הרעב כאמרי לדשע וחרומת
לחם וזיה לו לחמר לפי סברת ל' יונה בסובני ואין זו
טענה כי הנה טעמו תכריע קמי תחתני כמו תחרתי
ובכיני הפועל עם מקור הפועל ביד לבדה כי מאן
" לתתי לא אבחיבמי לבלתי עצבי שבי כלחם דיקס
פ' עם כלחם ועודנו לא ישוב ושוכה אל גרלותו
ירמיה" הוא מענין הראשון פ' ועוד דמיה לא אמר
כי דעתו שישוב והוא רב מכוחם תבן כידעתו כן
ואמר לו לך ושובה ומהענין השני עוד שוכה י"
רבבות אלפי ישראל" נמדבר" ואשר הם עומדים
ואתה באלהך תשוב ישובי שכי בצל" גטע
בשבתו במחנים" ממול" ואעפי' שכתבנו בו טעם
אחד בשדש ישב והסם בשוכה ונחת תושעון" יפע
זמח עוד אכ תשוב ישראל נאם י" אלי תשוב ירמיה
חשני הוא מהענין הח' ויש לפרש מזה נפשי ישוב
בלומר יניחנה וישקטנה וכן ושבתו בבית יתקליס
ויתבן גם כן ושבתו מהענין הראשון ואמר ושבתו
בהתמדת חליפתו שם פעם אחר פעם וכן שוכה מול
את בני ישראל שנית" יהושע" פעם אחד פעם עד
שימלו כלם וים מזה כי משוכה פתח תודגם" ממלי
כמו שאמר ושלות כסלים תאבדם ואח"ל כתב שוכה
י רבבות אלפי ישראל" מהענין הראשון כהרגומו
חוב" שרי ביקרך ופ' כי אותן שלשה ימים שחלך
הארון לפניכם כאשר תציאוהו מן המצנה אמ' משח
קומה וי ופרצו אויבך וכשוף שלשת ימים שחור
לסקימו בתוך המצנה כי שם היה מסע תמיד כמו
שאמר ונסע אח"ל מועד בתוך המצנה אמר בסובני
שוכה" רבבות אלפי ישראל כלומר עם רבבות לפי
וישראל שוב ולך עמכם כאשר בתחלה וענין שלישי
תיסדר יעתך ומסוכותיך תוכיחוך ירמיה" תלואי
למסוכתי יהושע" פ' בעבר המסוכה שעשין עג

והוא יתקן מלכיס" בלמען השקטת הנחה כאשר כתבם
למסוכתי איננה סימן הפועל יכן ושמתים בבירת
תפלתו ובכר כתבתם בחלף הרקדוק" כי מסוכות
פתיים תהרגם מסוכה נצחת" אלה שמות" והתאר
שוכה מסוכות ישראל ירמיה" וכן בזה המשק האר
פנחו העין ועניים מרודים תאמר לנקבה ממנו מחרה
בפלס מסוכה והפעל הכבד ממנו מדוע שוכה הצם
הזה" ירמיה" והוצא לש" ישי חמתך ודעתך יהיא
שוכהתך והתאר וילך שוכב ירמיה" שוכה בני
שוכבם" כלם ענין המרד וים מזה כי אחרי שוכה
נחתו" ירמיה" שוב זנתי ושבתו ממול
והתאר גם שכ גם ישיש בנו" אינכ" והסם
ביקמו עיניו משיבו" מלכיס" וכחא הנקבה גם שיבה
ורקח בו" יהושע" השיבה היא יותר מהקנה כמו
שאמר במסנה בן ששים לוקנה בן שבעים לשיבה
וכן דעת הפסוק ושבתו אחרי זקנתי שוך ושרת
אוחם בשיר" רכיס" על שדפו עצמו מלך
אדם לשיד עימוס" פ' כמו ששורפין השיד על
דרך והיו עמים מסרפות שיד ירמיה" ועוד פירש
בו ששד קירות ביתו בהם והו פירוש לשיד שנתן
אפרים במקום השיד וזה על דרך הנקמה והבזוז
ידוע" וכן תי' על דאוקד גרמי מלכא דארוס ושדיתו
בגודא בביתו ויש מפר שים מזה ועמק השדים כרמס"
וחדגש תמורת חנח כמו ופשוטי צצים ומפרשים עוד
מזה ותסם בסר רגלי" אינכ" ואעפי' שכתוב בספר
וכבר פרשנוהו באות הסמר שוך ואל מי תדמיני
ואשוח ירמיה" פן תשח לו אתה" ממלי
בלומר תהיה כמוהו בשוויו וערכו וכל הפעיר לא ישור
בה" ממלי" אין חצר שוח בנוק המלך" אסתי" בלו
לא ישוח חצר בכל כסף וחב שישי לו לא ישוח בנוק
שיגא ומלך ביהודים אם יאבדם והפעל הכבד למו
תדמיני ותשוח" ירמיה" מה אשוח לך" אינכ"
ובכר ארד הלא אם שוח פגיה" ירמיה" כלם בענין
עוד דמיון אנמיטשו בלעז הלא אם שורה פגיה
שישחה פני הארמה שיהיו דומים וישום שלא היא
הנה תל וחנה חרף והנפעל עם החתפעל ואשוח
מדינים נשתוח" ממלי" פ' אשת מדינים נשתוח
עם דלה שודד ביום סגור כי חולף שודד מבצנים
וחמפר בחרף ואין לבעל הבית מנוחה כן מו שיש
לו אשת מדינים כי תרלב עמו בבית השמע בחרף
מדינים עליה רבוים דעים ופרש מזה הענין אמר
יאמן בשו נתעה" אינכ" כלומר כי חתעה לא יאמן
בדבר השמה והכבן אן ישיש חסדא שחיא השקר
תמורתו וכו' יאמן ואעפי' שיש פפרים שפרוה
מבחוץ במקום ח' באלף זהו ענינו כמון שח' זע

לגוד בשדה מאב"י מת • בשדה פלשתים • סמול
שום ומסדמות עמורה • דברים • כמו גפנים
 וכן כי שדמות חשבון אמלל • גפן • ושדמות
 לא עשה אבל • חכקוק • ואפשר שיהיה זה ענין
 שדה זרע כי כבר זכר ואין יכול בגפני אבל בשדמות
 קדרון • מלכיס • אמר בו התרגום בגחלא דקדרון
 וכן יחיה פירושו וכל השדמות עד נחל קדרון • ירמיה
 אעפ"י שיש בו תרגום אחר אך ושדמה לפני קמה •
 ועפ"י • כמו ושדפה מעני שדפון והמס הפאטמוצא
 אחר וכן אמר במלכיס במקומו ושדפה לפני קמה •
שדף בשדפון ובירקן • דברים • ושדופות קדים
 בראשית • הוא לקוח הודיע מרוב קדים תבגס
 בשבולים עד שלא נשלם בישולם ולא גמלו החו
 שאמר ושדפה לפני קמה • שרש היותו קמה כי כאשר
 נגמר הקרא קמה **שדף** ושדחת בארזים • מלכיס
 כבר זכרנוהו בשער הסמך **שה** אלחים
 היא לו חסה • וחמה חסה לעולה • בראשית
 במגול ובסמך בצרי • שה כבשים ושה עזים • סמות
 ומשפטו כהראות עין הפעל שיה כפלם כלה רצון
 ועם הבינוי יראה בו עין הפעל הוא יוד או את שיו
 נדחם • דברים • בצרי השין איש שורו ואיש שיהו
 סמול • בשוא השין והוא בלשון זכר ובלשון נקבה
 לפי שהמלה כוללה זכר ונקבה בלשון זכר שהתפס
 סמות • העתי כשה יובד • תלוי • ובלשון נקבה
 שה פוזרה ישראל • יחוקל • בין שה בריה ובין שה
 רוח • יחוקל • ושור או שה אותו ואת בנו • יקרא •
 אעפ"י שהוא בלשון זכר על הנקבה הוא כמו שקבל
 רזל אותו ואת בנו נהג בנקבות ואינו נהג בזכרים
 ואעפ"י שיש מחלוקת בד ריזול בזה ההלכה כך הוא
 ושה אחת מן הצאן הקטן מן הכשבים • ומן העזים
 הוא הנקרא **שה** **שדף** ושדדי במרומים • אינו •
 השין נקרא בקמץ רחב ומשפטו בקמץ חטף
 ושלא לחטף על הוא חסב לקמץ רחב בשוא ופתח
 והוא תרגום עד **שהם** ואבן השדה • סמות • אבני
 השדה נקרא אל בלוד **שדף** ואת השדדוגי
 אשר בצארי גמלוחם • לבר מן השחרונים והנשיפות
 טפגים • השבטים והסחרונים • יעפיה • חלי כדמות
 יח ותרגום יח סיחרא **שוא** תשואת סכתו •
 תשואת נוגשלא ישמע אינו • תשוארת
 חן חן לה • זכריה • תשואת מלאה • יעפיה • בבו
 בשואה פחדים • מסלי • ועלית בשואה • יחוקל •
 עניים עמן המון וכבר כתבנו בבוא בשואה כשרש
 שאח להשביע שואה ומשואה • אינו • ענין שממר
שוב ושב ודפאל • פי שב מחטאו ולשבי פסע
 ביעקב • יעפיה • שבת ודאה תחת השמש

קהלת • ושבת לנשיא • יחוקל • כמו ושבת הרזו
 במקום האובכר כתבנו ודומים לו • בחלק הוקדוק
 ושמח לא ישוב כי אם הרה את הארץ • יעפיה • פי
 ושמח לא ישוב אלא מהיעשה הרה את הארץ ואחל
 פידשו כמשמעו לא ישוב כי אם הרה אבל לא אחר
 שהרה ישוב זהו שוב הגשם כי חס השמש שואף
 אותו ולולי זה היתה צריכה הארץ לגשם ושוב לא
 על אם ישוב עשר מעלות • מלכיס • אחרי שובי
 נחתי • ירמיה • פי אחרי ששכתי מעונותי ועדיך לא
 תשובנה ללא תשובינה לקדמתן ושמרין זכנותיח
 תשבנה לקדמתן • ואת ופנתך תשובנה לקדמתן
 יחוקל • ויש לפרש מזה ואתה באלהיך תשוב • יחוקל
 ויחיה באלהיך כמו אל שהיך והפעל הכבר השיבונו
 אליך • וישב את כל דרכוש • בראשית • השיבו
 למלך ישראל פאה אלף כרים • השיבו אסכרך •
 יחוקל • מה אשיב לך • מנחה ישיבו • תלוי • אל
 תשב את בני שמה • בראשית • עתה אשיב את שכית
 יעקב • יחוקל • אשר אשיב את שבות יהודה וירושלם
 וישיבו אותם דבר • כמדבר • וחוצא לשלישי לכן
 שיעפיה ושיבונו • אינו • פי יכריחונו להשיב דבר
 אליך • ואת אסמט אשר ישיבו לך • כמדבר • מה
 האשם אשר נשיב לו • ואת כלי החוב אשר השכיתם
 אשם • סמול • ופירוש החשבה בענין המנחה לפי
 שהמנחה היא גמול חטובה ומשיב לו מאשר גמלו או
 לראות ממנו ומשיב לו המנחה גמול שאינו מרע לו
 ופי החשבה בענין האשם כי החוטא בהכחא דקרבן
 הוא כבע חוב שם שייב חובו לבעלו ותכבן בעיני עיד
 כי טעם החשבה בענין המנחה לפי שהיא תמיד פעם
 אחר פעם כמו חשיב למלך ישראל • כי בכל שנה
 ושנה היתה עושה זה השיבות מחרון אפך • תלוי אינו
 פעל עומד אך הוא פעל יוצא כמשפטו ומלת מחרון
 במקור בתוספת נון כמו שכתבנו בחלק הוקדוק
 וכאלו אמר השיבות אפך מחרות ושלא נזכר פיעלי
 ממנו ויושב את פשה ואת אהרן • סמות • וכבר
 אחר נשוי ישוב • תלוי • פי ישיב אותה אל הדרך
 הטוב • לשוב שדינו יחלק • מיכה • פירוש אמר
 אך ימיש לי כלומר אך יסד האויב חלקי
 שהיה לי ואם אנחנו מיחלים לשוב שדינו שישיבונו
 לנו דם יחלקם לעצמם לשוב יעקב • יעפיה • בשובבי
 אותם • יחוקל • משובב נתיבות • יעפיה • משובבת
 מחרב • יחוקל כלומר הנמלשת מחרב דיוס ושברך
 לארצה והשם לתשובת השנה • ד ה פי לסוף השנה
 שתשיב השמש לקדמה אשר החלה ממנו ומ' א בשוב
 היא שבת ציון • תלוי • וענין שני יושב • את שבותך
 דברים • חגי שבת • ושבת שבות • ירמיה • שב

והוא שכן ממיני הארז הטיב שבהם **שום** ושטי
בזב"ה תלם" מענין בית שטה אשתו ויקרא
שמי שרשים בענין אחד **שוך** הגני שך את דרכך
בסידים" הנטע" הלא אחת שכת בעדו
לחכ"ה וחסם מזה ישר מכסוכה" מיכה" ואעפ"י
שנכת' בסדר וכן כתוב בסמך כל אבן יקרה מסוכתך
יחוקק" כלומר נדרתך במשוכת חדק אמלי" בשין
ובהבלעת חנח ברגש ואעפ"י שנכתב חסר מסוכתו
ופלגי ע"ה משוכתו רפי ולפי שיעשו גוד הכרמים
ותגנות שכים הצנינים נקרא הגור משוכה ומ' אלשכ"י
בעיניכם" במדבר" ואאל"פ מזה ושמת סכין
בלועז"י" משל"י" ותפתח מקום חדק וכמחזי רבים
זחנן והמש שוים כמו חיים וחיון ימים וימק' ומ' א'
התמלא בשכות עורו" חינוכ" והרגש בהם תמורת
חנח בדגש ופשוטי צעים ועינים ירוע וענין אחד איש
שוכה" שוכת עצים" טופטוים" ענינם סעוף **שול**
ועשית על שול"י" טמנת" שומאתה בשוליה
איכה" וגליתי שול"יך על פניך" כחוס" גלו שול"יך
ורמיה" ושול"י מלאים את החיכל" ישעיה" שפתי
הכבר התחתונים יקראו שולים ומה שאמר ושול"י
מלאים את החיכל כמו שאמר השמים כסאי ותארץ
הדום וגליו הש"מ פ"י שול"י הבטא **שום** ואת
השומים" במדבר" ידוע **שום** מי שם פה לאדם
או מי ישום אלם" טמנת" כי שמו אור"י
בבוד" נראית" מלרע שלא כמנהג מטשם שום אבן
אל אבן בהיכל" חני" לשום את משא כל העם
הזה עלי" במדבר" ושם דרך אראנו ביסע אלהים
תלם" פ"י מי שסם דרכו בודכי חסם יתברך" אשר
שם לו בדרך" טמול" פ"י שם לו חיילותיו ומערכותיו
להלחם עם ישראל על פי אבשלום היתה שומה וחסם
או בתשומת יד" ויקרא" והמם בגול שלא כמנהג
והוא המו בפתח ובספר תלמי אשר בשול"י מולה הוא
בפתח ופרדשו ענין וף שישומו כל אחד ממנם
בעסק והפעל הכבר שימה נא ערבני עמך" חינוכ"
פ"י שימה נא ערבון וערבני עמך או שימה נא ערב
בעבורך כמו שאמ' מי הוא לידי יתקע" וישם במנהג
טמול" ובמקומו ברברי הימים וישר ודעת המתרגם
שהוא כמחזי בענין שתרגם ומסר יתחקן במסורץ
ויש לפרשו כמשמעו שהשים אותם בזח המספט
להמיתם במיתה זו והגפי לב וישימו אף" חינוכ" אינו
בענין יארכו כאשר כתב ר' יונה כי המאריך אפו
מתרצה ועווב אפו כמו שנאמ' במדות המקום יתברך
אריך אפים למען שמי אריך אפי אך פ"י ושימו אף
שיתאנפו ויתרגזו כשהגן כ' ה' מביא עליהם יסודין
ולא ישועו וישונו מדרכם הרעה ועל הדרך חזרה

אמר שלמת אלת אדם תסלף דרכו ועל הידעף לבו ש
חסם לבך לחם כי נמצאו טמול" מכלי משים לנצח
יאבדו" חינוכ" פ"י מכלי משים על לב וישימו וישיבילו
יהרו" ישעיה" פירוש וישימו לב כמו שאמר הגיד'
ונשימה לבנו" ישעיה" שיבגי כחותם" טר" וישימו
על העיר" מלכים" פ"י שמו מערכותם ומלחמותם על
העיר שים לך אורב" יהושע" ויש מהם נשים וישימו
בנים" עזרא" פ"י ויש מהם נשאו הנשים הנכדורת
והלידו מהם בנים" ויש כצאן משפחות" תלם
ותסם בפוך עיניה" מלכים" פ"י ות סם פוך בעיניה
והמוקדם פאוחר כמו ואת העיר שלחו באש שלהו
מקדשיך על הרים יעמדו מים ויש מפרשים ותתקן
וכן שית זונה" משל"י" תיקן זונה כלם ענין אחד
ושלא נזכר פעל ממנו וישם בארון" דאשית" משפטו
ויסם ונבא פתח קטן תחת פתח גדול והחך תמורת
השחך כמו ופתחו שעריך תמיד ויש אומרים שהוא
עקר אחד שדשו וישם ופ"י וישם אותו המשים בארון
וכן יאמר לחסך חסר האומר ואורים זולתם **שוע**
הנה קול שועת בת עמי" ירמיה" ושועתי
לפניו תבא באזני" תל"י" והפעל הכבר ממנו שועתי
שמעת קולי" יונה" ישועו ואין מושדע תל"י" קמרי
בקחל אשדע" חינוכ" וים מענין זה היערוך שועך ל' א'
בצר" חינוכ" עינים צעקה והביא רבי יהודה ור' יונה
עמחם אם בפירו לחם שוע" חינוכ" וכן הביאו בשרש
חזה ובענין חזה חנותן תשועה למלכים" תלם" וכן
כתבו אאל"פ בספר הגלוי ואמר כי ענין תשועה כלשון
עדביאל גאתה ותוא קבול שועה וכבר כתבתיו
בשרש ישע ומעקר זה ועיניו השע" ישעיה" פ"י עצום
עיניו שלא יראה ותרגום וטח את הבית וישוע ירת
ביתא וכן כתב אאל"פ מענין זה ובמים לא רחצת
למשי" יחוקק" ועיניו בענין למסוח כי טיחרת
ובית במשיכת יד בענין משיחה והיוד במקום הא'
בסקל מקנה מרעה והיו שנים שרשים וע' א' ויתכן
להחת ענין חלקות והיוד יהיה בלמשעי במקום אות
הכפל ושרשו שעע מתרגום חל" וצוארו שעיעות
צוארה ואנכי איש חלק גבר שעיע ויהיה פ"י ובמים
לא רחצת לחליק בשרך" כי רחיצת חמים מחליק
הבשר ומעדנו וכתב עוד פ"י לטורה כי בל שון ערבי
אל תמשיע פתרה ואמר" טור" הקערה אמסע ויתכן
שיהיה אמסע אצלם כמו אמסח שהוא לשון כאשר
ימחה הצלחת ופ"י יונה מענין ועיניו השע השע
ממני ואבלינה" תלם" כמו עצום עיניך ממני כאלו
אמר ודל ממני ויש מפרש השע ממני הרפה ממני
כמו שעה מעליו וחדל" חינוכ" ושוע ושעה ענין
אור ומעקר זה ומהעני דראסון השתעשע ושוע

ולא שוח לי" חייב פי לא תחנה לי מה שעשיתי
שלא נחתי במעשי הרעים כי ענה אני מכיר בי כל
3 מה שעשיתי הכל וריק הוא וכל זה אינו שוח ולמדך
אין שוח לחיכם. אמר "כלם ענין הנאה וע"א'
אם לא שוחי ודומתי" שוחי עור על גבור
שוחי" לגדי תמיד" דרך אמנה ברחמי משפטיך
שוחי" תליס" כלומר בשוחי משפטיך לגדי
דרך אמנה ברחמי בזה הדוהדר תשוח עלי. משה
רגלי כאילות. תליס. כלם ענין השמה ותרגום ישם
ושוחי ו" יונה פי משנשך שוחי מענין אם שוח פניה
כלומר השוחים וכוננתם ומן השדש חוז שוח
דבר כז" מלי. משאות שאומרוחם" איכה
לשוא הרבית רפואת. לשוא צדק צדק" ימיה
אך שוח לא ישמע אל ושחי לא ישדנה יונק. לשוא
חכיתי את בניכם. ימיה. לא תשא את שם יי אלוהיך
לשוא. שמת. וחאלף תמורת האלמר הפעל הזנחה
כאלף חסא ה' יונה כתב כי הוא על מסקל צדק והלף
ניספת כאלף הוא וחיא וענין המלה הזאת כענין שקר
אך פעמים ענינה כענין דגם כמו שקר שפעמים
ענינו ענין חסא אך לשקר שמדתי וחל ע"א כי השקר
הכל ותו ודבר שאינו ופי' לא תשא את שם יי אלוהיך
לשוא לחסם שלא תשבע בשמו כי אם לצורך כי מי
שנשבע על הדבר שהוא אעפי' שחוא אומ' אמת אחד
שהשבעה אינה לצורך לא שנשבע לחסם לוקח משום
שבועה שוא וכן אמת בתלמוד ידוע למי היא מאן
דמשתבע על תניין ואימן תנין לוקח משום שבועת
שוא וכן תרגז אנ' לוס לשוא למגא וכן פירוש ישוא
חכיתי את בניכם כלומר לחסם חכיתי אותם כי מיסר
לא לקחו וכן לשוא הרבית רפואת על מה שוא בראת
כל בני אדם והדומים להם הפעל בכבוד מענין המלה
הזאת פרי ישוח לו" קושע" כאלו אמר פרי יחש
לו כדרך ותירוש יחשבה כחש מעשה וזית ייש
למרסו מהענין השלישי גפן בוקק ישראל כלומר
שאיני עושה פירות ואיני מצליח ואם תאמר פרי
ישוח לו דקן בה' ושיב לו הוא ישיב מעשיו כרוב
לפריו הרבה למזכחות כשוב לארצו המיבו מצבות
כמו שאמר וישמן ישודק ובעש שוחן כי שחרו
אל מות ביתה" מלי" כתב י' יונה זה השדש
ואפשר שהמלה שדש שוח לפיכך לא זכרו י' יהודה
אלא שנמצא ברוב הספרים קמץ ואילו היה מפעלי י' אע
הכפיל היה פתוח כמספח החית שלא יבא עמה
התשלים כמו שכתבנו בז' קהר קדוק שוחה עמוקה
מלי" כי כרו שוחה לנפש. ימיה" ופ' א' בדרך
כרו לפני שוחה. כרו לי זרים שוחה" תליס. אפשר
שהיה גם אלו שדש שוחה והיה ראוי להגיש שוחה

בפלא נולה ומא' לשחת יודיך יחוקל" ולא ימית
לשחת" יעניה" לכאר שחת" ער יכרה לרשע שחת
תליס. בשחתם נתפש יחוקל. בפלם אשר זורח
ברוח טוב מלאכה נחת ואפשר שיהיו משרש ישח
בפלא דעת מן ידע וענינם בענין קבר בארץ ערבה
ושוחה" ימיה" ענינו שממה ורחבה וכן תרג' יונתן
בארעמיסר וחרב שוחן לשוח בשדה" כרמית
ועל הכבר בפקודיך אישחה. ישוחו
ביושבי שער. תליס. או שוח לארץ. חייב" על
דרך שוחו" סופטים" והקיצות היא תשיחך" מפלי
פי' תשיח עמך כלומר קחה לך כחבר מרסר עמך
וחשם ארדי בשוחו. תליס" ש' אבשוח משכבי חייב
ופעל כבד אחר במעשה דרך אשוחח" תליס" את
דורו מיישוחח. יעניה. ענינם ענין דבור והזנח
כל שוח בשוח דבור התפלה וכאריד בשיחי והדומים
לדבור הצרות וספור התלאות וכן אשפוך לפניו
שוחו" ולפי יי שפוך שוחו" תליס" וכן מרוב שיחי
שמנל" אבל אתה ידעת את האיש ואת שוחו. מלכיס
פי' ענינו ואת מעשיו וכן מגיד לאדם מה שוחו. עמיס
הוא בצרי וכן כי שיחובי שיג' לו. מלכיס" כלומר
ענין יש לו ומעשה ע"א אח' או חשגת ארביבו במלחמה
שוחן ששו חעם חקשו" במלכר. וישוחו בכל
הארץ" שושנא" סמול. משיח בארץ. חייב
הפעל הכבד שושחו בחוצות ירוסלם. ימיה. עני
"החם משושחות בכל הארץ זכריה. כיון ענינו
משושחות בכל הארץ" ד' ה. והתפעל והתשופטנה
בגדרות. ימיה. ענינם בענין ויתדו את ארץ כנען
מתור הארץ ה' יונה כתב מוח הענין שוש שושך.
יעניה" בשוטל שחן תחבא. חייב. קול שוש וקול
רעש אופן כחוס. וצא היו שטים לך. השטים אותך
ופי' השטים לך והשם כל תופשי משוט" ובהבלע
הנח ברגש חמם בדרך עשו משוטך" יחוקל" והיה
משפטו על המרגש מש שך חמם בשוא כמו מעוניך
מכוניך אני שיש. יעניה. פי' אני שמוליבים אורחה
במשושים ענין השיטה בלעזרמר והנכון לפרש
השטים אותך ענין בזיון או ענין בזה כמו שכתבנו
בשדש שאט וכן תי' דבו ויתך וי' יהודה כתב באחד
מתפנים אני שיש בענין הראשו ועא שוט לסוס
מלי" יסר אתכם בשושים" מלכיס. ובהכפל למד
הפעל ולשוטש בצריכם" יעניה" וענינם בענין שבט
ודמה הצרה העוברת בעולם לשוט שחיא כמו השוט
המכה וחמיסר שוט שוטף קול שוט. בשוט לשון
תחבא וחיא רמול לבילות ולגידופים והדומה להם
מפכות הלשון ואפשר להיות מן השדש חוז. עצי
שטים. שמת" והגש מקום הנח בדנש ופטורי צצים

שור ש"ם עצרו במל"ס. חזק. חכמת שרותיך
סגפ"ס. בי שר"ס ישורו" מנ"ס. יטר במשא
ל' ה'. והוא כתוב בכס"ך ל"ל שהיה שר ונעלה בנבואה
או בדרמת הק"ל ב"ר. וישראל מלאך ויכל. הנטע
וישראל אבימלך" סגפ"ס. והפעל הבגד השדר וולא
ידעתי" הנטע" כלומר שמו שר עליהם ולא ברשותי
ו"מ מזה ושם חטה שורה" יסעי. כלו יפה ומשובחת
ומזה הענין והשרש כלם" סריך סורדים. יסעיה. ו"ל
שריך סורדים ואעפ"י שהוא כתוב בסס"ך וכן אמ' התרגו'
כל רב רביהוק מרדין וכבר פירשתי הפסוק בשרש נחש
ופירשתי סריך סמוך וע' א' במסקל ובמסורה ויקרא
ענינו כמו מרה אלא שחמשודה היא מרה קטנה
כמו שאמר ר"ל ומה משודה שהיא אחד משלשים
ושלשה בלוג הקפידה תורה עליו קל וחמר ללוג וחצ'
לוג ורביעית לוג הקוצי הין ורביעית החין ומה שאמ'
הכתוב ומים במשורה תשתח" ששית החין" יחוקל
לא ל'ל שחמשודה היא ששית החין לא לא ישתח מעת
לעת אלא ששית החין ואותו ששית החין ישתחו מעט
מעט במשורה וכן לכל משורה ומרה אמ' משורה על
המדות הקטנות ומרה על המדות הגדולות ו"ל יוטת
שם פזה הענין ושם חטה שורה כמו שאמר ושעורה
נפמן וכסמת גבולתו **שוש** כאשר ש"י עליכם
לשוש עליך לשוב" דברים" פגעת את שש
ועושה צדק" יסעיה" פ"ס' במצותיך וישתי בעמי
יסעיה. שש אנכי" תל"ס. ישושם מרבר" יסעיה
פ"י ישושו עם או עם וכן בשלם הבשר כמו בשל להם
ו"מ כי חמם במקום נון ויחיה ישושום כמו ישושון
והפעל חבד ישישו וישמחו בך" תל"ס. שישו אתה
יסעיה" בן ישישו וי עליכם. דברי. כלם פעלים עומדי'
ודעת ר"ל להיות הפעל חבד פעל יוצא שאמ' ישיש
י עליכם הוא אינו שש אבל משיש אחרים משיש
דיקא נמי וקתני ישיש ולא כתב ישוש" והשפ' משוש
לכא חארץ" ח"כ. הן הוא משוש דרכו" ח"כ. פ'
וחו המשוש שחיה שש בדרכו ובמעשה הדעים וז'
סופו כי אבד מורה כמו שאמר למעלה וכחש בו לא
ראתיו **שות** כי שת ל' אלהים" כראשית. ולא
שתה לבח סגפ"ס. שתי ב"י אהם מחסי
תל"ס ושתת את גבולך" סמנת. תיו השרש גבלעת
בתיו הפעל שתו בשמים פיום" כצאן לשאל שתו
תל"ס. בא הדגש בשתי המלות האלה תצורת הנח
אשר סביב שתו עלי. תל"ס. ו"מ שתו עלי נלחמו עלי
זכן שות שתו חסעה. יסעיה" ואין צריך לרצוציאם
מענינם כי פירשו שמו המלחמה כמו וישישו על
העיר והפעל חבד ענינם ישתו לנשח בארץ תל"ס
ופא ישית בגאון גליך. ח"כ" ולכך תשת לרעיו

מנ"ס. שיתי כלל צ'ך" יסעיה" למען שיתי איותה.
לה בקרבו" ושית לערפ"ל ידמיה זאול פרש ופא
ישית ילחם וכתבתי פ"י הפסוק בשרש פא יעטף שית
חמם למו" תל"ס. פיר שתו בשרש עטף שית ז' ור' ר'
מנ"ס. תקון זונה זכן ותשם בפוך עיניה ותתקן
ושית ממני ואבלינה. ח"כ. ענינו הרף ממני. והיו
שתותיה מדובאים. יסעיה" כי השתות יתרכון תל"ס
פ"י מצדות ודשתות ו"מ מזה אשר סביב שתו עלי כלו
שמי הדשתות סביב ל'כדני ו"מ והיו שתותיה
מדובאים כי השתות יסודות וכן בדברי ר"ל אבן
היתה שם מימות הנביאים הראשונים ושתייה היתה
נקראת ואעפ"י שמלח זאת מנחי הלמד ועוד אמרו
יודולשיתין אין מועילין בחן שיתין מחוללין יודין
עד תהום כלם ענינם יסודות ו"מ מזה וקרקר כל בני
שת. כמדכר" כלו שיתרס המדינות או יהיה בני שת
כמו בני אדם כי ממנו נתקיים העולם וכן חשופי שת
יסעיה. יסוד והארמז לערות וכן ויכרת את מדינתם
בחצי עד שתותיהם" סמנ"ל" ובמשקל שרתותיהם
שמותיהם שת במסקל שם ואעפ"י ששמו שם מנח.
הלמד בחלק הדקדוק בשער השמות ושמו הנה
וחשופי שת מנחי העין ומלת שתותיה מוכיח שהוא
מנחי העין שלו היה מנחי הלמד היה השין בשוא ככין
שמותיה בנותיה יהיה שתותיהם מנחי הלמד וראיה
ל' מדברי ר"ל אבן שתיה והיו שתותיה מנחי העין
זכנה הערוה בזה הלשן כמו שכנה גם כן ו"י פרתה
יערה שהוא מן הפותות לדלתות הבית כמו שפירשנו
בשרש פות **שוף** שזפתגי השמש" ס"י. עין
שזפ"ו ולא שזפתו עין איה ח"כ. ענינם
ענין ראיה והבטח **שוך** שש משור" סמנת ח"ט
כפול פתיל טורש יבלעו. ואמרו ר"ל שהיה
הזמן כפול ששה **שחה** תחתו שחור" ח"כ. ושח
רום אנשים שחו גבעות עולם" יסעיה שחו
רעים לפני טיבים" מנ"ס. מלרע. נעודתי שחתי עור
מאד" וימעטו וישחו" ידכת ישוח" תל"ס. כי ישחו
במעונות" ח"כ" ותשוח עלי" ח"כ" ושח עינים
ח"כ" והשם והלכו אלך שחוח" ונפעל ושח אדם
יסעיה" וישחו כל בנות השיר" קבלת" פ"י ישפלו
סמפונות הריאה שמתם יצא הקול ומחלשתו בימי,
חזקנה לא יוכל לשיר ולהגביה קולו והפעל חבד השח
השפיל יסעיה. וההתפעל מה שתתחחי נפשו" תל"ס
ענין השפלות והחבטה **שחר** ושחר לא תקח כי
השחר יעור" סמנת. וישלח למלך אשר שחר
מלכים" לא במחיר ולא בשחר" יסעיה" והפעל הקל
ממנו ותשחרו שחר" שחרו בעדי ח"כ" ותשחרו
אותם יחוקל. בזמץ חטף ושחר לא תקח כ ב

ושעיה • כלומר צעקו ושעו וכן וסוע אל חרר ישעיה
ואהל פרסם מענין ועניו השע כמו שאמר בפסוק
של אחרי ויעצם את עיניהם ואמר זה על נביאי חסקר
והשתעשעו לשון עב' וכ' ושועי בפלם מה שופתאול
ופ' התעירו נביאי חסקר ועורו אוד' וע' א' ולכלי לא
יאמר שוע והוא הא' ד' כד וחרן בממונו הרבה ונותן
יותר מן הראוי לו והש' מזה היערוך שועד לא בצר
פ' היערוך ממתוך שלא יהיה בצר וכל מאמצי כח
בלום הממון והכח לא יוכלו להצילך מהצרה הראויה
לבא עליך שוקף הוא יסופך ראש ואתה תשופני
בראשית" אשר בשערה ישופני" אינן
ענינם ענין מכה וכתיתה ועא' אך חשך ישופני" תלם
פ' יחשיכני ויסתירני מגורת נסף ואם הם שני שרשים
כמו כי מוליס חיו תפלתם שוקן ואל אשר תשוקתך
ואלך תשוקתו • בראשית ועלי תשוקתו
סד" ענינם ענין תאמז וחשך ותכן להיות מענין וד'
ועיקר זה תפשו שוקקה • ישעיה • וכן פקדת הארץ
ותשוקקה • תלם" כלומר התאמת אליה להשביע
או פ' וכבר שוקקתה והוא פעל יצא כלומר גודרת
עליה שתתאמז למשך ואחרי כן פקדת עליה וענ' א'
והשיקף היקבים תידיש ויצד • על" ענינו כמו
והציפו מן הציף" את מי ים סיף וכן כרברי רז' מי
החג שנשטאו השיקן ואור כך והקדישן שחדין
הקדישן ואור כך השיקן שסאים פ' שיקען במי מקוח
עד שיעפפו מי המקוח עליהן וענין אור וסכבו בשוק
קהלת" בשוקים וברחובות סד" ידוע" וענין אור
שוק חיים" וקרא" על חברים ועל השוקים • דכר'
שוקיו עמדי שס" סד" היך אותם שוק על ירך
סוטמם • את השוק והעליה • סמוט" פ' ואשר עליה
הוא הירך אשר על השוק והחתפעל ממנו ישתקסקן
ברחובות • כחם" ידוע" ופ' וידך אותם שוק על ירך
שהפילם במכתו כי תגופל לפני וירוף ירעו
ארכיבותיו ופ' על פניו ותמה שוקו על ירכו ואהל
פ' שוק הוא הרגל" ירך הוא הדוכב על החסם וכן ת'
פרסין עם גלאן: שוך אשר שד"ל" תלם
שרים ושדות" קבלת" ושרים כחוללים" תלם
לשכותה שרים" יחוקל" ויאמר כל השרים והשדות
בקיסתיהם על יאשיחו" ל' ה" והפעל והכבד אור
ישיר משה" טמנת" אשיחה נא לידידי • ישעיה •
ותשר דבריה" סוטמם" שירו ל" תלם • והרשם
שיר השרים ובהא הנקבה את השיחה הזאת" טמנת
שיחה רדיל לברמו" ישעיה • והלילו שידות היכל
עומם • ופעל כבר אור מסודרים ופסודותי • טמנת
קל ישודד בחלק" כפניה" ופ' קול שעיר • או רומח
וילו מהשוכנים ברבות ישודד בחלק • או יחזה פעל

עמד וכן והשיר משודד והחצירות מחצירים
ל' ה' יאז יחזה גם הוא יצא ופרושו בעל השיר משודד
ובעלי החצירות מחצירים וע' א' אשיחה ולא קרוב
כמדכר • ישוד כשך יקדשים" ורמיה • פ' יבש כמניח
תפח שמביש אל העופות כשינותו כך הם מבישים
ומארכים לאנשים • ישד על אנשים: אינן • והוא
בחלם • כנמר על רדך אשר" הנטע • תשודי מראש
אמנה • סיל" ותשודי למלך בשמן • ישעיה" והפעל
הכבר אשר שודדו אנשים • אינן • ענינם ענין הכטה
ועיון ומיה הענין והבט עיני בשודי תלם • והוא תאר
בשרק בפלם וסודי בארץ יתכבו ותאר חמרוכע לה'
יזאני בשודדי" תלם" כמו אויבי • כי האויב מביש
באויבו ומעין בו לרע לו כמו שנאמר ויהי שאול עריון
את דוד • וענין אור ותשודד אין להביא • סמוט'
כמי מנחה" ודבי יונה כרוב ורשודי למלך
מענין זה כלומר והקבת לפניו מנחה וכן פרשו הגאון
רב' סעודה ז'ל' והגבון במלת ותשודי כמו ורז' לבי וכן
תשודי מראש אמנה וכן ישוד על אנשים כלום ילך
על אנשים והתודה לפניהם וכן אמת תרשים שדותך
מעדכן" יחוקל" פ' השיחות החולכות בסחורה
ותרגום ארחת ישמעאלים שיידו ותערכו באי ונקראו גם
כן החולכים דרך ים שיחה לפי שהולכות ספינות רבד
יחד ויתכן לפרש שדותך וחזונים עליך מתרגום ויחן
ושדא ומזה נקראת המנחה תשודה לפי שמוליך אדם
אותה ותשודה אין להביא כמו שנקראת גם כן ארוחה
זיתכן גם כן מזה ישוד כשך יקדשים כלום ילכו בנוח
בעלי היקדשים וחס פירשי המצודות שינוחו ויל' א'
יצרכו פה בלילה והם ילכו בל לילה • הציבו משחית
אנשים ילכו וענין א' בנות צעדה עלי שוד" בראשית
ובאלו ארזי שוד" תלם" בשוק • ובחלם עקרו שוד
לחסי" והקבוץ בקבוץ כמו פן יום יפיר ראש
והוא בלסון נקבות עליו בשדותיה" ורמיה • או • יהיה
והפרד שרה בפלם קמה עני' חומה ותרגום חומה שוד
ומח' בין שורותם יצודו" אינן • והוא קבוץ שוד
בשדק כלומר מפחד הרשעים יכניסו הזנים ויעשו
הסמן בין החומות ויש מפרשים בין שורותם בין
שדות החתם מדברי רבותינו שודה וע' א' שור או
כשב או עז • וקרא' ובקבוץ בתנועת חור שורים ובחו
הנפע" ידוע" וכתב החפס ר' יעקב בן אלעזר מזה
עקרו שוד והוא כנוי למושל כמו שכנה הכתוב השר'
והגזלים כאלים ועתודים וכן בכור שודו • דברים
לדוב גרולתו קראו כן • וים שוד ממש שהיו מעקרין
תבואות כמו שנאמר זה הלשון על הבתמות • את
סוסייהם תעקר אעפ' שלקחו צאנם ובקדם והמוריהם
אפשר שלקחו מקצתם ועקר • מקצתם כי היו כבורתים

ולערב אל תנח ידך " והפעל ממנו שוחד טוב יבקש
רצון " מטלי " והפעל הבבד ושחרתני ואינגי " אינכ
ואתה שחרו מוסר " מטלי " ושבו וסחרו אל " אל
אתה אשחרך " תליס " אף רוחי בקרבי אשחרך " ישעי
בצר להם ישחרונגי " מטע " אם אתה תשחר אל אל
מסחרו לא יצו " אינכ " לשחר פניך " ומסחרו ימצאונגי
מטלי " ויש מפרשים כלם ענין דדישה וחקירה ואעפ"י
כן מענין שחר הם כי בשחר ירוש ארם ויחקר הפקר
כי חזקה על הדבר ישכים ויקום בשחר וכלם המצאם
בזה הענין וכן נאמר מענין תבקר ולבקר כדחובלו
אם לא יאמרו בכר הזה אשר אין לו שחר " כלום אין
לו וזר ובחירות " אשר לא תלעי שחרה " ישעיה " פי
שלא תדעי עת באה כי תכא פתאום כמו הדבר שיכא
בשחר שלא ירגיש אדם בדבר עד שיכנו וכן אמר
בענין זה " בשחר נדמה " נדמה מלך ישראל " מטע
ול יונה פי אשר לא תדעי שחרה כלל שלא יתבאר
לך ענין רפתאות ודרך החצלה ממנה וא"ל פי מזה
הענין חסך מסחר תארם ודגש מסחר להפאת
כדגש מקדש " וזוא שם בפלס מזמור ופי' זה תארם
שחת וזנה בשחת האור ימיה " וזנה נשחתה
" חתשחת הארץ " כראשית " וכעלילהיכם
חגשחתות " יחוקל " והפעל הבבד " שחתם לכל העם
במדבר " עלו בשדותיה ושחתו " ימיה " שחתם
ברית הלוי " מלאכי " ושחת רחמי " עמוס " כי שחת
עמך " טמנת " פי שחת " ודכו ומעשיו וכן דעמיקו
שחתו " מטע " כלום ובניסו עצמם בענין החשחתה
שחתך ישרל " מטע " פי חצר שחת אוהך שחרית
לחשוב כי היה שהיה בערך וכבר אחר כי השחת
כל בסר " כי משחתים אנתו " כראשית " אלתשחת
עמך " לביים " משחתים להפיל החומה " טמנת כלו
שחתו לשחת ולתפיל החומה וית מתעשתן כלו
והשבנו ומשתדלן להפיל התנימה ופי' משחתים כלם
ומתעסקן להבין כלי המשחת " כי השחת תשחתן
לביים " פי תשחתן ודרכים ומעשיכם חובב משחת
מלאכי " ובחרק מקום הקמץ כן משחת מאיש מראו
ישעיה " וחספ כי משחתם בהם " ויקרא " ומטען אור
תחרנו למשחת " חרשי משחת " למשה איבת שלם
יחוקל וזוהי טפן עלי למשחת " לכל " ויתכן כמו
הם אח הוא לבעל משחת " מטלי " פי לאיש משחת
ובצרי איש כלי משחתו בידו " יחוקל " ויקרא רחמך
משחת חציו משחת אנשים ילכו " ימיה " אשר
טימק לתור המשחת " מלכיס וזא נקרא זה המשחת
וזהו דר חותם תוכי בביתו ובניו כל סוף המשחת
לבין עץ אשר בנו בו אבל הגי לך זה המשחתות
אומר על ככל וקרא אותה זה ואעפ"י שהיא בקעה ר"ל
עד בצורה וכן תי' כנא מתבלא ונגור מהענין חזר

עד יכרה לרשע שחת " תלי " בשחתם נתפש " יחוקל
ואפשר שיהיה שרשם ישת וכובר כתבגום שם
וכשרש שוח גמכ וימלש מסחיתותם " תליס " גלכר
בשחיתותם " איכה " האחת שחיתה ודרכות
שחיתות וזוא כמו רשתם ומלבורתם וכן בדברי ר"ל
וזהו שיתא דחו מיצו עלה כתיבה פי' רשת הוא כמו
שחתא והכליעו וזות כממחגם להכליע אותיות הגרון
בדרכה מקומות **שחה** ואת כי שחית " כי תשטה
במדבר " אל ישט " אל ררכיה " שחה מעליו
ועבור " מטלי " וזוא ששים העמיקו " יהלע
בפלס כלים נכיס פי' הששים העמיקו והפח לשחוט
הנקיים וללכדם וכתב בסמך ששים שנאתי " תליס
פי' מעשה אנשים ספים או הוא שם זולתי תאר " ושם
תאר אור וסטי כזב " תליס " והגבון וחיטר בו שוא
פניו העין וכבר כתבתי אותו שרש בפני עצמו שוש
כי אל היה מזה השרש היה פא הפעל ש אית כדרך
נוד הלמד כמו מן בניים בני כלים כלי שנים שני פנים
פני וכלם ענין נשיה ותרנום ויש אלה וסמה לורדת
שחה ושחתם לשמש ולירח " ימיה " ושחתו
לחם שחוח " במדבר " ותשטח אליו וריפות
טמנת " שוח לזים וינחם " אינכ " וחשם מטטח
חרמים ובח"ם משחוח לחרמים יהיו " יחוקל " והכבר
שחתו אליך כפי " תליס " כלם ענין פרישה ופי' שוח
לזים מרחיב לחם מקום ונחלה ואחר וינחם בגלות
שחם וישעם עשו " וישטמחו בעלי חצים " לו
ישטמנו יסף " ראשית " אפו שרף וישטמני
אינכ " וחשם ודבה מטטמח " מטע " הכל ענין איבה
שחן וחשטן עומד על ימינו לשטנו " זכריה " ויקרא
שחה שטניה " ראשית " תחת אהבתי ישטנוגי
תליס " גם זה ענין איבה **שטף** וידו לא שטף
במים " ויקרא " השטף " את הרוב " מלכיס
וחילו ישטף " דניל " וישטפו ארץ ומלואה " לנהל
שטף " ימיה " ומחרת לא ישטפו " טיר " השטף
ספחיתו עפרי ארץ " אינכ " שטף ועבר " ישעיה " ו
זה שם רק לשטף מים רבים תליס " וזוא בשש נקודות
והפעל וכל כלי עץ ישטף במים " ויקרא " חרדעות
חשטף ישטפו מלפניו " דניל " ושלא נזכר פעל
מחרגוש ומרקו שטף " ויקרא " כלם ענין חרדעות ככח
וחרדופה וכדמה הסוס מרוב מרדעותו כמו נחל שוטף
במים שוטף במלחמה " ימיה " וכן חצה בעברה
בעולם " שוטף שוטף " ישעיה **שטר** שטר
ומשל " מטלי " שופטים ושטרים ושטרים
לשכבשים " לנחם " ודע ומה אם תשים משטרת
אינכ " כמו מסלתו ר"ם כתבו כלומר גדתו ותקף
מרפדי ר"ל שטר חב ער וחילו שילך וזכר
סל כס שו " תליס " ענין " תשורה " כ

אזל אין צדך לומר שחר ממך אלא אפי' שחר דברים
שחר ובעבורה יעשה ואלול כתב מזח
בי שחר אל מות ביתח "מטלי" בשקל עשה
בנה קנה יאעפי' שהוא מלעיל והשם בשחורו הוא
יפול "מטלי" בשקל ראית עניו חכב דאנח בלב איש
ישחנה "מטלי" פי' דאנח כאשר היא בלב איש שידאג
על מחיריך ישחנה דאנח וישפולנה וכדבר טוב
ישמחנה כלל ושיב דאנח לשמחה בדבר טוב שודבי'
כונן לכו הש"ך על יי' יחבך והוא יכלכלך וכיוצא
לדברים האלה שהם דברי חכמה זון כאלהים וסוד
דאנח מלבו ואמר ישמחנה על דרך ולפניו תרוץ
דאבה ויתכן מן השרש הזה וישחך בקרבך "מיכה"
ובא פתח קטן תחת פתח גדול בפלס ויפרד והתפעל
והשתחווה על ספתן השער "יחזקאל" והשתחיתם
ברחוק שמות אשר ישחחיה שם ויאמר ציבא
השתחית "שמאל" וישחח אפים - כראשית להשתחו'
ל" - שמאל "המה משתחיים" יחזקאל הורכבה המילה
משחחיהם והשתחיתים ושעם הורכבה אמ' חכבי'
מצא אותם האג' י"ם משחחיהם קדמה לשמש ואמר
לכנסים השתחיתים דרך שאלה והרכבת המלכה
משתחית מלות אלה לקצרה ענין וכבר כתבנו דקדוקו
בתלך חזקתו והשם בשחחיהם בית רמון מלכוס
עשה כאשר יפרש השוחח לשחח "יעשה והשם
כי נא המים מי שחח יחזקאל כל כך נאזחבים
עד שלא יוכל לעבור בהם כנגל לא אמרן ישחח על
פניהם ופעל הכבד אשחח בל' ל' "ענין השחח
הוא השיטה על פני המים נד' בלעז שחח ושחח
את בן הבקר "ויקרא" ושחח בזה "שמאל"
שחחו לעיניו מלכוס "שחח השוד שחחיהם הילדים
הרגו בך ושחח צאן יעשה והשם והלויים על
שחחיהם הפסחים "ל' ה' הנפעל הצאן ובקר ישחח
להם "כמדבר" וכתב ל' יונח זל' והכבד ובשחח את
בניהם יחזקאל "ונכון הוא להיות מקור מן הקל כמו
ושחחה ששים העמיקו. הושע "והשחחה בתולדות
והכאה פילסון שחחה לשון משיכה היא כמו חץ
שחח" ירמיה אפולט בלעז וכן וכן שחח "ל' ה'".
כי חזב המשובח וכל אדם למשכו ולשחחו כי הוא
רך בית מרוב חשיבותו ואמר רז' זהב שחח שחח
נמשך בשעה וכן אמר רז' התיא את הדאש בברת
אחת פסולה מצא הני מלי אמר קרא חץ שחח כלל
וכן צריך לנסות דאבין על הצואר ולחוליו ולחביא
ובמפרא בפרשת צו אין לשון שחחה אל' לשון
משיכה של חב שחח ואלול כתב חץ שחח תאר
כמו שחח כלומר חץ הורג "שחח" ואשחח אתם
אל כוס פרעה "כראשית" ובמשנה אין
שחחין את הפירות להוציאן מהמסקין ענין עצה

שחח על שחל ופחן תרוח. תלים "ואחלהם כמו
שחל הנשע" הוא הארית נשף ושחלת "שמנת
הוא חסם הנקרא בלשון המשנה צפורן והוא חלץ
ומצחיד בצפורן וכן אמר התרגום ושחח "שרץ
שחח אבעבועות שחח פידח "שמנת" הוא
נגע הבא מצד חמימות זולתי האש כמו שאמרו רז'ל
אי זהו שחח לקח בעץ או באבן או בזפת או במי
שכריא ועוד אמרו כל שאינו מחמת האש זהו שחח
חבא מחמת האש זהו מכה ותרגום וקח מהם ויחם
ונסיב מנהן ושחח וכן בתפלתו של כהן גדול יהי
רצון שתהא שנה זו שחונה וגשומה שחחם ובשנה
חשנית שחחם יעשה הוא כמו שחחם הנאמר
בספר מלכים והוא הצמח משרשי החרע ר'ת
קתקתן רז'ל הבא אחרי חספיה שחח בשחפרת
זבקרחת "לכרים" פרשו ל' יונח בלשון
ערבי סחאף והוא חחולי שהגוף מתנוגד בו ואפשר
שחחיה מזה הלשון ואת השחח כי אותו העוף יקרה לו
זה חל שחח עץ סביב סביב יחזקאל
עץ סביביותו נסרים ואמר בו התרגו רחפן
נסרים דארוה ואפשר שהוא זדומה לכה שאמרו רז'ל
שחחיה כסא שחח הוא מלך על כל בני שחח לא
הדריכוהו בני שחח חכ"ע ענין גאון ובדברי
רז'ל גם כן אנשי ירוסלים אנשי שחח הם כלום אנשי
גאון תכות הדוח שחח ושחח ממה דק' שמנת
אבנים שחח מים "לוי" ואשחחם כעפר על
פני רוח "תלים" ענין השחח ידוע והוא יורר
מהדריכה והשם ממנו ובשחח מאזנים יעשה "אבן
מאזנים כי מי בשחח יערוך לוי "תלים" ובנאותו
שחחם "לכרים" ידוע שחח שחח על משבתיה
איכה "לשחח עושים" להם קהלת היראים
בשחח שמשון קרא לשמשון שחח לנו "שופטים
ומסקל אחר החגים משחח לו" חזקתו והכבד
ושחחתי לפניו "שמאל" וכבר אחר יהיו משחחיקם
עליהם "ל' ה' ענין השחח יש שחח ענין שמחה יש
בענין לעג שחח עורו שחח מעלי לוי" וחתאר
ושער שחח צמח בו" ויקרא שחח אני
ובהכפל אל תראוני שאני שחחרת "סוד והשם חשך
משחח תאים" איכה "פי' יורר משחח והשחח הוא
הפחם וכן ברברי רז'ל בכל כותבין בשחח ובשחח
זחשחור הוא הפחם ושחח רז'ל קבנתום הנקרא
אידמנט בלעז או הנקרא וישראולה וע' א' השח' עלת
ראשית "בשחח נבון מצאו" הושע בשחח פרוש על
חזאים ידעתה שחח מקומו לוי" מרחם משחח וכבר
פרשנותו בשרש רחם ומזה הנקרא בחרית השחחות כי
הילדות והשחחות הבל ידמי ימי החירות לבקר כמו
שידמו ימי הזקנה לערב וכן אמר בבקר זרע את זרעך

והחפץ על וישתכחו בעיר אשר בן עשו "קהלת" ופ' הפסוק ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו כלומר אם מתו ורשעים יבאו אחרים תחתיהם כמו שאם ומעפר אחד יצמחו וממקום קדוש יהלכו פ' אשר הם ממקום קדוש . כלומר הצדיקים יהלכו ויבריהו אותם שלא יתראו בפנייהם מפני החמס שעושיין להם וישתכחו בעיר אשר בן עשו כלו' אותם אשר עשו האמת והיושר ותעלמו מפניהם ויעשו עצמם נשכחים ונעלמים מפניהם שכל באשר שכלתי שכלתי למח אשכל גם שניכם כראשית "לל למי אשכל משנים או על שניכם פן תשכל מנשים . שמוט פ' יוחר משאר נשים והתאר ואני שכולה וגלמודד והשם ולא ארע שכול . שכול ואלמו"ן יטעיה . שכול לנפשי "תליס" והפעל הבכור וחלוד ועזיק לא שכלו ראשית . תפלט פרתו ולא תשכל "אינו" ולא תשכל לבס תצפן "מלאכי" משכלה ועקרה "דכר" וחתאר כרב שכול "הנשע" ושכולה זיין בהם "ט" בפתח חצין . והשם שכול "והקבוץ בני שכול"ן "טעיה בורק השין וכבר אחר רחם משכל "הנשע" ואשר הוא פעל יצא שכלתי אברתי את עמי "ימי" באשר שכלה נשים חרבך "שמוט" אתי שכלתם "כראשית מחץ תשכל חרב "דכר" אעביד בארץ ושכלרה וחרעה ושכולך . יחוקל" הארץ משכלת . עוד מות ומשכלת "מלכ" לשון והויה שוכר עומדת במקום שנים ופ' ולא תהיה משכלת או יהיה משכלת שם וכבר אחר כבוד משכל . ירמיה "ואפסוד שיהיה והארץ משכלת יצא לשני לבד כמו משכלה ועקרה וכן ומשכלת גוף היית "יחוקל" ועגן אחר אין אשכל לאכול "מיכה" ואשכל ענבים אחד "נמכר אשכל הבוער" והקבוץ ושדיך לאשכלרת . טי האלה בפתח . באשכלות הגפן . טי . האלה כסגל אשכלות מחרות "האוינו" הכשילו אשכלותיה ענבים "כראשית" האלה בפתח הגרגרים יקראו ענבים ואשר בו תגרגרים יקרא אשכול רדים בלעו שכל שכל דוד פבל עבדי סאול "שמוט" החבר למען תשכיל בכל אשר הלך "יהנשע" למען תשכיל דברים . וחי חוד לכל דרכי משכיל "שמוט" כל אשר הם תחת השרש הזה הם ענין אחד שהוא השכל והביטח ולשון שכל קרוב לענין השגחה ועיון שגשגת משו בזה וז' באגראם המתכל בשלשה דברים כלו' תבש ועין ולפי שהיא המצליח יבואו כל דבריו בתבונה כאלו נעשו בשכל ובדעתו אעפ' שמדמנים אצלו וזאת דעתו ושכלו יקרא משכל והאשה שוכרת שכל "שמוט" בשש נקודת וזה חסשה בשש נקודת חסאר בחמש נקודות כמו שכתבנו בחלק הדיקדוק ופ' ו

טובות שכל טובת עינין והבטחה כאלו אמ' טיבת מראה או ל' שהיתה משכלת וכן ומצא חן ושכל טוב" ומל' כלומר מראה טוב . וז' מ' כזה ונחמד העץ להשכל כראשית "כמו למראה" או פ' להבין ולהשכל לפי שקראו עץ הרצת "אשרי משכיל אל דל" תליס משגיח אל דל ומבקרו משכיל צדיק לבית רשע" מעלי משגיח לבית רשע ובעניניו המשכיל נעת ההוא ידום עמוס . הכל בכתב מיד יי עלי השכיל וכל מלאכיות התבנית "דכר" פ' הכל בכתב מיד יי שהיתה עלי . והשכלני והבינוני כל מלאכות התבנית והוא פעל יוצא לשלישי וכן אשכילך ואורך בדרך זו תלך תליס לב אדם ישכיל פיהו "משלי" השכל הדוע אורם ירמיה . מקור וכן ודבריו לא בהשכל "אינו" אדם תועה מדרך השכל "משלי" או הם שם . והשם לרוד משכיל תליס "בפלא משכים הולך כלו' הכנה ולימוד שכל את ידיו "כראשית" פ' ל' יונה הבין יעקב מידו זל מדי יוסף כי מנשה הבכור לפי שהרגיש כי הביא אליו מנשה מימינו שכל וידע מי מנשה הבכור והנכין שיחיה פ' שכל את ידיו פעל יצא והידיים פעולו כלו' נתן שכל לרדיו כאלו עשו בהשכל ובחכמה מה שעשו כי מנשה היה הבכור וראה בנבואה כי היה קצין בכרחה וזהו השכל פי אם היה נתן ימינו על ראש מנשה מה שכל היה בזה בן הוא דרך העולם וזה דעת המתרגם שאמר אחכמינון לירוחי ומענין זה השרש נתן והשכל בסודמים רבים "קהלת" ואעפ' שהוא כתוב בסמך וכבר כתבנוהו עם הסמך גם כן כי יתפרש בזה ובזה שכם והשכים אבשלום . שמוט . והשכבתם והלכתם לדרככם "וישכמו בבקר" כראשית שוא לכס משכמו קום "תליס" השכס והעדב . שמוט השכס ושלות ירמיה "ובא באלף תמורת ההא וארבר אליכם השכס ודבר" ירמיה . ונכתב ביוד המסך וכן ויקרא לפניו אברך כמו חבורך "והשם וכסל משכים חולך" הנשע . כלו' כסל שחולך בהשכמה וכן סוסיס מיונים משכים היו . ירמיה . כלו' ככל בקר ובקר היו כסוסים מיונים כענין שנאמר חושבי און ופועלי רע על משכבותם לאור הבקר יעשוה בייש לאל ידם וכבר פרשנו בו פירוש אחד בשרש מסך על שכם שניהם "שם על שנמה" ויש שכמו "כראשית" מח שעל חתף שהוא כנגד הצואר יקרא שכם כמו שאמר כתפי משכמה תפול . אינו . וההא נחה ומשפטו במפיק וכבר פתבנוהו עם חביריו בחלק הדיקדוק כי תשיתמו שכם . תליס . לצד אחד ולפאה אחת והוא בשש נקודות ובאתנהו דרך ירצחו שכמה על דרך אחת וצד אחת וכן ולעברו שכם אחד בלב אח ונדעת אחד נתת לך שכם אחד חלק אחד והכל ענין אחד כי ב

וזמנן כי שרש המלה שיה או שיה שרש כישות
ובי שיה לו מלכיס ענינו ענין המדה
והעסק ויש לו שרש שרש מענין השגור ושם
בתבונה והביא יתכן כוח השרש שגשגי ואני
כתבתיו בשרש שנה כי הוא עקר שרשו כמו מתעתע
מן העה וצני עמיד לפתו עוד בן ארבע איתיות
שיח וכל שיח המדה כראשית קולותיו מלוח
עלי שיח בין שיחם יחוקו אינו תחת
אור השיחם כראשית יש שהוא עשב ויש שהוא
אלנות ויש מפרשים מזה לשוח בשדה כראשית
בלומר לשיל בשוח בין השיחם וכבר כראשית
בשרש שוח שיל ער כי בא שילה כראשית
פי' בנו והצבואה על רוד שהוא משבש יחודה
או על המשיח הוא מלשון ובשליחתו ואעפ"י ששרשו
שלת יחוד שני שרשים וענין אחד והל' זכרו חמלת
בשני שרשים בסוד הלמד ובמל' שאמר השוח את
חפזם ומצא את השלוח נפש חיפה תאכלנה ואמר ו
ומה בשלל ואם שלא הוא מזה הענין ומה הם של
שרשים וע' א' כמו וס רמה רמס חולתם כמו שכתבנו
בהל' נדקדק ו' אברהם בן עזרא פי' שילח כמסמל
3 שם המסמל שילה ופי' ער יבא קץ שילה כי אז היה מלך
רוד כמו שאמר ושם שכן שלה יבאר בודד קלס
שיר והגמילות והשירות יפעיק ותרגום
עקרא ושריא הפארים והצדיות תרגום
בללא ושרי גלא ושמתי חזים בלחיד תרגום ואשו
1 שירן בלסתר **שירש** אבני שיש לזב ד' ר'
והשו ויד וסמך ועמודי שיש על רצפת ושם
למיר בלעז מרמז וכדברי הל' רומה שום שני
מינם שאמר באבני שישא ומרמרא **שית** ועלה
שמד ושית שיתו וסמך יעשה ממני הקצו
שכך והמת המלך שככה למיר וישבו חמס
כראשית כשך המת המלך למיר וחסם
כשך יקושים ודמיה או הוא מקור בעלם לדר לפני
גויס או הוא תאר כבר פרסנוהו בשרש שוך והפעל
הכבד והשכתי מעלי סלח כלם ענין וצחה **שכב**
כרע שכב כמלכר הן שכבתי אמס כראשית
ושכבתם ואן מוריד שמת גם בלילה לא שכב
לבו קהלת ועדן לא ישכבון למי ושכבתי עס
אבתי ודעי הללים שוכבי קבר תל' כשכב ארג
המלך מלכיס פי' כאשר ישכב אחני המלך עם
אביתו נדח אני וכי שלמה חטאים מהמלכה כי לא
יחיה מי שיהיה לנו אשר אתה שוכב ראשית וחיבוק
ידים לשכב מעלי שוב שכב ממול אם שכב
ישכב איש ויקרא והפעל והגשים תשכבנה וכר'
וחסם לא תתן שכבתך ויתן איש כן את שכברו
כמדבר ופ' א' שכבת ורע ויקרא גם א' את משכב

והצדדים ממול וית ית שנת מלכיא ונפל למשכב
סמות על משכבי בליל סיר משכבי אשה ויקרא
והשכב תם ארצה ממול והשכבתו על מטת איש
הלחים משכב על מטתו מלכ' ושלא נזכר פעלו
והשכב בתוך ערלים יחוקל בקצת ספרים בקמץ
חטף ובקצת הספרים כשרק רוח והשכבה יחוקל
בקמץ חטף והוא מקור כי אין צווי מזה חכנין ושלא
נזכר פעלו מהרגיש איה לא שכבת דמיה כלם
ענין שכיבה אבל יש מהם שכיבה לשינה ויש מהם
להגאה ולמרגוע ויש מהם לשכיבה לחלי ויש מהם
שכיבה למסגל ויש מהם שכיבת הקבר וע' א' ותעל
שכבת חטל סמות ונבלי שמים מי ישקוף אינו
ענין ירדה ושפכה ונכח להיות מזה שכבת ורע
ומפרשים מזה משכב וספות ממול והוא כלי
ששפכתו מים לידים שכר שכיות וחמדה
ישעיה ואכן משכיות ויקרא איש בחורי
משכיות יחוקל וכחומה נשגבה במשכיותו ממלי
פי' כשהוא במשכיותו לל בחדר משכיות חונו מנין
עליו כאלו סביבו חוסה נשגבה והקבוץ במשכיות
כמה מעלי ואבדתם את כל משכיותם כמדבר
ענינם ענין ציור וענינם מלשון חבשה כי הדבר
חמוצד יביש בו האדם ותרגום יצ' יסך מסרא דיי
ותרגום מצפה סכותא וכן בדברי הל' יסכה זו שדרת
ולמה נקרא שמה יסכה שכותה ברוח הקדש ומזרח
עבר משכיות לבב תלים והם המחשבות והמת
שהלב צופה ומביט ופי' הגיעו ועמדו ליחור מאשר
עלה בלבם מהמחבות וההצלחות ולפיכך נקרא הלב
שבו או מי נתן לשכו בינה למי ועוד פירשו בו
ותרגול וכן בדברי הל' אמ' שפעו בן לק' כשחלכתי
לתחום קנשדיא היו קודין לבלת מינפי ולתרגול
שכך ועוד אמרו בדימוי צווי לתרגול שכונא אנו
נתן לשכו בינה וכן אמרו שמע קול הרנגולא אימר
ברוך אשר נתן לשכו בינה להבין בין יום ובין לילה
שכח השכח חגות אל בינו נא זאת שוכחי ליה
תלים ושכחת עימר בשדה דכרס כי
שכחתי עסיו ודמיה ולא ישכח את ברית אבותיך
דכרס וישכחתו כראשית תשכח ימיני חסר
הפעול והוא תגינת כי הימין מניעה יתרי חמניור ופי'
הם סוק כל אחד מן המסודרים היה אוצר אם אישכך
כשהיו אומרים להם הבבלים שישידו חיו אומרים
איך נשיד וכו' אם אישכך ירושלים ואנגן ואת חרבה
תשכח יצני חגון והתאר השכחים ארת הר קדסי
שוכד לחיס הארד שכח בפלם שמה והנפעל נשכח
זכרם ונשכח כל השבע נשכחתי כמת מלך ונשכחת
צר התה תמורת הא בתיו ושבת לנשיא והכבד שכח
ח בציון וכבר אחר להשכיח את עמי שמי ודמיה

שכי עושי רשות לקחת חיצים ובדבריו וכל יומא
וד נפק לשכר בואי אתא שטן ארמי ליה בטביא פירי
שכר רשת וכזא שס לעוף שצין כו השרים שא
העופות והוא נץ וכיצא בו ופי יצא לצוד ברשת
חיות ובנץ העופות וכן פירשו בעל הערוך "שלל
ושלל שללה" מחקק כי אתה ש'ות גים רכי'
ושלוד כל יתר עצים "חנקוק" והתאר זאלכה שולל
ועדום מיכה "מולך ויצעם שולל" ח'ינכ פי כל אחד
מהיעצים מוליכו שולל ולא תועילנו עצתו ר'ם שולל
מזדעת כמו ושוטפים יחלל ח'ינכ והחתפע אשתוללו
אבדיו לב "והאלף במקום החתפעל וטר פרע
משתולל" וטעיה כלו כאלו שללו אתו שלא נמצא
והשם את חמלקוח ואת חשלל "זה שלל רוד" שמונל
וחת לך נפסך לשלל "דמיה" לדיח כלומר כאלו
שללת אותה "וקדוב מזה הענין של תשוללו לה" רינ
כלומר השמישו לה שבלים מן הצבתים "שלל
משלבות אשה אל ארוחה" שמונת" בין השלבי
מלכים "ענים מדרגות וכן בדברי ר'ל בסולם ר'לך
אור שלבותיו אסקליונש בלעז ופי משולבות אשה
אל אחותו מכוונות זו כנגד זו שיהיו חרציהן שיוכי
היו חרציקראש כל קדש וקדש באמצע ונשאר לו יד
מזה ומזה כמו שליבי סולם וזוהה כליד נכנסת בארן
שלה" שלג שלג לבנץ "דמיה" בשש נקדות
חפעל הבכד ממנו תשלג בצלמון "תל יודע
שלה של כל בתרי כגד" דמיה" אביח שלי
אוכה" ישלו אהלים" ח'ינכ "ובדראות למד
דפעל כז לא שלתי" והתאר שלו היתי ח'ינכ ומסקל
אור אל גוי שלי "דמיה" השין בשוא בפלס שאר
באר והוא כתוב ביד המשך "יושבת ושלוה" זכריה
ושלתי עולם" תליס "ושלות כסילים תאכרם" מעלי
ושלנת השקט "חוקל" והקבוך דברתי אליך בשלות
דמיה" ויש מפרשים מזה כי ישל אלוה נפשו ח'ינכ
ואם כן יהיה פעל יוצא וכבר כתבנוהו בשדש נשל
ואאל פי מזה הענין לדבר אתו בשל "שמונל בפלס
מרי כלומר בש'ים היה מברר עמי והרגו או פחדש
בפתאים וכתב בפתע פתאום בתקף שלו וע'א לא
תשלה אותי מלכים פי לא תטעה אותי ותרגו שגת
שלחא וכן לדבר אתו בשלי בשעות ובמרמה לקחו
לדבר עמו ויכוה וכן יכוהו שם הלחים על חשל פי על
השגת שעשה שאח בארן כי שמשו תבקר כי אפי
הלחים לא נתן לחם לנשאו כי אם כמושות והוא אחו בו
ועל כלא היה לו וכן כתו בדברי הימים אז אמר דוד
לא לשאת את ארון הלחים כי אם הלחים ואמר ללוש
בשדצה לחביאו אל ביתו התקדשו כי למבראשות
לא אתם פרץ בני כלומר לפי שלא הייתם אתם שם

זאחו כוזר ש'א מבני לוי פרץ יי פרץ ור'ל דהשו אמ
חק בה נוסאו נושא עצמו לא כל שכן ויש מפרשים
מזה ושלוח רשעים תאכרם והנפעל בני עתה ל תשלוח
ל'ה כלומר לא יהיה לכם שכחה ושגרה בדבר לפת
את בית ה" ו'ל יונה כתבו מהענין דו אשון כלומר לא
תנוחו ולא תשקוטו עד הסלימכם הטהרה ומן הש'
הזה בשליתה היוצאת מבין רגליה ובדברי ר'ל השוחט
בחמה ומצא בה שליא נפש היפה תאבלנה והוא הבים
שעומר בה חולד כמעו אמו ואפשר שרצה בו הכתוב
באמרו ובשליתה בבגים קשנים כאלו חן עדיין בשליא
וכן אמר חתרגום וכו' יד בנחא ו'ל יונה פי מזה הענין
לא תשלח אתי והוא רחוק" שלח ויגז שלי ותעל
השלח מי עוף והוא שמן מאד ואומר שהוא
סקודיקו בלעז קלא" שלח שלח לפניהם איש
לא שלח יעקב "הנה שלחתי חגרי הזה" בראשית
פיך שלח בריעה" תליס" והוא על דרך הרחבה
שלח נא ביד תשלח שלח הגער אתי" וכתב אאל
מזה ידה ליתר השלחה אמר כי אינו לשון השטפה לא
לשון שליחות ותשלחה על הידים כי יד הוא השמאל
כמו שנאמ אף ידי יכרח ארץ וימיני טפחה שמים אמר
כי ידו על שלחו בעבור יתר בעבור הלמות עמלים
וסמן השליחות אל הידים אעפי שעל היא השולחת
לפי שהידי עקר המעשה וכן כל אשר שאלו עיני
בביתו לא ישכנו רגליה תלך עיני ובתבונות כפי ינום
וסמן היורד אל חיד שהיא השמאל כי בעת שהבתה
אותו היתר בשמאלה והחלמות בימינה והמקור
מתפעל ושלח ספרים וחבבר והשלחתי בסם חנני
משלוח חלל" להשלוח ביהודה רצין מלך ארם ופקח
בן רמליהו והשם ומשלוח מצות" והוא בדרך מקור
ומסקל אור השלחת מלאכירעים וכבר אחר ושלח
אתו פדנה ארם למענכם שלחתי בכלה" פחדש
שלחתי כרש לבבל להחריבה ולקדם נקמתכם ממנה
וכי ימצא איש את אויבו ושלחו בדרך הטובה שמונל
והמשלח את השעיר "וקדא" את א'ומתי אשלח לפני
טמונת" ושלח לכם וישלחו את כתנת הפסים בראשית
פי שלוחו ביד קצתם שהלכו אל אביהם והביאוה לו
וישלחו את דימיתו בחבלים" וישלחם אל ירמוה אל
חבור בחבלים" דמיה" ויש בלשון לוייה חולך עמם
לשלחם" וישלחם יצחק" בראשית וישלחו את רבקה
אחותם" בראשית והבל עם חזראשק עמן אחר
ושלא נזכר פעלו ממנו וציר בגים שלח שלח כרגלית
כלום שלא שאל בהמה לרכוב עליה ואמר שלח ואן
משלח כו'ל מרובתאותו לילכת באלו שלח ובענין
זה נער משלח מביש אמו מעלי" כי שלח ברשת
ברגליו" מוכ" פחדש רשת ברגליו או רגליו ברשת

כחיק
כסע

חנה צד ופאה ולכן הפאה נקראת כהן ולכתה השניה
שכן אשר שכן שם . יהושע . ובין כתיבו שכן
דברים "ושכנתי בתוכם" שמות . השוכן אתם
ויקרא "שכן בארץ" כראשית . לשכן בערפל . מלכה
לשכני בתוכם . טינות . קמץ חטף . לשכנו תדרשו
דברי . בחרק מקו בשקל וכפתחו עמדו כל העם או הוא
שם משכן יי "ויקרא" משכנות לאביר יעקב . תליס
ומשכנתי מליחה . לוי . ובקבוץ זכרים משכנים
קדוש משכנות עליון "תליס" וחתאר וכל יאמר שכן
חליתי "טעייה" שכן שומרן . הוטע . ושכני הקריב
אל ביתו "טמות" ואל כל שכניו . דברים . ולנקבד
שכנה או שכנת ושאלה אשה משכנתה "טמו" וחקבוץ
ותקראה לו השכנות "רני" ונקרא שכן ושכנה
השכן אצל אדם ביתו אצל ביתו אבל וכל יאמר שכן
חליתי הוא על השוכן בתוכה בירושלם כמו שאמר
העם היושב בה גשוא עון . וכן יגדו שכן שומרן
פי' השכנים בשומרן והכבוד אהל שכן באדם . תליס
לשכן שמו שם "דברים" וכבר אחר השכנתי עליך
כל עוף השמים . יחוקל . וכבודי לעפר ישכן מלת
תליס "ומן הענין הזה נגזר ישכנו ארדיך" כמו .
והוא מנחת המות . וכמו שכנה דוכה נפשי . תליס
עין ישמת שכין בלועזי "משלי" ידוע וכבר
כתבנוהו בינין אחר בשרש שוך עם . לשכים
בעיניכם **שכר** שכרו ולא יין פי' ולא מי' וישת מן
הין ושכר . ובעסים דמם ושכרון "שכורת"
ולא מין פי' ושכורת הצדקה ולא מין שתו ויאין
לשכרה ויכבדו השכרות למען יעלו אשכיר חצי
מדם וכבר אחר ואשכרם בחם זי . מסכת כל הארץ
מספח חמתך ואף שכר וזה הפעל עד מהי תשתכרין
וחסם שכרון ויגון תמלא וחתאר והוא שכור עד מאד
והוא בתרצה שותה שכור . ויחשבה עלי לשכורה
ונקרא היין שכר לפי שהוא משכר שכר ידעו ויש
משקה שעושי מפירות שהוא משתכר ונקרא ג' כ' שכר
ענין השכורה בל' כשביעה במאכל אבל יש שישתכר
עד שלא יכין ולא ירגיש יין ושכ' ל' תשת ושכ' במקו
הזה כול' כל דבר המסכר ואפי' זולת היין כמו שאמר
הל' אבל דבילה קעילים ושתה חלב או דבש ונכנס
למקד' היי' כ' בקדש המקד' נכך שכר פי' נסך יין המשכר
והוא החי כמו שאמר בספרי ונסכו רביעית החק
חי אתה מתנסך ואי אתה מתנסך את המזג וכן אמרו
מין ושכר יוד' ר' אלעזר הקפר אומ' זה יין מזג ושכר
זה חיי או אינו אלא יין זה חי ושכר זה מזג ת' לוטרי
ונסכו רביעית החין לכבש האחר חי אתה מתנסך ואין
אתה מתנסך מזג הא אף עליך לום כלשון האחרון לא
בלשון הראשון יין זה מזג שכר זה חי ושכר יקריבו

השיבו אשכרך מנחה ואפש' שהוא בין ארבע אותי
שכר ואשר שכר" כי שכר שכרותי ושוכר כסיל
וישוכר עובדים" ופי' הפסוק כתב ל' יומה כן
הרב הגדול בעם הוא מחולל הכל ומושל בהם ומרזן
שכר לכסיל ומכריחו בעבודתו וכן שכר עובדים והם
המרבנים וכמו אתה עובר את מצות תמלך וי' אחי' **ר'**
משה ז' פי' ככה והוא רבן בפסוק שעליו חזק עליה
ביר שכור ומשל כפי כסילים ופי' רב כמו הרבה וכן
הפי' הכסיל הממשל משלים רב מחולל כל אדם כדוח
ביר שכור ומי ששוכר כסיל בעבור משלו ונתן שכר
לעובדים והם המרבנים לעוברי המצות שאין יכולת בו
להכריחם אחר הוא כלום זה כזה וכבר כתבתי פירוש
אחר זולתי אלה בשרש חול' והגאון רב סעדיה פירש
אותו כן רבן עם הפסוק שהקדים חזק עליה ביר שכור
חודיענו בפסוקים אלו כי הכסיל כשתכא ליה מלר
וחכמה הוא מתחולל בה ומחפך אותה ולא יבינה כמו
שכור אשר בידו חזק ויביארו בצפרניו וברחו
אצבעותיה ולא ירגיש וכל זאת ידע עינו במלה החיא
ללמד אותה לפי שלא ירעה ויכאב בה לכל אדם
וזו רב מחולל כל כי יבעים בה לבות בני האדם ויסגר
פיו מללמד אותה לכסיל ולעוברי דרך אשר ישאלוהו
ופי' שוכר כן כי יסגר פי דברי שקד ומה אפי' שנת
בסמך וסוכרין עליהם ידעו עינים . עורא . והנפעל שבע'
בלחם נשכרו" סמול . וההתפעל וחמשתכר אל צרור
נקוב" חנ . וחטם כי שכר הוא" כמלכר . שכר האדם
לא נחה ושכר הבהמה איננה "זכריה . איננה שכ' אל
שכר וזנה הוא זכר ונקבה ורבים כמוהו ויתכן איננה
שכ' ל' הבהמה כלו איננה הבהמה כיון ששכרה אינו
לברכה ושכר לא היה לו ולחילו מצר . יחוקל . אמרו
פילאחר ששלל שללה עליה חים ושטפה פהם לפי
שגזר עליהם ועל שללה להכנות בים כמו שאמר
ברעילות עליך את תהום וכסוף המים הרבים גרון
אלהים שכרי" ומא' מה משכרותך" כראשית . ביזמו
תתן שכרו דכר' . ומא' חורע צדקה שכר אמת . משלי
בשש נקדות וחתאר אם שכיר הוא "שמנת" גם שכרית
בקרבה "ימיה" פי' אפי' ההיולת ששכרו לתלחם
בעבורם היו כעגלי מרבין שלא יוכלו לתלחם כי גם
המה הפנו נסו יחדו ידמה אותה לעגלי מרבין כי הסמך
וחמתעדן במאכלים ובתענוגים אינו יכול לתלחם
בתער השכירה כי התער שי שכור האדם הוא הטוב
והמחודד ול' גם שכרית בקרבה גדולה ונכבדירה
וכן אמר חתרגו אף רבבה בנוה וכן בתער השכירה
פי' התער גדולה ועא כל עשי שכר יטעייה בשש
נקדות וכבר פ' שתיו באות הסמך עם וימכרו מעינות
תחם כראשית" ויש לפ' שו עור כבוד רשת ופי' עושין

עלי יחזק ושלמה על חלקם יעציה ושלמה
נזכר פעל חישלם רעה תחת שובה ידמיה וקצרוק
בארץ ישראל מעלי וחשם באימי השלום הנטע
וחסופט בשלום מיכה ובלשון נקבה ושלום
רשעים תראה תלים ומ' א ורודף שלמונים יעציה
ומסק' אחר ליגנס ושלם דכרים ענינם ענין הגמול
וחפרעון וענין אחר כי לא שלם עין האמורי דכרים
ושלמו ימי אביך יעציה ותשלם כל המלאכה
מלכים וחשם הגלת שלומים ידמיה פ' בלם גלו
משלום וכן פירש אאול מוסר שלומינו יעציה כמו
מוסר כלנו אבן שלמה דכרים פ' שלמה במסקל
אבן שלמה מסע נבנה מלכיה אבנים שלמות דכרי
חמימות שלא נפסלו והפעל חכבד ושלם את הבית
מלכים מי עוד כמשלם יעציה פ' כפקח השלם
בראות או' פ' בתמים וכישר כמו שאמר בעבד יי חווא
סיפור דברי חשם מה שהיו אמרים כשהביא חירה
אומר לחם וחרשים שמעו והעוררים הבישו לדאות הם
היו אמרים כי אין עוד וחדש כי אם עברי וי
וחשם בעבדות חשם וכסותו וכבד אחר וכל חפצי
ישראל מיוסעד לילת תשלימו יעציה וענין אחר
שלמים הם לאתנו כרחמית כלומר בשלום הם אתנו
אם שלמים וכן רבים כחוס וחתאר במ' אח ידפם
יעבוד שלום יעציה על מסקל קרוב ורחוק וכן
שלח ירדו בשלומי תלים וכן כתב אאול השלום
אביכם חזקן כרחמית תאר וכן השלום אתה אחי
אתה שלום וביתך שלום ובשרך שלומי אמוני ישראל
סמול וחשם שלום שלום לרחוק ולקרוב יעציה
עושה שלום במדומי אלה אן שלום בעצמי תלים
ויעש להם ידאשע שלום יתאשע והקבוץ ולשלומים
למוקש וזמזח הענין אגמלתי שלימי רע תלים כלו
מי שהיה בשלום אתי אגמלתי רעה אבל חלצתי פני
שחודצתי בחנם כל שכן שלא גמלתי שלימי רע וכן
הסכן נא עמו ושלם איתך כלו וזה בשלום והפעל
העבד וכי השלימו את יחושע יתאשע ואם לא
תשלים עמך דכרי וישלם יהושפט עם מלך ישראל
מלכים ושלם נזכר פעל וחית השדה השלמה לך
איתך יחאשר הוא פעל יצא לשלישי עם אויביו ישראלים
אתו מעלי ואפשר להיות מזה הענין הפעל הדגש
ושלם בות צדקך ושלם נזכר פעל מסע וידא מצוח
הוא ישראל מעלי וזמזח מוסר שלומינו עליו וזמזח
זבח שלמים ויקרא ושלם מראיכם עומם בשש
נקודות וקרא כן וזה הקרבן כי העולה כלה פליל ועורה
לכתוב וזהשאת והאשם והדס האמורים למזבח
וחוה ושוק לכתוב וכן שאר חבשד והעוד חבס
חשלים חרם האמורים לסוכה וזוה וסוף לכתוב

ושאר חבשד וזעור לבעלים הנה זה הזבח שלום
בניהם כן מפירש בספרא ולפיכך נקרא גם כן מלוא
כי איל מלואים הוא שהיה ממלא רצון כלם שכלם חי'
אוכלים ממנו שובי שובי השולמית סיר חודשבת
בידושלם הנקראת שלם שלם על שה על שלמה
טמנת כמו חפוך שמלה שלם
ולא שלף והערד חבו כי לא שלף החרב
מבשנו שולף חרב טופטים ענינם הוצאת
החרב מתערה וכן שלף איש נעלו רנת כמו חלץ
וחלצח נעלו תרגום ירושלמי ות שלף סנדליה ואשר
הם פעלים עומדים שלף ויצא מגוח איתך שקדמת
שלף יבש תלים כלום קודם יציאתו והגלותו יבש
שלף שלשה אלה חס שלישי שנים ושלישי
כרחמית תחת שלש רגזיה ארץ מעלי
שלשת ימים אסתר צאו שלשתכם ויצאו שלשתם
כמדבר בתמול שלשום יתאשע היום השלישי
לאחור וכן ותיכונה אל השלישים מלכים רוצה
לומר השלישית ואמר לשון רבים לפי שהיו תמים
רבים אל פניאתיק בשלישים ויחזק מתלתין
עד הערב השלישית סמול כל עד עת הערב
השלישית כלום ערב של יום השלישי ואמר שלישי
לשון נקבה על העת וכן תי' עד עת רמסא דחמט
תליתאה וכן בעת סחר השלישית סמול פ' בעת
הזאת השלישית של סחר כלום לזכ השלישי בערב
בעת הוא וסחר יאמר על יום השלישי כי נמצא בקרי'
וברחוק כמו שכתבו אבל ית בערנא הדק מחר או
כיומא תליתאה ומ' א בני שלשים כרחמית ומ' א
יהיה ישראל שלישי יעציה כלומר שלישית לחם
וחכפל חרב שלישית ויחזק חחא מספת כי
המלה מלעיל בשני פספין והוא כמו שלישית כלום
שלש פעמים חכפל ואמר הלצות חשונות
וחמשלשות עליהם השלישית מכס מלכי פ' חלק
שלישי עגלה מסולשת כרחמית בת שלש שנים או
שלישית לבטן וכן עגלה שלישיה יעציה הערת
התרגום בעגלה מסולשת כמו שלשה שתרנס עין
תלת עגלק תלת דכרין תלתא והפעל חכבד מזה
ואמר שלשו ושלשו מלכים ושלשת אתגבול
ארצך דכרים פ' שתזיה מתחלת הגבול עד עיר
הראשונה שלמקלש בשעור השנייה ומן השנייה
לשלישית כמו כן וכן מן השלישית עד הגבול השני
של ארץ ישראל ושלשת תרד מאר סמול תעמד עד
יום השלישי וזמזח המסולש קחלת פתיל מסולשת
חושק ויען השליש מלכים פ' הקצין ושלישים על
כלו ומבחר שלישי סמנת קצנים וכבדים או
יקרא עליש אשר הוא תחת מסנה למלך חלא כתבתי

בביתנו חבשימוס האותיות בחלק הראשון מן
הספר הזה והסם לכן תגבי שלוחים" מיכה . אחר
שלוחיה " שמנת " ול כנחות ויש לפרש אחר שלוחיה
אחר שלוחיה ושבה לבית אביו כלם אשר הם בענין
השלוחות ידוע וקדוב להם והוא ענין חתרת רדב
מאן עזר . שלוח באש מקדשיך " תלים והוא כמו
הפוך שלוח אש במקדשיך משלחי רגל השור והחמור
יעניה . כלומר מרוב התבואה ישלחו השור והחמור
לדעות בשדות התבואה ויתידו אותם ללכת באשר
ידעו ולא יחושו ועל דרך זה אמר אמרי לפני עירח וכן
ומשלח מדיים " מעלי " ומן הענין הזה נהג משלוח
ונעזב כמרב " יעניה " שהיה פתחו ומותר לכל מי
שידע להבגם בו ונער משלח מביש אמו שהוא מותר
ללכת בתאות גפשו והסם והיה למשלח שור " יעניה
ויאות לענין זה מה שזכרנו תגבי משלוח כן והשלוחתי
בכס משלחת מלאבי רעים ובן ברברי רחל בענין זה
משלחת זאבים " ובענין ההוששה שלח ידו בשלוחיו
תלים . ויד אל תשלחו בו כראשית . על אשר שלח
ידו ביהודים אסתר " ונהג יד שלוחה אלי " יחוקל
שלח אצבע " והסם משלוח ידם " יעניה " ומסק את
בבל משלח ידם . לכרים והקדוב לענין הזה שלוחותי
נטשו עברו ים " יעניה " רצה לומר התפשט הפארות
והסעיפים וכן נקרא גן עצי המאכל לפי שמחפשים
הפארות והסעיפים המה והמה ברכת השלוח לכן המלך
כחמיה . שלוחך פדום רמונים . טר . וכן בשלחת
תריבומה יעניה " השלח קציריה עדי ים . תלים . ישלח
שרשיו . ירמי . ואפשר שנקרא חמור הממו לירושלם
שלוח כמו שאמ' את מי השלוח " יעניה לפי שהוא
מתפשט אל חגות לחשקותם ובענין הגרוש והשלוח
י אלהים מן ערדן . כראשית " אל מחוץ למחנה תשלוחם
כמדבר וישלוחם ביד פסעם " אינו . וכלם ענין קדוב
וע' א' ועש שלח לרוב וסגנים " ד'ה' . בסגול " ובעד
השלח יפלו " וגל " בשלח יעברו " למכ . ואיש שלח
בדור " ד'ה' . וכן במשקל אתר ואין משלחת במלחמה
קהלת " ו' לפרש כן בשלחת מלאבי רעים ענינם חרב
ויש מפרשים מוזני שלוח את כנתת הפסים . כראשית
גל . מר קרעו אתה כד שיאמין שהחיות שרפוהו " ויש
מפרשים עוד מזה וישלחם ביד פסעם ומזה הענין איש
שלח המים " כחמיה . כלום כשהיו ואלכים אל חמיה
איש שלח בידו ואאול פי מזה בשלוח תריבומה גלום
בחרבה רצית לריב אותה כלומר במרה שמחה כמו
שאם בסאמא אמר רצית לחרבה לדומה באש כמות
סדום כי מעשיהם כמעשיהם כמו שאמר עליה קציני
סדום עם עמורה וכן היית רוצה לשפטם לולי שהמל
האל עליהם והגם האש והסירה ברח קדים עזה לאר

שנזקקו על העיר כמי שמפורש ביהוקאל ומה עיר
רגלי שלח . למכ . כלומר שמי קוצים ויחזים במקום
מהלכי שיכרתו רגלי . ויש לפרש איש שלח המים
מתרגום וחפשיט ושלח כלומר שלא היה פושט בגדיו
לא ביום ולא בלילה ולא היה איש פושט בגדיו אלא
חמים לכבם אותם והו שאמ' אין אנהו פושט בגדינו
ומה שדש הזה שלחן והוא בשרק על משקל ולקרבן
העצים בעצים מוזמנות זה השלחן אשר לפני יי יחוקל
וחשיבוץ כי כל שלחנות מלאו קיא . יעניה . שנים
שלחנות מפו ושנים שלחנות מפו . יחוקל שלח
עת אשר שלח הארם קהלת " גם בעריהם
שלשו על העם . כחמיה גלשלת בהם " אסתר ישלח
בבל עמד " והכבר והשלחו לאכול ממנו . קהלת .
ואל תשלח בי כל און . תל " והסם דבר מלך שלחן
והתאר אין ארם שליט " מעשרה שליטים " קהלת
והתאר לנקבה מעשה אשה זונה שלמת " יחוקל רוצה
לומר מתגברת על הזונים אחריה ענין השלטנות ידוע
הברו החצים מלאו השליטים " ירמיה . את הוצית ואת
השליטים . מלכים " שלישי וחב . טמוט . כל שליטי
הגבורים . טר " ענינם כמו מננים ובאמר נא המגנ'
ואת השליטים ד'ה' נראה שאינם עשויים בתכונות
המגנים שלח השליך מסמים ארץ לכה והשליך
את הילד ונשליכוו באחד חבורות " כראשית
מושלת בדרך " מלכים " משליך קרוה כפתים תלים
השליכו אותו אל הבור " כראשית " כי השליכו
משכנותינו . ירמי " כלו השליכו אותנו משכנותינו
על דרך ולא תקיא אתכם הארץ ופח אשליך לכם גדל
יהנעט " ושלח נזכר פעלו ממנו והשליך מכון מקדשו
דניאל " בשרק עליך השלכתי מרחם . תל " בקמץ חטף
ותשליכי על פני השרה . יחוקל כלם ענין רמיח והפלה
ואמר על דרך הרחבה ושליכו ורצים והשלשים ולכו
עד עיר בית הבעל . מלכים . מרוב חפזם ומחירורחם
לחם לשלחם לעיר בית הבעל לנתוף המצבות " ואת
השלך " ויקרא " ופירשחו רול זה השלוח רגים מן הים
וכן תרגם אנקלוס ושלינונא . אשר בשלכת " יעניה
שם שער שהיה בבית המקדש הגזבר בדברי הימים
עם שער שלכת ויונתן תרגמו לשון השלכה וכן תרגם
הפסו כבושטא וכבלוטא דבמיתו שרפוהו דמן לכיש'
ועד באן אינון רשיבין לקימא מנחון זרעא בן גלוריא
דישרל יחכנשון ותובון לארעון ארי זרעא דקודשא
בצבתהון " שלם כן שלם לי אלהי . ספטג' ושלם .
אותו בדאשו . ויקרא . ושלם נוח צדקך " תיב
ישלמוגי רעה תחת טובה " תלים . שלם ישלם שור
תחת השור . טמות " כי אתה תשלם לאיש כמעשהו .
תלים . ושלמי את נשיך . מלכה . הגמול אתם משלמ

בתוכי ושתומם לבי תלום ואפשר להיות למר
 חסדס מבין נפעל כלם עינין שממה יש מהם שממה
 בענין הרבה ויש מהם שממה בענין דתמיתה
שמש שממית בידים תתפש. מסלי. כתב יונת
 כטאף בערבי והוא הדרור שקודין לה בלעז
 אורזנדולש ויש אמרים כזוא שרורים לו בלעז
 בגיאה שצורתה בצורת אדם ותתפש בידיה מר
 שיתנו לה והיא בהיכלי מלך לשחוק בה ויש לפרש
 ארניא בלעז והיא העש שבונה ביתה אפי' בחבלי
 מלך וכן בדברי רז"ל חמשה. אימת חלש על גבור
 אימת מפגיע על ארי. אימת יתוש על הפיל אימת
 בלבית על לויין. אימת סגנית על הגשר. אימת
 סממית על עקרב ופי' בו ארניא בלעז נזנית פי' דב
 האזי זל כטאף בערבי אם כן סממית אינו כטאף
שמך ונשמך כל המינו. יחוקל. ונשמך במות
 און. העש. ולא ישמר שמו מלפני.
 יטעיה. והכבוד והשמדתו את' במותו. ניקח.
 והשמדתו מקרב עמי. יחוקל. ביד האמורי להשמדתו
 דכרים. במטאטי השמד. יטעיה. ידוע **שמח**
 שמח מצרים בצאתם. לכן שמח לבי תלום
 ושמח ב"בו. שמות. ובמסקל פעל ידון ושמח. מסלי
 צלחה ושמחה. חסע. שמח בחור בילדותו. קהלת
 ויצויה וזה לשון גזום מנאצא בלעז יאמר שמח בחור
 והראה מה יקרה באחריתו וכן באו בית אל ופסעו
 ואחם בית ישראל איש גלותו לכו עבוד אל השמות
 פלסח בלך. יטעיה. שמח זכרון בצאתך. והתאר
 והיית אך שמח. דכרים. השמחים אליגיל. חתב.
 ונשתנה בסמיכות נאטו כל סמילב. יטעיה. ולא
 נשתנה שמוריעתי. תלום. והשם כי בשמחה
 תצאו. יטעיה. ושכח אני את השמחה. קהלת וביום
 שפחתם. ניקח. ועל דרך ההשאלה אור צדיקים
 ישמח. מסלי. ועשיתם תוספת ובענין הזה אמרו
 ר"ל לפעם תגדלו שחק ובהכזו אמרו שפח עצב
 והכבוד שפח שפחה. יתמיה. חסם בני שמח לבי
 מסלי. חסמח אלהם ואזים. סופטי. וכבר אמר
 חסמח כל ארבי. תלום. ו"ל יונת הוציא לענין אחר
 ושכה אני את חסמח לל חתפיקת ואין צורך ואמת
 כי חסמח בחלקו והאחזקתפן כמה שיש לו וענין
 חפסוק שישמח האדם במה שיש לו ויאכל וישתח
 ודא את נפשו שוב בעמלו **שמע** כי סמט הבקד
 סמט. כלם נשמעו בקד. מתחת הארון
 ודעת חזקוני כי הוא יוצא שאמר מרגותי תורה
 ותרגו ותודה ידו ואתמרג ידיו ושפטת וכן מטלת
 יתמיה. פי' ישמעת חסמחה תתיה בן שתשמש
 מטלת לפי שלא שפטת אתה בחזקת כח אלי

עימרים ואשר חס יוצאים תשמטנה ונתשטה. סוני
 ויאמר שמטוה וישמטוה. עלכים. שמוט כל בעל
 משה ידו. דכרים. והנפעל נשמטו בדי סלע
 שופטתם. תלום. והכבוד תשמט ידך. ו"ל יונת
 שמטו ולא זכרו והשם שנת חשמטה. דכרים. כלם
 ענין עזיבת הדבר ונשייתו ו"ל יונת פי' כי שמטו
 חבקר שנתפרקו פרקיהם ואיבריהם מגדולת הארון
 וטודתו וכן כתב אא"ל **שך** והכסחו בשמיכה
 סופטיס. קוט בלעז ויש **לעז** ולרא ולפי
 שהוא בגר עב קראו כן וכן בדברי רז"ל קודין לדבר
 עב סמיכה ואעפי' שזה כתוב בשן זה כתוב בסמך
 וכבר כתבתי אותם באות הסמך ובויקרא רבה בסדר
 אחרי מל ותכסחו בשמיכה רבגן דתמן אמרי בסודרא
 רבגן דתכא אמרי במשיכה אמר ר' שמעון בן לקיש
 חורנו על כל המקרא ולא מצאנו כלי ששמו שמיכה
 מהו שמיכה בשן כתוב שמיכה כלומר שמי הוא כה
 שמעיד על יעל שלא נגע בה סיסרא **שמל** שמאל
 בעשותו ולא אחז. חמב. האלף תמורת
 זו הסמך והפעל הכבד מימינים ומשמאלים באבנים
 ובחצים ובקשת. ל' ה' בנח האלף ובלא א' להימ'
 ולחשמיל. סמט. השימי השמילי. יחוקל. והראו
 האלף בתנועת ואעפי' שאינה שרשית ואמ' וכי
 תשמאלו. יטעיה. אם הימין ואשמאלה. כדלפי
 ותתאר עס יד היחש שמאלו שמאלית כרפיון האלף
 ושם השמאלו בעז. ל' ה' על כפו השמאלית. ניקח
 ויתכן שהמלה כת ארבע אותיות והוא הנכון בעיני
 כי לא מצאנו אות נוספת נעה בתוך אותיות השרש
 כי אם לרדיוס הדבר ואולי היא מלה מורכבת ואשר
 הוא מן השרש חזה בלי ספק את השמלה. כדלפי
 שמלתך לא בלחה. דכרים. כלי זהב ושמלות שמות
 ידוע **שמן** שמן זית. שמות. בשש נקדות כשמן
 השוב על הראש. תלום. ונהרותם כשמן
 איליך. יחוקל. ולא רכבה בשמן. יטעיה. ל' לומר
 במשיחה הראויה למכה ולפי שמימי' בה שמן נקרא
 בן שמן תורק שמך. טר כלומר שהורק מכלי אל כלי
 וריחו נודף ורועה בו שמן רוקח וכנהו בלשון נקבת
 ויתכן לומר שמלה תדק תואר בפלס תושב ואמזה
 בחולם חה בשורק הכל אחד ויש מפרשים מזה וחכל
 של מפני שמן. יטעיה. ל' מפני חזקתו שהוא
 משוח בשמן המשחה ושמן ימינו יקרא פרישת
 בשרש צפן וקרוך לזה שכמה עבית כשית. דכרים.
 שמני עשתו. יתמיה. ושמן ישורון. דכרים. והפע'
 הצוסף וישבעו השמיני. כהמיה. זהו עומר ואשר
 הוא יוצא השמן לב העם הזה. יטעיה. ופרשו אא"ל
 מקוד לל כי הם השמיני את לבם חזקתו אגום

לך שלישים "משלי" דברים נפלאים ונכבדים או פי
פעם שתיים ושליש בשמחה ובשלישים "טמול" שירי
נקראו בן לפי שיש לה מעלה על שאר הדברים במעלה
השרים על בני אדם או הם כלי נגון יש להם שלשה
יתרים וכל בשליש "יטעי" במדה גדולה וכן ותסקמו
בדמעות שליש "תליס" פי רמעות בשליש וחמוקדם
מאוחד כמו ותסם בפוך עיניה כמו שמתבתי ויתכן
מזה הדב שלשיתו כלום הדב גדולה וכן יחיה ישראל
שלשיתו כלומר גדול ונכבד עליהם וזהו שאמ' ברכה
בקרוב הארץ ואאל' פי בספר הגלוי וכל בשליש עפר
הארץ מדה שהוא שליש חסדה וגדולה וכן פירש
ותסקמו בדמעות שליש כי נאמר על גלות בבל שהיה
שליש גלות מצרים שהיה ד' ו' שנה וגל' בבל שהיה
שבעים שנה ויש לפרש שעל זה הגלות אמר שהוא
גלות שלישי "שם" שם האחד "וקרא האדם שמו"
בראשית "ועשיתי לך שם כשם הגדולים פמול
שםס מוחת תליס בידו אחד יסח שםס תליס יען
אשר שלחת בשמחה ספרים "ימי" כתוב הוא אנשי
שם "במדבר" את השם וקולל וקרא פרש השם
והכבד וקלל והוא נקרא כן שם בסתם וכן אשר נקרא
שם הארץ כן פרש שם יי צבאות וכן וימרו על ים בים
טוף כי הגדלה על כל סמך אמרתך "תליס" פירש
הגדלה על כל דבר סמך ואמרתך ו' אברום אכן
עזרא ורחיק זה הפי לפי סמלת כל בקמץ חסן רבקה
עם שמך והוא פי אותו כן אמ' בתולה הארצה את שמך
והוא חסם הנכבד שהוא שם עצם נכתב ואינו נקרא
ועל כן אמר כי הגדלה על כל שם שיש לך אמררוך
והוא חסם הנכבד שאמרת למשה ועל כל המעשה
שם "קלק" וזהו שם כאשר צונו יי"ש שמה תבוא
לבריס שמה יצעקו לחוכ ידוע והוא שם נופל על
חמקום ועל הכל ועל הזמן גם כן על האדם כמו משם
דעה אכן ישראל אשר יצאו משם פלשתים בראשית
ויראה על דבר שכבר זכרו ושלא זכרו ועדם אשוב
שמה פונק"ו והוא רמז לקבר ולפי שיכר אמו הארמה
כמו אמו אכר שמה כאלו זכר הארמה ועל כל המעש'
שם כודה על אותו עת שהוא יום המשפט שמים
וארץ אף שמו יעדפו של דברים "נתתי את שמיים
יחיה" לא ימצא בלשון יחיד וכתב אאל' כי פי שמים
שם בים שאומר יהי רקיע בדרך חמים ויהי מבריל בן
מים למים האמר ויקרא אלהים לרקיע שמים כלום שם
מים ולהת חכדה שתי ממין חסרו הארץ כמו שעשו
במלת ידבעם מן ידב פו חבעל ידבעת ידב כו חכשת
ונקרא השמים העליונים על שם ורקיע כמו בן שמים
וכן בדברי ר'ל מאי שמים אמר ר' יוסי בן רבי חנינא
שם מים ונשאל זה חסם לרוח תקצות אם ידעה נדון

בקצת השמים דברים "באים מארץ מרוחק מקצת
השמים יטעיה "ונשאל לגובה האויר גדול וכוונתו
בשמים "במדבר" אשר תעוף בשמים "דרך הנשר
בשמים "משלי" מגדל האסו בשמים בראשית יסע
קדים בשמים "תליס" ורקיע עמר על ראשיהם
השמיים חניכ" "שםס" על דר ציון ששמים חניכ
לאמר ששמות "יחוקל" נכתב בהא
והרואתו כוז על אשר שמתה "יחוקל" כאשר שממו
עליך רבים יטעיה "יען ביען שמתה ושארף אתכם
מסביב "יחוקל" והוא מקד בשקל השכח חמת אל
ואמר חליתי היא "ישמו ושרים על זאת" חניכ שמו
שמים "יחיה" ושם השקל "מלכוס" ולפי דערוי
אשום ואשאף "ישעיה" פעל יצא וכן שמות ושארף
וחסם שמתה תהיה כל הארץ "שמתת עולם אתנך"
ומ' א' לשממה ושמתה ומ' א' שממה ומשממה יחוקל
כי מי נמרים משמות יהוה "ישעיה" ומסקל אחד
במשורה ובשמתה ישתו "יחוקל" ומסקל אחד שמה
ושערוהו "ישעיה" אשר שם שמת בארץ תליס
והנפעל ונשמו חכמים "יחיה" נשמה כל הארץ
והארץ הנשמה "יחוקל" ועדים בשמות "ישעיה"
והפעל חבד השמותו אני את הארץ "יחוקל" למען
אשםם "ואשכ משמים בתוכם" יחוקל "והוא עומד
אם לא ישים עליהם נוחם "יחיה" ואאל' כתב ישים
שרשו יסם וכבד כתבנוהו שם פגו אל וחסמו "חניכ
אין חסין גרושה והוא תקרא בקמץ רחב כן נמצא
בספרים המדויקים והוא ציווי ופתח חסין תחור צו'
ומשפטי השמתה יזכה כתב כי חסין וגושה ויקרא
הוא אם כן בקמץ חסין אבל הוא פירש אותו גם כן ציווי
ואמ' כי היה ראוי להיות על דמיון חסין עיניך והמקור
משלא נזכר פעלו כל ימי השמה "יחוקל" חסין וחמס
דגושים בחסמה מהם "יחוקל" חסין חסין וחמס בבית
השימוש להקל וכבר זכרנו דקדוקם בחלק חקוקים
ומלת השמה ובחסמה הא הגבנה לפת ודינה במפיק
וכבר אמר ואשבה משומם עזרא "והיוצא על כנף
שקוצים משומם לניט" כלומר משומם הרואים
ואפשר גם הוא עומד כלומר על פרישת השיקוצים
יהיה אדם משומם חמה ותחאר אבלה עלי שממה
יחיה "ומסקל אחד שמיני שומם" חוכה "תתך על
שומם" ולחת שקוצ שומם "לניט" יהי בני שוממים
חוכה ובנון מקום מס כל שעריה שוממין "חוכה כי
רבים בני שוממה" כלומר שאינה בעולה ורקכין
נזלות שוממות "וחסם במסקל זה שוממות דור ודור
ישעיה" וראה שוממות "לניט" בלם בצד חמס
ובמקצתם בשוא וזה הפעל למה תשומם "ואשתומם
על המראה" לניט "ואשתומם ואין כומך ישעיה

לפי

וכמה ביכרי ר"ל פ"מור לי על הנחת כלומר חמתן לי
 ויתן אום כשכר. כראשית. כלומר מקום שהיה
 נשמר. כי משכרת אתם. שמואל. כלו מוסף ושכר
 ל: ממשמת. שמנת. מכל משמר צור לכך. מטלי
 פ: יותר מכל משמר שמיר לכך והנפעל ונשמרת מאד
 דכריס. השמר בנגע. ויקרא. השמר לך. דכריס
 השמר לם. שמנת. משמרת הבל. יונה והחנפעל
 השחמרת הקת. ואשהמה מעוני. הקרוב לענין וד
 ואשמרת בלילה. תלים. באשמרת הבקר. שמנת
 ראש האשמורת התיכונה. טפטיס. קדמו עיני
 אשמורת. אחות שמורת עיני. תלים. פ: כאלו
 אחות וחזות בשמורת עיני שהיה תמיד ערוך ולא
 אישן ר"מ זה הכהן פ: מתעין וראשון ופ: שמורת
 תאר כמו שומרת והם העפעפי ששומרת העני ואמר
 אחות עפעפי שהם שומרות עיני שלא נסרו. משמר
 לעינת משמר. ואעמידה משמרות. נחמיה. בלם
 ענין החזקה והקצתה ושמירת העתים ואמ' ר"ל של
 משמרות היו הלילה וכן נראה מתפסק שאמר ראש
 שמורת התיכונה. ולפיכך נקרא שומר העיד בן
 לפי שהוא עיר בלילה ושימר העיד וידע עתו הלילה
 שיא שר' שומר. תלים. שומר מח לילה שומר
 מה מליל. יסעיה. וענין אחר אך שמרים ימצו. תלים
 וסקט היא על שמרו. ירמיה. והקפאים על שמירתם
 נפניה. ידע. והנפעל ממנו השמר והשיט. יסעיה
 והוא מלרע ור"ל שיהא מעינין שמירה הוא מלעול ופ:
 השמר שבעל שמרך במרגוע ובחשקט. והנאך רב
 סעדי פ: אותו ענין שמירה כל השמר מעשו מלחמה
 והשם לך אל תירא וע' א' כשמיד חזק מצד. יחזקל
 בצפון שמיר. ירמיה. מצוד החלשים חרג' ירושלמי
 שמיר שירא ר"מ בצפון שמיר חברול החזק קראו בן
 לענין חזקו כמו שגריא הצור החזק שמיר וע' א' על
 ארבת עמי קוף שמיר תעלה. יסעיה. פ: קוף ושמיר
 שמיר ושית יעלה. יסעיה. מן מסיני הקצים
שמש שמש ירח עמר זבולה. חכמון. בו נקודות
 פ: שמש וירח יחס השמש לא יבנה תלים
 השמש יצא על הארץ. כראשית. ורח השמש קהלת
 לא יבא עוד שמשך. יסעיה. ורחח לכם יראי שמי
 שמש צדקה. מלכז. לעיני השמש הזאת. שמואל
 ושמי ברכו שמשותך. יסעיה. וחלונ' שהשמש
 נכנס בהם **שן** שן רועה. מטלי. שן תחת שן
 ויתכן ששדש. שן שגן וחברו ויבחי. תחת שנו
 סמות. שניך בעדר הקצובות. סיד. וחמול שלש
 השנים. שמואל. ובדרך החשאלח על שן סלע. חמכ
 וכן במשנה זכרוהו כפול שאמר והשנים והסבכות
 והפרכות שחן יכולין לקבל מעובה פה שאמר השנני

רצו בו שני דע' ועינים ידוע. ומזה הענין עיר עשת
 שן סיר. כסא שן אריא בלעז והוא שן הפיל ש' עוש'
 ממנו מלאכה ובן וקרנית שן והבנים. יחזק' דמרו
 שני הפיל לקרנית לפי שהם רומי להם ולדעת החתני.
 חסר זו החכור כמו שמש ירח ור"ל הקרנו ושן והגסכך
 חסר ובן חר' בקרניו דיעלי. ושן הפיל וטווס' חולעת
 שני. שמנת. השני הוא עין ארום והוא הכרמו ויני
 החילעת. שמנת. פ: ארום בעל התולעת והעין חפה
 ורועה בו הכרמו. ותקשר על יד שני. כראשית. פ:
 חוט צבוע בשני והיור בשני ליחש ובא עם מס דרכים
 אם יהיו חטאים בשנים. יסעיה. כי כל ביתה לבוש
 שנים. מטלי. ויתכן שרמ' גיספת ויור שני שני במקום
 האלמר הפעל ואם היתה כ"א את היור ויה שנים כמו
 חגם בתשלומי חננם ובהניחם היור השילו בנן הנועת
 היור שהוא חרק וזהו וכן במלה הזאת כי אין טעם
 לקיבוץ דבר במלה הזאת ועוד נכתבו בשרש שגרה
 והוא הנכון כי שרש שני שני שנה **שנך** אם שנותי
 בך חרבי. דכריס. קריאתו מלרע. שנגו
 לשונם כמו נחש. תלים. אשר חציו שנונים. יסעיה
 והחנפעל וכליותי אשתנין. תלים. ענינם ענין חרוד
 ומה נקרא שן לפי שהוא מחדד והאלף באשתונן
 מקום הא החנפעל ופ: וכל אחד מכליותי אשר חונן
 ואעפ' שזכר בליות בלשון נקבות מצאנו כמוהו רבים
 בשמות זכר ונקבה. או יהיה האלף אלה המדבר ופ:
 ועם כליותי אשתונן אי יחיה פ: בלא הסרון כמו
 שכתבו אותו בשרש איה עם הדומ' לו ועא' ושננתם
 לבניך. דכריס. למשל ולשננתה. ד: ענין הדבור
 החמידי **שנא** אשר שנא ייח' דכריס. שנאתם
 אורני. שנא לדעהו. דכריס. שינאי בצע
 טונות. שנאה לאה. כראשית. והתאר חבן הכבוד
 לשנאה. דכריס. בפלס נביאה. ויפספו עוד שנא
 אותו. כראשית. גדולה השנאה אשר שנאה. שמואל
 בשנאת יי אורנו. דכריס. נקו' או שם סמוך משנאה
 ומקוד אחד יראת יי שנאת רע. והנפעל גם לדעהו
 ישנארש. מטלי. והכבר הלא משנאין יי אשנא הל'
 דננסו משנאך מפניך. כמדכר. ענינם ידוע ויש בהם
 שאינו שנאה ממש כמו כי שנאה לאה לא היה שנא
 אותה לא לפי שהיה אורב רחל יותר קרא לאה שנאה
 ובן האחת אהובה והאחת שנאה **שנב** בעד
 האשנב. טפטיס. בעד אשנבי נשקפתי. מטלי
 פ: חלון **שנה** אני יי לא שניתני. הנפע. ישנה
 הכתם השוב. איכה. כתוב באלף ובסגול ועם שונ'
 אל תתערב. מטלי. ודתיים שונות מכל עם. חס' נ'
 ושנא בדבר. מטלי. והפע' חכב' ושנא את בני כלאו
 ירמיה. כתוב באלף במלכים ובהא בירמיהו וישנו את
 טעמו. שמואל. בהא חידיעה אחר דגיני. כא א

והשעו עיניהם שלא יראו ושללא יבינו " והתאר הויה
דסן ושמן " ומצאו מרעה שמן ושוב יטעיה וכתב
אמול אצור נחמד ושמן בגוח חכם תאר כמו שמן ובא
שמן בפלס מלך עבר שמות תאר " שמנה לחמו
לחטית " ארצו המוציאה לחמו " וארמה שמנה עורא
ועל דרך החשאלה כל שמן וכל איש חל " סופטים "
לל בריא וחוק ו"ת כל אימתן והתאר עיד במשמני
רוחן " יטעיה " ויהיה במשמניהם " תלם " בחרק חמם
הראשונה והשם ומשמן בשדו ירח " יטעיה " חמך
משמני הארץ " כראשית " גם כן בחרק ובפתח גם חמם
הראשונה לכו אבל משמנים " נחמיה " ומ' א' ובשרי
בחש משמן " תלם " בקרן בן שמן " יטעיה " וכנרת
המקום בקרן שהיה מקום גבוה וכן שמן שהיה שמן
דסן ואמול כתב כי בקרא כן ירושלם לפי שהיה שם
מלך משוח וכהן משוח בקרן שמן המשחה וחבל על
מפני שמן " יטעיה " מפני שמגינות וחוק חקיהו יחבל
עו פטרייב חקבוץ משתח שמנים משתח שמרים
שמנים ממחים שמנים מזוקקים " יטעיה " או יחיה
זח חקבוץ מענין שמן זית ונאמר מזה ענין שמן ועל
עץ שמן " עורא " והוא העץ הנקרא בלעז פין כי הוא
שמן ו"ת אע"ז תא וע' א' ושמונה נסכי ארם " מיכה
שמונה שנים " סופטים " שמונה ידוע " באשמנים
במתים " יטעיה " האלה נוספת ופי' לפי מקומו בקבר
ויש לו סדר שהוא בן ארבע אותיות ואמול כתב שהלף
שדו והגון נוספת וענינו מן תאשם שומרון והארמה
לא תשם לשון שמתח מקום שאין שם ישוב דרם
הקברים שמע ויע"ב שמע " ושרה שופערת
וישמע אברהם לקול שרי " וישמע אלהים
את קול הצער " כי שמע להם את קול הצער " ראשית
וישמע שמועה " יטעיה ולגוזת פעל בצרי את הדבר
אשר שמע " מלכים " ובשועו אליו שמע " אשר לא
ישמע לקול מלחשים " שמע קול תחנוני " תלם " וכת'
תגיד ו'ל ואשמעה אחד קדוש " דניאל " בקמץ חטף
וישמעו אליו " דברים " שמע בקולי " שמע אשמע
צעקתו " שמות " ולא שמעו בתורתו " יטעיה " שמעת
קולי " יחזקאל " יען אשר שמעתם על מצות יהונתן ב
אביכם " אלה שמעו אל רבוי הנביאים הנבאים לכם
לשמע על דברי עבדי הנביאים " יהמיה " הגה שמוע
מזבח שוב " סמול " והשם כאשר שמע למצרים יחלו
כשמע צו " יטעיה " בצרי ויש מהם בסגול כאשר
כתבנו בחלק חקיהו ומ' א' שמענו אח שמעו ירמיה
ויהו שמעו בכל הארץ " יהנפע " ומ' א' ובא בשם
השמועה " ירמיה " מי תאמין לשמועותיו ומ' א' ולא
למשמע אוניו הכיח " יטעיה " והבזעל חקול נשם
ראשית " לא ישמע על פיך " שמות " בשם " עז הנשמעת
בארץ " ירמיה " ותשמע שמות ירושלם עז מרחוק

כחמיה " וישמע בקולם ותבא תפלתם למעון קדשו
לשמים " ד"ה " כלו היה נשמע להם ומרוצה וכן וכני
עמון משמעתם " יטעיה " כלו נשמעים עליהם " ותחת
עברותם וכן וישמחו דוד אל משמעתו " וסר אל
משמעתך " סמול " לשמע און ישמעו לי תל' והכבר
וישמע שאל " סמול " פי' אספס וקבצם שיהיו נשמעי'
אליו וכבר אחר ויהי השמיע את מחנה ארם " מלכים
השמיעו חללו ואמרו " השמיעו אל בבל רבים " ירמיה
פי' אספו וקבצו אותם שיהיו נשמעים אליכם לבא אל
בבל " וכן השמיעו עליה ממלכות ארם מני ואשכנז
ירמיה " והשם להשמיע את אזנים " יחוקק " ו"אסוף
במצלותים משמיע " ד"ה " פי' משמיע קול " הצטרות
ומצלותים משמיעים " ד"ה " פי' לדיותם משמיעים וכן
וחדב אויביה למסגת לדיותה מסגת כלם עגי' שמוע
יש מהם שמועה לבד ויש מהם שמועה לקבלה ועור
יש מהם שמועה הבנה " כי שומעים אנחנו " יטעיה
גוי אשר לא תשמע לשונו " דברים " לב שומע " מלכ'
ל'ל מזה תשמע חלום " מקץ " שמץ " והקח אזני
שמץ ממנו " איוב " בחמם נקדות קצת
דבר ממנו " וע' א' לשמעה בקמיהם " תסא " פי' לרבה
ולשפרע וכן ומה שמץ דבר נשמע בו " טחכ " והגבון
לפרש זה מהענין הראשון כלל מה שמספר ארם
בגבורותיו קצת חמט מהם הוא ואם כי לשון שמץ
הוא מעט חמט עד שלא יוכל אדם לשיערו שמר
ואביו שמר את הדבר " כראשית " ועברתו
שמרה נצח " עמוס " הוא נחו; ועקרה כמפיק ויש או
כי הוא נוספת לפי שהמלה מלעיל ושמרתם ועשיתם
דברים " ושמרו ברועה עורו " ירמיה " שמר לדאשי
אשימך כי שמרת דרכי " סמול " שמרתו ארחות
פריץ " תלם " פי' שמרתו אותם שלא ילך במ ארם
בעבוד דבר שפתוך שאמרת " ועל הדרך הזה לשמור
את דרך עץ החיים " כראשית " שמר הפרדס " נחמיה
שמרני אל כי חסיתי בך " תל' " השין מעבודת בעיאי
וכן שמרה נפשי כי חסיד אבי תלם " שיתח יי שמרה
לפי " תלם " צווי ופי' שיתח יי דבר נכון בפי ושמרתו
פחטוא על דרך ומיי מענה לשון ויתכן להיות שמרה
לפי שם בפלס חכמה ערמה אני פי מלך שמור " קהלת
פי' אני מזוהרך פי מלך שמור " שמרו מי בנער ורק
סמול " אותם שמרו מן החם " יהטע " פי' שמרו איש
חברו מן החם כי אם יקח אחד תחיו כלם עושים על
אשר לא שמרתם חזו שאמר ושמרתם את מחנה ישראל
לחם לפי' נעגשו ישראל בעבור עכן ואמר חטא ישראל
בעבור שלא שמרו שלא יקח אדם מבני לו רזשמור
על חטאתו " חמכ " פי' לא תשמור רק על חטופ כמו כי
אין שוב מוצא שיאבל ושתה רק שיאבל או יהיה פי'
לא תשמור לא תמתין כלו מיד תענישני ולא תחזירך ל

וקרב לזוהי שסע יוד את אנשיו סמוט" כלומר
 בשל דמיהם שברור נוס ומנעם מלקום אל. שאל
שסף ויסוף שמואל את אג" סמוט" ענינו בקעו
 בודב ותרגומו ופסח ובדברי ד"ל הוא מפסח
 וחיב לך אלתא אלוותא כלומר היה בוקע העצים
שעה ואל מק' האל מנחתו לא שעה וישע"י אל חבל
 זאל מנחתו כדאסי"ת ענינם לא פנה
 ויפן" כדרך שאמר אל תפן אל מנחתם וכן ישועו האין
 מוסיע" סמוט" כל זמר ופנו ימין ושאל האין מוסיע
 או וזא כמו ישועו והיה שוע ושעה בענין אחד וע א'
 ישעה האדם אל עושחו" ולא ישעה אל המזבחות.
 ולא שעו על קדוש ישראל וסעיה" ואל ישעו בדברי
 סקר" שמת" ענינם הבשחון וחבן לפרס אלו
 מחבנין וראשון וע א' ולא תשעיה עיני רואים ישעיה
 וחחפעל ואל תשתע כי אני אלהיך. ענינם הבחלה
 ודפד" ויס לפרס ולא תשעיה מענין ועיני השע
 ישעיה ויחזי ב' שד" ועין אחד. לא רחצת למשעי
 וחוקל" כחבני כשרש שוע ובב" רבא אל תשתע כי
 אני אלהיך אל תהיה כשעה והיא וזוהי כלומר אל
 תנס כדונג ספני האס ושעה בלי ספק מוח השרש"
 וענין אלו שעה מעליו ויהל" למכ. שעו מני
 אמר בבב" ישעיה" ענינם הרפה ודשו ופ"י
 אאל מוח אל תשתע כלום אל תורפה. וע א' השעה
 בחקך חמד" תליס. הקמץ תמידת המגיל והוא
 מענין החדך שעשויע" תליס. או יהיה עין ספור
 פתרגוס ויסר ואשתעי" וכן נשתתעו ונראו יהוה
 ישעיה" קמץ העין מקום מגול כי משפטו על המנדג
 נשתתע. ותי נשתתעו ונסתכל" אם כן הוא מהענין
 וראשון **שעם** מקול שעמת פרסות אביריו"
 ומיה" פ"י מקול שאן פרסות סוסה ד"ל
 חוק הכותם בפרסותיהם הארץ בחצם. וכן ת"י מקל
 פפשוים פרסת רגליהו ל"ל פשיעתם וחליכתם בחוק
שער פי מרד בשעלי מים" ישעיה. ומ' א' אם יספק
 עפר שומרון לשועלים. מלכ"ס. בשעלי
 שעורים" יחוקל" ענינם כמו אגרוף כלו מלא אגרוף
 במשעול חסר"ס. במדכ"ר שביל ומזה ת"י שומרון
 לשועלים לכל חסם למסב בשעלי פרסת רגלי עמ"ס
 רעמי כלומר עפר שומרון בפרסת רגליהם ומזה נקרא
 שבל חסר"ס משעול לפי שתא ודרך צר אן בו רחב
 אלא שיערה שיהלך אדם בו. אם יעלה שועל ופרץ
 כחמ"ס. שועלים קטנים" ס"ד. ידוע **שען** ותסען
 לגבול סאב" במדכ"ר" תשען על"י ישעיה
 כי נשענו על"י" ד"ה" הוא נשען על ידי. מלכ"ס
 ישען על ביתו. ח"כ" להשען על מכו" וחס משען
 ומשענה" ובסמוך כל משען לחם. ישעיה. גם אזו

וחי"י למקען לוי" תליס. ואפש' שיהיה כל משען לחם
 מזה המקל ומ' א' משענת קנה. ישעיה. על משענתו
 שמת **שער** בצעפים מחזוונות לילה" לכן שעפי
 ישיבוני ח"כ" סעפים שנאתי" תליס" כבר
 זכרנו באות הסמך **שער** כמו שער בנפשו מזלי
 בשגל פעל. והסם מלעיל שער. ולדבים
 סאה שערים" ראשית" ענין שער ואמר ידוע" וי"ם
 מזה ראיתי שערוריה. קוטע" כלומר מה ששערת
 בהם ראיתי בהם ועא' שמה ושערורה. ראיתי שיערתי
 ידע" ועם יוד היחס ראיתי שערוריה ומא' שערורית
 עשתה מאד" בתאג' השוערים" ומיה" בקמץ העין
 הוא תאר ענין לכלוך ושנוף" שער השמים" ראשית
 השערה אל חקנים" דכ"י" ידוע והפעל ממנו שוער
 העיר. מלכ"י" המה השוערים" ד' ה' ונקראת כל הארץ
 שער הארץ על שם כניסתה שהיא שער הארץ כמו
 שאמר וידיש דיען את שער אויביו לפי שהארץ
 והחוקה והבצורה חוקה היא בכניסתה שיש סביבותיה
 חיים או ימים זכיון שבגסו האויבים ועברו אורחם
 השוערים היו כל הארץ נכבשת לפניהם לפיכך אמר
 נפתחו שערי ארצך" נחום. והצר לך בכל שערך
 דברים" **שער** לא שיערם אבותיכם" דכ"י פ"י לא
 לא שערז מום כלום שלא יראו מהם ולא
 עבדום. ומלכ"ס שערז שער" ישערו עליך שער
 יחוקל" ושערו הרבו מאד ידעיה" כמו חרוק ישעיר
 תליס" וחסם ובסערה דרכו" נחום. ומ' א' אחו שער
 ח"כ. והפעל נשערה מאד תליס והחחפעל וישתער
 עליו מלך הצפון דכ"ל" כבר זכרנו באות הסמך
 שער עזים" במדכ"ר" את שני השוערים" שיערת
 עזים. ידוע ושעיר על רעהו יקרא" ושעירים יקראו
 שם" ישעיה. לשעירים אשר הם חזנים אחריה' ויקרא
 הם השדים וקראם כן לפרסותם טראים כדמות השעיר
 למאמינים בהם. כשעירים עליו דשא. דברים. יקרא
 כן תגסס הדק" לשער הצהוב" ויקרא. ויחל שער
 ראשו לצמח. סופטים. שערך כעדר העזים. ס"ד
 פ"י כשער עדר העזים" ושערה לא הפך לכן. ויחל
 חתא נוח. ומ' א' עם הא ונקבה אל השערה ו"א וחסיא
 סופטים. תסמר שערך בשרי" ח"כ. מסעירות
 ראשי" תליס. ומ' א' את הראש ושער הרגלים ישעיה
 וחתא עשו איז איש שערך" כדו עשו איזו שערות
 ראשית" ידוע והמסתח וחס' עורה. והשעורים והרכבן
 מלכ"ס. ידוע **שפף** שפיון על ארח בשק ישימון
שפה וס"ו עצמותיו נשברו ובתתו ותרגום
 ואבת אחו שחוק ושפיה יתיה כשדפינא וכן
 בדפד"ר"ל גר שפפה ע"י ועא' חלך שפ"י. כלק" אפתח
 על שפיים יפעי' רוח צח שפ"י ומ"י והפעל על כא

וכן ויראה את דוד וימחה שוכניו כחלק הקדוק
ושיאנובר פעיל ממנו ועז פניו ישנא" קהלת. באלף
ובסגול. והתפעל רומי נא והשתגית. מלכים ענין
השינוי ידוע ועא"ת שני" כראשית. ופר השני "
סופטים. שבע שנים" כראשית" וימבי ענינו שני
לבגן והצחק כי ענינו שני לפי אשר זכר קזאת הפר
השיר אשר לאבד וענ"ז תי' דאתפסט ז' שנין וכדברי
ר"ל שהוציא לע"ז שנים אמר ריש לקיש אין מוקצה
לע"ז אלא מוקצה לז' שנים שנ' ופר השני ז' שנים זמחם
אמרו כי נעבד היה ז' שנים ואמרו ח' דברים דוחתו
באותה הלילה הוץ חר וכלי שרת וכלי אשרה ועצי
אשרה ולילה ומוקצה ונעבד אל בית הנשים שני.
חסתי. פי' פעם שני ימדה שני" עורא. אמר ר' יונה
שהוא כמו טבית ואין צורך כי יש שמות דברים / ובאו
זכר ונקבה. שנים ושלישים" כראשית. משנה למלך
חסתי וכסף משנה" ראשית" כמו שני והבדק והמשיני
שמאל. כבשים שנים לבגן אולי הם מחובדים או בני
שתי שנים והחכם ד יעקב בן אלעזר פי' מענין שנה
והוא תאר לכבשים בני שנה" טמנות" ויהת כמו הפוך
והשנים ו"ם מזה חשרש והענין אלפי שנא" תלים
והאלה למד הפעל כיוד בנין קנין ופי' אלפים שנים "
וחסם ומשנה כסף. כראשית" והבין שהוא רגא
כמו וכסף משנה והראיה שהוא בסגול ואלו היה שם
היה ענינו סמוך ויהי נקוד צרי אבל לפי שהוא סגול
אינו סמוך ואם כן הוא תאר כמו וכסף משנה ואעפ"י
שאין כנהג הלשון ברוב לבוא התאר לפני המתאר
ובי' ומשנה שברון שברים" ודמיה" כי הוא נקוד גסכן
בסגול" ל שברון שני וכן כי משנה שכר שכיר" רכ"ז
ל שכר שכיר שני יש לך לתת לו שדדי עבדך שש
שנים של מים בים ובלי לחזקתו אם הוא עובד
ביום אינו עובד בלילה ואם בלילה עובד. אינו עובד
ביום את משנה ההודיה הזאת. לכריס" בתוב בצרי
ל שוכח כנה פעם שניה שיהיו לו שתי תודות וכן
למדו ר"ל מזה כי המלך צריך שיהיו לו שתי תודות
אחת שיוצאה ונכנסת עמו ואחת שמוצאת לו בבית
גזיו" ו"ם את משנה התורה ענין שנון מן ושנתם
לבניך" רכח"ם" וכן והיא יושבת בידושלים במשנה
מלכים" לל בבית המדרש. וכן תי' בבית אולפנא.
כהני המשנה פי' סגני כהונה שהם שנים לבתני גדולי
שנים שנים" כראשית" את שני ילדי" מלכים" והיו
שניהם" את שתי נשיו ואת שתי שפוחתיו" כראשית
והראי במלת שתיים שנתים ונפ"ה חנון כמו שנפלה
דלת אחד לאחת ונון בן מן בת וכל שתיים ושתי חתיו
דנישה דגש קל לבר משתי עיניו" סופטים" שהרזיו
רפה ומא על משפטו כמו שכתבנו בחלק הקדוק
ופי' אאול מזה כי כל ביתה לבוש שנים כלומר בגדים

שנים לפיכך לאתידא לביתה משל ומזה הענין שנה
חמימה" ויקרא" נקרא כן לפי ששבת השמש שנית
אל הקודח שהחלה ממנה ויהי דניאל עד שנה אחת
לכודש המלך" רנ"ט" כתב וחכם ל' אברהם בן עזרא
כי טעם חסמיכות כי לא חיתה שנה שלימה השעם
בתוך השנה וחנה לא יספיק זה הטעם בשאר רסמוכי
על המספר כמו בשנת שתיים בשנ' שלש למלכו שבע
שנים שני חיי שרת. ראשית" ושניהם בנעימי" איונב
ובלשון נקבות שנות ימין עליון ימי שנותינו בהם
וקבוץ שנים שנתים ימים" כראשית" פי' שנתים ימים
שלמים ונקראת כן לפי שהשמש תשנה אחד זמן אל
הקודח אשר דחלה ממנה והפעל מזה הענין ולא
שנה לו פעם אחת ולא אשנה לו. אם תשנו יד אשלח
בכס. שני ושנת ופי' חנאן רב סעדיה מזה ועם שוני
אל התערב והם שאמריו שנים אלהים לעולם ועד פי'
בו פי' איר טוב מזה שונים ומהאנשים שהחזיק פעם
שני' לרשעתם אחר שעשו תשובה והמקור מתגפעל
ועל חסנות וחלוף וכאמר פעמי' הוא תוספת באור
אלפי לשון השנות אפשר יותר מסני פעמים לפי'
פי' פעמים כי יש כזה הלשון ש"ל פעמים רבות כמו
בסיל שונה באולתו. לל פעם אחר פעם מנה פעמים
וכן ועם שונים אל התערב וכן שוב מול את בני ישראל
שנית. לל פעם אחר פעם עד שיגמ' הרבר ומזה חסר
תולעת שני אם יחזי חמאיכם כשנים. וכבר כתבנו
בשרש שן שנים ושנים מתניו. מלבי"ם ענינו ויתגור
שנה שמוחו כל עוברי דרך. וישנו אותם
והנפעל ונשסו חבתים" ישכו בתיהם. וחסם
מי נתן למשסה ועקב. ענינם ענין כזה שמה הוא
ישסה אצד כל כלי חמדה. והיו שאסין
למשסה נכתב באלף במקום זו חמסך שוסיס ארז
הצרנות. זה חלק שוסינו. שסי נחלתי. ואויבנו שמו
למו. והפעל חבד ועתודותיהם שוסיתי" והוא כתוב
בשין ענינו בעני שסס **שסע** שסע שסע ושוסעת
שסע" ושסע בסגול פי'. שפרסותיה סדוקות
מלמט' כמו מלמעלה כי יש בהמה שפרסותיה סדוקות
מלמעלה ומלמט דבוקו כמו שאמ' לכל הבהמה אשר
היא מפרסת פרסוה שסע אי נה שוסעת כמו הגמל
והחזב והכלב והחיתול וממפריסי הפרסה חסכועה
אר"ל חססועה בריה בפני עצמה היא שיש לה שני
גבין ושתי שדראות ולפיכך נקראת שסועה שהיא כמו
חלוקה לשתי בהמות והבדל ושסע אותו כבנפיו לא
יבדיל פירשו ר"ל שהיה קדעו מבנו ולא היה מברילו"
לשתי חתיכות לגמרי ומה שאמר כבנפיו לל עסבנפיו
שאי צוד למרו כנפיו לא כמו שהו כבנפיו היה שוסעו
ומקשרו ואמר ושסע אין שסוע לא ביד וכן הוא אומ'
ויססעו בשסע הגדי" כלם עגי חתיכת הרבר לשנים

שפן ואת השפן כי מעלה גרוהו " ויקרא " שפנים עם לא עצום . מעלי . מחסה לשפנים
קליס . ידוע **עפע** כי שפע ימים יניק . לנרים בסגיל ענינו
ושפעת מים תכסך . אינו " משפעת מוסת יחקל . את שפעת הוא " שפעת אני רואה . מלכים
חתי במקס הוא וחכידו בזכנו בחלק חוקדוק או יהיה חסר נסמך ופי' שפעת אנשים **שפק** אם
ישפק עפר שזמרון " מלכים " והשם פן יסיתך בספק . במלאות ספק יצר לו . אינו . והבד ובלדי
גברים ישפיקו " ישעיה " ענק חסוק ידוע ובדברי רז"ל באן במסתפק מדיס באן בשאק מסתפק מהן וכן
אמרו מסנו פעל והקל לא ספק לה ביד מכיאה לרז בשערה ופעל הדגש ושניהם מספקים וכן בניה הפע' לארספק לתתו לה ואמרו השם איש ספק בידו לעשות . ושלפרש עוד ובלדי גברים ישפיקו מענין ספק חשיכה ספק אינו חשיכה בלומר בעבור ילדי גבר' יהיו לרז בספק מצות חסם חסם מעונני ומכשפי חסם צוח לרז לאתעוננו וע' אישפוק עלימו כפימו אינו . ושלפרש מזה פן יסיתך בספק וכבר זכרנום באת הסמך **שפר** אף נחלת שפיה על " תליס דנתן אמר " שפר . כאלסית " הרגום ופח תאר שפיד כדווא " וכן בארמית כלי ישפר עלך לניל " וכמו הם ברוחו שמים שפיה " למכ . והבית במלח כריוח נוספת או נחית הוא שפיה נוספת או יחיה בן ארבע אציות בסקל תורה מן כי ארזת מתורה בארז בן יאמר משפיה אשפיה ישפיה תשפיה נשפיה כמו ואך תתורה וים שפיה נשפת אוחם באהל מן נשפה את שפיהו עליהם . ימיה " שפיהם אהל ויהיה הא שפיהו במקום את הכל כמו באו מדים שהוא כמו באו כן שפיהו כפוי שפיד שופר חרועה . ויקרא . בשופר ורסקולך " ישעיה פ' כמו אם התקע בשופר כן דם קולך שופר חזיבלי יהושע . ידוע . ואשפר אחד " שמיל " האלף נספרת ופי' חלקמן חבסד ותכן שיהיה נגור מהענין הראשון בלו' חלק ופח ורז"ל סמוה מלה מוכב' משלש חיבות שאמרו אחד משש בפר **שפת** " תשפת שלום לנו ישעיה " ולעפר מות תעוד תעדימי " שפות חסדי . יחקל " שפות עיוד אותה על השפתים ויסודיים שעליות והקדורת או כסא הברזל ארץ ביעו ונקרא בלשון שנים לפי שדא מוס שפיתת שתי קריות והשפתת נשפת אד " יחקל . אם תשכנת בי שפתים " תליס . בלו' במקום שפל בזה עוד תחיו נופח בספק רית השפתים נוסח אחד ועוקרין נפקן פשד ורז"ל חסוד העמודים

שתולק בדם הקרבנות ומשישים איהם " ריבץ כי רבשפתים " בראשית . בין שתי חמערבות ודם שת משואות שעומסים עליו מזה אחר ומזה אחר ובלעז בלש ויהא כל כך חק שחובץ בין חמשתים וק עמם **שצף** בשצף קצף . ישעיה . בשש נקדות ענינו לפי מקומו במעט קצף כמו שאמר ברגע קצן עזבתך **שק** שק תפיתי על גלדי אינו ופתחת השק מעל מתגד " ישעיה " פתחת שקי " תליס . וישם שק במתניו " בראשית . ויבס שק ימיה " תגד שקי " חכה " השק הוא לבוש צמ או תגד צמר ילבש אדם אותו על בשרו והוא פחות ועבה וקשה כי בעת הצעד והאבל ילבש אדם אותו או יתגד ויפתח האחד את שקו " בראשית . אמתחת ואפשר שיהיה שרש אל שק וחדגש בחבורו יוכיח **שקק** בעוד ישקו יול . במשק גבים שוקק ישעיה ודוב שוקק . מעלי " והשם במשק גבים ומא' ובן משק ביתי " בראשית . וכלו סגול בשקל מכש ומר לולדתו והתפעל בהבפל בו גם פא הפעל ישתקקון ברחובות " נחום " ענינם ענק החליכות בהתמדה ודיס מלשון שוק שוקק . שוא שקד שימ' תליס . כאשר שקדתי עליהם ימיה " וישקד ה על דרעה " דניל " גמר שוקד על עריהם . ימיה לשקד על דלתותי " מעלי " ונבדתי כל שוקדי און ישעיה " שקדו ושמו " עזרא . ענינם ענין המרירות זה השתרלות והתמדה על הדבר מקל שקד " ימיה בשנלו ושקדים " בראשית . ויגמלו ושקדים " במדבר ידוע . וגם הוא לקח מהענין הראשון כי עץ השקד ממדו להנץ משאר העצים וכן אמר לנביא חטבת לראות כי שוקד אני על דברי " ימיה " גראה כי לשק שקד מלשון שוקד והפעל ממנו שלטה גביעים משוקדים . מנות " מפותחים כדמות שקדים וכדודך החשאלה וינאץ השקד " קהלת " והוא רומז בו על חשיכה . והוא לבנה כדמות נץ השקד וים השקד אבר המסגל ויהיה וינאץ על זה הפי' כמו וינאץ בזעם אפול שיםאם המשכב מרוב חלישותו כמו שאמר ותפר האביונה ורז"ל פירשו השקד והקליבסת ויהיה וינאץ על זה הפי' ותגדל שזה העצם שהוא למעלה מן העצבות ותגדל ויראה בים הזקנה מכחישות הבשר ומיובש תלחות **שקך** נשקד על פשעי אכזהאם ענינו לפי מקומו נקשר או נתחבר ובחוקר' רבה אני " מלמדך להועיל מסקרנא לך כהרין מססח דמסקר ל תודתא כלומר אהיה עמך תמיד להנהיגך כמו שהמלמד דבק תמיד בפרה לרזנהיגה ורבינו ווא יול הביא ראיה מרברי לול סרבא בסקרא תדיא בסרבא ענינו דבק

דרג שפח. יסעיה. ענינו גבוה. ור' יהודה הביא הלך
שפי עם ושפו עצמותו כלומר נשבר כוח נשברו
ושפות הברך. סמול. ענינו וריצי חלב וכן ה' גוכני
דחלב דתורין. ואזול גוכני דחלב תורין שלא
היה חזק יכול לעמוד עליהם אלא מיד גופל מרוב
החלקות והשמנו ודומה שהצרכים לוח לשון שפות
לם הכחל של הפיחורת ושם האור שפח בקהל שיה
ושדות ואפש' סנגוד מחענין דראשון כמו סנקראו גם
כן חריצין בענין דרוץ כמו שפי' בסערה ואפש' שיהיה
מן השדרש הזה שפינון על אורח ועין הפעל כפולח
כמו הנגי מן זגה ולפי ששף שאר בעלי חיים נקרא כן
מן הוא יסופך ראש. כחמית. ויהיה שוף ושפה
בענין אחר והוא ענין ושפו עצמותו ואפשר שיהיה
מה שרש הזה עוד תרשיש שהם השפת. סמול. והיל
נוספת והיא הנקראת בקמץ רחב ומ' שפשו היה בקמץ
חטף בשקל עלפה וחיסב לקמץ רחב לתפאר הקריאה
ואברו שהיא הנקראת בערבי לסיף הוא קרוב ללשון
העברי שפה שפה לפיו סכיב. על שפת הידיעה
ס'נת. על שפת האור "שפה אחת" ראשית
כמעשה שפת כוס. מלכים. שפתים ישק. ושפרתי
חכמים תשמרם. שפתי חכמים יזודדעת. מסלי
וקבוץ הנקבות שפתותיו שושני. סד. יש מום שפה
ממש ויש מום צד שפה אחת ללשון אחת. וכן ושפתי
רננות יהלל פי. קלס. ופ' דברי רננות שפה
בענין שפחה אלה גבירתה. קלס. עבו ס
ושפחות. ראשית. ולשפחות שני בנים. סמול. אין
לשפחות כל. מלכים. הוא שם לאמה ולא יבא ממנו
שם לזכר לא יאמר עבד לזכר ואמה או שפחה לנקבת
וזכר כתבו הדונג לו בחלק הדקדוק. שהוא חלק
הראשון מה חסר וע' א' משפחה ומשפחה. תכתי
למשפחותיהם יצאו. התיבה. ראשית. אשר ה' כדמו
ה' יקרב למשפחות. יהושע. ונקרא גם כן השכט
משפחה ויקרב את משפחת יהודה. יהושע. ונקרא
דגוי משפחה ואם משפחת בצירים. וכה' המשפחה
אשר העליתי. מכל משפחות הארמה. עמוס. ועל
משפחות אשר בשמך לא קראו. ירמיה. ועל דרך
ההשאלה ופ' דתי עליכם ארבע משפחות. ירמיה. ו'
שפה ושפח' קדקד בנות ציון. יסעיה. כבר
זכרנוהו באות הסמך. שפח' אשר שפח
חמלך. ושפטנו מלכו. כי שפטו. י' מיד איביו
סמול. שפוט' י' ביני ובינך. ושפוט שפוט. ראשית
ושפטו את העם. ושפוט חם. סמול. ובשרק וכלדע
ושפטת צדק. והשם משפט צדק. לנרס. עד הזה
משפט. מואב. ירמיה. וס' א' חרב שפוט ודבר. ד' ה'
בחלם והקבוץ בשרק ושפוטם עשו כה' יח קל ומא
עשה י' שפטם. כמלכר. והנפעל כאשר נשפטתי

את אבותיכם. יחוקל. הנני נשפט אותך. ירמיה.
נשפטת יחד. יסעיה. כהשפטו יצא רשע. תלס.
וזכר שפחה את ישראל. סופטס. למשופטו
אתה. סמול. וענין קרוב לזה משפט הכוזבים דכריס
כהעשה דוד זכה משפטו. משפט המלך אשר ימלוך
עליכם. סמול. במשפט הראשון. ראשית לכל דבריו
ולכל משפטיו. מה משפט האיש אשר עלה לקראתכם
מלכים. במשפטו אשר הראית בזה. סמול. ויסבו
על העיד כמשפט הזה. יסעיה. וארמון על משפטו
ישב. ירמיה. וכלכל דבריו במשפט. תלס. כלס
ענין דחק ודחת והתבונח. וכן יסרתי א'ך
במשפט. ירמיה. כלומר בשיעור שאוכל לסבול
א' באפך פן תמעיטני כן ויסרתך למשפט. ירמיה
וגם דס נקי שפך מגשה. אשר שפך. יסעיה
מלכים. ודינו לא שפכה. דכריס. נכרוב
בזא ונקרא בו. שפוך על עולל. ושפכו על ירושלים
סוללח. ירמיה. ולפני י' ישפוך סוחו. שפוך חמתך
שפכו לפניו לבבכם. תלס. וישפכו את העפר ויקרא
וישפכו חזונותם עליו. בשפוך סוללח. יחוקל
אשפוך את דוחי עלכל בשר. תל. וחסם אל שפך
חדשן. נ' רא. בששצקורות. וס' א' זכרות שפכתי
דכריס. והוא שנברת הגיד שלו ונקרא הגיד שפכה
לפיו שהוא שופך השתן והנפעל ונשפך וד' סן. מלכי
נשפכתי כמים. תלס. יען השפך נחשתך. יחוקל
כלו יען הגלות עדותך ומה שלא מזכר פעלו מהדגוש
לדם אשר שפך בה. כ' דבר. ושפך דמם כעפר נכדי
באין שפכה. סודי. תלס. נכתב כהא ונקרא בו
והתפעל תשפכנה אבני קדש. בהשתפך נפשם
איכה. כלס ענין שפכה וידוע שפלה עיני גבהות
אדם שפלה. יסעיה. פעל עבד וכן. ושפלה רום
אנשים. ועל כל בא אשפלה. ושפלה מארץ דבריו
ובשפלה תשפלה עיד. יסעיה. וזכר פי הפסוק בשרש
ברד והתאר ודתי שפלה בעיני. סמול. שפלה מן העור
ניקדו ובהא נוספת השפלה הגבה. יחוקל. כי המלה
מלעיל ובעזרי הגבהתי עץ שפלה. יחוקל. ובמקצת
ספר' המרוויק הוא קמץ ואת דכא ושפלה רוח.
שפלים. יסעיה. ושפלה איננה. ויקרא. שפלה קומת
יחוקל וחסם ובשפלות ידים. קהלת. זס' א' ובשפלה
העיד זס' א' ועידיים בשפלה ישבו. קהלת. כחם נקרו'
שבשפלות. תלס. זס' א' בשפלה קול. קהלת. או חיא
מק' זס' א' ובשפלה ונגב. אשר בשפלה. וירי ישראל
ושפלה. וכתב בהא וזכר כי השפילו. השפילו
שבו. ותשפילו עד סאול. לו פעל עומד. ואשר חם
יוצא' השפלה גבוה. משפלה אף מרומם. סמול
הגבוה השפלה. זה ישפלה וזה ידס שפם ועל
שפט יעשה ולא עשה שפלו הוא השער שעל השפט

אל השקצו את גפשותיכם ואת נבלותיכם תשקצו • מקרא
שקצו תשקצו " דברים " והשם ולהת שקצו משום
וחקכו ועל כנה שקצו משום " לניל " ותראו את
שקצו " דברים " איש שקצו עינו השליכו • יחוקל
ומ' א' שקצו הוא לכם " מקרא " בשש נקודות עינים
עין תעבה **עקר** אם תשקד לוליני • כראשית
השם מרוב • שקד הרחק " סמנת " בשש
נקודות אויבי שקד " שקד רדפוני " דובר שקדים תלי
בשקדיהם ובפחותם • ימיה • וחכבר ולא שקדני
בבריתך " תלים " לא ישקד ולא ינחם " סמוט • בנים לא
ישקדו • יטעיה " לא תשקדו • מקרא • עין חכוב
וחבר ותרגם מדוע נבגוד איש באחו מה דין נשקד
גבר באחו איש מחם עיניו גם אויבי שקד שקד
רדפוני • לשקד סמתי " סמוט " רנה לשקד עשתי •
עש שקד סיפרים " ימיה וכן מלת שקד כמו שכתבנו
שקד ומסקדות עינים " יטעיה " כ' יומר מהדות
אתם תזמזמת בהם וכלעז ציננשך ותרגום עין
שופתו עינא דסקדתיה ונדבריו רל אברה אתה פן
העין תהיה סקדית עמרה חזה והיתה סקדית שנאמר
ותרא האשה **ערך** שרד אגן דבור • סיד • לא
בית שרד • יחוקל בתש חריש לחסרון
הכפל ובמ' א' ואם בשדודי בשבו • חוכ • הוא השכור
וע' א' ני בשדודית לבי אלק • דברים • עמנו רבשת לבי
ובמ' שכתו וכן לבען שודי הישר לפני דרכך " תלי
ישר על אנשים " חוכ " ואם כתבנו אותם בשדש שור
מאן הכח וים בשדודית בחוק מענין שדוד וקיים
בדבריו **שרד** להיות כל איש שודר כבירו
ס' יקד • והתפעל כי תשתרר עלינו גם
השתרר • במדבר • ותכן לחיות מזה השדש וישר אל
מלאך " הנשע • כי שדים ישודו • מולי " וכבר כתבנו
אותם בשדש שות • אבל וישר במגרה • סמוט • אם
יתגלה המסוד " יטעיה " כתבנוהו בשדש נשד כי הוא
שדשם באמת **שרב** ולא יכם שרב ושמש יטעיה
ענינו הוא • והיה השרב לאגם • יטעיה " פי
מקום המדבר והדב • ותרגום אבלי חודב אבליני
שדבא **שרן** ובפן שלשה שרנים " כראשית
שענים • וליכי שרניה " חל " והתפעל ממנו
ישודו על צ' צ' • סוכה • כלום יסתבד וכן שלא
מחר פעל מהדש גדי פחדו ישודו • לייכ • ותרגו
שבכים מעשה שנכה שרן עוכי שרנו ובמ' שרן
ומתגין את המסת **שרך** השדדים שודו מחם
להנשע " שרד ופליס " לוכה " שרדי חרב הידי
ידוע ותאדו במדד " יטעיה " בשש נקודות הוא יוס
הצבע שמסמן בו הגר מה שדועה לכוזת סן העץ •
ואת בגדי השוד • סמית • בגדי העבודה ואים בגדי
כתונה רק בגדים עשויים לנסות חמובה • המשלוח

המנוחה בסוע המתנה וכתבנו בינו שלמה זר • כי לפי
נקרא בגדי שרד שחם עשוי " כמין קלעים דמתרגמין
סרדין **שרח** אם לא שרתיך לשוב " ימיה " כתבו
ד' תורה • בזה השדש גם ל' יומה כתבנו ופ'
שהוא דומה לתרגו מסרה קטרין וכבר כתבנוהו בשד
ש' יר • ואאל פי מזה תחת כל השמים ישודו • לוכ
בלומר יתור קשוד העבים ומטיר על כנפות הארץ •
שרותיך מערבך • יחוקל • כתבנו בשדש שוד וילבש
ציקה כשרדין " יטעיה " בק הדבקים ובין השרון מל"ה
ומסקל השרדין " ובחלם ושריון קשקשים " סמוט • פי
עשוי מעשה קשקשים ובהא חנית מס ע ושריה " לוכ
היא תתרא והקבוץ בחלם ושריונות וקשתות " ד' ה'
אזכר בלעז ומזה השדש עוד וכל מסרת ענבים
כמדבר • ידוע מדבריו רל אין שודין דיו וסממנין וכן
אמר ולא במי מסרה וכן פדשו מזה תחת כל השמים
ישודו • חכצלת השרון " סיד " והיה השרון כערבר
יטעיה • פירשו בו מישוד ארץ ומקום דשן וכן ועל
דבקר דרועים בשרון " שרטי השדוני " ד' ה' **שרה**
ובאנו שרה את אלהים • הנשע • כי שרית עם
להם " הנשע " והשם למרבה המשרה " יטעיה " ידוע
שרט וכדש לנפש " בשש נקודות לא ישרפד
שדשת " יקרא " והפעל שדש ישדשו " זכריה
אמר רל שרשה וגרחה אחת היא **שרד** אם מחוט
ועד שודך געל " כראשית " ולא נתק • שרד
בעליו • יטעיה " רציעות הנעל והפעל הכבד במבד
משרכת דרכיה • ימיה " כלום מבלבלת דרכיה ורצה
סביב במו שקד שרין חשוד סביב לג'ל **שרע**
שודע וקלוט " מקרא " ענינו עודף וכן אהל
שדוע זה שנשמטה ידכו והוא מוסך רגלו הנה הוא
עודף והתפעל ממנו כי קצר המצע מהשתרע יטעיה
שרף אשר שרף " יקרא • ושרף את הפרה • על
פרשה ישרף " כמדבר • וישרי אש • סמית
פי' התך העל באש לבשל צרתו ואחר שחזו בפצירה
פיה כי זהב לא ישרף אבל יתור ואת העיר תשרף
באש " ימיה " פי' אתה תהיה גורם שתהיה נשדפת
העיר אם לא תצא אל רכשדים וכאלו אתה שודף אתה
דנה שרופה באש " סמוט " עריכם שרופות אש יטעיה
וישרפו לו שרפה גדולה עד מאד " ד' ה' " ובמ' שרפות
אבותיך המלכים הראשונים אשר היו לפניך בן ישראל
לך " ימיה " הוא ששרפין על המלכים משהן וכלי
השמין וכן כדבריו רל שודפין על המלכים ולא
מדרכי האמורי שנאמר בשלום תמת ובמ' שרפות
אבותיך תו' מנאן ששרפין על המלכי ומחם שודפי
עליהם ממתן וכלי תשמישן וים חשדפה לשון הקטרה
וע' אוליפת כדוי שלא יסריח בשוד וכן כתוב וישכיבוהו
במשכב וגו' וכן וישרפו אותם שם • מלכים • כא ד

שקף חסקה את נחל השמים "תל" וגם הנמלים
חסקה "המסקה והאופה" שר המסרים
ויסק את צאן לבן "בראשית" ויסק בתחומות רבת
תלים "והסס וכל מסקה" ויקרא "על פסקתו דלא"
ממסקה ישראל "יחזקל" וכלא נזכר פעול מהדגוש
ומזח עצמותיו יסקה "לחז" והסס בהמדות למד
הפעל ביד וסקו לעצמו "מסלי" שמכר וסיה
הנשע "ובזו תמורת למד המע" ויהי בבני מסכרו
תלים "ענין המסקה בענין המשתח לא שהמשתח על
הפעל והמסקה על המפעל ו"ת מסקה" ישראל
מיוש מא דישדל כלו מן השוב שבצאנס ומן השמנים
ודוא על דרך ומזח עצמותיו יסקה וכן מקום שמשין
הבהמות נקרא שקת ותעד כדה אל הש"ת "בראשית
והתיו תמורת הא למד הפעל והיה דינו עם הוא שיקת
בפלים שואה תועה וכשהמרה הוא בתי חושבה
המלה מלעיל כמו עשרה עשרה גבוה גברת והקבוצ
והוא מ"א בסקתות המים "ראשית" **שקם** ושקם
ושאגן "הנמק" ולא שקפתו ולא בחתי
והארץ שקפה "הנשע" ארץ ידאה ושקפה "תלי" פי
יראה מן השם יחבר ושקפה מלהלם על ידל כמו
שאמ' מגערוך "נדרם ורככ וסוס ל תורשו ל תסקים
אל" תלים "אסקושה ואביסה יסעיה" והיה בקמץ
חטף "שוקט ובוש" "טופמים" וסוקט הוא על שמיו
דמיה "יושבת ושוקטת" וכ"ה "השם ושלום ושקט
אתן על ישרל בימיו" ל"ה בשש נקרות חזכר דשבר
והשקט "בהשקט וכבשחה" יסעיה "מקד או יסע כי
השקט לא יוכל" יסעיה "בהשקט ארץ מדרם לחז
ואשר הם פעלים יוצאים והוא יסקט ומי ירשיע מינ
להשקט לו מימי רע" תלים "וארץ אפים יסקט ר"ב
מעלי" ענינם ענין הנחה ומרגיע **שקל** ושקל כפלים
הרים "יסעיה" כסף ושקל "סמנת" ואסקלה לז את
הכסף "ירמיה" ואסקלה על ידם "שרת" שניהם חזק
בשדאנפתח ואסקלה לחם את הכסף "עו"ל" בקמץ
חטה וצפעל נסקל רכסה "שרת" ולא יסקל כסף
מחידה "לז שקל יסקל כעסי" מינ "חוש" ולקחת לך
מאזני מסקל "יחזקל" בקע מסקלו "ראשית" ופ"א
עם החיו וצדקה לסקלה "יסעיה" ובחלים בפסקל
עשירים שקל ליום "יחזקל" ועם התיו ואת מסקלת
בית אחאב "מלכיה" ופ"א בשקל הדד" בשש נקרות
עשירים גרה חסקל "סמנת" **שקם** ושקמם
בחגמל "תלים" כשקמים אשר
מלכיה "שקמים גרעו" יסעיה "ובלם שקמים" עמוס
פ"י פחדון שקמים היה לקט למאכל בקרו חם מן
במיני החאנים או היה שקמים שם הפירות עצמם כמו
חאנה האני שהוא שם המדי וספ העץ **שקע** נסקע
ביאור מצרים "ענינם" תסקע כבל ותסקע

ראש "הנפעל ונרשה ונסקעה" עמוס "והכבר
תסקע לשונו" סיוכ לל ובלשונו תסקיע חבל כמ
ותשם כפוך עיניה שלחו באש מקדשך וזאסקיע
מימיהם "והסס ומסקע מים תסתו" יחזקל "ואמר
חנותים בגליתם תרפסון ענינם עני עמק ופי' ומסק
מים תסתו כי כשחמים רבי יש בום עומק הל' שתסת'
המים כשחם רבים חכים מים שיחסרו ויגיעו אל השיע
ול' הרפס אי שים שתדלחו אותם שחם זכין וכפ"י אר
אסקיע מימיהם לפי שתהיה הארץ הרבה מאין אדם
ובהמה ולא יעברו במים יהיו חמים זכים כמו שאמר
לא תדלחם רגל אדם ופרסות בהמה לא תדלחם "כי
כשתדלחם רגל אדם ובהמה הם עכורים וכשלא תעבר
בם רגל אדם ובהמה יהיו זכים כשמן חזו שא' ונדרתם
כשמן אוליך ועיקר הל' שון לשון עמק ומצולח ותרגום
צילו כעופרת אשתקעו כאברא ותרגו ירושלמי כבלע
את הקדש כד מסקע ותרגום השבעו בבוץ "רגליך
אשתקעה בכתא רגלך" **שקף** וצדק מסמים נסקף
תלים "בעד אשנבי" נסקפתו "מעלי"
נסקפה ותיכב "פנמים" כי רעה נסקפה מצפון ידע
ונסקפה על פני הישימון "הנסקף על פני הישימון
צדכר" "ענין חשיחה והצצה" ונסתמשו בו כלשון
נפעל לפי שהעמר בלשון גבוה ומביט הוא נסקף
למביטים ש"ל לז"י אמר השקפה מסעון קדשך "תכת
כי תק' כה מסקף ואיני נסקף וכן ויסקף אבימלך כ'
היה במקום שחיה רואה אותם והכלא היו רואה אותי
וכן ויסקף בעד וחלוק "ולכיס" שחיתתה רואה אותם
חם לא חזי רואים אותה עד שיקרבו יתוא אל השער
ויסקפו על פני סדום "ראשית" ח"וני שקופים אשומ'
מלכיה "אמר בו החרעו פתוחין מלגו וסתים מלכר
ובדברי הל' מ' יאנו כחף זה שאמר פתיחין מבחין
ואשומים מבפנים שלא כדרך שאר חלונות להראות
שאני צדיק לאותה על המשקוף ועל שתי המזוזות
סמנת" הוא המפתח העליון אשר על מזות השער
נקרא קלפי שהוא נסקף תמי או נקרא כן לפי שהרלת
מכה עליו חמיד ותרגום ושדופות קדים ושקיפן קדים
כלו מיכית רוח קדים ותרגו ויספוק את כפיו ושקפינו
לדוהי ול' אברהם בן עזרא כתב כי המשקוף הוא חלון
שיעשו על הפתח יסקפו ממנו כשאדם קורא בשער
לראות מי הקורא זה דוה בארץ ושמעאל שיעשו
וחלונות על הפתחים לחסקף מסם ושקופים שלשה
שודים זה לעומת זה ת' בלונסא תלתא סדרין וכן כל
הפתחים והמזוזות רבעים שקף מלכ' מרביעין וחפץ
בלונסא ובדברי רז"ל מביאין בלונסא של ארז ומדלה
על גבי בלונסא פי' כרים וחרגו וכגיקוי הסלע ושקפי'
כפיא וכן תרגום ובכעפי הסלעים מפני שמשריפין
סון כעבור גבין **שקץ** ולא שקץ "תלים"

החולץ לחבו " וי' מוזח בגבורה ולא בשתי כלי לא
בכלבד' ובערוב כמו השתי מעורב עם הערב כלומר
שאין דעתם מבלבל באבל ובתענוגים אלא דעתם
זד בגבורה . ומן השדש הזה עד שתתייחס . ממול
בשק' בנותיהם שמתיים וכבר פירשנו אותו בשדש
שית **שתל** ושתלתי אני . בדר מרום ישראל
אשתלנו **יחוקל** " והוא מפואר והיו בקמץ
חש' כעץ שתול על פלגי מים . תלים . כאשר ראיתו
לצר שתולח בניה . כנסע " והנה שתולה ותצלח
יחוקל . כשתליו זתים . תלים " ענינם ענין נטעה
שחם שחם העין " כמלכר . פתוח העין וכדברי
הל' כדי שישתום ויפתומוניו **שתן**
משתין בקיר . פמול " זה הלשון נורע בדברי
הל' בהטלת מרגלים באמרם לא ישתין בצד כתלו
של חבירו אלא אם כן ורדוף ממנו שלשה טפחים
וזולת זה הרבה וכמה שאמר בקיר משתין על הכלב
שדרכו לחשתין בקיר לל שלא ישאר בו דבר עד
הכלב המשתין בקיר וכן פירשו ר"ל שאמר מאי ודרכי
אשתוני בקיר לא שביקנא ליה ומאי ניהו כלבא דית
משתין בקיר ידע מרע רצה בו משתין בקיר כמו
משית בקיר לל בקירות חלב **שתק** וישתק ריב
ומ"ן " תלי " וישתק ח' מעלינו . ונתה
וישמחו כי ישתקו " תלים . שתענין תיקח ידוע
ואשר הם בני אבי בעיות שגשג
ביום נשען השגשג " יספיה " מענין ישנא אחי בלי
מים " לויכ " וכן הוא עף שדשו שנה **שלחבת**
ונקדו תיכש שלהבת " לתכ " לא
תכבה להבת שלהבת . יחוקל " וכן שלחבת ית . מיר
ואם היא מלה אחת יציתה שתי מלות הל' שלהבת
גדולה וכן דרך הפקרא כשדוצה להגדיל חדר סומך
אותו אל השם ית וכן מאפליה וחדומים להם שכתבנו
בשדש אפל שלהבת כמו לתבת ונסכך להבת אל
שלחבת כמו אדמת עפר מטיש היון ותרנום פני להבי
בניהם אפי שלהבת אפיהו וכן כלבת אש שתרנום
בשלהבת אשתא **שנאן** אלפי שנאן " תלים
בתנו כמלה הזאת לקדוא המלאכים בזה
הלשון שנאנים ויא שפרשו שנה והאלף מוסרת
מיד הבאה תמורת למד הפעל בפלס קנין בנין הל'
אלפים שונים **שנתבים** שנתבים וקופים ותוכל
ילכיס " אצר בו חזרנוס שן דפיל
שעשע ושעשע יונק " יספיה " אני תורדת
שעשעתי . תלים הל' בתודתך תחזמך
ישעשע נפשו . תלים " כפתח השין וזעין זה חובנין
בבנה על ארך פעל ושלא נזכר פעלו ממנו ועל כתי

תשעשעו . יספיה " וההתפעל בחזיתך אשעשע
והשם גם ערותך שעשועי " תלים " ואהיה שיצוע
יום יום " תלי . ענינם כענין שחוק ושמחה דפורט
בלעו **שקעו רות** ידקרוקת " ויקרם . גם הוא
בן ארבע אלא שנכפלה בו
הרביעית ופירשו בו שחירות ובתורת כהנים שוקעות
ומראיהם ארמדם או ידקרוק . ודומה כי המלה היא
מידכת מן שזעו ומן שער כי הוא ענין שחרות
ועכרזה כמו שעוריה **שרבים** שרביט הזהב
למתי . ענינו כמו שבט
ברוב שדעפי בקרבי בחנני ודע שרעפי
תלים ענינו ענין מחשבותי כמו שעפי **שרשרות**
שרשרות נבלות " זמית " ובחסרון חרי'
שדשות גבלות ענינו כמו שללאות וכן בדברי ר"ל
וזרובין משישרשו ענינו כמו שלשלו . ועוד אמרו
שרשרות של זהב היו קבועות בתקרת האולם " וכן
חמש אותיות **שעשנו** לא תלבש שעשנו . דברים
הוא בגד בלאים צמר ופשתים ור"ל פירשו
המלה מודכבת משלש תיבות שוע שחיונה וכל אחד
מחם אסור משום כלאים שוע לשון שעיעות תרגום
חלקת צוארו שעיעות צואריה והוא שטרפן צמר
ופשתים זה עם זה ועושים מחם לבדים שקורין בלעו
פלשדי טווי שטורפין צמר ופשתים וטוין אותו באחד
או טוין צמר לבדו ופשתים לבדו וחזרים ושוזרין
שני החוסיין נות באריגת הצמר עם הפשתים או הכופה
במחש ומן החורה אינו אסור אלא עד שיהיו של שחם
באור שוע שחיונה נשלמה אות הש' ונתחיל
אותרתיו תא ותא שש אמות . יחוקל . אל
תא הרצים " ל' וכן התאים חמש אמות
ותאי השער . וכליל לפני התאות " יחוקל " ואפשר
כי שדש תא תאה או תהה תא . הוא דוציע וכבר פ'
יציע בשדש **תאב** תאבתי לישועתך . המ"ן
תאבתי לפקודיך גרסה נפשי לתאבה " תלים
ענין תאוה וחשק והפעל הכבד והוא כהפך הענין
מתאב אנכי את גאון יעקב " עמוס . דש' לנטא בלעו
תאה תתאו לכם . כמלכר פ' הגבילו ואפשר שהאלף
תמורתו כאשר כתב ל' יהודה . ותאו חמר
ניקדל " הוא שור הכר וכן כתוא מכמר " יספיה והוא
חפך האותיות כמו בשב וכבש ופ' כתוא במכמר
תאם ויהיו תואמים מלמטה " שמות . פועלים
והשם תאמי צביה " סיר האלף בקמץ חתף
על מסקל אהלי אדם ומ' א' תאמי צביה הדועים
בשושנים " והאלף בחלם מן והנה תואמים כבטנה
כחלזית . בפלס רחוקים קרובים והינחה האלף והופלה
תצוטה על חתי וימלאו יסיה ללדת כא ח

ויש לפרש וישרפו אתם עם שרפתו חבשו לוי לפי
שנשתהווימים אולי העלה חבשו רמה ולא רצו לקבר
כן עם חתולעים ושרפו חבשו ואחר כן קברו העצמות
וכן בתיב ויקחו את עצמותיהם ויקברו איתם וגו' לבלתי
שרוף את הבגלה וימיה . והשם השרפה אשר שרף
וי . יקרא " אל תוך שרפת תפירה " במדכר . ומ' א' חזו
עמים משרפות סיד " ישעיה . ובמשרפות אבוריך .
והתיר שרפה כל ארצה פ' בגפרית ומלח תחיה שרפה
כל ארצה ושלא נזכר פ' נלו מהרגיש וחתה שרף ויקח
והפעל שרף ושרפו . סמנל . והעיר הזאת לא השרף
באש " ירמיה . ויש בפרשים כזה הענין ונשא ורדו
ומסר פ' עינים " ואעפ" שכתב בסמוך וכבר כתבנו
באות הכתוב " משרפות מים . יהושע . נקרא בקנקוס
לפי שהיו מימינו נובעין חמין כחמי טבריה חולותם
ל' חרציו וימא וזוא שעוסק חרציו ומסטיצין
לחזן מים מן הים וחזמה שורפתם והם נעשות מלח
שליש בלען עשה לך שרף " במדכר " הנחשים
השרפים בקרא כן לפי שחן שורפין בחכל פיהם שרף
מעופף . ישעיה " אומר כי יש נחשים ימצאו בארץ
בוש יש להם בנפס ויעושו בהם או פ' מעופף מרגל
למרחק וכלו הוא עף וכן בדברי ר' ל' אין מלוקים
בצד מפני שהוא עף פ' בע מן חגור נתן חנה ורזנה
שרפים עומדים " ישעיה . מלאבי אש שרף שרף
ארצם " תלוי " ושרף היאור " סמנת " אשר
שרפו חמין שרפו בארץ " השורף על הארץ " שרף
נפש חיה " רחשית . כל נפש חיה אשר ישרף . יחוקל
כשש נקודת עינים ענין החולדה עם הריבוש ודעת
וחרצום ענין תנועה שחרגם שרף רחשא . חרצום
מתנועעים על הארץ שרף ושדק לו סקנה הארץ
ושרף " חב"ב ישעיה שרפו ויעויר ראשם
לככה . יסוס ושרף " ירמיה . אשרוק להם " זכית
ואקבצם שדיקת עוזדים " סופטים . ויוסביח לשרוף
מכה . ענין השריפה תנועת השפתים בקול שרף
ונשעתיך שורף " ירמיה " וישעיה שורף . ישעיה
ולשרוק בני אתום " רחשית " הלמו שרקה " ישעיה
נכתב בודבא עם הרגש וזאדם טובח פמיני וזנן
וזכתב ורב אבן גיאת שהוא מן חשב מן הפני שהענבו
לא ימצא בהם חרצו וית במצב נפן בחדא וי' כן
עובדי פשתים שרקות " ישעיה . המשובח פמין
הפשתין וכן יקרא בלשון ערבי אל שרף חשב שבמס
שרקים ולבנים " זכיה " מצוירים כלום שעינים ארום
לבן ושאר באלו חם נקודים או פולאים וכן עברי
פשתים שרקות " כל מנקדים בצבעים וכן בדברי
ר' ל' ובישי שרקות של חב"ב כלום מלבוש מצויר של
חב"ב מדיקס מתקנים במסוק וכן בדברי ר' ל' רבא

שרא לשוקי סוסיא כלו' לומר חסום במסוק של
כחל וכן בדברי חלקה מאוניה של שרקות טמא
פ' שמא מוכרופסת שרף שרף כל שרש בארץ
ישעיה " נשעתם גם שרשו . ירמיה " חקמץ
בעבור הקף וזם סבין פעל חבכר אשר על דרך
המרוכב כי בלא חוקף בשוא כמו כוננו חם על יתר
ואם אין שרשם אחד בנינם אחד וכבו אחד הביאם
ישרש . ישעיה ושרש שרשיה . תלוי " אויל מסדויש
ל' תכ . ועינים נתינת חשרש בארץ ופ' אויל מסדויש
נותן שרש ומתחוק במעסין חסום אשר נכנה הפעל
ממנו שרש פורה ל' חס " שרשי פתוח " על שרשו
רגל . הפך משרש חרים " ושרשי חים כסה " חו"כ
שרשם בעמלק . סמנל " פ' שרשם חיה נלום בצמלק
וזוא יהושע שחיה משכש אפרים וכבו אחד ורוא
בענין חרפק ושרשך מארץ חים " תלוי " כלו יקרא
שרשך וכל חבואתי חשרש . ושלא נזכר פעלו ממנו
וצאצי ישרשו " חו"כ . כלו יקראו שרשיהם שרד
ושרת את אחיו . ושרתו אותו " במדכר " ושרת אותם
ברחשית . ומשרהים את הבית " יחוקל " אויל נבירה
ישרתוך . ופ' כיהם ישרתוך " ישעיה . האתנחורא
בשניהם כתיב לפי דין נקידה בכנול לשרת בשם
י' יאלהו ר' כהים . לפני העדה לשחם " במדכר .
משרת מסה יהושע " יהושע משרתו " סמנל " משרת
את המלך " מלכים " משפשו משרתה וחסם ויעשוהו
בלים לבית י' בלי שרת " ד' ה " את בלבי חשרת
במדכר שרת יתקח את המשרת " סמנל " חרופ
מזבח מסדתא שרפן בלעו שת חסופי
שת " ישעיה . כתבו בשדש שורת שרת
שתו בשמים פיהם " כצאן לשאול שתו . תלוי
כתבו בשדש שת שרתה ופ' לא שתה " סמנל
אשר ישחת ארני בו ושת מן חוקן . נחלחית
ושתו בין מסכתי " וסמנל " בלי שתון ומה שאם ר' ל'
שתו אל יתפלל חו"ש תאר לא פעול כי חמין א'
חין הוא שתוי על דרך פעול או נשתח על דרך פעול
אבל מה שאמרו חס שתי הוא תאר כמו עשם ואמר
בל שרתה לחפרי כינו וכן שכור כי השתח לא שתח
בל כך כמו השכור לפי אם התפלל תפלרו תפלד
שתי יכול לדבר בפני המלך אבל חס"ל הוא ששתח
בל כך שאם יכול לדבר בפני המלך לפי אם התפלל
תפלתו תרעבה וחסם מסתח ושחת חסתי " יחוקל
פשתים ומין מסתו חין מסתים " רכיל . ומ' א'
בנבחה ולא בשתי " קהלת " כלום אפי' בעת שיאכל
לכם ודעתם בנבחה לא בשתח ועם חו"א חשתח
בית ודפעל וכל מסתה אשר ישחה . ידוע " אוי' בשת
א' בערב זוא חו"ש חולך לאורך הבגד והערב הוא

הכפל רש לחיבא ראה לכפל מדברי רחל יוח תחית
וחי רחורעה המסירה דעתו של אדם וכן תחתו כמו
חסיד **תתן** לקש נחשבו תחתו "אינך" הם החצי
וחא שם כלל לחם **תחש** ואנעלן תחש
יחוקל פי עוינתחש תקבוץ עורות תחשים
סמנת אמרורול תחש שחיה בימי משה בריח בפני
עצמה היה ושהוד היה ויש לו גוונים הרבה זהו שתרנ'
אנקלוס ש שגוגה ש ש ושמח בגוונים חרבת שיש לו
ובמדיש אחר ששה גוונים יש לו זהו ששגוגה **תחת**
עין תחת עין" סמנת" וכאשר יחובר עם תבנית
יהיה בלשון רבים" נפשנו תחתכם" ימנע" וכן יאמר
תחתיו תחתך תחת בלשון וצ"י כלם ובאכני המדבר
לעצמו בנך יוד" תרחיב צעדי תחתני תבדע קמ,
תחתני זמוריד עמים תחתני" סמנל" וכן בני הנקבה
הנסתרת וסגור בשד תחתנה" כראשית" והמשפט
על המנהג תחתי תחתיה תחת הצעצוע תחת היותך
עזובה ושגואה" יסעיה" תחת אבותיך יהיו בניך
תלם" התחת אלהים אני" כראשית" תחתיו מבני
ויקרא" כלומר תחן המשרת במקומו מבניו התחת
זאת לא יומת שמעי" סמנל" פ" בעבו החמעה הזאת
אשר עשה תכפר לו ול אימת כי קלל את משיח יו
תחת אשר לא עבדת דברים בעבוד כן וכן או מקו
כן וכן כל שיהיה הדבר הוא תשלום הדבר שעבר
תחתך יערמה" שאל מתחת רגזו לך" יסעיה
מתחת שדשי יבשו" אינך" והתאר בית הדרך תחתן
יבנע" הציע התחתונה" תלכי" אבל מלפני השער
התחתונה" יחוקל" הוא נוספת ולא לנקבת כי המלה
מלעיל ועם יוד והם תחתים שנים ושלישים ראשית
עד שאל תחתיה" יבאו בתחתיות אר" וקמתי בתחתיות
ארץ" תלם" רמו לרחם שהוא מקום שפל ואפל כל שו
וחזמים לזם תחת ממש ומה תכדע קמי תחתני
ומידר עמי תחתני שזכרנו וק"ו לזה תחתיו למי ארץ
סמנל" כלום בסוד ובסתר שלה לו למי ארץ כלו למי
תאות הארץ והמלכות כי אסלך ו"ל למי ארץ לשון
שבועה שבו איש תחתני" סמנת" במקומו" ועמדנו
תחתנו" סמנל" במדמינו תח זרשעים ספקס אינך
כלו במקום תבס לעין רואים רחיש זרוד מתנים
או תיש" מסלי" או הגה במקום זו הדיבור או
ידה או כמשמעו כלומר זה או זה בל אחר משיב צעד
ולכת ותישים עשרים" ראשית" ידוע **תתן** רש
ואיש תכבים" מסלי" תוך ומרמה" מתוך
וסמנל" תלם" ענין שבר ופ" תוד ומרמה שמשבר
חאדם הכושח בו לא ישמר ממנו ומרמה אותו בפיו
וכבר כתבנו אותו בשדש תוך אלא של יחדה חיה

חביא אותי עם איש תכבים בע"א והגאון רב סעדיה
ק"ל פירש תכבים מן תוך הכית אשר הוא בינוני ואמר
רש ואיש תכבים לעשות להם חסד כי יש בינונים
שיסתירו עיניה וישמרו מעלתם למען יהיו בכבוד וע'
כן אמר כי רש ואיש תכבים במעלה אחת הם ועל כן
צריכי לחגלה **תבת** והם תבו לרגליך" דכ"י בפ"ל
ושמו עצמותיו ענינו לפי מקומו נתחברו והלכו לרגליך
סנחבים וקופים ותוכיים" מלכיס" אמר בר הרדגום
ומחסיק והטוס ודוע שקורין לו בלעז פאון ו"מ תוכים
הזיהש קורין בלעז מיימן **תבל** פתול תבלת
כמדבר" תבלת וארגמן" סמנת" הוא העין
שקורין לו בלעז בלאו והוא צבוע כדס חלזון עם סמנים
ידועים **תבן** ותכן רוחות"י" מסלי" והגפעלולו
נתבנו" עלילות" יסמנל" הדרכי לא ירחבו
יחוקל" הוכבר אנכי תכנתי עמודיה" תלם" מי תכן
את רוחי" יסעיה" ופי" מי תכן את רוחי ומי איש
שעצתו ידוענו" ומים תכן במדח" אינך" ושמי בדת
תכן" יסעיה" הכסף המתוכן" מלכיס" פי המתוכן
בחסכון ובמסק ו"ל המתוכן שעשו אותו מטבע זהו
שאמר ויצורו וימנו כלו לקחו הכסף שלא היה מטבע
ועשו איתו מטבע לחיצאו לאומנין ולקנות עצים
ואבנים וזהו ויצורו לטון צדח וכן נפרש המתוכן
בצורה ו"תית כספא דמסקים חשם אתה חותם תכנית
יחוקל" פי משלים החכונה ומרדו את תכנית" יחוקל
זמ"א ותכן לבנים תתנו" זמ"א ובמתכונתו לא תעשו
כמדו" במתכנתה לא תעשו לכם" סמנת" כלום תכן
הסמנים וכן ואת מתכונת הלבנים סמנת רחלל על
ד"ר גבות ותלול" יחוקל" תל עולם" דכ"י
ונכנתה עיד על תלח" ירמיה" על תלם" ימנע ידוע
פי העומדות על תלם שעמדו בחוס ובתקפס שלא
הפילו חומותיהם בכבישתם לא שרפס אלא הגיחם
בבנינם בעבוד שהיו בצורות וחוקות" בניית לפיות
סיר" מלה מודכבת מן תל ופיות פי תל שהוא חוק
ונבוח כמו העוגרות עלתלם ופיות פי שהיו אבני
המגדל גורים פיות פיות כמו שעושיק היום בבניני
המגדלים ורחל פי תל שכל הפיות מתפללין עליו
ובהכפל הפא והלמר קוצותיו תלתלים" סיר" ועוד
זכרהו בדבעים ועא ותוללינו שמחה" תלם" עננו
במות ותליתנו שמחה כמו שאמר תלינו כנורותינו
תלם" ופי" היו שואלים אותני דברי סיר וכנורותינו
שהינו תולין שנשמח בתושים מפרשים רחוליינו
לשון יללה ותתנו נכפת כלומר תחת יללתינו רחיו
אומרים לנו שנשיר ונשמח רחלל ותלה אותך על
עץ" כראשית" תולה ארץ על בלימה
אינך" כי קללת אלהים תלוי" דברים" פדשרתי

והנה חומים בבשנה והפעל הכבד ממנו שכולם
 מתאימות "סוד" כלומר שכלם יחדות תאומים
תאן ואין תאנים בתאנה ימיה ותאנתו לקצפה
 יול" ותאניכם וחיתכם עמנו ידוע **תאר**
 ותאר הנבול" יהנשע וחכבר יתארוז בשוד
 יסעיה חאלף בשוא ופתח וכמחנה יתארנו יסעיה
 חאלף בקמץ חטף המתאר הגעה וחשם יפה תאר
 ראשית בתאר בני המלך "סופנים" לא חאר לו ולא
 חרד יסעיה "ואיש תאר" מח האר" סמנל "חשך
 מסחור תארס" איכ זי ובא בחלים שלא כמנהג ותארנו
 מבני אדם יסעיה "וכא כמותו ופעלו לא יתן לו ענין
 הצורה והתבונה והסימן **תבת** צא מן התיבה תיב
 עצי גופר ראשית ידוע ואפשר ששרש
 וחלח תיב בפלס צידה שיבה אבל ל' יונה מתבו בזה
 חשרש בפלס לחם הפחה **תבל** ופי שם תבל כלה
 אינני ישפוש תבל בצדק תלס שם תבל
 כמדברי יסעיה "הוא שם כלל לכל ארצות הישוב
תבן גם תבן גם מספא חלפי בשש נקודל כחודש
 מתבן ידוע **תתך** היתה תוהו ובוהו ראשית
 ענין שמטה וכבר פרשנוהו בשרש כחה
תתם בהעלות עליך את תוהם" תהו ופמתרו
 יחוקל" מי תחום רבה יסעיה על פני תוהם
 ראשית" ובלשון זכר תחום אל תחום קודא" תלס
 תחום אמר אינני הוא מקום תמים חרבים ודבוי המלי
 בכלל הוא שיקרא תחום והקבוץ תחומות יכסחמו
 קפא תחומות בלב ים סמנית וישק בתחומות רבד
 תלס" פי השקה אותם מהצורים במדב כמו מתחומי
 רבה ורבה על כל אחת ואחת פחותות וכבר כתבו
 חרומים לחם בחלק חרקוק ואפשר שיהיה רבת תאר
 אל הפסקת וז' יכס בתחו מות במדבר" תלס" ות'
 כמקום שחיו בו תחומות חלילים בדרבה כמו במדבר
 שאין בו מים וכן אמר מוליס בתחומות כסים במדב
 לא יכשלו יסעיה" ומתחומות הארץ תשוב תעלנו
 תלס" תוך והתחית תי יחוקל" חן תוי שדי יעני
 אינני יקדוש ישראל תתו" תלס" וכבר
 ארד ותתו על דלתות חשע" סמנל ענין סימן
 וכתיבה ופי קדוש ישראל תתו שמו לו בלכבם נבול
 זסימן שוא יוכל לעברו וזה שחיו מנסין אותו וחי
 חושבין שלא יוכל לעשותו **תוך** ייבתר אותם בתוך
 גראשית יועיד בתוך כמדבר" ובסמיכ
 נחה עין הפעל" בתוך העיד ראשית" מעל תוך העיד
 בתוך חם יחוקל" תוך הנחל" דכריס" ותקם בתוך
 לילה מפלי" כל אשר בתוכו ישמא" נקדח" ושכתי
 בתוכך זכריה" וביוד נוספת בתוכי ידשלת תלס
 ובתוך ארצות נשמות" בתוך ערים נחובות יחוקל ל'

בכלל הנשמות וחנורבות תחיה נחשב ונזכ' והתאר
 חכדיח חתיכון" סמנית" ראש האשמות חתיסנר
 סופנים" אמצעי אמצעית ויתפתח הצלע חתיכונה
 מלכיס" תדע ארמחיצתא ארעיתא פתח לעבר ביהא
 ולא היה דעתו לתרגם תיכונה ארעיתא אלא לל כי
 פתח הצלע חתיכונה שכתחיתות היה פתוח אל כתף
 חבית הימנית וכל האחרות היו פזוחות זו לתוך זו כ'
 חמשה תאים היו בדרום וחמשה בצפון ועל גביהם
 שנים ושלישים ועל חתיכונה התחוננה שבחמשה
 שחיו בדרום אמר שהיתה פתוחה לכותל הכי הדרומי
 ויש בשרש חוה ענין קרב לזה תוך ומרמה" מתוך
 ומחמם" תלס" וחוא ענין מרמה וכא בזה הלשון לפי
 שהאדם המרמה חבדו יצפון בלבו השנאה ומראה לי
 שהוא אהבו **תוך** תרתי בלבי קהלת אשד תרו
 אהבה" תלס" תתודו אחרי לכבכם כמדבר
 לכו מאנשי חרמים וחמורים" מלכיס" פי התרי הם
 הסוחרים הקטנים מעשי הסחורות והעסקים שרם
 מחפשים חרבה על המקח והממכר לפי שעסקם מועט
 וחמורים הם הסוחרים הגדולים והפעל חכבר ויהיו
 בית יוסף" סופנים" ענין חקידה וחפוש" וזמנה יתור
 חרים מרעהו" אינני שם בפלס קום יוכל זמנה לדעת
 המתרגם דוד האחרים" כמדבר" וחאלף נוספת" חר
 ונחל גראשית" והקריב מן התוהים ועשה את האחד
 מן החודים" שתי חודים" יקרא ידוע ואמר הארד
 בלשון זכר ואמר שתי בלשון נקבות להודיע שהזכר
 החקבה כשרים זמנה אל התן לחיה נפש תודך" תלפי
 המסיל בנסת ישיג לתר כמו שהמסילם גם כן ליונה
 חר נערה ונערה ענינו זמן וראיתי כתר האדם המעלה
 לה" כתבונת האדם" פי זאת המעלה והגדולה
 שדיבת ע' יתכונת האדם תגדולחוא" אבל אני מת
 אגבי ומה בתי" לפיכך אמר המעלה כלום ראיתני
 בתכונה גדולה כתכונת האדם הגדול ואעפ"י שאני
 קטן ונבוה וכן וזאת תורת האדם" סמנל ואפשר
 לחיות מזה חשרש וזאת התודח" דכריס" תורתי
 תמימה" תלס" ומלם שוים בזה הענין כי פירוש ענין
 תבונה כמו שפירשנו בשד ידה וקדוב לזה נאז לחיך
 בתודים" סוד" והם הפענים החמורים ומסודרים על
 סוד התבונה **תןן** דפיר תתו יסעיה פתח בסוף
 פסוק ענינו כרת ובסשנה התין את הראש
 בבת ארז פסולה ואעפ"י שקדדן אותו בדגש כמו הפיל
 אפש שאין הקריאה נבונה ותחיה קריאתו הנבונה באצ
 חתו על מש' חתל הגוף או חתו בפתח כמו שהוא בבת'
 ואם תחיה קריאתו בדגש יהיה במקו' הנח כמו בעתדי
 חבפל שכא בדגש ויתכן לומר עוד כי חתו מנחי העין
 על משקל את בריתי הפי אבל ל' יהודה שמתו מפעלי

ותמימים הם חושבים לזכור וכו' חכמים ויעיין
ואת האורים ואת התומים "שמנת" **תמר** עולת
התמיד "במדבר" ואשף חסיד יבדילו
יחוקק "אש תמיד תוקד על המזבח ידוע **תמה**
המהראו כן תמהו תלים "איש אל רעהו
תמהו" יעשה "אל התמה על החפץ" קהלת
ותמהו האנשים "בראשית" ויתמהו מגדתו "וינוכ
והשם אכה כל סוס בתמרון" זכריה ובתמהו לכב
דברים "החזתפעל ותתמהו תמהו" מכניק "משפטו
עם תיו התפעל ותתמהו **תמן** מככות את התמוז
יחוקק "אורים כי היו עושים צל ומלאים
עניו עופרת והיו עושי קאס מתחתיו והעופרת
נמס ודומה שחוא בוכה וכתב החכם הרב רמב"מ מימן
בספר פורה הבוכים כי מצא כתוב בספר מספרי
העבודות הקדומים כי היה איש מנביאי עז ושמו תמה
הוא למיך אחד וצמו לעבר שבעה בוכים ושנים
עשר מזלו ותמיתו המלך והוא מיתה משונה ובליל
מותו היה בצבא בל הצלמס מקצת הארץ אל ריכל
בבל לצלם הזחב שהוא צלם השמש והיה זה הצלם
הלוי בין שמש לארץ ונפל בתוך ההיכל וכל הצלמים
סביבו והיו מספר לחם מה שאירע לתמוז וחזקלמים
בוכים וסופדים כל הלילה ובאשר היה בבקר עפפו
כל הצלמים להיכליתם בקצות הארץ והיה זה להם
לחק עולם בתחלת יום מחדש תמוז ככל שמה יספרו
ויבכו על החמה ויש מפרשים המזו שם היה שהי
עובדים אותה ותרנם ופגשו ציים ויערערו תמוזים
בהתוללים וכרב חנוס חאות כתוב תמוזים כשני ויהי
תמד תמכו בידיו "שמנת" וכפית תמכו פלד מטלי
אף תככהך בימין צדקי" הן עבדי אתמדך
בו יעשה "ותמד יד אבי" בראשית" אשת חן
תתמד כבוד ועיניש תמכו עשר" ורזומכיה
מארסד "משלי" ותמד שבש נעום" תמדך אשור
תלים" מקור בעצם או בעגין הצווי וכן זכור ארת
יום השבת "נוער כפיו כחמוך בשוד" יעשה
והנפעל ובחבל חטאתו יתמדך "משלי" **תמל** כי
תמל אננו "וינוכ" תמ ול בואך "שמנת" ובאלף
נישפת בתולח אתמל ובדגש התיו וידו פל ידעו
מאתמל שלשם "שמנת" ובא בשורק כי ערוך מאתמל
תפזה "יעשה" דאתמל עמי לאויב יקומם "מכה"
ווא היס שעבר בקרב או ברחוק ולי יונה פי' ואתמל
עמי מ' המורכבת מז' את ומן מל ואת פי' כמו מל
בצאתי את העיר והוא כמו וממל עמי לאויב יקומם
תמר זאת קומתך דמתה להמר "סוד" גם הכר
ותפוח "יוט" ושבעים המרים "שמנת
ידוע" ומגנו כחמר מקשה ידמיה" כלומר כתבר

חשוה והישר כי לחמר לא יצאו לו ענפים עד למעלה
בצמרתו וכל גופו מלמטה שוה וישר וכן בחלם והוא
יושבת רחת תמר "סופטים" וכן ממנו עוד ותמורה
בין כרוב לכרוב מקלעות כרובים ותמורות
ותמידים מפר ומפר ועשויים כרובים ותמורים" ואל
איל תמורים "יחוקק" וית מהם צורת דקלים ומהם
תרגם כוהרן וכן ותמורות עשן "יוט" ולפי שהתמר
עץ גבוה וישר ושווה ודמה הדבר הגבוה והישר אליו
וכן עמוד העשן וכן בדברי רז"ל על העשן משתעלה
העשן תמרתו ואמרו בית אבטינס היו על מעשה
הקטורת ולא רצו ללמד ושלחו והביאו אומגין
מאלכסנדריא והיו יודעים לפטש כמותם ולא היו
יודעים להעלות עשן כמותן שהללו מתמר ועולה
במקל והללו בפצל לכאן ולכאן **תנן** ויהי להנין
בראשית" בפירוש תנן תלים בלעני כתנן
ידמיה" ובא ממ מקום רבן חתנים הגדול הרובץ
בתוך יאוריו" תנים כימים "יחוקק" כי בן מנהג
הלשו לבא מ' ונ' כאחד מין ונ' כמותם וכמהן ורקבו
את התנינים הגדולים "בראשית" הגזכרים ביבשה
הם מין ממיני הנחשים והזכרים במים הן ממיני
חדנים הגדולים בדמות הנחשים וכנפול אות חכפל גם
תנן חלצו שד "איכה" מעין תנן ידמיה" ובקבוץ
ונקבות לתנות מדבר "מלכים" תרגום תנן ידחין
ובמגלת איכה גם תנן חלצו שד אילך יודעתא אית
לדון מכון על אפיהון כד אינון מנקה ית בניהון דלא
ליהוין תמין יתתון דנקן אבלין לחון ובמדרש
תנן גם תנים חלצו שד תנן הזה כשבא לינק
אמו היא רואה אותו ורחוק וחולצת שדיה בשביל
שינק ולא יראה שדיה מכוסים ואינו יונק **תנה**
בי יתנו בגוים והפעל הכבר אפרים התנו
אחביש" והשם בתוספת אלף בתולה אנה המרת
לו" הנפש ובחוסנת נון אחנן זומה" דכרי" ושבה
לאחננה" יעשה" וכל אחננה ישרפו באש" מיכה
כלם ענין תנאי ועא לתנות מדבר "מלכיה" לתנות
לכת יפתח וצל עדי סופטים עניני לתנות לה ולדבר
עמה כי לא המיזח יפתח רק עשה לה בית מחוץ לעיר
והחבורה שם ולא ידעה"א וכלכלה שם והיהתח
צרותה כל ימי חייה וזוהו מדרש אשר נדרכי פירוש
והעליתיהו עלה הא העליתיהו כלומר אם היוצא
לקראתי מבי תי אדם והיה לוי כלומר מדרש לוי שיהיה
פרוש מדרכי העולם ואם דבר הראוי לקרבן אעלהו
עולה וחדש רז"ל בזה דעת אחרת וכן שם יתנו צדקות
וי" סופטים יענו וידברו ויורו הצדקות שעשה
לישראל ותרגום ושננתם ותתנגו ותרגם וענתה שמת
בימי נעוריה ותנן תמן וחל פרשו כי גם בי ירצו

רמסוק בשדש קלל ויהי תלויים על העצים עד הערב
וינסע" ובא באלף תבונה למר הפעל והיו חייך
תלואים לך מצד" לכה" ועמי תלואים למשוברוי
הטע" אשר תלואים שמח" ממנל והפעל שדים בידם
מתו" איכה" וחלו שניהם על עץ" אהר" והכבד
מגן וכובע תלוך" ושליחן תלו" על חומותיך
יח"ג" והשם תליך וקשתיך" בראשית" והוא
האשפה שבו חוצים שהוא נתלו באזור הארס או הא
הסיף כמו שאמר התרגום כי גם הוא נתלה **תלם**
בהלם עבותו" חונ" בשש נקדות פי' בתלם
בעבותו כלומר אם תקשדם בתלמים בעבותו עם
שאר הבריות לחודש" חור תלמיה יכחזן" חונ
על תלמי שדי" הנפס" בקי" וחרשים יקראו גדודי"
ודגובו יקרא תלם **תלע** ובן אדם תולעת" חונ
וסכך תולעת" יטעיה" כי תאכלנו
ותולעת" לכה" וידם תולעים" פמנה" ועל דרך
מסל אל תראי תולעת יעקב" יטעיה" לפי שהם הלטי
בגלות כתולעת" במדרשמה תולעת זו כל כמו אינו
אלא כפיך כן ישראל" כ" בחם בתפלה ואם יאדימו
כתולע" יטעיה" עלי תולע" איכה" תולעת שני
פמנ" כבר פרשנו כי חשני הוא חכרמו וב"ראר
ברשון תולעת מפני רוב התולעת בשני או יהיה פי'
תולע עין ובאמרו תולעת שני כאמרו עין אדם
ובאמרו שני התולעת" שמות" כאמרו אדם העין
כלומר העין היפה הוא חכרמו ומפני שהוא ידוע
ומשובח משאר הצבעים אמר תולעת מבליזסר שני
ובאז זכרו האמנים עלי תולע אם יאדימו כתולע
וממנו אנשי חיל מתולעים" כמו" כלומר לבושים
בגדי שני וע"א ומתלעות לביאל" משלי" ואשכרה
בתולעת עול" חונ" והוא הפך מן מלתעת כפי'
תלם" והם השנים הנפית **תמם** כי אם הם הכסף
בראשית" תמו כל" לכה" ואי כאשר תמו
ינסע" תמנו תפס מחפש" תלם" חוננו בו תחת
אזה ובפלומשפטו תמנו כלומר יחפשו עולות עד
השליסם שלא יזבי ארם לחשב ולחפש יתר עולה
על מה שחם מרפשים ובן חסדי" כילא תמנו" איכה
כמו תמנו או יהיה פי' חסדי" עמנו כי לא תמנו אנחנו
והוא קל וזה משפטו לידגש" ובא כמותו האם תמנו
לגזע" במלכי" והוא משפטם כמו בזונו לט לא יבול
עליה ולא יתם פרו" ובשרקתהם חלאתה" יחוקל
דהתם השנה" בראשית" עד תם כל הדוד" לכה"ס
בתם פרח" בתמם באו עליך" יטעיה" פי' בהשלמתם
כלומר בלם שכול האלמן באו עליך כל מה שיוכל
לבוארעה מכם ומקד שהוא פעל יצא עד תמי
אותם ביד" וימיה" וחתאתם יהיו תמים על ראשו

שמות" והפעל הכבד ובן חתמו" שמנל" והתמתני
ספאתך ממך" יחוקל" ובא כחתמך שדך תשר
יטעיה" קל וחיתה תמם ראויה לחדש יחם את הכסף
המובא בית יי" מלכים" ויתכן כי יחם הכסף וחתום
השנה והיא בנין נפעל" ובן ויתמו ימל בכי" לכה"ס
זיה דאוי יתמו כמו יתמו חסאים מן הארץ" תלם
ואי"ל כתב כי כל הדגושים בתיו לכד ששדסם נחם
כלם עני כליו יחשלמה וית זכי התמו אם משלמים
כלומר היה לך לשאיל באבל תולה אם תשלם כמו
שבתוב כי תקרב אל עור נל שכן עור ישראל לפיכך
אמרה אחריז אנכי שלומי אמיני ישראל ועמך קרוב
לזה שהוא ענין התמימות וחתם" מהתם וישר" תלם
יוגתי תמתי" עיר" תמים היה" בראשית" תמים אתה
ברוביך" רנה בהיותו תמים" יחוקל" זכר תמים
המימה נקבה" תמימות החיים" יחוקל" תורת יי
תמימה" תלם" ותמימים יתרו כה" משלי" פר בן
בקר תמים" יחוקל" פי' שהיו הפך והבקר תמימים
וז"ל דרשו לפי שמצאנו ובראשי חרשים פרים שנים
מכן שאם לא מצא שנים יביא אחד תלומר פר ואמר
חמישים לפי שהחובה שנים ולא אץ לכא קיום תמים
יהנפע" פי' כי עמר השמש להיוסע ולא מחד לבוא
אלא היה ביום השלם שבכל השנה וחוא יוס תקופת
תמוז וחשם תם וישר יצרוני" בתם לבכי" ואני בתמי
אלך" תלם" ואיש משך בקשת לתמו" מלכים" כלו
כ"א מתכוין לאחאב וית נגר בקשתיה לקבליה ועם
הא תקבה לא אסיר תמתי ממני" חונ" ועם מס
נוספה אין בו כחם" יטעיה" אין מתם בבשרי" תלם
כלומר אין שלמות בבשרי כי כלו נגעו ובאין בו פתוס
תחסר מלת רק זפי" אין בו מתוס רק פצע וחכודרה
ובמתו אין טוב באדם שיאכל ושחרק שיאכל ושתח
בי אים יודעים לעשות דעורקדע החסם במס' חתאר
אם באמת ובהמים" סופמים" לא ימנע טוב לחולכים
בתמים" וחברתמים יתעבו" עמס" והחאר במשקל
חשם כעול לתם דרך יי" משלי" ובמקף ישוב החלם
לקמז חטף צדקה תצוד תם דרך" משלי" והפעל אז
איחם" תלם" והוא כתוב ביה נחה אהר חאלף
והחתפעל עם גבר תמים תתמם" שמנל" והפעל
הכבד ומה כצע כי תתם דרכיך" חונ" חונ
בלם ענין אחד" יש מום בהשלמת
הגוף בלי שיחסר אבר או חסרון מאיבריו ויש מורגם
בהשלמת דרעות והמדות טובות" ותמימים כיוודי
בוד" משלי" יש מפרשים אותו מענין השלמת הגוף
כמו נבלעם כשאל חיים ויש מפרשים אותו
מענין חסמת דרעות" כי על הישרים

כדרכי וכתקיע שופר יזעיה תוקי השיפוח
והטעם וחסם הלל זה בתקיע שופר תליס בערי
וגדא השיפור יצאו תקוע כאשר נאמר תקוע בתקוע
והכיוון הכל יחוקל אבל וכתקוע רמיו שופר
וידיה הוא שם מקום ואמר הך צות לשון נוכל
על לשון כמו עקרון תקוע ועא ויעב תקע את אחלי
ולכן תקע את אחיו כראשית בלוטר העמידים שם
ואת גיותו תקעו בחומת בית שאן סמול כלומר
שתקעו ונחה במסמרים או בזולתם בחימה ויתקעו
בכשנו סממנים ויתקעו ימה סוף סמית ותקעו
החתר בקרוי סממנים ותקעו יתר במקום נאמן
ישעיה וענין קרוב לזה אל תחי בתקועי כף ושנא
תוקעים בוטח מעלי ונפעל מי הוא לדי ירקע
לחם ענין הבוחק האדם אל כף הכיוו בעדיית
וכן בענין הכות כף אל כף לסמחה תקעו כף על יד
ממסי תקע ואם יתקפו האחד קהלת חסם
את כל תקע וכל מעשה תמיס חסר
והתאר עם שתקף סמנו קהלת חרנים דגן חקף
וכן התקפו לנח תקפחו כמלך עתיד למיור לחם
כיוטר תחזיק בו הרץ ויקח הרחה ואלו יסטיס
הוא מן אלן סאליני סין תרן כחור על ראש
הדי ישעיה לעשות חרן על ידי יחוקל
כל יחוקל תונס ישעיה דא העץ הבניה בספוח
שמשלילים בו הנס ומצמיד אותו בו ארברי בלען
תרע תרעתיס סממנים ל ה פ ר ש בו שיעדים
והננים סער תרעא ויחכן שהוא שם למספוח
תרף לקח את הרפים כל אסית ותקח סבל
את הרפים סמול ואן איפור ותרפים
הטעם הם צלמים יראו בהם העתידות ופי ואן אפוד
והרפים כבו שאמר ואן זכה ואן מצבה אן זכה לי
ואן מצבה לען ואן אפוד ליי ותרפים לען ויתולת
אפוד ומתן וסאר תרפים הרגם צמלניא תרש
תרשים שהם סמית וגייתו כתרשים דניל
אבן טובה ועינה בעין תכלת וכבר זכרנו בשרש
רשם מאן הברח תשע השע אמות דברים
כצרי לחסר תשע והחשבון הגדול תשעים
ואשר הם בני ארבע אותיות תלתל
סוחותי תלתל סו וזוא מענין תל הוא בחתאסא
תקוחות בסופס וכבר זכרנו בשרש תלל תעתע
והייתי בעיניו כמתעתע כראשית מעשה
הקתועים ירמיה וההתפעל ומתעתעים כנביאי
ל ה סשפט מתתעתעים ענין העות דעקד שרש
העוד תורא כפי תורא יהיה לי סמית בספת
חשרן תתור אל תתור במצולח דכו

תלי מסקלי תפעל ומשפטו על שלמות שרשו תתחרח
וחית בשוא ובפתח וכן אל תתור במרעים תלל
זכבר כתבנים בשרש חרה והפעל חכבר מתחרח בארז
ואך תתחרח את הפוסים ירמיה ענין ההרמות
והתערב ערוב עבוד לשוב אל יעשקני זרים תליס
תמה אות התיו תחלה לאל ברוך יוי
אלתי ישראל המבין לבבות המעורר מחשבות שפתי
פוחת וידים מפתח מסוד עקשות פה ולוות שפרטים
אלכ יוב מישרה יישר ידים סומך לכל ודורשים תורתו
סחזיק ביד סמבקים דתו ישים מחשך לפניהם לאור
ומעקשים למישר עד אשר לא ראו בתורתו את כל
מאוס כל סתום לא עממו ונחה אותם בצדקתיו
מישר לפניתם דרכיו ומתיבותיו עד אשר כה נחני
ועד הנה עורני לבאר כל סתום לפתח כל חתום לגלית
בלבסתר בתוהו ובו ספרי נביאינו וחכמינו על פי
אשר השיגה יד מחשבתי כאשר יי אתי ואל אלהים
יודע וידעי יודעים כי לא חיתה כונתי בחבור דהוח
להתגדל בו על חברי ולהתפאר בו על ספרי מורי אך
כאשר פצו בי גדולים וחכמים ממני לאורך המלאכה
בספרי המחברים אשר לפני ולאשר הועתקו מלשון
אל לשון תארך בהם החבנה ותקצר בהם התבונה
ראיתי לעשות רצון הפוגעים בי וכיר איתי כי תהיה
תועת גדולה בחבור זה להזכירני בו אשר למדרתי
מנעורי ולחוסף בו ידועה אשר לא ידעתי מבחורי
קמתי וחנן הצלה נעיתי ומשנת המנוחה ניערתי
והתעסקתי בחבור הזה עד כליתיו בעז המאמץ נכשל
ועוד כל נחשל והגני קורא לכל הקורא בספך הזה
שיבינו אליו בעת רצון לא בעת קנאה ולצון ואם ימצא
בו שגגה תהיה שגגת הסופר או הספר יתקנה אחרי
העיון בפי דעתו ושכלו ומיי תגמולו וידינני לכף זכות
ויסקלני במאמי צדק בכף דעתו והוי שלימת
מסכתו כי משרדת הזמן ומעלו אשר עלי לא היתה
מחשבתי בו זכה ונקייה ועוד כי כל ימי התעסקי בו
רוב מלאכתי היה בלמוד הנערים בתלמוד ועם כל זה
אולי שגיתי ואעפֵי שאינני מציל עצמי מן החטא
ומן השגגה וחסר הידיעה כי אין אדם אשר לא יחטא
אא כי אנכי לא איש דברים ויודע ספרים ומיי אשר
כל נסתר אלו גלוי והאמת אתו בכל ספק תלוי שליטי
לבקתי משגיאות ומנסתרות כמו שאמר משיחי עליו
השלום שגיאות מי יבין מנסתרות נקני ועוד אשר גם
מחיים חשון עבוד אל ישלן בו
אז איתם ונקיתי מפשע רב
וחיו לרצון אמרי פי
וחנין לבי לפניך יי צורי ונואלי

בניס מזה הענין לשין שנון הנביא על הנוד אונס
דימנית. ויקח הוא וידך אשר בקצה
ואזון מול בלע ונספרא מפרש שהוא הגד האמצעי
תגור הנור זכרים. ויקח ודקכוץ. מעל מגדל
התגורים "ממיה" וכתגורך ובמסארותיך
פומת ותגור הוא שאופך בו את הפת כחדקה אבל
אתן שאופך בו בארצות האלה יקרא פורתא בדברי
הזל כאמרם הביאו לפניו פת פודני גוי שמדחק פרת
פודני אל ישראל וכן נקרא ברבי ובלע **תעב**
כי מתעב דבר המלך אתיואב. לה נפעל
עבר כי הוא פתח "אף כי מתעב ונאלח" חוכ. כנצר
נתעב. יסעיה "קמצין כי הסינפעל עוגר כי תועבה
ויהא למצרים" כי תועבת מצרים "ראשית" בתועבות
יבעיכוהו "דנרים" וחכבר תיעבונן כל מתי סודי
וחיעבונן שי פיתי "חוכ" לא תתעב אדומי "דנרים
וחתעבי את יופיך. ויקח" המתעבים משפט מיכה
בגל אגל התעב נפשם "תל" ואפס שחיה יתעבני
פעל יוצא לשלשי כלומר עשית שיתעבו ארדך
אחיים טרוב הפקודך עצמך. וחתאר למתעב גוי "
יסעיה" בפלס והוא ממלא על כל גזותיו שהוא כמו
מלא אופי למו שכל גוי מתעבו וכבר אור התעבני
עלילה "תלים" וחתעבו מאד לכת אחרי הצילולים
מלכים. ענין השיקוף והשנאה **תעה** תעה לבכי
ישעיה. תעני כי כשת אבד תלים "
ובשבר תעו ישעיה" חנה ויעה בשדה "ותלך
ותתע. ראשית. ולדבר על "תועה" ישעיה" בתעות
בני ישראל "ויקח". והנפעל אל יאמן בשוא נתעה
חוכ "כהרעוה שבוד בקרא. ישעיה" ושני כפידים
נתעו "חוכ" לדעת לונה היא מלה מידכבת מזרח
חכנק מעבר ועחיד "הא" משה לכתב כי היא
פליח בהכת מנפעל ומתפעל ומשטי נתתעו כמו
ויסוד כל הנשים ונכבד להם חכם וכבר כתבנוהו
אנחנו בשדרש לחג והפעל חכבר כי רוח זנינים התויה
כונע. כי תהעתם בנפשיותיכם "דמיה" ותע מנשה
ד"ה" ועיוב תוכחת מתעה. משלי "והוא פעל עיבוד
נמו הועה או מתעה נפשו ורסן מתעה עמי מאשריך
מתעים. ישעיה "כלם עמין תעות וידוע הוא **תעור**
והעביר תעד "ויקח" בתער השכחה "ישעיה" "
בתער מלשש. תלים "תעד הגלים. ויקח" יקדענה
בהעד רסופר "דמיה. ידוע ושלפה מתערה. שמשל
האכפיה אל תעדך. דמיה" הוא הצנן והוא תיק
הארב **תפק** תה וחליל. ישעיה" בחיף וחליל
וכנור שמשל. ישא בתה וכנור חוכ. פי
ישא קולם לשחק ולשודר בני שאי קולם לתה וכנור
בתופים ובמחולות. שמנת. עוד תעדי תפיך. דמיה

והפעל חכבר ממנו מתופפות על לבכיון "כמים
בתוך עלמות תופפות" תלים. האר כשקל בחלור
סוממות. ובדרך הדמיון וחחסאלה מלאכת רזפוך
ונקבין "ויקח" ואמר בו התרגום ברם לא אסתכלת
בפערך דאית עבדי חלילן זבנקים וסאנון צדכן ולא
אפשר לך דאתקיים כלא בחון מיומא דאיתכדיתא
סטר מתקן **תפה** בתפוח בעצי היעד. סיר"גם
תמר ותפוח יגל. רפוזני בתפוחים "סיר
ידוע **תפל** וחגס טחין אותו שפל "ויקח" כלומר
בנין שאין לוקימא ואמר בו התרגום ושעע
ליה טחן פתיד בלא תבן היאכל הפל מבלי מלח "אתכ
פי" בשר חי ארג חי ביטון דרך לאבלס חוים אם לא
יהיו מלחם הרבה. נביאוך חזו לך שוא חפל
איכה ולא נתן חפלה לאלהים. ואיזה לא ישים חפלה
אתכ. דבר גדוע שאין לו טעם ופי' ואיזה לא ישים
חפלה לא ישים להם גרעון ומגיעה על מעשיותם
תבר. שקתפתי עלי גלדי חוכ. וחתפרי עלה
חאנד "כראשית" עת לקרוע זעה לדמור
קלת. וחכבר חיי למתפרות כזחות "ויקח"
תפש ותפש את הסלע במלחמה "מלכים" ותפשו
בו אביו ואמו "דנרים" ותפשים חיים
מלכים" ותפשה וסכב עמה. ותפש כשני הלוחות
דנרים. למעו תפיש את בית ישראל בלכס. ויקח
כל תופש כנור ועיגב "בראשית" והנפעל תרפוש
במצודה. ויקח. והוא לא נתפשה "ויקח"
יחפשי במזמות זו חזבו "תלים. בכף התפשו. ויקח
והכבר כידים תהפש. משלי "ועל דרך החרבה בין
תופשי המלחמה רנה הוא תפיש וחב וכסף. חכנק
בלום מרופת וכן אמר התרגום **תפת** ותפת לפנים
איהיה. חוכ "כי ערוך מאתמול רתפתה
ישעיה הוא אש גיהנם ופי' ותפת לפנים איהיה כלומר
אני נדון בגיהנם לפני מיתי מה שאין כף בשאר בני
אדם שאינם נדונים אלא לאחר מותם ויש בפרשים
אזהו מן תה וחליל "ישעיה" כלומר היו שמחים בי
לפנים כמו השמחים לתה. ושכא את התפת. מלכים
תוא המקום הסמוך לירושלם והוא בני בן הנגם ולפי
שהיו עובדין בו המולך ושמאחו ואשידו כלומר צוח
שיחיה מקום שומאה להשליך שם נבלות וכל שומאות
לפיכ' נקרא דק דרשעים גהנם ותפת לפי שאותו מקום
היה הפחת שכם קומות כמו שנקרא גם כן שכר
הצדקים גן עדן כי הוא המקום הנבחר והשוב שבכל
הארצות **תקן** מעוות לא יוכל לתקן. וחכבר
מסלים הרבה "כי מייובל לרזקן
קלת. ענינם ענין חקנה וידוע "והוא הפך העוות
תקע ושאל הגע בשופר "ממשל. וחקעו בום

ולך שרדן מגרשים תרגום ושלחתי אלם מן
עדן ושרדיה גרש גרש אתכם משרד ישרידי מלכי
עצתי מן ומלך לבי על ועזיחך במיחן ענין ועונך
בחזק ענין ארכא לשלוחך אריכות לשלוחך
ושלוחך או פי רפואה לשגנתך ערת מנך סרה ממך
מלתא ספת על נכוכדנצאר בענין כי כלחה אליה
ודעה עד די שערדיה נבשרת רבה עד אשר הירח
סעדו גדול ככנפי נשרים ושמרוחי בצפרין וצפורניו
כצפריני עופות הדורס כל א חסיבין כלום הם נחשבי
התקפת הייתי מתקן ורבו יתירא וגולה יתיר רח
בגוה בגאות בשעם חמרא בשעם היין כמו כטוב
לב המלך בין נברשתא מנורם ובמשנה הלוי אמר
עשתה נברשת שלוחב על גידא על הסיד השוח
בכותל כמו כאבני גיר פס ידא כף היד ומשרית
חוציה משתרין קשרי מתגיד נתיסי נקשן מקישות
הדופקות ארגווא ארגמן חמניכא תרגום רביד
משתבשין לשון שבוש כלומר נדהמים שלא ידעו
מתלעשות היהודי זכר וידעה וכדברי רז"ל בהד
וחכים בהדילי שבילי דשמיא כשכילי דנהודעא
נהירנא כד היו קיימי ארבע סאין בסלע ואחות אחד
וזגרת חידות יודי חוה צבי הוח מרי מכה או פירוש
מחיה הפך קטל ופי מחיה מעמיד בחיים שלא היה
הורג כמו חיייתם כל נקבה ותחינת את הילדים
העדיו מניה חסידו ממנו יגם ערדיא פראים כמי
ומסרח ערוד פריסת מן תלא פרוס לרעב לחסך
סרכין שושרים ותרגום ושושריו וסרכווי עשירי
חשב מן עשתונותי עלא עלילה מן עלילות דבי
הרגישו על מלכא התקבצו על המלך מן למח רגשו
גוים אתיעשו נתיעצו לגוב לבוד די לא תעדי
אשר לא תעבר בא ש רע בל כמו לב הפוך כל
סם לבו להצילו וי מפרשי כל מחשב וכן הוא בלשון
ערבי אעל בלך כמו שיש מחשבתך וארני אבי עליו
השלים פרשו כמסמעו לשון לא כלום בל לא שמצא
חיה שוען עליה לחצילו כלומר לא תכלו לעשות כך
מפני כך וכאשר היו מבטלים אותה טעמה היה מסיים
אזרת משתדל משתדל ובמשנה במקום שאין
אנשים שלא ישתדל לחיות איש כמו השתדל צבו רצון
כלומר שלא ישתדל וצונם לחוקו ולא ישנה רצון חסלק
לחצולו ובת שות ולן בתענית וכן בלשון חל
בפסחים ובת שות ולא אבדיל כל שלא אבל כל הלילה
כשלא היה לו יין להבדלה ודחון לא תעל קדמות
ושלחן ובתוספתא חרדינות של בעלי בתים פידוש
שלחם וי מפרשי המלה מורכבת ודיחון כלו מגידי
וחרדות ובעלי חסיר בשפרפרא בשור או יבקע
בשור תי בן יתגלי בשפרפרא חבולה לא עבודת

דבר השחתה חוסק והעלה ולא כשי לארעית
נצבא ולא רגיעו לחתזית דבורי ראש מלין אמר
ראשי הדברים אמר ולא כלים וארו ותנה מניחן
לימא רבא לפי ענינו גישבית ומסעדות איתו ואפשר
שהלשון הזה מן כי יצח ידן אל פתחו לשון יציאת
כלו יוצאות אליו מריטו גפה נמרטי כנפיה הקיסת
חוקמה ולשטר חד ול גר אחד תרגום ולצלע המשכן
ולשטר מסכנא על עין צלעות ברגלה רפסה כמו
ברגליהם תרפסון בתלג חיוור כשלג לבן בעמר
בצמר גלגלתי נור דליק גלגליו אש בויערה פי גלגלי
הבסא נחר דינור נחר של אש ויש כפרשים כמו
נחורא כלומר אור של אש נגד ונפק נמשך ויוצא
דינא יתיב וספרין פתיחו למשנטי יושב וספרים
נפתחו קשילת חיותא נחר גה החיה והובר גשמת
אבר גופה וחייבת לקודה אשא ונתנה לשרפת
אש העדיו שלטונות הסירו שלטונותם אתכרית
רוחי לפי ענינו נבהלה רוחי או פי קצרה רוחי ותרגם
הקצרו רוח כריא רוחיה בנו גרמה בתוך נרתקו כי
הגוף לרוח כמו הנדן להרב קרבית על חד מן קאמיא
קרבתי על אחד מן העומדים והם המלאכים כמו
בין הצופים האלו ויצבא אבעה מיניה האמת
אבקש ממנו ארין צבית ליציבא על חיותא רביעתא
או רצית לעמוד על האמת על החיה הרביעית וקרנא
רין וכן זאת ויסבר וחשב בספר עזרא
כתוב ובשלם

כלומר כתב דברי שלום מתדתן
סם איסמצי יתודה ובניסן והוא שלח האגרת הזאת
אל אחשוורוש ושאר כנותיו סיעתו ובני חבורתו
וכן ושאר כנותהון וכדברי רז"ל מי רמי שבת ועו
בכמותון פי בדיניהם ובכל הגתחבר וכרוב
הגשתון כתב המפורש כתוב ארמית ומתודגם
ארמית כתב בכתיבת ארמית ומפורש כלשון ארמית
דחום בעלשעם בעל הדברים ותכן לשון האגרת
כי מתודת טבאל שלח האגרת דחום היה המזכי והוא
המתקן לשון האגרת ושמשי היו סופרי ואפרסתכיא
וכלי שמות האמות שהיו בעדי שומרון אקנפר
הוא סנחריב רבה וקדיא גדול ונככר וכענת
שם מקום בעדי שומרון וכלם חסכים על שיחות
האגרת הזאת וכן נקרא המקום הזה וכעת בלא גון וכל
אחד וי לפרש וכענת מן עת שהוא זמן וכן היה מנתב
לכתוב זאת המלה בראשי הדברים באגרות כלומר
בזמן הזה נכתבה זאת האגרת מרדתא ובאשרתא
מורדת מרעה ושוריא שכלילו החומות יסודו
ואושיא חישו והיטודות קסלו זו בזו יחישו לשון
חוש כמו שתופרין בגר עם בגר בחום קדיתא רך

בן ירחמנא רסייע בהרן כהרן גותן

ליעף כחולאין אונים עצמה דכתאמן

ואמן גם אמר דוד בן יוסף בן קסוד

הכפרדי

ראיתי לכתוב עם חספס חזק אשר חברתי באר
המליך אשר חס בלשון ארמי בספרי לשון הקדש
למען לא יחסר הקורא בספר הזה דבר ולא תהיה מלה
בארבעה ועשרים ספרים שלא ימצא באורה בספר
זה עם מה שאני מוסיף בו עתה לבן כל מעתיק ספר
זה יכתוב זה בתכלית חספס כמו שכתבתי אני הנח
ועתה אחל בעזרת המלמד לארס דעתי **בספר**
בראשי תיגר שהודתא פירושו נגל עד וכן תרגום
והיתה כבל לגלים ליגרון לעיהשהה ליער והקלין
בידמיו די שמא ואקא שמים הארץ בספר דניאל
אזרא והלכה זכר ברברי הול נפל אזרא טקא אזרא
ואזרא לשעמיה הדמין נתחם תרגום ונתחמה לעצמה
והדמין וישעעו כשסע תגדי והדמיה כמא דספדמין
גדיא זכר ברברי הול די למא הדומי הדמיה מסלמי
ודמי און בו משוט אסופי גול אשפה מקום גול
ונבוכת דודין ומנחה ובכראשית רבה ידח יי את
דח המוח לאוהבו של מלך שכברו בזה דכקואת
פי דודין נאה יציבאמת ואלשון סודגלי ידוע וכנין
נמכרים כלומר נמכרים ונמסרים ברבא ושחיתרה
נבוכת ונשחתת הזרמטון אתם מזמנים עד די ערנא
יחננא עד אשר העת ישתנא עליבם שתהיו נמסרים
למיתה ויש מפר' עד הערב שישתמה העת בנס הדגף
תרגום והנם זועפים וזה אינין נסיסין בארין תרגום
של אז עישה ושעם עצת בדברי דנותינו ארככה
סתו בעטיו של נחש בעצתו שנתן לחזח ושעם כמי
טעם זקנים יקח שהוא תכן חדבר מהתצפה גליתא לשון
חצוף ברבירי זל למי שדזא עז פניו ותרגו קשי פנים
הציפין אפיין רזא דנא הסתר הזה תרגום ריש לאמר
ברז למימר והרבה כמהו בלשון ארמי האיתך כחל
ודשך יכול ואלו לשון והנה דכן זה תרגום האיש הלוח
גברא דכן הוה יתיר הודו גזול וזח דחיל ותארז
נדא תרגום יפה תאר שפיד בריוא תרודי חזות שלו
תרגום חזא חריא מעוז וידכתייה כטני וירכז שקחי
דיפרזל שוקיו של ברזל די חספ של חרש תרגום וכלי
חרשומאן דחסף והיקת המון ודקקא אתם בעור
מן אודי קיש כמוזן מן גרנות הקץ ואילי עור חסר מן
מן נעורת של פשתן כי חספ הוא ודק חצער מן
הרבן ארעמני תחת מסך כלומר שפלו פמך

כהדק וחסל. מדק ומוטק" וברברי הול בעינא
חסילתא פי' ביצים מעוכות" חספ די פחד" חרש
חיצור" וברברי הול מני דפחדא. כלי היוצר. זכר
בלשון ערבי פכאר וחדת בעברי כף בערבי. זמן
פאנתא די פחלא" ומחוק הברזל ולשון נצבתא נשע
בתרגום נשע שעסועיו נצבתא דחכיבה יהיה כלומר
מנשע ומכח הפחל יהיה כה כחרש אחסדרפנים
סגניא ופחחזא ארדגודיא ותכריא תפתיא כל לו שמת
בלשון ארמי למינים ולגוזלים זה למעלה מזה וכרווא
קרא בחיל" והברח קודא בכח" משרזקיתא כלי
ששודקן בו שופלאר בלעז. קחחם שבכא" מיני כלי
זמר הם יודעים אצלם שמים כן בלשון ארמי. וכל זני
זכרא. וכל מיני זמר. תרגום למימדו לזנחוי. ואכלו
קריציון" תרגום לא תלך רכיל לא תיכול קורציון אילך
אלה. הצדה יש מפרשי האמת לשון תמימה ולא מדע
לו חבר אבל לפי הענין יתפרש כך ויש מפרשי לשון
שמתה כלומר וכי דברי וגזרותיו צדו ושמתה ודבר רק
חוא בעיניכם" ורכיש האזי זל פי לשון כח והצלה מן
ואשר לא צדה ואתח צודה את נפשי לקחתה כלום אם
במדד וכוונה עייתם" לא חשחין אנתנא. אין אנתני
חוסשיק. למא לאתנא" לתבעיד הכבשת. מזירעב
שדופי רעב. לכפתא" לקסוד. ובמנה לא אחי כופתיק
את המלה בופתחכמי של מג. כפיתו נשקרו
דעב" בסרבליון פשטיהון וכרבל החזן מיני לבישים
הם. סרבליון הוא סרבל שיתכסה אדם בו. ובמדרש
לנחום בפרש פשישוון אלו ברוקים הנתונים על
דיכותהם" כרבלתהון אלו חסדקין שכראשיהם
חוסה לו סרבלתא דתרגולא" די חסיקו אשר העלו
כלומר העלו אותם על פי הכבשת והפילוס לתוכו.
חוז" חרד" תרגום ויחד יצחק חרדה גדולה ותוא
יצחק חותא" להדברותי" העציוסמנהגיו כמו בתוך
הדברו. בתוך מנהגיו. ותרגום וינגודיך" שדון.
מוחרים טאמוריהם" בגשמיון. בגופם" ובלשון
מקרא וגשם יגיל לדעת המפרשי לא עדה" לא עברה
חרטם אשר עבר. די עדה" שלו" שגנה. ועד אחרון
ועד שבאחרונה בא לפני דניאל" וחזותה" וענפי
כמו קריחזות" עפיה. עליו" כמו מבין עפאים עלים
ואנכית. פרוי. תשלל" תרגום צל שלל" עיר. מלאך
נקדא בן שחוא עד לעולם. גרו" כדתו. אתרו השירו
מלשון פירות הט שרין ברברי הול" וברדו" ופזרו
ובאסוד דיפרזל נחש ברהא גדי ברא ובסל שמיא
תצבע. כלומר באסודי ברזל ונחשת יהיה בר-שא
חשדה. כלומר שלא יוכל לזח משם כאילו אסוד
בנחשתים ובסל חשמים יתכבס יחלפון. יעברון
עדין. מלאבים" לערך לשנאך" כמו ויהי ערך

לאסרו בכירת חזקה **ברוך** יי אלהי
אבותינו אשר נתן כזאת בלב המלך
לפאר את בית יי אשר בירושלים וזכנו האל לראות
בבגין וחדאל חברים עם כל ישראל בעגלא ובזמן
קריב אמן אמן סלה

נשלם ספר המכלל תהלה לאל המחולל
ברוך נותן ליעוף כח ולאין אוניס עצמה
ירבה אמן ואמן נצח סלה

חיים וזהו חיים בשורה הוא ואנחנו מחשים אליכם
אישים אקרא וקולי אל בני אדם יועצים וחכמי
חדשים זקנים עם נערים וישישים אנשים ונשים
ביוצקסו בחו וחב ואין קצת לחבונה אשר תמצא
נפשכם בשדשים האלה המחודשים כל שאר
הספרים הנרפסים בענין הזה תפל מכל מלח ונזיר
עדישים ואלה הספרים לה אבידים מאכל
מלכים פקדו וקדשים והנה דרסמט לחי פים
זה הספר בשני עמודים למען חרבות טובו וזפיד גס
חמדה מקום הקנהו מבית לך למען ידוך קודא בו
והנה בתחילת הספר רשמנו באור כל פרשה בפרט
אודי כן הסכמו להזכיר בסתם הספר אשר
בו הפרשה כראשית שמעך יקרא כמכר דברי
זה אמנם זכרנו לכל יתפוש עלינו איש שלא ידע
כוננו וחשוב שטעמו בהוראת המקום והנה זר
הספר גדול ותועלת אל כל חכם לב גם אל המתחילים
בעיון וחתר מהם אל כל בלמדי תימקות וכל אשר
ירכט לבו לקביתו תהיה כאפנת תורתו הנה שכרו
אתי ומי שלמח משכורתו נשלמו פה העיר נאפולו ביום
המישי ראש חודש אוד שנת חמשת אלפים
ופאתים וחמשים ואחד לצידה

ואת כנרא בלו והלך מנרא זו מנת דמלך בלו זו כסף
גלגלתא והלך זו ארנונא והיא תשורה שעוטיין
למלך כשעובר עליהם ואפתוס מלכך התמק חזק
המלכים חזק די מלה היבלא מלחנא לכון ארץ
בלחה לא חשב כלום חשבתי בנין החיבל החז שיהיה
בארץ מלחה וערות מלכא לא אריך לנא למחזא
וביזון חמלך לא יפה לנו לראות ובדברי חל מארה
פלפלין במאח ועשרין ואריך כלומר טוב ויפה וישר
אין בו משוס רבית וכן אמרו מקסקסין כסר מיא
ואבלין זותא אריך או לא אריך כלומר כשר הדבר או
לא מפני שנעכזו החמים בשביעית ואשתדור עכדין
בנה בענין סודי והתבן שהלשון לשון שיהיה
מתרגום ישלח וסוד כי המודים שולחים כסר
לאשר יעזרו בתם וכאשר ימצאו עזר יסדרו כאשר
היו תחת ידי נשתובא ענין האגרת ופי כמו כתב
הנשתן ובטילו המו וכשל אותם בזרע ובכח
ואשרנא דנא לשכללא וחזקו הוו לכלות ואשרנא
לל חוסות העיד שהם חזק העיד וכן בדברי חל
אשרתא חזק השטר וקוסו אדין כמא אשרנא
להם פי זה הפסקו דברי החסא ושתר בחזקו פי אין
כשנאמר מן שם לחם טעם לבנות עוד אמרנו להם
מי הם שמות האנשים אשר זה הבנין בנים
אשרנא במחידות ובזיחות והבל המו החובל
אותם שא אול אהת המון שא חל וזכיר אותם
ששבצארך זה באמתא כמו חמת סים מלא
אגרות חסריות המלכים והיה בבדיה במדי
המדינה ואשרי מסבלי וכותלין מקדשן זה
בזה ובדברי חל כמסובל דהומי פי כמחרוזת של
שומין הקשורים זה בזה נדבכך שדים וכנפכשנת
קוין כראש האילן וכראש הנזבך ואבן גלל אבני
שיש ובלעז מרמז ונפתא והמצאה
יהתיבין ישיבון ותחת ותגיה החקן הוא מן
תמה רחוקים היו מסס שלא תויקום די מדת עבר
נרא אשר במס עבר הנוד מדת כמו מנת
כלום חמס שלוקח חמלך בעבר המד תעשה במדה
המצאה ומה השחן ומה שצריכים יתנסח כמו
ונסחתם וזקיף יתמחא עלותי ועץ להליה שיתלת
עליו ימגר יפיל כמו וכסאו לארץ מנה גמיד
תרגו כליל כלומר סופר דת אלהי השמים כלם
ושבעת יעשוהי ושבעת יעצו ושאר השאות
ושאר צד ומלח די לא כתב ומלח לצדן הקרבנות
יהנו אשר לא כתוב בו מדה יתנו כל הצורך יתעבד
אדרדא יעשה כוונות הן למות הן לשחשו
אם לכותה שיהרג או לעקרו מן העולם הוא וכני
הן לענוש נבסקי ולאסורין או לענושו ממון או

כי שיצאנו כחות הרלית מדלגנו לנו סני עיורים כרחוק
הקונטרס החימי הסמינו לדפוסם בבחן כוד
מלא יוצא חסדן כל כספר הזה לא
יהיה שלם על נד המלם
טכניס

דרכי את שניהם "כלק" ודקני בה "מנול" ויהפועל
להגמציא ידקר "ישעיה" והפעול מן הפועל חכבד
גשים מדוקרים "ומדקרים בחצותיה" ירמי' והשם
מדקרות חרב "משלי" ענין כלם טענת החרב גפרא
לעז "דרך ודרוכוחרת" אסתר "אמרו רזל שחיא
בן שיבה שהיא בכרבי הים ודורה שמה חוש יבה
נאמצע סעודה והאירה להם כצתרים ומהם שאמרו
לפיכך נקרא שם האבן דר שדורא דוד לבל בעל
החודה כלומר שמעשירתן" דרך וקראתם דודר
בה" חפש "מר דודר" תשא "המר הטוב
שהוא חפשי מן הזיוף והתערובת ודודר קן לה" תלם
דודר לעוף "משלי" שם עוף טמא והוא שקודין
בלעז אידונדלא ולפי נקראת דודר לפי שהוא מקננת
בבתים מבלי פחד כאלו היא חפשית מבני אדם שלא
לכזה דרא והיו דראן "ישעיה" פי מיאוס יהיו
לכל בשר מראות אותם מרוב התולעת שבהם
כן ואיה לחרפות לדראן עולם לכיל" ועקד מילת
דראן היא תועלת מלשון וזל הדיא רכנתא והבנה
שבתכואה כשרין מפני שאין בה לחה ויזמק תרנו
כשהי מלות דיראן מסת חזינא "דרך ולהציב
הדיבן" סמואל ועור נכתבנו בן ארבע אותיות
דרך בסתר המודנה "סיד" ונפל המדרגו" יחוקל
תרג' לא תעלה במעלות לא תסק בדוני דרך
אשר דרך בה" דכרם דרך כוכב מיעקב כלק
אשר תודוך כף רגלכם" יושע והפעל הנוס והוא
פעל עומר לא הדריכוהו בני שחץ כלומר לא דרכו בו
והדריוך בנעלים ישעיה ואשר הוא פעל יוצא ידרך
ענים במשפט" הדריכוני באמתך" תלם מנוחה
הדריכוהו טופטים פי ממנוחה הדריכוהו וכן תוני
יונתן מבית ניוחהן טרדינון ואפשר שהיה והדריך
בנעלים זה כן פעל יוצא והשם דרך המלך נלך" פרה
בשש נקודות וילך בדרך אחד" מלכים "זה הדרך לבן
בה" בדרך אשר בא בה" את הדרך ילכו בה" יתר
לעשות דרכו טופטים פי לעשות דרכו משם ותלאה
ולתעכב שם" פן יאנה ותאבדו דרך תלם פי
תאבדו מצד הדרך כלום כי דרכם תאבד כמו שאמר
ודרך ישעים תאבד תלם ועל ודרך הזה נובלת
עליח שעליה נובל יט אנכי הולך בדרך כל הארץ
תלכי" במנהג" כי השחית כל בשר את דרכי מנוגי

כי דרך נשים לי" כראשית" במנהג הנשים והוא הנדות
וכן ארוו כנשים ומשחו ישא עליך בדרך מצרים ישע
במנהג מצרים כמי שחיו מבין אותך המצר" וכן ונשאו
בדרך מצרים במנהגו שעשה במצרים וידו הגדולה
שהראח בהם" ופי' ונשאו ישא אתומעליך ויכלדה
אותו או פי' ונשאו על המטה שישא עליו מטחו כמו
שעשה במצרים וכן פי' ומטחו על הים מטה ועוד
עליו כמו שעורר אותו על הים בטביעת המצרים
והקבוץ על דרכים יסבת ימיה וקבוץ השנה ונעקש
דרכים" משלי" אם למד ולמדו את דרכי עמי" ימיה
חד מעמדת בנעיא והמסידת עליו לית נעי" מעשות
דרכיך ישעיה דרכי ספרתי" תלם ודרכיך למחות
כלבין" משלי" כלם ענין אחד כי חפצי האדם ועסקיו
ומה שישתדל בו וכל נקרא דרך וכן המצות והעברות
כמו שאמר את הדרך ילכו בה" לכרם" ויחזו צדיק
דרכי" אינך" כי חזעו דרך צדיקי ודרך רשעי תאב
תלם" ובתוספת מס מודד כף רגל" לכר" אל דריסת
והרגל ובענין הזה תדרכי נפשי עז טכניס חסר בית
חסדות ופי' תרמסי האובים בעז" כדנך בנת ארחה
תדרך זית ולא תסוך שמן ותירד ולא תשתה יין מי
בחלם בקריאת בן אשר ובקמץ חטף בקריא בן נפתלי
דרכים נתות בשבת עזרא וזהכך כגון עת הדריכה
ז והוא מקור והחרק מקום פרח ענינם הדריסה והדישה
זכן דרכת בים מוסיד חמר מים רבים" חנקק" ופי'
חפסו דרכת בים וסוסיך כמו כן דרכו בחמר מים רכי'
או פי' דרכת בים על סיכך והם העגנים ובענין משיב'
הקשת ונשיתו דרך קשתו" איכה אל ידרך הדור קשת
ימיה" וכל קשתותיו דוכות" ישע' ולפי שבמשיכת
הקשת ימשוך גם כן החץ לזה אמר ידרך הציו" דרכו
חצפ דבר מר תלם" והפעל הכבד וידרכו את לשונ'
ימיה" משפטו וידרכו" דרך יכדורוס דישח
דכרם" הוא ההימן והוא הנגב כי בלשונו
אלה נקרא" דרך דרשודרש משה ויקרא ודרשו
מוצבותיהם" תלם" וכתב ר' יעקב בן אלעזר
כי בספר הל' אלי עליו לית כותי חטף צנם הנגיד זל כת'
שמצאו ברוב הספרים חטף דרושים לכל חפציהם תנ'
ודישת וחקרת לכרם תדרוש רשעו כל תמצא תל'
בחלם בקריאת בן אשר ובקמץ חטף בקריא בן נפתלי
לדרוש הדבר" עזרא" נוספת בו הי' ומשפטו לדרוש
ותלך לדרוש את" והנפעל וגם דמו הנגה נדרש' תנ'
נדרשתי ללא שאלו ישעיה" הארדוש אדרש להם"
יחוקל" והאלה תמדת הא ומשפטו החדרש אדרש הי'
יהודה כתב כי אלף האדרש למדבר והדגש להסרו'
תניו התפעל ונכון הוא ונבא האדרש אדרש כפול לחזק
הדבר כמו האכה אכה אבי ופי' נדרשתי ללא שאלו

לפי שיתנו באות הדלת מדלגנו לפני עיננו כדא
הקטורים החמסי הסמנו לרפוס בכאן כדי
מלא ימצא חסרון כל כספר הזה לא
ויהי פלס על צד הפלס
מכפניס

וידקראת שניחם "כלק" ודקרי בה "מוט" והנפעל
כל תמצא ידקרי "יטעיה" והפעול, מן הפעל הכבוד
אנשים מרוקרים "ומדקרים בחוצותיה" דמ"י והשם
במדקרות חרב "מטלי" ענין כלם טעינת החרב גפרא
בלעז "ךך ודרוסותיה" אסתר אמרו רז"ל שהיא
אבן טובה שהיא בכריה הים ודורה שמה הוש יבה
כאמצע מעודה והאיזה לחם כצורים ומהם שאמרו
כי לפיכך נקרא שם האבן רי שקרא רודר לכל בעל
סחורה כלומר שמעשירתן "ךךך וקראתם רודר"
בהר "חפש" מר דודר "תשא" המר הטוב
שהוא חפשי מן הזיוף והתערובת דודר קן לה "תליס
כודר לעוף" מטלי "שם עוף שמה והוא שקודין
בלעז אידונרלא ולפי נקראת דודר לפי שהיא מקבצת
כבתים מבלי פחד, כאלו היא חפשיה מבני אדם שלא
ילכודו **דרא** והודראן "יטעיה" פי' מיאס יהיו
לכל בשר מדאז אתם מרוב התולעת שבהם
וכן וא"ה לחרפות לדראן עולם דניל" ועקד מלית
דראן היא תועלת מלסון רז"ל הדרא דכנתא וחכמה
שבתכואה כשרין מפני שאין בה לחה ויזנחן תרנו
בשתי מלות דיראון מסת חזינא "דרכ" ולהציב
דריבן "מוט" ועוד נכתבו בן ארבע אותיות
דרג כסתר המדרגה "סד" ונפלג המדרגו" יחוקל
תרג' לא תעלה במעלות לא תסק בדרגי **דרך**
אשר דרך בה "דכיס" דרך כוכב מיעקב כלק
אשר תדרך כן הלכס" יכוסע והפעל דניס והוא
פעל עמוד לא יחד יבוחו בני שחף כלומר לא דרכו בו
הדרין בנעלים יטעיה ואשר הוא פעל יוצא דרך
ענים במשפט" דריבני באמתך "תליס" מנוחה
הודיכוחו סופנים פי' ממנוחה הודיכוחו וכן תרג'
יונתן מבית ניהחון שרדינון ואפשר שהיה הודיך
בנעלים גם כן פעל יוצא אחסם דרך המ"ך נלך" טרז
בשם נקודות הלך בדרך אחר "מלכיס" זה הדרך לכו
בה" בדרך אשר בא בה" את הדרך ילכו בה" יתנו
לעשות דרכו סופנים פי' לעשות רוכו מסם וחלאה
ולחזקתם שם" פן יאנה ותאכדו דרך תליס פי'
האבן אשר הדרך כלום כי דרכם תאבד כמו שאמר
ודרך הדרך תאבד תליס ועל הדרך הזה טבלת
עליה שפליח נובלים ואנכי הולך בדרך כל הארץ
מלכ" במנוח" כי השחת כל בשר את דרכו" מנחו

כי דרך נשים לי" כדאפי' בניג חנשים והוא הנדרו
כין ארח כנשים ומנחזי שא ע"י בדרך מצרים יטע'
כמנוח מצרים כמו שהיו מבין אותך המצרי' זכן ונשא
בדרך מצרים במנהגו שעשה מצרים וידו הגדולה
שדראה בהם" ופי' ונשא ויטא את מעליך וכלה
אותו או פי' ונשא על דכמה שישא עליו מטחו כמו
שעשה במצרים זכן פי' ובטחו על הים מטחו יעודר
עליו כמו שעודר אותו על הים בטביעת המצרים
והקבוץ על דרכים יטעיה יטעיה וקבוץ חשני ונעקש
דרכים "מטלי" אם למד ללמד את דרכי עמי" יטעיה
חד מעמדת בנעיא והמסורת עליו לית געי' מעשות
דרכיך יטעיה דרכיך יטעיה" תליס ודרכיך למחות
מלכין" מטלי" בלם ענין אחר כי הפצי האדם ועסקיו
ומה שישתדל בו הכל נקרא דרך זכן המצא דורות
כמו שאמר את הדרך ילכו בה" דכיס" ויחז צדיק
דרכו יטעיה" כי יטעיה דרך צדיקי ודרך רשע" תאב'
תליס" ובתוספת מס מדו ד"ה רגל" דכ"ל ליל דרוסת
והרגל ובענין הזה הדרך נפשי עני' מנפטים חסר בית
חשדות ופי' תרמסי האובים בני כודר בנת ארצה
תודך וית ולא תסוד שמותיך ולא תשתה יין מיכה
בחלם בקריאת בן אשר וימץ חטף בקריא בן גפתלי
דרכיסגמות בשבת שרל' והכבוד נקן עת הודיכית
והוא מקור והדרך מקום פות ענינם הודיסה והודיסה
זכן דרכת בים סוכין תלך בים רבים מנקוק" ופי'
חפסו דרכת בים וסיסין כמו כן דרכו בחמר מים רבי'
או פי' דרכת בים על סוכין והם העננים ובענין משיב'
הקשת ונסיתו דרך קשת" ל"ה אל דרך הדור קשת
יטעיה" וכל קשתותיו ודוכתו יטעיה ולפי שבמשיבת
הקשת ימשוך גם כן החץ וזה אמר יודך חצי" דרכו
חצם דבר מר תליס" והפעל הכבוד וידרכו את לשונ'
הקשת" משפטי ודוכתו" ודוכתו יכאדרום ידשה

דכיס" הוא החתמה והוא הנגב בי כלשונו
אלה נקרא" ונעץ דרש ידשה משה נקרא ודרשו
מחברותיהם" תליס" כתב ר' יעקב בן אלעזר
כי בספר הלליל ע"י ר' חזקיה חמף וגם הנגיד זל כת'
שמצאו ברוב הספרים דוכתו דוכתו לכל חפציהם תלי'
ודרשת וחקרת דכיס" ודוכתו רששו כל המצא תלי'
בחלם בקריאת בן אשר וימץ חטף בקריא בן גפתלי
לדרוש הדבר" ויטעיה" נוסחת בו היל ומשפטו לדרוש
זתלך לדרוש את" ויטעיה" דוכתו דוכתו דוכתו דוכתו
נדרשתו ללא שאלו" ויטעיה" האדרוש אדרש להם"
יחוקל" האלה המדות הם למשפטו ההודיש אדרש וי'
יחודה כתב כי אלה המדות למדבר והתגש להסרון
תיו התפעל ונכתב ויטעיה" האדרש אדרש כפיל להודין
הדבר כמו האבן אשר אבן" ופי' נדרשתו ללא שאלו

כמו מציאת מאתים " והקבוץ שלש סאים " פרקטית
 ועלמה ממנו היא כמו שנעלמה חזא מן שגור
 בשנים ויתכן לומר כי היא בסאה שרש והוא למד
 הפעל כמו חזא בשנה ואין בה כיוון נקבה ואעפ"י
 שהמלה בנקבה ויתכן עוד כי היא בשנה לנקטר
 ולם הפעל נפלח כמו שכתבנו בחלק הקדוק וענינה
 שהיא מדה הידועה אצלם ש"ש המדה הנקראת
 כמו בן אצלם איפה ומלת בסאסאה בשלחה תריבנת
 יטעיה. מענין זה ואפשר שהוא שם במקום סאה
 ונכפל בו הפה והעין וחזא בסוף למד הפעל כמו
 י יפית מבני אדם שהוא פעל מגזרת יפה נכפל בו
 הפה והעין וחזר שבין הפה וחזר למד הפעל ועוד
 יש לומר שהוא מקור מבנין הרגוש רוצה לומר
 במהרה ונכפל בו הפה לבר כמו שנכפלה במלת
 זרוף שהוא משרש דף כאשר כתבתיו במקומו
 והאלף הראשונה עין הפעל והאחרונה מתחלפת
 בהא למד הפעל ומסקל המלה בפעלה **סאן**
 כי כל סאן סאן ברעש " יטעיה " ענינו לפי
 נקיטו צעד וצדה וסאן שם בפלס טחון וכוון פועל
 בפלס טחון וא"א פירשו מ"רגום של נעליך שריו
 סיך זולש"י לול מסאני אכמי אומר כי כל בעל נועל
 ברעש ושם לחתיו מגללות בדמים תהיה לשריפה
 ואמר זה על סנהריב ו"ת מסכהן ומתנחן ברעש "
סבב וסבב בית אל " שמול " סובב סובב הולך
 חרוץ " קהלת " ובהבלעת אות הכפל סבבי
 גם סבבני " סבו ציון והקיפוח. תלים. קחי בגור סובי
 עיר " יטעיה " יסבו עלי רביו " איוב " וחנה תסבנה
 אלומותיכם " כחצית " וסבתי אני לאש את לבי
 קהלת " והפעל חבדו הסיבות את לבם " מלכים .
 וחשב לב מלך אשר עליהם " עזרא " אחרי וסבו
 אותו וסבו אלי " שמול . מוסבות שם " במדבר "
 וסב אלזים את העם " שמות . ויסב חזקיהו פניו אל
 הקוד " יטעיה " ובא וסבו את ארון ישראל . שמול
 ברגש הסמך והבית ושלא נזכר פעלו ממנו על כמות
 יוסב " יטעיה " והוא בתוב בו ורגש ופליגי עליו
 יוסב רפה ופעל הרגוש לבעבור סבב את פני הרב
 שמול " ופעל כבר אחי יסובכוה על חומותיה . תלים
 יסובכנהו יבוגהו " לזכיר " נקבה תסובב גבר
 ירמיה " ותמשיל כנסת ישראל לנקבה מבקשרת
 בעלה כמו שנאמר במקום אחר ובקשר את " אלהיהם
 ואת דוד מלכם והנפעל ונסב הנבול . במדבר . נסבו
 על הבית " כחצית . ונסבו בתים לאחריהם " ירמיה
 ובא מוקל ורחבה ונסבה למעלה " יחזקאל " ומשפט
 חמלה ונסבה כמו נסבה אלי " שמול גת יוסב " לא
 יסבו בלכתם . יחזקאל . ויסב מעליהם " כחצית

ויסב מאצלו " שמול " ותסב חז' זכת " מלכים . והשם
 סביב סביב " יחזקאל " והקבוץ בלשון זכרים וסביביו
 נשערה מאד " תלמי " אבלה חרב סביבך " ואכז' ה אש
 כל סביביה " ירמיה " ובלשון נקבות סביבות שני
 אימה " איוב " ועל סביבותיו שב הרוח קהלת " על
 בן סביבותיך . איוב " ובהבלעת אות הכפל כי היתה
 סבה מאת " מלכים " ויבחוספת נון כי היתה נסמרה
 מאת האלהים " ל' ה' " או הוא נפעל עומד והוא הנכון
 כמו שכתבנו בחלק הקדוק והשם עוד ובתוספת
 סם מסב קלע " מלכים " וחבורו עד שהמלך במסיבו
 סירס " ראש מסבי " תלים . והקבוץ בלשון נקבות
 והוא מסבות ענין כלש וכל אשר הם מזה השרש ענין
 סבוב והקפת הדבר והחבר ליונה חלק השרש היה
 לשלש ענינים והשיב על החכם ר' יהודה שכתבם
 כלם ענין אחד ועל דעתנו כי דעת החכם ר' יהודה
 ישרה ונבוחה כי כלש ענין אחד כי אשר גפלאו בעני
 ר' יונה להוציאם מענין סבוב והקפת כמו וסבותי
 אני לאש את לבי " סובב סובב הולך הרוח ואתה
 הסבות את לבם וחשב לכוון אשור עליהם וכל
 אשר חבר עליהם עוד לא ימלט אחד מהם מענין
 וסובב והקפת אבל הם בכלל כי אין הגלגול
 והחזרה והדפך מלי הסיבוב וההקפת ומה שאמר
 עד שהמלך במסיבו ראש מסיבי שהוא ענין אחד
 מענין הסבה ממה שאמר לול לא יאבל עד שיסב
 אינו כי ההסיבה בלשון רבותיה הוא לשון סיבוב
 והקפת כי לפי שהיתה ישיבתם ואבילתם ושתיירתם
 במסיבה שהיתה ודכס לישב על חמאל חמשתה
 סביב סביב ובעת אבילתם ושתייתם היו נסמכים אל
 צד שמאלם דרך חשיבות קראו גם לסמיכה הסיבה
 ותדע כי לא קראו לשום סמיכה בעולם הסיבה כי אם
 לעת האבילה והסתיה שדכס לשבת סביב וכן
 אמר התרגום וישבו לאכל לחם ואסוד למיכל לחמא
סבא ונסבאה שבר " יטעיה " וזל' טובא " **סבא**
 זכרים יאל תהי בסבאי יין . מטלי " וכסבאם
 סבואים " נחום " והתאר מוכאים סבאים ממדבר
 יחזקאל " כלומר שתים ושכורים ונקרא על שם זרה
 היין סבאך מהול במים " ולפיכך קראו למוכר היין
 סובא כמו שאמר בעל השיר אמת כל האנוש נמצא
 בעולם לבד מסבאים הם הנבלים אשר לקחו מעט
 כסף וציו במי זהב למלא הנבלים וכ' א' לול למוכרת
 היין והוא מסביתה דמסרה מפתח רגויה כוש וסבא
 וסבאים אנשי מדה . יטעיה שם אמה מבני כוש ויש
 לפרש כן מוכאים סבאים ממדבר **סב**
 עד פירוש סבכים . נחום " והשם **סב**
 בסבך " כחצית " ונקף סבבי העיר . יטעיה " וס' א'

משה רבינו
עשה לנו

אנחנו אנחנו אנחנו אנחנו

עושה עושה עושה עושה

אורייתנו

משה רבינו

עשה לנו

אורייתנו

עשה לנו עושה עושה עושה עושה

בסנך עץ קרומות " הל"ס " הבית נקראת בקמץ
חטף ומשקל אחר עלה אריה מסכבו " ירמיה " הבית
בשוא יפתח ויש ספרים בשוא לבדו והגפרד ממנו
ואעפ"י שנכתב בשון תחת שובך האלה ושמול חגש
הבית לתפארת ופעל שלא נזכר פעלו גל שרש
יסכו " אינכ " הכל ענין הסתבכות והסתעפות ועקר
הלשון הנקד כן הענף והסעיף לפי שהענפים והסעיפים
באחים ונקשרים ומעורבבים זה בזה ונקרא בן כלשון
הל' הדבר הנקשר והנאחז והמעורב מסכך כמו שאמ'
תחת צמר מסוכך חולת זה מה שזכרו בזה ומן הענין
הזה שבכ"ס מעשה שבכה " מלכ"ס " ואעפ"י שזר
בשין זה בסמך אחר הוא כי רומח קו השבכה זר
על זה לענף או לסעיף הנקשר והנאחז אחר על חבריו
סבל עזמתיהם כבלנו " איכה " ומכאובינו
סבלם יסעיה " והפעול מבנין הדגש
אלופינו מסובלים " תל"ס " והחתפעל ויסתכל החגב
קהלת " וחשם לכל סבל בית יוסף " מלכ"ס " בחמש
נקודות הסידורתי מסבל שכמו " תל"ס " ומשקל אחר
נושא סבל " מלכ"ס " שם בפלס שבת ומשקל אחר עם
הא הגקבה סבלה והקבוץ סבלות מצרים " שמות "
למען עניתו בסבלותם " שמות " ומשקל אחר ארת
עול סבל " יסעיה " הבית בקמץ חטף וענין רחבל
כיבר המשא ושעינקו על הכתף ופ"י אלופינו מסובלי
רוצה לומר שודני חוקים וכולים לסבול משאם
ועכדתם או ענין מסובלים לרוב הכשר והחשמן
שדני שכנים הרבה ובעלי כשר כאילו הכשר והחשמן
למשא עליהם ופ"י ויסתכל החגב קהלת " רוצה לומר
שאפילו החגב שהוא עוף קטן ויסתכל עלה אם ינוח
עליו שלא יוכל לסבול אותו ויחיה עליו למשא אפ"י
החגב **כנר** אף יסגר לו וישתחוה " לכול עץ
יסגור יסעיה תרגום וישתחוה ויסגור
סגל וזאת לי סגולה " שמות " וסגולת מלכ"ס
ענין יחוד הבסוף והחוב והאכנים טובות
כאצו **סגן** והסגנים לא ידעו אנה הלכתי
כמיה פחות וסגנים " ירמיה " ויבא
סגנים כמו חומר " יסעיה " פ"י ויבא על סגנים כמו
חוצר על החמר והם השדים הגדולי ובלשון המשנה
נקרא משנה לכהן גדול כגן **סגר** והלית
סגר אחיו " כראשית סגר את פרץ
עיר דוד " מלכ"ס " וי סגר רחמה " שמול " סגר עליהם
סגר כ"ס " שמות " והוא עומד כחכדיו ואינו כודד
ופ"י כאילו המדבר סגר עליהם הדרך שלא יוכלו
לעבוד ויהי השער לסגור " יהושע " וסגור דלרדך
בערך " יסעיה " סגרו הדלתות " כמיה " והגפעל
בכנר לבא " שמול " הלא תסגר שבעת ימים " נמדר

והפעול מהדגוש סוגרת ומסגרת " יהושע " ושלא
נזכר פעלו ממנו סגר כל בית מבוא ונזכרו על סגול
והשם להוציא מסכנר אמיל " יסעיה " והוא שם בית
הסוד והקבוץ כלשון נקבות ויזכרו ממסגרותיהם
שמול " וסם במשקל אחר ויתמה בכנר " יחוקל "
והוא שם הככל וה"י בקולר"ן ומשקל אחר בתוספת
מס בתחילה ותיו באחדונה ועשיתה לו מסגרת שפרה
שמות " שהיא סוגרת תוך השולחן וכבר ביארנו אותו
בשרש זרה היטב ומשקל אחר ואקרא סגיר לבם
הושע רוצה לומר על השומן הסוגר לבם שלא
יבינו ושלא ישכילו כמו שאמר השמן לב העם הזה
והפעל הכבד והסגיר הבהן את הנע " והסגירו הבהן
שבעת ימים " יקרא " רוצה לומר יעמידנו סגור שלא
יזאנו אדם וגם סגיר היה שלא היה יוצא בל הע' וענין
אחר לא תסגיר עבד אל אדוני " לכ"ס " ולנו הסגירו
ביד חסד " שמול " ולא הסגרתני ביד אויב " תל"ס
והסגירוני בעל קעילה " וכן פעל לכנר אחר סגר
אלהים חיים את אויבך בידך " אשר סגירני בידך "
יסגור " ביד " שמול " ענין כלם והרומז להם נתיבה
דמסירה ואעפ"י לא ימלט מן הענין הראשון כי קרוב
הם בענין " וינין אחר לא יתן כבוד וחתה " אינכ "
הוא החגב השחור הנקי וכן אמר זה סגור כלומר
מסודר ומזוקק ואפשר שיהיה מהענין הזה דרורש
והסגור מלכ"ס " רוצה לומר האנשים הגדולים
והחשובים וכן יקרא לחשוב מבלי המלחמה סגור
כמו שאמר הדיק חכית וסגור לקראת רודפי " הל"ס
ויש לפרש ויסגור ציווי מהענין הראשון כלומר סגור
לקראתם שלא יעברו וידדפו אחרי ומענין הראשון
עז " שם כפול הלמד דלף שזרר כיום סגור " רוצה לו'
ביום המטר שיהיו בני אדם נסגרים בבתיהם שלא
יכלו לצאת מפני חשך **סרן** סרין עשתרה
והסגור " משלי " שלשים סרנים אפטי'
הוא כסות הלילה הסמוך בכשר עשוי מפשטים ויש
מהם עשויים להתעטף בהם ביום **סרף** צלמות
ולא סרדים " אינכ " פירש ר' יונה סררי
הכבבים או יהיה פ"י כי במקום החשך הכל מבולבל
ואין שם שום סדריות רגום שתיים מערכות תרתין
סרדין ומן הענין הזה ויבא אהוד המסדרונה סוכטים
ואמר בו התרגום לאבסדרת וכן היא כי האבסדרת
מסדרת ונערכת ספסלים וכסאות לישיבת האנשים
ומן הענין הזה כתוב בשון וסדרות בארזים " ויבא
אל הסדרות יומת " מלכ"ס " הוציאו אותה אל מבית
לסדרות " ל' ה' רוצה לומר באמרו וסדרות בארזים
שעשה מערכות התקיה בארזים **סרר**
סרר אגן הסהר " סררים תרגום ירח